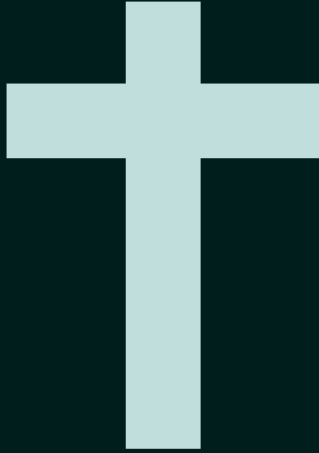

Anötö ndê Yom Lêñsêm
Wakuc

The New Testament in the Bukawa language of Papua New Guinea

Anötö ndê Yom Lênsê^m Wakuc

The New Testament in the Bukawa language of Papua New Guinea Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7

Contents

MATYU	1
MAK	53
LUK	85
JON	138
APOSEL	179
ROM	231
1 KORIN	257
2 KORIN	284
GALESIA	302
EPESAS	312
PILIPAI	321
KOLOSI	328
1 TESALONIKA	334
2 TESALONIKA	340
1 TIMOTI	343
2 TIMOTI	351
TAITUS	356
PILEMON	360
HIBRU	362
JEMS	382
1 PITA	389
2 PITA	397
1 JON	402
2 JON	409
3 JON	411
JUD	413
REVELESEN	416

Matyu ndê ñawaê ñayham Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Matyu in Yisu ndê ñgacsêñomi 12 si dan, ma in ndê ñaê dan bu Liwai (Mak 2:14). Têñ ñamata-nga in kôm gwelen whin gavman Rom-nga ma kôc mone takis-nga yêc lau Israel-nga. Ma tinambu Yisu kêgalêm in sa ti ndê ñgacsêñom dan.

Matyu in ñgac Israel-nga, ma in to ñawaê ñayham dindéc gic in dau ndê lau Israel-nga ñawaê. In to tu bu whê sa bu Mesaya nan Anötö gic bata bu êñkin têt lau Israel-nga, nan Yisu dau. Matyu kôc yom daêsam yêc lau Israel si buku dabun (nan dasam bu Yom Lêñsêm Akwa) bu puc yom nan in to pi Yisu, nan dôñ, ma bu tôc asê bu yom hon nan propet akwa-kwa sêto pi Mesaya dau, nan ñandô sa pi Yisu. Ma Matyu to yom daêsam pi yom nan Yisu sôm ma kêdôhôn têt lau, ma pi gêt nan in kôm.

Ñawaê ñayham dindéc gic waê lau Israel-nga tawasê dom, magoc gic waê lau nom-nga hon. Nahu bu Matyu to yom daêsam pi †Anötö ndê gôlin (kingdom), ma whê sa bu Anötö tac whin bu lau hon sêsôc in ndê gôlin ñapu, ma sêti in ndê balêkoc. Tôm yom nan Yisu sôm têt lau Israel-nga, ma Matyu to yêc 4:17, nan yêc bocdec bu:

Anötö ndê gôlin meñ kèpin su. Bocdinañ anem daôm kwi ma ahu mêtê sac sin.

*Yisu ndê apai ñadênan
(Luk 3:22-38)*

¹ Yisu †Kilisi ndê apai si ñadênan dindéc. In sa akêt Dawid ndê, ma Dawid sa akêt Abraham ndê.

² Abraham ndê atu in Aisak. Ma Aisak ndê atu in Jakob. Jakob ndê

atui †Juda ti in ndê asidôwai. ³ Juda gêm Tama ma inlu sêkwê balê lu asê, nan Peres lu Sera. Peres ndê atu in Hesron, ma Hesron ndê atu in Ram. ⁴ Ram ndê atu in Aminadab. Aminadab ndê atu in Nason, ma Nason ndê atu in Salmon. ⁵ Salmon gêm Rahab, ma inlu sêkwê Boas asê. Boas gêm Rut, ma inlu sêkwê Obed asê. Ma Obed in Jessi damba. ⁶ Ma Jessi ndê atu in Kin Dawid.

Dawid gêm Betsiba, nan muñga ti Uria ndê awhê, ma Dawid lu Betsiba sêkwê Solomon asê. ⁷ Solomon ndê atu in Rehoboam. Ma Rehoboam ndê atu in Abaisa. Abaisa ndê atu in Asa. ⁸ Asa ndê atu in Yehosapat, ma Yehosapat ndê atu in Yehoram. Yehoram ndê atu in Usiah. ⁹ Usiah ndê atu in Yotam, ma Yotam ndê atu in Ahas. Ahas ndê atu in Heskaya. ¹⁰ Heskaya ndê atu in Manase, ma Manase ndê atu in Amon. Amon ndê atu in Josaya. ¹¹ Ma Josaya ndê atu, nan Yekonaya ti ndê asii. Têt Josaya ndê têt lau Babilon-nga sêñgaho lau †Israel-nga su, ma sêkôc ñac sa si sêndôc gameñ apa Babilon-nga gitôm lau gapocwalô-nga.

¹² Têt ndoc lau Israel-nga sêmbo gameñ Babilon-nga, nan Yekonaya kwê Sealtial asê. Tinambu lau Israel-nga sêmbo akêt gameñ Babilon-nga sêmber, ma Sealtial kwê Serubabel asê. ¹³ Serubabel ndê atu in Abiud, ma Abiud ndê atu in Eliakim. Eliakim ndê atu in Aso. ¹⁴ Ma Aso ndê atu Sadok. Sadok ndê atu in Akim, ma Akim ndê atu in Eliud. ¹⁵ Eliud ndê atu in Eleasa, ma Eleasa ndê atu in Matan. Matan ndê atu in Jakob, ¹⁶ ma Jakob ndê atu in Josep. Josep gêm Maria nan kôc Yisu, ñgac nan sêsam bu Kilisi.

¹⁷ Bocdinañ, têt Abraham ndê têt ma meñ têt Kin Dawid ndê têt, Yisu ndê apañgaci 14 sêmbo. Ma têt Dawid ndê têt ma meñ têt ndoc lau Israel-nga sêndôc Babilon,

nañ inñ ndê apai 14 tiyham sêmbo. Ma têtj ndoc lau Israel-nga sêndôc Babilon, e meñ têtj ndoc Maria kôc Kilisi, nañ apai 14 tiyham sêmbo.

Yisu ndê dinda kôc inñ

¹⁸ Yisu Kilisi dinda kôc inñ namin dau dec. Nac sêhê inñ dinda Maria têtj Josep su, magoc inñlu sêmbo sêwhinñ dau dom, ma sêlic bu Maria daê. Inñ daê akêtj Nalau Dabuñ ndê. ¹⁹ Josep, nañ sêmasañ yom bu nem Maria, nañ ngac gitêtj, ma bu kôm inñ maya sa dom, dec gauc gêm bu hu inñ sinñ gelec.

²⁰ Inñ kôc gauc dinanñ su, goc Pômdau ndê anjela danñ hoc dau asê têtj inñ na mbê, ma sôm, “Josep, Dawid ndê apañgac, töt daôm dom bu kôc Maria sa ti am nem awhê, bu Nalau Dabuñ dau kêtj balêkoc nañ mbo inñ natak nalom. ²¹ Maria oc kôc balê danñ, ma am oc sam inñ ndê njaê bu †Yisu, njahu bu inñ oc nem inñ ndê lau si yêc nac si sac njaêyô.”

²² Gêtj hoñ dinanñ hóc asê ma boc-dinanñ Pômdau ndê yom nañ propet Aisaya hoc asê muñ su, nañ njandô sa. Inñ hoc yom dau asê bocdec bu:

²³ Alic su nañ. Awhê akinñ danñ oc daê e kôc balêkoc ngac danñ, ma nac oc sêsam inñ ndê njaê bu Imanuel. [*Ais 7:14*] (Njaê ‘Immanuel’ dau njahu bu ‘Anötö mbo whinñ yac.’)

²⁴ Têtj ndoc Josep tapo sa, nañ inñ kôm gitôm Pômdau ndê anjela gic atu inñ, ma kôc Maria sa meñ mbo inñ ndê andu ti inñ ndê awhê. ²⁵ Inñlu sêmbo sêwhinñ dandi, magoc Josep gic ahê Maria mbo e gitôm inñ kôc balêkoc dau su. Ma inñ sam inñ ndê njaê bu Yisu.

2

Lau tigauc sêñsalê Yisu

¹ Yisu dinda kôc inñ yêc malac Betlehem yêc gameñ Judia-nga, têtj têtj Kinñ †Herod gêm gôlinñ mbo. Tinjambu lau apa njatô sêhóc asê Jerusalem. Nac lau tigauc tu sêñyalê

tata-nga, ma sêmeñ akêtj gameñ ac pi-nga. ² Sêhóc asê ma sêndac, “Balêkoc nañ bu ti lau Israel si kinñ, nañ dinda kôc inñ yêc nde? Yac alic tata wakuc danñ pô yac mba gameñ dec kêtj puc yac bu inñ hóc asê su. Ma yac amañ bu atoc inñ sa ti apônñ hanñduc têtj inñ.”

³ Nac si yom dinanñ kôm Kinñ Herod sô ma gauc gêm yom daêsam. Ma lau Jerusalem-nga hoñ boc-dinanñ. ⁴ Goc Herod kêgalêm lau Israel si †dabuñsiga atu-tu ti lau nañ sêndôhônñ yomsu, nañ sa sêpitigeñ, ma ndac nac, “Mac nem †Mesaya dinda oc kôc inñ yêc malac bocke?” ⁵ Ma sêhê inñ ndê yom ma sêsôm, “Inñ dinda oc kôc inñ yêc malac Betlehem yêc gameñ Judia-nga. Propet akwa danñ to yom pi inñ muñ su bocdec bu:

⁶ O malac Betlehem yêc gameñ nañ †Juda ndê toñ sêwêkainñ. Malac atu-tu hoñ nañ sêyêc Juda ndê gameñ, nañ njadanñ hóc gêlêc am su dom, njahu bu gôlinñwaga nañ oc sa yêc am, nañ oc ti ngac atu tu yob aneñ lau Israel-nga.” [*Mai 5:2*]

⁷ Herod ngô yom hoñ dinanñ su, ma kêtj nac sêsa si. Goc inñ gic lau tigauc dinanñ sa tiyham gelec, ma kip yom sa yêc nac, bu bêc bocke tata dau meñ hóc asê ma nac sêlic. Nac sic minñ yom hoñ têtj inñ su, ⁸ ma inñ kêtj inñ nac bu sêtêtj malac Betlehem sêndi, ma sôm têtj nac, “Andi anñsalê balêkoc dau, ma têtj ndoc mac atap inñ sa, nañ goc ambu amañ akêtj njawaê têtj aô bu aô dauñ waloc, ma watoc inñ sa.”

⁹ Lau dinanñ sêngô Herod ndê yom su, ma sêsa si. Ma tata nañ sêlic su yêc nac si gameñ ac pi-nga, nañ wê nac gi e kalhac andu nañ balêkoc yêc, nañ njahô solop. ¹⁰ Nac sêlic tata dau dec kôm nac atac njayham atu. ¹¹ Sêsôc andu dau si, ma sêlic balêkoc lu dinda Maria. Ma sêpônñ haduc têtj balêkoc dau ma sêtoc inñ sa. Goc nac sêkac si talhi sa, ma

sêkêḅ si awalaun nan ḅaôli atu-tu têtḅ inḅ kainḅ gitôm gol, ma a ḅakwi ḅamalutḅ ti gêtḅ ḅamalutḅ ḅayham. ¹² Têtḅ ndoc dinaḅ Anôtô kêtḅ puc ḅac ḅa mbê bu sêmbu sêtêtḅ Herod sêndi dom. Bocdinaḅ sêlhô sêsa seḅ danḅ dau-ḅga danḅ, ma sêmbu sêtêtḅ ḅac si gameḅ si.

Josep lu Maria ma Yisu sêsip Isip si

¹³ Têtḅ têtḅ lau tigauc dinaḅ sêhu ḅac siḅ su, Pômdau ndê aḅela danḅ suḅ mbê têtḅ Josep ma sôm, “Herod kêsâlê balê dau bu ndic inḅ ndu. Bocdinaḅ tisa, ma kôt balê lu dinda sa ma asip Isip andi. Ambo dinaḅ e tôm aô wakêḅ puc mac.” ¹⁴ Josep ḅgô aḅela ndê yom su, goc tisa têtḅ ôbwêc dinaḅ ma kôt balê lu dinda sa, ma sêsip Isip si. ¹⁵ Ma ḅac sêmbu gameḅ dinaḅ, e Herod mbac ndu su. Ma ḅalêḅ dau dinaḅ dec Pômdau ndê yom nanḅ propet danḅ hoc asê muḅ su, nanḅ ḅandô sa. Yom dau bocdec bu:

Aô kagalêm aneḅ atuḅgac sa akêḅ gameḅ Isip-ḅga meḅ. [Hos 11:1]

Herod gic balêkoc dedec ndu

¹⁶ Têtḅ ndoc Josep kôt Maria lu Yisu sa sêsip Isip si, nanḅ Herod hôḅ lau tigauc bu sêkêḅ ḅawaê têtḅ inḅ pi balê dau. Magoc ḅac sêmeḅ dom, dec inḅ kêtḅalê bu ḅac sêḅsau inḅ, ma inḅ tac ḅandê atu. Goc kêtḅ inḅ ndê lau siḅ-ḅga sêtêtḅ Betlehem si, ma sic balêkoc ḅgac dedec hoḅ ndu yêc malac Betlehem, ma yêc gameḅ ḅamakê-ḅga whiḅ. Inḅ tap ḅawaê sa su yêc lau tigauc, pi bêc nanḅ tata hôc asê ḅac-ḅga, ma bocdinaḅ ḅac sic balêkoc ḅgac dedec e gi tap ḅac nanḅ si yala tilu, nanḅ hoḅ ndu. ¹⁷ Ma tu dinaḅ-ḅga yom nanḅ propet Jeremaya to, nanḅ ḅandô sa. Inḅ to yom bocdec bu:

¹⁸ Lau sêtaḅ danḅgibo atu yêc malac Rama.* Rakel ndê lau wakuc sêtaḅ ḅac si balêkoc nanḅ

siḅga su. Ma lau danḅ sêtôm bu sênem malô ḅac dom. [Jer 31:15]

Josep kôt Yisu lu dinda sêmbu sêmeḅ

¹⁹ Tiḅambu Herod mbac ndu, ma yêc Isip, Pômdau ndê aḅela hoc dau asê têtḅ Josep ḅa mbê, ²⁰ ma sôm têtḅ inḅ, “Tisa ma kôt balê lu dinda sa, ma ambu atêḅ gameḅ Israel-ḅga andi. Lau nanḅ sêkôm bu sêndic balê dau ndu, nanḅ hoḅ sêmbac ndu su.” ²¹ Goc Josep tisa, kôt balê lu dinda sa, ma ḅac sêmbu sêtêtḅ Israel si. ²² Tigeḅ Josep ḅgô bu Akelaus gêm gôliḅ gameḅ Judia-ḅga ô damba Herod su, dec tôt dau bu mbu têtḅ gameḅ Judia-ḅga ndi. Ma Pômdau kêtḅ puc inḅ ḅa mbê bu têtḅ gameḅ Galili-ḅga ndi. ²³ Goc ḅac sêtêtḅ Galili si, ma sêndôc malac danḅ ḅaê Nasaret. Ma bocdinaḅ yom nanḅ propet akwa-kwa sêto muḅ su, nanḅ ḅandô sa pi Yisu. ḅac sêto yom yêc bocdec bu, “Lau oc sêsam inḅ bu ḅgac Nasaret-ḅga.”

3

Jon, ḅgac Kêku Lau-ḅga kêmasaḅ Yisu ndê seḅ

(Mak 1:2-8; Luk 3:2-17)

¹ Tiḅambu Jon, ḅgac Kêku Lau-ḅga hôc asê gameḅ Judia-ḅga, ma gêm mêtê mbo gameḅ sawa. ² Inḅ sôm têtḅ lau, “Anôtô ndê gôliḅ meḅ kêtḅ inḅ su. Bocdinaḅ anem daôm kwi ma ahu mêtê sac siḅ.” ³ Gêtḅ dau kêtḅ yom nanḅ propet Aisaya hoc asê muḅ su bocdec bu:

ḅamalac danḅ ta yom mbo gameḅ sawa, bocdec bu, ‘Amasaḅ Pômdau ndê seḅ tisolop. Amasaḅ nem ḅalôm bu akôt inḅ sa.’ [Ais 40:3]

⁴ Jon sôt ḅakwê nanḅ sêmasaḅ ḅa kamel ḅamliclhu, ma kic piḅkap yêc inḅ ḅampêbalê. Ma inḅ gêtḅ gêtḅ bam-baliḅ gitôm wakô ma lêp.

* 2:18: Rama - malac saunḅ danḅ nanḅ yêc kêtḅ inḅ Jerusalem.

⁵ Lau daésam sêsa sêtêḅ Jon si. Naç lau akêḅ malac atu Jerusalem ma malac hoḅ yêç gameḅ Judia-ḅga, ma lau naḅ sêndôç Bu Jordan ḅmakê. ⁶ Naç sêhoc si sac asê têḅ Jon, ma iḅ kêku ḅaç yêç Bu Jordan. ⁷ Ma lau †Palêsai ti lau †Sadiusi daésam sêsa sêtêḅ gameḅ naḅ Jon kêku lau mbo, naḅ si. Têḅ ndoc Jon gêlic ḅaç iḅ sôm ḅaç bocdec bu, “Mac mboc ḅatui mac! Tu sake-ḅga mac alhõ amêḅ? Mac akôç gauc pi Anõtõ ndê tac ḅandê naḅ lau propet sêkêḅ puc yac bu oc meḅ sa, dec gauc gêm bu amêḅ ma aliḅ saḅḅu ḅambwa, a? ⁸ Anḅô! Akôm mêtê ḅayham naḅ tôç asê bu mac am daôm kwi yomandõ. ⁹ Ma asôm têḅ daôm dom bu, ‘Abraham apai yac, ma tu dinaḅ-ḅga Anõtõ oc kôç yac sa.’ Aõ wasôm têḅ mac bu Anõtõ gitôm bu nem hoc hoḅ dindêç kwi sêti Abraham ndê atui sêõ mac. ¹⁰ A hoḅ naḅ sem ḅandõ ḅayham dom, naḅ kwahic dec Anõtõ kêḅ ki ḅamata têḅ ḅawakac, ma iḅ oc lêḅ su ma tuc pi ya ndi.

¹¹ “Aõ wasôm têḅ mac hoḅ bu ḅaç daḅ oc meḅ êḅkuc aõ, naḅ ndê ḅaçlai hôç gêlêç aneḅ su. Aõ ḅaç ḅambwa, gitôm dom bu wati iḅ ndê ḅaç akiḅ tu waken iḅ ndê atapa-ḅga. Aõ dec kaku mac ḅa bu ḅambwa, naḅ tôç asê bu mac am daôm kwi su. Tigeḅ iḅ ḅaç dau oc êḅku mac ḅa ḅalau Dabuḅ ti ya. ¹² Iḅ meḅ bu êḅsahê lau, gitôm ḅaç naḅ whê wit ḅandõ ti ḅapa kôç, goc gic ḅandõ sa sôç andu gêḅ ḅandõ-ḅga gi, ma tuc ḅapa sip ya naḅ sa ḅapaḅ, naḅ gi.”

Jon kêku Yisu

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

¹³ Têḅ dinaḅ Yisu meḅ akêḅ gameḅ Galili-ḅga ma hôç asê Jon yêç Bu Jordan. Iḅ tac whiḅ bu Jon êḅku iḅ. ¹⁴ Magoc Jon gic yao dau têḅ iḅ ma sôm, “Am bu êḅku aõ, oc ḅayham. Bocke dec am sôm bu aõ

waḅku am?” ¹⁵ Tigeḅ Yisu ô Jon ndê yom ma sôm, “Am tec dom. Kwahic dec am êḅku aõ, bu taḅkuc lêḅ solop naḅ Anõtõ kêmasaḅ gwanaḅ su.” Yisu sôm su ma Jon gôlôç bu êḅku iḅ. ¹⁶ Yisu gêliḅ saḅḅu su ma pi akêḅ bu meḅ. Ma undambê kac sa, ma iḅ gêlic Anõtõ ndê ḅalau sip meḅ gitôm balusi ma sac iḅ ḅahõ. ¹⁷ Ma awha daḅ sa akêḅ undambê, naḅ sôm bu, “Aõ Atuḅaç atac whiḅ-ḅga dau dindêç. Aõ gatisambuc iḅ ḅandõ.”

4

Sadaḅ kêtôm Yisu

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Tiḅambu ḅalau Dabuḅ wê Yisu sa gameḅ sawa gi, bu †Sadaḅ êntôm iḅ. ² Yisu gêḅ gêḅ daḅ dom tôm açalõ 40 ma ôbwêç 40, ma tiḅambu gêḅ yõ iḅ ḅandõ. ³ Ma têḅ dinaḅ Sadaḅ hôç asê iḅ ma sôm têḅ iḅ, “Am Anõtõ ndê Atu, a? Bocdinaḅ sôm têḅ hoc dindêç bu sênem dau kwi ti gêḅ danaḅ-ḅga.” ⁴ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Mba! Sêto Anõtõ ndê yom yêç bocdec bu, ‘Gêḅ danaḅ-ḅga ḅambwa kêḅ lau sêndôç tali dom. Naç daḅga wambu yom hoḅ naḅ Anõtõ sôm, dec ḅaç oc sêndôç tali.’”

⁵ Goc Sadaḅ kôç iḅ sa pi malac dabuḅ Jerusalem gi, ma kêḅ iḅ kalhac †lôm dabuḅ ḅapoc lólôç. ⁶ Ma sôm têḅ iḅ, “Am Anõtõ ndê Atu, a? Bocdinaḅ pwê sip ndi. Am oc tisac dom, bu sêto yom yêç bocdec bu, ‘Pômdu oc êḅkiḅ ndê aḅela bu sêyob am, ma sêpê am sa lólôç bu am tiḅ gahim pi hoc daḅ dom.’” ⁷ Magoc Yisu sôm têḅ iḅ, “Mba! Sêto yom daḅ tiyham yêç bocdec bu, ‘Êḅsahê Pômdu am nem Anõtõ dom.’”

⁸ Goc Sadaḅ kôç iḅ sa, ma lu sêpi lôç baliḅ daḅ si. Ma gameḅ hoḅ naḅ kiḅ nom-ḅga sem gôliḅ, ma kiḅ dau si awa ti gêḅ ḅayham-ḅayham hoḅ, naḅ Sadaḅ tôç têḅ Yisu. ⁹ Ma sôm, “Am bu pôḅ hamduç têḅ aõ ma nem

akinj aô, goc wakêñ gêñ honj dec sip am amam.”¹⁰ Magoc Yisu sôm têñ inj, “Mba, Sadan! Am kôc daôm sa ndi! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘*Pôñ hamdu têñ Pômdau am nem Anötö, ma nem akinj inj tawasê.*’”¹¹ Têñ dinanj Sadan hu inj sinj, ma anjela sêmenj ma sem akinj inj.

Yisu gic hu ndê gwelenj

¹² Tinjambu †Herod kêkinj ndê lau sinj-nga si ma sêkôc Jon dôñ, ma sêkêñ inj ndôc gapocwalô. Ma têñ ndoc Yisu ngô ñawaê, goc inj mbu têñ gameñ Galili-nga gi.¹³ Inj gi ndôc malac Nasaret dom, magoc inj gi ndôc Kapenaom, malac nanj yêc kêpiñ Bugictonj Galili-nga. Mun-nga andô †Jakob ndê atu lu, Sebulun lu Naptali sêwêkainj nom yêc gameñ dinanj.¹⁴ Nalêñ dinanj yom nanj propet Aisaya to munj su, nanj ñandô sa. Yom dau bocdec bu:

¹⁵⁻¹⁶ Ñawê atu danj meñ pô lau nanj sêndôc Sebulun lu Naptali si gameñ nanj yêc kêpiñ bugictonj, ma yêc Bu Jordan ñamakê. Gameñ Galili-nga dinanj sêsam bu lau apa si gameñ, ma lau nanj sêndôc dinanj, nanj sêmbo tôm lau nanj ñasec atu kôm ñac ahuc, ma tôm lau nanj sêmpinj bu sêmbac ndu. Magoc kwahic dec sêlic ñawê atu su. [Ais 9:1-2]

¹⁷ Têñ ndoc dinanj Yisu gic hu ndê gwelenj nem mêtê lau-nga, ma inj hoc yom asê têñ lau bocdec bu, “Anötö ndê gôlinj meñ kêpiñ su. Bocdinañ anem daôm kwi, ma ahu mêtê sac sinj.”

Yisu mbwêc lau hale tu sêñkuc inj-nga

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

¹⁸ Têñ bêc danj Yisu kêsêlêñ mbo Bugictonj Galili-nga ñamakê. Ma inj gêlic Saimon nanj ndê ñaê danj Pita, lu asi Andru. Injlu sêkêñ wasan

sêmbo, bu injlu ñgac sêkôc i-nga lu.¹⁹ Goc Yisu sôm têñ injlu, “Amlu amenj anjuc aô, ma aô wakêñ amlu ahê ñamalac sêmenj sêñkuc aô, tôm nanj kwahic dec amlu ahê i.”²⁰ Ma ñagahô injlu sêtec si wasan yêc, ma sêñkuc inj.

²¹ Sêñsêlêñ si, ma Yisu gêlic Sebedi ndê atu lu, nanj Jems lu Jon. Sêndôc wanj sêwhinj damba Sebedi, ma sêpô si wasan kic sêmbo. Yisu mbwêc injlu bu sêmenj sêñkuc inj,²² ma ñagahô injlu sêhu damba ti wanj sinj, ma sêñkuc Yisu.

Yisu gêm lau gêmbac sa

²³ Dinanj su, goc Yisu kêsêlêñ golom-golom malac yêc gameñ Galili-nga. Inj kédôhônj lau mbo †lôm wê-nga, ma gêm mêtê ñawaê ñayham pi Anötö ndê gôlinj. Ma inj kôm lau ti gêmbac tidau-tidau honj ñayham sa.²⁴ Ñawaê pi gêñ dau gêm gameñ Siria-nga honj ahuc, ma tu dinanj-nga lau sêkôc ñac si lau gêmbac honj sêtêñ Yisu si, ma inj kôm ñac ñayham sa. Lau nanj sêhônj ñandê atu, lau ti ñalau sac, lau bôlinj, ma lau denjenj ti mboloctê, lau ti ñawapac honj dinanj inj gêm ñac sa.²⁵ Ma lau daêsam sêsa si ma sêñkuc inj. Njatô sêmenj akêñ gameñ Galili-nga, ma ñatô akêñ gameñ Dekapolis-nga.* Ma ñatô sêmenj akêñ malac Jerusalem ma malac honj yêc gameñ Judia-nga, ma ñatô sêmenj akêñ Bu Jordan ñadanga.

5

Yisu gêm mêtê mbo lôc
(Luk 6:20-23)

¹ Têñ bêc danj Yisu gêlic bu lau daêsam sêñkuc inj, goc pi lôc danj gi. Inj ndôc sic, ma inj ndê †sêñjomi sêtigasuc inj.² Ma inj gic hu kédôhônj ñac ma sôm,

* 4:25: Dekapolis - ñaê dinanj danem kwi bu ‘malac amanju.’ Malac amanju dinanj sêyêc Bugictonj Galili-nga ñagamenj têñ ac pi-nga.

- 3 “Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nañ sêñgwinij dau yêc ij anğô-nga. Iñ gêlic ñayham bu kôc ñac sa sêmbo ij ndê gôlij ñapu.
- 4 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nañ sêndöc ti ñalôm ñawapac. Iñ oc kôm ñac si ñalôm timalô.
- 5 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau ti lêñ malô ma yom malô. Bu ñac oc sêwêkainj gameñ nom-ñac sambob.
- 6 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nañ atac whiñ ndu andô bu sêsa lêñ gitêñ eñ. Iñ oc nem ñac sa sêti lau gitêñ ñandô.
- 7 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nañ tawalô lau. Iñ oc tawalô ñac.
- 8 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau ti ñalôm ñawasi. Ñac oc sêlic Anötö.
- 9 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nañ sêñsalê lêñ tu sêmbo ti yom malô-nga. Iñ oc sam ñac bu ij dau atui awhê ma ñgac.
- 10 Anötö ndê mwasiñ gic waê lau nañ sêtap kisa sa tu sêsa Anötö ndê lêñ gitêñ-nga. Iñ gêlic ñayham bu kôc ñac sa sêmbo ij ndê gôlij ñapu.
- 11 “Têñ ndoc lau sêkêñ kisa mac ma sêpu mac ti sêñgôlij yom sac daêsam pi mac tu mac ankcuc aô-nga, nañ ahêgo daôm dom. Bu Anötö oc êmwasiñ mac. 12 Atac ñayham ma atisambuc, bu Anötö oc kêñ ñaôli ñayham têñ mac yêc undambê. Ma gauc nem bu ñalêñ tigenj, lau sêkêñ kisa Anötö ndê lau propet nañ sêmbo muñ su.”

Anötö ndê lau sêtôm gwêc so ma sêtôm ñawê

13 Ma Yisu sôm, “Dakêñ gwêc so sip gêñ danen-nga bu dakôm gêñ dau ñayham. Ma mac ambo lau nom-nga ñalôm atôm gwêc so. Tigenj gwêc so bu ñamakic niñga, oc dakôm ñamakic sa tiyham ñalêñ nde? Iñ tisac su, ma tambalinj sinj niñga, ma lau sêkwê dôj.

14 “Ma mac ambo nom atôm ñawê bu pô gameñ. Malac danj bu yêc lôc, oc tôm dom bu sinj dau kwi. 15 Ma têñ ndoc datuj lam asê, oc tanğatôc ña suc ahuc dom. Tanğinj sa bu ñawê pô gameñ horj. 16 Bocdinañ, akôm mêtê ñayham yêc lau horj anğô-nga, nañ gitôm mac nem ñawê bu pô gameñ. Ma lau oc sêlic mac nem mêtê ñayham, ma sêmpiñ Damam undambê-nga.”

Yisu sôm yom pi yomsu ma propet si yom

17 “Gauc nem dom bu aô gameñ tu wasenj Anötö ndê yom nañ Moses ti lau propet sêto yêc, nañ su-nga. Aô gameñ tu wasenj su-nga dom, tigenj tu wakôm yom dau ñandô sa-nga. 18 Yomandô, aô wasôm têñ mac bu undambê ti nom bu niñga, magoc yom ñalhô sauj danj oc niñga yêc yomsu dom e aô dauñ wandic dabinj gêñ horj. 19 Asa nañ kêgiliti yomsu nañ hêganônj gêñ sauj andô danj, me kêdôhônj lau ñatô bu sêkôm bocdinañ, nañ ti ñamalac waêmbe yêc Anötö ndê gôlij ñapu. Magoc asa nañ danğa wambu Anötö ndê yomsu, ma kêdôhônj lau ñatô bu sêkôm bocdinañ, nañ ti ñamalac tiwaê yêc Anötö ndê gôlij ñapu. 20 Anğô! Lau Palêsai ti ñkêdôhônj-waga yomsu-nga sêñsahê ñanğa bu sêti lau gitêñ, tigenj aô wasôm têñ mac, bu mac bu ati lau gitêñ ahôc gêlêc ñac dom, dec oc tôm dom bu mac ambo Anötö ndê gôlij ñapu.”

Yomsu dandic ñamalac ndu-nga ñahu

21 Ma Yisu sôm têñ ñac, “Mac anjalê yom nañ Anötö kêñ têñ abanji bocdec bu, ‘Ndic ñamalac ndu dom.’ Ma ‘Asa nañ bu ndic ñamalac ndu, nañ oc tap ñagêyô sa.’ 22 Tigenj kwahic dec aô wasôm têñ mac, bu asa nañ tac ñandê têñ ñamalac danj, nañ oc tap ñagêyô sa gitôm ij nañ gic ñamalac ndu. Ma mac

nem ñagôliñ ðañ sôm bu lau atu-tu sêmatôc ñamalac nañ sam ndê asidôwa bu ñamalac gauc mbasi-ña. Magoc aô wasôm têtñ mac, bu asa nañ sôm yom kainñ ðinañ, nañ gitôm bu tap ñagêyô lambwam-ña sa.

²³ “Bocdinañ têtñ ndoc am bu lic om ma bu kêñ nem da têtñ Anötö, ma bu gauc nem yom ðañ yêc amlu ñamalac ðañ ñasawa, ²⁴ nañ goc hu nem da siñ yêc alta ñamakê ma sa ndi tap ñamalac dau sa. Gêtñ ñamata-ña amlu amasañ yom nañ yêc amlu ñasawa, goc mbu ndi ma kêñ nem da têtñ Anötö.

²⁵ “Ma am nem tôp bu yêc ñamalac ðañ, ma inñ bu wê am têtñ ñgac êmatôc yom-ña ndi, nañ êmasañ yom têtñ inñ ñagahô, têtñ ndoc amlu añsêlêtñ ambo señ. Ma bocdinañ ñgac dau oc kêñ am têtñ ñgac êmatôc yom-ña dom. Bu mba, mboe ñgac êmatôc yom-ña oc kêñ am têtñ ñgac yob gapocwalô-ña, ma inñ êmbaliñ am sôc gapoc-walô ndi. ²⁶ Aô wasôm yom ñandô têtñ am, am oc ndôc gapocwalô ñapañ e am ndic nem tôp honñ pacndê.”

Yomsu mockaiñ-ña ñahu

²⁷ “Ma mac añyalê yom nañ Moses to bocdec bu, ‘*Kôm gêtñ mockaiñ-ña dom.*’ ²⁸ Tigeñ kwahic dec aô wasôm têtñ mac, ñgac ðañ bu tahê awhê ðañ e ñalôm ñagalac, nañ gitôm inñ kôm mêtê mockaiñ-ña têtñ inñ su, yêc inñ ndê ñalôm.

²⁹ “Am tanôm ðañga bu hê am têtñ sac, goc kip tanôm ðinañ sa ma êmbaliñ niñga. Am tanôm ðañ bu niñga, nañ hôtê gêlêc am tanôm lu yêc ma hê am bu kôm sac, ma tiñambu Anötö kêñ am sip ya

lambwam-ña ti ñamlic sambuc ndi. ³⁰ Ma amam ðañga bu tim am, goc tim kic ma êmbaliñ niñga. Amam ðañ bu niñga, nañ hôtê gêlêc am mbo ti amam lu-lu ma kôm sac su, ma tiñambu sip ya lambwam-ña ti ñamlic sambuc ndi.”

Awhê lu ñgac sêhu dau siñ dom

³¹ “Ma Moses to yom ðañ bocdec bu, ‘*Ñgac ðañ nañ gauc gêm bu hu nawhê siñ, nañ kêñ bapia sêhu dau siñ-ña têtñ nawhê, goc hu inñ siñ.*’ ³² Tigeñ aô wasôm têtñ mac, bu yom tigeñ yêc bu ñgac hu inñ nawhê siñ, nañ awhê dau kôm mêtê mockaiñ-ña whiñ ñgac ðañ. Ñgac ðañ bu hu nawhê siñ ñambwa, nañ kôm inñ ti awhê mockaiñ-ña. Ma ñgac wakuc ðañ bu nem awhê dau, nañ kôm mêtê mockaiñ-ña* whiñ.”

Dasôm yom tidôñ goc dakôm ñandô sa

³³ “Mac añyalê yom ðañ tiyham nañ Anötö kêñ têtñ abañi bocdec bu, ‘*Yom bocke nañ mac amatiñ tidôñ, nañ akôm popoc dom,*’ ma ‘*Yom nañ mac bu apuc dôñ bu yomandô yêc Pômdu añgô-ña, nañ akôm ñandô sa.*’ ³⁴⁻³⁵ Magoc aô wasôm têtñ mac, bu asôm yom ðañ tu apuc nem yom dôñ-ña dom. Asôm yom pi undambê me pi nom tu bu apuc nem yom dôñ-ña dom, ñahu bu Anötö inñ undambê ti nom ñadau. Ma asôm yom pi Jerusalem dom, bu Anötö kêyalinñ malac dau sa ti inñ ndê kinñ atu ndê malac. ³⁶ Ma asôm yom pi nem ñagôlôñ dom, bu mac atôm dom bu akôm nem kêclauñ ðañ tisêp me tiyec. ³⁷ Asa bu lôc bu kôm gêtñ ðañ, nañ sôm ‘Aêc, aô wakôm,’ ma bu kôm dom goc sôm, ‘Mba, aô wakôm dom.’ Yom ñatô

* **5:32:** Lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Ñgac ðañ bu hu ndê nawhê siñ ñambwa, ma awhê dau bu mbo tawasê, dec lau ñatô oc gauc nem bu inñ nakweñ hu inñ siñ tu inñ kôm mêtê mockaiñ-ña whiñ ñgac ðañ, ma bocdinañ ñac oc sêlic inñ tôm awhê mockaiñ-ña. Ma lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Têtñ ndoc awhê ðinañ nakweñ hu inñ siñ, goc inñ oc nem ñgac wakuc. Tigeñ Anötö gêlic bu inñ nakweñ hu inñ siñ ñambwa, dec inñ si yom sênem dau-ña gacgenñ yêc. Bocdinañ awhê dau lu nakweñ wakuc sêkôm mêtê mockaiñ-ña yêc Anötö añgô-ña.

bocke nanj mac asôm tu apuc yom dau dôñ-nga, nanj menj akêñ Sadan ndê.”

Daô sac nanj sêkôm têñ yac, nanj dom

³⁸ “Ma mac anjalê yom nanj Moses to bocdec bu, ‘*Namalac danj bu ndic am tanôm tisac, nanj ndic inj ndê ô. Ma asa nanj tuc nem ñalhôm danj dulu, nanj tuc inj ndê dulu ô.*’ ³⁹ Tigenj aô wasôm têñ mac bu akôm mêtê sac ô mêtê sac nanj lau sêkôm têñ mac, nanj dom. Danj bu tap am sip alim andô danja, nanj kêñ danja bu inj ndic whinj. ⁴⁰ Ma ñgac danj bu wê am têñ lau sêmatôc yom-nga, ma inj tac whinj bu am nemlhi inj ña am nem gêñ saunj danj, goc kêñ nem gêñ atu têñ inj whinj. ⁴¹ Ma lau †Rom-nga si ñgac siñ-nga danj bu kac yom am bu hoñ inj ndê wapa señ ñasawa apê, goc hoñ wapa dau êmsêlêñ señ ñasawa baliñ whinj inj ndi. ⁴² Êmgamiñ nem gêñ têñ lau nanj sêteñ gêñ têñ am, nanj dom, ma danj bu ndac am bu nem inj sa ña gêñ danj, nanj puc dômwêm inj dom.”

*Atac whinj nem ñacyo
(Luk 6:27-36)*

⁴³ “Ma mac anjalê yom nanj Moses to bocdec bu, ‘*Atac whinj nem lau menpañ am-nga,*’ ma yom nanj lau sêsôm bocdec bu, ‘*Atac tec nem ñacyo.*’ ⁴⁴ Tigenj aô wasôm têñ mac bu atac whinj nem ñacyo, ma atenj mbec tu lau nanj sêkêñ kisa mac-nga. ⁴⁵ Mac bu akôm boc-dinanj, goc Damam undambê-nga oc sam mac bu inj atui awhê ma ñgac. Inj dau kêñ ndê ac pi pô lau sac ti lau ñayham, ma kêñ u gic lau gitêñ ti lau nanj sêsa lêñ giso. ⁴⁶ Lau sac ma lau nanj sêkôc takis-nga atac whinj lau nanj atac whinj ñac, ma sêtec lau nanj sêtec ñac. Mac bu anjuc ñac si mêtê, dec tu sake-nga Anötö oc lic mac ñayham? ⁴⁷ Lau sambuc sêtoc dau si asidôwai sa, magoc sêtec lau ñatô. Bocdinanj mac bu atoc nem asidôwai tawasê sa, dec tu sake-nga

Anötö oc lic mac ñayham hóc gêlêc lau sambuc? ⁴⁸ Akôc gauc pi yom hoñ dinanj, ma akôm mêtê solop enj, tôm Damam undambê-nga ndê mêtê.”

6

Yom pi sakinj gitêñ ñatô

¹ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Ayob daôm bu akôm nem sakinj anem akinj Anötö-nga tu bu lau sêlic e sêmpinj mac-nga dom. Mac bu akôm tu bu lau sêmpinj mac-nga, oc atap nem ñaôli danj sa yêc Damam undambê-nga dom.”

Mêtê dakêñ gêñ têñ lau-nga

² “Bocdinanj têñ ndoc am bu nem lau ñalôm sawa sa, nanj goc sêc gêñ dau ahuc. Ndic dahuc tanj bu kêñ puc lau dom. †Lau sêtim yom lau-nga nanj sêtoc dau sa, nanj sêkôm bocdinanj yêc lôm wê-nga ti malac lôm, bu lau sêlic e sêmpinj ñac. Yomandô aô wasôm têñ mac bu lau si sêmpinj ñac, dinanj ti ñac si ñaôli sambuc nanj sêkôc sa su. ³ Tigenj têñ ndoc am bu kêñ gêñ têñ lau ñalôm sawa, nanj siñ ma kêñ gelec têñ ñac, ma yob bu lau danj sêngô ñayom dom. ⁴ Bocdinanj am nem mêtê kôm yác lau-nga oc yêc siñ dau. Ma Damam nanj gêlic gêñ nanj yêc siñ, nanj oc kêñ ñaôli têñ am.”

*Mêtê datenj mbec-nga
(Luk 11:2-4, 9-13)*

⁵ “Ma têñ ndoc am bu tenj mbec, nanj tenj tôm lau sêtim yom lau-nga dom. Ñac atac whinj bu sêteñ mbec sêlhac lôm wê-nga ti señ ñamakê, tu bu lau sêlic ma sêmpinj ñac-nga. Yomandô aô wasôm têñ mac bu lau si sêmpinj ñac, dinanj ti ñac si ñaôli sambuc nanj sêkôc sa su. ⁶ Têñ têm am bu tenj mbec, nanj goc sôc nem andu ñalôm ma sêc gatam ahuc, ma tenj mbec têñ Damam yêc malam nanj lau danj sêlic dom. Ma Damam nanj kêyalê gêñ nanj yêc siñ dau, nanj oc kêñ ñaôli têñ am.

7 “Ma têtj têtj mac bu atej mbec, nanj atej mbec baliñ tòm lau sambuc dom. Nac gauc gêm bu mbec dau oc ñandô sa tu ñac si yom ñalhô daêsam-nga. 8 Añkuc ñac si gêbôm dom, bu Damam kêyalê gwananj su, gêtj nanj mac apônâ.

9 Bocdinañ atej mbec bocdec bu: Damanj, am nanj mbo undambê. Am nem ñaê lau sênem dabunj manj.

10 Mweñ ti lau hoñ si Pômdau. Kêtj lau danja wambu nem yom ñapep yêc nom, gitôm yêc undambê.

11 Kêtj yac mba gô têtj ac dindec.

12 Suc yac mba sac ñatôp kwi, tòm yac asuc lau nanj sêkôm sac têtj yac, nanj si sac ñatôp kwi.

13 Yob yac têtj lêtôm bu tap yac sa dom, ma têtj ñgac sac Sadañ bu kôm yac ñayom dom.

14 Mac bu asuc lau nanj sêkôm sac têtj mac, nanj si sac kwi, goc Damam undambê-nga oc suc mac nem kwi bocdinañ. 15 Magoc mac bu asuc lau si sac kwi dom, dec Damam oc suc mac nem kwi dom bocdinañ.”

Mêtê dahu gêtj danerj-nga siñ tu danem akinj Anôtô-nga

16 “Ma têtj têtj mac bu ahu gêtj danerj-nga siñ tu anem akinj Anôtô-nga, nanj akôm añôm andô masiñ-masiñ tòm lau sêtim yom lau-nga sêkôm, nanj dom. Lau dinañ sêkôm añgô andô tisac, bu lau sêlic ma sêñyalê bu ñac sêhu gêtj danerj-nga siñ ma tu dinañ-nga sêmpinj ñac. Yomandô aô wasôm têtj mac bu lau si sêmpinj ñac, dinañ ti ñac si ñaôli sambuc nanj sêkôc sa su.

17 Bocdinañ têtj têtj mac ahu gêtj danerj-nga siñ tu anem akinj Anôtô-nga, nanj alinj bu ma amasanj daôm ñapep. 18 Ma ñalêñ dinañ lau danj oc sêñyalê dom bu mac ahu gêtj danerj-nga siñ. Tigerj mac nem Damam nanj mbo siñ dau, nanj kêyalê gêtj hoñ nanj yêc siñ dau,

ma bocdinañ oc kêtj nem ñaôli têtj mac.”

Tañsalê awa ñandô undambê-nga (Luk 12:33-34)

19 Ma Yisu sôm, “Andic nem awa ti wapa sa lhac nom dom, bu sop oc neñ, ma u oc nôm gêtj dau tibalê, ma lau kanj oc sênem kanj sa. 20 Apo gêtj undambê-nga sa ti nem awa ñandô, ma sop ti u oc señ su dom, ma gitôm dom bu lau kanj sêsôc sêndi bu sênem kanj. 21 Aô gasôm yom dinañ, ñahu bu gamerj bocke nanj mac nem awa yêc, nanj mac nem ñalôm ti gauc oc sap dôñ ñapanj.”

Ñamalac si tandô gitôm ya ñawê (Luk 11:33-36)

22 “Ñamalac si tandô gitôm ya ñawê nanj tôc señ têtj ñac. Bocdinañ mac nem tanôm bu wê mac asa lêtj ñayham, goc mac nem ñamlic ñagêtj hoñ oc yêc ñawê ñalôm eñ. 23 Magoc tanôm bu wê mac asa lêtj sac-nga, goc mac gacgerj ambo ñasec ñalôm. Bocdinañ mac bu gauc nem bu ambo ñawê ñalôm, magoc asa lêtj ñasec-nga, nanj dec ñasec gêm mac ahuc sambuc.”

Danem akinj ñadau lu dom

24 “Ñamalac danj gitôm dom bu nem akinj ñadau lu, bu inj oc tec danj, ma atac whinj danj, me sap danj dôñ ma pu danj. Ma mac bocdinañ, gitôm dom bu mac atoc Anôtô ma awa nom-nga lu-lu sa ti mac nem ñadau.”

Dahêgo daunj dom (Luk 12:22-32)

25 “Tu dinañ-nga dec ahêgo daôm dom tu gêtj anerj-nga ti anôm-nga, me tu ñakwê asôc-nga. Anôtô kêtj mac ambo tamli, ma gêtj dinañ inj gêtj atu. Gêtj danerj-nga inj gêtj atu dom. Ma Anôtô kêtj mac nem ñamlic ñagêtj hoñ, ma gêtj dinañ inj gêtj atu. Ñakwê asôc-nga inj gêtj atu dom.

26 “Akôc gauc pi mbac. Nac sêsô gêñ dom, sêhoñ gêñ ñandô ma sic sa sôc andu gêñ ñandô-nga dom. Tigeñ Damam undambê-nga gôlôm ñac. Ma inñ tac whiñ mac ñamalac hôc gêlêc mbac hoñ su. 27 Ma mac nem asa bu hêgo dau, dec oc tòm bu ndic têku ndê têm mbo tali-nga?

28 “Tu sake-nga mac nem ñalôm ñawapac tu ñakwê asôc-nga? Akôc gauc pi ñaola ñayham nañ sêpo sêlhac kwanñ ñalôm, nañ sêkôm gwelej ti sêmasañ ñakwê dom. 29 Tigeñ aô wasôm têtñ mac bu Kin Solomon inñ sôc ñakwê ñayham andô, magoc inñ ndê gôlônñ ti ñawasi hôc gêlêc ñaola dinañ dañ su dom. 30 O mac lau nañ akêñ whiñ gwalec, añgô! Kwanñ ti ñaola nom-ñg a sêlhac bêc daêsam dom, ma lau oc sêkêñ ya neñ su. Magoc Anötô kêtñ gêñ dau ti ñadalô ñayham, ma yob ñapep. Ma bocdinañ añyalê bu yom ñandô, inñ oc yob mac, ma kêtñ ñakwê têtñ mac whiñ. 31 Bocdinañ ahêgo daôm dom ma asôm bu ‘Daneñ sake?’ me ‘Danôm sake?’ me ‘Dasôc ñakwê bocke?’ lec dom. 32 Lau sambuc nañ sêñyalê Anötô dom, nañ sêhêgo dau tu gêñ hoñ dinañ-nga, tigeñ Damam undambê-nga kêtñyalê su bu mac apônđa gêñ hoñ dinañ. 33 Gêñ ñamata-nga akôm ñañga bu atap malam sa yêc Anötô ndê gôlinñ ñapu, ma bu asa inñ ndê lêtñ gitêtñ. Ma inñ oc yob mac tu gêñ nom-nga-nga whiñ.

34 “Bocdinañ ambo ti nem ñalôm ñawapac tu gêñ lañsê-nga dom. Ahu sinñ yêc e lañsê dau hôc asê. Ñawapac bêc tigeñ-nga nañ gitôm bêc tigeñ dinañ.”

7

Dapu lau ñambwa dom (Luk 6:37-42)

1 Ma Yisu sôm, “Alic lau sac ñambwa tu ñac si lêtñ ti sakinñ-nga dom, dec Anötô oc lic mac sac tu nem-nga dom. 2 Bu Anötô oc êñsahê mac tòm mac añsahê lau, ma nem

dôhônñ mac nem lêtñ ti sakinñ tòm dôhônñ nañ mac am dôhônñ lau si.

3 “Tu sake-nga am hêgo daôm tu gêñ golop saunñ nañ yêc nem asidôwa tandô, tigeñ gêñ golop atu nañ yêc am daôm tanôm, nañ gêlic apu? 4 Ma bocke am sôm têtñ nem asidôwa, ‘Aô bu wakôc gêñ golop nañ yêc am tanôm, nañ sa.’ Tigeñ gêñ golop atu pôc daôm nem tanôm ahuc? 5 Am ñgac tim yom lau-nga! Kôc gêñ golop atu sa yêc daôm tanôm muñ e tanôm ñawa sa, nañ goc kôc gêñ golop saunñ dinañ sa yêc nem asidôwa tandô.”

Dayob Anötô ndê gêñ dabuñ ñapep

6 “Akêñ gêñ dabuñ têtñ giam dom, bu oc sêkac dau kwi ma sêseñ mac. Ma ambalinñ nem gôlônñ ñayham têtñ bôc dom, bu oc sêkwê popoc.”

Anötô inñ ñadau bu kêtñ gêñ têtñ yac-nga

7 “Ateñ gêñ têtñ Anötô, dec oc akôc ñandô, añsalê inñ ti ndê lêtñ, ma oc atap sa, ma bu amati gatam oc lêtñ su têtñ mac. 8 Bu Anötô kêtñ gêñ têtñ lau hoñ nañ sêndac inñ, ma lau hoñ nañ sêñsalê inñ ti ndê lêtñ, nañ oc sêtap sa, ma ñac nañ sêmati gatam nañ oc lêtñ su têtñ ñac.

9 “Mac dambai añgô! Nem balê dañ bu teñ gô têtñ am, dec am oc kêtñ hoc têtñ inñ, a? 10 Ma bu teñ i oc kêtñ mboc sac têtñ inñ, a? 11 Mba! Mac lau sac, tigeñ atoc nem balêkoc sa ña gêñ ñayham. Magoc Damam nañ mbo undambê inñ gitêtñ eñ, ma oc kêtñ gêñ ñayham-ñayham eñ têtñ lau nañ sêteñ inñ. 12 Akôm mêtê ñayham têtñ lau hoñ, gitôm mêtê ñayham nañ mac atac whiñ bu sêkôm têtñ mac. Yom hoñ nañ Moses ti lau propet sêto, nañ hêganônñ yac dakôm mêtê ñayham bocdinañ.”

Yom señ lu-nga

13 “Añsahê ñañga bu atap gameñ andôc tamli ñapañ-nga sa, magoc añyalê bu gatam gameñ dinañ-nga

in̄ gatam saun̄. Bu gameŋ andin̄am-nga dê yêc, ma seŋ têŋ gameŋ dau in̄ seŋ atu, ma ŋagatam atu bocdinaŋ. Lau daêsam sêsa seŋ atu dinaŋ, ma oc sêsôc gatam atu dau. ¹⁴ Magoc gameŋ dandôc tarŋi ŋapaŋ-ŋ ga ŋagatam in̄ gatam saun̄, ma seŋ têŋ gameŋ dinaŋ in̄ seŋ atu dom, ma lau daêsam oc sêtap sa dom.”

Yom pi propet tasan̄

¹⁵ “Ayob daôm tu propet tasan̄-nga. Ŋac sêtôm giam pôm naŋ sêmpan̄ dau ahuc ŋa domba ŋamlic, tu bu sêti gasuc domba-nga ma sêseŋ ŋac su. Ŋalêŋ tigen̄ propet tasan̄ oc sêtêŋ mac sêloc tu sêŋsau mac-nga. ¹⁶ An̄sahê ŋac si lêŋ dec tôm bu mac anyalê bu ŋac lau tasan̄. Ŋalêŋ tigen̄, yac dalic a ŋandô ma tarŋyalê a dau bu ŋayham me sac. Oc tôm dom bu dahin̄ ŋandô ŋayham yêc a sac. ¹⁷ Yomandô! A ŋayham sem ŋandô ŋayham, ma a sac sem ŋandô sac. ¹⁸ A ŋayham dan̄ gitôm dom bu nem ŋandô sac, ma a sac gitôm dom bu nem ŋandô ŋayham. ¹⁹ Ma a hoŋ naŋ sem ŋandô sac, naŋ oc sêlêŋ su ma sêtuc pi ya ndi, ma ya neŋ su. ²⁰ Bocdinaŋ an̄sahê propet si lêŋ, ma anyalê ŋac bu propet ŋayham me sac.”

Pômdau kêyalê in̄ ndê lau su

²¹ “Lau daêsam sêsam aô bu, ‘Pômdau,’ tigen̄ ŋac hoŋ oc sêtap gameŋ undambê-nga sa dom. Mba! Lau naŋ dan̄ga wambu Damaŋ undambê-nga ŋapep, ma sêkôm mêtê tôm in̄ atac whiŋ, naŋ oc sêtap undambê sa. ²² Têŋ Anôtô ndê bêc êmatôc lau-nga, naŋ lau tasan̄ daêsam oc sêsôm têŋ aô bu, ‘Pômdau, Pômdau! Yac ahoc yom asê atôm propet, ma atin̄ ŋalau sac su ma akôm gêŋ dalô daêsam am am anôm. Bocdinaŋ kôc yac sa.’ ²³ Tigen̄ aô wasôm têŋ ŋac bu, ‘Aô kayalê mac dom sambuc mac lau sac. Alhô su yêc aô!’ ”

Yom gôlin̄ pi ŋgac lu naŋ sêkwê andu

(Luk 6:46-49)

²⁴ “Lau naŋ sêŋgô aneŋ yom ma sêkôm ŋandô sa, naŋ sêtôm ŋgac tiguauc naŋ kwê ndê andu kalhac nom ŋan̄ga ma kêŋ hoc kêgapiŋ alhô dôŋ. ²⁵ Têŋ ndoc u gic e bu hêc, ma mbu puc ŋadinda hôc pi andu dau, naŋ andu dau ku sa dom bu hoc kêgapiŋ dôŋ. ²⁶ Magoc lau naŋ sêŋgô aneŋ yom ma sêkôm ŋandô sa dom, naŋ sêtôm ŋgac gauc mba naŋ kwê ndê andu kalhac nom babalê. ²⁷ Ma u gic ti bu hêc, ma mbu puc ŋadinda hôc pi andu dau, goc ku sa ma tisac sambuc.”

²⁸ Yisu gic bata ndê yom dinaŋ, ma lau hoŋ sêhêdaê tu in̄ ndê yom-nga. ²⁹ Ŋahu bu yom naŋ in̄ kêdôhôn̄ têŋ ŋac naŋ yom ti ŋaclai, hôc gêlêc lau Israel-nga si kêdôhôn̄waga yomsu-nga si yom hoŋ su.

8

Yisu kôm ŋgac ti gêm̄bac leprasi ŋayham sa

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-14)

¹ Yisu sip akêŋ lôc meŋ, ma lau daêsam sêŋkuc in̄. ² Ma ŋgac dan̄ ti gêm̄bac fleprasi têŋ in̄ gi, goc pôn̄ haduc ma sôm, “Pômdau. Am bu tac whiŋ dec gitôm bu am oc kôm aô ŋamlic ŋawasi sa.” ³ Yisu kêmatôc amba sa gi ma kêmasec in̄, ma sôm, “Aô atac whiŋ, dec wasôm têŋ am bu ŋamlic ŋawasi sa.” Ma ŋgahô eŋ gêm̄bac hu in̄ siŋ, ma in̄ ŋamlic ŋayham sa. ⁴ Ma Yisu sôm têŋ in̄, “Am ŋgô! Gêŋ naŋ kwahic dec hôc asê am, naŋ sôm asê têŋ lau dan̄ dom. Tigen̄ têŋ †dabuŋsiga ndi, tôc daôm têŋ in̄ bu lic bu am nem ŋamlic ŋawasi sa su. Ma kêŋ da tôm yomsu naŋ Moses kêŋ têŋ yac. Ma ŋalêŋ dinaŋ lau hoŋ oc sêŋyalê bu am ŋamlic ŋayham sa.”

Ŋgac bata siŋ-nga dan̄ kêŋ whiŋ ŋan̄ga

(Luk 7:1-10)

5 Tiñambu Yisu sôc malac Kape-naom gi. Ma ngac bata Rom-nga dan, nanj gêm gôlinj lau sinj-nga 100, nanj têtj in gi ma ndac in bu nem in sa. 6 Inj sôm, “Pômdu, anej ngac akiñ danj ndöc bôlinj. Inj yêc andu njanj ma kêsahê ñandê atu.” 7 Ma Yisu sôm têtj in, “Aö oc waloc ma wakôm in njanj sa.” 8 Tigenj ngac bata dau ô yom ma sôm, “Pômdu, am ngac atu ma aö ngac apa, dec mayanj dauj bu am sôc anej andu. Tigenj aö kayalê su bu am ngac ti ñaclai atu, ma bocdinañ dec am bu ndic atu yom, goc anej ngac akiñ oc njanj sa. 9 Bu aö dauj danjanj wambu lau nanj si ñaclai hóc gêlêc aö neñ, ma anej lau sinj-nga danja wambu aö. Aö bu wasôm têtj danj, ‘Am ndi!’ goc in oc ndi. Ma bu wasôm têtj danj, ‘Am mwenj,’ goc in oc meñ. Ma bu wasôm têtj anej ngac akiñ bu kôm gêtj danj, goc in oc kôm.”

10 Yisu ngô ngac bata ndê yom ma hêdaê, ma sôm têtj lau nanj sênkuc in bu, “Yomandô wasôm têtj mac, bu yêc lau Israel honj aö gatap ñac si danj nanj kêtj whin njanja gitôm ngac Rom-nga dindec, nanj sa dom. 11 Anjô! Lau daêsam nanj lau Israel dom, nanj oc sêmeñ akêtj nom ñabatinj honj, ma sêtap mwasinj atu sa yêc undambê sêwhin Abraham, Aisak ma Jakob. 12 Tigenj lau Israel daêsam nanj gauc gêm bu sic waê bu sêndöc undambê, nanj Anötö oc êmasuc ñac su sêndöc gameñ njasec-nga, ma sêtanj ti lhö êñsinj pi dau.”

13 Yisu sôm yom dinañ têtj lau honj su, goc sôm têtj ngac bata, “Am lhö mbu ndi. Aö oc wakôm am nem ngac akiñ dinañ njanj sa, tôm am kêtj whin.” Ma têtj ndoc dau dinañ gêmbac hu ngac akiñ dau sinj, ma in njanj sa.

*Yisu kôm lau daêsam njanj sa
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

14 Tiñambu Yisu têtj Pita ndê andu gi ma gêlic Pita lawawê gêmbac lic

ñandê atu ma yêc. 15 Yisu têtj in gi ma kêmasec in amba, goc gêmbac hu in sinj. Ma in tisa, ma ndê gêtj daneñ-nga ma kêtj têtj Yisu.

16 Têtj telha dinañ ac gi sip su, goc lau malac-nga sêkôc lau daêsam nanj ñalau sac sêmboc ñac si ñalôm, nanj sa sêtêtj Yisu si. Ma in gic atu yom, goc ñalau sac sêhu lau dau sinj, ma in kôm lau gêmbac honj njanj sa.

17 Njalêñ dau dinañ yom nanj propet Aisaya sôm su nanj dec ñandô sa. Muñ-nga in to yom pi Mesaya bocdec bu:

Inj hóc yac neñ ñawapac tu nem yac sa-nga. [Ais 53:4]

*Lêñ tanjuc Yisu-nga
(Luk 9:57-62)*

18 Têtj bêc danj Yisu gêlic lau daêsam sênghi in ahuc, goc sôm têtj ndê ñngacsênomi bu sêlom bugictorj ma sêpi danja sêndi. 19 S êmasañ dau sêmboc ma kêdôhônj-waga yomsu-nga danj meñ ma sôm têtj in, “Kêdôhônjwaga, aö bu wanjuc am, wawhin am watêñ gameñ bocke nanj am oc ndi.” 20 Ma Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Giam pôm si hocsunj yêc, ma mbac lôlôc-nga si ñaic yêc, tigenj ñamalac ndê Atu dau ndê mala yêc bêtj-nga mba.”

21 Ma sênjom danj sôm têtj in, “P ômdau, aö bu wanjuc am, magoc gêtj ñamata-nga aö wandi wambo wawhin anej lau e anj suhuñ damanj su nanj.” 22 Tigenj Yisu sôm, “Mba! Am bu gauc nem bu êmkuc aö, nanj gêtj ñamata-nga. Tec lau batê sênj suhuñ lau batê.”

*Yisu kôm bu ñamponj timalô
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

23 Yisu sôm yom dinañ su, goc pi wanj danj gi. Ma in ndê ngac-sênomi sênkuc in ma sêpi wanj sêwhin. 24 Sêlac si, ma mbu puc atu ma gêli bu ñamponj sa gic sip wanj, e kêtj in bu wanj pac. Tigenj Yisu yêc bêtj yêc wanj. 25 Dec sêtêtj in si, sêhuñ in sa ma sêsôm, “Pômdu, nem

yac sa, bu yac oc dapac dandinan.”
 26 Magoc Yisu sôm têtj ñac, “O mac lau nanj akêtj whiñ gwalec. Tu sake-nga mac atóc daôm?” Goc in tisa ma sôm yom ñanja têtj mbu ti bu ñamponj, ma gamenj ñañej sa.
 27 Ma ñac honj sêhêdaê ma sêsôm têtj dandi, “Ei! Inj ñgac kainj bocke? Bu gêtj honj sêsôc inj ndê yom ñapu, ma mbu ti bu sêwhiñ.”

*Yisu soc ñalau sac su yêc ñgac lu
 (Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

28 Ñac sêhôt asê bugictonj ñadanj ma sêsôt lau Gadala-nga si gamenj si. Ma yêc dindê ñgac lu sêsa akêtj ôm sêhôt-nga ma sêtêtj Yisu si. Inju ñgac lu nanj ñalau sac sêmbo injlu ñalôm, ma sêkôm injlu sêti ñgac pôm. Ma bocdinanj lau honj sêtôt injlu ma sêmbo ahê injlu, ma injlu sêndôt ôm sêhôt-nga ñapanj. 29 Têtj ndoc injlu sêhôt asê Yisu, nanj ñalau sac nanj sêmbo injlu ñalôm, nanj sêmbwêc bocdec bu, “O Anötô ndê Atu! Am bu kôm sake têtj yac? Têm bu Anötô êmatôt yac-nga yêc dôñ yêc. Ma bocke am kwahic dec mwerj bu kôm yac ñayom?”

30 Bôt tonj atu danj señ gêtj sêmbo ahê gamenj nanj ñac sêlhac. 31 Goc ñalau sac sêteñ Yisu bu, “Am bu soc yac su, nanj kêtj yac asip bôt ñalôm.” 32 Ma inj sôm têtj ñac, “Andi!” Goc sêhu ñgac lu dinanj sinj ma sêsôt bôt ñalôm si. Ma bôt honj sênti sêsip salic sac, sêsip bugictonj ñalôm si, ma bu kô ñac sêmbac ndu. 33 Lau sêyob bôt-nga sêlic gêtj dau, goc sêlhô sêsa malac si, ma sic minj têtj lau malac-nga pi gêtj honj dinanj, ma pi gêtj nanj Yisu kôm têtj ñgac lu ti ñalau sac. 34 Ma lau malac-nga honj sêsa sêtêtj Yisu si, ma têtj ndoc sêlic inj, nanj sêteñ inj bu hu ñac si gamenj sinj.

9

*Yisu kôm ñgac bôliñ danj ñayham sa
 (Mak 2:3-12; Luk 5:17-26)*

1 Goc Yisu pi wanj gi ma gic bugic-tonj kic, ma têtj inj ndê malac Kapenaom gi. 2 Ma lau gamenj dinanj-nga sêmbalanj ñgac bôliñ danj yêc sac danj ma sêtêtj Yisu si. Inj gêlic bu ñac sêkêtj whiñ inj, dec sôm têtj ñgac bôliñ dau, “Anej balê, atac ñayham sa. Kwahic dec aô oc wasuc am nem sac kwi.”

3 Kêdôhônjwaga yomsu-nga ñatô s êngô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm têtj dandi, “Ñgac dê ndê yom sac sambuc! Anötô tigeñ gitôm bu suc sac kwi.” 4 Yisu kêyalê ñac si gauc, goc ndac ñac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom sac yêc nem ñalôm? 5 Mac akêtj whiñ dom bu anej ñaclai yêc bu wasôm têtj ñgac dau bu, ‘Aô wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinanj aô wasôm têtj inj bu, ‘Tisa ma êmsêlêñ.’ 6 Ma têtj ndoc mac alic bu anej yom dinanj ñandô sa, goc anyalê bu Anötô kêtj ñaclai têtj ñamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ñamalac si sac kwi whiñ.” Goc Yisu sôm têtj ñgac bôliñ bu, “Tisa ma hôt nem mbô sa, ma lhô têtj nem andu ndi!” 7 Goc ñgac dau tisa ma kôlhô têtj ndê andu gi. 8 Ma lau daêsam nanj sêlic gêtj dau sêhêdaê ñandô, ma sêmpinj Anötô nanj kêtj ñaclai bocdinanj têtj ñamalac.

*Yisu kêgalêm Matyu bu êñkuc inj
 (Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

9 Yisu kêsêlêñ gi ma gêlic ñgac danj ñaê Matyu nanj ndôc ndê mala kôt takis-nga. Ma inj sôm têtj inj, “Êmkuc aô!” Goc Matyu tisa ma kêkuc inj.

10 Tinjambu Yisu gêtj gêtj ndôc Matyu ndê andu ñalôm, ma lau daêsam sêmeñ ma señ gêtj sêndôt sêwhiñ Yisu ti ndê ñgacsêñomi. Ñac lau sêkôt takis-nga ti lau ñatô nanj lau Palêsai sêsam ñac bu lau sac. 11 Ma lau Palêsai ñatô sêlic gêtj dinanj, goc sêndac inj ndê ñgacsêñomi bocdec bu, “Tu sake-nga mac nem kêdôhônjwaga gêtj gêtj ndôc whiñ lau sac dindê?” 12 Yisu ngô ñac si yom dau ma sôm, “Lau nanj sêlic

dau bu gêmbac mba, nanj oc sêñsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêñsalê dokta. ¹³ Gauc nem Anötö ndê yom nanj propet akwa danj to yêc bocdec bu, ‘*Gêñ atu nanj aö atac whinj, nanj bu mac tamwalô lau, hóc gêlêc domba honj nanj mac bu andic ndu ma akêñ ti da, nanj su.*’ Andi ma akôc gauc pi yom dau e anjyalê njahu njapep. Bu aö gameñ bu wanjalêm lau nanj sêlic dau bu lau gitêñ, nanj sa dom. Aö gameñ bu wanjalêm lau sac sa, bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ndê gölinj njapu.”

*Yao gêñ danen-nga-nga
(Mak 2:18-20; Luk 5:33-35)*

¹⁴ Ma Jon, Njag Kêku Lau-nga ndê sêñjomi njatô sêtêñ Yisu si ma sêndac inj bu, “Bocdec yac ti lau Palêsai akêñ bêc njatô bu anej gêñ dom tu gauc nem Anötö-nga, tigenj am nem njagcsêñjomi señ gêñ tôm bêc honj?” ¹⁵ Ma Yisu sôm têñ njac, “Njag nem awhê-nga danj bu êñgalêm lau sa sêmbô sêwhinj inj tu sêneñ mwasinj nem awhê-nga, dec oc tôm dom bu sêhu gêñ danen-nga sinj ma sêndöc ti njalôm njawapac têñ ndoc njagc dau mbo whinj njac. Mba! Ma bocdinañ anej njagcsêñjomi sêmbô sêwhinj aö ti atac njayham, ma sêhu gêñ danen-nga sinj dom. Tigenj ndoc oc menj nanj lau oc sêkôc aö su yêc njac, ma têñ têm dinañ njac oc njalôm njawapac ma sêñkuc lêñ dahu gêñ danen-nga sinj-nga.”

*Yisu ndê yom gitôm gêñ wakuc
(Mak 2:21-22; Luk 5:36-39)*

¹⁶ Ma Yisu sôm, “Yac dasi po wakuc pi njakwê akwa nanj kic, nanj dom. Bu po wakuc oc hóc njakwê akwa kic e tisac sambuc. ¹⁷ Ma têñ ndoc lau sêmasañ wain wakuc, nanj sêkêc sip bôc njamlic wain-nga akwa dom. Mba! Njag bu sêkôm, goc wain wakuc oc hóc njamlic akwa kôc. Ma wain oc wê ninja, ma njamlic dau oc tisac. Bocdinañ lau sêkêc wain

wakuc sip bôc njamlic wakuc, ma lu-lu oc sêyêc njayham.”

*Yisu kôm awhê lu njayham sa
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

¹⁸ Yisu sôm yom dinañ mbo, ma njagc bata danj menj pônj haduc têñ inj ma sôm, “Anej atuñwê kwahic dec mbac ndu su, magoc am bu mwenj ma kêñ amam sac inj, dec inj oc mbo tali tiyham.” ¹⁹ Goc Yisu tisa ma inj ti ndê njagcsêñjomi sêwhinj njagc dau si.

²⁰ Sêñsêlêñ sêmbô, ma awhê danj tigasuc inj kalhac inj dômbwê ma kêmasec inj ndê njakwê njadali. Awhê dau hóc njawapac gêm dac-nga njapanj gitôm yala 12 su, dec ²¹ gauc gêm yêc dau bu, “Aö bu wamasec inj ndê njakwê njambwa, dec oc kôm aö njayham sa tiyham.” ²² Yisu kac dau kwi e gêlic inj, goc sôm, “Anej bawhê, atac pa su. Am njayham sa tiyham tu am nem kêñ whinj aö-nga.” Ma têñ ndoc dau dinañ awhê dau njayham sa.

²³ Ma tinjambu Yisu gi e hóc asê njagc bata dau ndê andu, ma gêlic bu lau tonj atu sêmbô. Njatô sêyu gasuc ma njatô sêtañ ti njanta atu. ²⁴ Goc sôm, “Alhõ su, bu bawhê dau mbac ndu dom. Inj yêc bêc nanj yêc.” Magoc njac sêmbwac inj. ²⁵ Dec Yisu sôm bu sêsoc njac sêsa sêndi, goc sôc gi kêm bawhê sip amba, ma inj tisa. ²⁶ Ma yom dau njawaê tiapa sambuc yêc gameñ dinañ.

Yisu kôm njagc tapec lu njayham sa

²⁷ Dinañ su, goc Yisu kêsêlêñ gi. Ma njagc tapec lu sêñkuc inj ma sêmbwêc, “O †Dawid ndê Atu, tamwalô alu!” ²⁸ Magoc Yisu kêsêlêñ gi sôc andu danj, dec njagc lu dinañ sêtêñ inj si, ma inj ndac, “Amlu akêñ whinj bu anej njac lai yêc bu wakôm amlu njayham sa, me mba?” Ma injlu sêsôm, “Aêc, Pômdau!” ²⁹ Goc Yisu kêmasec injlu tandô, ma sôm bu, “Tu amlu akêñ

whiŋ aô-ŋga, dec gêŋ naŋ amlu andac, naŋ oc ŋandô sa.”³⁰ Ma inlu tandô po asê. Goc Yisu gic yao inlu bu sêsôm gêŋ dau ŋayom asê têŋ lau danŋ dom.³¹ Magoc inlu sêsa si, ma sêkôm inŋ ndê waê sa e tiapa gêm gameŋ dinaŋ ahuc.

Yisu kôm ŋgac awha mba sôm yom asê

³² Ŋac sêsa si ma lau ŋatô sêtêŋ Yisu sêmeŋ. Ŋac sêkôc ŋgac danŋ, naŋ ŋalau sac kôm inŋ awha mba.³³ Yisu soc ŋalau sac sa awê gi su, goc awha mba dau sôm yom asê. Lau daêsam dinaŋ sêseŋ amba ma sêsôm bu, “Yac dalic gêŋ danŋ bocdec yêc Israel dom andô.”³⁴ Magoc lau Palêsai sêsôm bu, “Inŋ kôc ŋaclai yêc ŋalau sac si ŋadau Sadaŋ, dec tiŋ ŋalau sac su.”

Yisu tawalô lau

³⁵ Ma Yisu kêsêlêŋ golom-golom malac atu ti saunŋ. Inŋ kêdôhôn lau mbo lôm wê-ŋga, ma hoc ŋawaê ŋayham pi Anôtô ndê gôliŋ asê. Ma inŋ kôm lau ti gêmbac tidau-tidau hoŋ ŋayham sa.

³⁶ Magoc têŋ ndoc inŋ gêlic lau daêsam naŋ sêŋkuc inŋ, naŋ tawalô ŋac. Ŋahu bu inŋ gêlic ŋac sêtôm domba naŋ si ŋgac yob ŋac-ŋga mba, dec giam pôm sêtê ŋac salinŋ-salinŋ ŋapaŋ.³⁷ Goc inŋ sôm têŋ inŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Gêŋ ŋandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic ŋandô sa-ŋga daêsam dom.³⁸ Bocdinaŋ atêŋ mbec têŋ ôm ŋadau bu êŋkiŋ lau gwelenŋ-ŋga sêsôc inŋ ndê ôm ma sêndic gêŋ ŋandô sa.”

10

Yisu kêyalinŋ ŋapospel 12 sa

(Mak 3:16-19; Luk 6:12-16)

¹ Yisu ta inŋ ndê ŋgac-sêŋomi 12 sêtêŋ inŋ si, ma kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêsoc ŋalau sac su yêc lau, ma bu sêkôm gêmbac hoŋ ŋayham sa.² Aposel 12 dau si ŋaê bocdec. Ŋgac ŋamata-ŋga inŋ Saimon naŋ sêsam bu Pita, lu inŋ asi Andru, ma Sebedi ndê

atu lu Jems lu Jon,³ P ilip ma Batolomeas, Tomas ma ŋgac kôc takis-ŋga Matyu, ma Alpayas ndê atu Jems, Tadaus,⁴ Saimon naŋ sêsam bu ‘Ŋgac †Selot,’ ma Judas Iskeriot naŋ tiŋambu hoc Yisu asê.

Yisu kêkiŋ aposel 12 sêsa si bu sênem mêtê lau

(Mak 6:7-11; Luk 9:1-5)

⁵ Yisu kêkiŋ lau 12 dinaŋ sêsa si bu sênem mêtê, ma gic yomso ŋac bocdec bu, “Asôc lau apa ti lau †Samaria-ŋga si malac danŋ dom,⁶ tigenŋ gêŋ ŋamata-ŋga atêŋ domba Israel-ŋga naŋ siŋga su, naŋ andi.⁷ Anem mêtê ma asôm têŋ lau bu Anôtô ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ su.⁸ Akôm lau gêmbac ŋayham sa, ma akôm lau ti gêmbac lep-rasi ŋamlic ŋawasi sa. Auŋ lau batê sêtisa, ma asoc ŋalau sac su yêc lau. Anôtô kêŋ ŋaclai têŋ mac ŋaôli mba, ma bocdinaŋ anem lau sa ŋambwa.⁹⁻¹⁰ Ma têŋ ndoc mac anŋsêlêŋ andi, naŋ gauc nem wapa seŋ-ŋga dom. Anŋsêlêŋ amam sawa, akôc mone dom, ampwic talhi dom, akôc ŋakwê aô daôm-ŋga ti atapa dom, ma ahôc tôc dom. Ŋalêŋ solop bu lau sêlôm lau naŋ sem gwelenŋ mêtê-ŋga ma sêpuc ŋac dôŋ ŋa gêŋ dinaŋ, naŋ ti ŋac si ŋaôli ô gwelenŋ.

¹¹ “Malac bocke mac bu asôc andi, naŋ anŋsalê ŋamalac ŋayham naŋ toc Anôtô sa ŋapep, bu ambo awhiŋ inŋ e mac ahu malac dau siŋ.¹² Têŋ ndoc mac api inŋ ndê andu andi, naŋ anem mbec inŋ ndê lau ŋa mbec yom malô-ŋga.¹³ Ma ŋac lau dau bu lau gitêŋ, goc yom malô oc yêc ŋac. Ma ŋac bu lau gitêŋ dom, goc mac nem mbec yom malô-ŋga oc gacgeŋ yêc mac-ŋga.¹⁴ Ma lau malac danŋ bu sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc ahu malac me andu dinaŋ siŋ ma atonŋ kop su yêc gahim.¹⁵ Aô wasôm têŋ mac bu têŋ Anôtô ndê bêc êmatôc lau-ŋga, lau malac dinaŋ-ŋga oc sêtap

ngagêyô sac sambuc sa, hôc gêlêc ngagêyô nanj inj oc kêñ têtj lau Sodom ti Gomora-nga têtj têtj nambu-nga, nanj su.”

*Yisu ndê lau oc sêtap kisa sa
(Mak 13:11-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ “A ngô su nanj! Aô wanjij mac asa andi, atôm domba nanj sêsip giam pôm si gameñ. Bocdinañ akôc gauc njapep ma akôm nem gwelenj, ma akôm mêtê njayham enj e lau danj gitôm dom bu sêpu mac. ¹⁷ Ayob daôm têtj lau nanj sêkêtj whij aô dom, bu njac oc sêkêtj mac atêtj lau sêmatôc yom-nga andi, ma sêhi mac njac sô yêc njac si lôm wê-nga. ¹⁸ Tu mac anjuc aô-nga dec njac oc sêkêtj mac alhac gôliñwaga ti kinj si anjô-nga. Ndoc dinañ ti mac nem ndoc bu awhtë anej yom sa têtj lau atu-tu dinañ, ma têtj lau akêtj gameñ honj, nanj whij. ¹⁹ Ma têtj ndoc sêkôc mac dôñ, nanj ahêgo daôm dom tu yom asôm-nga. Anötö oc nem mac sa tu asôm yom-nga. ²⁰ Ma yom nanj mac bu asôm, nanj mac nem yom dom. Damam undambê-nga oc kêñ inj ndê Njalu puc mac dôñ, ma hôc nem awham sa.

²¹ “Têtj ndoc njawapac-nga dinañ, lau nanj sêkêtj whij dom oc sêhoc si asidôwai sêkêtj whij aô-nga asê bu sêndic njac ndu, ma dambai oc sêkôm têtj atu boc-dinañ. Balêkoc oc sêli dau sa têtj damba ti dindai, ma sêkêtj njac sêtêtj lau bu sêndic njac ndu. ²² Ma lau sambob oc atac tec mac tu aô-nga. Magoc asa nanj bu lhac njanga ma hu aô sinj dom, nanj oc tap Anötö ndê mwasinj nem inj si-nga sa. ²³ Ma lau bu sêkêtj kisa mac, goc ahu njac si malac sinj ma atêtj malac danj andi. Yom njandô aô wasôm têtj mac! Mac nem gwelenj anem mêtê njawaê njayham-nga yêc malac Israel-nga honj oc pacndê dom, e Njamalac ndê Atu menj sa tiawê.”

*Lau nanj sêjkuc Yisu oc sêhoc njawapac gitôm inj dau
(Luk 6:40)*

²⁴ “Kwapuc danj oc hôc gêlêc gwalam akwa nanj kêdôhôn inj, nanj dom. Ma njac akiñ oc hôc gêlêc inj ndê njadau dom. ²⁵ Kwapuc bu tôm ndê gwalam akwa ma njac akiñ bu tôm ndê njadau, goc tôm. Lau sêpu gôlôwac njadau aô ma sêsam aô bu †Belsebal, ma bocdinañ njac oc sêkôm têtj njadau ndê lau mac, hôc gêlêc su.”

*Atôc lau nom-nga dom
(Luk 12:2-7)*

²⁶ “Magoc atôc daôm tu lau nanj sêkêtj kisa mac-nga dom. Njahu bu gêtj honj nanj lau sem ahuc, me yêc sinj dau, nanj oc menj sa tiawê. ²⁷ Yom nanj aô gasôm têtj mac têtj ôbwêc, nanj asôm asê têtj acsalô, ma yom nanj aô gac yom sec têtj mac, nanj asôm tiatu alhac malac lôm. ²⁸ Atôc lau nanj bu sêndic mac ndu-nga dom, bu njac gitôm dom bu sêsenj mac gatôm su whij. Atôc lau dom, magoc atôc Anötö ma asôc inj njapu. Bu mba, goc inj gitôm bu kêñ mac njamlic ti gatôm lu-lu sêsip lambwam sêndi e sêninga gacgenj.

²⁹ “Akôc gauc pi mbac kecsoc nanj lau sêlic bu gêtj njambwa. Tigenj Anötö gêlic gêtj saunj dinañ bu gêtj njambwa dom, ma inj bu lôc dom, dec danj oc ninga dom. ³⁰⁻³¹ Bocdinañ ahêgo daôm dom, bu Anötö tac whij mac hôc gêlêc mbac kecsoc daêsam su. Inj kêyalê mac e pi sa, gitôm inj sê mac nem kêclauñ honj sa timala.”

*Dasêc Yisu ahuc dom
(Luk 12:8-9)*

³² “Asa nanj sôm asê yêc njamalac anjô-nga bu inj kêñ whij aô, nanj aô wasôm inj ndê njawê asê yêc Damanj undambê-nga anjô-nga. ³³ Tigenj asa nanj sêc inj ndê kêñ whij aô-nga ahuc yêc njamalac anjô-nga, nanj wasêc inj ahuc yêc Damanj anjô-nga bocdinañ.”

*Tanjuc Yisu ti dahôc ñawapac
(Luk 12:49-53; 14:26-27; 9:48)*

³⁴ “Gauc nem bu aö gameñ bu wahê wamba lau dom. Mba! Tu aö-nga dec lau oc sêwhê dau kôc ma sêkêñ kisa dau. ³⁵ Tu aö-nga dec damba lu atunğac oc sêkêñ kisa dau, ma dinda lu atuwê, ma lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêñ kisa dau bocdinañ. ³⁶ Ngac dañ oc tap inñ ndê ñacyo sa yêc inñ dau ndê lau.

³⁷ “Asa nañ tac whiñ damba me dinda me atunğac me atuwê hôc gêlêc inñ ndê atac whiñ aö su, nañ oc tòm dom bu ti aneñ dañ. ³⁸ Ma asa nañ tec bu hôc inñ ndê a gicso dau* ma êñkuc aö, nañ tòm dom bu ti aneñ dañ bocdinañ. ³⁹ Lau nañ takwê gêñ nom-nga ñapañ tu puc ñac si ñamlic dôn-nga, nañ oc sêniñga. Magoc asa nañ bu hu gêñ nom-nga siñ tu aö-nga, nañ oc mbo tali ñapañ.

⁴⁰ “Lau nañ sêkôc mac sa, nañ gitôm sêkôc aö dauñ sa, ma ñac nañ sêkôc aö sa, nañ sêkôc Anötö nañ kêkiñ aö gameñ, nañ sa. ⁴¹ Asa nañ toc aneñ propet dañ sa, ma kôc inñ sa tu inñ ti propet gêm aö añôn-nga, nañ Anötö oc kêñ ñagêyô ñayham têt inñ gitôm inñ kêñ têt inñ propet dau. Ma asa nañ toc ñamalac gitêt inñ dañ sa, ma kôc inñ sa tu aneñ ñaê-nga, nañ Anötö oc kêñ ñagêyô ñayham têt inñ gitôm inñ kêñ têt inñ ñac gitêt inñ dau. ⁴² Ma asa nañ kôm gêñ sauñ bocke bu nem lau nañ sêñkuc aö, nañ sa, tòm inñ kêñ bu ñalhuc têt inñ sênôm, nañ Anötö oc êñlhiñ inñ siñ dom. Inñ oc kêñ ñagêyô ñayham têt inñ yomandô.”

11

¹ Yom hoñ dinañ Yisu sôm têt inñ ndê ngacsêñomi 12 tu êndôhôn ñac-nga. Inñ gic bata yom dau, goc kêsêlêñ golom-golom malac nañ

sêyêc gameñ Galili-nga dinañ, ma gêm mêtê ti kêdôhôn lau.

*Yisu sôm yom pi Jon, Ngac Kêku
Lau-nga
(Luk 7:18-35)*

² Têt inñ ndoc dinañ Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndôc gapocwalô, ma inñ ngô ñawaê pi gêñ hoñ nañ Kilisi kôm. Bocdinañ inñ kêkiñ inñ ndê sêñomi ñatô sêtêñ Yisu si, ³ ma sêndac inñ bocdec bu, “Anötö gic bata têt inñ yac bu oc êñkiñ Mesaya. Am daôm dinañ, me yac oc akêñ batanñ ñac dañ tiyham?” ⁴ Yisu ô yom ma sôm, “Ambu andi ma asôm yom têt inñ Jon pi mêtê nañ mac añgô aö gahoc asê, ma pi gêñ nañ mac alic aö gakôm. ⁵ Lau tapec sêlic gameñ tiyham, lau bôlin sêñsêlêñ tiyham, lau ti gêmbac leprasi ñamlic ñawasi sa, lau dangasuñ bic sêngô yom, lau batê sêtisa, ma lau ñalôm sawa sêngô ñawaê ñayham. ⁶ A ñgô! Lau nañ atac lu-lu tu aö-nga dom, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasiñ sa.”

⁷ Jon ndê sêñomi sêsa si, ma Yisu sôm yom pi Jon têt inñ lau toñ atu nañ sêmbo sêwhiñ inñ. Inñ ndac ñac bocdec bu, “Têt inñ ndoc mac asa atêt inñ Jon yêc gameñ sawa a, dec gauc gêm bu atap ñamalac kain bocke sa? Mac bu alic ñac gauc babilê gitôm gakoc nañ mbu kêwic, a? ⁸ Mac asa a bu alic ñac dañ nañ sôc ñakwê ñayham, a? Mba! Lau nañ sêsôc ñakwê ñayham, nañ sêmbo gameñ ñayham gitôm kiñ si andu. ⁹ Bocdinañ aö wandac mac, mac asa a bu alic sake? Bu alic propet dañ? Yomandô! Inñ propet dañ, ma inñ hôc gêlêc propet hoñ su. ¹⁰ Propet akwa dañ to yom nañ Anötö sôm têt inñ Mesaya bocdec bu, ‘Aö wanñiñ aneñ ñac ahen-nga munñ am, bu êmasañ am nem señ.’ Y om pi ñac ahen-nga dau hêganôn inñ solop. ¹¹ Yêc ñamalac nom-nga, dañ hôc gêlêc Jon, Ngac Kêku Lau-nga su

* **10:38:** Yisu ndê yom pi a gicso dau, nañ ñahu bu tamasanñ dauñ tòm bêc hoñ bu dahôc ñandê ti ñawapac tu inñ-nga e tòm dambac ndu tòm inñ dau mbac ndu.

dom. Tigenj aõ wasôm yom ñandô têtj mac, bu lau hoj nañ sêmo Anötö ndê gôlinj ñapu, lau tiwaê, ma lau waêmba boc-dinanj, nañ hoj sêhoc gêlêc Jon su yêc Anötö anjô-nga.

12-13 “Muñ-nga, Moses ti propet akwa-kwa sêhoc yom asê gwananj pi Anötö ndê gôlinj. Ma ñac si yom ñandô sa dom, e Jon meñ ma gêm mêtê bu Anötö ndê gôlinj meñ kêpiñ. Têtj ndoc Jon gic hu yom dau e meñ têtj kwahic dec, Anötö ndê gôlinj kêsôwec gi tiatu, ma lau daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc Anötö ndê gôlinj ñapu. 14 Anötö gic bata bu êñkiñ propet dañ muñ Mesaya, nañ gitôm propet Elaija. Ma aõ wasôm têtj mac bu yomandô, Jon inj propet dau dinanj. Mac akêñ whiñ yom dinanj, me mba? 15 Mac bu dañamsuñ yêc, nañ anjô aneñ yom!”

16 “Lau têtj dindec-nga ñac lau kainj bocke? Ñac sêtôm balêkoc nañ sêkôc whê sêmo malac lôm, nañ sêtucdiñ ñac si silip ñatô ma sêsôm, 17 “Têtj ndoc nañ yac ac oñ bu datê wê, nañ mac atec. Ma têtj ndoc yac am wê danjibo-nga, nañ mac atec bu atañ awhiñ.” 18 Ma lau têtj dindec-nga bocdinanj. Jon meñ ma gêtj gêtj ti nôm gêtj ñayham dom, ma sêsôm bu ñalau sac mbo inj ndê ñalôm. 19 Ma Ñamalac ndê Atu meñ nôm ti gêtj gêtj ñayham, tigenj sêsôm bu inj ñgac gêtj gêtj ti nôm wain ñawahô-nga, ma bu inj hê silip têtj lau sac ti lau sêkôm takis-ñ ga. Bocd-inanj, mac lau têtj dindec-nga atôm balêkoc nañ sêkôm tô anij ñapanj. Tigenj Anötö ndê gauc hêc gêlêc gêtj hoj, ma inj ndê lau sênyalê bu inj ndê lêtj inj lêtj solop.”

Yisu sôm yom pi lau nañ sem dau kwi dom
(Luk 10:13-15)

20 Têtj dinanj Yisu gic hu pu lau nañ sêndôc malac ñatô. Ñahu bu inj kôm gêtj dalô daêsam yêc ñac

anjô-nga, tigenj ñac sem si ñalôm kwi dom. 21 Inj sôm, “Oyaê mac lau Korasin ti lau Betsaida-nga. Mac ac waê bu atap Anötö ndê atac ñandê sa. Lau apa nañ sêndôc Taya ma Saidon, nañ bu sêlic gêtj dalô nañ aõ gakôm yêc mac anjôm-nga, dec oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndôc ti sêtañ si sac. 22 Tigenj mac akôm dom, dec wasôm têtj mac bu têtj ndoc Anötö êmatôc lau-nga, nañ inj oc kêñ ñagêtjô sac sambuc têtj mac, hêc gêlêc ñagêtjô nañ inj oc kêñ têtj lau Taya ti Saidon-nga, nañ su.”

23 “Ma mac lau Kapenaom-nga. Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa andôc undambê, a? Aõ wasôm mba! Inj oc êmasuc mac su asip lambwam andi. Lau Sodom bu sêlic gêtj dalô gitôm mac alic su, dec oc tôm sêhu si sac siñ ma sêndôc ñayham e kwahic dec. 24 Aõ wasôm têtj mac bu Anötö oc kêñ ñagêtjô sac têtj mac, hêc gêlêc ñagêtjô nañ inj oc kêñ têtj lau Sodom-nga.”

Yisu kêpiñ Damba
(Luk 10:21-22)

25 Têtj ndoc dinanj Yisu tenj mbec ma sôm, “O Damanj, undambê ti nom ñadau. Aõ wampinj am bu am tôc nem yom ña-ñandô asê têtj lau nañ sêngwiniñ dau, ma siñ kwi têtj lau nañ gauc gêm bu ñac lau tigauc ma sênyalê gêtj hoj. 26 Aêc, Damanj, am kôm bocdinanj kêkuc am daôm nem atac whiñ.”

27 Goc Yisu sôm, “Damanj kêñ gêtj hoj sip aõ amanj. Lau dañ sênyalê Atu dom, Damba tawasê kêyalê inj. Ma lau dañ sênyalê Damba dom, tigenj inj ndê Atu kêyalê inj, ma lau nañ Atu dau atac whiñ bu tôc inj asê têtj ñac, nañ sênyalê Damba.”

Yisu gêm malô lau kwapac

28 “Mac lau hoj nañ ahêc ñawapac ma kwampac, nañ atêtj aõ amenj, ma aõ wakêtj mac asê awham su. 29 Amenj ma akôm oc neñ gwelenj awhiñ aõ, ma aõ oc wandôhônj

mac. Aõ ngac malô ma gatoc daun sa dom, ma mac oc atap malam anjwhañ daôm-nga sa yêc aõ. ³⁰ Njahu bu gwelen nañ mac akôm awhiñ aõ, nañ njadehe dom, ma aõ wakêñ mac ahôc njawapac atu dom.”

12

Yisu inj Pômdau bêc Sabat-nga
(Mak 2:23-3:6; Luk 6:1-11)

¹ Têñ tèm dinañ njabêc †Sabat-nga dan, nañ Yisu ti ndê njacsênjomi sênjsêlêñ sêmbo lôcwha nañ gic ôm wit-nga dan kic. Ma gêñ yô njacsênjomi, dec sêkôc wit njandô ma señ. ² Lau Palêsai njatô sêlic, goc sêsôm têñ inj, “Lic su nañ. Am nem njacsênjomi sêkôc wit njandô ma yomsu gic yao bu dakôm gwelen kajñ dinañ têñ bêc Sabat-nga dom.” ³ Goc Yisu ô njac si yom ma sôm, “Gauc nem yom nañ sêto yêc, pi gêñ nañ Kin Dawid ti ndê lau sêkôm têñ ndoc gêñ yô njac. Mac asam su, me? ⁴ Dawid sôc Anötö ndê andu gi, ma kôc bolom dabuñ nañ lau sêkêñ ti da, nañ Moses kêñ yao bu dabuñsiga tawasê sêneñ, ma lau bambaliñ sêneñ dom. Ma Dawid ti ndê lau señ, magoc lau dan sênjgôlinj yom pi Dawid ma sêsôm bu inj kêgili yomsu lec dom.

⁵ “Ma gêñ dan tiyham, nañ mac asam su yêc Moses ndê yomsu. Têñ bêc Sabat-nga hoñ dabuñsiga sêkôm gwelen yêc lôm dabuñ, ma gwelen dinañ kêgili yomsu Sabat-nga. Magoc lau sênjgôlinj yom pi njac dom.

⁶ “A õ wasôm têñ mac, bu gwelen nañ aõ gameñ tu wakôm-nga, nañ hóc gêlêc sakiñ lôm dabuñ-nga hoñ su. ⁷ Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec, ‘Gêñ atu nañ aõ atac whiñ, nañ hóc gêlêc mac nem da hoñ su, nañ bu mac tamwalô lau.’ Mac anjalê yom dau njahu dom. Mac bu anjalê, dec gitôm dom bu mac anjgôlinj yom pi lau nañ sêkôm gêñ so dan dom. ⁸ Bu Njamalac ndê Atu

inj gêñ hoñ njadau, ma inj Pômdau bêc Sabat-nga whiñ.”

Yisu kôm njac amba balê njayham sa têñ bêc Sabat-nga
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Yisu kêsêlêñ gi, ma sôc njac si lôm wê-nga gi. ¹⁰ Ma yêc dinañ, njac amba tibalê dan ndôc. Lau Palêsai sênjsalê yom tu sênjgôlinj pi Yisu-nga, goc sêndac inj, “Yac bu dakôm njamalac dan njamlic njayham sa têñ bêc Sabat-nga, oc tanjili yomsu Sabat-nga, me mba?” ¹¹ Ma Yisu sôm têñ njac, “Mac nem domba dan, bu peñ sip sê njalôm têñ bêc Sabat-nga, nañ mac oc akôm sake? Mac oc akôc sa. ¹² Aêc! Ma njamalac sêhóc gêlêc domba su! Bocdinañ yac bu dakôm njayham ma danem lau sa têñ bêc Sabat-nga, oc daso yomsu Sabat-nga dom.” ¹³ Goc Yisu sôm têñ njac dau, “Êmatôc amam!” Ma inj kêmatôc amba, ma amba dau njayham sa tiyham, gitôm inj amba danja. ¹⁴ Tigeñ lau Palêsai sêsa si ma sem yomgalôm pi lêñ sêndic Yisu ndu-nga.

Yisu inj Anötö ndê Njagac Akinj

¹⁵ Yisu kêyalê lau Palêsai si gauc, goc hu gameñ dinañ siñ. Lau daêsam sênjkuc inj, ma inj kôm njac si gêm bac hoñ njayham sa. ¹⁶ Tigeñ inj gic yao bu sêsôm inj njahu asê dom. ¹⁷ Nalêñ dinañ yom nañ propet Aisaya sôm pi Mesaya munj su, nañ njandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec bu:

¹⁸ Alic aneñ njac akinj dindêc, nañ aõ kayaliñ inj sa. Aõ atac whiñ inj kêlêc, ma aneñ njalôm tisambuc inj. Wakêñ aneñ Njalu nem inj ahuc, ma inj oc hoc yom gitêñ matôc-nga asê têñ lau akêñ gameñ nom-nga hoñ.

¹⁹ Inj oc sôm yom tac njandê-nga me mbwêc njanja dom. Ma lau dan oc sênjgô inj whasuñ yêc malac lôm dom.

²⁰ Gakoc timdec in̄ oc pōh̄ dulu dom, ma ya n̄awê nan̄ tisaun̄, nan̄ in̄ oc yu ndu dom.* Ma in̄ oc kôm bocdinañ e nditôm in̄ ndê yom gitêh̄ matôc-nga nem nom sambuc ahuc.

²¹ Ma lau akêh̄ gameñ nom-nga hon̄ oc sêkêh̄ bata bu Anötö nem n̄ac si tu in̄ ndê n̄aê-nga. [*Ais 42:1-4*]

Yisu ndê n̄aclai n̄ahu
(*Mak 3:23-27; Luk 11:14-22*)

²² Têh̄ tēm dinañ lau sêwê n̄gac dan̄ nan̄ n̄alau sac kôm in̄ tandô t ipec ma awha mba, nan̄ sêtêh̄ Yisu sêmeñ. Yisu soc n̄alau sac dinañ su, goc kôm n̄gac dau n̄ayham sa, ma in̄ gêlic gameñ ma sôm yom asê.
²³ Lau hon̄ sêhêdaê tu Yisu-nga, ma sêsôm, “Mboe †Dawid ndê Atu in̄ n̄gac dau dec, me?”
²⁴ Tigeñ lau Palêsai sêh̄gô n̄awaê, dec sêpu Yisu ma sêsôm, “In̄ kôc n̄aclai yêc n̄alau sac si n̄adau †Belsebal, dec in̄ soc n̄alau sac su.”
²⁵ Yisu kêyalê n̄ac si gauc, ma sôm, “Lau gameñ dan̄, me malac dan̄, me gôlôwac dan̄, bu sêwhê dau kôc, dec n̄ac oc sêlhac n̄an̄ga dom, ma n̄ac si n̄acyo oc sêku n̄ac dulu.”
²⁶ Ma Sadañ boc-dinañ. In̄ bu soc dau ndê n̄alau sac su, dec in̄ kêh̄ kisa dau, ma in̄ ndê n̄aclai oc nin̄ga.

²⁷ “Mac asôm bu aô gakôc n̄aclai yêc Belsebal, dec gasoc n̄alau sac su. Ma bocke? Mac nem sêh̄yomi nan̄ sêsoc n̄alau sac sêwhiñ, nan̄ mac an̄gôliñ yom dau pi n̄ac whiñ, a? N̄ac oc sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac!
²⁸ Tigeñ aô gasoc n̄alau sac n̄a N̄alau Dabuñ ndê n̄aclai, dec anyalê bu Anötö ndê n̄aclai bu nem gôliñ gêh̄ hon̄, nan̄ h̄oc asê mac su.

²⁹ “N̄gac dan̄ oc sôc n̄gac ti licwalô atu dan̄ ndê andu ma ên̄gaho in̄ ndê

wapa su n̄alêh̄ bocke? Gêh̄ n̄amata-nga in̄ sô n̄gac dau dôn̄, goc kôc in̄ ndê wapa su. Ma Sadañ in̄ gitôm n̄gac ti licwalô atu.

³⁰ “Asa nan̄ kalhac whiñ aô dom, nan̄ ti aneñ n̄acyo. Ma asa nan̄ gic lau sa sêtêh̄ aô sêmeñ dom, nan̄ soc n̄ac su yêc aô.
³¹ Tu dinañ-nga aô wasôm têh̄ mac bu n̄amalac nan̄ kac ndê n̄alôm kwi ma hu ndê sac siñ, nan̄ Anötö oc suc in̄ ndê sac ti yom sac-sac hon̄ kwi. Tigeñ yom sac nan̄ n̄amalac dan̄ bu sôm pi N̄alau Dabuñ, nan̄ Anötö oc suc kwi dom.†
³² Asa nan̄ bu sôm yom sac pi N̄amalac ndê Atu, tigeñ tiñambu kac ndê n̄alôm kwi, nan̄ Anötö oc suc in̄ ndê sac kwi. Magoc asa nan̄ bu sôm yom sac pi N̄alau Dabuñ, nan̄ Anötö oc suc in̄ ndê sac kwi têh̄ tēm dindec-nga dom, ma têh̄ tēm n̄ambu-nga dom bocdinañ.”

Lau si mêtê whê n̄ac sa bu n̄ayham me sac
(*Luk 6:43-45*)

³³ Ma Yisu sôm, “A n̄ayham sem n̄andô n̄ayham. Ma a sac sem n̄andô sac. Dalic a n̄andô, dec tanyalê a bu n̄ayham me sac.
³⁴ Mac lau sac atôm mboc n̄atui! Mac atôm bu asôm yom n̄ayham dan̄ dom! Bu lau sêsôm yom kêkuc gauc ti mêtê nan̄ h̄oc n̄ac si n̄alôm ahuc.
³⁵ Gauc ti mêtê n̄ayham h̄oc lau n̄ayham si n̄alôm ahuc, dec sêsôm yom n̄ayham. Ma gauc ti mêtê sac h̄oc lau sac si n̄alôm ahuc, dec sêsôm yom sac.
³⁶ Aô wasôm yom n̄andô têh̄ mac. Tiñambu Anötö oc êmatôc lau pi yom sac ti yom n̄ambwa hon̄ nan̄ n̄ac sêsôm.
³⁷ Lau nan̄ si yom n̄ayham, nan̄ in̄ oc sam n̄ac bu lau gitêh̄, magoc n̄ac nan̄ si yom sac, nan̄ oc sêtap in̄ ndê matôc sa.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêh̄ dalô
(*Luk 11:29-32*)

* **12:20:** Yom pi gakoc timdec ma ya n̄awê nan̄ mbac, nan̄ hêganôn̄ lau nan̄ sêkêh̄ whiñ n̄an̄ga dom. † **12:31:** Lau Palêsai sêsôm bu Yisu kôc n̄aclai yêc Sadañ ndê ma soc n̄alau sac su, ma Yisu tôc asê bu yom dau gitôm yom sac sambuc nan̄ sêsôm pi N̄alau Dabuñ.

38 Goc lau Palêsai ti kêdôhôn-waga yomsu-nga ñatô sêsôm têtj Yisu, “Kêdôhônwaga, yac bu alic am kôm gêtj dalô atu bu whê nem ñahu sa.”³⁹ Ma Yisu sôm, “Mac lau têtj dindec-nga, mac lau sac ñañ apuc dômwêm Anötö, ma asa nem lêtj bambalin gitôm lau mockain-nga. Mac andac bu alic gêtj dalô, magoc Anötö oc kêtj gêtj dalô tigtj têtj mac alic, tôm gêtj dalô ñañ in kôm pi propet Jona.⁴⁰ Jona mbo i atu ñalôm gitôm acsalô tö ti ôbwêc tö. Ma bocdinañ Ñamalac ndê Atu oc yêc nom ñalôm nditôm acsalô tö ti ôbwêc tö.⁴¹ Têtj ndoc Jona gêm mêtê lau Ninewa, ñañ sêkac si ñalôm kwi. Ma ñgac ñañ hóc gêlêc Jona su dec mbo, tigtj mac am daôm kwi dom. Tu dinañ-nga têtj bêc matôc-nga, lau Ninewa oc sêtisa akêtj lau batê sêwhin mac lau têtj dindec-nga, ma ñac oc sêhoc mac nem sac asê.⁴² Muñnga, Kwin Siba-nga† kêsêlêtj señ baliñ bu ngô Kin Solomon ndê yom ti gauc atu. Ma kwahic dec ñgac ñañ hóc gêlêc Solomon su, ñañ mbo dec. Magoc mac akêtj ñañam in dom. Tu dinañ-nga, têtj bêc matôc-nga, Kwin dau oc tisa whin mac lau têtj dindec-nga, ma hoc mac nem sac asê.”

Ñalau sac sêhsalê mala ñañ yêc ñambwa

(Luk 11:24-26)

⁴³ “Têtj ndoc ñalau sac ñañ sa yêc ñamalac ñañ, ñañ gitôm in kêtj mbo gameñ sawa ma kêsâlê mala êñwhañ dau-nga. Tigtj têtj ndoc in tap sa dom,⁴⁴ ñañ in oc sôm têtj dau, ‘Aô wambu wandi wasôc andu ñañ aô gahu sin su.’ Ma in oc mbu ndi ma tap sa bu ñamalac dau ndê ñalôm yêc ñambwa, gitôm andu ñañ sêmasañ ñawasi sa.⁴⁵ Dec in oc sa ndi, wê ñ alau 7 ñañ sac sambuc sêhoc gêlêc in su, ñañ sêmeñ, ma

hoñ sêsôc ñamalac dau ndê ñalôm sêndi, ma sêmo dinañ. Bocdinañ ñawapac ñañ tap ñamalac dau sa, ñañ hóc gêlêc ñawapac ñamata-nga-nga su. Ma ñalêtj tigtj mac lau sac têtj dindec-nga, oc atap ñawapac atu sa têtj têtj ñambu-nga.”

Yisu dinda ti asii
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Lau daêsam sêmo andu ñañ sêwhin Yisu têtj ndoc in sôm yom dinañ mbo, ma in dinda ti asii sêmeñ sêlhac awê, ma bu sêsôm yom têtj in.⁴⁷ Goc ñamalac ñañ kêtj ñawae têtj in ma sôm, “Am dinam ti asimi sêlhac awê ma bu sêsôm yom têtj am.”⁴⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aneñ dinañ asa, ma asinji ñac lau asa?”⁴⁹ Goc in tôc amba têtj ndê ñgacsêngomi, ma sôm, “Aô dinañ ti asinji dau dindec.⁵⁰ Bu lau ñañ ñañga wambu Damañ undambê-nga ndê yom, ñañ ñac aô asinji ti lhuñwêi ma dinañi.”

13

Yom gôlin pi ñac kêbalip wit ñawhê
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Têtj bêc dinañ Yisu hu andu sin ma sa gi ndôc Bugicton Galili-nga ñamakê.² Ma lau daêsam sêkac sa sêngihi in ahuc e ñasawa mbasi. Tu dinañ-nga dec in pi gi ndôc wañ ñañ poc kêtj baô. Ma lau hoñ dinañ sêlhac baô.³ Goc Yisu sôm yom gôlin daêsam têtj ñac. In sôm yom gôlin ñañ bocdec bu, “Ñgac ñañ sa gi bu êmbalip wit ñawhê yêc in ndê ôm.⁴ Ma têtj ndoc in kêbalip gêtj dau, ñañ ñatô sêpeñ sêsip señ, dec mbac sêmeñ ma señ su.⁵ Ma ñawhê ñatô sêpeñ sêsip gameñ hoc-hoc, ñañ nom ñgac sac hoc ñahô ñambwa. Ñawhê dau sêsip nom ñalôm gacgeñ si dom, dec sêpo sêpi sêmeñ ñagahô.⁶ Magoc tinambu ac pec ñagatôm ma gêm bôlin. Ñahu

† 12:42: Matyu to yom pi Kwin akêtj gameñ ñapu-nga (South). Yom dau hêganôn Kwin Siba-nga, ñañ ndê minj sêto yêc 1 Kin 10:1-13. Kwahic dec dasam gameñ Siba-nga bu ‘Arabia.’

bu nom ñayham mba tu ñawakac sip ndi-nga. ⁷ Ma wit ñawhê ñatô sêpeñ sêsip kwanj ti ñakwa ñalôm, magoc têtj ndoc sêpo sêpi sêmenj, nanj kwanj pi whinj e yanj ndu. ⁸ Ma ñatô sêpeñ sêsip nom ñayham ma sêpo sêpi ñayham e sem ñandô. Ñatô sem ñandô 30, ma ñatô sem 60 ma ñatô sem ñandô 100. ⁹ Asa bu danjasuñ yêc, nanj ñgô aneñ yom.”

Yom gôlinj ñahu

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Tinjambu Yisu ndê ñgac-sêñjomi sêtigasuc inj ma sêndac, “Tu sake-nga am sôm yom têtj lau ña yom gôlinj?” ¹¹ Ma inj ô yom ma sôm, “Anötö ndê gôlinj ñalêtj ñahu sip ñalôm gi. Inj kêtjalinj mac sa bu anjyalê ñahu dau, magoc lau nanj sêkêtj whinj aô dom, nanj oc tôm dom bu sêñjyalê. ¹² Asa nanj kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôtj, nanj Anötö oc kêtj gauc têtj inj êñlêc, e inj êñjyalê yom dau timala enj. Magoc asa nanj yom dau tidôtj inj dom, nanj Anötö oc kôc gêtj honj su yêc inj. ¹³ Tu dinanj-nga aô wasôm yom têtj lau ña yom gôlinj. Ñac sêlic gêtj ñapanj, tigenj ñac si gauc sa dom, ma ñac sêñgô yom ñapanj, tigenj ñac sêñjyalê ñahu dom. ¹⁴ Yom nanj propet Aisaya hoc asê muñ su, nanj dec ñandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

Ñac sêñgô aneñ yom ñapanj, magoc sêñjyalê ñahu dom. Ma sêlic gêtj nanj aô gakôm nanj ñapanj, tigenj ñac si gauc sa dom.

¹⁵ Lau dau si ñalôm ñadandi. Ñac si danjasuñ hóc ahuc, ma ñac sêpôc si tandô ahuc. Bu bocdinanj dom, dec oc tôm bu tandô sêlic ma danjasuñ sêñgô, ma sêñjyalê aô tidôtj yêc ñac si ñalôm e sênem dau kwi, ma aô wakôm ñac ñayham sa.” [Ais 6:9-10]

¹⁶ Ma Yisu sôm têtj ñgacsêñjomi, “Aô wampinj mac nem tanôm ti danjamsuñ, bu mac alic gêtj atu-tu nanj aô gakôm, ti anjgô aneñ yom.

¹⁷ Aô wasôm yom ñandô têtj mac bu propet ti lau gitêtj daêsam nanj sêmbo muñ su, nanj sêkêtj bata bu sêlic gêtj nanj mac alic su, magoc sêlic dom. Ma sêkêtj bata bu sêñgô yom nanj mac anjgô su, tigenj sêñgô dom.”

Yisu whê yom gôlinj wit ñawhê-nga ñahu sa

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Dec akêtj danjam ma wawhê yom gôlinj ñgac kêbalip wit ñawhê-nga sa. ¹⁹ Yom pi ñawhê nanj sêpeñ sêsip senj, nanj hêganôtj lau nanj sêñgô yom pi Anötö ndê gôlinj, magoc sêñjyalê ñahu dom. Bocdinanj Sadanj dau menj kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm. ²⁰ Ma yom pi ñawhê nanj sêpeñ sêsip gameñ hoc-hoc, nanj hêganôtj lau nanj sêñgô Anötö ndê yom, ma sêkôc sa ñagahô ma ti atac ñayham. ²¹ Magoc tôm ñawhê dinanj ñawakac sip gi dom, nanj yom dau tidôtj yêc lau dinanj si ñalôm dom. Sêlhac ñasawa sauñ, tigenj têtj ndoc sêtap ñawapac sa me lau sêkêtj kisa ñac tu Anötö ndê yom-nga, nanj sêhu si sêkêtj whinj sinj ñagahô enj. ²² Ma yom pi ñawhê nanj sêpeñ sêsip kwanj ti ñakwa ñalôm, nanj hêganôtj lau nanj sêñgô Anötö ndê yom, magoc yom dau gêm ñandô yêc ñac si ñalôm dom. Ñahu bu ñac sêhêgo dau pi gêtj nom-nga ñapanj, ma sêsa lêtj atac whinj mone-nga e gêtj kainj dinanj kôm Anötö ndê yom ahuc. ²³ Ma yom pi ñawhê nanj sêpeñ sêsip nom ñayham ma sem ñandô 30, me 60, me 100, nanj hêganôtj lau nanj sêñgô yom ma sêñjyalê ñahu, ma sem ñandô daêsam.”

Yom gôlinj pi wahô

²⁴ Yisu sôm yom gôlinj danj tiyham bocdec bu, “Aô bu wawhê Anötö ndê gôlinj sa ñalêtj bocdec. Ñgac danj kêbalip wit ñawhê ñayham sip ndê ôm. ²⁵ Magoc têtj ndoc lau sêyêc bêtj, nanj inj ndê ñacyo menj,

ma kêbalip wahô ñawhê sip ôm dau whiñ wit ñawhê ñayham, goc kôlhô gi. ²⁶ Tiñambu wit ñawhê po pi meñ, ma têtñ ndoc ñandô sa, nañ lau sêlic bu wahô pi meñ whiñ. ²⁷ Goc ôm ñadau ndê lau akiñ sêtêtñ in si ma sêsôm, ‘Ñadau, yac alic bu am kêbalip ñawhê ñayham sip nem ôm. Magoc wahô dec meñ akêtñ nde?’ ²⁸ Ma in ô yom ma sôm, ‘Ñacyo dan kôm gêtñ dau.’ Ma sêndac in, ‘Am tac whiñ bu yac asa andi ayê wahô dau sa, me?’ ²⁹ Ma in sôm, ‘Mba! Bu mboe mac ayê wahô ma apuc wit sa whiñ. ³⁰ Atec lu-lu sêlhac sêwhiñ dau ma sêtiatu e ndoc sêndic gêtñ ñandô sa-ñga. Têtñ dinan aô oc wasôm têtñ lau sêndic gêtñ ñandô sa-ñga bu sêndic wahô sa mun, goc sêkic dôñ ma sêkêtñ pi ya ndi. Ma tiñambu sêndic wit ñandô sa pi aneñ andu gêtñ ñandô-ñga.’”

*Yom gôliñ pi gêtñ ñawhê saun
(Mak 4:31-32; Luk 13:18-19)*

³¹ Ma in sôm yom gôliñ dan têtñ ñac bocdec, “Anôtô ndê gôliñ gitôm a soc ñawhê, nañ ñgac dan só sip in ndê ôm. ³² Ñawhê dau in gêtñ saun-têc, tigen tiñambu oc po pi meñ e ti a atu hóc gêlêc gêtñ ôm-ñga hon, ma mbac lôlôc-ñga oc sêmeñ sêhê si ñaic yêc ñasañgac.”

*Yom gôliñ pi yist
(Luk 13:20-21)*

³³ Ma in sôm yom gôliñ dan tiyham bocdec, “Anôtô ndê gôliñ gitôm yist, nañ awhê dan kêtñ sip plawa lôñ atu dan ma kêgaluñ e kôm plawa hon suñ.”

*Yisu sôm yom gôliñ daêsam
(Mak 4:33-34)*

³⁴ Yom hon nañ Yisu sôm têtñ lau tonj atu dinan, nañ in sôm ña yom gôliñ ñambwa. Ma in sôm yom ñalêñ dan dom. ³⁵ Ma boc-dinan propet ndê yom bocdec ñandô sa:

Aô wasôm aneñ yom ña yom gôliñ, ma gêtñ nañ yêc siñ dau têtñ têtñ Anôtô kêtñ undambê ti

nom e meñ, nañ kwahic dec wasôm asê. [BW 78:2]

Yom gôliñ wahô-ñga ñahu

³⁶ Goc Yisu hu lau hon siñ ma sôc andu gi. Ma in ndê ñgacsêñomi sêtêtñ in si ma sêndac, “Gitôm bu am whê yom gôliñ wahô-ñga ñahu sa têtñ yac?” ³⁷ Ma Yisu sôm, “Ñgac nañ kêbalip ñawhê ñayham, nañ ñamalac ndê Atu. ³⁸ Ma in ndê ôm, nañ nom sambuc lec. Yom pi ñawhê ñayham hêganôn lau nañ sêmo Anôtô ndê gôliñ ñapu, ma wahô hêganôn ñalau sac si ñadau ndê lau. ³⁹ Ma ñacyo nañ kêbalip wahô ñawhê, nañ Sadan dau. Ndoc sêndic gêtñ ñandô sa-ñga, nañ tôm béc ñambu-ñga, ma lau sêndic gêtñ ñandô sa-ñga, nañ Anôtô ndê añela. ⁴⁰ Têtñ béc ñambu-ñga, lau sac oc sêsip ya atu ñalôm sêndi, ñalêñ tigen têtñ wahô nañ lau sic sa ma sêkêtñ pi ya gi. ⁴¹ Ñamalac ndê Atu oc êñkiñ ndê añela, ma ñac oc sêkôc gêtñ lêtôm-ñga ti lau hon nañ sêkôm sac, nañ su yêc Anôtô ndê lau. ⁴² Ma ñac oc sêmbaliñ ñac sêsip ya atu ñalôm sêndi, ma ñac oc sêtañ atu ti lhô êñsiñ pi dau. ⁴³ Têtñ dinan lau gitêtñ si ñawasi ti ñawê oc pô gameñ gitôm ac, yêc ñac si Damba ndê gameñ undambê-ñga. Mac bu danamsuñ yêc, nañ añgô aneñ yom.”

Yom gôliñ lu pi Anôtô ndê gôliñ

⁴⁴ “Anôtô ndê gôliñ ñamwasin gitôm awa ñayham andô dan nañ yêc siñ dau yêc nom dan ñalôm. Ñamalac nañ tap awa dau sa, nañ oc siñ kwi tiyham, ma lhô ndi ti atac ñayham atu ma kêtñ ndê gêtñ hon têtñ lau sênemlihi, goc nemlihi nom dinan bu kôc awa dau sa.

⁴⁵⁻⁴⁶ “Ma Anôtô ndê gôliñ ñamwasin gitôm yac ñapa ñaôli atu. Ñgac tidulu gêtñ-ñga nañ kêsalê yac ñapa ñayham tu êmasan gôlôn-ñga, nañ bu tap yac ñapa ñayham andô dau sa, dec in oc lhô ndi ma kêtñ ndê gêtñ hon têtñ lau sênemlihi, goc nemlihi yac ñayham dau.”

Yom gôlinj pi wasan

⁴⁷⁻⁴⁸ “M a yom gôlinj danj tiyham. Njalên nanj Anötö kêgalêm lau sa bu s êmbö inj ndê gôlinj njapu, nanj gitôm wasan nanj lau sêkênj sip gwêc, ma i tidau-tidau sêsip wasanj dau si e menjhu. Goc lau sêhê sa pi baö gi. Ma sêndöc sic ma sênyalinj i njayham-njayham sa sip dalu, ma i sac-sac, nanj sêmbalinj sinja. ⁴⁹ Ma njalênj tigenj têtj bêc nambu-nnga, anjela oc sêmej ma sêwhê lau sac ti lau gitênj kôc. ⁵⁰ Nac oc sêmbalinj lau sac sêsip ya atu njalôm sêndi, ma njac oc sêtanj ti lhô ênjinj pi dau.”

Awa akwa ma awa wakuc

⁵¹ Yisu gic bata yom dinanj, goc ndac inj ndê ngacsênyomi, “Mac anjalê anenj yom honj dindec njahu, me mba?” Ma sêlôc, “Aêc.” ⁵² Goc inj sôm têtj njac, “Kêdôhônjwaga yomsu-nnga nanj sênyalê Anötö ndê gôlinj njahu tidônj whinj, nanj sêtôm bu sêwhê yom akwa sa têtj lau, ma yom wakuc whinj. Ma bocdinanj njac sêtôm andu njadau danj nanj gic awa daêsam sa, dec töt awa akwa ti awa wakuc asê têtj lau.”

Yisu ndê lau sêkôc inj sa dom (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Yisu sôm yom gôlinj honj dinanj pacndê, goc hu gamej dinanj sinj. ⁵⁴ Inj mbu têtj inj ndê malachu gi, ma kêdôhônj lau mbo njac si lôm wê-nnga. Dec njac sêhêdaê ma sêndac dandj, “Ei! Gauc njayham ti njac lai bu kôm gêtj dalô atu-tu, nanj njac dec tap sa yêc nde?” ⁵⁵ Inj k apenta ndê atu! Inj dinda inj Maria, ma inj asij Jems, Josep, Saimon, ma Judas. ⁵⁶ Ma inj ndê lhuwêi sêmbö sêwhinj yac. Bocdinanj gêtj honj dindec inj kôc sa yêc nde?” ⁵⁷ Ma njac atac lulu tu inj-nnga. Magoc Yisu sôm têtj njac, “Lau honj sêtoc propet danj sa, tigenj yêc propet dau ndê malachu, inj dau ndê lau sêtoc inj sa dom.” ⁵⁸ Ma tu njac sêkênj whinj inj dom-nnga, dec inj kôm gêtj dalô atu-tu daêsam yêc njac si gamej dom.

14

Herod Antipas ngô njawaê pi Yisu (Mak 6:14-16; Luk 9:7-9)

¹ Têtj ndoc dinanj †Herod, nanj gêm gôlinj gamej Galili-nnga, nanj ngô njawaê pi Yisu. ² Ma inj sôm têtj inj ndê lau akinj bu, “Njac dê mboe Jon, Njac Kêku Lau-nnga nanj tisa akênj lau batê-nnga. Ma tu dinanj-nnga inj kôc njac lai bu kôm gêtj dalô atu-tu dinanj.”

Herod gic Jon, Njac Kêku Lau-nnga ndu njaminj (Mak 6:17-29)

³⁻⁴ Munj-nnga, Herod gêm inj ndê asi Pilip ndê awhê Herodias ti ndê awhê, dec Jon sôm têtj inj, “Am kôm gêtj so sambuc.” Tu dinanj-nnga Herod kêkinj ndê lau bu sêkôc Jon dônj ma sêkênj inj ndöc gapocwalô. ⁵ Herod tac whinj bu ndic Jon ndu, tigenj inj töt lau daêsam nanj sêtic Jon bu propet danj. ⁶ Têtj ndoc danj sêndê mwasiinj tu Herod ndê bêc dinda kôc inj-nnga, ma Herodias atuwê têtj wê yêc mwasiinj dau njalôm. Herod gêlic ma tac njayham atu, ⁷ dec inj kêmatinj yom têtj inj ma sôm, “Yomandô aö wasôm têtj am. Gêtj bocke am bu tac whinj nanj sôm, ma aö oc wakênj têtj am.” ⁸ Goc bawhê dau sa gi gêlic dinda Herodias. Inj dinda tec Jon, dec sôm têtj bawhê bu ndac Herod bocdec bu, “Aö tac whinj bu am tim Jon, Njac Kêku Lau-nnga ndê kachu kic, ma kênj inj ndê njagôlônj sip pele danj ma kênj têtj aö, bu walic pi tanônj bu inj mbac ndu njandô.” ⁹ Têtj ndoc Herod ngô yom dinanj, inj ndê njalôm njawapac atu. Tigenj tu inj kêmatinj yom yêc lau honj anjô-nnga, dec inj sôm têtj inj ndê lau sinj-nnga bu sêkôm tôm bawhê dau tenj. ¹⁰ Inj kêkinj njac sêsôc gapocwalô si, ma sêtim Jon ndê kachu kic. ¹¹ Ma sêkênj njagôlônj sip pele danj, ma sêkôc sêmej ma sêkênj têtj bawhê. Goc bawhê dau kôc sa gi kênj têtj dinda gêlic. ¹² Tinjambu Jon

ndê sêṅjomi sêmenj sêkôc inj ṅamlanj sa ma si sêṅsuhuj. Goc sêtêṅ Yisu si ma sic miṅ têtṅ inj.

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

¹³ Têtṅ ndoc Yisu ṅgô ṅawaê pi Jon, nan inj pi wanj danj gi bu pi bugictonj ṅadanja, ma lhô têtṅ gameṅ sawa danj ndi ma mbo tawasê. Magoc lau malac-ṅga sêṅgô ṅawaê bu inj pi wanj dau gi, ma daêsam sêwê sêmbo baô ma sêṅkuc inj. ¹⁴ Têtṅ ndoc Yisu sôc baô gi, nanj gêlic lau daêsam dinanj ma tawalô ṅac. Ma inj kôm ṅac si gêmbac ṅayham sa.

¹⁵ Têtṅ telha, kêpiṅ bu ac ndi sip, goc ṅgacsêṅjomi sêtêṅ inj sêmenj ma sêsôm, “Gamenj dec gameṅ sawa, ma ac gi su. Kêṅ lau sêlhô sêtêṅ malac sêndi bu sênemlihi si gêṅ sênenj-ṅga.” ¹⁶ Magoc Yisu sôm, “Mba! Oc tôm bu sênenj gêṅ yêc dec. Mac daôm akêṅ gêṅ têtṅ ṅac sênenj.” ¹⁷ Ma sêsôm, “Yac oc akôm ṅalêṅ nde, bu yac mba bolom amanjanj ma i lu solop dec yêc.” ¹⁸ Goc inj sôm, “Akôc gêṅ dau sa amenj.” ¹⁹ Ma inj sôm têtṅ lau bu sêndôc sic sêndôc kwanj. Inj kôc bolom amanjanj ma i lu, tatac undambê goc gêm mbec ma pô bolom kôc-kôc. Ma inj kêṅ têtṅ ṅgacsêṅjomi, ma sic sam têtṅ lau. ²⁰ ṅac honj seṅ gitôm, ma ṅgacsêṅjomi sic gêṅ ṅadêlê sa sip gatop 12 e meṅhu. ²¹ Lau nanj seṅ gêṅ dau, nanj si lauṅṅac ṅanamba gitôm 5,000. Ma lauwhê ti balêkoc daêsam sêmbo sêwhiṅ.

Yisu kêsêlêṅ mbo bu ṅahô

(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

²² Dinanj su, goc Yisu kêkiṅ ndê ṅgacsêṅjomi sêpi wanj bu sêmuṅ inj sêmbu sêpi bugictonj ṅadanja sêndi. Ma inj dau gacgeṅ mbo, bu kêṅ lau sêlhô sêndi. ²³ Sêlhô si su, goc inj pi lôc tawasê gi bu tenj mbec. ṅasec sa, ma inj tawasê mbo. ²⁴ Magoc wanj

dau sa awê tibaliṅ gi su, ma mbu ṅadinda gêli bu sa e gic sip wanj.

²⁵ Têtṅ ôbwêc lôm, Yisu kêsêlêṅ mbo bu ṅahô têtṅ ṅac gi. ²⁶ Magoc têtṅ ndoc ṅgacsêṅjomi sêlic inj kêsêlêṅ mbo bu ṅahô, nanj sêtôc dau ti sêmbwêc, ma sêsôm, “ÊÊ! ṅalau danj!” ²⁷ Goc Yisu sôm têtṅ ṅac, “Atôc daôm dom! ṅalôm pêṅ dôṅ, bu aô dauṅ dec.” ²⁸ Goc Pita sôm, “Pômdau, bu am daôm dinanj, nanj goc sôm aô wanj sêlêṅ wambo bu ṅahô watêṅ am waloc.” ²⁹ Ma Yisu sôm, “Mwenj!” Goc Pita sip yêc wanj, ma kêsêlêṅ mbo bu ṅahô têtṅ inj gi. ³⁰ Magoc mbu ṅadinda kôm inj tôc dau atu ma inj kwê bu solonj tigenj. Goc inj mbwêc, “Pômdau, nem aô sa!” ³¹ ṅagahô Yisu kêmatôc amba gi, hê inj sa ma sôm, “O am ṅgac kêṅ whiṅ babalê-ṅga. Bocke ma am atac lu-lu tu anenj ṅaclai-ṅga?” ³² Goc injlu sêpi wanj si, ma mbu timalô. ³³ Ma ṅgacsêṅjomi nanj sêndôc wanj sêpônj haduc ma sêmpinj inj ma sêsôm, “Yomandô, am Anôtô ndê Atu!”

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret

(Mak 6:53-56; Jon 6:22-25)

³⁴ Sêlac wanj si e sêsôc baô yêc malac Genesaret. ³⁵ Ma têtṅ ndoc lau malac-ṅga sêlic bu Yisu menj, nanj sêkêṅ ṅawaê têtṅ gameṅ ṅamakê-ṅga honj, ma lau sêkôc si lau gêmbac honj sa sêtêṅ inj sêmenj. ³⁶ ṅac sêtenj bu sêmasêc inj ndê ṅakwê ṅadali ṅambwa, ma lau honj nanj sêmasêc inj, nanj ṅayham sa.

15

Gêṅ nanj kôm ṅamalac ṅadômbwi sa yêc Anôtô anjô-ṅga

(Mak 7:1-23)

¹ Têtṅ dinanj lau Palêsai ti kêdôhônjwaga yomsu-ṅga ṅatô sêmenj akêṅ Jerusalem sêtêṅ Yisu si, ma sêndac inj, ² “Tu sake-ṅga am nem ṅgacsêṅjomi sêkôm ṅagôlinj nanj lau andô sic dulu têtṅ yac, nanj

popoc? Têñ ndoc sêneñ gêñ, nañ sêñgwasin aamba muñ su dom.”³ Ma Yisu ô ñac si yom bocdec bu, “Ma bocke? Tu sake-nga mac atoc lau andô si ñagôlin sa ma akôm Anötö ndê yomsu popoc?”⁴ Anötö dau sôm, ‘*Toc damam lu dinam sa,*’ ma in sôm tiyham bu, ‘*Asa nañ sôm yom sac pi in damba me dinda, nañ oc sêndic in ndu.*’⁵ Tigeñ mac añkuc yomsu dau dom. Ngac dañ ndê awa me gêñ bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc in sôm têt inlu, ‘Oc tòm dom bu wanem amlu sa, bu gêñ dindec aô wakêt ti da têt Anötö,’⁶ goc mac alic ñayham bu in toc damba sa dom. Bocdinañ mac asen Anötö ndê yom nañ sôm bu atoc damam lu dinam sa, nañ popoc, tu bu añkuc lau andô si ñagôlin.⁷ Mac lau atim yom lau-nga! Yom nañ propet Aisaya hoc asê muñ su, nañ hêganôn mac solop. In sôm bu,⁸ ‘*Lau dindec sêtoc aô sa ña whasun ñambwa, tigeñ ñac si ñalôm yêc dañ dau-nga.*’⁹ *Ñac sem akin aô ñandô dom, ma yom nañ sêndôhôn têt lau, nañ ñamalac si yomsu ñambwa.*”

¹⁰ Goc Yisu ta lau hoñ ma sôm, “Añgô ma aňyalê ñapep.”¹¹ Gêñ danañ-nga nañ sip ñamalac whasun, nañ kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö aňgô-nga dom. Tigeñ yom nañ sa akêt ñamalac whasun, nañ kôm ñac ñadômbwi sa.”¹² Têt dinañ Yisu ndê ñgacsêñomi sêtigasuc in ma sêsôm têt in, “Lau Palêsai sêngô am nem yom dinañ, dec kôm ñac sêlic sac. Am kêyalê, me mba?”¹³⁻¹⁴ Goc in sôm têt ñac, “Ahêgo daôm tu ñac-nga dom! Atec ñac. Lau hoñ nañ dañga wambu Damañ undambê-nga ndê yom dom, nañ sêtôm wahô nañ in oc puc sa ti ñawakac. Ñac bu sêtôc sen têt lau ñatô, magoc ñac tandô pec. Ma ñgac tapec dañ bu wê tapec dañ, inlu lu-lu oc sêpen sêsip sê.”

¹⁵ Dec Pita sôm, “Gitôm bu am

whê yom gôlin dinañ ñahu sa têt yac?”¹⁶ Goc Yisu ndac, “Ma bocke? Têt nde mac oc aňyalê?”¹⁷ Alic! Gêñ nañ sip ñamalac whasun, nañ sip in ñatac ñalôm gi, ma tiñambu sa men tiyham.¹⁸ Tigeñ yom sac nañ sa ñamalac whasun, nañ sa akêt in ndê ñalôm, ma sac nañ yêc ñamalac ñalôm, dec kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö aňgô-nga.¹⁹ Gauc sac, mêtê sêndic ñamalac ndu-nga, mêtê mockain-nga nañ lau nañ sem dau sa su, ma lau nañ sem dau sa su dom, nañ sêkôm, mêtê sênem kañ gêt-nga, yom tasan, ma yom sêpu lau-nga,²⁰ nañ yêc ñamalac ñalôm, nañ kôm ñac ñadômbwi sa. Tigeñ yac bu tañgwasin amañ dom ma danañ gêt, dec oc kôm yac ñadômbwi sa yêc Anötö aňgô-nga dom.”

Awhê Kanan-nga kêt whin ñaňga (Mak 7:24-30)

²¹ Yisu hu malac dinañ sin, ma in ti ndê ñgacsêñomi sêtêt malac Taya ma Saidon ñagameñ ñamakê-nga si.²² Ma awhê Kanan-nga dañ, nañ ndôc gameñ dinañ, nañ têt in men ma mbwêc, “O Pômdau, †Dawid ndê Atu, tamwalô aô. Ñalau sac kêt ñawapac atu têt aô atuñwê, ma kôm in tisac.”²³ Yisu gêm dôñ ma ô yom dañ dom, goc ñgacsêñomi sêtigasuc in ma sêsôm, “Kêt in lhô ndi, bu in kêtuc yac ma mbwêc yom ñapañ.”²⁴ Ma in sôm, “Awhê dau in awhê Israel-nga dom. Anötö kêtin aô bu wanem lau Israel-nga sa, bu ñac sêtôm domba nañ sin ga su.”

²⁵ Têt dinañ awhê dau men pôt haduc têt in ma ndac tiyham, “Pômdau, nem aô sa.”²⁶ Ma Yisu sôm, “Solop dom bu dakôc balêkoc si gêt danañ-nga su ma tambalin têt giam sêneñ.”²⁷ Magoc awhê dau ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, tigeñ giam nañ sêndôc ñadau ndê tebo ñapu, nañ sen gêt ñapopoc nañ pen yêc tebo.”²⁸ Yisu ngô yom dinañ ma sôm, “O awhê, am kêt whin ñaňga. Aô oc wakôm tòm am ndac.”

Ma têtj acgatu njasawa dau dinanj, awhtë dau ndê atuwê njayham sa.

*Yisu gôlôm lau 4,000
(Mak 8:1-10)*

²⁹ Yisu kôlhô gi ma kêsêlêj whinj ndê ngacsêjomi mbo Bugictonj Galili-nga njamakê. Goc inj pi lôc danj gi ma ndôc sic. ³⁰ Ma lau daêsam sêwê sêtêj inj sêmenj. Nac sêkôc lau gahi sac, lau tapec, l au bôlinj, awha mba, ti lau gêmbac daêsam, ma sêkêj nac sêyêc Yisu anjô-nga. Ma inj kôm nac honj njayham sa. ³¹ Têtj ndoc lau sêlic awha mba sêsôm yom asê, ma lau gahi sac ti lau bôlinj sêjsêlêj tiyham, ma tapec si tandô njawa sa, nanj sêhêdaê njandô. Ma sêmpinj Anôtô Israel-nga.

³² Yisu ta inj ndê ngacsêjomi sêmenj, goc sôm têtj nac, “Aô tanjalô lau dindêc, bu sêmbô sêwhinj aô gitôm bêc tō su. Nac si gêtj danenj-nga pacndê, ma aô gatec bu wakêj nac sêlhô sêndi ti gêtj yô nac, mbo nac tagôlô yêc senj.” ³³ Magoc ngacsêjomi sêsôm, “Bocke? Gamenj dec gamenj sawa, ma danemlhi bolom yêc nde, bu dakêj têtj nac sênenj?” ³⁴ Ma Yisu ndac, “Mac nem bolom hinjga ndôc?” Ma sêsôm, “Bolom 7 ma i mwambwa njatô.” ³⁵ Goc Yisu sôm têtj lau bu sêndôc sic. ³⁶ Dec inj k ôc bolom 7 ma i sa ma gêm danje, p ô kôc-kôc, ma kêtj têtj ngacsêjomi, ma nac sic sam têtj lau. ³⁷ Nac honj senj e gitôm, ma tinjambu ngac-sêjomi sic gêtj njadêlê sa sip gatop 7 e menjhu. ³⁸ Lau daêsam senj gêtj dinanj e gitôm. Nac si launjac njanamba gitôm 4,000, ma lauwhê ti balêkoc sêmbô sêwhinj.

³⁹ Tinjambu Yisu kêtj lau honj sêlhô si, goc inj ti ndê ngacsêjomi sêpi wanj danj ma sêtêj malac Magadan njagamenj si.

16

*Lau Palêsai sêndac gêtj dalô
(Mak 8:11-13)*

¹ Lau Palêsai ti lau Sadiusi njatô sêtêj Yisu sêmenj bu sêjshê inj. Nac sêndac inj bu kôm gêtj dalô bu tōc asê bu inj kôc njac lai yêc Anôtô ndê. ² Dec inj sôm, “Mac bu alic umbonj tikoc, goc mac asôm bu ‘Ac oc pi njayham.’ ³ Ma mac bu alic umbonj tiyec, goc mac asôm, ‘U oc ndic.’ Mac alic gêtj dalô umbonj-nga dinanj, ma anjalê njahu. Ma bocke dec mac anjalê gêtj dalô daêsam nanj aô gakôm têtj njasawa dindêc, nanj njahu dom? ⁴ Mac lau sac nanj apuc dômwêm Anôtô, ma asa nem lêtj bambalinj gitôm lau mockainj-nga. Mac anjalê gêtj dalô, tigenj Anôtô oc kêtj gêtj dalô tigenj têtj mac alic, gitôm gêtj dalô nanj inj kôm pi Jona.” Yisu sôm yom dinanj su, goc hu nac sinj ma kôlhô gi.

*Yisu puc lau Palêsai ti lau Sadiusi
si giso asê
(Mak 8:14-21)*

⁵ Têtj ndoc Yisu ti ngacsêjomi sêmbu akêtj bugictonj njadanga sêmenj, nanj ngacsêjomi sêkôc bolom dom, sêjnhinj dau sinj. ⁶ Ma Yisu sôm têtj nac, “Ayob daôm njapep tu lau Palêsai ti lau Sadiusi si yist.” ⁷ Goc nac sem yomgalôm sêwhinj dandi ma sêsôm, “Inj sôm yom dinanj njahu bu yac dakôc bolom dom.” ⁸ Magoc Yisu kêyalê nac si yom dau, dec sôm, “O mac lau nanj akêtj whinj gwalec! Tu sake-nga mac am yomgalôm awhinj daôm, ma gauc gêm bu aô gasôm yom pi yist, njahu bu mac nem bolom mba? ⁹ Bocke mac nem gauc sa pi gêtj honj nanj aô gakôm, nanj dom? Gauc nem bolom amandanj nanj gakêtj têtj lau 5,000 senj. Tinjambu mac ahonj njadêlê sa sip gatop hinjga? ¹⁰ Ma têtj ndoc lau 4,000 senj bolom amandanj njandôlu, nanj njadêlê sip gatop hinjga? ¹¹ Aô gasôm yom pi bolom kainj dinanj dom, ma bocke dec mac anjalê anenj yom njahu dom? Ayob daôm njapep pi lau Sadiusi ti lau Palêsai si yist.” ¹² Têtj dinanj nac si gauc sa.

Ma sênyalê bu in ndê yom hêganôn yist bolom-nga dom. Sênyalê bu in kên puc nac bu sêyob dau pi yom nan lau Sadiusi ti lau Palêsai sêndôhôn têt lau.

*Pita hoc Yisu njahu asê
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Yisu ti ndê ngacsênyomi sêhôn asê gamej nan sêsam bu Sisaria Pilipai, ma in ndac nac, “Lau sêsôm sake pi Njamalac ndê Atu? Sêsôm bu in asa?” ¹⁴ Ma sêsôm, “Lau njatô sêsôm bu am Jon, Ngac Kêku Lau-nga, ma njatô sêsôm bu am Elaija, ma njatô sêsôm bu am Jeremaya me propet akwa-kwa si danj.”

¹⁵ Goc Yisu ndac nac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aô asa?” ¹⁶ Ma Saimon Pita ô yom ma sôm, “Am Mesaya, Anötô Tali Njatau ndê Atu am.” ¹⁷ Dec Yisu sôm, “O Saimon, Jona ndê atu, aô awhanj hôn am, bu njamalac danj hoc yom dau asê têt am dom. Damanj undambê-nga kênj gauc dinanj têt am. ¹⁸ Aô wasôm têt am, bu am Pita, ma aô wandic anej gôlôwac dabuj sa sêlhac hoc dau njahô.* Ma njac lai lambwam-nga gitôm dom bu ku nac dulu. ¹⁹ Ma aô wakênj ki têt am bu yob gatam lau sêsôn Anötô ndê gôlinj njapu-nga. Ma gêtj bocke nanj am bu êmbwala su yêc nom, nanj wambwala su yêc undambê. Ma gêtj bocke nanj am bu sô dônj yêc nom, nanj wasô dônj yêc undambê bocdinanj.” ²⁰ Yisu sôm yom dinanj su, goc gic yao in ndê ngacsênyomi ti njanja, bu sêsôm asê têt lau bu in Mesaya dau dom.

Yisu sôm gwananj bu in oc hôn njandê

(Mak 8:31-33; Luk 9:22)

²¹ Têtj têtj dinanj Yisu gic hu sôm yom têtj ndê ngacsênyomi, pi gêtj nanj oc hôn asê in. In whê sa bu in gic waê bu têtj Jerusalem ndi, ma

lau bata Israel-nga ti dabujnsiga atu-tu, ma kêdôhônjwaga yomsu-nga oc sêkênj njawapac daêsam têtj in e lau sêndic in ndu. Ma têtj bêt titô-nga Anötô oc unj in sa mbo tali tiyhan.

²² Goc Pita kôn in sa njasawa saun gi, ma sôm in bocdec bu, “Pômdau, mba! Tu Anötô-nga, oc mba! Gêtj dinanj oc tap am sa dom andô!”

²³ Yisu kac dau kwi ma sôm têtj Pita, “Sadanj, kôn daôm sa lhô su! Am gauc gêm bu lhac aô ahuc, a? Am kêyalê Anötô ndê lêtj dom, am bu êmkuc njamalac si gauc njambwa.”

Lau nanj sênjuc Yisu oc sêhôn njawapac

(Mak 8:34-9:1; Luk 9:23-27)

²⁴ Goc in sôm têtj in ndê ngacsênyomi, “Asa nanj tac whinj bu ênjuc aô, nanj êngwininj dau ma hôn ndê a gicso dau sa, ma ênjuc aô. ²⁵ Bu asa nanj tac whinj bu sap gêtj nom-nga dônj njapanj tu mbo tali-nga, nanj oc ninja. Magoc asa nanj bu hu gêtj nom-nga sinj tu ênjuc aô-nga, nanj oc ninja dom. ²⁶ Njamalac danj bu po gêtj nom-nga honj sa, magoc in dau gatu bu ninja, dec gêtj nom-nga honj dinanj oc tôm dom bu nem in sa. Gêtj njayham bocke yêc, nanj gitôm bu dakênj têtj Anötô ô yac nejj gatu? ²⁷ Tinjambu Njamalac ndê Atu oc mbu menj ti Damba ndê njac lai ti njawasi undambê-nga, ma whinj anjela honj. Têtj dinanj in oc kênj njagêyô têtj njamalac honj tôm ndi, ênjuc mêtê nanj nac sêkôm. ²⁸ Aô wasôm yom njandô têtj mac! Lau njatô nanj sêlhac dec, nanj oc gacgejj sêmbo tali e sêlic Njamalac ndê Atu menj ti ndê njac lai nem gôlinj-nga.”

17

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê njawasi

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

* **16:18:** Yêc Yom Grik Pita ndê njac sêsam bu ‘Petros,’ ma hoc sêsam bu ‘petra.’ Lau njatô gauc gêm bu Yisu ndê yom pi hoc nanj in ndê gôlôwac dabuj oc sêlhac njahô, nanj hêganônj yom nanj Pita hoc asê pi Yisu. Bu Pita hoc yom asê ma sôm bu Yisu in Mesaya, Anötô Atu, ma yom dau ti gôlôwac dabuj honj si yom sêkênj whinj-nga njahu.

¹ Bêc 6 giŋga su, goc Yisu kôc Pita, ma Jems lu asi Jon sêwhiŋ iŋ, ma ŋac tawasê sêpi lôc baliŋ daŋ si. ² Yêc dindê sêlic Yisu ndê ŋamlic kaiŋ daŋ sa. Iŋ aŋgô andô ŋawê sa gitôm ac pô gameŋ, ma iŋ ndê ŋakwê ŋawasi sêp sambuc. ³ Ma sêlic Moses lu Elaija sêhoc dau asê ma iŋlu sem yomgalôm sêwhiŋ Yisu. ⁴ Goc Pita sôm têtŋ Yisu, “Pômdau, ŋayham kêlêc bu dambo dec. Am bu tac whiŋ, goc aô wakwê bac tō bu mac ambo-ŋga, am nem bac daŋ, Moses ndê daŋ, ma Elaija ndê bac daŋ.” ⁵ Iŋ sôm yom dau mbo, ma dao ti ŋawê atu daŋ sip meŋ ma kêgatôc ŋac ahuc. Ma awha daŋ sa yêc dao ñalôm, naŋ sôm, “Aô neŋ atuŋgac dau dindêc. Aô gatisambuc iŋ, ma atac whiŋ iŋ ndu andô. Aŋgô iŋ ndê yom maŋ!” ⁶ Têtŋ ndoc ŋac-sêŋomi tō sêŋgô awha dinaŋ, naŋ sêtôc dau ñalêŋ sac, ma sêhu dau aŋgô andô sip nom. ⁷ Magoc Yisu têtŋ ŋac gi, kêmasec ŋac ma sôm, “Atisa ma atôc daôm dom.” ⁸ Ma sêhêc tandô sa ma sêlic bu Yisu tawasê mbo.

*Gêndac pi Elaija
(Mak 9:11-13)*

⁹ Tiŋambu ŋac sêsip akêŋ lôc dau sêmeŋ, ma Yisu kêtŋ yao ŋac bocdec bu, “Andic miŋ pi gêtŋ naŋ mac alic naŋ dom, e Ñamalac ndê Atu tisa akêŋ lau batê-ŋga.” ¹⁰ Ma ŋgacsêŋomi tō dinaŋ sêndac iŋ bocdec bu, “Lau †Skraib naŋ sêndôhêŋ yomsu, naŋ sêsôm bu Elaija oc meŋ hêc asê muŋ, ma tiŋambu Mesaya oc meŋ. Yom dau ŋahu bocke?” ¹¹ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Elaija gic waê bu meŋ ma êmasaŋ gêtŋ hoŋ tisolop. ¹² Ma aô wasôm têtŋ mac, bu Elaija meŋ su, tigerŋ lau sêŋyalê iŋ dom. Ma sêkôm mêtê sac têtŋ iŋ tôm ŋac atac whiŋ. Ma ñalêŋ tigerŋ Ñamalac ndê Atu oc sip ŋac si amba, ma sêkêŋ ñandê atu têtŋ iŋ.” ¹³ Têtŋ dinaŋ ŋac si gauc sa bu Yisu ndê yom pi Elaija hêganôŋ Jon, Ñgac Kêku Lau-ŋga.

*Yisu soc ñalau sac su yêc balê daŋ
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Têtŋ têm ŋac sêmbu sêmeŋ, naŋ sêtap lau toŋ atu sa, ma ŋgac daŋ têtŋ Yisu gi ma pôŋ haduc. ¹⁵ Ma iŋ sôm, “Pômdau, tamwalô aneŋ balê ma nem iŋ sa. Iŋ hêc ŋawapac atu daŋ, ma ndoc daêsam kôm iŋ titonŋ e peŋ sip ya me bu. ¹⁶ Aô gakôc iŋ gatêtŋ nem ŋgac-sêŋomi ga, magoc ŋac sêtôm dom bu sêkôm iŋ ŋayham sa.” ¹⁷ Ma Yisu sôm, “O mac lau sac! Aô gambo gawhiŋ mac ŋasawa hic baliŋ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêtŋ daŋ? Aô wambo wawhiŋ mac tu wanem mac sa-ŋga ŋapaŋ dom! Mac nem akêŋ whiŋ mbasi. Akôm balê dau sa amêŋ.” ¹⁸ Goc Yisu hec yom ñalau sac naŋ mbo balê dau ñalôm, ma soc iŋ sa awê gi, ma ŋagahô eŋ balê dau ŋayham sa.

¹⁹ Tiŋambu ŋgacsêŋomi sêtêtŋ Yisu si, ma sêndac iŋ gelec, “Tu sake-ŋga yac atôm dom bu asêŋ ñalau sac dinaŋ su?” ²⁰ Ma iŋ ô yom ma sôm, “Mac atôm dom, bu mac akêŋ whiŋ Anôtô ndê ñaclai gitôm dom. Yomandô aô wasôm têtŋ mac, bu mac nem akêŋ whiŋ bu nditôm gêtŋ sauŋ andô daŋ, tôm soc ŋamatu sauŋ, dec oc tôm bu mac asôm têtŋ lôc daŋ bu puc dau sa ma têtŋ gameŋ wakuc ndi, goc lôc dau oc ndi. Akêŋ whiŋ, ma mac oc atôm bu akôm gêtŋ hoŋ. [²¹ Yac bu dasoc ñalau sac kaiŋ dinaŋ su, goc gêtŋ ŋamata-ŋga dahu gêtŋ daneŋ-ŋga siŋ tu gauc nem Anôtô-ŋga, ma datenŋ mbec ŋaŋga.]”

*Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac
ndu ma tisa tiyham*

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-sêŋomi sêkac dau sa yêc gameŋ Galili-ŋga, ma iŋ sôm têtŋ ŋac, “Tiŋambu oc sêkêŋ Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba. ²³ Ñac oc sêndic iŋ ndu, magoc têtŋ bêtŋ titô-ŋga Anôtô oc uŋ iŋ sa mbo tali tiyham.” Yisu ndê

yom dinaŋ kôm ŋgacsêŋomi si ŋjalôm ŋwapac ŋandô.

Takis Lôm Dabuŋ-ŋga

²⁴ Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêhôt asê malac Kapenaom, ma lau naŋ sêkôt takis lôm dabuŋ-ŋga,* naŋ sêtêŋ Pita si ma sêndac iŋ bocdec bu, “Bocke? Mac nem kédôhônwaga oc kêŋ mone nemlhi takis lôm dabuŋ-ŋga, me mba?”
²⁵ Ma Pita sôm, “Hecêŋ, iŋ oc nemlhi.”

Têŋ ndoc Pita sôt andu gi, naŋ iŋ gic miŋ yom dau têŋ Yisu dom, magoc Yisu dau ndac iŋ, “Saimon, am gauc gêm sake? Kiŋ nom-ŋga sêkôt takis yêc lau asa? Sêkôt yêc ŋac dau si atui, me sêkôt yêc lau ŋatô?”
²⁶ Goc Pita ô yom ma sôm, “Ŋac sêkôt takis yêc lau ŋatô.” Ma Yisu sôm, “Bocdinaŋ yomsu takis-ŋga hêganônŋ Kiŋ ndê atui dom.
²⁷ Tigeŋ yham dom bu ŋac sêlic yac sac. Bocdinaŋ sa ndi ma kêŋ gam yêc bugictoŋ. Ma i ŋamata-ŋga naŋ am hê sa, naŋ kac i dau whasuŋ sa, ma am oc tap mone sa gitôm bu nemlhi hêclu neŋ takis lôm dabuŋ-ŋga. Kôc sa, ma kêŋ têŋ ŋac.”

18

Asa ti ŋamalac ŋamata-ŋga?

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac-sêŋomi sêtêŋ Yisu si, ma sêndac iŋ bocdec bu, “Lau naŋ sêmbo Anötô ndê gôliŋ ŋapu, naŋ si asa ti ŋamalac ŋamata-ŋga?”
² Goc Yisu ta balêkoc sauŋ daŋ meŋ, ma kêŋ iŋ kalhac ŋac ŋalhu.
³ Ma iŋ sôm, “Anem daôm kwi ma aŋgwiniŋ daôm e atôm balêkoc sauŋ. Bu mba, naŋ wasôm yom ŋandô têŋ mac bu mac atôm dom bu asôt Anötô ndê gôliŋ ŋapu.
⁴ Asa naŋ bu êŋgwiniŋ dau nditôm balêkoc dindec, naŋ ti ŋamalac ŋamata-ŋga yêc Anötô ndê

gôliŋ ŋapu.
⁵ Ma asa naŋ kôc balêkoc sauŋ daŋ gitôm iŋ dindec, naŋ sa tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ gitôm iŋ kôc ô dauŋ sa.”

Puc pi lêtôm

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ bu tim balêkoc sauŋ dindec si daŋ naŋ kêŋ whiŋ ô bu kôm mêtê sac, naŋ kôm giso atu. Oc ŋayham bu dasô hoc atu daŋ pi iŋ kachu, ma tambaliŋ iŋ sip gwêc tim ndi, ma gwêc kô iŋ mbac ndu. Ma boc-dinaŋ oc tôm dom bu iŋ tim balêkoc dau, ma tiŋambu tap Anötô ndê matôt sa.

⁷ “Aô wasôm têŋ mac, bu gêŋ lêtôm-ŋga oc sêmeŋ, ma sêkêŋ ŋwapac têŋ lau nom-ŋga. Tigeŋ asa naŋ bu kôc gêŋ lêtôm-ŋga daŋ meŋ, naŋ oc tap Anötô ndê matôt sa. Oyaê!
⁸ Bocdinaŋ am amam me gahim daŋ bu wê am bu kôm sac, goc tim kic. Oc ŋayham bu am sôt undambê ma ndôc tamli ti amam gatuc me gahim gatuc, hôt gêlêc naŋ am kôm sac ti lic sambuc e Anötô tuc am sip ya naŋ sa ŋapaŋ, naŋ ndi.
⁹ Ma am nem tanôm bu wê am bu kôm sac, goc kip sa ma êmbaliŋ niŋga. Am bu mbo tamli ndôc undambê ti tanôm tigeŋ, naŋ hôt gêlêc am mbo ti tanôm lu ma kôm sac, dec tiŋambu Anötô tuc am sip ya lambwam-ŋga ndi.”

Yom gôliŋ pi domba naŋ giŋga

(Luk 15:4-7)

¹⁰ “Ma ayob daôm ŋapep bu alic lau sauŋ dindec gitôm gêŋ ŋambwa dom. Aô wasôm têŋ mac, bu ŋac si aŋjela naŋ sêmbo undambê, naŋ sêlhac Damaŋ undambê-ŋga ndê aŋgô andô-ŋga. [¹¹ Ŋamalac ndê Atu meŋ bu nem lau naŋ siŋga su, naŋ si.]

¹² “Akôc gauc pi ŋgac daŋ naŋ yob domba 100. Têŋ ndoc domba daŋ bu êŋsêlêŋ bambaliŋ e ndi niŋga,

* **17:24:** Tôm yala tigeŋ-tigeŋ laungac Israel-ŋga hoŋ naŋ si yala hôt gêlêc 20, naŋ semlhi takis lôm dabuŋ-ŋga. Takis dau gitôm lau Grik si mone drakma lu, gitôm ŋaôli naŋ sêkôt tu gwelêŋ bêc lu-ŋga. Alic Eks 30:13; ma 38:26.

nañ inç oc kôm sake? Inç oc hu 99 siñ sêmbu, ma sa ndi ênsalê dañ nañ giñga. ¹³ Aô wasôm têt mac bu têt ndoc inç tap sa, nañ inç ndê atac ñayham tu domba tigeñ dinañ-ñga oc hôc gêlêc inç ndê atac ñayham pi 99 nañ sêmbu, nañ su. ¹⁴ Ma bocdinañ, mac nem Damam undambê-ñga tec bu lau sauñ dañ sêniñga.”

Lêt tamatôc asidôwai si yom-ñga

¹⁵ “Am nem asidôwa dañ bu kôm sac têt am, goc am tamwasêm têt inç ndi, ma sôm inç ndê giso asê têt inç. Inç bu ñgô am nem yom ma kac ndê ñalôm kwi, dec amlu apitigeñ tiyham ma ambo ti yom malô. ¹⁶ Magoc inç bu ñgô dom, dec kôm tôm yac neñ ñagôliñ, nañ sôm bu yom nañ lau lu me tō sêpuc dôñ, nañ dakôc sa ti yom ñandô. Boc-dinañ kôc ñamalac tigeñ me lu sêwhiñ am, tu bu sêpuc am nem yom dôñ-ñga, ma atêt nem asidôwa dau andi. ¹⁷ Ma asidôwa dau bu sôc lau dinañ si yom ñapu dom, nañ sôm yom dau asê têt gôlôwac dabuñ hoñ. Ma inç bu tec bu sôc gôlôwac dabuñ si yom ñapu, nañ goc alic inç gitôm ñgac sambuc me ñgac kôc takis-ñga nañ kêyalê Anôtô dom.

¹⁸ “Aô wasôm yom ñandô têt mac. Gêt bocke nañ mac ambwala su yêc nom, nañ wambwala su yêc undambê. Ma gêt bocke nañ mac asô dôñ yêc nom, nañ wasô dôñ yêc undambê bocdinañ.

¹⁹ “Ma gêt dañ tiyham. Mac nem ñamalac lu me tō bu ñalôm tigeñ bu atêt gêt dañ têt Damañ undambê-ñga, nañ inç oc kêt têt mac. ²⁰ Nahu bu gameñ bocke nañ mac nem ñamalac lu me tō akac daôm sa tu aneñ ñaê-ñga, nañ aô oc wambo wawhiñ mac.”

Dasuc asidôwai si sac kwi mañ

²¹ Pita têt Yisu gi, ma ndac inç bocdec bu, “Pômdau, sôm têt aô.

Aneñ asidôwa dañ bu kôm sac têt aô ñapañ, nañ wasuc inç ndê sac kwi tidim hinga? Nditôm 7, me tidim hinga?” ²² Goc Yisu sôm, “Aô wasôm têt am, bu tidim 7 dom. Suc inç ndê sac kwi tidim 77 ma hôc gêlêc. Sê sa dom!

²³ “Añgô su nañ! Aô bu wawhê sa têt mac, lêt dasuc sac kwi-ñga nañ gic waê lau nañ sêmbu Anôtô ndê gôliñ ñapu. Kinç dañ mbo, ma inç tac whiñ bu êmasañ yom whiñ inç ndê lau akiñ nañ si tōp yêc inç. ²⁴ Inç gic hu gwelêñ dau, ma sêkêt ñgac dañ kalhac inç añgô-ñga, nañ ndê tōp atu andô, gitôm mone talent 10,000.* ²⁵ Ñgac dinañ gitôm dom bu ô ndê tōp, goc Kinç dau sôm bu sêkêt inç ti inç ndê awhê ma balêkoc ma inç ndê gêt hoñ bu lau sênemli ô tōp dau. ²⁶ Dec ñgac akiñ dau hu dau sip gi pôt haduc têt Kinç, ma teñ inç bocdec bu, ‘Kêt ñasawa têt aô, ma waô gêt hoñ!’ ²⁷ Goc Kinç tawalô inç, ma hu yom tōp-ñga siñ, ma kêt inç sa gi.

²⁸ “Tigeñ tiñambu ñgac dau tap ñgac akiñ dañ sa, nañ ndê tōp sauñ yêc inç, gitôm mone †denarii 100.† Inç gôlô ñgac dau dôñ, hôc inç sip kachu, ma sôm, ‘Am ndic nem tōp têt aô!’ ²⁹ Ma ñgac dau hu dau sip gi pôt haduc ma teñ inç bocdec bu, ‘Kêt ñasawa têt aô ma waô neñ tōp.’ ³⁰ Tigeñ inç tec, ma kêt ñgac dau ndôc gapocwalô e inç ô tōp hoñ pacndê. ³¹ Lau akiñ ñatô sêlic gêt dinañ, dec ñalôm ñawapac ñandô, ma sêtêt Kinç si ma sic miñ gêt hoñ têt inç. ³² Goc inç ta ñgac akiñ dau ma sôm têt inç, ‘Am ñgac sac! Am teñ aô bu tañwalô am, dec aô gahu am nem yom tōp-ñga siñ. ³³ Tu sake-ñga am tamwalô ñgac dinañ dom, gitôm aô tañwalô am?’ ³⁴ Goc inç tac ñandê atu, ma kêt ñgac akiñ dau têt lau gapocwalô-ñga, bu sêndic inç

* **18:24:** Lau Grik si mone nañ sêsam bu talent, nañ ñaôli atu andô - talent tigeñ gitôm K5-6,000. Bocdinañ ñgac dau ndê tōp hôc gêlêc 5 milien kina. † **18:28:** Ñgac dau ndê tōp gitôm K5-600.

ɲamlic ɲandê ma ndöc gapocwalô e inɲ ndic ndê tôp sambuc su.”

³⁵ Yisu gic bata yom gôlinɲ dau, goc sôm, “Mac bocdinaɲ, asuc nem asidôwai si sac kwi ma gauc nem tiyham dom. Bu mba, dec aneɲ Damaɲ undambê-ɲga oc kôm têtɲ mac gitôm Kinɲ dinaɲ kôm têtɲ ndê ɲgac akinɲ.”

19

Anötö tec bu awhê lu ɲgac sêhu dau sinɲ

(Mak 10:1-12)

¹ Yisu sôm yom dau su, goc hu gameɲ Galili-ɲga sinɲ, ma têtɲ gameɲ Judia-ɲga naɲ yêc Bu Jordan ɲadaɲga têtɲ ac pi-ɲga, naɲ gi. ² Lau daêsam sêɲkuc inɲ, ma yêc gameɲ dinaɲ inɲ kôm ɲac si gêmbac ɲayham sa.

³ Ma lau Palêsai ɲatô sêtêtɲ inɲ si bu sêtim inɲ, dec sêndac inɲ bocdec bu, “Yom daɲ yêc, naɲ tôm bu ɲgac daɲ hu ndê awhê sinɲ, me mba? Inɲ oc êɲgili yomsu, me mba?”

⁴ Goc inɲ sôm, “Mac anɲjalê Anötö ndê yom naɲ sêto yêc, me mba? Yom dau sôm bu, ‘Têtɲ têtɲ ɲamata-ɲga Anötö kêmasaɲ ɲamalac awhê ma ɲgac.’”

⁵ Ma yom daɲ tiyham sôm, ‘Tu dinaɲ-ɲga ɲgac daɲ oc hu damba lu dinda sinɲ, ma sap inɲ ndê awhê dôɲ. Ma inɲlu sêti gêtɲ tigeɲ.’

⁶ Yom dau whê sa bu inɲlu sêmbo sêtôm ɲamalac lu dom, inɲlu sêti gêtɲ tigeɲ yêc Anötö anɲgô-ɲga. Bocdinaɲ yham dom andô bu ɲamalac sêkac gêtɲ naɲ Anötö dau kêtɲ pitigeɲ, naɲ su.”

⁷ Goc sêndac inɲ, “Bocdinaɲ dec tu sake-ɲga Moses to yomsu daɲ, naɲ sôm bu ɲgac daɲ gitôm bu to bapia hu nawhê sinɲ-ɲga, goc hu inɲ sinɲ?” ⁸ Ma Yisu ô yom bocdec bu, “Moses kêyalê bu mac nem ɲalôm ɲadandi, dec sôm bu ɲgac daɲ gitôm bu hu ndê awhê sinɲ. Tigeɲ têtɲ têtɲ ɲamata-ɲga Anötö kêmasaɲ ɲamalac

awhê ma ɲgac tu bu sêhu dau sinɲ-ɲga dom. ⁹ Aô wasôm têtɲ mac, bu yom tigeɲ yêc bu ɲgac daɲ hu ndê awhê sinɲ, naɲ awhê dau kôm mêtê mockaiɲ-ɲga whiɲ ɲgac daɲ. Ma ɲgac daɲ bu hu ndê awhê sinɲ tu gêtɲ dau-ɲga daɲ-ɲga, ma nem awhê wakuc, naɲ kôm mêtê mockaiɲ-ɲga yêc Anötö anɲgô-ɲga.”

¹⁰ Têtɲ dinaɲ Yisu ndê ɲgac-sêɲomi sêsôm têtɲ inɲ, “Bu bocdinaɲ, dec mboe oc ɲayham bu lau sênem dau dom, a? Oc ɲwapac atu bu awhê lu ɲgac sêsôc yom dau ɲapu.” ¹¹ Magoc inɲ sôm, “Mba! Anötö kêmasaɲ awhê lu ɲgac bu sênem dau. Magoc lau tigeɲ-tigeɲ inɲ kêmasaɲ ɲac bu sênem awhê me ɲgac dom. ¹² Lauɲgac ɲatô dindai sêkôc ɲac, naɲ sêtôm dom bu sênem awhê. Ma lauɲgac ɲatô naɲ sêsê ɲac bu sênem awhê dom. Ma ɲatô sêkêtɲ dau sambuc tu gwelɲ ɲawaê ɲayham-ɲga tu bu sêpo Anötö ndê gôlinɲ sa, ma tu dinaɲ-ɲga dec sem awhê dom. Am asa naɲ gitôm bu kôc yom dindac sa ma sôc ɲapu, naɲ kôc sa.”

Yisu gêm mbec balêkoc

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Lau ɲatô sêkôc si balêkoc sêtêtɲ Yisu si. ɲac tac whiɲ bu inɲ kêtɲ amba sac ɲac, ma teɲ mbec pi ɲac. Tigeɲ ɲgacsêɲomi sêsôm dinda ti damba. ¹⁴ Goc Yisu sôm, “Atec balêkoc sêtêtɲ aô sêmeɲ. Alhac ɲac ahuc dom, bu Anötö ndê gôlinɲ gic lau naɲ sêtôm balêkoc saunɲ dindac, naɲ ɲawaê.” ¹⁵ Ma inɲ kêtɲ amba sac ɲac hoɲ ma gêm mbec ɲac, goc tisa ma kôlhô gi.

ɲgac ti lêtôm

(Mak 10:17-22; Luk 18:18-23)

¹⁶ Ma ɲgac daɲ têtɲ Yisu gi, ma ndac inɲ bocdec bu, “Kêdôhônɲwaga, aô wakôm gêtɲ ɲayham bocke, dec tiɲambu Anötö oc kôc aô sa wandôc taɲli yêc undambê?” ¹⁷ Yisu ô yom ma sôm, “Tu sake-ɲga am ndac aô bu gêtɲ sake inɲ gêtɲ ɲayham? Anötö

tawasê in̄ n̄ayham. Am bu ndöc tamli yêc undambê, nan̄ dan̄am wambu yomsu nan̄ Anötö kên̄ têt̄j Moses.”¹⁸ Goc n̄gac dau ndac, “Yomsu hon̄, me yomsu bocke?” Ma Yisu sôm, “Yomsu bocdec bu, ‘Ndic n̄amalac ndu dom. Kôm gêt̄j mockain̄-n̄ga dom. Nem kan̄ gêt̄j dom. Sôm yom tasan̄ pi lau dom.’¹⁹ *Toc damam lu dinam sa,*’ ma ‘*Tac whin̄ lau natô gitôm am tac whin̄ daôm.*’”²⁰ Goc in̄ sôm, “Yomsu hon̄ dinan̄ aö kakuc gambo. Ma gêt̄j sake yêc tu wakôm-n̄ga?”²¹ Ma Yisu sôm, “Am bu ti n̄gac gitên̄, nan̄ sa ndi ma kên̄ nem gêt̄j hon̄ têt̄j lau sênemlihi, ma kên̄ n̄a-awa têt̄j lau n̄alôm sawa. Ma bocdinan̄ dec êmyalê bu am nem awa n̄andô yêc undambê. Ma tin̄ambu mwen̄ ma êmkuc aö.”²² N̄gac dau in̄ ndê yala daêsam dom, ma têt̄j ndoc in̄ ngô Yisu ndê yom dinan̄, goc in̄ kölhô ti n̄alôm n̄awapac gi. N̄ahu bu in̄ n̄gac ti lêlôm.

Puc pi awa ti wapa

(Mak 10:23-31; Luk 18:24-30)

²³ Goc Yisu sôm têt̄j ndê n̄gac-s ên̄omi, “Yomandô wasôm têt̄j mac, b u lau ti lêlôm oc tôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlin̄ napu n̄agahô, n̄ahu bu n̄ac si awa ti wapa hê n̄ac kwi.²⁴ An̄gô! Bôc atu dan̄ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so n̄alasê n̄agahô hóc gêlêc n̄gac ti lêlôm dan̄, nan̄ bu sôc Anötö ndê gôlin̄ napu.”²⁵ Têt̄j ndoc n̄gacsên̄omi sên̄gô yom dinan̄ dec sêhêdaê n̄andô, ma sêndac Yisu, “Bu bocdinan̄ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasin̄ nem lau si-n̄ga sa? Oc n̄awapac atu!”²⁶ Magoc Yisu tahê n̄ac ma sôm, “Gêt̄j nan̄ n̄amalac sêtôm dom bu sêkôm, nan̄ Anötö gitôm bu kôm.”

²⁷ Ma Pita ô yom ma sôm, “Yac ahu gêt̄j hon̄ sin̄ tu an̄kuc am-n̄ga. Bocdinan̄ yac oc atap mwasin̄ bocke sa?”²⁸ Dec Yisu sôm têt̄j n̄ac hon̄, “Yomandô wasôm têt̄j mac, bu têt̄j ndoc n̄ambu-n̄ga nan̄ gêt̄j hon̄

sêt̄iwakuc, nan̄ N̄amalac ndê Atu oc ndöc in̄ ndê pôn̄ Kin̄-n̄ga ti n̄aclai ma n̄awasi atu. Ma mac lau nan̄ an̄kuc aö, nan̄ oc andöc pôn̄ 12, ma anem gôlin̄ lau Israel-n̄ga si ton̄ 12.²⁹ Ma lau hon̄ nan̄ sêhu andu me damba lu dinda, me asidôwai ma balêkoc, me nom sin̄ tu aö-n̄ga, nan̄ Anötö oc kên̄ gêt̄j kain̄ dinan̄ daêsam têt̄j n̄ac ô. Ma tin̄ambu in̄ oc kên̄ n̄ac sêwêkain̄ gamej sêndöc tali n̄apan̄-n̄ga.

³⁰ “Magoc lau daêsam nan̄ sêti lau n̄amata-n̄ga têt̄j têt̄m kwahic dec-n̄ga, nan̄ oc sêti lau n̄ambu-n̄ga, ma lau n̄ambu-n̄ga oc sêti lau n̄amata-n̄ga.”

20

Yom gôlin̄ pi lau nan̄ sem gwelen̄ yêc ôm wain̄-n̄ga.

¹ Goc Yisu sôm, “An̄gô yom gôlin̄ dindec pi Anötö ndê gôlin̄, oc whê anen̄ yom dinan̄ sa. N̄gac dan̄ mbo, nan̄ wêkain̄ ôm wain̄-n̄ga atu dan̄. In̄ tisa têt̄j bêt̄bêc ganduc ma sôc malac lôm gi, ma kêsâlê lau tu sênem gwelen̄ yêc in̄ ndê ôm-n̄ga.² In̄ tap lau natô sa, ma sôm bu in̄ oc nemlihi n̄ac n̄a mone gitôm ðdenarias tigen̄ tu gwelen̄ bêt̄c tigen̄-n̄ga. Goc in̄ kêkin̄ n̄ac sêsôc in̄ ndê ôm si.³ Ma têt̄j acgatu gitôm 9 kilok, in̄ sa gi gêlic lau natô sêlhac n̄ambwa sêlhac malac lôm.⁴ Ma in̄ sôm têt̄j n̄ac, ‘Andi akôm gwelen̄ yêc anen̄ ôm wain̄-n̄ga, ma aö oc wakên̄ n̄aôli solop têt̄j mac ô nem gwelen̄.’⁵ Goc sêsôc ôm si ma sem gwelen̄. Ma in̄ kôm bocdinan̄ têt̄j ac kalhac lhu ma têt̄j 3 kilok telha-n̄ga. In̄ gi tap lau sa, ma kêkin̄ n̄ac si sêkôm gwelen̄.⁶ Ma têt̄j 5 kilok telha-n̄ga in̄ sa gi tap lau natô sa, nan̄ sêlhac n̄ambwa. Ma in̄ sôm têt̄j n̄ac, ‘Tu sake-n̄ga mac ambo n̄ambwa têt̄j ac-salô sambuc dindec?’⁷ Ma sêsôm, ‘Lau dan̄ sêmen̄ sêkên̄ gwelen̄ têt̄j yac tu akôm-n̄ga dom.’ Goc in̄ sôm, ‘Mac andi anem gwelen̄ yêc anen̄ ôm.’

8 “Têḅ ac gi sip, goc ôḅ ḅadau sôm têtḅ inḅ ndê ḅgac ḅamata-ḅga, ‘M bwêc lau naḅ sem gwelêḅ sêḅbo, naḅ sêḅmêḅ, ma kêtḅ ḅac si ḅaôli têtḅ ḅac. Nemlhi lau naḅ sêḅmêḅ têtḅ 5 kilok telha-ḅga naḅ muḅ, goc tiḅambu nemlhi lau naḅ sêḅmêḅ têtḅ bêbêc.’ 9 Ma lau naḅ ḅadau kôc ḅac sa têtḅ 5 kilok, naḅ sêkôc denarias tigeḅ-tigeḅ ti ḅac si ḅaôli tôm gi. 10 Tu dinaḅ-ḅga dec lau naḅ sic hu gwelêḅ têtḅ bêbêc, sêkêḅ bata bu oc sêkôc ḅaôli hôc gêlêc denarias tigeḅ su. Magoc ḅac hoḅ sêkôc denarias tigeḅ. 11 Têtḅ dinaḅ ḅac sic hu sêtucdiḅ ḅadau, 12 ma sêsôm, ‘Lau naḅ sêḅmêḅ tiḅambu, naḅ sem gwelêḅ gitôm ḅasawa apê, ma yac am gwelêḅ atu ma ac pec yac acsalô sambuc dindec. Magoc yac hoḅ akôc ḅaôli kainḅ tigeḅ.’ 13 Magoc ḅadau sôm têtḅ ḅac si daḅ, ‘O aneḅ silip! Bocke dec am sôm bu aô gakôm gêtḅ so têtḅ am? Bêbêc lec am gôlôc bu kôc denarias tigeḅ ti am nem ḅaôli gwelêḅ-ḅga. 14 Boc-dinaḅ kôc nem ḅaôli sa, ma lhô ndi. Aô tac whiḅ bu wakêḅ ḅaôli têtḅ lau ḅambu-ḅga gitôm aô gakêḅ têtḅ am. 15 Mone dindec aneḅ gêtḅ, ma wakôm tôm aô atac whiḅ. Bocke dec am gêlic sac bu aô ḅgac wamwasinḅ lau-ḅga.’”

16 Goc Yisu sôm têtḅ ndê ḅgac-sêtḅomi, “Bocdinaḅ, lau ḅambu-ḅga oc sêti lau ḅamata-ḅga, ma lau ḅ amata-ḅga oc sêti lau ḅambu-ḅga.”

Yisu sôm tiyham bu inḅ oc mbac ndu

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

17 Tiḅambu Yisu ma lau naḅ sêḅkuc inḅ, sêḅsêlêḅ sêḅbo seḅ bu sêḅpi malac Jerusalem sêḅdi. Ma Yisu wê ḅgacsêtḅomi 12 sêsa si sêḅbo dau-ḅga, ma sôm têtḅ ḅac, 18 “Kwahic dec yac oc dapi malac Jerusalem dandi, ma ḅgac daḅ oc kêtḅ ḅamalac ndê Atu sip dabuḅ-siga atu-tu ti kêdôhônḅwaga yomsu-ḅga amba. ḅac oc sêkic yom bu sêḅdic inḅ ndu, 19 ma sêkêḅ inḅ sip lau Rom-ḅga amba.

Ma lau Rom-ḅga oc sêsu inḅ susu, ma sêḅdic inḅ ḅamlic ḅandê atu, goc sêḅdic inḅ ndu pi a gicso dau. Ma têtḅ bêc titô-ḅga, Anôtô oc uḅ inḅ sa mbo tali tiyham.”

Jems lu Jon bu sêhôt gêlêc ḅgac-sêtḅomi ḅatô

(Mak 10:35-45)

20 Têtḅ ndoc dinaḅ Jems lu Jon dinda bu teḅ gêtḅ daḅ têtḅ Yisu nem inḅlu awha, goc kôc Sebedi ndê atu lu dinaḅ sa sêtêtḅ Yisu si, ma pôn haduc yêc inḅ aḅgô-ḅga. 21 Ma Yisu ndac, “Am tac whiḅ sake?” Goc awhê dau sôm, “Aô tac whiḅ bu am toc aneḅ atuḅ lu dindec sa, ma sôm bu inḅlu sêḅdôc sêwhiḅ am têtḅ ndoc am ndôc nem pôn kiḅ-ḅga ma nem gôlinḅ lau. Kêḅ daḅ ndôc amam andô-ḅga, ma daḅ ndôc gasê-ḅga.” 22 Dec Yisu sôm têtḅ inḅlu, “Amlu aḅyalê gêtḅ naḅ amlu andac, naḅ dom. Amlu atôm bu anôm gêtḅ sip laclhu ḅawapac-ḅga naḅ aô wanôm, a?” Ma inḅlu sêsôm, “Aêc, alu atôm.” 23 Ma Yisu sôm, “Yomandô, amlu oc ahôt ḅawapac gitôm aô wahôt. Magoc aô dec oc wanḅyalinḅ lau sa bu sêḅdôc aô amanḅ andô-ḅga me gasê-ḅga, naḅ dom. Aneḅ Damanḅ ti ḅadau bu êḅyalinḅ lau sa bu sêḅdôc dinaḅ.”

24 Têtḅ ndoc ḅgacsêtḅomi amanḅlu sêḅgô yom dau ḅawaê, dec kôm ḅac atac ḅandê têtḅ Jems lu Jon. 25 Goc Yisu mbwêc ḅac sêtêtḅ inḅ si, ma sôm, “Mac aḅyalê bu lau sambuc si gôlinḅwaga sêtoc dau sa têtḅ ḅac si lau, ma ḅac si lau bata sêḅgwiniḅ lau naḅ sêḅbo ḅac ḅapu. 26 Tigeḅ mac aḅkuc ḅac si mêtê dau dom. Mba! Mac nem asa naḅ tac whiḅ bu ti ḅamalac tiwaê yêc Anôtô aḅgô-ḅga, naḅ nem akiḅ mac. 27 Aêc! Asa naḅ bu ti mac nem ḅamalac ḅamata-ḅga, naḅ êḅgwiniḅ dau ma ti mac nem ḅgac akiḅ ḅambwa. 28 ḅalêḅ tigeḅ ḅamalac ndê Atu meḅ bu lau sênem akiḅ inḅ dom. Inḅ meḅ bu nem akiḅ

lau, ma bu kêñ dau ti da bu nemlhi lau daêsam si sac ñatôp.”

Yisu kôm ñgac tapec lu ñayham sa (Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Têñ ndoc Yisu ti in ndê ñgac-sêñomi sêhu malac Jeriko sin, nan lau daêsam sêñkuc in. ³⁰ Ñgac tapec lu sêndôc señ ñamakê, ma sêngô ñawaê bu Yisu kêsêlêñ meñ, goc sêmbwêc, “Pômdau, Dawid ndê Atu, tamwalô alu.” ³¹ Goc lau sêsôm inlu bu sênem dau dôñ. Magoc inlu sêmbwêc ti ñannga, “Pômdau, Dawid ndê Atu, tamwalô alu.” ³² Yisu kwê dôñ kalhac ma ta inlu sêmeñ. Ma in ndac, “Amlu atac whin bu wakôm sake têñ amlu?” ³³ Ma sêo yom ma sêsôm, “Pômdau, alu atac whin bu tanôñ ñayham sa.” ³⁴ Dec Yisu tawalô inlu, ma kêmasac inlu tandô. Ma ñagahô inlu tandô ñayham sa, ma sêñkuc in.

21

Yisu hôc asê Jerusalem

(Mak 11:1-10; Luk 19:29-38; Jon 12:12-15)

¹ Ñac sêsuñ sa Jerusalem ma sêhôc asê malac Betpaci yêc Lôc Olib. Ma Yisu kêkin ndê ñgacsêñomi si ñgac lu, ² ma sôm têñ inlu, “Amlu asôc malac dindê andi, ma amlu oc atap donki dinda dan sa, nan sêsô dôñ kalhac, whin donki dau ñatu. Angapwêc su, ma akôc sa atêñ aô amên. ³ Ma ñamalac dan bu ndac amlu pi gêñ dau, nan asôm têñ in bu, ‘Pômdau tac whin bu donki lu dindêc sênem in sa,’ ma ñagahô in oc kêñ donki lu dau têñ amlu.”

⁴ Ñalêñ dinañ dec yom nan propet akwa dan sôm, nan ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec:

⁵ Asôm têñ lau †Sayon-ñga bu, “Alic su nan! Mac nem Kin

têñ mac meñ. In ñgac malô, ma in meñ ndôc donki ñatu dan ñahô.” [Sêk 9:9; Ais 62:11]

⁶ Ñgacsêñom lu dinañ sêsôc malac si, ma sêkôm tôm Yisu sôm. ⁷ Sêwê donki dinda lu ñatu sêtêñ Yisu si, ma sêkêñ ñac si ñakwê awê-ñga sac donki, ma Yisu pi gi ndôc ñahô. ⁸ Ma lau daêsam sêhê si ñakwê yêc señ, ma sêhêako a ñalauñ ma sêkêñ yêc señ. ⁹ Ma lau tonñ atu nan sêñsêlêñ sêmuñ Yisu, ti lau nan sêñkuc in, nan sêmbwêc, “Hosana têñ Dawid ndê Atu. Anötô nem mbec in nan meñ gêm Pômdau anğô. Hosana têñ Anötô lôlôc-ñga.”

¹⁰ Têñ ndoc Yisu sôc malac Jerusalem gi, nan lau malac-ñga honñ gauc gêm yom daêsam ma sêndac, “In asa dê?” ¹¹ Ma lau daêsam sêngô ñac si yom ma sêsôm, “In Yisu, propet atu nan meñ akêñ malac Nasaret yêc gameñ Galili-ñga.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuñ (Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)

¹² Yisu sôc lôm dabuñ ñabatê-ndô gi, ma soc lau nan sic dulu gêñ ti semlhi gêñ, nan su. Ma in tac lau nan sêo mone, * nan si tebo sa, ma lau nan sêkêñ balusi† tu lau sênemlhi-ñga, nan in kêbalip ñac si gêñ honñ giñga. ¹³ Ma in sôm, “Sêto Anötô ndê yom yêc, nan sôm, ‘Aneñ andu gic waê bu lau sêteñ mbec sêmo-ñga.’ Tigenñ mac akôm Anötô ndê andu ti lau kanñ si gameñ.”

¹⁴ Lau bôlinñ ti lau tapec sêtêñ Yisu si yêc lôm dabuñ ñamakê, ma in kôm ñac ñayham sa. ¹⁵ Ma balêkoc nan sêmo gameñ dinañ, n an sêmbwêc yom bocdec, “Hosana têñ Dawid ndê Atu!” Magoc têñ ndoc dabuñsiga atu-tu ma kêdôhñwaga

* **21:12:** Lau sêmeñ akêñ gameñ baliñ bu sêlic om atu-atu yêc malac Jerusalem, ma bu sêkêñ da ya ti sêtoc Anötô sa yêc lôm dabuñ. Ñac gitôm dom bu sênemlhi gêñ bu sêkêñ ti da, me sênemlhi takis lôm dabuñ-ñga ña mone akêñ ñac si gameñ, ma bocdinañ lau ñatô sêkôm gwelen yêc lôm dabuñ ma sêo ñac si mone ña mone nan gitôm bu sênemlhi gêñ-ñga. † **21:12:** Lau ñalôm sawa nan gitôm dom bu sênemlhi domba bu sêkêñ ti da, nan semlhi balusi bu sêkêñ ti da. (Alic Lev 5:7; 12:6; 14:22; ma Luk 2:22-24).

yomsu-nga sêlic gêñ dalô nan Yisu kôm, ma sêngô balêkoc dau si yom, dec kôm ñac atac ñandê atu. ¹⁶ Ma sêndac in, “Am ngô balêkoc dindéc sêmbwêc yom so, me?” Ma in sôm, “Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘Anötö kêyalij balêkoc ti lau sauñ sa, tu bu sêhoc in ndê waê asê-nga.’”

¹⁷ Tinjambu Yisu hu ñac sinj ma sa yêc malac Jerusalem gi, ma têtj ôbwêc dinan in yêc malac Betani.

Yisu pucbo a kinj danj
(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Têtj bêbêc ganduc Yisu kêsêlêtj bu mbu têtj Jerusalem ndi, ma gêtj yô in. ¹⁹ Ma in gêlic a kinj danj kalhac señ ñamakê, goc têtj a dau gi ma kêsâlê a ñandô. Tigenj a dau ñandô mba, in tap ñalauñ ñambwa sa. Dec in pucbo a dau ma sôm, “Am oc nem ñandô tiyham dom!” Ma ñagahô a dau mbac. ²⁰ Têtj ndoc ngacsêñomi sêlic gêtj dau, dec sêhêdaê ma sêndac dandi, “Bocdec a dindê mbac ñagahô?” ²¹ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô wasôm yom ñandô têtj mac. Akêtj whin, ma atac lu-lu pi Anötö ndê ñaclai dom. Ma mac oc atôm bu akôm tôm nanj aô gakôm têtj a dindê. Ma mac oc atôm bu akôm gêtj dalô atu-tu ñatô whin. Oc nditôm mac asôm têtj lôc dindê bu, ‘Puc daôm sa, ma sip gwêc ñalôm ndi,’ ma gêtj dau oc ñandô sa. ²² Mac bu akêtj whin, goc gêtj nanj mac atenj têtj Anötö, nanj in oc kêtj têtj mac.”

Gêndac pi Yisu ndê ñaclai ñahu
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Yisu têtj lôm dabuñ gi, ma kêdôhônj lau mbo lôm ñamakê, ma dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêtêtj in si. Ma sêndac in, “Am kôc ñaclai yêc nde, bu kôm gêtj honj nanj am kôm? Asa kêtj têtj am?” ²⁴ Ma in sôm, “Gêtj ñamata-nga aô wakêtj gêndac danj têtj mac. Mac aô anenj yom munj, goc wasôm anenj ñaclai ñahu asê têtj mac. ²⁵ Mac asôm têtj aô, asa kêtj ñaclai têtj Jon,

dec in kêtj lau? Anötö kêtj ñaclai têtj in, me mba?”

Goc ñac sem yomgalôm pi Yisu ndê gêndac, ma sêsôm têtj dandi, “Yac bu dasôm bu Anötö kêtj ñaclai têtj Jon, goc in oc ndac yac, ‘Tu sake-nga mac akêtj whin Jon dom?’” ²⁶ Magoc yac bu dasôm bu Jon kêtj lau kêtjuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, dec lau oc sêkôm yac ñayom, ñahu bu sêlic Jon bu Anötö ndê propet danj.” ²⁷ Bocdinanj sêsôm têtj Yisu, “Yac anyalê dom.” Ma in sôm têtj ñac, “Ma bocdinanj aô wasôm anenj ñaclai ñahu asê têtj mac dom.”

Yom gôlinj pi balê lu

²⁸ Goc Yisu sôm têtj ñac, “Akôc gauc pi yom dindéc. Ngac danj ti in ndê atu lu sêmbo. Têtj bêc danj in ndac balê danj bocdec bu, ‘Anenj balê, kwahic dec aô bu wandac am bu sôc ôm wain-nga ndi ma nem gwelenj.’” ²⁹ Ma balê dau sôm, ‘Mba, aô gatec!’ Tigenj tinjambu in kac ndê ñalôm kwi, ma sôc ôm gi ma gêm gwelenj. ³⁰ Ma damba gi tap balê tilu-nga sa, ma ndac in bu nem gwelenj ôm-nga. Ma in sôm, ‘Aêc, oc wandi.’ Tigenj tinjambu in tec ma gi dom.”

³¹ Dec Yisu ndac ñac, “Mac gauc gêm sake? Balê lu si asa kôm tôm damba tac whin?” Ma sêsôm, “Balê ñamata-nga.” Goc in sôm têtj ñac, “Yomandô aô wasôm têtj mac. Lau nanj sêkôc takis ma lauwhê señ-nga sêsôc Anötö ndê gôlinj ñapu, sêhêc gêlêc mac lau dabuñsiga ti lau bata su. ³² Bu Jon hôc asê mac bu tôc lêtj gitêtj têtj mac, tigenj mac akêtj whin in dom. Lau nanj sêkôc takis ma lauwhê señ-nga sêkêtj whin in ndê yom ma sem dau kwi. Ma têtj têm mac alic gêtj nanj lau dau sêkôm, nanj mac am daôm kwi dom, ma akêtj whin dom.”

Yom gôlinj pi lau sêyob ôm wain-nga
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Ma Yisu sôm, “Anğô yom gôlin danj tiyham. Ngac danj sô om wain-nga danj, sô tunj kêgihî, kêmasanj gamej sêmasanj wain njakwi-nga, ma kwê andu balinj danj, bu lau sêlhac ma sêtip lau kanj. Goc inj kêj om dau têtj lau njatô sêyob, ma kôlhô gi mbo gamej danj. ³⁴ Têtj ndoc sêhoj om dau njandô sa-nga, nanj inj kêkinj lau akinj njatô sêtêtj lau sêyob om-nga si, bu sêkêtj wain njandô njatô têtj njac. ³⁵ Magoc njac sêlô lau akinj dau dôj. Sic njac akinj danj njamlic njandê, sic danj ndu, ma sêtuc danj njac hoc. ³⁶ Ma tinjambu om njadau kêkinj lau akinj tonj hic atu tiyham, magoc lau nanj sêyob inj ndê om, nanj sêkôm mêtê kainj tigenj têtj njac. ³⁷ Tinjambu inj kêkinj inj ndê atungac têtj njac gi, bu inj gauc gêm bu njac oc sêtoc inj ndê atu dau sa. ³⁸ Tigenj têtj têm lau sêyob om-nga sêlic njadau ndê atu dau kêsêlêtj menj, nanj sêsôm têtj dandi, ‘Balê kêlê oc wêkainj om dindec ti ndê gêtj lênsêm. Bocdinaj dandic inj ndu, ma dakôc om dindec su ti yac ney.’ ³⁹ Goc sêlô inj dôj ma sêhê inj sa awê gi, ma sic inj ndu.”

⁴⁰ Yisu gic bata yom gôlinj dau, ma ndac, “Têtj ndoc om njadau mbu menj, nanj inj oc kôm sake?” ⁴¹ Ma sêsôm têtj inj, “Om njadau oc ndic lau sac dinaj ndu, ma kêj ndê om têtj lau njatô sêyob. Ma njac oc sêkêtj om njandô têtj inj têtj ndoc sêhoj njandô sa-nga.” ⁴² Goc Yisu sôm têtj njac, “Gauc nem yom nanj sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nanj lau sêkwê andu-nga sêtec, nanj kwahic dec ti hoc njamata-nga yêc andu dau. Pômdau kôm gêtj dau, ma yac alic njayham.’ Mac asam yom dau su, me mba? ⁴³⁻⁴⁴ [Asa nanj pej tu hoc dinaj-nga, nanj oc ninja, ma hoc dau bu pej pi njamalac, dec oc sec inj popoc.] Bocdinaj aô wasôm têtj mac, bu Anötô oc sej mac su bu ayob lau nanj sêmbo inj ndê gôlinj njapu, nanj tiyham dom. Ma inj oc ênjalinj lau njatô sa bu sêyob inj ndê lau, nanj oc sêkôm gwelenj

njapep ma sênem njandô njayham.”

⁴⁵ Dabujsiga atu-tu ti lau Palêsai sêngô Yisu ndê yom gôlinj dinaj, ma sênyalê bu yom dau hêganôj njac. ⁴⁶ Dec sênsalê lêtj bu sêkôc inj dôj, magoc sêtoc lau, bu lau hoj sêlic inj bu propet danj.

22

Yom gôlinj pi mwasinj atu (Luk 14:16-24)

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinj danj tiyham têtj njac bocdec bu, ² “Nalêtj nanj Anötô kêgalêm lau sa bu sêmbo inj ndê gôlinj njapu, nanj bocdec. Kinj danj kêmasanj mwasinj atu danj tu inj ndê atungac nanj bu nem awhê-nga. ³ Ma inj kêkinj inj ndê lau akinj bu sêkêtj ahenj lau nanj sic waê bu sênej mwasinj dau. Magoc njac hoj sêtec bu sênej. ⁴ Goc inj kêkinj lau akinj njatô ma sôm, ‘Mac asa andi asôm têtj lau nanj aô kagalêm njac sa su, bu aô kamasanj gêtj hoj pacndê su. Anenj lau sic makao tôp njayham ndu su, bocdinaj dec amenj anenj mwasinj dau.’ ⁵ Tigenj lau hoj sêtec inj ndê yom dau, ma sêmbo si gêtj. Njatô sêsôc om si, ma njatô sem si gwelenj awa-nga. ⁶ Ma njatô sêlô Kinj ndê lau akinj dôj, sêkôm njatô njayom, ma sic njatô ndu. ⁷ Goc Kinj dau tac njandê atu. Ma inj kêkinj inj ndê lau sinj-nga ma njac sic lau sac dinaj ndu. Ma sêkêtj ya gêtj njac si malac hoj su.

⁸ “Goc inj sôm têtj ndê lau akinj, ‘Aô kamasanj gêtj hoj su. Magoc aô galic lau nanj aô kagalêm njac sa, nanj gitôm dom bu sênej mwasinj dau. ⁹ Bocdinaj asa sej malac-nga andi, ma anjalêm lau bocke nanj mac bu atap sa, nanj sa sênej ma sênej mwasinj dau.’ ¹⁰ Goc njac sêsa sej si ma sênsalê lau, ma sêhoj lau daêsam sa, lau njayham ma lau sac sêwhinj sênej, e andu njalôm atu sênej mwasinj-nga menju.

¹¹ “Têtj ndoc Kinj menj bu lic inj ndê njaclej dinaj, dec inj gêlic njac

dan nan sôc ñakwê mwasin-nga dom. ¹² Ma in ndac, ‘Bocke dec am sôc mwen, magoc am sôc ñakwê mwasin-nga dom?’ Ma ñgac dau ndê yom mba. ¹³ Goc Kin sôm têt in ndê lau akin, ‘Mac asô in ndê amba ti gahi dôñ, ma atuc in sa awê ndi mbo gamen ñasec-nga. Yêc dê lau oc sêtañ atu ti lhô êñsin pi dau.’ ”

¹⁴ Goc Yisu gic bata yom dau ma sôm, “Anötö këgalêm lau daêsam sa, magoc in oc kôc ñac hoñ sa dom.”

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-nga

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Têt dinan lau Palêsai sêsa si, ma sêmasan yom bu sêtim Yisu bu sôm yom so dan. ¹⁶ Goc sêñkin ñac si lau ñatô sêwhin lau Israel-nga ñatô nan sêpuc Herod ma lau Rom-nga si gôlin dôñ, nan sêtêt in si, ma sêsôm têt in, “Kêdôhônwaga, yac anyalê bu am ñgac sôm yom ñandô-nga, ma bu am whê Anötö ndê lêt sa ti yom ñandô. Ma am gauc gêm lau si waê dom, magoc toc ñac hoñ sa ñalêt tigen. ¹⁷ Boc-dinan sôm asê têt yac. Solop bu dakêt takis têt †Sisa, me mba?”

¹⁸ Yisu këyalê su bu ñac bu sêtim in, dec sôm, “Mac lau daêtim-nga! Tu sake-nga mac bu atim aö? ¹⁹ Atôc mone anemlihi takis-nga dan têt aö.” Goc sêkêt denarias tigen têt in. ²⁰ Ma in ndac ñac, “Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindec?” ²¹ Ma sêsôm, “Sisa ndê.” Goc in sôm, “Bocdinan atoc Sisa sa ña gêt nan gic in ñawaê, ma atoc Anötö sa ña gêt nan gic in ñawaê.” ²² Têt ndoc sêngô Yisu ndê yom dinan, nan sêhêdaê tu in ndê gauc-nga, ma sêhu in sin ma sêlhô si.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa akêt lau batê-nga

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Têt bêc dinan lau ñatô akêt Sadiusi si toñ sêtêt Yisu si bu sêkêt gêndac têt in. Lau dau sêkêt whin bu dom lau batê oc sêtisa tiyham.

²⁴ Ma sêsôm têt in, “Kêdôhônwaga, Moses to yom pi ñgac nan gêm awhê sa su magoc mbac ndu ma in ndê balêkoc mba. Moses ndê yom sôm têt yac bu ñgac dau ndê asi nem awhê sawa dau, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-nga. ²⁵ Têt ndoc dan, asidôwa 7 sêmbo sêwhin yac. Ñgac ñamata-nga gêm awhê sa magoc in mbac ndu ma balêkoc mba. Ma ñgac tilu-nga gêm dôwa ndê awhê sawa. ²⁶ Magoc in mbac ndu, ma ñalêt tigen ñgac titô-nga sip e gi têt ñgac ñambu-nga ñac sem awhê sawa, magoc sêmbac ndu ma balêkoc mba. ²⁷ Ma tiñambu awhê dau mbac ndu. ²⁸ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tiyham tôm lau ñatô sêsôm, goc awhê dau oc ti asidôwa 7 dinan si asa nawhê? Bu ñac hoñ sem in su têt ndoc sêmbo tali.”

²⁹ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac akôc gauc so, bu mac anyalê Anötö ndê yom ti in ndê ñaclai dom. ³⁰ Têt têt ñambu-nga nan lau batê sêtisa, nan lau oc sênem dau dom. Ñac oc sêmbo sêtôm anjela undambê-nga. ³¹ Ma yom dan tiyham tôc asê bu lau batê oc sêtisa. Gauc nem Anötö dau ndê yom, nan mac asam su. ³² In sam dau bu Abraham, ma Aisak, ma Jakob si Anötö. Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-nga Anötö sam dau bu lau tô dinan si Anötö? In lau batê si Anötö dom, in lau tali si Anötö.” ³³ Ñalêt dinan Yisu kêdôhôn lau, ma lau hoñ nan sêngô in ndê yom dinan sêhêdaê.

Yomsu ñamata-nga

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Lau Sadiusi sêngô Yisu ndê yom dinan ma ñac si yom mba. Ma lau Palêsai sêngô gêt dau ñawaê, goc ñac si lau ñatô sêtêt Yisu si. ³⁵ Ñac si dan in gwalam akwa yomsu-nga ma in bu êñsahê Yisu dec ndac in bocdec bu, ³⁶ “Kêdôhônwaga, yêc Moses ndê buku, yomsu bocke ti yomsu ñamata-nga?” ³⁷ Ma

Yisu ô yom ma sôm, “Yomsu nanj sôm, ‘Am atac whiñ Pômdau am nem Anötö, ti nem ñalôm sambuc, ma ti gatôm sambuc.’”³⁸ Yomsu dinanj tiñamata ma hôc gêlêc yomsu ñatô hoñ su.³⁹ Ma yomsu tilu-nga nanj gitôm ñamata-nga, nanj sôm, ‘Atac whiñ nem asidôwai gitôm am atac whiñ daôm.’⁴⁰ Yomsu lu dinanj sêpiñ yom hoñ nanj Moses ti lau propet sêto, nanj dôñ sêpitigeñ.”

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya (Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Lau ñatô akêñ Palêsai si tonj sêlhac dinanj, dec Yisu ndac ñac,⁴² “Mac asôm sake pi Mesaya? Inj asa ndê atunjac?” Ma sêsôm têtñ inj bu, “Mesaya inj Dawid ndê Atu.”⁴³ Goc Yisu sôm, “Ma bocke Dawid dau sam Mesaya bu inj dau ndê Pômdau? Njalau Dabuñ puc Dawid dôñ, dec inj to yom yêc bocdec bu,⁴⁴ ‘Anötö sôm têtñ aneñ Pômdau, “Am ndöc aö amanñ andô-nga e nditôm aö wakêñ nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu.”’⁴⁵ Bocdinañ Dawid dau sam Mesaya bu Pômdau, ma bocke mac asam Mesaya bu Dawid ndê Atu?”⁴⁶ Ma ñac si dañ gitôm dom bu ô inj ndê yom. Ma tiñambu lau hoñ sêtöc dau bu sêkêñ gêndac têtñ inj tiyham.

23

Yisu pu lau bata Israel-nga

(Mak 12:38-39; Luk 13:34-35; 20:45-46)

¹ Goc Yisu sôm têtñ lau daêsam nanj sêkac dau sa sêmbo, ma têtñ inj ndê ñgacsêñomi bu,² “Lau Palêsai ti lau †Skraib sêndôhôn Anötö ndê yomsu têtñ lau, tôm Moses kôm têtñ têtñ ñamata-nga.³ Bocdinañ asôc ñac ñapu, ma angô ñac si yom.

Magoc anjuc ñac si mêtê dom, bu ñac lau sêtim yom lau-nga. Sêsôm yom ñayham-ñayham, magoc ñac dau sêñkuc si yom dau dom.⁴ Ma yomsu daêsam nanj sêkêñ têtñ lau, nanj kêtñ ñawapac atu têtñ ñac, magoc ñac dau sêkôm gêtñ dañ tu sênem lau dau sa-nga dom.

⁵ “Ma gêtñ hoñ nanj ñac sêkôm, nanj sêkôm yêc lau si anjô-nga tu sêtoc dau sa-nga. Yomsu ti apanñ nanj sêkic pi dau, nanj sêmasañ atu-tu tu lau sêlic-nga, ma sêsôc ñakwê ti ñabala baliñ.*⁶ Ñac atac whiñ bu sêndöc lau tiwaê si pôn yêc lau si mwasinñ ñalôm, ma yêc lôm wê-nga.⁷ Ñac tac whiñ bu lau sêhê mwalêc ñac yêc malac lôm, ma bu lau hoñ sêtoc ñac sa ma sêsam ñac bu ‘Kêdôhônwaga.’

⁸ “Magoc anjuc ñac si mêtê dom. Mac hoñ ambo nom atôm asidôwai, ma mac nem kêdôhôn-waga tigeñ mbo. Tu dinanj-nga solop dom bu lau sêsam mac bu ‘Kêdôhônwaga.’⁹ Ma asam lau nom-nga bu mac nem damami dom, bu mac nem Damam tigeñ mbo undambê.¹⁰ Ma mac nem ñadau tigeñ mbo, nanj Mesaya, dec solop dom bu lau sêsam mac bu ñac si ñadau.¹¹ Asa nanj gêm akiñ mac, nanj ti ñamalac ñamata-nga yêc Anötö anjô-nga.¹² Bu asa nanj toc dau sa, nanj Anötö oc êñgwiniñ inj, ma asa nanj kêtñgwiniñ dau, nanj Anötö oc toc inj sa.

¹³ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau atim yom lau-nga! Mac nem lêñ kalhac lau ahuc bu sêsôc Anötö ndê gôliñ ñapu dom. Mac daôm asôc inj ñapu dom, ma lau nanj tac whiñ bu sêsôc inj ñapu, nanj mac alhac ñac ahuc. [¹⁴ Oyaê mac lau Skraib ti lau Palêsai, mac lau atim yom lau-nga. Mac atej mbec baliñ bu atoc daôm sa yêc lau si anjô-

* **23:5:** Lau Palêsai sêto yomsu ñatô sip bapia ma sêkêñ sip apanñ saun, goc sêkic pi si sêcbala ti amba têtñ ndoc sêteñ mbec. Ñac gauc gêm bu Anötö gic yomsu ñac bu sêkôm bocdinañ - alic Eks 13:9, 16; Diut 6:4-9; ma 11:13-21. Ma sêsôc ñakwê ti ñabala bu sêtöc asê bu ñac lau sem akiñ Anötö-nga - alic Nam 15:37-41. Magoc lau Palêsai ti lau Skraib sêmasañ apanñ atu, ma ñakwê ti ñabala baliñ, tu bu sêtoc dau sa ma sêhêc gêlêc lau ñatô su-nga.

nga, magoc têtj ndoc lau sêlic mac dom, nanj mac anjsau lauwhê sawa bu angho njac si andu su. Tu dinañ-nga Anötö oc kêj njagêyô sac sambuc têtj mac.]

¹⁵“Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau atim yom lau-nga! Mac anjsêlêj señ baliñ yêc b aô ma yêc gwêc, bu atap sêñom danj sa tu êjkuc mac-nga. Mac Sadan ndê lau mac! Ma têtj ndoc mac ahê sêñom danj kêkuc mac, nanj mac akôm inj ti Sadan ndê balêkoc danj, hôc gêlêc mac daôm su.

¹⁶“Oyaê! Mac bu atôc señ têtj lau njatô, magoc mac daôm tampec. Têtj ndoc lau sêsôm yom pi lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôñ-nga, nanj mac asôm bu njac si yom inj yom njambwa. Magoc têtj ndoc sêsôm yom pi gôlôn gol nanj yêc lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôñ-nga, nanj mac asôm bu yom dau tidônj su, ma gitôm dom bu sêseñ su. ¹⁷Mac lau tampec, gauc mbasi. Gêj sake hôc gêlêc su? Gol, me lôm dabuñ nanj kôm gol dau ti gêj dabuñ? ¹⁸Ma lau bu sêsôm yom pi alta nanj kalhac lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôñ-nga, nanj mac asôm bu njac si yom inj yom njambwa. Magoc njac bu sêsôm yom pi da nanj kalhac alta njahô, nanj mac asôm bu yom dau tidônj. ¹⁹Mac lau tampec! Gêj sake ti gêj njamata-nga? Da, me alta nanj kôm da dau ti dabuñ? ²⁰Asa nanj sôm yom pi alta, nanj sôm pi alta ma pi gêj hoñ nanj kalhac alta njahô whiñ. ²¹Ma asa nanj sôm yom pi lôm dabuñ, nanj sôm pi lôm dau, ma pi Anötö nanj ti lôm dabuñ njadau, nanj whiñ. ²²Ma asa nanj sôm yom pi undambê, nanj sôm pi Anötö ndê pônj atu, ma pi Anötö nanj ndöc pônj njahô, nanj whiñ.

²³“Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai. Mac lau atim yom lau-nga! Mac awhê gêj saun-saun ôm-nga hoñ kôc gi toñ amanju, ma akêj toñ danj ti da. Magoc mac ahu mêtê njandô

yomsu-nga siñ. Mêtê atu hêganônj mac tamwalô lau, ma amatôc lau si yom njalêj gitêj, ma akôm nem yom njandô sa. Mêtê hoñ dinañ inj gêj atu! Solop bu mac akôm gêj saun-saunj tôm yomsu sôm, magoc akôm gêj atu-tu whiñ.

²⁴“Mac lau tampec nanj akôm bu atôc señ têtj lau njatô. Mac atôm lau nanj sêhêgo dau bu sêngati gêj golop atêc nanj poc bu njahô, nanj sa, magoc gêj njadômbwi atu nanj poc bu dau njalôm, nanj sêlic apu.

²⁵“Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom lau-nga! Mêtê tamgatu gêj ti anej gêj njawahôn-nga hôc mac nem njalôm ahuc. Bocdinañ mac atôm laclhu ti pele nanj sêngwasinj njadômbwê-nga njambwa njawasi sa. ²⁶O lau Palêsai, mac lau tampec! Gêj njamata-nga anjwasinj laclhu ti pele njalôm njawasi sa, goc gêj awê-nga oc njawasi sa bocdinañ.

²⁷“Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom lau-nga! Mac atôm sêhô nanj sêsê pen pi gi e njawasi sêp sambuc ma lau sêlic njayham. Magoc yêc sêhô dau njalôm lau batê si njakwa ti gêj mbôp merhu. ²⁸Ma mac lau daôm bocdinañ. Lau sêlic gêj awê-nga nanj mac akôm, dec gauc gêm bu mac lau gitêj. Magoc yêc mac nem njalôm, mêtê tasanj ma mêtê angilij yomsu-nga hôc mac ahuc.

²⁹“Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom-nga! Mac amasanj sêhô ti gôlônj atu, tu bu atoc lau propet ti lau gitêj nanj mac apami sic ndu muñ su, nanj sa. ³⁰Ma mac asôm bu mac bu ambo têtj apami si têm, dec mac oc anjuc njac si lêtj sêkêc propet dau si dac siñ-nga dom. ³¹Mac nem yom dinañ tôc asê bu mac asa akêj lau Israel-nga nanj sic lau propet ndu. ³²Bocdinañ dec mac akôm mêtê sac tôm apami sêkôm. ³³Mac mboc, ma mboc njatui mac! Gitôm dom bu

mac awê Anötö ndê matôc sa. Inj oc ênkinj mac asip lambwam andi.

³⁴ “Anğô! Aö wanjinj lau propet ma lau tigauc, ma lau jatô bu sêndôhônj mac. Magoc mac oc andic njac lic njandê yêc mac nem lôm wê-nğa, ma ambulu njac alom-alom malac. Ma njac si lau jatô mac oc andic ndu, ma andic jatô pi a gicso dau sêndi. ³⁵ Bocdinañ mac oc atap njagêyô sa tu lau gitêñ hoñ si dac, nañ apami sêkêc sinj-nğa. Abel inj njac njamata-nğa, ma Berekaya ndê atu Sekaria inj njac njambu-nğa.† Sekaria inj njac nañ sic ndu yêc lôm dabuñ ma alta nañ kalhac lôm dau njasactô, nañ njalhu. ³⁶ Yomandô wasôm têñ mac. Mac lau têm dindec-nğa oc atap matôc sa pi lau hoñ dinañ si dac.

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö ndê lau propet ndu, ma lau gitêñ nañ inj kêkinj têñ mac, nañ mac atuc nja hoc ndu. Ndoc daêsam aö tac whinj bu wandic mac sa asôc Anötö ndê gôlinj njapu tiyham, gitôm mbac dalec dinda gic njatu sa sêsôc njamakê njapu. Tigenj mac atec. ³⁸ Bocdinañ Anötö oc hu mac ti mac nem andu sinj. ³⁹ Aö wasôm têñ mac, bu mac oc alic aö tiyham dom e mac asôm, ‘Tampinj Mesaya nañ menj gêm Pômdau anğô.’”

24

Yisu sôm yom pi lôm dabuñ Jerusalem-nğa

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yisu hu lôm dabuñ njagamenj sinj ma bu êñsêlêñ ndi, ma inj ndê njacêsênomi sêtêñ inj si. Ma sêsôm yom pi lôm dabuñ ma pi gêñ njayham hoñ nañ lau sêkwê yêc gameñ dinañ. ² Magoc inj sôm, “Mac alic gêñ hoñ dindec. Aö wasôm yom njandô têñ mac, bu njacyo oc sêseñ

hoc hoñ dindec su e hoc dañ ndöc hoc dañ njahô tiyham dom.”

Gêñ wapac têm njambu-nğa-nğa
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Tinjambu Yisu ndöc Lôc Olib, ma inj ndê njacêsênomi tawasê sêtêñ inj si, ma sêndac, “Sôm têñ yac, njawapac nañ am sôm yom pi, nañ oc hóc asê Jerusalem têñ têm bocke? Ma gêñ sake oc kêñ puc yac bu am oc mbu mwenj, ma bu bêc njambu-nğa oc hóc asê?” ⁴ Goc inj sôm, “Ayob daôm njapep bu lau dañ sêñsau mac dom. ⁵ Bu lau daêsam oc sêñsau bu sênem aö anjônj ma sêsôm, ‘Aö Mesaya dauñ dec!’ Ma njac oc sêñsau lau daêsam. ⁶ Ma têñ ndoc mac anğô njawaê bu lau sic sinj têñ dau me sêmasañ dau tu sêndic sinj-nğa, nañ asô dom. Bu gêñ hoñ dinañ gic waê bu menj hóc asê, magoc têm njambu-nğa yêc dôñ yêc. ⁷ Kinj nom-nğa oc sêkêñ kisa dau, ma lau gameñ dañ oc sêndic sinj têñ lau gameñ dañ. Ma tóbôm ti tiyhô atu oc sêkôm gameñ jatô tisac. ⁸ Gêñ hoñ dinañ oc ndic hu njawapac têm njambu-nğa-nğa gitôm awhê nañ kêsahê balêkoc tuñ inj ma gêñ dau gic hu njandê atu nañ inj oc hóc tu kóc balêkoc-nğa.

⁹ “Têñ ndoc dinañ lau oc sêkôc mac dôñ ma sêkôm mac njayom, ma sêndic mac nem jatô ndu. Lau nom-nğa hoñ oc atac tec mac tu mac anjkuc aö-nğa. ¹⁰ Têñ têm dinañ lau daêsam oc sêhu si sêkêñ whinj aö sinj, ma njac oc sêhoc si lau jatô asê ma sêtec dandi. ¹¹ Ma propet tasanj daêsam oc sêhóc asê ma sêñsau lau daêsam. ¹² Mêtê sac oc êñsôwec tiatu e lau daêsam oc sêhu mêtê atac whinj asidôwai-nğa sinj. ¹³ Magoc asa nañ bu lhac njanja ma hu aö sinj dom e ndê têm pacndê, nañ oc tap Anötö ndê mwasinj nem inj sinj-nğa sa. ¹⁴ Ma bêc njambu-nğa oc hóc asê dom, e lau sêhoc njawaê njayham

† **23:35:** Yisu sôm yom dinañ hêganônj lau gitêñ hoñ nañ lau Israel sic ndu, nañ sêto njaminj yêc Yom Lêñsêm Akwa. Abel inj njac njamata-nğa - alic Gen 4:8, ma Sekaria inj njac njambu-nğa - alic 2 Kr 24:20-22.

pi Anötö ndê gôlinj asê, tòm nom njagamej sambob, ma lau hoj sêngô su.”

*Nawapac gamej Judia-nga
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)*

¹⁵ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Propet Daniel hoc yom asê gwanaj su, pi gêj sac sambuc* nanj lau oc sêkêj lhac lôm dabuj, nanj oc kôm gamej tisac.” (Asa nanj sam yom dindec, nanj kôc gauc pi njapep, bu njahu yêc sinj dau.) ¹⁶ “Têj ndoc mac alic gêj sac dinaj, nanj mac lau hoj nanj ambo gamej Judia-nga alhö api gamej lôc-nga andi. ¹⁷ Alhö njagahô, ma gauc nem mac nem gêj danj dom. Lau nanj sêndöc andu njasactô, nanj sêsôc andu njalôm bu sêkôc njac si gêj danj sa dom. ¹⁸ Ma njac nanj sêmbo ôm, nanj bocdinaj. Sêkac dau kwi bu sêkôc si gêj njatô dom. ¹⁹ Oyaê. Lauwhê tidaê, ma njac nanj sêkêj su têj balêkoc, nanj oc sêtap njawapac atu sa têj têt dinaj. ²⁰ Atej mbec bu têt njawapac-nga dinaj tap ma sa têj ndoc uhô-nga me têj bêt Sabat-nga danj dom. ²¹ Bu njawapac têt dinaj-nga oc hóc gêlêc njawapac hoj su. Têj têt njamata-nga e mej têj kwahic dec, njawapac atu kainj dinaj danj hóc asê su dom. Ma tinjambu njawapac kainj dinaj oc hóc asê tiyham dom. ²² Anötö oc tawalô lau nanj inj kêyalinj njac sa su, ma tu dinaj-nga inj oc kêj têt njawapac-nga dau tiapê. Bu mba, ma têt d au tibalinj, goc lau hoj oc sêninga.

²³ “Têj têt dinaj, lau danj bu sêsôm têj mac bu, ‘Alic, Mesaya dec mej,’ me ‘Mesaya dau dê,’ nanj akêj whinj njac dom. ²⁴ Bu lau nanj sêjnsau bu njac Mesaya, ma propet tasanj oc sêhóc asê sêmej, ma sêkôm gêj dalô atu-tu bu sêjnsau

lau. Ma njac oc sêjnsahê bu sêtin lau nanj Anötö kêyalinj njac sa, nanj sêwhinj. ²⁵ Anjô njapep, bu aô gasôm gêj hoj dindec têj mac gwanaj. ²⁶ Bocdinaj, lau bu sêsôm, ‘Mesaya kêlê mbo gamej sawa,’ nanj asa andi dom. Ma bu sêsôm, ‘Mesaya kelec mbo andu danj njalôm,’ nanj akêj whinj dom. ²⁷ Njamalac ndê Atu oc mbu mej njagahô enj, gitôm sickac nanj gic hep tigenj, ma umbonj njasawa sambuc njawê sa. ²⁸ Mac bu alic macmpoj sêngihi sêmbo, nanj anjyalê bu gêj danj mbac ndu yêc. Ma bocdinaj gêj hoj dindec kêj puc mac pi ndoc Njamalac ndê Atu mbu mej-nga.”

Njamalac ndê Atu ndê bêt mbu mej-nga

(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)

²⁹ “T êj ndoc njawapac-nga dinaj pacndê, goc ac oc nem ganduc, ma ayô oc njawê sa dom. Gêj ti njac lai nanj sêlhac umbonj oc wiwic sa, ma tata oc sêpej akêj umbonj. ³⁰ Têj ndoc dinaj lau titonj-titonj nom-nga hoj oc sêlic gêj dalô yêc umbonj, nanj kêj puc njac bu Njamalac ndê Atu oc mbu mej, ma njac hoj oc sêtap danjgibo atu. Ma njac oc sêlic Njamalac ndê Atu dau mej ndöc dao njahô ti njawasi ma njac lai atu. ³¹ Goc inj oc êjkinj inj ndê anjela sêndic dahuc tanj atu, ma sêsa sêtêj nom njabatinj ti undambê njabatinj hoj, bu sêndic lau nanj inj kêyalinj njac sa su, nanj sa.

³² “Gauc nem a lanj. Têj ndoc mac alic njalauj wakuc bu lêt, nanj anjyalê bu ndoc ac-nga mej kêpinj. ³³ Ma bocdinaj têj ndoc mac alic gêj nanj aô gasôm yom pi, nanj anjyalê bu Njamalac ndê Atu ndê bêt mbu mej-nga mej kêpinj su, gitôm

* **24:15:** Alic Dan 9:27; 11:31; ma 12:11. Daniel ndê yom hêganônj anötö tasanj Seus ndê gwam nanj Antiokus Epipanes kêj kalhac lôm dabuj têj yala 168BC. Yisu ndê yom tóc asê bu gêj kainj dinaj oc hóc asê tiyham têj têt njambu-nga. Lau njatô gauc gêm bu yom dau hêganônj lau Rom-nga nanj sej lôm dabuj popoc têj yala 70AD. Ma lau njatô gauc gêm bu yom dau hêganônj gêj nanj sêto yom pi yêc 2 Tes 2:4; ma Rev 13:14-15.

in meŋ kalhac gatam nem andu-nga. ³⁴ Yomandô! Lau têm dinaŋ-nga oc sêmbac ndu dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôt asê. ³⁵ Undambê ti nom oc niŋga, magoc aneŋ yom daŋ oc niŋga dom. Gêŋ hoŋ oc ŋandô sa tôm aô gasôm.”

Lau daŋ sêŋyalê Yisu ndê bêc mbu meŋ-nga dom

(Luk 17:26-36)

³⁶ Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ kêyalê bêc me acgatu naŋ Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ, naŋ dom. Aŋela undambê-nga sêŋyalê dom, ma Anötô ndê Atu kêyalê dom. Damba tawasê kêyalê. ³⁷ Têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ, naŋ lau oc sêmbo tôm lau sêmbo têt Noa ndê têm. ³⁸⁻³⁹ Têt ndoc dinaŋ, lau sêŋliŋ dau siŋ ma seŋ ti sênôm gêt, ma sem dandi e Noa sôt waŋ gi, ma bu suŋ meŋ ma seŋ ŋac hoŋ su siŋga. Ma lau nom-nga oc sêmbo ŋalêŋ tigerŋ dinaŋ, têt Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-nga. ⁴⁰ Ŋgac lu oc sêkôm gwelêŋ sêmbo ôm, ma Anötô oc kôt inlu si daŋ sa, ma hu daŋ siŋ. ⁴¹ Ma awhê lu oc sêndê gêt sêmbo, ma in oc kôt daŋ sa, ma hu daŋ siŋ.

⁴² “Bocdinaŋ amasaŋ daôm ŋapep, bu mac am gauc bêc bocke mac nem Pômdau oc mbu meŋ. ⁴³ Gauc nem yom dindec. Andu ŋadau daŋ, bu êŋyalê ndoc naŋ ŋgac kaŋ daŋ oc meŋ, naŋ in oc yob in ndê andu bu ŋgac kaŋ dau sôt meŋ dom. ⁴⁴ Ma bocdinaŋ, amasaŋ daôm tôm bêc hoŋ, bu Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ têt ndoc naŋ mac akêtŋ batam, naŋ dom.”

Yom gôliŋ pi ŋgac akiŋ ŋayham ma sac

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Ma Yisu sôm, “Ŋgac akiŋ ŋayham ma ti gauc, in ŋgac kain bocdec. In ndê ŋadau bu lhô têtŋ gameŋ daŋ ndi, goc in oc kêtŋ in yob lau akiŋ ŋatô, ma kêtŋ gêtŋ daneŋ-nga têtŋ ŋac tôm ŋandoc. ⁴⁶ Ma têtŋ

ndoc ŋadau mbu meŋ, ma tap in sa kôm in ndê gwelêŋ ŋapep mbo, naŋ in oc lic in ŋayham ma kôm ŋayham têtŋ in. ⁴⁷ Yomandô! Ŋadau oc kêtŋ in yob in ndê wapa hoŋ. ⁴⁸ Magoc ŋgac akiŋ sac oc sôm têtŋ dau, ‘Aneŋ ŋadau oc mbu meŋ ŋgahô dom.’ ⁴⁹ Goc in oc ndic lau akiŋ ŋatô, ma sa ndi nôm ti neŋ gêtŋ whiŋ lau naŋ sênôm gêtŋ êŋiŋ ŋac-nga ŋapaŋ. ⁵⁰ Ŋadau oc mbu meŋ hôt asê têtŋ bêc ti acgatu naŋ ŋgac akiŋ dau kêtŋ bata, naŋ dom. ⁵¹ Ma in oc kêtŋ ŋagêtô sac sambuc têtŋ in, ma soc in su ndi mbo whiŋ lau sêtŋm yom lau-nga. Yêc dindê lau oc sêŋsahê ŋandê atu e sêtaŋ ma lhô êŋsiŋ pi dau ŋapaŋ.”

25

Yom gôliŋ pi lauwhê akiŋ amanlu

¹ Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu, “Têtŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ bu nem gôliŋ gêtŋ hoŋ, naŋ lau ŋatô oc sêmasaŋ dau ŋapep, ma lau ŋatô oc mba. Oc tôm lauwhê akiŋ amanlu naŋ sêkôt si lam ma sêsa si bu sêhônŋ ŋgac nem awhê-nga, naŋ sêkêtŋ bata bu oc meŋ. ² Ŋac si amandaŋ ŋac lauwhê tigauc, ma amandaŋ ŋac lauwhê gauc mbasi. ³ Lauwhê gauc mbasi dinaŋ sêkôt si lam, magoc sêkôt buya ŋatô whiŋ dom. ⁴ Ma lauwhê tigauc sêkôt si lam, ma sêkôt buya ŋatô sip bu akôp tôhônŋ. ⁵ Ŋac sêhônŋ ŋgac nem awhê-nga sêmbo, magoc in hôt asê ŋgahô dom e ŋac kwapac sa, ma sêyêc bêc.

⁶ “Timaniŋhu goc ŋgac aheŋ-nga daŋ ta yom bocdec bu, ‘Oê! Ŋgac dau meŋ! Asa andi ma akôt in sa.’ ⁷ Goc lauwhê akiŋ sêtŋsa, ma sêmasaŋ ŋac si lam. ⁸ Ma amandaŋ gauc mbasi dinaŋ sêndac lauwhê tigauc bocdec, ‘Akêtŋ buya ŋatô têtŋ yac, bu yac mba lam sêmbac.’ ⁹ Magoc ŋgac sêô yom ma sêsôm, ‘Mba! Mboe buya oc tôm yac hoŋ dom. Magoc mac andi alic lau

nañ sêkêñ buya tu lau sênemli-nga, ma anemlihi nem.’¹⁰ Magoc têtñ ndoc sêlhô si bu sênemlihi buya, goc ñgac nem awhê-nga meñ hóc asê. Ma lauwhê akiñ nañ sêmasañ dau gwanañ, nañ sêwhiñ in sêsôc in ndê gameñ si, bu sêneñ mwasin awhê-nga. Goc in gic gatam ahuc.¹¹ Tiñambu lauwhê akiñ gauc mbasi dinañ sêmbu sêmeñ ma sêmbwêc, ‘Ñadau! Ñadau! Lêc gatam su têtñ yac.’¹² Magoc ñadau sôm, ‘Mba! Aô wasôm yomandô bu kayalê mac dom!’¹³ Yisu gic bata yom gôlin dinañ ma sôm, “Boc-dinañ anem ali ma ayob daôm ñapep, bu mac anjalê bêc ti acgatu nañ aô oc wambu wameñ, nañ dom.”

*Yom gôlin pi mone gol
(Luk 19:12-27)*

¹⁴ Ma Yisu sôm yom gôlin dan tiyham pi têtñ ñambu-nga bocdec bu, “Ñgac tiwaê dan bu sa têtñ gameñ baliñ dan ndi. Bocdinañ in mbwêc in ndê lau akiñ, ma kêñ ndê gêtñ ñatô têtñ ñac bu sêyob e in mbu meñ.¹⁵ In kêñ mone gol nañ sêsam bu talent* têtñ ñac, kêkuc ñac si licwalô ti ñac si gauc. In kêñ talent amañdan têtñ ñgac dan, ma talent lu têtñ dan, ma talent tigen têtñ dan. Goc in hu ñac sin ma kôlhô gi.¹⁶ Ma ñgac akiñ nañ kôc mone amañdan, nañ gi kôm gwelen pi mone dau e t ap mone amañdan tiyham sa.¹⁷ Ma in nañ kôc mone lu nañ kôm bocdinañ, ma tap mone lu tiyham sa.¹⁸ Magoc ñgac nañ kôc mone tigen, nañ sa gi kwê sê dan ma sin ñadau ndê mone kwi yêc sê dau ñalôm.

¹⁹ “Ñasawa hic baliñ gi su, goc lau akiñ dinañ si ñadau mbu meñ, ma bu ñgô ñac si yom pi mone dau.²⁰ Ma ñgac nañ kôc mone amañdan, nañ kôc amañdan nañ in tap sa, nañ whiñ ma sôm, ‘Pômdau, am kêñ mone amañdan têtñ aô gayob, ma lic, aô gakôc amañdan tiyham.’

²¹ Goc ñadau sôm, ‘O aneñ ñgac ñayham, am kôm ñayham. Am yob gêtñ amañdan ñapep, dec wakêtñ am yob gêtñ daêsam. Mweñ ma mbo whiñ aô ti atac ñayham.’²² Ma ñgac akiñ nañ kôc mone lu, nañ meñ ma sôm, ‘Pômdau, am kêñ mone lu têtñ aô gayob, ma aô gakôc mone lu tiyham whiñ.’²³ Ma ñadau sôm, ‘O aneñ ñgac akiñ ñayham, am kôm ñayham. Am yob gêtñ lu ñapep, dec wakêtñ am yob gêtñ daêsam. Mweñ ma mbo whiñ aô ti atac ñayham.’

²⁴ “Têtñ dinañ ñgac nañ kôc mone tigen, nañ meñ ma sôm, ‘Pômdau, aô kayalê bu am ñgac lêlê-nga dom, ma bu am oc kêñ batam bu ndic gêtñ ñandô sa yêc gameñ nañ am daôm kêbalip gêtñ ñawhê me só gêtñ dom.²⁵ Bocdinañ aô gatôc dauñ ma kasalê lêñ bu am nem mone niñga dom, dec gasa ga gasin kwi yêc nom ñalôm. Lic, gêtñ dau kelec.’

²⁶ Goc ñadau ô yom ma sôm, ‘Am ñgac sac solop! Am ñgac oyom. Am kêyalê su bu aô oc wandic gêtñ ñandô sa yêc gameñ nañ aô gasô gêtñ dom.²⁷ Bocdinañ am gitôm bu kêñ aneñ mone têtñ lau sêyob mone-nga bu sêyob e aô wambu wameñ, dec oc tôm bu sêkêtñ mone ñgac sac mone dau ñahô, ma aô wakôc hon sa.’²⁸ Goc ñadau sôm têtñ in ndê lau ñatô, ‘Akôc mone su yêc in, ma akêtñ têtñ ñgac nañ kôc mone amañlu.²⁹⁻³⁰ Ma atin ñgac akiñ sac dindec sa awê ndi bu mbo gameñ ñasec-nga nañ lau sêtan, ma ñalhô êñsin pi dau. Bu asa nañ yob gêtñ nañ gakêtñ sip in amba, nañ ñapep, nañ wakêtñ gêtñ ñatô tiyham têtñ in whiñ, ma in ndê gêtñ oc ti daêsam. Magoc asa nañ yob ndê gêtñ ñapep dom, nañ wakôc in ndê gêtñ hon su.’”

Pômdau oc whê lau kôc têtñ bêc ñambu-nga

³¹ Goc Yisu sôm, “Têtñ ndoc Ñamalac ndê Atu mbu meñ whiñ

* 25:15: Alic yom pi talent yêc Mat 18:24.

aŋela honj, nanj inj oc ndöc inj ndê pônj kinj-nga ti inj ndê ŋaclai ma ŋawasi atu undambê-nga. ³² Ŋac oc sêndic ŋamalac honj sa sêlhac inj aŋgô-nga. Ma inj oc whê ŋac kôc gitôm ŋgac yob domba-nga, nanj whê inj ndê domba ti naniŋ kôc. ³³ Inj oc kêŋ domba sêlhac inj amba andô-nga, ma naniŋ sêlhac gasê-nga.

³⁴ “Dec Kinj atu dau oc sôm têtj lau nanj sêlhac inj amba andô-nga, ‘Ameŋ mac lau nanj Damaŋ gêlic mac ŋayham. Ma andöc mac nem malam yêc gameŋ undambê-nga, nanj Damaŋ kêmasaŋ tu mac-nga têtj ndoc inj kêŋ undambê ma nom. Di-nanŋ ti mac nem gêtj lêŋsêm. ³⁵ Yom dinaŋ ŋa-ŋandô inj bocdec. Têtj ndoc aö gêtj yô aö, nanj mac akêtj gêtj aö gaŋ. Ma têtj ndoc bu yô aö, nanj mac akêtj bu têtj aö ganôm. Aö ŋgac apa, ma mac akôc aö sa ma ayob aö. ³⁶ Aneŋ ŋakwê mba, ma mac akêtj têtj aö. Aö gêmbac, ma mac am yaom aö. Aö gandöc gapocwalô, ma mac amej ac aö kêsi.’

³⁷ “Ma têtj dinaŋ lau gitêtj oc sêô yom ma sêndac, ‘Pômdau, bocke? Têtj nde yac alic am gêtj yô am me bu yô am, ma yac akêtj gêtj daneŋ-nga me bu têtj am? ³⁸ Ma têtj nde yac alic am ŋgac apa, ma akôc am sa, me am pônnda ŋakwê, ma akêtj têtj am? ³⁹ Ma têtj nde yac alic am gêmbac me am ndöc gapocwalô, dec yac amej alic am?’ ⁴⁰ Goc Kinj atu dau oc ô yom ma sôm, ‘Alic lau sêkêtj whinj-nga honj nanj sêti aneŋ asiŋj ti lhuŋwêi. Yomandô wasôm têtj mac, bu gêtj bocke nanj mac akôm têtj ŋac si ŋamalac tiwaê me ŋamalac waê-mba danj, nanj gitôm mac akôm têtj aö dauŋ.’

⁴¹ “Goc inj oc sôm têtj lau nanj sêlhac inj amba gasê-nga, ‘Mac lau atap Anötö ndê atac ŋandê sa-ŋga! Alhö su yêc aö, asip ya nanj sa ŋapaŋ andi. Ya dau, Anötö kêmasaŋ gic

Sadaŋ ti inj ndê aŋela sac ŋawaê. ⁴² Yom dinaŋ ŋa-ŋandô inj bocdec. Aö gêtj yô aö, magoc mac akêtj gêtj daneŋ-nga têtj aö dom. Ma bu yô aö, magoc mac akêtj têtj aö dom. ⁴³ Aö ŋgac apa, magoc mac akôc aö sa dom. Aö gapônnda ŋakwê, ma mac akêtj têtj aö dom. Aö gêmbac, ma gandöc gapocwalô, magoc mac amej alic aö dom.’

⁴⁴ “Ma ŋac oc sêndac, ‘Pômdau, bocke? Têtj nde yac alic am gêtj yô am, bu yô am, am ŋgac apa, am pônnda ŋakwê, gêmbac kôm am, me am ndöc gapocwalô, ma yac am am sa dom?’ ⁴⁵ Ma inj oc sôm, ‘Yomandô wasôm têtj mac, bu têtj ndoc mac alic aneŋ lau tiwaê me lau waêmba danj nanj pônnda dau, magoc am inj sa dom, nanj gitôm mac am aö dauŋ sa dom.’

⁴⁶ “Têtj dinaŋ inj oc êŋkinj ŋac sêtêtj gameŋ sêhôc ŋandê-nga sêndi, bu sêmbo ŋapaŋ. Magoc lau gitêtj inj oc kôc ŋac sa sêndöc tali ŋapaŋ.”

26

Lau bata sêlic yom bu sêndic Yisu ndu

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

¹ Yisu sôm yom honj dinaŋ su, goc sôm têtj inj ndê ŋgacsêŋomi, ² “Bêc lu yêc dôŋ yêc tu lau Israel-nga sêlic om atu †Pasowa-nga. Ma lau oc sêkêtj ŋamalac ndê Atu sip lau amba, bu sêndic inj ndu pi a gicso dau.”

³ Têtj ndoc dinaŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sic dau sa sêmbo †dabuŋsiga ŋamata-nga Kaya-pas ndê andu. ⁴ M a ŋac sêŋsalê lêtj bu sêkôc Yisu dôŋ gelec ma sêndic inj ndu. ⁵ Magoc ŋac sêsôm, “Dakôm têtj Mwasinj Pasowa-nga ŋandoc dom, mbo lau daêsam nanj sêmbo Jerusalem tu Pasowa-nga, nanj oc sêlic ma sêli dau sa.”

Awhê danj gêm oso Yisu

(Mak 14:3, 9; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

⁶ Tinjambu Yisu mbo whin ngac dan ñaê Saimon yêc malac Betani. Muñ-nga in ngac ti gêmbac leprasi. ⁷ Yisu ndôc tebo, ma awhê dan men kôc bu ñamalu ñayham nan ñaôli atu sip kac dan, ma kêc pi in ñagôlôñ. ⁸ Yisu ndê ñgacsêñomi sêlic gêñ dinan ma tac ñandê. Ma sêsôm têtñ dandi, “Tu sake-nga in kêyain gêñ ñamalu ñayham dinan?” ⁹ Gitôm bu dakêtñ têtñ lau sênemli ña-awa atu, goc dakêtñ têtñ lau ñalôm sawa.”

¹⁰ Yi su kêyalê bu ñac sêsôm yom dinan, goc sôm, “Akêtñ ñawapac têtñ in dom! In kôm gêñ ñayham kêlêc têtñ aô. ¹¹ Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhin mac ñapan. Tigen aô oc wambo wawhin mac ñapan dom. ¹² In kêc gêñ ñamalu dec pi aô, tôm in kêmasañ aô neñ ñamlic gwanan tu sêñsuhun aô-nga. ¹³ Yomandô aô wasôm têtñ mac, bu tinjambu lau oc sêhoc ñawaê ñayham asê yêc gameñ hon, ma têtñ dinan ñac oc sêsôm yom pi gêñ nan awhê dindêc kôm, ma lau oc gauc nem in.”

*Judas sôm tidôn bu hoc Yisu asê
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)*

¹⁴ Têtñ dinan ñgacsêñomi 12 si dan, ngac nan sêsam bu Judas Iskeriot, nan têtñ dabunsigna atu-tu gi, ¹⁵ ma ndac, “Aô bu wahoc Yisu asê têtñ mac, goc mac oc akêtñ sake têtñ aô?” Dec sêlic ñayham ma semli in ña mone silba 30. ¹⁶ Ma Judas gic hu kêsalê lêtñ tu bu hoc Yisu asê-nga.

*Sêmasañ Mwasin Pasowa-nga
(Mak 14:12-16; Luk 22:7-13)*

¹⁷ Têtñ †Mwasin Bolom Yist Mba-nga ñabêc ñamata-nga, nan ñgacsêñomi sêtêtñ Yisu si, ma sêndac in bocdec bu, “Am tac whin bu yac amasan gameñ tu danen Mwasin Pasowa-nga yêc nde?” ¹⁸ Goc in sôm yom pi ngac malac Jerusalem-nga dan, ma kêkin ñac sêtêtñ in si ma sôm, “Asôc malac ma atên ngac dau andi, ma asôm têtñ in, ‘Yac mba kêdôhônwa sôm bu in ndê

têm men kêpin su. Ma in bu neñ Mwasin Pasowa-nga whin in ndê ñgacsêñomi yêc am nem andu.’” ¹⁹ Bocdinan ñgacsêñomi sêkôm tôm in sôm têtñ ñac, ma sêmasañ Pasowa.

*Yisu sôm bu ngac dan oc hoc in asê
(Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)*

²⁰ Têtñ ôbwêc dinan, Yisu ti ndê ñgacsêñomi 12 sêtêtñ andu dau si, ma sêndôc sêwhin dau. ²¹ Ñac sen gêñ sêmbo, ma in sôm, “Yomandô aô wasôm têtñ mac bu mac nem dan oc hoc aô asê.” ²² Yom dau kôm ñac sêsô ma ñalôm ñawapac atu, ma ñac tigen-tigen sêsôm têtñ in, “Pômdu, mboe aô, a?” ²³ Ma Yisu ô yom ma sôm, “In ngac nan alu an gêñ sip pele tigen, nan oc hoc aô asê. ²⁴ Gêñ dau oc ñandô sa pi ñamalac ndê Atu, tôm yom nan sêto yêc. Tigen ngac nan bu hoc aô asê, nan oc tap ñawapac atu sa, ma tu dinan-nga in dinda bu kôc in dom, dec oc ñayham.” ²⁵ Goc Judas, nan oc hoc in asê, nan sôm, “Kêdôhôn-waga, mboe aô, a?” Ma Yisu sôm, “Tôm nan am daôm sôm.”

*Yisu gic hu Mwasin Dabun
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20)*

²⁶ Têtñ ndoc ñac sen gêñ sêndôc, nan Yisu kôc bolom, gêm danje ma pô kôc-kôc. Goc in kêñ têtñ ñgacsêñomi ma sôm, “Akôc loc ma anen. Aô neñ ñandô dau dec.” ²⁷ Goc in kôc laclhu wain-nga dan ma gêm danje, ma kêñ têtñ ñac ma sôm, “Mac hon akôc loc anôm. ²⁸ Anen dac wamatin pwac-nga dau dec. Wakêc sin tu wasuc lau daêsam si sac kwi-nga. ²⁹ Aô wasôm têtñ mac bu aô oc wanôm wain tiyham dom e wanôm wawhin mac têtñ ndoc Daman ndê gôlin men sa tiawê.”

³⁰ Tinjambu ñac sem wê dan ma sêsa sêtêtñ Lôc Olib si.

*Yisu sôm gwanan bu Pita oc sêc in
ahuc
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)*

³¹ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Tu gêtj nañ oc hôc asê aô têtj ôbwêc dindec-nga, dec mac hoñ oc ahu aô siñ, tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Aô wandic ñgac yob domba-nga, ma domba oc sêlhô babalip.’” ³² Magoc tiñambu aô oc watisa tiyham, ma wamuñ mac watêtj gameñ Galili-nga wandi.” ³³ Ma Pita ô yom ma sôm, “Lau hoñ bu sêhu am siñ, magoc aô oc wahu am siñ dom.” ³⁴ Goc Yisu sôm, “Aô wasôm yom ñandô têtj am, têtj ôbwêc dec am oc sêc aô ahuc tidim tõe muñ, nañ goc dalec oc tañ.” ³⁵ Magoc Pita sôm têtj iñ, “Mba! Gitôm sêndic aô ndu wawhiñ am, aô oc wasêc am ahuc dom!” Ma ñgacsêñomi hoñ sêsôm yom kainj tigenj.

Yisu tenj mbec mbo om Getsemani

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Goc Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêtêtj gameñ nañ sêsam bu Getsemani, nañ si. Ma iñ sôm têtj ñac, “Andôc dec ma aô waşa dê wandi ma wateñ mbec.” ³⁷ Goc iñ kôc Pita, ma Sebedi ndê atu lu sêwhiñ iñ si. Têtj ndoc dinañ iñ ndê ñalôm ñawapac atu ma kedehe iñ. ³⁸ Ma iñ sôm têtj ñac, “Aô neñ ñalôm kêsahê ñawapac atu, kêpiñ bu oc wambac ndu. Andôc dec ma anem ali awhiñ aô.” ³⁹ Goc iñ hu ñac siñ ma sa ahic gi, ma hu dau añgô andô têtj nom, ma tenj mbec bocdec bu, “Daman, aô wandac am bu nditôm, nañ goc kôc laclhu ñawapac-nga dindec su yêc aô. Magoc êmkuc aô neñ atac whiñ dom, kôm tôm am daôm nem atac whiñ bu kôm.”

⁴⁰ Iñ tenj mbec su, goc tisa ma mbu têtj ñgacsêñomi tõe dinañ gi, ma gêlic ñac sêyêc bêc sêyêc. Iñ uñ ñac sa, ma ndac Pita, “Bocke? Mac atôm dom bu anem ali awhiñ aô gitôm acgatu ñasawa danj, a?” ⁴¹ A nem ali, ma atenj mbec bu lêtôm tap mac sa dom. Mac nem gatôm lichalê, tigenj ñamlic kwapac.” ⁴² Goc iñ sa gi ma

tenj mbec tiyham ma sôm, “Daman, am bu kôc ñawapac dindec su yêc aô dom, nañ aô wahôc, ma wakôm am nem yom ñandô sa.” ⁴³ Iñ tenj mbec dau pacndê, ma mbu gi tiyham ma gêlic ñac sêyêc bêc sêyêc. Ñac tandô hê ñac sa ñandô. ⁴⁴ Dec iñ hu ñac siñ ma sa gi tenj mbec tidim tõe-nga, ma sôm yom tigenj dinañ tiyham.

⁴⁵ Pacndê, ma iñ mbu têtj ñgacsêñomi gi, ma sôm têtj ñac, “Tu sake-nga mac ayêc bêc ma añwhañ daôm ñapan? Añgô su nañ! Sêhoc ñamalac ndê Atu asê su, ma ndoc meñ sa bu sêkêtj iñ sip lau sac amba. ⁴⁶ Atisa ma dandi, bu ñgac nañ hoc aô asê dec meñ su.”

Sêkôc Yisu dôñ

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53;

Jon 18:1-11)

⁴⁷ Yisu sôm yom dinañ mbo, ma Judas, ñgacsêñomi 12 si danj, meñ hôc asê whiñ lau daêsam nañ sêkôc bienj baliñ ti siñ. Dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêñkiñ lau dau sêwhiñ Judas. ⁴⁸ Judas kêtj puc ñac gwanañ su bocdec bu, “Ñgac nañ mac añsalê, nañ aô wanğutô iñ tu bu watôc iñ asê, ma mac akôc iñ dôñ.” ⁴⁹ Bocdinañ iñ têtj Yisu gi, ma sôm, “Ôbwêc, Kêdôhônğwaga,” ma ñğutô iñ. ⁵⁰ Ma Yisu sôm, “Aneñ silip, gêtj nañ am gauc gêm bu kôm, nañ kôm.” Têtj dinañ lau nañ sêwhiñ Judas, nañ sêtêtj Yisu si ma sêkôc iñ dôñ. ⁵¹ Goc Yisu ndê ñgacsêñom danj puc iñ ndê bienj sa, ma pa dabuñ-siga ñamata-nga ndê ñgac akiñ ndê dangalaun danj su. ⁵² Magoc Yisu sôm têtj iñ, “Kêtj nem bienj mbu sip ñapan tiyham. Asa nañ kôc bienj sa tu ndic lau-nga, nañ oc sêndic iñ ndu ña bienj. ⁵³ Añyalê ñapep bu oc tôm bu aô wateñ Daman ma iñ oc kêtj añela tausen ma tausen sêmeñ ñagahô ma sênem aô sa. ⁵⁴ Tigenj aô bu wateñ bocdinañ, dec gêtj nañ sêto yêc muñ su, nañ oc ñandô sa ñalêtj nde?”

⁵⁵ Goc Yisu sôm têtj lau daêsam dinaŋ, “Bocke dec mac akôc bienj tu wapa siŋ-ŋga, ma asa amenj bu akôc aô dôŋ gitôm ngac kaŋ daŋ? Tôm bêc hoŋ aô gandôc ti kadôhônj lau gambo lôm dabuŋ ŋabatêmdö, magoc mac akôc aô dôŋ dom. ⁵⁶ Tigenj gêtj hoŋ dindéc hôc asê bu kôm yom naŋ lau propet sêto pi aô muŋ su, naŋ ŋandô sa.” Têtj dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi hoŋ sêhu iŋ siŋ ma sêlhö si.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

⁵⁷ Lau naŋ sêndôhônj yomsu ti lau bata Israel-ŋga sêkac dau sa su ma sêhônj sêmbo dabuŋsiga ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu. Ma lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ, naŋ sêwê iŋ sêtêtj andu dau si. ⁵⁸ Pita kêsêlêŋ kêkuc Yisu mbo ahê e hôc asê dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu. Goc iŋ sóc gi ndôc andu ŋatuŋlôm whiŋ lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga ŋatô, bu lic gêtj bocke oc hôc asê Yisu.

⁵⁹ Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata hoŋ naŋ sêndôc †Sanedrin si toŋ, naŋ sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ pi Yisu-ŋga ma sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga amba bu sêndic iŋ ndu. ⁶⁰ Lau tasanj daêsam sêtisa ma sêsôm yom tasanj pi iŋ, magoc yom ŋandô bu sêŋgôliŋ pi iŋ, naŋ sêtap daŋ sa dom. Tiŋambu ŋac si lu sêtisa, ⁶¹ ma sêsôm, “Iŋ ŋgac dec sôm bu iŋ gitôm bu seŋ Anötö ndê lôm dabuŋ su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tö.” ⁶² Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa ma sôm têtj Yisu, “Am ŋgô yom dê sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?” ⁶³ Magoc Yisu gêm dôŋ. Ma dabuŋsiga dau sôm, “Sôm yom ŋandô yêc Anötö Tali ŋgô-ŋga! Sôm asê têtj yac bu am Mesaya, Anötö ndê Atu, me mba?” ⁶⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naŋ am sôm. Tigenj aô wasôm têtj mac hoŋ, tiŋambu mac oc alic ŋamalac ndê Atu ndôc Anötö ŋaclai ŋadau ndê

andô-ŋga, ma sip meŋ ndôc dao ŋahô.”

⁶⁵ Têtj ndoc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê kic ma sôm, “Iŋ ndê yom pi dau dê sac sambuc. Mac hoŋ ŋgô su. Yac dapônda yom daŋ tu taŋgôliŋ pi iŋ-ŋga dom. ⁶⁶ Mac gauc gêm sake?” Ma sêto yom ma sêsôm, “Iŋ mbac ndu maŋ.” ⁶⁷ Ma sêhê gasôp p i iŋ ŋgô andô, ma sêŋguluŋ amba ma sêpêŋ iŋ. Ma lau ŋatô sêtap iŋ, ⁶⁸ ma sêsôm, “Am Mesaya, a? Am bu propet, dec sôm asê bu asa tap am?”

Pita sêc Yisu ahuc
(Mak 14:66-72; Luk 22:55-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Têtj têm dinaŋ Pita ndôc andu dau ŋamakê, ma awhê akiŋ daŋ têtj iŋ gi, ma sôm, “Am ŋgac naŋ kêkuc Yisu Galili-ŋga whiŋ.” ⁷⁰ Magoc iŋ pa dau yêc ŋac hoŋ ŋgô-ŋga ma sôm, “Mba! Aô kayalê am nem yom ŋahu dom.”

⁷¹ Goc iŋ sa gi kalhac gatam. Ma bawhê daŋ gêlic iŋ ma sôm têtj lau, “Iŋ ŋgac dê, iŋ ŋgac daŋ naŋ kêkuc Yisu Nasaret-ŋga.” ⁷² Ma Pita pa dau tiyham ma sôm yom ŋaŋga, “Yom ŋandô! Aô kayalê iŋ dom!” ⁷³ ŋasawa sauŋ ma lau naŋ sêlhac dinaŋ, sêtêtj Pita si ma sêsôm, “Lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ si daŋ am! Yomandô! Am sôm yom ŋa awha naŋ gi tap lau Galili-ŋga dinaŋ si sa.” ⁷⁴ Goc iŋ sôm, “Mba! A ô bu wasôm yom tasanj, naŋ Anötö ndic aô. Aô kayalê iŋ dom andô!” Ma ŋagahô dalec taŋ. ⁷⁵ Dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom bocdec, “Am oc sêc aô ahuc tidim tö, goc dalec oc taŋ.” Goc iŋ kölhö sa awê gi, ma taŋ dau ndu.

27

Sêwê Yisu têtj Pailot gi
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Têñ bêbêc ganduc dabuñ-siga atu-tu ti lau bata Israel-nga hon si ñalôm pitigen bu sêndic Yisu ndu. 2 Goc sêsô in amba dôñ, ma sêwê in gi ma sêkêñ in sip Pailot amba. Pailot in Rom si gôlinwaga nanj gêm gôlinj gameñ Judia-nga.

Judas kinj dau ndu

3 Têñ ndoc Judas gêlic gêñ dinan, ma ngô bu sêsôm tidôn bu sêndic Yisu ndu, nanj in ñalôm ñawapac bu in hoc in asê. Goc in kên mone silba 30 dinan mbu têñ dabuñsiga atu-tu ti lau bata gi. 4 Ma in sôm, “Aô gakôm so, bu aô gahoc ngac gitêñ danj asê, ma oc sêkêc in ndê dac sinj.” Ma ñac sêô in awaha ma sêsôm, “Tu sake-nga am sôm têñ yac? Am daôm nem ñawapac!”

5 Dec Judas kêbaliñ mone dau yêc lôm dabuñ ñamakê, ma sa gi kinj dau ndu. 6 Ma lau dabuñsiga dau sêsôm, “Dac hi mone dindac ahuc, ma yac bu dakêñ sip apa da-nga yêc lôm dabuñ, dec oc daso yomsu.” 7 Goc sêsôm yom tidôn bu sêkêc mone dau ma sênemli ngac pec lôñ-nga ndê nom danj, ma sêñyaliñ nom dau sa ti lau apa si ôm sêhôn-nga. 8 Tu dinan-nga lau têm dindac-nga sêsam gameñ dau bu ‘Nom ti Dac.’ 9 Bocdinan yom nanj propet Jere-maya sôm, nanj dec ñandô sa. Sêto yom dau yêc bocdec bu:

Lau Israel-nga sêkêc mone silba 30 nanj sêñyaliñ sa ti in ndê ñaôli, nanj sa, 10 ma semli ngac pec lôñ-nga ndê nom, tôm Pômdau kên yatu aô. [Sek 11:12-13]

Pailot kêsu Yisu

(Mak 15:2-15; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16)

11 Sêkêñ Yisu kalhac gôlinwaga Pailot anjôn-nga, ma in ndac Yisu, “Am lau Israel si Kinj, a?” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Tôm nanj am daôm sôm.” 12 Têñ dinan dabuñsiga atu-tu ma lau bata Israel-nga sêngôlinj yom pi in, magoc in ô ñac si yom

dom. 13 Goc Pailot ndac in, “Am ngô yom nanj sêngôlinj pi am, me mba?” 14 Magoc Yisu ô yom nanj sêngôlinj pi in, nanj danj dom. Ma tu dinan-nga Pailot hêdaê ñandô.

15 Tôm yala hon, têñ ndoc lau Israel sêndê Mwasin Pasowa-nga, nanj Pailot kêkuc lêñ danj bocdec bu. Lau Israel-nga oc sêndac ngac gapocwalôn-nga danj, dec in oc êngapwêc in su têñ ñac. 16 Têñ ndoc dinan ngac danj ndôc gapocwalôn. In ndê ñaê Barabas, ma lau hon sêñyalê bu in ngac sac sambuc. 17 Goc Pailot ndac lau daêsam dinan bu, “Mac atac whin bu wahu asa sinj têñ mac? Barabas, me Yisu nanj sêsam bu Kilisi?”

18 Pailot kêyalê bu lau dabuñsiga dau sem lêmunj Yisu ñambwa, ma tu dinan-nga dec sêkêñ Yisu têñ in. Bocdinan in gauc gêm bu êngapwêc Yisu su. 19 Ma gêñ danj tiyham. Têñ n doc Pailot ndôc in ndê pôn êmatôc yom-nga, nanj in ndê awê kên yom têñ in bocdec bu, “Kôm gêñ danj têñ ngac gitêñ dinan dom, bu kwahic dec aô gayêc mbê pi in, nanj kôm aneñ ñalôm ñawapac ñandô.”

20 Magoc dabuñsiga atu-tu ti lau bata sêli lau ñalôm sa, ma sêndac Pailot bu hu Barabas sinj têñ ñac, ma ndic Yisu ndu. 21 Dec Pailot ndac ñac tiyham, “Mac atac whin bu wahu ngac lu dec si asa sinj têñ mac?” Ma sêsôm, “Barabas!” 22 Goc in ndac, “Bocdinan aô wakôm sake têñ Yisu nanj sêsam bu Kilisi?” Ma ñac hon sêsôm bu, “Ndic in pi a gicso dau ndi.” 23 Magoc Pailot ndac, “Tu sake-nga? In kôm giso bocke?” Tigen ñac sêmbwêc atu, “Ndic in pi a gicso dau!”

24 Pailot kêyalê bu ñac oc sêsôn in ndê yom ñapu dom, ma ñac sêli dau sa ñandô. Bocdinan in kôc bu, ma kêgwasin amba yêc ñac hon anjôn-nga, ma sôm, “Gên dec sip mac amam. Aô wawêkainj ngac dindac ndê dac ñagêyô wawhin mac

dom.”²⁵ Ma lau honj sêsôm, “Inj ndê dac nagêyô mej pi yac ti yac mba balêkoc.”

²⁶ Goc Pailot kégapwêc Barabas su têtj nac, ma kêtj Yisu têtj inj ndê lau sinj-nga bu sêhi inj njamlic njandê, ma sêndic inj ndu pi a gicso dau.

*Lau sinj-nga sêsu Yisu susu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)*

²⁷ Pailot ndê lau sinj-nga sêwê Yisu sêsa Pailot ndê andu nja-malac lôm si, goc sêta lau sinj-nga honj sêkac sa sêmenj, ma sênghi inj ahuc.²⁸ Sêkôc inj ndê njakwê baliñ su, ma sêkêtj inj sôc njakwê kokoc baliñ tôm kinj sêsôc.²⁹ Ma sêwhê wac kêm ma sêkêtj inj unj gitôm sunsunj. Ma sêkêtj a danj inj gêm kôm yêc amba andô-nga gitôm kinj si tôte. Goc sêpônj haduc têtj inj, ma sêsu inj susu ma sêsôm, “Ei! Datoc lau Israel si kinj dindec sa manj!”³⁰ Sêhê gasôp pi inj, ma sêkôc a dau su yêc inj, ma sic inj pi njagôlônj tidim daêsam.³¹ Sêsu inj susu pacndê, goc sêkac njakwê dinanj su, ma sêkêtj inj sôc dau ndê njakwê sa tiyham. Goc sêwê inj sêsa malac Jerusalem njamakê si, bu sêndic inj ndu pi a gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau

*(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43;
Jon 19:17-27)*

³² Têtj ndoc sêwê Yisu sêsa si, nanj sêtap njac apa danj sa, nanj mej akêtj malac Sairin. Inj ndê njâe Saimon. Ma sêkac inj bu êmbalanj Yisu ndê a gicso dau.³³ Ma njac si e sêhôt asê gamenj nanj sêsam bu Golgota. (Njâe dau danem kwi bu ‘Gamenj Njakêcyha-nga.’)³⁴ Lau sinj-nga sêkêtj bu njamakic sip laclhu danj whinj wain, ma sêkêtj têtj Yisu nôm. Inj kêsahê ma tec.³⁵ Goc njac sic inj pi a gicso dau. Ma tinjambu sêwhê inj ndê njakwê kôc, ma sêpuc gapoc bu sêlic asa oc kôc njakwê bocke.³⁶ Pacndê su, goc sêndôc sic ma tatinj inj.³⁷ Ma yom nanj lau bata Israel-nga sênghôlinj pi inj, nanj sêto

ma sêkêtj kalhac a gicso dau njahô. Yom dau sôm bu, “Njac dindec inj Yisu, lau Israel-nga si Kinj.”

³⁸ Têtj bêc dinanj njac sic njac kanj lu sêpi a gicso dau sêwhinj Yisu, danj kêgalênj Yisu ndê andô-nga, ma danj kêgalênj gasê-nga.³⁹ Lau nanj sênghêlênj si sêmenj sêndahinj njasu ma sêtanj bôlê Yisu.⁴⁰ Ma sêsôm, “Am njac nanj sôm bu senj lôm dabunj su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tô. Am bu Anötô ndê Atu, nanj goc nem daôm si ma sip mwenj!”⁴¹ Ma njalênj tigerj dinanj dabunjsiga atu-tu ti lau nanj sêndôhônj yomsu ma lau bata senjgec inj.⁴² Ma sêsôm têtj dau, “Inj gêm lau njatô sa, magoc gitôm dom bu nem dau sa! Inj lau Israel-nga si Kinj, a? Inj bu sip mej akêtj a gicso dau mej, dec yac oc dakêtj whinj inj.⁴³ Inj kêtj whinj Anötô ma sam dau bu Anötô ndê Atu. Anötô bu tac whinj inj, dec oc nem inj si.”⁴⁴ Ma njac kanj lu nanj sic injlu sêpi a gicso, nanj sêsôm yom kainj tigerj dinanj pi Yisu.

Yisu mbac ndu

*(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49;
Jon 19:28-30)*

⁴⁵ Têtj ac kac lhu, njasec atu gêm gamenj sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-nga.⁴⁶ Ma têtj 3 kilok Yisu mbwêc awha atu, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Yom dau danem kwi bu ‘Anenj Anötô, anenj Anötô, tu sake-nga am hu aô sinj?’)⁴⁷ Lau nanj sêlhac sêmpinj, nanj sênghô inj njapep dom ma sêsôm, “Inj ta Elaija.”⁴⁸ Ma njac danj kêtj gi ma kêtj sôwam danj sip wain njamakic, goc sô dôñ pi a baliñ danj, ma puc pi Yisu whasunj bu inj nôm.⁴⁹ Ma lau njatô sêsôm, “Hu inj sinj ma dalic. Elaija oc mej nem inj sa, me mba?”

⁵⁰ Têtj dinanj Yisu mbwêc awha atu tiyham, ma mbac ndu.⁵¹ Têtj ndoc dinanj po baliñ nanj kêgalênj lôm dabunj njalôm, nanj dau kic gi lu, kalhac njahô-nga e gi têtj njapu-nga. Ma tiyhô gêm ma hoc atu-tu daêsam

popoc. ⁵² Ma sêhô sêhoc kôc, ma lau dabuñ daêsam nañ sêmbac ndu su, nañ sêtisa sêmo tali tiyham. ⁵³ Naç sêsa akêñ sêhô sêmeñ, ma tiñambu têtñ ndoc Yisu tisa su, goc sêhoc malac dabuñ Jerusalem si, ma sêhoc dau asê têtñ lau daêsam sêlic.

⁵⁴ Têtñ ndoc ngac bata siñ-nga ti inñ ndê lau nañ sêyob Yisu sêmo, nañ sêlic tiyhô ti gêtñ hoñ dinan, dec sêtôc dau atu, ma sêsôm, “Yomandô! Ngac dec inñ Anötö Atu!” ⁵⁵ Ma lauwhê daêsam sêlhac ahê ma sêlic gêtñ hoñ dinan. Naç lauwhê nañ sêñkuc Yisu akêñ gameñ Galili-nga sêmeñ, ma sem akiñ inñ. ⁵⁶ Maria Magadala, ti Jems lu Joses dinda Maria, ma Sebedi nawhê (Jon lu Jems dinda) sêmo sêwhiñ lauwhê dinan.

Josep kêñ Yisu ndê ñamlan yêc hoc ñasun

(*Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*)

⁵⁷ Lau nañ sêñkuc Yisu, nañ si dan inñ ngac ti lêtôm nañ ndê ñaê Josep, ma inñ meñ akêñ malac Arimatiya. Têtñ telha dinan, ⁵⁸ inñ têtñ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê ñamlan. Pailot gôlôc ma kêñ yom têtñ inñ ndê lau siñ-nga bu sêhu Yisu ndê ñamlan siñ têtñ Josep. ⁵⁹ Dec Josep sa gi, kôc Yisu ndê ñamlan ma kêpañ si ña po ñawasi dan. ⁶⁰ Ma inñ kôc sa gi ma kêñ yêc inñ dau ndê sêhô, nañ sêlêñ gwanan su yêc hoc ñalôm. Ma Josep kêpi hoc atu dan gi ndôc sê awha ahuc, goc kölhô gi. ⁶¹ Têtñ ndoc dinan Maria Magadala lu awhê dan ñaê Maria, sêndôc sêhô ñamakê ma sêlic.

Lau siñ-nga sêyob sêhô

⁶² Sic Yisu pi a gicso dau têtñ bêc nañ lau Israel sêmasan dau tu Sabat-nga, ma têtñ ñagalan sê dabun sîga atu-tu ti lau Palêsai sê têtñ Pailot si. ⁶³ Ma sêsôm, “Ngac atu. Yac gauc gêm yom dan nañ ngac tasan dau sôm têtñ ndoc inñ mbo tali.

Inñ sôm bu mbac ndu ma tiñambu bêc tō niñga inñ oc tisa tiyham. ⁶⁴ Boddinan ndic atu lau bu sêyob sêhô e bêc tō niñga su. Mboe inñ ndê ñgacsêñomi oc sêmeñ ma sênem kan inñ ndê ñamlan, ma sêsôm têtñ lau bu inñ tisa su. Inñ kêsau lau ma sôm bu inñ Mesaya dau, magoc ñac bu sêkôm tasan dau, oc hêc gêlêc tasan nañ inñ kôm ñamata-nga, nañ su.” ⁶⁵ Goc Pailot sôm têtñ ñac, “Akôc lau siñ-nga sa andi, ma akêñ ñac sêyob sêhô ñanğa.” ⁶⁶ Goc sêsa si ma sêsap hoc nañ ti gatam sêhô-nga, nañ dôn ñanğa ña a ñakwi bu lau dan sêkac sa dom. Ma sêkêñ lau siñ-nga sêyob.

28

Yisu tisa

(*Mak 16:1-13; Luk 24:1-12*)

¹ Bêc Sabat-nga meñ gi su, ma têtñ wake ñabêc ñamata-nga, Maria Magadala lu awhê dan ñaê Maria sêti têtñ bêbêc ganduc ma sêsa si bu sêlic sêhô dau. ² Têtñ ndoc dinan tiyhô gêm atu, ma Pômdau ndê anjela dan sip akêñ undambê meñ, ma kêpi hoc nañ ndôc sê awha ahuc, nañ su, goc pi gi ndôc ñahô. ³ Inñ ndê ñawasi pō gameñ gitôm sickac, ma inñ ndê ñakwê sêp sambuc. ⁴ Têtñ ndoc lau siñ-nga sêlic inñ, nañ sêtôc dau atu ma sêntitec. Ma ñac tagôlô ma sêhu dau sêyêc gitôm lau batê. ⁵ Ma anjela dau sôm têtñ awhê lu, “Atôc daôm dom. Aô kayalê bu amlu anjalê Yisu nañ sic inñ ndu pi a gicso dau. ⁶ Inñ mbo lec dom. Inñ tisa su tôm inñ sôm gwanan su. Amen inñ alic gameñ nañ sêkêñ inñ yêc nañ. ⁷ Goc ambu andi ñagahô, ma asôm têtñ inñ ndê ñgacsêñomi bu inñ tisa akêñ lau batê-nga su. Ma inñ oc muñ mac ndi mbo gameñ Galili-nga. Yêc dindê mac oc alic inñ. Kwahic dec aô gahoc yom dindêc asê têtñ amlu, ma amlu argô su.”

⁸ Têtñ ndoc dinan awhê lu dau sêlhô si bu sêkêñ ñawaê dau têtñ Yisu ndê ñgacsêñomi. Inñ lu si ti atac

ņayham atu, magoc ņalôm lu-lu ma sêtôc dau. Sênti sêmbo seņ, ⁹ ma ņagahô Yisu hoc dau asê têtj iņlu ma hê mwalêc iņlu. Goc iņlu sêtigasuc iņ ma sêhu dau sêyêc nom. Ma sêkôc iņ sip gahi ma sêmpiņ iņ. ¹⁰ Goc Yisu sôm têtj iņlu, “Atôc daôm dom. Andi ma asôm têtj aneņ asidôwai hoņ bu sêtêtj Galili sêndi, ma ņac oc sêlic aô yêc dindê.”

wambo wawhiņ mac ņapan, e nom ņatêm pacndê.”

Lau siņ-ņga sêsôm Yisu tisa ņawaê

¹¹ Têtj ndoc naņ awhê lu dinaņ sêmbo seņ, naņ lau siņ-ņga ņatô naņ sêyob sêhô dau, naņ sêmbu sêtêtj Jerusalem si. Ma sêkêņ ņawaê têtj dabuņsiga atu-tu, pi gêtj hoņ naņ sêlic. ¹² Goc lau dabuņsiga dau sêkac lau bata sa, ma sêmasaņ yom pi gêtj dau. Ȋac semlhi lau siņ-ņga ņa mone atu, ¹³ ma sêsôm têtj ņac, “Mac asôm têtj lau bu, ‘Têtj ôbwêc yac ayêc bêc ayêc. Ma iņ ndê ņgacsêņomi sêmeņ, ma sem kaņ iņ ndê ņamlaj.’ ¹⁴ Ma Pailot bu ņgô bu mac ayêc bêc, dec yac oc amasaņ yom awhiņ iņ, bu mac atap matôc sa dom.” ¹⁵ Bocdinaņ lau siņ-ņga sêkôc mone dau sa, ma sêkôm tôm lau bata Israel-ņga sêsôm têtj ņac. Ma yom dau tiapa yêc lau Israel-ņga ņalôm, ma lau ņatô sêsôm e meņ têtj kwahic dec.

Yisu hoc dau asê têtj ņgacsêņomi

¹⁶ Têtj ndoc dinaņ ņgacsêņomi 11 sêsa sêtêtj lôc naņ yêc gameņ Galili-ņga si, gitôm Yisu sôm têtj ņac muņ su. ¹⁷ Têtj ndoc sêlic iņ, naņ sêpôņ haduc ma sêmpiņ iņ. Magoc ņac si lau ņatô atac lu-lu. ¹⁸ Goc Yisu tiga-suc ņac ma sôm, “Anôtô kêtj ņaclai têtj aô pi gêtj undambê ti nom-ņga hoņ. ¹⁹ Bocdinaņ atêtj gameņ hoņ andi ma andôhôn lau e sêņyalê aô ma sêkêņ whiņ aô. Aņku ņac anem Damba, Atu, ma Ȋalau Dabuņ aņgô. ²⁰ Ma andôhôn ņac bu danġa wambu yom hoņ naņ aô gac atu mac. Ma aņyalê pi ņandô bu aô oc

Mak ndê ñawaê ñayham Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Mak in Yisu ndê ñgacsêñomi 12 si dan dom, magoc in tiatu yêc Jerusalem ma gêlic gêñ hon nan Yisu kôm têt ndoc dinan. Tinambu Mak kêsêlêñ whin Pita têt ndoc Pita gêm mêtê, ma to ñawaê ñayham pi Yisu kêkuc mêtê nan Pita gêm. Lau ñatô gauc gêm bu yom nan Mak to yêc 14:51-52 nan hêganôn in dau. Tinambu in gêm Pol lu Banabas sa tu inlu si gwelêñ-nga. Alic yom ñatô pi in yêc Apo 12:12, 25; 13:5, 13; 15:36-39, ma yêc Kol 4:10 ma 2 Tim 4:11.

Mak to yom daêsam pi gwelêñ nan Yisu kôm, magoc yom daêsam nan Yisu sôm tu bu êndôhôn lau-nga, nan in to dom.

*Jon kêmasan Yisu ndê senj
(Mat 3:1-12; Luk 3:2-16)*

¹ Yom dindéc gic hu ñawaê ñayham pi Anötô ndê Atu Yisu Kilisi.

² Muñ-nga, propet dan to yom nan Anötô sôm têt in ndê Atu bocdec bu:

Aô wakêñ aneñ ñgac aheñ-nga muñ am. In oc êmasan am nem senj. [Mal 3:1]

Ma propet Aisaya to Anötô ndê yom pi ñgac aheñ-nga dau bocdec bu:

³ Ñamalac dan ta yom mbo gameñ sawa bocdec bu, ‘Amasan Pômdau ndê senj tisolop. Amasan nem ñalôm bu akôc in sa.’ [Ais 40:3]

⁴ Yom dau ñandô sa pi Jon, ñgac Kêku Lau-nga, nan tinambu hóc asê ma gêm mêtê mbo gameñ sawa. In sôm têt lau bu sêlin sanju tu bu sêtôc asê bu sêkac si ñalôm kwi ma sêhu mêtê sac sin, dec Anötô oc suc ñac si sac kwi. ⁵ Lau daêsam akêñ malac Jerusalem, ma akêñ malac

hon yêc gameñ Judia-nga, sêsa sêtêñ Jon si. Ñac sêhoc si sac asê, ma in kêku ñac yêc Bu Jordan.

⁶ Jon sôc ñakwê nan sêmasan ña kamel ñamliclu, ma kic pinkap yêc in ñampêbalê. Ma in gêñ gêñ bambalin gitôm wakô ma lêp. ⁷ In gêm mêtê ma sôm têt lau bocdec bu, “Ñgac dan oc meñ êñkuc aô, nan ndê ñaclai hóc gêlêc aô neñ su. Aô ñgac ñambwa dec gitôm dom bu wati in ndê ñgac akin nan pôn sic ma kêgapwêc in ndê atapa ñawalô. ⁸ Aô kaku mac ña bu ñambwa, tigen in oc êñku mac ña Ñalau Dabuñ.”

Jon kêku Yisu

(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

⁹ Têt têt dinan Yisu meñ akêñ malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga, ma hóc asê Jon. Ma Jon kêku in yêc Bu Jordan. ¹⁰ Têt ndoc Yisu pi akêñ bu meñ, in gêlic undambê kac sa, ma Ñalau Dabuñ gêm balusi anjô, ma sip têt in meñ. ¹¹ Goc awha dan sa akêñ undambê, nan sôm, “Aô Atunçac atac whin-nga am. Aô gatisambuc am ñandô.”

Sadan kêsahê Yisu

(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Dinan su, goc Ñalau wê Yisu sa gameñ sawa gi, ma in mbo tawasê. ¹³ Tôm bêc 40 in mbo gameñ sawa, ma Sadan kêsahê bu êntôm in. In mbo whin bôc gameñ sawa-nga, ma anjela sem akin in.

Yisu gic hu in ndê gwelêñ

¹⁴ Tinambu †Herod kêkin in ndê lau sin-nga bu sêkôc Jon dôñ, ma sêkêñ in ndôc gapocwalô. Têt têt dinan Yisu gêm mêtê ma hoc Anötô ndê ñawaê ñayham asê têt lau yêc gameñ Galili-nga. ¹⁵ In sôm, “Têt nan Anötô kêyalin sa, nan meñ sa su. †Anötô ndê gôlin meñ kêpin su. Bocdinan anem nem ñalôm kwi, ma akêñ whin Anötô ndê ñawaê ñayham.”

Yisu mbwêc laungac hale tu sêhkuc in-nga

(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

¹⁶ Têj béc daŋ Yisu kêsêlêj mbo Bugicton Galili ŋamakê, ma gêlic Saimon lu asi Andru. Inlu ŋgac lu sêkôc i-nga, ma sem gwelenj sêkêj wasaŋ sip bu sêmbo. ¹⁷ Ma Yisu sôm têtj inlu, “Amlu amenj anjuk aô, ma aô wakêj amlu ahê ŋamalac sêmenj sêhkuc aô, tôm naŋ kwahic dec amlu ahê i.” ¹⁸ Ma ŋagahô inlu sêtec si wasaŋ yêc, ma sêhkuc inj.

¹⁹ Inj kêsêlêj ŋasawa sauŋ, ma gêlic Sebedi ndê atu lu, Jems lu Jon. Sêndôc waŋ daŋ ma sêmasaŋ si wasaŋ naŋ kic. ²⁰ Yisu mbwêc inlu bu sêmenj sêhkuc inj, goc sêhu damba Sebedi ti lau naŋ sêkôm gwelenj sêwhin inj, naŋ sinj sêmbo waŋ, ma sêhkuc Yisu.

Yisu kêdôhôn lau ma soc ŋalau sac yêc malac Kapenaom

(Luk 4:31-37)

²¹ Yisu kôc lau hale dinaŋ ma sêŋsêlêj sêtêj malac Kapenaom si. Sêhóc asê têtj béc Sabat-nga daŋ, ma Yisu sôc ðlôm wê-nga gi, ma gic hu kêdôhôn lau. ²² Ma lau Kapenaom-nga sêhêdaê tu inj ndê yom-nga, bu inj kêdôhôn ŋac gitôm kêdôhônwaga ti ŋaclai atu, hóc gêlêc lau Israel si ðkêdôhônwaga yomsu-nga hoŋ su.

²³ ŋgac daŋ ndôc lôm wê-nga dinaŋ, naŋ ŋalau sac mbo inj ndê ŋalôm. Inj ta yom bocdec bu, ²⁴ “Ei! Yisu Nasaret-nga. Aô kayalê am, am ŋgac dabuŋ naŋ Anötö kêkinj. Am bu kôm sake têtj yac? Am mwenj bu senj yac su, a?” ²⁵ Magoc Yisu hec yom ŋalau sac ma sôm, “Am mamaŋ ma hu inj sinj!” ²⁶ Goc ŋalau sac kêmwanaj ŋgac dau ti ŋaŋga ma hu inj sinj ti mbwêc atu.

²⁷ Tu dinaŋ-nga lau hoŋ sêhêdaê ma sêndac dandi, “Gêj bocke dec?

Inj kêdôhôn yac ŋa lêtj wakuc ma ti ŋaclai atu. Ma inj kôc ŋaclai pi ŋalau sac whin, bu inj kêtj yatu ŋac, ma sêsôc inj ndê yom ŋapu.” ²⁸ Ma tinjambu lau sic miŋ yom pi gêtj dau, e ŋagahô enj inj ndê waê gêm gameŋ Galili-nga hoŋ ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-43)

²⁹ ŋac sêhu lôm wê-nga dinaŋ sinj, ma Saimon lu Andru sêkôc Yisu, Jems ma Jon ma sêtêj inlu si andu si. ³⁰ Saimon ndê lawawê gêmbac lic ŋandê ma yêc andu dau ŋalôm, ma lau sêkêj ŋawaê têtj Yisu. ³¹ Bocdinaŋ Yisu têtj inj gi, kêm inj sip amba ma keŋ inj sa. Ma gêmbac hu awhê dau sinj, ma inj gêm akinj ŋac.

³² Têtj telha dinaŋ têtj ndoc ac gi sip, naŋ lau malac-nga sêhoŋ lau gêmbac daêsam ti lau naŋ ŋalau sac sêmbo si ŋalôm, ma sêkôc ŋac sêtêj Yisu sêmenj.* ³³ Lau malac-nga hoŋ sêkac dau sa, sêmbo andu dau ŋamakê. ³⁴ Ma Yisu gêm lau ti gêmbac tidau-tidau daêsam dinaŋ sa, ma soc ŋalau sac daêsam su yêc lau. Tigenj inj kêtj yao ŋalau sac bu sêsôm inj asê dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê bu inj †Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom sinj

(Luk 4:42-44)

³⁵ Têtj ŋagalaŋsê ac pi meŋ su dom ma Yisu tisa ma hu malac dau sinj. Inj sa gi bu mbo tawasê ma teŋ mbec. ³⁶ Saimon ma lau ŋatô naŋ sêwhin inj, naŋ sêsa si bu sêŋsalê inj. ³⁷ Ma têtj ndoc sêtap inj sa, naŋ sêsôm têtj inj bu, “Lau hoŋ sêŋsalê am.” ³⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aô oc wambo malac tigenj dinaŋ dom. Dalhō datêj malac naŋ sêyêc gameŋ ŋamakê-nga dandi, bu wanem mêtê wambo dinaŋ. Tu gwelenj dinaŋ-nga dec aô gameŋ.”

* 1:32: Lau Israel si yomsu Sabat-nga gic yao lau bu sêŋsêlêj senj baliŋ me sêkôm gwelenj têtj béc Sabat-nga dom. Magoc béc Sabat-nga ŋa-yao pacndê têtj ndoc ac gi sip. Tu dinaŋ-nga dec lau sêhônj e ac gi sip su, goc sêkôc si lau gêmbac sêtêj Yisu si.

³⁹ Ma tinjambu inj kêsêlêŋ golom-golom malac honj yêc gameŋ Galili-nga. Inj gêm mêtê mbo lau si lôm wê-nga, ma soc ŋalau sac daêsam su yêc lau.

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac leprasi ŋayham sa

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Têŋ bêc daŋ, ŋgac ti gêmbac †leprasi daŋ têtŋ Yisu gi. Inj pôtŋ haduc ma teŋ Yisu bu nem inj sa. Inj sôm, “Am bu tac whiŋ, dec gitôm bu am oc kôm aô ŋamlic ŋawasi sa.”

⁴¹ Yisu tawalô inj, dec kêmatôc amba sa gi ma kêmasac inj, ma sôm, “Aô atac whiŋ, dec wasôm têtŋ am bu ŋamlic ŋawasi sa.” ⁴² Ma ŋagahô eŋ gêmbac dau hu inj sinj, ma inj ndê ŋamlic ŋawasi sa. ⁴³⁻⁴⁴ Goc Yisu kêkin inj têtŋ †dabuŋ-siga gi, ma sôm ti ŋaŋga têtŋ inj, “Am ŋgô! Gêŋ naŋ kwahic dec hôc asê am, naŋ sôm asê têtŋ lau daŋ dom. Tigenj têtŋ dabuŋsiga ndi, ma tôc daôm têtŋ inj bu lic bu am nem ŋamlic ŋawasi sa su. Ma kêŋ da tu am ŋamlic ŋawasi sa-nga tôm yomsu naŋ Moses kêŋ têtŋ yac. Ma ŋalêŋ dinaŋ lau honj oc sêŋyalê bu am ŋamlic ŋayham sa.”

⁴⁵ Ma ŋgac dau sa gi ma gic minj pi gêŋ dau e yom dau tiapa. Tu dinaŋ-nga lau honj takwê Yisu, dec inj tec bu sôc malac daŋ yêc lhu. Inj mbo gameŋ ŋamakê-nga, magoc lau akêŋ gameŋ honj sêwê sêtêŋ inj si ŋapaŋ.

2

Yisu kôm ŋgac bôliŋ daŋ ŋayham sa
(Mat 9:1-8; Luk 5:18-26)

¹ Bêc ŋatô giŋga su, goc Yisu sôc malac Kapenaom tiyham. Ma lau malac-nga sêŋgô ŋawaê bu inj mbu meŋ ndôc andu daŋ. ² Goc lau daêsam sêkac dau sa, ma Yisu gêm mêtê ŋac. Lau daêsam andô sêkac sa e ŋasawa mba yêc andu ŋalôm ma yêc ŋasactô bocdinaŋ. ³ Ma launŋac hale sêmbalaŋ ŋgac bôliŋ daŋ yêc sac daŋ sêmeŋ, ma bu sêtêŋ Yisu sêndi. ⁴ Magoc lau daêsam dinaŋ

sem gameŋ ahuc, ma tu dinaŋ-nga dec ŋac sêpi andu ŋapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa ma sêmasaŋ ŋalásê daŋ yêc gameŋ naŋ Yisu kalhac, naŋ ŋahô-nga. Goc sêŋwhaŋ sac ti ŋgac bôliŋ sip têtŋ Yisu gi. ⁵ Yisu gêlic gêŋ dinaŋ ma kêyalê bu ŋac sêkêŋ whiŋ inj, goc sôm têtŋ ŋgac bôliŋ, “Aneŋ balê, kwahic dec aô wasuc am nem sac kwi.”

⁶ Têŋ ndoc dinaŋ kêdôhônwaga yomsu-nga ŋatô sêndôc andu dau. Sêŋgô Yisu ndê yom dau, ma gauc gêm yêc ŋac si ŋalôm, ⁷ “Anôtô tigenj gitôm bu suc sac kwi. Ma bocke ŋgac dindê sôm yom kaiŋ dinaŋ? Inj ndê yom sac sambuc.” ⁸ Yisu kêyalê ŋagahô bu ŋac gauc gêm yom bocdinaŋ, dec inj sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom bocdinaŋ? ⁹ Mac akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc bu wasôm têtŋ ŋgac bôliŋ dindêc bu wasuc inj ndê sac kwi. Bocdinaŋ aô wasôm têtŋ inj, ‘Tisa, kôc nem mbô sa ma êmsêlêŋ.’ ¹⁰ Ma têtŋ têtŋ mac alic aneŋ yom dau ŋandô sa, dec anyalê bu Anôtô kêŋ ŋaclai têtŋ †ŋamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ŋamalac si sac kwi whiŋ.” Goc Yisu sôm têtŋ ŋgac bôliŋ, ¹¹ “Aô wasôm têtŋ am bu tisa, kôc nem mbô sa, ma lhô têtŋ nem andu ndi.” ¹² Ma ŋgac dau tisa yêc lau honj anŋô-nga, kôc ndê mbô sa ma kôlhô gi. Gêŋ dau kôm lau honj sêhêdaê ŋandô. Sêmpinj Anôtô ma sêsôm, “Gêŋ kaiŋ dindêc, yac alic daŋ su dom.”

Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc inj
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Tinjambu Yisu sa gi mbo bug-ictorŋ ŋamakê tiyham. Lau daêsam sêsa si sêŋkuc inj, ma inj kêdôhônj ŋac. ¹⁴ Ma tinjambu inj kêsêlêŋ gi e gêlic †Liwai, Alpayas ndê atuŋgac ndôc ndê mala kôc takis-nga. Goc Yisu sôm têtŋ inj, “Êmkuc aô.” Ma Liwai tisa ma kêkuc inj.

¹⁵ Têŋ bêc daŋ Yisu ti inj ndê ŋgacsêŋjomi seŋ gêŋ sêndôc Liwai

ndê andu. Ma lau sêkôc takis-nga ma lau daésam nanj lau bata Israel-nga sêsam bu lau sac nanj sêndôc sêwhinj ñac, bu lau kainj dinanj sêñkuc Yisu tôm bêc honj. ¹⁶ Ma lau †Palêsai si kêdôhônjwaga yomsu-nga ñatô sêlic bu Yisu gêñ gêñ ndôc whinj lau takis-nga ti lau sac dinanj. Goc sêsôm têtj inj ndê ñgac-sêñjomi, “Tu sake-nga inj gêñ gêñ whinj lau takis-nga ti lau sac?” ¹⁷ Yisu ñgô yom dau, ma sôm têtj ñac, “Lau nanj sêlic dau bu gêmbac mba, nanj oc sêñsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêñsalê dokta. Aô gameñ bu wanjalêm lau nanj sêlic dau bu lau gitêtj, nanj sa dom, aô gameñ bu wanjalêm lau sac sa.”

Yao gêñ daney-nga-nga
(Mat 9:14-15; Luk 5:33-35)

¹⁸ Jon, ñgac Kêku Lau-nga ndê †sêñjomi ti lau Palêsai sêkêtj bêc ñatô bu sêney gêñ dom tu gauc nem Anötô-nga, magoc Yisu ndê ñgacsêñjomi sêkôm dom. Ma lau ñatô sêmej ma sêndac Yisu bocdec bu, “Tu sake-nga Jon ndê sêñjomi ma lau Palêsai si sêñjomi sêhu gêñ daney-nga sinj tu gauc nem Anötô-nga, magoc am nem ñgacsêñjomi sêkôm dom?” ¹⁹ Goc Yisu sôm têtj ñac, “Ñgac nem awhê-nga danj bu êñgalêm lau sa sêmbô sêwhinj inj bu sêney mwasinj nem awhê-nga, dec oc tôm dom bu sêhu gêñ daney-nga sinj têtj ndoc ñgac dau mbo whinj ñac. Ñalêñ tigenj kwahic dec aô gambo gawhinj aney ñgacsêñjomi ma oc tôm dom bu sêhu gêñ daney-nga sinj. ²⁰ Tigenj ndoc oc meñ nanj lau oc sêkôc aô su yêc ñac, ma têtj ndoc dinanj ñac oc ñalôm ñawapac, ma sêñkuc lêtj dahu gêñ daney-nga sinj-nga.”

Yisu ndê yom gitôm gêñ wakuc
(Mat 9:16-17; Luk 5:36-39)

²¹ Ma Yisu sôm, “Yac dasi po wakuc pi ñakwê akwa nanj kic, nanj dom. Bu po wakuc oc hôc ñakwê

akwa kic, ma gêñ dau oc tisac sambuc. ²² Ma têtj ndoc lau s êmasanj wain wakuc, nanj sêkêc sip bôc ñamlic wain-nga akwa dom. Mba! Ñac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc ñamlic akwa kôc ma wê sa ñinga. Ma bôc ñamlic oc tisac bocdinanj. Wain wakuc dakêc sip bôc ñamlic wakuc.”

Yisu inj Pômdau bêc Sabat-nga
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Têtj bêc Sabat-nga danj Yisu ti ndê ñgacsêñjomi sêñsêlêñ sêmbô lôcwha danj nanj gic ôm wit-nga danj kic. Ma inj ndê ñgacsêñjomi sêkôc wit ñandô ñatô bu sêney. ²⁴ Ma lau Palêsai ñatô sêlic gêñ dau ma sêsôm têtj inj, “Lic gêñ nanj am nem ñgacsêñjomi sêkôm. Tu sake-nga ñac sêkôm gwelenj nanj yac neñ yomsu gic yao bu dakôm têtj bêc Sabat-nga dom?” ²⁵⁻²⁶ Yisu ô ñac si yom ma sôm, “Gauc nem yom nanj sêto pi gêñ nanj Kinj Dawid kôm. Mac asam su, me? Têtj ndoc nanj Abiata inj †dabuñsiga ñamata-nga, nanj Dawid ti lau nanj sêwhinj inj, nanj sêpônnda dau ma gêñ yô ñac. Goc Dawid sôc Anötô ndê andu gi, ma gêñ bolom dabuñ nanj lau sêkêtj ti da, nanj Moses kêtj yao bu lau dabuñsiga tawasê oc sêney. Ma inj kêtj têtj lau nanj sêmbô sêwhinj inj, ma ñac senj. Magoc lau danj sêngôlinj yom pi Dawid ma sêsôm bu inj kêtjili yomsu lec dom.”

²⁷ Ma Yisu gic têtj yom ma sôm, “Bocdinanj akôc gauc ñapep pi yomsu. Anötô kêtj bêc Sabat-nga bu nem ñamalac sa. Inj kêtj ñamalac tu bêc Sabat-nga dom. ²⁸ Ñamalac ndê Atu inj gêñ honj ñadau, ma inj Pômdau Sabat-nga whinj.”

3

Yisu kôm ñgac amba balê ñayham
sa têtj bêc Sabat-nga

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Têtj bêc danj tiyham Yisu sôc lôm wê-nga gi. Ma ñgac amba tibalê danj

ndöc. ² Palêsai ñatô sêñsalê yom bu sêñgôlin pi Yisu, dec sêtip in ñapep bu mboe in oc kôm ñgac dau ñayham sa têt bêt Sabat-ña, dec ñac oc sêsôm bu in kêgîli yomsu Sabat-ña. ³ Yisu sôm têt ñgac nañ amba tibalê, “Tisa, ma lhac ñalhu whin aô.” ⁴ Dec in ndac lau hoñ bocdec bu, “Gêñ bocke oc êñgîli yomsu Sabat-ña? Dakôm ñayham têt lau, me dakôm sac têt lau? Danem ñamalac sa, me datec ñac sêmbac ndu?” Magoc ñac hoñ sem dôñ. ⁵ In tahê ñac ma tac ñandê sa, ma ñalôm ñawapac tu ñac si ñalôm ñadandi-ña. Goc in sôm têt ñgac dau, “Êmatôc amam.” Ma ñgac dau kêmatôc amba, ma amba dau ñayham sa tiyham.

⁶ Têt ñin ñau lau Palêsai sêhu lôm wê-ña dau sin ma sêsa si. Ma ñac sêndôc sêwhin lau Israel-ña nañ tac whin Herod ma lau Rom-ña si gôlin, ma ñac hoñ sêkôc gauc pi lêt sêndic Yisu ndu-ña.

Yisu kêdôhôn lau ma kôm gêmbac ñayham sa

(Luk 6:17-19)

⁷ Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêtêt bugicton si, ma lau daêsam sêñkuc ñac. Ñac lau akêt gameñ Galili-ña ma gameñ Judia-ña, ⁸ ma akêt malac Jerusalem ma akêt gameñ Judia ma Idumia-ña ma akêt Bu Jordan ñadanga, ma akêt malac Taya ma Saidon ñagameñ. Lau daêsam ñin ñagô ñawaê pi gêt nañ Yisu kôm, dec sêsa sêtêt in si.

⁹ Yisu gêlic lau ton atu nañ bu sêñgapiñ in sa, dec sôm têt ndê ñgacsêñomi bu sêmasañ wañ saun dan tu in pi ndi ndöc-ña. ¹⁰ In sôm yom ñin ñahu bu in kôm lau gêmbac daêsam ñayham sa su e lau daêsam ti gêmbac sêkôm mwasac bu sêmasac in. ¹¹ Ma têt ndoc lau ti ñalau sac sêlic in, nañ sêhu dau sêyêc in anğô-ña, ma ñalau dau sêmbwêc yom asê bocdec bu, “Am Anötô ndê Atu.” ¹² Tigeñ Yisu kêt gic yao ñanga bu sêsôm in ñahu asê dom.

Yisu kêtalin ñgacsêñomi 12 sa

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Tinambu Yisu pi lôc dan gi ma mbwêc lau nañ in atac whin, nañ sêtêt in sêmeñ. ¹⁴ Goc in kêtalin ñac si lau 12 sa, ma sam ñac bu †Aposel, bu ñac oc sêmbô sêwhin in, ma in oc kêt ñac sêsa sêndi bu sênem mêtê. ¹⁵ Ma in kêt ñac lai têt ñac bu sêsoc ñalau sac su. ¹⁶ Aposel 12 nañ Yisu kêtalin ñac sa, nañ bocdec: Saimon (nañ in sam bu Pita), ¹⁷ Jems lu Jon (Sebedi ndê atu lu nañ Yisu sam bu ‘wapap atui’), ¹⁸ Andru, Pilip, Batolomeas, Matyu, Tomas, Jems (Alpayas ndê atu), Tadaus, Saimon (nañ sêsam bu ‘Ñgac †Selot’), ¹⁹ ma Judas Iskeriot, ñgac nañ tinambu hoc Yisu asê.

Lau sêñgîhi Yisu ahuc ñapañ

²⁰ Yisu sôc andu dan gi, magoc lau ton atu sêsap in dôñ ñapañ e ñasawa mba bu in ti ndê ñgac-sêñomi sêneñ gêt. ²¹ Gêt dau ñawaê tap Yisu dinda ti asii sa, dec ñac sêsôm, “In ndê gauc tisac.” Bocdinan dec sêtêt in si bu sêkôc in sa ndi.

Yisu ndê ñac lai ñahu

(Mat 12:22-32; Luk 11:14-22)

²² Têt têt ñin ñagô kêdôhônwaga yomsu-ña ñatô sêmeñ akêt Jerusalem ma sêñgôlin yom pi Yisu bocdec bu, “Ñalau sac si ñadau †Belsebal gêm gôlin in, ma kêt ñac lai têt in bu soc ñalau sac su.”

²³ Goc Yisu mbwêc ñac sêtigasac in, ma ô ñac si yom ña yom gôlin dan bocdec bu, “Bocke ma Sadañ oc soc Sadañ? ²⁴ Gôlinwaga dan ndê lau bu sêkêt kisa dau, dec in ndê gôlin oc pacndê. ²⁵ Ma gôlôwac dan bu sêwhê dau kôc, dec oc sêlhac ñanga dom. ²⁶ Ma Sadañ bu kêt kisa têt dau ma whê dau kôc, dec in oc lhac ñanga dom, in ndê ñac lai oc pacndê. ²⁷ Angô! Sadañ in gitôm ñgac ti licwalô atu, ma yac bu dasôc ñgac ti licwalô atu dan ndê andu bu

tanğaho in̄ ndê gêñ, nan̄ gêñ ñamata-
nga dasô in̄ dôñ, goc tanğaho in̄ ndê
gêñ.

²⁸ “Yomandô aô wasôm têtñ mac.
Ñamalac nan̄ kac ndê ñalôm kwi ma
hu ndê sac sin̄, nan̄ Anötö oc suc
in̄ ndê sac ti yom sac-sac hon̄ kwi.
²⁹ Tigen̄ ñamalac dan̄ bu sôm yom
sac pi Ñalau Dabuñ, nan̄ Anötö oc
suc in̄ ndê sac kwi dom andô. In̄
kôm gêñ sac sambuc, ma in̄ ndê giso
oc yêc ñapañ.”

³⁰ Yom hon̄ dinan̄ Yisu sôm, ñahu
bu ñac sêsôm bu ñalau sac dan̄ mbo
in̄ ñalôm.

Yisu dinda ti asii
(*Mat 12:46-50; Luk 8:19-21*)

³¹ Têtñ têtñ dinan̄ Yisu dinda ti ndê
asii sêhóc asê andu dau. Sêlhac awê
ma sêñkin̄ ñamalac dan̄ sôc gi bu kôc
in̄ sa sa meñ. ³² Lau daêsam nan̄
sêndôc sêñgihi Yisu ahuc, nan̄ sêsôm
têtñ in̄ bu, “Am dinam ti nem asimi
dec sêmeñ sêlhac awê ma sêndac
am.” ³³ Goc in̄ ndac ñac, “Aneñ
dinan̄ ti asin̄i nan̄ asa?” ³⁴ Ma
in̄ tahê lau nan̄ sêndôc sêñgihi in̄
ahuc, ma sôm, “Aneñ dinan̄ ti asin̄i
dau dindec. ³⁵ Bu lau nan̄ dan̄ga
wambu Anötö ndê yom, nan̄ ñac
sêti aô asin̄i ti lhuñwêi ma dinan̄i.”

4

Yom gôlin̄ pi ñgac kêbalip wit ñawhê
(*Mat 13:1-12; Luk 8:4-8*)

¹ Tin̄ambu Yisu sa gi mbo bugic-
ton̄ ñamakê, ma gic hu kêdôhôn̄ lau
tiyham. Ma lau sêwê-sêwê sêmeñ e
ti ton̄ atu andô. Tu dinan̄-nga in̄ pi
wan̄ dan̄ gi poc bugicton̄ kêpin̄ baô,
ma lau daêsam dinan̄ sêlhac baô.

² Yisu sôm yom gôlin̄ daêsam
bu êndôhôn̄ lau dinan̄. In̄ sôm
yom gôlin̄ dan̄ têtñ ñac bocdec bu,
³ “Anğô! Nğac dan̄ sa gi bu êmbalip
wit ñawhê yêc in̄ ndê ôm. ⁴ Têtñ
ndoc in̄ kêbalip gêñ dau, nan̄ ñawhê
ñatô sêpeñ sêsip sen̄, ma mbac sêsip
sêmeñ ma sen̄ su. ⁵ Ma ñawhê ñatô
sêpeñ sêsip gamen̄ hoc-hoc, nan̄

nom ñagec sac hoc ñahô ñambwa.
Ñawhê dau sêsip nom ñalôm gacgen̄
si dom, dec sêpo sêpi sêmeñ ñgahô.

⁶ Tigen̄ tin̄ambu ac pec ñagatôm ma
gêm bôlin̄. Nahu bu nom ñayham
mba tu ñawakac sip ndi-nga. ⁷ Ma
wit ñawhê ñatô sêpeñ sêsip kwan̄ ti
ñakwa ñalôm, ma kwan̄ lu wit sêpi
sêwhin̄ dau e kwan̄ yan̄ wit ndu
ma gêm ñandô dan̄ dom. ⁸ Ma wit
ñawhê ñatô sêpeñ sêsip nom ñayham,
ma tin̄ambu sem ñandô daêsam, ñatô
sem ñandô 30, ñatô sem ñandô 60,
ma ñatô sem ñandô 100.”

⁹ Goc Yisu sôm, “Asa bu dan̄ga-sun̄
yêc, nan̄ ñgô aneñ yom.”

Yisu whê yom gôlin̄ wit ñawhê-nga
ñahu sa

(*Mat 13:10-23; Luk 8:9-15*)

¹⁰ Tin̄ambu lau daêsam sêmbo
dom, ma lau nan̄ sêmbo sêwhin̄
Yisu, ti ñgacsêñomi 12 sêndac Yisu
pi yom gôlin̄ dau ñahu. ¹¹ Ma in̄
whê sa têtñ ñac bocdec bu, “Anötö
ndê gôlin̄ ñalêñ ñahu sip ñalôm gi.
In̄ kêyalin̄ mac sa bu anyalê ñahu
dau, magoc lau nan̄ sêmbo Anötö
ndê gôlin̄ ñalôm dom, nan̄ wasôm
yom têtñ ñac ña yom gôlin̄ ñambwa.
¹² Aisaya to yom pi lau kain̄ dinan̄,
nan̄ yêc bocdec bu:

Ñac sêlic gêñ nan̄ aô gakôm, nan̄
ñapañ, magoc ñac si gauc sa
dom. Ma ñac sêngô aneñ yom
ñapañ, magoc sêñyalê ñahu
dom.

Ñac bu sêñyalê, dec oc tôm bu
sênem dau kwi, ma Anötö oc
suc ñac si sac kwi.” [*Ais 6:9-10*]

¹³ Goc Yisu sôm têtñ ñac, “Bocke
dec mac anyalê yom gôlin̄ dinan̄
ñahu dom? Bocdinan̄ ñalêñ bocke
mac oc anyalê yom gôlin̄ ñatô ñahu?
¹⁴ Anğô! Yom pi ñgac nan̄ kêbalip wit
ñawhê, nan̄ hêganôn̄ ñgac nan̄ hoc
Anötö ndê yom asê. ¹⁵ Ma yom pi
wit ñawhê nan̄ sêpeñ sêsip sen̄, nan̄
hêganôn̄ lau nan̄ sêngô Anötö ndê
yom, magoc ñgahô Sadan̄ meñ ma
kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm.

16 Ma wit ñawhê nanj sêpej sêsip gamej hoc-hoc, nanj hêganôj lau nanj sêngô Anötö ndê yom ma sêkôc sa ñagahô ti atac ñayham. 17 Tigenj tôm wit nanj ñawakac mbasi, nanj lau dau sêlhac ñasawa baliñ dom. Têj ndoc sêtap ñawapac sa, me lau sêkêj kisa ñac tu Anötö ndê yom-nga, nanj sêhu si sêkêj whiñ siñ ñagahô eñ. 18 Ma wit ñawhê nanj sêpej sêsip kwanj ti ñakwa ñalôm, nanj hêganôj lau nanj sêngô Anötö ndê yom, 19 tigenj sêhêgo dau pi gêj nom-nga kêlêc, ma lêj atac whiñ mone ti wapa nom-nga hê ñac si gauc ñapanj e kôm Anötö ndê yom ahuc, ma ñandô mbasi. 20 Ma wit ñawhê nanj sêpej sêsip nom ñayham, ma sem ñandô 30, me 60, me 100, nanj hêganôj lau nanj sêngô Anötö ndê yom, sêkôc sa e tidôj, ma sem ñandô daêsam.”

*Dasiñ lam ñawê kwi dom
(Luk 8:16-18)*

21 Ma Yisu sôm têj ñac, “Lam inj gêj pô gamej-nga, ma bocdinañ yac tanjatôc ña suc ahuc me dasiñ kwi sôc sasac ñapu dom. Mba! Tanjkinj êñgalêj ñalhu bu ñawê pô gamej. 22 Ma ñalêj tigenj, yom nanj yêc siñ dau me ñahu sip ñalôm gi, nanj oc meñ sa tiawê. 23 Asa nanj danjasuñ bu yêc, nanj ñgô.”

24 Ma inj gic têku yom ma sôm, “Akôc gauc ñapep pi Anötö ndê yom nanj mac anjô. Mac bu atac whiñ bu anyalê ñahu, dec Anötö oc kêj gauc têj mac, ma inj oc kôm mac nem gauc êñsôwec tiatu. 25 Bu asa nanj kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôj, nanj Anötö oc kêj gauc têj inj êñlêc. Magoc asa nanj kôc sa tidôj dom, nanj Anötö oc kôc inj ndê yom honj su yêc inj.”

Yom gôliñ pi gêj ñawhê nanj po pi meñ

26 Ma Yisu sôm, “Ñalêj nanj Anötö ndê gôliñ kêsôwec, nanj gitôm gêj ñawhê nanj ñamalac danj sô sip ndê

ôm. 27 Ma tinjambu inj yêc bêc ôbwêc ma tisa têj acsalô, ma ñawhê dau po pi meñ. Magoc ñamalac dau kêyalê ñalêj dom. 28 Têj ñamata-nga ñawhê dau hóc nom kôc ma ñagatôm pi meñ, malô goc ñamlha sa ma tinjambu gêm ñandô. 29 Magoc têj ndoc gêj ñandô dau tilôwê inj oc ndic su, bu bêc sêhonj gêj ñandô sa-nga meñ sa.”

*Yom gôliñ pi gêj ñawhê saunj
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)*

30 Ma Yisu sôm, “Aô wasôm yom gôliñ bocke tu bu wawhê ñalêj nanj Anötö ndê gôliñ kêsôwec, nanj sa? Aô wanem dôhônj pi gêj sake bu wawhê sa? 31 Anötö ndê gôliñ gitôm gêj ñawhê saunj andô danj nanj dasô sip nom, gitôm a soc ñawhê. 32 Gêj dau gêj saunj andô, tigenj yac bu dasô sip nom ndi, dec oc po tiatu e hóc gêlêc gêj ôm-nga honj su. Ma ñasañgac oc sêhê baliñ e mbac lôlôc-nga sêmeñ sêhê si ñaic yêc ayuñ ñayham dau.”

33 Yom gôliñ kaiñ dinañ Yisu sôm têj lau ñapanj. Inj kêdôhônj ñac tôm ñac si gauc. 34 Yom honj nanj inj sôm têj ñac, nanj inj sôm ña yom gôliñ. Ma têj têm nanj inj ti ndê ñgacsêñomi sêmbo tawasê, nanj inj whê gêj honj sa têj ñac.

*Yisu kôm bu ñamponj timalô
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)*

35 Têj acsalô dinañ kêpiñ bu ñasec sa, nanj Yisu sôm têj inj ndê ñgacsêñomi, “Yac dalhó, dapi bug-ictorj ñadanga dandi.” 36 Goc sêhu lau tonj atu dinañ siñ ma sêkôc Yisu whiñ ñac sêpi wanj danj ma sêlhô si. Ma wanj ñatô sêlac sêwhiñ. 37 Sêlac si ma mbu puc atu ma gêli bu ñamponj sa gic sip wanj e kêpiñ bu wanj pac. 38 Magoc Yisu tenj gwalim ma yêc bêc yêc wanjku-nga. Ñgacsêñomi sêuñ inj sa, ma sêsôm têj inj, “Kêdôhônjwaga, bocke? Am hêgo daôm dom bu yac oc dandinañ, a?” 39 Goc inj tisa, ma sôm yom ñanja

têḡ mbu ti bu ḡamponḡ bocdec bu, “Nanḡ gitôm! Timalô!” Goc mbu timalô ma gamenḡ ḡanenḡ sa. ⁴⁰ Ma inḡ sôm tēḡ ḡac bu, “Tu sake-ḡga mac atôc daôm kêlêc? Bocke? Mac akēḡ whinḡ aô dom, a?” ⁴¹ Magoc ḡac sēsô ti sêtôc dau ḡandô ma sêndac dandi, “Inḡ asa dec? Gēḡ honḡ sēsôc inḡ ndê yom ḡapu, ma mbu ti bu ḡamponḡ sêwhinḡ!”

5

Yisu kôm ḡgac ti ḡalau sac ḡayham sa

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Yisu ti ndê ḡgacsêḡyomi sêhôt asê Bugictonḡ Galili-ḡga ḡadanḡa tēḡ gamenḡ ac pi-ḡga, ma sēsôc baô yêc lau Gerasa-ḡga si gamenḡ. ² Sêpi baô si, ma ḡgac danḡ nanḡ ḡalau sac mbo inḡ ndê ḡalôm, nanḡ sa akēḡ ôḡ sêhôt-ḡga ma tēḡ Yisu gi. ³ Inḡ ḡgac dau êlêḡê ndôc ôḡ sêhôt-ḡga, ma tēm daêsam lau sêḡsahê bu sêsô inḡ dôḡ ḡa wac me ḡa sen, magoc gitôm dom. ⁴ Tēm daêsam sêsô inḡ amba ti gahi dôḡ ḡa sen, magoc inḡ hê sen kic ma senḡ gapocwalô gahi-ḡga su. Lau danḡ sêtôm dom bu sêkôm inḡ timalô. ⁵ Tēḡ acsalô ti ôbwêc, inḡ mbo ôḡ sêhôt-ḡga ti gamenḡ ḡabaô, ma tanḡ asê ma kôc hoc ma tuc-tuc dau ḡamlic tisac.

⁶ Tēḡ tēm dinanḡ inḡ gêlic Yisu kalhac ahê, goc kêti gi ma pônḡ haduc yêc inḡ aḡô-ḡga. ⁷⁻⁸ Ma Yisu sôm tēḡ inḡ, “ḡalau sac, am hu ḡgac dinanḡ sinḡ.” Dec ḡalau dau mbwêc atu ma sôm, “Yisu, Anôtô ḡaclai ti ḡawasi ḡadau ndê Atu, am bu kôm sake tēḡ aô? Tu Anôtô ndê ḡaê-ḡga, aô watenḡ am bu kôm aô ḡayom dom.” ⁹ Goc Yisu ndac inḡ, “Am nem ḡaê asa?” Ma ḡalau sac ô yom ma sôm, “Aneḡ ḡaê ‘Tonḡ Atu,’ bu yac ḡalau daêsam.” ¹⁰ Ma ḡalau dau tenḡ Yisu tidim daêsam, bu soc ḡac su yêc gamenḡ dinanḡ dom.

¹¹ Tēḡ tēm dinanḡ bôt tonḡ atu senḡ gēḡ sêḡbo lôc ḡapu yêc gamenḡ dinanḡ. ¹² Goc ḡalau sac sêtenḡ Yisu ma sêsôm, “Êḡḡinḡ yac atēḡ bôt dindê andi, bu yac asôc bôt si ḡalôm.” ¹³ Yisu ḡôlôc goc ḡalau sac sêhu ḡgac dinanḡ sinḡ, ma sêsôc bôt ḡalôm si. Goc bôt honḡ sênti si e sêsip salic sac, ma sêsip bugictonḡ e bu kô ḡac sêḡbac ndu. Bôt dau tonḡ atu, ḡanamba gitôm 2,000. ¹⁴ Goc lau sêyob bôt-ḡga sênti si, ma sic minḡ yom dinanḡ tēḡ lau nanḡ sêḡbo malac atu ti gamenḡ ḡamakê-ḡga. Ma lau dau sêsa si bu sêlic gēḡ nanḡ Yisu kôm. ¹⁵ Sêhôt asê inḡ ma sêlic ḡgac nanḡ Yisu soc ḡalau sac tonḡ atu dinanḡ su yêc inḡ, nanḡ ndôc ti gauc ḡawa ma sôc ḡakwê, dec ḡac sêtôc dau. ¹⁶ Ma lau nanḡ sêlic gēḡ dau, nanḡ sic minḡ pi gēḡ nanḡ Yisu kôm tēḡ ḡgac ti ḡalau sac, ma tēḡ bôt. ¹⁷ Goc lau gamenḡ dinanḡ-ḡga sêtenḡ Yisu ḡanḡa bu hu ḡac si gamenḡ sinḡ.

¹⁸ Tēḡ ndoc Yisu bu pi wanḡ ndi, nanḡ ḡgac nanḡ inḡ soc ḡalau sac su yêc inḡ, nanḡ tenḡ inḡ ḡanḡa bu whinḡ inḡ ndi. ¹⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Am mbu tēḡ nem lau ndi, ma ndic minḡ tēḡ ḡac pi ḡalêḡ nanḡ Pôḡḡdau tawalô am, ma pi gēḡ honḡ nanḡ inḡ kôm tēḡ am.” ²⁰ Goc ḡgac dau kôlhô gi, ma kêḡihi gamenḡ nanḡ sêsam bu Dekapolis,* ma gic minḡ yom pi gēḡ atu nanḡ Yisu kôm tēḡ inḡ. Ma lau honḡ sêhêdaê.

Yisu kôm awhê lu ḡayham sa
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Yisu ti ndê ḡgacsêḡyomi sêpi wanḡ ma sêḡbu sêpi bugictonḡ ḡadanḡa si. Ma tēḡ ndoc inḡ sip baô gi, nanḡ lau tonḡ atu sêkac sa e sêḡḡihi inḡ ahuc. ²² Ma ḡgac danḡ ḡaê Jairas, nanḡ yob lau Israel-ḡga si lôḡ wê-ḡga yêc gamenḡ dinanḡ, nanḡ meḡ hôt asê. Inḡ gêlic Yisu goc hu dau sip nom yêc inḡ gahi-ḡga. ²³ Ma inḡ tenḡ inḡ ḡanḡa bocdec bu, “Aneḡ bawhê

* 5:20: Dekapolis - ḡaê dinanḡ danem kwi bu ‘malac amanḡlu.’ Malac amanḡlu dinanḡ sêyêc Bugictonḡ Galili-ḡga ḡagamēḡ tēḡ ac pi-ḡga.

saunġ ġêmbac atu kêpij bu oc mbac ndu. Aô tac whiġ bu am mwenġ, kênġ amam sac inġ tu bu inġ mbac ndu dom, ma ŋayham sa tiyham.”²⁴ Goc Yisu whiġ inġ gi.

Yisu kêsêlêġ mbo, ma lau daêsam sêġkuc inġ ma sêġgihi inġ ahuc.²⁵ Lau toġ dinanġ si danġ inġ awêhê nanġ ġêm dac ŋapanġ tôm yala 12.²⁶ Inġ kêsâlê dokta daêsam bu sênem inġ sa, ma ġêmlhi ŋac e inġ ndê mone hoġ pacndê. Magoc ŋac sêtôm dom bu sênem inġ sa. Inġ hôc ŋandê atu tu ŋac-ŋga, ma ġêmbac dau hôc ġêlêc su.²⁷⁻²⁸ Awhê dau ŋġô Yisu ŋawaê su, dec gauc ġêm têġ dau bu, “Aô bu wamasec inġ ndê ŋakwê, dec oc kôm aô ŋayham sa.” Tu dinanġ-ŋga inġ kêsêlêġ yêc lau toġ atu ŋalôm kêkuc inġ, ma kêmasec inġ ndê ŋakwê.²⁹ Ma ŋagahô eġ inġ ndê dac sa tiyham dom, ma inġ kêsahê bu inġ ndê ġêmbac pacndê su.

³⁰ Yisu kêyalê bu ŋaclai sa yêc inġ, goc ŋagahô inġ kac dau kwi yêc lau toġ atu ŋalôm ma ndac, “Asa kêmasec aô neġ ŋakwê?”³¹ Magoc inġ ndê ŋgacsêġomi sêô yom ma sêsôm, “Lic lau daêsam dindêc s êkôm am si. Bocke dec am ndac bu ŋac si asa kêmasec am?”³² Magoc Yisu taso lau hoġ, ma kêsâlê ŋamalac nanġ kôm ġêġ dau.³³ Awhê dau kêyalê bu inġ ŋayham sa su, dec têġ Yisu gi ma pônġ haduc yêc inġ anġô-ŋga. Inġ tôtec dau ti kêtitec mbo, ma hoc yom asê pi ġêġ nanġ inġ kôm.³⁴ Goc Yisu sôm teġ inġ, “O aneġ bawhê, am nem kênġ whiġ aô dec kôm am ŋayham sa. Am ndi ti atac malô, kwahic dec am nem ŋawapac pacndê su.”

³⁵ Yisu sôm yom dinanġ mbo, ma lau ŋatô sêmeġ akêġ Jairas ndê andu, ma sêsôm têġ inġ, “Am atômwê mbac ndu su. Tu sake-ŋga am bu kênġ ŋawapac têġ Kêdôhôn-waga? Sôm têġ inġ bu meġ dom.”³⁶ Tigeġ Yisu hêġo dau tu ŋac si yom-ŋga dom, ma sôm têġ Jairas, “Tôtec daôm dom, kênġ

whiġ.”³⁷ Goc Yisu kalhac lau hoġ ahuc, ma kôc Pita, ma Jems lu ndê asidôwa Jon, ma sêwhiġ Jairas si.³⁸ Sêġsêlêġ si e sêhôc asê Jairas ndê andu, ma Yisu ġêlic lau sêkôm ŋanta atu, ŋac sêhu danġgibo asê ma sêtanġ.³⁹ Goc inġ sôc gi ma ndac ŋac, “Mac akôm ŋanta ti danġgibo atu dindêc tu sake-ŋga? Bawhê dau mbac ndu dom, inġ yêc bêc nanġ yêc.”⁴⁰ Magoc ŋac sêmbwac inġ. Yisu kênġ ŋac sêsa awê si, ma kôc bawhê ŋadamba lu dinda ti ŋgacsêġomi tôtec dinanġ sêwhiġ inġ si, ma sêsôc ŋalôm nanġ bawhê yêc.⁴¹ Inġ kêm bawhê dau sip amba ma sôm têġ inġ, “Talita, kumi.” (Yom Hibru dau danem kwi bu, ‘Bawhê saunġ, am tisa.’)⁴² Ma ŋagahô eġ bawhê dau, nanġ ndê yala ti 12, nanġ tisa ma kêsêlêġ. Ma lau hoġ nanġ sêlic ġêġ dau, nanġ sêhêdaê ŋandô.⁴³ Magoc Yisu kênġ yao ŋanġa bu sêsôm ġêġ dau asê têġ lau ŋatô dom. Ma inġ sôm bu sêkêġ ġêġ danenġ-ŋga têġ bawhê dau neġ.

6

*Yisu ndê lau sêkôc inġ sa dom
(Mat 13:54-58; Luk 4:16-30)*

¹ Yisu mbu têġ inġ ndê malac-hu gi, ma inġ ndê ŋgacsêġomi sêġkuc inġ.² Têġ bêc Sabat-ŋga danġ inġ sôc lôm wê-ŋga gi, ma ġic hu kêdôhônġ lau. Ma lau daêsam nanġ sêġġô inġ ndê yom, nanġ sêhêdaê ma sêsôm têġ dandi, “Aluê! Inġ ŋgac dec tap ġêġ hoġ dindêc sa yêc nde? Asa kênġ gauc atu-tu dinanġ têġ inġ, ma ŋaclai tu kôm ġêġ dalô-ŋga?”³ Inġ yac neġ ŋgac nanġ muġ-ŋga kôm ġwelenġ kapenta-ŋga. Inġ Maria ndê atunġac, ma Jems, Josep, Judas ma Saimon dôwa! Ma inġ ndê lhuwêi sêmbo sêwhiġ yac.” Ma ŋac atac lu-lu tu inġ-ŋga.⁴ Goc Yisu sôm têġ ŋac, “Lau hoġ sêtoc propet danġ sa, tigeġ yêc inġ ndê malachu, inġ ndê asidôwai ma inġ dau ndê lau sêtoc inġ sa dom.”⁵ Ma yêc gameġ dinanġ inġ ġitôm dom bu kôm ġêġ dalô daêsam. Inġ kênġ

amba sac lau gêmbac tigen-tigen, ma kôm nac n̄ayham sa. ⁶ Ma in̄ hêdaê bu nac sêkêñ whin̄ in̄ dom.

Tin̄ambu in̄ kêsêlêñ golom-golom malac, ma kêdôhôn̄ lau.

*Yisu kêkin̄ ngacsêñjomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Luk 9:1-5)*

⁷ Yisu mbwêc ndê ngacsêñjomi 12 sêtêñ in̄ sêmen̄, ma in̄ kêkin̄ nac lu-lu sêsa sêtêñ malac n̄atô si, bu sênem mêtê lau. Ma in̄ kêñ n̄aclai têt̄ñ nac bu sêsoc n̄alau sac su yêc lau. ⁸⁻⁹ In̄ kêkin̄ nac ti sôm yom têt̄ñ nac bocdec bu, “An̄sêlêñ andi, magoc akôc wapa daêsam dom. Asôc nem atapa ma akôc nem tôc, dec tôm. Ampwic hacgêlê dom, ma akôc gêt̄ñ danen̄-nga me awa me n̄akwê aô daôm-nga dom. ¹⁰ Têt̄ñ ndoc mac asôc malac dan̄ andi, ma lau sêkôc mac sa asôc nac si andu, nan̄ ambo whin̄ nac e mac ahu malac dau sin̄. ¹¹ Ma lau malac dan̄-nga bu sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc aton̄ kop su yêc gahim têt̄ñ ndoc mac ahu nac sin̄, bu atôc nac si giso asê.”

¹² Goc nac sêlhô si ma sem mêtê bu lau sênem si n̄alôm kwi ma sêhu mêtê sac sin̄. ¹³ Sêsoc n̄alau sac daêsam su yêc lau, ma sêmbac olib n̄akwi pi lau gêmbac daêsam ma sêkôm nac n̄ayham sa.

*Herod gauc gêm yom daêsam pi
Yisu
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)*

¹⁴ Lau sic min̄ pi Yisu n̄apan̄ e in̄ ndê waê tiapa, ma Kin̄ Herod ngô n̄awaê pi in̄ whin̄. Lau n̄atô sêsôm bu, “Yisu in̄ Jon, Ngac Kêku Lau-nga, nan̄ tisa akêñ lau batê-nga, ma bocdinan̄ in̄ kôc n̄aclai bu kôm gêt̄ñ dalô.” ¹⁵ Ma n̄atô sêsôm, “Mba! In̄ ngac dec in̄ propet Elaija nan̄ tisa akêñ lau batê-nga.” Ma n̄atô sêsôm, “Mba! In̄ propet dan̄ tôm propet akwa-kwa.” ¹⁶ Magoc têt̄ñ têm Herod ngô yom dinan̄ pi Yisu, nan̄ in̄ sôm, “Ngac dê mboe Jon, ngac

nan̄ aô gatim in̄ kachu kic, nan̄ tisa akêñ lau batê-nga.”

*Herod gic Jon, Ngac Kêku Lau-nga
ndu n̄amin̄
(Mat 14:3-12)*

¹⁷⁻¹⁸ Mun̄-nga, Herod kôc in̄ asi Pilip ndê awhê Herodias ma gêm ti ndê awhê. Dec Jon hoc Herod ndê giso asê ma sôm têt̄ñ in̄, “Am gêm nem asim ndê awhê, dec kôm gêt̄ñ so sambuc.” Tu dinan̄-nga Herod kêkin̄ ndê lau sin̄-nga bu sêkôc Jon dôn̄, ma sêkêñ in̄ ndôc gapocwalô. ¹⁹ Tu Jon ndê yom-nga, Herodias êlêmê tac n̄andê têt̄ñ in̄ ma tac whin̄ bu sêndic in̄ ndu. Magoc in̄ gitôm dom, ²⁰ bu Herod kêyalê bu Jon in̄ ngac gitêt̄ñ ti dabun̄, dec töt̄c Jon ma yob in̄ n̄apep. Herod tac whin̄ bu ngô Jon ndê yom, magoc Jon ndê yom kôm in̄ gauc gêm yom daêsam. ²¹ Tin̄ambu Herodias tap lêt̄ñ dan̄ sa bu lau sêndic Jon ndu. Têt̄ñ Herod ndê bêc dinda kôc in̄-nga, nan̄ Herod ndê mwasiñ dan̄ ma kêgalêm in̄ ndê lau atu-tu, ti lau bata sin̄-nga, ma lau bata Galili-nga. ²² Nac sêndôc mwasiñ dau n̄alôm ma Herodias atuwê sôc men̄ ma tê wê. Gêt̄ñ dau kôm Kin̄ Herod ti ndê n̄aclen̄ hon̄ atac n̄ayham kêlêc. Goc in̄ sôm têt̄ñ bawhê dau, “Am ndac gêt̄ñ bocke nan̄ am atac whin̄, ma wakêñ têt̄ñ am.” ²³ Ma in̄ kêmatin̄ yom têt̄ñ in̄ bocdec bu, “Gêt̄ñ nan̄ am bu ndac, nan̄ aô wakêñ têt̄ñ am, tôm aô wawhê neñ wapa hon̄ kôc ndi ton̄ lu ma wakêñ ton̄ dan̄ têt̄ñ am.” ²⁴ Goc bawhê dau sa gi ma ndac dinda, “Aô wandac gêt̄ñ sake?” Ma dinda ô yom ma sôm, “Am ndac Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê n̄agôlôn̄.” ²⁵ Goc bawhê dau kac dau kwi ma kêti mbu têt̄ñ Kin̄ Herod gi, ma sôm têt̄ñ in̄ bu, “Aô tac whin̄ bu kwahic dec, am tim Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê kachu kic, goc kêñ in̄ ndê n̄agôlôn̄ sip pele dan̄ ma kêñ têt̄ñ aô, bu walic pi tanôn̄ bu in̄ mbac ndu n̄andô.” ²⁶ Yom dau

kôm Kin Herod ñalôm ñawapac atu, tigen tu in kêmatin yom yêc ñaclen hon ñgô-nga, dec kôm tôm bawhê dau ndac. ²⁷ Ma ñagahô in kêkin ñgac dau bu ndic Jon ndu ma kôc in ñagôlôn mbu men. Ngac dau sôc gapocwalô gi, tim Jon ndê kachu kic, ²⁸ ma kêñ ñagôlôn sip pele dan. Goc kôc sa gi kêñ têt bawhê, ma bawhê kêñ têt dinda gêlic.

²⁹ Têt têt Jon ndê sêñomi sêñgô gêt dau ñawaê, nan sêmen ma sêkôc in ndê ñamlan sa, ma si sêñsuhun.

Yisu ndê ñgacsêñomi sêmbu sêmen

³⁰ ñgacsêñomi nan Yisu kêkin ñac sêsa si, nan sêmbu sêtêt in sêmen, ma sic min pi gêt hon nan sêkôm, ma yom nan sêndôhôn têt lau. ³¹ Têt têt dinan lau daêsam sêwê sêtêt Yisu sêmen ñapan, dec ñasawa mba bu in ti ndê lau sênen gêt. Tu dinan-nga dec in sôm têt ñac, “Mac tamwasêm awhin aô, ma yac dasa gameñ sawa dan dandi, ma tanwhan daun.”

Yisu gôlôm lau 5,000

(*Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15*)

³² Bocdinañ ñac sêpi wan dan bu sêlhô sêtêt gameñ sawa dan sêndi. ³³ Magoc lau daêsam sêlic ñac sêpi wan ma sêñyalê bu Yisu ti ndê lau. Bocdinañ lau akêt malac hon yêc gameñ dinan sêñkuc ñac, sênti sêmbu baô ma sêhóc gêlêc ñac. ³⁴ Têt têt Yisu ti ndê ñgac-sêñomi sêsôc baô si, in gêlic lau daêsam dinan ma tawalô ñac, bu ñac sêtôm domba nan si ñgac yob ñac-nga mba. Dec in gic hu kêdôhôn yom daêsam têt ñac.

³⁵ Sêmbu e telha sa, goc Yisu ndê ñgacsêñomi sêtêt in si ma sêsôm, “Gameñ dindéc gameñ sawa, ma ac pacndê. ³⁶ Kêt lau dau sêlhô sêtêt malac ti gameñ ñamakê-nga sêndi, bu sênemli gêt sênen-nga.” ³⁷ Magoc Yisu sôm, “Mba! Mac daôm akêt gêt têt ñac sênen.” Ma

ñac sêô yom ma sêsôm, “Lau dindéc ñac lau daêsam andô! Yac bu anemli bolom ña mone atu gitôm ñdenarii 200, dec oc tôm bu ñac hon sênen ñagec-ñagec. Yac akôm bocdinañ, a?” ³⁸ M a in ndac, “Mac nem bolom hinga ndôc? Andi alic.” Ma ñac si sêlic goc sêmbu sêmen ma sêsôm, “Yac mba bolom limdan, ma i lu sêndôc.”

³⁹ Goc Yisu sôm têt ñac bu sêkêt lau hon sêndôc sic titoñ-titoñ sêndôc kwan. ⁴⁰ Ma lau hon sêndôc sic titoñ-titoñ, ton ñatô gitôm lau 100, ma ñatô gitôm 50. ⁴¹ Goc Yisu kôc bolom limdan ma i lu sa, tatac undambê ma gêm mbec, goc pô bolom kôc-kôc, ma kêñ têt ñgacsêñomi bu sêndic sam têt lau. Goc in kôm bocdinañ pi i lu. ⁴² Lau hon sen gêt e hóc ñac dôñ. ⁴³ Ma tinambu ñgacsêñomi sic bolom ti i ñadêlê sa sip gatop 12 e menhu.

⁴⁴ Yisu gôlôm lau ton atu dinan, ma laungac nan sêmbu ton dau ñalôm ma sen gêt, nan si namba gitôm 5,000.

Yisu kêsêlêñ mbo bu ñahô

(*Mat 14:22-33; Jon 6:16-21*)

⁴⁵ Têt têt dinan Yisu kêñ ndê ñ gacsêñomi sêpi wan dan si, ma kêkin ñac sêmun in sêpi bugictoñ ñadanga, bu sêtêt malac Betsaida sêndi. Ma in dau mbo baô bu kêñ lau ton atu dinan sêlhô si. ⁴⁶ In hu ñac sin su, goc pi lôc dan gi bu ten mbec.

⁴⁷ Nases sa su, ma wan dau sa bugictoñ ñalhu, ma Yisu tawasê mbo baô. ⁴⁸ In gêlic ndê ñgacsêñomi sêhêc wan ñanga, bu mbu atu kêsêlêñ ma puc ñac dôñ. Têt ôbwêc lôm in kêsêlêñ mbo bu ñahô, ma sa têt ñac gi. In bu hóc gêlêc ñac, ⁴⁹ magoc têt ndoc sêlic in kêsêlêñ mbo bu ñahô, ñac gauc gêm bu sêlic ñalau dan. ñac sêmbwêc atu, ⁵⁰ bu ñac hon sêlic in ma sêtôc dau. Magoc ñagahô in sôm yom têt ñac bu, “Ñalôm pêt dôñ ma atôc daôm

dom, bu aö dauḡ dindec!”⁵¹ Goc inḡ kêsêlêḡ têtḡ ḡac ma pi waḡ gi. Ma mbu timalô ma binôn sip. ḡac sêhêdaê ḡandô,⁵² ḡahu bu ḡac sêlic gêtḡ naḡ inḡ kôm pi bolom ti i, magoc ḡac si gauc sa dom pi inḡ ndê ḡaclai. ḡac si ḡalôm ḡadandi.

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret

(Mat 14:34-36; Jon 6:22-25)

⁵³ ḡac sêhôt asê malac Genesaret yêc bugictonḡ ḡadaḡga, ma sêsô waḡ dôḡ. ⁵⁴ ḡac sêsip baô si ma ḡagahô lau sêḡyalê bu Yisu. ⁵⁵ Goc sênti sêtêḡ malac hoḡ yêc gameḡ dinanḡ, ma sêkêḡ Yisu ḡawaê. Ma tiḡambu lau sêmbalaḡ si lau gêmbac sêtêḡ malac bocke naḡ sêḡgô bu Yisu mbo. ⁵⁶ Ma malac atu ti saunḡ, me gameḡ ḡamakê-ḡga bocke naḡ Yisu mbo, naḡ lau sêtoc si lau gêmbac sêyêc maket ḡamala, ma sêteḡ Yisu bu ḡac sêmasac inḡ me bu sêmasac inḡ ndê ḡakwê ḡambwa. Ma lau hoḡ naḡ sêmasac inḡ, naḡ ḡamlic ḡayham sa.

7

Gêḡ naḡ kôm ḡamalac ḡadômbwi sa yêc Anôtô anḡô-ḡga

(Mat 15:1-20)

¹ Lau Palêsai ti kêdôhônḡwaga yomsu-ḡga ḡatô akêḡ Jerusalem sêtêḡ Yisu si. ² Ma ḡac sêlic bu inḡ ndê ḡgacsêḡnômi ḡatô sêḡgwasiḡ amba dom ma seḡ gêtḡ. Bocdinaḡ ḡac gauc gêm bu ḡgac-sêḡnômi si amba ḡadômbwi. ³ ḡac gauc gêm yom dinanḡ, ḡahu bu lau Palêsai ti lau Israel-ḡga daêsam sêḡkuc mêtê naḡ lau andô sic dulu têtḡ ḡac, bu sêḡgwasiḡ amba muḡ su, goc sêneḡ gêtḡ. ⁴ Ma têtḡ ndoc sêmbu akêḡ maket sêmeḡ,* naḡ sêḡgwasiḡ amba muḡ, goc sêneḡ gêtḡ. Ma ḡac sêḡgwasiḡ laclhu ti akôp ma suc, ma sêḡkuc mêtê kaiḡ dinanḡ daêsam,

naḡ lau andô Israel-ḡga sic dulu têtḡ ḡac.

⁵ Bocdinaḡ lau Palêsai ti kêdôhônḡwaga yomsu-ḡga dinanḡ sêndac Yisu, “Tu sake-ḡga am nem ḡgac-sêḡnômi sêḡkuc ḡagôliḡ naḡ lau andô sic dulu têtḡ yac, naḡ dom, ma seḡ gêtḡ ti amba ḡadômbwi?” ⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Propet Aisaya hoc yom asê muḡ su, naḡ hêganônḡ mac lau atim yom lau-ḡga solop. Yom dau sêto yêc bocdec bu:

Lau dindec sêtoc aö sa ḡa whasuḡ ḡambwa, tigeḡ ḡac si ḡalôm yêc daḡ dau-ḡga.

⁷ ḡac sem akiḡ aö ḡandô dom, ma yom naḡ sêndôhônḡ têtḡ lau, naḡ ḡamalac si yomsu ḡambwa.”
[Ais 29:13]

⁸ Goc Yisu giç têtḡ yom ma sôm, “Mac ahu Anôtô ndê yomsu siḡ, ma asap ḡamalac ḡambwa si ḡagôliḡ dôḡ. ⁹ Mac alic ḡayham bu asap mac daôm nem ḡagôliḡ dôḡ, magoc atec Anôtô ndê yomsu, a? ¹⁰ Bu Moses to Anôtô ndê yomsu bocdec bu, ‘Toc damam lu dinam sa.’ Ma inḡ to yom daḡ whiḡ bocdec bu, ‘ḡgac daḡ bu sôm yom sac pi inḡ damba lu dinda, naḡ lau sêndic inḡ ndu maḡ.’

¹¹ Tigeḡ mac andôhônḡ lau bu sêḡgili yomsu dinanḡ. ḡamalac daḡ ndê awa me gêtḡ bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc inḡ bu ndic yao gêtḡ dau ma sôm têtḡ inḡlu, ‘Gêḡ naḡ bu nem amlu sa, naḡ gasam bu Koban.’ (Yom Koban dinanḡ ḡahu bu inḡ kêyalinḡ gêtḡ dau sa bu kêḡ ti da têtḡ Anôtô.) ¹² Tu dinanḡ-ḡga inḡ gêm inḡ damba lu dinda sa dom, ma mac alic ḡayham. ¹³ ḡalêḡ dinanḡ mac aseḡ Anôtô ndê yom popoc ma aḡkuc lau andô si ḡagôliḡ naḡ apami sic dulu têtḡ mac. Mac akôm mêtê daêsam gitôm dinanḡ.”

¹⁴ Goc Yisu ta lau hoḡ sêtêḡ inḡ sêmeḡ tiyham, ma sôm, “Mac lau

* **7:4:** Têtḡ ndoc lau Palêsai ma lau †Skraib sêmbu maket, naḡ semlihi gêtḡ yêc lau Israel ḡatô naḡ sêhêgo dau tu Moses ndê yomsu-ḡga dom, ma †lau gameḡ apa-ḡga naḡ sêmbu maket ḡamala. ḡac gauc gêm bu lau dau oc sêkôm ḡac ḡadômbwi sa yêc Anôtô anḡô-ḡga, ma bocdinaḡ sêḡgwasiḡ amba têtḡ ndoc sêmbu akêḡ maket sêmeḡ.

hoj, anjô ma anyalê. 15-16 Gêj hoj nanj yêc awê ma sip namalac njatac njalôm, nanj njadanj kôm inj njadômbwi sa yêc Anötö anjô-njga dom. Magoc mêtê ti gauc sac nanj menj akêj namalac njalôm, nanj kôm inj njadômbwi sa yêc Anötö anjô-njga.”

17 Tinjambu Yisu hu lau dinanj sinj ma inj ti ndê njgacsêjnomi sêsôc andu danj si. Goc sêndac inj pi yom gôlinj dinanj njahu. 18 Ma inj ndac njac, “Bocke dec mac atôm lau njatô nanj si gauc sa dom? Alic bu gêj n anj yêc awê, ma sip namalac njatac njalôm, nanj oc kôm inj njadômbwi sa dom. 19 Njahu bu gêj dinanj sip inj njalôm ti gauc dom, magoc sip inj njatac njalôm goc tinjambu sa menj tiyham.” (Yisu ndê yom dinanj tôc asê bu Anötö gic yao gêj danenj-njga danj bu gêj njadômbwi dom.)

20 Ma inj gic têku yom ma sôm, “Gêj sac bocke nanj sa yêc namalac si njalôm me whasuj, nanj kôm inj njadômbwi sa yêc Anötö anjô-njga. 21-22 Mêtê sac daêsam njahu yêc namalac si njalôm. Gauc sac, mêtê sênem kanj gêj-njga, sêndic namalac ndu-njga, mêtê mockainj-njga nanj lau nanj sem dau sa su, ma lau nanj sem dau sa su dom nanj sêkôm, lêj atac whinj awa ti wapa-njga, mêtê sêlic lau sac-njga ti sêjnsau lau-njga, mêtê sênenj gêj njawahô-njga, mêtê njalôm njagalac-njga ti mêtê lêmunj-njga, ma sêsôm yom sac-sac-njga, mêtê sêtoc dau sa-njga, ma lêj gauc mbasi-njga. 23 Mêtê sac kainj dinanj hoj njahu yêc namalac si njalôm, ma kôm njac njadômbwi sa yêc Anötö anjô-njga.”

Awhê Kanan-njga danj kêj whinj njnjga

(Mat 15:21-28)

24 Yisu ti ndê njgacsêjnomi sêhu gamej dinanj sinj, ma sêtêj gamej nanj yêc kêpinj malac Taya ma sêsôc andu danj si. Inj tec bu lau danj sênyalê gamej nanj inj mbo, magoc

inj gitôm dom bu sinj dau. 25-26 Awhê danj mbo gamej dinanj, nanj njalau sac danj mbo inj atuwê njalôm. Inj awhê Grik-njga nanj dinda kôc inj yêc gamej Sairo-Pionisia-njga. Têj ndoc awhê dau njô njawaê pi Yisu, nanj têtj inj gi, ma hu dau sip nom yêc inj gahi-njga. Ma inj têtj Yisu njnjga bu inj soc njalau sac dau su yêc inj atuwê.

27 Ma Yisu sôm têtj inj, “Gêj namata-njga dakêj gêj danenj-njga têtj balêkoc bu sênenj e hóc njac dôj. Solop dom bu dakôc balêkoc si gêj danenj-njga, ma tambalinj têtj giam sênenj.” 28 Magoc awhê dau ô yom ma sôm, “Yomandô Pômdau, magoc giam nanj sêndôc tebo njapu, nanj senj gêj njapoc nanj balêkoc sênyainj sip nom.” 29 Goc Yisu sôm, “Tu am nem yom dinanj-njga dec aô wanem am sa. Am mbu ndi ma am oc lic bu njalau sac dau hu am atômwê sinj su.”

30 Goc awhê dau mbu têtj ndê andu gi, ma tap sa bu njalau sac dau hu inj atuwê sinj ma bawhê dau yêc bêt yêc ndê mbô.

Njgac awha mba ma danjasuj bic

31 Yisu ti ndê njgacsêjnomi sêhu malac Taya njgamej sinj. Nac sêjnsêlêj sêmbo senj têtj malac Saidon goc sêtêj bugictoj Galili-njga, ma sêpi bugictoj njadanga ma sêtêj gamej Dekapolis-njga si. 32 Yêc gamej dinanj lau njatô sêkôc njac danj danjasuj bic ma awha mba ma sêtêj Yisu si, ma sêtenj inj bu kêj amba sac inj. 33 Lau daêsam sêlhac dindê, goc Yisu kôc njac dau ma injlu sêsa njasawa sauuj si sêlhac dau-njga. Ma inj kêj amba-atu sôc njac dau danjasuj, ma inj hu gasôp pi amba-atu ma kêj pi njac dau êmbala. 34 Goc inj tatac undambê, sê awha atu, ma sôm têtj inj bu, “Epata.” (Yom dau danem kwi bu ‘Po asê.’) 35 Ma njagahô inj danjasuj po asê, êmbala tigolonj, ma inj sôm yom yêc awê.

³⁶ Yisu gic yao lau bu sêndic min pi gêŋ dinaŋ têtŋ lau ŋatô dom, magoc sêsôc in ndê yom ŋapu dom. In gic yao ŋac tidim daêsam, magoc ŋac sic min pi in hôc gêlêc su. ³⁷ Ma lau hoŋ naŋ sêŋgô, naŋ sêhêdaê ŋandô ma sêsôm, “In kôm gêŋ hoŋ ŋapep eŋ, ma gitôm bu kôm lau danŋasun bic sêŋgô yom, ma lau awha mba sêsôm yom asê.”

8

Yisu gôlôm lau 4,000
(Mat 15:29-39)

¹ Têtŋ têtŋ dinaŋ lau daêsam sêkac sa tiyham e lau toŋ atu sêmbo sêwhin Yisu. In gêlic bu ŋac si gêŋ sêneŋ-ŋga mba, goc ta ndê ŋgacsêŋomi sêtêtŋ in sêmeŋ, ma sôm têtŋ ŋac bu, ² “Aô taŋwalô lau dindec, bu sêmbo sêwhin aô gitôm bêc tō su, ma ŋac si gêŋ sêneŋ-ŋga pacndê. ³ Ma aô bu wakêŋ ŋac sêlhô ti gêŋ yô ŋac, dec ŋac oc tagôlô yêc seŋ. ŋac si lau ŋatô sêmeŋ akêŋ gameŋ baliŋ.” ⁴ Magoc in ndê ŋgacsêŋomi sêô in ndê yom ma sêsôm, “Yac dambo gameŋ sawa, ma oc dakôc gêŋ daneŋ-ŋga y êc nde, naŋ tôm bu lau hoŋ dindec sêneŋ?” ⁵ Ma Yisu ndac ŋac, “Mac nem bolom hiŋga ndöc?” Ma ŋac sêsôm, “Yac mba bolom 7 sêndöc.”

⁶ Goc Yisu sôm têtŋ lau bu sêndöc sic sêndöc nom. Ma in kôc bolom 7 dinaŋ ma gêm danŋe, pô kôc-kôc, ma kêtŋ têtŋ ndê ŋgac-sêŋomi bu sêndic sam têtŋ lau, dec sic sam. ⁷ Ma ŋac si i mwambwa ŋatô sêndöc, naŋ Yisu gêm mbec whin, ma sôm bu sêndic sam têtŋ lau. ⁸ Ma lau hoŋ seŋ e hôc ŋac dôn, goc ŋgacsêŋomi sic ŋadêlê sa sip gatop 7 e meŋhu. ⁹ Lauŋac naŋ seŋ gêŋ dau, naŋ si namba gitôm 4,000. Tinambu Yisu kêtŋ ŋac sêlhô si, ¹⁰ ma in ti ndê ŋgac-sêŋomi sêpi waŋ danŋ ma sêtêtŋ gameŋ naŋ sêsam bu Dalmanuta, naŋ si.

Lau Palêsai sêndac Yisu bu kôm gêŋ dalô

(Mat 16:1-4)

¹¹ Lau Palêsai ŋatô sêtêtŋ Yisu si, ma sic hu sêŋsu in. ŋac bu sêŋsahê in, dec sêndac in bu kôm gêŋ dalô danŋ bu tōc asê bu in kôc ŋaclai yêc Anötô ndê. ¹² Magoc Yisu h ulai ma sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac lau têtŋ dindec-ŋga aŋsalê gêŋ dalô? Yomandô wasôm t êŋ mac bu aô wakôm gêŋ dalô tôm mac andac, naŋ danŋ dom.” ¹³ Goc in hu ŋac sin ma pi waŋ tiyham whin ndê ŋgac-sêŋomi ma sêlhô bu sêmbu sêpi bugictonŋ ŋadanaŋa sêndi.

Yisu puc lau Palêsai ti Herod si giso asê

(Mat 16:5-12)

¹⁴ Têtŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêpi waŋ dau si, naŋ sêŋlhinŋ dau sin bu sêkôc bolom ŋatô, ma ŋac si bolom tigen yêc waŋ dau ŋalôm. ¹⁵ Ma Yisu sôm yom ti ŋanga têtŋ ŋac bu, “Ayob daôm ŋapep pi lau Palêsai si yist ma Herod ndê yist.” ¹⁶ Ma ŋac sem yomgalôm sêwhin dandi ma sêsôm, “In sôm yom dinaŋ ŋahu bu yac neŋ bolom mbasi.” ¹⁷ Yisu kêtŋalê yom naŋ ŋac sêsôm, dec sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac am yomgalôm ma gauc gêm bu yom naŋ aô gasôm pi yist, naŋ ŋahu bu mac nem bolom mba? Bocke mac nem gauc sa pi gêŋ hoŋ naŋ aô gakôm, naŋ dom? Mac nem ŋalôm ŋadandi sa, a? ¹⁸ Tanôm yêc, magoc mac alic gêŋ danŋ ŋapep dom. Danŋamsun yêc, magoc mac aŋgô yom dom. Gauc nem gêŋ naŋ aô gakôm su. ¹⁹ Têtŋ têtŋ naŋ aô gac sam bolom amanŋanŋ têtŋ lau 5,000, naŋ mac ahonŋ ŋadêlê sa sip gatop hiŋga?” Ma sêsôm, “Gatop 12.” ²⁰ Goc Yisu sôm, “Ma têtŋ têtŋ naŋ aô gac sam bolom 7 têtŋ lau 4,000, naŋ mac ahonŋ ŋadêlê sa sip gatop hiŋga?” Ma sêsôm “Gatop 7.” ²¹ Goc in sôm têtŋ ŋac, “Ma bocke dec mac nem gauc sa su dom?”

Yisu kôm ñgac tapec ñayham sa

²² Ñac sêlac wan si e sêhóc asê malac Betsaida. Ma lau ñatô sêkôc ñgac tapec danj sêtêñ Yisu si, ma sêndac Yisu bu kêñ amba sac in. ²³ Goc Yisu kêñ in sip amba, ma wê in sa malac ñamakê gi. In hê gasôp pi in tandô ma kêñ amba sac in, ma ndac, “Am gêlic gêñ danj me mba?” ²⁴ Ma ñgac dau hóc tandô sa ma sôm, “Aêc, aô galic ñamalac sêñsêlêñ sêmbo, magoc galic ñac ñadauñ-dauñ. Aô galic ñac sêtôm a.” ²⁵ Goc Yisu kêñ amba sac in tandô tiyham, ma in tandô po asê ma ñayham sa. Ma in gêlic gêñ honj ñawa ñayham. ²⁶ Goc Yisu kêñ in kôlhô gi ma sôm, “Am lhô solop têtñ nem andu ndi. Mbu sôc malac dec ndi dom.”

Pita hoc Yisu ñahu asê

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Tinjambu Yisu ti ndê ñgac-sêñjomi sêlhô bu sêtêñ malac ñatô nanj yêc kêpiñ Sisaria-Pilipai sêndi. Sêñsêlêñ sêmbo señ ma Yisu ndac ñac bocdec bu, “Lau sêsôm bu aô asa?” ²⁸ Ma ñac sêsôm têtñ in, “Lau ñatô sêsôm bu am Jon, Ñgac Kêku Lau-ñga, ma ñatô sêsôm bu am Elaija, ma ñatô sêsôm bu am propet akwa-kwa si danj.” ²⁹ Dec in ndac ñac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aô asa?” Ma Pita ô in awha ma sôm, “Am Mesaya dau.” ³⁰ Goc Yisu gic yao ñac bu sêsôm in asê têtñ lau danj dom.

Yisu sôm gwananj bu in oc hóc ñandê

(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

³¹ Têtñ têtñ dinañ Yisu gic hu kêdôhônj ñac pi gêñ nanj oc hóc asê Ñamalac ndê Atu. In oc hóc ñawapac daêsam, ma lau bata Israel-ñga ti †dabuñsiga atu-tu ma lau nanj sêndôhônj yomsu oc sêtec in. Lau oc sêndic in ndu, ma tinjambu bêt tó ñinnga su in oc tisa tiyham. ³² In sôm yom dinañ yêc awê, dec Pita kôc in sa ñasawa sauñ gi, ma sôm

in. ³³ Magoc Yisu kac dau kwi, tahê ndê ñgacsêñjomi ma sôm Pita bocdec bu, “Sadanj, kôc daôm sa lhô su! Bu am kêyalê Anötô ndê lêtñ dom, am bu êmkuc ñamalac si gauc ñambwa.”

Lau nanj sêñkuc Yisu oc sêhóc ñawapac

(Mat 16:24-28; Luk 9:23-27)

³⁴ Goc in mbwêc ndê ñgac-sêñjomi ti lau daêsam nanj sêñkuc in, nanj sêtêñ in sêmenj, ma sôm têtñ ñac, “Asa nanj tac whinj bu êñkuc aô, nanj êngwininj dau ma hóc ndê a gicso dau sa, ma êñkuc aô. ³⁵ Bu asa nanj tac whinj bu sap gêñ nom-ñga dôñ ñapanj tu mbo tali-ñga, nanj oc ñinnga. Magoc asa nanj bu hu gêñ nom-ñga sinj tu êñkuc aô-ñga ma tu ñawaê ñayham-ñga, nanj oc ñinnga dom. ³⁶ Ñamalac danj bu po gêñ nom-ñga honj sa, magoc in dau gatú bu ñinnga, dec gêñ nom-ñga honj dinañ oc tôm dom bu nem in sa. ³⁷ Bu gêñ ñayham bocke yêc, nanj gitôm bu dakêñ têtñ Anötô ô yac neñ gatuñ?

³⁸ “Lau têtñ dindec-ñga ñac lau sac, ma sêpuc dômbwê Anötô ma sêsa si lêtñ bambalinj tôm lau mockain-ñga. Asa nanj kwahic dec maya tu aô ti anej yom-ñga, nanj Ñamalac ndê Atu oc maya tu in-ñga têtñ ndoc ñambu-ñga nanj in mbu menj ti Damba Anötô ndê ñawasi, ma anjela dabuñj sêwhinj.”

9

¹ Ma in sôm têtñ ñac, “Yomandô aô wasôm têtñ mac! Lau ñatô kwahic dec sêmbo, nanj oc gacgeñ sêmbo tali e sêlic Anötô ndê gôlinj menj sa tiawê ma ti ñaclai atu.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Bêc 6 ginnga su goc Yisu kôc Pita, Jems ma Jon sêwhinj in, ma ñac tawasê sêpi lôc baliñ danj si. Têtñ têtñ dinañ Yisu ndê ñamlic kainj danj sa, ma sêlic in ndê ñawasi. ³ In ndê ñakwê sêp sambuc ma ñawasi

atu, hóc gêlêc gêñ sêsêp nom-nga honj. ⁴Ma sêlic Elaija lu Moses sêhoc dau asê, ma inlu sem yomgalôm sêwhin Yisu. ⁵Goc Pita sôm têñ Yisu, “Kêdôhônwaga, ñayham kêlêc bu yac dambo lec. Yac oc akwê bac tō tu mac ambo-nga, am nem bac danj, Moses nde danj, ma Elaija ndê bac danj.” ⁶Ngacsêñomi tō dinanj sêtōc dau atu, ma bocdinañ Pita gêm gauc yom tu sôm-nga. ⁷Têñ dinanj dao danj meñ kêgatōc ñac ahuc, ma awaha danj sa yêc dao ñalôm, nanj sôm, “Aō neñ atunjac dau dindéc, nanj aō atac whin ndu andô. Anjô inj ndê yom manj.” ⁸Ma ñagahô ñac tahê gameñ dau, ma sêlic bu Yisu tawasê mbo whin ñac.

*Gêndac pi Elaija
(Mat 17:10-13)*

⁹Tinambu ñac sêsip akêñ lôc dau sêmeñ, ma Yisu kêñ yao bu sêsôm yom pi gêñ nanj sêlic yêc lôc, nanj asê dom e tôm Ñamalac ndê Atu tisa akêñ lau batê-nga. ¹⁰Tu dinanj-nga ñac sem yom dinanj ahuc yêc ñac dau, magoc sem yomgalôm sêwhin dandi ñapañ pi gêñ dau. Nahu bu Yisu ndê yom pi inj tisa akêñ lau batê-nga, nanj sêñyalê ñahu dom.

¹¹Ma sêndac Yisu, “Lau Skraib nanj sêndôhôn yomsu, nanj sêsôm bu Elaija oc meñ hóc asê munj, ma tinambu Mesaya oc meñ. Yom dau ñahu bocke?” ¹²⁻¹³Ma Yisu sôm, “Elaija gic waê bu hóc asê munj Mesaya, bu êmasañ gêñ honj tisolop. Ma aō wasôm têñ mac, bu Elaija meñ hóc asê su. Ma lau sêkôm mêtê sac têñ inj tôm ñac atac whin, tôm Anötô ndê yom nanj sêto yêc gwanaj su. Ma yom nanj sêto yêc pi Ñamalac ndê Atu nanj sôm bu inj gic waê bu hóc ñandê atu, ma lau oc sêpu inj ma sêtec inj. Mac anjalê yom dau ñahu, me mba?”

*Yisu soc ñalau sac su yêc balê danj
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

¹⁴Yisu ma ngacsêñomi tō dinanj sêsip akêñ lôc dau sêmeñ ma sêlic bu kêdôhônwaga yomsu-nga ñatô ma Yisu ndê ngacsêñomi ñatô sêsôm dau sêmbu, ma lau tonj atu sêñgihi ñac ahuc. ¹⁵Têñ ndoc lau honj dinanj sêlic Yisu nanj sêhêdaê ñandô, ma sênti sêtêñ inj si ti sêhê mwalêc inj. ¹⁶Ma Yisu ndac ñac bu, “Mac asôm daôm pi yom bocke?” ¹⁷Ma ñamalac danj nanj mbo lau tonj atu ñalôm, nanj ô yom ma sôm, “Kêdôhônwaga, aō gakôc aneñ balê dindéc gameñ, bu ñalau sac danj mbo inj ñalôm ma kôm inj awaha mba. ¹⁸Têm ñatô ñalau sac dau kôc inj dôñ ma tuc inj sip nom gi, kôm inj whapwic sa ma señ lhô, ma inj amba ti gahi ñanga sa. Aō gandac am nem ngacsêñomi bu sêsoc ñalau dau su, magoc ñac sêtôm dom.” ¹⁹Yisu ngô yom dau ma sôm, “O mac lau, aō gambo gawhinj mac ñasawa hic baliñ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêñ danj? Aō wambo wawhinj mac ñapañ dom! Mac nem akêñ whinj mbasi. Akôc balê dau sa amenj.”

²⁰Dec sêkôc balê dau sêtêñ Yisu sêmeñ, ma têñ têm ñalau sac gêlic inj, nanj ñagahô inj kêmwanañ balê dau ti ñanga, goc tuc inj sip nom gi, ma inj kêpi ti whapwic sa yêc nom. ²¹G oc Yisu ndac balê dau ñadamba, “Ñalau sac kôm inj bocdinañ tôm yala hinja?” Ma damba sôm, “Inj mbo bocdinañ têñ têm inj balêkoc saunj ñapañ e kwahic dec. ²²Ma ndoc daêsam ñalau sac dau tuc inj peñ sip bu me sip ya, ma kôm bu ndic inj ndu ninga. Tigeñ am bu nditôm, dec tamwalô alu ma nem alu sa.” ²³Goc Yisu sôm têñ inj, “Bocke dec am sôm têñ aō, ‘Am bu nditôm?’ Mac bu akêñ whinj, dec gêñ honj oc nditôm.” ²⁴Ma ñagahô balê ñadamba ta yom ma sôm, “Aō gakêñ whinj. Nem aō sa bu wakêñ whinj ñanga.”

²⁵Yisu gêlic bu lau daêsam sênti sêmeñ, dec hec yom ñalau sac ma

sôm, “Am ñalau dangasuj bic ma awha mba-nga, aõ wandic atu am bu hu balê dindec sinj, ma sôc in ñalôm tiyham dom!”²⁶ Goc ñalau sac dau mbwêc asê ma kêmwanaj balê dau ñalêj sac, goc sa awê gi. Ma balê dau yêc gitôm ngac batê danj, dec lau daêsam sêsôm, “Inj mbac ndu su.”²⁷ Tigej Yisu kêm inj sip amba, keñ inj sa, ma inj tisa kalhac.

²⁸ Tiñambu Yisu sôc andu danj gi, ma inj ndê ngacsêjomi sêndac inj gelec, “Bocke dec yac atôm dom bu asoc ñalau dinanj su?”²⁹ Ma inj sôm, “Mac bu asoc ñalau kainj dinanj su, nanj aterj mbec ñannga. Ñalêj danj mba.”

Yisu sôm tiyham bu inj oc mbac ndu ma tisa

(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Yisu ti ndê ngacsêjomi sêhu gamej dinanj sinj, ma sêñsêlêj sêmbo gamej Galili-nga. Yisu bu êndôhônj ñac têtj têtj dinanj, dec tec bu lau sêñyalê gamej nanj ñac sêmbo. Inj sôm têtj ñac, “Tiñambu oc sêkêj Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba. Ñac oc sêndic inj ndu, magoc têtj bêc tônia su, inj oc tisa tiyham.”³² Magoc ñac si gauc sa pi inj ndê yom dom, ma sêtôc dau bu sêndac inj pi yom dau ñahu.

Asa ti ñamalac ñamata-nga?

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Ñac sêñsêlêj e sêhóc asê malac Kapenaom, goc si sêndôc andu danj. Ma Yisu ndac ñac, “Mac asenj daôm pi gêj sake yêc senj?”³⁴ Magoc ñac sem dôj, bu yêc senj ñac sem yomgalôm sêwhinj dandî pi ñac si asa inj ngac ñamata-nga.³⁵ Yisu ndôc sic ma ta ngacsêjomi 12 sêtêj inj si, ma sôm têtj ñac, “A sa nanj bu ti ñamalac ñamata-nga yêc Anötô anjô-nga, nanj êngwininj dau ti ngac ñambu-nga, ma nem akinj lau honj.”³⁶ Goc inj kôc balêkoc sauj danj ma kêtj inj kalhac ñac ñalhu. Ma inj kêtjape inj ma sôm,³⁷ “Asa nanj bu

kôc balêkoc sauj danj tôm inj dindec, nanj sa tu aõ neñ ñaê-nga, nanj gitôm inj kôc aõ dauñ sa. Ma asa nanj kôc aõ sa, nanj kôc aõ tanwasêj sa dom, magoc kôc Damanj nanj kêtj inj aõ gamej, nanj sa bocdinanj.”

Lau nanj sêkôm gwelenj tu Yisu-nga, nanj sêwhê dau kôc dom

(Luk 9:49-50)

³⁸ Têtj bêc danj Jon sôm têtj Yisu bu, “Kêdôhônjwaga, yac alic ngac danj kôm gwelenj ma soc ñalau sac su yêc lau ña am nem ñaê. Yac ac yao inj, bu inj kêtjuc am whinj yac dom.”³⁹ Magoc Yisu sôm, “Alhac inj ahuc dom, bu ñamalac nanj kôm gêj dalô ña anenj ñaê, nanj gitôm dom bu kac ndê awha kwi ñagahô, ma sôm yom sac pi aõ.⁴⁰ Asa nanj kêtj kisa yac dom, nanj yac neñ danj.⁴¹ Yomandô aõ wasôm têtj mac bu asa nanj kôm gêj sauj danj bu nem mac sa tu mac anjuc aõ Kilisi-nga, gitôm inj kêtj bu laclhu danj têtj mac anôm, nanj Anötô oc êñlhinj inj sinj dom. Inj oc kêtj ñagêyô ñayham têtj inj.”

Puc pi lêtôm

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Ma Yisu sôm, “Ñamalac danj bu tim balêkoc sauj danj nanj kêtj whinj aõ bu kôm mêtê sac, nanj kôm giso atu. Oc ñayham bu dasô hoc atu danj pi inj kachu, ma tambalin inj sip gwêc ndi ñinnga. Ma bocdinanj oc tôm dom bu inj tim balêkoc dau, ma tiñambu tap Anötô ndê matôc sa.

⁴³⁻⁴⁴ “Am amam bu kôm sac, nanj tim kic. Am bu tap undambê sa, ma ndôc tamli ti amam gatuc, nanj ñayham hóc gêlêc am kôm sac ña amam lu-lu e am sip ya lambwam-nga nanj sa ñapanj, nanj ndi.⁴⁵⁻⁴⁶ Ma gahim bu kôm sac, nanj tim kic. A m bu tap undambê sa, ma ndôc tamli ti gahim gatuc, nanj ñayham hóc gêlêc am kôm sac ti gahim lu-lu e Anötô tuc am sip ya lambwam-nga nanj sa ñapanj, nanj ndi.⁴⁷ Ma am nem tanôm bu kôm sac, nanj kip

sa. Am bu ndöc Anötö ndê gameŋ undambê-nga ti tanôm tigen, naŋ ŋayham hôc gêlêc am kôm sac ti tanôm lu-lu e Anötö tuc am sip lambwam ndi. ⁴⁸ Yêc gameŋ dinan la u oc sêhôc ŋandê ŋapaŋ, tôm yom naŋ Aisaya to yêc bocdec bu, ‘*Dombo oc mbac ndu dom, ma ya oc sa ŋapaŋ.*’

⁴⁹ “Bocdinan ayob daôm tu lêtôm-nga, bu Anötö oc kêŋ ya êmbô lau hon, * gitôm lau sêkêŋ gwêc so pi wata tu bu yêc ŋayham ŋasawa baliŋ. ⁵⁰ Gwêc so dau in gêŋ ŋayham, magoc ŋamakic bu niŋga, oc dakôm ŋamakic sa tiyham ŋalêŋ nde? Bocdinan ambo lau nom-nga ŋalôm atôm gwêc so, ma ambo awhin daôm ti yom malô.”

10

Anötö tec bu awhê lu ngac sêhu dau sin

(*Mat 19:1-12*)

¹ Yisu ti ndê ngacsêŋomi sêhu gameŋ dinan sin, ma sêtêŋ gameŋ Judia-nga si. Goc sêpi Bu Jordan ŋadaŋga naŋ yêc têtŋ gameŋ ac pi-nga, naŋ si. Yêc gameŋ dinan lau daêsam sêkac sa tiyham ma sêtêŋ in si, ma in kêkuc in ndê mêtê ma kédôhônŋa.

² Ma lau Palêsai ŋatô sêmeŋ ma bu sêtim Yisu, dec sêndac in bocdec bu, “Ngac dan bu hu ndê awhê sin, naŋ oc êŋgili yomsu, me mba?” ³ Ma Yisu ndac ŋac ô, “Moses to yomsu bocke?” ⁴ Goc sêsôm, “Moses sôm bu ngac dan gitôm bu to bapia hu nawhê sin-nga, goc hu ndê awhê sin.” ⁵ Ma Yisu sôm, “Aêc. Moses to yomsu dinan tu mac nem ŋalôm ŋadandi-nga. ⁶ Magoc têtŋ têtŋ Anötö kêŋ undambê ti nom, naŋ in kêmasan ŋamalac ngac ti awhê. ⁷ Ma tu dinan-nga ‘*ngac dan oc hu damba*

lu dinda sin, ma sap in nawhê dôŋ, ⁸ *ma inlu sêti gêtŋ tigen.*’ Yom dau whê sa bu inlu sêmbo sêtôm ŋamalac lu dom, inlu sêti gêtŋ tigen yêc Anötö anğô-nga. ⁹ Bocdinan yham dom andô bu ŋamalac sêkac gêtŋ naŋ Anötö dau kêŋ pitigen, naŋ su.”

¹⁰ Tiŋambu Yisu ti ndê ngacsêŋomi sêndöc andu dan, ma sêndac in pi yom dinan ŋahu. ¹¹ Ma in sôm, “Ngac naŋ hu in ndê awhê sin ma gêm awhê wakuc, naŋ kôm gêtŋ mockain-nga têtŋ in yêc Anötö anğô-nga. ¹² Ma awhê naŋ hu nakweŋ sin ma gêm ngac wakuc, naŋ kôm gêtŋ mockain-nga bocdinan.”

Yisu gêm mbec balêkoc

(*Mat 19:13-15; Luk 18:15-17*)

¹³ Têtŋ bêc dan lau sêhon si balêkoc sêtêŋ Yisu si, bu in kêŋ amba sac ŋac. Magoc in ndê ngacsêŋomi sêsôm dinda ti dambai. ¹⁴ Têtŋ têtŋ Yisu gêlic gêtŋ dau in tac ŋandê, ma sôm têtŋ ŋac, “Atec balêkoc dinan sêtêŋ aô sêmeŋ. Alhac ŋac ahuc dom, bu Anötö ndê gôlin gic lau naŋ sêtôm balêkoc sauŋ dindac, naŋ ŋawaê. ¹⁵ Aô wasôm yomandô têtŋ mac bu asa naŋ bu sôc Anötö ndê gôlin ŋapu gitôm balêkoc sauŋ dan dom, naŋ oc nditôm dom bu sôc ndi.” ¹⁶ Goc in kôc balêkoc dau sa ma kêgape ŋac. Ma in kêŋ amba sac ŋac, ma gêm mbec ŋac.

Ngac ti lêlôm

(*Mat 19:16-22; Luk 18:18-23*)

¹⁷ Yisu ti ma kêsêlêŋ mbo sen whin ndê ngacsêŋomi. Ma ngac dan kêti meŋ ma pôn haduc yêc in anğô-nga, ma ndac in bocdec bu, “K êdôhônwaga ŋayham, aô wakôm bocke dec tiŋambu Anötö oc kôc aô sa wandöc tanŋa ŋapaŋ.” ¹⁸ Goc Yisu sôm têtŋ in, “Tu sake-nga am sam aô

* **9:49:** Yom naŋ yêc ŋabatin 49 naŋ ŋahu yêc awê dom, magoc lau ŋatô gauc gêm bocdec bu. Anötö tac whin bu lau sêkêŋ whin Yisu-nga sêhu mêtê sac hon sin ma sêsa lêtŋ gitêtŋ en. Gêtŋ bocke naŋ bu lhac ŋac ahuc tu sêtap gameŋ undambê-nga sa, naŋ sêhu sin tôm yom naŋ yêc ŋabatin 43-47 whê sa. Ma Anötö oc kêŋ ya êmbô lau gitôm lau sêpec gol ŋa ya tu bu ŋadômbwi niŋga ma gol ŋawasi solop yêc.

bu ngayham? Anötö tigeri in ngayham.
 19 Am këyalê yomsu nan Anötö këi têt Moses, 'Ndic ngaymalac ndu dom. Kôm gêt mockain-nga dom. Nem kan gêt dom. Sôm yom tasan pi lau dom. Êmsau lau bu kôc nac si gêt dom,' ma 'Toc damam lu dinam sa.' 20 Ma in sôm, "Kêdôhôn-waga, aô kakuc yomsu hon dinan, têt ndoc aô gambo balê napan e kwahic dec." 21 Yisu tahê in ma tac whin in kêtêc. Ma in sôm, "Gêt tigeri yêc tu am kôm-nga. Am ndi, këi am nem gêt hon têt lau sênemlihi, ma këi ngayawa têt lau ngaylôm sawa. Ma bocdinan am nem awa nandô oc yêc undambê. Ma tinambu am mwer ma êmkuc aô." 22 Magoc têt têt ngayac dau ngô Yisu ndê yom dinan in wec, ma kôlhô ti ngaylôm ngayapac gi. Nahu bu in ngayac ti lêtôm.

Puc pi awa ti wapa

(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

23 Goc Yisu tahê lau hon, ma sôm têt in ndê ngaycsênomi, "Lau ti lêtôm si awa ti wapa kalcac nac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlin napan ngayahô." 24 Nac sênghô in ndê yom dinan e sêhêdaê. Ma Yisu sôm têt nac tiyham, "O anei balêkoc atac whin-nga, ngaymalac bu sêsôc Anötö ndê gôlin napan, nan gêt saun dom. 25 Bôc atu dan gitôm kamel, oc tôm bu sôc so ngaylasê ngayahô, hôt gêtêc ngayac ti lêtôm dan bu sôc Anötö ndê gôlin napan." 26 Yisu ndê ngayac-sênomi sênghô yom dinan ma sêhêdaê nandô. Ma sêsôm têt dandi, "Bu bocdinan dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasin nem lau sin-nga sa? Oc ngayapac atu!" 27 Yisu tahê nac ma sôm, "Gêt nan ngaymalac sêtôm dom bu sêkôm, nan Anötö gitôm bu kôm, bu Anötö gitôm bu kôm gêt hon."

28 Goc Pita sôm têt in, "Yac oc bocke? Yac ahu gêt hon sin tu

an-kuc am-nga." 29 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Aô wasôm yomandô têt mac. Asa nan bu hu andu, me asidôwai, me lhuwêi, me dinda lu damba, me balêkoc, me nom sin tu aô-nga ma tu gweler ngayawa ngayham-nga, 30 nan Anötö oc këi gêt kain dinan daêsam têt in ô, têt ndoc in mbo nom. Ma in oc tap kisa ti ngayapac sa tu aô-nga whin. Ma têt têt ngayambu-nga, Anötö oc kôc in sa, ma këi in ndôc tali napan yêc undambê. 31 Tigeri lau daêsam nan kwahic dec sêti lau ngaymata-nga, nan oc sêti lau ngayambu-nga, ma lau ngayambu-nga oc sêti lau ngaymata-nga."

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu

(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Yisu wê in ndê ngaycsênomi ma sênghêlê sêmbo sen bu sêtê Jerusalem sêndi. In ndê ngaycsênomi sênghêlê ti sêhêdaê, ma lau natô nan sênghêlê sêwhin nac, nan sêtôc dau.* Bocdinan Yisu kôc ngaycsênomi 12 sêsa si sêlhac dau-nga, ma sôm yom tiyham pi gêt nan oc hôt asê in. 33 In sôm, "Kwahic dec yac bu dapi malac Jerusalem dandi, ma ngayac dan oc hoc ngaymalac ndê Atu asê ma këi in sip dabun-siga atu-tu ti kêdôhôn-waga yomsu-nga amba. Nac oc sêkic yom bu sêndic in ndu, ma sêkê in sip lau Rom-nga amba. 34 Nac oc sêsu in susu, sêhê gasôp pi in, sêndic in ngaylic nandê ma sêndic in ndu. Magoc tinambu bêt tô nin-nga su, goc in oc tisa tiyham."

Jems lu Jon bu sêhôt gêtêc ngaycsênomi natô

(Mat 20:20-28)

35 Jems lu Jon, Sebedi ndê atungac lu, sêtê Yisu si ma sêsôm, "Kêdôhôn-waga, alu atac whin gêt dan, ma bu andac am bu kôm gêt dau nandô sa." 36 Goc Yisu ndac,

* 10:32: Lau nan sênghê Yisu nan sêhêdaê ti sêtôc dau, nahu bu nac gauc gêm yom nan Yisu sôm têt nac su, pi gêt nan oc hôt asê in têt têt in bu pi Jerusalem ndi. Alic Mak 8:31; ma 9:30.

“Amlu atac whiņ bu aö wakôm sake?”³⁷ Ma sêsôm, “Alu atac whiņ bu têt ndoc am ndöc nem pôn kiņ-ņga ti űawasi atu, naņ am kêt alu andöc awhiņ am, daņ ndöc amam andô-ņga ma daņ ndöc gasê-ņga.”³⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Amlu anyalê gêt naņ amlu andac, naņ dom. Amlu atôm bu anôm gêt sip laclhu űawapac-ņga naņ aö wanôm, a? Ma atôm bu aliņ sanġu† naņ aö oc waliņ, a?”³⁹ Ma iņlu sêsôm, “Aêc, alu atôm.” Goc Yisu sôm, “Yomandô! Amlu oc anôm gêt sip laclhu tôm aö wanôm, ma aliņ sanġu tôm naņ aö waliņ.”⁴⁰ Magoc aö dec oc wanġaliņ lau sa bu sêndöc aö aman andô-ņga ti amanġ gasê-ņga, naņ dom. Anötö ti űadau bu êġyaliņ lau sa bu sêndöc dinaņ.”

⁴¹ Têt ndoc űgacsêġomi 10 sêġgô yom dau űawaê, naņ űac tac űandê têt Jems lu Jon.⁴² Goc Yisu mbwêc űac sêtêt iņ si, ma sôm, “Mac anyalê bu lau sambuc si gôliņwaga sêtoc dau sa têt űac si lau, ma űac si lau bata sêġgwiniņ lau naņ sêmbo űac űapu.”⁴³ Tigeņ mac aņkuc űac si mêtê dau dom. Mba! Mac nem aša bu ti űamalac tiwaê yêc Anötö aņġô-ņga, naņ nem akiņ mac.⁴⁴ Aêc! Aša bu ti mac nem űamalac űamata-ņga, naņ êġgwiniņ dau ma ti mac hoņ nem űac akiņ űambwa.⁴⁵ űahu bu lêt dau ti aneņ lêt. űamalac ndê Atu meņ tu bu lau sênem akiņ iņ-ņga dom. Mba. Iņ meņ bu nem akiņ lau, ma bu kêt dau ti da bu nemlhi lau daêsam si sac űatöp.”

Yisu kôm űac tapec Batimeas űayham sa

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Yisu ti ndê űgacsêġomi sêġsêlêt e sêhóc asê malac Jeriko, ma lau toņ atu sêġkuc űac. Têt ndoc űac bu sêhu Jeriko siņ, naņ sêtap űac tapec daņ sa, naņ ndöc seņ űamakê ma teņ gêt. Iņ Batimeas, űac daņ

ņae Timeas ndê atunġac.⁴⁷ Têt têm iņ űgô bu Yisu Nasaret-ņga kêsêlêt mbo seņ, naņ gic hu mbwêc yom asê bocdec bu, “Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö!”⁴⁸ Goc lau daêsam sêhec yom iņ ma sêsôm bu iņ nem dôt. Magoc iņ mbwêc ti űaņga, “Dawid ndê Atu, tamwalô aö.”⁴⁹ Yisu űgô űac si yom ma kwê dôt kalhac, goc sôm têt lau, “Mac asôm têt iņ bu meņ.” Goc sêta yom têt űac tapec dau ma sêsôm, “Tisa ti atac űayham! Iņ ta am bu mweņ.”⁵⁰ Goc űac dau kac ndê űakwê andô-ņga baliņ su yêc nom, ma tisa űagahô ma têt Yisu gi.⁵¹ Ma Yisu ndac iņ, “Am tac whiņ bu aö wakôm sake têt am?” Ma űac tapec dau sôm, “Kêdôhôn-waga, aö tac whiņ bu tanôt űayham sa.”⁵² Goc Yisu sôm, “Am ndi! Am nem kêt whiņ aö dec kôm am űayham sa.” Ma űagahô iņ tandô űawa sa, ma iņ kêtuc Yisu mbo seņ.

11

Yisu sôc Jerusalem gi

(Mat 21:1-9; Luk 19:28-40; Jon 12:12-15)

¹ Yisu ti ndê sêġomi sêġsêlêt sêhêganôt Jerusalem e sêsui sa malac Betani ma malac Betpaġi yêc Lôc Olib. Goc Yisu kêt iņ ndê űgacsêġom lu,² ma sôm têt iņlu, “Asôc malac dindê andi, ma yêc dindê amlu oc atap doņki daņ sa, naņ sêsô dôt kalhac. Iņ doņki űatu wakuc, naņ űamalac daņ ndöc űahô muņ su dom. Aņġapwêc su ma akôc sa amen.”³ Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma amlu aņġapwêc doņki dau, naņ asôm têt űac bu, ‘Pômdau tac whiņ bu doņki dindêc nem iņ sa űasawa sauņ, goc iņ oc kêt mbu meņ.’”

⁴ Bocdinaņ dec iņlu sêsôc malac dau si ma sêtap doņki daņ sa, naņ lau sêsô dôt kalhac seņ űadali k êpiņ

† **10:38:** Yisu ndê yom pi laclhu naņ iņ oc nôm, ma sanġu naņ iņ oc liņ, naņ űahu sip űawapac daêsam naņ oc hóc asê iņ.

andu dan. Inlu bu sêngapwêc su,
 5 ma lau natô nanj sêlhac sêmpin,
 nanj sêndac inlu, "Amlu akôm sake,
 dec bu angapwêc donki dau su?"
 6 Ma inlu sêô ñac si yom tòm Yisu
 sôm têtj inlu, dec sêhu donki dau sinj
 têtj inlu. 7 Sêwê in sa sêtêtj Yisu
 si, ma sêhu si ñakwê awê-nga sac
 donki, goc Yisu pi gi ndôc ñahô. 8 Ma
 lau daêsam sêhê si ñakwê yêc seŋ.
 Ma lau ñatô sêhêako a ñalauŋ yêc
 seŋ ñamakê ma sêkêtj yêc seŋ. 9 Lau
 nanj sêmuŋ Yisu ti lau nanj sêŋkuc inj,
 nanj sêmbwêc "Hosana! Anötö nem
 mbec ñgac nanj meŋ gêm Pômdau
 aŋgô. 10 Anötö nem mbec inj nanj
 meŋ bu puc aban Dawid ndê gôlinj
 dôŋ. Hosana têtj Anötö lôlôc-nga."

11 Yisu hôc asê Jerusalem, goc sôc
 lôm dabuŋ ñabatêmdö gi, ma gêlic
 gêtj sambob nanj yêc dindê. Magoc
 ac gi su dec inj ti ndê ñgacsêŋomi 12
 sêmbu sêsa malac Betani si bu sêyêc
 dindê.

Yisu pucbo a kiŋ danj
 (Mat 21:18-19)

12 Têtj bêtêc Yisu ti ndê ñgac-s
 êŋomi sêhu Betani sinj ma sêŋsêlêtj
 sêmbu seŋ, ma gêtj yô Yisu. 13 Inj
 gêlic a kiŋ danj nanj kalhac ahê, goc
 têtj a dau gi. Têm dinanj inj têtj nanj
 a kiŋ sem ñandô dom, magoc Yisu
 gêlic bu a dinanj ñalauŋ kêsôlô su
 dec kêtj bata bu mboe kiŋ ñandô
 oc sêŋgalêtj. Magoc ñandô mbasi,
 inj tap ñalauŋ ñambwa sa. 14 Goc inj
 pucbo a dau ma sôm, "Lau danj oc
 sêneŋ ñandô yêc a dindac tiyham
 dom." Ma inj ndê ñgacsêŋomi sêŋgô
 yom dau.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
 (Mat 21:12-17; Luk 19:45-46)

15 Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêtj si
 e sêhêc asê Jerusalem, ma sêtêtj
 lôm dabuŋ si. Yêc lôm dabuŋ
 ñabatêmdö lau sêtidulu gêtj ti
 semlhi gêtj sêmbu, ma Yisu gic hu
 soc ñac sêsa awê. Inj kac lau sêô

mone-nga si tebo sa, ma kac lau
 nanj sêyob balusi bu lau sênemlhi,*
 nanj si pôtj sa whin. 16 Ma inj gic yao
 lau bu sêkôc wapa sêtidulu-nga sôc
 lôm dabuŋ ñagameŋ tiyham dom.
 17 Ma inj kêdôhônj lau ma sôm, "Sêto
 Anötö ndê yom yêc bocdec bu, 'Aô
 neŋ andu gic waê bu lau akêtj gameŋ
 hoŋ sêtêtj mbec sêmbu-nga.' Mac
 aŋyalê yom dau, ma bocke dec mac
 akôm Anötö ndê andu ti lau kaŋ si
 gameŋ?"

18 Tinjambu dabuŋsiga atu-tu ma
 lau nanj sêndôhônj yomsu, nanj
 sêŋgô ñawaê pi gêtj nanj Yisu kôm,
 ma sêŋyalê bu lau sambob sêhêdaê
 tu inj ndê yom-nga. Tu dinanj-nga
 dec sêtôc Yisu, ma sêŋsalê lêtj bu
 sêndic inj ndu. 19 Yisu ti ndê ñgac-
 sêŋomi sêmbu Jerusalem e ac gi sip,
 dec sêmbu sêsa si.

Yom pi lêtj dakêtj whin ti datenj
 mbec-nga
 (Mat 21:20-22)

20 Ñagalaŋsê bêtêc Yisu ti ndê
 ñgacsêŋomi sêŋsêlêtj bu sêmbu sêtêtj
 Jerusalem sêndi, ma sêhêc asê a
 kiŋ nanj Yisu pucbo. Ñac sêlic bu
 a dau mbac, ñasaŋgac ti ñawakac
 hoŋ tibasô. 21 Ma Pita gauc gêm
 Yisu ndê yom, dec sôm têtj inj,
 "Kêdôhônjwaga, lic a kiŋ nanj am
 pucbo, nanj mbac su." 22 Goc Yisu
 ô yom ma sôm têtj ñac, "Akêtj whinj
 Anötö. 23 Aô wasôm yomandô têtj
 mac, bu asa nanj bu sôm têtj lôc danj
 bu, 'Puc daôm sa ma sip gwêc ñalôm
 ndi,' ma atac lu-lu dom magoc kêtj
 whinj bu Anötö oc kôm yom dau
 ñandô sa, dec gêtj dau oc ñandô
 sa. 24 Boc-dinanj aô bu wasôm têtj
 mac bu gêtj bocke nanj mac bu
 atenj Anötö bu kêtj têtj mac, nanj
 akêtj whinj bu mac akôc su, ma aô
 wasôm yom ñandô, inj oc kêtj têtj
 mac. 25-26 Ma têtj ndoc mac bu
 atenj mbec, ma bu gauc nem lau
 nanj sêkôm sac têtj mac, nanj goc

* 11:15: Alic yom ñapu-nga (footnote) yêc Mat 21:12.

asuc ñac si sac kwi. Ma mac nem Damam nañ mbo undambê, oc suc mac nem sac kwi bocdinañ.”

*Gêndac pi Yisu ndê ñaclai ñahu
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Yisu ti inñ ndê ñgacsênjomi sêhôn asê malac Jerusalem tiyham ma sêtênj lôm dabuñ si. Yisu kêsêlênj mbo lôm dabuñ ñabatêm-ndö, ma dabuñsiga atu-tu ti kêdôhônjwaga yomsu-nga ma lau bata sêtigasuc inñ. ²⁸ Ma sêndac inñ, “Am kôc ñaclai yêc nde, bu kôm gênj honñ nañ am kôm? Asa kênj têtj am?” ²⁹ Goc Yisu sôm têtj ñac, “Gênj ñamata-nga aö wakênj gêndac danñ têtj mac. Mac bu aö aneñ yom, dec wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têtj mac. ³⁰ Asa kênj ñaclai têtj Jon dec inñ kêku lau? Anötö kênj ñaclai têtj inñ, me mba? Asôm têtj aö.”

³¹ Ñac sem yomgalôm pi Yisu ndê gêndac, ma sêsôm têtj dau, “Yac bu dasôm bu Anötö kênj ñaclai têtj Jon, goc Yisu oc ndac yac, “Tu sake-nga mac akênj whiñ Jon dom?” ³² Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau kêkuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, goc lau oc sêlic yac sac.” Ñac sênjalê bu lau daêsam sêlic Jon bu propet danñ, dec sêtöc dau. ³³ Bocdinañ sêsôm têtj Yisu, “Yac anjalê dom.” Ma inñ sôm têtj ñac, “Bocdinañ aö wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têtj mac dom.”

12

Yom gôlinj pi lau sêyob ôm wain-nga

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ma inñ gic hu yom gôlinj danñ ma sôm têtj lau bata Israel-nga dinañ, “Ñgac danñ sô ôm wain-nga danñ. Inñ sô tuñ sa, kêmasañ gameñ tu lau sêmasañ wain ñakwi-nga, ma kwê andu baliñ danñ bu lau sêlhac ma sêtij lau kañ. Tiñambu inñ kênj ôm dau têtj lau ñatö sêyob, ma kôlhö gi mbo gameñ danñ. ² Têtj têtj sêndic wain ñandö sa-nga, nañ ñadau kênj

ñgac akiñ danñ têtj lau sêyob ôm-nga, tu bu sêkênj wain ñandö ñatö têtj inñ. ³ Tigeñ ñac sêlô inñ dôñ, sic inñ ñamlic ñandê, ma sêkênj inñ kôlhö amba sawa gi. ⁴ Goc ñadau kênj ñgac akiñ danñ tiyham, tigeñ ñac sic inñ pi ñagôlônj, ma sêkôm mêtê sac têtj inñ. ⁵ Tiñambu ñadau kênj ñgac titö-nga, magoc ñac sic inñ ndu. Ma inñ kênj lau daêsam tiyham, ma ñac sic ñatö ñamlic ñandê, ma sic ñatö ndu. ⁶ Tiñambu ñgac tigeñ mbo, nañ ñadau ndê atuñgac, nañ inñ tac whiñ ndu andö. Goc ñadau kênj ndê atu dau têtj ñac gi, ma gauc gêm têtj dau, ‘Lau nañ sêyob aneñ ôm, nañ oc sêtoc aneñ atuñgac dindec sa.’ ⁷ Tigeñ têtj têtj ñadau ndê atu hóc asê, nañ lau sêyob ôm-nga sêsôm têtj dau, ‘Ñgac dinañ inñ ñadau ndê atuñgac nañ oc wêkainj ôm dindec ti ndê gênj lêtjsem. Bocdinañ dandic inñ ndu ma dakôc ôm dindec su ti yac neñ.’ ⁸ Ma sêkôc atuñgac, sic inñ ndu ma sêtuc inñ sa awê gi.”

⁹ Goc Yisu ndac, “Mac gauc gêm bu ôm ñadau oc kôm sake têtj lau nañ sêyob inñ ndê ôm? Inñ oc meñ ma ndic ñac ndu, ma kênj ôm dau têtj lau ñatö sêyob. ¹⁰ Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nañ lau sêkwê andu-nga sêtéc, nañ kwahic ti hoc ñamata-nga yêc andu dau. ¹¹ Pômdau kôm gênj dau, ma yac alic ñayham.’ Mac asam yom dau su, me?”

¹² Têtj dinañ lau bata Israel-nga sênjalê bu Yisu sôm yom gôlinj dau hêganônj ñac, dec sênjalê lêtj bu sêkôc inñ dôñ. Magoc sêtöc lau tonñ atu nañ sêmbo sêwhiñ Yisu, ma tu dinañ-nga sêhu inñ siñ ma sêlhö si.

Lau bu sêtij Yisu pi yom takis-nga

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Tiñambu lau bata dinañ sênjalê lêtj bu sêtij Yisu bu sôm yom so danñ. Ñac sênkinj lau Palêsai ñatö sêwhiñ lau Israel-nga ñatö nañ sêpuc Herod ma lau Rom-nga si

gôlinj dônj, nanj sêtênj Yisu si. ¹⁴ Njác sêhóc asê inj ma sêsôm, “Kêdôhônjwaga, yac anyalê bu am njgac sôm yom njandô-njga. Am gauc gêm lau si waê dom, ma toc njac honj sa njalênj tigenj. Ma am kêdôhônj Anötö ndê lênj tênj lau kêkuc yom njandô solop. Kwahic dec yac bu andac am bu inj solop bu yac dakênj takis t ênj †Sisa, me mba? Yac oc danemlhi takis, me mba?”

¹⁵ Yisu ngô yom dau, tigenj inj kêyalê bu njac gauc gêm bu sêtim inj, dec sôm, “Tu sake-njga mac bu atim aô? Akôc mone silba danj ma atôc tênj aô.” ¹⁶ Goc sêkênj mone danj tênj inj, ma inj ndac njac, “Asa ndê njagatu ti njê yêc mone dindêc?” Ma sêo yom ma sêsôm, “Sisa ndê.” ¹⁷ Dec Yisu sôm, “Bocdinañ atoc Sisa sa nj gênj nanj gic inj njawaê, ma atoc Anötö sa nj gênj nanj gic inj njawaê.” Njác sêngô Yisu ndê yom dau, ma sêhêdaê tu inj ndê gauc-njga.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa akênj lau batê-njga

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-38)

¹⁸ Ma lau †Sadiusi njatô sêtênj Yisu si, bu sêkênj gêndac danj tênj inj. Njác lau Israel si tonj danj, nanj sêkênj whinj dom bu lau batê oc sêtisa tiyham. ¹⁹ Ma njac sêndac inj bocdec bu, “Kêdôhônjwaga, Moses to yac neñ yomsu danj bocdec bu. Njgac danj bu ndê dôwa nem awhê sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, nanj njgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-njga. ²⁰ Tênj ndoc danj asidôwai 7 sêmbo. Njác njamata-njga gêm awhê sa, magoc mbac ndu, ma balêkoc mba. ²¹ Goc inj asi, njgac tilu-njga, gêm awhê sawa dau, magoc mbac ndu ma balêkoc mba. Njác titô-njga bocdinañ, ²² ma asidôwa hale bocdinañ, honj sem awhê sawa dau sa, magoc sêmbac ndu, ma balêkoc mba. Ma tirjambu awhê dau mbac

ndu. ²³ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tôm lau njatô sêsôm, dec awhê dau oc ti asidôwa asa ndê awhê? Bu asidôwai 7 dinañ honj sem awhê tigenj dinañ su tênj ndoc sêmbo tali.”*

²⁴ Ma Yisu sôm tênj njac, “Mac akôc gauc so, bu mac anyalê Anötö ndê yom ti inj ndê njac lai dom. ²⁵ Tênj têm lau batê sêtisa, nanj lau oc sênem dau dom. Njác oc sêmbo sêtôm anjela undambê-njga. ²⁶ Ma yom danj tiyham tôle asê bu lau batê oc sêtisa. Mac asam su yêc Moses ndê buku. Tênj ndoc Moses gêlic ya golom a danj, nanj Anötö sôm tênj inj bu, ‘Aô Abraham ndê Anötö, Aisak ndê Anötö ma Jakob ndê Anötö.’ ²⁷ Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-njga Anötö sam dau bu lau tôle dinañ si Anötö? Inj lau batê si Anötö dom, inj lau tali si Anötö. Mac nem gauc inj so sambuc.”

Yomsu njamata-njga

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Kêdôhônjwaga yomsu-njga danj kalhac whinj lau nanj sêkênj danja Yisu ma lau Sadiusi si yom, ma inj gêlic bu Yisu ô lau Sadiusi si yom njapep. Bocdinañ inj ndac Yisu, “Anötö ndê yomsu bocke ti yomsu njamata-njga?” ²⁹ Ma Yisu sôm, “Yomsu njamata-njga nanj hôc gêlêc yomsu honj nanj bocdec, ‘Mac lau Israel-njga anjô! Pômdau yac neñ Anötö inj Pômdau tigenj. ³⁰ Atac whinj Pômdau am nem Anötö ti am nem njalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô sambuc.’ ³¹ Ma yomsu tilu-njga bocdec yêc, ‘Atac whinj lau menjan am-njga, tôm am atac whinj am daôm.’ Yomsu lu dinañ sêhóc gêlêc yomsu honj su.”

³² Goc kêdôhônjwaga yomsu-njga dau sôm tênj Yisu, “Kêdôhônjwaga, am sôm solop. Yomandô, Anötö tigenj mbo, ma anötö njandô danj

* **12:23:** Lau Sadiusi gauc gêm bu njac si gêndac dau tôle asê bu lau batê oc sêtisa tiyham dom.

mbo dom. ³³ Ma yac bu atac whiņ A nôtö ti neņ ƚalôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô sambuc, ma yac bu atac whiņ lau menpaņ yac-ņga tôm yac atac whiņ yac dauņ, naņ hóc gêlêc bu yac dakêņ wata ti da pi ya ndi, me bu dakêņ gêņ ƚatô ti da.” ³⁴ Yisu gêlic bu ƚgac dau ô yom ti gauc ƚayham, dec sôm têņ in, “Êmkuc gauc ƚayham dinaņ dec am oc tôm bu mbo Anôtö ndê gôliņ ƚalôm.”

Yisu sôm yom dinaņ, ma tiņambu lau sêtöc bu sêkêņ gêndac têņ in tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya (Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Yisu kêdôhôn lau mbo lôm dabuņ ƚamakê, ma ndac ƚac, “Bocke ma lau †Skraib sêsam Mesaya bu Dawid ndê Atu?” ³⁶ Dawid dau hoc yom asê tôm ƚalau Dabuņ puc in dôņ, ma to yom pi Mesaya bocdec bu, ‘Anôtö sôm têņ aneņ Pômdau, “Am ndöc aô aman andô-ņga e nditôm aô wakêņ nem ƚacyo sêsöc am gahim ƚapu.”

’ ³⁷ Dawid dau sam Mesaya bu in ndê Pômdau, ma bocke dec lau sêsam in bu Dawid ndê Atu?” Ma lau hoņ sêņgô Yisu ndê yom ti atac ƚayham atu.

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac (Mat 23:1-7; Luk 20:45-47)

³⁸ Ma Yisu kêdôhôn lau ma sôm, “Ayob daôm ƚapep bu aņkuc lau Skraib si gêbôm dom. ƚac sêsöc ƚakwê baliņ ma sêņsêlêņ sêmbo malac lôm, bu ƚac atac whiņ bu lau sêtoc ƚac sa ma sêhê mwalêc ƚac. ³⁹ ƚac atac whiņ bu sêndöc mala ƚamata-ņga yêc lôm wê-ņga, ma sêndöc lau tiwaê si mala têņ ndoc sêneņ mwasin. ⁴⁰ Yêc lau hoņ aņgô-ņga lau dau sêteņ mbec baliņ. Magoc têņ ndoc lau sêlic ƚac dom, naņ sêņsau lauwhê sawa bu sêņgaho ƚac si andu su. Anôtö oc êmatöc ƚac, ma kêņ ƚagêyô sac sambuc têņ ƚac.”

Awhê tuc daņ kêņ da daņge

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Tiņambu Yisu ndöc sic ndöc lôm dabuņ ƚabatêmdö kêpiņ apa naņ lau sêkêņ si da sip-ņga, ma tahê lau hoņ naņ sêkêņ si da sip apa dau. ⁴² Tigeņ awhê tuc ƚalôm sawa daņ men ma kêņ awa sauņ lu gitôm wan toea lu sip apa da-ņga. ⁴³ Goc Yisu ta ndê ƚgac-sêņomi sêmeņ ma sôm, “Yomandö, aô wasôm têņ mac bu yêc Anôtö aņgô-ņga awhê tuc ƚalôm sawa dindêc kêņ da naņ hóc gêlêc lau hoņ si da su. ⁴⁴ ƚahu bu lau ti lêlôm hoņ sêkêņ si da, magoc ƚac si awa daêsam gacgeņ yêc ƚac-ņga. Magoc awhê dindêc in awhê ƚalôm sawa, ma in kêņ ndê gêņ hoņ ti da.”

13

Yisu sôm yom pi lôm dabuņ Jerusalem-ņga

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Têņ ndoc Yisu bu hu lôm dabuņ ƚagameņ siņ, naņ in ndê ƚgacsêņom daņ sôm têņ in, “Kêdôhônwaga, lic hoc atu-tu ma andu ƚayham kêlêc naņ sêkwê sa sêlhac dec.” ² Magoc Yisu ô yom ma sôm têņ in, “Am lic andu atu-tu ti lôm dabuņ dindêc! Aô wasôm têņ am, bu tiņambu ƚacyo oc sêseņ hoc atu-tu hoņ dindêc su e hoc daņ oc ndöc hoc daņ ƚahô tiyham dom.”

Gêņ wapac têm ƚambu-ņga-ņga

(Mat 24:3-14; 10:17-22; Luk 21:7-19)

³ ƚac sêsa sêtêņ Lôc Olib si, ma tiņambu Pita, Jems, Jon ma Andru tawasê sêtêņ Yisu si ma sêndöc aņgô têņ lôm dabuņ yêc malac Jerusalem. Ma ƚac sêndac in bocdec bu, ⁴ “Sôm têņ yac bu ƚawapac naņ am sôm yom pi, naņ oc hóc asê Jerusalem têņ têm bocke, ma gêņ sake oc kêņ puc yac bu têm dau men kêpiņ?” ⁵ Goc Yisu sôm têņ ƚac, “Ayob daôm ƚapep bu lau daņ sêņsau mac dom. ⁶ Bu lau daêsam

oc sêmenj sênem aõ anõh ma sêsôm, 'Aõ Mesaya dauj dec,' ma oc sêhsau lau daêsam. ⁷Ma têtj ndoc mac anjõ ñawaê bu lau sic sinj têtj dau me sêmasanj dau tu sêndic sinj-nga, nanj asõ dom. Bu gêtj hoj dinanj gic waê bu menj sa, m agoc têtj ñambu-nga yêc dôh yêc. ⁸Kinj nom-nga oc sêkêtj kisa dau, ma lau gamej danj oc sêndic sinj têtj lau gamej danj. Tiyhõ oc nem yêc gamej hoj, ma tóbôm oc sa. Gêtj hoj dinanj oc ndic hu ñawapac têtj ñambu-nga-nga, gitôm awhê nanj kêsahê balêkoc tuj inj ma gêtj dau gic hu ñandê atu nanj inj oc hõc tu kõc balêkoc-nga.

⁹⁻¹⁰ "Gêtj ñamata-nga lau oc sêhoc ñawaê ñayham asê têtj lau sambob, ma têtj dinanj têtj ñambu-nga oc menj hõc asê. Ayob daôm ñapep. Lau oc sêwê mac atêtj lau sêmatõc yom-nga andi, ma sêhi mac ña sõ yêc lôm wê-nga. Tu aõ-nga dec lau oc sêkêtj mac alhac gõlinwaga ti kinj anjõ-nga, magoc ndoc dinanj ti têtj bu mac ahoc yom ñandõ asê têtj ñac. ¹¹Têtj têtj nanj sêkõc mac dôh ma sêwê mac atêtj lau sêmatõc mac-nga andi, nanj ahêgo daôm tu yom asôm-nga dom. Asôm yom nanj Anõtõ oc kêtj têtj mac têtj ndoc dinanj, bu mac daôm oc asôm yom dom, Ñalau Dabuj oc sôm.

¹² "Têtj ndoc ñawapac-nga dinanj, lau nanj sêkêtj whinj dom oc sêhoc si asidõwai sêkêtj whinj aõ-nga asê bu sêndic ñac ndu, ma damba oc sêkôm têtj atui boc-dinanj. Balêkoc oc sêli dau sa têtj damba ti dindai, ma sêkêtj ñac sêtêtj lau bu sêndic ñac ndu. ¹³Lau hoj oc sêtec mac tu aõ neñ ñaê-nga. Magoc asa nanj bu lhac ñanja ma hu aõ sinj dom e ndê têtj pacndê, nanj oc tap Anõtõ ndê mwasiñ nem inj si-nga sa."

Ñawapac gamej Judia-nga

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ "Gêtj sac sambuc nanj oc kôm gamej tisac, nanj lau oc sêkêtj lhac gamej nanj gic inj ñawaê dom. (Asa

nanj sam yom dindec, nanj kõc gauc ñapep, bu ñahu yêc sinj dau.) Mac lau asa nanj ambo gamej Judia-nga ma alic gêtj dau, nanj hoj alhõ api gamej lôc-nga andi. ¹⁵Alhõ ñagahõ ma gauc nem mac nem gêtj danj dom. Lau nanj sêtjwhanj dau sêndõc andu ñasactõ, nanj sêsõc andu ñalôm bu sêkõc si gêtj danj tõtõtõ dom. ¹⁶Ma ñac nanj sêmbo õm, nanj bocd-inanj. Sêkac dau kwi bu sêkõc si gêtj ñatõ dom. ¹⁷Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ñac nanj sêkêtj su têtj balêkoc, nanj oc sêtap ñawapac atu sa têtj têtj dinanj. ¹⁸Ateñ mbec bu gêtj dinanj tap mac sa têtj ndoc uhõ-nga dom. ¹⁹Ñahu bu ñawapac ñandõ nanj bu sa têtj têtj dinanj, nanj oc hõc gêlêc ñawapac hoj nanj sêhõc asê nom têtj têtj nanj Anõtõ kêtj undambê ti nom e kwahic dec, ma tinjambu oc sa bocd-inanj tiyham dom. ²⁰Magoc Põmdau oc kêtj ndoc dinanj tiapê tu bu nem lau nanj inj kêtjalinj sa su, nanj sa-nga. Bu mba, goc lau hoj oc sêniñga.

²¹ "Têtj ndoc dinanj ñac danj bu sôm têtj mac bu, 'Alic, Mesaya dau dindec,' me 'Alic, Mesaya dau dindê,' nanj akêtj whinj ñac dom. ²²Lau nanj sêhsau bu ñac Mesaya, ma propet tasanj oc sêmenj ma sêkôm gêtj dalõ ti gêtj atu-tu bu sêhsau lau. Ma ñac oc sêhsahê bu sêtim lau nanj Anõtõ kêtjalinj ñac sa, nanj sêwhinj. ²³Aõ gakêtj puc mac gwananj, ma bocd-inanj ayob daôm ñapep."

Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu menj-nga

(Mat 24:29-36; Luk 21:25-33)

²⁴Ma Yisu sôm, "Ndoc ñawapac-nga dinanj oc pacndê, ma tinjambu lau oc sêlic gêtj dalõ atu-tu. Ac oc nem ganduc ma ayõ oc ñawê tiyham dom. ²⁵Ma tata oc sêpenj akêtj umboj, ma gêtj ti ñaclai nanj sêlhac umboj oc wiwic sa. ²⁶Ma tinjambu lau oc sêlic Ñamalac ndê Atu menj ndõc dao ñahõ ti ndê ñaclai

ma n̄awasi atu. ²⁷ Ma in̄ oc ên̄kin ndê an̄ela sêsa sêtêñ nom n̄abatin̄ ti undambê n̄abatin̄ hon̄ sêndi, bu sêndic lau nan̄ in̄ kêyalin̄ n̄ac sa su, nan̄ sa.

²⁸ “Gauc nem a lan̄. Têñ ndoc mac alic n̄alaun̄ wakuc bu lêc, nan̄ mac an̄yalê bu ndoc ac-n̄ga meñ kêpin̄. ²⁹ Ma bocdinañ têtñ ndoc mac alic gêtñ nan̄ aõ gasôm yom pi, nan̄ hóc asê, dec an̄yalê bu N̄amalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-n̄ga meñ kêpin̄ su, gitôm in̄ meñ kalhac gatam. ³⁰ Yomandô! Lau têtñ dinañ-n̄ga oc sêniñga dom e gêtñ hon̄ dinañ hóc asê. ³¹ Undambê ti nom oc niñga, magoc aneñ yom oc niñga dom. Gêtñ hon̄ oc n̄andô sa tôm aõ gasôm.”

Lau dan̄ sêñyalê Yisu ndê bêc mbu meñ-n̄ga dom

(Mat 25:13-15)

³² Ma Yisu sôm, “Lau dan̄ sêñyalê bêc me acgatu nan̄ N̄amalac ndê Atu oc mbu meñ, nan̄ dom. An̄ela undambê-n̄ga sêñyalê dom, Anötö ndê Atu kêyalê dom, Damañ tawasê kêyalê. ³³ Bocdinañ anem ali ma ayob daôm n̄apep! Mac am gauc têtñ nan̄ bêc n̄ambu-n̄ga dau oc meñ sa. ³⁴ Gitôm andu n̄adau dan̄ nan̄ bu sa ndi lic gameñ n̄atô. In̄ hu ndê andu sin̄ ma kêñ in̄ ndê lau akin̄ sêwêkain̄ si gwelen̄ têtñtêtñ. Ma in̄ oc sôm têtñ n̄gac yob gatam-n̄ga, bu in̄ nem ali ma tatin̄ gameñ n̄apep e in̄ mbu meñ. ³⁵ Bocdinañ anem ali, bu mac an̄yalê ndoc nan̄ andu n̄adau oc mbu meñ, nan̄ dom. In̄ oc hóc asê têtñ telha me timaniñhu, me dalec tan̄, me bêbêc ganduc, nan̄ mac an̄yalê dom. ³⁶ Ayob daôm n̄apep, mboe in̄ oc mbu meñ n̄agahô, ma tap mac sa ayêc bêc ayêc. ³⁷ Yom nan̄ aõ gasôm têtñ mac, nan̄ dec wasôm têtñ lau hon̄ bocdinañ. Anem ali!”

14

Sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2)

¹ Lau Israel si †Mwasin̄ Pasowa ti †Mwasin̄ Bolom Yist Mba-n̄ga n̄andoc meñ kêpin̄, ma bêc lu yêc dôñ yêc. Ma dabun̄-siga atu-tu ti lau nan̄ sêndôhôn̄ yomsu-n̄ga sêñsalê lêtñ dan̄ bu sêkôc Yisu dôñ gelec ma sêndic in̄ ndu. ² Tigen̄ sêhêgo dau ma sêsôm, “Dakôm têtñ Mwasin̄ Pasowa-n̄ga n̄andoc dom, mboe lau daêsam nan̄ sêmbo Jerusalem tu om atu Pasowa-n̄ga, nan̄ oc sêlic ma sêli dau sa.”

Awhê dan̄ gêm oso Yisu

(Mat 26:6-13; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

³ Têtñ têtñ dinañ Yisu mbo malac Betani, ma gêtñ gêtñ ndöc whin̄ n̄gac dan̄ n̄aê Saimon. Muñ-n̄ga in̄ n̄gac ti gêmbac leprasi. Yisu ndöc tebo ma awhê dan̄ meñ, nan̄ kôc bu n̄amalu n̄ayham n̄aõli atu sip kac dan̄. In̄ kac gêtñ dau sa, ma kêc gêtñ malu dau pi Yisu ndê n̄agôlôn̄. ⁴ Lau n̄atô sêlic dec tac n̄andê têtñ awhê dau, ma sêsôm, “Tu sake-n̄ga in̄ kêyaiñ gêtñ n̄amalu dinañ? ⁵ Gitôm bu dakêñ têtñ lau sênemli ma datap awa atu sa, ma dakêñ têtñ lau n̄alôm sawa. N̄aõli dau oc hóc gêlêc n̄aõli tu gwelen̄ yala sambuc-n̄ga su.” Ma sêhec yom in̄ n̄alêtñ sac.

⁶ Magoc Yisu sôm, “Ahu in̄ sin̄ ma akêñ n̄awapac têtñ in̄ dom. In̄ kôm gêtñ n̄ayham solop têtñ aõ. ⁷ Lau n̄alôm sawa oc sêmbo sêwhin̄ mac n̄apan̄, ma bocdinañ dec têtñ bocke mac bu atac whin̄, nan̄ oc tôm bu mac anem n̄ac sa. Tigen̄ aõ oc wambo wawhin̄ mac n̄apan̄ dom. ⁸ Awhê dindêc gitôm bu êmwasin̄ aõ n̄alêtñ dinañ, dec kôm. In̄ kêc gêtñ n̄amalu pi aõ, dec tôm in̄ kêmasañ aõ neñ n̄amlic gwanañ tu sêñsuhun̄ aõ-n̄ga. ⁹ Yomandô aõ wasôm têtñ mac, bu tin̄ambu lau oc sêhoc n̄awaê n̄ayham asê yêc gameñ hon̄, ma têtñ dinañ n̄ac oc sêsôm yom pi awhê dindêc ma lau oc gauc nem in̄.”

*Judas sôm tidôh bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)*

¹⁰ Têh ndoc dinan Judas Iskeriot, ngacsênomi 12 si dan, têh dabunsga atu-tu gi ma sôm bu in oc hoc Yisu asê têh nac. ¹¹ Nac sêngô in ndê yom ti atac nayham, ma sêsôm tidôh bu sênemli in. Bocdinan in kêsâlê lêh tu bu hoc Yisu asê-nga.

*Yisu ndê ngacsênomi sêmasan
Mwasin Pasowa-nga
(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)*

¹² Têh Mwasin Bolom Yist Mba-nga nabêc namata-nga, bêc nan lau Israel-nga sic domba Pasowa-nga ndu, nan ngacsênomi sêsôm têh Yisu bu, “Am tac whin bu yac amasan Mwasin Pasowa bu am ney whin yac-nga yêc nde?” ¹³ Dec Yisu kêkin ndê ngacsênom lu ma sôm têh inlu, “Asôc malac Jerusalem andi, ma amlu oc atap ngac dan sa nan kêbalan bu lôh dan. Awhin in atêh in ndê nâdau ndê andu andi. ¹⁴ Ma asôm têh andu nâdau, ‘Alu mba kêdôhônwaga ndac am tu andu nalôm nacle-nga, bu in ti ndê ngacsênomi bu sêner Mwasin Pasowa-nga yêc am nem andu.’ ¹⁵ Ma in oc tôc nalôm atu dan yêc andu dau nahô-nga têh amlu. Tebo ti gêh hon tu yac danen Mwasin Pasowa-nga yêc nalôm dau, goc amasan gêh yêc dinan.” ¹⁶ Goc sênom lu dinan sêsôc malac si, ma sêtap gêh hon sa tôm Yisu sôm su, ma sêmasan Pasowa.

*Yisu sôm asê bu ngac dan oc hoc in
asê
(Mat 26:20-25; Luk 22:21-23)*

¹⁷ Têh ac gi su Yisu ti ngacsênomi 12 sêtêh andu dau si. ¹⁸ Nac sêndôc ti sen gêh sêmbô, ma Yisu sôm, “Yomandô aô wasôm têh mac, bu mac nem dan oc hoc aô asê. Ngac dau kwahic dec ndôc ma gêh gêh whin aô.” ¹⁹ Yom dau kôm nac sêsô, ma nalôm nwapac atu, ma nac tigen-tigen sêsôm têh in, “Mboe aô, a? Mba!” ²⁰ Goc in sôm têh nac,

“Ngac dau in mac lau 12 nem dan, ma kwahic dec alu an gêh sip pele tigen. ²¹ Gêh dau oc nandô sa pi Namalac ndê Atu, tôm yom nan sêto yêc. Tigen ngac nan hoc aô asê, nan oc tap nwapac atu sa, ma tu dinan-nga in dinda bu kôc in dom, dec oc nayham.”

*Yisu gic hu Mwasin Dabun
(Mat 26:26-29; Luk 22:15-20)*

²² Têh têm nac sen gêh sêmbô, nan Yisu kôc bolom, gêm mbec, pô kôc-kôc, ma gic sam têh nac. Ma in sôm, “Akôc sa loc, aô ney nandô dau dindê.” ²³ Ma in kôc laclu wain-nga dan ma gêm danje, goc kêh têh nac ma nac hon sênôm. ²⁴ In sôm têh nac, “Aô ney dac wamatin pwac-nga dau dec, nan wakêc sin tu lau daêsam-nga. ²⁵ Yomandô aô wasôm têh mac bu aô oc wanôm wain tiyham dom e Daman ndê gôlin men sa tiawê, ma têh ndoc dinan aô wanôm tiyham.”

²⁶ Tinambu nac sem wê dan, ma sêlhô sêsa sêtêh Lôc Olib si.

*Yisu sôm bu Pita oc sêc in ahuc
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34)*

²⁷ Ma Yisu sôm têh nac, “Mac hon oc ahu aô sin, tôm yom nan sêto yêc bocdec bu, ‘Aô oc waseh ngac yob domba-nga, ma domba oc sêlhô babalip.’ ²⁸ Magoc tinambu aô watisa tiyham, ma wamu mac watêh game Galili-nga wandi.” ²⁹ Dec Pita sôm têh in, “Nac hon bu sêhu am sin, tigen aô wahu am sin dom.” ³⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô wasôm yomandô bu ôbwêc dau dindê am oc sêc aô ahuc tidim tô su, goc dalec oc tan tidim lu-nga.” ³¹ Tigen Pita sôm yom ti nanja, “Mba! Gitôm sêndic aô ndu wawhin am, aô oc wasêc am ahuc dom.” Ma nac hon sêsôm yom kain tigen.

*Yisu ten mbec mbo om Getsemani
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)*

³² Njác sêsa si e sêhóc asê ôm folib-nga danj, ôm nanj sêsam bu Getsemani, ma Yisu sôm têtj ndê ngacsêjomi, “Andöc dec ma aö watenj mbec.” ³³ Goc inj kôc Pita, Jems ma Jon sêwhinj inj si, ma sêhu ngacsêjomi njatô sinj. Têtj ndoc dinanj Yisu ndê njalôm njawapac atu ma inj pô sim dau njandô. ³⁴ Inj sôm têtj njac, “Aö nejj njalôm kêsahê njawapac atu, kêpijj bu oc wambac ndu. Mac andöc dec ma anem ali.” ³⁵ Goc inj hu njac sinj ma sa njasawa saunjj gi. Inj hu dau sip nom gi ma tenj mbec, bu nditôm goc Anötö nem inj sa bu êjlic têtj hóc njandê-njga nanj oc hóc asê inj. ³⁶ Inj sôm, “Damanj, O Damanj, am gitôm bu kôm gêtj honj. Kôc laclhu njawapac-nj ga dindéc su yêc aö. Magoc êmkuc aö nejj atac whinj dom, kôm tôm am daôm nem atac whinj bu kôm.”

³⁷ Inj tenj mbec su, dec mbu gi ma tap sa bu ngacsêjomi sêyêc bêtj sêyêc. Goc inj unj njac sa ma sôm têtj Pita, “Saimon, bocke dec am yêc bêtj? Am gitôm dom bu nem ali tôm acgatu njasawa tigenj, a?” ³⁸ A nem ali ma atenj mbec bu létôm tap mac sa dom. Mac nem gatôm lichalê, tigenj njamlic kwapac.”

³⁹ Goc Yisu sa gi, ma tenj mbec tigenj dinanj tiyham. ⁴⁰ Pacndê, goc inj mbu gi ma gêlic njac sêyêc bêtj, bu njac tandô hê njac sa njandô. Ma njac sêpônda yom tu sêsôm têtj inj-njga. ⁴¹ Goc inj gi ma tenj mbec tidim töt-njga. Ma têtj ndoc inj mbu têtj njac tiyham, nanj inj sôm, “Tu sake-njga mac ayêc bêtj ti anjwhanj daôm njapanj? Gitôm! Ndoc menj hóc asê su bu sêhoc Njmalac ndê Atu asê ma sêkêjj inj sip lau sac amba. ⁴² Atisa ma dandi! Alic njac nanj hoc aö asê dec menj su.”

Sêkôc Yisu dôtj

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11)

⁴³ Yisu sôm yom dinanj mbo, ma Judas, ngacsêjomi 12 si danj hóc

asê whinj lau daêsam nanj sêhóc bienj ti sinj. †Dabujsiga atu-tu ti kêdôhônjwaga yomsu-njga ma lau bata sêjkinj lau tonj dinanj sêwhinj Judas sêmenj. ⁴⁴ Judas kêjj puc lau d au gwananj su, ma sôm, “Njgac nanj mac anjçalê, nanj aö oc wanjutô inj bu watôc inj asê têtj mac. Akôc inj dôtj ma akêjj lau sêyob inj, goc awê inj sa andi.” ⁴⁵ Bocdinanj têtj ndoc Judas hóc asê, nanj inj têtj Yisu solop gi ma sôm, “Kêdôhônjwaga,” ma njutô inj. ⁴⁶ Dec lau nanj sêwhinj Judas, nanj sêkôc Yisu dôtj. ⁴⁷ Yisu ndê lau sêlhac sêmpinj inj, ma njac si danj puc ndê bienj sa ma pa dabujsiga atu ndê njgac akinj ndê danjgalaujj danj su.

⁴⁸ Goc Yisu sôm, “Bocke dec mac akôc bienj ti gêtj sinj-njga ma asa amenj bu akôc aö dôtj gitôm njgac kanj danj? ⁴⁹ Tôm bêtj honj aö gambo gawhinj mac ma kadôhônj lau yêc lôm dabujj njabatêmdô, magoc mac akôc aö dôtj dom. Tigenj gêtj nanj mac akôm kwahic dec, nanj kôm Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj njandô sa.”

⁵⁰ Têtj dinanj Yisu ndê lau honj sêhu inj sinj ma sêlhô si. ⁵¹ Njgac batac danj kêtjuc Yisu ma mbo whinj inj ti ndê lau têtj ôbwêc dinanj, ma inj puc po njambwa. Lau sinj bu sêlô inj dôtj, ⁵² tigenj inj hu ndê po sinj yêc njac si amba, ma kôlhô njamlic njambwa gi.

Lau bata Israel-njga sêmatôc Yisu (Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

⁵³ Dabujsiga atu-tu Israel-njga, ti lau bata ma kêdôhônjwaga yomsu-njga honj sêkac sa sêmbô dabujsiga njamata-njga ndê andu. Ma lau nanj sêkôc Yisu dôtj sêwê inj sêtêjj andu dau si. ⁵⁴ Pita kêsêlêjj kêtjuc Yisu mbo ahê, e gi sôc dabujsiga njamata-njga ndê andu njatunjlôm gi. Ma inj ndöc sic whinj lau sinj sêyob lôm dabujj-njga njatô ma kêsulu ya.

⁵⁵ Dabujsiga atu-tu ma lau bata honj nanj sêndöc Sanedrin si tonj,

naŋ sêŋsalê yom bu sêŋgôliŋ pi Yisu ma sêkêŋ in sip lau Rom-ŋga amba bu sêndic in ndu. Magoc sêtap yom daŋ sa dom. ⁵⁶ Bu lau daêsam sêtisa bu sêhoc yom tasan asê pi Yisu, magoc ŋac hoŋ si yom so dau. ⁵⁷ Tiŋambu lau ŋatô sêtisa, ma sêkêŋ yom tasan pi in bocdec bu, ⁵⁸ “Yac aŋgô ŋac dau sôm, ‘Lôm dabuŋ naŋ ŋamalac sêkwê sa, naŋ aô oc wasen su. Ma têŋ bêc titô-ŋga aô oc wakwê andu wakuc daŋ sa, naŋ gitôm andu naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom.’” ⁵⁹ Magoc ŋac tigen-tigen si yom so dau tiyham.

⁶⁰ Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa kalhac ŋalhu, ma ndac Yisu, “Am ŋgô yom dê sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?” ⁶¹ Tigen Yisu gêm dau dôŋ ma ô yom dom. Goc dabuŋsiga dau ndac in tiyham, “Am Mesaya dau, Anötö Atuŋgac, me mba?” ⁶² Ma Yisu sôm, “Aêc, aô daŋ dindéc. Ma tiŋambu mac oc alic ŋamalac ndê Atu ndöc Anötö Ŋaclai Ŋadau ndê amba andô-ŋga, ma sip meŋ ndöc dao ŋahô.”

⁶³ Têŋ ndoc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê kic ma sôm, “Yac dapônda yom daŋ tu tangôliŋ pi in-ŋga dom. ⁶⁴ Yom naŋ in sôm pi dau, naŋ sac sambuc! Mac aŋgô su, ma mac gauc gêm bocke?” Ma ŋac hoŋ sêsôm pitigen bu in mbac ndu. ⁶⁵ Lau ŋatô sêhu gasôp pi in. Ŋac sêkic in tandô ahuc ŋa po, goc sêtap in ma sêsôm, “Am bu propet, naŋ sôm asê bu asa gic am.” Ma lau siŋ-ŋga sêkôc in sêsa si, ma sêhi in ŋa sô.

Pita sêc Yisu ahuc

(*Mat 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Têŋ têm dinaŋ Pita mbo andu dau ŋamakê, ma dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê awhê akin daŋ kêsêlêŋ meŋ. ⁶⁷ In gêlic Pita kêsulu ya mbo, goc tahê in ma sôm, “Am ŋac naŋ kêkuc Yisu Nasaret-ŋga whiŋ.”

⁶⁸ Magoc Pita pa dau ma sôm, “Mba, aô kayalê am nem yom ŋahu dom.” Dec in tisa gi kalhac kêpiŋ tunlôm ŋagatam.

⁶⁹ Malô goc awhê akin dau gêlic in tiyham, ma sôm yom kain tigen têŋ lau naŋ sêlhac sêmpin, “Alic ŋac kêlê. In Yisu ndê lau si daŋ.” ⁷⁰ Magoc Pita pa dau tiyham. Ŋasawa sauŋ ma lau naŋ sêlhac dindê, naŋ sêsôm, “Am ŋac Galili-ŋga. Yomandô, am ŋac si daŋ.” ⁷¹ Magoc Pita sôm ti ŋaŋga, “Mba! Aô bu wasôm yom tasan, naŋ goc Anötö ndic aô. Aô kayalê ŋac naŋ mac asôm yom pi in, naŋ dom andô!” ⁷² Ma ŋagahô dalec taŋ tilu-ŋga, dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom bu in oc sêc in ahuc tidim tö su, goc dalec oc taŋ tidim lu-ŋga. Ma in taŋ dau ndu-ndu.

15

Pailot kêsu Yisu

(*Mat 27:11-26; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16*)

¹ Têŋ bêbêc ganduc, dabuŋsiga atu-tu ti lau bata ma lau naŋ sêndôhôn yomsu ti lau †Sanedrin-ŋga hoŋ si ŋalôm tigen tu gêŋ bocke bu sêkôm têŋ Yisu-ŋga. Goc sêsô in amba dôŋ ma sêwê in sêtêŋ Pailot si. ² Ma Pailot ndac in, “Am lau Israel-ŋga si kiŋ, a?” Goc Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naŋ am daôm sôm.” ³ Têŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu sêŋgôliŋ yom daêsam pi in. ⁴ Dec Pailot ndac in tiyham, “Am oc ô ŋac si yom, me mba? Ŋac sêŋgôliŋ yom daêsam pi am.” ⁵ Tigen Yisu ô yom dom, dec Pailot hêdaê.

⁶⁻⁷ Têŋ têm dinaŋ ŋac daŋ ndöc gapocwalô, naŋ ndê ŋaê Barabas. Muŋ-ŋga lau ŋatô sêli dau sa têŋ lau Rom-ŋga naŋ sem gôliŋ lau Israel-ŋga, ma sic lau ŋatô ndu. Magoc lau Rom-ŋga sêkôc ŋac dôŋ ma sêkêŋ ŋac sêndöc gapocwalô. Ma Barabas in ŋac si daŋ.

Tôm yala honj têtj ndoc lau Israel-nga si om atu Mwasinj Pasowa-nga hóc asê, nanj Pailot kêtuc lêtj danj bocdec bu. Lau Israel-nga oc sêndac ngac gapocwalô-nga danj, dec inj oc êngapwêc inj su têtj ñac. ⁸ Lau daêsam nanj sêkac dau sa têtj ndoc Pailot kêsahê Yisu, nanj sêndac inj bu êngapwêc ngac gapocwalô-nga danj su ênguc ñagôlinj dinanj. ⁹⁻¹⁰ Pailot kêyalê bu dabunjsiga atu-tu sem lêmuñ Yisu ñambwa, ma tu dinanj-nga dec sêwê Yisu sêtêtj inj sêmenj. Bocdinanj inj gauc gêm bu êngapwêc Yisu su, dec ndac ñac, “Mac atac whinj bu aô wahu Kinj Israel-nga sinj têtj mac, me mba?” ¹¹ Tigenj dabunjsiga atu-tu sêngalôm lau toñ atu dinanj e sêndac Pailot bu hu Barabas sinj têtj ñac. ¹² Goc Pailot ndac ñac, “Bocdinanj aô oc wakôm sake têtj ngac dindéc, nanj mac asam bu lau Israel-nga si Kinj?” ¹³ Ma sêmbwêc, “Ndic inj pi a gicso dau!” ¹⁴ Magoc Pailot ndac ñac, “Tu sake-nga? Inj kôm giso bocke?” Magoc sêmbwêc ti ñannga, “Ndic inj pi a!”

¹⁵ P aillot bu kôm lau atac ñayham sa, dec gôlôc bu êngapwêc Barabas su têtj ñac. Ma inj kêkinj Yisu têtj lau sinj-nga bu sêhi inj ña sô, ma sêndic inj ndu pi a gicso dau.

Lau sinj-nga sêsu Yisu susu

(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Lau sinj-nga sêwê Yisu sêsa Pailot ndê andu ñamalaclôm si, ma sêta yom bu lau sinj-nga honj sêkac sa. ¹⁷ Goc sêkêtj Yisu sôc ñakwê kokoc baliñ tôm kinj sêsôc, ma sêwhê wac kêm ma sêkêtj inj uñ gitôm sunsunj. ¹⁸ Goc ñac sic hu sêmbwêc inj, “Ei! Datoc lau Israel-nga si kinj dindéc sa manj!” ¹⁹ Ma ñac sêkôc a danj ma sic inj pi ñagôlônj tidim daêsam, ma sêhê gasôp pi inj. Sêpônj haduc têtj inj, ma sêñsau bu sêtoc inj sa. ²⁰ Sêsu inj susu pacndê, goc sêkôc ñakwê baliñ dinanj su, ma sêkêtj inj sôc dau ndê ñakwê sa

tiyham. Ma sêwê inj sêsa malac Jerusalem ñamakê si, bu sêndic inj ndu pi a gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Lau sinj-nga sêwê Yisu sêmbosenj, ma ngac danj kêsêlêtj mbo senj akêtj gamenj ñamakê-nga menj. Ma sêkac inj bu hóc Yisu ndê a gicso dau. Ngac dau ndê ñaê Saimon. Inj Aleksanda lu Rupas damba, ma inj ndê malachu Sairin. ²² Sêwê Yisu sêsa si e sêhóc asê gamenj nanj sêsam bu Golgota. (Ñaê dau danem kwi bu ‘Gamenj Ñakêcyha-nga.’) ²³ Lau sinj-nga bu sêkêtj wain ti bu ñamakic têtj Yisu nôm, magoc inj tec. ²⁴ Bocdinanj sêhu sinj, ma sic inj pi a gicso dau. Ma tiñambu sêwhê inj ndê ñakwê kôc ma sêpuc gapoc bu sêlic asa oc kôc ñakwê bocke.

²⁵ Ñac sic inj pi a gicso têtj bêbêc, acgatu gitôm 9 kilok. ²⁶ Ma yom nanj lau bata Israel-nga sêngôlinj pi inj, nanj sêto pi bapia danj, nanj sôm, “Lau Israel-nga si Kinj.” ²⁷⁻²⁸ Ñac sic ngac sac lu pi a gicso dau sêwhinj, danj kêgalêtj Yisu amba andô-nga, ma danj kêgalêtj gasê-nga. ²⁹ Lau nanj sêñsêlêtj si sêmenj, nanj sêndahinj ñasu ma sêtanj bôlê Yisu. Sêsôm, “Ei. Am ngac nanj sôm bu senj lôm dabunj su ma kwê sa tiyham tôm bêc tó. ³⁰ Dec sip akêtj a gicso dau mwenj, ma nem daôm sa!” ³¹ Ma dabunjsiga atu-tu ti kêdôhônjwaga yomsu-nga bocdinanj sêsu inj susu ma sêsôm têtj dandi, “Inj gêm lau daêsam sa, tigenj gitôm dom bu nem dau sa. ³² Yac bu alic Mesaya, lau Israel si kinj dindéc-nga, sip akêtj a gicso dau menj, dec yac oc akêtj whinj inj.” Ma ngac lu nanj sic pi a gicso sêwhinj Yisu, nanj sêsu inj susu bocdinanj.

Yisu mbac ndu

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Têj ac kalhac lhu, ñasec atu gêm gameñ sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-nga. 34 Ma têtj 3 kilok Yisu mbwêc awha atu, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Yom dau danem kwi bu, ‘Aô neñ Anötö, aô neñ Anötö, tu sake-nga am hu aô sinj?’) 35 Lau nañ sêlhac sêmpeñ, nañ sêngô in ñapep dom ma sêsôm, “Anğô, in ta propet Elaija.” 36 Ma ñgac dañ kêtî gi kêtj sôwam dañ sip wain ñamakic, ma sô dôñ pi a baliñ dañ. Goc in puc pi Yisu whasuñ bu in ñôm ma sôm, “Dahu in sinj ma dalic, Elaija oc sip meñ ma kôc in su, me mba.”

37 Têtj têm dinañ Yisu mbwêc awha atu ma mbac ndu. 38 Ma têtj dinañ po baliñ nañ kêtgalêñ lôm dabuñ ñalôm, nañ dau kic gi lu, kalhac ñahô ma gi têtj ñapu-nga. 39 Ma ñgac bata sinj-nga nañ kalhac Yisu anğô-nga, nañ gêlic in ndê mbac ndu ñalêñ, goc sôm, “Yomandô, ñgac dindec in Anötö ndê Atu.”

40 Lauwhê ñatô sêlhac ahê ma sêlic gêtj hoñ dinañ. Maria Magadala lu Maria nañ Jems saun lu Joses dinda, ma Salome sêmbo sêwhiñ ñac. 41 Muñ-nga, têtj têm Yisu mbo gameñ Galili-nga, nañ lauwhê dinañ sêñkuc in, ma sem akiñ in. Ma lauwhê daêsam nañ sêpi Jerusalem sêwhiñ Yisu, nañ sêlhac sêwhiñ ñac.

Josep kêtj Yisu ndê ñamlañ yêc hoc ñasuñ

(*Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42*)

42 Bêc nañ sic Yisu ndu, nañ lau Israel-nga si bêc sêmasañ dau tu Sabat-nga.* Bocdinañ têtj telha, 43 ñgac bata Israel-nga dañ ñaê Josep gauc gêm bu êñsuhuj Yisu ñamlañ. Josep in ñgac akêñ malac Arimatiya-nga, ma in lau Sanedrin-nga si ñgac tiwaê dañ nañ kêtj bata

Anötö ndê gôliñ bu meñ sa tiawê. In ndê ñalôm pêtj dôñ, dec têtj Pailot gi ma ndac Yisu ndê ñamlañ. 44 Yom dau kôm Pailot sô, ñahu bu in kêtjalê dom bu Yisu mbac ndu su. Bocdinañ in ta lau sinj si ñgac bata ma ndac in bu Yisu mbac ndu su, me mba. 45 In tap sa bu Yisu mbac ndu su, dec gôloc têtj Josep bu kôc Yisu ndê ñamlañ sa ndi êñsuhuj. 46 Josep kôc po ñayham dañ nañ in gêmlihi muñ su, goc sa gi ma kôc Yisu su yêc a gicso dau, ma kêtjan in ahuc ña po dau. Ma in kôc in sa gi ma kêtj in yêc sêhó nañ lau sêlêñ gwanañ su yêc hoc ñalôm. Goc in kêtpi hoc dañ gi ndöc sê awha dau ahuc. 47 Maria Magadala lu Joses dinda Maria sêlic Josep kêtj Yisu ndê ñamlañ yêc hocsuñ dinañ.

16

Yisu tisa

(*Mat 28:1-10; Luk 24:1-12*)

1 Bêc Sabat-nga meñ gi su, goc Maria Magadala lu Jems dinda Maria, ma Salome semlihi gêtj malu bu sênem oso Yisu ndê ñamlañ. 2 Têtj wake ñabêc ñamata-nga dinañ sêti têtj bêbêc ganduc bu sêtêñ sêhó sêndi. Ac pi meñ su ma sêñsêlêñ sêmbo señ, 3 ma sêndac dandi, “Asa oc nem yac sa ma êmpi hoc nañ yêc sê awha, nañ su?” 4 Tigeñ sêhóc tandô sa, ma sêlic hoc atu dau yêc sê awha dom. 5 Bocdinañ dec sêsôc sêhó ñalôm si. Sêlic ñgac batac dañ nañ sôc ñakwê sêsêp, ma ndöc andô-nga, dec sêsô ñandô. 6 Magoc ñgac dau sôm, “Asô dom. Mac anşalê Yisu Nasaret-nga, nañ sic in ndu pi a gicso dau. In yêc dec dom, in tisa su. Alic mala nañ sêkêñ in yêc, nañ sawa. 7 Magoc andi ma asôm têtj in ndê sêñomi ma têtj Pita bu in oc muñ mac têtj Galili ndi. Mac oc alic in yêc dindê, tôm yom nañ in sôm têtj mac muñ su nañ.” 8 Yom

* 15:42: Lau Israel sêsôm bu têtj ndoc ac gi sip têtj bêc nañ muñ bêc Sabat-nga, nañ têm dau gi hu bêc Sabat-nga. Bocdinañ ñac bu sêñsuhuj lau batê muñ ac ndi sip.

dinaŋ kôm awhê lu dau sêntitec ti sêhêdaê nãandô. Sêsa akêŋ sêhô, ma sêlhô sênti si. Magoc sêtôc dau dec sêsôm yom têŋ ŋamalac daŋ yêc seŋ dom.

⁹ Têŋ têm Yisu tisa têŋ Sonda bêbêc, iŋ hoc dau asê ti-ŋamata-ŋga têŋ Maria Magadala, awhê naŋ muŋ-ŋga iŋ soc ŋalau sac 7 su yêc iŋ ŋalôm. ¹⁰ Ma Maria gi ma sôm asê têŋ lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêkôm daŋgibo ti sêtaŋ sêmbo. ¹¹ Maria sôm têŋ ŋac bu iŋ gêlic Yisu ma iŋ mbo tali tiyham. Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ dom.

¹² Tiŋambu Yisu ndê ŋac-sêŋom lu sêhu Jerusalem siŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, ma Yisu hoc dau asê têŋ iŋlu gitôm ŋac aŋgô batac daŋ. ¹³ Dec iŋlu sêmbu si ma sic miŋ têŋ sêŋomi ŋatô, magoc ŋac sêkêŋ whiŋ iŋlu dom bocdinaŋ.

Yisu kêŋ gwelen têŋ lau naŋ sêŋkuc iŋ

¹⁴ Tiŋambu ŋgacsêŋomi 11 seŋ gêŋ sêmbo sêwhiŋ dau, ma Yisu hoc dau asê têŋ ŋac. Ma iŋ sôm ŋac tu ŋac si ŋalôm ŋadandi-ŋga, bu sêkêŋ whiŋ lau naŋ sêlic iŋ têŋ ndoc iŋ tisa su, naŋ dom. ¹⁵ Goc iŋ sôm têŋ ŋac, “Atôm nom ŋagameŋ sambob andi, ma ahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau hoŋ. ¹⁶ Lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêliŋ saŋgu, naŋ oc sêtap Anötô ndê mwasin nem ŋac si-ŋga sa. Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêtap iŋ ndê matôc sa. ¹⁷ Ma Anötô oc kêŋ ŋaclai têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ, dec oc tôm bu sêkôm gêŋ dalô bocdec bu. Ŋac oc sêkôm gwelen sênem aô aŋôŋ, ma sêsoc ŋalau sac su yêc lau. Ŋac oc sêsôm yom awha wakuc-ŋga naŋ sêndôhôn muŋ su dom. ¹⁸ Ŋac bu sêkôc mboc sac sip ŋac amba me sênom bu ŋamalac, dec oc kôm ŋac sêtisac dom. Ma ŋac oc sêkêŋ amba sac lau gêmbac, ma sêkôm ŋac ŋayham sa.”

¹⁹ Yisu sôm yom dinaŋ têŋ ŋac su, goc Anötô kôc iŋ su yêc nom.

Iŋ pi undambê gi, ma ndöc Anötô ndê amba andô-ŋga. ²⁰ Ma iŋ ndê sêŋomi sêsa si, ma sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc gameŋ hoŋ. Ma Pômdau mbo whiŋ ŋac, ma kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêkôm gêŋ dalô atutu tu bu puc yom naŋ sêhoc asê, naŋ dôŋ-ŋga.

Luk ndê ñawaê ñayham Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Luk in Yisu ndê ñgacsêñjom dom, ma in ñgac Israel-nga dom. In ñgac Grik-nga, ma in dokta, ma bocdinañ tanyalê bu in ñgac tiguauc. Luk dau gêlic gêñ hoñ nan Yisu kôm, nan dom, magoc in kíp yom hoñ sa yêc lau nan sêmbô sêwhiñ Yisu têtñ ndoc in gic hu ndê gwelen e in mbu pi undambê gi (1:1-4). Luk ndê ñawaê ñayham hêganôñ Yisu ti in ndê gwelen, ma in to bapia dan tiyham (Aposel) pi gwelen nan lau aposel sêkôm ña Ñalau Dabuñ ndê ñaclai.

Yêc in ndê yom ñamata-nga, Luk sôm bu in to yom têtñ ñgac atu dan ñaê Tiopilas. Ñaê dau danem kwi bu 'ñgac nan atac whiñ Anötö.' Magoc in to tu ñgac tigenñ dinañ-nga dom, in to ndê ñawaê ñayham hêganôñ lau nan lau Israel dom gitôm in dau, ma lau Israel-nga sêwhiñ. In tac whiñ bu ñac sêñyalê bu Yisu, in lau Israel-nga si Mesaya, ma in menñ gic waê lau Israel-nga tawasê dom, magoc menñ bu ti lau hoñ si Pômdau, ma bu mbac ndu tu lau hoñ-nga. Ma bocdinañ Luk tac whiñ bu Yisu ndê ñawaê sa têtñ gameñ nom-nga hoñ, bu lau sêngô ma sêkêñ whiñ Yisu, dec oc sêtap Anötö ndê mwasirñ nem ñac si-nga sa.

Yom Ñamata-nga

¹ O ñgac atu Tiopilas. Lau daêsam sêñsahê bu sêto yom pi gêtñ hoñ

nan ñandô sa yêc yac mba gameñ. ² Ñac sêto sêñkuc yom nan lau nan sêmbô sêwhiñ Yisu têtñ ndoc in gic hu ndê gwelen, nan sic dulu têtñ yac. Lau dau sêlic gêtñ hoñ nan Yisu kôm pi tandô, dec sêhoc ñawaê ñayham asê pi gêtñ dau. ³ Ma aô bocdinañ, gakip yom hoñ sa pi gêtñ ñamata-nga ma menñ têtñ kwahic dec, ma galic ñayham bu wato sip bapia dindéc ma wanñkin têtñ am. Aô gato yom kakuc ñadênañ tôm gêtñ hoñ nan hôt asê. Tu dinañ-nga O ñgac atu Tiopilas, ⁴ am oc êmyalê bu yom hoñ pi Yisu nan am ñgô su, nan yom ñandô.

Jon, Ñgac Kêku Lau-nga ndê puc dinda kôc in-nga

⁵ Têtñ têtñ Kinñ †Herod gêm gôlin gameñ Judia-nga, nan †dabuñsiga dan mbo, in ndê ñaê Sekaria. In kôm ndê gwelen whiñ dabuñsiga nan sêmbô dabuñsiga ñamata-nga Abaisa* ndê tonñ. Sekaria ndê awhê ndê ñaê Elisabet, ma in Aron† ndê wakuc dan, gitôm Sekaria dau. ⁶ Anötö gêlic inñu sêsa lêtñ gitêtñ yêc in anğô-nga, sêñsêlêñ sêñkuc Anötö ndê yomsu ti ñagôlinñ ñalêñ ñayham. ⁷ Inñu sêti awhê andô ma ñgac andô su, magoc balêkoc mba, bu Elisabet in awhê gapoc.

⁸ Têtñ têtñ danñ Sekaria ndê tonñ si ndoc sênem akiñ Anötö-nga hôt asê, ma in gêm ndê gwelen dabuñsiga-nga mbo Anötö ndê lôm dabuñ yêc Jerusalem. ⁹ Ma gitôm dabuñsiga si mêtê, sêpuc gapoc gi sip Sekaria, bu sôt lôm dabuñ ñalôm ndi, ma kêtñ da ñamalu ñayham. ¹⁰ Ma têtñ ndoc in sôt gi bu kêtñ da ñamalu ñayham, nan lau Israel-nga hoñ nan sêkac sa tu s êtoc Anötö sa-nga, nan sêtenñ

* **1:5:** Abaisa - dabuñsiga ñamata-nga dan nan mbo têtñ Kinñ Dawid ndê têtñ. Têtñ têtñ dinañ lau Israel si dabuñsiga sêwhê dau kôc ti tonñ 24 kêtñ dabuñsiga ñamata-nga si ñaê (1 Kr 24:7-19; ma Nia 12:11-17). Ma tiñambu sêkôm gwelen tôm ñatonñ 24 dinañ sêyô dau sêyô dau. Têtñ Yisu ndê têtñ, lau dabuñsiga daêsam sêndôc gameñ ñamakê-nga, ma sêpi Jerusalem tu sêkôm gwelen yêc ñlôm dabuñ tôm ñac si tonñ si ndoc, ma tiñambu sêmbu sêtêtñ si gameñ si (Luk 1:8, 23). Alic yom whê ñaê 'dabuñsiga' sa-nga yêc buku dindéc ñambu-nga. † **1:5:** Aron - lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga nan gêm akiñ Anötö têtñ Moses ndê têtñ. Alic Eks 7:1-6; ma 28:1.

mbec sêlhac awê. ¹¹ Têḅ ndoc dinanḅ Pômdau ndê aḅela danḅ hoc dau asê têtḅ Sekaria, ma kalhac alta da ḅamalunḅ-ḅga ḅa-ndô-ḅga. ¹² Têḅ ndoc Sekaria tandô pi aḅela dau, inḅ sô ti töt dau ḅandô. ¹³ Magoc aḅela sôm têtḅ inḅ, “Töt daôm dom Sekaria, bu Pômdau ḅgô mbec nanḅ am tenḅ. Am nem awhê Elisabet oc kôc atômḅḅgac danḅ, ma am oc sam inḅ ndê ḅaê bu Jon. ¹⁴ Inḅ oc kôm am atac ḅayham atu, ma lau daêsam oc sêtisambuc tu dinda kôc inḅ-ḅga, ¹⁵ bu inḅ oc ti ḅḅac tiwaê yêc Pômdau aḅgô-ḅga. Inḅ oc nôḅ wain me bu ḅanḅga dom, magoc têtḅ têm inḅ yêc dinda atac ḅalôm enḅ, nanḅ ḅalau Dabuḅ oc nem inḅ ahuc, ma mbo whinḅ inḅ ḅapanḅ. ¹⁶ Ma têtḅ ndoc inḅ tiatu, nanḅ inḅ oc nem lau Israel-ḅga daêsam kwi, sêmbu sêsôc Pômdau ḅac si Anötö ḅapu. ¹⁷ Inḅ oc ti propet ḅanḅga ma ti ḅaclai gitôm propet ḅamata-ḅga Elaija. Ma inḅ oc muḅ Pômdau, bu nem lau daêsam si ḅalôm kwi. Dambai oc atac whinḅ atui, ma lau danḅḅapêc oc sêti lau ti gauc nanḅ sêsa si lêtḅ gitêtḅ. ḅalêtḅ dinaḅ inḅ oc êmasanḅ lau si ḅalôm bu sêkôc Pômdau sa.”

¹⁸ Sekaria ḅgô aḅela ndê yom dinanḅ su, goc sôm têtḅ inḅ, “Alu ati awhê andô ma ḅḅac andô su. Bocdinaḅ ḅalêtḅ bocke dec aô wanḅyalê bu am nem yom oc ḅandô sa?” ¹⁹ Goc aḅela ô yom ma sôm, “Aô Gabriel nanḅ galhac Pômdau aḅgô-ḅga, ma inḅ kêtḅinḅ aô bu wahoc ḅawaê ḅayham dindec asê têtḅ am. ²⁰ Gêḅ nanḅ aô gasôm yom pi, nanḅ oc ḅandô sa tôm ḅandoc. Tigeḅ am kêtḅ whinḅ aô dom, ma bocdinaḅ am oc awham mba sa, ma sôm yom dom e gêtḅ honḅ dindec hôc asê su.”

²¹ Têtḅ dinaḅ lau nanḅ sêḅḅo awê, nanḅ sêhônḅ Sekaria ma gauc gêm bu bocke ma inḅ mbo tiwandêc yêc lôḅ dabuḅ ḅalôm. ²² Ma têtḅ ndoc Sekaria mbu sa awê gi, nanḅ gitôm dom bu sôm yom, ma gic amba ḅambwa têtḅ ḅac, dec ḅac si gauc sa

bu inḅ gêlic gêtḅ ḅagatu danḅ yêc lôḅ dabuḅ ḅalôm.

²³ Tinḅambu inḅ ndê bêc gwelenḅ-ḅga pacndê, ma inḅ kôlhô mbu têtḅ ndê malac gi. ²⁴ Ma inḅ ndê awhê Elisabet daê, dec timêtê dau ḅapep, ma mbo tenḅ mbo inḅlu si andu gitôm ayô amanḅanḅ. Elisabet sôm, ²⁵ “Pômdau kôm gêtḅ dindec ma gêm aô sa. ḅamata-ḅga aô gambo ti mayanḅ yêc lau aḅgô-ḅga, bu aô awhê gapoc, tigeḅ kwahic dec Pômdau tawalô aô, ma kôc aô mayanḅ su.”

Yisu ndê puc dinda kôc inḅ-ḅga

²⁶ Elisabet daê gitôm ayô 6 su, goc Anötö kêtḅinḅ aḅela Gabriel têtḅ malac Nasaret nanḅ yêc gameḅ Galili-ḅga, ²⁷ bu kêtḅ ahenḅ têtḅ awhê akinḅ danḅ. Inḅ ndê ḅaê Maria, ma lau sêhoc yom asê su bu Maria oc nem ḅḅac danḅ ḅaê Josep, nanḅ Kinḅ Dawid ndê apanḅḅac danḅ. ²⁸ Aḅela dau têtḅ Maria gi ma sôm, “O awhê nanḅ Anötö tac whinḅ am ndu andô, Pômdau whinḅ am.” ²⁹ Yom dau kôm Maria sô ḅandô, ma inḅ gauc gêm têtḅ dau bu, “Inḅ awha gic aô tu sake-ḅga?” ³⁰ Goc aḅela sôm têtḅ inḅ, “Töt daôm dom Maria, bu Anötö gêlic am ḅayham kêtêc. ³¹ Am oc daêm ma kôc balêkoc ḅḅac danḅ, ma sam inḅ ndê ḅaê bu Yisu. ³² Inḅ oc ti ḅḅac tiwaê, ma lau oc sêsam inḅ bu Anötö ḅaclai ti ḅawasi ḅadau ndê Atu. Pômdau Anötö oc kêtḅ inḅ wêkainḅ apanḅḅac Dawid ndê pônḅ kinḅ-ḅga. ³³ Inḅ oc nem gôlinḅ ḅJakob ndê wakuc lau Israel-ḅga, ma inḅ ndê gôlinḅ oc pacndê dom.”

³⁴ Goc Maria ndac aḅela dau bu, “Aô gayêc gawhinḅ ḅḅac danḅ dom, ma bocdinaḅ yom dau oc ḅandô sa ḅalêtḅ bocke?” ³⁵ Ma aḅela ô yom ma sôm, “ḅalau Dabuḅ oc têtḅ am meḅ, ma Anötö, ḅaclai ti ḅawasi ḅadau ndê ḅaclai oc nem am ahuc. Tu dinaḅ-ḅga balêkoc dabuḅ nanḅ am oc kôc, nanḅ lau oc sêsam inḅ bu Anötö ndê Atu. ³⁶ Ma am ḅgô! Elisabet,

awhê andô nan yêc am apami si ton, nan daê ma oc kôc balêkoc dan. Sêsôm bu in yêc awhê gapoc, magoc kwahic in daê tôm ayô 6 su. ³⁷ Bu gêñ dan yêc dom, nan Anötö gitôm dom bu kôm ñandô sa.” ³⁸ Ma Maria ô yom ma sôm, “Pômdau ndê awhê akiñ aö. Bocdinañ, yom nan am sôm, nan ñandô sa pi aö.” Maria sôm yom dinañ su, goc añela hu in siñ.

Maria gic Elisabet kêsi

³⁹ Têñ têm dinañ Maria kêmasañ dau, ma kêselên ñagahô têtñ malac dan yêc gameñ ñabaö Judia-nga gi. ⁴⁰ In hôc asê ma têtñ Sekaria ndê andu gi, ma ta Elisabet ndê ñaê. ⁴¹ Têtñ têm Elisabet ñgô Maria ndê yom, nan balêkoc nan yêc in ñalôm kwê soc ti ñannga, ma Nalau Dabuñ gêm Elisabet ahuc. ⁴² Ma in sôm yom awha atu, “Anötö toc am sa hôc gêlêc lauwhê sambob su, ma oc toc balêkoc nan am oc kôc, nan sa bocdinañ. ⁴³ Aö awhê bocke, dec am, aneñ Pômdau dinda mweñ bu lic aö? ⁴⁴ Têtñ ndoc aö ganğô am mbwêc aö, nan balêkoc nan yêc aö ñatac, nan kwê soc ti atac ñayham. ⁴⁵ Am kêñ whiñ bu Pômdau ndê yom pi am oc ñandô sa, ma tu dinañ-nga am tap in ndê mwasin sa!”

Maria po Anötö ndê waê sa

⁴⁶⁻⁴⁷ Ma Maria sôm:

“Aö wapo Pômdau ndê waê sa ti aneñ ñalôm sambuc, ma aö atac ñayham kêlêc tu Anötö nan gêm aö si-nga. ⁴⁸ Nahu bu in kêlhiñ in ndê awhê akiñ ñambwa, aö dec siñ dom. Têtñ kwahic dec ma ndi, lau hon oc sêsam aö bu awhê nan Anötö kêmwasiñ. ⁴⁹ In Nanga Nadau nan kôm gêñ atu têtñ aö, ma in ndê ñaê dabuñ.

⁵⁰ Tôm têm sambob, in tawalô lau hon nan sêtoc in ma sêtoc in sa.

⁵¹ In amba ñannga kôm gêñ atu,

ma lau nan yom sêtoc dau sa-nga gêm ñac si ñalôm ahuc, nan in soc ñac su sêlhô têtñtêtñ. ⁵² In kêmasuc kiñ nom-nga su yêc ñac si pôn kiñ-nga, magoc lau nan sêtñgwinin dau, nan in toc ñac sa.

⁵³ In kêmwasiñ lau ñalôm sawa ña gêñ ñayham-ñayham, magoc in kêkiñ lau ti lêlôm sêsa amba sawa si. ⁵⁴⁻⁵⁵ In gêm in ndê lau akiñ Israel-nga sa, ma tôm yom nan in gic bata têtñ abañ Abraham, ma têtñ in ndê wakuc hon nan sêtñkuc in, nan in tawalô ñac.”

⁵⁶ Maria kêpiñ Anötö ma sôm yom dinañ su, goc mbo whiñ Elisabet gitôm ayô töt, ma tinambu in kôlhô mbu têtñ ndê malac gi.

Elisabet kôc Jon

⁵⁷ Elisabet ndê ndoc meñ sa dec in kôc balêkoc ñgac dan. ⁵⁸ Ma in ndê dawai ti lau menpañ in-nga sêtñgô bu Pômdau tawalô in ñalên dinañ, ma ñac hon atac ñayham sêwhiñ in. ⁵⁹ Têtñ balêkoc dau ndê bêc ti-8-nga, ñac hon sêmeñ bu sêsê balê ndê ñamlic ñatô su sêtñkuc lau Israel-nga si tñpwac, ma ñac tac whiñ bu sêkêñ damba Sekaria ndê ñaê pi in. ⁶⁰ Tigeñ in dinda sôm, “Mba! Dasam in ndê ñaê bu Jon.” ⁶¹ Ma sêsôm têtñ in, “Yêc am nem dawam, ñgac ñaê Jon dan mbo dom.” ⁶² Ma ñac sic amba têtñ damba bu sêtñyalê ñaê bocke in tac whiñ. ⁶³ In kôm ña amba bu sêkêñ tapele dan têtñ in, dec sêkêñ ma in to, “In ndê ñaê Jon,” goc lau hon sêhêdaê. ⁶⁴ Ma ñagahô in êmbala tigolon, ma in sôm yom asê ma kêpiñ Anötö.

⁶⁵ Gêñ dau kôm ñac lau hon sêsö, ma lau nan sêmbo Judia ñagameñ lôc-nga, nan sem yom-galôm ñapan pi gêñ hon dinañ. ⁶⁶ Lau hon sêtñgô ñawaê, ma ñac gauc gêm yom dau ñapan yêc ñac si ñalôm. Ma ñac sêlic bu Pômdau ndê ñaclai töt dau asê

yêc balê dau, dec sêndac dandi, “In oc ti ñamalac kain bocke?”

dec gêm mêtê kalhac lau Israel anjô-nga.

Sekaria hoc yom asê gitôm propet

⁶⁷ Têñ têm dinañ Nalau Dabuñ gêm Jon ndê damba Sekaria ahuc, ma in hoc yom asê gitôm propet dan ma sôm,

⁶⁸ “Tampin Pômdau, yac lau Israel-nga neñ Anötö, bu in meñ bu nem in ndê lau si. ⁶⁹ In po ngac ti ñaclai dan sa yêc in ndê ngac akin Dawid ndê lau wakuc, nan gitôm bu nem yac si. ⁷⁰ Anötö ndê propet dabuñ sêhoc yom asê pi gêñ dau muñ su, ma kwahic dec Anötö kôm yom dau ñandô sa. ⁷¹ In kêmasañ lêñ dinañ, bu nem yac si yêc yac neñ ñacyo ti lau nan sêtec yac amba. ⁷² In tawalô yac, tôm in gic bata têt abañ, ma gauc gêm in ndê pwac dabuñ, ⁷³ nan in kêmatin tidôn whin abañ Abraham. ⁷⁴ In oc nem yac si yêc yac neñ ñacyo amba, tu bu yac danem akin in ti atac pa su, ⁷⁵ ma tu bu tañsêlêñ dasa lêñ gitên ti dabuñ yêc in anjô-nga tôm bêc hoñ. ⁷⁶ Ma Jon, aneñ balê, lau oc sêsam am bu ‘Anötö, Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê propet,’ bu am oc muñ Pômdau ma êmasañ lau si ñalôm tu sêkôc in sa-nga. ⁷⁷ Ma am oc whê Anötö ndê lau si gauc sa pi lêñ nan in oc suc ñac si sac kwi tu bu nem ñac si-nga. ⁷⁸ Yac neñ Anötö ndê lêñ tawalô yac-nga, nan oc tôm ac nan pi ma kalhac umbon, ⁷⁹ ma pô lau nan sêndôc gameñ ñasec, ma lau nan sêmpin bu sêmbac ndu. In oc wê yac dasa sen bu datap yom malô sa.”

⁸⁰ Tinambu balê dau tiatu, ma kêñ ndê ñalôm sambuc tu nem akin Anötö-nga. Ma in mbo gameñ sawa e tôm bêc nan in gic hu ndê gwelen,

2

Maria kôc Yisu

¹ Têñ têm dinañ †Sisa Ogasta gic atu yom bu sêsê lau hoñ nan sêmbo Rom si gôlin ñapu, nan sa tu bu sênemli takis-nga. ² (Têñ ndoc dinañ Kirinios gêm gôlin gameñ Siria-nga, ma gêñ dinañ ti têm ñamata-nga nan sêsê lau sa yêc in ndê gôlin ñapu.) ³ Bocdinañ lau hoñ sêtêñ si malachu si, bu sêto si ñaê sip bapia sêsê ñac sa-nga.

⁴ Josep in Dawid ndê wakuc dan, ma bocdinañ in hu malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga sin, ma sip têt Dawid ndê malac yêc gameñ Judia-nga gi, malac nan sêsam bu Betlehem. ⁵ Josep lu Maria sêwhin dau si bu sêkêñ si ñaê, bu sêhoc in lu si yom asê su bu oc sênem dau. Ma Maria daê mbo. ⁶ Têñ ndoc in lu sêmbo Betlehem, nan Maria ndê bêc bu kôc balêkoc-nga hôc asê. ⁷ Josep lu Maria sêyêc hôc si mala, bu ñasawa mbasi yêc andu ñacleñ-nga. Ma yêc dê, Maria kôc in ndê balêkoc ñac ñamata-nga. Ma in kôm in si ña po, ma kêñ in yêc hôc si apa sêneñ gêñ-nga.

Anjela sêhoc Yisu ñawaê asê

⁸ Têñ ôbwêc dinañ lau ñatô sêyob si domba sêmbo malac dau ñamakê. ⁹ Ma Anötö ndê anjela dan hoc dau asê têt ñac. Pômdau ndê ñawê pô ñac, ma sêtôc dau ñandô. ¹⁰ Goc anjela dau sôm têt ñac bu, “Atôc daôm dom! Aô bu wakêñ ñawaê ñayham dan têt mac, nan oc kôm mac atac ñayham atu. Ma ñawaê dindec gic waê lau hoñ. ¹¹ Mac nem ñac nem mac si-nga hôc asê têt bêc dau dindec. In dinda kôc in yêc Betlehem, malac nan sêsam bu Dawid ndê malac. In †Mesaya dau nan Anötö gic bata bu êñkin meñ, ma mac nem Pômdau dau. ¹² Atêt Betlehem andi, ma mac oc

anyalê balêkoc dau pi gêṅ bocdec bu. Sêkôm inṅ si ṅa po, ma sêkêṅ inṅ yêc bôc si apa sêneṅ gêṅ-ṅga.”¹³ Ma ṅagahô aṅela undambê-ṅga daêsam sêhoc dau asê sêwhinṅ aṅela dinanṅ, ma sem wê sêmpinṅ Anötö bocdec bu,¹⁴ “Anötö ndê waê sa yêc lôlôc. Ma yom malô yêc nom, têṅ lau nanṅ Anötö gêlic ṅac ṅayham.”

Lau sêyob domba-ṅga sêtêṅ Betlehem si

¹⁵ Aṅela sem wê dinanṅ su, goc sêmbu sêpi undambê si. Ma lau sêyob domba-ṅga sêsôm têṅ dandi, “Ayôc! Datêṅ Betlehem dandi, ma dalic gêṅ atu nanṅ Pômdau ndê aṅela sêhoc asê têṅ yac.”¹⁶ Goc sêṅsahic dau sêtêṅ Betlehem si, ma sêtap Maria lu Josep sa, ma sêlic balêkoc dau yêc bôc si apa sêneṅ gêṅ-ṅga.¹⁷ Sêlic inṅ su goc sêsa si, ma sic minṅ yom nanṅ aṅela hoc asê têṅ ṅac pi balêkoc dau.¹⁸ Ma lau honṅ nanṅ sêṅgô ṅac si yom, nanṅ sêhêdaê ṅandô.¹⁹ Magoc Maria gauc gêm yom honṅ ṅapanṅ yêc ndê ṅalôm.²⁰ Ma lau sêyob domba-ṅga sêlhô sêmbu sêtêṅ gameṅ sêyob domba-ṅga si. Sêmpinṅ Anötö ma sêtoc inṅ ndê waê sa tu gêṅ honṅ nanṅ sêṅgô ti sêlic, nanṅ gitôm aṅela sôm asê têṅ ṅac.

Sêtôc Yisu yêc lôm dabunṅ

²¹ Têṅ bêc 8 giṅga su, sêsê balê ndê ṅamlic ṅatô su, kêkuc lau Israel-ṅga si pwac. Ma sêsam inṅ ndê ṅ aê Yisu, tôm aṅela sam inṅ têṅ ndoc inṅ kêṅ puc Maria bu inṅ oc daê.

²² Muṅ-ṅga, Moses to yomsu danṅ pi lauwhê Israel-ṅga nanṅ sêkôc balêkoc, nanṅ yêc bocdec bu. Sêhônṅ e bêc 40 pacndê, goc ṅac oc ṅawasi sa tiyham yêc Anötö aṅgô-ṅga. Bocdinanṅ têṅ Maria ndê bêc 40 pacndê su, goc inṅlu Josep sêkôc Yisu sêtêṅ lôm dabunṅ yêc malac Jerusalem si, bu sêtôc inṅ yêc Pômdau aṅgô-ṅga.²³ Sêkôm bocdinanṅ kêkuc Pômdau ndê yomsu

nanṅ Moses to bocdec bu, “Asam balêkoc ṅgac mbêc honṅ bu dabunṅ yêc Pômdau aṅgô-ṅga.”²⁴ Ma têṅ têm dinanṅ inṅlu sêkêṅ da bu Maria ṅawasi sa tiyham. Sêkêṅ da tôm Pômdau ndê yomsu, balusi lu me mbac saunṅ lu.

²⁵ Têṅ têm dinanṅ ṅgac danṅ ṅaê Simeon mbo Jerusalem. Inṅ ṅgac gitêṅ ti dabunṅ, ma inṅ hôṅ ndoc bu Anötö êṅkinṅ inṅ ndê Mesaya bu nem lau Israel-ṅga si. ṅalau Dabunṅ whinṅ inṅ tôm bêc honṅ,²⁶ ma têṅ ndoc danṅ, kêṅ gauc têṅ inṅ bu inṅ oc mbo tali e lic Mesaya nanṅ Pômdau gic bata.²⁷ Ma ṅalau Dabunṅ wê Simeon têṅ lôm dabunṅ gi, têṅ bêc nanṅ Yisu dinda lu damba sêkôc inṅ sêmeṅ bu sêkêṅ da sêṅkuc Moses ndê yomsu.²⁸ Inṅ pê Yisu sa, goc kêpinṅ Anötö ma sôm,²⁹⁻³⁰ “O Pômdau atu, yom nanṅ am gic bata su, nanṅ kwahic dec ṅandô sa. Aô tanônṅ galic am nem †ṅgac Nem Lau Si-ṅga su, ma bocdinanṅ dec oc tôm bu am nem ṅgac akinṅ aô dec wambac ndu ti atac malô.³¹ Am kêmasanṅ lêṅ dindec yêc lau honṅ aṅgô-ṅga.³² Am nem ṅawê oc pô lau honṅ, bu tôle am asê têṅ lau gameṅ apa-ṅga, ma bu po am nem lau Israel-ṅga si waê sa.”

³³ Simeon sôm yom dinanṅ pi Yisu, dec kôm Yisu dinda lu damba sêhêdaê.³⁴ Goc Simeon gêm mbec ṅac, ma sôm têṅ Yisu dinda Maria, “Anötö kêyalinṅ balê dindec sa, ma tu inṅ-ṅga lau Israel-ṅga daêsam oc sêpeṅ, magoc daêsam nanṅ sêkêṅ whinṅ inṅ, nanṅ oc sêtap Anötö ndê mwasinṅ sa. Inṅ meṅ bu tôle Anötö ndê lêṅ asê têṅ lau, magoc daêsam oc sêpu inṅ ti ndê yom,³⁵ ma ṅalêṅ dinanṅ gauc nanṅ yêc lau daêsam si ṅalôm, nanṅ oc meṅ sa tiawê. Ma tu gêṅ nanṅ oc hôc asê inṅ-ṅga, am daôm oc hôc ṅandê atu tôm bienṅ kunṅ am ṅatê.”

³⁶ Propet awhê danṅ mbo lôm dabunṅ ṅabatêṅndô. Inṅ ndê ṅaê

Ana, ma in damba in Panuel, nan yêc Aser ndê ton.* Ana in ti awhê andô su. Mun-nga in gêm ngac su ma inlu nakwen sêmbo sêwhin dau gitôm yala 7,³⁷ goc nakwen mbac ndu ma Ana ti awhê sawa ma mbo e in ndê yala ti 84. Tôm acsalô ti ôbwêc hon in gêm akin Anötö mbo lôm dabun jabatêmdö, ma têt daêsam in hu gêj danen-nga sin tu nem dabun dau ti ten mbec nanga-nga.³⁸ Têj têt nan Simeon ndê yom pi Yisu pacndê, nan Ana têt nac gi, ma gêm danje Anötö. Ma in gic hu sôm yom pi balêkoc têt lau hon nan sêhôn ndoc nan Anötö oc nem lau Jerusalem ti Israel-nga si.

³⁹ Josep lu Maria sêkôm gêj hon tôm Pômdau ndê yomsu sôm, goc sêmbu sêtêj nac si malac Nasaret yêc gamej Galili-nga si.⁴⁰ Ma Yisu tiatu ma ti balê ti licwalô. Ma gauc nayham ma Anötö ndê mwasiñ gêm in ahuc.

Yisu mbo lôm dabun

⁴¹ Tôm yala hon Maria lu Josep sêpi Jerusalem si, bu sêlic om atu †Pasowa-nga.⁴² Têj Yisu ndê yala ti 12, nan nac hon sêpi si, tôm inlu si gêbôm.⁴³ Ma têt ndoc Mwasin Pasowa-nga pacndê, goc Maria lu Josep sêhu Jerusalem sin bu sêmbu sêtêj inlu si malac sêndi. Yisu gacgen mbo Jerusalem, magoc inlu sênyalê dom,⁴⁴ bu sênsêlêj sêmbo sen sêwhin lau ton atu, dec sem gauc bu in oc mbo lau ton atu dinañ nalôm. Sêhu Jerusalem sin sêsa si gitôm bêc dan, goc sênsalê in yêc nac si lau.⁴⁵ Sêtap in sa dom, dec bêc tilu-nga inlu sêmbu sêtêj Jerusalem si, bu sênsalê in.⁴⁶ Sêhóc asê Jerusalem, ma nagalañsê sêtap in sa yêc lôm dabun. In ndöc whin lau nan sêndôhôn mêtê, ma in kêj danja nac si yom. Ma in ndac nac pi gêj daêsam.⁴⁷ Lau hon nan sêngô

in, nan sêhêdaê tu in ndê gauc-nga, ma tu yom hon nan in ô têt kêdôhônwaga-nga.

⁴⁸ Têt ndoc Maria lu Josep sêlic in, nan sêhêdaê. Ma Maria ndac in, “Aneñ balê, tu sake-nga am kôm gêj dindêc têt alu damam? Alu anjalê am ti nalôm nawapac.”⁴⁹ Ma Yisu ndac inlu, “Tu sake-nga amlu anjalê aô? Daman ndê andu dindêc, ma aô gac waê bu wambo dec.”⁵⁰ Tigeñ nac sênyalê in ndê yom nahu dom.

⁵¹ Goc Yisu whin inlu, ma sêmbu sêtêj malac Nasaret si, ma in danja wambu têt inlu napep. Ma in dinda gauc gêm yom hon dinañ napan yêc ndê nalôm.⁵² Ma Yisu tiatu ma ti ngac tigauc, ma Anötö ma namalac hon sêlic in nayham.

3

Jon, Ngac Kêku Lau-nga kemasaj Yisu ndê sen

(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8)

¹ Tinambu Taibirias ti lau Rom-nga si kin atu,* ma têt in ndê yala ti 15-nga, nan in ndê la u bata bocdec sem gôlin lau Rom-nga si gameñ natô. Pontias Pailot gêm gôlin gameñ Judia-nga, †Herod Antipas gêm gôlin Galili, Herod ndê dôwa Pilip gêm gôlin Ituria ma Trakonitas, ma Lisantias gêm gôlin Abelin.² Ma Anas lu Kayapas sêti I au Israel-nga si †dabunsigna namata-nga. Têt ndoc dinañ Anötö kêkin in ndê yom têt Jon, Sekaria ndê atungac nan mbo gameñ sawa.³ Bocdinañ Jon gic hu in ndê gwelen. In golomgolom malac hon nan yêc Bu Jordan namakê, ma gêm mêtê bu lau sêlin sanju tu bu sêtôc asê bu sêkac si nalôm kwi ma sêhu mêtê sac sin, dec Anötö oc suc nac si sac kwi.

* **2:36:** Aser - Jakob ndê atui 12 si dan. Lau Israel sêwhê dau kôc ti ton 12 sênkuc apai 12 dinañ (alic Gen 35:26). * **3:1:** Kin atu nan gêm gôlin gameñ Rom-nga hon nan sêsam bu †Sisa.

4 Propet Aisaya hoc yom asê pi Jon mun su, tòm in to yêc ndê buku bocdec bu:

Namalac dan ta yom yêc gamej sawa bocdec bu, 'Amasanj Pômdau ndê seŋ. Amasanj nem ŋalôm bu akôc in sa.

5 Busunj hoŋ oc sêti gamej apa-pa, ma lôc ti ŋabaö hoŋ oc sêti gamej gaponj. Seŋ mbwê hoŋ oc sêtisolop, ma seŋ hoc-hoc oc sêti seŋ ŋayham.

6 Ma lau nom-ŋga hoŋ oc sêlic Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga.' [Ais 40:3-5]

7 Ma tu dinan-ŋga Jon sôm têtj lau daêsam nanj sêsa si bu inj êŋku ŋac, "Mac mboc ŋatui mac! Tu sake-ŋga mac alhõ amej? Mac akôc gauc pi Anötö ndê atac ŋandê nanj lau propet sêkêtj puc yac bu oc meŋ sa, dec gauc gêm bu amej ma aliŋ busanju ŋambwa, a? 8 Anjô! Akôm mêtê ŋayham nanj tôc asê bu mac am daôm kwi yomandô. Asôm têtj daôm dom, bu 'Abraham apai yac, ma tu dinan-ŋga Anötö oc kôc yac sa.' Aö wasôm têtj mac bu Anötö gitôm bu nem hoc hoŋ dindec kwi sêti Abraham atui sêô mac. 9 A hoŋ nanj sem ŋandô ŋayham dom, nanj kwahic dec Anötö kêtj ki ŋamata têtj ŋawakac, ma inj oc lêŋ su ma tuc pi ya ndi."

10 Lau toŋ atu dinanj sêŋgô Jon ndê yom ma sêndac inj, "Bocdinanj yac oc akôm sake?" 11 Ma inj ô yom ma sôm, "Tamwalô lau ŋatô. Mac nem asa ndê ŋakwê ŋandô-ŋga lu bu sêyêc, nanj kêtj danj têtj lau nanj si ŋakwê mbasi. Ma asa ndê gêtj danen-ŋga yêc, nanj nem lau nanj sêpônnda dau, nanj sa bocdinanj."

12 Lau sêkôc takis-ŋga ŋatô sêsa si bu Jon êŋku ŋac, ma sêndac, "Kêdôhônjwaga, yac oc akôm sake?"

13 Goc Jon sôm têtj ŋac, "Akôc takis ŋapep, ma ahôc gêtjêc dôhônj nanj lau Rom-ŋga sêkêtj, nanj dom!"

14 Ma lau sin-ŋga ŋatô sêndac inj, "Ma yac, oc akôm sake?" Ma inj sôm, "Anjôlinj yom tasanj pi lau, me akôm gêtj ti ŋaclai bu anjaho ŋac si mone me gêtj dom. Akôc ŋaôli gwelen-ŋga nanj lau Rom-ŋga sêkêtj têtj mac, ma tamgatu awa ŋatô dom."

15 Têtj têtj dinanj lau Israel-ŋga sêkêtj bata bu Anötö oc êŋkinj in ndê Mesaya, ma lau hoŋ nanj sêŋgô Jon, nanj sêhê gauc bu mboe inj Mesaya dau. 16 Magoc Jon sôm têtj lau hoŋ, "Ŋgac danj oc meŋ hôc asê. Inj ndê ŋaclai hôc gêtjêc aö neŋ su. Aö ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu wati inj ndê ŋgac akiŋ nanj kêtjgapwêc inj ndê at-apa ŋawalô. Aö dec kaku mac ŋa bu ŋambwa, tigerj inj oc êŋku mac ŋa Ŋalau Dabunj ti ya. 17 Inj meŋ bu êŋsahê lau, gitôm ŋgac nanj whê wit ŋandô ti ŋapa kôc, dec oc ndic ŋandô sa sôc andu gêtj ŋandô-ŋga, ma tuc ŋapa sip ya nanj sa ŋapanj ndi." 18 Ŋalêtj dinanj Jon hoc ŋawaê ŋayham asê têtj lau, ma gêm la ŋac ŋa yom ŋanŋga daêsam.

19 Tinambu Jon puc Kinj Herod ndê giso asê, bu Herod gêm inj asi ndê awê Herodias, ma kôm mêtê sac daêsam whinj. 20 Dec Herod gêm dau si, ma kôm giso danj tiyham bocdec bu, inj kêtj Jon ndôc gapocwalô.

Jon kêtj Yisu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11; Jon 1:32-34)

21 Têtj têtj nanj Herod kêtj Jon ndôc gapocwalô su dom, nanj Yisu sa têtj Jon gi, ma Jon kêtj inj whinj. Tinambu Yisu kalhac ma teŋ mbec mbo, ma undambê kac sa, 22 ma Ŋalau Dabunj gêm balusi anjô, ma sip meŋ sac Yisu ŋahô. Ma awa danj sa akêtj undambê, nanj sôm, "Aö neŋ Atunŋac atac whinj-ŋga am. Aö gatisambuc am ŋandô."

Yisu ndê apai si ŋadênanj
(Mat 1:1-17)

²³ Yisu gic hu ndê gwelenj têtj inj ndê yala gitôm 30. Ma inj ndê apai bocdindec. Lau sêsam Yisu bu Josep atu. Ma Josep inj Eli atu, ²⁴ nanj Matat atu, nanj Liwai atu, nanj Melki atu, nanj Yanai atu, nanj Josep atu, ²⁵ nanj Matatias atu, nanj Amos atu, nanj Nahum atu, nanj Esli atu, nanj Nagai atu, ²⁶ nanj Mat atu, nanj Matatias atu, nanj Semin atu, nanj Yosek atu, nanj Yoda atu, ²⁷ nanj Yoanan atu, nanj Resa atu, nanj Serubabel atu, nanj Siltiel atu, nanj Neri atu, ²⁸ nanj Melki atu, nanj Adi atu, nanj Kosam atu, nanj Elmadam atu, nanj Er atu, ²⁹ nanj Josua atu, nanj Eliesa atu, nanj Yorim atu, nanj Matat atu, nanj Liwai atu, ³⁰ nanj Simeon atu, nanj Juda atu, nanj Josep atu, nanj Yonam atu, nanj Eliakim atu, nanj Melea atu, ³¹ nanj Mena atu, nanj Matata atu, nanj Natan atu, nanj Dawid atu, ³² nanj Jessi atu, nanj Obed atu, nanj Boas atu, nanj Salmon atu, nanj Nason atu, ³³ nanj Aminadab atu, nanj Ram atu, nanj Hesron atu, nanj Peres atu, nanj Juda atu, ³⁴ nanj Jakob atu, nanj Aisak atu, nanj Abraham atu, nanj Tera atu, nanj Naho atu, ³⁵ nanj Serug atu, nanj Reu atu, nanj Peleg atu, nanj Eber atu, nanj Sela atu, ³⁶ nanj Kenan atu, nanj Apakad atu, nanj Sem atu, nanj Noa atu, nanj Lamek atu, ³⁷ nanj Metusela atu, nanj Inok atu, nanj Yared atu, nanj Mahalalel atu, nanj Kenan atu, ³⁸ nanj Inos atu, nanj Set atu, nanj Adam atu, nanj Anötö atu.

4

Sadanj kêtôm Yisu

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Nalau Dabunj gêm Yisu ahuc ma inj hu Bu Jordan sinj. Ma Nalau wê inj bambalinj mbo gamenj sawa ² gitôm bêc 40. Yêc dindê Sadanj kêsahê bu êntôm inj. Tôm bêc honj dinanj Yisu gênj gênj danj dom, ma tinjambu gênj yô inj njandô. ³ Ma Sadanj sôm têtj inj,

“Am Anötö ndê Atu, a? Bocdinanj sôm têtj hoc dindec bu nem dau kwi ti bolom.” ⁴ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Mba! Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, ‘Gêj danenj-nga njambwa kêj lau sêndöc tali dom.’”

⁵ Goc Sadanj kôc inj sa pi lôc balinj danj gi, ma njagahô inj tôc têtj inj gamenj honj nanj kinj nom-nga sem gôlinj. ⁶⁻⁷ Ma inj sôm, “Gêj honj dindec yêc anenj gôlinj njapu. Ma gitôm bu wakêj têtj asa nanj aô atac whinj nanj. Am bu pônj hamduc têtj aô, dec wakêj njac lai ti njawasi honj dindec têtj am.” ⁸ Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pônj hamduc têtj Pômdau am nem Anötö, ma nem akinj inj tigenj.’”

⁹ Goc Sadanj wê inj pi malac Jerusalem gi, ma kêj inj kalhac lôm dabunj njapoc lôlôc, ma sôm têtj inj, “Am Anötö ndê Atu, a? Dec pwê sip akêj dec ndi. ¹⁰ Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pômdau oc êjkinj ndê anjela bu sêyob am. ¹¹ Nac oc sêpê am sa lôlôc bu am tinj gahim pi hoc danj dom.’” ¹² Magoc Yisu ô yom bocdec bu, “Sêto yom yêc bu, ‘Êmsahê Pômdau am nem Anötö dom.’”

¹³ Njalêj dinanj Sadanj kêsahê lêj daêsam tu êntôm Yisu-nga. Ma tinjambu inj hu inj sinj ma kôlhô gi, bu hôj têtj danj tiyham.

Yisu gic hu ndê gwelenj yêc Galili

¹⁴ Nalau Dabunj ndê njac lai gêm Yisu ahuc, ma inj mbu têtj gamenj Galili-nga gi. Ma njawaê pi inj sa têtj gamenj njamakê-nga honj gi. ¹⁵ Inj kêdôhônj lau yêc njac si lôm wê-nga, ma lau honj sêmpinj inj.

Yisu ndê lau sêsoc inj yêc ndê malac Nasaret

¹⁶ Tinjambu Yisu hôc asê inj ndê malachu Nasaret. Yêc dinanj inj kêkuc ndê gêbôm, ma têtj bêc †Sabat-nga inj sôc lôm wê-nga gi. Inj tisa kalhac bu sam Anötö ndê mêtê, ¹⁷ ma sêkêj propet Aisaya

ndê bapia tilhuḅ tēḅ inḅ. Yisu kac bapia dau sa, ma kēsālē yom naḅ sēto yēc bocdec bu:

¹⁸ Pômdau kēḅ ndē ḅalau gēm aō ahuc, dec kēyalinḅ aō sa bu wasôm ḅawaē ḅayham asē tēḅ lau ḅalôm sawa. Inḅ kēkinḅ aō bu wasôm asē tēḅ lau bu Anötö kēmasaḅ lēḅ bu ēḅgapwēc ḅac su yēc gapocwalô, ma bu kôm lau tapec si tandô po asē, bu wanem lau naḅ si ḅacyo sēḅgwiniḅ ḅac, naḅ sa, ¹⁹ ma bu wanem mētē bu kwahic dec Pômdau kēyalinḅ tēm wakuc sa bu ēmwasiḅ lau. [Ais 61:1-2]

²⁰ Yisu sam yom dau su, goc kēluḅ bapia dau sa tiyham, kēḅ mbu tēḅ dabuḅwaga, ma ndöc sic. Lau hoḅ naḅ sēndöc lôm, naḅ tahē inḅ, ²¹ dec inḅ gic hu ndē yom ma sôm, “Yom naḅ mac aḅgô, naḅ ḅandô sa tēḅ acsalô dindec.”

²² Lau hoḅ sem yomgalôm pi inḅ ti sēlic inḅ ḅayham, ma sēhēdaē tu inḅ ndē yom ḅayham-ḅga. Ma sēsôm tēḅ dandi, “Inḅ Josep ndē atuḅḅac. Bocke ma inḅ sôm yom kaiḅ dinaḅ?”

²³ Ma Yisu sôm tēḅ ḅac, “Aō kayalē mac nem gauc. Mboe mac oc asôm yom göliḅ dindec tēḅ aō, ‘Dokta, nem daôm sa.’ Gēḅ naḅ aō gakôm yēc malac Kapenaom, naḅ mac aḅgô ḅawaē su, dec mac atac whiḅ bu aō wakôm tiyham yēc dec, a?” ²⁴ Ma inḅ sôm, “Yomandô! Yēc propet danḅ ndē malac, inḅ ndē lau oc sêkôc inḅ sa dom. ²⁵ Tēḅ propet Elaija ndē tēm, naḅ lauwhē sawa Israel-ḅga daēsam sēmbo. Tēḅ ndoc dinaḅ u gic dom e tôm yala tö ma ayô 6, ma tōbôm atu gēm gameḅ ahuc. ²⁶ Tigeḅ Anötö kēkinḅ Elaija tēḅ awhē sawa Israel-ḅga danḅ dom, magoc kēkinḅ inḅ bu nem awhē sawa danḅ sa yēc Sarepet, malac naḅ yēc Saidon ḅagameḅ. ²⁷ Ma tēḅ propet Elaisa ndē tēm, naḅ lau ti gēmbac ḅleprasi daēsam sēmbo lau Israel-ḅga ḅalôm. Tigeḅ Elaisa kôm Israel

si danḅ ḅayham sa dom. Inḅ gēm ḅgac Siria-ḅga Naman tawasē sa.”

²⁸ Yisu ndē yom dinaḅ kôm lau naḅ sēndöc lôm wē-ḅga, atac ḅandē atu. ²⁹ Sētisa ma sēsoc inḅ ma sêkôc inḅ sa sētēḅ salic sac naḅ yēc malac dau ḅamakē, bu sēsuc inḅ sip ndi. ³⁰ Tigeḅ inḅ kēsêlêḅ gic ḅac kôc, ma kôlhö gi.

Yisu kédôhônḅ lau ma soc ḅalau sac yēc malac Kapenaom
(Mak 1:21-28)

³¹ Tiḅambu inḅ mbu tēḅ malac Kapenaom naḅ yēc gameḅ Galili-ḅga gi. Tēḅ bēc Sabat-ḅga inḅ kédôhônḅ lau. ³² ḅac sēhēdaē tu inḅ ndē yom-ḅga, bu inḅ kédôhônḅ lau ti ḅaclai atu. ³³ Ma ḅgac danḅ naḅ ḅalau sac mbo inḅ ḅalôm, naḅ ndöc lôm wē-ḅga dinaḅ. Inḅ mbwēc awha atu, ³⁴ “Ei! Yisu Nasaret-ḅga. Aō kayalē am, am ḅgac dabuḅ naḅ Anötö kēkinḅ. Am bu kôm sake tēḅ yac? Am mweḅ bu seḅ yac su, a?” ³⁵ Magoc Yisu hec yom ḅalau sac dau ma sôm, “Am mamaḅ ma hu inḅ siḅ!” Goc ḅalau sac kôm ḅgac dau peḅ sip nom gi yēc lau hoḅ aḅgô-ḅga, ma sa yēc inḅ, magoc kôm inḅ tisac dom.

³⁶ Lau hoḅ sēhēdaē tu gēḅ dinaḅ-ḅga, ma sēsôm tēḅ dau, “Yom bocke naḅ inḅ kédôhônḅ? Inḅ gic atu yom ḅaḅga ma ti ḅaclai tēḅ ḅalau sac, ma soc ḅac su!” ³⁷ Ma tiḅambu lau sic miḅ pi Yisu e inḅ ndē waē gēm gameḅ hoḅ dinaḅ ahuc.

Yisu gēm lau gēmbac daēsam sa
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸ Yisu tisa ma hu lôm wē-ḅga dau siḅ, ma tēḅ Saimon ndē andu gi. Saimon ndē lawawē gēmbac lic ḅandē atu, dec sēndac Yisu bu nem inḅ sa. ³⁹ Goc Yisu tēḅ inḅ gi, ma gic atu bu gēmbac dau hu inḅ siḅ. Ma ḅgahô awhē dau tisa ma gēm akinḅ ḅac.

⁴⁰ Tēḅ telha dinaḅ ac gi sip su, goc lau sêkôc lau ti gēmbac hoḅ sa akēḅ ḅac si andu, ma sētēḅ Yisu si. Inḅ kēḅ amba sac ḅac hoḅ, ma

kôm ñac ñayham sa. ⁴¹ Ma inñ soc ñalau sac daésam su, ma sêhu lau sinñ ti sêmbwêc, “Am Anötö ndê Atu.” Magoc inñ hec yom ñac, ma kêñ yao bu ñac sêsôm inñ asê dom, ñahu bu ñac sêñyalê bu inñ Mesaya dau.

*Yisu hu malac Kapenaom sinñ
(Mak 1:35-39)*

⁴² Têñ bêbêc ganduc Yisu hu malac dau sinñ, ma sa gi bu mbo tawasê. Ma lau malac-nga sêsa si bu sêñsalê inñ, ma têtñ ndoc sêtap inñ s a, nañ sêteñ inñ bu hu ñac sinñ dom. ⁴³ Magoc inñ sôm têtñ ñac, “Mba! Aô gac waê bu wasôm ñawaê ñayham pi †Anötö ndê gôlinñ asê yêc malac ñatô whinñ. Anötö kêkinñ aô tu gwelenñ dinanñ-nga.” ⁴⁴ Ma inñ golom-golom malac nañ sêyêc gameñ Judia-nga, ma gêm mêtê tôm ñac si lôm wê-nga honñ.

5

*Yisu kêgalêm ñgacsêñjomi ñamata-
nga*

(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20; Jon 1:35-42)

¹ Têtñ bêc danñ Yisu kalhac Bugictonñ Genesaret* ñamakê. Ma lau daésam sêkac sa ma sêñgihi inñ ahuc tu bu sêñgô Anötö ndê yom nañ inñ hoc asê. ² Yisu gêlic lau sêkôc i-nga ñatô sêñgwasinñ si wasañ sêmba baô, ma ñac si wañ lu sêpoc suñ sa têtñ baô. ³ Dec inñ pi wañ danñ gi, ma ndac wañ ñadau, ñgac nañ sêsam bu Saimon, bu hêc wañ dau sa awê ñgac. Goc inñ ndôc sic ndôc wañ, ma kêdôhônñ lau nañ sêlhac baô.

⁴ Têtñ têm Yisu gic bata inñ ndê yom, nañ sôm têtñ Saimon, “Hêc wañ sa bugictonñ ñagaponñ ndi, ma kêñ nem wasañ sip bu kôc i.” ⁵ Ma Saimon sôm, “O ñgac atu, yac am gwelenñ atu ôbwêc baliñ, magoc akôc i danñ dom. Magoc tu am sôm-nga, dec aô wakêñ wasañ sip ndi.” ⁶ Goc Saimon ti ndê lau sêhêc wañ sêsa si, ma sêkêñ wasañ

sip gi. Ma sêkôc i daésam andô e wasañ menñhu, kêpinñ bu wasañ kic. ⁷ Bocdinañ ñac sic gayo ñac si silip ñatô nañ sêmba wañ tilu-nga bu sêmeñ ma sênem ñac sa. Goc ñac sic dulu i sip wañ lu-lu e menñhu, ma kêpinñ bu wañ lu-lu sêpac.

⁸ Têtñ ndoc Saimon Pita gêlic i daésam dinanñ, nañ inñ pônñ haduc yêc Yisu gahi-nga ma sôm têtñ inñ, “Pômdau, hu aô sinñ, bu aô ñgac sac!” ⁹ Inñ sôm yom dinanñ, ñahu bu inñ ti lau honñ nañ sêmba sêwhinñ inñ, nañ sêhêdaê tu sêhê i daésam dinanñ-nga. ¹⁰ Ma Jems lu Jon, Sebedi ndê atuñgac lu nañ sêmba wañ tilu-nga, nañ sêhêdaê boc-d inañ. Magoc Yisu sôm têtñ Saimon, “Tôc daôm dom. Am ñgac kôc i-nga, magoc kwahic dec ma ndi, am oc kôm gwelenñ bu kôc ñamalac sêmeñ sêñkuc aô.” ¹¹ Ma tinñambu sêsôc baô si goc sêhu gêtñ honñ sinñ, ma sêñkuc Yisu.

*Yisu kôm ñgac ti gêmbac leprasi
ñayham sa*

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Yisu mbo malac atu danñ, ma ñgac danñ nañ gêmbac leprasi gêm inñ ndê ñamlic sambuc ahuc, nañ têtñ inñ gi. Têtñ ndoc inñ gêlic Yisu, nañ inñ hu dau anñgô andô têtñ nom, ma teñ inñ, “Pômdau, am bu tac whinñ, dec gitôm bu am oc kôm aô ñamlic ñawasi sa.” ¹³ Goc Yisu kêmatôc amba ma kêmasêc inñ ma sôm, “Aô atac whinñ, dec wasôm têtñ am bu ñamlic ñawasi sa.” Ma ñagahô eñ gêmbac leprasi hu inñ sinñ. ¹⁴ Goc Yisu kêñ yao ma sôm, “Ndic minñ têtñ ñamalac danñ dom, tigenñ têtñ dabuñsiga ndi, ma tôc daôm têtñ inñ bu lic bu am nem ñamlic ñawasi sa su. Ma kêñ da tu am ñamlic ñawasi sa-nga tôm yomsu nañ Moses kêñ têtñ yac. Ma ñalêñ dinanñ lau honñ oc sêñyalê bu am ñamlic ñayham sa.”

¹⁵ Yisu bu kêñ yao ñgac dau, magoc ñawaê pi gêtñ nañ Yisu kôm,

* 5:1: Genesaret - Bugictonñ Galili-nga ndê ñaê danñ.

naŋ gêm gameŋ sambuc ahuc. Bocdinaŋ lau daêsam sêtêŋ iŋ si ŋapaŋ, bu sêŋgô iŋ ndê yom, ma bu iŋ kôm ŋac si gêmbac ŋayham sa. ¹⁶ Tigeŋ têm ŋatô iŋ hu lau hoŋ siŋ, ma sa gameŋ sawa gi bu teŋ mbec.

*Yisu gêm ŋgac bôliŋ daŋ sa
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Têŋ bêc daŋ Yisu kêdôhônŋ lau mbo andu daŋ. Ma lau †Palêsai ti kêdôhônŋwaga yomsu-ŋga ŋatô naŋ sêmeŋ akêŋ malac Galili-ŋga ti Ju dia-ŋga hoŋ, ma akêŋ Jerusalem, naŋ sêndôc sêsuŋ sa têtŋ iŋ. Ma Pômdau ndê ŋaclai gêm Yisu ahuc bu kôm lau gêmbac ŋayham sa.

¹⁸ Têŋ têm dinaŋ lau ŋatô sêmeŋ sêmbalaŋ ŋgac bôliŋ daŋ yêc sac, ma bu sêsôc andu dau sêndi, tu bu sêkêŋ iŋ yêc Yisu aŋgô-ŋga. ¹⁹ Magoc lau daêsam sêŋgihi Yisu ahuc e ŋasawa mba. Bocdinaŋ ŋac sêpi andu ŋapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa. Goc sêŋwhaŋ sac ti ŋgac bôliŋ dau sip lau daêsam ŋalhu, solop têtŋ Yisu aŋgô-ŋga gi. ²⁰ Yisu gêlic gêtŋ dinaŋ dec kêyalê bu ŋac sêkêŋ whiŋ iŋ, ma sôm têtŋ ŋgac bôliŋ, “O ŋgac daôm, kwahic dec aô wasuc am nem sac kwi.”

²¹ Goc lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhônŋ yomsu sic hu sem yomgalôm têtŋ dau bocdec bu, “Ŋgac dindec iŋ asa? Iŋ ndê yom sac sambuc! Anôtô tigeŋ gitôm bu suc sac kwi!”

²² Yisu kêyalê ŋac si gauc dinaŋ ma ndac ŋac, “Tu sake-ŋga mac gauc gêm yom bocdinaŋ? ²³ Mac akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc bu wasôm têtŋ ŋgac dau bu, ‘Aô wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinaŋ aô wasôm têtŋ iŋ, ‘Tisa ma êmsêlêŋ.’ ²⁴ Ma têtŋ ndoc mac alic aneŋ yom dau ŋandô sa, naŋ aŋyalê bu Anôtô kêŋ ŋaclai têtŋ †Ŋamalac ndê Atu bu suc ŋamalac si sac kwi yêc nom whiŋ.”

Goc Yisu sôm têtŋ ŋgac bôliŋ dau, “Tisa, kôc nem mbô sa, ma lhô têtŋ nem andu ndi.” ²⁵ Ma ŋagahô

ŋgac dau kalhac ŋac si aŋgô-ŋga, kôc iŋ ndê mbô sa, ma mbu têtŋ ndê andu gi ti kêpiŋ Anôtô. ²⁶ Ma lau hoŋ sêhêdaê ŋandô. Sêmpiŋ Anôtô ma sêsôm, “Acsalô lec yac dalic gêtŋ kain daŋ solop!”

*Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc iŋ
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

²⁷ Tiŋambu Yisu sa awê gi ma gêlic ŋgac kôc takis-ŋga daŋ naŋ ndê ŋaê Liwai, ndôc ndê mala kôc takis-ŋga. Ma Yisu sôm têtŋ iŋ, “Êmkuc aô!” ²⁸ Goc Liwai tisa, hu gêtŋ hoŋ siŋ yêc, ma kêkuc Yisu.

²⁹ Tiŋambu Liwai ndê mwasiŋ atu daŋ tu Yisu-ŋga yêc iŋ ndê andu. Ma lau sêkôc takis-ŋga daêsam, ma lau ŋatô sêndôc tebo ma seŋ gêtŋ sêwhiŋ iŋlu Yisu. ³⁰ Ma lau Palêsai ti lau †Skraib ŋatô naŋ sêmbo Palêsai si toŋ, naŋ sêlic gêtŋ dau dec sêtucdiŋ ma sêsôm têtŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi, “Tu sake-ŋga mac aŋ ti anôm gêtŋ awhiŋ lau sêkôc takis-ŋga ti lau sac ŋatô?” ³¹ Ma Yisu dau ô ŋac si yom ma s ôm, “Lau naŋ sêlic dau bu gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêŋsalê dokta. ³² Aô gameŋ bu waŋgalêm lau naŋ sêlic dau bu lau gitêtŋ, naŋ sa dom, aô gameŋ bu waŋgalêm lau sac sa bu sênem dau kwi.”

*Yao gêtŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mat 9:14-15; Mak 2:18-20)*

³³ Ma lau Palêsai ti lau Skraib dinaŋ sêsôm têtŋ iŋ, “Ndoc daêsam Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê sêŋomi sêhu gêtŋ daneŋ-ŋga siŋ ma sêteŋ mbec, ma Palêsai si sêŋomi sêkôm bocdinaŋ. Magoc tôm bêc hoŋ am nem ŋgacsêŋomi sênom ti seŋ gêtŋ sêmbo.” ³⁴ Goc Yisu sôm, “Ŋgac nem awhê-ŋga daŋ bu êŋgalêm lau sa sêmbo sêwhiŋ iŋ bu sêneŋ mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc tôm dom bu dasôm têtŋ ŋac bu sêhu gêtŋ daneŋ-ŋga siŋ têtŋ ndoc ŋgac dau mbo whiŋ ŋac. ³⁵ Ŋalêŋ tigeŋ aô gambo

gawhiñ aneñ ñgacsêñomi, ma tu dinan-ñga dec sêhu gêñ danen-ñga sinñ dom. Tigeñ ndoc oc menñ, nanñ ñcayo oc sêkôc aô su yêc ñac, ma têtñ ndoc dinanñ ñac oc ñalôm ñawapac, ma sêñkuc lêtñ dahu gêñ danen-ñga sinñ-ñga.”

*Yisu ndê yom gitôm gêñ wakuc
(Mat 9:16-17; Mak 2:21-22)*

³⁶ Ma inñ sôm yom gôliñ danñ têtñ ñac bocdec bu, “Po akwa danñ bu kic, dec yac dakêc po wakuc bu dasi pi po akwa dinanñ dom. Bu dakôm, oc tanyainñ po wakuc, ma po wakuc oc tôm po akwa dom. ³⁷ Ma têtñ ndoc lau sêmasañ wain wakuc, nanñ sêkêc sip bôc ñamlic wain-ñga akwa dom. Mba. Ñac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hêc ñamlic akwa kôc ma wê niñga. Ma bôc ñamlic oc tisac bocdinanñ. ³⁸ Mba. Wain wakuc dakêc sip bôc ñamlic wakuc. ³⁹ Ma lau nanñ sênôm wain akwa su, nanñ sêtec bu sênôm wain wakuc, bu sêsôm, ‘Wain akwa, inñ ñayham.’ ”

6

*Yisu inñ Pômdau bêc Sabat-ñga
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Têtñ bêc Sabat-ñga danñ, Yisu kêsêlêtñ mbo lôcwha nanñ gic ôm wit-ñga danñ kic, ma inñ ndê ñgacsêñomi sêkôc wit ñandô ma sêñsê ñapa goc señ ñandô. ² Ma Palêsai ñatô sêlic gêñ dau ma sêndac, “Tu sake-ñga mac akôm gwelerñ nanñ yac neñ yomsu gic yao bu dakôm têtñ bêc Sabat-ñga dom?” ³ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Gauc nem yom nanñ sêto yêc pi gêñ nanñ Kiñ Dawid kôm. Mac asam su, me? Têtñ ndoc danñ gêñ yô inñ ma lau nanñ sêwhiñ inñ, ⁴ dec inñ sôc Anötö ndê andu gi, ma gêñ bolom dabuñ nanñ lau sêkêñ ti da, nanñ Moses kêtñ yao bu dabuñsiga tawasê sêneñ. Ma inñ kêtñ têtñ lau nanñ sêmbo sêwhiñ inñ ma ñac señ. Magoc lau danñ sêñgôliñ yom pi Dawid me sêsôm bu inñ kêtñ yomsu lec dom.”

⁵ Ma inñ sôm têtñ ñac, “Ñamalac ndê Atu inñ gêñ honñ ñadau, ma inñ Pômdau bêc Sabat-ñga whiñ.”

*Yisu kôm ñgac amba balê ñayham
sa têtñ bêc Sabat-ñga*

(Mat 12:9-24; Mak 3:1-6)

⁶ Têtñ bêc Sabat-ñga danñ inñ sôc lôm wê-ñga danñ gi, ma kêdôhônñ lau. Ma ñgac danñ nanñ ndê amba andô-ñga tibalê nanñ ndôc. ⁷ Lau Palêsai ti lau nanñ sêndôhônñ yomsu nanñ sêñsalê yom bu sêñgôliñ pi Yisu. Tu dinanñ-ñga dec ñac tatiñ inñ ñapep bu mboe inñ oc kôm ñgac dau ñayham sa têtñ bêc Sabat-ñga, dec ñac oc sêsôm bu inñ kêtñ yomsu Sabat-ñga. ⁸ Yisu kêtñalê ñac si gauc, ma sôm têtñ ñgac amba balê, “Tisa, ma lhac lau honñ anğô-ñga.” Ma inñ tisa kalhac. ⁹ Goc Yisu sôm têtñ ñac, “Aô bu wandac mac bu gêñ bocke oc êñgili yomsu Sabat-ñga? Dakôm ñayham têtñ lau, me dakôm sac têtñ lau? Danem ñamalac sa, me datec ñac sêmbac ndu?” ¹⁰ Inñ tahê ñac honñ, ma sôm têtñ ñgac dau, “Êmatôc amam.” Goc ñgac dau kêmatôc amba, ma amba dau ñayham sa tiyham.

¹¹ Magoc gêñ dau kôm lau Palêsai ti lau Skraib atac ñandê atu, ma ñac sem yomgalôm têtñ dau pi Yisu, ma pi gêñ bocke bu sêkôm têtñ inñ-ñga.

*Yisu kêtñaliñ aposel 12 sa
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)*

¹² Têtñ bêc danñ Yisu pi lôc danñ gi bu teñ mbec, ma tôm ôbwêc baliñ inñ teñ mbec mbo. ¹³ Têtñ galañsê bêbêc inñ kêtñalê lau nanñ sêñkuc inñ sêmenñ, ma kêtñaliñ ñac si lau 12 sa, ma sam ñac bu lau †Aposel. ¹⁴ Lau Aposel dau si ñaê bocdec: Saimon, nanñ Yisu sam bu ‘Pita,’ lu asi Andru, ma Jems, Jon, Pilip, Batolomeas, ¹⁵ Matyu, Tomas, Jems (nanñ Alpayas ndê atu), Saimon (nanñ sêsam bu ‘Ñgac †Selot’), ¹⁶ Judas (nanñ ñadamba inñ ñgac danñ ñaê Jems), ma Judas Iskeriot nanñ tiñambu oc hoc Yisu asê.

*Yisu kédôhông lau ma kôm gêmbac
ñayham sa*
(Mak 3:7-12)

17 Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêsip akêñ lôc sêmen, ma Yisu kalhac gameñ gapon. Ma ñsêñomi daêsam nan sêñkuc Yisu, nan sêkac sa su sêmbô dinan. Ma lau toñ atu akêñ malac Jerusalem ti malac gameñ Judia-nga hon, ma lau akêñ gameñ gwêc-nga nan yêc kêpiñ malac Taya ma Saidon, nan sêmen bu sêngô in ndê yom, ma bu in kôm ñac si gêmbac ñayham sa. 18 Lau nan ñalau sac sêmbô ñac si ñalôm, nan Yisu kôm ñac ñayham sa. 19 Ma lau hon sêhóc sôsôwec bu sêmasac in, ñahu bu ñac lai sa yêc Yisu, ma kôm lau gêmbac hon ñayham sa.

Yisu ndê yom ñatô
(Mat 5:1-12)

20 Yisu tahê in ndê ñgacsêñomi ma sôm,

“Anötô ndê mwasin gic waê mac lau ñalôm sawa, bu in gêlic ñayham bu kôc mac sa andôc in ndê gôlin ñapu.

21 Anötô ndê mwasin gic waê mac lau nan kwahic dec gêñ yô mac, bu in oc kêñ gêñ hóc mac dôñ-nga.

Anötô ndê mwasin gic waê mac lau nan kwahic dec andôc ti tamsulu, bu in oc nem malô mac e ambwac.

22 Anötô ndê mwasin gic waê mac lau nan sêtec mac ma sêtin mac, ma sêpu mac ti sêkôm nem waêm tisac tu mac an kuc Ñamalac ndê Atu-nga.

23 Ahêgo daôm dom têt ndoc lau sêkôm bocdinan, tigen atê wê ti atac ñayham, bu Anötô oc kêñ ñagêyô ñayham têt mac yêc undambê. Ma gauc nem bu lau nan sêtec mac, nan si apai sêkôm ñalêñ tigen dinan têt Anötô ndê lau propet ñamata-nga.

24 Oyaê mac lau nan apo daôm sa ña awa ti wapa daêsam. Mac atap nem mwasin ñayham sa têt têt kwahic dec-nga, magoc gêñ dau oc tôm dom bu nem mac sa têt têt ñambu-nga.

25 Oyaê mac lau nan an gêñ ñawahô kwahic dec. Tinambu gêñ oc yô mac.

Oyaê mac lau nan ambwac kwahic dec. Tinambu mac oc atan dangibo atu ma andôc ti tamsulu.

26 Oyaê mac lau nan lau hon sêmpin mac. Atac ñayham tu gêñ dinan-nga dom, bu ñalêñ tigen lau Israel-nga si apai sêmpin lau propet tasan.”

Atac whin mac nem ñacyo
(Mat 5:43-48)

27 Ma Yisu sôm têt lau dinan, “An gô anen yom. Atac whin mac nem ñacyo, ma akôm ñayham têt lau nan sêtec mac. 28 Anem mbec lau nan sêpuco mac, ma aten mbec pi lau nan sêkôm sac têt mac. 29 Ngac dan bu tap am sip alim andô dan ga, nan kêñ dan ga bu in ndic whin. Ngac dan bu kôc nem ñakwê baliñ su yêc am, nan êmgamin nem ñakwê ñandô-nga dom magoc kêñ têt in whin. 30 Ngac dan bu ndac gêñ dan, nan kêñ têt in. Ma ñgac dan bu kôc am nem gêñ dan, nan ndac bu in kêñ mbu men dom. 31 Mêtê ñayham-ñayham nan mac atac whin bu lau sêkôm têt mac, nan mac daôm akôm têt ñac.

32 “Lau hon atac whin lau nan atac whin ñac ô. Bocdinan mac bu atac whin nem silip tawasê ma atac tec nem ñacyo, dec mac nem mêtê hóc gêlêc lau sac si mêtê su dom.

33 Ma lau hon sêkôm ñayham têt lau nan sêkôm ñayham têt ñac ô, ma mac bu akôm bocdinan, dec mac nem mêtê hóc gêlêc lau sac si mêtê su dom. 34 Ma mac bu akêñ têt têt mac nem silip, nan in gêñ atu dom. Mac anyalê su bu tinambu ñac

oc sêndic tîp dau. Lau sac sêkêŋ tîp têtj si silip, ma takwê bu ŋac sêndic tîp hoŋ mbu meŋ.

³⁵ “Bocdinaŋ ayob daôm bu aŋkuc lau sac si mêtê dom. Atac whiŋ nem ŋacyo, ma akôm ŋayham têtj ŋac. Akêŋ gêtj têtj ŋac, ma ahêgo daôm dom pi ndoc bocke ŋac oc sêkêŋ gêtj dau mbu meŋ-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga Anötö, Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau oc kêtj ŋaôli ŋayham atu têtj mac, ma sam mac bu iŋ ndê atu awê ma ŋac. Bu Anötö dau kêmwasij lau sac ma lau naŋ sem danŋe iŋ dom, naŋ sêwhiŋ.
³⁶ Bocdinaŋ tamwalô lau hoŋ, tôm Damam undambê-ŋga tawalô lau.”

Yom datoc asidôwai sa-ŋga

(Mat 7:1-5)

³⁷ Ma Yisu sôm, “Anem dôhôn lau si lêtj ti sakin tu bu alic lau ŋatô sac ŋambwa, me tu bu apu ŋac-ŋga dom. Mac bu akôm, dec Anötö oc lic mac sac ma pu mac tu mac nem lêtj ti sakin-ŋga boc-dinaŋ. Asuc lau si sac kwi, ma Anötö oc suc mac nem kwi boc-dinaŋ. ³⁸ Têtj ndoc mac bu anem lau ŋatô sa, naŋ akêŋ gêtj têtj ŋac ti nem ŋalôm sambuc, ma bocdinaŋ Anötö oc kêtj gêtj hóc gêlêc su têtj mac e meŋhu ma êŋsalê mac ahuc. Bu Anötö oc êmwasiŋ mac, gitôm mac amwasij lau.”

³⁹ Ma Yisu sôm yom gôliŋ dan bocdec, “Ŋgac tapec gitôm bu wê tapec dan dom. Mba! Inlu lu-lu oc sêpeŋ sêsip sê sêndi. ⁴⁰ Ma kwapuc dan oc hóc gêlêc gwalam akwa naŋ kêdôhôn iŋ, naŋ dom. Magoc kwapuc hoŋ naŋ sêndôhôn gêtj hoŋ e tidôn ŋac, naŋ oc sêtôm ŋac si kêdôhônwaga.

⁴¹ “Tu sake-ŋga am hêgo daôm tu gêtj golop sauŋ naŋ yêc nem asidôwa tandô, tigen gêtj golop atu naŋ yêc am daôm tanôm, naŋ am gêlic apu? ⁴² Ma bocke am oc sôm têtj nem asidôwa, ‘Aneŋ asidôwa, aô bu wakôc gêtj golop naŋ yêc am tanôm, naŋ sa,’ magoc gêtj golop

atu naŋ pôt am daôm tanôm ahuc, naŋ am gêlic dom? Am ŋac tim yom lau-ŋga! Gêtj ŋamata-ŋga kôc gêtj golop sa yêc daôm tanôm e tanôm ŋawa sa, goc tiŋambu kôc gêtj golop sauŋ naŋ yêc nem asidôwa tandô, naŋ sa.”

Lau si mêtê whê ŋac sa bu ŋayham me sac

(Mat 7:16-19; 12:33-35)

⁴³ Ma Yisu sôm, “A ŋayham dan oc nem ŋandô sac dom, ma a sac oc nem ŋandô ŋayham dom. ⁴⁴ Dalic ŋandô naŋ a tidau-tidau sem, ma bocdinaŋ yac tanjalê bu a ŋayham me sac. Gitôm dom bu dahiŋ ŋandô ŋayham yêc a sac. ⁴⁵ Ma ŋalêŋ tigen, yom naŋ lau sêsôm, naŋ tîc gêtj bocke naŋ hóc ŋac si ŋalôm ahuc, naŋ asê. Mêtê ti gauc ŋayham yêc lau ŋayham si ŋalôm, ma bocdinaŋ sêkôm mêtê ŋayham. Ma mêtê ti gauc sac yêc lau sac si ŋalôm, dec sêkôm sac.”

Yom gôliŋ pi ŋgac sêkwê andu-ŋga lu

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ “Tu sake-ŋga mac asam aô bu, ‘Pômdau, Pômdau,’ tigen mac danjam wambu aneŋ yom dom? ⁴⁷ Ŋamalac naŋ têtj aô meŋ ma ŋgô aneŋ yom, ma danŋa wambu yom dau, naŋ aô bu wawê iŋ sa têtj mac. ⁴⁸ Iŋ gitôm ŋgac kwê andu-ŋga naŋ kwê sê baliŋ sip nom ŋanŋa, ma kêtj hoc kêgapiŋ alhō dôŋ têtj ndoc iŋ kêsuhuŋ sip sê baliŋ dinaŋ. Têtj ndoc uhô-ŋga, bu hêc meŋ hóc pi andu dau, magoc andu dau kalhac ŋanŋa, bu iŋ kwê ŋapep. ⁴⁹ Magoc ŋamalac naŋ ŋgô aneŋ yom ma danŋa wambu dom, naŋ gitôm ŋgac naŋ kwê andu, magoc kêtj alhō sip nom ŋalôm gi dom. Têtj ndoc uhô-ŋga, bu hêc ma hóc pi ndê andu e ŋgahô eŋ andu dau ku sa ma tisac sambuc.”

7

*Ngac bata sinj-nga danj kêḅ whiḅ
ḅanjga*

(Mat 8:5-13)

¹ Yisu gic bata yom nanj inj kédôhônj tēḅ lau toḅ atu dinanj, goc sôc malac Kapenaom gi. ² Ma ngac bata Rom-nga nanj gēm gôliḅ lau sinj-nga 100, nanj mbo malac dau. Inj ndê ngac akiḅ danj nanj inj tac whiḅ kêlêc, nanj gēmbac e kêpiḅ bu mbac ndu. ³ Ma inj ngô Yisu ḅawaê, dec kêkiḅ lau bata Israel-nga ḅatô sêtēḅ inj si, bu sêndac inj bu meḅ ma kôm inj ndê ngac akiḅ ḅayham sa. ⁴⁻⁵ ḅac sêhôn asê tēḅ Yisu, ma sêsôm tēḅ inj bu, “Ngac bata sinj-nga dinanj inj ngac ḅayham, ma inj tac whiḅ yac lau Israel-nga. Inj gēm yac sa tu akwê yac mba lôm wê-nga. Boc-dinanj yac atēḅ am bu nem inj sa.”

⁶ Goc Yisu whiḅ ḅac gi. Inj meḅ sunj sa tēḅ andu, ma ngac bata sinj-nga dau kêkiḅ ndê silip ḅatô bu sêsôm tēḅ inj, “Pômdau, ngac bata sinj-nga dau sôm bu inj tec bu kêḅ ḅawapac tēḅ am. Inj sôm bu am ngac tiwaê nanj hôc gêlêc inj su, dec inj maya bu am tēḅ inj ndê andu ndi. ⁷ Tu dinanj-nga inj dau tēḅ am meḅ dom. Tigeḅ inj sôm bu inj kêyalê su bu am ngac ti ḅaclai atu, ma bocdinanj dec am gitôm bu sôm ḅa awham ḅambwa, dec inj ndê ngac akiḅ oc ḅayham sa. ⁸ Bu inj dau danḅa wambu lau nanj si ḅaclai hôc gêlêc inj ndê, ma inj ndê lau sinj-nga danḅa wambu inj. Inj bu sôm tēḅ danj, ‘Am ndi,’ dec inj oc ndi. Ma inj bu sôm tēḅ danj, ‘Mweḅ!’ dec inj oc meḅ. Ma inj bu sôm tēḅ ndê ngac akiḅ bu kôm gēḅ danj, dec inj oc kôm.”

⁹ Yisu ngô ngac bata sinj-nga ndê yom dinanj e hêdaê. Inj kac dau kwi ma sôm tēḅ lau toḅ atu nanj sēḅkuc inj, “Aô wasôm tēḅ mac bu yêc lau Israel-nga hoḅ aô gatap ḅac si danj nanj kêḅ whiḅ ḅanjga gitôm ngac Rom-nga dinanj, nanj sa dom.”

¹⁰ Ma tiḅambu ngac bata sinj-nga ndê lau sēmbu sêtēḅ inj ndê andu si, ma sêtap sa bu ngac akiḅ dau ḅayham sa su.

*Yisu uḅ ḅac danj nanj mbac ndu
su, nanj sa*

¹¹ Bêc ḅatô giḅga su, ma Yisu tēḅ malac Nein gi, ma inj ndê ngac-sēḅomi ti lau daêsam sêwhiḅ inj si. ¹² Tēḅ tēm inj meḅ kêpiḅ malac dau ḅagatam, inj gêlic lau ḅatô sêsa sêmeḅ, sêmbalanj ngac batê danj bu sēḅsuhunj inj. Ngac batê dinanj dinda inj awhê sawa nanj ndê balêkoc ḅatô mbasi. Ma lau malac-nga daêsam sêwhiḅ dinda sêsa sêmeḅ. ¹³ Pômdau gêlic dinda, ma tawalô inj ḅandô, goc sôm, “Am taḅ dom.” ¹⁴ Goc inj tēḅ ḅac gi, ma kêmasac sasac nanj ngac batê yêc. Ma lau nanj sêhôn sasac, nanj sêlhac teḅ. Ma inj sôm, “Aneḅ balê, aô wasôm tēḅ am bu tisa!” ¹⁵ Ma ngac dau tisa ndôc, ma gic hu sôm yom. Goc Yisu kêḅ inj mbu tēḅ dinda gi. ¹⁶ Gēḅ dinanj kôm lau hoḅ sêtôc dau atu, ma ḅac sic hu sēmpinj Anôtô. ḅatô sêsôm, “Propet atu danj hôc asê yac.” Ma ḅatô sêsôm, “Anôtô kêlhiḅ inj ndê lau yac sinj dom, inj gēm yac sa.” ¹⁷ Ma tiḅambu ḅawaê pi gēḅ nanj Yisu kôm, nanj gēm gameḅ Judia-nga ma gameḅ ḅamakê-nga hoḅ ahuc.

*Yisu sôm yom pi Jon, Ngac Kêku
Lau-nga*

(Mat 11:2-18)

¹⁸ Tēḅ ndoc dinanj Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndôc gapocwalô, ma inj ndê sēḅomi sic miḅ tēḅ inj pi gēḅ hoḅ nanj Yisu kôm. Goc Jon kêyalinj inj ndê sēḅomi lu sa, ¹⁹ ma kêkiḅ inḅu sêtēḅ Yisu si, bu sêndac inj, “Anôtô gic bata tēḅ yac bu oc êḅkiḅ Mesaya. Am daôm dinanj, me yac oc akēḅ batanj ngac danj tiyham?”

²⁰⁻²¹ Tēḅ ndoc ngac lu dinanj sêhôn asê Yisu, inj gēm gwelēḅ mbo, ma kôm lau daêsam ḅayham sa, lau gēmbac ma lau ti ḅalau sac. Ma inj

kôm lau tapec daêsam si tandô po asê. Ma inlu sêsôm têtj in, “Jon, Ngac Kêku Lau-nga kêkinj alu atêj am amen, bu andac am bu am Mesaya dau, me yac oc akêtj batanj ngac danj tiyham?”²² Goc Yisu ô inlu si yom ma sôm, “Amlu ambu andi ma asôm yom têtj Jon pi mêtê nanj amlu anjô aô gahoc asê, ma pi gêtj nanj amlu alic aô gakôm. Lau tapec sêlic gamenj tiyham, lau bôlinj sênsêlênj tiyham, lau ti gêm bac leprasi si njamlic njawasi sa, lau danjasunj bic sêngô yom tiyham, lau batê sêtisa, ma lau njâlôm sawa sêngô njawaê njayham.”²³ Anjô! Lau nanj atac lu-lu tu aô-nga dom, nanj oc sêtap Anötö ndê mwasi sa.”

²⁴Ngac lu nanj Jon kêkinj, nanj sêhu Yisu sinj ma sêmbu si, goc Yisu sôm yom pi Jon têtj lau tonj atu, ma ndac njac bocdec bu, “Têtj ndoc mac asa atêj Jon yêc gamenj sawa a, nanj mac gauc gêm bu atap njamalac kainj bocke sa? Mac bu alic njac gauc babalê, gitôm gakoc nanj mbu kêwic, a?”²⁵ Mac asa a bu alic njac nanj sôc njakwê njayham, a? Mba! Lau nanj sêsôc njakwê njayham ma senj gêtj njayham, nanj sêmbo gamenj njayham gitôm kinj si andu.²⁶ B oc dinanj dec aô bu wandac mac, bu mac asa a bu alic sake? Bu alic propet danj? Yomandô! Inj propet danj, ma inj hóc gêlêc propet honj su.²⁷ Propet akwa danj to yom nanj Anötö sôm têtj Mesaya bocdec bu, ‘Aô wanjinj anej njac ahenj-nga munj am, bu êmasanj am nem senj.’ Y om pi njac ahenj-nga dau hêganônj Jon solop.²⁸ Njamalac nanj dinda nom-nga sêkôc njac, nanj si danj hóc gêlêc Jon su dom. Tigenj aô wasôm têtj mac, bu lau honj nanj sêsôc Anötö ndê gôlinj njapu su, lau tiwaê, ma lau waêmba bocdina, nanj honj sêhóc gêlêc Jon su yêc Anötö anjô-nga.”

²⁹Lau daêsam nanj sêngô Yisu ndê yom dinanj, ma lau sêkôc takis-nga sêwhinj, nanj sêtôc asê bu sêlic Anötö

ndê lêtj bu lêtj solop enj. Nahu bu munj-nga, têtj ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo, nanj sêkôc inj ndê yom sa ma sêlinj sanju.³⁰ Tigenj lau Palêsai ti gwalam akwa yomsu-nga sêkôc Jon ti inj ndê yom sa dom, ma sêlinj inj ndê sanju dom, dec tôc asê bu sêtec Anötö ndê lêtj nanj Jon tôc têtj njac.

³¹Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Lau têtj dindec-nga njac lau kainj bocke? Aô wanem dôhônj pi gêtj sake tu bu wawhê njac si lêtj sa-nga?”

³²Njac sêtôm balêkoc nanj sêkôc whê sêmbo malac lôm, nanj sêtucdinj njac si silip njatô ma sêsôm, “Têtj ndoc nanj yac ac onj bu datê wê, nanj mac atec. Ma têtj ndoc yac am wê danjgibo-nga, nanj mac atec bu atanj awhinj.”³³ Ma mac lau têtj dindec-nga bocdina. Jon, Ngac Kêku Lau-nga menj ma gêtj gêtj njayham dom, ma nôm wain dom, ma mac asôm bu njalau sac danj mbo inj ndê njâlôm.

³⁴Ma Njamalac ndê Atu menj hóc asê, ma gêtj gêtj njayham ti nôm wain, ma mac asôm bu inj njac gêtj gêtj ti nôm wain njawahô-nga, ma inj hê silip têtj lau sac ti lau sêkôc takis-nga. Bocdina, mac lau têtj dindec-nga atôm balêkoc nanj sêkôm tô aninj njapanj.³⁵ Tigenj Anötö ndê gauc hóc gêlêc gêtj honj, ma inj ndê lau sênyalê bu inj ndê lêtj inj lêtj solop.”

Awhê danj kêc bu njamalu pi Yisu gahi

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

³⁶Palêsai danj njawê Saimon kêgalêm Yisu bu nejn gêtj whinj inj, dec Yisu sôc inj ndê andu gi, ma ndöc tebo bu nejn gêtj.³⁷ Yêc malac dinanj, awhê sac danj mbo. Inj njô njawaê bu Yisu ndöc Palêsai ndê andu dinanj, dec kôc bu njamalu njayham sip kac danj, ma têtj andu dau gi.³⁸ Inj pônj haduc yêc Yisu gahi-nga ma tanj, ma inj ndê tasulu sip Yisu gahidômbwê. Goc inj punj Yisu gahi njawê clauj, njutô inj gahi,

ma mbac gêñ malu dau pi in gahi. ³⁹ Saimon gêlic gêñ dau, ma gauc gêm yêc dau, “Ngac dindéc in bu propet dan, dec in oc ênyalê bu awê nañ kêmaséc in, nañ awê sac dan.” ⁴⁰ Yisu kêyalê yom nañ Saimon gauc gêm, goc sôm, “Saimon, aô bu wasôm yom dan têt am.” Ma Saimon ô yom ma sôm, “Kêdôhônwaga, sôm.”

⁴¹ Goc Yisu sôm yom gôlin dan bocdec bu, “Ngac lu sêkôc têt yêc ngac ti lêlôm. Ngac dan ndê têt gitôm ðdenarii 500 ma dan ndê têt gitôm denarii 50. ⁴² Inlu si mone sêndéc têt-nga mbasi, dec in hu inlu si têt ñayom sin. Am gauc gêm bocke? Inlu si asa oc atac whin ngac dau hôc gêlêc?” ⁴³ Ma Saimon sôm, “Ngac nañ kôc têt atu, nañ.” Ma Yisu sôm, “Am sôm solop.” ⁴⁴ Goc in kac dau kwi, tahê awê dinañ, ma sôm têt Saimon, “Aô gasôc am nem andu gameñ, magoc am kêt bu têt aô bu wanğwasin gahin-nga tôm lau Israel-nga si gêbôm dom. Tigeñ lic awê dec. In ndê tasulu kôm aô gahin ñamaim sa, ma in pun aô gahin ña kêclauñ. ⁴⁵ Am ngutô aô dom, tigeñ awê dec ngutô aô gahin ñapan. ⁴⁶ Am kêc olib ñakwi pi aô ñagôlôn dom, tigeñ in kêc bu ñamalu pi aô gahin. ⁴⁷ Bocdinañ aô wasôm têt am bu awê dindéc kêyalê bu Anötô suc in ndê sac daêsam kwi, ma bocdinañ in atac whin aô ñandô. Tigeñ lau nañ gauc gêm bu ñac si sac atu dom, nañ oc atac whin in nañ bu suc ñac si sac kwi, nañ ñandô dom.”

⁴⁸ Ma Yisu sôm têt awê dau, “Aô gasuc am nem sac kwi su.” ⁴⁹ Ma ñaclen ñatô nañ sêndôc sêwhin, nañ sêsôm têt dandi, “Ngac dindéc in ngac kain bocke, dec in suc sac kwi?” ⁵⁰ Tigeñ Yisu sôm têt awê dau, “Am nem kêt whin gêm am si. Lhô ti atac malô ndi.”

8

Lauwhê daêsam sêñkuc Yisu

¹ Tinjambu Yisu golom malac atu-tu ti saun-saun, ma gêm mêtê ma hoc ñawaê ñayham asê pi Anötô ndê gôlin. Ma ñngacsêñomi ¹² ti lauwhê daêsam sêñsêlêñ sêwhin in. Lauwhê dinañ ñatô Yisu soc ñalau sac su yêc ñac, ma ñatô in kôm ñac si gêmbac ñayham sa. Ñac si dan in Maria Magadala, nañ Yisu soc ñalau sac 7 su yêc in. ³ Ma awê dan in Joana, nañ ndê akweñ Kusa yob Herod ndê andu. Maria lu Joana, ma Susana, ma lauwhê daêsam sêñkuc Yisu ma sêkêñ si awa ti wapa tu sênem in ti ndê ñgacsêñomi sa-nga.

Yom gôlin pi ñgac kêbalip wit ñawhê (Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Têt têt dan lau ton atu sêtêt Yisu sêmen, ma lau akêt malac hon yêc gameñ Galili-nga sêmbo sêwhin. Ma Yisu sôm yom gôlin dan bocdec bu, ⁵ “Ngac dan sa gi bu êmbalip wit ñawhê yêc ndê ôm, ma têt ndoc in kêbalip gêt dau, nañ ñatô sêpen sêsip sen, dec lau sêkwê dôñ ma mbac lôlôc-nga sêsip sêmen ma sen su. ⁶ Ma ñawhê ñatô sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, ma têt têt sêpo sêpi sêmen, nañ sem bôlin, bu nom dau tibasô. ⁷ Ñawhê ñatô sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, ma têt ndoc sêpo sêpi sêmen, nañ kwan pi whin e yan gêt dau ndu. ⁸ Ma ñawhê ñatô sêpen sêsip nom ñayham, ma sêpo sêpi sêmen e sem ñandô gitôm 100.” Yisu gic bata yom gôlin dau, goc sôm, “Asa bu danğasun yêc, nañ ñgô aneñ yom!”

Yisu whê yom gôlin wit ñawhê-nga ñahu sa

(Mat 13:10-23; Mak 4:10-20)

⁹ Tinjambu Yisu ndê ñgacsêñomi sêndac in bu whê yom gôlin dinañ ñahu sa. ¹⁰ Ma in sôm, “Anötô ndê gôlin ñalêñ ñahu sip ñalôm gi. In kêyalin mac sa bu anyalê ñahu dau, magoc aô wasôm yom têt lau ñatô ña yom gôlin ñambwa. Tôm yom nañ

sêto yêc, nanj sôm, ‘*Yac sêlic gêñ nanj aô gakôm, nanj ñapañ, magoc ñac si gauc sa dom. Ma ñac sêñgô aneyom ñapañ, tigenj ñac sêñyalê ñahu dom.*’ ”

¹¹ Goc Yisu sôm, “Yom gôlinj dau ñahu bocdec. Yom pi wit ñawhê nanj hêganônj Anötö ndê yom. ¹² Wit ñawhê nanj sêpeñ sêsip señ, nanj hêganônj lau nanj sêñgô Anötö ndê yom, magoc Sadañ meñ ma kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm, tu bu ñac sêkêñ whinj dom, ma sêtap Anötö ndê mwasinj nem ñac si-ñga sa dom. ¹³ Ma yom pi wit ñawhê nanj sêpeñ sêsip gameñ hoc-hoc, nanj hêganônj lau nanj sêñgô Anötö ndê yom ma sêkôc sa ti atac ñayham, tigenj gitôm gêñ ñawhê nanj ñawakac mba, dec lau dinanj sêkêñ whinj ñasawa sauñ, magoc lêtôm meñ ku ñac dulu. ¹⁴ Ma yom pi wit ñawhê nanj sêpeñ sêsip kwanj ti ñakwa ñalôm, nanj hêganônj lau nanj sêñgô Anötö ndê yom, magoc ñawapac ma mone ti gêñ ñayham-ñayham nom-ñga gêm ñac si ñalôm ahuc, ma ñac si ñandô mbasi. ¹⁵ Tigenj wit ñawhê nanj sêpeñ sêsip nom ñayham, nanj hêganônj lau ti ñalôm ñawasi, nanj sêñgô Anötö ndê yom ma sêkôc sa tidônj yêc si ñalôm, ma sêlhac ñanja ñapañ ma sem ñandô daêsam.”

Dasinj lam ñawê kwi dom
(Mak 4:21-25)

¹⁶ Ma Yisu sôm yom danj bocdec bu, “Yac datunj lam asê tu bu dasinj kwi sip lônj ñalôm, me dakêñ sôc sasac ñapu dom. Mba! Tanjinj êñgalêñ ñalhu, bu lau nanj sêsôc sêmeñ, nanj sêlic ñawê. ¹⁷ Ma ñalêñ tigenj, yom nanj yêc sinj dau, ma yom nanj ñahu sip ñalôm gi, nanj oc meñ sa tiawê.

¹⁸ “Bocdinanj akôc gauc ñapep pi Anötö ndê yom nanj mac anjô. Asa nanj kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidônj, nanj Anötö oc kênj ñagauc daêsam têñ inj. Magoc asa nanj gauc gêm bu inj kôc Anötö ndê

yom sa su, tigenj inj kôc sa tidônj dom, nanj Anötö oc kôc yom dau su yêc inj.”

Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Yisu ndôc andu danj, ma inj dinda ti asii sêmeñ bu sêlic inj. Magoc lau daêsam sêmbo sêwhinj inj, ma gitôm dom bu sêtigasuc inj. ²⁰ Ma ñamalac danj sôm têñ Yisu, “Am dinam ti asimi sêmbo awê, ma ñac bu sêlic am.” ²¹ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Lau nanj sêñgô Anötö ndê yom ma danja wambu ñapep, nanj sêti aô dinanji ti asinji.”

Yisu kôm bu ñamponj timalô
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Têñ bêc danj Yisu sôm têñ inj ndê ñgacsêñjomi, “Dapi bugictonj ñadanja dandi,” goc inj pi wanj danj whinj ñac, ma sêsa si. ²³ Sêlac wanj sêmbo, ma Yisu yêc bêc yêc. Ma mbu puc atu dec gêli bu sa ma ñamponj gic sip wanj e kêpiñ bu wanj pac. ²⁴ Dec sêtêñ Yisu si, sêuñ inj sa ma sêsôm, “Ñadau, ñadau, yac oc dandinjan!” Ma Yisu tisa ma sôm yom ñanja têñ mbu ti bu ñamponj, dec ñamponj dau timalô, ma gameñ ñanjan sa. ²⁵ Ma Yisu sôm têñ ñac, “Tu sake-ñga mac akêñ whinj gwalec?” Ma ñac sêtôc dau ti sêhêdaê, ma sêsôm têñ dandi, “Ei! Inj ñgac dec asa? Inj gitôm bu kênj yatu gêñ honj, ma mbu ti bu ñamponj sêwhinj, ma sêsôc inj ndê yom ñapu!”

Yisu kôm ñgac ti ñalau sac ñayham sa
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sêlac e sêhêc asê lau Gerasa-ñga si gameñ nanj yêc Bugictonj Galili-ñga ñadanja mbu têñ gameñ ac pi-ñga. ²⁷ Yisu sip baô gi, ma ñgac danj akêñ malac atu nanj yêc gameñ dinanjan, nanj têñ inj meñ. Inj ñgac nanj ñalau sac sêmbo inj ndê ñalôm. Ñasawa baliñ su ñgac dau sôc ñakwê dom, ma ndôc andu dom, magoc mbo ôm sêhê-ñga. ²⁸⁻²⁹ Ndôc daêsam ñalau sac sêkôc inj dônj, ma

lau sêṅsahê bu sêsô in amba ti gahi dôṅ ṅa sen ṅaṅga ma sêyob in. Magoc tēm hon in ḡ hê sen kic, ma ṅalau sac sêwê in sa gameṅ sawa gi. Têṅ ndoc in gêlic Yisu meṅ, naṅ in mbwêc ma hu dau sip nom yêc in aṅgô-ṅga. Ma Yisu gic atu ṅalau sac bu sêhu ṅgac dau siṅ, goc ṅalau daṅ ta yom ti ṅaṅga, “Yisu, Anötö ṅaclai ti ṅawasi ṅadau ndê Atu, am bu kôm sake têtṅ aô? Aô wateṅ am bu kôm aô ṅayom dom!”³⁰ Goc Yisu ndac ṅalau sac, “Am nem ṅaê asa?” ṅalau sac daêsam sêmbô ṅgac dau ṅalôm, ma tu dinaṅ-ṅga ṅac si daṅ ô Yisu ndê yom ma sôm, “Aneṅ ṅaê ‘Toṅ Atu.’”³¹ Ma ṅalau sac h on dinaṅ sêteṅ Yisu tidim daêsam, bu êṅkiṅ ṅac sêsip suṅ baliṅ sac naṅ sêsam bu Abis,* naṅ sêndi dom.

³² Têtṅ tēm dinaṅ bôc toṅ atu seṅ gêtṅ sêmbô lôc ṅapu yêc gameṅ dinaṅ, ma ṅalau dau sêteṅ Yisu bu êṅkiṅ ṅac sêsôc bôc dinaṅ si ṅalôm, ma Yisu gôlôc. ³³ Goc ṅalau sac sêhu ṅgac dinaṅ siṅ ma sêsôc bôc si ṅalôm si. Ma bôc hon sênti sêsip salic sac ma sêsip bugictôṅ ṅalôm si, ma bu kô ṅac sêmbac ndu. ³⁴ Têtṅ ndoc lau sêyob bôc-ṅga sêlic gêtṅ dau, naṅ sêlhô si, ma sic miṅ pi gêtṅ dau têtṅ lau naṅ sêmbô malac atu ti gameṅ ṅamakê-ṅga. ³⁵ Ma lau hon sêsa si bu sêlic gêtṅ naṅ Yisu kôm. Têtṅ tēm sêhôt asê in, naṅ sêlic ṅgac naṅ in soc ṅalau sac su yêc in, naṅ ndôc Yisu gahi-ṅga. Sêlic bu in ndê gauc ṅawa sa, ma in sôt ṅakwê sa tiyham, dec sêtôc dandi. ³⁶ Lau naṅ sêlic gêtṅ dau, naṅ sic miṅ têtṅ ṅac pi ṅalêṅ naṅ Yisu kôm ṅgac ti ṅalau sac ṅayham sa. ³⁷ Ma lau Gerasa-ṅga hon sêndac Yisu bu hu ṅac siṅ, bu ṅac sêtôc dau atu. Goc Yisu pi waṅ ma bu lhô ndi. ³⁸ Ma ṅgac naṅ ṅalau sac sêhu in siṅ, naṅ teṅ Yisu ṅaṅga bu whiṅ in ndi, magoc Yisu kêkiṅ in sa gi ma sôm, ³⁹ “Am mbu têtṅ am nem andu ndi, ma ndic miṅ

gêtṅ hon naṅ Anötö kôm têtṅ am.” Goc ṅgac dau kôlhô gi, ma gic miṅ têtṅ lau hon naṅ sêmbô malac atu dinaṅ, pi gêtṅ atu naṅ Yisu kôm têtṅ in.

Yisu kôm awhê lu ṅayham sa

(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Lau daêsam sêhôn Yisu sêmbô gameṅ Galili-ṅga, ma têtṅ tēm in mbu akêṅ bugictôṅ ṅadaṅga meṅ, naṅ sêkôc in sa ti atac ṅayham. ⁴¹ Ma ṅgac bata daṅ, naṅ yob lôm wê-ṅga yêc gameṅ dinaṅ, naṅ meṅ hôt asê Yisu. In ndê ṅaê Jairas, ma in hu dau sip nom yêc Yisu aṅgô-ṅga, ma teṅ in ṅaṅga bu têtṅ in ndê andu ndi, ma nem in ndê atuwê sa. ⁴² Bu in ndê atuwê tigeṅ, naṅ ndê yala gitôm 12, naṅ gêmbac atu e kêpiṅ bu mbac ndu. Bocdinaṅ Yisu whiṅ in gi.

In kêsêlêṅ mbo seṅ, ma lau toṅ atu sêṅgihi in ahuc. ⁴³ Lau toṅ dinaṅ si daṅ in awhê naṅ gêm dac ṅapan tôm yala 12 su, magoc ṅamalac daṅ gitôm bu nem in sa dom. ⁴⁴ A whê dau meṅ kêsêlêṅ mbo Yisu ṅambu-ṅga, ma kêmasêc in ndê ṅakwê sip ṅadali. Ma ṅgahô in ndê dac sa tiyham dom. ⁴⁵ Têtṅ dinaṅ Yisu ndac, “Asa kêmasêc aô?” Lau daṅ sêsôm dau asê dom, ma Pita sôm, “Aneṅ ṅadau, lau toṅ dindec sêwhiṅ yac sêkôm am si.” ⁴⁶ Magoc Yisu sôm, “ṅamalac daṅ kêmasêc aô, bu aô kayalê bu aneṅ ṅaclai ṅatô sa gi.” ⁴⁷ Awhê dinaṅ kêyalê bu in gitôm dom bu siṅ dau, dec tigasuc Yisu. In kêtitec, ma hu dau sip nom gi. Ma yêc lau hon aṅgô-ṅga, in whê sa bu in kêmasêc Yisu tu bu ṅayham sa-ṅga, ma bu têtṅ ndoc in kêmasêc in, naṅ ṅgahô in ṅayham sa. ⁴⁸ Ma Yisu sôm têtṅ in, “O aneṅ bawhê, am nem kêṅ whiṅ aô dec kôm am ṅayham sa. Am lhô ti atac malô ndi.”

⁴⁹ Yisu sôm yom dinaṅ mbo, ma ṅgac daṅ meṅ akêṅ Jairas ndê andu,

* 8:31: Suṅ baliṅ sac (Abis) - alic Rev 9:1.

ma sôm têtj Jairas, “Am atômwê mbac ndu su, dec kêj ñawapac têtj Kêdôhônwaga dau dom.”⁵⁰ Yisu ngô yom dinañ, magoc inñ sôm têtj Jairas, “Tôc daôm dom. Kêj whinñ, ma inñ oc ñayham sa.”

⁵¹⁻⁵³ Têtj ndoc sêhóc asê Jairas ndê andu, nañ sêlic lau daêsam sêhu danñgibo asê ma sêtarj sêmbo. Goc Yisu sôm, “Mac atañ dom! Inñ mbac ndu dom, inñ yêc bêc yêc.” Magoc ñac sêmbwac inñ, bu sênnyalê bu bawhê dau mbac ndu su. Tigenñ Yisu kalhac lau hoñ ahuc sêmbo awê, ma kôc Pita, Jems ma Jon, ma bawhê dau damba lu dinda, sêwhinñ inñ ma sêsóc andu si.⁵⁴ Ma inñ kêm bawhê dau sip amba ma sôm, “Aneñ bawhê, tisa!”⁵⁵ Goc bawhê dau tali sa tiyham, ma ñagahô inñ tisa kalhac. Ma Yisu sôm bu sêkêñ gêtj danenñ-ña têtj inñ.⁵⁶ Inñ damba lu dinda sêhêdaê, magoc Yisu gic yao bu sêndic minñ pi gêtj nañ inñ kôm, nañ dom.

9

*Yisu kêkinñ ñgacsênjomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Mak 6:7-11)*

¹ Yisu kêgalêm ñgacsênjomi 12 sa sêpitigenñ, ma kêj ñaclai ti licwalô têtj ñac gitôm bu sêsoc ñalau sac su, ma sêkôm lau gêmbac ñayham sa.² Ma inñ kêkinñ ñac bu sêsa sêndi ma sênem mêtê pi Anötô ndê gôlinñ, ma bu sênem lau gêmbac sa.³ Inñ sôm têtj ñac, “Anñsêlêñ amam sawa andi, akôc tôc dom, ma akôc talhi, me bolom, me mone, me ñakwê aô daôm-ña dom.”⁴ Têtj têtj mac asóc malac danñ ma lau sêkôc mac sa asóc ñac si andu, nañ ambo whinñ ñac e mac ahu malac dau sinñ.⁵ Ma lau malac danñ-ña bu sêkôc mac sa dom, nañ atonñ kop su yêc gahim têtj ndoc mac ahu ñac sinñ, bu atôc ñac si giso asê.”⁶ ñgacsênjomi sênngô yom dinañ, goc sêsa si. ñac sênñsêlêñ sêlom-sêlom malac ma sêhoc ñawae

ñayham asê, ma sêkôm lau ñayham sa yêc gameñ hoñ.

*Herod ndac bata Yisu
(Mat 14:1-2; Mak 6:14-16)*

⁷ Têtj ndoc dinañ gôlinñwaga Galilina Herod ngô yom pi gêtj hoñ nañ Yisu kôm. Ma inñ gauc gêm yom daêsam, bu lau ñatô sêsôm bu Yisu inñ Jon, ñgac Kêku Lau-ña nañ tisa akêj lau batê-ña.⁸ Ma lau ñatô sêsôm bu inñ propet akwa Elaija nañ menñ hoc dau asê, ma ñatô sêsôm bu inñ propet ñamata-ña si danñ, nañ tisa akêj lau batê-ña.⁹ Tigenñ Herod sôm, “Aô gac atu, dec sêtim Jon ndê kachu kic su. Asa dec lau sic minñ pi inñ?” Ma inñ tac whinñ bu lic Yisu.

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Mak 6:32-44; Jon 6:1-15)

¹⁰ Têtj têtj aposel 12 sêmbu sêmenñ, nañ sic minñ têtj Yisu pi gêtj hoñ nañ sêkôm. Ma tinjambu inñ kôc ñac sa sêwhinñ inñ, ma ñac tawasê sêtêtj malac Betsaida si.¹¹ Magoc lau daêsam sênngô ñawae ma sêtêtj Yisu si. Ma inñ kôc ñac sa, ma sôm y om têtj ñac pi Anötô ndê gôlinñ, ma kôm ñac si lau gêmbac ñayham sa.

¹² Sêmbo e kêpinñ bu ac ndi sip, goc ñgacsênjomi 12 sêtêtj inñ si ma sêsôm, “Gameñ dindec yac dambo, nañ gameñ sawa. Bocdinañ êmkinñ lau tonñ dindec sêlhô sêtêtj malac ti gameñ ñamakê-ña sêndi, bu sênñsalê gêtj sêneneñ-ña ma gameñ sêyêc bêc-ña.”¹³ Magoc Yisu sôm, “Mac akêj gêtj têtj ñac sêneneñ.” Ma ñac sêô yom ma sêsôm, “Yac mba gêtj danenñ-ña daêsam dom. Bolom limdanñ ma i lu sêndöc. Bocke? Yac andi anemlhi gêtj bu lau hoñ sêneneñ, a?”

¹⁴ ñac sêsôm yom dinañ ñahu bu lau tonñ dinañ si launñgac ñanamba gitôm 5,000. Magoc Yisu sôm têtj inñ ndê ñgac-sênjomi, “Akêj lau sêndöc sic titonñ-titonñ tôm 50.”¹⁵ Goc ñac sêkôm gitôm inñ sôm, ma lau hoñ sêndöc sic.¹⁶ Ma Yisu kôc bolom

limdan ma i lu sa, tatac undambê, ma gêm danje, goc pô kôc-kôc, ma kêñ têtñ ñgacsêñomi bu sêndic sam têtñ lau. ¹⁷ Lau hoñ señ gêtñ e hôc ñac dôñ, ma tiñambu ñgacsêñomi sic gêtñ ñadêlê sa sip gatop 12 e meñhu.

Pita sôm Yisu ñahu asê

(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

¹⁸ Têtñ ndoc dan Yisu ti inñ ndê ñgacsêñomi sêmbo tawasê, ma inñ ten mbec mbo. Pacndê, goc inñ ndac ñac, “Lau sêsôm bu aô asa?” ¹⁹ Ma sêsôm, “Lau ñatô sêsôm bu am Jon, Ngac Kêku Lau-nga, ma ñatô sêsôm bu am Elaija, ma ñatô sêsôm bu am propet ñamata-nga si dan, nan tisa akêtñ lau batê-nga.” ²⁰ Goc Yisu ndac ñac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aô asa?” Ma Pita sôm, “Am Mesaya, nan Anôtô gic bata bu êñkin meñ.” ²¹ Yisu ngô yom dau ma gic yao ñac bu sêsôm asê têtñ lau dan dom e tiñambu. ²² Inñ sôm, “Ñamalac ndê Atu gic waê bu hôc ñawapac daêsam. Lau bata ti ðdabuñsiga atu-tu ma lau nan sêndôhôn yomsu oc sêtec inñ ma lau oc sêndic inñ ndu. Magoc têtñ bêc titô-nga Anôtô oc unñ inñ sa tiyham.”

Lau nan sêñkuc Yisu oc sêhóc ñawapac

(Mat 16:24-28; Mak 8:34-9:1)

²³ Ma inñ sôm têtñ ñac hoñ, “Asa nan tac whin bu êñkuc aô nan êñgwiniñ dau, ma tôm bêc hoñ hôc ndê a gicso dau sa, ma êñkuc aô. ²⁴ Bu asa nan tac whin bu sap gêtñ nom-nga dôñ ñapan tu mbo tali-nga, nan oc ninnga. Magoc asa nan bu hu gêtñ nom-nga sin tu êñkuc aô-nga, nan oc ninnga dom. ²⁵ Ñamalac dan bu po gêtñ nom-nga hoñ sa, magoc inñ dau gatu bu ninnga, dec gêtñ nom-nga hoñ dinan oc tôm dom bu nem inñ sa. ²⁶ Asa nan bu maya tu aô ti aneñ yom-nga, nan Ñamalac ndê Atu oc maya tu inñ-nga, têtñ ndoc inñ mbu meñ ti inñ dau ndê ñawasi, ma Damba ndê ñawasi ma anjela dabuñ si ñawasi whin. ²⁷ M a aô wasôm

bu yomandô, lau ñatô kwahic dec sêmbo, nan oc gacgeñ sêmbo tali e sêlic Anôtô ndê gôlin meñ sa tiawê.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi

(Mat 17:1-13; Mak 9:2-10)

²⁸ Yisu sôm yom dinan su, ma bêc ñatô gitôm 8 meñ gi su. Ma Yisu bu ten mbec, dec kôc Pita, Jon ma Jems sêwhin inñ ma sêpi lôc dan si. ²⁹ Ma têtñ têm Yisu ten mbec mbo, nan inñ ndê anğô andô kain dan sa, ma inñ ndê ñakwê ñawasi sêp sambuc. ³⁰⁻³¹ Ma ñgac lu sêhóc asê ti ñawasi atu, nan Moses lu Elaija, ma inñ lu sem yomgalôm sêwhin Yisu. Sêsôm yom pi gêtñ nan oc hôc asê Yisu yêc malac Jerusalem têtñ ndoc meñ sa bu inñ hu nom dindec sin.

³² Têtñ ndoc dinan, Pita ma ñgac lu nan sêwhin inñ, nan kwapac ma bêc yô ñac, tigen ñac tali sa ma sêlic Yisu ndê ñawasi ti ñgac lu nan sêlhac sêwhin inñ. ³³ Têtñ têm Moses lu Elaija bu sêhu Yisu sin, nan Pita sôm têtñ inñ, “Ñadau, ñayham kêlêc bu yac dambo dec. Yac oc akwê bac tó, am nem dan, Moses ndê dan, ma Elaija ndê bac dan.” Inñ sôm yom dinan, magoc inñ ndê gauc sa dom. ³⁴ Inñ sôm yom dinan mbo, ma dao dan meñ ma kôm ñac ahuc e ñgacsêñomi tó dinan sêtôc dau atu. ³⁵ Ma awha dan sa yêc dao ñalôm, nan sôm, “Aô neñ atuñgac dau dindec, nan aô kayalin sa. Anğô inñ ndê yom man!” ³⁶ Sêngô su goc sêlic Yisu tawasê mbo. Tiñambu ñac sem yom dau ahuc yêc dau-nga, ma têtñ ndoc dinan sêsôm yom asê pi gêtñ nan sêlic, nan dom.

Yisu soc ñalau sac su yêc balê dan
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Têtñ galañsê ñac sêsip akêtñ lôc dau sêmeñ, ma lau tonñ atu sêkac sa sêtên Yisu si. ³⁸ Ñac si dan ta yom bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aô gakôc aneñ atuñgac tigen dindec meñ, ma waten am bu nem inñ sa. ³⁹ Ñalau sac

dan mbo in ɲalôm, ma tèm daêsam kôc in dôɲ, m a kêmwanan in ɲanɲa e in mbwêc atu, ma whapwic sa. ɲalau sac dau bu kôm in tisac, ma tec bu hu in sin. ⁴⁰ Aô gateɲ am nem ɲgac-sêɲomi bu sêsoc ɲalau dau su, magoc ɲac sêtôm dom.” ⁴¹ Goc Yisu sôm, “O mac lau sac. Mac nem akêɲ whin mbasi! Aô gambo gawhin mac ɲasawa hic baliɲ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêɲ dan? Aô oc wambo wawhin mac tu wanem mac sa ɲapaɲ-ɲga dom!” Ma Yisu sôm têtɲ balê dau ɲadamba, “Kôc nem balê sa mweɲ.”

⁴² Têtɲ tèm balê dau kêsêlêɲ meɲ, nan ɲalau sac kôc in dôɲ ma kêmwanan in. Tigeɲ Yisu hec yom ɲalau sac, ma kôm balê dau ɲayham sa, ma kêtɲ in mbu têtɲ in damba gi. ⁴³ ɲalêɲ dinaɲ Yisu tôc Anötö ndê ɲaclai ti ɲawasi atu asê, dec kôm lau hon sêhêdaê.

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu ma tisa tiyham

(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Lau hon sêlhac ti sêhêdaê tu gêtɲ hon nan Yisu kôm-ɲga, ma in sôm têtɲ in ndê ɲgacsêɲomi, ⁴⁴ “Anɲô aneɲ yom dindéc ɲapeɲ! Tiɲambu oc sêkêɲ ɲamalac ndê Atu sip lau ɲatô amba.” ⁴⁵ Magoc ɲac sêɲyalê yom dau ɲahu dom. Yom dau ɲahu yêc sin dau têtɲ ɲac, ma sêtôc bu sêndac Yisu bu whê sa têtɲ ɲac.

Asa ti ɲgac ɲamata-ɲga

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Tiɲambu Yisu ndê ɲgac-sêɲomi sêseɲ dau pi ɲac si asa in ɲgac ɲamata-ɲga. ⁴⁷ Yisu kêyalê ɲac si gauc, goc kôc balê saun dan ma kêtɲ in kalhac kêpiɲ in, ⁴⁸ ma sôm têtɲ ɲac, “Asa nan kôc balê saun dan tôm in dindéc sa tu aneɲ ɲaê-ɲga, nan kôc aô sa, ma asa nan kôc aô sa, nan kôc in nan kêkiɲ aô gameɲ, nan sa. Mac nem asa nan kêgwinin dau ma ti mac nem ɲgac akiɲ, nan ti ɲgac ɲamata-ɲga yêc Anötö anɲô-ɲga.”

Lau nan sêkôm gwelen tu Yisu-ɲga, nan sêwhê dau kôc dom

(Mak 9:38-41)

⁴⁹ Ma Jon sôm, “ɲadau, yac alic ɲgac dan kôm gwelen ma soc ɲalau sac su yêc lau ɲa am nem ɲaê. In kêkuc am whin yac dom, ma bocdinaɲ yac ac yao in bu kôm gwelen dau dom.” ⁵⁰ Tigeɲ Yisu sôm, “A lhac in ahuc dom, bu asa nan kêtɲ kisa mac dom, nan mac nem dan.”

Lau gameɲ Samaria-ɲga sêkôc Yisu sa dom

⁵¹ Ndoc meɲ kêpiɲ bu Yisu mbu pi undambê ndi, dec in kêmasaɲ dau bu pi malac Jerusalem ndi. ⁵² In kêkiɲ lau aheɲ-ɲga sêmuɲ in, sêsôc lau †Samaria-ɲga si malac dan si, bu sêmasaɲ gameɲ tu in mbo-ɲga. ⁵³ Magoc lau Samaria-ɲga sêɲyalê bu in kêsêlêɲ hêganôɲ malac Jerusalem, ma tu dinaɲ-ɲga dec sêkôc in sa dom. ⁵⁴ Jems lu Jon sêlic gêtɲ dau, goc sêndac Yisu, “Pômdau, am bu sôm, dec yac oc anɲalêm ya sip akêɲ undambê meɲ, ma seɲ ɲac su.” ⁵⁵ Tigeɲ Yisu kac dau kwi, ma sôm inlu. ⁵⁶ Ma ɲac hon sêlom malac dan si.

Lêɲ tanɲuc Yisu-ɲga

(Mat 8:18-22)

⁵⁷ Yisu ti ndê ɲgacsêɲomi sêɲsêlêɲ sêmbu seɲ ma ɲgac dan sôm têtɲ Yisu, “Aô bu wanɲkuc am, wawhin am watêɲ gameɲ bocke nan am oc ndi.” ⁵⁸ Ma Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Giam pôm si hocsun yêc, ma mbac lôlôc-ɲga si ɲaic yêc, tigeɲ ɲamalac ndê Atu ndê mala yêc bêc-ɲga mba.”

⁵⁹ Ma in sôm têtɲ ɲgac dan, “Mweɲ êmkuc aô!” Magoc ɲgac dau sôm, “Pômdau, gêtɲ ɲamata-ɲga aô wandi wambo wawhin aneɲ lau e anɲuhun damaɲ su nan, ma tiɲambu wambu wameɲ wanɲkuc am.” ⁶⁰ Ma Yisu sôm têtɲ in, “Mba! Am êmkuc aô nan gêtɲ ɲamata-ɲga. Tec lau batê sêɲsuhun lau batê. Tigeɲ am ndi,

ma hoc yom asê têtj lau pi Anötö ndê gôlinj.”

⁶¹ Ma ngac danj tiyham sôm, “Pômdau, aô bu wanjuk am, tigenj gêtj namata-nga wambu watêtj anej andu, ma wakam anej lau.” ⁶² Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Asa nanj gic hu gwelenj danj, tigenj kac dau kwi ma hêgo gêtj nanj inj hu sinj su, nanj gitôm dom bu nem gwelenj mbo Anötö ndê gôlinj napu.”

10

Yisu kêkinj sêjomi 72 sêsa si

¹ Tinjambu Pômdau kêyalinj sêjomi 72 tiyham sa, bu ênjkinj nac lu-lu sêsa sêndi sêmunj inj, sêtêtj gamej ti malac honj nanj inj atac whinj bu ndic kêsi. ² Ma inj sôm têtj nac, “Gêtj njandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic gêtj njandô sa-nga daêsam dom. Bocdinaj atenj mbec têtj ôm njadau bu ênjkinj lau gwelenj-nga sêsôc inj ndê ôm sêndi, ma sêndic gêtj njandô sa. ³ Kwahic dec aô bu wanjinj mac asa andi! Magoc ayob daôm njapep, bu aô kakinj mac bu asa andi atôm domba njatu, nanj sêtêtj giam pôm si gamej sêndi. ⁴ Akôc talhi, me dalu, me atapa dom, ma anjêlênj njagahô andi. Ahê mwalêc lau yêc sej dom. ⁵ Têtj ndoc mac bu asôc andu danj, nanj asôm bu, ‘Yom malô têtj lau andu dindec-nga.’ ⁶ Andu njadau bu ngac yom malô-nga dom, dec mac nem mbec yom malô-nga oc gacgej yêc mac-nga. Ma andu njadau bu ngac yom malô-nga, dec inj oc kôc mbec yom malô-nga dinaj sa. ⁷ Ambo andu dinaj, ma alom-alom andu dom. Anej ti anôm gêtj bocke nanj sêkêtj têtj mac, nanj ti mac nem njôli gwelenj-nga. Mêtê solop bu lau g welenj-nga sêkôc njôli gwelenj-nga.

⁸ “Têtj têtj mac asôc malac danj, ma lau sêkôc mac sa, nanj anej gêtj danen-nga nanj sêkêtj têtj mac. ⁹ Akôm nac si lau gêmbac njayham sa, ma asôm têtj nac, ‘Anötö ndê

gôlinj menj kêpinj.’ ¹⁰ Tigenj mac bu asôc malac danj, ma sêkôc mac sa dom, nanj goc alhac malac lôm ma asôm, ¹¹ ‘Yac atonj kop mac nem malac-nga su yêc yac mba gahinj. Yac akêtj kop dindec mbu têtj mac bu atôc nem mêtê sac asê. Tigenj anjalê bu Anötö ndê gôlinj menj kêpinj.’ ¹² Yomandô aô wasôm têtj mac bu têtj béc Anötö êmatôc lau-nga, nanj lau malac dinaj-nga oc sêtap njagêyô sac andô sa, hóc gêlêc njagêyô nanj Anötö oc kêj têtj lau sac malac Sodom-nga.”

Yisu sôm yom pi lau nanj sem dau kwi dom

(Mat 11:20-24)

¹³ Yisu gic têtj yom ma sôm, “Oyaê mac lau malac Korasin ma Betsaida-nga. Mac oc atap Anötö ndê atac njandê sa. †Lau apa nanj sêndôc malac Taya ma Saidon, bu sêlic gêtj dalô nanj aô gakôm yêc mac anôm-nga, dec oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndôc ti sêtanj si sac. ¹⁴ Tigenj mac akôm dom, dec wasôm têtj mac bu têtj ndoc Anötö êmatôc lau-nga, nanj inj oc kêj njagêyô sac sambuc têtj mac, hóc gêlêc njagêyô nanj inj oc kêj têtj lau Taya ti Saidon-nga, nanj su.

¹⁵ “Ma mac lau Kapenaom-nga, mac gauc gêm bu mboe Anötö oc kôc mac sa andôc undambê, a? Mba! Inj oc êmasuc mac su asip lambwam andi!”

¹⁶ Ma Yisu sôm têtj sêjomi 72 bu, “Asa nanj kôc mac nem yom sa, nanj gitôm inj kôc anej yom sa. Ma asa nanj tec mac, nanj gitôm inj tec aô bocdinaj. Ma asa nanj tec aô, nanj tec Dama nanj kêkinj aô gamej.” Yisu sôm yom dinaj su, goc kêkinj sêjomi 72 sêsa si.

Sêjomi 72 sêmbu sêmej

¹⁷ Tinjambu sêjomi 72 dinaj sêmbu sêmej ti atac njayham, ma sêsôm, “Pômdau, têtj ndoc yac asôm am nem njê asê, nanj gêtj honj sêsôc yac mba yom napu, ma njalau sac

sêwhin.”¹⁸ Ma Yisu sôm, “Aö kay-alê bu gêñ nan mac akôm, nan ku Sadañ ndê ñaclai dulu, e tòm in peñ akêñ undambê ñagahô ñambwa, tòm sickac hep tigen.”¹⁹ Aö gakêñ ñaclai têt mac su, tòm bu akwê mboc ti gapingap dôñ, ma bu ahôc gêlêc mac nem ñacyo Sadañ ndê ñaclai hoñ su. Gêñ dañ oc kôm mac atisac dom.²⁰ Kwahic dec mac atac ñayham bu ñalau sac sêsôc mac nem yom ñapu. Tigen atac ñayham atu, bu Anötö to mac nem ñaê sa yêc undambê.”

²¹ Têt ndoc dinañ Ñalau Dabuñ gêm Yisu ahuc, ma in tac ñayham atu, ma sôm, “O Damañ, undambê ti nom ñadau. Aö wampin am bu am tôc nem yom ña-ñandô asê têt lau nan sêñgwiniñ dau, ma sin kwi têt lau nan gauc gêm bu ñac lau tigauc ma sêñyalê gêñ hoñ. Aêc, Damañ, am kôm bocdinañ kêkuc am daôm nem atac whin.”

²² “Damañ kêt gêñ hoñ sip aö aman. Lau dañ sêñyalê Atu dom, Damba tawasê kêyalê in. Ma lau dañ sêñyalê Damba dom, tigen in ndê Atu kêyalê in, ma lau nan Atu dau atac whin bu tôc in asê têt ñac, nan sêñyalê Damba.”

²³ Ma in kac dau kwi ma sôm têt in ndê ñgacsêñomi tawasê, “Atac ñayham tu mac alic gêñ hoñ dindec-ña. ²⁴ Aö wasôm têt mac bu propet ti kin daêsam atac whin bu sêlic gêñ nan mac alic su, magoc sêlic dom. Ma ñac atac whin bu sêñgô yom nan mac anğô su, magoc sêñgô dom.”

*Yom gôlin pi lau menpañ yac-ña
(Mat 22:34-40; Mak 12:28-31)*

²⁵ Têt ndoc dañ gwalam akwa yomsu-ña dañ tisa bu êñsahê Yisu. Ma in ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aö wakôm sake, dec Anötö oc kôc aö sa wambo tanli ñapañ yêc undambê?”²⁶ Ma Yisu sôm, “Am kêyalê yomsu hoñ nan Anötö kêt têt Moses. Ma yomsu

dau sôm bu am kôm sake?”²⁷ Goc ñgac dau sôm, “Yomsu dañ sôm bu, ‘Atac whin Pômdau, am nem Anötö, ti am nem ñalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti licwalô sambuc ma ti am nem gauc sambuc.’ Ma yomsu dañ tiyham sôm bu, ‘Atac whin lau menpañ am, tòm am tac whin am daôm.’”²⁸ Ma Yisu sôm, “Am sôm solop. Kôm bocdinañ, dec am oc ndôc tamli ñapañ.”

²⁹ Magoc ñgac dau gauc gêm bu tôc asê bu in ñgac gitêt, dec ndac Yisu, “Ma lau asa sêti aneñ lau menpañ aö-ña?”³⁰ Yisu ô in ndê yom ña yom gôlin dañ bocdec bu, “Ñgac Israel-ña dañ kêsêlêñ mbo señ akêñ Jerusalem ma bu sip têt malac Jeriko ndi, ma lau kan sêkôc in dôñ. Ñac sêkôc in ndê ñakwê su, sic in tisac e kêpin bu mbac ndu, goc sêhu in sin yêc ma sêlhô si.³¹ Tinambu dabuñsiga Israel-ña dañ kêsêlêñ mbo señ tigen dinañ men, ma têt ndoc in gêlic ñgac dau, nan kêlêc in ma kôlhô gi.³² Malô goc ñgac Israel-ña dañ akêñ †Li-wai ndê toñ men hôc asê, gêlic ñgac dau, ma kêlêc in ma kêsêlêñ gi.³³ Tinambu ñgac Samaria-ña dañ kêsêlêñ mbo señ dinañ, men hôc asê, goc gêlic ñgac dau ma tawalô in.³⁴ In têt in gi, kêtgwasin in ndê gamboc ña olib ñakwi ti wain, goc kêpañ. Ma in kêt in ndôc in ndê donki ñahô, kôc in sa gi sôc andu ñacleñ-ña dañ, ma yob in.³⁵ Galañsê bêtêc in kêt mone denarii lu têt andu ñadau, ma sôm, ‘Nem yaom ñgac dindec. Ma mone dindec bu nditôm dom, goc wakêt mone ñatô tiyham têt ndoc aö wambu wameñ.’”

³⁶ Ma Yisu ndac, “Am gauc gêm bocke? Lau tó dinañ si asa in ñgac nan sip lau kan si amba, nan ndê ñgac menpañ in-ña?”³⁷ Goc ñgac yomsu-ña sôm, “Ñgac dê, nan tawalô in.” Ma Yisu sôm, “Am ndi ma kôm bocdinañ. Tamwalô lau

hoŋ ma nem ŋac sa.”

Mata lu Maria

³⁸ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ si e sêhóc asê malac danj. Ma awhê danj, nanj ndê ŋaê Mata, kêgalêm Yisu bu neŋ gêŋ yêc inj ndê andu. ³⁹ Têŋ ndoc Yisu sôc gi ndôc, nanj Mata ndê asiwê Maria ndôc siç kêpiŋ Pômdau gahi-ŋga, bu ŋgô inj ndê yom. ⁴⁰ Tigeŋ Mata kôm gwelenj atu tu ndê gêŋ-ŋga. Inj têtŋ Yisu meŋ ma ndac, “Pômdau, aô tanjwasêŋ gakôm gwelenj gambo! Aô asinjwê lec gêm aô sa dom, ma am gêlic ŋayham, me? Sôm bu inj nem aô sa.” ⁴¹ Magoc Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Mata, Mata, am hêgo daôm tu gêŋ daêsam-ŋga. ⁴² Magoc lau hoŋ sêpônda gêŋ atu tigeŋ. Maria tac whinj gêŋ ŋayham dau, ma lau danj oc sêtôm dom bu sêkôc su yêc inj.”

11

Yom pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga (Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ Têŋ bêc danj Yisu teŋ mbec mbo gameŋ danj. Inj teŋ mbec pacndê, ma inj ndê ŋgac-sêŋom danj sôm têtŋ inj, “Pômdau, tôm Jon kêdôhôn inj ndê sêŋomi, dec êmdôhôn yac bu atej mbec.” ² Ma Yisu sôm, “Têŋ ndoc mac bu atej mbec, nanj atej bocdec bu:

Damanj, am nem ŋaê lau sênem dabuŋ manj.

Mweŋ ti lau hoŋ si Pômdau.

³ Tôm bêc hoŋ kêŋ yac mba gö têtŋ yac.

⁴ Suc yac mba sac kwi, bu lau hoŋ nanj sêkôm sac têtŋ yac, nanj asuc si sac ŋatôp kwi bocdinaŋ. Ma yob yac bu lêtôm tap yac sa dom.”

⁵⁻⁶ Ma inj gic têtŋ yom ma sôm, “Akôc gauc pi mac daôm nem lêŋ nanj atej gêŋ têtŋ nem dawami. Mboe am nem ŋacleŋ seŋ baliŋ-ŋga danj meŋ hóc asê têtŋ ôbwêc, ma am pônđa gêŋ daneŋ-ŋga bu kêŋ têtŋ inj. Ma têtŋ timaniŋhu am bu têtŋ am

nem dawam danj ndi, ma sôm têtŋ inj, ‘Oê dawanj, kêŋ gö ŋatô têtŋ aô bu wakêŋ têtŋ aô neŋ silip nanj kwahic dec meŋ hóc asê.’ ⁷ Am gauc gêm bocke? Am dawam dinaŋ oc ô nem yom yêc andu ŋalôm ma sôm, ‘Kêŋ ŋawapac têtŋ aô dom! Aô gac gatam ahuc su, ma anej balêkoc sêyêc bêc su. Gitôm dom bu watisa ma wakêŋ gêŋ danj têtŋ am!’ Inj oc sôm bocdinaŋ, a? ⁸ Aô wasôm têtŋ am, bu am nem dawam oc tisa ma kêŋ gêŋ têtŋ am, magoc inj oc kêŋ tu am dawam inj-ŋga dom. Inj oc kêŋ gêŋ têtŋ am tôm am ndac, ŋahu bu am pônđa daôm ma mayam pac tu ndac inj-ŋga.

⁹ “Bocdinaŋ aô wasôm têtŋ mac. Ateŋ gêŋ têtŋ Anötö, dec oc akôc ŋandô, anjalê inj ti ndê lêŋ, ma oc atap sa, ma amati gatam, dec oc lêc su têtŋ mac. ¹⁰ Bu Anötö kêŋ gêŋ têtŋ lau hoŋ nanj sêndac inj, ma lau hoŋ nanj sêŋsalê inj ti ndê lêŋ, nanj oc sêtap sa, ma ŋac nanj sêmati gatam, nanj oc lêc su têtŋ ŋac.

¹¹ “Damba danj, bu atuŋgac teŋ i, dec oc kêŋ mboc wêm danj têtŋ inj dom. ¹² Ma atuŋgac bu ndac mbac ŋ agulu, goc damba oc kêŋ gapingap têtŋ inj dom. ¹³ Mac lau sac, tigeŋ atoc nem balêkoc sa ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham. Magoc Damam nanj mbo undambê inj gitêtŋ eŋ, ma oc kêŋ ŋalau Dabuŋ têtŋ lau nanj sêteŋ inj.”

Yisu ndê ŋaclai ŋahu

(Mat 12:22-32; Mak 3:23-27)

¹⁴ Têŋ ndoc danj Yisu soc ŋalau sac awha mba danj su yêc ŋgac danj. Têtŋ têtŋ ŋalau sac hu ŋgac awha mba dau siŋ, nanj ŋgac dau gic hu sôm yom asê, ma lau toŋ atu nanj sêlic, nanj sêhêdaê.

¹⁵⁻¹⁶ Lau ŋatô bu sêŋsahê Yisu, dec sêndac inj bu kôm gêŋ dalô danj bu têtŋ asê bu inj kôc ŋaclai yêc Anötö ndê. Ma lau ŋatô sêsôm, “ŋalau sac si ŋadau †Belsebal kêŋ ŋaclai têtŋ Yisu, ma bocdinaŋ inj soc ŋalau sac su.” ¹⁷ Yisu kêyalê ŋac si gauc, ma

sôm, “Lau gameŋ dan bu sêwhê dau kôc, dec ñac si ñacyo oc sêseŋ ñac su. Ma gôlôwac dan bu sêwhê dau kôc, dec ñac oc sêlhac ñaŋga dom, ma ñac si ñacyo oc sêku ñac dulu. ¹⁸ Ma Sadan boc-dinan. In bu kêŋ kisa in ndê ñalau sac, dec in ndê gôlin oc niŋga. Bocke dec mac asôm bu aô gasoc ñalau sac su ña Belsebal ndê ñaclai. ¹⁹ Mac asôm bu aô gakôc ñaclai yêc Belsebal, dec gasoc ñalau sac su. Ma bocke? Mac nem sêŋyomi nan sem gwelen sêsoc ñalau sac-ŋga sêwhin, nan mac aŋgôlin yom dau pi ñac whin, a? Ñac oc sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac! ²⁰ Aô gasoc ñalau sac ña Anötô ndê ñaclai, bocdinan anyalê bu Anötô ndê ñaclai bu nem gôlin gêŋ hon, nan hóc asê mac su.

²¹ “Sadan in gitôm ñgac ti licwalô atu nan kôc in ndê wapa sin-ŋga, ma yob in ndê andu. Oc tôm dom bu lau sêŋgaho ñgac kain dinan ndê gêŋ dan. ²² Tigen ñgac ti licwalô atu nan hóc gêlêc in ndê bu ndic sin têt in ma ku in dulu, dec in oc kôc in ndê wapa sin-ŋga su, ma whê in ndê wapa hon kôc.

²³ “Asa nan kalhac whin aô dom, nan ti aneŋ ñacyo. Ma asa nan gic lau sa sêtêŋ aô sêmeŋ dom, nan soc ñac su yêc aô.”

Ñalau sac sêŋsalê mala nan yêc ñambwa

(Mat 12:43-45)

²⁴ “Têt ndoc ñalau sac dan sa yêc ñamalac dan, nan gitôm in kêgih mbo gameŋ sawa ma kêsalê mala êŋwhaŋ dau-ŋga. Tigen têt ndoc in tap sa dom, nan in oc sôm têt dau, ‘Aô wambu wandi wasôc andu nan aô gahu sin su.’ ²⁵ Ma in oc mbu ndi, ma tap sa bu ñamalac dau ndê ñalôm yêc ñambwa, gitôm andu sawa nan sêmasaŋ ñawasi sa. ²⁶ Dec in oc sa ndi, kôc ñalau sac 7 nan sac sambuc sêhóc gêlêc in su, nan

sêmeŋ, ma ñac hon oc sêsôc andu dinan sêndi ma sêmo dinan. Bocdinan ñawapac nan tap ñamalac dau sa, nan hóc gêlêc ñawapac ñamata-ŋga-ŋga su.”

²⁷ Yisu sôm yom dinan, ma awhê dan yêc lau ton atu ñalôm ta yom ma sôm, “Am dinam nan kôc am ma kêŋ su am, nan tap Anötô ndê mwasin sa su.” ²⁸ Ma Yisu sôm, “Lau nan sêŋgô Anötô ndê yom ma sêkôc sa ti danŋa wambu, nan oc sêtap Anötô ndê mwasin sa hóc gêlêc su.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêŋ dalô (Mat 12:38-42)

²⁹ Lau daêsam nan sêmo sêwhin Yisu, nan si ton kêsôwec ñapan. Ma in sôm, “Lau têt dindec-ŋga ñac lau sac. Sêndac gêŋ dalô, magoc Anötô oc tóc gêŋ dalô tigen têt ñac, tôm gêŋ dalô nan in kôm pi Jona. ³⁰ Anötô kêkin Jona têt lau Ninewa gitôm gêŋ dalô dan, ma ñalêŋ tigen gêŋ nan oc hóc asê ñamalac ndê Atu, nan oc ti lau têt dindec-ŋga si gêŋ dalô.

³¹ “Muŋ-ŋga, Kwin Siba-ŋga* kêsêlêŋ sen balin, bu ñgô Kin Solomon ndê yom ti gauc atu-tu. Ma kwahic dec ñgac nan hóc gêlêc Solomon su mbo dec, tigen lau têt dindec-ŋga sêpu in ndê yom. Tu dinan-ŋga, kwin dau oc tisa akêŋ lau batê têt ndoc Anötô oc êmatôc lau, ma in oc hoc lau têt dindec-ŋga si sac asê. ³² Ma ñalêŋ tigen, têt bêc ñambu-ŋga lau Ninewa oc sêtisa sêwhin lau têt kwahic dec-ŋga, ma ñac oc sêhoc lau dindec si sac asê. Ñahu bu lau Ninewa sêŋgô Jona ndê yom ma sem si ñalôm kwi. Ma kwahic dec, ñgac nan hóc gêlêc Jona su mbo dec, tigen lau kwahic dec-ŋga sem dau kwi dom.”

Ñamalac si tandô gitôm ya ñawê (Mat 6:22-23)

* **11:31:** Kwahic dec dasam gameŋ Siba-ŋga bu ‘Arabia.’ Min pi Kwin Siba-ŋga sêto yêc 1 Kin 10:1-13.

33 “Yac datuŋ lam asê tu bu dasiŋ kwi me taŋgatôc ŋa suc ahuc dom. Mba! Dakêŋ êŋgalêŋ lhu, bu lau naŋ sêsôc sêmeŋ naŋ sêlic ŋawê.

34 “Am nem tanôm gitôm ya ŋawê naŋ tôc seŋ têtŋ am. Bocdinaŋ am nem tanôm bu wê am sa lêŋ ŋayham, dec am oc gacgeŋ mbo ŋawê ŋalôm. Magoc tanôm bu wê am sa lêŋ sac-ŋga, dec am gacgeŋ mbo ŋasec ŋalôm. 35 Tu dinaŋ-ŋga dec yob daôm ŋapep bu ŋawê naŋ yêc nem ŋalôm, naŋ mbac e ŋasec sa dom. 36 Ma am bu sap lêŋ ŋawê-ŋga dôŋ ŋapaŋ, ma ndic ahê lêŋ ŋasec-ŋga, dec ŋawê oc nem am nem ŋalôm sambuc ahuc, tôm lam daŋ pô am.”

Yisu pu lau Palêsai ti lau yomsu-ŋga

37 Yisu gic bata yom dinaŋ su, goc Palêsai daŋ kêgalêm iŋ bu neŋ gêŋ whiŋ iŋ. Yisu sôc ŋgac dau ndê andu gi ma ndôc sic ndôc tebo. 38 Ma Palêsai dau hêdaê bu Yisu gêŋ gêŋ magoc kêgwasinŋ amba muŋ su dom. 39 Goc Pômdau sôm têtŋ iŋ, “Mac lau Palêsai atôm laclhu ti pele naŋ sêŋgwasinŋ ŋadômbwê-ŋga ŋawasi sa, magoc ŋalôm ŋadômbwi yêc dôŋ yêc. Bu mêtê tamgatu gêŋ ma mêtê sac hôc mac nem ŋalôm ahuc. 40 Mac lau gauc mbasi-ŋga. Anötö naŋ kêmasaŋ ŋamalac ŋamlic ti gêŋ awê-ŋga naŋ kêmasaŋ ŋalôm-ŋga whiŋ. 41 Tamwalô lau ŋalôm sawa, ma akêŋ nem ŋalôm sambuc tu anem ŋac sa-ŋga, ma bocdinaŋ dec mac nem ŋamlic ti ŋalôm whiŋ oc ŋawasi sa yêc Anötö anġô-ŋga.

42 “Oyaê. Mac lau Palêsai awhê nem gêŋ ôm-ŋga sauŋ-sauŋ hoŋ kôc ti toŋ amanlu, ma akêŋ toŋ tigeŋ ti da têtŋ Anötö. Mac akôm gêŋ sauŋ dinaŋ, tigeŋ mac ahu gêŋ atu siŋ. Mac amatôc lau si yom ŋapep dom, ma atac whiŋ Anötö su dom. Gêŋ sauŋ naŋ mac akôm, iŋ ŋayham, magoc akôm yêc gêŋ atu-tu whiŋ bocdinaŋ. 43 Oyaê. Mac lau Palêsai

atac whiŋ bu andôc lau tiwaê si pôn yêc lôm wê-ŋga, ma atac whiŋ bu lau sêtoc mac sa atôm lau tiwaê yêc malac lôm. 44 Oyaê. Tu mêtê sac naŋ hôc mac nem ŋalôm ahuc, dec mac atôm nom naŋ sêŋsuhunŋ ŋgac batê daŋ yêc ŋalôm, ma lau sêŋyalê dom ma sêŋsêlêŋ sêmbo ŋahô.”

45 Gwalam akwa yomsu-ŋga daŋ ngô Yisu ndê yom dinaŋ ma sôm, “Kêdôhônwaga, am sôm yom dinaŋ pi lau Palêsai, ma am pu yac lau yomsu-ŋga whiŋ.” 46 Ma Yisu sôm, “Oyaê. Mac lau yomsu-ŋga akêŋ yomsu daêsam têtŋ lau naŋ kêtŋ wapac ŋac ŋandô, tigeŋ mac daôm akôm gêŋ daŋ bu anem ŋac sa tu sêhóc ŋawapac dinaŋ-ŋga dom.

47 “Oyaê. Mac amasaŋ sêhô bu atoc propet akwa-kwa sa, magoc mac daôm apami sic propet dau ndu. 48 Bocdinaŋ mac atôc asê bu mac alic gêŋ naŋ apami sêkôm, naŋ bu ŋayham. 49 Anötö kêyalê gêŋ hoŋ, dec hoc yom asê gwananŋ pi mac apami bocdec bu, ‘*Aô wanġin lau propet ma lau aposel sêtêŋ ŋac sêndi, magoc ŋac oc sêndic propet ŋatô ndu, ma sêkôm mêtê sac têtŋ ŋatô.*’ 50 Bocdinaŋ mac lau têtŋ dindéc-ŋga oc awêkainŋ ŋagêyô awhiŋ apami, tu propet hoŋ si dac naŋ sêkêc siŋ-ŋga, têtŋ têtŋ ŋamata-ŋga andô e meŋ. 51 Aêc, Abel iŋ ŋgac ŋamata-ŋga, ma Sekaria iŋ ŋgac ŋambu-ŋga, propet naŋ ŋac sic ndu yêc lôm dabuŋ, ma alta naŋ kalhac lôm dabuŋ ŋasactô, naŋ ŋalhu. Aêc, aô wasôm têtŋ mac, lau têtŋ kwahic dec-ŋga oc sêtap matôc sa pi lau hoŋ dinaŋ si dac.

52 “Oyaê. Lau daêsam takwê mac gwalam akwa yomsu-ŋga bu awhê Anötö ti ndê lêŋ sa têtŋ ŋac, magoc mac am ŋac sa ŋapep dom. Mac atôm lau naŋ sêyob ki gatam-ŋga, ma sêtec bu sêkac sa têtŋ lau naŋ bu sêsôc sêndi. Mac daôm anġalê Anötö ti asôc iŋ ŋapu dom, ma mac

al hac lau nan bu sênyalê in ti sêsôc in napan, nan ahuc.”

⁵³ Yisu gic bata yom dinan ma hu andu dau sin. Ma lau Palêsai ti lau nan sêndôhôn yomsu, nan sic hu sêkên kisa in nandô. Nac sêndac in pi gên daêsam, ⁵⁴ sênsahê bu sêtim in bu sôm yom giso, dec oc tôm bu sêmatôc in.

12

Yisu ndê yom natô (Mat 10:26-33)

¹ Têy têm dinan lau daêsam andô, tausen ma t ausen, sêkôm mwasac bu sêtigasuc Yisu e sêngapij dau sa. Ma Yisu sôm yom têy in ndê ngacsênomi bocdec bu, “Ayob daôm napep bu lau Palêsai si mêtê sac lom mac dom. Nac sêsôm yom nayham magoc nac dau sêkôm nandô sa dom. Mêtê dau gitôm yist nan tôm bu nem bolom ahuc njagahô enj.

² Gêy hon nan lau sem ahuc, ma gêy hon nan yêc sin dau, nan oc men sa tiawê. ³ Yom bocke nan mac asôm têy daôm têy ôbwêc, nan lau oc sêngô têy acsalô. Ma yom nan mac asôm malô têy daôm yêc andu nalôm, nan oc sêsôm asê yêc malac lôm. ⁴ Ane nan lau mac angô. Atôc lau nan bu sêndic mac ndu-nga dom, bu tinambu nac sêtôm dom bu sêkôm gêy dan tiyham têy mac. ⁵ Tige nan aô wasôm têy mac bu atôc Anôtô, ma asôc in napan. Bu têy ndoc mac ambac ndu su, in ndê nac lai yêc bu tuc mac asip lambwan andi. Aêc, aô wasôm têy mac, atôc in!

⁶ “Akôc gauc pi mbac kecsoc nan lau sêlic bu gên nambwa. Tige nan Anôtô oc ênlhi nan si dan sin dom. ⁷ Ma Anôtô tac whin mac hôc gêlêc mbac saun-saun daêsam su. Yomandô! Anôtô kêyalê mac e pi sa, gitôm in sê mac nem kêclau nan hon sa timala. Bocdinan atôc daôm dom.

⁸ “Aô wasôm têy mac bu asa nan sôm asê yêc lau angô-nga bu in kên

whin aô, nan Namalac ndê Atu oc sôm namalac dau ndê naê asê yêc Anôtô ndê anjela angô-nga. ⁹ Tige nan asa nan sêc in ndê kên whin aô-nga ahuc yêc lau angô-nga, nan Namalac ndê Atu oc sêc in ahuc yêc Anôtô ndê anjela angô-nga bocdinan. ¹⁰ Asa nan bu sôm yom sac pi Namalac ndê Atu, tige nan tinambu kac ndê nalôm kwi, nan Anôtô oc suc in ndê sac kwi. Tige nan asa nan sôm yom sac sambuc pi Nalau Dabun, nan Anôtô oc suc in ndê sac kwi dom.

¹¹ “Tinambu lau oc sêkôc mac dôn tu mac akên whin aô-nga. Nac oc sêwê mac atên lau bata Israel-nga andi, bu sêmatôc mac yêc nac si lôm wê-nga. Ma nac oc sêkên mac al hac gôlinwaga ma lau ti nac lai angô-nga bocdinan. Têy ndoc dinan, ahêgo daôm tu yom asôm ma aô têy nac-nga dom. ¹² Bu Nalau Dabun oc êndôhôn mac ma kên yom têy mac tu asôm-nga têy ndoc dinan.”

Yom gôlin pi nac ti lêlôm

¹³ Nac dan yêc lau ton atu dinan nalôm ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhônwaga, sôm têy aô dôwan bu whê daman ndê wapa lêsêm kôc ma kên natô têy aô.” ¹⁴ Magoc Yisu sôm, “Am ngô su nan. Anôtô kêyalin aô sa ti am nem nac êmatôc yom-nga me nac whê wapa kôc-nga dom.” ¹⁵ Goc in sôm têy lau hon, “Ayob daôm napep bu tamgatu wapa nom-nga dom. Bu namalac si nahu sêmbo tali-nga sip awa ti wapa daêsam nan sic sa-nga, nan dom.”

¹⁶ Ma in sôm yom gôlin dan têy nac bocdec bu, “Nac ti lêlôm dan mbo, ma gêy nan in sô yêc ndê nom gêm nandô daêsam andô. ¹⁷ Dec in gauc gêm têy dau, ‘Aô wakôm sake? Ane nan andu wakên gêy nandô sôc-nga oc nditôm dom.’ ¹⁸ Bocdinan dec in sôm, ‘Aô wakôm gêy bocdec. Aô wasen andu akwa-kwa hon su, ma wakwê andu wakuc natô nan atu andô. Ma yêc dinan, aô wandic

aneri gêr njandô ti wapa hon sa. ¹⁹ Ma aô wasôm têtj dauj, “Aô gac gêr njayham daêsam sa, gitôm bu oc wambo yala daêsam. Aô warjwharj dauj, ma wanej ti wanôm gêr ma watisambuc.” ²⁰ Magoc Anötö sôm têtj inj, ‘Am njac gauc mbasi-njga! Ôbwêc dec am oc mbwac ndu. Ma wapa nanj am gic sa tu daôm-njga, nanj oc ti asa ndê?’ ²¹ Goc Yisu sôm, “Lau honj nanj sic wapa daêsam sa tu dau-njga, magoc sêmbo sêtôm lau njalôm sawa tu sênjalê Anötö ti ndê mêtê dom-njga, nanj lau gauc mbasi-njga bocdinaj.”

Dahêgo dauj dom
(Mat 6:25-34)

²² Ma Yisu sôm têtj inj ndê njacsênomi, “Bocdinaj dec aô wasôm têtj mac, ahêgo daôm tu gêr aneri-njga, me tu njakwê asôc-njga dom. ²³ Bu Anötö kêtj mac ambo tamli, ma gêr dinaj inj gêr atu. Gêr danej-njga inj gêr atu dom. Ma Anötö kêtj mac nem njamlic njagêr honj. Dinaj inj gêr atu, ma njakwê asôc-njga inj gêr atu dom.

²⁴ “Akôc gauc pi mbac ko. Njac sêsô gêr dom, ma sic gêr njandô sa dom. Njac si andu gêr njandô-njga mbasi, tigenj Anötö gôlôm njac. Ma Anötö tac whinj mac njamalac hóc gêlêc mbac honj su. ²⁵ Ma mac nem asa, bu hêgo dau dec oc tôm bu ndic têku ndê têm mbo tali-njga? ²⁶ Mac atôm dom bu akôm gêr sau nj andô dinaj, bocdinaj tu sake-njga mac ahêgo daôm pi gêr njatô?

²⁷ “Ma akôc gauc pi njola njayham nanj sêpo sêlhac kwanj njalôm. Sêkôm gwelenj dom, ma sêmasanj njakwê dom, tigenj aô wasôm têtj mac, bu Kij Solomon inj sôc njakwê njayham andô, magoc inj ndê gôlônj ti njawasi hóc gêlêc njola dinaj danj su dom. ²⁸ O mac lau nanj akêtj whinj gwalec, anjgô! Kwanj ti njola nom-njga sêlhac bêc daêsam dom, ma lau oc sêkêr nj ya ne nj su, magoc Anötö kêtj gêr

dau ti njadalô njayham ma yob njapep. Ma bocdinaj, anjyalê bu yom njandô, Anötö oc yob mac ma kêtj njakwê têtj mac whinj. ²⁹ Ahêgo daôm pi gêr aneri ti anôm-njga dom, ma ambo ti njalôm njawapac dom. ³⁰ Lau sambuc nanj sênjalê Anötö dom, nanj sêhêgo dau pi gêr kainj dinaj njapanj, magoc Damam undambê-njga kêtjalê su bu mac apônja gêr dau. ³¹ Ahêgo daôm tu gêr dinaj-njga dom, magoc akôm njanja bu atap malam sa yêc Anötö ndê gôlinj njapu. Ma inj oc yob mac tu gêr nom-njga-njga whinj. ³² O aneri lau, atôc daôm dom. Bu mac nem Damam undambê-njga tac whinj bu ti mac nem Kij ma kôc mac sa andôc inj ndê gôlinj njapu.”

Tajsalê awa njandô undambê-njga
(Mat 6:19-21)

³³⁻³⁴ “Aô wasôm têtj mac, bu gamej bocke nanj mac nem awa yêc, nanj mac oc ahê gauc pi ma atac whinj njapanj. Bocdinaj akêtj nem wapa nom-njga têtj lau sênemlhi, ma akêtj nem awa tu anem lau njalôm sawa sa-njga. Ma apo gêr undambê-njga sa ti nem awa njandô, nanj oc yêc njayham njapanj. Lau kanj oc sêtôm dom bu sênem kanj, ma gêr danj oc kôm tisac dom.”

Tamasanj dauj tu Pômdau mbu me nj-njga
(Mat 24:42-51)

³⁵⁻³⁶ “Amasanj daôm njapep. Ambo atôm lau akinj nanj sêsôc njakwê gwelenj-njga sa, ma sêtuj si lam asê ma sêhônj si njadau bu mbu me nj akêtj mwasi nj nem awhê-njga. Têtj ndoc njac si njadau mbu me nj ma êmati gatam, nanj njac oc sêkac gatam sa têtj inj njagahô. ³⁷ Njadau bu mbu me nj ma tap lau akinj sa, nanj sêmasanj dau gwana nj ma sêhônj inj sêmbo, dec njac oc sêtap mwasi nj atu sa yêc inj. Aô wasôm yomandô, njadau dau oc me nj, sôc njakwê tôm lau akinj sêsôc, kêtj njac sêndôc tebo, ma nem akinj njac. ³⁸ Njadau bu me nj têtj timaninjhu me têtj ôbwêc lôm,

ma tap ñac sa sem ali ma sêhôn in sêmbô, dec in oc êmwasiñ ñac êñléc. ³⁹Tigen anğô su nan! Lau kan sêkên puc pi ndoc sêmen-nga dom. Andu ñadau dan, bu êñyalê ndoc nan ñgac kan dan oc men, dec in oc yob in ndê andu ñapep bu ñgac kan dinan sôc men dom. ⁴⁰Ma mac bocdinañ, amasañ daôm ñapep ma anem ali ñapañ, bu Ñamalac ndê Atu oc mbu men têtñ ndoc nan mac akên batam, nan dom.”

⁴¹Têtñ dinan Pita sôm, “Pômdau, am sôm yom gôlin dinan bu yac ñgacsêñomi anğô, me bu lau hon sêñgô?” ⁴²Ma Pômdau ô yom ma sôm, “Mac nem asa in gitôm ñgac akiñ ñayham ma ti gauc? Ñgac akiñ kain dinan ndê ñadau bu lhô têtñ gameñ dan ndi, goc in oc kên in yob lau akiñ ñatô ma kên gêtñ danen-nga têtñ ñac tôm ñandoc. ⁴³Ma têtñ ndoc ñadau mbu men ma tap in sa kôm in ndê gwelen ñapep mbo, nan in oc lic in ñayham ma kôm ñayham têtñ in. ⁴⁴Yomandô! Ñadau oc kên in yob in ndê wapa hon. ⁴⁵Magoc ñgac akiñ sac oc sôm têtñ dau, ‘Aneñ ñadau oc mbu men ñagahô dom.’ Goc in oc ndic lau akiñ ñatô, ma neñ gêtñ ñawahô ti nôm wain e êñin in. ⁴⁶Ñadau oc mbu men hóc asê têtñ bêc ti acgatu nan ñgac akiñ dau kên bata, nan dom. Ma in oc kên ñagêyô sac sambuc têtñ in, ma soc in su ndi bu mbo whin lau nan danğapêc ma sêkên whin dom.

⁴⁷“Ñgac akiñ nan kêyalê gêtñ nan in ndê ñadau tac whin bu in kôm, tigen tec bu kôm ma kêmasañ dau dom, nan oc tap ñagêyô atu sa. ⁴⁸Magoc ñgac akiñ nan kêyalê gêtñ nan ñadau tac whin bu in kôm, nan dom, dec kôm mêtê sac nan gic waé bu in tap ñagêyô sa, nan oc kôc ñagêyô sauñ. Lau hon nan sêtap mwasiñ sa yêc Anôtô, nan in takwê ñac bu sêkôm gwelen ña mwasiñ dinan e nem ñandô. Ma ñac nan sêtap mwasiñ atu sa, nan in takwê

ñandô daêsam.”

Lau oc sêwhê dau kôc tu Yisu-nga (Mat 10:34-36)

⁴⁹Ma Yisu gic têtñ yom ma sôm, “Aô gasip nom gameñ bu wakên ya êñsahê lau nom-nga, ma aô atac whin bu ya dau lom asê ñagahô. ⁵⁰Aô dauñ oc wahôc ñawapac ti ñandê atu, nan gitôm busañgu kain dan tu waliñ-nga. Ma aô wapô sim dauñ ñandô e gêtñ dau ñandô sa. ⁵¹Gauc nem bu aô gameñ bu wahê wamba lau dom. Mba! Tu aô-nga dec lau oc sêwhê dau kôc. ⁵²Têtñ kwahic dec ma ndi, lau nan sêmbô andu dan, nan oc sêwhê dau kôc tu aô-nga. Lau amañdan bu sêmbô, goc lu oc sêkên kisa tó, ma tó oc sêkên kisa lu. ⁵³Tu aô-nga dec ñac oc sêwhê dau kôc. Damba lu atungac oc sêkên kisa dau, ma dinda lu atuwê oc sêkên kisa dau. Ma lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkên kisa dau bocdinañ.”

Tanyalê ndoc

⁵⁴Ma Yisu sôm têtñ lau ton atu, “Mac bu alic dao yec sambuc dan puc pi men, dec mac asôm bu u oc ndic, ma u gic. ⁵⁵Ma muasa bu êñsêlên, dec mac asôm bu gameñ oc ñandê sa, ma gameñ ñandê sa. ⁵⁶Mac lau atim yom lau-nga! Mac alic gêtñ dalô nom-nga ti umbon-nga ma mac atôm bu anyalê ndoc. Ma bocke dec mac alic gêtñ hon nan aô gakôm yêc nom, magoc mac nem gauc sa pi aô neñ ñahu lec dom.

⁵⁷“Oc tôm bu mac anśahê gêtñ hon tu bu anyalê lêtñ bocke in lêtñ gitên, magoc tu sake-nga mac akôm dom? ⁵⁸Anğô! Am asa nan nem tôp bu yêc ñamalac dan, ma in bu wê am têtñ ñgac êmatôc yom-nga, nan goc êmsahê bu êmasañ yom whin in têtñ ndoc amlu anśêlên ambo sen. Ma bocdinañ ñgac dau oc kên am têtñ ñgac êmatôc yom-nga dom. Bu mba, mboe ñgac êmatôc yom-nga o c kên am têtñ ñgac yob gapocwalô-nga, ma

inj oc kêj am sôc gapoc-walô ndi.
⁵⁹ Aô wasôm têtj am bu am oc ndôc
 gapocwalô napañ e am ndic nem
 töp honj pacndê.”

13

*Danem dauj kwi bu dandinjan
 dom*

¹ Têtj ndoc dinanj lau ñatô sêmbo
 sêwhinj Yisu, ma ñac sic minj yom
 pi lau Galili-nga ñatô. Lau dinanj
 sic domba ndu bu sêkêtj ti da, ma
 gôlinwaga Pailot ndê lau sêmenj ma
 sic ñac ndu ma sêngaluñ ñac si dac
 whinj domba si dac. ² Yisu ngô ñac
 si yom dau, goc ndac, “Mac gauc
 gêm bocke? Lau Galili-nga dinanj si
 sac hôc gêlêc lau Galili-nga ñatô si
 sac su, ma bocdinanj ñawapac dinanj
 hôc asê ñac, a? ³ Aô wasôm, mba!
 Tigenj mac bu anem nem ñalôm kwi
 dom, dec mac oc andinjam. ⁴ Gauc
 nem andu baliñ nanj lau sêkwê yêc
 Siloam, nanj ku sa ma sec lau 18. M
 ac gauc gêm bocke? Lau 18 dinanj
 si sac hôc gêlêc lau Jerusalem-nga si
 sac, a? ⁵ Aô wasôm têtj mac, mba!
 Tigenj mac bu anem nem ñalôm kwi
 dom, dec mac honj oc andinjam.”

⁶ Goc Yisu sôm yom gôlinj danj
 bocdec bu, “Yêc ñgac danj ndê ôm
 wain-nga, a kinj danj kalhac. Ma
 ñgac dau gi kêsâlê a kinj ñandô,
 magoc tap sa dom. ⁷ Dec inj sôm
 têtj ñgac nanj yob inj ndê ôm, ‘Tôm
 yala tô aô gameñ kasalê ñandô yêc
 a kinj dindéc, ma gatap sa dom. Lêñ
 dulu, bu a dau pôc gameñ ahuc ma
 gêm ñandô dom.’ ⁸ Tigenj ñgac yob
 ôm-nga sôm, ‘Aneñ ñadau, hu sinj
 lhac yala danj tiyham. Aô wandic
 gwelec ma wahôc nom pi ñahu. ⁹ Inj
 bu nem ñandô têtj yala wakuc, dec
 oc ñayham. Ma bu nem ñandô dom,
 nanj goc am lêñ dulu.’”

*Yisu kôm awhê bôlinj danj ñayham
 sa têtj bêc Sabat-nga*

¹⁰ Têtj bêc Sabat-nga danj, Yisu
 kêdôhônj lau mbo lôm wê-nga danj.
¹¹ Ma awhê danj mbo, nanj ñalau sac

kôm inj ndôc bôlinj tôm yala 18. Inj
 kêsêlêñ kêñkônj ma gitôm dom bu inj
 lhac solop. ¹² Yisu gêlic inj ma ta inj
 menj, goc sôm, “O awhê daôm, aô bu
 wasenj gêtj nanj sô am dôñ, nanj su.”
¹³ Goc Yisu kêñ amba sac inj, ma
 ñagahô inj kalhac tisolop, ma kêpinj
 Anötö.

¹⁴ Tigenj ñgac bata nanj yob lôm
 wê-nga dinanj, inj tac ñandê bu Yisu
 kôm awhê dinanj ñayham sa têtj bêc
 Sabat-nga. Dec inj sôm têtj lau, “Bêc
 6 yêc bu danem gwelenj. Mac bu
 atac whinj bu ñayham sa, dec amenj
 têtj bêc Sabat-nga dom. Amenj têtj
 bêc 6 dinanj ñadañ.” ¹⁵ Magoc
 Pômdu ô inj ndê yom ma sôm, “Mac
 lau atim yom lau-nga. Mac honj
 akôm gwelenj têtj bêc Sabat-nga têtj
 ndoc mac ambwala nem donji ti
 makao su, ma awê ñac sêsa si bu
 sênôm bu. ¹⁶ Awhê dindéc inj Abra-
 ham ndê apawê danj, ma Sadanj sô
 inj dôñ tôm yala 18 su. Tu sake-nga
 dec tambwala inj su têtj bêc Sabat-
 nga dom?” ¹⁷ Yisu ndê yom dau
 kôm inj ndê ñacyo honj maya atu.
 Tigenj lau daêsam atac ñayham pi
 gêtj ñayham honj nanj inj kôm.

*Yom gôlinj pi gêtj ñawhê saunj
 (Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)*

¹⁸ Ma Yisu ndac lau dinanj,
 “Anötö ndê gôlinj kêsôwec ñalêñ
 bocke? Aô wanem dôhônj pi gêtj
 sake bu wawhê sa? ¹⁹ Anötö ndê
 gôlinj gitôm ñawhê saunj andô danj,
 gitôm a soc ñawhê. Ngac danj kôc sa
 gi ma sô yêc ndê ôm, ma tiñambu
 gêtj dau po ti a atu, ma mbac lólôc-
 nga sêmenj sêhê si ñaic yêc ñasanjac.”

*Yom gôlinj pi yist
 (Mat 13:33)*

²⁰ Ma inj sôm yom gôlinj danj tiy-
 ham bocdec bu, “Aô wanem dôhônj
 Anötö ndê gôlinj pi gêtj sake bu
 wawhê sa? ²¹ Aô wanem dôhônj pi
 yist, nanj awhê danj kêñ sip plawa
 lôñ atu danj ma kêgaluñ. Ma ñasawa
 saunj enj yist dinanj kôm plawa honj
 suñ.”

Gatam undambê-nga saun andô

²² Tinjambu Yisu kêsêlêḡ hêganôḡ Jerusalem gi. Inḡ golom-golom malac atu-tu ti saun-saun hoḡ, ma kêdôhônḡ lau. ²³ Ma ḡamalac danḡ ndac inḡ, “Pômdau, Anötö oc kôc lau tigenḡ-tigenḡ sa sêndöc undambê, me lau daêsam?” Ma Yisu ô yom ma sôm têḡ lau, ²⁴ “Lau daêsam oc sêḡsahê bu sêsöc gatam sêndi, magoc ḡac oc sêtôm dom, bu gatam dau saunḡ andô. Bocdinaḡ akôm ḡaḡga bu asöc gatam dau andi. ²⁵ Andu ḡadau bu tisa ma ndic gatam ahuc, dec mac oc alhac awê, amati gatam ma asôm, ‘Pômdau, lêc gatam su têḡ yac.’ Magoc inḡ oc sôm têḡ mac bu, ‘Mac lau dinaḡ amêḡ akêḡ nde? Aö kayalê mac dom.’ ²⁶ Ma mac oc asôm, ‘Yac aḡ gêḡ ti anôm gêḡ awhiḡ am, ma am kêdôhônḡ lau yêc yac mba malac lôm.’ ²⁷ Tigenḡ inḡ oc sôm, ‘Mac lau dinaḡ amêḡ akêḡ nde? Aö kayalê mac dom. Alhõ su yêc aö, mac lau akôm sac-ḡga!’ ²⁸⁻²⁹ Têḡ têm ḡambu-ḡga, mac oc alic Abraham, Aisak ma Jakob ti p ropet akwa-kwa hoḡ sêndöc Anötö ndê gameḡ undambê-ḡga. Ma lau oc sêmeḡ akêḡ nom ḡabatinḡ hoḡ, ma sêneḡ mwasinḡ atu yêc undambê. Magoc Anötö oc êmasuc mac su andi ambo gameḡ ahöc ḡandê-ḡga, ma yêc dinaḡ mac oc ataḡ, ma mac nem lhôm êḡsinḡ pi dau. ³⁰ Anḡô su nanḡ! Lau ḡatö nanḡ kwahic dec sêti lau ḡambu-ḡga, nanḡ oc sêti lau ḡamata-ḡga, ma lau ḡamata-ḡga oc sêti lau ḡambu-ḡga.”

Yisu tanḡ pi lau Jerusalem-ḡga

³¹ Têḡ ndoc dinaḡ lau Palêsai ḡatö sêtêḡ Yisu sêmeḡ ma sêsôm, “Hu gameḡ dindec sinḡ ma lhõ ndi, bu Herod tac whiḡ bu ndic am ndu.” ³² Magoc Yisu sôm têḡ ḡac, “Mac andi asôm têḡ Herod, giam pôm dinaḡ, ‘Acsalö lec ma lanêsê aö oc wasoc ḡalau sac su, ma wakôm lau gêmbac ḡayham sa. Ma têḡ bêc

titö-ḡga aö oc wandic dabinḡ aneḡ gwelenḡ.’ ³³ Aö oc wakôm aneḡ gwelenḡ tôm bêc ḡatö, ma tinjambu aö watêḡ Jerusalem wandi. Mac lau Israel-ḡga ac propet daêsam ndu su yêc Jerusalem, ma bocdinaḡ dec aö gac waê bu wapi wandi wawhiḡ.

³⁴ “O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö ndê lau propet ndu, ma lau gitêḡ nanḡ inḡ kêkinḡ têḡ mac, nanḡ mac atuc ḡa hoc ndu. Ndoc daêsam aö tac whiḡ bu wandic mac lau sa asöc Anötö ndê gôlinḡ ḡapu tiyham, gitôm mbac dalec dinda gic ḡatu sa sôc ḡamakê ḡapu. Tigenḡ mac atec. ³⁵ Bocdinaḡ Anötö oc hu mac ti nem andu sinḡ. Ma aö wasôm têḡ mac bu mac oc alic aö tiyham dom e mac asôm, ‘Tampinḡ Mesaya nanḡ meḡ gêm Pômdau anḡô.’ ”

14

Yisu gêm ḡac ḡamlic sunḡ danḡ sa

¹ Têḡ bêc Sabat-ḡga danḡ, Yisu sôc ḡac bata danḡ ndê andu gi bu neḡ gêḡ. ḡac bata dau inḡ lau Palêsai si danḡ, ma ḡac si lau ḡatö tatinḡ Yisu sêmbö. ² Yisu gêlic ḡac gêmbac danḡ ndöc, nanḡ amba ti gahi sunḡ. ³ Goc inḡ ndac lau Palêsai ti ḡwalam akwa yomsu-ḡga bocdec bu, “Yac bu dakôm lau ḡayham sa têḡ bêc Sabat-ḡga, dec oc tanḡili yomsu Sabat-ḡga, me mba?” ⁴ ḡac sem dôḡ ma sêö yom danḡ dom, goc inḡ kêmasêc ḡac ti gêmbac dinaḡ, kôm inḡ ḡayham sa, ma kêḡ inḡ kôlhö gi. ⁵ Ma inḡ ndac ḡac, “Mac nem balê danḡ me donḡi danḡ bu peḡ sip sê ḡalôm têḡ bêc Sabat-ḡga, dec mac oc akôm sake? Mac oc ahê inḡ sa pi meḡ, me ahu inḡ sinḡ yêc?” ⁶ Ma ḡac sêtôm dom bu sêö inḡ ndê yom.

Datoc dauḡ sa dom

⁷ Yisu gêlic bu lau nanḡ ḡac bata dau kêgalêm ḡac sa bu sêneḡ gêḡ sêwhiḡ inḡ, nanḡ atac whiḡ bu sêndöc pônḡ nanḡ gic lau tiwaê ḡawaê. Dec inḡ sôm yom gôlinḡ danḡ têḡ ḡac bocdec

bu,⁸ “Lau bu sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasiŋ nem awhê-ŋga, naŋ ndi ndôc lau tiwaê si pônŋ dom. Mboe mwasiŋ ŋadau kêgalêm ŋgac tiwaê daŋ naŋ hôc gêlêc am su.⁹ Bu bocdinaŋ dec iŋ oc têtŋ am meŋ ma sôm, ‘Kêŋ pônŋ ŋayham dindêc têtŋ ŋgac atu dindêc.’ Ma am oc tisa ti mayam, ma ndi ndôc pônŋ ŋambwa.¹⁰ Boc-dinaŋ lau bu sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasiŋ, naŋ ndi ma ndôc pônŋ ŋambwa. Ma mboe ŋadau oc meŋ ma sôm têtŋ am, ‘Aneŋ silip, tisa ma mweŋ ndôc pônŋ ŋayham.’ Ma bocdinaŋ iŋ oc po am nem waêm sa yêc ŋacleŋ hoŋ aŋgô-ŋga.¹¹ Nalêŋ tigeŋ, lau naŋ sêtoc dau sa, naŋ Anötô oc êŋgwiniŋ ŋac. Ma lau naŋ sêŋgwiniŋ dau, naŋ Anötô oc toc ŋac sa.”

Tamwasiŋ lau ŋalôm sawa

¹² Ma Yisu sôm têtŋ ŋgac bata dau, “Am bu ndê mwasiŋ bu lau sêneŋ sêwhiŋ am, naŋ kêŋ aheŋ nem silip ti asidôwai, me lau ti lêlôm naŋ sêndôc am nem malac, naŋ dom. Am bu kôm bocdinaŋ, dec tiŋambu ŋac oc sêkêŋ aheŋ am bu neŋ gêtŋ whiŋ ŋac, ma mwasiŋ dau ti am nem ŋagêyô.¹³ Têtŋ têtŋ am ndê mwasiŋ daŋ, naŋ kêŋ aheŋ lau ŋalôm sawa ti lau bôliŋ ma lau tapec.¹⁴ Ma bocdinaŋ am oc tap Anötô ndê mwasiŋ sa. Nahu bu lau dinaŋ sêtôm dom bu sêkêŋ gêtŋ daŋ ô nem mwasiŋ têtŋ kwahic dec. Magoc têtŋ ndoc lau gitêŋ sêtisa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ Anötô oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têtŋ am.”

Yom gôliŋ pi mwasiŋ atu (Mat 22:1-14)

¹⁵ Lau naŋ seŋ gêtŋ sêwhiŋ Yisu, naŋ si ŋgac daŋ ŋgô Yisu ndê yom dinaŋ ma sôm têtŋ iŋ, “Lau naŋ bu sêneŋ mwasiŋ atu yêc Anötô ndê gameŋ undambê-ŋga, naŋ oc atac ŋayham hôc gêlêc.”¹⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ŋgac daŋ kêmasaŋ mwasiŋ atu daŋ, ma kêŋ aheŋ lau

daêsam.¹⁷ Têtŋ mwasiŋ dau ŋabêc iŋ kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ bu sôm têtŋ lau naŋ iŋ kêgalêm ŋac sa bu, ‘Ameŋ, bu aô kamasanŋ gêtŋ hoŋ su.’¹⁸ Tigeŋ ŋac hoŋ sêtoc bu sêmeŋ, dec sêmasaŋ yom têtŋ iŋ. Ŋgac daŋ sôm, ‘Aô waloc dom, bu aô gamlhi nom daŋ su, ma kwahic dec aô bu wasa wandi walic. Aô wateŋ am bu hu aô siŋ.’¹⁹ Ma daŋ sôm, ‘Aô waloc dom, bu aô gamlhi makao amanŋlu, ma kwahic dec aô bu wasa wandi ma wasahê ŋac tu sêkôm gwelenŋ-ŋga. Wateŋ am bu hu aô siŋ.’²⁰ Ma daŋ tiyham sôm, ‘Kwahic dec aô gam awhê sa, bocdinaŋ gitôm dom bu waloc.’²¹ Bocdinaŋ ŋgac akiŋ dau mbu gi ma gic miŋ yom dinaŋ têtŋ iŋ ndê ŋadau. Ma yom dau kôm ŋadau tac ŋandê, dec iŋ kêkiŋ ndê ŋgac akiŋ tiyham ma sôm, ‘Ŋagahô sôc malac atu ndi, ma kôc lau ŋalôm sawa ti lau bôliŋ ma lau tapec sa sêmeŋ bu sêneŋ aô neŋ mwasiŋ.’²² Ma ŋgac akiŋ kôm bocdinaŋ, goc mbu meŋ ma sôm, ‘Aneŋ ŋadau, aô gakôm gitôm am sôm, ma ŋasawa yêc dôŋ yêc.’²³ Dec ŋadau sôm têtŋ iŋ, ‘Sa seŋ ma gameŋ ŋamakê-ŋga ndi, ma kac lau bu sêsôc sêmeŋ. Aô tac whiŋ bu aneŋ andu meŋhu.²⁴ Yomandô aô wasôm têtŋ mac, bu lau naŋ aô gakêŋ aheŋ têtŋ ŋamata-ŋga, naŋ si daŋ oc neŋ aneŋ mwasiŋ dom.’”

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga

²⁵ Lau daêsam sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Yisu, ma iŋ kac dau kwi ma sôm têtŋ ŋac,²⁶ “Asa naŋ têtŋ aô meŋ ma bu êŋkuc aô, naŋ atac whiŋ aô hôc gêlêc gêtŋ hoŋ ndic ŋawaê. Iŋ bu atac whiŋ damba me dinda, me iŋ nawhê ma balêkoc, me asidôwai ti lhuwêi, me iŋ dau ndê lêŋ mbo-ŋga hôc gêlêc iŋ ndê atac whiŋ aô, dec oc tôm dom bu iŋ ti aneŋ daŋ ma êŋkuc aô.²⁷ Asa naŋ bu êŋkuc aô, magoc tec bu hôc ndê a gicso dau, naŋ gitôm dom bu êŋkuc aô.

²⁸ “Mac nem daŋ bu kwê andu atu daŋ, naŋ gêtŋ ŋamata-ŋga iŋ

oc ndöc sic ma kôc gauc pi in ndê mone ti gêñ bu oc nditôm bu kwê andu dau sa, me mba. ²⁹ In bu kêñ alhõ sip nom ndi, magoc ndic dabin andu dom, dec lau nanj sêlic, nanj oc sêsu in susu, ³⁰ ma sêsôm, 'Ngac dindê gic hu kwê andu, magoc gitôm dom bu ndic dabin.'

³¹ "Ma kin danj bu sa ndi bu ndic sinj têtñ kin danj, dec gêñ ñamata-nga in oc ndöc sic ma kôc gauc pi in ndê lau sinj-nga 10,000, bu oc sêtôm bu sêhóc gêlêc kin dinan ndê lau sinj-nga 20,000, me mba. ³² In bu lic bu ñac sêtôm dom, dec in oc êñkinj lau wamba-nga sêtên kin dinan têtñ ndoc in mbo ahê, bu sêsôm yom wamba-nga.

³³ "Bocdinan akôc gauc ñapep muñ su, goc amenj anjuc aõ. Asa nanj tec bu hu in ndê gêñ honj sinj tu aõ-nga, nanj oc nditôm dom bu ti aõ neñ danj.

³⁴ "Gwêc so in gêñ ñayham, tigenj ñamakic bu ñinga, oc dakôm ñamakic sa tiyham ñalêñ nde? ³⁵ Gwêc so dau tisac su, ma boc-dinanj tam-balinj sinj ñinga. Mac danjamsunj bu yêc, nanj anjõ anej yom."

15

Yom gôlinj pi domba danj nanj ginja

(Mat 18:12-14)

¹ Lau sêkôc takis-nga ma lau ñatô nanj lau Palêsai sêsam ñac bu lau sac, nanj daêsam sêtênj Yisu si bu sêngô in ndê yom. ² Ma lau Palêsai ti lau nanj sêndôhônj yomsu, nanj sêtucdinj Yisu ma sêsôm, "Ngac dau kôc lau sac sa, ma gêñ gêñ whinj ñac." ³ Dec Yisu sôm yom gôlinj danj têtñ ñac bocdec bu, ⁴ "Mac nem ñgac danj bu yob domba 100, ma in ndê domba danj bu ñinga, dec in oc kôm sake? In oc hu 99 sinj sêmbô gamenj gaponj, ma êñsalê domba nanj ginja su e in tap sa. ⁵ Ma têtñ ndoc in tap sa, nanj in oc hu sac bakêyac ti atac

ñayham atu. ⁶ Ma in oc mbu têtñ ndê andu ndi, ma êñgalêm in ndê lau menpanj in-nga ti ndê silip, ma sôm têtñ ñac, 'Mac atac ñayham awhinj aõ, bu aõ gatap anej domba nanj ginja su, nanj sa.' ⁷ Aõ wasôm têtñ mac, bu ñalêñ tigenj dinanj Anötö ti anjela undambê-nga oc atac ñayham atu tu ñamalac sac danj nanj gêm ndê ñalôm kwi, hóc gêlêc atac ñayham tu lau gitêtñ 99 nanj si yom me giso tu sênem dau kwi pi-nga mbasi."

Yom gôlinj pi mone nanj ginja

⁸ Ma Yisu sôm, "Ma akôc gauc pi awhê danj, nanj ndê mone silba amanju sêndöc. Mone danj bu ñinga, dec in oc tunj lam asê ma sê andu ña-basac sa, goc êñsalê ñapep e in tap mone dau sa. ⁹ Têtñ ndoc in tap sa su, nanj in oc êñgalêm in ndê silip ti lau menpanj in-nga sêmenj sêpitigenj ma sôm, 'Mac atac ñayham awhinj aõ, bu aõ gatap mone nanj ginja su, nanj sa.' ¹⁰ Aõ wasôm têtñ mac bu ñalêñ tigenj, Anötö ti anjela undambê-nga oc atac ñayham atu, têtñ ndoc ñamalac kôm sac-nga danj gêm ndê ñalôm kwi."

Yom gôlinj pi balê nanj ginja

¹¹ Ma Yisu gic têtñ yom ma sôm, "Ngac danj mbo ma in ndê atunjac lu. ¹² Ma balê saunj sôm têtñ damba, 'Damanj, wapa lêñsêm nanj gic aõ ñawaê, nanj kêñ têtñ aõ.' Goc damba whê ndê wapa ti gêñ honj kôc tu inlu-nga, ma kêñ têtñ balê saunj tôm in ndac. ¹³ Ñasawa saunj ma balê saunj dau gic in ndê gêñ honj sa, ma kôlhô têtñ gamenj balin danj gi. Ma yêc dindê in kôm gêñ honj tôm in ndê atac whinj, ma kêtaiñ ndê awa ti gêñ honj. ¹⁴ Têtñ ndoc in ndê mone honj pacndê, nanj tóbôm atu gêm gamenj dinan ahuc ma in pôn da dau. ¹⁵ Goc in têtñ ñgac atu danj yêc gamenj dinan gi, ma kêsalê gwelenj. Ma ñgac dau kêñ in gôlôm in ndê bôc. ¹⁶ Gêñ yô in ñandô, tigenj lau sêkêñ gêñ danj têtñ in tu neñ-nga

dom, ma boc-dinañ inñ gauc gêm bu neñ gêñ nañ bôc señ. ¹⁷ Tiñambu inñ ndê gauc sa, ma inñ sôm têtñ dau, ‘Damañ ndê lau akind sêpônnda gêtñ danañ-nga dom. Tigenñ gêtñ yô aô ndu tôm bu wambac ndu-nga. ¹⁸ Aô walhô wambu watêtñ damañ wandi, ma wasôm, “Damañ, aô gakôm mêtê sac têtñ Anötô ma têtñ am. ¹⁹ Aô ñgac sac, dec gitôm dom bu am sam aô bu am atômñgac tiyham. Lic aô gitôm am nem ñgac akind danñ.” ²⁰ Goc inñ tisa ma mbu têtñ damba gi.

“Inñ kêsêlêñ mbo señ, ma damba gêlic inñ yêc ahê ma tawalô inñ ñandô, dec kêtî têtñ inñ gi, gôlô inñ dôñ ma ñgutô inñ. ²¹ Magoc atungac sôm têtñ inñ, ‘Damañ, aô gakôm mêtê sac têtñ Anötô ma têtñ am. Aô ñgac sac, dec gitôm dom bu am sam aô bu am atômñgac tiyham.’ ²² Tigenñ damba sôm têtñ inñ ndê lau akind, ‘Ñagahô, akôc ñakwê ñayham ti atapa bu inñ sôc, ma akêtñ gôlônñ amanatu-nga sôc inñ amba-atu. ²³ Ma akôc makao ñatu tốp ñayham danñ, ma andic ndu. Yac oc dandê mwasinñ atu ti atac ñayham, ²⁴ bu yac gauc gêm bu aneñ atungac dindéc mbac ndu su, magoc kwahic dec dalic bu inñ mbo tali. Inñ ginça su, ma datap inñ sa tiyham.’ Ma ñac honñ atac ñayham.

²⁵ “Têtñ ndoc dinañ balê dau dôwa kôm gwelenñ mbo ôm, ma têtñ ndoc inñ mbu menñ suñ sa andu, nañ inñ ñgô lau sêtê wê ti sêkôm atac ñayham atu. ²⁶ Goc inñ mbwêc ñgac akind danñ menñ ma ndac inñ bu, ‘Lau lê sêkôm ñanta ti atac ñayham tu sake-nga?’ ²⁷ Ma inñ sôm, ‘Am asim menñ su ma inñ mbo ñayham, ma boc-dinañ dec damam gic makao tốp ñayham danñ ndu, ma ndê mwasinñ atu.’ ²⁸ Yom dau kôm dôwa tac ñandê atu, ma inñ tec bu sôc balañ ñalôm ndi. Goc damba sa gi ma kêmwanñ inñ bu sôc ndi. ²⁹ Tigenñ inñ

sôm têtñ damba, ‘Yala ñeñ su aô gam akind ti danañ wambu am. Tigenñ am kêtñ naniñ ñatu me gêtñ sauñ danñ têtñ aô bu wandê mwasinñ tu aneñ silip-nga dom. ³⁰ Kwahic dec am nem atômñgac dinañ, nañ kêtñ inñ am nem awa ti wapa whinñ lauwhê señ-nga, nañ mbu menñ ma am gic makao tu inñ-nga.’ ³¹ Magoc damba sôm, ‘Aneñ balê, am mbo whinñ aô ñapanñ, ma aneñ gêtñ honñ ti am nem. ³² Tigenñ am asim dindéc nañ yac gauc gêm bu inñ mbac ndu su, nañ mbo tali. Inñ ginça su, ma datap inñ sa tiyham. Bocdinañ inñ lêtñ solop bu yac atac ñayham atu ma dandê mwasinñ tu inñ-nga.’ ”

16

Yom gôlinñ pi ñgac yob wapa-nga

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinñ danñ têtñ ndê ñgacsêñomi bocdec bu, “Ñgac ti lêtôm danñ mbo, ma lau sic minñ têtñ inñ bu ñgac nañ yob inñ ndê gêtñ, nañ kêtñ inñ ndê wapa daêsam. ² Dec inñ ta ñgac dau menñ, ma sôm têtñ inñ, ‘Yom bocke dec gangô pi am lec. Kwahic dec am sa ndi ma sê gêtñ honñ sa ma êmasañ bapia wapa-nga bu kêtñ têtñ aô. Bu aô oc watinñ am su yêc gwelenñ yob aneñ wapa-nga.’ ³ Dec ñgac yob wapa-nga sôm têtñ dau, ‘Aô wakôm bocke? Aô neñ ñadau oc soc aô su yêc aneñ gwelenñ. Aneñ licwalô gitôm dom bu wakôm gwelenñ ôm-nga, ma aô mayañ bu watenñ gêtñ. ⁴ Aô kayalê gêtñ nañ bu wakôm-nga, ma têtñ ndoc ñadau tinñ aô su yêc aneñ gwelenñ, dec lau oc sêkôc aô sa ma sênem yaom aô yêc ñac si andu.’ ⁵ Bocdinañ inñ mbwêc lau nañ si tốp yêc inñ ndê ñadau, nañ tigenñ-tigenñ sêtêñ inñ sêmenñ. Goc inñ ndac ñgac ñamata-nga bocdec bu, ‘Am nem tốp bocke yêc aô neñ ñadau?’ ⁶ Ma ñgac dau sôm, ‘Aneñ tốp gitôm olib ñakwi sip lôñ* 100.’ Goc ñgac yob wapa-nga sôm têtñ inñ,

* 16:6: Lôñ dinañ lôñ atu - tigenñ-tigenñ gitôm 35-40 lita.

‘Am nem bapia tōp-nga kelec. Kōc sa, ndōc sic ṅagahō, ma to bu am nem tōp gitōm olib ṅakwi sip lôṅ 50.’
 7 Goc iṅ sōm tēṅ ṅgac tilu-nga, ‘Am nem tōp bocke yêc?’ Ma ṅgac dau sōm tēṅ iṅ, ‘Aneṅ tōp gitōm bolom wit sip dalu atu-tu 100.’ Goc ṅgac yob wapa-nga sōm, ‘Kōc nem bapia tōp-nga, ma to bu am nem tōp gitōm dalu 80.’

8 “Goc ṅadau kêpiṅ ṅgac yob wapa-nga sac dinaṅ, bu iṅ kōm gēṅ ti gauc. Lau sambuc sêkōc awa nom-nga ma sêhê silip ṅac si lau. ṅalêṅ dinaṅ ṅac sêkōm gēṅ ti gauc sêhōc gêlêc Anōtō ndê lau. 9 Awa nom dindec-nga hê lau daêsam si gauc tu sêkōm mêtê sac-nga. Magoc aō wasōm tēṅ mac bu akōc nem awa nom-nga ma anem lau sa, ma ṅalêṅ dinaṅ ahê silip tēṅ daôm. Tiṅambu awa dau oc niṅga, magoc ṅac oc sêkōc mac sa ti atac ṅayham tēṅ ndoc mac andōc undambê.”

10 Ma Yisu gic tēku yom ma sōm, “Asa naṅ yob gēṅ saunṅ ṅapep, naṅ oc yob gēṅ atu ṅapep bocdinaṅ. Ma asa naṅ yob gēṅ saunṅ ṅapep dom, naṅ oc yob gēṅ atu ṅapep dom. 11 Bocdinaṅ mac bu ayob awa nom-nga ṅapep dom, dec Anōtō oc kêṅ awa ṅandō tēṅ mac tu ayob-nga dom! 12 Ma mac bu ayob lau ṅatō si gēṅ ṅapep dom, dec Anōtō oc kêṅ gēṅ danṅ ti mac nem gēṅ dom!

13 “ṅamalac danṅ gitōm dom bu nem akiṅ ṅadau lu, bu iṅ oc tec danṅ, ma atac whiṅ danṅ, me oc sap danṅ dôṅ ma pu danṅ. Ma mac boc-dinaṅ, gitōm dom bu atoc Anōtō ma awa nom-nga lu-lu sa ti mac nem ṅadau.”

14 Yisu sōm yom dinaṅ, ma lau Palêsai ṅatō naṅ sêṅgō, naṅ sem tô iṅ. ṅahu bu ṅac lau atac whiṅ mone-nga. 15 Tigeṅ Yisu sōm tēṅ ṅac, “Yêc ṅamalac aṅgō-nga, mac lau dinaṅ atoc daôm sa bu mac lau gitêṅ, magoc Anōtō kêyalê mac nem ṅalôm su. Gêṅ naṅ mac lau nom-nga atoc sa bu gēṅ ṅayham kêlêc,

naṅ Anōtō gêlic gitōm gēṅ sac sambuc.”

Yisu puc Anōtō ndê yomsu dôṅ

16 Ma Yisu sōm, “Anōtō kêṅ Moses ndê yomsu ti propet si yom bu lau sêṅkuc e Jon, ṅgac Kêku Lau-nga hōc asê. Têṅ Jon ndê tēm ma meṅ, naṅ lau sêhoc ṅawaê asê pi Anōtō ndê gôliṅ. Ma lau daêsam sêkōm mwasac bu sêsōc Anōtō ndê gôliṅ ṅapu. 17 Gitōm bu undambê ti nom oc niṅga, tigeṅ gitōm dom bu Moses ndê yomsu ṅalhō atêc danṅ niṅga. 18 ṅgac danṅ bu hu nawhê siṅ ma nem awhê wakuc, naṅ kōm mêtê mockaiṅ-nga yêc Anōtō aṅgō-nga. Ma ṅgac naṅ gêm awhê naṅ hu ndê akweṅ siṅ, naṅ kōm mêtê mockaiṅ-nga bocdinaṅ.”

Ṅgac ti lêlôm lu Lasarus

19 Ma Yisu sōm, “Ṅgac ti lêlôm danṅ mbo, naṅ sōc ṅakwê ṅayham ma po dau sa ṅa gēṅ ṅayham-ṅayham tōm bêc hoṅ. 20 Ma yêc iṅ ndê andu ṅamakê, ṅgac ṅalôm sawa danṅ ndōc, naṅ ndê ṅaê Lasarus. Gamboc daêsam sem iṅ ṅamlic ahuc, 21 ma giam sêmeṅ ma sêndambwê gamboc dau. Iṅ gēṅ yô iṅ, dec iṅ takwê bu neṅ gēṅ ṅapopoc naṅ peṅ akêṅ ṅgac ti lêlôm ndê tebo, magoc mba. 22 Têṅ bêc danṅ ṅgac ṅalôm sawa dinaṅ mbac ndu, ma aṅela sêkōc iṅ sa gi ndōc undambê whiṅ Abraham. Ma ṅgac ti lêlôm mbac ndu bocdinaṅ, ma lau sêṅsuhunṅ iṅ. 23 Iṅ sip lambwam gi ma kêsahê ṅandê atu, dec hōc tandô sa pi undambê, ma gêlic Abraham yêc ahê, ma Lasarus ndōc whiṅ iṅ. 24 Goc iṅ ta yom tēṅ iṅ ma sōm, ‘Abaṅ Abraham, tamwalô aō! Êmkiṅ Lasarus bu kêṅ amba-atu sip bu ndi, ma meṅ kêṅ pi aō êmbalaṅ. Ya dindec kōm aō ṅamlic ṅandê atu.’ 25 Tigeṅ Abraham ô yom ma sōm, ‘Aneṅ balê, gauc nem ndoc am mbo tamli, naṅ am tap gēṅ ṅayham-ṅayham daêsam sa, magoc Lasarus mbo sac ṅapaṅ.

Kwahic dec in mbo nayham, ma am tap ndandê atu sa. ²⁶ Ma gêñ dan tiyham. Yêc hêclu nalhu, Anötö kên ñasawa atu dan, dec oc tòm dom bu lau sêtên am sêloc. Ma gitôm dom bu mac nem dan lom têt yac meñ.’ ²⁷ Goc ñgac dau sôm, ‘Bocdinañ aö wateñ am abañ, êmkiñ Lasarus têt aö damañ ndê andu ndi, ²⁸ ma kên puc aneñ asidôwai amañdan, bu sênem dau kwi tu bu sêmeñ ma sêhóc ndandê yêc gameñ dindec dom.’ ²⁹ Magoc Abraham sôm, ‘Moses ma Propet si yom yêc bu kên puc ñac. Am nem asidôwai bu sêkên danğa ñac si yom, dec oc tòm bu sênem dau kwi.’ ³⁰ Ma ñgac dau sôm, ‘Mba, abañ Abraham! Lau batê si ñgac dan bu mbu têt ñac ndi, dec ñac oc sêkac si ñjalôm kwi.’ ³¹ Ma Abraham sôm, ‘Ñac bu sêkên whiñ yom nañ Moses ma lau propet sêto, nañ dom, dec ñac oc sêkên whiñ ñgac nañ tisa akên lau batê-ñga, nañ dom.’ ”

17

*Yisu ndê yom ñatô
(Mat 18:6-7; Mak 9:42-48)*

¹ Yisu sôm têt in ndê ñgacêñomi, “Gêñ lêtôm-ñga oc sêmeñ sêhóc asê. Tigeñ ñamalac asa nañ bu kôc gêt lêtôm-ñga dan meñ, nañ oc tap Anötö ndê matôc sa. Oyaê. ² Oc nayham bu dasô hoc atu dan pi in kachu, ma tambaliñ in sip gwêc ndi. Ma bocdinañ oc tòm dom bu in êntôm aneñ lau sauñ si dan bu kôm mêtê sac, ma tiñambu tap Anötö ndê matôc sa.

³ “Bocdinañ ayob daôm ñapep! Am nem asidôwa dan bu kôm sac, nañ goc hec yom in. Ma in bu nem dau kwi, goc suc in ndê sac kwi. ⁴ In bu kôm sac têt am tidim ⁷ têt acsalô tigeñ, magoc tiñambu kac ndê ñjalôm kwi ma ndac am bu suc in ndê sac kwi, nañ dec am suc in ndê sac kwi man.’ ”

⁵ Ma lau aposel sêsôm têt Pômdau, “Nem yac sa bu akên whiñ ñanğa.” ⁶ Goc in ô yom ma sôm, “Mac nem akên whiñ bu gêt sauñ andô nditôm soc ñamatu sauñ dan, dec oc tòm bu mac asôm têt a atu dindec bu, ‘Puc daôm sa, ma sa ndi lhac gwêc ñagapoñ,’ ma a dau oc danğa wambu mac.”

⁷ Ma Yisu sôm, “Akôc gauc pi ñgac akiñ nañ gic nom me yob domba, ma mbu têt ñadau ndê andu têt telha. In ndê ñadau oc sôm têt in bu, ‘Mweñ ñagahô, ndôc sic ma neñ gêt,’ a? ⁸ Mba, in oc sôm, ‘Sôc ñakwê sakiñ-ñga sa, ma êmasañ gêt bu waneñ, ma nem akiñ aö e aö waneñ ti wanôm gêt pacndê. Goc tiñambu am daôm neñ ti nôm gêt.’ ⁹ Ma ñadau oc nem danğa ñgac akiñ dau bu in danğa wambu in ndê yom, a? Mba! ¹⁰ Ma mac bocdinañ, têt ndoc mac akôm gêt hoñ nañ Anötö gic atu mac, nañ asôm, ‘Yac lau akiñ ñambwa. Yac akôm gêt nañ gic yac ñawaê en.’ ”

Yisu kôm lau 10 ti gêmbac leprasi nayham sa

¹¹ Yisu kêsêlêñ hêganôn malac Jerusalem gi, ma mbo señ nañ yêc gameñ Samaria ti Galili-ñga ñabatiñ. ¹² In hóc asê malac dan, ma tap laungac 10 ti gêmbac leprasi sa yêc malac dau ñamakê. Ñac sêlhac ahê, ¹³ ma sêta in ña awha atu bocdec bu, “Ñadau Yisu, tamwalô yac!” ¹⁴ Yisu tahê ñac ma sôm, “Andi, ma atôc daôm têt lau dabunsigna.” Ma têt ndoc ñac sêlhô s i, nañ sêlic bu ñac si ñamlic ñawasi sa. ¹⁵ Ñac si dan gêlic bu in nayham sa su, dec gic hu kêpiñ Anötö ña awha atu, ma kac dau kwi ma mbu têt Yisu gi. ¹⁶ Ñgac dau in ñgac gameñ Samaria-ñga, ma in hu dau sip nom yêc Yisu gahi-ñga, ma gêm danğa in. ¹⁷ Ma Yisu sôm, “Bocke? Mac lau 10 hoñ ñamlic nayham sa, me? Bocdinañ dec lau 9 sêmba nde? ¹⁸ Am ñgac Israel-ñga dom, magoc

am ngac tigen dec mbu mwenj ma kêpiñ Anötö.”¹⁹ Ma Yisu sôm têtj inj, “Tisa, ma lhö ndi. Am nem kêñ whinj kôm am ñayham sa.”

Anötö ndê gôlinj ñapuc

²⁰ Têtj bêc danj lau Palêsai sêndac Yisu pi ndoc bocke Anötö ndê gôlinj oc meñ sa tiawê yêc nom. Ma Yisu sôm, “Têtj ndoc Anötö ndê gôlinj meñ sa tiawê, nanj oc tôm dom bu mac alic gêtj danj tu kêñ puc mac-nga.”²¹ Ma oc tôm dom bu lau sêsôm, ‘Alic gêtj dau kelec,’ me ‘Gêtj dau kêtê.’ Mba! Anötö ndê gôlinj meñ sa su, ma yêc mac ñalôm.”

Yisu ndê bêc mbu meñ-nga
(Mat 24:37-44)

²² Ma inj sôm têtj inj ndê ñgac-sêñomi, “Têm oc meñ sa, nanj mac tamkwê bu alic ñamalac ndê Atu mbu meñ ma mbo whinj mac tiyham, magoc mac oc alic inj dom.”

²³ Lau oc sêñsau bu inj mbu meñ su, ma sêsôm inj mbo gameñ bocdê, me gameñ bocdec. Magoc anjô ñac si yom dau dom, ma anjuc ñac dom.

²⁴ Bu têtj ndoc ñamalac ndê Atu mbu meñ, nanj inj oc hôc asê ñagahô gitôm sickac hep tigenj ma umbonj ñasawa sambuc ñawê sa. ²⁵ Tigenj gêtj ñamata-nga inj oc hôc ñandê atu ma lau têtj dindêc-nga oc sêtec inj.

²⁶ “Têm nanj ñamalac ndê Atu oc mbu meñ, nanj lau oc sêmbo tôm sêmbo têtj Noa ndê têtj. ²⁷ Têtj ndoc dinanj lau señ gêtj ti sênôm gêtj, ma laungac ti lauwhê sem dau e Noa sôc wanj gi. Goc bu atu suñ ma señ ñac honj su sinja. ²⁸ Ma oc kainj tigenj tôm Lot ndê têtj, nanj lau señ ti sênôm gêtj, semlhi gêtj ti sêkêtj gêtj bu lau semlhi, sêsô gêtj ñawhê ma sêkwê andu. ²⁹ Magoc têtj bêc Lot hu malac Sodom sinj, nanj ya ti fsolpa peñ sip akêtj undambê ma señ lau Sodom-nga honj su. ³⁰ Ma lau oc sêmbo ñalêñ tigenj dinanj têtj bêc nanj ñamalac ndê Atu mbu meñ ma hoc dau asê. ³¹ Têtj bêc dinanj,

oc tôm dom bu lau nanj sêndôc andu ñasactô, nanj sêsôc andu ñalôm sêndi bu sêkôc gêtj danj. Ma ñalêñ tigenj, oc tôm dom bu lau nanj sêmbo ôm, nanj sêkac dau kwi bu sêkôc si gêtj danj. ³² Gauc nem gêtj nanj hôc asê Lot ndê awhê! ³³ Asa nanj tac whinj bu sap gêtj nom-nga dôñ ñapanj tu mbo tali-nga, nanj oc ninja. Magoc asa nanj hu sinj tu êñkuc aô-nga, nanj oc ninja dom. ³⁴ Aô wasôm têtj mac, têtj bêc nanj ñamalac ndê Atu mbu meñ, nanj ñamalac lu oc sêyêc andu danj, ma Anötö oc kôc injlu si danj, ma hu danj sinj. ³⁵⁻³⁶ Ma awhê lu oc sêndê gêtj sêmbo, ma Anötö oc kôc danj, ma hu danj sinj.”

³⁷ Yisu ndê ñgacsêñomi sêñgô yom dau su, goc sêndac inj, “Pômdu, gêtj dinanj oc hôc asê yêc nde?” Ma Yisu sôm, “Yac bu dalic macmponj sêñgihi sêmbo, nanj tanyalê bu gêtj mbôp danj yêc.”

18

Yom gôlinj pi lêtj datenj mbec-nga

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinj danj têtj inj ndê ñgac-sêñomi, ma kêdôhônj ñac bu sêteñ mbec tôm bêc honj, ma takwê bu sêtap ñandô sa ma sêhu sinj dom. ² Inj sôm, “Ngac êmatôc yom-nga danj mbo malac atu danj. Inj têtj Anötö dom, ma toc ñamalac danj sa dom. ³ Ma awhê sawa danj ndôc malac dinanj, ma inj têtj ñgac êmatôc yom-nga dau gi ñapanj, ma sôm, ‘Ñamalac danj kêñ ñawapac têtj aô. Nem aô sa ma êmatôc alu mba yom.’ ⁴ Inj ndac tidim daêsam magoc ñgac dau tec bu nem inj sa e tiñambu inj sôm têtj dau, ‘Aô gatôc Anötö dom, ma gatoc ñamalac sa dom, ⁵ tigenj awhê sawa dindêc ndac aô ñapanj, ma bocdinanj aô wanem inj sa ma wamatôc inj ndê yom. Aô bu wakôm dom, dec inj oc meñ ñapanj e kôm aô lic kam sa.’”

⁶ Ma Pômdu sôm têtj ndê ñgac-sêñomi, “Ñgac êmatôc yom-nga dau inj ñgac gitêtj dom, magoc inj sôm bu

nem awhê sawa dinan̄ sa. ⁷ Mac lau nan̄ Anötö këyalin̄ mac sa ati in̄ ndê, nan̄ aten̄ mbec têt̄ in̄ acsalô ti ôbwêc, mac gauc gêm sake? Anötö oc tec bu ngô mac nem mbec ma nem mac sa, a? ⁸ Mba! Aô wasôm têt̄ mac bu in̄ oc nem mac sa ngahô. Tigen̄, têt̄ ndoc N̄amalac ndê Atu mbu men̄, nan̄ in̄ oc tap lau n̄atô sa, nan̄ sêsap si sêkên̄ whin̄ in̄-nga dôn̄ sêmbo, me mba?”

Yom gôlin̄ pi Palêsai ma ngac kôc takis-nga dan̄

⁹ Yisu këyalê bu lau n̄atô nan̄ sêkên̄ dan̄ga in̄, nan̄ sêtoc dau sa bu lau gitêt̄ ma sêpu lau n̄atô. Bocdinan̄ in̄ sôm yom gôlin̄ dan̄ bocdec bu. ¹⁰ “Ngac lu sêtêt̄ lôm dabun̄ si, bu sêten̄ mbec. In̄lu si dan̄ in̄ Palêsai, ma ngac dan̄ in̄ ngac kôc takis-nga. ¹¹ Palêsai dau tisa kalhac, ma ten̄ mbec tu dau-nga bocdec bu, ‘Anötö, aô wanem dan̄ge am bu aô gatôm lau n̄atô nan̄ lau sac, nan̄ dom. Aô gatôm lau kan̄ dom, me lau nan̄ sêkôm mêtê sac me mêtê mockain̄-nga dom. Ma yomandô, aô gatôm ngac kôc takis-nga dindê dom. ¹² Yêc wake hon̄ n̄alôm aô gahu gêt̄ danen̄-nga sin̄ tidim lu tu gauc nem am-nga. Aô gawhê nen̄ awa ti wapa hon̄ kôc gi ton̄ aman̄lu, ma gakên̄ ton̄ dan̄ ti da têt̄ am.’ ¹³ Palêsai ten̄ mbec bocdinan̄, tigen̄ ngac kôc takis-nga kalhac ahê. In̄ hôt tandô sa têt̄ undambê dom, magoc wec ti n̄alôm n̄awapac ma ten̄ mbec bocdec bu, ‘Anötö, tamwalô aô ngac sac dec.’” ¹⁴ Goc Yisu sôm, “Aô wasôm têt̄ mac bu Anötö gêlic ngac kôc takis-nga dinan̄ ti ngac gitêt̄, ma Palêsai dinan̄ mba. N̄ahu bu asa nan̄ po dau ndê waê sa, nan̄ Anötö oc êngwinin̄ in̄, ma asa nan̄ kêt̄gwinin̄ dau, nan̄ Anötö oc toc in̄ sa.”

*Yisu gêm mbec balêkoc saun̄
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Têt̄ bêt̄ dan̄ lau sêkôc si balêkoc saun̄ sêtêt̄ Yisu sêmen̄, bu in̄ kêt̄ amba sac n̄ac. In̄ ndê ngac-sên̄jomi sêlic e sêsôm dinda ti dambai. ¹⁶ Tigen̄ Yisu mbwêc n̄ac sêmen̄ ma sôm, “Atec balêkoc dinan̄ sêtêt̄ aô sêmen̄, ma alhac n̄ac ahuc dom. Bu Anötö ndê gôlin̄ gic lau nan̄ sêtôm balêkoc saun̄-saun̄ dindêc, nan̄ n̄awaê. ¹⁷ Aô wasôm yom n̄andô têt̄ mac, bu asa nan̄ bu sôc Anötö ndê gôlin̄ n̄apu nditôm balêkoc saun̄ dan̄ dom, nan̄ oc nditôm dom bu sôc ndi.”

Ngac bata ti lêtôm

(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)

¹⁸ Ma ngac bata Israel-nga dan̄ ndac Yisu, “Kêdôhôn̄waga n̄ayham, aô wakôm sake, dec tin̄ambu Anötö oc kôc aô sa wambo tan̄li yêc undambê?” ¹⁹ Ma Yisu sôm, “Tu sake-nga am sam aô bu n̄ayham? Anötö tawasê in̄ n̄ayham. ²⁰ Am këyalê Moses ndê yomsu, ‘Kôm gêt̄ mockain̄-nga dom. Ndic n̄amalac ndu dom. Nem kan̄ gêt̄ dom. Sôm yom tasan̄ pi lau dom,’ ma ‘Toc damam lu dinam sa.’” ²¹ Ma ngac dau sôm, “Aô kakuc yomsu hon̄ dinan̄ têt̄ ndoc aô gambo balê n̄apan̄ e kwahic dec.” ²² Yisu ngô yom dinan̄ ma sôm têt̄ in̄, “Am pôn̄da gêt̄ tigen̄. Kêt̄ am nem wapa hon̄ têt̄ lau sên̄emli, ma ndic sam n̄awa têt̄ lau n̄alôm sawa. Ma bocdinan̄ am nem awa n̄andô oc yêc undambê. Ma tin̄ambu mwen̄ ma êmkuc aô.” ²³ Magoc ngac dau ngô Yisu ndê yom e n̄alôm n̄awapac, n̄ahu bu in̄ ngac ti wapa daêsam.

Puc pi awa ti wapa

(Mat 19:23-30; Mak 10:23-31)

²⁴ Yisu tahê in̄ ma sôm, “Lau ti lêtôm si awa ti wapa kalhac n̄ac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlin̄ n̄apu ngahô. ²⁵ Bôt atu dan̄ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so n̄alasê ngahô hôt gêt̄êc ngac ti lêtôm dan̄ bu sôc Anötö ndê gôlin̄ n̄apu su.” ²⁶ Lau nan̄ sên̄gô yom

dau sêsôm, “Bu bocdinañ dec asa oc tòm bu tap Anötö ndê mwasiñ nem lau si-nga sa? Oc ñawapac atu!”²⁷ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Gêñ nanñ ñamalac sêtôm dom bu sêkôm, nanñ Anötö gitôm bu kôm.”

²⁸ Ma Pita sôm têtñ inñ, “Yac oc bocke? Yac ahu mba andu ti gêñ honñ siñ tu anñkuc am-nga.”²⁹ Ma Yisu sôm têtñ inñ, “Aö wasôm yom ñandô têtñ mac bu asa nanñ bu hu andu, me awhê, me asidôwai, me damba lu dinda, me balêkoc siñ tu êñkuc aö-nga,³⁰ nanñ Anötö oc kêñ gêñ kainñ dinañ daêsam têtñ inñ ô, têtñ têtñ inñ mbo nom. Ma têtñ têtñ ñambu-nga, Anötö oc kôc inñ sa ma kêñ inñ ndôc tali ñapanñ yêc undambê.”

Yisu sôm tiyham bu inñ oc mbac ndu

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Yisu kôc ñgacseñyomi 12 sa sêsa si sêmbo dau-nga, ma sôm têtñ ñac bu, “Kwahic dec yac bu dapi Jerusalem dandi, ma gêñ honñ nanñ lau propet sêto pi ñamalac ndê Atu, nanñ oc ñandô sa.³² Lau oc sêkêñ inñ sip lau Rom-nga amba, ma ñac oc sêsu inñ susu, sêkôm inñ ñayom, sêhê gasôp pi inñ, sêtap inñ, ma sêndic inñ ndu.³³ Magoc inñ oc tisa tiyham têtñ bêc titô-nga.”³⁴ Tigenñ ñac sêñyalê yom dau ñahu dom. Ñahu yêc siñ dau têtñ ñac, ma ñac si gauc sa pi Yisu ndê yom dau dom.

Yisu kôm ñgac tapec tandô po asê
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Yisu ma lau nanñ sêñkuc inñ sêñsêlêñ e sêsuñ sa malac Jeriko. Ma yêc señ ñamakê ñgac tapec danñ ndôc ma teñ gêñ.³⁶ Ñgac dau ngô bu lau daêsam sêñsêlêñ sêmbo señ, goc ndac gêñ dau ñahu.³⁷ Ma lau sêsôm têtñ inñ bu Yisu Nasaret-nga kêsêlêñ mbo señ señ meñ.³⁸ Goc inñ mbwêc, “Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö!”³⁹ Lau nanñ sêñsêlêñ sêmuñ Yisu sêhec yom ñgac tapec dau, ma sêsôm têtñ inñ bu nem dôñ.

Magoc inñ mbwêc ti ñanña, “Dawid ndê Atu, tamwalô aö!”⁴⁰ Yisu kwê dôñ kalhac, ma sôm têtñ lau bu sêkôc ñgac dau sêtêñ inñ sêmey. Ma têtñ ndoc inñ tigasuc Yisu, nanñ Yisu ndac inñ,⁴¹ “Am tac whiñ bu aö wakôm sake têtñ am?” Ma inñ sôm, “Pômdau, aö tac whiñ bu tanôñ ñayham sa.”⁴² Goc Yisu sôm têtñ inñ, “Tanôm ñayham sa! Am nem kêñ whiñ kôm am ñayham sa.”⁴³ Ma ñagahô eñ inñ tandô ñayham sa, ma inñ kêkuc Yisu ma kêpiñ Anötö. Ma lau honñ nanñ sêlic gêñ dinañ, nanñ sêmpinñ Anötö bocdinañ.

19

Yisu lu Sakias

¹ Yisu sôc malac Jeriko gi, ma bu êñsêlêñ gacgeñ sa ndi.² Ma ñgac danñ mbo, nanñ sêsam inñ ndê ñaê bu Sakias. Inñ ñgac bata kôc takis-nga, ma inñ dau ndê mone daêsam.³ Inñ tac whiñ bu lic Yisu pi ñandô, magoc inñ gitôm dom, bu inñ ñgac apê, ma lau daêsam sêñgihi Yisu ahuc.⁴ Tu dinañ-nga inñ kêtî muñ gi, ma pi a kiñ danñ, bu lic Yisu nanñ kêsêlêñ mbo señ meñ.⁵ Têtñ ndoc Yisu hóc asê a dinañ ñapu, nanñ tatac ma sôm têtñ inñ, “Sakias, sip mweñ ñagahô! Acsalô dec aö wambo am nem andu wawhiñ am.”⁶ Goc ñagahô Sakias sip nom ma kôc Yisu sa ti atac ñayham, ma sêtêñ inñ ndê andu si.⁷ Magoc lau honñ nanñ sêlic gêñ dau sêtucdinñ ma sêsôm, “Yisu bu ndic ñgac sac danñ kêsil!”

⁸ Têtñ ndoc sêmbo Sakias ndê andu, nanñ ñgac dau tisa ma sôm têtñ Yisu, “Pômdau lic! Kwahic dec aö wawhê aneñ wapa honñ kôc ndi tonñ lu, ma wakêñ tonñ danñ têtñ lau ñalôm sawa. Ma lau nanñ aö kasau ñac ma gakôc ñac si mone, nanñ aö waô mone dau tidim hale têtñ ñac.”⁹ Dec Yisu sôm, “Acsalô lec Anötö ndê mwasiñ nem lau si-nga meñ pi lau andu dindec-nga. Bu ñgac dindec inñ Abraham ndê apañgac danñ whiñ.

10 Njmalac ndê Atu meŋ bu êŋsalê lau naŋ siŋga su, ma bu nem ŋac si.”

*Yom gôliŋ pi mone gol
(Mat 25:14-30)*

11 Lau naŋ sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, naŋ sêlic bu iŋ suŋ sa têtŋ Jerusalem, ma sêkêŋ bata bu têtŋ ndoc iŋ hóc asê, naŋ Anötö ndê gôliŋ oc meŋ sa tiawê, ma Yisu oc ti lau Israel-ŋga si kiŋ. Bocdinaŋ Yisu gic hu sôm yom gôliŋ daŋ têtŋ ŋac. 12 Iŋ sôm, “Ŋgac ti waê atu daŋ kêmasaŋ dau bu têtŋ gameŋ baliŋ daŋ ndi, bu yêc dindê kiŋ atu oc kêŋ ŋaclai têtŋ iŋ bu nem gôliŋ lau yêc iŋ dau ndê gameŋ. Ma tiŋambu iŋ oc mbu meŋ. 13 Boc-dinaŋ iŋ kêgalêm iŋ ndê lau akiŋ amaŋlu sa, ma kêŋ mone gol daŋ naŋ sêsam bu ‘maina’ têtŋ ŋac tôm gi.* Ma iŋ sôm têtŋ ŋac, ‘Akôc mone dec sa, ma akôm gwelenŋ pi e nditôm aô wambu wameŋ.’ 14 Magoc iŋ ndê lau sêtec iŋ, ma sêkêŋ lau aheŋ-ŋga ŋatô sêŋkuc iŋ bu sêsôm têtŋ kiŋ atu bu, ‘Yac atec ŋgac dec bu nem gôliŋ yac.’ 15 Magoc kiŋ atu ŋgô ŋac si yom dom ma kêŋ ŋaclai têtŋ ŋgac dau bu nem gôliŋ lau, goc iŋ mbu têtŋ iŋ ndê gameŋ gi. Iŋ hóc asê su, goc kêŋ yom bu iŋ ndê lau akiŋ naŋ iŋ kêŋ mone têtŋ ŋac, naŋ sêtêtŋ iŋ sêndi. Iŋ bu lic ŋac sêkôm gwelenŋ bocke pi mone dau.

16 “Ŋgac akiŋ ŋamata-ŋga meŋ ma sôm, ‘Aneŋ ŋadau, aô gakôm gwelenŋ pi am nem mone tigeŋ, ma gatap mone amaŋlu tiyham sa.’ 17 Ma ŋadau sôm, ‘Aneŋ ŋgac akiŋ, am kôm ŋayham! Am yob gêŋ saunŋ dindêc ŋapep, ma kwahic dec aô wakêŋ am nem gôliŋ malac amaŋlu.’

18 “Ma ŋgac tilu-ŋga meŋ ma sôm, ‘Ŋadau, aô gakôm gwelenŋ pi am nem mone tigeŋ, ma gatap mone amaŋdaŋ tiyham sa.’ 19 Ma ŋadau sôm têtŋ iŋ, ‘Kwahic dec aô wakêŋ am nem gôliŋ malac amaŋdaŋ.’

20 “Ma lau akiŋ dau si daŋ meŋ ma sôm, ‘Ŋadau, am nem mone gol tigeŋ kelec. Aô kapaŋ si ŋapep. 21 Aô gatôc am, bu am ŋgac lêlê-ŋga dom. Am kêŋ batam bu kôc gêŋ ŋandô yêc lau naŋ am kêŋ gêŋ têtŋ ŋac dom. Ma am gic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ naŋ am sô gêŋ ŋawhê dom.’ 22 Goc ŋadau sôm têtŋ iŋ, ‘Am ŋgac akiŋ sac! Aô wamatôc am waŋkuc yom naŋ am daôm sôm. Am kêyalê bu aô ŋgac lêlê-ŋga dom, ma bu aô gakêŋ batanŋ bu wakôc gêŋ yêc lau naŋ aô gakêŋ gêŋ têtŋ ŋac dom, ma bu wandic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ naŋ gasô gêŋ dom. 23 Tu sake-ŋga am kôm gwelenŋ pi aneŋ mone dom? Oc tôm bu am kêŋ aneŋ mone têtŋ lau sêyob mone-ŋga bu sêyob e aô wambu wameŋ, dec oc tôm bu sêkêŋ mone ŋagec sac mone dau ŋahô ma aô wakôc hoŋ sa.’

24 “Ma iŋ sôm têtŋ lau naŋ sêlhac sêmpinŋ, ‘Akôc iŋ ndê mone tigeŋ dinaŋ su, ma akêŋ têtŋ ŋgac akiŋ naŋ kôc mone amaŋlu.’ 25 Magoc ŋac sêsôm, ‘Ŋadau, iŋ kôc mone amaŋlu su!’ 26 Goc ŋadau sôm, ‘Aô wasôm têtŋ mac bu asa naŋ yob gêŋ naŋ aô gakêŋ sip iŋ amba, naŋ ŋapep, naŋ wakêŋ gêŋ ŋatô tiyham têtŋ iŋ whiŋ. Tigeŋ asa naŋ yob ndê gêŋ ŋapep dom, naŋ aô wakôc iŋ ndê gêŋ hoŋ su. 27 Ma aŋgô! Aneŋ ŋacyo naŋ sêtec bu aô wanem gôliŋ ŋac, naŋ akôc ŋac sêmeŋ, ma andic ŋac ndu yêc aô aŋôŋ-ŋga.’ ”

Yisu hóc asê Jerusalem

(Mat 21:1-9; Mak 11:1-10; Jon 12:12-15)

28 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma kêsêlêŋ hêganôŋ Jerusalem gi, ma iŋ ndê sêŋjomi sêŋkuc iŋ. 29 Iŋ kêsêlêŋ gi e kêpiŋ malac lu naŋ sêsam bu Betpagi ma Betani, malac lu naŋ sêyêc Lôc Olib. Ma iŋ kêkiŋ ndê ŋgacsêŋom lu 30 ma sôm têtŋ iŋlu, “Asôc malac dindê andi, ma

* 19:13: Maina tigeŋ gitôm †denarii 100, naŋ gitôm ŋaôli gwelenŋ bêc 100-ŋga.

amlu oc atap donki dan sa, nan sêsô dôḡ kalhac. In donki ḡatu wakuc, nan ḡamalac dan ndôc ḡahô muḡ su dom. Anḡapwêc su ma akôc sa amen. ³¹ Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma amlu bu anḡapwêc in su, goc asôm têḡ ḡac bu, ‘Pômdau tac whiḡ bu donki dindec nem in sa.’” ³² Boc-dinanḡ ḡnac lu dinanḡ sêsôc malac dau si, ma sêtap donki dau sa tôm Yisu sôm. ³³ Sêḡḡapwêc donki sêmbo, ma ḡadaui sêndac inlu bu, “Amlu anḡapwêc in tu sake-ḡḡa?” ³⁴ Ma sêsôm, “Pômdau tac whiḡ bu donki dindec nem in sa.”

³⁵ Inlu sêwê donki dau sêtêḡ Yisu si, ma sêkêḡ ḡac si ḡakwê awê-ḡḡa sac donki, ma sêkêḡ in pi gi ndôc ḡahô. ³⁶ Yisu ndôc donki ma kêsêlêḡ gi, ma lau sêhê si ḡakwê yêc seḡ. ³⁷ In kêsêlêḡ gi e hóc asê gamen nan seḡ sip akêḡ Lôc Olib, goc sêḡḡomi toḡ atu nan sêḡḡuc in, nan sêm bwêc ti atac ḡayham atu, ma sêm piḡ Anôtô pi gêḡ dalô nan sêlic. ³⁸ Sêsôm, “Anôtô nem mbec kin nan meḡ gêm Pômdau anḡô. Yom malô yêc undambê, ma Anôtô ndê waê sa yêc lôlôc!”

³⁹ Palêsai ḡatô sêmbo sêwhiḡ lau daêsam dinanḡ, ma sêsôm têḡ Yisu, “Kêdôhônḡwaga, hec yom am nem sêḡḡomi, bu ḡac si yom so.” ⁴⁰ Ma Yisu sôm têḡ ḡac, “Anḡô! Sêḡḡomi bu sênem dôḡ, goc hoc dindec oc sêm bwêc asê!”

⁴¹ Yisu kêsêlêḡ gi e hóc tandô sa pi malac atu Jerusalem, dec taḡ pi malac dau. ⁴² In sôm, “Tôm ḡasawa baliḡ su e meḡ têḡ acsalô lec aô tac whiḡ bu mac lau Jerusalem-ḡḡa anḡalê lêḡ nan oc tôm bu kêḡ mac ambo ti atac malô. Tigeḡ mac nem ḡalôm ḡadandi ma kwahic dec lêḡ dau yêc siḡ dau têḡ mac. ⁴³ Têm oc meḡ sa, nan nem ḡacyo oc sêḡḡili mac ahuc ma sêḡḡili tunḡbôm ma sêsôc nem malac sêloc. ⁴⁴ ḡac oc sêndic mac ti nem balêkoc honḡ ndu, m a sêseḡ malac dindec su e

hoc dan ndôc hoc dan ḡahô tiyham dom. ḡac oc sêkôm bocdinanḡ, ḡahu bu Anôtô têḡ mac meḡ bu nem mac sa, magoc mac anḡalê dom.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuḡ
(*Mat 21:12-17; Mak 11:15-17*)

⁴⁵ Têḡ ndoc Yisu hóc asê Jerusalem, nan in kêsêlêḡ gi e sôc lôm dabuḡ ḡabatêmdô gi. Ma in soc lau nan sêkêḡ gêḡ bu lau sênemli, nan sêsa awê. ⁴⁶ In sôm têḡ ḡac, “Sêto Anôtô ndê yom yêc bocdec bu, ‘Aneḡ andu gic waê bu lau sêteḡ mbec sêmbo-ḡḡa,’ magoc mac akôm Anôtô ndê andu ti lau kaḡ si gamen.”

⁴⁷ Tôm bêc honḡ in kêdôhônḡ lau mbo lôm dabuḡ ḡabatêmdô. Ma dabuḡsiga atu-tu ti lau †Skraib nan sêndôhônḡ yomsu, ma lau bata Israel-ḡḡa sêḡsalê lêḡ bu sêndic in ndu. ⁴⁸ Magoc sêtap lêḡ dan sa dom, bu lau honḡ atac whiḡ bu sêḡḡô in ndê yom, ma sêsap in dôḡ ḡapaḡ.

20

Gêndac pi Yisu ndê ḡaclai ḡahu
(*Mat 21:23-27; Mak 11:27-33*)

¹ Têḡ têm dinanḡ Yisu kêdôhônḡ lau, ma gêm mêtê pi ḡawaê ḡayham mbo lôm dabuḡ. Ma dabuḡsiga atu-tu ti lau Skraib ma lau bata Israel-ḡḡa sêtêḡ in si, ² ma sêsôm, “Sôm têḡ yac. Am kôc ḡaclai yêc nde, bu kôm gêḡ honḡ nan am kôm? Asa kêḡ têḡ am?” ³ Ma in sôm, “Gêḡ ḡamata-ḡḡa aô bu wakêḡ gêndac dan têḡ mac. Asôm têḡ aô, ⁴ asa kêḡ ḡaclai têḡ Jon dec in kêku lau? Anôtô kêḡ ḡaclai têḡ in, me mba?”

⁵ ḡac sem yomgalôm têḡ dau pi Yisu ndê gêndac ma sêsôm, “Yac bu dasôm bu, ‘Anôtô kêḡ ḡaclai têḡ Jon,’ dec in oc ndac yac, ‘Tu sake-ḡḡa mac akêḡ whiḡ Jon dom?’” ⁶ Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau kêkuc ḡamalac nom-ḡḡa si gauc ḡambwa, dec lau honḡ oc sêtuc yac ḡa hoc dambac ndu, bu ḡac sêlic Jon bu Anôtô ndê propet dan.” ⁷ Bocdinanḡ

sêsôm têtj Yisu bu sênyalê Jon ndê ñaclai ñahu dom. ⁸ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Ma bocdinañ aô wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têtj mac dom.”

*Yom gôliñ pi lau sêyob ôm wain-
nga*

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ma Yisu sôm yom gôliñ dan têtj lau dau bocdec bu, “Ñgac dan sô ôm wain-nga dan, ma kêñ têtj lau ñatô bu sêyob. Goc in têtj gameñ dan gi ma mbo ñasawa baliñ. ¹⁰ Têtj ndoc sêhoñ wain ñandô sa-nga, in kêkiñ ñgac akiñ dan têtj lau nañ sêyob in ndê ôm, nañ gi, bu sêkêñ wain ñandô ñatô têtj in. Tigen ñac sic in, ma sêkêñ in kôlhô amba sawa gi. ¹¹ Goc ñadau kêkiñ ñgac akiñ dan tiyham, magoc ñac sic in ma sêkôm mêtê sac têtj in, ma sêkêñ in kôlhô amba sawa gi. ¹² Ma in kêkiñ ñgac titô-nga têtj ñac gi, magoc ñac sic in basô, ma sêmasuc in sa awê gi. ¹³ Goc ôm wain-nga ñadau sôm, ‘Aô wakôm sake? Aô wanñin aneñ balê, nañ aô atac whin in ndu andô. Mboe ñac oc sêtoc in sa.’ ¹⁴ Tigen têtj têtj lau sêyob ôm-nga sêlic ñadau ndê atu kêsêlêñ meñ, nañ sêsôm têtj dandi, ‘Ñadau ndê atungac dê oc wêkain ôm dindec. Dandic in ndu ma dakôc ôm dindec su ti yac neñ.’ ¹⁵ Ma sêmasuc in yêc ôm wain-nga, ma sic in ndu.”

Ma Yisu ndac, “Mac gauc gêm bu ôm ñadau oc kôm sake têtj ñac?

¹⁶ In oc meñ ma ndic lau sêyob ôm-nga ndu, ma kêñ ndê ôm têtj lau ñatô sêyob.” Lau nañ sêngô yom dinañ sêsôm, “Mba! Bocdinañ dom!” ¹⁷ Magoc Yisu tahê ñac ma sôm, “Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nañ lau sêkwê andu-nga sêtec, nañ kwahic ti hoc ñamata-nga yêc andu dau.’ Mac anyalê yom dau ñahu, me mba? ¹⁸ Lau hoñ nañ sêtiñ gahi pi hoc dinañ e sêpen, nañ oc sêniñga, ma hoc dau bu peñ pi ñamalac dan, dec oc sec in popoc.”

¹⁹ Lau Skraib ti dabunñsiga atu-tu sênyalê bu Yisu ndê yom gôliñ dinañ hêganôñ ñac, dec ñac atac whin bu sêkôc in dôn ñagahô eñ. Magoc ñac sêtôc lau nañ sêmbo sêwhin in, dec sêkôm dom.

*Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-
nga*

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Ma lau bata Israel-nga dinañ tatiñ Yisu ñapep, ma sêkêñ lau ñatô bu sêtip in. Lau sêtip Yisu-nga dinañ sêñsau bu ñac tac whin bu sêngô in ndê yom. Tigen sêkêñ dan ga bu mboe sêngô in sôm yom so dan, dec ñac oc sêkêñ in sip gôliñwaga Rom-nga ndê amba, bu êmatôc in. ²¹ Ma ñac sêsôm têtj in bu, “Kêdôhônwaga, yac anyalê bu am sôm yom ma kêdôhôn lau ñalêñ gitêñ. Am toc lau hoñ sa ñalêñ tigen, ma kêdôhôn Anötô ndê lêtj têtj lau kêkuc yom ñandô. ²² Kwahic dec yac bu andac am bu in solop bu yac dakêñ takis têtj Sisa, me mba?”

²³ Yisu kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêtim in, dec sôm têtj ñac, ²⁴ “Atôc mone silba dan têtj aô.” Ma in ndac, “Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindec?” ²⁵ Ma ñac sêsôm, “Sisa ndê.” Goc Yisu sôm têtj ñac, “Bocdinañ atoc Sisa sa ña gêñ nañ gic in ñawaê, ma atoc Anötô sa ña gêñ nañ gic in ñawaê.”

²⁶ Ñalêñ dinañ ñac sêñsahê bu sêtim in bu sôm yom so dan yêc lau hoñ anğô-nga, magoc sêtôm dom. Sêhêdaê tu in ndê yom ti gauc-nga, ma ñac si yom mba bu sêsôm ô.

*Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom
datisa akêñ lau batê-nga*

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Têtj dinañ lau †Sadiusi ñatô sêtêñ Yisu si. Ñac lau Israel-nga si toñ dan, nañ sêkêñ whin bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. Ma ñac sêkêñ gêndac dan têtj Yisu bocdec bu, ²⁸ “Kêdôhônwaga, Moses to yac neñ yomsu dan bocdec bu. Ñgac dan bu ndê dôwa nem awê sa ma

bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, nan ngac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-nga. ²⁹Tên têm dan, asidôwai 7 sêmbo. Ngac ñamata-nga gêm awhê sa, magoc in mbac ndu ma in ndê balêkoc mba. ³⁰⁻³¹Ma ngac tilu-nga gêm awhê sawa dau, tigen mbac ndu ma balêkoc mba. Nalên tigen ngac titô-nga e têt ngac ti-7-nga hon sem awhê sawa dau magoc sêmbac ndu ma balêkoc mba. ³²Ma tinambu awhê dau mbac ndu. ³³Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tôm lau natô sêsôm, dec awhê dau oc ti asa ndê awhê? Bu asidôwai 7 dinan hon sem in su têt ndoc sêmbo tali.”

³⁴Ma Yisu ô yom ma sôm têt ngac, “Lau têm dindéc-nga sem dau, ³⁵tigen têt têm ñambu-nga, lau nan Anötô oc lic bu lau gitêt ma un ngac sa bu sêndôc tali yêc undambê, nan oc sênem dau dom. ³⁶Ma oc tòm dom bu ngac sêmbac ndu tiyham, bu ngac oc sêmbo sêtôm aqela. Lau nan Anötô un sa sêndôc undambê, nan oc sêti in ndê balêkoc. ³⁷Ma Moses dau tôc asê bu lau batê oc sêtisa. Gauc nem yom nan in to pi ndoc in gêlic ya golom sa a dan. Têt ndoc dinan in sam Pômdau bu Abraham ndê Anötô, Aisak ndê Anötô, ma Jakob ndê Anötô. ³⁸Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-nga Anötô sam dau bu lau tô dinan si Anötô? Anötô in lau batê si Anötô dom, in lau tali si Anötô, bu lau hon si nahu sêmbo tali-nga yêc Anötô.”

³⁹Lau †Skraib natô sêngô Yisu ndê yom dau ma sêsôm, “Kêdôhôn-waga, am nem yom ñayham!” ⁴⁰Ma tinambu lau sêtôc dau bu sêkên gêndac têt Yisu tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya (Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹Ma Yisu sôm têt ngac, “Bocce ma lau sêsôm bu Mesaya in Dawid ndê Atu? ⁴²Dawid dau to yom yêc Buku Wê-nga bocdec bu, ‘Anötô sôm têt aneñ Pômdau, ‘Am ndôc

aô amanj andô-nga, ⁴³e nditôm aô wakên nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu.’ ⁴⁴Bocdinan Dawid dau sam Mesaya bu Pômdau, ma bocce dec lau sêsôm bu Mesaya in Dawid ndê Atu?”

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac

(Mat 23:1-7; Mak 12:38-40)

⁴⁵Ma yêc lau hon dinan si anğô-nga, Yisu sôm têt in ndê ngacsênjomi, ⁴⁶“Ayob daôm ñapep bu anğuc lau Skraib si gêbôm dom. Nac sêsôc ñakwê baliñ ma sênşelên sêmbo malac lôm, bu ñac atac whiñ bu lau sêtoc ñac sa ma sêhê mwalêc ñac. Nac atac whiñ bu sêndôc mala ñamata-nga yêc lôm wê-nga, ma lau tiwaê si mala têt ndoc sênên mwasiñ-nga. ⁴⁷Yêc lau hon anğô-nga, sêteñ mbec baliñ, magoc têt ndoc lau sêlic ñac dom, nan sênşau lauwê sawa bu sênşaho ñac si andu su. Anötô oc êmatôc ñac ma kêt ngagêyô sac andô têt ngac.”

21

Awhê tuc dan kêt da danje

(Mak 12:41-44)

¹Yisu hôc tandô sa ma gêlic lau ti lêlôm sêkên si da sip apa da-nga nan kalhac lôm dabun ñamakê. ²Ma in gêlic awhê tuc ñalôm sawa dan kêt awa sauñ lu gitôm wan toea lu sip apa da-nga. ³Ma in sôm, “Aô wasôm yomandô têt mac, bu yêc Anötô anğô-nga awhê tuc ñalôm sawa dindéc kêt da hôc gêlêc lau hon si da su. ⁴Nahu bu lau ti lêlôm sêkên si da, magoc ñac si awa daêsam gacgen yêc ñac-nga. Tigen awhê dindéc in awhê ñalôm sawa, ma in kêt in ndê gêt hon ti da.”

Yisu sôm yom pi lôm dabun Jerusalem-nga

(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵Yisu ndê ngacsênjomi natô sêsôm yom pi hoc ñayham-ñayham ma gôlôn ñayham nan lau natô sêkên bu sênşôlôn lôm dabun. Magoc

Yisu sôm, ⁶ “Ndoc oc meñ sa, nañ gêñ ñayham hoñ nañ kwahic dec mac alic yêc gameñ dindec, nañ oc niñga. Nacyo oc sêseñ hoc hoñ su, ma hoc dañ oc ndôc hoc dañ ñahô tiyham dom.”

Gêñ wapac têm ñambu-ñga-ñga

(*Mat 24:3-14; 10:17-22; Mak 13:3-13*)

⁷ Ma Yisu ndê ñgacsêñomi sêndac in, “Kêdôhônwaga, ñawapac nañ am sôm yom pi, nañ oc hôc asê Jerusalem têt têm bocke? Ma gêtñ sake oc kêñ puc yac bu têm dau meñ kêpiñ?” ⁸ Ma Yisu sôm, “Ayob daôm ñapep bu lau sêñsau mac dom. Lau daêsam oc sêmeñ sênem aô anôn ma sêsôm, ‘Aô Mesaya dau,’ ma ‘Têm dau meñ kêpiñ.’ Ankcuc ñac dom! ⁹ Ma têtñ têm mac anğô ñawaê bu lau sic siñ têtñ dau, me lau sêli dau sa, nañ atôc daôm dom. Bu gêtñ hoñ dinañ gic waê bu meñ sa muñ, magoc têm ñambu-ñga yêc dôn yêc.” ¹⁰ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Kiñ nom-ñga oc sêkêñ kisa dau, ma lau akêñ gameñ dañ oc sêndic siñ têtñ lau akêñ gameñ dañ. ¹¹ Tiyhó oc nem atu, ma tóbôm ti gêmbac atu-tu oc sêhóc asê gameñ ñatô. Lau oc sêlic gêtñ dalô atu-tu yêc umbon, ma gêtñ atu-tu nañ oc kôm ñac sêtôc dau atu.

¹² “Gêtñ ñamata-ñga, lau oc sêkêñ kisa mac, ma sêkôc mac dôn. Tu mac akêñ whiñ aô-ñga, dec lau oc sêmatôc mac yêc lôm wê-ñga, ma sêkêñ mac andôc gapocwalô. Ma ñac oc sêkêñ mac alhac kiñ ti gôliñwaga anğô-ñga bu sêmatôc mac. ¹³ Ndoc dinañ in mac nem têm bu asôm yom asê pi aô. ¹⁴ Ahêgo daôm tu yom asôm-ñga dom, ¹⁵ bu aô dauñ oc wanem mac sa, ma wakêñ yom ti gauc têtñ mac. Ma mac nem ñacyo oc sêtôm dom bu sêo mac nem yom me sêseñ mac nem yom. ¹⁶ Dinami ti damami, ma asidôwai ma silip nañ sêkêñ whiñ dom, nañ oc sêhoc mac nem

lau ñatô asê, ma sêndic ñatô ndu. ¹⁷ Tu aô-ñga dec lau hoñ oc sêtêc mac. ¹⁸ Tigeñ Anôtô oc yob mac e nem kêclauñ ñandô dañ niñga dom. ¹⁹ Magoc alhac ñañga ma ahu aô siñ dom, ma Anôtô oc kôc mac sa andôc tamli ñapan yêc undambê.”

Ñawapac gameñ Judia-ñga

(*Mat 24:15-28; Mak 13:14-23*)

²⁰ “Têtñ ndoc mac alic lau siñ-ñga sêñgihi Jerusalem ahuc, nañ dec anjalê bu ñasawa sauñ ma ñac oc sêseñ malac atu dau su. ²¹ Têtñ ndoc dinañ, mac lau nañ ambo gameñ Judia-ñga nañ alhó ñagahô api gameñ lôc-ñga andi. Lau nañ sêmbo Jerusalem, nañ sêhu malac dau siñ, ma lau nañ sêmbo gameñ ñamakê-ñga nañ sêsôc malac atu dau tiyham dom. ²² Yom hoñ nañ lau propet sêhoc asê gwanan pi ñagêyô nañ oc tap lau nom-ñga sa, nañ oc ñandô sa têtñ têm dinañ. ²³ Oyaê. Lauwhê nañ daê ma lauwhê nañ sêkêñ su têtñ balêkoc, nañ oc sêtap ñawapac atu sa têtñ têm dinañ. Ñawapac atu oc hôc asê nom, ma lau Israel-ñga oc sêñsahê ñacyo si atac ñandê. ²⁴ Lau gameñ apa-ñga oc sêndic lau Israel-ñga ñatô ndu ña bien baliñ, ma sêngaho ñatô su ma sêwê ñac sêtêtñ lau apa si gameñ sêndi sêtôm lau gapocwalô-ñga. Anôtô kêmatin têm bu lau gameñ apa-ñga sêñgwiniñ lau Jerusalem-ñga, ma ñac oc sêkôm e têm dau pacndê.”

Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-ñga

(*Mat 24:29-36; Mak 13:24-31*)

²⁵ “Lau oc sêlic gêtñ dalô ac-ñga ti ayô-ñga ma tata-ñga. Ma yêc nom, gwêc oc li dau sa atu, ma kôm lau si gauc êñsôn ma ñalôm ñawapac atu. ²⁶ Gêtñ ti ñaclai nañ sêlhac umbon oc wiwic sa, ma tu dinañ-ñga lau oc sêtôc dau e ñac tagôlô ma sêhêgo dau tu gêtñ bocke nañ oc hôc asê nom-ñga. ²⁷ Têtñ ndoc dinañ lau

oc sêlic Njamalac ndê Atu mbu meŋ ndöc dao ŋahô ti ŋaclai ma ŋawasi atu. ²⁸ Têŋ ndoc gêŋ kainŋ dinanŋ bu meŋ sa, nanŋ atisa ma tamtac, bu mac nem ndoc bu atap Anötö ndê mwasinŋ nem mac si-ŋga ŋa-ŋandô sa, nanŋ meŋ kêpinŋ.”

²⁹ Ma Yisu sôm yom gôlinŋ danŋ bocdec, “Gauc nem a lanŋ ma a ŋatô. ³⁰ Têŋ ndoc mac alic ŋalaunŋ wakuc bu léc, nanŋ mac anŋyalê bu ndoc ac-ŋga meŋ kêpinŋ. ³¹ Ma bocdinanŋ têŋ ndoc mac alic gêŋ nanŋ aô gasôm yom pi, nanŋ hóc asê, dec anŋyalê bu ndoc meŋ kêpinŋ bu Anötö ndê gôlinŋ meŋ sa tiawê. ³² Yomandô! Lau tèm dinanŋ-ŋga oc sêmbac ndu dom e gêŋ honŋ dinanŋ hóc asê. ³³ Undambê ti nom oc ninŋga, tigenŋ aneŋ yom danŋ oc ninŋga dom.”

Danem ali

³⁴⁻³⁵ Ma Yisu sôm, “Oc tòm dom bu ŋamalac danŋ êŋléc bêc ŋambu-ŋga dau. Bocdinanŋ dec amasanŋ daôm ŋapep ma anem ali. Ayob bu anôm gêŋ êŋinŋ mac-ŋga ma aneŋ gêŋ ŋawahô me apô sim daôm tu ŋawapac nom-ŋga êŋléc dom, bu mboe gêŋ dau oc hê nem gauc dôŋ têŋ tèm bêc ŋambu-ŋga dau meŋ sa. Bu bêc dau oc hóc asê mac ŋagahô, tòm bôc danŋ sip akô sepeŋ. ³⁶ Anem ali ma ateŋ mbec bu Anötö kêŋ licwalô têŋ mac bu ŋawapac honŋ nanŋ oc sêhóc asê, nanŋ ku mac dulu dom, ma bu mac oc atôm bu al-hac Njamalac ndê Atu anŋgô-ŋga ti mayam pac.”

³⁷ Têŋ ŋasawa dinanŋ Yisu kédôhônŋ lau mbo lôm dabunŋ ŋabatêmdö têŋ acsalô, ma inŋ sa gi yêc Lôc Olib têŋ ôbwêc. ³⁸ Tòm bêc honŋ lau daêsam sêtêŋ lôm dabunŋ si têŋ bêbêc ganduc, bu ŋac atac whinŋ bu sêngô Yisu ndê yom.

22

*Judas sôm tidônŋ bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Mak 14:10-11)*

¹ Lau Israel si †Mwasinŋ Bolom Yist Mba-ŋga nanŋ lau sêsam bu Mwasinŋ Pasowa-ŋga, nanŋ meŋ kêpinŋ. ² Ma dabunŋsiga atu-tu ti kédôhônŋwaga yomso-ŋga sêŋsalê lêŋ bu sêndic Yisu ndu gelec, ŋahu bu sêtöc lau. ³ Têŋ ndoc dinanŋ Sadanŋ sip Judas ndê ŋalôm. Inŋ ŋac nanŋ sêsam bu Iskeriot, ma inŋ ŋgacsêŋomi 12 si danŋ. ⁴ Inŋ têŋ dabunŋsiga atu-tu ti lau sinŋ-ŋga nanŋ sêyob lôm dabunŋ, nanŋ gi, ma ŋac sem yomgalôm pi lêŋ tu Judas hoc Yisu asê têŋ ŋac-ŋga. ⁵ Goc ŋac atac ŋayham, ma sêsôm tidônŋ bu sênemli inŋ ŋa mone. ⁶ Judas gôlôc ma kêsalê ndoc bocke nanŋ lau daêsam oc sêmbo sêwhinŋ Yisu dom, dec oc tòm bu inŋ hoc Yisu asê.

*Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmasanŋ
Mwasinŋ Pasowa-ŋga
(Mat 26:17-19; Mak 14:12-16)*

⁷ Mwasinŋ Bolom Yist Mba-ŋga ŋabêc nanŋ lau Israel sic domba Pasowa-ŋga ndu, nanŋ meŋ hóc asê. ⁸ Ma Yisu kêkinŋ Pita lu Jon ma sôm, “Amlu andi ma amasanŋ Mwasinŋ Pasowa-ŋga bu danenŋ.” ⁹ Ma sêndac inŋ, “Am tac whinŋ bu alu amasanŋ Pasowa yêc nde?” ¹⁰ Ma Yisu sôm têŋ inŋlu, “Asôc Jerusalem andi, ma amlu oc atap ŋac danŋ sa, nanŋ hóc bu lôŋ danŋ. Anŋkuc inŋ atêŋ inŋ ndê ŋadau ndê andu andi, ¹¹ ma asôm têŋ andu ŋadau, ‘Alu mba kédôhônŋwaga ndac am pi ŋalôm ŋacleŋ-ŋga, bu inŋ ti ndê ŋgacsêŋomi bu sêneŋ Mwasinŋ Pasowa-ŋga yêc am nem andu.’ ¹² Ma inŋ oc tóc ŋalôm atu danŋ yêc andu dau ŋahônŋ-ŋga têŋ amlu. Tebo ti gêŋ honŋ tu yac danenŋ Mwasinŋ Pasowa-ŋga yêc ŋalôm dinanŋ, goc amlu amasanŋ gêŋ yêc ŋalôm dinanŋ.” ¹³ Goc inŋlu sêsôc Jerusalem si ma sêtap gêŋ honŋ sa gitôm Yisu sôm têŋ inŋlu, ma sêmasanŋ mwasinŋ Pasowa-ŋga.

*Yisu gic hu Mwasinŋ Dabunŋ
(Mat 26:26-29; Mak 14:22-26)*

¹⁴ Têñ ôbwêc dinan, Yisu ndôc tebo whiñ lau aposel bu sêñer Mwasin Pasowa-nga. ¹⁵ Ma in sôm têñ ñac, “Ñasawa sauñ aô oc wahôc ñandê atu, magoc aô atac whiñ bu waner Mwasin Pasowa-nga dindec wawhiñ mac muñ. ¹⁶ Bu aô wasôm têñ mac, aô waner Mwasin Pasowa-nga tiyham dom e Anötô ndê gôlin meñ sa tiawê, ma Pasowa dau ña-ñandô meñ sa.” ¹⁷ Goc in kôc laclhu wain-nga dan, gêm danje ma sôm, “Akôc ma akêñ lom têñ daôm. ¹⁸ Aô wasôm têñ mac bu aô oc wanôm wain tiyham dom e Anötô ndê gôlin meñ sa tiawê.” ¹⁹ Ma in kôc bolom, gêm danje ma pô kôc, goc gic sam têñ ñac ma sôm, “Aô neñ ñandô dau dec, nanñ gakêñ tu mac-nga. Aneñ gêñ dindec tu bu gauc nem aô-nga.” ²⁰ Ñac señ gêñ pacndê, goc ñalêñ tigen in kôc laclhu wain-nga dan ma sôm, “Lacclu dindec ti dôhôn pwac wakuc aneñ dac-nga, nanñ wakêc siñ tu mac-nga. ²¹ Tigen añgô! Ñgac nanñ bu hoc aô asê, nanñ gêñ gêñ ndôc tebo whiñ aô. ²² Bu gêñ nanñ oc hôc asê Ñamalac ndê Atu, nanñ kêkuc lêñ nanñ Anötô kêmasañ gwananñ su, tigen ñgac nanñ hoc aô asê, nanñ oc tap ñagêyô atu sa. Oyaê!” ²³ Goc ñac hoñ sêndac dandi pi ñac si asa oc kôm gêñ dau.

Asa ti ñgac ñamata-nga
(*Mat 20:25-28; 19:28; Mak 10:42-45*)

²⁴ Ma têñ ndoc dinan ñgac-sêñomi sêseñ dau bu ñac si asa ti ñgac ñamata-nga. ²⁵ Goc Yisu sôm têñ ñac, “Lau sambuc si kin sêtoc dau sa têñ ñac si lau, ma lau nanñ sem gôlin lau, nanñ sêsam dau bu lau ñamata-nga. ²⁶ Magoc mac añkuc mêtê kain dinan dom. Mac nem asa in ñgac tiwaê, nanñ êngwiniñ dau ti ñgac waêmbe. Ma asa in ñgac ñamata-nga, nanñ ti ñgac akin ñambwa. ²⁷ Mac gauc gêm bocke? Ñgac nanñ ndôc tebo, ma ñgac nanñ gêm akin in, nanñ inlu si asa ti ñgac

ñamata-nga? Yêc ñamalac añgô-nga, ñgac nanñ ndôc tebo in ñgac ñamata-nga. Tigen aô gambo gawhiñ mac gitôm ñgac akin.

²⁸ “Ndoc bocke nanñ ñawapac me kisa tap aô sa su, nanñ mac ahu aô siñ dom. ²⁹ Bocdinar tiñambu aô wakêñ mac anem gôlin lau, gitôm Daman kêñ ñaclai tu wanem gôlin-nga sip aô dauñ aman. ³⁰ Ma mac oc aneñ ti anôm gêñ awhiñ aô yêc gameñ undambê-nga, ma mac oc andôc pôñ atu ma amatôc Israel si lau ñator 12.”

Yisu sôm bu Pita oc sêc in ahuc
(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31*)

³¹ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Saimon, Saimon, Sadañ ndac bu êñsahê mac nem akêñ whiñ bu gêñ ñandô me mba, gitôm lau sêwhê wit ñapa ti ñandô kôc. ³² Tigen aô gateñ mbec tu am-nga Saimon, bu am oc hu nem kêñ whiñ siñ dom. Ma tiñambu têñ têm am nem daôm kwi, nanñ puc nem asidôwai dôñ.” ³³ Dec Pita sôm, “Pômdau, tôm ñac sêkêñ hêclu dasôc gapocwalô, me sêndic hêclu ndu, aô wahu am siñ dom.” ³⁴ Ma Yisu sôm, “Pita, aô wasôm têñ am, ôbwêc dec am oc sêc aô ahuc tidim tö, ma tiñambu dalec oc tañ.”

Ñgacsêñomi oc sêtap kisa sa

³⁵ Goc Yisu ndac ñac, “Têñ ndoc aô kakin mac asa a bu anem mêtê lau, nanñ mac akôc talhi mone-nga, ti gata, ma atapa dom. Têñ ndoc dinan mac apônda daôm, me mba?” Ma ñac sêsôm, “Mba.” ³⁶ Goc Yisu sôm, “Kwahic dec ma ndi, mac nem talhi mone-nga me gata bu yêc, nanñ akôc sa. Ma mac nem bien baliñ bu mbasi, dec akêñ nem ñakwê awê-nga têñ lau sênemlhi, goc akôc ña-awa ma anemlhi bien baliñ dan. ³⁷ Bu sêto yom dan yêc bocdec bu, ‘*Sêlic in gitôm lau sac si dan.*’ Yom dau hêganôn aô, ma gic waê bu ñandô sa. Yomandô, yom nanñ sêto pi aô, nanñ oc ñandô sa.”

38 Ma ngacsêñomi sêsôm, “Pômdau lic! Bien baliñ lu dec sêyêc.” Ma Yisu sôm, “Gitôm.”

Yisu ten mbec yêc Lôc Olib
(*Mat 26:36-46; Mak 14:32-42*)

39 Yisu ti ndê ngacsêñomi sêhu malac Jerusalem siñ, ma sêsa sêtêñ Lôc Olib si. Têm daêsam su sêkac sa sêmbo gameñ dinan. 40 Inj hóc asê ma sôm têñ ñac, “Ateñ mbec bu lêtôm tap mac sa dom.” 41 Goc inj hu ñac siñ ma sa ñasawa sauñ gi, pôn haduc ma ten mbec bocdec bu, 42 “Daman, am bu tac whiñ, dec kôc laclhu ñawapac-ña dindéc su yêc aô. Tigen êmkuc aneñ tac whiñ dom, kôm tôm am daôm nem atac whiñ bu kôm.” 43 Ma añela undambê-ña dan hoc dau asê têñ inj, ma kôm inj licwalô sa. 44 Yisu pô sim dau ñandô, ma ten mbec ñanğa, ma inj ndê wahnê kêc sip nom gitôm dac.

45 Inj ten mbec su, goc tisa ma mbu têñ inj ndê ngacsêñomi gi, ma gêlic bu ñac sêyêc bêc sêyêc. Ñac si ñalôm ñawapac kôm ñac kwapac. 46 Ma inj un ñac sa goc ndac ñac, “Tu sake-ña mac ayêc bêc ayêc? Atisa mac aten mbec bu lêtôm tap mac sa dom.”

Sêkôc Yisu dôn

(*Mat 26:47-56; Mak 14:43-52; Jon 18:1-11*)

47 Yisu sôm yom dau mbo, ma ngacsêñomi 12 si dan, nan sêsam bu Judas, nan hóc asê ma wê lau tonj atu sêwhiñ inj. Inj kêsêlêñ têñ Yisu bu ñgutô inj, 48 magoc Yisu ndac inj, “Judas, bocke? Am bu ñgutô Ñamalac ndê Atu tu bu hoc inj asê, a?” 49 Lau nan sêmbo sêwhiñ Yisu, nan sêlic gêñ nan bu hóc asê ma sêndac, “Pômdau, yac andic ñac ña bien, a?” 50 Ma ñac si dan puc ndê bien sa ma pa dabuñ-siga ñamata-ña ndê ñac akin ndê danğalaun andô-ña su. 51 Magoc Yisu sôm, “Akôm bocdinan dom!” Ma inj kêmasec ñac dau ndê danğalaun,

ma kôm inj ñayham sa. 52 Goc Yisu sôm têñ dabuñsiga atu-tu ti lau bata, ma lau siñ sêyob lôm dabuñ-ña, nan sêmeh bu sêkôc inj dôn, “Bocke dec mac akôc bien ti gêñ siñ-ña ma asa amen bu akôc aô dôn gitôm ñgac kan dan? 53 Tôm bêc honj aô gambo gawhiñ mac yêc lôm dabuñ ñagameñ, ma mac akôc aô dôn dom. Tigen kwahic dec ti mac nem ndoc, ma ñaclai ñasec-ña gem gôliñ mac.”

Pita sêc Yisu ahuc

(*Mat 26:69-75; Mak 14:66-72; Jon 18:15-18, 25-27*)

54 Ñac sêkôc Yisu dôn, ma sêwê inj sêtêñ dabuñsiga ñamata-ña ndê andu si. Ma Pita kêkuc ñac mbo ahê. 55 Yêc dabuñsiga dau ndê andu ñatunlôm, lau ñatô sêkôm ya golom asê, goc sêndôc sêwhiñ dau ma sêñsulu. Ma Pita gi ndôc sic whiñ ñac. 56 Awhê akiñ dan gêlic Pita ndôc ya ñawê, goc tahê inj ma sôm, “Inj ñgac dindéc inj kêkuc Yisu whiñ.” 57 Tig eñ Pita pa dau ma sôm, “Awhê! Aô kayalê inj dom!”

58 Ñasawa sauñ ma ñamalac dan gêlic inj ma sôm, “Am lau nan sêñkuc inj, nan si ñgac dan!” Ma Pita ô yom ma sôm, “Am ñgac, mba!”

59 Acgatu ñasawa dan men gi su, ma ñamalac dan tiyham sôm ti ñanğa, “Ñgac dindéc inj kêkuc Yisu whiñ! Yomandô! Bu inj ñgac Galili-ña.” 60 Magoc Pita sôm, “O ñgac daôm! Aô kayalê yom nan am sôm, nan ñahu dom!” Inj sôm yom dinan mbo, ma mbac dalec tan. 61 Ma Pômdau kac dau kwi ma tahê Pita, ma Pita gauc gem yom nan Pômdau sôm têñ inj bocdec bu, “Ôbwêc dindéc am oc sêc aô ahuc tidim tö, ma tinambu mbac dalec oc tan.” 62 Goc inj sa awê gi, ma tanj dau ndu.

Lau siñ-ña sêsu Yisu susu

(*Mat 26:67-68; Mak 14:65*)

63-64 Lau siñ-ña nan sêkôc Yisu dôn, nan sic hu sêsu inj susu. Sêkic inj tandô ahuc ña po, goc sêtap inj ma sêndac, “Am bu propet, dec sôm asê

bu asa dec tap am?" ⁶⁵ Ma sêpu in ti sêngwini in in na yom sac daêsam.

Lau bata Israel-nga sêmatôc Yisu (Mat 26:63-68; Mak 14:61-65)

⁶⁶ Têj bêbêc ganduc lau bata Israel-nga, ma dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib sêkac sa sêpitigen, ma sêkêj Yisu kalhac nac aŋgô-nga. Nac sêsôm têtj in, ⁶⁷ "Am bu Mesaya dau, dec sôm têtj yac!" Ma Yisu sôm têtj nac, "Aô bu wasôm, dec mac oc akêj whi in aô dom, ⁶⁸ ma aô bu wakêj gêndac dan têtj mac, dec mac oc aô ane in yom dom. ⁶⁹ Tigen, têtj kwahic dec ma ndi, Namalac ndê Atu oc ndöc Anötö Naclai Nadau ndê amba andô-nga." ⁷⁰ Ma nac hon sêsôm, "Bocdina in, am sôm bu am Anötö ndê Atu, a?" Ma Yisu sôm, "Mac asôm selop bu aô dau in dindêc." ⁷¹ Goc sêsôm têtj dandi, "Yac dan gô yom na in in dau sôm su. Dapônda yom dan tu tan gôlin pi in in-nga dom."

23

Pailot kêsü Yisu

(Mat 27:11-26; Mak 15:2-15; Jon 18:29-19:16)

¹ Goc lau hon dina in sêtisa ma sêwê Yisu sêtêj Pailot si. ² Ma nac sêngôlin yom pi in, ma sêsôm, "Nac dindêc gêli lau Israel-nga nalôm sa. In sôm bu lau sêkêj takis têtj Sisa dom, ma in toc dau sa ma sam dau bu Mesaya, kin na lau Israel-nga sêkêj bata." ³ Goc Pailot ndac Yisu bocdec bu, "Am lau Israel-nga si kin, a?" Ma Yisu sôm, "Tôm na in am daôm sôm." ⁴ Dec Pailot sôm asê têtj dabuŋsiga atu-tu ti lau hon, "Aô gatap nac dindêc ndê giso dan sa dom, bu tamatôc in pi-nga." ⁵ Tigen nac sêsôm ti na nga, "In kêdôhôn lau ma gêli nac si nalôm sa yêc game in Judia-nga hon. In gic hu yêc game in Galili-nga ma kôm na pa in e me in têtj game in dindêc."

Pailot kêkin Yisu têtj Herod Antipas

⁶ Têtj ndoc Pailot ngô yom dina in, na in in ndac nac bu Yisu in nac Galili-nga, me mba. ⁷ Ma in tap sa bu in nac Galili-nga, dec kêkin in têtj Herod gi. Herod in nac na in gêm gôlin game in Galili-nga, ma in mbo malac Jerusalem têtj têtj dina in. ⁸ Têtj têtj Herod gêlic Yisu, na in in tac na yham atu, bu na sawa bali in su in tac whi in bu lic in. In ngô na waê pi Yisu su, ma kêj bata bu lic in kôm gêj dalô dan. ⁹ In kêj gêndac daêsam têtj Yisu, magoc Yisu ô yom dom.

¹⁰ Têtj dina in dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib sêtisa ma sêngôlin yom pi in ti na nga. ¹¹ Goc Herod ti lau si in-nga sêsü Yisu susu ma sêngwini in. Sêkêj in sôc na kwê bali in gitôm kin sêsôc, ma sêkin in mbu têtj Pailot gi. ¹² Mu in-nga Herod lu Pailot sêkêj kisa dau, magoc acsalô dina in in lu sêhê silip dandi.

Pailot bu êngapwêc Yisu

¹³ Pailot mbwêc dabuŋsiga atu-tu ti lau bata ma lau Israel-nga natô sêpitigen, ¹⁴ ma sôm têtj nac, "Mac akôc nac dau atêj aô amen, ma asôm bu in gêli lau nalôm sa. Aô kasahê in yêc mac naôm-nga, ma gatap sa bu yom na in mac na gôlin pi in, na in na hu mba. ¹⁵ Ma Herod bocdina in, bu in kêkin in mbu têtj yac me in. Bocdina in wasôm têtj mac bu nac dau kôm giso dan dom bu dandêc in ndu. ¹⁶⁻¹⁷ Tu dina in-nga aô wakêj ane in lau sêhi in na sô, ma sêhu in si in lhô ndi." ¹⁸ Magoc nac sêmbwêc atu sêwhi in dau bu, "Kôc in sa ma ndic in ndu! Ma hu Barabas si in têtj yac." ¹⁹ Barabas in nac na in ndöc gapocwalô têtj ndoc dina in, bu in kêgili lau bu sêndic si in, ma in gic lau natô ndu. ²⁰ Magoc Pailot tac whi in bu êngapwêc Yisu su, dec sôm yom na nga ti yham bu nem nac si nalôm kwi. ²¹ Magoc nac sêmbwêc yom na pa in, "Ndic in pi a gicso dau! Ndic in pi a!" ²² Goc Pailot sôm têtj nac tidim tö-nga, "Tu sake-nga?"

Inj kôm giso bocke? Aô gatap yom danj sa pi inj dom, bu dandic inj ndu. Bocdinañ aô wakêñ aneñ lau sinj-nga sêndic inj ñamlic ñandê, ma wahu inj sinj.”²³ Tigenj ñac sêmbwêc hôc ahuc ñapanj, bu sêndic inj pi a gicso dau. Ma sêmbwêc yom dau e Pailot sôc ñapu.²⁴ Inj gôlôc ma sôm têtj lau sinj-nga bu sêkôm gitôm lau dau si yom.²⁵ Barabas, ñgac sinjêlêc nanj ndôc gapocwalô tu inj gic lau ndu-nga, nanj sêñgapwêc inj su tôm lau sêndac. Magoc Yisu, nanj sêtec, nanj Pailot kêkinj inj têtj lau sinj-nga bu sêndic inj ndu.

Sic Yisu pi a gicso dau

(*Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27*)

²⁶ Ñac sêwê Yisu sêsa si, ma yêc señ sêtap ñgac danj ñaê Saimon sa. Inj ñgac malac Sairin-nga,* ma inj kêsêlêñ mbo señ akêñ gameñ ñamakê-nga bu têtj Jerusalem ndi. Lau sinj-nga sêkôc Saimon ma sêkêñ inj kêbalañ a gicso dau kêkuc Yisu.

²⁷ Lau daêsam sêñkuc Yisu si, ma lauwhê ñatô sêwhinj ñac, sêhu danjgibo asê pi inj ma sêtanj.²⁸ Goc Yisu kac dau kwi ma sôm têtj ñac, “Mac lauwhê Jerusalem-nga, atanj aô dom! Tigenj atanj tu daôm-nga, ma tu mac nem balêkoc-nga.”²⁹ Bu ndoc ñawapac-nga oc meñ sa, nanj mac oc asôm bu inj gêñ ñayham bu lauwhê ñatô ñac lauwhê gapoc ma sêkôc balêkoc me sêkêñ su têtj balêkoc dom.³⁰ Têtj ndoc dinañ, lau oc tac whinj bu lôc danj tip meñ ma êñgatôc ñac si.³¹ Gêñ nanj kwahic dec sêkôm têtj aô, nanj gitôm sêkêñ ya gêñ a batac. Bocdinañ ahêgo daôm pi gêñ ñac oc sêkôm tinjambu-nga, oc nditôm sêkêñ ya neñ a basô.”

³² Lau sinj-nga sêwê ñgac sac lu sêwhinj Yisu, bu sêndic injlu ndu sêwhinj inj.³³ Ñac sêsa si e sêhôt asê gameñ nanj sêsam bu Ñakêcyha, ma yêc dinde ñac sic Yisu pi a

gicso dau. Ma sic ñgac sac lu sêpi a gicso sêwhinj Yisu, danj kêgalêñ andô-nga, ma danj kêgalêñ gasê-nga.³⁴ Têtj dinañ Yisu teñ mbec ma sôm, “Damanj, suc aneñ ñacyo si sac kwi, bu ñac sêñyalê gêñ nanj sêkôm, nanj dom.” Tinjambu lau sinj-nga sêpuc gapoc bu sêlic ñac si asa oc kôc Yisu ndê ñakwê.

³⁵ Lau daêsam sêlhac ma tahê Yisu, ma lau bata Israel-nga bocdinañ. Sêlhac ti sem tô inj ma sêsôm, “Inj gêm lau ñatô sa. Inj bu Mesaya nanj Anôtô kêyalinj sa, nanj nem dau si manj.”³⁶ Ma lau sinj-nga sêtigasuc ma sêsu inj susu boc-dinañ. Sêkêñ wain ñamakic têtj inj,³⁷ ma sêsôm, “Am bu lau Israel-nga si kinj, nanj goc nem daôm si.”³⁸ Ñac sêto yom kalhac inj ndê a gicso dau ñahô, nanj sôm, ‘Lau Israel-nga si Kinj dindec.’

³⁹ Ñgac sac danj nanj kêgalêñ a gicso dau kêpinj Yisu, nanj su inj susu ma sôm, “Am Mesaya dau, a? Bocdinañ dec nem daôm si, ma nem alu si awhinj!”⁴⁰ Tigenj ñgac sac tilu-nga hec yom inj, ma ndac, “Am têtj Anôtô, me mba? Yac lau têtj dakôc ñagêyô tigenj.”⁴¹ Hêclu dakôc ñagêyô solop, bu hêclu dakôm sac. Magoc ñgac dindec kôm giso danj dom.”⁴² Goc inj sôm têtj Yisu, “Yisu, têtj ndoc am ndôc nem pônj kinj-nga, nanj gauc nem aô.”⁴³ Ma Yisu ô yom ma sôm têtj inj, “Aô wasôm yomandô têtj am bu acsalô lec am oc ndôc †Paradais whinj aô.”

Yisu mbac ndu

(*Mat 27:45-56; Mak 15:33-39; Jon 19:28-30*)

⁴⁴ Têtj ac kalhac lhu, ñasec gêm gameñ sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-nga,⁴⁵ bu ac gêm ganduc. Ma po baliñ nanj kêgalêñ lôm dabuj ñalôm, nanj dau kic gi lu.⁴⁶ Têtj ndoc dinañ Yisu mbwêc awaha atu ma sôm, “Damanj, aô gakêñ aneñ gatuñ sip am amam!”

* 23:26: Sairin - malac danj nanj yêc Not (North) Afrika.

Inj sôm yom dinan̄ su, goc mbac ndu.

⁴⁷ Ngac bata siŋ-nga gêlic gêŋ hoŋ dinan̄, ma kêpiŋ Anötö ma sôm, “Yomandô! Ngac dindec inj ngac gitêŋ!” ⁴⁸ Ma lau daêsam nan̄ sêkac sa su bu sêlic lau siŋ-nga sic Yisu pi a gicso dau, nan̄ sêlic gêŋ hoŋ dinan̄ e kôm ñac si ñalôm ñawapac, dec sêndahir̄ ñasu ma sêlhö si. ⁴⁹ Ma lau hoŋ nan̄ sêŋyalê Yisu, ma lauwhê nan̄ sêŋkuc inj akêŋ gameŋ Galili-nga, nan̄ sêlhac ahê ma sêlic gêŋ dinan̄.

Josep kêŋ Yisu ndê ñamlan̄ yêc hoc ñasuŋ

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ngac dan̄ mbo, nan̄ ndê ñaê Josep. Inj ndê malac Arimatiya yêc gameŋ Judia-nga, ma inj ngac ñayham ma gitêŋ nan̄ kêŋ bata Anötö ndê göliŋ bu meŋ sa tiawê. Inj lau †Sanedrîn-nga si dan̄, tigeŋ inj ñalôm whiŋ yom nan̄ ñac sêkic pi Yisu bu sêndic inj ndu, ti gêŋ nan̄ sêkôm têtŋ inj, nan̄ dom. ⁵² Têtŋ telha dinan̄ inj têtŋ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê ñamlan̄. ⁵³ Goc inj kôc inj su yêc a gicso dau, kêpaŋ inj ña po ñayham dan̄, ma kêŋ inj yêc sêhò dan̄. Lau sêlêŋ sêhò dinan̄ gwanan̄ su yêc hoc dan̄ ñalôm, ma sêkêŋ ngac batê dan̄ yêc sêhò dau muŋ su dom.

⁵⁴⁻⁵⁵ Lauwhê nan̄ muŋ-nga sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Yisu têtŋ ndoc inj meŋ akêŋ gameŋ Galili-nga, nan̄ sêŋkuc Josep si, ma sêlic sêhò dinan̄ ti gameŋ nan̄ Josep kêŋ Yisu ndê ñamlan̄ yêc nan̄. Tigeŋ bêt dinan̄ inj lau Israel si bêt sêmasan̄ dau tu sêlic om-nga, ma ndoc Sabat-nga meŋ kêpiŋ. ⁵⁶ Bocdinan̄ lauwhê dinan̄ sêmbu sêtêŋ si andu si, ma sêmasan̄ bu ñamalu ti gêŋ ñatô bu sênem oso Yisu. Ma têtŋ bêt Sabat-nga, ñac sêŋwhan̄ dau tôm yomsu Sabat-nga sôm.

24

Yisu tisa

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-13)

¹ Sabat meŋ gi su, ma têtŋ wake ñabêc ñamata-nga, goc lauwhê dinan̄ sêti têtŋ bêtêc ganduc. Sêkôc gêŋ ñamalu nan̄ sêmasan̄ su, ma sêsa sêtêŋ sêhò dau si. ² Ma sêlic bu hoc atu nan̄ Josep kêpi gi tiŋ sê awha, nan̄ ndôc ñamala dom. ³ Dec sêsôc si, magoc sêtap Pômdau Yisu ndê ñamlan̄ sa dom. ⁴ Sêlhac ma sêhêdaê, ma ngac lu ti ñakwê ñawasi atu, sêhoc dau asê ma sêlhac sêwhiŋ ñac. ⁵ Dec lauwhê sêtôc dau, ma sêwec aŋgô andô têtŋ nom. Ma ngac lu sêsôm têtŋ ñac, “Tu sake-nga mac aŋsalê inj nan̄ mbo tali, yêc lau batê si mala?” ⁶ Inj mbo lec dom, inj tisa su. Goc nem yom nan̄ inj sôm têtŋ mac muŋ su, têtŋ têtŋ inj mbo gameŋ Galili-nga. ⁷ Inj sôm bu lau oc sêhoc ñamalac ndê Atu asê ma sêkêŋ inj sip lau sac si amba, ma ñac oc sêndic inj pi a gicso dau, ma têtŋ bêt titô-nga inj oc tisa tiyham.” ⁸ Goc lauwhê dinan̄ gac gêm yom nan̄ Yisu sôm muŋ su. ⁹ Ma ñac sêhu sêhò dau siŋ ma sêmbu sêtêŋ Jerusalem si, ma sic miŋ yom hoŋ dinan̄ têtŋ ñgacsêŋomi 11, ma têtŋ lau hoŋ nan̄ muŋ-nga sêŋkuc Yisu.

¹⁰ Lauwhê dau si ñaê bocdec. Maria Magadala, Joana, ma Jems dinda Maria, ma lauwhê ñatô sêwhiŋ. Ñac sic miŋ têtŋ lau aposel, ¹¹ magoc aposel sêŋgô yom dau gitôm yom ñambwa, ma sêkêŋ whiŋ dom. ¹² Goc Pita tisa ma kêti têtŋ sêhò gi. Inj wec bu têtŋ gwanin̄ sêhò ñalôm, dec inj gêlic po ñambwa nan̄ yêc. Goc inj kôlhö gi ma gac gêm yom daêsam pi gêŋ hoŋ dinan̄.

Yisu hoc dau asê têtŋ ñgacsêŋom lu

¹³ Têtŋ bêt tigeŋ dinan̄ ñgacsêŋom lu sêŋsêlêŋ sêmbu seŋ bu sêtêŋ malac Emeyas sêndi. Seŋ akêŋ Jerusalem têtŋ Emeyas, nan̄ ñasawa gitôm kilometa 11. ¹⁴ Inju

sem yomgalôm têtj dandi, pi gêtj honj nanj hôc asê têtj têtj dinanj. ¹⁵ Sênsêlênj ti sem yomgalôm sêmbo, ma Yisu dau meñ kêsêlênj whinj injlu. ¹⁶ Tigenj Anötö kôm injlu tandô ñalênj kainj danj sa, dec sênyalê inj dom. ¹⁷ Ma inj sôm têtj injlu, “Yom bocke dec amlu asôm têtj daôm ma anjêlênj ambo senj?” Goc injlu sêkwê dônj sêlhac, ma sêwec. ¹⁸ Ma injlu si danj nanj sêsam bu Kliopas ô yom ma sôm, “Ñaclej honj nanj sêmbo Jerusalem têtj têtj dindec, nanj sênyalê gêtj nanj hôc asê. Bocke dec am kêyalê dom?” ¹⁹ Ma Yisu ndac, “Gêtj sake?” Ma sêsôm têtj inj, “Gêtj nanj hôc asê Yisu Nasaret-nga. Ngac dau inj propet danj, ma inj kôm gêtj ma sôm yom ti ñaclai atu yêc Anötö ma ñamalac honj anjô-nga. ²⁰⁻²¹ Ma yac akênj batanj su, bu mboe inj Mesaya nanj Anötö oc ênjkinj bu êngaho lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga amba. Tigenj yac mba dabunj-siga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêkênj inj têtj lau Rom-nga bu sêmatôc inj, ma ñac sêkic yom bu inj mbac ndu, ma sic inj pi a gicso dau. Gêtj honj dinanj hôc asê inj, ma kwahic dec bêc tîb ginja su. ²² Ma bêbêc lec yac mba lauwhê ñatô sêsôm yom nanj kôm yac honj asô. Têtj bêbêc ganduc, ñac sêtênj sêhô si, ²³ magoc sêtap inj ndê ñamlanj sa dom. Sêmbu sêmenj, ma sêsôm bu anjela sêhoc dau asê têtj ñac, ma sêsôm têtj ñac bu Yisu mbo tali. ²⁴ Lau ñatô nanj sêmbo sêwhinj yac, nanj sêsa sêtênj sêhô si, ma sêtap gêtj honj sa tôm lauwhê dau sêsôm, magoc sêlic Yisu dom.”

²⁵ Goc Yisu sôm têtj injlu, “O mac lau! Mac nem gauc sa dom. Lau propet sêhoc yom asê pi gêtj honj dinanj gwananj su, magoc mac akênj whinj gwalec! ²⁶ Sêhoc yom asê ma sêsôm bu Mesaya gic waê bu hôc ñawapac honj dinanj, ma tinjambu tap inj ndê ñawasi sa.” ²⁷ Ma Yisu whê injlu si gauc sa pi yom honj nanj

Moses ti lau propet sêto hêganônj inj, e inj whê Anötö ndê yom honj nanj sêto gwananj pi inj, nanj sa têtj injlu.

²⁸ Ñac sêsunj sa malac Emeyas, ma Yisu kôm bu hu injlu sinj, ma ênsêlênj gacgenj ndi. ²⁹ Magoc sêtenj inj ti ñanjga, ma sêsôm, “Mbo whinj alu, bu ac pacndê ma sauñ oc ôbwêc sa.” ³⁰ Dec Yisu sôc malac dau gi, bu mbo whinj injlu. Ma têtj ndoc sêndôc sic bu sênenj gêtj, nanj Yisu kôc bolom sa, gêm danje ma pô kôc, goc kêtj têtj injlu. ³¹ Ma injlu si tandô ñawa sa, dec sênyalê inj. Ma ñagahô enj Yisu anjô mba. ³² Ma injlu sêsôm têtj dandi, “Yomandô. Têtj ndoc inj sôm yom têtj hêclu yêc senj, ma whê Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj sa, dec kôm hêclu nanj ñalôm kac hêclu ñandô.” ³³ Goc injlu sêtisa ñagahô, ma sêlhô sêmbu sêtênj Jerusalem si. Ma sêtap ñgacsêñomi 11 sa, ti lau ñatô nanj sêmbo sêwhinj ñac. ³⁴ Ma ñgacsêñomi sêsôm têtj injlu, “Pômdau tisa yomandô, ma inj hoc dau asê têtj Saimon!” ³⁵ Goc injlu sic miñ yom pi gêtj nanj hôc asê yêc senj, ma bu injlu sênyalê Yisu têtj ndoc inj pô bolom kôc.

Yisu hoc dau asê têtj sêñomi honj

³⁶ Sêsôm yom dinanj sêmbo, ma Yisu hoc dau asê ma kalhac ñac anjô-nga, ma sôm têtj ñac, “Yom malô whinj mac.” ³⁷ Ñac sêsô ti sêtôc dandi ñandô, bu ñac gauc gêm bu sêlic ñalau danj. ³⁸ Ma inj sôm têtj ñac, “Tu sake-nga mac nem ñalôm ñawapac, ma gauc gêm yom daêsam? ³⁹ Alic amanj ti gahinjapa, bu aô dauñ dindec. Amasec aô, ma alic. Ñalau si ñamsôm ti ñakwa mbasi, magoc alic aô nenj.” ⁴⁰ Inj sôm yom dinanj, goc tîc amba ti gahiapa têtj ñac.

⁴¹ Ñac atac ñayham babalec, magoc ñac gauc gêm yom daêsam, ma atac lu-lu bu gêtj nanj hôc asê, nanj gêtj ñandô, me mba. Goc inj ndac ñac, “Mac nem gêtj danenj-nga ndôc?” ⁴² Ma sêkênj i tô danj

nañ sêpec su, nañ têtj inj. ⁴³ Ma inj kôc su, ma gêj yêc ñac si aŋgô-ŋga. ⁴⁴ Goc inj sôm têtj ñac, “Gauc nem bu aô gasôm yom têtj mac munj su, pi gêj nañ kwahic dec ñandô sa. Têtj ndoc aô gambo gawhiñ mac, nañ gawhê sa bu gêj hoñ nañ sêto pi aô yêc Moses ma lau propet si bapia tilhuñ, ma yêc Buku Wê-ŋga, nañ gic waê bu ñandô sa.” ⁴⁵ Ma inj whê ñac si gauc sa pi Anötö ndê yom hoñ nañ sêto yêc. ⁴⁶ Inj sôm têtj ñac, “Sêto yom pi Mesaya bu inj oc hôc ñandê atu ma mbac ndu, ma têtj bêc titö-ŋga inj oc tisa ma mbo tali tiyham. ⁴⁷ Ma sêto bu lau oc sênem mêtê tu inj ndê ñaê-ŋga, ma sêsôm têtj lau bu sêkac si ñalôm kwi, dec Anötö oc suc ñac si sac kwi. Ñac oc sêndic hu sênem mêtê dau yêc malac Jerusalem, ma tiñambu mêtê dau oc sa têtj lau gameñ apa-ŋga hoñ. ⁴⁸ Gêj hoñ dindéc mac alic gatô su, dec oc ahoc yom ñandô asê pi gêj dau awhiñ. ⁴⁹ Ma alic! Aô oc wakêj gêj nañ aneñ Damañ gic bata su, nañ têtj mac. Bocdinañ ambo malac dindéc e Anötö kêj inj ndê ñaclai nem mac ahuc.”

Yisu pi undambê gi

⁵⁰ Tiñambu Yisu wê ñac sêsa sêtêtj gameñ nañ yêc kêpiñ malac Betani si. Yêc dinañ inj hôc amba sa, ma gêm mbec ñac. ⁵¹ Ma têtj têtj inj gêm mbec ñac mbo, nañ inj hu ñac siñ, ma Anötö kôc inj sa pi undambê gi. ⁵² Dec ñac sêpônj haduc ma sêmpiñ inj. Ma sêlhö sêmbu sêtêtj Jerusalem si ti atac ñayham atu. ⁵³ Ma tôm bêc hoñ, sêkac sa sêmbu lôm dabuñ ñabatêmdö, ma sêhoc Anötö ndê waê asê.

Jon ndê ñawaê ñayham Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Jon in Yisu ndê ñgacsêñomi 12 si dan, nan kêsêlêñ whin Yisu ma mbo whin in tòm in ndê bêc mbo nom-nga hon, ma bocdinañ dec ñgô yom hon nan in kêdôhôn ma gêlic gwelêñ nan in kôm. Yêc 13:24, 19:26, 20:2 ma 21:7, Jon to yom pi ñgacsêñom dan, nan Yisu atac whin ñandô. Lau daêsam sêñyalê bu yom dau hêganôn Jon dau, magoc in tec bu tôc dau tiawê.

Lau ñatô sêsam Jon ndê bapia bu 'Buku Gêñ Dalô-nga,' bu in to yom pi gêñ dalô atu-tu nan Yisu kôm. In to yom pi gêñ dalô hon nan Yisu kôm, nan dom. In to yom pi gêñ nan bu whê Yisu sa bu Mesaya nan Anötô gic bata bu êñkin têt in ndê lau Israel-nga. Jon dau whê ndê bapia ñahu sa bocdec bu:

Yom pi gêñ dalô dindéc, nan yêc tu bu mac asam ma akêñ whin bu Yisu in Mesaya, Anötô ndê Atu. Ma tu mac akêñ whin in ndê ñaê-nga, dec mac oc atap señ ambo tamli-nga sa. (20:31)

Jon sam Yisu bu Anötô ndê Yom Dau nan mbo titêm-titêm, nan men ti ñamalac. In mbo whin Damba Anötô têt ñamata-nga, ma in Anötô dau (1:1). Bocdinañ lau nan sêñyalê Yisu tidôn, nan gitôm sêñyalê ti sêlic in Damba dau whin (1:18; 8:19; 14:7). Jon tac whin bu lau nan sêsam in ndê bapia sêtap señ dandôc tanli-nga sa. Ma señ dau datap sa yêc Yisu tawasê, tòm yom nan Yisu sôm pi dau, ma Jon to yêc (14:6) bocdec bu:

Aô tanwasêñ gati señ bu ñamalac sêtêñ Daman sêndi, ma señ dan yêc dom.

Yisu Kilisi Ñahu

¹ Têt têt ñamata-nga nom sambuc dindéc mbasi, nan Yisu nan dasam bu Yom Dau, in mbo. In mbo whin Anötô, ma in Anötô dau. ² In mbo whin Anötô têt têt ñamata-nga. ³ Gêñ hon nan yêc, nan in dau kêt, ma gêñ dan hóc asê ña lêt dan dom. ⁴ Yac neñ dambo tanli ñahu in dau, ma in dau ti ñamalac nom-nga si Ñawê. ⁵ Ñawê dau pô gameñ ñasec, ma ñasec gitôm dom bu kôm ñawê dau ahuc.

⁶ Anötô kêkin ñgac ahen-nga dan men, nan ndê ñaê Jon. ⁷ In men bu hoc yom ñandô asê pi Ñawê dau, tu bu lau hon nan sêñgô in ndê yom, nan sêkêñ whin Ñawê dau. ⁸⁻⁹ Jon in Ñawê dau dom, tigen in men bu hoc yom asê pi Ñawê ñandô dau, nan oc men êñkuc in bu pô ñamalac hon.

¹⁰ Nom sambuc dindéc Anötô kêt ña in, tigen têt ndoc in hóc asê, nan lau nom-nga sêñyalê in dom. ¹¹ In ti nom sambuc dindéc ñadau, magoc têt ndoc in men, nan in ndê lau Israel-nga sêkôc in sa dom. ¹² Magoc lau hon nan sêkôc in sa, ma sêkêñ whin in, nan Anötô gêlic ñayham ma kôc ñac sa sêti in ndê balêkoc. ¹³ Sêti in ndê balêkoc ña lêt tòm lau nom-nga si lêt sêkwê balêkoc asê-nga dom, me tu ñamalac dau si gauc gêm me atac whin-nga dom. Mba! Anötô dau kôm ñac sêtiwakuc dec sêti in ndê balêkoc.

¹⁴ In nan dasam bu Yom Dau sip nom men ti ñamalac, ma mbo whin yac. In men akêñ Damba Anötô, ma Damba ndê mwasin ti yom ñandô gêm in ahuc. In Anötô ndê Atu tigen, dec wêkain ñaclai ti ñawasi atu, ma yac alic in ndê ñaclai ti ñawasi dau, nan su. ¹⁵ Jon hoc yom asê pi in gwanan su bocdec bu, "Ñgac dan oc êñkuc aô, nan hóc gêtêc aô su, ñahu bu in mbo wandêc su mbo." Ma têt ndoc in hóc asê, nan Jon sôm bu, "In ñgac dau dinañ

dec gahoc yom asê pi in gwanan su.”

¹⁶⁻¹⁷ Muñ-nga Anötö kêmwasin lau Israel-nga ña yomsu nan in kêñ têtñ Moses. Magoc kwahic dec Yisu Kilisi men, ma Anötö ndê mwasin gêm in ahuc sambuc, dec yac hon datap mwasin ti yom ñandô sa hóc gêlêc su, yêc Yisu. ¹⁸ Ñamalac dan gêlic Anötö su dom. Magoc in ndê Atu tigerñ Yisu †Kilisi, nan mbo kêpin Anötö dau, in dau in Anötö, nan sip nom men ti ñamalac, ma whê Damba Anötö sa têtñ yac, dec tanjalê in.

Lau sêndac bata Jon, Ngac Kêku Lau-nga

¹⁹⁻²⁰ Têtñ ndoc Jon kêku lau mbo, nan lau bata Israel-nga sênkin †dabuñsiga ñatô ti lau †Liwai ñatô akêtñ Jerusalem sêtêtñ in si, ma sêndac in bu, “Am asa?” Jon sêc yom dan ahuc dom, in sôm yom yêc awê bu, “Aô †Mesaya dom.” ²¹ Dec ñac sêndac in, “Bocdinañ dec am asa? Am Elaija, a?” Ma in sôm, “Mba!” Goc sêndac, “Am propet gitôm Moses nan Anötö gic bata bu êñkin men, a?” Ma in sôm, “Mba!” ²² Bocdinañ sêsôm têtñ in, “Dec sôm daôm asê têtñ yac bu am asa. Yac bu akêtñ ñawaê têtñ lau nan sênkin yac amen nan.” ²³ Jon ô ñac si gêndac ña propet Aisaya ndê yom dan, ma sôm, “Ñamalac nan ta yom yêc gameñ sawa bu, ‘Amasan Pômdau ndê sen tisolop,’ nan aô daun dec.”

²⁴ Lau Palêsai ñatô sêmbo sêwhin lau nan lau bata sênkin sêtêtñ Jon si. ²⁵ Sêngô Jon ndê yom dau, dec sêndac in bocdec bu, “Am daôm sôm bu am Mesaya dom, ma bu am Elaija dom, ma propet atu dau dom. Ma bocke dec am kêku lau mbo?” ²⁶⁻²⁷ Ma Jon sôm, “Aô dec kaku lau ña bu, magoc ñac dan oc êñkuc aô, nan hóc gêlêc aô su. Aô dec ñac ñambwa, gitôm dom bu wati in ndê ñac akin bu wangapwêc in ndê atapa ñawalô.

Ngac dau kwahic dec mbo mac ñalhu, magoc mac anjalê in dom.”

²⁸ Jon kêku lau mbo malac dan ñaê Betani, nan yêc Bu Jordan ñadanga mbu têtñ ac pi-nga. Ma gêtñ hon dinan hóc asê yêc gameñ di-nan.

Yisu in Anötö ndê Domba

²⁹ Bêc dan tiyham ma Jon gêlic Yisu kêsêlêñ têtñ in men, ma sôm, “Alic ñac dê! In †Anötö ndê Domba, nan Anötö kêñ bu kóc ñamalac si sac su. ³⁰ In ñac dau nan aô gasôm yom pi in muñ su, bu ñac dan oc êñkuc aô men, nan hóc gêlêc aô su, bu in mbo wandêc su mbo.

³¹ Muñ-nga aô daun neñ gauc sa pi in dom, tigen kwahic dec aô gameñ kaku lau ña bu, tu bu watôc in asê têtñ lau Israel-nga.” ³²⁻³³ Jon sôm yom dinan su, goc gic têtñ yom ma whê yom sa bocdec bu, “Yomandô. Muñ-nga aô daun neñ gauc sa pi in dom, tigen Anötö nan kêkin aô bu wanju lau ña bu, nan sôm têtñ aô bu, ‘Am oc lic Ñalau Dabuñ sip têtñ ñac dan men. Ma ñac dau dinan oc êñku lau ña Ñalau Dabuñ.’ Tiñambu aô galic Ñalau Dabuñ gêm balusi ango ma sip akêtñ undambê têtñ ñac dindêc men ma mbo whin in. ³⁴ Aô tanôn galic gêtñ dinan hóc asê ñac dau su, ma tu dinan-nga kwahic dec gahoc yom asê pi in, ma gasôm asê têtñ mac bu in Anötö ndê Atu.”

Yisu ndê ñgacsêñomi ñamata-nga

³⁵ Ñalalanjê Jon mbo bu dau ñadali ma in ndê ñgacsêñom lu sêmbo sêwhin in. ³⁶ Yisu kêsêlêñ men, ma Jon tahê in ma sôm, “Kec, Anötö ndê Domba dê.” ³⁷ Têtñ ndoc ñgacsêñom lu sêngô Jon ndê yom dinan, nan sêhu in sin ma sênkuc Yisu. ³⁸ Yisu kac dau kwi ma gêlic bu inlu sênkuc in, dec ndac, “Bocke dec amlu anjuk aô?” Goc inlu sêsôm, “Rabai, am yêc nde?” (Ñaê †Rabai danem kwi bu ‘Kêdôhôn-waga.’)

³⁹ Ma in sôm, “Amen ma alic.” Goc inlu sênsêlêy sêwhin in si, ma sêlic gamey nan in yêc. Sêhóc asê têt telha, acgatu gitôm 4 kilok, ma bocdinar dec sêmbô sêwhin in.

⁴⁰ Ngac lu nan sêngô Jon ndê yom ma sênkuc Yisu, nan si dan in Andru, Saimon Pita ndê asi. ⁴¹ Nagahô in gi tap dôwa Saimon sa, ma sôm têt in, “Yac atap †Mesaya sa su.” (Yom Mesaya dau danem kwi bu Kilisi.) ⁴² Goc in wê Saimon s a têt Yisu gi. Yisu tahê in ma sôm, “Am Saimon, Jon ndê atu. Kwahic dec aô wasam am bu Kepas.” (Nâê dau* sem kwi sip Yom Grik bu Pita.)

Yisu kêgalêm Pilip lu Natanael sa
⁴³⁻⁴⁴ Têt ngalanêsê Yisu tisa ma gi tap ngac dan nâê Pilip sa. Pilip in ngac akêt malac Betsaida yêc gamey Galili-nga. Malac dau Pita lu Andru si malachu whin. Yisu gauc gêm bu têt Galili ndi, dec sôm têt Pilip, “Mwey êmkuc aô.” ⁴⁵ Goc Pilip gi tap ngac dan nâê Natanael sa, ma sôm têt in bu, “Mesaya nan Moses ti lau propet sêto yom pi in mun su, nan yac atap in sa su. In Josep ndê atu Yisu akêt malac Nasaret.” ⁴⁶ Natanael ngô su goc ndac, “Nasaret? Gêt nâyham bocke oc mey akêt malac nambwa dinan?” Dec Pilip sôm, “Mwey ma lic.”

⁴⁷ Yisu gêlic Natanael têt in mey, ma sôm yom pi in bocdec bu, “Yomandô! In ngac Israel-nga nan yom tasan dan yêc in ndê nalôm dom.” ⁴⁸ Dec Natanael ndac in, “Am kêyalê aô nalêy bocke?” Ma Yisu sôm têt in, “Pilip mbwêc am dom en, ma aô galic am ndôc a atu dan nahu.” ⁴⁹ Natanael ô yom ma sôm, “Kêdôhônwaga, am Anötô ndê Atu. Am yac lau Israel-nga mba Kir.” ⁵⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm têt in, “Aô gasôm bu galic am yêc a dan nahu ma tu dinan-nga dec am

kêt whin. Am oc lic gêt atu-tu hóc gêlêc in dinan su.” ⁵¹ Ma in gic têt yom ma sôm, “Yom nandô aô wasôm têt mac. Tinambu mac oc alic undambê kac sa, ma †Namalac ndê Atu oc ti sey bu Anötô ndê anjela sêsip sêpi-nga.”

2

Yisu gêm bu kwi ti wain

¹ Bêc lu gi su ma lau yêc malac Kana nan yêc gamey Galili-nga sêndê mwasiy tu ngac dan bu nem awhê-nga. Yisu dinda mbo whin nac, ma ² sêkêt ahey Yisu ti ndê ngacsêngomi bu sêney mwasiy dau sêwhin. ³ Ma lau sey ti sênôm gêt sêmbô e wain pacndê. Dec Yisu dinda sôm têt in bu, “Nac si wain pacndê su.” ⁴ Goc Yisu sôm têt in, “O awhê! Tu sake-nga am sôm têt aô? Aney ndoc mey sa su dom.” ⁵ Tigen Yisu dinda sôm têt lau akin bu, “Gêt bocke nan in bu sôm têt mac, nan akôm.”

⁶ Yêc mwasiy dau namala, lôy bu-nga 6 sêlhac. Lôy dinan atu andô, tigen-tigen gitôm 100 lita, ma sic waê lau Israel-nga si mêtê sêngwasiy dau nawasi sa yêc Anötô anjô-nga. ⁷ Ma Yisu sôm têt lau akin, “Akêt bu sip lôy hon dinan e meyhu.” ⁸ Sêtac bu sip e meyhu su, goc in sôm têt nac, “Anjati sa ma akêt têt mwasiy natau ênsahê.” Ma sêkôm gitôm in sôm. ⁹ Mwasiy natau kêsahê bu nan Yisu gêm kwi ti wain, ma kêyalê dom bu mey akêt nde. Tigen lau akin nan sêtac bu sip lôy, nan dec sênyalê. Mwasiy natau kêsahê su, goc mbwêc ngac gêm awhê-nga mey, ma sôm têt in, ¹⁰ “Lau hon sêkêt wain nâyham têt lau sênôm mun e tac nâyham sa, goc sêkêt wain nambwa kêkuc. Tu sake-nga am kêgamiy wain nâyham kalhac e tinambu?”

* 1:42: Nâê ‘Kepas’ nan Yisu kêt têt Pita, in Yom †Hibru dan, nan danem kwi bu ‘hoc.’ Alic Yisu ndê yom yêc Mat 16:18.

11 Yisu kôm gêñ dalô ñamata-nga dinañ yêc malac Kana, nañ yêc gameñ Galili-nga. Gêñ dau tôc inñ ndê ñawasi ti ñaclai asê, ma inñ ndê ñgacsêñomi sêkêñ whiñ inñ. 12 Ma tiñambu Yisu lu dinda ma asii ti ñgacsêñomi sêsip malac Kapenaom si, ma sêmbo bêc ñatô.

*Yisu soc lau su yêc lôm dabuñ
(Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)*

13 Têñ têm dinañ lau Israel-nga si om atu †Mwasinñ Pasowa-nga meñ kêpin. Tu dinañ-nga Yisu pi Jerusalem gi. 14 Inñ hôc asê su, ma yêc lôm dabuñ ñabatêmdô, inñ gêlic lau sêhoñ makao ti domba ma balusi bu lau sênemlhi, ma lau ñatô sêndôc tebo bu sêô lau apa si mone ña lau Israel-nga si mone. 15 Dec inñ gêm bocbiñ wac ti po ma kêbulu ñac sêsa awê si, ma kêbulu makao ti domba sêwhiñ. Ma inñ tac lau sêô mone-nga si tebo sa, ma kêbalip ñac si mone babalip. 16 Goc inñ hec yom lau balusi-nga ma sôm têtñ ñac, “Akôc nem balusi dinañ asa awê andi! Damañ ndê andu yêc bu lau sênemlhi gêñ sêmbo-nga dom. Mac akôm sac sambuc!” 17 Têtñ dinañ inñ ndê ñgacsêñomi gauc gêm Anötô ndê yom dañ nañ sêto yêc bocdec bu:

Aô neñ atac whiñ tu am nem andu-nga, mbô aô neñ ñalôm sa ñapañ. [BW 69:9]

18 Ma lau bata Israel-nga sêndac Yisu ma sêsôm, “Asa kêñ ñaclai têtñ am bu kôm gêñ dinañ? Kôm gêñ dalô dañ bu tôc am nem ñaclai ñahu asê têtñ yac.” 19 Yisu ô ñac si awha ma sôm, “Aseñ lôm dabuñ dindec su, ma aô oc wakwê sa tiyham nditôm bêc tö.” 20 Goc sêsôm, “Muñ-nga lau sêkôm gwelerñ sêkwê lôm dabuñ dindec-nga gitôm yala 46. Ma bocke dec am gauc gêm bu am gitôm bu kwê sa tôm bêc tö?” 21 Sêsôm yom dinañ bu ñac sêñyalê dom bu lôm dabuñ nañ inñ sôm yom pi, nañ inñ dau. 22 T inñambu, têtñ ndoc

Yisu tisa akêñ lau batê-nga, nañ inñ ndê sêñomi gauc gêm inñ ndê yom dinañ. Ma têtñ dinañ sêkêñ whiñ yom nañ inñ sôm, ma sêkêñ whiñ Anötô ndê yom nañ sêto yêc muñ su, pi inñ ndê mbac ndu ma tisa-nga.

23 Yisu mbo Jerusalem têtñ Om Pasowa-nga, ma lau daêsam sêlic gêñ dalô hoñ nañ inñ kôm, dec sêkêñ whiñ inñ. 24-25 Tigenñ Yisu kêyalê ñamalac si gauc ti yom hoñ nañ yêc ñac si ñalôm. Inñ pônnda ñamalac si yom pi dau dom. Ma tu dinañ-nga inñ whê dau sa sambuc têtñ ñamalac dañ dom.

3

Yisu lu Nikodemas

1 Lau Israel si ñgac bata dañ mbo Jerusalem, nañ ndê ñaê Nikodemmas. Inñ mbo lau †Palêsai si toñ, ma inñ lau bata †Sanedrin-nga si dañ whiñ. 2 Têtñ ôbwêc dañ, Nikodemmas têtñ Yisu gi, ma sôm têtñ inñ, “O Kêdôhônwaga. Yac alic gêñ dalô hoñ nañ am kôm, dec añyalê bu am kêdôhônwaga dañ nañ Anötô kêkin meñ. Ñahu bu Anötô bu mbo whiñ ñamalac dañ dom, dec oc tôm dom bu ñamalac dau kôm gêñ dalô gitôm nañ am kôm.”

3 Ma Yisu ô inñ ndê yom ma sôm, “Yom ñandô aô wasôm têtñ am. Ñamalac dañ bu tiwakuc tiyham dom, dec oc tôm dom bu inñ mbo †Anötô ndê gôlinñ ñapu.” 4 Goc Nikodemmas sôm têtñ inñ, “Ñamalac andô dañ oc tiwakuc ñalêñ bocke? Oc tôm bu sip dinda atac ñalôm ma dinda kôc inñ tiyham, me?” 5 Ma Yisu sôm, “Aô wasôm yom ñandô têtñ am. Ñamalac dañ bu tiwakuc ña bu ma ña Ñalau Dabuñ dom, dec oc nditôm dom bu mbo Anötô ndê gôlinñ ñapu. 6 Ñamalac sêkwê ñamalac asê, magoc Ñalau tigenñ g itôm bu kôm ñamalac dañ tiwakuc ma kêñ ñalôm wakuc têtñ inñ. 7 Aô gasôm têtñ am bu mac atiwakuc tiyham ña ñaclai undambê-nga man. Am

sö tu yom dinan-nga dom. ⁸ Mbu kêsêlêḡ kékuc Anötö ndê atac whiḡ. Am gitôm bu ḡḡo ḡakêcsia, tigeḡ am kêyalê mbu ḡahu me mbu ḡapwê dom. Ma ḡalau Dabuḡ ndê gwelenḡ kôm lau sêtiwakuc-ḡga, naḡ kainḡ tigeḡ.”

⁹ Nikodemas ḡḡo yom dinanḡ, dec ndac Yisu, “Aluê! Yom dinanḡ oc ḡandô sa ḡalêḡ bocke?” ¹⁰ Ma Yisu sôm, “Am lau Israel si kêdôhônḡ-waga mêtê-ḡga danḡ, ma bocke dec am kêyalê yom dindec ḡahu dom? ¹¹ Aö wasôm yom ḡandô têḡ am. Gêḡ naḡ aö ti lau naḡ sêḡkuc aö naḡ aḡyalê, dec yac asôm asê. Ma yac ahoc yom ḡandô asê pi gêḡ naḡ yac alic su. Magoc mac akôc yac mba yom sa dom. ¹² Aö gasôm yom têḡ mac pi gêḡ nom-ḡga, magoc mac akêḡ whiḡ dom. Ma aö bu wasôm yom têḡ mac pi gêḡ undambê-ḡga, dec oc akêḡ whiḡ ḡalêḡ bocke? ¹³ ḡamalac danḡ pi undambê gi bu êḡyalê gêḡ undambê-ḡga dom, tigeḡ ḡamalac ndê Atu, naḡ sip akêḡ undambê meḡ, naḡ kêyalê. ¹⁴ Muḡ-ḡga, têḡ ndoc lau Israel-ḡga sêḡbo gameḡ sawa, naḡ Moses gic mboc ḡagatu* pi a, ma hóc sa pi lôlôc gi. Ma ḡalêḡ tigeḡ, lau oc sêḡdic ḡamalac ndê Atu pi a, ma sêhóc iḡ sa pi lôlôc ndi. Lêḡ dinanḡ gic iḡ ḡawaê, ¹⁵ tu bu lau hoḡ naḡ sêkêḡ whiḡ iḡ, naḡ oc sêtap seḡ sêḡdöc tali ḡapanḡ-ḡga sa.

¹⁶ “Bu Anötö atac whiḡ lau nom-ḡga ndu andô, dec kêḡ ndê Atu tigeḡ mbac ndu tu ḡac-ḡga, bu lau hoḡ naḡ sêkêḡ whiḡ iḡ, naḡ oc sêḡḡga dom, magoc sêtap seḡ sêḡdöc tali-ḡga sa. ¹⁷ Anötö kêḡ ndê Atu sip nom meḡ bu êmatôc lau dom, magoc kêḡ iḡ meḡ bu ti lêḡ nem lau si-ḡga. ¹⁸ Lau naḡ sêkêḡ whiḡ iḡ, naḡ oc sêtap Anötö ndê matôc sa dom. Magoc lau naḡ sêkêḡ whiḡ dom, naḡ gitôm sêmatinḡ

dau si yom tidônḡ su bu oc sêtap Anötö ndê matôc sa, ḡahu bu ḡac sêkêḡ whiḡ Anötö ndê Atu tigeḡ dom. ¹⁹ Ma ḡac si matôc dau ḡahu bocdec bu. ḡawê ḡandô sip nom meḡ, tigeḡ sêtec ḡawê dau ma atac whiḡ lêḡ ḡasac-ḡga, ma sêsap mêtê sac dôḡ ḡapanḡ. ²⁰ Lau hoḡ naḡ sêkôm mêtê sac, naḡ sêtec bu ḡawê dau pô ḡac si mêtê sac e yêc awê, ma tu dinanḡ-ḡga sêḡḡigasuc ḡawê dau dom. ²¹ Magoc lau naḡ sêḡkuc yom ḡandô, naḡ sêtêḡ ḡawê sêḡmeḡ ma gacgeḡ sêḡbo dinanḡ. Ma tu dinanḡ-ḡga lau hoḡ sêlic yêc awê bu ḡac sêkôm mêtê ḡayham tôm Anötö kêḡ ḡaclai têḡ ḡac.”

Jon sôm yom pi Yisu

²² Dinanḡ su, goc Yisu ti iḡ ndê ḡgacsêḡḡomi sêhu Jerusalem siḡ, ma sêsa si sêḡbo gameḡ ḡamakê-ḡga yêc gameḡ Judia-ḡga. Ma yêc dindê iḡ mbo whiḡ ḡac ma sêḡku lau. ²³ Têḡ ndoc dinanḡ Jon mbo malac Aenon, naḡ yêc suḡ sa têḡ Salim. Bu ḡagapoḡ ḡayham poc gameḡ dinanḡ, ma tu dinanḡ-ḡga Jon mbo dinanḡ, ma kêku lau naḡ sêtêḡ iḡ si. ²⁴ Têḡ ndoc dinanḡ Jon mbo awê, sêkêḡ iḡ ndöc gapocwalô su dom.

²⁵ Ma Jon ndê sêḡḡomi ḡatô ma ḡgac bata Israel-ḡga danḡ sêseḡ dau pi lêḡ lau sêḡḡwasinḡ dau ḡawasi sa yêc Anötö aḡḡo-ḡga. ²⁶ Dec sêtêḡ Jon si, ma sêsôm, “Kêdôhônḡwaga, muḡ-ḡga am hoc yom asê pi Yisu, têḡ ndoc iḡ hóc asê am yêc Bu Jordan ḡadaḡga. Kwahic dec yac aḡḡo bu lau hoḡ sêtêḡ iḡ si, bu iḡ êḡku ḡac.” ²⁷ Jon ô ḡac si yom ma sôm, “Ahêḡo daôm dom! Alu Yisu lu-lu akôm mba gwelenḡ gitôm Anötö dau kêḡ sip alu amanḡ. ²⁸ Mac aḡyalê yom hoḡ naḡ aö gasôm têḡ mac su. Aö gasôm bu aö dauḡ Mesaya dom, magoc Anötö kêkinḡ aö gamuḡ iḡ gameḡ. ²⁹ Lau hoḡ bu sêtêḡ Yisu sêḡdi, dec oc solop. Bu

* 3:14: Yom pi mboc ḡagatu naḡ Moses kêḡ pi a danḡ, naḡ asam yêc Nam 21:4-9.

ngac gitôm awhê nanj sêmatinj inj ndê yom bu nem ngac, ma Yisu inj gitôm ngac nem awhê-nga dau. Aô gitôm ngac dau ndê silip, nanj atac n̄ayham kêlêc têtj ndoc ngac nem awhê-nga hôc asê bu nem ndê awhê sa. Ma bocdinañ kwahic dec aô neñ atac n̄ayham tu Yisu-nga gêm aô ahuc sambuc. ³⁰ Ma inj solop bu kwahic dec Yisu ndê waê tiatu, ma anerj waêñ tisaun. ³¹ Inj sip akêñ undambê meñ, dec hôc gêlêc lau honj su. Aô dec, aô n̄amalac nom-nga ma aô neñ n̄ahu yêc nom, ma bocdinañ gasôm yom tôm n̄amalac nom-nga. Magoc inj sip akêñ undambê meñ, ³² ma sôm yom n̄andô pi gêtj nanj inj gêlic ti ngô su yêc undambê. Magoc lau daêsam sêkôc inj ndê yom sa dom. ³³ N̄amalac bocke nanj kôc inj ndê yom sa, nanj tôc asê bu inj gêlic Anötô ndê yom bu yom n̄andô eñ. ³⁴ N̄ahu bu inj nanj Anötô kêkinj sip nom meñ, nanj sôm Anötô dau ndê yom asê. Ma Anötô kêgaminj inj ndê N̄alau têtj inj dom. ³⁵ Damba tac whinj inj ndê Atu kêlêc, dec kêtj gêtj honj sip inj amba. ³⁶ Ma asa nanj kêtj whinj Atu, nanj Anötô gic bata su, bu inj oc mbo tali n̄apanj. Tigenj asa nanj kôc inj sa dom, nanj Anötô ndê atac n̄andê yêc inj dôñ yêc, dec inj oc lic undambê dom.”

4

Yisu lu awhê Samaria-nga danj

¹⁻² Têtj ndoc dinañ Yisu mbo whinj inj ndê ngacsêñomi, ma ngac sêñku lau. Inj dau kêku lau danj dom. Magoc lau Palêsai sêñgô n̄awaê bu Yisu kêku lau daêsam, ma bu lau daêsam nanj êlêmê sêñkuc inj, nanj sêhôt gêlêc Jon ndê sêñomi su. Yisu kêyalê bu lau Palêsai sêñgô n̄awaê dinañ, ma bu sêkêtj kisa inj, ³ ma bocdinañ dec inj hu gameñ Judia-nga sinj, bu mbu têtj Galili ndi. ⁴ Yisu gauc gêm tidônj bu ho señ nanj gic lau †Samaria-nga si gameñ kôc, dec inj ti ndê ngac-sêñomi sêñsêlêñ

sêmbô señ dinañ. ⁵ Ngac sêñsêlêñ e sêsunj sa lau Samaria si malac atu danj n̄aê Sika. Malac dau yêc kêtjinj nom n̄asawa danj nanj mun-nga andô, Jakob kêtj têtj inj ndê atu Josep. ⁶ Ma sê nanj Jakob kwê tu sêtap bu sa-nga, nanj yêc malac dau n̄amakê. Yisu ti ndê ngacsêñomi sêhôt asê sê bu-nga dau têtj ac kac lhu, ma sêñsêlêñ señ baliñ su e Yisu kwapac sa, dec inj ndôc sic ndôc dinañ. ⁷⁻⁸ Ma inj ndê ngacsêñomi sêhu inj sinj ma sêsôt malac dau si, bu sêñsalê gêtj sêneñ-nga.

Malô goc awhê Samaria-nga danj sa meñ bu têtj bu. Ma Yisu sôm têtj inj, “Gitôm bu am kêtj bu têtj aô wanôm?” ⁹ Goc awhê dau ô yom bocdec bu, “Bocke dec am ngac Israel-nga ndac aô awhê Samaria-nga bu wakêtj bu têtj am nôm?” (Inj sôm yom dinañ, n̄ahu bu lau Israel m a lau Samaria-nga sêtec dandi ma sêmbô ahê dau.) ¹⁰ Ma Yisu sôm, “Kwahic dec aô gandac bu têtj am. Am bu êmyalê aô neñ n̄ahu, ma mwasiñ nanj Anötô kêtj n̄ambwa, dec am oc ndac bu têtj aô, ma aô wakêtj bu nanj oc kêtj n̄amalac sêndôt tali, nanj têtj am.” ¹¹ Awhê dau ngô yom dinañ, goc sôm, “O n̄adau. Bu tali-nga nanj am sôm yom pi, nanj am oc kôc yêc nde? Bu am nem laclhu êmgati bu sa-nga mba, ma sê bu-nga dindêc baliñ andô. ¹² Abañ Jakob ti ndê atui, ma inj ndê makao ti domba honj sênôm bu yêc dec. Ma bocke? Am nem bu bocke yêc, nanj hôc gêlêc inj dindêc nanj Jakob kêtj têtj yac, nanj su?”

¹³ Dec Yisu sôm têtj inj, “Lau honj nanj sênôm bu nom-nga, nanj bu oc yô ngac tiyham. ¹⁴ Magoc lau nanj sênôm bu nanj aô wakêtj têtj ngac, nanj bu oc yô ngac tiyham dom. Mba. Bu nanj aô wakêtj têtj ngac, nanj oc ti bubata nanj êmbulup pi ngac si n̄alôm, ma ngac oc sêndôt tali n̄apanj.” ¹⁵ Têtj dinañ awhê dau sôm, “O n̄adau, kêtj bu dinañ têtj aô. Ma bocdinañ dec

bu oc yô aô tiyham dom, ma wasa wamenj tòm bêc honj bu watê bu yêc sê bu-nga dindec tiyham dom.”

¹⁶ Goc Yisu sôm têtj inj, “Am mbu ndi ma ta nem akwej, ma amlu ambu amenj.” ¹⁷ Ma awhê dau sôm, “Aneŋ akwej mba.” Goc Yisu ô yom ma sôm, “Am sôm solop bu am nem akwej mba. ¹⁸ Bu am gêm ngac amanđan su, magoc sêhu am sinj. Ma ngac naŋ kwahic dec am mbo whinj inj, naŋ ti am nem akwej dom. Am sôm yom ñandô.” ¹⁹ Têtj dinaŋ awhê dau sôm, “Nadau, aô g alic bu am propet danj. ²⁰ Muŋ-nga yac lau Samaria-nga mba abanji sem akinj Anötö yêc lôc dindec. Tigen mac lau Israel-nga asôm bu gameŋ tigenj yêc tu lau sênem akinj Anötö-nga, naŋ yêc Jerusalem.” ²¹ Goc Yisu sôm, “O awhê! Aô wasôm yom ñandô têtj am. Ndoc oc meŋ sa, naŋ lau naŋ sem akinj Anötö oc sêhêgo dau dom bu sênem akinj inj sêmbo lôc dindec, me bu sêmbo Jerusalem. ²² Mac lau S amaria-nga am akinj Anötö, magoc mac aŋyalê inj dom. A nötö gic bata bu Mesaya oc sa yêc yac lau Israel-nga, ma tu dinaŋ-nga yac aŋyalê inj naŋ yac am akinj. ²³ Yomandô! Ndoc naŋ bu meŋ sa, naŋ kwahic dec meŋ su, dec lau naŋ sem akinj Anötö ñalêŋ solop, naŋ oc sênem akinj inj ti Ñalau Dabuŋ ndê ñaclai, ma ti lêtj yom ñandô-nga. Damaŋ Anötö dau kêsâlê lau naŋ sem akinj inj ñalêŋ bocdinaŋ. ²⁴ Inj dau inj ñalau, dec ñalêŋ tigenj yêc bu lau sênem akinj inj, naŋ sênem akinj inj ti Ñalau Dabuŋ ndê ñaclai, ma ti lêtj yom ñandô-nga.”

²⁵ Goc awhê dau sôm, “Aô kayalê bu Mesaya naŋ sêsam bu Kilisi oc meŋ. Ma têtj ndoc inj meŋ, naŋ inj oc whê gêtj honj sa têtj yac.” ²⁶ Ma Yisu sôm, “Aô Mesaya dauŋ gasôm yom têtj am.”

²⁷ Têtj dinaŋ Yisu ndê ngac-sêŋjomi sêmbo sêmeŋ, ma sêlic bu inj sôm

yom whinj awhê danj, dec sêhê gauc ñambwa. Magoc ñac si danj sôm yom dom. Sêndac inj bu bocke ma inj sôm yom têtj awhê dau lec dom. Ma sêndac awhê dau bu inj tac whinj gêtj sake lec dom. ²⁸ Awhê dau hu inj ndê lôŋ bu-nga sinj kalhac, ma mbu sôc malac gi. Ma inj sôm têtj inj ndê lau, ²⁹ “Amenj ma alic ngac danj! Inj kêyalê gêtj honj naŋ aô gakôm, ma sôm asê têtj aô. Oc mboe inj Mesaya dau?” ³⁰ Goc ñac sêhu malac dau sinj ma sêsa si bu sêlic Yisu.

³¹ Têtj ndoc awhê dau mbu sôc malac gi, naŋ ngacsêŋjomi sêsôm têtj Yisu, “Kêdôhônjwaga, yac akôc gêtj tu am neŋ-nga.” ³² Magoc inj sôm têtj ñac, “Aô neŋ gêtj danaŋ-nga yêc, naŋ mac aŋyalê dom.” ³³ Goc sêndac dandi bu, “Mboe lau danj sêkêŋ gêtj danaŋ-nga têtj inj su, me?” ³⁴ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Aô danaŋ wambu inj naŋ kêkinj aô gameŋ, ma wandic dabinj inj ndê gwelenj. Aneŋ gêtj danaŋ-nga dau dinaŋ. ³⁵ Aŋgô su naŋ. Têtj ndoc mac asô gêtj ñawhê sip ôm, naŋ mac asôm bu, ‘Ayô hale su goc yac oc dandic gêtj ñandô sa.’ Tigenj aô wasôm têtj mac, bu ahôc nem tanôm sa, ma alic bu gêtj ñandô ôm-nga mbêc su. ³⁶ Ma kwahic dec ngac gic gêtj ñandô sa-nga kôm inj ndê gwelenj mbo. Ma gêtj ñandô naŋ inj gic sa, naŋ lau naŋ sêkêŋ whinj ma sêtap seŋ sêmbo tali-nga sa. Tu dinaŋ-nga inj naŋ sô gêtj ñawhê, lu inj naŋ gic ñandô sa, naŋ lu-lu atac ñayham sa sêwhinj dau. ³⁷ Yom gôlinj danj yêc bocdec, ‘Ñamalac danj sô gêtj ñawhê, ma danj tiyham gic gêtj ñandô sa.’ Yom dau inj yom ñandô, ma hêganônj gwelenj ñawaê ñayham-nga whinj. ³⁸ Bu aô kakinj mac bu andic gêtj ñandô sa yêc ôm naŋ mac asô dom. Lau ñatô sêkôm gwelenj atu tu sêsô gêtj-nga, dec mac atap ñac si gwelenj ñandô sa.”

Lau Samaria-nga daêsam sêkêŋ whinj Yisu

³⁹ Têj ndoc awhê Samaria-nga dinañ sôm yom asê pi Yisu têj lau malac-nga bu, “Inj sôm gêj hon nanj aô gakôm su, nanj asê têj aô,” nanj lau Samaria-nga daêsam sêkêj whinj Yisu. ⁴⁰ Ma têj ndoc sêsa sêtêj inj si, nanj sêtenj inj napanj bu mbo whinj nac. Dec inj mbo whinj nac gitôm bêc lu. ⁴¹ Inj sôm yom whinj lau malac-nga ma lau daêsam tiyham sêkêj whinj inj. ⁴² Ma sêsôm têj awhê dinañ, “Têj namata-nga yac anjô yom nanj am sôm pi inj, dec akêj whinj inj. Magoc kwahic dec yac anjô inj dau ndê yom, ma yac anyalê pi njandô, bu inj ngac nanj Anôtô kêkinj bu nem lau nom-nga si.”

Yisu hôc asê gamej Galili-nga

⁴³ Bêc lu dinañ pacndê su, goc Yisu tisa ma kêselêj gi e hôc asê gamej Galili-nga. ⁴⁴ Muñ-nga inj sôm asê bu yêc propet danj ndê gamej, inj ndê lau oc sêtoc inj sa dom. ⁴⁵ Magoc têj ndoc inj hôc asê Galili, nanj lau dinañ sêkôc inj sa ti atac nayham. Nahu bu nac sêmbo Jerusalem têj ndoc Pasowa-nga, ma sêlic gêj honj nanj inj kôm yêc dindê.

*Yisu kôm balê danj nayham sa
(Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)*

⁴⁶ Têj têtêm Yisu mbo gamej Galili-nga, nanj inj sôc malac Kana gi tiyham, malac nanj muñ-nga inj gêm bu kwi ti wain. Têj ndoc dinañ ngac bata Rom-nga danj mbo malac Kapenaom, ma inj ndê atungac gêm bac yêc. ⁴⁷ Balê dau gêm bac atu e kêpinj bu mbac ndu. Ma ngac bata dau ngô njawê bu Yisu meñ akêj gamej Judia-nga ma hôc asê Galili. Tu dinañ-nga dec inj têj inj gi, ma ndac inj bu têj malac Kapenaom ndi, ma kôm balê dau nayham sa. ⁴⁸ Dec Yisu sôm, “O mac lau! Mac bu alic gêj dalô atu-tu dom, dec oc akêj whinj dom.” ⁴⁹ Magoc ngac bata dau tenj inj tiyham ma sôm, “O njadau, mwenj njagahô! Bu mba, anenj

balê oc mbac ndu.” ⁵⁰ Goc Yisu sôm têj inj, “Am ndi, am atôm oc mbo tali.” Ma ngac dau kêj whinj Yisu ndê yom, ma kôlhô gi.

⁵¹ Têj têtêm inj kêselêj mbo senj, nanj inj ndê lau akiñ njatô sêsa akêj Kapenaom sêmenj ma sêtap inj sa. Ma sêsôm têj inj bu, “Am nem balê nayham sa su.” ⁵² Dec inj ndac nac bu, “Acgatu njasawa hocke ma balê dau nayham sa?” Ma nac sêsôm têj inj, “Alhabêc, têj ac ho dau, nanj gêm bac hu inj sinj ma inj njamlic njalhuc sa.” ⁵³ Têj dinañ damba ndê gauc sa bu acgatu njasawa dinañ enj, dec Yisu sôm têj inj bu, “Am atôm oc mbo tali.” Ma inj ti inj ndê lau honj nanj sêndöc sêwhinj inj, nanj sêkêj whinj bu Yisu inj Mesaya dau.

⁵⁴ Gêj dalô tilu-nga nanj Yisu kôm yêc malac Kana, nanj njaminj dau dinañ. Yisu kôm gêj dau têj têtêm inj hu gamej Judia-nga sinj, ma mbu têj gamej Galili-nga gi.

5

Yisu gêm ngac bôlinj danj sa

¹ Tinjambu lau Israel-nga si mwasinj atu danj njabêc hôc asê, ma Yisu mbu pi Jerusalem gi. ² Yêc Jerusalem, bu njatonj atêc danj, nanj sêwhê nj hoc ahuc, nanj poc kêpinj malac dau njagatam nanj sêsam bu Gatam Domba-nga. Sêsam bu njatonj dau njê yêc Yom †Hibru bu Betesda, ma andu selep amanj danj sêlhac njamakê. ³ Ma yêc dinañ lau gêm bac daêsam sêyêc, lau tapec, lau bôlinj ma lau njasac njatô. [⁴ Tôm têtêm njatô Pômdau ndê anjela danj oc sip meñ ma kôm bu dau li sa. Lau gêm bac sêhônj têtêm dinañ, ma asa nanj sip bu dau tinj amata, nanj oc nayham sa.] ⁵ Nac si danj inj ngac bôlinj nanj gêm bac gitôm yala 38.

⁶ Têj ndoc Yisu kêselêj mbo gamej dinañ, inj gêlic ngac bôlinj dau, ma kêyalê bu inj gêm bac yêc njasawa hic baliñ su, goc ndac inj, “Am tac whinj bu am nayham sa,

me?”⁷ Ma ngac bôlinj dau sôm, “O ndau! Aô gahônj tēm nanj bu dindec njali sa, magoc njamalac danj mba bu nem aô sa. Ma aô bu wasip bu wandi, tigej njamalac danj êlêmê hôc gêlêc aô su.”⁸ Goc Yisu sôm tēj inj, “Tisa! Ma hôc nem mbô sa, ma êmsêlêj.”⁹ Ma njagahô ngac dau njayham sa, goc hôc ndê mbô sa ma kêsêlêj gi.

Yisu kôm gēj dinanj tēj bēc †Sabat-njga danj.¹⁰ Ma tu dinanj-njga lau bata Israel-njga sêsôm tēj njgac nanj Yisu kôm njayham sa bu, “Acsalô lec inj bēc Sabat-njga. Yac nej yomsu gic yao yac bu dakôm gwelenj tēj bēc Sabat-njga dom, ma bocke dec am kôc nem mbô ma kêsêlêj.”¹¹ Magoc inj sôm, “Njgac nanj kôm aô njayham sa, nanj sôm tēj aô bu, ‘Hôc nem mbô sa, ma êmsêlêj.’”¹² Ma sêndac inj, “Njgac nanj sôm tēj am bu am hôc nem mbô sa ma êmsêlêj, nanj asa?”¹³ Tigej njgac dau kêyalê dom. Njahu bu tēj ndoc Yisu kôm inj njayham sa, nanj lau daêsam sêmbo, ma Yisu kêdahinj dau su sip njac njalôm ma kôlhô gi.

¹⁴ T injambu Yisu tap inj sa tiyham mbo lôm dabuj, ma sôm tēj inj, “Am ngô su nanj! Am njayham sa su. Dec yob daôm bu kôm sac tiyham dom, mboe njawapac atu danj nanj hôc gêlêc inj dinanj su, nanj tap am sa tinjambu.”¹⁵ Ma tēj dinanj njgac dau sa gi ma kêj njawaê tēj lau bata Israel-njga, bu njgac nanj kôm inj njayham sa, nanj Yisu.

Lau bata Israel-njga sêkêj kisa Yisu

¹⁶ Lau bata Israel-njga sêlic bu Yisu kôm gēj kainj dinanj tēj bēc Sabat-njga njatô, ma tu dinanj-njga sic hu sêkêj kisa inj.¹⁷ Dec inj sôm tēj njac, “Damanj kôm inj ndê gwelenj njapanj, tēj tēm njamata-njga e mej tēj kwahic dec. Bocdinanj aô oc wanem gwelenj.”¹⁸ Tēj njamata-njga lau bata Israel-njga sêkêj kisa Yisu bu inj sôc yomsu Sabat-njga njapu

dom. Ma tēj ndoc sêngô inj ndê yom dinanj, nanj sêkôm njanga bu sêndic inj ndu. Sêsôm, “Inj sam Anötô bu inj Damba ma bocdinanj inj bu po dau ndê waê sa nditôm Anötô dau.”

Anötô kêj njac lai tēj inj ndê Atu

¹⁹ Goc Yisu sôm tēj njac, “Aô wasôm yom njandô tēj mac. Oc tôm dom bu Anötô ndê Atu kôm gēj danj êjkuc dau ndê atac whinj. Mba! Gēj bocke nanj Atu gêlic Damba kôm, nanj dec inj kôm. Bu Atu kôm gēj hoj gitôm Damba kôm.²⁰ Damba atac whinj Atu kêlêc, ma tôle gēj hoj nanj inj dau kôm, nanj asê tēj inj. Ma aô wasôm tēj mac bu Damba oc hoc gēj atu-tu asê tēj Atu bu kôm, nanj hôc gêlêc gēj nanj inj kôm, nanj su. Ma tēj tēm mac alic gēj dau, nanj mac oc asô.²¹ Tôm Damba uj lau batê sa ma kêj njac sêmbo tali, nanj inj ndê Atu dec kêj lau nanj inj atac whinj njac, nanj sêmbo tali boc-dinanj.²² Ma gēj danj tiyham. Damba oc ênjahê lau danj dom. Inj kêj njac lai tēj inj ndê Atu bu ênjahê lau pi njac si mêtê.²³ Ma tu dinanj-njga lau hoj nanj sêtoc Atu ndê waê sa, nanj sêtoc Damba ndê waê sa bocdinanj. Magoc asa nanj toc Atu sa dom, nanj toc Damba nanj kêkinj inj mej, nanj sa dom.

²⁴ “Aô wasôm yom njandô tēj mac, bu asa nanj kôle anej yom sa, ma kêj whinj inj nanj kêkinj aô gamej, nanj oc tap matôle sa dom. Inj hu sej mbac ndu-njga sinj su, ma tap sej mbo tali njapanj-njga sa.²⁵ Yomandô dec wasôm tēj mac. Tēm nanj Anötô gic bata, nanj kwahic dec mej su, dec lau nanj sêmbo sej sêmbac ndu-njga, nanj oc sêngô Anötô ndê Atu awha. Ma njac nanj sêngô ma danjga wambu, nanj oc sêmbo tali.²⁶ Tali njahu yêc Damba dau, ma inj kêj tali njahu tēj inj ndê Atu whinj.²⁷ Ma inj kêj njac lai tēj inj bu ênjahê njamalac, bu inj Njamalac ndê Atu.²⁸ Asô tu yom dindec-njga dom. Ndoc oc mej, nanj lau hoj nanj sêmbac ndu

su, nanj oc sêngô Atu ndê awha,²⁹ ma sêtisa akêñ lau batê-nga. Lau nanj sêkôm ñayham, nanj oc sêtisa ma sêtap Anötö ndê gameñ sêndöc tali ñapañ-nga sa. Magoc lau nanj sêkôm sac, nanj oc sêtisa ma sêtap matôc sa.

³⁰ “Oc tôm dom bu aö wakôm gêñ dañ tañwasêñ. Ma aö oc wañsahê ma wamatôc lau wañkuc aö daup neñ gauc dom. Mba! Aö wamatôc lau wañkuc yom nanj Damañ, nanj kêkiñ aö gameñ, nanj sôm têñ aö. Ma aö oc wakôm gêñ dau wañkuc lêñ gitêñ, ñahu bu aö gakôm gêñ dañ tu aneñ atac whiñ-nga dom, aö gakôm gêñ hoñ kakuc Damañ ndê atac whiñ.”

Gêñ nanj whê Yisu ndê ñahu sa

³¹ “Aö bu wahoc yom asê pi daup, dec mac oc asôm bu aneñ yom ñandô mba, ma akêñ whiñ dom.³² Magoc Damañ hoc yom asê bu whê aneñ ñahu sa, ma aö kayalê bu inñ ndê yom inñ yom ñandô.

³³ “Jon, Ngac Kêku Lau-nga sôm yom ñandô asê pi aö whiñ, têñ têm mac añkiñ lau sêtêñ inñ si.³⁴ Aö gapônda yom nanj ñamalac sêhoc asê pi aö, nanj dom. Tigeñ kwahic dec aö gasôm yom pi Jon, bu mboe mac akêñ whiñ yom nanj inñ sôm pi aö, dec atap Anötö ndê mwasinñ nem mac si-nga sa.³⁵ Jon mbo gitôm ya ñawê nanj pô gameñ, ma gitôm ñasawa apê mac atisambuc inñ ndê ñawê.

³⁶ “Magoc gêñ ñatô sêpuñ yom ñandô pi aö dôñ, nanj hôc gêlêc Jon ndê yom pi aö. Alic gwelenñ nanj aö gakôm gambo. Damañ dau kêñ gwelenñ dinañ sip aö amanñ tu bu wandic dabiñ, ma gwelenñ dau tôc asê bu inñ kêkiñ aö gameñ.³⁷ Ma Damañ dau, nanj kêkiñ aö gameñ, nanj hoc yom asê pi aö. Magoc mac lau daôm aňgô inñ ndê awha dom, ma mac alic inñ aňgô su dom.³⁸ Ma inñ ndê yom yêc mac nem ñalôm dom, ñahu bu inñ kêkiñ aö gameñ, magoc mac akêñ whiñ aö dom.

³⁹ Mac asam Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj ñapañ, tu bu akip yom hoñ ñahu sa. Ñahu bu mac gauc gêm bu mac oc atap senj andöc tamli-nga sa yêc yom dau ñalôm. Yom dau dinañ hêganôñ aö, ma whê aneñ ñahu sa,⁴⁰ tigeñ mac atec bu atêñ aö amenñ, ma atap senj andöc tamli-nga dau sa.

⁴¹ “Aö gameñ bu ñamalac sêpo aö neñ waêñ sa dom.⁴² Magoc aö kayalê mac su, dec galic bu Anötö ndê atac whiñ yêc mac nem ñalôm dom.⁴³ Aö gameñ gam Damañ aňgô, tigeñ mac akôc aö sa dom. Magoc ñamalac dañ nanj meñ tu dau-nga, nanj mac akôc inñ sa ñagahô eñ.⁴⁴ Mac atac whiñ bu atap waêm sa yêc mac daôm nem lau, magoc akôm bu atap waêm sa yêc Anötö tigeñ ndê dom. Ma bocd-inañ, mac oc akêñ whiñ aö ñalêñ bocke?⁴⁵ Gauc nem bu aö daup oc wasôm mac nem giso asê yêc Damañ aňgô-nga dom. Mba! Mac akêñ batam bu yomsu nanj Moses to, nanj oc ti mac nem senj andöc tamli ñapañ-nga, tigeñ yomsu dau oc tôc nem giso asê.⁴⁶ Ñahu bu Moses dau to yom pi aö, ma mac bu akêñ whiñ inñ, dec oc akêñ whiñ aö.⁴⁷ Tigeñ mac akêñ whiñ yom nanj inñ to, nanj dom, ma bocdinañ mac oc akêñ whiñ aneñ yom ñalêñ nde? Oc tôm dom!”

6

Yisu gôlôm lau 5,000

(*Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17*)

¹ Tinjambu Yisu kôc ndê ngac-sêñomi sa ma sic Bugictonñ Galili-nga kic ma sêpi danğa si. (Bugictonñ dau sêsam ñaê dañ bu Taibirias.)² Ma lau daêsam sêñkuc inñ si, ñahu bu ñac sêlic gêñ dalô nanj inñ kôm têñ ndoc inñ kôm lau gêmbac ñayham sa.³⁻⁴ Têñ têm dinañ lau Israel si om atu Mwasinñ Pasowa-nga meñ kêpiñ tiyham. Yêc bugictonñ ñadanağa, Yisu pi lôc dañ gi ma ndöc sic whiñ inñ ndê

ngacsêñomi. ⁵Ma in̄ hóc tandô sa ma gêlic lau daêsam nan̄ sêwê sêmeñ, goc sôm têt̄j Pilip, “Danemlhi gêt̄j danen̄-nga yêc nde, bu dakêt̄j têt̄j lau daêsam dindec sêneñ?” ⁶In̄ dau kêyalê gêt̄j nan̄ in̄ bu kôm, nan̄ su, magoc sôm yom dinan̄ bu êñsahê Pilip. ⁷Ma Pilip ô yom ma sôm, “Oc tòm dom andô! Mone atu gitôm †denarii 200 bu ndôc, ma dakôc mone dau ma danemlhi gêt̄j danen̄-nga, tigen̄ oc tòm dom bu lau daêsam dindec sêneñ ñagec-ñagec.” ⁸Têt̄j dinan̄ Yisu ndê ngacsêñom dan̄, Saimon Pita ndê asî Andru, sôm têt̄j Yisu, ⁹“Balê dan̄ mbo, nan̄ kôc bolom aman̄dan̄ ma i lu. Tigen̄ gêt̄j dinan̄ oc nditôm lau hon̄ dindec dom andô!” ¹⁰Goc Yisu sôm, “Mac asôm têt̄j lau bu sêndôc sic.” Kwan̄ daêsam yêc gameñ dinan̄, ma lau hon̄ sêndôc sic sêndôc kwan̄. Lau ton̄ dinan̄ si laun̄gac gitôm 5,000.

¹¹Ma Yisu kôc bolom ma gêm dan̄ge, goc kêñ têt̄j lau nan̄ sêndôc dinan̄, bu sêndic sam têt̄j dandi. Ma in̄ gêm mbec i lu ma kêñ têt̄j ñac boc-dinan̄, ma ñac sen̄j tòm si atac whin̄. ¹²Ñac sen̄j e hóc ñac dôñ, goc in̄ sôm têt̄j ngacsêñomi, “Mac andic ñadêlê hon̄ sa, bu tan̄yain̄ gêt̄j dan̄ dom.” ¹³Bolom aman̄dan̄ ma i lu dinan̄, lau sen̄j e gitôm, ma ngacsêñomi sic ñadêlê sa sip gatop 12 e men̄ju.

¹⁴Lau sêlic gêt̄j dalô atu nan̄ Yisu kôm, goc sêsôm têt̄j dau, “Yomandô! Propet atu nan̄ dakêt̄j batan̄ bu sip nom men̄, nan̄ ñgac dau dindec, me?” ¹⁵Têt̄j dinan̄ Yisu kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêkôm ñan̄ga bu sêkôc in̄ sa ma sêkêt̄j in̄ ti ñac si kin̄. Dec in̄ kêdahin̄ dau su, ma kôlhô tawasê pi lôc dan̄ gi.

*Yisu kêsêlêñ mbo bu ñahô
(Mat 14:22-33; Mak 6:47-51)*

¹⁶Têt̄j ac gi sip, Yisu ndê ngacsêñomi sêmbu sêtêñ bugicton̄ si. ¹⁷Ñac bu sêndic ma kic ma sêmbu sêtêñ malac Kapenaom sêndi, dec sêpi wan̄ dan̄ ma sêsa si. Ñasec sa

su, magoc Yisu men̄ hóc asê ñac su dom. ¹⁸⁻¹⁹Ñac sêhêc wan̄ sêsa ñasawa balin̄ gitôm 5 kilometa, ma mbu puc ñadinda e gêli bu ñampon̄ sa. Têt̄j dinan̄ sêlic Yisu kêsêlêñ mbo bu ñahô men̄ kêpin̄ wan̄, dec sêtôc dau atu. ²⁰Magoc in̄ sôm têt̄j ñac, “Atôc daôm dom! Bu aô dauñ dindec.” ²¹Goc sêkôc in̄ pi wan̄ ti atac ñayham, ma ñagahô sêhêc asê baô yêc Kapenaom.

²²⁻²³Têt̄j ñagalan̄sê, lau daêsam nan̄ sêmbu sêwhin̄ Pômdau têt̄j ndoc in̄ gêm dan̄ge bolom ma kêñ têt̄j ñac sen̄j, nan̄ gacgen̄ sêmbu bugicton̄ ñadan̄ga. Ñac sêñyalê bu wan̄ tigen̄ dinan̄ ngacsêñomi sêpi ma sêlhô si, ma bu Yisu pi wan̄ dau whin̄ ñac dom. Malô goc wan̄ ñatô akêt̄j malac Taibirias sêmeñ sêsôc baô yêc dinan̄. ²⁴Ñac sêlic su bu Yisu ti in̄ ndê ngacsêñomi sêmbu dom, dec sêpi wan̄ dau, ma sêtêñ malac Kapenaom si bu sêñsalê Yisu.

Yisu in̄ bolom kêñ ñamalac sêndôc tali-nga

²⁵Ñac sic bugicton̄ kic, ma sêtap Yisu sa, goc sêsôm, “Kêdôhôn̄waga, am mwen̄ têt̄j nde?” ²⁶Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yom ñandô aô wasôm têt̄j mac. Aô gakôm gêt̄j dalô nan̄ tòm bu whê mac nem gauc sa pi aô nen̄ ñahu. Magoc mac an̄salê aô ma atac whin̄ bu ambo awhin̄ aô tu gêt̄j dinan̄-nga dom. Mba. Mac atac whin̄ bu ambo awhin̄ aô, ñahu bu aô gakêt̄j bolom têt̄j mac an̄ e hóc mac dôñ. ²⁷Akôm mwasac bu atap gêt̄j danen̄-nga nan̄ gic waê bu nin̄ga, nan̄ sa lec dom. Mba! Akôm mwasac tu bu atap gêt̄j danen̄-nga nan̄ oc kêñ mac ambo tamli ñapan̄, nan̄ sa. Ma gêt̄j dau ñamalac ndê Atu oc kêñ têt̄j mac, bu Damba Anötô kêyalin̄ in̄ sa su, ma kêñ ñaclai têt̄j in̄ bu kôm gêt̄j dau.”

²⁸Goc ñac sêndac in̄, “Gitôm bu am whê sa têt̄j yac, gêt̄j nan̄ Anötô atac whin̄ bu yac akôm?” ²⁹Ma Yisu sôm, “Anötô ndê atac whin̄ ñandô

bu mac akôm gêṅ bocdec. Akêṅ whiṅ ṅac naṅ iṅ kêkiṅ iṅ meṅ.”
 30-31 Goc ṅac sêsôm, “Muṅ-ṅa yac mba abañi sêmbo gameṅ sawa ma seṅ mana ti ṅac si gêṅ daneṅ-ṅa, tôm yom naṅ sêto yêc bocdec, ‘*Iṅ kêṅ bolom undambê-ṅa têṅ ṅac seṅ.*’ Kwahic dec yac bu andac am bu kôm gêṅ dalô kaiṅ tigeṅ. Yac bu alic, dec yac oc akêṅ whiṅ am.”
 32 Goc Yisu sôm, “Mac gauc gêm bu Moses kêṅ bolom undambê-ṅa têṅ mac. Magoc aö wasôm yom ṅandô têṅ mac bu aneṅ Damaṅ oc kêṅ bolom ṅandô undambê-ṅa têṅ mac. 33 Ma Anötö ndê bolom dau dec, iṅ naṅ sip akêṅ undambê meṅ ma kêṅ lau nom-ṅa sêndöc tali ṅapaṅ.” 34 Lau sêṅgô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm têṅ iṅ, “Pômdu, kwahic dec ma ndi, yac atac whiṅ bu am kêṅ bolom dau dinaṅ têṅ yac.”

35 Goc Yisu sôm, “Bolom naṅ kêṅ ṅamalac sêndöc tali, naṅ aö dauṅ dec. Lau naṅ sêtêṅ aö sêmeṅ, naṅ gêṅ oc yô ṅac tiyham dom. Ma lau naṅ sêkêṅ whiṅ aö, naṅ bu oc yô ṅac tiyham dom. 36 Tigeṅ tôm aö gasôm têṅ mac su, mac alic aö su, magoc akêṅ whiṅ aö dom. 37 Lau bocke naṅ Damaṅ kêṅ têṅ aö, naṅ hoṅ oc sêtêṅ aö sêmeṅ. Ma lau naṅ sêtêṅ aö sêmeṅ, naṅ oc tôm dom bu wasoc ṅac si daṅ su. 38 Aö gasip akêṅ undambê gameṅ, bu wakôm gêṅ tôm aö dauṅ neṅ atac whiṅ dom. Mba! Aö gasip gameṅ, bu wakôm gêṅ tôm Damaṅ naṅ kêkiṅ aö gameṅ, naṅ ndê atac whiṅ. 39 Ma Damaṅ atac whiṅ bu aö wayob ṅamalac hoṅ naṅ iṅ kêṅ têṅ aö, bu ṅac si daṅ niṅga dom. Aö wauṅ ṅac hoṅ sa têṅ bêc ṅambu-ṅa. 40 Damaṅ ndê atac whiṅ bocdec bu, lau hoṅ naṅ sêṅyalê iṅ ndê Atu, ma sêkêṅ whiṅ iṅ, naṅ oc sêtap seṅ sêndöc tali-ṅa sa, ma aö wauṅ ṅac sa têṅ bêc ṅambu-ṅa.”

41 Têṅ ndoc naṅ lau bata Israel-

ṅa sêṅgô Yisu sôm bu iṅ bolom naṅ sip akêṅ undambê meṅ, naṅ sêli awha sa pi iṅ. 42 ṅac sêsôm têṅ dandi, “ṅgac dindec iṅ Yisu, Josep ndê atunṅac. Yac tanjalê iṅ dinda lu damba. Bocke ma kwahic dec iṅ sôm têṅ yac bu iṅ sip akêṅ undambê meṅ?” 43 Dec Yisu sôm, “Ali awham sa têṅ daôm dom! 44 Lau daṅ gitôm dom bu sêtêṅ aö sêmeṅ ṅambwa. Damaṅ naṅ kêkiṅ aö gameṅ, naṅ bu kac ṅac si gauc kwi, dec oc tôm bu sêtêṅ aö sêmeṅ. Ma aö oc wauṅ ṅac sêtisa têṅ bêc ṅambu-ṅa. 45 Sêto propet akwa daṅ ndê yom yêc bocdec bu, ‘*Anötö oc êndôhôn ṅamalac hoṅ.*’ Bocdinaṅ dec aṅgô. Lau hoṅ naṅ sêkêṅ daṅga Damaṅ ndê yom ma iṅ kêdôhôn ṅac, naṅ oc sêtêṅ aö sêmeṅ. 46 Yom dau sôm bu Anötö oc êndôhôn lau, magoc ṅamalac daṅ gêlic Damaṅ su dom. Anötö ndê Atu naṅ mbo whiṅ iṅ ma sip nom meṅ, iṅ tigeṅ gêlic iṅ. 47 Ma aö wasôm yom ṅandô. Asa naṅ kêṅ whiṅ Atu, naṅ tap seṅ ndöc tali ṅapaṅ-ṅa sa su. 48 Bolom kêṅ ṅamalac sêndöc tali-ṅa, naṅ aö dauṅ dindec. 49 Mac nem apami seṅ mana yêc gameṅ sawa, magoc tiṅambu ṅac hoṅ sêmbac ndu. 50 Tigeṅ bolom naṅ sip akêṅ undambê meṅ, iṅ bolom kaiṅ daṅ. ṅamalac daṅ bu neṅ, dec oc niṅga dom. 51 Ma bolom tali-ṅa naṅ sip akêṅ undambê meṅ, naṅ aö dauṅ dec. ṅamalac daṅ bu neṅ bolom dindec, dec oc ndöc tali ṅapaṅ. Ma bolom dau dinaṅ aö neṅ ṅamsôm, naṅ aö oc wakêṅ bu lau hoṅ naṅ sêkêṅ whiṅ aö, naṅ oc sêndöc tali ṅapaṅ.”

52 Têṅ dinaṅ lau bata Israel-ṅa sêseṅ dandi ṅandô, ma sêsôm têṅ dau, “Bocke ma ṅgac dindec sôm bu kêṅ iṅ ndê ṅamsôm têṅ yac daneṅ?”
 53 Ma Yisu sôm têṅ ṅac, “Yomandô aö wasôm têṅ mac. Mac bu aneṅ ṅamalac ndê Atu ndê ṅamsôm ti anôm iṅ ndê dac dom, dec oc tôm

dom bu mac atap senj andöc tamli-
 nga sa. ⁵⁴ Asa nanj bu neñj aö neñj
 namsôm, ma nôm aneñj dac, nanj tap
 senj ndöc tali napanj-nga sa su.* Ma
 aö oc wauñj inñ sa têtj bêc nambu-
 nga. ⁵⁵ Bu aö neñj namsôm ti gêtj
 aneñj-nga nandô, ma aö neñj dac ti
 gêtj anôm-nga nandô. ⁵⁶ Asa nanj bu
 neñj aö neñj namsôm, ma nôm aö neñj
 dac, nanj gêtj dau oc piñj alu dôñj
 anem damiñj dauñj. Inñ oc mbo aö
 njalôm, ma aö wambo inñ ndê njalôm.
⁵⁷ Tali nahu yêc Damanj nanj kêkiñj
 aö gameñj, ma aö dauñj gambo tanli
 tu inñ-nga. Bocdinañj asa nanj kôc aö
 sa ti inñ ndê gêtj daneñj-nga nandô,
 nanj oc mbo tali tu aö-nga. ⁵⁸ Mac
 damami senj mana, magoc tiñambu
 sêmbac ndu. Bolom nanj sip akêtj u
 ndambê meñj, nanj aö dauñj dindec.
 Ma asa nanj bu neñj bolom dindec,
 nanj oc mbo tali napanj.” ⁵⁹ Yisu
 sôm yom honj dinañj têtj ndoc inñ
 kédôhônj lau mbo lôm wê-nga yêc
 malac Kapenaom.

Yisu ndê sêñjomi njetô sêhu inñ siñj

⁶⁰ Têtj ndoc sêñgô Yisu ndê yom
 dinañj, goc inñ ndê tsêñjomi daêsam
 sêsôm, “Aluê! Yom dinañj njawapac
 nandô! Asa gitôm bu oc kôc sa ma
 êñyalê?” ⁶¹ Yisu kêyalê bu inñ ndê
 sêñjomi sêtucdiñj tu inñ ndê yom-nga,
 dec sôm, “Yom dindec kêñj wapac
 mac, a? ⁶² Bocdinañj, têtj ndoc
 mac alic Njamalac ndê Atu mbu pi
 gameñj nanj inñ mbo têtj namata-nga
 ndi, nanj mac oc akêtj whiñj, me oc
 kêñj wapac mac êñlêc? ⁶³ Njamalac
 si gauc me licwalô oc tôm dom bu
 kêñj njet sêndöc tali. Njalau tigerj
 kêñj namalac sêndöc tali napanj. Ma
 yom nanj aö gasôm têtj mac, nanj
 Njalau tigerj oc whê mac nem gauc

sa e anyalê, ma bocdinañj atap senj
 andöc tamli napanj-nga sa. ⁶⁴ Magoc
 mac nem lau njetô sêkêñj whiñj aö
 dom.” (Yisu sôm yom dinañj bu inñ
 kêyalê gwanaj lau njetô nanj sêkêñj
 whiñj inñ dom, ma njetac nanj oc hoc inñ
 asê.) ⁶⁵ Ma inñ gic têtj yom ma sôm,
 “Tu dinañj-nga dec aö gasôm bu lau
 danj sêtôm dom bu sêtêtj aö sêmeñj
 nambwa. Damanj bu kêñj njetac inñ
 njetac, dec oc tôm.”

⁶⁶ Têtj dinañj Yisu ndê sêñjomi
 daêsam sêhu inñ siñj ma sêñkuc inñ
 tiyham dom. ⁶⁷ Goc inñ ndac inñ ndê
 njetacsêñjomi 12 bu, “Ma bocke? Mac
 bu ahu aö siñj awhiñj, a?” ⁶⁸ Ma
 Saimon Pita sôm, “Pômdau, yac oc
 atêtj asa andi? Am tamwasêm sôm
 yom nanj tôm bu kêñj yac andöc tanli
 napanj. ⁶⁹ Yac anyalê ma akêtj whiñj
 bu am Anötô ndê njetac dabuñj am.”
⁷⁰ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Aö dauñj
 kayaliñj mac lau 12 sa. Magoc aö
 kayalê su bu mac nem njetac danj ti
 Sadañj ndê su.” ⁷¹ Inñ sôm yom di-
 nañj pi Judas, Saimon Iskeriot ndê
 atuñjgac. Bu Judas inñ njetacsêñjomi 12
 si danj, nanj tiñambu hoc Yisu asê.

7

Yisu ndê asii sêkêñj whiñj inñ dom

¹ Tiñambu Yisu kêsêlêñj golom-
 golom malac nanj sêyêc gameñj
 Galili-nga. Inñ mbo ahê gameñj
 Judia-nga, bu inñ kêyalê bu lau bata
 Israel-nga nanj sêmbô gameñj dinañj,
 nanj atac whiñj bu sêndic inñ ndu.
² Têtj ndoc lau Israel si†Mwasinñ atu
 Lôm Bac-nga meñj kêpiñj, nanj ³ Yisu
 ndê asii sêsôm, “Yac gauc gêm bu
 njetayham bu am sip têtj gameñj Judia-
 nga ndi. Bu am nem sêñjomi njetô
 sêmbô dindê, dec kôm gêtj dalô bu

* **6:54:** Lau njetô gauc gêm bu yom pi Yisu ndê namsôm ti dac hêganônj Mwasinñ Dabuñj. Tigerj njetabatir 53 whê sa bu asa nanj neñj Yisu ndê namsôm ma nôm inñ ndê dac dom, nanj oc tôm dom bu tap senj ndöc tali-nga sa. Bocdinañj yom dau bu hêganônj Mwasinñ Dabuñj, dec lau nanj senj dom, nanj oc sêtôm dom bu sêtap Anötô ndê mwasinñ sêndöc tali-nga sa bocdinañj. Gauc dinañj inñ so. Pômdau kêñj inñ ndê Mwasinñ Dabuñj bu puc yac dôñj, ma ti senj datap undambê sa-nga dom. Njamalac nanj gêtj Mwasinñ Dabuñj dom, magoc kêñj whiñj Yisu, nanj oc ndöc tali. Njetlêñj tigerj yêc bu datap senj dambo tanli napanj-nga sa, nanj dakêtj whiñj Yisu.

ɲac sêlic. ⁴ Ɗamalac daɲ bu kôm dau ti ɲgac tiwaê, naɲ siɲ dau dom. Am kôm gêɲ dalô daêsam, bocdinaɲ tôc daôm asê têtɲ ɲamalac hoɲ.” ⁵ Yisu ndê asii sêsôm yom dinaɲ, ɲahu bu sêkêtɲ whiɲ iɲ dom.

⁶⁻⁸ Dec Yisu sôm têtɲ iɲ ndê asii, “Aô oc wasip gameɲ Judia-ɲga wandi dom, bu aneɲ ndoc yêc dôɲ yêc. Lau sac nom-ɲga sêtec aô, bu aô êlêmê gahoc yom asê pi gêɲ giso hoɲ naɲ ɲac sêkôm. Magoc lau nom-ɲga sêtec mac dom, ma bocdinaɲ mac api Jerusalem andi, tu Mwasinɲ dinaɲ-ɲga. Mac atôm bu akôm gêɲ têtɲ têtɲ bocke naɲ mac atac whiɲ, magoc aneɲ têtɲ hóc asê su dom.”

⁹ Yisu sôm yom dinaɲ su, ma gacgeɲ mbo Galili. ¹⁰ Tigeɲ têtɲ ndoc iɲ ndê asii sêpi Jerusalem si bu sêlic om atu Lôm Bac-ɲga, naɲ iɲ kêtɲuc ɲac gi. Magoc iɲ siɲ dau bu lau sêlic iɲ dom. ¹¹ Lau bata Israel-ɲga naɲ sêmbo Jerusalem tu Mwasinɲ dinaɲ-ɲga, naɲ taso iɲ ma sêndac, “Ɗgac dinaɲ mbo nde?” ¹² Ma lau daêsam naɲ sêmbo malac dinaɲ, naɲ sic yom sec têtɲ dandi pi Yisu. Ɗatô sêsôm, “Iɲ ɲgac ɲayham.” Ma ɲatô sêsôm, “Mba! Iɲ kêsau lau.” ¹³ Magoc ɲamalac daɲ sôm yom pi Yisu yêc awê dom, bu sêtôc lau bata Israel-ɲga.

Yisu kêtôhônɲ lau

¹⁴ Bêc ɲatô giɲga su ma Mwasinɲ Lôm Bac-ɲga gi sa ɲalhu. Ma têtɲ dinaɲ, Yisu sôc lôm dabuɲ ɲabatêmndô gi, ma gic hu kêtôhônɲ lau. ¹⁵ Iɲ ndê yom kôm lau bata Israel-ɲga sêhêdaê ma sêsôm, “Ɗgac dindec sôc lôm dom, ma bocke dec iɲ kêtôhônɲ lau ɲa yom ti gauc atutu?” ¹⁶ Ma Yisu sôm, “Aô kadôhônɲ aô dauɲ neɲ yom dom, magoc iɲ naɲ kêtɲiɲ aô gameɲ, naɲ ndê yom. ¹⁷ Lau naɲ atac whiɲ bu daɲga wambu Anôtô, naɲ oc sêɲyalê bu yom hoɲ naɲ aô kadôhônɲ, naɲ meɲ akêɲ Anôtô ndê, ma aô neɲ yom

dom. ¹⁸ Asa naɲ sôm dau ndê yom, naɲ bu po dau ndê waê sa. Magoc aô bu wapo iɲ naɲ kêtɲiɲ aô gameɲ, naɲ ndê waê sa. Aô kasau dom, aô gasôm yom ɲandô. ¹⁹ Moses kêtɲ yomsu têtɲ mac, magoc mac ne m daɲ daɲga wambu ɲapep dom. Tu sake-ɲga mac asôm bu aô kagili yomsu, dec atac whiɲ bu andic aô ndu?”

²⁰ Goc lau ɲatô sêsôm, “Asa tac whiɲ bu ndic am ndu? Ɗalau sac daɲ oc sip am nem ɲalôm su!” ²¹ Ma Yisu sôm têtɲ ɲac, “Aô gakôm gêɲ dalô daɲ têtɲ bêc Sabat-ɲga, ma mac hoɲ asô. ²² Mac aɲgôliɲ yom pi aô ma asôm bu aô kagili y omsu Sabat-ɲga, magoc mac daôm akôm gwelenɲ têtɲ bêc Sabat-ɲga. Mac aɲkuc ɲpwac asê balêi si ɲamlic ɲatô su-ɲga, tôm Moses to ma gic dulu têtɲ mac. (Pwac dau Anôtô kêtɲ têtɲ Moses dom, magoc kêtɲwatiɲ têtɲ abanɲi muɲ su.) Mac asê balêi si ɲamlic têtɲ ɲac si bêc ti-8-ɲga, ma bocdinaɲ balêi ɲatô mac asê ɲac têtɲ bêc Sabat-ɲga. ²³ Mac alic ɲayham bu akôm gêɲ dau têtɲ Sabat tu bu aɲgili Moses ndê yomsu dom. Aô dec gakôm ɲamalac daɲ ndê ɲamlic sambuc ɲayham sa têtɲ bêc Sabat-ɲga, ma bocdinaɲ tu sake-ɲga mac atac ɲandê têtɲ aô? ²⁴ Alic gêɲ awê-ɲga ɲambwa tu amatôc yom-ɲga dom! Akôc gauc ɲapep pi gêɲ ɲalôm-ɲga whiɲ.”

Lau sêndac bata Yisu

²⁵ T êɲ ndoc dinaɲ lau Jerusalem-ɲga ɲatô sêsôm, “Ɗgac dindec iɲ ɲgac naɲ lau bata sêɲsalê lêtɲ tu bu sêndic iɲ ndu-ɲga. ²⁶ Tigeɲ alic! Iɲ sôm yom mbo awê, magoc lau bata sêsôm yom daɲ têtɲ iɲ dom. Bocke? M boe ɲac sêkêtɲ whiɲ bu iɲ Mesaya dau, me? ²⁷ Tigeɲ yac aɲyalê ɲgac dindec ndê malachu. Ma têtɲ ndoc Mesaya oc meɲ, naɲ lau daɲ oc sêɲyalê gameɲ naɲ iɲ meɲ akêɲ, naɲ dom.” ²⁸ Yisu kêtôhônɲ lau mbo lôm dabuɲ ɲabatêmndô têtɲ têtɲ

dinan, ma in ta yom bocdec bu, “Mac lau dinan gauc gêm bu mac anyalê aô, ma bu mac anyalê a ô neñ malachu, a? Aô gameñ ña aô dauñ neñ ñaclai dom. Aô Damañ kêkin aô gameñ, ma in Anötö ñandô, magoc mac anyalê in dom. ²⁹ Aô dec kayalê in, bu muñ-ña aô gambo gawhiñ in, ma kwahic dec in kêkin aô gameñ.”

³⁰ Têñ dinan ñac sêñsahê bu sêkôc in dôñ, tigen in ndê ndoc yêc dôñ yêc, dec lau dañ gitôm dom bu sêkêñ amba pi in. ³¹ Magoc lau daêsam yêc toñ atu dinan sêkêñ whiñ in ma sêsôm, “Yac akêñ batan Mesaya, ma akêñ whiñ bu têtñ ndoc in meñ, nañ in oc kôm gêñ dalô daêsam. Tigen asa gitôm bu kôm gêñ dalô atu-tu nañ sêhôt gêlêc gêñ dalô daêsam nañ ñgac dindec kôm, nañ su?”

Lau Palêsai ti dabuñsiga atu-tu sêkôm bu sêkôc Yisu dôñ

³² Lau Palêsai sêngô bu lau sem yomgalôm pi Yisu ma sêkôc gauc kain dinan pi in. Goc ñdabuñsiga atu-tu ti lau Palêsai sêñkin lau siñ-ña ñatô nañ sêyob lôm dabuñ, bu sêkôc in dôñ. ³³ Têñ dinan Yisu sôm, “Aô wambo wawhiñ mac ñasawa saun, goc walhō wambu watêñ in nañ kêkin aô gameñ, nañ wandi. ³⁴ Mac oc añsalê aô, magoc oc atap aô sa dom, ma mac atôm dom bu añkuc aô atêñ gameñ nañ aô oc wambo.” ³⁵ Goc lau Israel-ña sêsôm têtñ dandi, “Ñgac dindec oc mbo nde, dec yac oc datôm dom bu u datap in sa? Mboe in oc ndi mbo whiñ yac neñ lau Israel-ña ñatô, nañ sêndôc lau Grik si gameñ ma êndôhôn lau Grik yêc dindê? ³⁶ In sôm bu yac oc tañsalê in, magoc oc datap in sa dom, ma bu yac datôm dom bu datêñ gameñ nañ in oc mbo, nañ dandi. Yom dau ñahu bocke?”

Yisu sôm yom pi Nalau Dabuñ

³⁷ Têñ Mwasin Lôm Bac-ña ñabêc atu ñambu-ña, nañ Yisu tisa kalhac ma mbwêc awha atu bocdec bu, “Am asa nañ bu yô am, nañ têtñ aô mweñ, ma nôm. ³⁸ Tôm Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ sôm, asa nañ kêñ whiñ aô, nañ bu tali-ña oc êmbulup pi in ndê ñalôm.” ³⁹ Yisu ndê yom dinan hêganôn Nalau Dabuñ, nañ tiñambu Anötö oc kêñ têtñ lau nañ sêkêñ whiñ Yisu. (Têtñ têtñ dinan, Anötö kêñ Nalau Dabuñ têtñ lau su dom, ñahu bu Yisu ndê têtñ tu tap in ndê ñawasi sa-ña yêc dôñ yêc.)

Lau sêseñ dau pi Yisu

⁴⁰ Têñ ndoc Yisu sôm yom dau, nañ lau ñatô sêsôm, “Yomandô! Ñgac dindec in propet atu gitôm Moses, nañ Anötö gic bata bu êñkin meñ.” ⁴¹ Ma ñatô sêsôm, “Mba! In Mesaya dau!” Magoc lau ñatô sêsôm, “Mba! Bu Mesaya oc meñ akêñ gameñ Galili-ña dom. ⁴² Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ sôm bu Mesaya oc meñ sa yêc Kin Dawid ndê wakuc, ma yêc Dawid ndê malac Betlehem.” ⁴³ Bocdinan lau sêseñ dau pi Yisu. ⁴⁴ Lau ñatô tac whiñ bu sêkôc in dôñ, magoc ñamalac dañ gitôm dom bu kêñ amba pi in.

Lau bata Israel-ña sêkêñ whiñ Yisu dom

⁴⁵ Tiñambu lau siñ lôm dabuñ-ña sêmbu sêtêñ dabuñsiga atu-tu ti lau Palêsai si. Ma ñac sêndac lau siñ-ña dau bocdec bu, “Bocke ma mac akôc Yisu dôñ dom?” ⁴⁶ Goc lau siñ-ña sêto yom ma sêsôm, “Ñamalac nañ sôm yom gitôm ñgac dinan, nañ yac añgô dañ su dom.” ⁴⁷ Goc lau Palêsai sêsôm, “Mboe in kêsau mac awhiñ, a? ⁴⁸ Alic bu yac lau Palêsai ma lau bata mba dañ kêñ whiñ bu in Mesaya dau dom. Mba andô! ⁴⁹ Tigen lau ñambwa-ñambwa, nañ si gauc sa dom pi Anötö ndê yom nañ

sêto yêc, nanj sêkêŋ whiŋ iŋ. Anötö ndê atac ŋandê pi ŋac!”

⁵⁰ Lau bata dinan si dan iŋ Nikodemas, ŋac nanj muŋ-ŋga gi gêlic Yisu. Têŋ ndoc iŋ ŋgô ŋac si yom dinan, dec sôm têŋ ŋac bu, ⁵¹ “Yac neŋ yomsu gic yao bu dakic yom tu tamatôc ŋamalac dan-ŋga ŋambwa dom! Gêŋ ŋamata-ŋga danŋô iŋ dau ndê yom, ma dakip yom sa pi gêŋ nanj iŋ kôm.” ⁵² Magoc ŋac sêsôm, “Mboe am bu ti iŋ ndê ŋgacsêŋom dan whiŋ ŋac lau Galili-ŋga dinan, a? Am ndi ma kip ŋahu sa yêc Anötö ndê yom, ma am oc tap sa bu propet dan oc menj akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom.”

[Yisu tawalô awhê sac dan]*

⁵³ Dinan su, ma lau hoŋ sêlhô têtêŋ ma sêmbu sêtêŋ ŋac si andu si.

8

¹ Goc Yisu hu malac Jerusalem siŋ ma sa gi mbo Lôc Olib. ² Têŋ ŋagalaŋsê bêbêc, iŋ mbu sôc Jerusalem gi, ma mbo lôm dabuŋ ŋabatêmdô. Ma lau daêsam sêwê sêtêŋ iŋ sêmeŋ, dec iŋ ndôc sic ma kédôhônŋac. ³ Ma lau nanj sêndôhônŋ yomsu ti lau Palêsai sêwê awhê dan sêtêŋ iŋ sêmeŋ, nanj sêtap iŋ sa têŋ ndoc iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga. Ma sêkêŋ a whê dau kalhac lau hoŋ anŋô-ŋga. ⁴ Ma sêsôm têŋ Yisu, “Kédôhônŋwaga, sêtap awhê dindec sa kôm mêtê mockaiŋ-ŋga. ⁵ Moses to yomsu bu datuc lauwhê kaiŋ dindec ŋa hoc ndu. Bocdinan sôm bu yac oc dakôm sake?” ⁶ ŋac bu sêtim iŋ ŋa gêndac dinan, sêŋsalê yom dan bu sêŋgôliŋ pi iŋ. Magoc Yisu pôn sic gi ndôc, ma gic hu to yom yêc nom ŋa amba-atu. ⁷ Goc ŋac sêŋsu iŋ e iŋ tisa ma sôm têŋ ŋac, “Mac nem asa bu ndê sac mbasi, nanj ti ŋac ŋamata-ŋga bu kôc hoc ma tuc pi awhê dindec.” ⁸ Goc iŋ pôn sic tiyham ma to yom yêc

nom. ⁹ Têŋ dinan lau nanj sêŋgô Yisu ndê yom sic hu sêlhô tigen-tigen. Lau atu-tu sêlhô sêmuŋ, goc lau ŋatô sêŋkuc e Yisu tawasê mbo, ma awhê dau kalhac iŋ anŋô-ŋga. ¹⁰ Dec Yisu tisa ma ndac iŋ, “O awhê! Ma lau dau nde? Asa dec mbo bu êŋgôliŋ yom pi am ma êmatôc am?” ¹¹ Ma iŋ sôm, “O ŋadau, lau mba!” Goc Yisu sôm, “Ma bocdinan aô wamatôc am dom whiŋ. Magoc am lhô ndi, ma hu nem mêtê sac siŋ.”]

Yisu iŋ Nawê Nom-ŋga

¹² Tiŋambu Yisu sôm yom têŋ lau bocdec bu, “Aô ŋawê nom-ŋga. Asa nanj bu êŋkuc aô, nanj oc sa seŋ ŋasec-ŋga tiyham dom. Iŋ oc êŋsêlêŋ mbo ŋawê nanj tôc seŋ ndôc tali-ŋga asê.”

¹³ Magoc lau Palêsai sêsôm têŋ iŋ, “Am tamwasêm hoc yom asê pi daôm. Tu dinan-ŋga dec yac oc akôc am nem yom sa dom.” ¹⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô bu wahoc dauŋ neŋ yom asê, dec aneŋ yom dau iŋ yom ŋandô. ŋahu bu aô kayalê gameŋ nanj aô gameŋ akêŋ nanj, ma gameŋ nde nanj wambu wandi. Tigen ŋac anyalê gameŋ dinan dom. ¹⁵ Mac anŋahê ti amatôc lau anŋkuc ŋamalac si gauc. Magoc aô dec wamatôc ŋamalac dan gitôm mac akôm, nanj dom. ¹⁶ Aô bu wamatôc lau, dec aneŋ yom hoŋ iŋ yom ŋandô, ŋahu bu aô tanwasêŋ dom. Daman nanj kêkiŋ aô, nanj mbo whiŋ aô. ¹⁷ Mac daôm nem yomsu sôm bu ŋac lu bu sêpuc si yom dôŋ bu yom ŋandô, dec mac oc akôc yom dau sa. ¹⁸ Kwahic dec aô gahoc yom asê tu dauŋ-ŋga, ma Daman nanj kêkiŋ aô, nanj dec puc aneŋ yom dôŋ. Bocdinan tu sake-ŋga mac akôc aneŋ yom sa dom?” ¹⁹ Goc sêndac iŋ, “Am Damam nde?” Ma Yisu sôm, “Mac anyalê aô dom,

* 7:52: Yom nanj yêc 7:53–8:11 nanj yêc bapia akwa ŋatô dom.

ma mac anjalê Daman dom bocdinañ. Mac bu anjalê aõ, dec oc tòm bu mac anjalê Daman whiñ.”

²⁰ Yisu sôm yom dinañ têt ndoc in kêdôhôn lau mbo kêpiñ apa nañ lau sêkêt si da sip-nga yêc lôm dabuñ ñamakê. Magoc lau dañ sêkôc in dôñ dom, bu in ndê ndoc hôc asê su dom.

Yisu ndê ñahu yêc nom dom

²¹ Ma Yisu sôm tiyham têt lau Palêsai, “Aõ oc wahu mac siñ, ma mac oc anjalê aõ. Magoc gameñ nañ aõ bu wandi, nañ mac atôm dom bu andi. Mac oc ambac ndu ti nem sac tôhôn.” ²² Goc lau bata dinañ sêsôm têt dandi, “In dau sôm bu gameñ nañ in oc ndi, nañ yac datôm dom bu dandi. Bocke? In oc ndic dau ndu, a?” ²³ Ma Yisu gic têt yom ma sôm, “Aneñ ñahu yêc lôlôc. Mac lau nom dindec-nga, magoc aõ neñ ñahu yêc nom dindec dom. ²⁴ Aõ gasôm têt mac su, bu mac oc ambac ndu ti nem sac tôhôn. Aõ wasôm yom ñandô têt mac, bu mac bu akêt whiñ yom nañ aõ gawhê sa pi dauñ, nañ dom, dec mac oc ambac ndu ti mac nem sac.” ²⁵ Goc ñac sêndac, “Am asa?” Ma in sôm, “Oc tòm bu mac anjalê su, bu têt ñamata-nga e meñ, aõ gawhê dauñ sa têt mac. ²⁶ Yom daêsam yêc bu wasôm pi mac bu watôc nem giso asê. Magoc yom hon nañ aõ ganğô yêc in nañ kêkiñ aõ gameñ, nañ dec wasôm asê têt lau nom-nga. Ma in ndê yom in yom ñandô eñ.”

²⁷ Ñac sêñyalê dom bu in sôm yom dau pi in Damba. ²⁸ Goc in sôm, “Têt ndoc mac asuñ Ñamalac ndê Atu sa yêc nom, nañ mac oc anjalê bu aõ dauñ dec Mesaya dau, ma aõ gakôm gêt dañ kakuc aõ tanwasêt neñ gauc dom. Mba. Yom hon nañ aõ gasôm, nañ Daman dau kêt têt aõ. ²⁹ In dau kêkiñ aõ gameñ, ma in oc tec aõ bu wambo tanwasêt dom. In mbo whiñ aõ ñapan. Ñahu

bu aõ gakôm gêt hon tòm in atac whiñ.” ³⁰ Yisu sôm yom dinañ, ma lau daêsam nañ sênğô, nañ sêkêt whiñ in.

Yom ñandô oc êngapwêc yac su

³¹ Ma Yisu sôm têt lau Israel-nga nañ sêkêt whiñ in, “Mac bu asap aneñ yom dôñ ma danam wambu, dec mac ati aneñ sêñomi ñandô. ³² Ma mac oc anjalê yom ñandô, ma yom ñandô dau oc êngapwêc mac su bu ambo atôm lau akiñ ñambwa tiyham dom.” ³³ Goc ñac sêsôm, “Abraham ndê wakuc yac. Ma yac am akiñ lau dañ dom. Bocdinañ am sôm bu êngapwêc yac su yêc sakiñ bocke?” ³⁴ Goc Yisu ô yom bocdec bu, “Aõ wasôm yom ñandô. Asa nañ sap mêtê sac dôñ, nañ ñgac me awhê akiñ mêtê sac-nga. ³⁵ Ma ñgac akiñ ñambwa oc wêkaiñ ñadau ndê gêt dañ, me mbo in ndê andu ñapan dom. Mba! Ñadau ndê atu solop oc wêkaiñ gêt ma mbo ñapan. ³⁶ Magoc Anötô ndê Atu bu êngapwêc mac su, dec mac oc ambo atôm lau akiñ ñambwa tiyham dom andô.

³⁷ “Aõ kayalê su, bu Abraham ndê wakuc mac. Tigeñ mac akôm bu andic aõ ndu, ñahu bu mac akôc aneñ yom sa sip nem ñalôm su dom. ³⁸ Aõ gasôm yom asê pi gêt nañ Daman tôc asê têt aõ, magoc mac akôm mêtê ankcuc yom nañ mac daôm damam sôm têt mac.” ³⁹ Ma ñac sêsôm tiyham, “Yac daman in Abraham.” Magoc Yisu sôm, “Mac bu Abraham atui mac, dec mac oc asa lêt gitêt gitôm in dau ndê. ⁴⁰ Tigeñ aõ gasôm yom ñandô gitôm aõ ganğô yêc Anötô, ma mac akôm bu andic aõ ndu. Abraham oc kôm gêt kaiñ dinañ dom. ⁴¹ Mac ankcuc Abraham ndê lêt dom, dec tôc asê bu mac nem damam in ñgac dañ dau-nga dañ.” Magoc ñac sêsôm, “Yac lau ñasawa-nga dom. Yac mba daman tigeñ in Anötô dau.”

⁴² Têj dinaŋ Yisu sôm, “Anötö bu ti mac nem damam, dec mac oc atac whiŋ aö. Nahu bu aö gameŋ akêj Anötö, dec gambo lec. Aö gameŋ tu dauŋ-ŋga dom, magoc Anötö dau kêkiŋ aö gameŋ. ⁴³ Mac atôm dom bu aŋgô aneŋ yom, ma bocdinaŋ mac aŋyalê aneŋ yom nahu dom. ⁴⁴ Mac nem damam iŋ Sadaŋ, ma mac akôm tôm iŋ atac whiŋ. Têj têm ŋamata-ŋga e meŋ, iŋ sa lêj ndic ŋamalac ndu-ŋga. Iŋ sap yom ŋandô dôj dom, bu yom ŋandô daŋ yêc iŋ ndê ŋalôm dom. Iŋ tasan-nda, ma yom tasan ŋadamba iŋ. Iŋ sôm yom kêkuc iŋ dau ndê awha solop, ma yom hoŋ naŋ iŋ sôm, naŋ yom tasan. ⁴⁵ Tigeŋ aö dec gasôm yom ŋandô eŋ, ma tu dinaŋ-ŋga mac akêj whiŋ aneŋ yom dom. ⁴⁶ Mac nem asa gitôm bu tôte aneŋ giso daŋ asê? Aö gasôm yom ŋandô, ma tu sake-ŋga mac akêj whiŋ aö dom? ⁴⁷ Anötö ndê atui ŋandô sêŋgô iŋ ndê yom ma daŋga wambu. Magoc mac aŋgô iŋ ndê yom dom, dec tôte asê bu mac ati iŋ ndê atui ŋandô dom.”

Yisu sôm yom asê pi dau

⁴⁸ Têj dinaŋ lau bata Israel-ŋga sêsôm, “Yac asôm solop bu am gitôm lau Samaria-ŋga naŋ si gauc sa pi Anötö dom, ma bu ŋalau sac daŋ mbo am nem ŋalôm.” ⁴⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Nalau sac mbo aö neŋ ŋalôm dom. Mac atac aneŋ waêj sa dom, magoc aö bu wapo Damaŋ ndê waê sa. ⁵⁰ Aö kasalê dauŋ neŋ waêj dom, magoc Anötö oc po aneŋ waêj sa. Ma iŋ oc êmatôc gêj hoŋ. ⁵¹ Aö wasôm yom ŋandô têj mac, bu asa naŋ ŋgô aneŋ yom ma daŋga wambu, naŋ oc niŋga dom, magoc iŋ oc mbo tali ŋapaŋ.”

⁵² Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm têj iŋ, “Kwahic dec yac aŋyalê pi ŋandô bu ŋalau sac daŋ mbo am nem ŋalôm. Abraham ma lau propet sêmbac ndu, tigeŋ am sôm bu asa naŋ ŋgô am nem yom ma

daŋga wambu, naŋ oc niŋga dom. ⁵³ Am asa dec toc daôm sa? Am gauc gêm bu am hôte gêlêc damaŋ Abraham su, a? Yac aŋyalê bu iŋ mbac ndu su, ma lau propet bocdinaŋ.” ⁵⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö dauŋ bu wapo dauŋ neŋ waêj sa, dec waêj dau ti gêj ŋambwa-ŋga. Magoc aö Damaŋ, naŋ mac asam bu mac nem Anötö, naŋ po aneŋ waêj sa. ⁵⁵ M agoc mac aŋyalê iŋ dom. Aö dec kayalê iŋ, ma daŋga wambu iŋ ndê yom. Aö bu wasôm bu kayalê iŋ dom, dec aö ŋgac tasan gitôm mac lau tasan. ⁵⁶ Mac nem damam Abraham atac ŋayham sa kêlêc, bu iŋ kêj bata bu lic aneŋ bêc wahôte asê-ŋga. Ma iŋ gêlic su ma tisambuc.”

⁵⁷ Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm têj iŋ, “Am nem yala tap 50 sa su dom. Ma bocke dec am sôm bu am gêlic Abraham su?” ⁵⁸ Ma Yisu sôm, “Yomandô! Ndoc naŋ Abraham dinda kôte iŋ su dom, naŋ aö gambo.” ⁵⁹ Têj têm ŋac sêŋgô yom d inañ, goc sêkôte hoc sa bu sêtuc iŋ, magoc Yisu siŋ dau, ma kêdahin dau su yêc lôm dabun ŋagameŋ.

9

Yisu kôm ŋgac tapec daŋ tandô po asê

¹ Yisu kêsêlêj gi, ma gêlic ŋgac tapec daŋ. ŋgac dau iŋ tandô pec têj ndoc iŋ dinda kôte iŋ ma meŋ. ² Ma Yisu ndê ŋgacsêjnomi sêndac iŋ bocdec bu, “Kêdôhônj-waga, ŋgac dinaŋ tapec tu iŋ dau ndê sac-ŋga, me tu dinda lu damba si sac-ŋga?” ³ Goc Yisu sôm, “Iŋ tapec tu iŋ dau ndê sac-ŋga, me tu dinda lu damba si sac-ŋga dom. Magoc dinda kôte iŋ ti tapec tu bu kwahic dec lau sêlic Anötö ndê gwelêj ti ŋaclai nem iŋ sa-ŋga. ⁴⁻⁵ Aö gambo nom gatôm lau nom-ŋga si ŋawê, ma kwahic dec ti têm ŋawê-ŋga. Ma bocdinaŋ kwahic dec yac oc dakôm Anötö naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê gwelêj. Têm ŋasec-ŋga oc meŋ

hóc asê, ma têtj dinañ lau danj oc sêtôm dom bu sêkôm gwelenj.”

⁶ Inj sôm yom dinañ su, goc hê gasôp sip nom, kêyalinj whinj nom, ma sê pi ñgac tapec tandô. ⁷ Ma inj sôm têtj inj, “Am ndi êmgwasinj anjôm sip bu gaponj Siloam.” (Ñaê Siloam dau danem kwi bu ‘Kêkinj.’) Goc inj kölhö gi kêgwasinj angô, ma inj tandô ñayham sa. Ma inj mbu têtj ndê andu gi. ⁸ Ma inj ndê lau menpañ inj-nga, ti lau nanj sênyalê bu muñ-nga inj ñgac teñ gêtj-nga, n anj sêsö ma sêndac dandi, “Inj ñgac nanj muñ-nga ndöc ma teñ gêtj, a?” ⁹ Ma lau ñatô sêsôm, “Inj ñgac dau dinañ.” Magoc ñatô sêsôm, “Mba! Inj ñgac danj dau-nga, nanj angô gi tap ñgac teñ gêtj-nga dinañ ndê angô sa.” Magoc ñgac dau sôm, “Aö ñgac dauñ dec.” ¹⁰ Goc sêndac inj, “Ma bocke dec am nem tanôm ñayham sa?” ¹¹ Ma inj sôm, “Ñgac nanj sêsam inj bu Yisu, nanj kêyalinj sachalê, ma kêtj pi aö tanônj, goc kêkinj aö bu wanjgwasinj anjônj andô sip bu Siloam. Bocdinañ aö ga kagwasinj dauñ, dec tanônj ñayham sa.” ¹² Ma sêndac, “Ñgac dinañ mbo nde?” Goc inj sôm, “Aö kayalê dom.”

Lau Palêsai sêkip yom sa pi ñgac nanj tandô po asê

¹³⁻¹⁴ Yisu kêyalinj sachalê ma kôm ñgac tapec dinañ tandô po asê têtj bêc Sabat-nga danj. Ma tinambu l au sêwê ñgac dau sêtêtj lau Palêsai si. ¹⁵ Têtj ndoc lau Palêsai sêlic inj, nanj sêndac inj bu, “Am tanôm po asê ñalêñ bocke?” Ma inj ô yom ma sôm, “Ñgac dinañ kêtj sachalê pi aö tanônj, ma aö kagwasinj dec tanônj po asê.” ¹⁶ Goc Palêsai ñatô sêsôm yom pi Yisu bocdec bu, “Ñgac dinañ kêgîli yomsu Sabat-nga, dec tanyalê bu inj meñ akêtj Anötö dom.” Magoc Palêsai ñatô sêsôm, “Ñgac sac oc tôm dom bu kôm gêtj dalö kainj dinañ.” ¹⁷ Bocdinañ ñgac si yom so dau, ma sêndac

ñgac dau tiyham, “Am ñgac daôm, am ñgac nanj inj kôm am nem tanôm po asê, ma bocdinañ am sôm sake pi inj?” Ma inj sôm, “Inj propet danj.”

¹⁸ Magoc lau bata Israel-nga dinañ sêkêtj whinj dom bu muñ-nga inj tapec ma kwahic dec tandô ñayham sa. Bocdinañ sêkêtj yom têtj inj dinda lu damba bu sêmenj. ¹⁹ Ma sêndac injlu, “Ñgac dindac inj amlu atômñgac nanj amlu asôm bu dinda kôc inj ti tapec, a? Bocke ma kwahic dec inj tandô ñayham sa?” ²⁰ Ma injlu sêsôm, “Aêc! Alu anyalê bu inj alu mba balê, ma bu alu akôc inj ti tapec. ²¹ Magoc inj tandô po asê ñalêñ bocke ma asa kôm inj tandô ñayham sa, nanj alu anyalê dom. Mac andac inj dau. Inj ti ñgac atu su, ma gitôm bu sôm dau ndê yom.” ²² Injlu sênyalê bu lau bata Israel-nga sêkic yom bu ñac oc sêtinj lau nanj sêkêtj whinj bu Yisu inj Mesaya, nanj su yêc gôlôwac Israel-nga, ma bocdinañ injlu sêtöc ñac. ²³ Tu dinañ-nga sêsôm yom bocdec, “Inj ti ñgac atu su. Mac andac inj dau!”

²⁴ Goc ñac sêmbwêc ñgac dau tiyham, ma sêsôm, “Toc Anötö sa ma sôm yom ñandô. Yac anyalê bu ñgac dinañ inj ñgac sac.” ²⁵ Ma inj ô yom bocdec bu, “Inj bu ñgac sac me inj ñgac gitêtj, aö kayalê dom. Gêtj tigenj aö kayalê. Muñ-nga aö ñgac tapec, ma kwahic dec aö tanônj po asê.” ²⁶ Goc sêndac inj, “Inj kôm gêtj sake têtj am? Inj kôm am tanôm ñayham sa ñalêñ bocke? Sôm asê têtj yac.” ²⁷ Ma inj sôm, “Aö gasôm têtj mac su, magoc mac akôc aneñ yom sa dom. Tu sake-nga mac bu angô tiyham? Mboe mac atac whinj bu ati inj ndê sêñomi awhinj, a?” ²⁸ Têtj dinañ sêpu inj ma sêsôm, “Mba! Am daôm ti ñgac dinañ ndê ñgacsêñom! Moses ndê sêñomi yac. ²⁹ Yac anyalê bu Anötö kêtj inj ndê yom têtj Moses, magoc ñgac dinañ ti inj ndê ñahu, yac anyalê dom.” ³⁰ Goc ñgac dau sôm, “Gêtj kainj danj solop! Mac

asôm bu mac aňyalê in ndê njahu dom. Tigen alic su nan! In kôm aô tanôn po asê. ³¹ Yac tanjalê bu Anötö oc kênj danğa têj lau sac dom. Mba! In kênj danğa lau gitêj nan sênkuc in ndê yom. ³² Yac danğô dan mun su dom, bu ñamalac dan kôm ngac nan dinda kôc in ti tapec, nan tandô po asê. Mba sambuc! ³³ Ngac dinan bu menj akênj Anötö dom, dec oc tôm dom bu in kôm gênj danj.

³⁴ Nac sêngô in ndê yom dinan, dec gêli nac si ñalôm sa ñandô. Ma sêsôm, “Am bu êmdôhônj yac, a? Sac gêm am ahuc têj ndoc dinam kôc am!” Goc sêti in sa awê gi.

Lau nanj sêkênj whinj Yisu dom, nanj sêtôm lau tapec

³⁵ Têj ndoc Yisu ngô ñawaê bu lau Palêsai sêti in ngac dau su, nanj in kêsâlê in e tap in sa, ma ndac in, “Am kênj whinj ñamalac ndê Atu, me mba?” ³⁶ Ma in ô yom ma sôm, “O ñadau! ñamalac ndê Atu in asa? Sôm têj aô, goc aô wakênj whinj in.” ³⁷ Goc Yisu sôm, “Am gêlic in su. Aô ngac dauj dec, nanj gasôm yom têj am.” ³⁸ Ma in sôm, “Pômdau, aô gakênj whinj am.” Goc in pônj haduc têj Yisu. ³⁹ Ma Yisu sôm, “Aô gasip nom gamej ma lau oc sêtap matôc sa tu aô-nga. Lau tapec oc sêti lau tandô ñayham, ma lau nanj gauc gêm bu nac lau tandô ñayham, nanj oc sêtôm lau tapec.” ⁴⁰ Lau Palêsai ñatô sêmbo sêwhinj, ma sêngô Yisu ndê yom dinan ma sêndac, “Bocke? Am sôm bu yac tanjpec awhinj, a?” ⁴¹ Ma in sôm, “Mac bu lau tampec, dec mac nem giso mba. Mac asôm bu mac lau tanôm ñayham, magoc mac akênj whinj aô dom. Tu dinan-nga dec mac nem giso gacgenj yêc mac-nga.”

10

Yom gôlinj pi ngac yob domba-nga

¹ Ma Yisu sôm, “Yom ñandô aô wasôm têj mac, bu ngac nanj sôc domba si tunlôm yêc gatam dom, magoc kêgîli tunj bambalinj bu sôc ndi, nanj ngac kanj-nda. ² Magoc ngac nanj sôc domba si tunlôm yêc gatam solop, nanj ngac yob domba-nga ñandô. ³ Ngac nanj yob gatam oc lêc gatam su têj in, ma domba sênyalê in awha. In oc ta domba tigen-tigenj si ñaê, ma wê nac sêsa sêndi. ⁴ Têj ndoc in kôc in ndê domba honj sêsa si, nanj in kêsêlêj munj ma nac sênkuc in, bu nac sênyalê in awha. ⁵ Tigenj nac oc sênkuc ngac apa danj dom. Mba! Nac oc sêlhô bambalinj yêc in, bu sênyalê in awha dom!” ⁶ Yisu sôm yom gôlinj dinan, magoc nac sênyalê in ndê yom njahu dom.

Yisu in gatam domba-nga

⁷ Bocdinanj Yisu sôm tiyham, “Yom ñandô aô wasôm têj mac! Aô gatôm gatam tu domba sêsôc si tunlôm sêndi-nga. ⁸ Kêdôhônjwaga tasanj honj nanj sêhóc asê sêmunj aô, nanj lau kanj. Magoc domba sêkênj danğa nac dom. ⁹ Aô gatam, ma domba nanj sêsôc yêc aô, nanj oc sêtap Anötö ndê mwasi in nem nac si-nga sa. Nac oc sêsôc sêsa, ma sêtap gênj sêne-nga ñayham sa. ¹⁰ Ngac kanj menj bu nem kanj ti ndic ndu ma senj popoc. In ndê gwelenj dau dinan. Tigenj aô gamej bu wamasanj lêj bu lau sêtap Anötö ndê mwasi in sêndôc tali-nga sa, ma mwasi in dau oc êñsalê nac ahuc.”

Yisu in ñadau yob domba-nga ñayham

¹¹ “Aô ngac wayob domba-nga ñayham. Ngac yob domba-nga ñayham oc kênj dau sambuc e nditôm in mbac ndu bu nem in ndê domba sa. ¹² Magoc ngac nanj yob domba tu tap ñaôli sa-nga, nanj gitôm ngac nanj yob dau ndê domba, nanj dom. In bu lic giam sac danj menj, dec in oc hu domba sinj ma lhö ndi. Goc giam sac oc senj

domba ma sêlhö bambalin. ¹³ Ngac dinan oc lhö ndi, bu in gêm gwelen tu awa-nga nambwa, ma hêgo dau tu domba-nga dom.

¹⁴⁻¹⁵ “Aö ngac wayob domba-nga nayham. Gitôm Daman kâyalê aö, ma aö kayalê Daman, bocdinar aö kayalê anen domba, ma anen domba sênjalê aö. Ma wakên dau sambuc e nditôm wambac ndu bu wanem nac sa. ¹⁶ Ma anen domba natô sêmbo, nan sêmbo sêwhin domba ton dindéc dom. Aö wandic nac sa sêmen sêmbo sêwhin domba dindéc, ma nac oc sêti ton tigen. Nac si natau tigen aö dec wayob nac, ma nac hon oc sêkên danja aö awhan.

¹⁷ “Daman tac whin aö, bu aö wakên dau gacgen wambac ndu, ma tinambu aö watisa tiyham. ¹⁸ Namalac dan oc kôc tanli nahu su yêc aö dom. Aö dau oc wahu tanli nahu sin tôm aö dau atac whin. Anötö kên nac lai têt aö bu aö dau wahu sin, ma bu aö dau wakôc sa tiyham. Daman gic atu yom dau dinan.”

¹⁹ Lau bata Israel-nga sêngô yom dinan ma sêwhê dau kôc ti sêsen dandi tiyham. ²⁰ Lau daêsam sêsôm, “Nalau sac dan mbo in ndê nalôm ma kôm in ndê gauc timboloc. Anjô in ndê yom dom!” ²¹ Magoc lau natô sêsôm, “Ngac ti nalau sac oc sôm yom kain dinan dom. Ma nalau sac oc kôm ngac tapec tandô po asê dom!”

Lau bata Israel-nga sêti Yisu su

²² Têt ndoc uhô-nga, lau Israel-nga si †Mwasin Sic Gawi Lôm-nga hóc asê Jerusalem. ²³ Yisu kêsêlên mbo lôm dabun nabatêmdô, mbo game nan sêsam bu Solomon ndê Batêm. ²⁴ Ma lau bata Israel-nga sêkac sa sênghi in ahuc, ma sêsôm, “Nasawa bali lec yac atac lu-lu tu

am-nga. Bocdinar dec sôm yom yêc awê têt yac. Am Mesaya dau, me mba?” ²⁵ Ma Yisu sôm, “Aö gasôm têt mac su, magoc mac akên whin aö dom. Ma aö gakôm gêt dalô gam Daman anjô. Gêt dau pun yom nandô pi aö dô, ma whê anen nahu sa tiawê. ²⁶ Magoc mac akên whin aö dom, nahu bu mac ati aö nen domba dom. ²⁷ Anen domba sêkên danja aö awhan. Aö kayalê nac, ma nac sênkuc aö. ²⁸ Aö oc wakên nac sêndôc tali napan ma oc tôm dom bu nac sêninja têt têt nambu-nga dom. Ma lau dan sêtôm dom bu sêngaho nac su yêc aö aman. ²⁹ Daman kên anen domba têt aö, ma gêt dan hóc gêlêc in su dom. Bocdinar lau dan sêtôm dom bu sêngaho nac su yêc Daman amba. ³⁰ Alu Daman ati gêt tigen.”

³¹ Têt dinan lau bata sêkôc hoc sa tiyham bu sêtuc in. ³² Magoc in sôm têt nac, “Mac bu atuc aö na hoc tu gêt dalô bocke-nga? Bu aö gatôc gêt nayham daêsam têt mac, tôm nan Daman kên têt aö.” ³³ Ma nac sêo yom ma sêsôm, “Yac bu atuc am tu gêt dan nan am kôm-nga dom. Mba! Am namalac dan, magoc toc daôm sa bu nditôm Anötö dau. Am nem yom dinan sac sambuc, ma tu dinan-nga yac bu atuc am na hoc.”

³⁴ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac anjalê yom nan Anötö dau sôm pi lau bata Israel-nga natô, nan sêto yêc mac nem Buku Yomsu-nga* bocdec bu, ‘Aö gasam mac bu anötöi.’ ³⁵ Anjô su nan! Anötö kên in ndê yom têt lau nom-nga dinan, ma sam nac bu anötöi. Ma gitôm dom bu dasen Anötö ndê yom dan su. ³⁶ Ma aö bocke? Daman dau kâyalin aö sa ma kêkin aö gasip nom game. Bocdinar tu sake-nga mac asôm bu anen yom sac sambuc, têt ndoc aö gasôm bu aö

* **10:34:** Yom dau yêc Buku Wê-nga 82:6 (alic footnote yêc Jon 15:25). Anötö dau kên nac lai têt kin ti gölinwaga bu sênem gölin sêmbo nom, ma bocdinar in sam nac bu anötöi. Ma têt natô in sam nac bu Anötö atui - alic BW 2:7 ma 82:6.

Anötö ndê Atu? ³⁷ Aö bu wakôm Damañ ndê gwelen nañ kênj sip aö aman, nañ dom, nañ akênj whiñ aö dom. ³⁸ Tigen aö gakôm Damañ ndê gwelen, ma bocdinañ dec mac bu akênj whiñ aneñ yom dom, tigen akênj whiñ tu gênj nañ aö gakôm-nga. Ma bocdinañ mac oc anyalê pi ñandô bu Damañ mbo aö ñalôm, ma aö gambo inñ ñalôm.”

³⁹ Têñ dinañ sêñsahê tiyham bu sêkôc inñ dôñ, magoc ñac gitôm dom, ma inñ kölhô gi. ⁴⁰ Ma inñ pi Bu Jordan ñadañga gi, ma mbo gameñ nañ muñ-nga Jon kêku lau mbo. ⁴¹ Lau daêsam sêsa sêtêñ inñ si, ma sêsôm têtj dau, “Jon kôm gênj dalô dañ dom. Magoc yom hoñ nañ inñ sôm pi ñgac dindec, nañ yom ñandô.” ⁴² Ma lau daêsam sêkêñ whiñ Yisu yêc gameñ dinañ.

11

Lasarus mbac ndu

¹⁻² Ñgac dañ ñaê Lasarus mbo malac Betani. Ma inñ ndê lhuwê lu sêmbo, dañ ndê ñaê Mata, ma dañ ñaê Maria, awhê nañ tiñambu tac bu ñamalu ñayham pi Pômdau gahi, ma puñ ña inñ kêclauñ. Têñ bêc dañ Lasarus gêm bac. ³ Goc Maria lu Mata sêkêñ yom têtj Yisu bocdec bu, “Pômdau, ñgac nañ am atac whiñ dec gêm bac.” ⁴ Yisu ñgô yom dau ma sôm, “Inñ gêm bac tu bu mbac ndu ñambwa-nga dom. Inñ gêm bac bu tôc Anötö ndê ñaclai ti waê asê, ma bu Anötö ndê Atu tap waê sa whiñ.”

⁵ Yisu tac whiñ Maria lu Mata ma Lasarus. ⁶ Tigen têtj ndoc inñ ñgô ñawaê bu Lasarus gêm bac, nañ inñ têtj inñ gi ñagahô dom. Inñ gacgeñ mbo gameñ dinañ gitôm bêc lu. ⁷ Goc inñ sôm têtj inñ ndê ñgacsêñomi, “Dalhô dambu datêñ gameñ Judia-nga dandi.” ⁸ Magoc ñac sêsôm, “Kêdôhônwaga, mba! Ñasawa apê lec lau bata Israel-nga nañ sêmbo dindê, nañ tac whiñ bu sêruc am ña hoc. Bocke dec am bu mbu ndi

tiyham?” ⁹ Ma Yisu ô yom ña yom gôliñ dañ, ma sôm, “Têñ bêc hoñ ac pô gameñ gitôm acgatu ñasawa 12, ma tiñambu ñasec sa. Ñamalac dañ bu êñsêlêñ têtj ndoc ac-nga, dec inñ oc tiñ gahi dom, bu inñ gêlic ñawê nom dindec-nga. ¹⁰ Magoc inñ bu êñsêlêñ têtj ôbwêc, dec inñ oc tiñ gahi, bu inñ ndê ñawê mba.” ¹¹ Goc Yisu gic têtj yom ma sôm, “Yac neñ silip Lasarus yêc bêc. Aö watêñ inñ wandi bu wauñ inñ sa.” ¹² Ma ñgacsêñomi sêsôm, “Pômdau, inñ bu yêc bêc yêc, dec inñ dau oc ñayham sa.” ¹³ Ñac gauc gêm bu Yisu sôm bu Lasarus mbo tali ma yêc bêc, magoc inñ ndê yom dau ñahu bu Lasarus mbac ndu su. ¹⁴ Goc Yisu sôm yom yêc awê têtj ñac bu, “Lasarus mbac ndu. ¹⁵ Tu mac-nga dec aö atac ñayham bu aö gambo g awhiñ inñ dom, bu kwahic dec mac oc akênj whiñ tu gênj nañ aö bu wakôm-nga. Bocdinañ yac datêñ inñ dandi.” ¹⁶ Ma Tomas, ñgacsêñom nañ sêsam bu Lôcmpôn, nañ sôm têtj ñgacsêñomi ñatô, “Ayôc! Dawhiñ inñ dandi, ma dambac ndu dawhiñ inñ.”

Yisu inñ yac neñ datisa ti dambo tanji ñahu

¹⁷ Yisu hôc asê gameñ Judia-nga ma tap sa bu sêkêñ Lasarus ndê ñamlañ yêc hocsuñ dañ gitôm bêc hale su. ¹⁸ Malac Betani yêc suñ sa têtj Jerusalem, señ ñasawa gitôm kilometa tö. ¹⁹ Ma lau Israel-nga daêsam sêsa akênj Jerusalem sêmeneñ, ma sêndôc sêwhiñ Mata lu Maria, bu sênem malô inñlu tu lhuñgac hu inñlu siñ-nga. ²⁰ Mata ñgô bu Yisu kêsêlêñ meñ, goc sa gi bu lic inñ, magoc Maria ndöc andu. ²¹ Têtj ndoc Mata hôc asê Yisu, nañ inñ sôm têtj inñ, “O Pômdau, am bu mbo, dec aö lhuñgac oc mbac ndu dom. ²² Magoc kwahic dec am mwênj hôc asê su, ma aö kayalê bu gênj bocke nañ am bu ndac têtj Anötö, nañ inñ oc kôm.” ²³ Ma Yisu sôm, “Am

lhômngac oc tisa ma mbo tali tiyham.”²⁴ Dec Mata ô yom ma sôm, “Aêc! Aô kayalê bu in oc tisa têt bêt nambu-nga nan lau batê hon oc sêtisa.”²⁵ Goc Yisu sôm, “Namalac si sêtisa ma sêmbo tali nahu, nan aô dau. Asa nan kêt whin aô ma mbac ndu su, nan oc mbo tali tiyham.”²⁶ Ma asa nan mbo tali ma kêt whin aô, nan oc ninga têt têt nambu-nga dom, in oc gacgen mbo tali. Am kêt whin yom dindéc, me mba?”²⁷ Ma Mata sôm, “Aêc Pômdau! Aô gakêt whin bu am Mesaya, ma Anötô ndê Atu nan in gic bata bu ênkin sip nom menj.”

²⁸ Mata sôm yom dinan su, goc mbu gi ma ta Maria têt in menj. Ma in sôm têt in, “Kêdôhônwaga menj su, ma in ndac am.”²⁹ Maria ngô su, goc tisa ngahô bu sa têt Yisu ndi.³⁰ Têt ndoc dinan Yisu hôt asê Betani su dom, in gacgen mbo gamej nan Mata hôt pi in.³¹ Lau Israel-nga nan sêmbo andu sêwhin Maria tu bu sênem malô in, nan sêlic in tisa ngahô ma kôlhô gi. Nac gauc gêm bu in oc têt sêhôn di bu tan lhungac mbo dindê, ma bocdinan sêsa si ma sêngkuc in.

³² Têt ndoc Maria hôt asê gamej nan Yisu mbo ma gêlic in, nan in hu dau sip nom yêc in gahi-nga, ma sôm, “O Pômdau, am bu mbo, dec aô lhungac oc mbac ndu dom.”

³³ Yisu gêlic Maria tan, ma gêlic lau Israel-nga nan sêwhin in, nan sêtan bocdinan, dec kêsahê ngawapac atu yêc ndê nalôm.³⁴ Ma in ndac, “Mac anshuh in yêc nde?” Ma sêsôm, “Mwenj Pômdau, ma lic.”³⁵ Têt dinan Yisu tasulu sa.³⁶ Ma lau Israel-nga dinan sêsôm, “Alic, in atac whin Lasarus ndu andô.”³⁷ Magoc natô sêsôm, “In kôm ngac tapec tandô po asê. Bocke dec in kôm Lasarus ngayham sa dom, ma in mbac ndu?”

Yisu unj Lasarus sa

³⁸ Têt dinan Yisu ndê nalôm ngawapac atu tiyham, ma in kêsêlêj

têt sêhôn gi. Nac sêkêt ngac batê dau ndê namlan yêc hocsun dan, ma sêmpi hoc dan gi ndôc sê awha ahuc.³⁹ Têt ndoc Yisu hôt asê, nan in sôm têt lau nan sêwhin in bu, “Mac ampi hoc dau sa.” Magoc ngac batê ndê lhuwê Mata sôm, “Pômdau! In yêc gitôm bêt hale su. Oc namanin sa su.”⁴⁰ Dec Yisu sôm, “Aô gasôm têt am su, bu kêt whin, dec am oc lic Anötô ndê nâclai ti ngawasi.”⁴¹ In sôm yom dinan su, goc lau sêmpi hoc dau sa. Ma Yisu tatic undambê ma sôm, “Daman, aô wanem danje am, bu am ngô anej yom.”⁴² Aô kayalê bu am kêt danam aô napan, magoc kwahic dec aô bu wanem danje am, bu lau nan sêlhac dec oc sêngô anej yom, ma sêkêt whin bu am kêkin aô gamej.”⁴³ Goc in mbwêc awha atu, “Lasarus! Sa mwenj!”⁴⁴ Dec Lasarus sa menj, ma po nan sêmpañ in gahi ti amba, ma po dan nan sêhi pi in ngagôn, nan gacgen sêyêc in. Ma Yisu sôm têt nac, “Akôc po su yêc in, ma akêt in lhôn di.”

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

⁴⁵ Tu gêt atu dinan-nga dec lau Israel-nga daêsam nan sêmbo sêwhin Maria ma sêlic gêt nan Yisu kôm, nan sêkêt whin in.⁴⁶ Magoc natô sêtêt lau Palêsai si, ma sic min pi gêt nan Yisu kôm.⁴⁷ Goc dabunjsiga atu-tu ti lau Palêsai sêmbwêc lau †Sanedrin-nga sêpitigen, ma sêndac nac, “Yac oc dakôm gêt sake? Ngac dinan kôm gêt dalô daêsam.”⁴⁸ Yac bu dalhac in ahuc dom, dec lau hon oc sêkêt whin bu in Mesaya dau. Ma lau Rom-nga oc sêmen ma sêsen yac nen gamej danem akij Anötô-nga ti yac lau Israel-nga hon su.”

⁴⁹ Têt yala dinan Kayapas in †dabunjsiga ngamata-nga. Ma in sôm têt lau Sanedrin-nga, “Mac nem gauc sa dom!”⁵⁰ In mbac ndu manj! Yham dom bu lau Israel-nga hon

sêninga. Ngac tigen bu mbac ndu ô lau hon, nan oc nayham hôc gêlêc su.”⁵¹ Kayapas sôm yom dinan nã in dau ndê gauc dom. Magoc têt yala dinan in dabun̄siga namata-nga, dec in sôm yom dau gitôm propet dan. Ma yom dau nahu bocdec bu. Yisu oc mbac ndu tu lau Israel-nga hon.⁵² Ma tu nac tawasê-nga dom. In oc mbac ndu tu Anötö ndê lau hon nan sêmbo gameñ nom-nga tidau-tidau, tu bu ndic nac hon sa sêpitigen.

⁵³ Bocdinan têt bêc dinan lau bata Israel-nga dinan sic hu sênsalê lêt bu sêndic Yisu ndu.⁵⁴ Ma tu dinan-nga Yisu kêsêlêñ mbo awê yêc lau Israel-nga nalôm dom. In kôlhô gi mbo malac Eprayim, nan yêc gameñ sawa namakê. Ma in ndê ngacsêñomi sêmbo gameñ dinan sêwhin in.

⁵⁵ Têt ndoc lau Israel si om atu Mwasin Pasowa-nga meñ kêtin, nã lau daêsam yêc gameñ namakê-nga sêpi Jerusalem si. Nac bu sêñkuc lau Israel si lêt sêmasan dau nawasi sa yêc Anötö an̄gô-nga mun su nan goc Pasowa nabêc hôc asê.⁵⁶ Ma nac sênsalê Yisu napan. Têt ndoc sêkac sa sêmbo lôm dabun̄, nan sêndac dandi, “Mac gauc gêm bocke? In oc meñ tu Mwasin Pasowa-nga, me mba?”⁵⁷ Tigen dabun̄siga atu-tu ti lau Palêsai sic atu lau bu asa bu tap gameñ nan Yisu mbo, nan sa, nan kêt nawaê têt nac, ma nac oc sêkôc in dôn.

12

Maria gêm oso Yisu

(*Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Luk 7:37-38*)

¹ Bêc 6 yêc dôn yêc bu Mwasin Pasowa-nga hôc asê, ma Yisu têt malac Betani gi. Lasarus, ngac nan in un sa akêt lau batê-nga, nan mbo malac dinan.² Ma yêc Lasarus ndê andu, nac sêndê mwasin tu Yisu-nga. Lasarus ti lau natô sen gêt

sêndôc sêwhin in, ma Mata gêm akin nac mbo.³ Goc Maria meñ, kôc a nakwi namalu nayham nan naôli atu sip kac dan, ma kêt pi Yisu gahi. Goc in pun in gahi na in dau kêclauñ. Ma gêt dau namalu hôñ dau sa ma gêm andu nalôm ahuc.

⁴ Têt dinan Judas Iskeriot, ngacsêñom nan tinambu hoc Yisu asê, nan sôm,⁵ “Bu namalu nayham dindêc naôli atu, gitôm denarii 300 nan dakôc ti naôli tu gwelen yala sambuc-nga. Tu sake-nga awhê dec kêyain? Gitôm bu dakêt têt lau sênemlihi, ma dakêt na-awa tu danem lau nalôm sawa sa-nga.”⁶ Judas sôm yom dinan, magoc in gauc gêm lau nalôm sawa dom. In sôm yom dinan nahu bu in ngac kan-nda. In yob ngac-sêñomi si talhi mone-nga, ma gêm kan mone natô bu nem dau sa.⁷ Magoc Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Mac alhac awhê dindêc ahuc dom. In yob gêt dau napan e kwahic dec, gic waê bêc sêñsuhun aô-nga.⁸ Lau nalôm sawa oc sêmbo sêwhin mac napan. Tigen aô oc wambo wawhin mac napan dom.”

Lau dabun̄siga sêkic yom pi Lasarus

⁹ Têt ndoc dinan lau Jerusalem-nga daêsam sêngô nawaê bu Yisu mbo malac Betani, dec sêsa si bu sêlic in. Ma nac bu sêlic Lasarus, ngac nan Yisu un sa yêc lau batê-nga, nan whin.¹⁰ Tu dinan-nga dabun̄siga atu-tu Israel-nga sêkic yom bu sêndic Lasarus ndu whin.¹¹ Nahu bu lau Israel-nga daêsam sêhu nac sin ma sêkêt whin Yisu tu Lasarus-nga.

Yisu sôc malac Jerusalem gi

(*Mat 21:4-9; Mak 11:7-10; Luk 19:35-38*)

¹² Têt ngalan̄sê lau daêsam nan sêmbo Jerusalem tu Mwasin Pasowa-nga sêngô nawaê bu Yisu kêsêlêñ mbo sen bu têt Jerusalem meñ.¹³ Bocdinan nac sêsa si bu

sêkôc in sa. Sêhôt tômtôm ñalaur ma sêmbwêc, “Hosana! Tampin in nan men gêm Pômdau anğô. Tampin lau Israel-nga si Kin.”¹⁴ Yisu kêsêlêñ men ndôc donki ñatu dan ñahô, ma ñalêñ dinan propet akwa dan ndê yom ñandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

¹⁵ O mac lau †Sayon-nga, atôc daôm dom. Alic mac nem Kin têñ mac men, ndôc donki ñatu ñahô. [Sek 9:9]

¹⁶ Yisu ndê ñgacsêñomi sêlic gêñ hon dinan, magoc ñac sêñyalê ñahu dom. Tigen ñambu, têñ ndoc Yisu tisa ti ñawasi atu, nan sêñyalê bu yom dau, nan sêto mun su, nan hêganôñ Yisu, ma tu dinan-nga lau sêkôm gêñ dinan têñ in.

¹⁷ L au daêsam nan sêmbu sêwhin Yisu têñ ndoc in mbwêc Lasarus ma un in sa akêñ lau batê-nga, nan sic min pi in ñapan. ¹⁸ Bocdinan lau daêsam sêngô ñawaê bu Yisu kôm gêñ dalô atu dinan, ma sêsa si bu sêlic in têñ bêc dinan. ¹⁹ Ma têñ têm lau Palêsai sêlic gêñ dau, nan sêsôm têñ dandi, “Alic, yac neñ yom hon ñandô mbasi. Yac oc dalhac in ahuc ñalêñ bocke? Lau hon oc sêñkuc in!”

Yisu sôm gwanan bu in oc mbac ndu

²⁰ Lau Grik ñatô sêmbu sêwhin lau nan sêpi malac Jerusalem tu sênem akin Anôtô-nga têñ om atu Pasowa-nga. ²¹ Lau Grik dinan sêtêñ Pilip, ñgacsêñom nan men akêñ malac Betsaida yêc gameñ Galili-nga, ma sêsôm têñ in bu, “O ñgac atu, yac bu alic Yisu.” ²² Dec Pilip gi sôm yom dau têñ Andru, ma inlu si sêsôm têñ Yisu. ²³ Yisu ñgô yom dau goc sôm yom gôlin dan bocdec bu, “Ndoc men sa bu ñamalac ndê Atu tap

in ndê waê atu sa. ²⁴ Aô wasôm yomandô têñ mac. Gêñ ñawhê dan bu sêsô sip nom ndi dom, dec gêñ tigen dau oc gacgen yêc. Magoc gêñ dau bu dasô sip nom ñalôm ndi, dec oc tibalê ma ñinga, magoc tinambu oc po pi men ma nem ñandô daêsam tiyham. ²⁵ Asa nan tac whin bu sap gêñ nom-nga dôñ ñapan tu mbo tali-nga, nan oc ñinga. Magoc asa nan bu hu gêñ nom dindéc-nga sin tu êñkuc aô-nga, nan tap sen ndôc tali têñ têm ñambu-nga-nga sa. ²⁶ Asa nan gauc gêm bu nem akin aô, nan men êñkuc aô. Ma gameñ nan aô oc wambo, nan in nan gêm akin aô, nan oc mbo bocdinan. Lau hon nan sem akin aô, nan Daman oc toc ñac sa.

²⁷ “Kwahic dec aô neñ ñalôm kedehe aô ñandô. Tigen aô wandac Daman bu êñgaho aô su yêc ndoc ñawapac-nga dindéc dom. Mba! Tu gêñ dau dindéc-nga dec aô gameñ. ²⁸ Daman, aô wasa lêñ dindéc tu bu wapo nem waêm sa.”

Yisu sôm yom dinan, ma awha dan sa akêñ undambê bocdec bu, “Aô gatap waêñ sa tu am-nga su, ma watap sa tiyham.” ²⁹ Lau daêsam nan sêmbu gameñ dinan sêngô ñakêcsia dau, ma ñatô sêsôm bu wapap gic. Ma ñatô sêsôm bu anela dan sôm yom têñ Yisu. ³⁰ Magoc Yisu sôm, “Awaha dinan sa tu aô-nga dom, magoc sa tu mac-nga. ³¹ Kwahic dec ti ndoc Anôtô êmatôc lau nom dindéc-nga. Ma in oc êmasuc nom dindéc ñadau su.* ³² Magoc têñ ndoc sêndic aô pi a ma sêsun aô sa yêc nom, nan aô oc wahê ñamalac akêñ gameñ hon sêtêñ aô sêmen.” ³³ Yisu sôm yom dinan bu tôc ñalêñ nan in oc mbac

* **12:31:** Yisu sôm bu Anôtô oc êmasuc nom dindéc ñadau su. Têñ ndoc Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, in ku Sadañ ndê ñaclai dulu-alic Jon 16:33; Kol 2:15; Hib 2:15; ma 1 Jon 3:8. Yisu ku in dulu su yomandô, magoc Anôtô kên ñasawa têñ Sadañ ma in kôm in ndê gwelen yêc nom - alic Epe 2:2; 2 Kor 4:4; ma 1 Jon 5:19. Bocdinan lau nan sêkêñ whin sic waê bu sêlhac ñanga ma sêndic sin têñ Sadañ, (Jon 17:15; Epe 6:10-18) ma Anôtô kên ñaclai têñ ñac bu sêku in dulu (Rom 16:20). Têñ bêc ñambu-nga, Anôtô oc sen Sadañ ti in ndê anela ti lau sac su ma in ndê ñaclai oc pacndê sambuc (Rev 20:2-3, 10).

ndu, nan asê.

³⁴ Ma lau dinan sêo in awha ma sêsôm, “Sêto yom yêc buku yomsu-nga, nan sôm bu Mesaya oc mbo napan. Ma bocke dec am sôm bu nac oc sêsun Namalac ndê Atu sa? Namalac ndê Atu dau in asa?” ³⁵ Goc Yisu sôm, “Ya nawê oc mbo whin mac nasawa saun, ma boc-dinan anşêlêş ambo nawê dau nalôm, bu nasec nem mac ahuc dom. Lau nan sêşşêlêş sêmbo nasec nalôm, nan sem gauc gameş nan oc sêndi nan. ³⁶ Akêş whin Nawê dau nan kwahic dec mbo whin mac, ma mac oc ati lau nawê-nga.” Yisu sôm yom dau su, goc hu nac sin, ma sin dau têtş nac.

Lau daêsam sêkêş whin Yisu dom

³⁷ Yisu kôm gêtş dalô daêsam yêc lau Israel anşô-nga, magoc daêsam sêkêş whin dom bu in Mesaya dau. ³⁸ Ma bocdinan yom nan propet Aisaya to mun su, nan şandô sa. Yom dau yêc bocdec:

Pômdau, nac si asa kêtş whin yom nan yac ahoc asê?

Ma nac si asa ndê gauc sa pi am nem şaclai atu, nan am têtş tiawê?

[Ais 53:1]

³⁹ Bocdinan Anôtô ndê propet Aisaya têtş asê gwanan bu lau dinan sêtôm dom bu sêkêş whin. Ma in to yom dan tiyham bocdec bu:

⁴⁰ Pômdau kôm nac si tandô tipec, ma nac si nalôm şadandi. Bocdinan gitôm dom bu sêlic şa tandô, ma sêtşyalê yêc nac si nalôm. Ma gitôm dom bu nac sênem dau kwi, ma wakôm nac şayham sa tiyham. [Ais 6:10]

⁴¹ Aisaya to yom dau, şahu bu in gêlic Yisu ndê şawasi su, ma bocdinan dec sôm yom asê pi in.

⁴² Yom dau yêc bocdinan, magoc lau Israel-nga daêsam sêkêş whin Yisu, ma nac si lau bata şatô sêwhin. Tigeş nac sêtôt si sêkêş whin in tiawê dom, şahu bu nac sêtôt bu lau Palêsai oc sêtin nac su yêc gôlôwac

Israel-nga. ⁴³ Nac atac whin bu şamalac sêlic nac şayham ma sêkeş waê têtş nac, hôt gêlic bu sêtap waê sa yêc Anôtô.

⁴⁴ Ma Yisu sôm yom awha atu, “Asa nan kêtş whin aô, nan kêtş whin aô tanwasêtş dom. In kêtş whin in nan kêtşin aô gameş, nan whin. ⁴⁵ Ma asa nan gêlic aô, nan gêlic in nan kêtşin aô gameş, nan bocdinan. ⁴⁶ Aô gahôt asê nom gitôm ya nawê, bu lau hoş nan sêkêş whin aô, nan oc sêmbo nasec dom. ⁴⁷ Asa nan şgô aneş yom magoc danşa wambu dom, nan aô dauş oc wamatôt in dom. Bu aô gameş bu wamatôt lau nom-nga dom, magoc bu wanem nac si. ⁴⁸ Lau hoş nan sêkôt aô ti aneş yom sa dom, nan oc sêtap matôt sa têtş bêc şambu-nga. Ma nac si matôt şahu sip nac sêkôt aneş yom sa dom. ⁴⁹ Bu aô gasôm dauş neş yom dom. Damaş nan kêtşin aô gameş, nan gic atu yom hoş tu wasôm asê-nga. ⁵⁰ Ma aô kayalê bu yom nan in gic atu, nan ti şamalac si seş sêndôt tali şapan-nga. Bocdinan anyalê bu yom hoş nan aô gasôm, nan kêtş yom nan Damaş dau kêtş têtş aô.”

13

Yisu kêtşwasin şgacsêtşnomi gahi

¹ Lau Israel-nga si om atu mwasinş Pasowa-nga meş kêtşin, ma Yisu kêtşyalê bu ndoc meş hôt asê su, bu in hu nom dindec sin ma mbu têtş Damba ndi. In atac whin in dau ndê lau nan sêmbo nom, ma in bu têtş asê tiawê, şalêtş nan in atac whin nac ndu andô. ² In ti ndê şgacsêtşnomi sêndôt sêwhin dau bu sêneş gêtş, ma Judas Iskeriot, Saimon ndê atungac, mbo whin nac. Sadaş sip in ndê nalôm munş su, ma kêtş gauc têtş in bu hoc Yisu asê. ³ Yisu kêtşyalê bu Damba kêtş gêtş hoş sip in amba, ma bu in meş akêtş Anôtô, ma oc mbu têtş in ndi. ⁴ Bocdinan in tisa yêc tebo,

kac in ndê ñakwê awê-nga su, ma kic po dapuñ dauñ-nga dan pi in ñampê. ⁵ Goc in tac bu sip suc dan, ma gic hu kégwasin ñgacsêñomi gahi, ma puñ ña po nan in kic pi ñampêbalê. ⁶ In têt Saimon Pita men, ma Pita ndac, “Pômdau, am bu êmgwasin aô gahin whin, a?” ⁷ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Kwahic dec am nem gauc sa dom pi gêt nan aô gakôm gambo, tigen tinjambu am oc êmyalê.” ⁸ Magoc Pita sôm, “Mba! Am êmgwasin aô gahin dom andô!” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô bu wanğwasin am dom, dec am oc ti aneñ dan dom.” ⁹ Dec Pita sôm, “Bocdinañ Pômdau, êmgwasin aô gahin ñambwa dom, magoc aman ti ñagôlôn whin!” ¹⁰ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Namalac nan gêlin bu su, nan tinjambu êngwasin gahi ñambwa, dec in ndê ñamlic sambuc ñawasi sa. Aô wasôm têt mac lau dinañ bu mac ñawasi sa su, magoc mac hon dom.” ¹¹ Yisu kèyalê ñgac nan oc hoc in asê, ma tu dinañ-nga sôm bu ñac hon ñawasi dom.

¹² Yisu kégwasin ñac hon gahi pac-ndê, dec sôc in ndê ñakwê awê-nga sa tiyham, ma mbu gi ndôc ndê mala. Ma in ndac, “Mac anyalê gêt nan aô gakôm têt mac, nan ñahu, me mba?” ¹³ In solop bu mac asam aô bu ‘Kêdôhônğwaga,’ ma ‘Pômdau,’ bu aô dauñ dindéc. ¹⁴ Ma kwahic dec aô, mac nem kêdôhônğwaga ma Pômdau, kagwasin mac gahim. Ma aô wasôm têt mac, bu anğwasin nem asidôwai si gahi bocdinañ. ¹⁵ Aô gatôc ñadôn têt mac, bu mac alic ma akôm tôm aô gakôm têt mac. ¹⁶ Aô wasôm yom ñandô, bu ñgac akin dan hóc gêlêc in ndê ñadau dom, ma ñgac ahen-nga hóc gêlêc in nan kêkin in, nan dom. ¹⁷ Kwahic dec aô gawhê gêt dindéc sa ma mac anyalê, ma mac bu akôm ñandô sa, dec oc atap Anötô ndê mwasin sa.”

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Aô gasôm yom dindéc pi mac hon dom, bu aô kayalê lau nan aô kayalin ñac sa. Tigen yom dan nan sêto yêc, nan oc ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec bu, ‘*Ñgac nan gêt gêt whin aô, nan kêt kisa aô.*’” ¹⁹ Aô gasôm yom asê gwanan pi gêt dau, bu têt têt gêt dau hóc asê, nan mac oc akêt whin bu aô Mesaya dau. ²⁰ Aô wasôm yom ñandô têt mac, bu asa nan kôc ñamalac nan aô kakin in, nan sa, nan kôc aô dauñ sa. Ma asa nan kôc aô sa, nan kôc in nan kêkin aô gameñ, nan sa.”

²¹ Yisu sôm yom dinañ su, ma in ndê ñalôm ñawapac ñandô, dec sôm, “Yomandô aô wasôm têt mac, bu ñgac dan mbo dec, nan oc hoc aô asê.” ²² Yisu ndê ñgacsêñomi sêngô yom dinañ ma tahê dandi, bu ñac sem gauc bu ñgac nan in sôm yom pi, in asa. ²³ Ñgacsêñom nan Yisu tac whin ndu andô, nan ndôc gi pan Yisu. ²⁴ Dec Saimon Pita gic amba têt in, ma sôm, “Am ndac in bu in sôm yom pi asa.” ²⁵ Goc ñgacsêñom dau têt sac Yisu, ma ndac, “Pômdau, asa?” ²⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ñgac nan aô wapuc bolom dindéc sip sulu ma wakêt têt in.” Goc in puc bolom sip sulu ma kêt têt Judas Iskeriot, Saimon atuñgac. ²⁷ Judas kôc bolom dau su, ma ñagahô Sadan sip in ndê ñalôm. Ma Yisu sôm têt in, “Sa ndi, ma gêt nan am gauc gêm bu kôm, nan kôm ñagahô.” ²⁸ Lau hon nan sêndôc tebo, nan sêngô yom nan Yisu sôm têt Judas, magoc sênyalê ñahu dom. ²⁹ Judas in ñgac nan yob ñac si talhi mone-nga, ma bocdinañ dec ñgacsêñomi ñatô gauc gêm bu Yisu kêkin in sa gi bu nemlhi gêt tu Mwasin Pasowa-nga, me bu kêt gêt têt lau ñalôm sawa. ³⁰ Judas gêt bolom nan Yisu kêt têt in, ma sa awê gi. Ma gameñ ñasec sa.

Yisu sôm ñgac hoc in asê-nga asê

Yomsu wakuc

³¹ Judas sa gi su, ma Yisu sôm, “Kwahic dec ñamalac ndê Atu oc tap in ndê waê sa, ma in oc po Anôtô ndê waê sa whin. ³² Ma Anôtô oc kêñ dau ndê ñawasi têtñ ndê Atungac bu po Atu ndê waê sa. Ma in oc po ndê waê sa ñagahô enj.

³³ “O anenj lau hac. Aô wambo wawhinj mac ñasawa sauñ enj. Tinjambu mac oc anjalê aô, tigenj tôm aô gasôm têtñ lau bata Israel-nga su, dec wasôm têtñ mac bu gameñ nanj aô bu wandi, nanj mac atôm dom bu amenj. ³⁴ Kwahic dec aô wakêñ yomsu wakuc têtñ mac bocdec bu. Akêñ nem atac whinj lom daôm. Tôm aô atac whinj mac, dec mac atac whinj nem asidôwai bocdinañ. ³⁵ Ma têtñ ndoc lau honj sêlic mac nem mêtê atac whinj daôm-nga, dec ñac oc sêñyalê pi ñandô bu anenj ñgacsêñomi mac.”

Yisu sôm asê bu Pita oc sêc in ahuc
(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*)

³⁶ Goc Saimon Pita ndac inj bu, “Pômdau, am oc mbo nde?” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Gameñ nanj aô oc wandi, nanj am gitôm dom bu êmkuc aô kwahic dec. Magoc tinjambu am oc êmkuc aô mwenj.” ³⁷ Goc Pita ndac, “Pômdau, tu sake-nga am sôm bu kwahic dec aô gatôm dom bu wanjuc am? Aô wakêñ dauñ sambuc e nditôm wambac ndu tu am-nga.” ³⁸ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am gauc gêm bu am gitôm bu mbwac ndu tu aô-nga, a? Aô wasôm yomandô têtñ am, bu ôbwêc dau dindéc am oc sêc aô ahuc tidim tô muñ, goc dalec oc tanj.”

14

Yisu ti señ datêñ in Damba-nga

¹ Ma Yisu sôm têtñ ndê ñgacsêñomi, “Ambo ti nem ñalôm ñawapac dom. Akêñ whinj Anôtô, ma akêñ whinj aô bocdinañ. ² Ñalôm daêsam yêc

Damanj ndê andu. Bu mba, oc wasôm yom dindéc asê têtñ mac dom. Aô watêñ Damanj ndê andu dau wandi, bu wamasan mac nem malam. ³ Aêc, aô oc wandi, ma wamasan nem malam, ma tinjambu aô wambu wameñ ma wakôc mac sa bu amenj andôc gameñ dinañ awhinj aô. ⁴ Mac anyalê señ têtñ gameñ nanj aô oc wandi.” ⁵ Magoc Tomas sôm têtñ in, “Pômdau, yac am gauc gameñ nanj am oc ndi, ma bocdinañ ñalêñ bocke dec yac oc anyalê señ bu atêñ gameñ dau andi?” ⁶ Ma Yisu sôm, “Aô dauñ gati señ, ma yom ñandô ti mac andôc tamli ñahu yêc aô. Aô tanwasêñ gati señ bu ñamalac sêtêñ Damanj sêndi, ma señ danj yêc dom. ⁷ Mac bu anyalê aô ñapep, dec oc anyalê Damanj whinj. Ma kwahic dec ma ndi, mac anyalê inj, ma mac alic inj su.” ⁸ Goc Pilip sôm, “Pômdau, tôc Damam têtñ yac, nanj goc nditôm.” ⁹ Ma Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “O Pilip, aô gambo gawhinj mac ñasawa baliñ su, ma bocke am kêyalê aô dom? Tu sake-nga am sôm têtñ aô bu watôc Damanj têtñ mac? Aô wasôm têtñ am, bu asa nanj gêlic aô su, nanj gêlic Damanj su bocdinañ. ¹⁰ Aô gasôm su, bu aô gambo Damanj ñalôm, ma in mbo aô ñalôm. Mac akêñ whinj yom dau, me mba? Yom nanj aô gasôm, nanj aô tanwasêñ neñ yom dom. Damanj nanj mbo aô ñalôm, nanj kôm inj ndê gweleñ ña aô. ¹¹ Aô gasôm bu aô gambo Damanj ñalôm, ma in mbo aô ñalôm. Akêñ whinj anenj yom dinañ. Magoc mac bu akêñ whinj anenj yom dom, dec gauc nem gêtñ atu-tu nanj aô gakôm ña Damanj ndê ñaclai, ma akêñ whinj tu gêtñ dinañ-nga. ¹² Aô wasôm yom ñandô têtñ mac, bu asa nanj kêñ whinj aô, nanj oc kôm gêtñ atu-tu gitôm aô gakôm. Ma in oc kôm gêtñ atu-tu nanj hôc gêtñ in dinañ su. Ñahu bu kwahic dec aô watêñ Damanj wandi. ¹³ Ma aô wakôm gêtñ bocke nanj mac atenj

tu aneñ ñaê-nga, ma ñalêñ dinanñ aô wapo Damanñ ndê waê sa. ¹⁴ Ateñ gêñ tu aneñ ñaê-nga, ma aô wakôm gêñ dau ñandô sa.”

Yisu gic bata bu êñkiñ Nalau Dabuñ

¹⁵ Ma Yisu sôm, “Mac bu atac whiñ aô, dec danam wambu aneñ yom. ¹⁶⁻¹⁷ Ma aô wandac Damanñ, ma inñ oc kêñ Nalau Yom Nandô-nga bu meñ mbo whiñ mac ñapañ eñ. Inñ oc puc mac dôñ ti nem mac awham ô aô. Lau sac nom-nga oc sêkôc inñ sa dom, bu ñac sêtôm dom bu sêlic inñ me sêñyalê inñ. Tigenñ mac anñyalê inñ, bu inñ mbo whiñ mac, ma oc mbo mac nem ñalôm. ¹⁸ Aô wahu mac siñ bu ambo atôm mosibu dom. Mba! Aô dauñ watêñ mac waloc.

¹⁹ “Ñasawa sauñ ma lau nom-nga oc sêlic aô tiyham dom, tigenñ mac oc alic aô. Nahu bu aô oc watisa tiyham ma wambo tanli, ma tu dinanñ-nga dec oc nditôm bu mac ambo tamli ñapañ awhiñ. ²⁰ Têñ têm dinanñ, mac oc anñyalê bu aô gambo Damanñ ñalôm, ma mac ambo aô ñalôm, ma aô gambo mac ñalôm. ²¹ Asa nanñ kôc aneñ yomsu sa yêc inñ ndê ñalôm ma danğa wambu, nanñ tôc asê bu inñ atac whiñ aô ñandô, ma Damanñ oc atac whiñ inñ bocdinanñ. Ma aô dauñ oc atac whiñ inñ, ma watôc dauñ asê têtñ inñ.”

²² Goc ñgacsêñom danñ ñaê Judas sôm, “Pômdau, tu sake-nga am sôm bu tôc daôm asê têtñ yac, magoc têtñ lau nom-nga honñ dom?” (Ñgacsêñom dinanñ inñ Judas Iskeriot dom.) ²³ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Asa nanñ atac whiñ aô, nanñ oc danğa wambu aneñ yom. Ma Damanñ oc atac whiñ inñ ma alu oc atêñ inñ aloc ma ambo awhiñ inñ. ²⁴ Yom nanñ aô gasôm asê têtñ mac, nanñ aô dauñ neñ yom dom. Damanñ nanñ kêkiñ aô gameñ, nanñ ndê yom.

Tigenñ lau nom-nga nanñ atac whiñ aô dom, nanñ danğa wambu aneñ yom dau dom.

²⁵ “K wahic dec aô gambo gawhiñ mac ma gasôm yom honñ dindec têtñ mac. ²⁶ Magoc tiñambu, Damanñ oc êñkiñ Nalau Dabuñ nem aô anôñ têtñ mac loc bu nem mac sa. Inñ oc êndôhônñ mac pi gêñ honñ, ma kêñ mac gauc nem yom honñ nanñ aô gasôm têtñ mac su. ²⁷ Aô wakêñ aneñ yom malô têtñ mac bu yêc mac ñapañ, dec ambo ti atac malô. Bu yom malô nanñ aô oc wakêñ têtñ mac, nanñ hóc gêlêc lau nom-nga si su. Bocdinanñ ahêgo daôm dom, ma atôc daôm dom.

²⁸ “Aô gasôm têtñ mac bu aô oc wahu mac siñ, ma tiñambu oc wambu wameñ tiyham. Ma mac bu atac whiñ aô, dec mac oc atac ñayham bu aô watêñ Damanñ wandi, bu Damanñ hóc gêlêc aô su. ²⁹ Kwahic dec aô gasôm yom dindec têtñ mac gwananñ, bu tiñambu têtñ ndoc aneñ yom dau ñandô sa, nanñ goc mac oc akêñ whiñ aô.

³⁰ “Ndoc tiapê, dec gitôm dom bu wasôm yom daêsam têtñ mac. Nahu bu nom dindec ñadau kêpiñ bu meñ. Inñ dau ndê ñaclai mba bu kôm gêñ danñ têtñ aô. ³¹ Magoc aô wakôm gêñ honñ nditôm Damanñ gic atu aô, ma ñalêñ dinanñ dec lau nom-nga oc sêñyalê bu aô atac whiñ Damanñ. Bocdinanñ atisa ma dalhõ.”

15

Yisu gêm dôhônñ dau pi a wain

¹ Ma Yisu sôm, “Aô a wain ñandô,* ma Damanñ ti ôm wain-nga ñadau. ² A wain ñasanğac honñ nanñ sêlhac wain nahu aô dauñ ma sem ñandô dom, nanñ Damanñ oc so kic. Ma ñasanğac nanñ sem ñandô, nanñ inñ oc ndic sêli bu kôm ñawasi sa ma nem ñandô daêsam. ³ Ma ñalêñ tigenñ,

* **15:1:** Yêc Yom Lêñsêm Akwa Anötö gêm dôhônñ lau Israel-nga pi a wain - alic BW 80:8-16, Ais 5:1-7; ma Jer 2:21. Magoc ndoc daêsam lau Israel sêso Anötö ndê mêtê. Yisu gêm dôhônñ dau pi a wain, ma sôm bu inñ a wain ñandô.

yom nanj aö gasôm têtj mac su, nanj kôm mac nem ñalôm ñawasi sa su. ⁴ Asap aö dôj, ma aö wasap mac dôj bocdinaj. A wain ñasañgac danj bu sap ñahu dôj dom, dec oc tôm dom bu nem ñandô yêc dau-ñga. Ma mac bocdinaj. Mac bu asap aö dôj dom, dec oc tôm dom bu mac anem ñandô. ⁵ Aö gatôm a w ain ñahu, ma mac atôm ñasañgac. Asa nanj sap aö dôj, ma aö wasap inj dôj, nanj oc nem ñandô daêsam. Mac bu asap aö dôj dom, dec oc atôm bu akôm gêtj ñayham danj dom. ⁶ Asa nanj sap aö dôj dom, nanj gitôm ñasañgac nanj kegwelec sip nom ma tibasô. Ma ñasañgac kainj dinaj oc sêhoj sa ma sêkêtj pi ya ndi ma ya neñ su.

⁷ “Mac bu asap aö dôj, ma bu akôc aneñ yom sa tidôj yêc nem ñalôm, dec gêtj bocke nanj mac bu atac whiñ, nanj atej têtj Anötö, ma inj oc kêtj têtj mac. ⁸ Asap aö dôj ma anem ñandô daêsam, dec oc whê mac sa bu aneñ ñgacsêñomi ñandô, ma ñalêtj dinaj mac oc apo Damanj ndê waê sa. ⁹ Aö atac whiñ mac, gitôm Damanj atac whiñ aö. Kwahic dec ambo aneñ atac whiñ ñalôm. ¹⁰ Aö danj wambu yom hoj nanj Damanj gic atu aö, ma aö gambo inj ndê atac whiñ ñalôm. Ma mac bu danj wambu yom nanj aö gac atu mac, dec mac oc ambo aneñ atac whiñ ñalôm.

¹¹ “Aö gasôm yom dindec têtj mac, tu bu aneñ atac ñayham nem mac nem ñalôm ahuc. Ma aneñ atac ñayham oc êñsalê mac ahuc. ¹² Aneñ yomsu dau dec, bu mac atac whiñ nem asidôwai, gitôm aö atac whiñ mac. ¹³ Ñamalac nanj kêtj dau sambuc ma mbac ndu ô inj ndê asidôwa, nanj ndê mêtê atac whiñ-ñga hêc gêtjêc lau hoj si su.

¹⁴ “Mac bu anjuc aö neñ yomsu ma akêtj nem atac whiñ lom daôm, nanj mac ati aneñ lau atac whiñ-ñga. ¹⁵ Ñadau danj oc sôm gêtj hoj asê têtj inj ndê lau akinj dom. Magoc

gêtj hoj nanj aö gangô yêc Damanj, nanj aö gawhê sa têtj mac su. Tu dinaj-ñga aö wasam mac bu lau akinj tiyham dom, magoc aö wasam mac bu aö neñ lau atac whiñ-ñga. ¹⁶ Mac anjuc aö tu daôm nem gauc-ñga dom. Mba! Aö dauj kayaliñ mac sa, ma kakinj mac bu asa andi ma anem ñandô daêsam, nanj oc yêc ñapanj. Ma têtj ndoc dinaj, gêtj sake nanj mac atej têtj Damanj anem aö anôtj, nanj inj oc kêtj têtj mac. ¹⁷ Aö neñ yomsu dau bocdec bu, atac whiñ mac nem asidôwai andic ñawaê.”

Lau nom-ñga atac tec Yisu ndê lau

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Têtj ndoc lau sac nom-ñga atac tec mac, nanj gauc nem bu ñac sêtec aö muñ su. ¹⁹ Mac bu anjuc lau nom-ñga si mêtê, dec lau nom-ñga oc atac whiñ mac, ñahu bu ñac atac whiñ ñac dau si lau. Magoc mac ambo atôm lau nom-ñga dom, bu aö kayaliñ mac sa su yêc ñac, ma tu dinaj-ñga dec ñac oc sêtec mac.

²⁰ Gauc nem yom nanj aö gasôm têtj mac bocdec bu, ‘Ñgac akinj danj oc hêc gêtjêc inj ndê ñadau dom.’ Lau nom-ñga sêkêtj kisa aö, ma oc sêkêtj kisa mac bocdinaj. Ñac sêkôc aneñ yom sa dom, ma bocdinaj ñac oc sêkôc mac nem yom sa dom. ²¹ Ñac oc sêkôm gêtj hoj dinaj têtj mac tu mac akêtj whiñ aö-ñga, ñahu bu ñac sêñyalê inj nanj kêtj aö gameñ, nanj dom.

²² “Aö bu wameñ ma wahoc neñ yom asê têtj ñac dom, dec ñac si giso mba. Magoc ñac sêñgô aneñ yom hoj su ma sêkêtj whiñ dom, dec ñalêtj mba bu sêmasañ yom têtj Anötö tu ñac si giso-ñga. ²³ Asa nanj atac tec aö, nanj atac tec Damanj whiñ. ²⁴ Aö gakôm gêtj dalô yêc ñac si anjô-ñga, nanj ñamalac danj gitôm dom bu kôm. Aö bu watôc têtj ñac dom, dec ñac si giso mba. Magoc ñac sêlic su, ma sêkêtj whiñ

aô dom. Mba! Nac sêtec aô, ma sêtec Damanj whiñ. ²⁵ Ma bocdinañ Anötö ndê yom nañ sêto yêc ñac si buku yomsu-nga,† nañ dec ñandô sa. Yom dau sôm bu, ‘*Nac atac tec aô ñambwa.*’

²⁶ “Tiñambu, aô wañkiñ Nalau meñ bu puc mac dôñ ma nem mac awham sa. Iñ Nalau nañ sa akêñ Damanj, ma sôm yom ñandô enj. Ma têtñ ndoc inj meñ, nañ inj oc hoc yom ñandô asê pi aô. ²⁷ Ma mac oc ahoc yom ñandô asê pi aô bocdinañ, bu mac ambo awhiñ aô têtñ ñamata-nga e meñ têtñ dec.

16

¹ “Aô gasôm yom hoñ dindéc têtñ mac bu wapuc mac dôñ, bu ahu nem akêñ whiñ aô siñ dom têtñ ndoc mac atap kisa sa. ² Lau Israel-nga oc sêmasuc mac su yêc gôlôwac Israel-nga. Ndoc oc meñ, nañ lau oc sêndic mac nem lau ñatô ndu, ma ñac oc gauc nem bu sêkôm gêñ ñayham tu sênem akiñ Anötö-nga. ³ Nac sêñyalê Damanj dom, ma sêñyalê aô dom, ma tu dinañ-nga dec ñac oc sêkôm bocdinañ têtñ mac. ⁴ Magoc kwahic dec aô gasôm yom dindéc têtñ mac, bu têtñ ndoc gêñ dau hôc asê mac, nañ gauc nem bu aô gakêñ puc mac gwanañ su.”

Nalau Dabuñ ndê gwelen

“Aô gasôm yom dinañ asê têtñ mac muñ su dom, ñahu bu aô gambo gawhiñ mac. ⁵ Magoc kwahic dec aô oc wahu mac siñ, ma wambu watêtñ inj nañ kêkiñ aô gameñ, nañ wandi. Ma bocke dec mac nem dañ ndac aô pi gameñ wandi-nga dom? ⁶ Tigenj tu aô

gasôm bu wahu mac siñ-nga, dec kayalê bu mac nem ñalôm ñawapac ñandô. ⁷ Aô wasôm yom ñandô têtñ mac, bu aô bu wahu mac siñ dec oc wanem mac sa. Aô bu wahu mac siñ dom, goc Nalau Nem Mac Sa-nga oc têtñ mac meñ dom. Magoc aô bu wandi, dec aô wañkiñ inj têtñ mac meñ. ⁸ Ma têtñ ndoc inj meñ, nañ inj oc tôc lau nom-nga si giso asê tiawê pi sac, ma pi lêtñ gitêtñ, ma pi Anötö ndê matôc. ⁹ Inj oc tôc ñac si sac ñahu asê, nañ sip ñac sêkêñ whiñ aô dom. ¹⁰ Ma inj oc tôc asê bu lau nom-nga sêñyalê Anötö ndê lêtñ gitêtñ dom, bu aô oc watêtñ Damanj wandi, ma mac oc alic aô tiyham dom.* ¹¹ Ma inj oc tôc asê bu Anötö oc êmatôc sac hoñ, tôm kwahic dec inj oc êmatôc nom dindéc ñadau.

¹² “Yom daêsam yêc bu wasôm têtñ mac, magoc mac atôm dom bu akôc sa. ¹³ Magoc têtñ ndoc Nalau Yom Nandô-nga meñ su, nañ inj oc nem mac sa bu añyalê yom ñandô hoñ. Nahu bu inj oc sôm dau ndê yom asê dom, magoc yom hoñ nañ inj ñgô yêc alu Damanj, nañ dec inj oc hoc asê. Ma inj oc kêñ puc mac pi gêñ nañ oc hôc asê tiñambu. ¹⁴ Nalau Dabuñ oc po aneñ waêtñ sa, ñahu bu inj oc kôc aô dauñ neñ yom, ma hoc asê têtñ mac. ¹⁵ Damanj ndê gêñ hoñ ti aô neñ, ma tu dinañ-nga dec gasôm têtñ mac bu gêñ hoñ nañ Nalau oc hoc asê têtñ mac, nañ meñ akêñ aô neñ.”

Nalôm ñawapac oc nem dau kwi ti atac ñayham

¹⁶ Goc Yisu sôm, “Ñasawa saun mac oc alic aô dom, ma ñasawa saun

† **15:25:** Yom dau yêc BW 35:19, 69:4. Têm ñatô lau Israel sêsam Anötö ndê yom nañ kwahic dec dasam bu Yom Lêñsêm Akwa nañ bu ‘Buku Yomsu-nga.’ Magoc ñaê ‘Buku Yomsu-nga’ dau hêganôñ buku amanđañ nañ Moses to (Genesis, Eksodas, Levitikas, Namba ma Diuteronomi). * **16:10:** Yom dau ñahu yêc awê dom. Lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec bu. Lau nom-nga sêtec Yisu ma sêkic yom bu sêndic inj ndu. Nac si gauc sa dom, ma sêlic inj gitôm ñgac sac dañ. Magoc Anötö uñ inj sa, ma kôc inj sa pi undambê gi, dec tôc asê bu Yisu inj ñgac gitêtñ. Bocdinañ Nalau Dabuñ oc tôc asê bu lau nom-nga si gauc sa pi Yisu dom. Ma lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Yisu oc pi undambê ndi ma gitôm dom bu êndôhônj lau nom-nga pi lêtñ gitêtñ tiyham, dec Nalau oc meñ bu whê ñac si gauc sa pi mêtê sac ma mêtê gitêtñ.

mac oc alic aõ tiyham.”¹⁷ Yisu sôm yom dinan, goc in ndê ngacsêjomi sem yomgalôm, ma ñatô sêsôm têtj dandi, “Yom bocke dec in sôm bu ñasawa sauñ yac oc dalic in dom, ma ñasawa sauñ yac oc dalic in tiyham? Ma in sôm bu in oc têtj Damba ndi.”¹⁸ Goc sêndac dandi ñapañ bu, “In ndê yom dinan pi ñasawa sauñ, nañ ñahu bocke? Yac tanjalê in ndê yom ñahu dom.”

¹⁹ Yisu kêyalê bu ñac bu sêndac in pi yom dau, dec sôm têtj ñac, “Aõ gasôm bu ñasawa sauñ mac oc alic aõ dom, ma ñasawa sauñ mac oc alic aõ tiyham. Tu sake-ñga mac am yomgalôm pi yom dau?”²⁰ Yomandô aõ wasôm têtj mac, bu têtj ndoc aõ wahu mac sin, nañ mac oc ahu danjibo asê ma atan, magoc lau sac nom-ñga oc atac ñayham sa. Mac oc ambo ti nem ñalôm ñawapac, magoc tinjambu mac nem ñalôm ñawapac oc nem dau kwi ti atac ñayham. ²¹ Oc nditôm awhê tidaê nañ ndê ndoc men sa bu kôc balêkoc-ñga. In ñalôm ñawapac bu in kêsahê ñandê atu. Tigeñ têtj ndoc in kôc balêkoc dau su, nañ in oc gauc nem ñandê dau tiyham dom, bu in atac ñayham sa bu in ndê balêkoc hôc asê su. ²² Ma mac bocdinan, kwahic dec mac ambo ti ñalôm ñawapac, magoc tinjambu aõ walic mac tiyham, ma têtj ndoc dinan, mac oc atac ñayham atu. Ma lau dan oc sêkôc atac ñayham su yêc mac dom. ²³ Têtj têtj dinan mac oc andac aõ pi gêtj dan tiyham dom. Yomandô aõ wasôm têtj mac, bu gêtj sake nañ mac aten têtj Daman tu anen ñaê-ñga, nañ in oc kêtj têtj mac. ²⁴ Têtj ñamata-ñga e men têtj kwahic dec, mac aten gêtj dan tu anen ñaê-ñga dom. Kwahic dec ma ndi, nañ aten gêtj tu anen ñaê-ñga. Ma Anötô oc kêtj têtj mac, ma mac oc atisambuc ñandô.”

Yisu ku ñaclai nom-ñga dulu

²⁵ “Gêtj hoñ dinan aõ gasôm têtj mac ña yom gôlin. Magoc têtj oc men sa, nañ aõ oc wasôm yom têtj mac ña yom gôlin dom. Aõ oc wasôm yom yêc awê têtj mac pi Daman. ²⁶ Têtj ndoc dinan mac oc aten gêtj tu anen ñaê-ñga. Aõ wasôm têtj mac, bu aõ dau oc wanem mac awham têtj Daman lec dom. Mac daôm aten nem mbec solop têtj in, ²⁷ bu in atac whin mac. Aêc! Daman Anötô atac whin mac, ñahu bu mac atac whin aõ, ma akêtj whin bu in kêtj aõ gameñ. ²⁸ Aõ gambo gawhin Daman muñ su, dec gasip nom gameñ. Ma kwahic dec aõ bu wahu nom sin ma wambu watêtj in wandi.”

²⁹ Têtj dinan Yisu ndê ngac-sêjomi sêsôm têtj in, “Kwahic dec am sôm yom yêc awê, ma sôm ña yom gôlin dom. ³⁰ Ma kwahic dec yac anjalê bu am kêyalê gêtj hoñ. Ma lau sêkêtj gêndac têtj am dom magoc am kêyalê ñac si gauc ti yom hoñ muñ. Tu dinan-ñga dec yac akêtj whin bu am mwen akêtj Anötô ndê.” ³¹ Goc Yisu sôm têtj ñac, “Kwahic dec mac akêtj whin, a? ³² Aõ wasôm têtj mac, bu ndoc oc men sa, ma kwahic dec men kêtj in su, nañ mac hoñ oc ahu aõ sin ma alhê têtj têtj. Magoc aõ oc wambo tanwasêtj dom, bu Daman oc mbo whin aõ. ³³ Aõ gasôm yom hoñ dindac têtj mac bu wapuc mac dôñ bu ambo ti atac malô tu aõ-ñga. Yêc nom mac oc atap ñawapac sa, magoc ambo ti nem ñalôm pêtj dôñ, bu aõ gaku ñaclai nom-ñga dulu su.”

17

Yisu ten mbec tu in dau-ñga

¹ Yisu sôm yom dinan su, goc tatic undambê, ma ten mbec bocdec bu, “Daman, anen ndoc hôc asê su. Po am Atôm, aõ dec nen waên sa, ma ñalên dinan aõ oc wapo am nem waêm sa. ² Am kêtj ñaclai têtj aõ pi ñamalac hoñ, tu bu wakêtj lau hoñ nañ am kêtj

têñ aö, nanj sêmbo tali njanj. ³ Ma njac si njahu sêmbo tali njanj-nja dau bocdec bu, sênjalê aö, Anötö njandö tigen, ma sênjalê aö, Yisu Kilisi nanj am kêkinj aö gameñ.

⁴ “Aö gac dabinj gwelerj nanj am kêñ sip aö amanj, ma tu dinanj-nja dec aö gapo nem waêm sa yêc nom. ⁵ Têñ njamata-nja nom dindec mbasi, nanj aö dec gambo gawhinj am ma hêclu dawêkainj njawasi atu dawhinj dauñ. Kwahic dec Damanj, aö wandac am bu kôc aö sa bu wambo wawhinj am tiyham ti njawasi atu dau.”

Yisu tenj mbec tu inj ndê njacscênjomi-nja

⁶ Ma Yisu sôm, “O Damanj, am kêyalinj am nem lau sa yêc nom, ma kêñ njac sêsip aö amanj. Aö gatôc am asê têñ njac su, ma njac danga wambu am nem yom. ⁷ Ma kwahic dec njac sênjalê bu gêñ honj nanj aö gakôm, nanj njahu am daôm, ma am kêñ sip aö amanj bu wakôm-nja. ⁸ Bu yom nanj am kêñ têñ aö, nanj aö gasôm asê têñ njac, ma sêkôc sa. Ma njac sênjalê pi njandö bu munj-nja aö gambo gawhinj am, ma sêkêñ whinj bu am daôm kêkinj aö gameñ. ⁹ Kwahic dec aö bu waterj mbec tu njac-nja. Aö waterj tu lau nom-nja honj-nja dom, magoc aö waterj tu am nem lau honj, nanj am kêñ sip aö amanj-nja. ¹⁰ Anenj lau honj sêti am nem, ma am nem lau honj sêti aö neñ. Ma aö gatap waêñ sa tu njac-nja. ¹¹ Anenj têm wambo nom-nja pacndê, ma malô aö oc watêñ am waloc. Magoc njac oc gacgeñ sêmbo nom. O Damanj dabunj, aö bu waterj am bu yob lau dinanj na am nem njaê na-njaclai atu nanj am gêlic njayham bu kêñ têñ aö. Yob njac bu sêpinj dau dôñ sêti gêñ tigenj, gitôm hêclu dati gêñ tigenj. ¹² Têñ ndoc aö gambo gawhinj njac, nanj aö gayob njac njapep na am nem njaê na-njaclai nanj am kêñ têng aö. Ma bocdinanj njac si danj ginja dom. Njac tigenj

nanj gic waê bu peñ, nanj tawasê oc ninja, bu kôm yom nanj sêto yêc, nanj njandö sa.

¹³ “Malô aö oc watêñ am waloc. Tigenj kwahic dec aö gambo nom ma gasôm yom honj dinanj asê têñ anenj lau, tu bu anenj atac njayham nem njac ahuc, ma kôm njac sêtisambuc. ¹⁴ Aö gakêñ am nem yom têñ njac, ma lau sac nom-nja atac tec njac. Sêtec njac njahu bu njac si mala njandö yêc nom dom, gitôm aö dauñ neñ malanj njandö yêc nom dom. ¹⁵ Aö waterj am bu kôc njac su yêc nom dom, magoc aö waterj am bu yob njac tu njac sac Sadanj-nja. ¹⁶ Njac si mala njandö yêc nom dom, gitôm aö neñ malanj njandö yêc nom dom. ¹⁷ Damanj, am nem yom inj yom njandö enj. Kêñ nem yom njandö sip njac si njalôm bu kôm njac sêti lau dabunj njandö. ¹⁸ Tôm am kêkinj aö gasip nom gameñ, dec aö wanjinj njac sêsa sêndi sêmbo lau nom-nja njalôm. ¹⁹ Kwahic dec aö gam dabunj dauñ bu wandic bata am nem lêñ nem lau si-nja, ma njalêñ dau dinanj dec oc tôm bu njac dau sêti am nem lau dabunj.”

Yisu tenj mbec tu lau honj nanj oc sêkêñ whinj inj-nja

²⁰ “Aö waterj mbec tu lau nanj kwahic dec sênjalê aö, nanj tawasê-nja dom. Aö waterj mbec tu lau honj nanj sêngô yom nanj njac oc sêhoc asê pi aö, ma sêkêñ whinj aö-nja sêwhinj. ²¹ Kêñ njac honj sêmbo ti njalôm ma gauc tigenj, gitôm hêclu dati gêñ tigenj, am mbo aö njalôm, ma aö gambo am njalôm. Pwinj njac honj dôñ sênem daminj hêclu, ma bocdinanj têñ ndoc lau nom-nja sêlic njac sêpinj dau dôñ ti njalôm tigenj, dec njac honj oc sêkêñ whinj bu am kêkinj aö gameñ. ²² Am nem njacclai ti njawasi nanj am kêñ têñ aö, nanj dec aö gakêñ têñ njac, bu njac oc sêti gêñ tigenj gitôm hêclu dati gêñ tigenj. ²³ Am mbo aö njalôm, ma aö wambo njac njalôm, tu bu wapinj

ɲac dɔŋ bu sɛmbo ti ɲalɔm ma gauc tigen. Ma bocdinaŋ lau nom-ɲga oc sɛɲyalɛ bu am kɛkiŋ aɔ gameŋ, ma bu am atac whiŋ ɲac gitɔm am atac whiŋ aɔ.

²⁴ “Damaŋ, aɔ tac whiŋ bu lau hoŋ naŋ am kɛŋ ɲac sɛsip aɔ amaŋ, naŋ sɛwhiŋ aɔ sɛmeŋ ma sɛmbo gameŋ naŋ aɔ oc wambo. Dec ɲac oc sɛlic ɲawasi atu naŋ am kɛŋ tɛŋ aɔ. Bu muŋ-ɲga, nom dindɛc mbasi, naŋ am atac whiŋ aɔ ndu andɔ, dec kɛŋ ɲawasi dau tɛŋ aɔ. ²⁵ O Damaŋ gitɛŋ, lau nom-ɲga sɛɲyalɛ am dom. Tigen aɔ kayalɛ am, ma lau dindɛc sɛɲyalɛ bu am kɛkiŋ aɔ gameŋ. ²⁶ Aɔ gatɔc am asɛ tɛŋ ɲac, ma watɔc am asɛ ɲapaŋ. Ma tu dinaŋ-ɲga dec am nem atac whiŋ aɔ-ɲga oc yɛc ɲac si ɲalɔm. Ma aɔ dauŋ oc wambo ɲac si ɲalɔm wawhiŋ.”

18

Sɛkɔc Yisu dɔŋ

(*Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53*)

¹ Yisu teŋ mbec dau pacndɛ, goc iŋ ti ndɛ ɲgacsɛŋomi sɛhu Jerusalem siŋ, ma sɛpi Busuŋ Kidron-ɲga ɲadaŋga si. Ma sɛsɔc ɔm ɸolib-ɲga daŋ naŋ yɛc dinaŋ. ² Judas, ɲac naŋ hoc Yisu asɛ, naŋ kɛyalɛ ɔm dinaŋ, bu ndoc daɛsam Yisu ti ɲgacsɛŋomi sɛkac sa sɛmbo dindɛ. ³ Bocdinaŋ tɛŋ ɔbwɛc dinaŋ iŋ kɛkuc ɲac, ma sa tɛŋ ɔm dau gi. Iŋ wɛ lau siŋ Rom-ɲga toŋ daŋ ma lau siŋ-ɲga lɔm dabuŋ-ɲga ɲatɔ naŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau Palɛsai sɛŋkiŋ. ɲac sɛŋsɛlɛŋ ti sɛhɔc dawɛŋ ti lam, ma wapa siŋ-ɲga, ma sɛhɔc asɛ ɔm dinaŋ.

⁴ Yisu kɛyalɛ gɛŋ hoŋ naŋ oc hɔc asɛ iŋ, goc sa gi ma ndac ɲac bu, “Mac aŋsalɛ asa?” ⁵ Ma ɲac sɛsɔm, “Yac aŋsalɛ Yisu Nasaret-ɲga.” Dec Yisu sɔm, “Aɔ dauŋ dindɛc.” (Tɛŋ ndoc dinaŋ, Judas, ɲac hoc iŋ asɛ-ɲga, kalhac whiŋ lau dinaŋ.) ⁶ Tɛŋ

ndoc ɲac sɛŋgɔ Yisu ndɛ yom bu, “Aɔ dauŋ dindɛc,” goc ɲac hoŋ sɛyu dau su ma sɛpeŋ sɛsip nom si. ⁷ Ma iŋ ndac tiyham, “Mac aŋsalɛ asa?” Ma sɛsɔm, “Yisu Nasaret-ɲga.” ⁸ Goc iŋ ɔ yom ma sɔm, “Aɔ gasɔm su, bu aɔ dauŋ dindɛc. Mac asɔm bu mac aŋsalɛ aɔ, ma bocdinaŋ atɛc anɛŋ lau dindɛc sɛlhɔ sɛndi.” ⁹ Yisu sɔm yom dau tu bu nem iŋ ndɛ ɲgacsɛŋomi si-ɲga. Ma tu dinaŋ-ɲga yom naŋ iŋ sɔm muŋ su bocdec bu, “Aɔ oc wayob ɲamalac hoŋ naŋ Damaŋ kɛŋ tɛŋ aɔ, bu ɲac si daŋ ɲinga dom,” naŋ dec ɲandɔ sa.

¹⁰ Saimon Pita kɔc iŋ ndɛ bien baliŋ sa, ma pa dabuŋsiga ɲamata-ɲga ndɛ ɲgac akiŋ ndɛ daŋgalaun andɔ-ɲga su. ɲgac akiŋ dau ndɛ ɲaɛ Malkus. ¹¹ Magoc Yisu sɔm tɛŋ Pita, “Kɛŋ nem bien mbu sip ɲapaŋ ndi. Damaŋ kɛŋ laclu ɲawapac-ɲga dindɛc tɛŋ aɔ, ma aɔ gac waɛ bu wanɔm.”

Sɛwɛ Yisu sɛtɛŋ Anas si

(*Mat 26:57*)

¹² Goc ɲgac bata siŋ-ɲga ti ndɛ lau siŋ, ma lau siŋ sɛyob lɔm dabuŋ-ɲga naŋ lau bata Israel-ɲga sɛŋkiŋ, naŋ sɛkɔc Yisu ma sɛsɔ iŋ amba dɔŋ. ¹³ Goc sɛwɛ iŋ sɛtɛŋ Kayapas lawa Anas ndɛ andu si. Kayapas, iŋ lau Israel si dabuŋsiga ɲamata-ɲga tɛŋ tɛm dinaŋ. ¹⁴ Iŋ ɲgac naŋ muŋ-ɲga sɔm asɛ tɛŋ lau bata Israel-ɲga, bu oc ɲayham bu ɲgac tigen mbac ndu ɔ lau hoŋ.

Pita sɛc Yisu ahuc

(*Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57*)

¹⁵ Sɛwɛ Yisu sɛtɛŋ dabuŋsiga ɲamata-ɲga ndɛ andu, ma sɛsɔc tuŋlɔm naŋ kɛgihi andu dau, naŋ si. Ma Saimon Pita lu ɲgacsɛŋom daŋ sɛŋkuc. ɲgacsɛŋom dau dabuŋsiga ɲamata-ɲga kɛyalɛ iŋ tidɔŋ, ma bocdinaŋ dec iŋ kɛkuc Yisu ma gacɛŋ sɔc tuŋlɔm dau gi. ¹⁶ Magoc Pita sɔc gi dom, iŋ kalhac awɛ

kêpiñ gatam. Dec ngacsênom nan dabuñsiga ñamata-nga kêyalê, nan mbu gi ma sôm yom pi Pita whiñ awhê akiñ nan yob gatam, goc kôc Pita sôc gi. ¹⁷ Ma awhê akiñ dinan ndac Pita bocdec, “Ma bocke? Am Yisu ndê ngacsênom dan whiñ, a?” Magoc Pita pa dau ma sôm, “Mba! Aô dom!”

¹⁸ Têñ ôbwêc dinan gameñ ñalhuc sa, dec lau akiñ ti lau siñ lôm dabuñ-nga sêkôm ya golom asê goc sêlhac sêñgihi ma sêñsulu. Ma Pita gi kalhac whiñ ñac ma kêsulu ya.

Dabuñsiga Anas kêsu Yisu

(*Mat 26:59-68; Mak 14:55-65; Luk 22:63-71*)

¹⁹ T êñ dinan, dabuñsiga ñamata-nga Anas* kêsu Yisu pi in ndê sêñjomi, ma pi yom nan in kédôhôn têtñ lau. ²⁰ Ma Yisu sôm, “Aô gasôm aneñ yom hon yêc awê. Aô kadôhôn lau gambo ñac si lôm wê-nga ma yêc lôm dabuñ Jerusalem-nga, gameñ nan lau Israel-nga hon êlêmê sêkac dau sa sêmbo nan. Ma aô gasêc yom dan ahuc dom. ²¹ Bocdinan tu sake-nga am kêsu aô? Ndac lau nan sêngô aneñ yom. Ñac hon sêñyalê yom nan aô gasôm.” ²² Têtñ ndoc Yisu sôm yom dinan, goc ñac siñ lôm dabuñ-nga nan kalhac kêpiñ in, nan tap in sip ali andô ma sôm, “Toc dabuñsiga atu sa, ma ô in ndê yom bocdinan dom!” ²³ Dec Yisu sôm, “Yom nan aô gasôm, nan bu yom so, nan goc sôm têtñ aô. Magoc aô gasôm yom so dan dom, ma tu sake-nga dec am tap aô?” ²⁴ Têtñ dinan Anas kêkiñ Yisu têtñ dabuñsiga ñamata-nga Kayapas gi. Ma wac nan sêsô in amba dôñ, nan gacgen yêc.

Pita sêc Yisu ahuc tiyham

(*Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62*)

²⁵ Saimon Pita kêsulu ya mbo, ma ñamalac dan ndac in, “Am ñgac dau ndê ngacsênom dan, me?” Ma Pita pa dau ma sôm, “Mba!” ²⁶ Dabuñsiga ñamata-nga ndê ñgac akiñ dan mbo gameñ dinan. In ñgac nan Pita pa in ndê dangalauñ su, nan ndê têtñgac. Ma in sôm têtñ Pita, “Ma bocke? Aô galic am kalhac whiñ ñgac dinan yêc ôm olib-nga. Yomandô, me?” ²⁷ Magoc Pita pa dau tiyham, ma ñagahô eñ dalec dan gic hu tan.

Pailot kêsahê Yisu

(*Mat 27:11-18, 20-23; Mak 15:2-15; Luk 23:2, 3, 18-25*)

²⁸ Ôbwêc pacndê, ma têtñ bêbêc ganduc lau bata Israel-nga sêhu Kayapas ndê andu siñ ma sêwê Yisu sêtêtñ gôliñwaga Rom-nga ndê andu si. Lau bata Israel-nga dinan sêsôc andu dau dom, sêtôc dau ma gauc gêm bu oc kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anôtô angô-nga, dec oc tôm dom bu sêneñ Mwasin Pasowa-nga.† ²⁹ Bocdinan Pailot, ñgac nan gêm gôliñ gameñ Judia-nga sa têtñ ñac gi, ma ndac ñac, “Mac asôm bu ñgac dindêc kôm giso bocke?” ³⁰ Ma sêwê yom ma sêsôm, “In bu ndê giso mbasi, dec yac oc akôc in atêtñ am ameñ lec dom.” ³¹ Dec Pailot sôm, “Mac daôm akôc in sa andi, ma amatôc in êñkuc mac daôm nem yomsu.” Magoc ñac sêsôm, “Mba! Bu mac lau Rom-nga akêñ yao bu yac lau Israel-nga andic ñamalac dan ndu dom.” ³² Ñalêtñ dinan dec

* **18:19:** Anas - Muñ-nga lau Israel-nga sêñyalin Anas sa ti ñac si dabuñsiga ñamata-nga. Têtñ yala AD15 lau Rom-nga sêkôc in su yêc gwelen dau. Tiñambu Kayapas in lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga, magoc lau Israel daésam êlêmê sêsam Anas bu dabuñsiga ñamata-nga whiñ. † **18:28:** Lau Israel-nga si yomsu dan sôm bu ñac bu sênem dabuñ dau, dec ñac sêmbo ahê têtñ ñlau gameñ apa-nga. Nahu bu lau gameñ apa-nga sêñkuc Anôtô ndê yomsu dom, ma lau Israel-nga bu sêmbo sêmpin ñac, dec oc kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anôtô angô-nga. Pailot in ñgac Rom-nga dan, ma lau gameñ apa-nga daésam sêmbo in ndê andu, ma tu dinan-nga lau bata Israel-nga sêtêc bu sêsôc in ndê andu.

Yisu ndê yom pi lêŋ nanj in oc mbac ndu, † nanj nandô sa.

³³ Têŋ dinan Pilot hu n̄ac siŋ ma s̄oc andu gi, goc ta Yisu s̄oc gi ma ndac in, “Am lau Israel-n̄ga si Kiŋ, a?” ³⁴ Ma Yisu ô yom bocdec bu, “Am s̄om yom dinan t̄om am daôm nem gauc, me lau n̄atô s̄êsôm yom dau pi aô?” ³⁵ Ma Pilot s̄om, “Aô n̄gac Israel-n̄ga dom! Am daôm nem lau ti dabuŋsiga atu-tu Israel-n̄ga s̄ekêŋ am t̄êŋ aô mwenj. Am kôm ḡêŋ giso bocke?” ³⁶ Dec Yisu s̄om, “Aneŋ ḡoliŋ kiŋ-n̄ga gitôm kiŋ nom dindec-n̄ga si ḡoliŋ dom. Aô bu wanem ḡoliŋ gameŋ nom-n̄ga danj, dec oc t̄om bu aneŋ lau akiŋ s̄eyob aô ma s̄êndic siŋ bu lau bata Israel-n̄ga s̄ekôc aô dôŋ dom. Magoc aô neŋ ḡoliŋ n̄ahu yêc nom dindec dom.” ³⁷ Goc Pilot s̄om, “Bocdinan, am s̄om bu am kiŋ danj, a?” Ma Yisu s̄om, “Am daôm s̄om bu aô kiŋ danj. Aneŋ dinan kôc aô, ma aô gahôc asê nom tu ḡêŋ tigenj-n̄ga, nanj tu wahoc yom n̄andô asê-n̄ga. Ma lau hoŋ nanj atac whiŋ yom n̄andô, nanj s̄ekôc aneŋ yom sa.” ³⁸ Pilot n̄gô yom dau goc ndac, “Ma yom bocke in yom n̄andô?”

In s̄om yom dinan su, goc sa t̄êŋ lau bata Israel-n̄ga gi, ma s̄om tiyham t̄êŋ n̄ac, “Aô gatap yom danj bu tamatôc in pi-n̄ga, nanj sa dom. ³⁹ Magoc mac nem mêtê danj yêc, bu wahu gapocwalô danj siŋ t̄êŋ mac t̄êŋ Mwasin Pasowa-n̄ga n̄andoc. Mac atac whiŋ bu aô wahu n̄gac dindec, nanj s̄esam bu Kiŋ Israel-n̄ga, nanj siŋ t̄êŋ mac, me mba?” ⁴⁰ Magoc s̄êmbwêc, “Mba! In dom! Hu Barabas siŋ t̄êŋ yac.” Barabas in lau nanj s̄êŋgilî siŋ t̄êŋ lau Rom-n̄ga, nanj si danj.

19

Sêsôm tidôŋ bu s̄êndic Yisu ndu (Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

¹ Goc Pilot kêŋ Yisu t̄êŋ lau siŋ-n̄ga bu s̄êhi in n̄a sô. ² Ma s̄êŋsau bu s̄etoc in sa. S̄êwhê wac kêm ma s̄ekêŋ in uŋ gitôm sunsunj, ma s̄ekêŋ in s̄oc n̄akwê kokoc gitôm kiŋ si n̄akwê. ³ Goc s̄êsôc s̄esa s̄êlhac in an̄gô-n̄ga ma s̄êmbwêc, “Ei! Datoc lau Israel si Kiŋ dindec sa manj!” Ma s̄etap in sip ali andô.

⁴ Ma Pilot sa meŋ tiyham ma s̄om t̄êŋ lau bata bu, “An̄gô su nanj! Aô neŋ lau siŋ-n̄ga oc s̄ekôc in sa t̄êŋ mac meŋ. Ma bocdinan dec an̄yalê bu aô gatap yom danj sa pi in dom.” ⁵ Goc s̄ekôc Yisu sa meŋ, ti sunsunj wac kêm ma n̄akwê kokoc. Ma Pilot s̄om, “Alic n̄gac dau dec.” ⁶ Têŋ ndoc dabuŋsiga atu-tu ma lau siŋ lôm dabuŋ-n̄ga s̄êlic in, nanj s̄êmbwêc, “Ndic in pi a gicso dau! Ndic in pi a!” Magoc Pilot s̄om, “Mba! Aô gatap yom danj sa pi in dom. Mac daôm akôc in sa andi ma andic in pi a.” ⁷ Ma lau bata Israel-n̄ga s̄êsôm, “In toc dau sa ma sam dau bu Anötö ndê Atu! Ma tu yom sac dinan-n̄ga, yac mba yomsu s̄om bu in mbac ndu manj.”

⁸ Pilot n̄gô yom dinan ma t̄oc dau n̄andô. ⁹ Goc in kôc Yisu mbu s̄oc andu n̄alôm gi, ma ndac in, “Am mwenj akêŋ nde?” Magoc Yisu gêm dôŋ. ¹⁰ Ma Pilot s̄om t̄êŋ in, “Bocke am ô aneŋ yom dom? Aneŋ n̄aclai yêc bu wan̄gapwêc am su, me bu wandic am pi a gicso dau ndi. Am kêyalê, a?” ¹¹ Dec Yisu ô yom ma s̄om, “Anötö bu kêŋ t̄êŋ am dom, dec am oc t̄om dom bu kôm ḡêŋ danj t̄êŋ aô. Bocdinan dabuŋsiga nanj kêŋ aô gasip am amam, nanj kôm giso h̄oc ḡêlêc am nem su.”

¹² Pilot n̄gô yom dinan, dec kêsalê lêŋ bu hu Yisu siŋ. Magoc lau bata Israel-n̄ga s̄êmbwêc n̄apan ma

† 18:32: Yisu s̄om bu lau oc s̄esunj in sa yêc nom - alic Jon 12:32-33; 3:14; ma 8:28. Lau Israel-n̄ga s̄êtic lau sac n̄a hoc ndu, magoc lau Rom-n̄ga s̄êndic lau sac pi a gicso dau ma tu dinan-n̄ga Yisu s̄om bu n̄ac oc s̄esunj in sa akêŋ nom.

sêsôm, “Asa nanj toc dau sa bu inj kin danj, nanj kôm bu hôc gêlêc Sisa, lau Rom-nga si kinj. Bocdinañ am bu hu ñgac dindec sinj, nanj am Sisa ndê silip dom.”

¹³⁻¹⁴ Bêc dinañ inj bêc lau Israel-nga sêmasañ Mwasinj Pasowa-nga, ma ac kalhac lhu su. Têñ ndoc Pailot ngô lau bata Israel-nga si yom dinañ, nanj dec inj kôc Yisu sa awê têñ gameñ nanj sêsam bu Serj Hoc nanj gi. (Yêc Yom †Hibru sêsam gameñ dau bu Gabata.) Yêc dinañ, Pailot ndôc sic ndôc inj ndê pôñ êmatôc yom-nga, ma sôm têñ lau bata Israel-nga bu, “Alic mac nem kinj dindec!” ¹⁵ Tigeñ ñac sêmbwêc, “Kôc inj sa ndi! Kôc inj sa ndi! Ndic inj pi a gicso dau!” Dec Pailot ndac, “Mac atac whinj bu aô wandic nem Kinj pi a gicso dau ndi, a?” Ma dabuñsiga atu-tu sêo yom ma sêsôm, “Inj yac mba kinj dom! Sisa tigeñ inj yac mba kinj.” ¹⁶ Têñ dinañ Pailot sôc ñac si yom ñapu, ma kêñ Yisu têñ ñac bu lau sinj-nga sêndic inj pi a gicso dau ndi.

Lau sinj-nga sic Yisupi a gicso dau
(*Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43*)

¹⁷ Sêkêñ Yisu hôc dau ndê a gicso dau, ma sêwê inj sêsa gameñ nanj sêsam bu Gameñ Ñakêcyha-nga si. Yêc Yom Hibru sêsam gameñ dau bu Golgota. ¹⁸ Ma yêc dinañ, ñac sic inj pi a gicso dau gi. Ma ñac sic ñgac lu sêpi a sêwhinj, danj kêgalêñ andô-nga ma danj kêgalêñ gasê-nga.

¹⁹ Pailot sôm bu sêto yom pi bapia danj ma sêndic pi a gicso dau ñahô-nga. Bapia dau sôm, “Yisu Nasaret-nga. Lau Israel-nga si Kinj.” ²⁰ Sêto yom dau ña lau Israel, ti lau Rom-nga ma lau Grik-nga si awaha. Gameñ dinañ yêc suñ sa têñ malac Jerusalem, dec lau Israel-nga daêsam sêlic bapia dau. ²¹ Bocdinañ dabuñsiga atu-tu Israel-nga sêtuçdinj ma sêsôm têñ Pailot, “Am to, ‘Lau Israel-nga si Kinj,’ ma yac

alic yham dom! Am bu to, ‘Ñgac dindec sam dau bu lau Israel-nga si kinj,’ dec oc solop.” ²² Magoc inj ô yom ma sôm, “Aô gato yom dinañ, ma oc yêc bocdinañ.”

²³ Têñ ndoc lau sinj-nga sic Yisu pi a gicso dau, nanj sêkôc inj ndê ñakwê su. Ñac lau hale, ma sêwhê ñakwê awê-nga kôc gi toñ hale, ma sêkôc sa tôm gi. Magoc ñac sic sam inj ndê ñakwê ñalôm-nga dom. Ñakwê dau ñayham andô, sêsê dom, sêwhê sambuc ti po baliñ yêc ñasu ma sip têñ gahi. ²⁴ Bocdinañ lau sinj-nga sêsôm têñ dandi, “Dakêc po dau kic dom. Dapuc gapoc ma yac neñ danj kôc po sambuc.” Ñac sêkôm bocdinañ, dec yom danj nanj sêto yêc, nanj ñandô sa. Yom dau bocdec bu:

Ñac sêwhê aneñ ñakwê kôc têñ dandi, ma sêpuc gapoc tu aneñ ñakwê-nga. [BW 22:18]

²⁵ Têñ ndoc dinañ Yisu dinda lu asiwê danj, ma Klopas ndê awê Maria lu Maria Magadala sêlhac sêmpinj a gicso dau. ²⁶ Ma Yisu gêlic inj dinda kalhac whinj ñgac-sêñom nanj inj atac whinj ñandô, dec inj sôm têñ dinda, “O dinañ. Lic nem atômñgac dinañ.” ²⁷ Ma inj sôm têñ ñgacsêñom dau bu, “Lic am dinam dinañ.” Ma têñ bêc dinañ ma gi, ñgacsêñom dau kôc Yisu dinda sa ndôc inj ndê andu.

Yisu mbac ndu
(*Mat 27:48, 50; Mak 15:36-37; Luk 23:36*)

²⁸ Yisu kêyalê bu inj gic dabiñ gêñ hoñ su. Ma tu yom danj nanj sêto yêc, nanj ñandô sa-nga, dec inj sôm, “Aô bu yô aô.” ²⁹ Lôñ wain ñamakic-nga danj kalhac gameñ dinañ, ma ñgac sinj-nga danj kôc sôwam danj ma kêñ sip wain. Goc inj sô pi a baliñ danj, ma hôc sa pi têñ Yisu whasuñ gi. ³⁰ Inj nôm su ma sôm, “Aô neñ gwelenj hoñ pacndê su.” Goc inj wec, ma mbac ndu.

³¹ Têj bêc dinañ lau Israel-nga sêmasañ dau tu bêc Sabat-nga, ma Sabat lañsê-nga inñ ñac si om atu dan. Ñac sêtec bu lau batê sênjalên a gicso dau têj bêc atu dinañ, bocdinañ dec lau bata sêndac Pailot bu lau sin-nga sêruc lau dau si gahi dulu tu bu sêmbac ndu ñagahô-nga, goc sêkôc ñac si ñamlañ su ma sêñsuhun. ³² Pailot gôlôc su, dec lau sin-nga sêtên ñgac dan nañ sic pi a gicso dau whin Yisu nañ si, ma sêruc inñ gahi dulu. Goc ñac sêruc ñgac tilu-nga gahi dulu bocdinañ. ³³ Tigen têj têm sêtên Yisu si, nañ sêlic bu inñ mbac ndu su, dec sic inñ gahi dulu dom. ³⁴ Magoc ñgac sin-nga dan kôc inñ ndê kêm ma kun Yisu sip ñabi, ma ñagahô dac ti bu kêc sa men. ³⁵ (Ñgac nañ gêlic gên hon dinañ su, nañ dec sôm asê, ma inñ ndê yom inñ yom ñandô. Inñ dau kêyalê bu inñ ndê yom inñ yom ñandô, ma inñ sôm asê bu mac akên whin bocdinañ.) ³⁶ Gên dinañ hóc asê, dec yom lu nañ sêto yêc, nañ ñandô sa.

Yom dan yêc bocdec bu:

Ñac oc sêruc inñ ndê ñakwa dan dulu dom. [BW 34:20]

³⁷ Ma yom dan tiyham yêc bocdec:

Ñac oc sêlhac ma tahê ñgac nañ sêkun inñ nañ. [Sek 12:10]

Sêkên Yisu ndê ñamlañ yêc hoc ñasun

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Ñgac dan mbo, nañ sêsam bu Josep, ma inñ men akên malac A rimatiya. Inñ kên whin Yisu, magoc sêc dau ahuc, bu inñ tóe lau bata Israel-nga. Têj telha dinañ inñ têj Pailot gi ma ndac Yisu ndê ñamlañ. Pailot gôlôc, dec Josep sa gi ma kôc Yisu ndê ñamlañ su yêc a gicso dau. ³⁹ Ma Nikodemas gêm inñ sa. Nikodemas inñ ñgac bata Israel-nga nañ mun-nga gi gêlic Yisu têj ôbwêc dan. Inñ kôc a ñakwi ti gên ñamalu nañ sênjalun whin dau su, nañ

gitôm 30 kilogram, ma whin Josep gi. ⁴⁰ Inñlu sêkôc Yisu ndê ñamlañ, ma sem oso ña gên ñamalu, goc sêhi ahuc ña po ñayham. Sêkôm gên dau kêkuc lau Israel-nga si gêbôm sêñsuhun lau batê-nga. ⁴¹ Ôm dan yêc sun sa têj gameñ nañ lau sin-nga sic Yisu pi a gicso dau. Ma sêhó dan yêc ôm dau ñalôm, nañ lau sêlên gwanan su yêc hoc ñalôm, ma sêkên ñgac batê dan yêc hoc ñasun dau mun su dom. ⁴² Bocdinañ sêñsuhun Yisu ñamlañ yêc hocsun dinañ, ñahu bu bêc dinañ inñ bêc lau Israel-nga sêmasañ dau tu Sabat-nga, ma hocsun dau yêc kêpin.

20

Yisu tisa
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-10)

¹ Bêc Sabat-nga men gi su, ma têj wake ñabêc ñamata-nga Maria Magadala tisa têj bêbêc ganduc, ma sa têj sêhó gi. Inñ gêlic bu hoc atu nañ sêkên ndôc sê awha, nañ ndôc ñamala dom. ² Goc inñ kêti mbu têj Saimon Pita lu ñgacsênjom nañ Yisu atac whin ñandô, nañ gi, ma sôm têj inñlu, “Oyaê! Ñac sêkôc Pômdau ndê ñamlañ su yêc sêhó, ma yac am gauc gameñ nañ sêkên inñ yêc.” ³ Goc Pita lu ñgacsênjom dinañ sêti bu sêtên sêhó sêndi. ⁴ Inñlu sênti si, ma ñgacsênjom dinañ hóc gêlêc Pita su ma hóc asê mun. ⁵ Inñ sôc gi dom, magoc inñ wec ma tóe gwaniñ, ma gêlic po nañ sêhi pi Yisu ndê ñamlañ, nañ yêc ñamala. ⁶ Saimon Pita kêkuc men hóc asê ma gacgen sôc hocsun dau ñalôm gi. Inñ gêlic po nañ yêc, ⁷ ma po nañ sêhi pi Yisu ñagôlôn. Po dinañ yêc dau-nga, magoc yêc bambalin dom, yêc gitôm sêtip sa ñapep. ⁸ Goc ñgac-sênjom nañ hóc asê sêhó mun, nañ sôc gi whin. Inñ gêlic po ñambwa, dec kên whin bu Yisu tisa su yomandô. ⁹ (Mun-nga e men têj têm dinañ, nañ ñac si gac sa

dom pi yom honj nanj sêto yêc bu Yisu oc tisa akêj lau batê-nga.)

Yisu hoc dau asê têtj Maria Magadala

¹⁰ Dinaj su ma ngacsênjom lu dinaj sêlhô sêmbu sêtêtj si andu si. ¹¹ Magoc Maria Magadala nanj mbu mej su, nanj gacgej kalhac sêhō ñamakê ma tanj. Inj wec bu tôc gwanij sêhō ñalôm, ¹² ma inj gêlic anjela lu ti ñakwê sêsêp sêndôc gamej nanj muj-nga Yisu yêc, danj ndôc ñagôlôj-nga, ma danj ndôc gahi-nga. ¹³ Ma sêndac inj, “O awhê! Am tanj tu sake-nga?” Ma inj ô yom ma sôm, “Lau sêkôc anej Pômdau ndê ñamlanj su, ma aô gam gauc gamej nanj sêkêj inj yêc nanj.” ¹⁴ Inj sôm yom dinaj su, dec tagêlic ma gêlic Yisu, magoc kêsâlê dom bu inj Yisu. ¹⁵ Ma Yisu sôm, “Awhê! Am tanj tu sake-nga? Am kêsâlê asa?” Maria gauc gêm bu inj ngac nanj yob ôm dau, dec sôm, “O ñadau, am bu kôc inj ndê ñamlanj su, goc sôm asê têtj aô bu am kêtj inj yêc gamej bocke, ma yac oc andi akôc inj sa.” ¹⁶ Têtj dinaj Yisu sôm têtj inj, “Maria.” Goc Maria kac dau kwi ma mbwêc ña Yom Hibru, “Raboni!” (Yom dau danem kwi bu ‘Kêdôhônjwaga.’) ¹⁷ Inj kêgape Yisu dôj ñannga, magoc inj sôm, “Am êmasec aô ñapanj dom, bu aô gatêtj Damanj ga su dom. Magoc am mbu ndi, ma sôm têtj anej asidôwai bu aô oc wambu watêtj anej Damanj, ma mac nem Damam. Inj aô nej Anötö, ma mac nem Anötö.”

¹⁸ G oc Maria Magadala kôlhô têtj Yisu ndê sêjomi gi, ma sôm têtj ñac bu, “Pômdau tisa ma aô galic inj su!” Ma yom honj nanj Yisu sôm têtj inj, nanj inj gic minj têtj ñac.

Yisu hoc dau asê têtj ndê sêjomi

¹⁹ Têtj wake ñabêc ñamata-nga dinaj ñaôbwêc, sêjomi sêmbu andu danj ñalôm sêwhinj dau. Ñac sic gatam ahuc ñannga, bu sêtôc lau bata Israel-nga. Sêmbu dinaj, ma

Yisu hoc dau asê kalhac ñac ñalhu, ma sôm, “Yom malô whinj mac!”

²⁰ Inj sôm yom dinaj su, goc tôc inj amba ma ñabi têtj ñac sêlic. Ma ñac honj atac ñayham atu tu sêlic Pômdau-nga. ²¹ Ma inj sôm tiyham, “Yom malô whinj mac! Tôm Damanj kêtj aô gasip nom gamej, nanj kwahic dec wanj inj mac asa andi.” ²² Dec inj yu wayahô pi ñac ma sôm, “Akôc Ñalau Dabuj sa loc. ²³ Aô wakêtj ñaclai têtj mac bu asuc ñamalac si sac kwi. Ñac nanj mac asuc ñac si sac kwi, nanj Anötö suc ñac si sac kwi bocdinaj. Ma ñac nanj mac asuc si sac kwi dom, nanj si sac oc gacgej yêc ñac-nga.”

Yisu hoc dau asê têtj Tomas

²⁴ Têtj ndoc ñamata-nga nanj Yisu hoc dau asê têtj inj ndê sêjomi, nanj Tomas mbo whinj ñac dom. Inj ngacsêjomi ¹² si danj nanj sêsam bu Lôcmpôj. ²⁵ Tinjambu sêjomi ñatô sêsôm têtj inj bu, “Yac alic Pômdau su!” Magoc inj sôm, “Aô gakêtj whinj dom! Aô bu walic bôlêm ñamala yêc inj amba, ma wakêtj aô amanjatj sip ñamala dau, ma sôc kêm ñamala yêc inj ñabi, dec aô oc wakêtj whinj.”

²⁶ Wake danj ginjga su, ma Yisu ndê sêjomi sêmbu andu dau tiyham, ma Tomas mbo whinj ñac. Ñac sic gatam ahuc ñannga sa, magoc Yisu mej kalhac ñac ñalhu. Ma inj sôm, “Yom malô whinj mac!” ²⁷ Ma inj sôm têtj Tomas, “Lic aô amanj, ma kêtj amam-atu sip dec, ma kêtj amam-atu sôc anej ñabi. Hu nem atac lu-lu sinj, ma kêtj whinj.” ²⁸ Dec Tomas sôm, “Anej Pômdau, ma anej Anötö am!” ²⁹ Goc Yisu sôm têtj inj, “Am gêlic aô su, dec kêtj whinj. Aô awhanj hôc lau nanj sêlic pi tandô dom, magoc sêkêtj whinj, bu ñac oc sêtap Anötö ndê mwasinj sa.”

Jon ndê bapia ñahu

³⁰ Yisu kôm gêtj dalô daêsam yêc inj ndê sêjomi anjô-nga, nanj ñaminj yêc bapia dindêc dom. ³¹ Magoc

yom pi gêŋ dalô nanj sêto sip bapia dindec, nanj yêc tu bu mac asam ma akêŋ whiŋ bu Yisu in Mesaya, Anötô ndê Atu. Ma tu mac akêŋ whiŋ in ndê ŋaê-ŋga, dec mac oc atap seŋ ambo tamli-ŋga sa.

21

Ngacsêŋomi sêhê i daêsam

¹ Tiŋambu Yisu hoc dau asê têtŋ ngacsêŋomi tiyham, yêc Bugictonj Taibirias* ŋamakê. Ma ŋamiŋ dau dindec. ² Saimon Pita, ma Tomas nanj sêsam bu Lôcmpônj, Natanael nanj meŋ akêŋ malac Kana yêc Galili, Sebedi ndê atu lu, ma ngacsêŋom lu tiyham sêmbo sêwhiŋ dau. ³ Ma Pita sôm têtŋ ŋac, “Aô bu wasa wandi wakôc i.” Ma ŋac sêsôm, “Ayôc, yac awhiŋ am daloc.” Bocdinaŋ ŋac honj sêpi wanj danj ma sêsa si bu sêkêŋ wasaŋ. Magoc têtŋ ôbwêc dinaŋ, sêkôc i danj dom.

⁴ Têtŋ bêbêc ganduc Yisu kalhac baô, tigeŋ ŋac sêŋyalê dom bu in Yisu. ⁵ Ma in hê mwalêc ŋac ma sôm, “Aê mac lau. Mac akôc i ŋatô, me mba?” Ma sêsôm, “Mba!” ⁶ Dec in sôm têtŋ ŋac, “Akêŋ wasaŋ sip andô-ŋga, ma mac oc atap i ŋatô sa.” Bocdinaŋ ŋac sêkêŋ wasaŋ sip gi ma sêkôc i daêsam andô, dec gitôm dom bu sêhê sa. ⁷ Têtŋ dinaŋ ngacsêŋom nanj Yisu atac whiŋ kêlêc, nanj sôm têtŋ Pita bu, “Kec, Pômdau dau dê.” Saimon Pita ngô yom dau, goc ŋagahô in kôc ndê ŋakwê awê-ŋga sa, hi pi dau, ma pwê sip bu gi, ma bu têtŋ Yisu ndi. ⁸ Wanj dau poc kêpiŋ baô, ŋasawa gitôm 90 mita, ma ngacsêŋomi ŋatô sêhêc wanj ma sêhê wasaŋ ti i sêŋkuc Pita.

⁹ ŋac sêhêc asê baô, ma sêlic i sa ya ŋanda, ma bolom ŋatô. ¹⁰ Ma Yisu sôm têtŋ ŋac, “Akôc i ŋatô sa yêc wasaŋ amenj.” ¹¹ Goc Saimon Pita têtŋ wanj gi, kêgapwêc wasaŋ su, goc sêhê pi baô gi. I atu-atu daêsam

sêyêc wasaŋ, nanj sêsê sa gitôm 153, magoc wasaŋ dau kic dom. ¹² ŋac honj sêtôc bu sêndac in bu, “Am asa?” Magoc yêc ŋac si ŋalôm sêŋyalê bu in Pômdau. Ma Yisu sôm, “Amenj ma aneŋ gêŋ bêbêc-ŋga.” ¹³ Dec in kêsêlêŋ gi ma kôc i ti bolom sa, ma kêtŋ têtŋ ŋac. ¹⁴ Dinaŋ ti têtŋ titô-ŋga nanj Yisu hoc dau asê têtŋ ndê ngacsêŋomi têtŋ ndoc Anötô unj in sa akêŋ lau batê-ŋga.

Yisu ndê yom têtŋ Pita

¹⁵ ŋac seŋ gêŋ pacndê, goc Yisu sôm têtŋ Saimon Pita, “Saimon, Jon ndê atu. Am tac whiŋ aô ŋandô, hôc gêlêc lau dindec si atac whiŋ aô su, me?” Ma in sôm, “Aêc Pômdau! Am kêyalê bu aô atac whiŋ am.” Dec Yisu sôm, “Bocdinaŋ lôm aneŋ domba.” ¹⁶ Ma Yisu ndac in tiyham bu, “Saimon, Jon ndê atu, am tac whiŋ aô ŋandô, me?” Ma in ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, am kêyalê bu aô atac whiŋ am.” Dec Yisu sôm, “Yob aneŋ domba.” ¹⁷ Ma in ndac tidim titô-ŋga, “Saimon, Jon ndê atu, am tac whiŋ aô ŋandô, me?” Pita ndê ŋalôm ŋawapac bu Yisu ndac yom tigeŋ dinaŋ têtŋ in tidim tô, ma in sôm, “Pômdau, am kêyalê gêŋ honj. Am kêyalê bu aô atac whiŋ am kêlêc.” Goc Yisu sôm, “Lôm aneŋ domba. ¹⁸ Aô wasôm yom ŋandô têtŋ am. Têtŋ ndoc am mbo balê, nanj am kêmasaŋ daôm, ma kêsêlêŋ têtŋ gameŋ bocke nanj am daôm atac whiŋ bu ndi. Tigeŋ tiŋambu, têtŋ ndoc am ti ŋamalac andô, nanj am oc êmatôc amam, ma lau danj oc sêsô am nem piŋkap dôŋ, ma sêwê am têtŋ gameŋ nanj am atac whiŋ dom bu ndi-ŋga nanj.” ¹⁹ Yisu sôm yom dinaŋ gwanan pi Pita ndê mbac ndu ŋalêŋ, nanj oc po Anötô ndê waê sa. Ma Yisu gic têtŋ yom ma sôm, “Êmkuc aô!”

Yisu lu ngacsêŋom nanj in atac whiŋ

* 21:1: Taibirias - Bugictonj Galili-ŋga ndê ŋaê danj.

²⁰ Têñ dinañ Pita kac dau kwi ma gêlic ngacsêñom nañ Yisu atac whiñ inñ ñandô, nañ kêkuc inñlu. (Inñ ngac dinañ têñ ndoc ñac señ Pa-sowa, nañ ndöc gi pañ Pômdau, ma ndac inñ bu asa oc hoc inñ asê.)

²¹ Têñ ndoc Pita gêlic inñ, nañ goc inñ ndac Yisu, “Pômdau, ngac dê oc bocke?” ²² Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am êmkuc aô ma hêgo daôm pi inñ dom. Aô bu wakêñ inñ mbo tali e wambu wamenñ, nañ aô neñ gêñ.” ²³ Tiñambu sêñomi ñatô sêñgô yom dau ñawaê, ma ñatô gauc gêm bu ngacsêñom dinañ oc mbac ndu dom. Magoc Yisu ndê yom hêganôñ ngacsêñom dau mbo tali-ñga lec dom. Inñ sôm bu, “Aô bu wakêñ inñ mbo tali e wambu wamenñ, nañ aô neñ gêñ.”

Yom ndic bata-ñga

²⁴ Inñ ngacsêñom dau dinañ dec hoc yom hoñ dindéc asê, ma to sip bapia dindéc. Ma yac añyalê bu inñ ndê yom inñ yom ñandô eñ.

²⁵ Yisu kôm gêñ daêsam ma daêsam andô nañ ñamiñ yêc bapia dindéc dom. Yac bu añsahê bu ato yom sip bapia, pi gêñ hoñ nañ Yisu kôm, mboe yom dau oc nem bapia nom-ñga hoñ ahuc.

Aposel si gwelen Yom whê bapia dindéc sa-nga

Luk to in ndê buku tilu-nga dindéc, ma gic têku yom nan in to yêc in ndê njawaê njayham. Alic yom natô pi Luk yêc ‘Yom whê Luk ndê njawaê njayham sa-nga.’

Yêc buku dindéc, Luk to yom pi lêj nan njawaê njayham sa tiapa yêc gamej nan lau Rom-nga sem gôlinj. Sêsam buku dindéc bu ‘Aposel si Gwelen,’ magoc lau natô sêsôm bu ‘Njalau Dabun ndê Gwelen.’ Nahu bu gêj honj nan aposel sêkôm, nan sêkôm na Njalau dau ndê naclai. Têj ndoc Yisu bu hu nom dindéc sinj ma mbu pi undambê ndi, nan sôm têj in ndê lau bu sêhu malac Jerusalem sinj dom, e sêtap mwasinj nan Anötö gic bata têj nac, nan sa. Yom dau hêganônj in ndê Njalau Dabun (1:4). Ma tinjambu in sôm têj nac bu sêhoc yom njandô asê pi in yêc Jerusalem, ma yêc gamej Judia-nga ma gamej Samaria-nga, e yom dau sa têj nom njagamej honj (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêj dalô daêsam bu puc nac si yom dôj, tu bu lau sêlic ti sêngô, ma sêkinj whinj Yisu-nga. Ma in to yom daêsam pi Saul, nan tinjambu sêsam bu Pol, ma pi nalêj nan Anötö gêm in kwi, ma kêyalinj in sa bu hoc njawaê njayham asê têj lau gamej apa-nga nan lau Israel dom.

Yisu gic bata Njalau Dabun

¹ O Tiopilas, yêc anej buku njamata-nga aô gato yom pi gêj honj nan Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhônj têj lau. ²⁻³ Anej yom nan gato, nan mej têj bêc nan Anötö kôc in su pi undambê gi. In hóc njandê ma mbac ndu su, ma tinjambu tisa ma hoc dau asê têj lau ðapospel nan in

kêyalinj nac sa su. Tôm bêc 40 in mbo whinj nac ma tôc dau têj nac sêlic, e sênyalê pi njandô bu in tisa ma mbo talî tiyham yom njandô. Têj njasawa dinanj Yisu whê yom sa têj nac pi ðAnötö ndê gôlinj ma pi gwelen nan bu sêkôm-nga, ma Njalau Dabun pun yom dau dôj yêc nac si njalôm.

⁴ Têj bêc danj in gêj gêj mbo whinj nac, ma in kêj yatu nac bocdec bu, “Mac ahu Jerusalem sinj dom, magoc ahônj e atap mwasinj nan Damanj gic bata bu kêj mej, nan sa. Aô gasôm yom pi mwasinj dau munj su. ⁵ Munj-nga Jon kêku lau na bu, magoc bêc mej kêpinj bu Anötö êjku mac na Njalau Dabun.”

⁶ Têj têm danj Yisu mbo whinj ndê aposel, ma sêndac in bocdec bu, “Pômdu, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga si gôlinj njapu, ma ti kinj ma nem gôlinj yac, me mba?” ⁷ Ma in ô yom ma sôm, “Gêj bocke nan bu hóc asê lau Israel-nga, ma njatêm ti njabêc, nan Damanj Anötö ti njadau ma kêyalinj sa su, ma in oc tôc asê têj mac dom. ⁸ Magoc têj ndoc Njalau Dabun mej ma nem mac ahuc, dec oc kêj naclai têj mac, ma mac oc ahoc yom njandô asê pi aô yêc Jerusalem, ma yêc gamej Judia-nga ma gamej Samaria-nga, e yom dau tiapa nem nom njagamej honj ahuc.”

Yisu pi undambê gi

⁹ Yisu sôm yom dinanj su, goc Anötö kôc in sa pi lôlôc gi e sôc dao njalôm, dec sêlic in apu. ¹⁰ In pi gi ma nac tatac umbonj sêlhac, ma sep enj njac lu ti njakwê sêsêp sêmenj sêlhac sêwhinj nac. ¹¹ Ma inlu sêsôm, “Mac laungac Galili-nga. Tu ake-nga dec alhac tamtac undambê? Kwahic dec Anötö kôc Yisu su yêc mac, ma tinjambu in oc mbu mej tiyham njalêj tigenj tôm nan alic in pi gi.”

Sênyalinj Matias sa ti aposel ô Judas su

¹² Dinañ su, goc sêhu Lôc Olib siñ ma sêmbu sêtêñ Jerusalem si. Lôc dau kalhac kêpiñ Jerusalem, señ ñasawa gitôm kilometa tigen.*
¹³ Têñ ndoc sêhóc asê su, nañ sêtêñ ñac si andu sêmbô-ña ga si, ma sêpi ñalôm ñahô-ña ga si. Lau dau si ñaê bocdec: Pita lu Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu Tomas, ma Batolomeas lu Matyu, Alpayas atungac nañ ndê ñaê Jems, ma Saimon (nañ sêsam bu ‘Ngac †Selot’), ma Jems† atungac Judas. ¹⁴ Yisu dinda Maria, ti in ndê asii, ma lauwhê ñatô sêmbô sêwhiñ ñac. Ñac honj sêpiñ dau dôñ ti ñalôm tigen, ma sêteñ mbec sêwhiñ dandi tôm bêc honj.

¹⁵ Têñ bêc dañ lau sêkêñ whiñ-ña gitôm lau 120 sêkac sa sêmbô sêwhiñ dau. Ma Pita tisa kalhac ñalhu, ma sôm, ¹⁶⁻¹⁷ “O asidôwai hac. Mac añyalê Judas, ñac nañ wê lau nañ sêkôc Yisu dôñ. In yac lau aposel 12 mba dañ, ma wêkain gwelêñ whiñ yac. Muñ-ña andô, Ñalau Dabuñ hoc yom asê sa akêñ Dawid whasuñ, nañ hêganônj Judas. Ma yom dau gic waê bu ñandô sa.”

¹⁸ (Tu Judas ndê mêtê sac hoc Yisu asê-ña, dec lau semlhi in, ma in kôc ñaôli dau ma gi gêmlhi nom dañ. Yêc dinañ in peñ sip gi, e gambo hóc kôc ma ñatac wê. ¹⁹ Lau Jerusalem-ña sêñgô ñawaê, ma sêsam nom dau yêc si awha-ña bu Akeldama, nañ danem kwi bu ‘Nom ti Dac.’)

²⁰ “Yom nañ Dawid hoc asê pi Judas, nañ sêto yêc Buku Wê-ña bocdec bu, *‘In ndê gameñ tiganaj man, ma lau dañ oc sêmbô dom.’* Ma sêto dañ tiyham bocdec bu, *‘Ñamalac dañ oc ti ñac bata ma kôc in ndê gwelêñ ô in su.’* ²¹ Sêto yom

dau yêc bocdinañ, dec aô gauc gêm bu yac tanjaliñ ñac dañ sa ô Judas su. Gauc nem lau honj nañ sêmbô sêwhiñ yac tôm bêc honj nañ Pômdau Yisu mbo yac ñasawa. ²² Lau nañ sêmbô têtj Jon, Ngac Kêku Lau-ña ndê têtj e meñ têtj ndoc Yisu pi undambê gi. Yac tanjaliñ ñac si dañ sa, bu hoc Yisu tisa ñawaê asê whiñ yac.”

²³ Goc sêñjaliñ ñac lu sa, dañ ndê ñaê Matias, ma dañ ñaê Josep, nañ sêsam in ndê ñaê dañ bu Basabas, ma in ndê ñaê dañ tiyham bu Justus. ²⁴ Ma sêteñ mbec bocdec b u, “O Pômdau. Am kêyalê ñamalac honj si ñalôm. Tôc ñac lu dau si asa nañ am kêyalin sa su, nañ asê têtj yac. ²⁵ In oc kôm gwelêñ nañ am kêñ sip lau aposel amba, nañ Judas hu siñ ma kôlhô têtj gameñ nañ gic in ñawaê, nañ gi.” ²⁶ Goc sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma bocdinañ in ti aposel dañ whiñ ñac lau 11.

2

Ñalau Dabuñ sip meñ

¹ Têñ Om †Pentikos ñac honj sêmbô sêwhiñ dau. ² Ma ñagahô eñ ñakêcsia gitôm mbu puc ñadinda meñ akêñ undambê, ma gêm andu nañ ñac sêndôc, nañ ahuc. ³ Ma sêlic gêñ gitôm yawahô meñ ma whê dau kôc-kôc, goc gi sac ñac ñagôlôn têtj têtj gitôm ya ña-êmbala. ⁴ Ma Ñalau Dabuñ gêm ñac honj ahuc e sêsôm lau apa awha nañ sêñyalê muñ su dom, tôm Ñalau Dabuñ hóc ñac awha sa.

⁵ Têñ têtj dinañ lau daêsam sêmbô Jerusalem, nañ sêmeñ akêñ nom ñagameñ honj. Ñac lau Israel-ña nañ sem akinj Anötö ma sêtoc in sa. ⁶ Ñac sêñgô lau nañ Ñalau Dabuñ

* **1:12:** Yom nañ Luk to, nañ sôm bu señ nañ yêc Lôc Olib ma malac Jerusalem ñasawa, nañ gitôm señ †Sabat-ña dañ. Lau andô Israel-ña sêmasaj ñagôlin daêsam nañ hêganônj yomsu bêc Sabat-ña, bu tôc asê gêñ nañ lau Israel-ña gitôm bu sêkôm têtj bêc Sabat-ña, ma gêñ bocke nañ sêlic bu gwelêñ. Ñagôlin Sabat-ña dañ sôm bu lau sêtôm bu sêñsêlêñ sêsa señ ñasawa gitôm kilometa tigen têtj bêc Sabat-ña. Lau bu sêñsêlêñ sêhóc gêlêc kilometa tigen, dec ñac oc sêsôm bu sêkôm gwelêñ, ma sêñgili yomsu Sabat-ña. † **1:13:** Luk to ñaê Jems tidim tö, magoc ñaê dau ñac tigen ndê dom, ñac lau tö.

gêm ñac ahuc, nañ sêsôm ñac awha têtêtêj, goc sêsô ñandô ma sêkac sa sêtigasuc. ⁷ Ñac sêhêdaê ñandô, ma sêsôm têtêj dandi, “Aluê! Ñac lau dê sêsôm yom sêmbo dê, nañ lau Galili-nga me?” ⁸ Ma bocke dec danjô ñac sêsôm yac awhañ têtêtêj, tôm dinañj sêkôc yac ma dasôm? ⁹ Yac lau nañ dambo dec, nañ amenj a kêtêj Pata, Midia ma Elam, ma akêtêj Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus ma Esia, ¹⁰⁻¹¹ ma akêtêj Prigia ti Pampilia, Isip ma Libia kêtêj Sairin, ma akêtêj Krit ma Arabia ma akêtêj malac Rom. Yac lau Israel-nga, ma lau apa nañ sêñkuc lau Israel-nga si sakinj tu sênem akinj Anötö-nga. Bocke ma kwahic dec danjô lau Galili-nga dindê sêsôm yom asê yêc yac dauñ awhañ têtêtêj, pi gêtêj dalô nañ Anötö kôm!” ¹² Gêtêj dau kôm ñac sêhêdaê ti gauc gêm yom daêsam, ma sêndac dandi, “Gêtêj dindêc ñahu bocke?” ¹³ Magoc lau ñatô sêsu lau aposel susu ma sêsôm, “Mboe sênôm wain ma kêtêj ñac.”

Pita whê Ñalau ndê gwelenj sa

¹⁴ Têtêj dinañ Pita ti aposel 11 sêtisa ma inj hóc awha sa ma sôm têtêj lau daêsam dinañ, “Mac lau Israel-nga ti mac honj nañ andöc Jerusalem. Akêtêj danjam ñapep ma aö wawhê gêtêj dindêc ñahu sa têtêj mac. ¹⁵ Mac lau ñatô gauc gêm bu wain kêtêj lau dindêc, a? Aö wasôm têtêj mac bu mba! Bu ac kwahic pi meñ. ¹⁶ Magoc yom nañ propet Joel to muñ su, nañ dec ñandô sa. ¹⁷ Joel to Anötö ndê yom dau bocdec bu:

Tinambu aö wakêtêj aneñ Ñalau sip lau honj si ñalôm, e atômngaci ti atômwêi sêsôm yom asê sêtôm lau propet. Ñalau oc kôm mac nem balêkoc wakuc tandô kainj danj sa e sêlic gêtêj ñagatu, ma Ñalau dau oc suñ mbê têtêj lau andô. ¹⁸ Têtêj têtêj dinañ aö wakêtêj aneñ Ñalau têtêj aneñ lau

akinj awhê ma ñgac honj. Ma ñac oc sêsôm yom asê sêtôm propet. ¹⁹ Aö wakôm gêtêj dalô yêc umboñ ma yêc nom bocdinañ, gêtêj dalô dac ti ya ma yawasu-nga. ²⁰ Ac oc nem ganduc, ma ayô oc tikoc nditôm dac. Ma tinambu bêtêc atu oc meñ sa, nañ Pômdau mbu meñ ti ñawasi atu. ²¹ Ma têtêj dinañ lau honj nañ sêta Pômdau ndê ñaê, nañ Anötö oc nem ñac si.”
[Joel 2:28-32]

²² Goc Pita sôm, “Mac lau Israel-nga, anjô aneñ yom dindêc pi Yisu Nasaret-nga. Inj ñgac nañ Anötö whê sa têtêj mac ña gêtêj dalô tidau-tidau. Mac anjalê su, bu inj kôm gêtêj dau yêc mac anjôm-nga. ²³ Ma tu lêtêj nañ Anötö gauc gêm tidôñ gwanañ su-nga, dec Judas hoc Yisu asê ma kêtêj inj sip mac amam. Ma mac akêtêj inj têtêj lau Rom-nga nañ sêsôc Anötö ndê yomsu ñapu dom, bu sêndic inj pi a gicso dau, dec tôm mac daôm ac inj ndu. ²⁴ Tigeñ gitôm dom bu ñaclai dambac ndu-nga ku inj dulu. Anötö kôc inj ndê ñandê mbac ndu-nga su yêc inj, ma uñ inj sa akêtêj lau batê-nga. ²⁵ Dawid to yom pi Yisu bocdec bu:

Aö galic Pômdau kalhac aö anjôm-nga ñapanj. Aö oc wantitêc dom, bu inj mbo aö amanj andô-nga. ²⁶ Tu dinañ-nga dec aö atac ñayham sa, ma gasôm yom ñayham-ñayham. Aö gauc gêm aneñ ñamlic, ma gakêtêj batañ ²⁷ bu am oc tec aö wayêc sêhê ñapanj dom. Mba! Am oc tec am nem ñgac dabuñ e inj ñamlic tibalê dom. ²⁸ Am têtêj senj wandöc tanli-nga asê têtêj aö, ma oc kêtêj aö walhac am anjôm-nga ti atac ñayham atu.
[BW 16:8-11]

²⁹ O asidôwai hac. Abañ Dawid sôm yom dinañ pi inj dau dom. Yac tanjalê bu inj mbac ndu su ma sêñsuhun inj. Ma inj ndê sêhê yêc

gamenj dindec e menj têtj kwahic dec. ³⁰ Magoc Anötö gic bata têtj inj bu kêtj inj ndê wakuc danj ndöc inj ndê pônj kinj-nga. Dawid dau kêtjalê yom dinanj tidônj, njahu bu inj kôpet danj. ³¹ Ma gêtj nanj oc hôc asê tinjambu-nga, nanj inj kêtjalê gwananj su. Tu dinanj-nga inj sôm yom dinanj pi †Mesaya, ma sôm bu Anötö oc tec inj yêc sêhô dom, ma inj ndê njamlic oc tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su. ³² Anötö unj Yisu sa mbo tali tiyham, ma inj ndê lau yac alic su dec asôm asê. ³³ Kwahic dec Anötö toc inj sa ndöc inj amba andô-nga, ma inj kêtj Njalau Dabunj têtj yac tôm Damba gic bata. Gêtj nanj mac alic ti anjô têtj acsalô lec, nanj Njalau dau ndê gwelenj njandô.

³⁴ “Ma Dawid dau pi undambê gi dom, magoc inj to yom yêc bocdec bu, ‘Anötö sôm têtj anej Pômdau, “Am ndöc aô amanj andô-nga ³⁵ e nditôm aô wakêtj nem njacyo sêsôc am gahim njapu.” ’ ³⁶ Inj to yom dau hêganônj Yisu. Bocdinanj mac lau Israel-nga honj anjô. Anjyalê pi njandô, bu Yisu nanj mac ac inj ndu pi a gicso dau gi, nanj Anötö toc inj sa ti Pômdau, ma tôc asê bu inj Mesaya dau.”

³⁷ Pita ndê yom honj dinanj kunj lau dau si njalôm njandô, dec sêsôm têtj inj ti lau aposel njatô bu, “O asidôwai, yac dec oc akôm bocke?” ³⁸ Ma Pita ô yom ma sôm, “Mac honj anem nem njalôm kwi ma alinj sanju tu Yisu Kilisi ndê njê-nga, tu bu Anötö suc mac nem sac kwi-nga. Ma mac oc akôc mwasiñ nanj Anötö gic bata, nanj Njalau Dabunj dau. ³⁹ Bu inj gic bata Njalau Dabunj gic waê lau honj nanj Pômdau yac neñ Anötö kêtjalê njac sa. Gêtj dau gic waê mac ti mac nem balêkoc, ma lau honj nanj kwahic dec sêmbo ahê ma tinjambu oc sêkêtj whinj Yisu nanj.”

⁴⁰ Tinjambu Pita sôm yom daêsam ti gêm la njac, ma kac njac bocdec bu, “Anem daôm kwi têtj Anötö bu nem

mac si, dec mac oc andinanj awhinj lau sac nanj kwahic dec sêmbo nom, nanj dom.” ⁴¹ Ma têtj bêc dau dinanj lau nanj sêkêtj whinj sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc Pita ndê yom sa ma sêlinj busanju.

Lau sêkêtj whinj-nga si lêtj

⁴² Tôm bêc honj lau sêkêtj whinj-nga sêpiñ dau dôñ ti sêkêtj danja yom nanj aposel sêndôhônj têtj njac, ma njac sêteñ mbec ti senj gêtj sêwhinj dau. ⁴³ Aposel sêkôm gêtj atu-tu ti gêtj dalô daêsam, e lau Jerusalem-nga honj sêhêdaê. ⁴⁴ Lau honj nanj sêkêtj whinj, nanj sêndöc tigerj ma sêyob si gêtj honj sêwhinj dau. ⁴⁵ Njac si lau njatô bu sêpônnda dau, dec asidôwai njatô oc sêkêtj si wapa njatô ti gêtj têtj lau semlhi, goc sic sam njawa bu sênem lau nanj sêpônnda dau, nanj sa. ⁴⁶ Tôm bêc honj sêkac dau sa sêmbo lôm dabunj njabatêmnö, ma yêc njac si andu njac senj gêtj sêwhinj dau ti atac njayham, ma sêsôc Anötö njapu ti si njalôm sambuc. ⁴⁷ Njac sêmpinj Anötö ma lau honj sêlic njac njayham dec sêtoc njac sa. Ma tôm bêc honj Pômdau kôm lau wakuc sêkêtj whinj, dec kôm gôlôwac dabunj Jerusalem-nga kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm njac bôlinj njayham sa

¹ Têtj bêc danj Pita lu Jon sêñsêlêñ bu sêtêtj lôm dabunj sêndi, têtj acgatu gitôm 3 kilok telha-nga, nanj lau Israel si têtj sêteñ mbec-nga danj. ² Ma njac danj mbo, nanj dinda kôc inj tigahi tigolonj. Tôm bêc honj lau sêmbalanj inj si, sêkêtj inj ndöc lôm dabunj njagameñ kêpiñ gatam danj nanj sêsam bu Gatam Njajham, ma inj teñ gêtj têtj lau nanj sêsôc sêsa. ³ Têtj ndoc inj gêlic Pita lu Jon sêmeñ bu sêsôc sêndi, nanj inj teñ mone têtj injlu. ⁴ Pita lu Jon tahê inj, ma Pita sôm têtj inj, “Tamhê alu.” ⁵ Dec njac dau tahê injlu, ma kêtj bata bu oc sêkêtj gêtj têtj inj. ⁶ Goc Pita sôm

têj inj, “Aö neñ awa silba me gol bu wakêj têtj am-nga mbasi, magoc gêtj nañ yêc aö, nañ oc wakêj. Tu Yisu Kilisi Nasaret-nga ndê ñaê-nga aö wasôm têtj am bu êmsêlêj!”⁷ Ma Pita kêm inj têtj amba andô-nga, keñ inj sa, ma ñagahô ñambwa inj ndê hapa ti hagwam ñayham sa.⁸ Inj pwê gi kalhac e kêsêlêj, goc sôc lôm dabuñ ñabatêmdö whinj injlu gi. Ma inj kêsêlêj ti pwê-pwê ma kêpiñ Anötö.⁹ Lau hoñ nañ sêlic inj kêsêlêj ti kêpiñ Anötö,¹⁰ nañ sêñyalê bu inj ñgac teñ gêtj-nga nañ muñ-nga ndöc lôm dabuñ ñasactô yêc gatam nañ sêsam bu Gatam Ñayham. Ma sêhêdaê ti sêsen amba ñandô tu inj ñayham sa-nga.

Pita gêm mêtê mbo lôm dabuñ ñabatêmdö

¹¹ Pita lu Jon sêlhac lôm dabuñ ñabatêmdö yêc gameñ nañ sêsam bu Solomon ndê Batêm, ma ñgac teñ gêtj-nga dau sap injlu dôñ ñapañ. Ma lau hoñ nañ sêlic gêtj dau sêsö, ma sênti sêtêj injlu si.¹² Pita tahê ñac ma sôm, “Mac lau Israel-nga! Tu sake-nga mac asö tu gêtj dindêc-nga ma tamhê alu ñaŋga? Mac gauc gêm bocke? Alu mba ñaclai ti mêtê gitêj dec kôm inj ñgac dinañ ñayham sa ma kêsêlêj, a? Wasôm têtj mac, mba!¹³ Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö, yac neñ abañi si Anötö, kôm gêtj dindêc tu bu po inj ndê ñgac akiñ Yisu ndê waê sa. Mac daôm akêj inj sip lau Rom-nga amba bu sêndic inj ndu. Pailot dau gauc gêm tidôj bu êngapwêc Yisu su, magoc mac atôc asê têtj Pailot bu mac atec Yisu.¹⁴ Inj ñgac dabuñ ti gitêj, magoc mac atec inj, ma aten Pailot bu êngapwêc ñgac nañ gic ñamalac ndu, nañ su têtj mac.¹⁵ Magoc ñgac nañ ti yac neñ dandöc tanli-nga ñahu, nañ mac ac inj ndu. Tigen Anötö uñ inj sa akêj lau batê-nga. Yac alic inj tisa su, dec asôm asê bu yomandô.¹⁶ Alic

ñgac dindêc. Mac anyalê bu muñ-nga inj ñgac bôlinj. Kwahic dec inj gahi ñayham sa tu Yisu ndê ñaê-nga, ñaê nañ yac akêj whinj. Yomandô! Inj ñayham sa sambuc tu Yisu ndê ñaê-nga ma tu yac akêj whinj Yisu-nga.

¹⁷ “O asidôwai hac! Aö kayalê su bu mac ti nem lau bata Israel-nga nem gauc sa pi Yisu ndê ñahu dom, dec mac ac inj ndu.¹⁸ Magoc lau propet hoñ sêhoc Anötö ndê yom asê gwanaj su, bu inj ndê Mesaya oc hôc ñandê. Ma kwahic dec ñac si yom dau ñandô sa pi gêtj nañ mac akôm.¹⁹ Tu dinañ-nga dec wasôm têtj mac bu apu daôm ma anem daôm kwi. Ma bocdinañ dec Anötö oc suc mac nem sac kwi.²⁰ Ma Pômdau ndê mwasiñ oc puc mac nem gatôm dôñ. Ma Anötö oc kêj Mesaya nañ inj kêyalinj sa gwanaj su, nañ Yisu dau, nañ mbu têtj mac meñ.²¹ Inj oc mbo undambê e tôm Anötö kôm gêtj hoñ tiwakuc tiyham, tôm inj hoc asê muñ-nga ña inj ndê propet dabuñ hoñ whasuñ.²² Bu Moses to yom hocdec bu, ‘Pômdau mac nem Anötö, oc êñyalinj ñgac dañ sa yêc lau Israel-nga, bu ti mac nem propet nditôm aö dauñ. Ma yom hoñ nañ inj sôm, nañ mac asôc ñapu mañ.²³ Lau nañ sêkêj dañga propet dinañ ndê yom dom, nañ Anötö oc tinj ñac su yêc inj ndê lau ñatonj.’²⁴ Moses to yom dinañ, ma Samuel ti propet hoñ nañ sêñkuc inj, nañ sêhoc yom asê gwanaj su pi gêtj nañ hôc asê têtj têm dindê.²⁵ Yom nañ lau propet sêhoc asê têtj abañi, nañ mac atap ña-ñandô sa su. Ma pwac nañ Anötö kêmatinj whinj abañi, nañ bocdinañ. Bu Anötö sôm têtj Abraham bu, ‘Lau nom-nga hoñ oc sêtap mbec ñamwasiñ sa yêc am nem wakuc.’²⁶ Ma kwahic dec Anötö kêj ndê ñgac akiñ-nga meñ. Inj têtj mac lau Israel-nga muñ, bu nem mac kwi ma ahu nem mêtê sac siñ. Ma mac bu akôm bocdinañ, dec oc atap inj ndê mbec ñamwasiñ sa.”

4

Sêkêŋ Pita lu Jon sêndôc gapoc-walô

¹ Pita lu Jon sêsôm yom têtŋ lau sêmbo, ma lau †dabuŋ-siga ti lau sin sêyob lôm dabuŋ-nga si ŋgac bata, ma lau †Sadiusi ŋatô sêtêtŋ inlu si. ² Nac sêngô bu Pita lu Jon sêndôhôn lau ma sêsôm têtŋ nac bu Yisu tisa su, ma bu inŋ ti lau si ŋahu sêtisa akêŋ lau batê-nga. Ma inlu si yom dau kôm nac atac ŋandê. ³ Tu dinaŋ-nga sêkôc inlu dôŋ, tigerŋ ŋasec sa su, dec sêŋlahi inlu ahuc bu sêndôc e bêbêc. ⁴ Magoc lau daêsam naŋ sêngô yom naŋ Pita lu Jon sêsôm, naŋ sêkêŋ whiŋ yom dau. Nac lau dau si laungac ŋambwa si namba gitôm 5,000.

⁵ Galaŋsê bêbêc lau bata ma lau andô ti lau naŋ sêndôhôn yomso sêkac sa yêc Jerusalem. ⁶ Ma †dabuŋsiga ŋamata-nga Anas, ma Kayapas lu Jon ma Aleksanda ti lau ŋatô yêc dabuŋsiga ŋamata-nga ndê gôlôwac, naŋ sêmbo sêwhiŋ nac. ⁷ Sêkôc Pita lu Jon sêmenŋ sêlhac nac aŋgô-nga, goc sêŋsu inlu bocdec bu, “Amlu akôm gêŋ dindéc am asa aŋgô, me akôc asa ndê ŋaclai dec akôm?” ⁸ Têtŋ dinaŋ Nalau Dabuŋ gêm Pita ahuc, dec sôm têtŋ nac bu, “O mac lau bata ti lau andô Israel-nga! ⁹ Kwahic dec mac bu aŋsu alu pi mwasin naŋ akôm têtŋ ŋgac bôliŋ dindéc. Ma andac alu pi lêtŋ inŋ ŋayham sa-nga. ¹⁰ Mac lau bata, ti mac lau Israel-nga hoŋ aŋgô! Ngac dindéc kalhac mac aŋôm-nga, naŋ ŋamlic ŋayham sa su tu Yisu Kiliŋsi ndê ŋaê-nga. Inŋ ŋgac Nasaret-nga naŋ mac ac inŋ ndu pi a gicso dau. Magoc Anötô uŋ inŋ sa akêŋ lau batê-nga ma mbo tali tiyham. ¹¹ Sêto yom pi Yisu naŋ yêc bocdec bu, ‘Hoc naŋ mac lau akwê andu-nga alic sac ma atec ndôc, naŋ kwahic dec ti hoc ŋamata-nga yêc andu dau.’ ¹² Aŋgô! Senŋ tigerŋ yêc bu yac lau nom-nga datap Anötô ndê mwasin

nem yac si-nga sa, naŋ datap sa tu Yisu ndê ŋaê-ŋ ga. Nae danŋ yêc naŋ gitôm bu nem yac si-nga yêc dom. Mba andô!”

¹³ Lau bata sêngô yom dinaŋ, ma sêŋyalê bu Pita lu Jon sêsôc lôm mêtê-nga danŋ dom, magoc sêŋyalê bu muŋ-nga inlu sêmbo sêwhiŋ Yisu ŋapaŋ. Ma nac sêhêdaê bu inlu sêo lau si yom ti atac pa su. ¹⁴ Magoc ŋgac bôliŋ naŋ ŋamlic ŋayham sa, naŋ kalhac whiŋ inlu, ma tu dinaŋ-nga nac si yom mba bu sêsôm. ¹⁵ Bocdinaŋ sic atu inlu bu sêhu nac lau †Sanedrin-nga sinŋ ma sêkêŋ ŋasawa têtŋ nac bu sêsôm yom pi inlu. ¹⁶ Goc sêsôm têtŋ dau bu, “Yac oc dakôm sake têtŋ ŋgac lu dindê? Lau Jerusalem-nga hoŋ sêlic gêŋ dalô atu naŋ inlu sêkôm su, ma yac oc dasêc ahuc nditôm dom. ¹⁷ Lau hoŋ bu sêngô ŋawaê pi gêŋ dindéc, dec oc yham dom. Bocdinaŋ dakêŋ yao ŋaŋga têtŋ inlu, bu sêsôm yom pi Yisu ma sêsam inŋ ndê ŋaê têtŋ lau tiyham dom.”

¹⁸ Goc sêmbwêc inlu sêmbu sêmenŋ, ma sic yao inlu bu sêsôm yom ti sêndôhôn lau tu Yisu ndê ŋaê-nga tiyham dom. ¹⁹ Magoc Pita lu Jon sêo nac awaha bocdec bu, “Mac gauc gêm bocke? Oc solop yêc Anötô aŋgô-nga bu alu asôc mac nem yom ŋapu, ma danŋ wambu Anötô dom, a? ²⁰ Mba! Alu atôm dom bu aŋgapiŋ whaŋsuŋ tu gêŋ naŋ alic ti aŋgô-nga.”

²¹⁻²² Lau bata sic yomso inlu tiyham, goc sêkêŋ inlu sêsa si. Nac sêtôm dom bu sêtap lêtŋ sêmatôc inlu-nga danŋ sa. Nahu bu lau hoŋ sêmpinŋ Anötô tu inŋ kôm ŋgac naŋ ndôc bôliŋ yala daêsam su, naŋ ŋayham sa. Bu ŋgac dau ndôc bôliŋ ŋapaŋ e ndê yala gi tap 40 sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-nga sêteŋ mbec

²³ Sêŋgapwêc Pita lu Jon su, ma inlu sêmbu sêtêtŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga si, ma sic miŋ yom naŋ †dabuŋ-siga atu-tu ti lau bata sêsôm têtŋ

inlu. ²⁴ Sêngô su, goc ñac hoj sêteñ mbec têtñ Anötö bocdec, “O Ñaclai Ñadau Pômdau, am nañ kêtñ undambê ti nom ma gwêc ti gêtñ hoj nañ sêmbô ñalôm. ²⁵ Am daôm kêtñ Ñalau Dabuñ hôc abañ Dawid awha sa ma inñ sôm, ‘*Tu sake-nga lau nom-nga sêli dau sa ma sêkic yom nañ ñandô mba?*’ ²⁶ *Ma kiñ ti gôliñwaga sêkac dau sa ma sêmatij yom pitigeñ bu sêseñ Pômdau lu Mesaya nañ inñ kêyalij sa, nañ su.*’ ²⁷ Dawid ndê yom dau ñandô sa yêc malac atu dindec. Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma lau siñ gameñ apa-nga, ma lau bata Israel-nga sêkêtñ si gauc pitigeñ bu sêseñ am nem ñgac akiñ-nga dabuñ Yisu nañ am kêyalij inñ sa ti Mesaya, nañ su. ²⁸ Gêtñ nañ am, Ñaclai Ñadau gauc gêm tidôñ su, nañ dec sêkôm ñandô sa. ²⁹ O Pômdau, lau dinañ sêsôm yom daêsam bu sêlhac yac ahuc. Magoc yac aterñ am bu puc yac dôñ bu ahoc am nem mêtê asê ti atac pa su. ³⁰ Kêtñ nem ñaclai têtñ yac bu akôm am nem gwelenj ma akôm lau gêmbac ñayham sa, ma akôm gêtñ dalô tidau-tidau tu am nem ñgac akiñ-nga dabuñ Yisu ndê ñaê-nga.”

³¹ Sêteñ mbec dinañ su, goc gameñ nañ sêkac sa sêndöc nañ kêwic dau. Ma Ñalau Dabuñ gêm ñac hoj ahuc, ma ñac sic hu sêsôm Anötö ndê mêtê asê ti atac pa su.

Lau sêkêtñ whiñ-nga sêwêkaiñ gêtñ toñ tigeñ

³² Lau sêkêtñ whiñ-nga hoj sêkêtñ si ñalôm ti gauc pitigeñ. Ma ñac si dañ gêlic ndê gêtñ tôm inñ dau ndê dom. Hoj sêwêkaiñ gêtñ toñ tigeñ. ³³ Lau aposel sêhoc Pômdau Yisu tisa ñawaê asê ti ñaclai eñ, ma Anötö ndê mwasiñ kêsâlê ñac hoj ahuc sambuc. ³⁴ Ñac si dañ pônâ dau tu gêtñ dañ-nga dom. Ñahu bu lau nañ sêwêkaiñ nom me andu, nañ sêkêtñ si gêtñ têtñ lau semlhi. Goc sêkôc ña-awa sa si, ³⁵ ma sêkêtñ têtñ aposel

sêyob. Ma lau aposel sic sam gêtñ dau têtñ lau sêpônâ dau-nga tôm gi.

³⁶ Ma ñgac dañ mbo, nañ menñ akêtñ nduc Saipras. Inñ †Liwai ndê wakuc dañ, ma inñ ndê ñaê Josep. Magoc aposel sêsam inñ bu Banabas, nañ danem kwi bu ñgac puc lau dôñ-nga. ³⁷ Ñgac dau ndê nom dañ y êc, dec kêtñ têtñ lau semlhi, ma kôc ña-awa menñ kêtñ têtñ lau aposel.

5

Ananias lu Sapaira

¹ Ñgac dañ ñaê Ananias lu inñ nawhê Sapaira sêmbô, ma inñ sêkêtñ si nom dañ têtñ lau semlhi.

² Nom dau ña-awa dañga Ananias kêgamiñ yêc inñ-nga, ma inñ nawhê Sapaira kêyalê. Ma ñadañga nañ Ananias kêtñ têtñ lau aposel, ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinañ. ³ Têtñ ndoc Pita gêlic awa dau, nañ sôm têtñ inñ bu, “Ananias, bocke dec Sadan gêm am nem ñalôm ahuc e am gauc gêm bu êñsau Ñalau Dabuñ, ma kêgamiñ nom ña-awa ñatô yêc am-nga? ⁴ Muñ-nga am daôm ti ñadau nem nom, ma têtñ ndoc am kêtñ têtñ lau semlhi su, nañ am ti ñadau ña-awa dau bocdinañ. Magoc am kêtñ ñadañga têtñ yac ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinañ. Bocke dec am gauc gêm bu kôm gêtñ boc-dinañ? Am kêsau ñamalac dom, am kêsau Anötö goc.”

⁵ Têtñ têtñ Ananias ñgô yom dinañ, dec inñ hu dau sip nom gi ma mbac ndu yêc. Ma lau hoj nañ sêngô gêtñ dau ñawaê, nañ sêtöc dau ñandô.

⁶ Lau batac ñatô sêtêtñ Ananias si, sêmpanj inñ ndê ñamlaj ahuc ma sêkôc sa si sêñsuhuj.

⁷ Ñasawa gitôm acgatu tö giñga su, goc ñgac dau nawhê menñ ma gêm gauc gêtñ nañ kôm inñ nakwenj.

⁸ Ma Pita tôc mone dau têtñ inñ, goc ndac, “Lau semlhi amlu nam akwenj nem nom dañ, ma ñaôli dau dindec, me?” Ma awê dau sôm bu, “Aêc, gêtñ dau dindec.” ⁹ Dec

Pita sôm, “Bocke dec amlu nem ñalôm pitigen bu añsahê Pômdau ndê Ñalau? Lic su nañ, lau nañ sêñsuhuj nam akweñ dec kwahic sêlhac andu ñsactô, bu sêmbalañ am sa ndi whiñ.”¹⁰ Ma ñagahô ñambwa awhê dau ku sa yêc Pita gahi-ña ma mbac ndu. Ma lau batac sêsôc si ma sêlic bu in mbac ndu su, dec sêkôc in sa si ma sêñsuhuj in whiñ nakweñ.¹¹ Ma lau sêkêñ whiñ-ña hon, ti lau ñatô nañ sêñgô gêñ dau ñawaê, nañ hon sêsô ma sêtôc dau ñandô.

Aposel sêkôm gêñ dalô daêsam

¹² Têñ ñasawa dinañ lau aposel sêkôm gêñ dalô ti gêñ atu-tu daêsam yêc lau sêkêñ whiñ-ña si toñ ñalôm. Ma lau sêkêñ whiñ-ña êlêmê sêkac dau sa sêmbô lôm dabuñ yêc gameñ nañ lau sêsam bu Solomon ndê Batêm.¹³ Lau hon sêlic ñac ñayham ma sêtoc ñac sa, tigen tu lau bata Israel-ña dec sêtôc dau bu sêlhac sêwhiñ ñac.¹⁴ Magoc launçac ti lauwê daêsam sic hu sêkêñ whiñ Pômdau, dec lau sêkêñ whiñ-ña si namba kêsôwec tiatu ñapañ.¹⁵ Tu gêñ atu-tu nañ lau aposel sêkôm-ña, dec lau sêhon si lau gêmbac sêsa malac lôm sêmeñ ma sêkêñ ñac sêyêc sac ti mbô. Ñac sêkêñ bata bu Pita oc êñsêlêñ meñ ma êmasec lau gêmbac me mboe ac kêñ in ndê gatu nem ayuñ lau gêmbac ma kôm ñac ñayham sa.¹⁶ Ma lau daêsam akêñ malac nañ sêyêc Jerusalem ñamakê, nañ sêhon lau gêmbac ti lau nañ ñalau sac sêkôm ñac sêtisac, nañ sêmeñ ma lau aposel sêkôm ñac hon ñayham sa.

Sêkêñ aposel sêndôc gapocwalô tiyham

¹⁷ Têñ dinañ dabuñsiga ñamata-ña ti in ndê lau hon akêñ Sadiusi si toñ sem lêmuñ lau aposel ñandô.¹⁸ Tu dinañ-ña dec sêkôc ñac dôn ma sêkêñ ñac sêndôc gapocwalô.¹⁹ Tigen têñ ôbwêc Pômdau ndê añela

gêlêc andu gapocwalô-ña ñagatam su ma wê ñac sêsa si.²⁰ Ma in sôm têñ ñac bu, “Andi alhac lôm dabuñ ñabatêmdô, ma ahoc yom asê timala eñ têñ lau, pi lau sêkêñ whiñ-ña si lêñ wakuc.”²¹ Sêñgô añela ndê yom dinañ su, dec bêbêc ganduc sêtêñ lôm dabuñ si ma sic hu sêndôhôn lau.

Têñ ndoc dinañ dabuñsiga ñamata-ña ti in ndê lau sêmbwêc lau bata Sanedrin-ña hon sa sêpitigen bu sêmatôc aposel si yom. Goc sêñkiñ lau ñatô sêtêñ gapocwalô si bu sêkôc lau aposel sa sêmeñ.²² Magoc têñ ndoc lau dau sêhêc asê gapocwalô, nañ sêlic bu aposel añgô mba. Goc sêmbu si ma sêsôm bu,²³ “Yac a alic bu sêñlahi gatam ahuc ñapep ma lau sêyob gatam sêlhac. Dec yac alêc gatam su magoc alic bu ñac sêndôc dom.”²⁴ Lau siñ sêyob lôm dabuñ-ña si ñgac bata, ma dabuñsiga atu-tu sêngô yom dau e sêpônda gauc.²⁵ Sêhê gauc sêmbô ma ñgac dañ meñ ma sôm têñ ñac bu, “Alic su nañ! Launçac nañ mac akêñ ñac sêndôc gapocwalô, nañ kwahic dec sêlhac lôm dabuñ ñamakê ma sêndôhôn lau sêmbô.”²⁶ Goc lau siñ-ña nañ sêyob lôm dabuñ ti ñac si ñgac bata sêtêñ lôm dabuñ si, ma sêkôc aposel sa sêmeñ. Ñac sêwê ñac malô ma sêñsahic ñac dom, ñahu bu sêtôc dau bu lau nañ sêtoc aposel sa, nañ oc sêtuc ñac ña hoc.²⁷ Sêwê aposel sêmeñ ma sêkêñ ñac sêlhac lau Sanedrin-ña añgô-ña bu dabuñsiga ñamata-ña êñsu ñac.²⁸ In sôm têñ ñac bu, “Y ac ac yao mac ñañga bu andôhôn lau pi ñgac dinañ ma asôm in ndê ñaê asê tiyham dom. Magoc mac nem yom pi in gêm Jerusalem ahuc su. Mac bu ahê ñamalac dinañ ndê dac meñ pi yac, a?”

²⁹ Dec Pita ti aposel sêô in awha ma sêsôm bu, “Yac dañañ wambu Anötô ndê yom hêc gêlêc ñamalac si

yom su, ac n̄awaê. ³⁰ Mac daôm ac Yisu ndu pi a, tigen aban̄i si Anötö un̄ in̄ sa mbo tali tiyham. ³¹ Ma Anötö toc in̄ sa ma kêñ in̄ ndöc in̄ ndê andô-nga ti Kin̄, ma ti N̄adau Nem Lau Si-nga. In̄ kôm bocdinañ, n̄ahu bu in̄ bu kêñ n̄asawa têtñ lau Israel-nga bu sêkac si n̄alôm kwi, dec in̄ oc suc n̄ac si sac kwi. ³² Yom dinañ yac alic n̄andô su, dec asôm asê. Ma N̄alau Dabuñ puñ yom dau dôñ bocdinañ. In̄ N̄alau nañ Anötö kêñ têtñ lau nañ dan̄ga wambu in̄ n̄apep.”

³³ Lau bata Israel-nga dinañ sêngô aposel si yom dau e gêli n̄ac n̄alôm sa sac andô, ma n̄ac tac whin̄ bu sêndic aposel ndu. ³⁴ Tigen lau Sanedrin-nga si n̄gac bata dan̄ tisa bu lhac n̄ac ahuc. In̄ Palêsai dan̄ n̄aê Gamaliel, nañ kêdôhôn̄ yomsu, ma lau hoñ sêtoc in̄ sa. In̄ gic atu yom bu sêkêñ aposel sêsa awê sêndi sêmbu n̄asawa sauñ. ³⁵ Goc in̄ sôm têtñ lau bata hoñ, “Mac lau Israel-nga, akôc gauc n̄apep pi gêtñ nañ mac bu akôm têtñ lau dinañ. ³⁶ Gauc nem Teudas, n̄gac nañ n̄asawa apê gi su toc dau sa bu n̄gac tiwaê. Magoc lau sin̄ Rom-nga sic in̄ ndu, ma lau 400 nañ sêmbu sêwhin̄ in̄, nañ sêmbulu n̄ac sêlhô têtñ têtñ si. Ma in̄ ndê gwelen̄ hoñ hê su. ³⁷ Ma têtñ têtñ sêse lau sa tu bu sênemli takis-nga, nañ n̄gac Galili-nga dan̄ n̄aê Judas tisa. In̄ gêli lau toñ dan̄ sa bu sêkêñ kisa lau Rom-nga. Magoc in̄ gin̄ga bocdinañ, ma in̄ ndê lau hoñ sêlhô têtñ têtñ. ³⁸ Bocdinañ kwahic dec aô b u wasôm aneñ n̄alôm asê têtñ mac. Ahu lau aposel dindê sin̄ ma akêñ n̄ac sêlhô sêndi. N̄ac si gwelen̄ bu meñ akêñ n̄amalac n̄ambwa si, gitôm Teudas lu Judas si gwelen̄, dec oc tôm dom bu nem n̄andô. ³⁹ Tigen n̄ac si gwelen̄ bu meñ akêñ Anötö ndê, dec oc atôm dom bu alhac n̄ac ahuc. Ma mac bu akêñ kisa n̄ac, dec mac oc akêñ kisa Anötö dau.”

⁴⁰ Lau bata hoñ sêngô in̄ ndê yom

ma sêsôc n̄apu. N̄ac sêmbwêc aposel sêsôc sêmeñ ma sêkêñ lau sin̄-nga sêhi n̄ac n̄a sô. Ma sêkêñ yao bu sênem mêtê pi Yisu tiyham dom, goc sêkêñ n̄ac sêsa si. ⁴¹ Aposel sêhu lau bata Sanedrin-nga sin̄, ma sêsa si ti atac n̄ayham atu. N̄ahu bu Anötö kêñ n̄ac sêhóc n̄awapac ti n̄andê tu Yisu ndê n̄aê-nga, dec toc n̄ac sa. ⁴² Ma tôm bêc hoñ sêndôhôn̄ lau sêmbu lôm dabuñ n̄abatêmdô, ma sêndôhôn̄ lau sêlom-sêlom andu. Ma sêhoc n̄awaê n̄ayham asê n̄apan̄ ma sêsôm bu Yisu in̄ Mesaya dau.

6

Sênyalin̄ lau 7 sa bu sêndic sam gêtñ danen̄-nga

¹ Lau sêkêñ whin̄ Yisu-nga si toñ kêsôwec n̄apan̄. Magoc têtñ têtñ dinañ n̄awapac dan̄ hóc asê. Yêc toñ dau n̄alôm lau Israel-nga nañ sêsôm lau Grik awha, nañ sêtuçdin̄ lau Israel-nga nañ sêsôm Yom †Hibru. N̄ahu bu tôm bêc hoñ lau sic sam gêtñ danen̄-nga têtñ lau nañ sêpôn̄da dau, magoc tandô toñ lauwhê sawa nañ sêsôm Yom Grik. ² Tu dinañ-nga aposel 12 sêmbwêc lau sêkêñ whin̄-nga hoñ sêpitigen̄, ma sêsôm, “Yham dom bu yac ahu Anötö ndê gwelen̄ n̄awaê n̄ayham-nga sin̄ tu ayob gwelen̄ andic sam gêtñ-nga. ³ Bocdinañ asidôwai, anyalin̄ laun̄gac 7 sa yêc toñ dindêc n̄alôm, nañ lau tigauc ma N̄alau Dabuñ gêm n̄ac ahuc. Ma lau dinañ yac oc dakêñ n̄ac sêyob gwelen̄ dindêc. ⁴ Ma yac dauñ oc akôm gwelen̄ anem mêtê ti aten̄ mbec-nga n̄apan̄.”

⁵ Lau hoñ sêngô n̄ac si gauc dinañ ma sêlic n̄ayham. Bocdinañ n̄ac sênyalin̄ lau 7 sa, nañ si n̄aê bocdec. Steven, in̄ n̄gac nañ N̄alau Dabuñ gêm in̄ ahuc ma kêñ whin̄ n̄an̄ga, ma Pilip, Prokoras, Nikanor, Timon, Pamenas, ma Nikolas nañ ndê malachu Antiok. Nikolas in̄

ngac Israel-nga dom, magoc muŋ-nga in gêm dau kwi ma gêm akiŋ Anötö kékuc lau Israel-nga si sakiŋ akwa. ⁶ Nac sêkêŋ lau 7 dau sêlhac aposel anğô-nga, ma aposel sêten mbec ma sêkêŋ amba sac nac.

⁷ Têŋ ŋasawa dinaŋ Anötö ndê mêtê tiapa, ma lau Jerusalem-nga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu. Ma dabuŋsiga Israel-nga daêsam sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

Sêkôc Steven dôŋ

⁸ Steven in ngac naŋ Anötö ndê mwasiŋ ti ŋaclai gêm in ahuc, ma kôm gêŋ atu-atu ti gêŋ dalô mbo lau ŋalôm. ⁹ Magoc lau akêŋ lau Israel-nga si toŋ daŋ sic hu sêkêŋ kisa in. Nac lau dinaŋ sêmeŋ akêŋ malac Sairin ti Aleksandria ma akêŋ gameŋ Silisia ti Esia-nga. Muŋ-nga nac lau akiŋ ŋambwa, magoc tiŋambu si ŋadaui sêhu nac siŋ yêc si sakiŋ, ma êlême sêkac sa sêmbo dau si lôm wê-nga daŋ. Nac sêpu Steven ti in ndê yom. ¹⁰ Magoc tu Steven ndê gauc ti yom naŋ Nalau Dabuŋ kêŋ têt in-nga, dec nac sêtôm dom bu sêku in ndê yom dulu.

¹¹ Tu dinaŋ-nga nac sêkôc lau ŋatô ma sêkic yom gelec sêwhiŋ nac, bu nac oc sêtisa ma sêŋgôliŋ yom pi Steven bocdec bu, “Yac anğô Steven sôm yom sac-sac pi Moses ma pi Anötö.” ¹² Goc nac sêsôm yom dau e gêli lau hoŋ si ŋalôm sa, ma lau bata ti lau naŋ sêndôhôn yomsu-nga sêwhiŋ. Goc sêkôc in dôŋ ma sêwê in e sêkêŋ in kalhac lau Sanedrin-nga si anğô-nga. ¹³ Goc sêkêŋ lau tasanŋ ŋatô sêtisa ma sêsôm, “In ngac dindec sôm yom ŋapanŋ bu êŋgwiniŋ yac neŋ lôm dabuŋ ma Anötö ndê yomsu. ¹⁴ Yac anğô in sôm bu Yisu Nasaret-nga oc seŋ gameŋ dindec su, ma kêŋ ŋagôliŋ wakuc ô mêtê naŋ Moses gic dulu têt yac.” ¹⁵ Têt dinaŋ lau hoŋ naŋ sêndôc Sanedrin si toŋ, naŋ tahê Steven, ma sêlic bu in ndê

anğô andô ŋawasi gitôm anjela daŋ ndê.

7

Steven sôm yom têt lau Sanedrin-nga

¹ Ma dabuŋsiga ŋamata-nga ndac in bu, “Yom dindec naŋ sêŋgôliŋ pi am, naŋ yom ŋandô, me mba?” ² Ma Steven ô yom ma sôm, “Asidôwai ti damani. Anğô su naŋ! Muŋ-nga lê abanŋ Abraham ndôc Mesopotemia, in têt malac Haran gi su dom, ma Anötö Nawe Naudu hoc dau asê têt in. ³ Ma sôm têt in, ‘Hu nem gameŋ ti am nem lau siŋ, ma têt gameŋ daŋ naŋ aô bu watôc têt am, naŋ ndi.’ ⁴ Bocdinaŋ in hu lau Saldi si gameŋ siŋ, ma sa gi ndôc Haran. Tiŋambu in damba mbac ndu su, goc Anötö kêkiŋ Abraham bu têt gameŋ dindec naŋ kwahic dec mac andôc, naŋ meŋ. ⁵ Tigeŋ in kêt nom têt Abraham wêkaiŋ yêc gameŋ dindec dom. Mba, Abraham dau tap nom sauŋ daŋ sa dom! Têt ndoc dinaŋ Abraham ndê balêkoc mba, magoc Anötö kêmatiŋ yom tidôn têt in, bu in ti in ndê lau wakuc oc sêwêkaiŋ gameŋ dau. ⁶ Ma Anötö sôm têt in bu, ‘Am nem wakuc oc sêhu gameŋ dindec siŋ ma sêndôc sêtôm lau apa yêc lau daŋ si gameŋ. Ma nac oc sênem akiŋ lau dau, ma lau dau oc sêkôm nac ŋayom nditôm yala 400. ⁷ Magoc tiŋambu aô oc wakêŋ ŋagêyô têt lau gameŋ dinaŋ-nga naŋ sem akiŋ nac, ma am nem wakuc oc sêhu gameŋ dinaŋ siŋ ma sêmbu sêmeŋ sênem akiŋ aô yêc gameŋ dindec.’ ⁸ Ma Anötö kêt ŋpwac sêsê laŋgac si ŋamlic ŋatô su-nga têt Abraham. Tiŋambu Abraham kwê ndê atuŋgac Aisak asê, ma sê in ndê ŋamlic ŋatô su têt in ndê bêc ti-8-nga. Aisak dau kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac neŋ abanŋ 12 asê, naŋ sêti yac neŋ gôlôwac Israel-nga toŋ 12 si ŋahu.

⁹ Josep in abanji 12 si dan, magoc dôwai sem lêmun in, dec sêkên in têtj lau semlhi. Ma lau dau sêkôc in sa sêsip gamej Isip-nga si, ma in mbo gamej dinanj tôm ngac akinj nambwa dan. Magoc Anötö mbo whin Josep, ¹⁰ dec gêm in si yêc nwapac bocke nanj tap in sa. In kênj gauc nayham-nayham têtj in dec lau Isip-nga si kinj Parao gêlic in nayham, ma kênj in gêm gôlinj gêtj honj yêc in ndê andu kinj-nga, ma gamej Isip-nga sambuc. ¹¹ Tinjambu tóbôm gêm Isip ma Kanan ahuc e lau sêhóc nwapac atu, ma abanji sêpônda gêtj sêneñ-nga. ¹² Jakob ngô nawaê bu gêtj danen-nga yêc Isip, dec kêkinj ndê atui sêsip Isip si. Têm namata-nga dinanj sêsip si ma semlhi gêtj danen-nga, ma sêmbu sêmen. ¹³ Tinjambu in kêkinj nac sêsip Isip si tiyham, ma têtj dinanj Josep sôm dau asê têtj ndê asidôwai, ma Parao ngô nawaê pi Josep ndê gôlôwac. ¹⁴ Goc Josep kêkinj yom têtj in damba Jakob ti in ndê lau natô, bu nac honj sêsip Isip sêtêtj in sêndi. Nac lau dinanj lau 75. ¹⁵ Bocdinañ Jakob ti yac neñ abanji sêsip Isip si, ma sêndôc e sêmbac ndu sêyêc gamej dinanj. ¹⁶ Ma tinjambu nac si lau wakuc sêkôc nac si nakwa su yêc Isip bu sênsuhunj nac yêc malac Sekem, sêyêc sêhó nanj Abraham gêmlihi su yêc Hamo ndê atui.

¹⁷ “Tinjambu, ndoc meñ kêpinj bu yom nanj Anötö gic bata têtj Abraham, nanj nandô sa. Têtj têtj dinanj lau Israel-nga nanj sêndôc Isip, nanj sêti daêsam nandô. ¹⁸ Magoc kinj wakuc danj gêm gôlinj Isip, nanj kêyalê Josep dom. ¹⁹ Inj yob yac neñ abanji solop dom, ma kênj nwapac atu têtj nac. Inj gic yomsu nac bu sêmbalinj balêkoc wakuc honj sinj sêninga. ²⁰ Têtj ndoc dinanj Moses dinda kôc in, ma Anötö gêlic in nayham. Nac sêlôm inj sêmba damba ndê andu gitôm ayô tî. ²¹ Tinjambu sêkôc inj sa si ma sêsijn inj, ma malô

goc Parao ndê atuwê tap inj sa ma gôlôm inj ti ndê balêkoc. ²² Ma bocdinañ dec Moses sôc lôm bapia ma kêdôhônj lau Isip-nga si gauc honj. Ma inj ti ngac nanja tu sôm yom ma kôm gwelen-nga. ²³ Inj mbo e inj ndê yala ti 40 su, ma bêc danj inj gauc gêm bu sa ndi lic ndê asidôwai Israel-nga. ²⁴ Têtj ndoc dinanj inj gêlic ngac Isip-nga danj kôm ngac Israel-nga danj nayom. Dec inj gic ngac Isip-nga dinanj ndu bu nem inj ndê asidôwa dinanj si. ²⁵ Inj gauc gêm bu mboe inj ndê asidôwai oc sênjalê bu Anötö kêyalin inj sa bu nem nac sa, magoc mba. Nac sem gauc. ²⁶ Nagalanjê inj sa gi tiyham ma gêlic Israel lu sic dau sêmba. Inj bu nem malô injlu, dec sôm, ‘Amlu asidôwa, ma tu sake-nga dec akênj kisa daôm?’ ²⁷ Magoc ngac lu dau si danj, nanj bu kôm ndê asidôwa tisac, nanj suc Moses sa gi, ma sôm, ‘Asa kênj am bu nem gôlinj ma êmatôc yac?’ ²⁸ Bocke? Am bu ndic aô ndu gitôm am gic ngac Isip-nga danj têtj alhabêc, a?’

²⁹ “Têtj ndoc Moses ngô yom dinanj, nanj inj kôlhô têtj gamej Midian-nga gi, ma ndôc dinanj gitôm ngac apa. Ma yêc dinanj inj gêm awhê sa ma kwê balêkoc ngac lu asê. ³⁰ Yala 40 ginja su, goc anjela danj hoc dau asê têtj inj nalênj bocdec. Moses mbo Lôc †Sainai yêc gamej sawa, ma gêlic ya nawahô golom sa a saunj danj. ³¹ Gêtj dau kôm inj sô ma gauc gêm yom daêsam. Inj tigasuc gi bu lic gêtj dau, dec ngô Pômdau awha sa têtj inj meñ bocdec bu, ³² ‘Am apami Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö aô.’ Moses ngô yom dau e kêtitec nandô ma tîc dau bu hóc tandô sa ma lic tiyham. ³³ Goc Pômdau sôm têtj inj, ‘Kôc nem atapa su yêc gahim, bu gamej nanj am kalhac, nanj gamej dabunj. ³⁴ Aô galic su bu aô neñ lau sêmba sac yêc Isip. Aô ganjô nac si danji, madec gasip gamej bu

wanğaho ñac su yêc ñawapac dau. Bocdinañ kwahic dec aô oc wanğin am mbu têtj Isip ndi.’”

³⁵ Steven gic minj yom dinañ, goc sôm, “Aô wasôm têtj mac, bu Moses inğac dau, nañ muñ-nga lau Israel-nga sêtec inğ ti sêsôm inğ bocdec bu, ‘Asa kêtj am bu nem gôlinğ ti êmatôc yac?’ Tigeñ Anötö dau ndê añela hoc dau asê têtj inğ yêc a sauñ dinañ, ma kêtj inğ bu nem gôlinğ lau Israel-nga ma kôc ñac su yêc gameñ Isip-nga. ³⁶ Bocdinañ inğ kôc ñac sêsa akêtj Isip sêmeñ. Têtj ndoc dinañ inğ kôm gêtj dalô ti gêtj atu-tu daêsam yêc gameñ Isip-nga, ma yêc gwêc nañ sêsam bu Gwêc Koc. Ma inğ kôm gêtj dalô tidau-tidau yêc gameñ sawa tôm yala 40.

³⁷ “Inğ Moses dau dinañ goc sôm têtj lau Israel-nga bu, ‘Anötö oc tôte ñgac dañ yêc mac nem toñ ñalôm, ti propet nditôm aô daunğ.’ ³⁸ Moses mbo whinğ lau Israel-nga têtj ndoc sêmbo gameñ sawa. Inğ kalhac añela nañ sôm yom têtj inğ yêc Lôt Sainai, ma yac neñ abanği ñalhu, bu kôc Pômdau ndê yom dandöc tanği-nga ma kêtj têtj lau Israel-nga. Ma lau dau sic yom dau dulu e meñ têtj yac. ³⁹ Magoc yac neñ abanği sêtec bu sêsôc inğ ñapu. Ñac sêpu inğ ma ñac si ñalôm gauc gêm gameñ Isip-nga ñapanğ, e ñac atac whinğ bu sêmbu sêndi. ⁴⁰ Têtj ndoc Moses mbo Lôt Sainai ñasawa baliñ, nañ ñac sêsôm têtj Aron bu, ‘Inğ ñgac Moses dinañ, kôc yac sa asa yêc Isip ameq, ma kwahic dec yac am gauc gêtj bocke hôt asê inğ. Bocdinañ êmasañ anötöi gwam bu sêwê yac.’ ⁴¹ Têtj ndoc dinañ ñac sêmasañ makao ñagatu ti gwam, goc sêndê mwasinğ atu dañ tu bu sêtoc gêtj dau sa-nga. Ñac sêkêtj da têtj gwam dau, ma atac ñayham kêlêc pi gêtj nañ ñac dau amba sêmasañ. ⁴² Tu dinañ-nga dec Anötö puc dômbwê ñac ma hu ñac sinğ bu sênem akinğ tata ti gêtj um-boñ-nga. Lau propet sêto yom pi

ñac si mêtê dau bocdec bu:

O mac lau Israel-nga. Yala 40 dinañ mac ambo gameñ sawa, nañ mac akêtj nem gêtj dañ ti da têtj aô dom. Mba! ⁴³ Mac êlêmê ambalañ bac po dañ tu anem akinğ mac nem anötö tasanğ Molek-nga. Ma mac am akinğ tata dañ ñaê Repa ti mac nem anötö, ma apôtj hamduc têtj anötöi gwam daêsam nañ mac amasanğ. Tu dinañ-nga aô watinğ mac su andi andöc gameñ Babilon-nga ñadañga tôm lau gapocwalô-nga. [Amos 5:25-27]

⁴⁴ Yêc gameñ sawa, Anötö whê sa ti tôte lêtj têtj Moses bu lau Israel-nga sêmasañ ðbac dabunğ dañ ti ñac si gameñ sênem akinğ inğ-nga, nañ sêkêtj ðapa yomsu-nga yêc ñalôm. Inğ kêmasañ gêtj dau tôm Anötö tôte asê têtj inğ, ma abanği sêmbalañ gêtj dau whinğ ñac, têtj ndoc ñac sêñsêlêtj si. ⁴⁵ Ñalêtj dau dinañ Anötö kêtj ndê bac dabunğ têtj lau Israel-nga yêc gameñ sawa. Tinğambu Anötö soc lau nañ sêndöc gameñ Kanan-nga su, bu kêtj gameñ dau têtj ñac. Ma têtj ndoc Josua wê ñac sêsôc gameñ Kanan-nga si, nañ sêmbalañ bac dabunğ dau whinğ ñac. Ma bac dau kalhac whinğ ñac e Dawid ndê têtj. ⁴⁶ Anötö gélic Dawid ñayham, ma Dawid tac whinğ bu kwê lôm dañ sa ti Jakob ndê Anötö ndê andu ñandô. ⁴⁷ Magoc Dawid kwê andu dau dom, inğ ndê atunğac Solomon kwê andu dau sa. ⁴⁸ Tigeñ kwahic dec aô wasôm têtj mac bu Anötö Ñaclai ti Ñawasi Ñadau, inğ ndöc andu nañ ñamalac sêkwê, nañ dom. Tôm yom nañ propet Aisaya to bocdec bu:

⁴⁹ Pômdau sôm, ‘Undambê ti aneq pôtj kinğ-nga, ma gameñ nom-nga ti gameñ gahinğ lhac-nga. Bocdinañ mac oc akwê andu kainğ bocke tu bu wandöc-nga? Me amasanğ gameñ bocke tu

wanjwanj dauj-nga? ⁵⁰ Bu aö dauj gakêj gêj hoj dinaj.’”
[Ais 66:1-2]

⁵¹ Têj dinaj Steven sôm têj nac lau Sanedrin-nga bu, “Mac lau njalôm njadandi-nga. Mac am daôm kwi dom, ma mac nem danjamsuj kwa njanga. Mac nem mêtê gitôm apami si. Mac êlêmê atec Njalau Dabuj ndê gwelenj. ⁵² Mac nem apami sêkêj kisa propet hoj nanj Anötö kêkinj. Ma propet nanj sêhoc yom asê pi njgac gitêj nem lau si-nga nanj Anötö oc ênjkinj menj, nanj apami sic nac ndu. Njgac gitêj dau menj su, magoc mac akêj inj sip lau Rom-nga amba ma ac inj ndu. ⁵³ O mac lau daôm! Mac daôm akôc Anötö ndê yomsu nanj anjela sêkêj têj abanj, nanj su, tigenj asôc njapu dom!”

Sêtuk Steven na hoc mbac ndu

⁵⁴ Têj ndoc lau Sanedrin-nga sêngô Steven ndê yom dinaj, nanj nac atac njandê atu ma sêsej lhô tu inj-nga. ⁵⁵ Magoc Njalau Dabuj gêm Steven dau ahuc, ma inj tatak undambê ma gêlic Anötö ndê njawasi, ma Yisu kalhac Anötö amba andô-nga. ⁵⁶ Dec inj sôm, “Alic su nanj! Aö galic undambê kac sa ma †Njalac ndê Atu kalhac Anötö ndê amba andô-nga.” ⁵⁷ Nac sêngô yom dinaj goc sêpôc danjasuj ahuc, ma sêmbwêc atu pi gi. Nac sênti sêtêj inj si, ⁵⁸ ma sêti inj sa malac njamakê gi, ma sic hu sêtuk inj na hoc. Lau nanj sêngôlinj yom pi Steven, nanj sêkac si njakwê bambalinj su, ma sêkêj têj njgac wakuc danj naê Saul bu yob. ⁵⁹ Nac sêtuk hoc pi Steven sêmbo, ma inj tenj mbec têj Pômdau bocdec, “O Pômdau Yisu, kôc anej gatuj sa loc.” ⁶⁰ Goc inj penj na haduc-nga sip gi ma mbwêc atu bu, “Pômdau, gauc nem sac nanj lau sêkôm têj aö, nanj dom.” Inj sôm su, goc mbac ndu.

8

1-2 Saul gêlic Steven mbac ndu

ma atac njayham tu gêj nanj lau dau sêkôm têj inj-nga. Ma tinjambu lau sêkêj whinj njanga-nga njatô sêjsuhuj Steven ma sêtanj inj.

Saul ma lau Israel-nga sêkêj kisa lau nanj sêkêj whinj Yisu

Têj bêc dau dinaj lau sic hu sêkêj kisa njanga têj lau sêkêj whinj-nga nanj sêmbo Jerusalem. Tu dinaj-nga nac si lau daêsam sêhu Jerusalem sinj ma sêlhô têjtêj sêtêj gamenj Judia ti Samaria-nga si. Magoc lau aposel sêhu Jerusalem sinj dom. ³ Ma Saul bocdinaj gic hu bu sej lau sêkêj whinj Yisu-nga. Inj kêsâlê nac tôm andu, goc hê nac sêsa si ma kêj nac sêndôc gapocwalô, launjac sêkêj whinj-nga, ma lauwhê bocdinaj.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

⁴ Lau sêkêj whinj-nga nanj sêhu Jerusalem sinj ma sêlhô têjtêj, nanj sêhoc njawaê njayham pi Yisu asê, yêc malac hoj nanj sêhóc asê nanj. ⁵ Pilip têj malac atu danj yêc gamenj Samaria-nga gi, ma gêm mêtê yêc dindê ma whê sa bu Yisu inj Mesaya dau. ⁶ Lau daêsam sêngô Pilip ndê yom ti sêlic gêj dalô nanj inj kôm, dec sêkêj danja inj ndê yom njapep. ⁷ Pilip soc njalau sac daêsam su sêsa yêc lau ti sêmbwêc atu. Ma inj kôm lau bôlinj daêsam njayham sa. ⁸ Tu dinaj-nga lau daêsam yêc malac atu dinaj atac njayham atu.

Saimon, njac balô

⁹ Njgac danj mbo malac dinaj, nanj ndê naê Saimon. Tôm njasawa balinj inj pec balô ti kôm gêj atu-tu e lau gamenj Samaria-nga hoj sêhêdaê. Inj toc dau sa bu inj njgac tiwaê. ¹⁰ L au atu-tu ma lau njambwa hoj tatinj Saimon njapanj. Nac sêsôm, “Anötö ndê njac lai nanj dasam bu Njanga Atu, nanj puc njgac dindê dôj.” ¹¹ Ma lau daêsam tatinj inj njapanj, bu sêhêdaê tu gêj atu-tu nanj inj kôm njasawa hic su nanj-nga. ¹² Magoc sêhu sinj têj ndoc sêngô

ɲawaê ɲayham pi Anötö ndê gôlin ma pi Yisu Kilisi, naɲ Pilip hoc asê. Lauɲgac ti lauwê daêsam sêkêɲ whiɲ in ndê yom, ma sêlin sanɲu. ¹³ Ma Saimon dau kêɲ whiɲ ma gêlin sanɲu whiɲ. In gêlic gêɲ dalô ti gêɲ atu-tu naɲ Pilip kôm, dec hêdaê ɲandô ma kêkuc in ɲapaɲ.

¹⁴ Têɲ ndoc lau aposel naɲ sêmbu Jerusalem sêngô ɲawaê bu lau Samaria-ɲga sêkôc Anötö ndê yom sa, naɲ sêɲkiɲ Pita lu Jon sêtêɲ ɲac si. ¹⁵ Inlu sêhôt asê ɲac su, goc sêteɲ mbec bu Pômdau kêɲ ndê ɲalau Dabuɲ pi ɲac hoɲ. ¹⁶ Têɲ ndoc lau Samaria-ɲga dinaɲ sêkêɲ whiɲ, naɲ sêlin sanɲu tu Pômdau Yisu ndê ɲaê-ɲga, magoc ɲalau Dabuɲ sip meɲ pi ɲac si daɲ dom. Tu dinaɲ-ɲga dec Pita lu Jon sêteɲ mbec pi ɲac. ¹⁷ Sêteɲ mbec su ma sêkêɲ amba sac ɲac, goc ɲalau Dabuɲ meɲ gêm ɲac ahuc.

¹⁸ Saimon gêlic bu têtɲ ndoc aposel lu sêkêɲ amba sac lau dau, naɲ ɲalau Dabuɲ meɲ pi ɲac, dec gauc gêm bu nemlhi ɲaclai dau yêc inlu. ¹⁹ In ndac inlu bocdec bu, “Akêɲ ɲaclai dinaɲ lom aô. Ma bocdinaɲ asa naɲ bu wakêɲ aman sac in, naɲ oc kôc ɲalau Dabuɲ.” ²⁰ Magoc Pita ô yom ma sôm, “Bocke? Am gauc gêm bu nemlhi Anötö ndê mwasin ɲa mone, a? Am oc niɲam, ti nem mone hoɲ! ²¹ Am wêkaiɲ gwelen dindê whiɲ yac dom. ɲahu bu gauc naɲ yêc am nem ɲalôm, naɲ Anötö gêlic bu solop dom. ²² Kac nem ɲalôm kwi ma hu mêtê sac dinaɲ sin. Ma teɲ mbec têtɲ Pômdau bu suc am nem giso kwi pi gauc sac naɲ yêc nem ɲalôm. ²³ Aô galic su bu am gêm lêmuɲ Anötö ndê ɲaclai e am ɲalôm gêli sa, ma sac ɲa-ɲaclai sô am dôɲ ɲapaɲ.” ²⁴ Saimon ɲgô Pita ndê yom dinaɲ, goc sôm, “Gitôm bu am

teɲ mbec têtɲ Pômdau tu aô-ɲga, ma bocdinaɲ gêɲ naɲ am sôm yom pi, naɲ oc tap aô sa dom.”

²⁵ Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê yom asê ti sem mêtê lau su, goc sêlhô bu sêmbu sêtêɲ Jerusalem sêndi. Ma yêc seɲ ɲasawa, naɲ sêsôm ɲawaê ɲayham asê yêc malac daêsam naɲ sêyêc gameɲ Samaria-ɲga.

Pilip lu ɲgac Itiopia-ɲga

²⁶ Têɲ ndoc dinaɲ Pômdau kêlin ndê aɲela daɲ têtɲ Pilip gi, ma sôm têtɲ in bu, “Êmasaɲ daôm, goc sa ndi ma êmsêlêɲ êmkuc seɲ akêɲ Jerusalem naɲ sip têtɲ malac Gasa, seɲ naɲ gic gameɲ sawa kic.” ²⁷ Bocdinaɲ Pilip tisa ma kêsêlêɲ gi. Ma yêc seɲ dinaɲ in tap ɲgac Itiopia-ɲga daɲ sa, naɲ bêc ɲatô su mbo Jerusalem bu lic om, ma bu mbu têtɲ ndê gameɲ ndi. In ɲgac tiwaê naɲ yob lau Itiopia-ɲga si Kwin Kandis ndê awa hoɲ, naɲ muɲ-ɲga sêsip in ndê ɲamatu sa.* ²⁸ Têɲ ndoc Pilip tap in sa yêc seɲ, naɲ ɲgac dau ndôc ndê kaleta, ma sam propet Aisaya ndê buku. ²⁹ Dec ɲalau Dabuɲ sôm têtɲ Pilip, “Am tigasuc kaleta ma êmkuc ɲgac dindê.” ³⁰ Goc Pilip kêti têtɲ kaleta gi ma ɲgô bu ɲgac dau sam propet Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip ndac in, “Am sam yom dinaɲ ma kêyalê ɲahu, me mba?” ³¹ Ma in sôm, “ɲamalac daɲ bu whê sa têtɲ aô dom, dec oc wanyalê bocke?” Ma in ndac Pilip bu pi kaleta ma ndôc whiɲ in. ³² In ɲgô bu ɲgac dau sam Aisaya ndê yom bocdec bu:

ɲac sêwê in bu sêndic in ndu gitôm domba.

Ma in gêm dau dôɲ tôm domba naɲ sêɲgapiɲ ɲamlichu, magoc taɲ dom.

³³ ɲac sêɲgwiniɲ in, ma sêmatôc in ndê yom gi solop dom.

* **8:27:** Muɲ-ɲga lau si gêbôm daɲ yêc bu lauwêc akiɲ naɲ sêyob Kin si andu me wapa me lauwê, naɲ sêsip ɲac ɲamatu sa. Lauɲgac kaiɲ dinaɲ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Eunuch’ (Yunok).

Njac sic inj ndu, ma bocdinaŋ inj ndê wakuc mba. [Ais 53:7-8]
 34 Ma njac dau ndac Pilip, “Gitôm bu am whê sa têtj aö bu propet sôm yom dinaŋ pi inj dau, me pi ŋamalac daŋ?” 35 Goc Pilip whê yom hon sa têtj inj, gic hu yêc Aisaya ndê yom dinaŋ e sôm ŋawaê ŋayham pi Yisu têtj inj. Ma njac dau kêtj whiŋ Yisu. 36-37 Njac si e sêhóc asê bu daŋ poc seŋ ŋamakê. Ma njac dau sôm, “Lic bu dê poc. Gitôm bu aö waliŋ busaŋgu, me mba?” 38 Goc inj sôm têtj njac naŋ gêm gôliŋ kaleta bu kêtj kaleta lhac. Ma injlu Pilip sêsip bu si ma Pilip kêku inj. 39 Têtj ndoc naŋ sêpi akêtj bu sêmeŋ, naŋ Pômdau ndê Njalau kôc Pilip su sep tigerŋ. Ma njac dau gêlic inj tiyham dom, magoc kölhö ti atac ŋayham gi. 40 Ma Njalau kôc Pilip sa gi kêtj inj mbo malac Asotas. Ma inj kêsêlêŋ golom-golom malac, ma sôm ŋawaê ŋayham asê e hóc asê malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

1 Têtj ŋasawa dinaŋ Saul kêtj kisa lau sêkêtj whiŋ Pômdau-ŋga ŋapaŋ. Inj sôm ŋaŋga bu inj oc kôm ŋac ŋayom ma ndic ŋac ndu. Inj têtj dabuŋsiga ŋamata-ŋga gi, 2 ma ndac inj bu to bapia puc inj dôŋ-ŋga, bu töt têtj lau bata naŋ sêyob lau Israel si lôm wê-ŋga yêc malac Damaskas. Bapia dau kêtj ŋaclai têtj bu kôc launŋac ti lauwhê Damaskas-ŋga naŋ sêkêtj whiŋ Yisu, naŋ dôŋ, ma wê ŋac sa sêtêŋ Jerusalem sêndi bu sêmatôc ŋac. 3 Inj kôc bapia dau su ma kêsêlêŋ e gi kêpiŋ Damaskas. Ma ŋagahô ŋambwa ŋawê atu daŋ akêtj undambê meŋ pô gameŋ naŋ inj mbo. 4 Inj peŋ sip nom ma ngô awha daŋ ta inj bocdec bu, “Saul, tu sake-ŋga am kêtj kisa aö?” 5 Goc Saul ô yom ma ndac, “O ŋadau, am asa?” Ma awha dau sôm, “Aö Yisu daŋ, dec am kêtj kisa. 6 Am tisa ma sôc malac atu dê ndi. Ma

gêtj bocke naŋ aö tac whiŋ bu am kôm-ŋga, naŋ aö oc waŋkiŋ lau bu sêwhê sa têtj am yêc dindê.”

7 Lau naŋ sêmbo seŋ sêwhiŋ Saul, naŋ sêlhac ti sem dau dôŋ. Njac sêŋgô ŋakêcsia dau, magoc sêlic ŋamalac daŋ dom. 8 Têtj ndoc Saul tisa kalhac, naŋ kac tandô sa magoc gitôm dom bu lic gameŋ. Bocdinaŋ lau dinaŋ sêkêm inj sip amba, ma sêwê inj sêsôc malac Damaskas si. 9 Gitôm bêc tö inj mbo tapec, ma gêtj ti nôm gêtj daŋ dom.

10 Njac kêtj whiŋ Yisu-ŋga daŋ mbo Damaskas, naŋ ndê ŋaê Ananias. Ma Pômdau hoc dau asê têtj inj ŋa mbê, ma ta inj bu, “Ananias!” Ma inj ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, bocke?” 11 Goc Pômdau sôm têtj inj, “Am sa seŋ naŋ sêsam bu Seŋ Solop ma têtj Judas ndê andu ndi, ma am oc tap njac daŋ sa, naŋ ndê ŋaê Saul akêtj malac Tasis. Njac dau teŋ mbec mbo dinaŋ. 12 Aö gatôc têtj inj su ŋa mbê bu ŋamalac daŋ ŋaê Ananias oc têtj inj ndi, kêtj amba sac inj, ma kôm inj tandô po asê tiyham.” 13 Ananias ngô yom dinaŋ ma sôm, “Pômdau. Aö gaŋgô njac dinaŋ ŋawaê su. Inj njac naŋ kêtj ŋawapac atu têtj am nem lau dabuŋ naŋ sêmbo Jerusalem. 14 Ma dabuŋsiga atu-tu sêkêtj ŋaclai têtj inj bu têtj malac dindêc meŋ, ma kôc lau naŋ sêtoc am nem ŋaê sa, naŋ dôŋ.” 15 Magoc Pômdau ô Ananias ndê yom ma sôm, “Am ndi, ma hêgo daôm dom! Aö kayaliŋ njac dau sa su, bu hoc yom asê pi aneŋ ŋaê têtj lau gameŋ apa-ŋga ti ŋac si kiŋ, ma têtj lau Israel-ŋga sêwhiŋ. 16 Ma ŋawapac ti ŋandê naŋ inj oc hóc tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ aö oc watôc têtj inj.”

17 Goc Ananias têtj andu dau gi. Inj sôc gi, goc kêtj amba sac Saul ma sôm, “Aneŋ asidôwa Saul. Pômdau Yisu naŋ hoc dau asê têtj am yêc seŋ têtj malac dindêc, naŋ kêkiŋ aö gatêŋ am gameŋ. Inj kêkiŋ aö bu

wakôm nem tanôm po asê, ma bu Njalau Dabuñ nem am ahuc.”¹⁸ Ma ñagahô gêñ gitôm i ñagala peñ akêñ Saul tandô, ma inñ gêlic gameñ tiyham. Inñ tisa ma Ananias kêku inñ.¹⁹ Ma tiñambu inñ gêñ gêñ e hôc inñ dôñ.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whinñ lau sêkêñ whinñ-nga gitôm bêc ñatô.²⁰ Ma têtê têtê dau dinañ inñ gic hu gêm mêtê lau yêc lau Israel si lôm wê-nga, ma hoc asê têtê ñac bu Yisu inñ Anôtô Atu.²¹ Ma lau hoñ nañ sêñgô inñ ndê yom, nañ sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ngac nañ kêñ kisa lau Jerusalem-nga nañ sêtoc Yisu ndê ñaê sa, inñ ñgac dau dindec me? Ma inñ têtê yac mba malac dec meñ, bu kôc lau sêkêñ whinñ Yisu-ñ ga dôñ ma wê ñac sêtêñ dabuñsiga atu-tu sêndi bu sêmatôc ñac.”²² Tigeñ Saul sôm yom ñaŋga ma inñ ndê ñaclai kêsôwec. Inñ tôc asê têtê lau Israel-nga nañ sêndôc Damaskas, bu yom andô, Yisu inñ lau Israel si Mesaya dau. Ma lau nañ sêkêñ whinñ Yisu dom, nañ sêtôm dom bu sêo inñ ndê yom.

²³ Saul mbo malac Damaskas e bêc daêsam ginça su, ma lau Israel-nga ñatô sêkic yom bu sêñsalê lêt bu sêndic inñ ndu.²⁴ Ma Saul ñgô yom dau ñawaê. Tôm acsalô ti ôbwêc ñac sêkêñ lau sêtíp gatam malac-nga ñapep bu sêkôc inñ dôñ ma sêndic inñ ndu.²⁵ Magoc lau nañ s êlhac sêwhinñ Saul ti sêñkuc inñ, nañ sem inñ sa bu lhô ndi. Têtê ôbwêc danñ sêkêñ inñ sip sambec atu danñ, ma sêñwhanñ inñ sip akêñ gatam sauñ danñ yêc malac dau ñatunbôm e gi sip nom ma kôlhô gi.

Saul mbo Jerusalem

²⁶ Tiñambu Saul mbo têtê Jerusalem gi, ma gauc gêm bu mbo whinñ lau sêkêñ whinñ Yisu-nga nañ sêmbu dinañ. Magoc ñac sêkêñ whinñ dom bu inñ gêm dau kwi su ma

kêñ whinñ Yisu, dec ñac hoñ sêtôc inñ.²⁷ Magoc Banabas wê inñ sôc gi kalhac aposel ñngô-nga. Ma inñ whê sa bu Pômdau hoc dau asê ma sôm yom têtê Saul yêc señ, ma tiñambu inñ kalhac ñaŋga ma gêm mêtê pi Yisu ti atac pa su yêc malac Damaskas.²⁸ Banabas ndê yom gêm malô lau Jerusalem-nga si ñalôm, dec Saul mbo whinñ ñac, ma sôc sa yêc lhu, ma hoc yom asê pi Pômdau Yisu ti atac pa su eñ.²⁹ Inñ sôm yom whinñ lau Israel-nga ñatô nañ sêsôm awha Grik, ma kêsahê bu whê ñac si gauc sa pi Yisu. Magoc ñac sêtoc inñ ndê yom, ma bu sêndic inñ ndu.³⁰ Yom dau ñawaê tap lau sêkêñ whinñ-nga sa, dec sêkôc inñ whinñ ñac sêsip malac Sisaria si, ma sêñkinñ inñ têtê malac Tasis gi.

³¹ Têtê ñasawa dinañ lau sêhu si kisa têtê lau sêkêñ whinñ-nga sinñ. Ma lau sêkêñ whinñ-nga yêc gameñ Judia ti Galili ma Samaria-nga sêndôc ti yom malô. Anôtô kêñ Njalau Dabuñ bu puc ñac dôñ ma nem ñac sa. Ma sêsôc Pômdau ñapu ti sêtoc inñ sa, ma ñac si toñ kêsôwec tiatu ñapañ.

Pita kôm ñgac bôlinñ danñ ñayham sa

³² Têtê têtê dinañ Pita kêsêlêñ golom-golom malac ma gêm mêtê lau. Têtê bêc danñ inñ sôc malac Lida gi, bu ndic lau sêkêñ whinñ Yisu-nga kêsi.³³ Yêc malac dau inñ tap ñgac danñ ñaê Aenias sa. Inñ ñgac bôlinñ ma yêc mbô ñapañ gitôm yala 8 su.³⁴ Ma Pita sôm têtê inñ, “Aenias. Yisu Kilisi kôm am ñayham sa. Tisa ma tip nem mbô sa.” Ma ñagahô Aenias tisa kalhac.³⁵ Ma têtê ndoc lau nañ sêndôc malac Lida ti malac Saron sêlic bu inñ ñayham sa, dec ñac hoñ sem si ñalôm kwi ma sêkêñ whinñ Pômdau.

Pita uñ awê batê danñ sa

³⁶ Têtê têtê dinañ awê kêñ whinñ-nga danñ ndôc malac Jopa. Inñ ndê ñaê Tabita, nañ yêc lau Grik awha bu Dokas. Inñ awê nañ kôm mêtê

ņayham-ņayham, ma gêm lau űalôm sawa sa űalêņ daêsam. ³⁷ Magoc Dokas tap gêm bac atu sa e iņ mbac ndu. Goc lau sêņgwasiņ iņ ndê űamlaj ma sêkêņ yêc andu űalôm űahô-ņga daņ. ³⁸ Malac Jopa dau yêc kêpiņ malac Lida, ma têņ têm lau sêkêņ whiņ-ņga yêc malac Jopa sêņgô bu Pita mbo Lida, naņ sêņkiņ űgac lu sêtêņ iņ si, ma sêteņ iņ űaņga bu mbu têņ Jopa whiņ iņlu ndi. ³⁹ Pita whiņ iņlu gi e hóc asê Jopa, ma sêwê iņ pi andu űalôm űahô-ņga dinaņ gi. Lauwhê sawa daêsam sêmbo ti sêtaņ Dokas. űac sêņgihi Pita ahuc ma sêtôc űakwê bambaliņ ti űakwê űatô naņ Dokas kêmasaņ têņ ndoc iņ mbo tali, naņ têņ Pita. ⁴⁰ Goc iņ kêņ űac hoņ sêsa awê si, ma pôņ haduc ma teņ mbec. Iņ kac dau kwi bu lic awhê batê dinaņ, ma sôm, “Tabita, am tisa!” Ma awhê dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc dau sa meņ ndôc. ⁴¹ Goc Pita kêmi iņ sip amba ma keņ iņ sa kalhac. Ma iņ mbwêc lauwhê sawa dinaņ ti lau sêkêņ whiņ-ņga űatô sêsôc sêmeņ, ma tôc têņ űac bu awhê dau mbo tali tiyham. ⁴² Ma gêņ dau űawaê tiapa yêc malac Jopa, e lau daêsam sêkêņ whiņ Pômdau. ⁴³ Ma Pita mbo Jopa bêc űatô, whiņ űgac daņ űaê Saimon. Iņ űgac kôm gwelen kêmasaņ bôc űamlic-ņga.

10

Anôtô kêkiņ aņela daņ têņ Konelias

¹ Yêc malac Sisaria űgac daņ mbo, naņ ndê űaê Konelias. Iņ űgac bata siņ-ņga naņ yob lau siņ-ņga toņ daņ yêc lau siņ Rom-ņga si toņ atu naņ sêsam bu Itali űatoņ.* ² Iņ ti ndê gôlôwac hoņ sêtoc Anôtô sa ma sêsôc iņ űapu űapep. Iņ teņ mbec têņ Anôtô tôm bêc hoņ, ma kêņ ndê

awa daêsam bu nem lau Israel-ņga naņ sêpônda dau, naņ sa. ³ Têņ bêc daņ, acgatu gitôm 3 kilok telha-ņga, naņ Anôtô tôc gêņ űagatu daņ têņ iņ. Iņ gatu gêlic Anôtô ndê aņela daņ têņ iņ meņ ma ta iņ bu, “Konelias!” ⁴ Goc Konelias tahê iņ ti tôc dau atu, ma ndac, “Pômdau, bocke?” Ma aņela dau sôm, “Mbec hoņ naņ am teņ, ti mwasiņ naņ am kêņ têņ lau űalôm sawa, naņ Anôtô gêlic gitôm da űayham naņ iņ gauc gêm űapaņ. ⁵ Kwahic dec iņ kêņ yom têņ am bocdec bu. Êmkiņ lau űatô sêtêņ malac Jopa sêndi, bu sêkôc űgac daņ űaê Saimon mbu têņ am meņ. űgac dau ndê űaê daņ sêsam bu Pita. ⁶ Iņ mbo whiņ iņ ndê wakaņgac daņ űaê Saimon, naņ kôm gwelen bôc űamlic-ņga, ma iņ ndê andu kalhac gwêc dali.”

⁷ Aņela sôm yom dau pacndê su, goc hu iņ siņ. Dec Konelias ta iņ ndê űgac akiņ lu ma iņ ndê űgac siņ-ņga daņ sêmeņ. űgac siņ-ņga dau gêm iņ sa tôm bêc hoņ, ma iņ toc Anôtô sa. ⁸ Konelias gic miņ têņ űac pi yom hoņ naņ aņela sôm têņ iņ, goc kêkiņ űac sêtêņ malac Jopa si.

Pita gêlic gêņ űagatu daņ

⁹ Galaņsê űac sêņsêlêņ sêmbo seņ ma têņ ac kalhac lhu, naņ sêsui sa malac atu Jopa. Têņ têm dinaņ, Pita pi andu gi bu teņ mbec. ¹⁰ Iņ mbo e gêņ yô iņ dec tac whiņ bu neņ gêņ. Lau sêmasaņ iņ ndê gêņ sêmbo, ma Pita gatu kaiņ daņ sa. ¹¹ Iņ gêlic undambê kac sa, ma gêņ gitôm po atu daņ naņ sêsô wac sip űakêcsu hale, naņ sêņwhaņ sip nom meņ yêc iņ aņgô-ņga. ¹² Ma iņ gêlic bôc tidau-tidau ma gêņ naņ sêņsêlêņ űa űatac pu-ņga, ti mbac lólôc-ņga sêmbo po dau űalôm. ¹³ Goc awha daņ sôm têņ iņ bocdec bu, “Pita, tisa ndic ma

* **10:1:** Lau Rom-ņga si űgac bata naņ yob lau siņ-ņga gitôm 100, naņ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Centurion’ (Senturion). Konelias iņ senturion daņ. Lau siņ-ņga gitôm 600 sêmbo Itali űatoņ űalôm, ma sêsam toņ atu gitôm Itali űatoņ yêc Yom Inglis bu ‘Regiment.’ Ma űac sêkêņ Regiment űatoņ 10 sêpitigeņ sêti toņ atu, naņ sêsam bu ‘Legion’ (lau siņ-ņga gitôm 6,000).

nenj.” ¹⁴ Magoc inj ô yom ma sôm, “Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêj dau ma sôm bu inj gêj ñadômbwi, ma bocdinañ aö whañsuñ gêm gauc sambuc.” ¹⁵ Dec awha dau sôm tiyham, “Anötö bu sôm bu gêj dan inj ñawasi, dec am sôm bu gêj ñadômbwi dom.” ¹⁶ Gêj honj dinañ hóc asê inj tidim tö su, goc po dau pi undambê gi tiyham.

¹⁷ Têj ndoc dinañ Pita ndê gauc sa bu inj gêlic gêj ñagatu danj, goc inj ndöc ma kôc gauc pi gêj dau ñahu. Têj ndoc dinañ, lau nanj Konelias kêkinj, nanj sêtap Saimon ndê andu sa, ma sêlhac andu dau ñagatam. ¹⁸ M a sêta yom ma sêndac bu Saimon nanj sêsam bu Pita, nanj mbo andu dau, me mba. ¹⁹ Pita hé gauc pi gêj nanj inj gatu gêlic nanj mbo, ma Ñalau Dabuñ sôm têtj inj, “Saimon, lau tö sêñsalê am. ²⁰ Tisa ma sip nom ndi, ma whinj ñac ndi. Hégo daôm bu ñac lau gamenj apañga lec dom, bu aö dauñ kakiñ ñac sêmenj.” ²¹ Goc Pita sip gi ma sôm têtj lau dinañ, “Ñamalac nanj mac anjalê ambo, nanj aö dauñ dec. Mac amej tu sake-ñga?” ²² Ma ñac sêsôm, “Ñgac bata sinj-ñga Konelias kêkinj yac amej. Inj ñgac gitêtj toc Anötö sa-ñga, ma lau Israel-ñga honj nanj sêmbo malac Sisaria, nanj sêlic inj ñayham. Anjela dabuñ danj sôm têtj inj bu êngalêm am sa têtj inj ndê andu ndi, bu am sôm yom ñatô têtj inj.” ²³ Pita ñgô ñac si yom dinañ su, goc kôc ñac sêsôc andu dau si bu sêmbo sêwhinj inj têtj ôbwêc dinañ.

Pita gêm mêtê têtj Konelias ti ndê lau

Têj galañsê Pita ti akêtj malac Jopa whinj lau dau, ma lau sêkêtj whinj-ñga ñatô akêtj Jopa sêwhinj ñac si. ²⁴ Bêc danj tiyham sêhóc asê Sisaria. Konelias kêtj bata ñac, dec mbwêc inj ndê dawai ti ndê silip honj sêkac sa sêpitigenj. ²⁵ Têj ndoc Pita bu sôc inj ndê andu ndi, nanj Konelias têtj inj gi, ma hu dau yêc

inj gahi-ñga bu toc inj sa. ²⁶ Magoc Pita sôm, “Am kôm bocdinañ dom! Tisa, bu aö dauñ ñamalac ñambwa.” ²⁷ Inju sem yomgalôm ma sêsôc andu dau si, ma Pita gêlic lau tonj atu sêndöc andu ñalôm. ²⁸ Dec inj sôm têtj ñac, “Mac anjalê bu yac lau Israel-ñga mba yomsu gic yao yac bu andic ahê lau nanj lau Israel dom, ma ati ñaclej ñac d om. Tigenj Anötö tôc asê têtj aö bu wapu ñamalac danj bu ñadômbwi me sac dom. ²⁹ Bocdinañ têtj ndoc mac ankinj lau bu sêñgalêm aö sa, nanj aö gasôm yom danj dom, ma gawhinj ñac gamenj. Ma kwahic dec, gitôm bu mac asôm asê têtj aö, ñahu bocke dec mac anjalêm aö sa gamenj?” ³⁰ Goc Konelias ô yom ma sôm, “Bêc hale su, aö gambo andu ti gatenj mbec têtj acgatu gitôm kwahic dec-ñga, têtj 3 kilok telha-ñga. Ma ñgahô ñamalac danj ti ñakwê ñawasi atu hóc asê kalhac aö anjôn-ñga. ³¹ Ma inj sôm têtj aö bu, ‘Konelias, Anötö ñgô am nem mbec, ma gauc gêm mwasinj nanj am kêtj têtj lau ñalôm sawa. ³² Kwahic dec êmkinj lau ñatô sêtêtj malac Jopa sêndi, ma sêkôc ñgac danj ñaê Saimon nanj sêsam bu Pita, nanj mej. Inj ti ñaclej inj ndê wakanjgac ñaê Saimon ma ndöc whinj inj. Ñgac kêmasañ bôc ñamlic-ñga dinañ ndê andu kalhac gwêc ñadali.’ ³³ Aö gangô su, goc ñgahô kakiñ lau ñatô sêtêtj am sêloc, ma ñayham bu am mwenj su. Kwahic dec yac honj dambo Anötö anjôn-ñga, ma yac bu anjôn yom bocke nanj Pômdau gic atu am bu sôm têtj yac.”

³⁴ Goc Pita gic hu yom ma sôm, “Kwahic dec aö kayalê pi ñandô bu Anötö toc lau tonj danj sa, hóc gêlêc tonj ñatô su dom. ³⁵ Yomandô! Lau akêtj lau ñatonj nom-ñga honj nanj sêtöc inj ma sêkôm mêtê ñayham ma solop, nanj inj oc kôc ñac sa. ³⁶ Anötö kêtj ndê ñawaê ñayham têtj lau Israel, ma yom dau hêganônj Yisu Kil-

isi, nanj ti lau Israel ma lau gamej apa-nga honj si Pômdau, ma whê lêj nanj datap yom malô sa tu inj-nga, nanj sa. Mac anjgô njawaê dau su. ³⁷ Mac anyalê gêj honj nanj hôc asê gamej Judia-nga, têj ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo Galili e mej têj dec. ³⁸ Anötö kêj inj ndê njac lai atu ti Njalau Dabuj gêm Yisu Nasaret-nga ahuc, dec kêyalinj inj sa tu kôm gwelenj-nga. Ma Anötö whinj inj, dec inj gêm lau sa yêc gamej daêsam, ma kôm lau honj nanj Sadañ ndê njac lai kêgwiniñ njac dôj, nanj njayham sa tiyham. ³⁹ Yac ambo awhinj inj, ma alic gêj honj nanj inj kôm yêc lau Israel si gamej ma yêc Jerusalem. Nac sic inj ndu pi a, ⁴⁰ magoc têj bêc titö-nga Anötö unj inj sa akêj lau batê-nga, ma kôm bu lau daêsam sêlic inj. ⁴¹ Lau honj sêlic inj dom, magoc yac lau nanj anj ti anôm gêj awhinj Yisu têj ndoc inj tisa ma mbo whinj yac tiyham, nanj Anötö kêyalinj yac sa bu ahoc inj ndê tisa njawaê asê. ⁴² Ma Anötö gic atu yac bu anem mêtê lau, ma bu ahoc yom asê bu inj kêyalinj Yisu dau sa su, bu êñsahê lau tali ti lau batê honj têj bêc njambu-nga. ⁴³ Ma propet akwa honj bocdinañ sêhoc yom asê pi inj. Nac sêto bu lau honj nanj sêkêj whinj inj, nanj Anötö oc suc njac si sac kwi tu inj ndê njawê-nga.”

⁴⁴ Pita sôm yom dau mbo, ma Njalau Dabuj gêm lau honj nanj sêngô inj ndê yom, nanj ahuc. ⁴⁵ Ma lau Israel-nga nanj sêkêj whinj Yisu ma sêmbo sêwhinj Pita, nanj sêhêdaê njandô bu sêlic Anötö kêmwasiñ lau nanj sêmbo lau Israel si tonj dom, nanj nj Njalau Dabuj. ⁴⁶ Bu njac sêngô njac lau dau sêsôm yom awha wakuc-nga ti sêmpinj Anötö, tôm Njalau Dabuj hôc njac awha sa. Dec Pita sôm têj lau Israel-nga dinañ, ⁴⁷ “Anötö kêj Njalau Dabuj têj lau gamej apa-nga dindec tôm inj kêj têj yac lau Israel-nga. Bocdinañ njayham bu njac sêlinj busanjgu.”

⁴⁸ Goc inj kêj yatu bu sêñku njac tu Yisu Kilisi ndê njawê-nga. Ma tinjambu lau dinañ sêndac Pita bu mbo whinj njac tôm bêc njatô.

11

Pita gic minj lau gamej apa-nga si yom têj lau Jerusalem-nga

¹ Lau aposel ti lau sêkêj whinj Yisu-nga nanj sêmbo gamej Judia-nga, nanj sêngô njawaê bu lau nanj Israel dom, nanj sêkôc Anötö ndê yom sa sêwhinj. ² Magoc têj ndoc Pita hu Sisaria siñ ma mbu têj Jerusalem gi, nanj lau njatô sêsôm inj. Nac lau Israel-nga nanj sêkêj whinj Pômdau, ma sêsap lau Israel-nga si sakinj akwa ma pwac sêsê njamlic njatô su-nga dôj. Ma njac sêsôm Pita bocdec bu, ³ “Bocke am sôc lau nanj sêñkuc yac neñ mêtê dasê njamlic-nga dom, nanj si andu, ma gêj gêj whinj njac?”

⁴ Dec Pita gic hu whê sa timala têj njac, gêj honj nanj hôc asê inj, ma sôm, ⁵ “Têj bêc danj aô gatenj mbec gambo malac Jopa, e gatunj kainj danj sa ma galic gêj njagatu danj. Galic gêj gitôm po atu danj, nanj sêsô wac sip njakêcsu hale, ma sêjwhañ sip akêj undambê têj aô meñ. ⁶ Aô gatôc gwaniñ ma galic bôc nom-nga tidau-tidau, bôc salenj-nga ti gêj nanj sêñsêlêj nj njatac pu-nga, ma mbac lôlôc-nga. ⁷ Dinañ su, goc gangô awha danj sôm têj aô bocdec bu, ‘Pita! Tisa ndic ma neñ.’ ⁸ Magoc aô gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêj dau ma sôm bu inj gêj njadômbwi, ma aô whañsunj gêm gauc sambuc.’ ⁹ Ma awha dau sa akêj undambê tiyham ma sôm, ‘Anötö bu sôm bu gêj danj inj gêj njawasi, dec am sôm bu njadômbwi dom.’ ¹⁰ Gêj honj dinañ hôc asê aô tidim tö su, goc Pômdau kôc mbu pi undambê gi tiyham. ¹¹ Ma têj ndoc dinañ launjac tö sêhêc asê andu nanj aô gambo. Njamalac danj kêkinj

ñac sê têtêj aô sê meñ akêj malac Sis-
aria. ¹² Nalau Dabuñ sôm têtêj aô bu
wahêgo dañ tu ñac lau gameñ apa-
ña lec dom, ma kac aô bu wawhiñ
ñac wandi, dec aô gawhiñ ñac ga.
Ma asidôwai 6 akêj Jopa sêwhiñ yac
si. Yac ahôc asê ma asôc ñamalac
dau ndê andu a. ¹³ Ma inñ gic miñ
têtêj yac bu añela dañ hoc dau asê
têtêj inñ yêc ndê andu, ma sôm yom
têtêj inñ bocdec bu, ‘Êmkiñ lau sê têtêj
malac Jopa sêndi ma sêkôc Saimon
nañ sêsam bu Pita, nañ meñ. ¹⁴ Inñ
oc whê yom sa têtêj mac, pi lêtêj nañ
am ti nem lau hoñ atap Anötö ndê
mwasiñ nem mac si ambo tamli
ñapañ-ña sa.’

¹⁵ “Bocdinañ aô gac hu bu wasôm
yom têtêj ñac, ma têtêj ndoc dau dinañ
Nalau Dabuñ gêm ñac ahuc tôm inñ
meñ pi yac têtêj ñamata-ña. ¹⁶ Ma
têtêj dinañ aô gauc gêm Pômdau ndê
yom bocdec bu, ‘Jon kêku lau ña
bu, tigenñ Anötö oc êñku mac ña
Nalau Dabuñ.’ ¹⁷ Lau dinañ sêkêj
whiñ Pômdau Yisu Kilisi tôm yac
lau Israel-ña dakêj whiñ, ma boc-
dinañ dec Anötö kêmwasinñ ñac ña
Nalau Dabuñ tôm inñ kôm têtêj yac.
Anötö dau ndê lêtêj dinañ, ma aô asa
dec bu walhac ahuc?”

¹⁸ Lau Israel-ña dau sêngô Pita
ndê yom dinañ e ñac si yom
mba, ma sêm piñ Anötö ma sêsôm,
“Kwahic dec yac tanjalê bu lau
hoñ nañ sem dau kwi, nañ oc
sêtap Anötö ndê mwasiñ sêndôc tali
ñapañ-ña sa. Yac lau Israel-ña, ma
lau nañ sêmo Israel si toñ dom,
nañ sêwhiñ.”

*Lau sêkêj whiñ Yisu yêc malac
Antiok*

¹⁹ Têtêj ndoc lau Israel-ña sic
Steven ndu, nañ sic hu sêkêj kisa
lau sêkêj whiñ-ña e ñac si daêsam
sêhu Jerusalem siñ ma sêlhô têtêj.
Nätö sê têtêj gameñ Pionisia-ña ti
nduc Saipras, ma nätö sê têtêj malac
Antiok si. Yêc gameñ bocke nañ
sêhôt asê, nañ sêhoc ñawaê ñayham

asê, magoc sêsôm têtêj lau Israel-
ña tawasê. ²⁰ Magoc lau nätö nañ
sêhu Jerusalem siñ, nañ si malachu
Sairin ma nduc Saipras, nañ sê têtêj
Antiok si, ma sic hu sêsôm ñawaê
ñayham pi Pômdau Yisu têtêj lau Grik
sêwhiñ lau Israel-ña yêc malac di-
nañ. ²¹ Ma Pômdau gêm mbec
gwelenñ dau e lau daêsam ñandô sem
dau kwi ma sêkêj whiñ Pômdau.

²² Tiñambu lau Jerusalem-ña
nañ sêkêj whiñ Yisu, nañ sêngô
gêj dau ñawaê, dec sêñkiñ Banabas
têtêj Antiok gi. ²³⁻²⁴ Banabas inñ ñgac
ñayham nañ Nalau Dabuñ gêm inñ
ahuc ma kêj whiñ ñaña. Têtêj ndoc
inñ hôt asê Antiok, nañ gêlic bu lau
daêsam sêtap Anötö ndê mwasiñ
sa ma sêkêj whiñ Yisu. Dec inñ tac
ñayham atu, ma kêgilí ñac bu sêsap
Pômdau dôn, ma sêkêj whiñ inñ ti si
ñalôm sambuc. Ma têtêj ndoc dinañ
lau daêsam sêngô Banabas ndê yom
ma sêkêj whiñ Pômdau.

²⁵ Malô goc Banabas têtêj malac
atu Tasis gi ma kêsalê Saul. ²⁶ Inñ
tap inñ sa su, goc kôt inñ sa, ma
inñlu sêmbu sê têtêj Antiok si. Ma inñlu
sêkôm gwelenñ yêc gôlôwac dabuñ
ñalôm, sêndôhôn lau daêsam gitôm
yala sambuc dañ. Malac Antiok
ti malac ñamata-ña nañ lau sic hu
sêsam lau sêkêj whiñ-ña bu Kilisi
ndê lau.

²⁷ Têtêj ñasawa dinañ propet nätö
akêj Jerusalem sêsip Antiok si.
²⁸ Ma Nalau Dabuñ kac ñac si ñgac
dañ ñaê Agabus, dec tisa yêc lau
sêkêj whiñ-ña añgô-ña, ma hoc
yom asê bu tiñambu tóbôm atu
oc nem gameñ nañ lau Rom sem
gôlinñ, nañ ahuc sambuc. (Ma inñ
ndê yom dau ñandô sa têtêj ndoc
Klaudias ti kiñ Rom-ña.) ²⁹ Tu
dinañ-ña lau nañ sêkêj whiñ Yisu
sêkôc gauc pi lêtêj bu sênem asidôwai
nañ sêndôc gameñ Judia-ña, nañ
sa. Nac tigenñ-tigenñ sic awa sa tôm
Anötö kêmwasinñ ñac, ³⁰ ma sêkêj têtêj
Banabas lu Saul bu sêkôc sa sêndi,

ma sêkêŋ têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata nanŋ sêmbo Jerusalem.

12

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtap kisa atu sa

¹ Têtŋ ndoc dinaŋ Kiŋ †Herod gauc gêm tidôŋ bu kêtŋ kisa lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma kôc ŋac si lau ŋatô dôŋ. ² Iŋ gic atu iŋ ndê lau siŋ, dec sic Jon ndê dôwa Jems ndu ŋa bienŋ baliŋ. ³ Iŋ gêlic bu gêtŋ dinaŋ kôm lau Israel-ŋga atac ŋayham sa, dec iŋ sôm bu iŋ ndê lau siŋ-ŋga sêkôc Pita dôŋ, têtŋ têm lau Israel-ŋga sêlic om atu †Mwasin Bolom Yist Mba-ŋga. ⁴ Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêkôc Pita dôŋ ma sêkêŋ iŋ ndôc gapocwalô. Ma sêkêŋ lau siŋ-ŋga toŋ hale sêyob iŋ sêô dau sêô dau, ma ŋac hale sêmbo toŋ tigenŋ-tigenŋ ŋalôm. Herod gauc gêm bu kêtŋ iŋ ndôc dinaŋ e lau Israel si Mwasin Bolom Yist Mba-ŋga ti †Pasowa-ŋga pacndê, goc kôc iŋ sa ma êmatôc iŋ yêc lau aŋgô-ŋga. ⁵ Bocdinaŋ Pita ndôc gapocwalô, magoc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ nanŋ sêmbo Jerusalem, nanŋ sêtenŋ mbec ŋanŋa tu iŋ-ŋga têtŋ Anötô.

Pômdau ndê aŋela gêm Pita sa

⁶ Têtŋ ôbwêc daŋ Pita yêc bêc yêc gapocwalô, ma Herod kêmatinŋ yom tidôŋ su bu êmatôc iŋ têtŋ lanŋsê. Sêsô iŋ amba dôŋ ŋa sen lu, ma gi sêsô pi ŋac siŋ-ŋga lu. Ma lau siŋ-ŋga ŋatô sêlhac sêyob gatam. ⁷ Ma ŋagahô ŋambwa Pômdau ndê aŋela daŋ hôt asê, ma ŋawê pô gapocwalô ŋalôm. Iŋ toŋ Pita sip ŋabi e tali sa, ma sôm têtŋ iŋ, “Ŋagahô! Tisa!” Goc sen nanŋ sêsô iŋ amba dôŋ, nanŋ tigolonŋ ma penŋ sip gi. ⁸ Ma aŋela sôm, “Êmasaŋ daôm. Kic nem piŋkap dôŋ ma sôc nem atapa ti ŋakwê baliŋ sa, goc êmkuc aô.” Pita kôm gitôm iŋ sôm, ⁹ ma kêkuc aŋela dau. Iŋ gauc gêm bu gêtŋ nanŋ aŋela kôm, nanŋ gitôm mbê daŋ, ma kêyalê dom bu gêtŋ dau iŋ gêtŋ ŋandô. ¹⁰ Iŋlu sêŋlêc ŋac

siŋ-ŋga lu nanŋ sêyob andu dau e sêhôt asê gatam nanŋ sa malac lôm. Gatam dau gêlêc dau su, ma sêsa awê si. Iŋlu sêŋsêlêŋ sêsa senŋ daŋ, ma sep tigenŋ aŋela hu iŋ siŋ.

¹¹ Têtŋ dinaŋ Pita ndê gauc sa ma sôm têtŋ dau, “Kwahic dec aô kayalê tidôŋ bu Pômdau kêtŋ ndê aŋela bu êŋgaho aô su yêc Herod amba, bu gêtŋ nanŋ lau Israel-ŋga gauc gêm bu sêkôm têtŋ aô, nanŋ oc ŋandô sa dom.” ¹² Iŋ kêyalê gêtŋ dau pi ŋandô, goc sa têtŋ awhê daŋ ŋaê Maria ndê andu gi. Maria iŋ Jon, †ŋgacsêŋom nanŋ sêsam bu Mak, nanŋ dinda. Ma têtŋ ôbwêc dinaŋ lau daêsam sêkac sa sêmbo Maria ndê andu bu sêtenŋ mbec. ¹³ Pita hôt asê ma kêmati gatam. Ma awhê akiŋ daŋ ŋaê Roda sa gi bu lic asa kêmati gatam. ¹⁴ Iŋ ŋgô iŋ awha dec kêyalê bu Pita, dec tac ŋayham sa atu ma kêlhiŋ gatam siŋ kêtŋ mbu gi ma sôm têtŋ lau bu, “Pita dê kalhac gatam!” ¹⁵ Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ dom, ma sêsôm têtŋ iŋ bu, “Am nem gauc kêtŋsônŋ!” Goc iŋ sôm yom pi Pita ŋapanŋ e ŋac sêsôm, “Mboe iŋ ndê aŋela, me?” ¹⁶ Sêkôc gauc dinaŋ sêmbo, ma Pita gacgenŋ kêmati gatam kalhac. Malô ma sêlêc gatam su têtŋ iŋ e sêlic iŋ ma sêsô ŋandô. ¹⁷ Pita gic amba bu sênem dau dôŋ, goc gic miŋ yom pi ŋalêŋ nanŋ Pômdau kôc iŋ su yêc gapocwalô. Ma iŋ sôm, “Mac andi ma asôm asê têtŋ Jems ma asidôwai ŋatô.” Goc iŋ hu ŋac siŋ ma sa gi.

¹⁸ Têtŋ bêbêc lau siŋ-ŋga nanŋ sêyob gapocwalô sêlic bu Pita aŋgô mba. Gêtŋ dau gêli ŋac ŋalôm sa ŋandô, ma ŋac gauc gêm yom daêsam pi iŋ bu oc mbo nde. ¹⁹ Ma Herod ŋgô ŋawaê, dec kêtŋ lau sêŋsalê iŋ e gimba. Goc iŋ kêsû lau siŋ-ŋga nanŋ sêyob Pita, ma gic atu bu sêndic ŋac ndu.

Pômdau gic Herod ndu

Tiŋambu Herod hu gameŋ Judia-ŋga siŋ ma sa têtŋ malac Sisaria gi

bu mbo bêc ñatô. ²⁰ Tôm ñasawa hic baliñ ñagéc gi su, nañ yom ñawapac ñatô yêc Herod ma lau malac Taya ma Saidon-ña ǵalhu, dec in ǵêlic ñac sac. Magoc têt têt in mbo malac Sisaria, nañ lau dau ñalôm tigen ma gauc gêm bu sêhê wamba in tiyham. Nahu bu ñac sêmbo Herod ndê gôlin ǵapu ma lau gameñ dinan-ña takwê Herod tôm yala hoñ, bu nem ñac sa ña gêt daneñ-ña ñatô. Tu dinan-ña sêmasañ yom whin Blas-tus, ñac nañ yob Herod ndê andu, ma semlhi in bu nem ñac awha têt Herod. Ma sic ndoc bu sêmasañ yom wamba-ña dau whin Herod.

²¹ Têt bêc dau Herod sôc ndê ñakwê ti ñawasi kin-ña sa, goc ndôc ndê pôt ma sôm ndê yom daêsam asê têt lau malac lu dinan-ña. ²² ñac sêngô su ma sêmbwêc, “Kec! Awha dindéc ñamalac ñambwa ndê awha dom, anötô dan ndê awha.” ²³ Herod ñgô ñac si yom dinan, dec toc dau sa kêtêc ma kêt waê têt Anötô dom. Ma tu dinan-ña Pômdau ndê añela gic in ma kôm in ǵêmbac atu. Dombo sem in ahuc ma señ in e mbac ndu.

²⁴ Têt têt dinan ma kêsêlêt men, nañ lau sem mêtê ñapan e Anötô ndê yom tiapa, ma lau daêsam sêkêt whin. ²⁵ Banabas lu Saul sic bata si gwelen yêc malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêt Antiok si. Ma sêkôc Jon, ñac nañ sêsam in ndê ñaê dan bu Mak, nañ whin inlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gwelen

¹ Lau propet ti kêdôhôn-waga bocdec sêmbo m alac Antiok ma sêkôm gwelen yêc gôlôwac dabun ñalôm. Banabas lu Saimon nañ sêsam bu Naiga, Lusias akêt malac Sairin, Saul ma Manaen (nañ tiatu whin †Herod Antipas têt ndoc inlu

sêmbo balê). ² Têt bêc dan ñac lau dau sêmbo sêwhin dau ma sêhu gêt daneñ-ña sin tu sêtoc Pômdau sa-ña. Ma Nalau Dabun sôm têt ñac bu, “Aô kayalin Banabas lu Saul sa bu sêkôm gwelen ñawaê ñayham-ña. Bocdinan anem mbec inlu ma ankin inlu sêsa sêndi ma sêkôm gwelen dau.” ³ Lau dau sêngô su, goc sêhu gêt daneñ-ña sin ti sêtet mbec ñasawa dan tiyham, ma sêkêt amba sac Saul lu Banabas, ma sêtin inlu sêsa si.

Saul lu Banabas sêmbo nduc Saipras

⁴ Nalêt dinan Nalau Dabun kêtin Saul lu Banabas, dec inlu sêtêt malac Selusia si, ma sêpi wan dan ma sêsa nduc Saipras si. ⁵ ñac sêsôc baö yêc malac Salamis, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-ña yêc dindê, ma sem mêtê lau ti sêhoc Anötô ndê yom asê. Ma Jon mbo whin inlu bu nem inlu sa.

⁶ Tinambu sêtêsêlêt ma sêhoc ñawaê ñayham asê yêc nduc Saipras ñagameñ hoñ e sêhoc asê malac Papos. Yêc dinan sêtap propet tasan dan sa nañ kôm gwelen mbectoma-ña whin. In ñac Israel-ña dan ma in ndê ñaê Ba-Jisas. ⁷ In gêm akin ñac Rom-ña nañ gêm gôlin nduc Saipras, nañ ndê ñaê Segias Polas. Gôlinwaga dau in ñac tigau, dec kêtalêm Banabas lu Saul sa, bu in tac whin bu sêwhê Anötô ndê yom sa têt in. ⁸ Magoc Ba-Jisas kôm bu êngwinin ti kêt kisa inlu, ma tac whin bu kac gôlinwaga dau kwi bu kêt whin Pômdau dom. (Ba-Jisas ndê ñaê dan Elimas, nañ danem kwi bu Mbectoma.) ⁹ Têt ndoc dinan Nalau Dabun gêm Saul, nañ sêsam bu Pol ahuc, ma in tahê Elimas ma sôm, ¹⁰ “Am Sadañ atu am! Am kêt kisa lêt gitêt hoñ, ma sac ti mêtê tasan gêm am ahuc. Am bu kôm Pômdau ndê lêt solop êñsôn. ¹¹ Kwahic dec am oc êmsahê Pômdau ndê ñaclai.

Am oc tampec sa ma tòm bêc ñatô am oc lic gameñ ti ac ñawê tiyham dom.” Ma ñagahô ñasec gêm ñgac dau tandô ahuc, ma inñ kêsêlêñ kêsâ ma kêsâlê ñamalac ñañ bu kêm inñ amba ma wê inñ. ¹² Segias Polas hêdaê tu Saul lu Banabas si yom pi Pômdau-ñga, ma têtñ ndoc inñ gêlic gêtñ ñañ hóc asê Elimas, ñañ inñ kêtñ whiñ Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

¹³ Pol lu Banabas ma Mak sêhu Papos siñ ma sêpi wañ ñañ, ma sêlac sêtêñ malac Pega ñañ yêc gameñ Pampilia-ñga si. Yêc gameñ ñañ Jon hu inñlu siñ ma mbu têtñ Jerusalem gi. ¹⁴ Goc inñlu sêhu Pega siñ ma sêtêñ malac Antiok ñañ yêc gameñ Pisidia-ñga,* ñañ si. Têtñ bêc Sabat-ñga sêsôc lau Israel si lôm wê-ñga si, ma sêndôc sic. ¹⁵ Sêngô Anötô ndê yom ñañ sêsam yêc Buku Yomsu-ñga ti Propet si Buku, goc lau bata lôm wê-ñga-ñga sêkêtñ yom têtñ inñlu ma sêsôm, “Asidôwa lu. Amlu nem yom bu yêc bu apuc lau dindêc dôn, dec asôm asê têtñ yac.”

¹⁶ Goc Pol tisa kalhac, ma gic amba têtñ lau bu sênem dau dôn, goc sôm, “Mac lau Israel-ñga ti mac lau apa ñañ atoc Anötô sa. Anğô su ñañ!” ¹⁷ Yac lau Israel-ñga mba Anötô kêyalinñ yac mba abanñ sa. Ma tiñambu inñ kôm ñac si wakuc ñañ sêndôc gameñ Isip-ñga, n añ sêti lau toñ atu. Ma têtñ ndoc inñ kóc ñac su yêc Isip, ñañ kôm gêtñ ti ñaclai atu daêsam. ¹⁸ Tiñambu ñac sêkôm mêtê wachuc daêsam tòm yala 40 ñañ sêmbo gameñ sawa, magoc Anötô hu ñac siñ dom. ¹⁹ T inñambu inñ ku lau toñ 7 dulu yêc gameñ Kanan-ñga, ma kêtñ ñac si gameñ têtñ lau Israel-ñga sêwêkainñ. ²⁰ Gêtñ honñ ñañ hóc asê yêc yala 450 ñalôm. Tiñambu inñ kêtñ lau sêmatôc yom-ñga sêyob lau Israel-ñga e meñ têtñ propet Samuel ndê têtñ. ²¹ Têtñ ndoc

ñañ ñañ lau dau sêndac kinñ ñañ bu nem gôlinñ ñac, ma Anötô kêtñ Saul, ñañ ndê damba Kis akêtñ Benjamin ndê toñ. Saul gêm gôlinñ tòm yala 40, ²² goc Anötô kóc inñ su ma kêtñ Dawid ti kinñ ô inñ su. Ma inñ sôm yom pi Dawid bocdec bu, ‘Aô galic Jessi ndê atu Dawid bu ñgac ñañ ndê ñalôm ti gauc tap aneñ atac whiñ sa, ma oc kôm gêtñ honñ tòm aô atac whiñ.’ ²³ Anötô kêyalinñ ñgac nem lau si-ñga Yisu sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tòm inñ gic bata muñ su, ma kêtñ inñ hóc asê Israel. ²⁴ Yisu gic hu ndê gwelenñ su dom, ma Jon gêm mêtê têtñ lau Israel-ñga honñ bu sênem si ñalôm kwi ma sêlinñ busanğ. ²⁵ Têtñ ndoc Jon ndê gwelenñ kêpiñ bu pacndê, ñañ inñ sôm têtñ lau bu, ‘Mac gauc gêm bu aô asa? Ñgac ñañ Anötô gic bata bu ti mac nem Mesaya, ñañ aô dom. Mba! Magoc inñ oc meñ êñkuc aô. Inñ ñgac tiwaê ma aô ñgac ñambwa, gitôm dom bu wati inñ ndê ñgac akinñ tu wañgapwêc inñ ndê atapa ñawalô su-ñga.’

²⁶ “O asidôwai. Mac lau Israel-ñga ñañ asa akêtñ abanñ Abraham, ti mac lau ñañ ambo lau Israel si toñ dom magoc atoc Anötô sa. Ñawaê dindêc pi Anötô ndê lêñ nem lau si-ñga, ñañ inñ kêtñ gic waê yac honñ. ²⁷ Lau Israel Jerusalem-ñga ti ñac si lau bata sêsam propet akwa-kwa si yom asê yêc ñac si lôm wê-ñga tòm bêc Sabat-ñga honñ. Magoc têtñ têtñ Yisu hóc asê, ñañ sêñyalê dom bu inñ Mesaya dau, ma sêkic yom bu sêndic inñ ndu. Ñac sêñyalê dom bu lêñ bocdinanñ dec kôm yom ñañ lau propet dau sêhoc asê pi Mesaya, ñañ ñandô sa. ²⁸ Ñac sêtap yom giso ñañ sa pi Yisu tu bu sêndic inñ ndu-ñga lec dom, magoc sêndac Pailot bu ndic inñ ndu. ²⁹ Ñac si lêñ ñañ ñañ dec kôm yom honñ ñañ sêto pi Yisu muñ su, ñañ ñandô sa. Pailot ndê

* **13:14:** Malac lu ñaê Antiok sêyêc. Ñañ yêc gameñ Siria-ñga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma ñañ yêc gameñ Pisidia-ñga (alic map).

lau sic Yisu ndu su, goc lau sêkôc in su yêc a gicso ma sêkên in ndê namlan yêc sêhò. ³⁰ Magoc Anötö un in sa akên lau batê-nga. ³¹ Ma tòm bêc daêsam in mbo whin lau nan sênsêlên sêwhin in têt ndoc in gic hu ndê gwelen yêc Galili e lau sic in ndu yêc Jerusalem. Nac lau dau sêlic in tisa su yomandô, madec sêsôm asê têt lau honj. ³²⁻³³ Kwahic dec yac asôm nawaê nayaham asê têt mac bocdec bu, Anötö un Yisu sa akên lau batê-nga. Ma bocdina dec yom nan in gic bata têt aban, nan kwahic dec in kôm nandô sa têt aban si lau wakuc yac dec. Tòm yom nan sêto yêc Wê tilu-nga yêc Buku Wê-nga bocdec bu, *'Ac-salô lec am ti aô neñ atunjac solop, ma aô gati am Damam.'* ³⁴ Anötö un in sa akên lau batê-nga bu in namlac tibalê dom. Bu mba, dec oc tòm dom bu sêto yom bocdec bu, *'Pwac dabun nan aô kamatin gawhin Dawid, nan tidôn su, ma mac oc atap pwac dau na-mwasin sa.'* ³⁵ Ma yom dau Dawid to yêc bocdec, *'Am oc hu nem Ngac Dabun sin bu tibalê dom.'* ³⁶ Anjô su nan! Dawid to yom dinañ hêganôn in dau dom. Bu têt ndoc Dawid gic bata gwelen nan Anötö kên sip in amba, nan Dawid mbac ndu whin lau têt dinañ-nga, ma sênsuhun in whin ndê apai. Ma in ndê namlan tibalê su. ³⁷ Tigen Yisu, nan Anötö un in sa akên lau batê-nga, nan ndê namlan tibalê dom.

³⁸ "Bocdinañ aneñ asidôwai hac, anjô. Aô tac whin bu mac anjalê napep bu yom nan yac ahoc asê têt mac, nan bu whê mac nem gauc sa pi lêt bu Anötö suc mac nem sac kwi tu Yisu-nga. ³⁹ Mac nem dan gitôm dom bu ênkuc yomsu hon nan Moses to e Anötö lic in bu namlac gitên. Mba andô! Tigen kwahic dec lau nan sêkên whin Yisu, nan Anötö gêlic nac bu lau gitên tu in-nga. ⁴⁰ Ayob daôm bu

atec nawaê nayaham dindec dom, tu bu yom nan lau propet sêsôm, nan nandô sa pi mac dom. Yom dau bocdec:

⁴¹ Alic su nan mac lau apu yom ti atan bôlê-nga. Kwahic dec aô oc wakôm gêt atu dan, nan lau bu sêsôm asê têt mac, dec oc akên whin dom! Mac alic ti ahêdaêm, magoc oc andinam!" *[Hab 1:5]*

⁴² Pol gic bata in ndê yom dinañ, ma inlu Banabas bu sêhu lôm wê-nga sin sêsa awê sêndi. Ma lau sêndac inlu bu sêmbu sêmen têt Sabat nambu-nga, ma sêsôm yom tiyham pi gêt hon dinañ. ⁴³ Lau bata lôm wê-nga sêkên gôlôwac sêsa si su, ma lau daêsam sênkuc Pol lu Banabas. Lau natô nac lau Israel-nga, ma lau natô nac lau gameñ apa-nga nan sênkuc lau Israel si sakin sênem akin Anötö-nga. Ma Pol lu Banabas sem yomgalôm sêwhin nac, ma sem la nac bu takwê Anötö ndê mwasin tu bu puc nac si sêkên whin dôn tòm bêc honj.

⁴⁴ Sabat dan tiyham hóc asê, ma lau daêsam andô sêkac dau sa bu sêngô Pômdau ndê yom. Kêpin bu lau malac-nga hon sêmen sêpitigen. ⁴⁵ Tigen lau Israel-nga natô sêlic tonj atu dinañ ma sem lêmun nandô. Bocdinañ nac atac nandê ma sêsôm yom sac-sac daêsam bu sêngwinin Pol ti ndê yom. ⁴⁶ Magoc inlu Banabas sêlhac ti atac pa su ma sêo nac si yom ma sêsôm, "Anötö kêkin alu bu asôm in ndê yom asê têt mac lau Israel-nga mun. Magoc mac atec in ndê yom. Mac atec bu atap sen andoc tamli-nga sa, a? Tu dinañ-nga dec alu oc ahu mac sin, ma atêt lau nan lau Israel dom, nan andi. ⁴⁷ Pômdau dau gic atu alu bu akôm bocdinañ, tòm yom nan Aisaya to pi Anötö ndê ngac akin bocdec bu:

Aô wan kin am gitôm nawê bu têt lau nan lau Israel dom, nan ndi. Ma am oc sôm nawaê nayaham asê pi aneñ lêt wanem

lau si-nga e tiapa yêc gameŋ hoŋ.” [Ais 49:6]

⁴⁸ Lau gameŋ apa-nga dinaŋ sêngô yom dau, ma ŋac atac ŋayham sa ma sêtoc Pômdau ndê yom sa. Ma lau hoŋ naŋ Pômdau kêyalinŋ ŋac sa su bu sêtap seŋ sêndôc tali-nga sa, naŋ sêkêŋ whinŋ.

⁴⁹ Ma Pômdau ndê yom gi tiapa gêm gameŋ hoŋ dinaŋ ahuc. ⁵⁰ Magoc yêc malac dinaŋ lau Israel-nga ŋatô sêngilî lau bata ti lauwhê tiwaê naŋ sêmbo gôlôwac Israel-nga ŋalôm, ma sêkêŋ kisa Pol lu Banabas ma sêmasuc inlu su yêc ŋac si gameŋ. ⁵¹ Bocdinaŋ inlu sêtonŋ kop su yêc si gahi bu tôc lau dau si giso asê, ma sêtêŋ malac Aikoniam si. ⁵² Ma Anötö kêŋ ŋalau Dabuŋ gêm lau malac Antiok-nga naŋ sêkêŋ whinŋ Yisu, naŋ ahuc, ma sêmbo ti atac ŋayham ŋapaŋ.

14

Pol lu Banabas sem mêtê sêmbo malac Aikoniam

¹ Pol lu Banabas sêhôc asê malac Aikoniam, ma sêŋkuc si gêbôm ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si. Ma yêc dinaŋ inlu sem mêtê ŋalêŋ ŋayham e lau daêsam sêkêŋ whinŋ Yisu, lau Israel-nga ma lau gameŋ apa-nga sêwhinŋ. ² Magoc lau Israel-nga naŋ sêkôc inlu si yom sa ti sêkêŋ whinŋ dom, naŋ sêngilî lau gameŋ apa-nga e sêlic lau sêkêŋ whinŋ-nga sac. ³ Tu dinaŋ-nga Pol lu Banabas sêmbo malac Aikoniam ŋasawa hic baliŋ, ma sêlhac ŋaŋga tu bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-nga. Ma Pômdau kêŋ ŋaclai têŋ inlu bu sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu, tu bu puŋ yom naŋ inlu sêhoc asê pi in ndê mwasinŋ, naŋ dôŋ. ⁴ Gêŋ dau kôm lau malac-nga sêwhê dau kôc, ŋatô sêlhac sêwhinŋ lau Israel-nga, ma ŋatô sêlhac sêwhinŋ aposel lu dinaŋ. ⁵ Têŋ dinaŋ lau Israel-nga ma lau gameŋ apa-nga naŋ sêkêŋ kisa inlu, naŋ sêkic yom sêwhinŋ ŋac si lau bata bu sêkôm inlu ŋayom ma

sêtuc inlu ŋa hoc ndu. ⁶⁻⁷ Tigeŋ inlu sêngô ŋapuc, ma bocdinaŋ dec sêlhô sêtêŋ gameŋ Likonia-nga si. Ma yêc gameŋ dinaŋ, inlu sêkôm gwelenŋ ŋawaê ŋayham-nga yêc malac Listra ma malac Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-nga.

Pol lu Banabas sêtêŋ malac Listra si

⁸ Yêc malac Listra ŋac bôlinŋ dan mbo, naŋ gahi lu-lu tibalê. Dinda kôc in bocdinaŋ, ma in kêsêlêŋ dan dom. ⁹ Têŋ bêc dan in ndôc gameŋ naŋ Pol gêm mêtê mbo, ma ŋgô in ndê yom. Pol tahê in e kêyalê bu in kêŋ whinŋ Pômdau ŋaŋga tôm bu kôm in ŋayham sa. ¹⁰ Dec Pol ta yom ŋa awha atu ma sôm, “Tisa lhac!” Ma ŋagahô ŋambwa ŋgac dau tisa ma kêsêlêŋ.

¹¹ Lau Likonia-nga sêlic gêŋ naŋ Pol kôm, dec sêmbwêc yêc dau awha-nga ma sêsôm, “Kec, anötôi sem ŋamalac anŋô ma sêsip sêtêŋ yac sêmeŋ.” ¹² Ma sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc ŋac si anötö ŋamata-nga ndê ŋaê. Ma sêsam Pol bu Hermes, kêkuc ŋac si anötö apa dan ŋaê, ŋahu bu in ŋgac sôm yom-nga. ¹³ Lau malac dinaŋ-nga si lôm tu sênem akinŋ ŋac si anötö apa Seus, naŋ kalhac kêpiŋ malac dau ŋagatam. Ma anötö apa Seus ndê dabuŋsiga danŋ, ti ŋac lau malac-nga atac whinŋ bu sêkêŋ gêŋ pi ya ti da têŋ Pol lu Banabas. Dec in kôc makao gapoc ŋatô ma gêŋ ŋatô tu sêngôlônŋ makao ma sêkêŋ ti da-nga, ma ŋac hoŋ sêkac dau sa sêmbo malac dau ŋasactô. ¹⁴ Magoc têŋ ndoc aposel lu sêngô gêŋ dinaŋ ŋawaê, naŋ sêkac si ŋakwê kic bu sêtôc asê bu sêlic gêŋ dau so sambuc. Ma sêsa ŋalhu si, ma sêmbwêc yom bocdec bu, ¹⁵ “Ei! Mac akôm in dinaŋ tu ake-nga? Alu ŋamalac atôm mac, ma amenŋ bu asôm ŋawaê ŋayham asê têŋ mac. Alu bu asôm têŋ mac bu ahu nem anötôi tasanŋ hoŋ siŋ ma anem

daôm kwi ma anem akiñ Anötö Tali Njadam, nanj kêmasañ undambê ti nom ma gwêc ti gêñ hoñ. ¹⁶ Muñ-ñ ga inñ kênj ñasawa têtñ lau nom-ñga hoñ bu sêkôm gêñ tôm si atac whiñ. ¹⁷ Magoc inñ kêmwasinñ lau nom-ñga ñapañ bu whê ñac si gauc sa pi inñ. Inñ kênj u gic akêñ umbonj, dec mac nem ôm sem ñandô daêsam. Inñ kênj gêñ danen-ñga daêsam têtñ mac, ti gêñ ñayham-ñayham tu bu kôm mac atac ñayham-ñga.” ¹⁸ Inñlu sêwhê gêñ hoñ dinanñ sa têtñ lau dau, magoc lau ñatô si gauc sa dom, ma sêkôm ñanña bu sêkênj da têtñ inñlu.

¹⁹ Têtñ dinanñ lau Israel-ñga ñatô nanj sêmenj akêñ malac Antiok ma Aikoniam, nanj sêsôm yom daêsam têtñ lau e sêkac si ñalôm kwi ma sêlic Pol lu Banabas sac. Dec sêtuc Pol ña hoc e gauc gêm bu inñ mbac ndu su, goc sêhê inñ sa malac ñamakê gi. ²⁰ Magoc lau sêkênj whiñ Yisu-ñga ñatô sêsa si sênjgih inñ a huc, dec inñ tisa ma mbu sôc malac Listra gi. Ma ñagalanjê inñlu Banabas sêlhô sêtêtñ malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtêtñ Antiok si

²¹ Inñlu sêsôm ñawaê ñayham asê yêc malac atu Derbi, e lau daêsam sêkênj whiñ Pômdau. Tinjambu inñlu sêmbu si, ma sic lau sêkênj whiñ-ñga kêsi yêc malac Listra, Aikoniam, ma Antiok yêc gameñ Pisidia-ñga. ²² Sêpuc lau sêkênj whiñ-ñga dôñ bu sêlhac ñanña ma sêhu si sêkênj whiñ sinj dom. Sêsôm têtñ ñac bu, “Yac bu dambo Anötö ndê gôlinj ñapu, nanj inñ gêñ sauñ dom. Dalhac ñanña ma dahôc ñawapac dandic ñawaê.” ²³ Ma yêc lau sêkênj whiñ-ñga ñatonj hoñ nanj inñlu sic kêsi, nanj Pol lu Banabas sênjyalinñ lau bata sa bu sêyob tonj tigen-tigenj. Inñlu sem mbec lau bata dau ma sêkênj ñac sêsip Pômdau, nanj ñac hoñ sêkênj whiñ inñ, nanj amba. Ma ñac hoñ sêhu gêñ danen-ñga sinj tu bu sêtenj mbec-ñga, ma sêndac Pômdau bu

puc lau bata dau dôñ. ²⁴ Inñlu sic gameñ Pisidia-ñga kêsi su, goc sêtêtñ gameñ Pampilia-ñga si. ²⁵ Yêc dinanñ sêhoc ñawaê ñayham asê yêc malac Pega, ma tinjambu sêsa malac Atalia si. ²⁶ Ma yêc Atalia sêpi wanj danj, ma sêmbu sêtêtñ malac Antiok nanj yêc gameñ Siria-ñga si. Muñ-ñga lau yêc malac d au sênjyalinñ inñlu sa ma sêtenj Anötö bu êmwasiñ inñlu tu gwelenj nanj kwahic dec inñlu sic bata su-ñga. ²⁷ Sêhóc asê su goc sêkac lau sêkênj whiñ-ñga hoñ sa, ma sic minj gêñ hoñ nanj Anötö gêm inñlu sa bu sêkôm. Ma sêsôm asê têtñ ñac bu kwahic dec Anötö gêlêc gatam su têtñ lau nanj lau Israel dom, dec ñac si lau daêsam sêkênj whiñ Yisu. ²⁸ Ma inñlu sêmbu sêwhiñ lau sêkênj whiñ-ñga yêc malac Antiok ñasawa baliñ.

15

Lau atu-tu sêkac sa sêmbu Jerusalem

¹ Lau sêkênj whiñ-ñga ñatô akêñ gameñ Judia-ñ ga sêhóc asê Antiok, ma sêndôhônj yom têtñ lau sêkênj whiñ-ñga nanj lau Israel dom, nanj bocdec bu, “Mac bu asê nem laungac si ñamlic ñatô su anjuc pwac nanj Moses to yom pi, nanj dom, dec oc tôm dom bu Anötö nem mac si.” ² Tu yom dinanñ-ñga dec kisa atu yêc Pol lu Banabas ma lau gameñ Judia-ñga dinanñ ñasawa, ma sêsenj dau ñapañ pi yom dau. Bocdinanñ lau sêkênj whiñ-ñga sênjyalinñ Pol lu Banabas ma lau sêkênj whiñ-ñga ñatô sa, ma sênkinj ñac bu sêpi Jerusalem sêndi ma sênjgô lau aposel ti lau bata si gauc pi yom dau. ³ Sênkinj ñac si su, ma têtñ ndoc Pol ti lau dau sênjêlêñ sêmbu senj, nanj sic minj têtñ lau sêkênj whiñ-ñga yêc gameñ Pionisia ti Samaria-ñga, pi ñac si gwelenj têtñ lau nanj lau Israel dom. Sêwhê sa bu lau apa daêsam sêkac si ñalôm kwi ma sêkênj whiñ Pômdau.

Ma yom dau kôm lau sêkêḅ whiḅ-ḅga hoḅ atac ḅayham atu. ⁴ Ma têḅ ndoc sêhóc asê Jerusalem, naḅ lau sêkêḅ whiḅ-ḅga ti aposel ma lau bata sêkóc ḅac sa. Ma iḅlu sic miḅ gêḅ hoḅ naḅ Anötö gêm iḅlu sa bu sêkôm.

⁵ Têḅ dinaḅ lau Palêsai ḅatö naḅ sêkêḅ whiḅ Yisu, naḅ sêḅisa ma sêsôm, “Yac gauc gêm tidôḅ bu dandic atu bu lau gameḅ apa-ḅga naḅ sêkêḅ whiḅ Yisu, naḅ sêsê launḅac si ḅamlic ḅatö su ma sêsóc Moses ndê yomsu ḅapu.” ⁶ Goc sêkac lau aposel ti lau bata hoḅ sa sêpitigeḅ bu sêkóc gauc pi yom dau. ⁷ Sêsôm yom ḅasawa baliḅ su, goc Pita tisa ma sôm, “Asidôwai, gauc nem gêḅ naḅ Anötö kôm têḅ lau gameḅ apa-ḅga ḅatö, têḅ têm dê gi su. Mac aḅyalê su bu iḅ gêlic ḅayham bu ḅac sêḅgô ḅawaê ḅayham sa aö dauḅ whaḅsuḅ, ma sêkêḅ whiḅ. ⁸ Anötö naḅ kêyalê ḅamalac hoḅ si ḅalôm, naḅ kêḅ Nalau Dabuḅ têḅ ḅac tôm iḅ kêḅ têḅ yac, dec tóc asê bu iḅ ndê mwasinḅ gic ḅac ḅawaê whiḅ. ⁹ Iḅ kêmasaḅ ḅac si ḅalôm ḅawasi sa tu ḅac si sêkêḅ whiḅ-ḅga, gitôm iḅ kôm têḅ yac. Gêḅ dau whê sa bu iḅ gêlic yac hoḅ bu lau kaiḅ tigeḅ. ¹⁰ Magoc iḅ kóc ḅac sa tu sêḅkuc Moses ndê yomsu-ḅga dom. Yomsu dau kêḅ ḅawapac têḅ yac ti damaḅi, naḅ datôm dom bu dahóc. Bocke dec mac bu akêḅ ḅawapac dau sac lau gameḅ apa-ḅga naḅ sêkêḅ whiḅ, naḅ si bakêyac? Mac bu akôm bocdinaḅ dec oc aḅsahê Anötö, ma mboe oc kôm iḅ atac ḅandê. Ma mac oc alhac iḅ ndê lêḅ nem lau si-ḅga ahuc. ¹¹ Magoc yac dakêḅ whiḅ bu Anötö gêm yac lau Israel-ḅga si tu mwasinḅ naḅ datap sa ḅambwa yêc Pômdau Yisu-ḅga. Ma ḅac lau dindê bocdinaḅ.”

¹² Ma têḅ dinaḅ Banabas lu Pol sic miḅ yom pi gêḅ dalô ti gêḅ atu-tu naḅ Anötö gêm iḅlu sa bu sêkôm yêc lau gameḅ apa-ḅga ḅalôm. Ma lau

hoḅ naḅ sêkac sa sêndóc, naḅ sem dôḅ ma sêkêḅ danḅa iḅlu si yom. ¹³ Iḅlu si yom pacndê, goc Jems sôm yom asê bocdec bu, “Asidôwai, aḅgô aneḅ yom. ¹⁴ Pita whê sa têḅ yac su pi gêḅ naḅ Anötö kôm bu kóc lau gameḅ apa-ḅga ḅatö sa sêḅi iḅ ndê. ¹⁵ Gêḅ dau kêkuc yom naḅ propet danḅ to muḅ su bocdec bu:

¹⁶ Pômdau sôm, “Tiḅambu aö oc wambu wameḅ, ma wapuc Dawid ndê gôliḅ kiḅ-ḅga dôḅ tiyham. Dawid ndê gôliḅ dau kwahic dec tisac gitôm andu naḅ tiakwa su, magoc aö oc wakwê sa tiyham. ¹⁷ Nalêḅ dinaḅ dec wamasanḅ lêḅ bu lau sêḅsalê aö, ma sêḅigasuc aö tiyham. Ma lau gameḅ apa-ḅga naḅ gahê aneḅ ḅ aê pi ḅac, naḅ sêwhiḅ.’ Pômdau, naḅ oc kôm gêḅ dau ḅandô sa, naḅ ndê yom dau dinaḅ. ¹⁸ Iḅ kêmasaḅ lêḅ dau gwanaḅ su.” [Amos 9:11-12]

¹⁹ Goc Jems sôm, “Bocdinaḅ aö gauc gêm bu lau gameḅ apa-ḅga naḅ sêkac si ḅalôm kwi ma sêsóc Anötö ndê gôliḅ ḅapu, naḅ oc dakêḅ ḅawapac têḅ ḅac dom. ²⁰ Mba! Dato bapia têḅ ḅac, ma dakêḅ puc ḅac bu sêḅeḅ gêḅ daneḅ-ḅga naḅ lau sêkêḅ ti da têḅ anötöi gwam, naḅ dom, bu gêḅ dau ḅadômbwi yêc Anötö aḅgô-ḅga. Danem la ḅac bu sêkôm mêtê mockaiḅ-ḅga dom, ma sêḅeḅ bôc naḅ sêkiḅ ndu ma wata ti dac naḅ dom. ²¹ Yom dau dinaḅ. Moses ndê yom, naḅ oc sêḅyalê su, ma bocdinaḅ dato yom pi dom. Bu lau sem mêtê pi Moses ndê yom yêc malac atu-tu hoḅ gitôm yala daêsam su, ma sêsam iḅ ndê buku yêc ḅac si lôm wê-ḅga tôm bêc Sabat-ḅga hoḅ.”

Sêto bapia têḅ lau gameḅ apa-ḅga

²² Têḅ dinaḅ lau aposel ti lau bata, ma lau sêkêḅ whiḅ-ḅga hoḅ si ḅalôm tigeḅ, bu sêḅyalinḅ ḅac si lau ḅatö sa, bu sêḅêḅ Antiok sêwhiḅ Pol lu Banabas sêḅdi. ḅac s êḅyalinḅ lau

sêkêñ whiñ-nga si ñgac bata lu sa, nan Judas, nan sêsam in ndê ñaê dan bu Basabas, lu Sailas. ²³ Ma sêto bapia dan bu inlu sêkôc tôhôn, nan sôm yom bocdec bu:

Yac ato bapia dindéc têt mac lau gameñ apa-nga nan akêñ whiñ Pômdau, yêc malac Antiok ma gameñ Siria-nga ti Silisia-nga. Mac nem asidôwai yac lau aposel ti lau bata lec, akôm acsalô ñayham têt mac.

²⁴ Yac atap sa bu yac mba lau ñatô sêhóc asê mac, ma sêkôm mac nem ñalôm ñawapac tu ñac si yom pi mêtê dasê launğac ñamlic-nga. Yac ankin lau dau sêtêt mac sêloc dom.

²⁵ Bocdinañ yac hoñ gauc gêm tidôn bu anyaliñ lau ñatô sa ma ankin ñac sêtêt mac sêloc sêwhiñ yac mba silip ñayham lu, nan Pol lu Banabas. ²⁶ Inlu sêkêñ dau sambuc bu sêhoc Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawaê ñayham asê, ma sêtôc dau dom bu sêmbac ndu tu in ndê ñaê-nga.

²⁷ Ma kwahic dec yac ankin Judas lu Sailas sêwhiñ inlu sêtêt mac sêloc, bu sêpuc yom bapia dindéc-nga dôñ.

²⁸ Yac bu akêñ ñawapac têt mac dom, tigen bu anem la mac. Ma yac akêñ whiñ bu Njalau Dabuñ oc puc yac mba yom dau dôñ. Yom dau bocdec.

²⁹ Aneñ gêt danen-nga nan lau sêkêñ ti da têt anôtôi gwam, nan dom. Aneñ bôc nan sêkin ndu ma wata ti dac, nan dom. Ma akôm mêtê mockain-nga dom. Ayob daôm bu ambo ahê gêt dau, nan dec oc akôm mêtê ñayham. Yom dau dinañ. Acsalô ñayham têt mac hoñ.

³⁰ Sêto bapia dau su, goc sênkin lau dau sêtêt Antiok si. Ma yêc dindê, ñac sêcac lau sêkêñ whiñ-nga sa, ma sêkêñ bapia dau têt ñac. ³¹ Lau sêkêñ whiñ-nga sêsam,

dec puc ñac dôñ ma kôm ñac atac ñayham sa. ³² Judas lu Sailas

dau propet lu, ma sêsôm yom ti sêkêñ gauc ñayham daêsam têt lau sêkêñ whiñ-nga, bu sêpuc ñac dôñ. ³³ Sêmbo sêwhiñ ñac bêt ñatô, goc lau sêkêñ whiñ-nga sem mbec inlu ña yom malô, ma sênkin inlu sêmbu sêtêt gôlôwac dabuñ Jerusalem-nga, nan sênkin inlu sêmen, nan si tiyham. [³⁴ Magoc Sailas gauc gêm bu mbo malac Antiok.] ³⁵ Ma Pol lu Banabas sêmbo malac Antiok, ma inlu sêwhiñ lau daêsam, sêmbo ti sêndôhôn lau ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau sin

³⁶ Tinambu Pol sôm yom têt Banabas bocdec bu, “Aô gauc gêm bu hêclu dambu datêt malac hoñ nan muñ-nga dahoc Pômdau ndê yom asê dambo, nan dandi. Dandic lau kêsi yêc dindê, ma dalic bu ñac sêmbo ñalêt bocke.” ³⁷ Banabas tac whiñ bu sêkôc Jon nan sêsam in ndê ñaê dan bu Mak, nan whiñ inlu ndi. ³⁸ Magoc Pol gêlic gauc dau bu yham dom. Nahu bu muñ-nga Jon hu inlu ma inlu si gwelen sin yêc gameñ Pampilia-nga. ³⁹ Tu yom dinañ-nga Pol lu Banabas sêsen dau e sêhu dau sin. Banabas kôc Mak ma inlu sêpi wañ dan ma sêtêt nduc Saipras si. ⁴⁰ Magoc Pol kêyaliñ Sailas sa bu êñsêlêt whiñ in ndi. Asidôwai Antiok-nga sem mbec inlu ma sêten Pômdau bu puc inlu dôñ ña in ndê mwasiñ, ma tinambu inlu sêlhô si. ⁴¹ Ma inlu sic gameñ Siria ti Silisia-nga kêsi ma sêpuc lau sêkêñ whiñ-nga dôñ yêc gameñ dinañ.

16

Timoti kôm gwelen whiñ Pol lu Sailas

¹ Pol lu Sailas sêhóc asê malac Derbi, ma tinambu sêtêt malac Litra si. Yêc malac dinañ ñgac kêt whiñ-nga dan ñaê Timoti mbo. In dinda in awhê Israel-nga dan

nañ kêñ whiñ Pômdau, ma Timoti damba in ñgac Grik-ña. ² Lau sêkêñ whiñ-ña nañ sêmbo malac Litra ma Aikoniam sêlic Timoti bu ñgac ñayham ma sêmpin in. ³ Pol tac whiñ bu Timoti êñsêlêñ ti kôm gwelen whiñ in. Tigen in kêyalê bu lau Israel-ña hoñ nañ sêmbo gameñ dinañ, nañ sêñyalê bu Timoti damba in ñgac Grik-ña. Tu dinañ-ña in sê Timoti ndê ñamlic ñatô su. ⁴ Tiñambu sêñsêlêñ sêlom-sêlom malac, ma sêhoc yom nañ lau bata ti lau aposel sêmatiñ tidôn yêc Jerusalem, nañ asê têtñ lau sêkêñ whiñ-ña bu sêñkuc. ⁵ Nalêñ dau dinañ Anötö puc lau si sêkêñ whiñ dôñ yêc malac hoñ dinañ, ma tôm bêc hoñ lau sêkêñ whiñ-ña si toñ kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ñgac Masedonia-ña

⁶ Nalau Dabuñ kalhac Pol ti lau nañ sêwhiñ in ahuc, bu sênem mêtê yêc gameñ Esia-ña têtñ ñasawa dinañ dom. Bocdinañ dec ñac gacgeñ sêmbo gameñ Prigia ti Galesia-ña, ma sêkôm gwelen sêmbo dinañ. ⁷ Têtñ ndoc sêhoc asê gameñ Misia-ña ñabatiñ, ma bu sêsôc malac Bitinia sêndi, nañ Yisu ndê Nalau kalhac ñac ahuc tiyham. ⁸ Bocdinañ sêhoc gêlêc gameñ Misia-ña ma sêsip malac Troas si. ⁹ Têtñ ôbwêc dinañ Pol yêc mbê ma gêlic ñgac dañ akêñ gameñ Masedonia-ña meñ kalhac in angô-ña, ma teñ in bocdec bu, “Têtñ Masedonia mweñ ma nem yac sa.” ¹⁰ Pol yêc mbê dau su ma whê sa têtñ yac* e añyalê bu Anötö mbwêc yac bu anem mêtê têtñ lau Masedonia-ña. Bocdinañ dec yac añsahic dañ bu atêñ lau dau andi.

Lidia kôc Pol ndê yom sa ma kêñ whiñ Yisu.

¹¹ Yac api wañ yêc Troas ma solop atêñ nduc Samotres a, ma ñagalañsê yac ahu nduc dau siñ ma asôc baô yêc malac Niapolis. ¹² Goc yac añsêlêñ atêñ malac Pili-pai a a mbo bêc ñatô. Malac dau ti gameñ Masedonia-ña ña-malac atu, ma lau Rom-ña nañ sem gôlin gameñ dau, nañ sêndôc malac dinañ.

¹³ Têtñ Sabat dañ yac ahu malac dau siñ, ma asa atêñ bu dañ yêc malac dau ñamakê a. Yac gauc gêm bu mboe gameñ dinañ, in lau ñatô si gameñ sêteñ mbec-ña. Ma yac atap lauwhê ñatô sa, nañ sêcac sa sêmbo dindê, dec andôc sic ma ac hu asôm yom têtñ ñac. ¹⁴ Lauwhê nañ sêñgô yom dau, nañ si dañ in Lidia. In awhê tidulu po ñadalô-ña, nañ meñ akêñ malac Tayatira, ma in awhê toc Anötö sa-ña. Têtñ ndoc in ñgô Pol ndê yom, nañ Pômdau kac in ndê ñalôm bu kôc yom dau sa ma kêñ whiñ Yisu. ¹⁵ Dec Lidia ti lau hoñ nañ sêndôc in ndê andu nañ sêlin sanju. Ma tiñambu in sôm têtñ yac, “Mac bu alic aô gitôm awhê nañ kêñ whiñ Pômdau, dec amen ambo aneñ andu.” Ma in pinkap yac ñapañ e yac awhiñ in a.

Pol lu Sailas sêndôc gapocwalô

¹⁶ Têtñ ndoc dañ yac bu atêñ gameñ nañ lau sêteñ mbec sêmbo, nañ andi, ma awhê dañ meñ tap yac sa. In awhê akin ñambwa dañ, ma ñalau dañ mbo whiñ in ma hoc yom asê pi gêtñ nañ oc meñ sa tiñambu. Lau daêsam êlême sêtêñ in si, bu in whê yom sa pi gêtñ nañ oc hóc asê ñac têtñ têtñ ñambu-ña. Ma awhê dau ndê ñadaui sêtap awa atu sa tu in-ña. ¹⁷ Têtñ têtñ dinañ yac añsêlêñ awhiñ Pol, ma awhê dau kêtuc yac ma mbwêc bocdec bu, “Lau dindêc sem akin Anötö Nawasi

* **16:10:** Yêc ñabatiñ 10 Luk to yom ‘yac,’ dec tôc asê bu in dau mbo whiñ Pol têtñ ndoc dinañ e tôm ndoc sêtêñ malac Pili-pai si - yêc ñabatiñ 19 in to ‘yac’ tiyham dom. In kôm ñalêñ tigen yêc Apo 20:5–21:18; ma 27:1–28:16.

ti Naclai N̄adau, ma sêwhê yom sa pi lêṅ Anötö nem mac si andöc tamli ṅapaṅ-ṅga.”¹⁸ Tôm bêc daêsam in̄ kôm boc-dinan̄ e mbô Pol ṅalôm sa. Goc in̄ kac dau kwi ma sôm têtṅ ṅalau bu, “Tu Yisu Kilisi ndê ṅaê-ṅga, dec wandic atu am bu sa yêc awêṅ dinan̄.” Ma ṅagahô eṅ ṅalau hu awêṅ dau siṅ.

¹⁹ Têtṅ ndoc dinan̄ awêṅ dau ndê ṅadaui sêṅyalê bu ṅac si lêṅ sêkôc awa-ṅga pacndê. Dec sêlô Pol lu Sailas dôṅ ma sêhê in̄lu sa sêsôc malac lôm sêtêtṅ lau atu-tu si.²⁰ Sêkêṅ in̄lu sêlhac lau sêmatôc yom-ṅga si aṅgô-ṅga, ma sêsôm, “ṅgac lu diindec in̄lu ṅgac Israel-ṅga. Ma sêmeṅ bu sêli lau malac-ṅga si ṅalôm sa.”²¹ Bu in̄lu sêkac lau bu sêṅkuc mêtê ṅatô nan̄ yac lau Rom-ṅga bu tan̄kuc, dec oc so yac neṅ ṅagôlin̄.”²² Awêṅ akiṅ dau ndê ṅadaui sêṅgôlin̄ yom dinan̄ pi Pol lu Sailas, ma lau malac-ṅga sêpuc yom dau dôṅ. Bocdinan̄ lau sêmatôc yom-ṅga sêkêṅ yatu bu sêkac in̄lu si ṅakwê su ma sêhi in̄lu ṅa sô.²³ Sêhi in̄lu ṅa sô sac andô, goc sêkêṅ in̄lu sêndôc gapocwalô. Ma sêsôm yom ṅan̄ṅa têtṅ ṅgac nan̄ yob gapocwalô bu yob in̄lu ṅapep.²⁴ In̄ ṅgô yom dau su dec kêtṅ in̄lu sêndôc ṅalôm dan̄, nan̄ yêc andu gapocwalô-ṅga dau ṅa-ṅalôm andô. Ma in̄ sô in̄lu gahi dôṅ gêm damin̄ a.

²⁵ Timanin̄hu Pol lu Sailas sêteṅ mbec ti sem wê sêmpin̄ Anötö, ma lau gapocwalô-ṅga ṅatô sêkêṅ dan̄ṅa in̄lu.²⁶ Sem wê sêmbo ma t iyhô atu gêm dec andu gapocwalô-ṅga wiwic sa. Ma gatam gapocwalô-ṅga hoṅ sêlêc dau su, ma sen gapocwalô-ṅga suc yêc lau hoṅ.²⁷ Têtṅ têtṅ dinan̄ ṅgac yob gapocwalô-ṅga tali sa ma gêlic bu gatam hoṅ kac sa su. In̄ gauc gêm bu lau hoṅ oc sêlhô si su, dec púc in̄

ndê bien̄ baliṅ sa bu kuṅ dau ndu.²⁸ Magoc Pol mbwêc, “Kôm daôm ṅayom dom. Yac hoṅ kelec ambo!”²⁹ Goc ṅadau sôm bu lau sêtun̄ ya sa sêmeṅ, ma sôc gapocwalô gi. In̄ hu dau sip nom yêc Pol lu Sailas gahi-ṅga, ma töc dau ti kêtitec ṅandô.³⁰ Malô goc in̄ wê in̄lu sêsa awê si ma ndac in̄lu, “O ṅgac atu lu. Aô wakôm sake bu watap seṅ wandôc tan̄li-ṅga sa?”³¹ Ma in̄lu sêo yom ma sêsôm, “Kêṅ whin̄ Pômdau Yisu, dec am oc tap Anötö ndê mwasin̄ nem am si-ṅga sa. Am ti am nem lau hoṅ nan̄ ambo nem andu, nan̄ asa lêṅ tigen̄ dinan̄.”³²⁻³³ Têtṅ ôbwêc dinan̄ ṅgac yob andu gapocwalô-ṅga kôc in̄lu ma kêgwasiṅ in̄lu gamboc. Ma in̄lu sêwhê Pômdau ndê yom sa têtṅ in̄ ti lau hoṅ nan̄ sêmbo in̄ ndê andu. Ma in̄ ti ndê lau hoṅ sêlin̄ san̄gu.³⁴ Tin̄ambu in̄ kôc in̄lu sêsôc in̄ ndê andu si ma kêtṅ gêtṅ danen̄-ṅga in̄lu seṅ. In̄ tac ṅayham atu bu in̄ ti ndê lau hoṅ kwahic dec sêkêṅ whin̄ Anötö.

³⁵ T êṅ galaṅsê bêbêc lau sêmatôc yom-ṅga sêṅkin̄ lau siṅ-ṅga ṅatô sêtêtṅ ṅgac yob gapocwalô-ṅga si, bu sêsôm têtṅ in̄ bu êṅgapwêc Pol lu Sailas su.³⁶ ṅgac nan̄ yob andu gapocwalô-ṅga ṅgô yom dau, goc sôm têtṅ Pol, “Lau sêmatôc yom-ṅga sêkêṅ yom meṅ bu wan̄gapwêc amlu Sailas su yêc gapocwalô. Bocdinan̄ amlu alhô andi ti yom malô.”³⁷ Magoc Pol sôm têtṅ lau s in̄-ṅga dinan̄, “Alu ṅgac Israel-ṅga, magoc alu ṅgac Rom-ṅga† awhin̄. Sêmatôc alu mba yom ṅapep dom, ma sic alu yêc lau hoṅ aṅgô-ṅga e sêkêṅ alu andôc dec. Ma bocke dec ṅac bu sêhu alu siṅ gelec alhô andi? Mba! ṅac dau sêmeṅ ma sêwê alu asa andi.”

³⁸ Lau siṅ-ṅga dinan̄ sêmbu si ma sic min̄ yom dau têtṅ lau sêmatôc

† 16:37: Yom dau ṅahu sêsôm yêc Yom Inglis bu ‘citizenship.’ Pol whê in̄lu Sailas sa bu citizen Israel-ṅga, ma citizen Rom-ṅga whin̄. Lau Rom si ṅagôlin̄ dan̄ kêtṅ yao bu sêhi citizen Rom-ṅga dom, bocdinan̄ gêtṅ nan̄ sêkôm têtṅ in̄lu Sailas, nan̄ gêtṅ so. Alic yom ṅatô yêc Apo 22:25-29.

yom-nga. Nac sêngô bu Pol lu Sailas injlu ngac Rom-nga sêtôm nac, dec nac sêtôc dau atu. ³⁹ Goc nac sêtêŋ gapocwalô si ma sêkôm bu sênem malô injlu si njalôm. Sêkôc injlu su yêc andu gapocwalô-nga, ma sêwê injlu sêsa si. Ma sêndac injlu bu sêhu malac dau sinj. ⁴⁰ Têŋ ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô sinj, nanj injlu sêtêŋ Lidia ndê andu si. Sêkac lau sêkêŋ whiŋ-nga honj sa, ma sêsôm yom njayham daêsam tu sêpuc nac dôŋ-nga. Ma tiŋambu sêhu nac sinj.

17

Lau sêkêŋ kisa Pol lu Sailas yêc Tesalonika

¹ Injlu sêŋsêlêŋ si sêsa seŋ têtŋ malac Ampipolis ma Apolonia, ma gacgeŋ si e sêhóc asê Tesalonika. Yêc malac dinaŋ lau Israel si lôm wê-nga danj kalhac. ² Pol kêkuc inj ndê mêtê, ma têtŋ Sabat sôc lôm wê-nga dau gi. Ma gitôm Sabat tō inj gêm yomgalôm whiŋ lau yêc dindê, bu whê nac si gauc sa pi Anötö ndê yom daêsam nanj sêto yêc muŋ su nanj. ³ Inj whê sa ma tōc asê bu Mesaya gic waê bu hóc nandê e mbac ndu, ma tisa akêŋ lau batê-nga ma mbo tali tiyham. Dec inj sôm têtŋ nac, “Kwahic dec aō wasôm têtŋ mac bu Yisu inj Mesaya dau. Yom nandô!” ⁴ Lau Israel-nga njatô sêkêŋ whiŋ ma sêlhac sêwhiŋ Pol lu Sailas. Ma lau Grik-nga daêsam nanj sêtoc Anötö sa, nanj sêkêŋ whiŋ, ma lauwhê tiwaê daêsam bocdinaŋ.

⁵ Magoc lau Israel-nga njatô sem lêmuj Pol lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac lau sac njatô sa sêpitigenj, ma sêŋgil nac tu bu sêndic hu kisa. Nac sêŋyalê bu Pol lu Sailas sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtêŋ andu dau si, bu sêhê injlu sêsa sêmeŋ. ⁶ Magoc sêtap injlu sa dom, ma bocdinaŋ sêkôc Jason ti lau sêkêŋ whiŋ-nga njatô ma sêkêŋ nac sêlhac lau bata malac-nga anjô-nga. Ma sêsôm nja awha atu, “Lau

nanj sêli lau njalôm sa yêc gameŋ honj, nanj kwahic dec sêmeŋ sêkôm yêc yac neŋ malac. ⁷ Ma Jason, ngac dindec, inj kôc nac sa sêmbu inj ndê andu. Nac sêsôc †Sisa ndê njaŋolinj nja pu dom, ma nac honj sêsôm bu kinj danj tiyham mbo, nanj ndê njaê Yisu.” ⁸ Lau bata ti lau tonj dinaŋ ma lau malac-nga honj sêngô yom dinaŋ e gêli nac si njalôm sa nandô. ⁹ Goc sêsôm bu Jason ti inj ndê lau sênemlihi dau su yêc gapocwalô. Semlihi su goc sêkêŋ nac sêlhô si.

Pol lu Sailas sêtêŋ malac Berea si

¹⁰ Lau sêkêŋ whiŋ-nga yêc Tesalonika sêhônj e nasesc sa su, goc sêŋkinj Pol lu Sailas sêlhô sêtêŋ malac Berea si. Sêhóc asê su sêmbu malac dinaŋ, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si ma sem mêtê. ¹¹ Lau Berea-nga nac lau si mêtê njayham hóc gêlêc lau Tesalonika-nga si mêtê. Sêkêŋ danja napep têtŋ Pol lu Sailas si yom pi Yisu, ma sêkôc sa ti atac whiŋ. Ma tôm bêc honj sem dôhônj yom dau whiŋ Anötö ndê yom nanj sêto muŋ su yêc nanj. Nac bu sêŋyalê injlu si yom bu yom nandô me mba. ¹² Ma lau Israel-nga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, ma yêc lau Grik-nga, lauwhê tiwaê ma launjac daêsam sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

¹³ Malô goc lau Israel-nga yêc malac Tesalonika sêngô nawaê bu Pol gêm Anötö ndê mêtê têtŋ lau mbo Berea. Dec nac sêtêŋ Berea si, bu sêli lau njalôm sa bu sêkêŋ kisa Pol lu Sailas. ¹⁴ Tu dinaŋ-nga lau sêkêŋ whiŋ-nga sêŋkinj Pol kôlhô têtŋ malac danj yêc gameŋ gwêc-nga gi. Magoc Sailas lu Timoti gacgeŋ sêmbu malac Berea. ¹⁵ Lau nanj sêhonj Pol ma sêsa seŋ sêwhiŋ inj, nanj sêkôc inj sêsip malac Atens si. Goc Pol kêkinj nac sêmbu si, ma sôm bu sêkêŋ yom têtŋ Sailas lu Timoti bu sêtêŋ inj sêmeŋ njaŋahô.

Pol gêm mêtê yêc Atens

16 Pol hôj injlu mbo Atens, ma gêlic anötöi gwam daêsam sêlhac malac lôm, dec kôm inj ñalôm ñawapac. 17 Bocdinañ inj sôc lôm wê-nga gi ma gêm yomgalôm whiñ lau Israel ti lau Grik-nga nañ sêtoc Anötö sa. Ma tòm bêc hoñ inj sôc malac lôm gi tap lau ñatô sa, ma whê Anötö ndê yom sa têtj ñac bocdinañ. 18 Yêc Atens lau ñatô sêmbo, nañ êlêmê sem yomgalôm pi gêtj hoñ ñahu sêwhiñ dau. Sêsam ñac bu lau Epikuria ma lau Stoik. Têtj ndoc ñac si lau ñatô sêngô Pol sôm ñawae ñayham asê pi Yisu, ma pi lêtj datisa akêtj lau batê-nga, nañ ñac sic hu sêsen inj ndê gauc ti yom ñatô. Lau ñatô sêsôm, “Ñgac dindêc sôm yom daêsam ñapañ, ñahu bocke?” Ma ñatô sêsôm, “Mboe inj bu nem yac neñ gauc kwi tu bu dakêtj whiñ anötöi apa-nga.” 19 Bocdinañ dec sêwê inj sêtêtj gameñ nañ sêsam bu Areopagas, gameñ nañ lau nañ sêkip gêtj ñahu sa-nga êlêmê sêkac sa sêmbo. Ñac sêkêtj Pol kalhac lau Areopagas-nga anğô-nga, ma sêndac inj bocdec bu, “Gitôm bu am whê yom wakuc nañ am kêdôhôn têtj lau, nañ sa têtj yac?” 20 Yac anğô am nem yom tòm yom wakuc andô dan, ma yac bu anyalê yom dau ñahu.” 21 Lau Atens ti lau apa hoñ nañ sêndoc malac dinañ, nañ sêmbo tu sêngô yom ti sênem yomgalôm ñapañ pi gauc wakuc bocke nañ hóc asê ñac-nga. Ñac si gwelen dan mba. Tu dinañ-nga dec ñac bu sêngô Pol ndê yom.

22 Ma Pol tisa kalhac lau anğô-nga yêc Areopagas, ma sôm, “O mac lau Atens-nga. Aô kayalê bu mac akôm gêtj daêsam tu bu anem akiñ anötöi nom-nga. 23 Bu aô kasêlêtj ti gatôc gwaniñ gêtj hoñ nañ mac amasan tu anem akiñ mac nem anötöi-nga. Ma aô gatap alta dan sa, nañ mac ato yom pi bocdec bu, ‘Anötö nañ yac tam gauc, nañ ndê alta.’ Anötö nañ mac am akiñ magoc am gauc

inj, nañ kwahic dec aô oc wawhê inj sa têtj mac. 24 Inj Anötö, nañ kêtj nom ti gêtj hoñ, ma inj undambê ti nom ñadau. Ma bocdinañ inj ndoc lôm dabuñ nañ ñamalac amba sêmasañ, nañ dom. 25 Ma gêtj nañ ñamalac sêmasañ, nañ oc nem inj sa ñalêtj bocke? Bu inj pônđa gêtj dan dom. Ma inj dau kêtj wayahô têtj ñamalac bu sêmbo tali ma kêtj gêtj hoñ bocdinañ. 26 Inj kêtj ñamalac ñamata-nga mbo nom e kwahic dec lau titoñ-titoñ hoñ sêsa akêtj ñgac tigeñ dinañ, ma sem nom ñagameñ sambob ahuc. Lau titoñ-titoñ hoñ si gameñ ñabatij, nañ Anötö kêtjalin sa gwanañ su, ma têm bu lau toñ tigeñ-tigeñ si ñaclai tiatu ma tisaun, nañ kêmatiñ tidôn gwanañ su bocdinañ. 27 Anötö kôm gêtj hoñ dinañ tu bu lau sêlic, ma sêñsalê inj e sêtap inj sa. Magoc inj mbo baliñ têtj yac lau tigeñ-tigeñ dom. 28 Tòm yom ñagauc dan nañ mac daôm nem ñgac dan to muñ su, nañ sôm, ‘Tu Anötö ndê ñaclai-nga dec yac dambo tanli ma tanşêlêtj, ma yac neñ ñahu yêc sip inj-nga.’ Ma mac nem ñgac dan tiyham to yom ñagauc dan bocdec bu, ‘Yac dati inj ndê balêkoc.’ 29 Yac dati inj ndê balêkoc ma bocdinañ yac bu gauc nem bu inj gitôm gol me silba me hoc me ñagatu dan, nañ ñamalac sêmasañ tòm ñac si gauc, nañ dec yac gauc gêm yom so pi inj. 30 Muñ-nga lau daêsam gauc gêm yom bocdinañ, bu sênyalê Anötö dom. Magoc inj kêtj ñagêyô têtj ñac dom. Tigeñ kwahic dec inj gic atu bu lau hoñ sênem dau kwi. 31 Bu inj kêtjalin bêc dan sa bu êmatôc lau nom-nga hoñ, ma inj oc kôm gêtj dau êñkuc inj ndê lêtj gitêtj. Ma inj kêtjalin ñgac dan sa bu kôm gwelen dau. Inj uñ ñgac dau sa akêtj lau batê-nga, dec tôc gêtj dau tiawê têtj lau hoñ sêlic.”

32 Têtj ndoc sêngô Pol ndê yom pi lau sêtisa akêtj lau batê-nga, nañ lau ñatô sêpu inj. Magoc lau ñatô sêsôm,

“Yac bu angô am nem yom pi gêñ dinan tiyham.”³³ Ma têtñ dinan Pol tisa ma hu lau nan sêndôc Areopagas, nan sinj.³⁴ Lau ñatô sêñkuc Pol ma sêkêñ whiñ Yisu. Ñac si danj in Dionisias, nan mun-nga ndôc whiñ lau nan sêkac sa yêc Areopagas. Ma awhê danj ñaê Damaris ma lau ñatô sêkêñ whiñ bocdinañ.

18

Pol mbo malac Korin

¹ Tiñambu Pol hu Atens sinj ma têtñ malac Korin gi. ² Yêc dinan in tap ñgac Israel-nga danj sa, nan ndê ñaê Akwila. In dinda kôc in yêc gameñ Pontus-nga, ma mun-nga inñlu ndê awhê Prisila sêndôc malac Rom yêc gameñ Itali-nga. Magoc tiñambu Kin Klaudias kêtñ yatu bu lau Israel-nga honj sêhu malac Rom sinj, dec inñlu Prisila sêlhô si sêmbô malac Korin. Têtñ ndoc Pol hóc asê, nanj gi gêlic inñlu. ³ Akwila lu Prisila i ñlu awhê lu ñgac sêkôc bôc ñamlic ma po ma sêsi pitigenj tu sêmasañ bac-nga. Pol kêyalê gwelenj dau tidôñ whiñ, bocdinañ dec mbo whiñ inñlu, ma sêkôm gwelenj sêwhiñ dau. ⁴ Pol tac whiñ bu lau I srael ma lau Grik nanj sêmbô Korin sêkêñ whiñ Pômdau, dec tôm bêc Sabat-nga honj sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whiñ ñac.

⁵ Têtñ ndoc Sailas lu Timoti sêmeñ akêñ gameñ Masedonia-nga, nanj Pol kêtñ dau sambuc tu gwelenj nem mêtê lau-nga. In hoc yom asê têtñ lau Israel-nga ma sôm têtñ ñac bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Magoc lau Israel-nga sêkêñ whiñ Pol ndê yom dom, ma sêli awha sa têtñ in. Bocdinañ in kêtñ kop su yêc ndê ñakwê bu têtñ ñac si giso asê, ma sôm, “Mac atec Anôtô ndê yom, dec awêkainj daôm nem ñagêyô. Aô dom. Kwahic dec wahu mac lau Israel-nga sinj, ma wakôm gwelenj têtñ lau nanj lau Israel dom.” ⁷ Goc Pol hu lôm wê-nga sinj, ma sa gi

mbo Titius Justus ndê andu. In ñgac gameñ apa-nga nanj gêm akinj Anôtô, ma in ndê andu kalhac kêtñ lôm wê-nga. ⁸ Ma ñgac bata lôm wê-nga danj ñaê Krispas, ti lau honj nanj sêmbô in ndê andu, nanj sêkêñ whiñ Pômdau. Ma lau Korin-nga daêsam nanj sêngô Pol ndê yom, nanj sêkêñ whiñ Yisu ma sêlinj sanju.

⁹ Têtñ ôbwêc danj Pol yêc mbê, ma gêlic Pômdau sôm yom têtñ in bocdec bu, “Tôc daôm dom. Sôm aneñ yom asê ñapanj, ma nem daôm dôñ dom. ¹⁰ Bu aô gambo gawhiñ am, ma oc tôm dom bu lau danj sêkêñ sac am. Bu yêc malac dindec, aneñ lau daêsam sêmbô.” ¹¹ Bocdinañ Pol mbo Korin tôm yala tigenj ma ayô 6, ma kêdôhôn Anôtô ndê yom têtñ lau.

¹² Têtñ ndoc nanj Galio gêm gôlinj gameñ Akaya-nga, nanj lau Israel-nga nanj sêndôc malac Korin, nanj sêkêñ si ñalôm pitigenj bu sêkêñ kisa Pol. Ma sêkêñ in kalhac Galio angô-nga bu êmatôc in ndê yom. ¹³ Ma ñac sêsôm, “Ñgac dindec kêdôhôn lau bu sênem akinj Anôtô ña lêtñ nanj so yac mba yomsu.” ¹⁴ Pol kac awha sa bu sôm yom, magoc Galio dau ô lau Israel si yom ma sôm, “O mac lau Israel-nga! Mac nem yom dec bu hêganônj sac atu danj, me gêtñ nanj so ñagôlinj Rom-nga, dec wangô. ¹⁵ Magoc yom nanj mac asôm pi ñgac dindec, nanj hêganônj mac daôm nem yom ti ñaê ñatô ma yomsu Israel-nga. Bocdinañ mac daôm amasanj. Aô oc wamatôc yom kainj dinan dom.” ¹⁶ Dec in soc ñac su yêc andu matôc-nga. ¹⁷ Ma lau honj sêkôc Sostene, ñgac bata nanj yob lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac Korin, nanj dôñ, ma sic in yêc lau matôc-nga angô-nga. Ma Galio gêlic, magoc kôm tôm gêm gauc.

Pol mbu têtñ Antiok gi

¹⁸ Pol mbo malac Korin têtñ baliñ ñagec, goc hu lau sêkêñ whiñ-nga

siñ ma têtj malac Kenkria gi, bu kôc wanj ma mbu têtj gameñ Siria-nga ndi. Ma Prisila lu Akwila sêwhiñ inñ si. Muñ-nga Pol gic bata yom danj têtj Anötö, ma tu dinañ-ñ ga têtj ndoc sêmbo malac Kenkria, nanj kêtj kêclauñ sêngapiñ tiapê. Pacndê su, goc ñac sêpi wanj ma sêlhö si. ¹⁹⁻²⁰ Sêtêtj malac Epesas si, ma Pol sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whiñ lau Israel-nga. Ma ñac sêndac inñ bu mbo whiñ ñac têtj ñatô tiyham, magoc inñ gôlôc têtj ñac dom. Inñ hu Prisila lu Akwila siñ sêmbo sêwhiñ ñac. ²¹ Ma têtj ndoc inñ pi wanj gi, nanj kêmatiñ yom têtj lau Epesas-nga bocdec bu, “Anötö bu lic ñayham, dec aö wambu watêtj mac wameñ tiyham.” Goc wanj dau hu Epesas siñ ma sa gi. ²² Wanj dau kêsêlêtj e hóc asê malac Sisaria, goc Pol sip baö gi. Ma inñ pi Jerusalem gi ma gic lau sêkêtj whiñ-nga kêsî yêc dinañ. Ma tiñambu inñ têtj malac Antiok gi. ²³ Inñ mbo Antiok ñasawa sauñ, goc kêsêlêtj têtj gameñ Prigia ma Galesia-nga gi. Yêc dindê inñ golom-golom malac ma puc lau sêkêtj whiñ-nga dôñ bu sêlhac ñanğa.

Apolos ndê miñ

²⁴ Têtj ñasawa dinañ ñgac danj ñaê Apolos hóc asê malac Epesas. I ñ ñgac Israel-nga nanj ndê malachu Aleksandria, ma inñ ñgac tigauc ma kêyalê Anötö ndê yom nanj sêto muñ su yêc, nanj tidôñ. ²⁵ Lau ñatô sêndôhôn inñ pi Pômdau Yisu su, ma bocdinañ inñ kêtj ndê ñalôm ti gauc sambuc bu êndôhôn lau pi Yisu ma whê inñ ndê yom sa ñapep. Magoc inñ kêyalê busanğu ñalêtj tigen, nanj Jon ndê lêtj êñku lau tu sênem dau kwi-nga. ²⁶ Yêc Epesas Apolos sôc lôm wê-nga gi, ma gêm mêtê ti ñanğa. Prisila lu Akwila sêñgô inñ ndê yom, dec sêñgalêm inñ têtj inñ lu si andu gi, ma sêwhê yom ñatô sa têtj inñ e inñ kêyalê Anötö ndê lêtj nem lau si-nga ñapep eñ.

²⁷ Tiñambu Apolos bu têtj gameñ Akaya-nga ndi, dec lau sêkêtj whiñ-nga yêc malac Epesas sêpuc inñ ndê ñalôm dôñ. Ma sêto bapia têtj lau Akaya-nga nanj sêtap Anötö ndê mwasiñ sa ma sêkêtj whiñ Yisu, ma sêteñ ñac bu sêkôc Apolos sa. Ma têtj ndoc inñ hóc asê, nanj inñ mbo whiñ lau sêkêtj whiñ-nga dinañ, ma gêm ñac sa ñandô. ²⁸ Bu inñ kalhac ñanğa ma ô lau Israel-nga si yom yêc lau honj anğô-nga, ma whê Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj sa, bu têtj asê bu Yisu inñ Mesaya dau.

19

Pol mbu têtj malac Epesas gi

¹ Têtj ndoc Apolos mbo Korin, nanj Pol hu gameñ Prigia ti Galesia-nga siñ, ma kêsêlêtj ho señ lôc-nga nanj sa têtj malac Epesas gi. Inñ hóc asê Epesas, ma tap lau sêkêtj whiñ-nga ñatô sa. ² Ma inñ ndac ñac bocdec bu, “Têtj ndoc mac akêtj whiñ tiwakuc, nanj mac akôc Nalau Dabuñ su, me mba?” Ma sêô yom ma sêsôm, “Mba. Yac akôc Nalau Dabuñ su dom, ma anğô yom danj pi inñ dom.” ³ Dec Pol ndac, “Mac alin busanğu kainj bocke?” Ma sêsôm bu, “Yac alin busanğu ñalêtj gitôm Jon, Nğac Kêku Lau-nga ndê.” ⁴ Goc Pol sôm, “Jon kêku lau nanj sem dau kwi, ma sôm têtj ñac bu sêkêtj whiñ ñgac nanj oc meñ êñkuc inñ, nanj Yisu.” ⁵ Nac sêñgô Pol ndê yom dinañ goc sêlin busanğu tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga. ⁶ Ma têtj ndoc Pol hu amba sac ñac, nanj Nalau Dabuñ gêm ñac ahuc, dec sêsôm yom sem lau apa awha, ma sêhoc yom asê gitôm lau propet. ⁷ Lau nanj gêtj dau hóc asê têtj ñac, nanj lauñgac 12.

⁸ Pol mbo malac Epesas ñasawa gitôm ayô tö, ma sôc lôm wê-nga ñapanj. Ma yêc dindê inñ gêlêtj yom dôñ bu whê Anötö ndê gôlinj ñahu sa têtj lau. ⁹ Magoc lau ñatô si ñalôm ñadandi ma sêkôc Pol ndê

yom sa dom. Ma yêc lau hoj angô-nga sêpu sen nanj Pol whê sa têtj nac. Goc Pol hu nac sinj ma kôc lau sêkêj whinj-nga su yêc lôm wê-nga. Ma tôm bêc hoj inj gêm mêtê nac mbo Tiranus ndê andu lau sêkac sa-nga. ¹⁰ Inj kôm bocdinaj tôm yala lu e lau Israel ti Grik-nga hoj nanj sêmbo gamej Esia-nga, nanj sêngô Pômdau ndê njawaê. ¹¹ Anôtô kêj njac lai têtj Pol ma kôm gêtj dalô atu-tu daêsam. ¹² Inj kôc njac lai atu, gitôm inj bu êmasac po wahen-nga ti njakwê awê-nga ma njac lai dau oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc po dau, ma sêkêj sac lau gêmbac ti lau nanj njalau sac sêmbo nac si njalôm, dec oc kôm nac njayham sa.

Skiwa atui

¹³ Lau Israel-nga njatô sêkôm gwelenj sêsoc njalau sac yêc lau. Ma nac sic hu sêsôm Pômdau Yisu ndê njae asê têtj ndoc sêkôm gwelenj dau. Nac sêkêj yatu njalau sac bocdec bu, “Am sa mwenj, tu Yisu, nanj Pol gêm mêtê pi inj, nanj ndê njae-nga.” ¹⁴ Ma Israel si dabunjsiga a tu danj njae Skiwa ndê atui 7 sêkôm gwelenj dau sêwhinj. ¹⁵ Magoc têtj bêc danj njalau sac danj ô nac si yom ma sôm, “Yisu lu Pol aô kayalê inj lu su, magoc mac lau dinaj aô kayalê mac dom!” ¹⁶ Goc njac ti njalau sac dinaj gic nac e ku nac dulu, ma gic nac basô-basô e sêlinj dac sac andô ma sênti sêsa akêj andu dau njamlic njambwa-njambwa si.

Mêtê kêsôwec yêc Esia

¹⁷ T êj ndoc lau Israel ti lau Grik-nga nanj sêndôc Epesas nanj sêngô gêtj dau njawaê, nanj sêtôc dau atu, ma lau hoj sêtoc Pômdau Yisu ndê njae sa. ¹⁸ Ma lau daêsam nanj sic hu sêkêj whinj Yisu su, magoc sêsap si mêtê akwa dôj, nanj sêtisa sêlhac lau hoj angô-nga ma sêhoc si sac

asê. ¹⁹ Lau mbectoma-nga njatô sêkôc si bapia mbec-nga ma sêkêj pitigenj yêc lau angô-nga, goc sêpec ya gêtj. Bapia mbec-nga dinaj njalôli atu-tu. Nac bu sêkêj hoj têtj lau sênemli, dec oc sêtap awa sa gitôm mone silba 50,000.* ²⁰ Nalêj dinaj dec Pômdau ndê yom tiapa, ma kôm gwelenj ti njac lai yêc lau sêkêj whinj-nga si njalôm.

²¹ Gêtj hoj dinaj hóc asê su, goc Pol gauc gêm bu têtj gamej Masedonia ti Akaya-nga ndi, ma tinjambu mbu têtj malac Jerusalem ndi. Inj sôm, “Aô watêj Jerusalem wandi, ma tinjambu wandic malac Rom kêsi whinj.” ²² Ma inj kêkinj Timoti lu Erastas, njac lu nanj sêkôm gwelenj sêwhinj inj, nanj sêmunj inj sêtêj Masedonia si. Ma inj dau gacgej mbo njasawa saunj mbo gamej Esia-nga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

²³ Têtj njasawa dinaj lau sêli dau sa njandô pi senj nanj lau sêkêj whinj-nga sênjuc. ²⁴ Ngac nanj gic hu gêtj dau nanj ndê njae Dimitrias. Inj njac nanj pec silba ma kêmasanj ti alta me gêtj njatô bu lau sêkêj lhac si andu bu sênem akinj anôtô gwam awhê nanj sêsam bu Atemis. Ma inj ti lau njatô sêtap awa daêsam sa yêc gwelenj dinaj. ²⁵ Inj kêgalêm lau dau sa, sêwhinj lau njatô nanj sêkôm gwelenj kainj tigenj, ma sôm têtj nac, “Mac lau! Angô su nanj. Mac anjalê bu yac datap awa atu sa tu gwelenj dindêc-nga. ²⁶ Magoc mac alic ti angô njawaê pi gêtj nanj Pol kôm. Inj njac nanj sôm têtj lau bu gwam nanj njamalac amba sêmasanj, nanj anôtô njandô dom. Ma inj gêm lau daêsam si njalôm kwi bu sêhu sakinj anôtô gwam-nga sinj. Inj kôm yêc malac Epesas ma saunj inj ndê yom oc nem gamej Esia-nga sambuc ahuc. ²⁷ Gêtj dau oc kôm lau sêlic yac

* **19:19:** Mone silba dinaj sêsam bu drakma, ma drakma tigenj gitôm njalôli gwelenj bêc tigenj-nga. 50,000 drakma dinaj njalôli atu andô, oc hóc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau njatô sêkêj whinj bu yom nanj lau mbectoma sêto pi bapia dau, nanj kêj njac lai atu têtj nac, dec semli bapia dau na njalôli atu.

neŋ gwelenj sac, ma lôm nanj lau sem akinj Atemis sêmbô, nanj oc sêlic tôm gêŋ nambwa. Ma anötö awhê dau, nanj lau sem akinj yêc gameŋ Esia-ŋga ma tôm nom ŋagameŋ honj, nanj ndê waê oc niŋga.”²⁸ Lau sêŋgô Dimitrias ndê yom ma gêli ŋac si ŋalôm sa e sic hu sêmbwêc, “Lau Epesas-ŋga si anötö Atemis, inj anötö tiwaê!”

²⁹ Malô goc lau malac-ŋga honj nanj sêkac sa, nanj sêli dau sa. Ŋac sêkôc Gaius lu Aristakus, ŋgac lu akêŋ Masedonia nanj êlêmé sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Pol, nanj dôŋ, ma ŋac honj sênti sêtêŋ gameŋ lau sêkac dau sa-ŋga, nanj si.³⁰ Pol tac whiŋ bu sôm yom têŋ lau dau, magoc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêlhac inj ahuc.³¹ Ma lau bata Rom-ŋga ŋatô nanj sêmbô gameŋ dinanj, nanj Pol ndê silip, nanj sêkêŋ yom têŋ inj, ma sêteŋ inj bu têŋ gameŋ dinanj ndi dom.

³² Lau honj nanj sêkac dau sa sêmbô, nanj si gauc kêŋsôn. Ŋac honj sêmbwêc yom tidau-tidau. Ma ŋac si daêsam sem gauc ŋahu bocke dec sêkac sa sêmbô dinanj.³³ Lau Israel-ŋga sêtiŋ ŋac si ŋgac bata danj ŋaê Aleksanda sa ŋalhu gi, bu sôm yom ma nem malô lau Epesas-ŋga ŋalôm tu ŋac lau Israel-ŋga. Lau daêsam sêmbwêc yom ŋagauc têŋ inj, dec inj gic amba bu sênem dau dôŋ ma sêŋgô inj ndê yom.³⁴ Magoc lau sêlic bu inj ŋgac Israel-ŋga danj, dec honj sêmbwêc ŋa awha atu tôm acgatu ŋasawa lu bu, “Lau Epesas-ŋga si anötö Atemis, inj anötö tiwaê! Inj anötö tiwaê!”

³⁵ Têŋ dinanj ŋgac bata Epesas-ŋga danj tisa ma sôm lau honj mamaŋ. Inj ŋgac nanj to yom nanj lau bata malac dinanj-ŋga sêmatinj tidôŋ, ma yob ŋac si bapia. Ma inj sôm, “Mac lau Epesas-ŋga, bocke? Lau nom-ŋga honj sêŋyalê bu mac ayob anötö awhê atu Atemis ndê lôm, ti hoc nanj peŋ sip akêŋ umbonj, nanj lau

sêtoc sa tôm Atemis ndê ŋagatu.³⁶ Gêŋ honj dinanj tôc dau yêc awê su, bocdinaŋ anem daôm dôŋ ma ayob daôm bu akôm gêŋ honj ti gauc enj.³⁷ Mac akôc ŋgac lu dinanj dôŋ, ma awê inlu sêsôc sêmeŋ, magoc sêsu yac neŋ anötö awhê susu dom, ma sem kanj gêŋ danj yêc inj ndê lôm dom.³⁸ Yac neŋ andu sêmatôc yom-ŋga dê sêlhac, ma lau sêmatôc yom-ŋga sêmbô. Dimitrias ti lau sêpec silba-ŋga nanj si yom bu yêc asa, nanj dec sêkôc inj solop sêtêŋ lau dau sêndi.³⁹ Kwahic dec mac nem yom ŋatô bu yêc, nanj akêŋ têŋ lau sêmatôc yom-ŋga bu sêmatôc.⁴⁰ Ayob daôm ŋapep! Tu gêŋ nanj mac akôm têŋ acsalô lec-ŋga, dec gitôm bu mac daôm alhac lau dau anjô-ŋga, ma oc atap matôc sa pi mêtê ali lau sa-ŋga. Gêŋ dau bu hôc asê, dec oc tôm dom bu mac amasaŋ yom têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga. Bu gêŋ nanj mac akôm, nanj ŋahu ŋayham mbasi.”⁴¹ Inj sôm yom dinanj su, goc kêkiŋ lau sêlhô têtêŋ.

20

Pol kôm gwelenj mbo Masedonia ma gameŋ Grik-ŋga

¹ Nantinj atu dau pacndê, goc Pol kêgalêm lau Epesas-ŋga nanj sêkêŋ whiŋ Yisu, nanj sa sêpitigeŋ. Inj sôm yom bu puc ŋac dôŋ ma êŋgilí ŋac bu sêlhac ŋanja, goc poŋ ŋac ma ti bu têŋ Masedonia ndi.² Inj gi hôc asê su, ma kôm gwelenj golom-golom malac. Inj gêm mêtê ti sôm yom daêsam tu bu puc lau si sêkêŋ whiŋ dôŋ-ŋga, ma inj kôm ŋapaŋ e hôc asê gameŋ Grik-ŋga.³ Inj mbo dindê gitôm ayô tō ma bu pi waŋ danj bu mbu têŋ gameŋ Siria-ŋga ndi. Magoc têŋ ndoc dinanj lau Israel-ŋga ŋatô sêkic yom bu sêpi waŋ sêwhiŋ sêndi, ma sêkôm inj ŋayom. Pol ŋgô ŋapuc, dec inj pi waŋ gi dom, magoc mbu sôc gameŋ Masedonia-ŋga gi tiyham.⁴ Lauŋac nanj sêkôm gwelenj sêwhiŋ inj, nanj si ŋaê

bocdec. Sopate, in Pirius atungac akêḡ malac Berea, Aristakus lu Sekundus akêḡ malac Tesalonika, Gaius akêḡ Derbi, ma Tikikus lu Tropimus akêḡ gameḡ Esia-ḡga, ma Timoti. ⁵ Lau hoḡ dinaḡ sêmuḡ si sêhônḡ yac sêmbô malac Troas. ⁶ Ma yac ambo malac Pilipai e lau Israel si Mwasinḡ Bolom Yist Mba-ḡga pacndê, goc akôc waḡ daḡ bu atêḡ Troas andi. Waḡ dau kêsêlêḡ mbo gwêc ḡsawa gitôm bêc amanḡdaḡ su, goc yac ahôc asê Troas ma atap lau dinaḡ sa. Ma yac ambo malac dinaḡ tôm wake sambuc daḡ.

Pol uḡ Yutikas sa

⁷⁻⁹ Têḡ Sonda ôbwêc lau sêkêḡ whinḡ-ḡga sêpitigeḡ bu sêneḡ mwasinḡ dabuḡ. Yac akac sa ambo andu baliḡ daḡ, andôc ḡalôm ḡahô titô-ḡga ma lau sêkêḡ lam daêsam sêḡgalêḡ. Pol gauc gêm bu hu Troas sinḡ têtḡ laḡsê, ma bocdinaḡ gêm mêtê baliḡ e timaniḡhu. Balê wakuc daḡ ḡaê Yutikas ndôc gatam atu ma kêtḡ daḡga Pol ndê yom e bêc ku inḡ dulu. Inḡ yêc bêc kêlhinḡ dau sinḡ, ma gacgeḡ peḡ sip nom gi akêḡ ḡalôm ḡahô-ḡga dinaḡ. Lau sêsip si bu sêkôc inḡ sa, magoc sêlic bu inḡ mbac ndu su. ¹⁰ Magoc Pol sip gi, hu dau sac balê dau ḡahô ma kêgape inḡ dôḡ. Ma inḡ sôm têtḡ lau, “Mac ahêgo daôm dom. Inḡ tali.” ¹¹ Goc inḡ mbu pi andu ḡalôm ḡahô-ḡga tiyham gi. Ma inḡ pô bolom kôc ma ḡac seḡ mwasinḡ dabuḡ. Ma inḡ gic têtḡ inḡ ndê yom tiyham e bêbêc, goc hu ḡac sinḡ ma kôlhô gi. ¹² Ma balê naḡ Pol uḡ inḡ sa mbo tali tiyham, naḡ lau sêkôc inḡ mbu têtḡ inḡ ndê andu gi ti atac ḡayham atu.

Pol têtḡ malac Miletus gi

¹³ Pol gauc gêm bu êḡsêlêḡ ho seḡ têtḡ malac Asos ndi, ma sôm têtḡ yac bu api waḡ daḡ andi atap inḡ sa yêc dindê. ¹⁴ Yac a ahôc asê ma inḡ tap yac sa yêc Asos. Ma yac akôc inḡ pi waḡ whinḡ yac, goc atêḡ

malac Mitilene a. ¹⁵ ḡagalaḡsê yac ahu malac dau sinḡ ma alac e a gi apoc ampin nduc Kios. Têḡ bêbêc yac alac atêḡ nduc Samos a, ma ḡagalaḡsê ahôc asê malac Miletus. ¹⁶ Pol tac whinḡ bu lic Om†Pentikos-ḡga yêc Jerusalem. Tu dinaḡ-ḡga inḡ gauc gêm bu yac andi ḡagahô, ahôc gêlêc malac Epesas, ma ambo gameḡ Esia-ḡga ḡasawa baliḡ dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-ḡga

¹⁷ Têḡ ndoc yac ambo Miletus, naḡ Pol kêtḡ yom têtḡ lau sêkêḡ whinḡ-ḡga yêc malac Epesas, ma kêgalêm ḡac si lau bata sa sêtêḡ inḡ sêmeḡ. ¹⁸ ḡac sêhôc asê ma inḡ sôm yom têtḡ ḡac bocdec bu, “Mac aḡyalê aneḡ lêtḡ hoḡ naḡ gakôm tôm bêc hoḡ naḡ gambo gawhinḡ mac, têtḡ bêc ḡamata-ḡga naḡ gahôc asê gameḡ Esia-ḡga ḡapaḡ e meḡ têtḡ kwahic dec. ¹⁹ Lau Israel-ḡga sêkêḡ kisa aô ḡapaḡ dec sêkêḡ ḡawapac atu têtḡ aô. Tigeḡ aô kagwininḡ dauḡ ma gam akinḡ Pômdau ti taḡsulu tu mac-ḡga. ²⁰ Mac aḡyalê bu yom bocke naḡ gitôm bu nem mac sa, naḡ aô gasêc ahuc têtḡ mac dom. Aô gasôm yom hoḡ asê timala eḡ. Aô kadôhônḡ mac yêc lhu, ma kadôhônḡ mac yêc mac nem andu tôm gi. ²¹ Aô gahoc yom asê têtḡ lau Israel ti lau Grik su, bu sênem dau kwi ma sêsôc Anôtô ḡapu, ma sêkêḡ whinḡ yac neḡ Pômdau Yisu. ²² Kwahic dec ḡalau Dabuḡ kac aô bu watêḡ Jerusalem wandi. Magoc aô kayalê gêḡ bocke naḡ oc hôc asê aô yêc dindê, naḡ dom. ²³ Gêḡ tigeḡ dec kayalê su, bu yêc malac hoḡ ḡalau Dabuḡ kêtḡ puc aô bu ḡawapac oc sêtap aô sa, ma aô oc wandôc gapocwalô. ²⁴ Tigeḡ aô gatôc ti gahêgo dauḡ pi gêḡ dau dom. Aô galic dauḡ ḡamlic gitôm gêḡ ḡambwa-ḡga. Aneḡ gauc atu bu walhac ḡaḡga e wandic dabinḡ gwelêḡ naḡ Pômdau Yisu kêtḡ têtḡ aô. Ma gwelêḡ dau bocdec bu, aô oc wahoc ḡawaê ḡayham asê pi Anôtô

ndê mwasinj. ²⁵ Mac lau honj nanj gahoc yom pi Anötö n dê gôlinj asê têtj mac su, nanj anjô. Kwahic dec aö kayalê bu mac nem danj oc lic aö anjônj tiyham dom. ²⁶ Boc-dinanj dec wasôm asê têtj mac, bu njamalac asa nanj tec Anötö ndê yom, nanj aö oc wawêkainj inj ndê njagêyô dom. ²⁷ Bu aö gawhê Anötö ndê lêtj honj sa têtj mac su, yom danj sinj dau yêc-nja dom.

²⁸ “Mac lau dindec, ayob daôm ti lau sêkênj whinj-nja honj njapep. Bu Anötö gêmli inj ndê lau honj su njainj dau ndê dac, ma Njalau Dabunj dau kêyalinj mac sa bu ayob njac. Bocdinanj ayob Anötö ndê domba njapep. ²⁹ Aö kayalê bu têtj ndoc aö wahu mac sinj, nanj kêdôhônjwaga tasanj oc sêmenj gitôm giam pôm nanj sêsôc sêmenj bu sêsenj domba. ³⁰ Ma mac daôm nem lau njatô oc sêtisa, ma sênem yom njandô kwi ti yom tasanj, bu sênsônj lau njatô si gauc e sêhu mac ti yom njandô sinj ma sênjuc njac. ³¹ Bocdinanj anem ali njapanj. Gauc nem bu tôm yala sambuc tö aö gakênj puc mac tôm ac ma ôbwêc honj ti tanjulu enj.

³² “Kwahic dec aö wakênj mac asip Anötö amba. Asap yom pi inj ndê mwasinj atu dônj njapanj. Bu yom dau gitôm bu oc puc mac dônj alhac njanja e awêkainj malam yêc undambê awhinj lau dabunj honj. ³³ Aö tanjkwê lau danj bu sênem aö sa nj gol me silba me njakwê dom. ³⁴ Mac anjyalê bu aö dauj amanj gakôm gwelenj tu watap gêtj sa bu nem aö ti lau nanj sêkôm gwelenj sêwhinj aö, nanj sa. ³⁵ Gwelenj honj nanj aö gakôm nanj tôc asê têtj mac bu dakôm gwelenj atu kainj dinanj njapanj bu danem lau njasac sa dandic njawaê. Gauc nem yom nanj Pômdau Yisu dau sôm bocdec bu, ‘Dakênj gêtj têtj lau oc êmwasinj yac hôc gêtjêc lau sêkênj gêtj têtj yac, nanj su.’”

³⁶ Pol gic bata ndê yom goc pônj

haduc whinj njac honj, ma tenj mbec. ³⁷ Goc njac honj sêngape inj dônj ti sêngutô inj, ma sêtanj inj. ³⁸ Pacndê, goc sêhonj inj sêsa wanj si. Njac si njalôm njawapac atu pi inj ndê yom nanj sôm bu njac oc sêlic inj anjô njainj tiyham dom.

21

Pol hôc asê gamej Siria-nja

¹ Yac ahu njac sinj ma api wanj a tiyham, ma wanj dau sa hêganônj nduc danj njâê Kos, nanj solop gi. Njagalanjê wanj dau kôc yac atênj malac Rodes, ma a e wanj sôc malac Patara. ² Yêc dindê yac atap wanj danj sa, nanj bu têtj gamej Pionisia-nja ndi, dec apwê gi alom ma wanj dau hu Patara sinj. ³ Yac alac e alic nduc Saipras poc njalôm-nja, ma anjêc ambo awê-nja ma anti e asôc malac Taya yêc gamej Siria-nja, ma asip baö a. Wanj dau kôc wapa malac dinanj-nja njatô. ⁴ Yêc malac Taya yac atap lau sêkênj whinj-nja sa, ma ambo awhinj njac tôm bêtj 7. Njalau Dabunj kêtj puc njac dec njac bu sêlhac Pol ahuc bu têtj Jerusalem ndi dom. ⁵ Magoc bêtj 7 dinanj su, goc yac ahu njac sinj bu api wanj tiyham. Lau sêkênj whinj-nja ti njac si lauwêi ma balêkoc honj sêhonj yac asa gwêc a, ma yêc dindê yac apônj hanjuc ma atenj mbec awhinj dauj. ⁶ Goc yac akam dauj ma ahu dauj sinj. Yac api wanj ma njac sêlhô sêmbu si.

⁷ Wanj dau sa akênj Taya ma kêtj e hôc asê malac Tolemai. Yêc dindê yac atap lau sêkênj whinj-nja sa ma ambo awhinj njac tôm bêtj tigenj. ⁸ Njagalanjê yac api wanj tiyham ma alac e asôc malac Sisaria. Ma yac asip baö a ma ayêc awhinj njac ahenj-nja danj njâê Pilip. Munj-nja sênyalinj lau 7 sa bu sêndic sam gêtj danenj-nja, ma Pilip inj njac si danj. ⁹ Inj ndê atuwêi hale sêmbo, nanj sem njac sa su dom, ma Anötö kêmwasinj njac honj bu sêhoc yom asê

sêtom propet. ¹⁰ Yac ambo awihin ñac bêc ñatô su, goc propet dan ñaê Agabus sip akêñ gameñ Judia-nga meñ. ¹¹ In têtñ yac meñ, goc kôc Pol ndê piñkap su, ma sô in dau amba ti ga hi dôñ. Ma in sôm, “Ñalau Dabuñ sôm bu ñalêñ tigenñ lau Israel-nga nañ sêmbo malac Jerusalem, nañ oc sêsô piñkap dindec ñadau dôñ, ma sêkêñ in sip lau Rom-nga amba.” ¹² Têtñ ndoc yac anğô yom dau, nañ yac ac yao Pol bu pi Jerusalem ndi dom. ¹³ Magoc in ô yom ma sôm, “Tu sake-nga dec mac atañ tu aô-nga, ma bu akôm aô ñalôm ndi lu? Ñac bu sêsô aô dôñ me sêndic aô ndu yêc Jerusalem tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, nañ gitôm.” ¹⁴ Yac alic bu in oc sôc yac mba yom ñapu dom, dec ahu siñ ma asôm, “Gêñ nañ Pômdau tac whiñ bu hôc asê, nañ ñandô sa.”

Pol mbo Jerusalem

¹⁵ Dinañ su, goc yac amasañ dauñ ma api Jerusalem a. ¹⁶ Lau sêkêñ whiñ-nga ñatô akêñ Sisaria sêwhiñ yac, ma sêwê yac atêñ Nason ndê andu a, bu ambo dindê. Nason in ñgac akêñ nduc Saipras, ma in lau ñamata-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ si dan. ¹⁷ Têtñ ndoc yac ahôc asê Jerusalem, nañ asidôwai sêkôc yac sa ti atac ñayham. ¹⁸ Ñagalanşê dec Pol ti yac hoñ a alic Jems, ma lau bata hoñ sêkac dau sa sêmbo Jems ndê andu. ¹⁹ Pol kam ñac, goc gic miñ yom pi in ndê gwelen yêc lau apa si gameñ, ma pi gêñ hoñ nañ Anötô kôm bu puc gwelen dau dôñ. ²⁰ Ñac sêngô yom dau su ma sêmpiñ Anötô. Magoc sêsôm têtñ Pol, “O asidôwa. Lic su nañ. Yêc dec, lau Israel-nga daêsam andô sêkêñ whiñ Yisu, magoc sêsap Moses ndê yomsu hoñ dôñ ñapañ. ²¹ Ma ñac sêngô ñawaê

bu am kêdôhônñ lau Israel-nga nañ sêndôc lau apa si gameñ, bu sêhu Moses ndê yomsu siñ. Sêngô bu am sôm têtñ ñac bu sêhu yac neñ mêtê dasê balêi si ñamlic ñatô su-nga, ti yac neñ gêbôm ñatô siñ. ²² Bocdinañ kwahic dec yac oc dakôm bocke? Ñac oc sêngô ñawaê bu am mweñ su. ²³ D ec yac gauc gêm bu am kôm b ocdec. Yac mba lau hale dec sêmbo, nañ sêmatiñ yom tu bu sênem dabuñ dau-nga.*

²⁴ Bocdinañ am kôc lau dau sa ma êmkuc yac lau Israel-nga neñ lêtñ tamasañ dauñ ñawasi sa yêc Anötô anğô-nga, ma nem dabuñ daôm whiñ ñac. Nem ñac sa ma nemlihi gêñ bocke nañ sêpônđa bu sêndic dabiñ yom nañ sêmatiñ têtñ Anötô, ma sêngaliñ ñac kêclauñ su. Kôm bocdinañ dec lau Jerusalem-nga oc sêñyalê bu yom nañ sêngô pi am, nañ ñahu mbasi. Ñac oc sêlic bu am daôm sap yac neñ yomsu dôñ ma sa lêtñ hoñ ñapep. ²⁵ Ma yom nañ yac tamatiñ pi lau gameñ apa-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu, ma dato sip bapia ma dakêñ têtñ ñac su, nañ dec yac oc dasenñ su dom. Yac dato têtñ ñac bu sêneñ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkêñ ti da têtñ anötôi gwam nañ dom, ma dac ma wata ti dac, nañ sêneñ danñ dom bocdinañ. Ma dato bu sêkôm mêtê mockaiñ-nga dom.”

²⁶ Têtñ galañşê Pol kôc lau hale dinañ sa, goc gic hu têtñ tu bu êmasañ dau ñawasi sa yêc Anötô anğô-nga, ma kêkuc lêtñ sênem dabuñ dau-nga whiñ ñac. Goc in sôc lôm dabuñ gi bu kêñ ñawaê têtñ dabuñsiga pi bêc bocke ñac si ndoc sênem dabuñ dau-nga oc pacndê, ma ñac tigenñ-tigenñ oc sêkêñ si da.

Sêkôc Pol dôñ

²⁷ Pol ndê bêc 7 bu êmasañ dau ñawasi sa-nga kêpiñ bu pacndê, ma

* **21:23:** Yom nañ lau dinañ sêmatiñ tidônñ, nañ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Nazirite Vow.’ Lau nañ sêmatiñ yom dau, nañ sêtimêtê dau ñapep ti sem dabuñ dau tu bu sênem akiñ Anötô, e yom dau ñatêm pacndê. Ñac oc sêngapiñ si kêclauñ dom e têtñ dau pacndê, dec sêngaliñ kêclauñ hoñ su ma sêkêñ da ñatô yêc lôm dabuñ. Alic Nam 6:1-21.

lau Israel-nga ñatô akêñ gameñ Esia-nga sêlic in yêc lôm dabuñ. Goc sêli lau hoñ ñalôm sa bu sêkôc in dôñ. ²⁸ Ñac sêmbwêc, “Mac lau Israel-nga, amen anem yac sa. Alic ñgac dec. In ñgac nan kêdôhôn lau tôm gameñ hoñ, ma pu yac lau Israel-nga ti yac neñ yomsu, ma pu gameñ dindec whin. Ma gêñ dan tiyham. In kôc lau Grik ñatô sêsôc lôm dabuñ ñabatêmdö sêmen, dec kôm gameñ dabuñ dindec ñadômbwi sa.” ²⁹ Ñac sêsôm yom dinañ ñahu bu muñ-nga sêlic ñgac Epesas-nga dan ñaê Tropimus, mbo malac Jerusalem whin Pol. Ma ñac gauc gêm bu mboe Pol kôc in têt lôm dabuñ gi. ³⁰ Têt dinañ lau malac-nga hoñ sêli dau sa ñandô ma sic dau sa sêpitigen yêc lôm dabuñ ñabatêmdö. Ñac sêkôc Pol dôñ ma sêhê in sa awê gi, goc lau sic gameñ dau ñagatam ahuc. ³¹ Ñac sêkôm bu sêndic in ndu sêmbu, ma lau sin Rom-nga si ñadau ñgô ñawaê bu lau malac Jerusalem-nga hoñ sêli dau sa. ³² Goc ñagahô in kôc lau sin-nga ti ñac si lau bata ñatô, ma sênti sêtêt lau ton dinañ si. Ma têt ndoc lau dau sêlic ñgac bata ti in ndê lau sin-nga, nan sic Pol tiyham dom.

³³ Goc lau sin si ñadau kôc ndê lau ma sêkôc Pol dôñ, ma in gic atu bu sêsô in dôñ ña sen lu. Goc in ndac lau bu in asa, ma in kôm sac bocke. ³⁴ Lau yêc ton atu ñalôm sêmbwêc yom tidau-tidau, dec ñgac dau kêyalê bu in gitôm dom bu tap gêñ dau ñahu sa. Goc in gic atu bu sêkôc Pol sêtêt lau sin-nga si gameñ sêndi. ³⁵ Têt ndoc sêhóc asê tunbôm ña-têc nan yêc gameñ dau ñasactô, nan lau sêkôm mwasac ñanga bu sêndic Pol ndu. Tu dinañ-nga lau sin-nga sêhóc in sa lôlôc bu sêkôc in sôc ñac si gameñ sêndi. ³⁶ Ma lau ton atu nan sêñkuc, nan sêmbwêc ñapañ, “Ndic in ndu! Ndic in ndu!”

³⁷ Lau sin-nga bu sêkôc Pol sôc ñac si gameñ ñalôm ndi, magoc in

ndac ñac si ñadau bocdec bu, “Gitôm bu wasôm yom dan têt am, me?” Ma ñgac dau ndac, “Am kêyalê yom Grik, a? ³⁸ Aô gam gauc bu au ñgac Isip-nga nan ndoc dê ginga su, gic nem lau gitôm 4,000 sa yêc gameñ sawa, ma kêgilí ñac bu sêndic sin têt lau Rom-nga.” ³⁹ Magoc Pol sôm, “Mba! Aô ñgac Israel-nga dan, ma aneñ malac Tasis yêc gameñ Silisia-nga. In malac ñambwa dom, malac tiwaê. Kwahic dec aô bu wandac am gitôm bu wasôm yom têt lau dindec, me mba?” ⁴⁰ Lau sin-nga si ñadau gôlôc, dec Pol kac dau kwi kalhac têt, ma gic amba têt lau bu sênem dau dôñ. Ma têt ndoc gameñ ñaneñ sa, nan gic hu sôm yom têt ñac ña Yom †Hibru.

22

Pol sôm yom têt lau Jerusalem-nga.

¹ In sôm, “O asidôwai ti damani. Akêñ danam ma aô waô yom nan lau sêngôlin pi aô.” ² Ñac sêngô in sôm yom têt ñac yêc ñac dau si awha, nan Yom Hibru, dec lau hoñ sem dau dôñ ma sêhê danja in. Goc in sôm, ³ “Aô ñgac Israel-nga. Dinañ kôc aô yêc gameñ Silisia-nga, ma aneñ malachu Tasis. Magoc aô gatiatu yêc malac atu dindec, ma kadôhôn abani si yomsu hoñ ñapep eñ gambo Gamaliel ñapu. Aô gayêm dan su ñandô tu wanem akîñ Anötô-nga tôm kwahic dec mac daôm gauc gêm bu akôm. ⁴ Aô gakêñ kisa lau nan sêñkuc lêt wakuc dindec, ma gakêñ lauwhê ma ñgac sêkêñ whin Yisu-nga daêsam sêsôc gapocwalô, ma gac atu bu lau sêndic ñatô ndu. ⁵ Dabuñsiga ñamata-nga ti lau bata hoñ sênyalê aneñ gwelen dinañ. Ñac lau dinañ sêto bapia puc aô dôñ-nga têt lau bata Israel-nga nan sêmbu malac Damaskas. Têt bêt dan aô kasêlêñ gambo sen bu wasip Damaskas wandi, bu wakôc lau

sêkêñ whiñ Yisu-nga yêc dindê sa sêtêñ Jerusalem sêmeñ, bu sêkêñ ñandê têtñ ñac. ⁶ Aô kasêlêñ e têtñ ac kac lhu gasuñ sa Damaskas, ma sep tigeñ ñawê undambê-nga atu dañ pô aô. ⁷ Dec gapenñ gasip nom ma gangô awha dañ sôm yom têtñ aô bu, ‘Saul, Saul, tu sake-nga am kêñ kisa aô?’ ⁸ Ma aô gandac bu, ‘O ñadau, am asa?’ Goc awha dau ô yom ma sôm, ‘Aô Yisu Nasaret-nga nañ am kêñ kisa.’ ⁹ Lau nañ sêwhiñ aô nañ sêlic ñawê dau ma sêngô awha, magoc sêñyalê yom nañ Yisu sôm têtñ aô, nañ dom. ¹⁰ Ma aô gandac, ‘Pômdau, aô wakôm sake?’ Ma iñ sôm, ‘Tisa, ma sôc Damaskas ndi. Ma gêtñ bocke nañ aô tac whiñ bu am kôm-nga, nañ aô oc wañkiñ lau bu sêwhê sa têtñ am yêc dindê.’

¹¹ ‘Ñawê dau kôm aô tanôñ tipec, bocdinañ dec lau nañ sêwhiñ aô sêhê aô amanñ, ma sêwê aô gasôc Damaskas ga. ¹² Ma ñgac dañ ñaê Ananias meñ gêlic aô. Iñ ñgac nañ sa ndê lêtñ hoñ kêkuc yomsu Israel-nga ñapep, ma lau Israel Damaskas-nga hoñ sêtoc iñ sa. ¹³ Iñ kalhac kêpiñ aô ma sôm, ‘Asidôwa Saul, tanôm ñawa sa!’ Ma têtñ ndoc dinañ eñ aô tanôñ ñayham sa e galic iñ. ¹⁴ Ma iñ sôm, ‘Damanji si Anôtô kêyalin am sa bu êmyalê iñ ndê atac whiñ, ma bu lic ñgac gitêñ Yisu dau, ma bu ngô yom yêc iñ dau whasuñ. ¹⁵ Ma am oc hoc yom ñandô pi iñ asê têtñ lau hoñ, ma sôm yom asê pi gêtñ hoñ nañ am gêlic ti ngô su. ¹⁶ Ma kwahic dec am hôñ sake? Tisa ma liñ busangu tu Yisu ndê ñaê-nga bu êngwasinñ am nem sac hoñ su.’

¹⁷ ‘Têtñ ndoc aô gambu gatêñ Jerusalem gameñ, nañ gateñ mbec gambo lôm dabuñ e gatunñ kairñ dañ sa. ¹⁸ Ma galic Pômdau Yisu sôm yom têtñ aô bocdec bu, ‘Ñagahô, hu Jerusalem sinñ kwahic dec, bu lau dec oc sêkôc yom nañ am hoc asê pi aô, nañ sa dom.’ ¹⁹ Dec aô gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau, lau dindec

sêñyalê bu muñ-nga aô kasalê lau sêkêñ whiñ am-nga tôm lôm wê-nga hoñ, bu wandic ñac ma wakêñ ñac sêndôc gapocwalô. ²⁰ Ma têtñ ndoc nañ lau sêkêc Steven ndê dac sinñ tu iñ hoc yom asê pi am-nga, nañ aô galhac ma galic ti atac ñayham. Ma gayob lau nañ sêtuc iñ ña hoc, nañ si ñakwê.’ ²¹ Goc Pômdau sôm têtñ aô, ‘Ndi! Aô oc wañkiñ am sa yêc lau Israel si gameñ, bu têtñ lau apa si gameñ ndi.’”

²² Lau hoñ sêngô Pol ndê yom ti sem dau dôñ e iñ sôm yom dinañ. Dec sêli awha sa ma sêmbwêc, “Iñ gitôm bu mbo tali-nga dom. Ndic iñ ndu niñga!” ²³ Ñac sêmbwêc ti sêkac si ñakwê andô-nga su ma sêmbalip kop pi lôlôc gi sêmo. ²⁴ Dec lau sinñ-nga si ñadau kêñ yatu ñac bu sêkôc Pol sôc ñac si gameñ ndi. Iñ sôm bu sêhi iñ ña sô, ma sêñsu iñ tu bu sêtap sa bu ñahu bocke dec lau sêmbwêc iñ ñalêñ bocdinañ. ²⁵ Sêsô iñ amba ti gahi dôñ pi a bu sêhi iñ, dec Pol sôm têtñ ñgac bata nañ yob lau sinñ-nga toñ dañ, nañ bocdec bu, “Bocke? Mac bu ahi ñgac Rom-nga dañ, nañ atap giso dañ sa yêc iñ dom, nañ dec oc angilî Rom si ñagôlinñ, me mba?” ²⁶ Ñgac dau ngô Pol ndê yom, dec têtñ lau sinñ-nga si ñadau gi ma sôm têtñ iñ bu, “Am oc kôm sake, bu ñgac dindê iñ ñgac Rom-nga?” ²⁷ Goc ñgac dau têtñ Pol gi ma ndac iñ, “Sôm asê têtñ aô. Am ñgac Rom-nga, me mba?” Ma Pol sôm, “Aêc.” ²⁸ Dec lau sinñ-nga si ñadau sôm, “Aô gahu awa atu sinñ dec gamlhi aneñ bapia bu wati ñgac Rom-nga.” Magoc Pol sôm, “Aô damanñ iñ ñgac Rom-nga, ma bocdinañ dec aô ñgac Rom-nga gawhiñ.”

²⁹ Yom dau kôm ñgac dau sô ñandô, bu iñ kôc Pol ma sô iñ dôñ, magoc kêyalê dom bu iñ ñgac Rom-nga. Ma lau nañ bu sêñsu Pol, nañ ñagahô sêkac dau su yêc iñ.

Pol kalhac lau bata Israel-nga

aŋgô-ŋga

³⁰ Lau siŋ-ŋga si ŋadau bu tap sa bu ŋahu bocke dec lau Israel-ŋga sêŋgôliŋ yom pi Pol. Bocdinaŋ ŋagalaŋsê bêbêc iŋ kêŋ yatu bu lau dabuŋsiga ti lau bata Sanedrin-ŋga honj sêkac dau sa, goc kôc Pol su yêc lau siŋ-ŋga si gameŋ, ma kêŋ iŋ kalhac ŋac aŋgô-ŋga.

23

¹ Pol tahê lau Sanedrin-ŋga a honj ma sôm, “O aneŋ asidôwai. Aô neŋ atac pa su pi lêŋ honj naŋ gasa tu wanem akiŋ Anötö-ŋga ŋapaŋ, e meŋ têtŋ acsalô lec galhac mac aŋôm-ŋga.” ² Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋaê Ananias ŋgô yom dinaŋ, dec sôm têtŋ lau naŋ sêlhac sêmpiŋ Pol bu sêtap iŋ sôc tôkwa. ³ Goc Pol sôm têtŋ iŋ, “Anötö oc ndic am ô! Bocke dec am ndôc tu êmatôc aô êŋkuc yomsu Israel-ŋga, magoc am daôm sôm lau sêtap aô dec kêgili yomsu dau? Am gitôm a naŋ ŋadômbwê-ŋga ŋawasi, magoc ŋalôm-ŋga sop weŋ sa.” ⁴ Lau naŋ sêlhac sêmpiŋ Pol sêsôm têtŋ iŋ bu, “Bocke dec am sôm yom sac-sac pi Anötö ndê dabuŋsiga ŋamata-ŋga?” ⁵ Ma Pol ô yom ma sôm, “Asidôwai. Aô kayalê dom bu iŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘Sôm yom sac pi ŋgac naŋ gêm gôliŋ nem lau, naŋ dom.’”

⁶ Pol kêyalê bu lau Sanedrin-ŋga ŋatô ŋac lau Palêsai, ma ŋatô ŋac lau Sadiusi. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ mbwêc yom têtŋ ŋac bocdec bu, “Aneŋ asidôwai aŋgô. Aô damaŋ iŋ Palêsai danj, ma aô bocdinaŋ. Aô gakêŋ whiŋ bu yac oc datisa akêŋ lau batê-ŋga. Ma kwahic dec ŋac bu sêmatôc aô tu yom dinaŋ-ŋga.” ⁷ Têtŋ ndoc iŋ sôm yom dinaŋ, dec lau Sanedrin-ŋga sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi ti lau Palêsai sêseŋ dau. ⁸ Sêseŋ dau ŋahu bu lau Sadiusi sêkêŋ whiŋ dom bu lau batê oc sêtisa tiyham, ma sêsôm bu aŋela

ma ŋalau danj sêmbo dom. Magoc lau Palêsai sêkêŋ whiŋ gêtŋ honj dinaŋ.

⁹ Bocdinaŋ lau dau sêli dau sa ŋalêŋ sac. Ma Palêsai ŋatô naŋ sêndôhôn yomsu, naŋ sêtisa ma sêsôm yom ti ŋaŋga, “Yac atap giso danj sa yêc ŋgac dindêc dom. Mboe aŋela me ŋalau danj kêŋ yom naŋ iŋ êlêmê hoc asê têtŋ lau, naŋ têtŋ iŋ.” ¹⁰ Kêpiŋ bu siŋ hóc asê, dec lau siŋ-ŋga si ŋadau tôc bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi lu. Bocdinaŋ iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga bu sêsa sêndi ti ŋaŋga ma sêŋgaho Pol su yêc lau dinaŋ, ma sêkôc iŋ mbu têtŋ ŋac si gameŋ ndi tiyham.

¹¹ Têtŋ ôbwêc Pômdau hoc dau asê têtŋ Pol ma sôm, “Hêgo daôm dom, puc daôm dôŋ! Am hoc yom asê pi aô su yêc Jerusalem, ma am oc kôm bocdinaŋ yêc malac Rom whiŋ.”

Lau Israel-ŋga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

¹² Galaŋsê bêbêc lau Israel-ŋga ŋatô sêkic yom bu sêndic Pol ndu. Ma sêmatiŋ pwac têtŋ dau bu oc sêneŋ me sênôm gêtŋ dom e iŋ mbac ndu su. ¹³ Lauŋgac naŋ bu sêkôm gêtŋ dau naŋ si namba hóc gêlêc 40 su. ¹⁴ ŋac sêtêtŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau bata ŋatô si, ma sêsôm, “Yac amatiŋ pwac bu aneŋ gêtŋ dom e andic Pol ndu su naŋ. ¹⁵ Bocdinaŋ yac gauc gêm bu mac awhiŋ lau Sanedrin-ŋga andac lau siŋ si ŋadau bu hu Pol siŋ têtŋ mac, bu andac iŋ pi gêtŋ ŋatô tiyham. Ma yac oc asiŋ ambo seŋ bu têtŋ ndoc sêwê iŋ sêsa sêmeŋ, naŋ yac andic iŋ ndu.”

¹⁶ Pol lhuwê atuŋgac ŋgô gêtŋ dau ŋawaê, dec sôc lau siŋ-ŋga si gameŋ têtŋ Pol gi ma sôm asê têtŋ iŋ. ¹⁷ Pol ŋgô su dec ta ŋgac naŋ yob lau siŋ-ŋga tonj danj ma sôm têtŋ iŋ, “Kôc balê dindêc têtŋ mac nem ŋadau ndi. Iŋ kôc yom danj bu sôm têtŋ iŋ.” ¹⁸ Goc ŋgac siŋ-ŋga dinaŋ wê balê dau têtŋ ŋac si ŋadau gi ma

sôm, “Pol, ngac nanj ndöc gapocwalô, nanj ndac aö bu waköc balé dindéc têtj am menj, bu inj kôc yom danj bu sôm têtj am.”¹⁹ Ngac dau kêm balé dau sa ma injlu sêsa ahic si, ma inj ndac inj bu, “Am kôc yom bocke bu sôm têtj aö?”²⁰ Goc balé dau sôm, “Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndac am bu êmkinj Pol ndi lhac lau Sanedrin-nga angô-nga têtj lansê, bu nac tac whinj bu sêndac inj tu yom ñatô-nga.”²¹ Ngô nac si yom dom, bu nac si lau hóc g êlêc 40 sem nenenj sêhônj inj sêmbo senj. Lau dau sêsôm tidônj su bu sênenj ma sênôm gêtj dom e sêndic inj ndu. Nac kwahic dec sêmasanj dau sêmbo, sêhônj bu am lôc têtj nac si yom.”²² Lau siinj-nga si ñadau inj gô balé dau ndê yom su, goc kêkinj inj sa gi ma gic yomsu inj bocdec bu, “Sôm têtj lau danj dom bu am mwenj kêtj ñawaê dindéc têtj aö.”

Sêkôc Pol têtj malac Sisaria gi

²³ Goc inj ta ndê ngac lu nanj sêyob lau siinj-nga tonj lu nanj sêtêtj inj sêmenj, ma sôm têtj injlu bu, “Andic lau siinj-nga tômbô 200 sa, ma lau siinj sêndöc hosi-nga 70, ma lau siinj kêm-nga 200 sêwhinj. Asôm bu sêmasanj dau bu sêtêtj malac Sisaria sêndi têtj 9 kilok ôbwêc dindéc.”²⁴ Amasanj hosi tu Pol ndöc ñahô-nga, ma ayob inj ñapep e akêtj inj sip gôlinjwaga Rom-nga Filiks amba.”²⁵ Ma ngac atu dau to bapia danj bocdec:

²⁶ Aö Klaudias Lisias dec gato têtj am ngac atu gôlinjwaga Filiks. Acsalô ñayham am.

²⁷ Lau Israel-nga sêkôc ngac dindéc dônj ma bu sêndic inj ndu. Magoc aö gatap sa bu inj ngac Rom-nga danj, dec aö ti nenj lau siinj-nga angaho inj su yêc nac amba.”²⁸ Aö bu watap yom nanj sêngôlinj pi inj, nanj ñahu sa, dec gakêtj inj kalhac lau Israel si lau bata Sanedrin-nga angô-nga bu sêñsahê inj.²⁹ Aö gatap sa bu yom nanj

sêngôlinj pi inj, nanj hêganônj lau Israel-nga si yomsu. Magoc aö gatap yom danj sa gitôm bu yac andic inj ndu me akêtj inj ndöc gapocwalô-nga dom.”³⁰ Malô aö gangô ñawaê bu lau ñatô sêkic yom gelec bu sêndic inj ndu. Bocdinañ dec aö kakinj inj têtj am goloc ñagahô, bu am êmatôc inj ndê yom. Ma aö gac a tu lau nanj sêngôlinj yom pi inj, bu sêwhê yom dau sa têtj am.

³¹ Inj to yom dau su, goc kêtj bapia sip injlu amba, ma injlu sic lau siinj-nga sa ma sêkôm tômbô inj gic atu nac. Têtj ôbwêc dau dinañ sêkôc Pol whinj nac, ma sêsa sêtêtj malac Antipatris si.”³² Galansê bêbêc lau siinj-nga nanj sêñsêlênj sêmbo nom, nanj sêlhô sêmbu sêtêtj si gamenj yêc Jerusalem si. Ma lau siinj-nga nanj sêndöc hosi sêhoñ Pol sa si.”³³ Têtj ndoc sêhóc asê Sisaria, nanj sêkêtj Pol ti bapia dau têtj gôlinjwaga Filiks.”³⁴ Ma inj sam bapia dau, goc ndac Pol bu inj ngac gamenj bocke-nga. Ma tap sa bu inj ngac gamenj Silisia-nga.”³⁵ Goc sôm, “Aö oc wangô am nem yom, têtj ndoc lau nanj sêngôlinj yom pi am, nanj sêhóc asê.” Goc inj kêtj yatu inj ndê lau bu sêyob Pol yêc andu atu nanj munj-nga Kinj Herod kwê sa nanj.

24

Pol kalhac Filiks angô-nga

¹ Bêc 5 ginjga su, goc dabunjsiga ñamata-nga Ananias ti lau bata Israel-nga ñatô sêsip malac Sisaria si, bu sêkêtj yom nanj sêngôlinj pi Pol, têtj gôlinjwaga Filiks. Ma sêkôc ngac danj ñaê Tetulus whinj nac, bu nem nac awaha têtj Filiks.”²⁻³ Lau sêkôc Pol sôc menj, goc Tetulus gic hu sôm ndê yom têtj Filiks bocdec bu, “O ngac ñayham kêlêc Filiks. Am gêm gôlinj yac ñapep, dec yac ambo ñayham ma ti yom malô ñasawa balinj su. Am ngac tiguauc dec kêmasanj lêtj wakuc ñayham ñatô,

naŋ lau gameŋ dindéc-ŋga kwahic dec sêŋkuc sêmbó. Yac ti mba lau hoŋ naŋ sêmbó am nem gôliŋ ŋapu, naŋ bu anem danŋe am ŋapaŋ. ⁴ Aô bu wanŋaiŋ am nem têt dom, ma bu wakôm am lic ŋakam sa dom. Bocdinaŋ wandac am bu ŋgô yac mba yom apê lec. ⁵ Ngac dindéc iŋ ŋgac êŋgilí lau-ŋga, ma géli lau Israel-ŋga ŋalôm sa tòm gameŋ hoŋ. Iŋ lau toŋ naŋ sêŋkuc yom so pi ŋgac Nasaret-ŋga dinaŋ, naŋ si ŋgac ŋamata-ŋga. ⁶⁻⁷ Ma gêŋ daŋ whiŋ. Iŋ bu kôm mêtê naŋ toc yac mba lôm dabuŋ sa bu gameŋ dabuŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga dec yac akôc iŋ dôŋ.* ⁸ Am daôm bu kip iŋ sa, dec am oc tap sa bu yom hoŋ naŋ yac aŋgôliŋ pi iŋ, naŋ yomandô.” ⁹ Tetuluŋ sôm iŋ ndê yom dinaŋ, goc lau Israel-ŋga hoŋ naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêpuc iŋ ndê yom dôŋ ma sêsôm bu yomandô.

¹⁰ Goc gôliŋwaga Filiks tôte amba têt Pol bu sôm ndê yom, dec Pol sôm, “Aô kayalê bu am gêm gôliŋ gameŋ dindéc ma kêmatôc lau si yom tòm yala ŋatô su. Bocdinaŋ aô atac ŋayham bu wasôm aneŋ yom têt am ma waô yom naŋ sêŋgôliŋ pi aô. ¹¹ Am bu ndac lau ŋatô, dec am oc tap sa ŋagahô bu bêc 12 gi su, naŋ gapi Jerusalem ga, tu bu watoc Anôtô sa-ŋga. ¹² Lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi aô, naŋ sêŋyalê su bu aô gakôm mêtê sac daŋ dom. Aô gasôm ŋamalac daŋ yêc lôm dabuŋ dom, ma gali lau ŋalôm sa yêc lau Israel si lôm wê-ŋga me yêc malac Jerusalem ŋalôm dom. ¹³ Bocdinaŋ yom naŋ sêŋgôliŋ pi aô, naŋ ŋac gitôm dom bu oc sêtôt asê bu yomandô. ¹⁴ Magoc yom ŋandô tigeŋ dec wasôm asê têt am bocdec bu. Aô gam akiŋ damanŋi si Anôtô kakuc lêt wakuc

tôm lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga sêŋkuc. Lau dinaŋ sêlic lêt dau bu lêt so. Magoc aô gakêŋ whiŋ yom hoŋ naŋ kêtuc Moses ndê yomso ti yom hoŋ naŋ lau propet sêto muŋ su. ¹⁵ Ma gakêŋ batan bu Anôtô oc uŋ lau gitêt ma lau sac hoŋ sa akêŋ lau batê-ŋga tòm ŋac lau dindê sêkêŋ whiŋ. ¹⁶ Ŋalêt dinaŋ dec aô kasahê bu wasa neŋ lêt hoŋ solop eŋ tu bu walhac ti neŋ atac pa su yêc Anôtô ti ŋamalac aŋgô-ŋga. ¹⁷ Aô gahu Jerusalem siŋ yala neŋ su, ma kwahic dec gambu gatêt Jerusalem ga, bu wanem aneŋ lau Israel-ŋga si lau ŋalôm sawa sa, ma bu wakêt da têt Anôtô. ¹⁸ Aô kakuc lau Israel-ŋga si lêt sêmasaŋ dau ŋawasi sa yêc Anôtô aŋgô-ŋga muŋ su, goc gasôc lôm dabuŋ ga bu wakêt neŋ da. Ma têt ndoc dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô akêŋ gameŋ Esia-ŋga sêlic aô. Aô gac lau toŋ atu sa dom, ma gali lau ŋalôm sa bu sêkôm kisa dom. ¹⁹ Ŋac lau Esia-ŋga dau sic hu sêŋgôliŋ yom pi aô, ma bocdinaŋ ŋac bu gauc nem bu aô gakôm giso, dec ŋac dau sêmeŋ ma sêsôm asê têt am. ²⁰ Bu mba, goc sôm têt lau Israel-ŋga naŋ kwahic sêmbó dec, bu sêtôt asê têt am, giso bocke naŋ lau Israel si lau bata Sanedrin-ŋga sêtap sa yêc aô. ²¹ Mboe ŋac sêlic aô sac ma sêkêŋ aô galhac am aŋôm-ŋga bu êmatôc aô, pi yom tigeŋ naŋ aô gambwêc têt ŋac bocdec bu, ‘Aô gakêŋ whiŋ bu yac oc datisa akêŋ lau batê-ŋga.’ ”

²² Filiks ŋgô ti kêyalê yom daêsam su pi lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga si lêt wakuc. Bocdinaŋ dec iŋ gic bata yom, ma sôm têt lau Israel-ŋga naŋ sêmeŋ akêŋ Jerusalem, “Têt ndoc lau siŋ-ŋga si ŋadau Lisias meŋ akêŋ Jerusalem, naŋ aô oc wasôm aneŋ gauc asê pi mac nem yom.” ²³ Goc

* **24:6-7:** Yêc bapia akwa ŋandô naŋ ŋabatij 6b ma ndi têt 8a sêmbó dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ŋatô sêto ŋabatij 6b-8a tiŋambu-ŋga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôc iŋ êŋkuc yac mba yomso. vs7 Magoc lau siŋ-ŋga si ŋadau Lisias ti ndê lau siŋ-ŋga daêsam sêmeŋ sêŋgaho iŋ su yêc yac aman. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi iŋ, naŋ sêmeŋ sêsôm asê têt am.

in̄ gic atu n̄gac nan̄ yob lau sin̄-n̄ga ton̄ dan̄, bu s̄eyob Pol n̄apep, magoc s̄êsô in̄ dôn̄ dom. Ma in̄ sôm t̄ên in̄ bu k̄ên n̄asawa t̄ên Pol ndê lau nan̄ bu s̄êndic in̄ kêsi ti s̄ênem in̄ sa, ma lhac n̄ac ahuc dom.

S̄eyob Pol s̄embo Sisaria

²⁴ Bêc n̄atô gin̄ga su, dec Filiks lu nawhê Drusila, nan̄ awhê Israel-n̄ga dan̄, s̄ên̄galêm Pol bu s̄ên̄gô in̄ whê yom sa pi lau s̄êkên whin̄ Yisu Kilisi-n̄ga si l̄ên̄. ²⁵ Pol gêm yomgalôm whin̄ in̄lu ma sôm yom n̄asawa hic baliñ, pi l̄ên̄ nan̄ lau s̄êti lau git̄ên̄, ma s̄êtimêtê dau n̄apep, ma pi Anôtô ndê bêc êmatôc lau-n̄ga nan̄ oc meñ sa. Yom dau kôm Filiks t̄oc dau sa, dec sôm, “Nan̄ gitôm, am lhô mbu ndi. T̄ên̄ ndoc aô bu walic n̄asawa n̄ayham dan̄, nan̄ wakên̄ yom am tiyham.” ²⁶ Ma tin̄ambu in̄ kêgalêm Pol ti gêm yomgalôm whin̄ in̄ tidim daêsam, bu in̄ k̄ên̄ bata bu Pol oc k̄ên̄ awa t̄ên̄ in̄, bu nemlhi dau su yêc gapoc-walô.

²⁷ Filiks bu kôm lau Israel-n̄ga sêlic in̄ n̄ayham, dec k̄ên̄ Pol ndôc gapocwalô n̄apan̄. Yala lu gin̄ga su, goc Pokias Festus ti gôlin̄waga ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus an̄gô-n̄ga

¹ T̄ên̄ ndoc Festus h̄oc asê bu nem gôlin̄ gameñ dinan̄, nan̄ in̄ mbo malac Sisaria tôm bêc t̄ô en̄, goc pi Jerusalem gi. ² Ma yêc dindê dabun̄siga atu-tu ti lau bata Israel-n̄ga s̄êpitigen̄, ma yom nan̄ s̄ên̄gôlin̄ pi Pol su, nan̄ s̄êhoc asê t̄ên̄ Festus. ³ N̄ac s̄êndac bu in̄ bu lic n̄ac n̄ayham, dec k̄ên̄ Pol mbu pi Jerusalem ndi. N̄ac s̄êndac ḡên̄ dau, n̄ahu bu n̄ac s̄êmatiñ yom tidôn̄ su gelec, bu s̄êkên̄ lau n̄atô s̄êsini s̄embo sen̄ bu s̄êndic Pol ndu. ⁴ Magoc Festus ô yom ma sôm, “Pol dê s̄eyob s̄embo

Sisaria, ma malô goc aô dauñ oc wambu wat̄ên̄ malac dinan̄ wandi. ⁵ Mac asôm bu in̄ kôm giso, dec akên̄ nem lau bata n̄atô s̄êwhin̄ aô, bu s̄êsôm mac nem yom pi in̄ asê t̄ên̄ aô yêc dindê.”

⁶ Festus mbo Jerusalem bêc 8 me 10 su, goc sip Sisaria gi. Ma t̄ên̄ n̄agalan̄sê in̄ gi ndôc in̄ ndê pôn̄ êmatôc yom-n̄ga, ma gic atu bu s̄êkôc Pol meñ lhac in̄ an̄gô-n̄ga. ⁷ T̄ên̄ ndoc Pol h̄oc asê, nan̄ lau Israel-n̄ga nan̄ s̄êmen̄ akên̄ malac Jerusalem, nan̄ sêlhac s̄ên̄gihi in̄ ahuc, ma s̄êsôm bu in̄ kôm giso atu. S̄ên̄gôlin̄ yom daêsam pi in̄, magoc gitôm dom bu s̄êtôc n̄andô asê. ⁸ Goc Pol sôm ndê yom asê bocdec bu, “Aô gakôm giso dan̄ pi lôm dabun̄ dom, ma kagili lau Israel si yomsu, me Sisa ndê n̄agôlin̄ dan̄ dom.”

⁹ Festus tac whin̄ bu lau Israel-n̄ga sêlic in̄ n̄ayham, dec ndac Pol, “Am gêlic n̄ayham bu pwi Jerusalem ndi, ma aô wan̄sahê n̄ac si yom pi am yêc dindê, me mba?” ¹⁰ Ma Pol sôm, “Mba. Aô n̄gac Rom-n̄ga, ma am ndôc nem pôn̄ êmatôc yom-n̄ga g êm Sisa an̄gô. Bocdinan̄ êmatôc yom nan̄ s̄ên̄gôlin̄ pi aô yêc dindec man̄. Am kêyalê tidôn̄ su bu aô gakôm giso dan̄ t̄ên̄ lau Israel-n̄ga dom. ¹¹ Aô bu wakôm giso dan̄ nan̄ gic waê bu wambac ndu, nan̄ dec ndic aô ndu. Magoc yom nan̄ lau Israel-n̄ga dindec s̄ên̄gôlin̄ pi aô, nan̄ bu n̄andô mba, dec solop dom bu am k̄ên̄ aô wasip n̄ac amba. Sisa dau goc êmatôc anen̄ yom yêc malac Rom!”

¹² T̄ên̄ dinan̄ Festus gêm yomgalôm whin̄ lau atu-tu nan̄ s̄embo in̄ ndê gôlin̄ n̄apu, goc sôm t̄ên̄ Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc nem yom. Bocdinan̄ dec am oc t̄ên̄ Sisa ndi.”

Festus lu Kin̄ Agripa sem yomgalôm pi Pol

* 25:13: Kin̄ Agripa gêm gôlin̄ gameñ dan̄ yêc bugicton̄ Galili-n̄ga n̄amakê, ma ndôc malac Sisaria Pilipai. In̄ †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atun̄gac.

13 Bêc ñatô giŋga su, goc Kiŋ Agripa* lu lhuwê Berenis sêhôt asê Sisaria bu sêti ñaclen Festus. 14 Inlu sêmbo sêwhin in bêc daêsam su, goc Festus gic min pi Pol ma sôm t êŋ Kiŋ Agripa, “Ngac danj mbo dec, nanj Filiks kêŋ ndôc gapoc-walô ñapan e meŋ têtŋ kwahic dec. 15 Têtŋ ndoc aô gapi Jerusalem ga, nanj dabunŋiga atu-tu ti lau bata Israel-ŋga sêŋgôlin yom pi in, ma sêndac aô bu walôc bu in mbac ndu. 16 Aô gawhê sa têtŋ ñac bu yac lau Rom-ŋga neŋ mêtê bocdec bu. Dandic ñamalac danj ndu dom e dakêŋ ñasawa têtŋ in bu lhac lau nanj sêŋgôlin yom pi in, nanj anjô-ŋga, ma in ô ñac si yom su nanj. 17 Têtŋ ndoc ñac si lau ñatô sêsip akêŋ Jerusalem sêwhin aô, nanj gahôn bêc daêsam dom. Aô gahôt asê, ma galaŋsê bêbêc aô gac atu aneŋ lau bu sêkôc ñgac dau sôt meŋ lhac aneŋ pônj wamatôc yom-ŋga ña-ndô-ŋga. 18 Lau dau sêtisa bu sêŋgôlin yom pi in, ma aô gauc gêm bu ñac oc sêtôc in ndê giso ñandô danj asê. Magoc mba! 19 Ñac sêsôm yom pi ñac dau si mêtê sênem akin si anôtô-ŋga, nanj ñac gauc gêm bu Pol kêkuc dom. Ma sêlic in sac pi ñgac batê danj ñaê Yisu, nanj Pol sôm bu tisa akêŋ lau batê-ŋga ma mbo tali tiyham. 20 Aô gapôn da danj tu lêtŋ wamatôc yom kainj dinan-ŋga. Bocdinanj aô gasôm têtŋ Pol bu in bu tac whin bu pi Jerusalem ndi, dec yac oc amatôc in ndê yom yêc dindê. 21 Magoc Pol tec ma ndac bu Sisa dau êmatôc in ndê yom, dec aô gac atu bu aneŋ lau sêyob in e wanjkin in têtŋ Sisa ndi.” 22 Goc Agripa sôm têtŋ Festus, “Aô danj atac whin bu wanjô ñamalac dau ndê yom.” Ma Festus sôm, “Bocdinanj, lanjê nanj am ñgô in ndê yom.”

Pol kalhac Agripa anjô-ŋga

23 Têtŋ galaŋsê Agripa lu Berenis sêsôt si gôlôn kin-ŋga sa, goc

sêsôt andu sêŋgô yom-ŋga ñalôm si sêndôc. Ma lau bata sin-ŋga ti lau bata malac-ŋga honj sêwhin inlu. Goc Festus kêŋ yatu bu sêkôc Pol sôt meŋ. 24 Ma in sôm, “Kiŋ Agripa ti mac lau honj nanj ambo dindec. Alic in ñgac dec. Lau Israel-ŋga honj sêtenj aô yêc Jerusalem ma yêc malac Sisaria dindec, bu walôc bu in mbac ndu. 25 Magoc aô gatap in ndê giso danj sa, nanj gitôm bu dandic in ndu-ŋga dom. Ma in dau ndac bu Sisa êmatôc in ndê yom, madec aô bu wanjkin in têtŋ Rom ndi. 26 Ma kwahic dec aô bu wato bapia danj têtŋ Sisa, magoc aô kayalê yom ñandô danj bu wato pi ñgac dindec-ŋga dom. Tu dinan-ŋga Kiŋ Agripa, aô gakêŋ in kalhac am ti mac lau honj anjôm-ŋga, bu dakip yom honj sa, ma datap yom ñandô danj sa, nanj tôm bu wato têtŋ Sisa. 27 Yac bu tanjkin ñamalac g apocwalô-ŋga danj têtŋ Sisa, magoc dawhê in ndê giso ñahu sa whin dom, oc solop dom.”

26

Pol whê dau sa têtŋ Agripa

1 Têtŋ dinanj Kiŋ Agripa sôm têtŋ Pol, “Aô wakêŋ ñasawa bu am sôm yom tu daôm-ŋga.” Goc Pol hôc amba sa têtŋ lau, ma gic hu sôm in ndê yom bocdec bu, 2 “Kiŋ Agripa, kwahic dec aô bu waô yom honj nanj lau Israel-ŋga sêŋgôlin pi aô. Ma aô atac ñayham bu wasôm asê walhac am anjôm-ŋga. 3 Gêŋ atu danj whin bocdec bu, lau Israel-ŋga si mêtê ti yom nanj sêwhê dau kôc pi, nanj am kêyalê tidôn su. Bocdinanj aô wandac am bu kêŋ ñasawa hic baliŋ têtŋ aô bu wasôm neŋ yom honj asê. 4 Lau Israel-ŋga honj sêŋyalê aneŋ lêtŋ têtŋ ndoc gambo balê-ŋga yêc danj neŋ gameŋ, ma lêtŋ nanj gasa têtŋ ndoc gambo Jerusalem, nanj bocdinanj. 5 Lau Palêsai ñac lau nanj sem akin

Anötö ñaŋga sêhóc gêlêc lau Israel-ña ñatô su. Ma oc tòm bu lau dinaŋ naŋ sênyalê aô têm baliŋ su, naŋ sêwhê sa bu aô kakuc lau Palêsai si lêŋ dinaŋ. Magoc sêsôm asê dom.⁶ Aô gakêŋ batan gêŋ naŋ Anötö gic bata têtŋ damanŋ, ma tu dinaŋ-ña kwahic dec sêkêŋ aô galhac am aŋôm-ña.⁷ Yac lau Israel-ña mba ton 12 sem akiŋ Anötö acsalô ti ôbwêc, ma sêkêŋ bata bu sêlic gêŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ ñandô sa. O kiŋ, aô wasôm têtŋ am bu lau Israel-ña sêkêŋ kisa aô tu gêŋ dinaŋ-ña eŋ.⁸ Yac akêŋ batan bu Anötö oc uŋ lau batê sa tiyham, ma bocke dec mac lau ñatô asô ti gauc gêm bu gêŋ dau oc tòm dom bu ñandô sa?

⁹ “Muŋ-ña lê aô dauŋ gauc gêm tidôŋ ma galic ñayham bu wakôm gêŋ daêsam tu wakêŋ kisa lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Nasaret-ña.¹⁰ Ma gêŋ dau dinaŋ dec gakôm yêc Jerusalem. Dabuŋsiga atu-tu sêlic ñayham ma sêlôc têtŋ aô bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ-ña daêsam dôŋ, ma wakêŋ ñac sêndôc gapocwalô. Ma têtŋ ndoc sic ñac si lau ñatô ndu, naŋ aô galhac gawhiŋ ñac ma galic ñayham.¹¹ Tôm têm daêsam aô galom-galom lôm wê-ña hon ma kasalê lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ña bu wakêŋ ñagêyô têtŋ ñac. Aô gauc gêm bu wakêŋ ñandê têtŋ ñac e sêsôm yom sac sambuc.* Aô atac tec ñac ñandô, bocdinaŋ kasêlêŋ gatêŋ lau gameŋ apa-ña si malac atu-tu bu wakêŋ kisa têtŋ Yisu ndê lau.

¹²⁻¹³ “O kiŋ, têtŋ bêc dan dabuŋ-si ga atu-tu sênyaliŋ aô sa ma sêŋkiŋ aô bu wasip malac Damaskas wandi. Aô kasêlêŋ gambo seŋ, ma têtŋ ac kalhac lhu ñawê atu dan sip akêŋ undambê ma pô aô ti lau naŋ sêwhiŋ aô.¹⁴ Yac hon aperiŋ asip nom, ma aô gaŋgô awha dan sôm

yom têtŋ aô yêc Yom Hibru bocdec bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ña am kêtŋ kisa aô? Am gitôm bôc naŋ gêli dau sa têtŋ ñadau ndê gôliŋ dec tap ñandê sa.’¹⁵ Têtŋ ndoc dinaŋ aô gandac, ‘O ñadau, am asa?’ Ma iŋ ô yom ma sôm, ‘Aô Yisu, naŋ am kêtŋ kisa.’¹⁶ Kwahic dec tisa. Aô gahoc dauŋ asê têtŋ am, ma kayaliŋ am sa bu nem akiŋ aô. Ma gêŋ naŋ am kêyalê pi aô, ti gêŋ naŋ watôc têtŋ am, naŋ am oc hoc asê têtŋ lau.¹⁷ Aô wangaho am su yêc lau Israel-ña amba, ma yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si amba whiŋ. Kwahic dec wanŋiŋ am têtŋ lau gameŋ apa-ña dinaŋ ndi.¹⁸ Am oc kôm ñac tandô po asê e sêkac dau kwi ma sêhu seŋ ñasec-ña ma Sadan ndê gôliŋ siŋ, ma sêsa seŋ ñawê-ña ma sêsôc Anötö ndê gôliŋ ñapu. Ma lau naŋ sêkac si ñalôm kwi, naŋ dec Anötö oc suc ñac si sac kwi, ma kêtŋ ñac sêwêkaiŋ gameŋ sêndôc tali ñapan-ña sêwhiŋ lau naŋ sêti lau dabuŋ tu ñac si sêkêŋ whiŋ aô-ña.’

¹⁹ “O kiŋ Agripa. Aô galic Yisu hoc dau asê akêŋ undambê, ma aô gaŋgô iŋ ndê yom dec gasôc ñapu.²⁰ Aô gam mêtê lau bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötö ñapu, ma sêkôm mêtê gitêŋ bu sêtôc asê bu ñac sem dau kwi ñandô. Aô gac hu yêc malac Damaskas, ma malô goc gam mêtê yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-ña hon e gatêŋ lau apa si gameŋ whiŋ.²¹ Tu dinaŋ-ña dec lau Israel-ña sêkôc aô dôŋ yêc lôm dabuŋ, ma bu sêndic aô ndu.²² Magoc Anötö yob aô ñapep e meŋ têtŋ acsalô dindec aô galhac am aŋôm-ña. Ma kwahic dec aô wasôm asê têtŋ lau hon, lau tiwaê ma lau waêmba sêwhiŋ, bu yom hon naŋ aô gahoc asê pi Yisu, naŋ ñadan so yom naŋ Moses ma lau propet

* **26:11:** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu ‘blasphemy’. Lau ñatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ñahu bu iŋ bu kêtŋ ñandê têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-ña e sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêpu Yisu. Ma lau ñatô gauc gêm bu lau sêkêŋ whiŋ-ña bu sêlhac ñaŋga ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-ña oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ñac ndu. Alic yom ñatô yêc Mat 26:63-66.

sêhoc asê gwanan su pi gêḡ nan oc hôc asê, nan dom. ²³ Nac sêsôm bu Mesaya oc hôc ḡandê e mbac ndu, ma tiḡambu in oc ti ḡnac ḡamata-ḡnga bu tisa akêḡ lau batê-ḡnga, ma hoc yom asê pi Anötö ndê lêḡ nem lau si sêmbo tali-ḡnga têtḡ in ndê lau Israel-ḡnga, ma têtḡ lau nan lau Israel dom, nan sêwhinḡ. Yom dau oc tôm ḡawê bu pô gamenḡ ḡasec-ḡnga.”

²⁴ Pol whê ndê yom sa mbo, ma Festus mbwêc in awha ahuc ma sôm, “Pol, am nem yom in yom solop dom. Yom daêsam nan sêndôhôn têtḡ am, nan kôm am nem gauc kêḡsônḡ.” ²⁵ Magoc Pol ô yom ma sôm, “O ḡnac atu Festus, aô nenḡ gauc kêḡsônḡ dom. Anenḡ yom in yom solop ma yom ḡandô. ²⁶ Gêḡ honḡ dindêc hôc asê yêc lhu, ma bocdinaḡ dec kinḡ Agripa gitôm dom bu nem gauc gêḡ dau. Yomandô! In kêyalê gêḡ honḡ dindêc su, ma bocdinaḡ aô gasôm nenḡ yom asê têtḡ in yêc awê. ²⁷ Kinḡ Agripa, am kêḡ whinḡ lau propet si yom pi Mesaya, me mba? Aô gauc gêm bu am oc kêḡ whinḡ su.” ²⁸ Dec Agripa sôm têtḡ Pol, “Am gauc gêm bu ḡasawa apê lec am oc kac anenḡ ḡalôm kwi bu wakêḡ whinḡ Yisu, a?” ²⁹ Ma Pol ô yom ma sôm, “Aô bu wasôm yom ḡasawa apê me ḡasawa baliḡ, aô oc atac whinḡ gêḡ tigenḡ. Aô watenḡ mbec pi am ti mac lau honḡ nan ḡḡô anenḡ yom dindêc, bu Anötö kôm mac honḡ andi atôm aô ma akêḡ whinḡ Yisu, magoc bu kôm mac atôm aô tu gandôc gapocwalô-ḡnga lec dom.”

³⁰ Pol sôm in ndê yom menḡ têtḡ dinaḡ, goc Kinḡ Agripa tisa, ma gôlinḡwaga Festus ti Berenis ma lau honḡ nan sêndôc sêwhinḡ in, nan sêtisa bocdinaḡ. ³¹ Nac sêhu andu dau sinḡ, ma sem yomgalôm têtḡ dau ma sêsôm, “ḡnac dindêc kôm giso danḡ nan tôm bu sêndic in ndu me sêkêḡ in ndêc gapocwalô-ḡnga lec dom.” ³² Ma Agripa sôm têtḡ Festus, “Oc tôm bu yac dahu ḡnac dindêc

sinḡ lhô ndi, tigenḡ inḡ dau ndac bu Sisa êmatôc inḡ ndê yom.”

27

Pol têtḡ malac Rom gi

¹ Ma tiḡambu sêsôm tidônḡ bu sêkêḡ Pol ti lau gapocwalô-ḡnga ḡatô sêpi wanḡ danḡ, ma sênkinḡ ḡac sêtêḡ malac Rom nan yêc gamenḡ Itali-ḡnga sêndi. Sêkêḡ ḡac sêsip ḡnac sinḡ-ḡnga danḡ amba, nan ndê ḡaê Julia, nan ti ḡnac bata sinḡ-ḡnga nan yob Sisa ndê lau sinḡ-ḡnga tonḡ danḡ. ² Dec ḡac sêpi wanḡ si, ma alu ḡnac danḡ ḡaê Aristakus akêḡ malac Tesalonika yêc gamenḡ Masedonia-ḡnga api awhinḡ, ma yac asa a. Wanḡ dau menḡ akêḡ malac Adramitiam ma gic waê bu êḡsêlêḡ sôc malac ḡatô nan sêyêc gamenḡ Esia-ḡnga. ³ ḡagalaḡsê wanḡ dau sôc baô yêc malac Saidon. Julius tawalô Pol dec kêḡ inḡ sip baô gi bu ndic inḡ ndê silip kêsi tu bu sêpuc inḡ dônḡ ḡa gêḡ ḡatô-ḡnga. ⁴ Tiḡambu yac api wanḡ dau ma asa a tiyham. Yac bu ahôc gêlêc nduc Saipras, tigenḡ mbu ḡadinda puc wanḡ dônḡ, dec yac anḡihi aho yêc nduc ḡadômbwê-ḡnga. ⁵ Goc wanḡ dau kêsêlêḡ mbo gwêc sawa, ma gi e ahôc gêlêc gamenḡ Silisia-ḡnga ma gamenḡ Pampilia-ḡnga su, ma gacgenḡ a asôc malac Maira yêc gamenḡ Lisia-ḡnga. ⁶ Ma yêc dindê ḡnac bata sinḡ-ḡnga dau tap wanḡ danḡ sa, nan menḡ akêḡ Aleksandria ma bu têtḡ Itali ndi. Dec inḡ kêḡ yac a alom. ⁷ Magoc wanḡ dau kêti ḡagahô dom. Yac ambo gwêc ḡasawa bêc daêsam, e a ampiḡ malac Naidas. Mbu ḡadinda puc yac dônḡ ḡapanḡ, bocdinaḡ dec akac wanḡ kwi anônḡ gêm nduc Krit ḡa-awê-ḡnga, ma anti a e ampiḡ malac danḡ ḡaê Salmone. ⁸ Wanḡ kêsêlêḡ ti ḡawapac e ahôc asê sôc nanḡ sêsam bu Salaḡ ḡayham, nan yêc kêpiḡ malac Lasea. ⁹ Bêc daêsam ḡinḡa su ma lau Israel si om atu nanḡ sêhu gêḡ danenḡ-ḡnga sinḡ, nanḡ pacndê su, dec yac anyalê bu

oc asip tēm sac tu dalac waŋ-ŋga ŋalôm. Bocdinaŋ Pol kêŋ puc lau waŋ-ŋga ma sôm, ¹⁰ “Mac lau, aô kayalê su bu oc dasip ŋasac ŋalôm e waŋ ti wapa hoŋ oc sêŋiŋga, ma mboe yac dauŋ dawhiŋ.” ¹¹ Magoc ŋgac bata siŋ-ŋga dau kêŋ danŋa Pol ndê yom dom. Inj sôc ŋgac nem gôliŋ waŋ-ŋga ti waŋ ŋadau si yom ŋapu. ¹² Sôc dinaŋ gitôm dom bu waŋ poc ŋayham têtŋ ndoc uhô-ŋga. Bocdinaŋ dec lau waŋ-ŋga daêsam sêsôm yom pitigeŋ bu sêsa tiyham ma sêŋsahê bu sêlac sêtêtŋ malac Pioniks sêndi, ma waŋ poc dindê e tēm ŋayham meŋ sa. Yêc malac Pioniks, nduc Krit pôc mbu ahuc, ma bocdinaŋ sôc naŋ yêc malac dinaŋ inj sôc ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têtŋ tēm uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

¹³ Yac ahônŋ e bêc danŋ mbu lilic kêsêlêŋ ŋayham, ma bocdinaŋ ŋac gauc gêm bu sêtap tēm ŋayham sa bu sêlom malac Pioniks. Ŋac sêhê aŋga sa ma sêlac sêŋkuc baô Krit-ŋga si. ¹⁴ Ŋasawa baliŋ dom ma mbu sac danŋ puc ŋaŋga akêŋ baô-ŋga mbu sa têtŋ gwêc sawa-ŋga. ¹⁵ Waŋ dau sip mbu dinda ŋalôm e tôm dom bu yac alac aŋkuc baô-ŋga. Bocdinaŋ yac am waŋ kwi kêsêlêŋ kêkuc mbu. ¹⁶ Mbu soc yac e nduc sauŋ danŋ ŋaê Kauda pôc mbu ahuc ŋagec. Yac bu ahê waŋ ŋa-gômbwa pi lôlôc meŋ, magoc akôm wacap-wapac bu mbu puc ŋadinda sac andô. ¹⁷ Lau sêhê gômbwa sa pi lôlôc meŋ su, goc sêkic po pi waŋ atu ŋampê bu suc dom. Ŋac sêtôc dau bu mbu oc soc yac ŋapaŋ e waŋ ndi lôc pi gaŋgac yêc Sirtis, dec sêlêc lac su ma sêkêŋ aŋga gwêc-ŋga sip gi bu teŋ waŋ dôŋ ênti timalô, ma sêkêŋ waŋ dau tam mbo. ¹⁸ Têtŋ bêc tilu-ŋga mbu ti gwêc gic pi waŋ sac andô, dec lau waŋ-ŋga sêtôc dau atu ma sic hu sêmbaliŋ wapa ŋatô siŋ sip gwêc. ¹⁹ Bêc titô-ŋga sêhóc waŋ ŋalac ti po ma wapa waŋ-ŋga ŋatô sa ma

sêmbaliŋ siŋ sip gwêc gi. ²⁰ Tigeŋ mbu dau timalô dom e bêc daêsam yac alic ac ti tata dom. Ma yac hoŋ mba gauc tigeŋ bu oc andinaŋ.

²¹ Lau waŋ-ŋga seŋ gêtŋ danŋ dom tôm bêc daêsam su, goc Pol tisa ma sôm, “Mac lau, aô gakêŋ puc mac muŋ su, bu ahu nduc Krit siŋ dom, magoc mac asôc aneŋ yom ŋapu dom. Mac bu aŋgô aneŋ yom dau, dec gitôm dom bu atap ŋawapac dindec sa, ma gêtŋ danŋ oc niŋga dom. ²² Magoc kwahic dec wasôm têtŋ mac bu nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu mac nem danŋ oc niŋga dom. Waŋ tigeŋ dec oc niŋga. ²³ Aô Anötô ndê ŋgac danŋ, ma gam akiŋ inj ŋapaŋ. Alhabêc ôbwêc inj kêkiŋ ndê aŋela danŋ meŋ kalhac whiŋ aô. ²⁴ Ma sôm têtŋ aô, ‘Pol, am têtŋ daôm dom. Am oc lhac Sisa aŋgô-ŋga bu inj êmatôc nem yom. Ma tu am-ŋga, Anötô oc kêŋ lau hoŋ naŋ sêmba waŋ sêwhiŋ am, naŋ sêmba tali.’ ²⁵ Bocdinaŋ mac lau, nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aô gakêŋ whiŋ Anötô bu yom dau oc ŋandô sa, tôm inj ndê aŋela sôm têtŋ aô. ²⁶ Waŋ oc ndi lôc pi nduc danŋ, tigeŋ yac oc dandinaŋ dom.”

Waŋ gôlôc pi nduc

²⁷ Mbu tam yac ŋapaŋ ambo Gwêc Adria-ŋga. Têtŋ bêc ti-14-ŋga ma timaniŋhu goc lau waŋ-ŋga sêŋsahê bu yac asuŋ sa baô. ²⁸ Sem dôhônŋ gwêc ŋagapoŋ ma sêtap sa bu ŋagapoŋ gitôm 37 mita. Ŋasawa sauŋ sem dôhônŋ tiyham ma sêtap sa bu ŋagapoŋ gitôm 27 mita. ²⁹ Ŋac sêtôc bu waŋ oc popoc pi hoc, bocdinaŋ sêmbaliŋ aŋga hale sip waŋku-ŋga, ma sêkêŋ bata bu laŋsê ŋagahô. ³⁰ Lau sêyob waŋ-ŋga gauc gêm bu sêhu waŋ ti lau ŋatô siŋ, dec sêkôm bu sêkêŋ gômbwa sip gwêc ndi, sêŋsau bu oc sêkêŋ aŋga ŋatô sip yêc yom ŋampê-ŋga. ³¹ Magoc Pol sôm têtŋ ŋgac bata ti ndê lau siŋ-ŋga bu, “Lau dinaŋ bu sêhu waŋ siŋ,

dec mac oc andinjam.”³² Tu dinan-
nga lau sin-nga sêtim wac kic yêc g
ômbwa, ma sêkênj penj sip gwêc gi.

³³ Têj bêbêc ganduc Pol sôm têtj
lau bu sênej gêtj. Inj sôm, “Bêc 14
ginja su lec mac ayob wanj njapaj
e mac anj gêtj danj dom. ³⁴ Kwahic
dec aô wasôm têtj mac bu gêtj danj
oc kôm mac njayom dom, mac honj
oc ambo tamli. Bocdinañ dec anej
gêtj bu puc mac dôñ.” ³⁵ Inj sôm yom
dinañ su, goc kôc bolom ma gêm
danje Anötö yêc njac honj anjô-nga,
goc pô kôc ma gêtj. ³⁶ Dec lau honj
si njalôm timalô ma senj gêtj sêwhinj.
³⁷ Yac lau nanj ambo wanj, nanj mba
namba gitôm 276. ³⁸ Lau honj senj
gêtj hôc njac dôñ, goc sêmbalinj bolom
batac sip gwêc gi bu kôm wanj tilo.

³⁹ Têtj ndoc gameñ njawê sa nanj
sêlic baö, tigenj sem gauc gameñ
dau. Sêlic söc ti ganjac apa njayham,
dec gauc gêm bu sêkênj wanj ndi
pi baö yêc dindê. ⁴⁰ Njac sêtim
anjga njawac kic sip gwêc ginja, ma
sêngapwêc wac nanj sô gôlinj dôñ,
nanj su. Goc sêsö lac wanj njatôkwa-
nga sa, bu mbu penj lac ma kôc yac
api baö andi. ⁴¹ Magoc wanj dau
kêti gi gôlôc pi ganjac njabaö danj yêc
gwêc lôm e gacgenj njanja sa. Ma
gwêc dinda gic pi wanj njambu-nga
e kac popoc. ⁴² Têtj ndoc dinañ
lau sin-nga sêkic yom bu sêndic lau
gapocwalô-nga honj ndu, bu sêsip
gwêc ma sêlhö sêndi dom. ⁴³ Magoc
njac si njac bata bu nem Pol sa, dec
kalahac njac ahuc bu sêkôm si yom
njandô sa dom. Inj kêtj yatu bu lau
nanj sênkôc tidôñ nanj sêpwê sêsip
gwêc ma sêmuñ sêsöc baö sêndi.
⁴⁴ Ma inj kêtj yatu bu lau njatô sêsac
apa wanj-nga njatô nanj gwêc gic
popoc. Ma njalênj dinañ dec lau honj
sêhóc asê baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

¹ Yac honj api baö ti lic sambuc,
ma malô atap sa bu nduc dau njê

sêsam bu Malta. ² Ma lau nduc-
nga sêkôc yac honj sa ma sêyob ti
sêmwasiñ yac njalênj njayham. Têtj
ndoc dinañ u gic ma gameñ njalhuc
atu, bocdinañ sêkôm ya golom bu
yac ahenj dauñ. ³ Pol tap a basô
ti gap bu kêtj pi ya ndi, magoc
mboc sac danj yêc gap njalôm, ma
têtj ndoc kêsahê ya njandê, dec sa bu
lhö ndi ma senj Pol sip amba. ⁴ Lau
malachu sêlic mboc dau kesenaj
Pol amba dôñ gacgenj kêgalênj, dec
sêsôm têtj dau bu, “Njac dê mboe
inj njac gic njamalac ndu-nga, dec inj
wêkaiñ njagêyô atu. Gitôm bu gwêc
kô inj ndu su, magoc kwahic dec inj
oc wê sa dom.” ⁵ Tigenj Pol kêbalip
mboc dau sip ya gi, ma gêtj danj kôm
inj dom. ⁶ Lau dau sêkênj bata bu
inj amba oc suñ me njagahô inj oc
hudau sip ndi mbac ndu. Magoc
sêhônj njasawa balinj e sêlic gêtj danj
hôc asê inj dom. Bocdinañ dec njac
gauc gêm bu mboe inj oc anötö danj.

⁷ Njac danj njê Publias gêm gôlinj
nduc dinañ, ma inj wêkaiñ ndê
gameñ danj yêc kêpinj baö nanj wanj
popoc kalhac. Inj kôc yac sa a andôc
inj ndê andu, ma yob yac njapep
gitôm bêc tö. ⁸ Têtj ndoc dinañ
Publias damba gêmbac yêc, njamlic
njamahom ti kêc dau. Pol söc gi gêlic
inj, ma tenj mbec ti kêtj amba sac
inj, ma kôm inj njayham sa. ⁹ Ma têtj
ndoc lau nduc-nga sêlic gêtj dinañ,
nanj sêhoñ si lau gêmbac honj sêtêtj
Pol sêmenj, ma inj kôm njac njayham sa
tiyham. ¹⁰ Ma njac sêtoc yac sa njalênj
njayham daêsam. Ma têtj ndoc yac bu
api wanj ma alhö andi, nanj sêkênj
gêtj honj bu puc yac dôñ ambo gwêc
njasawa-nga têtj yac.

Pol hôc asê Rom

¹¹ Yac ambo nduc dau tôm ayô tö
su, goc api lau malac Aleksandria-
nga si wanj danj. Wanj dau poc
nduc dinañ têtj ndoc uhô-nga ma
hônj têm njayham, ma yêc njatôkwa-
nga sêlênj njac si anötö gwam lu si
anjô, danj sêsam njê Kasto, ma danj

ñaê Polaks. Yac ahu gameñ dau siñ, ¹² ma alac e ahôc asê malac Sairakyu ma ambo dinanj tòm bêc tō. ¹³ Goc ahu malac dau siñ ma alac tiyham e a asôc malac Regiam. Têñ galañsê mbu ñayham danj peñ lac ñapep, dec kêñ yac alac bêc tigenj a asôc sôc yêc malac Puteoli, ma asip baô a. ¹⁴ Yêc dinanj yac atap lau sêkêñ whiñ Yisu-nga ñatô sa, ma sêkôc yac sa a ambo awhiñ ñac gitôm bêc 7. Ma tiñambu yac añsêlêñ bu atêñ malac Rom andi.

¹⁵ Lau sêkêñ whiñ-nga yêc malac Rom sêñgô ñawaê bu yac añsêlêñ ambo señ, dec sêsa sêmenj bu sêkôc yac sa. Ñatô sêtap yac sa yêc Apias ndê gameñ sêtidulu gêñ-nga, ma ñatô sêtap yac sa yêc gameñ nanj sêsam bu Andu Ñaclêñ-nga Tō. Têñ ndoc Pol gêlic lau sêkêñ whiñ-nga dinanj, nanj inj atac pa su ma gêm danje Anôtō. ¹⁶ Yac honj añsêlêñ a, e ahôc asê Rom su, goc sêkêñ ñasawa têtj Pol bu ndôc andu danj, ma sêkêñ ñgac siñ-nga danj yob inj.

Pol gêm mêtê mbo Rom

¹⁷ Bêc tō giñga su, goc Pol kêgalêm lau bata Israel-nga nanj sêndôc Rom, nanj sa sêpitigenj, ma sôm têtj ñac, “Aneñ asidôwai Israel-nga, aô gakôm gêtj so danj têtj yac neñ lau Israel-nga dom. Ma gakôm gêtj danj nanj so abañj si gêbôm, nanj dom. Magoc sêkôc aô dôñ yêc Jerusalem ma sêkêñ aô gasip gôliñwaga Rom-nga ti inj ndê lau siñ-nga amba. ¹⁸ Ma lau Rom-nga dau sêñsahê aô e sêtap sa bu aô gakôm gêtj giso danj nanj tòm bu sêndic aô ndu-nga, nanj dom. Dec ñac bu sêhu aô siñ walhō wandi. ¹⁹ Magoc lau Israel-nga sêtec, ma sêli awha sa e aneñ lêtj danj mbasi, dec aô gandac bu Sisa ñgô aneñ yom. Tigenj aô gakôm tu galic ñac sac-nga dom, me tu bu wanğôliñ yom pi ñac-nga dom. ²⁰ Acsalô lec aô kagalêm mac sa amej, bu anğô aneñ yom pi gêtj honj dinanj. Mac alic bu sêsô aô dôñ

ña sen dindêc, magoc aô gakôm gêtj sac danj dom. Gêtj tigenj gakôm, nanj gakêñ batanj gêtj nanj lau Israel dau sêkêñ bata.”

²¹ Lau Israel-nga dinanj sêñgô Pol ndê yom ma sêsôm, “Lau nanj sêndôc gameñ Judia-nga nanj sêto bapia danj têtj yac, nanj hêganôñ am dom. Ma asidôwai Israel-nga akêñ gameñ dinanj, nanj sêtêtj yac sêmenj, nanj sêsôm yom sac danj pi am dom. ²² Magoc yac añyalê bu yêc gameñ honj lau sêpu lêtj nanj lau sêkêñ whiñ Yisu-nga sêñkuc. Bocdinanj yac bu anğô am nem gauc ti yom pi lêtj dau.” ²³ Goc sêkêñ bêc danj bu sêkac sa sêwhiñ Pol tiyham.

Ma têtj bêc dau ñac sêkac sa sêmbu andu nanj Pol yêc nanj, ma lau Israel-nga hic daêsam sêmenj sêwhiñ, dec ti tonj atu. Têtj bêbêc ñapanj e telha Pol sôm yom têtj ñac. Inj tôte Anôtō ndê gôliñ ñahu asê têtj ñac. Ma inj whê Moses ti lau propet si yom sa bu kôm ñac sêñyalê bu Yisu inj Mesaya dau. ²⁴ Lau ñatô sêñgô inj ndê yom ma sêkêñ whiñ, magoc ñatô sêkêñ whiñ dom. ²⁵ Ñac sêsenj dau pi inj ndê yom, ma bocdinanj Pol sôm ndê yom ñambu-nga têtj ñac, ma tiñambu sêlhô têtjêtj. Ma yom ñambu-nga nanj inj sôm têtj ñac nanj sôm bocdec bu, “Yom dindêc nanj Ñalau Dabuj sôm têtj mac apami, nanj yom ñandô ma hêganôñ mac solop. Propet Aisaya hoc yom dau asê bocdec bu:

²⁶ Am têtj lau dindê ndi ma sôm têtj ñac, ‘Mac anğô aneñ yom ñapanj, magoc añyalê ñahu dom. Mac alic gêtj nanj aô gakôm, nanj ñapanj, tigenj mac nem gauc sa dom.’ ²⁷ Bu lau dau si ñalôm ñadandi sa. Ñac si dangasuj hôte ahuc, ma sêpôt si tandô ahuc. Bu bocdinanj dom, dec oc tòm tandô sêlic, dangasuj sêñgô, ma sêñyalê aô tidôñ yêc ñac si ñalôm e sêmenj dau kwi ma wakôm ñac ñayham

sa.”

[Ais 6:9-10]

²⁸ Goc Pol sôm, “Bocdinañ anyalê bu Anötö kêkiñ ñawaê ñayham pi in ndê lêñ nem lau si-ñga nañ mac atec, nañ têñ lau gameñ apa-ñga. Ma ñac lau dau oc sêñgô ti sêkôc sa.” [²⁹ In sôm su goc lau Israel-ñga sêlhö sí, ma sêseñ dau pi in ndê yom.]

³⁰ Tinjambu Pol mbo malac Rom gitôm yala lu. Ma tôm ñasawa dinañ, in gêmlihi ñamalac dañ ndê andu dañ tu ndöc-ñga, ma in kôc lau daêsam sa yêc andu dau, nañ sêmeñ bu sêndic in kêsi. ³¹ In gêm mêtê pi Anötö ndê gôliñ ma kêdôhôn lau pi Pômdau Yisu Kilisi. In kôm gêñ dau ti atac pa su, ma lau dañ sêlhac in ahuc dom.

Pol ndê bapia têtj lau Rom-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol to bapia dindéc têtj lau sêkêj whin-nga nanj sêndôc malac atu Rom. Inj to têtj ndoc inj mbo malac Korin, ma kêj têtj awhê danj ñaê Pibi (16:2) bu kôc sa ndi ma kêj têtj lau malac Rom-nga. Pol tac whin bu ndic lau Rom-nga kêsi, ma inj to bapia dindéc munj, bu whê mêtê nanj inj gêm, nanj ñahu sa.

Lau ñatô gauc gêm bu Pol to 1:18-32 hêganônj lau gamenj apa-nga, ma inj to 2:1-29 hêganônj inj dau ndê lau Israel-nga. Inj tôc yêc awê bu yac lau honj dakôm sac, ma tu yac neñ sac-nga, dec yac honj dawêkaiñ señ dambac ndu-nga. Magoc Anötô kêmasanj lêtj bu suc lau nom-nga si sac kwi, ma asa nanj bu kêj whin gêtj atu nanj Yisu Kilisi kôm tu yac-nga, nanj Anötô sam inj bu ñamalac gitêtj.

Ma Pol bu whê sa bu Anötô sam yac bu lau gitêtj ñambwa dom, magoc inj kêj Ñalau Dabunj têtj yac tu bu kôm yac dati lau wakuc nanj dananj wambu Anötô, ma dasa neñ lêtj gitêtj ti dabunj. Bocdinañ Pol to yom pi lêtj ñayham tu dasa-nga, ma dapiñ daunj dôñ ma dahu mêtê sac siñ. Yêc lôcwha (sapta) 9-11 Pol tôc asê bu inj ñalôm ñawapac pi inj dau ndê lau Israel-nga nanj sêkêj whin dom, ma inj tac whinj ñandô bu sêkêj whinj Yisu.

Pol gic hu ndê yom têtj lau Rom-nga

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ñgac akind, gato bapia dindéc. Anötô kêgalêm aô sa gati inj ndê ñaposel, ma kêyalinj aô sa bu wahoc inj ndê ñawaê ñayham asê. ² Ñawaê ñayham dau Anötô kêmatinj tidônj munj su,

ma inj ndê propet sêhoc asê, ma sêto sip Buku Dabunj. ³⁻⁴ Ma yom dau hêganônj inj ndê Atu Yisu Kilisi, yac neñ Pômdau. Inj ti ñamalac nanj sa akêj Kinj Dawid ndê tonj. Ma tinjambu Anötô unj inj sa akêj lau batê-nga ña Ñalau Dabunj ndê ñaclai, dec tôc asê tiawê bu inj Anötô Atu. ⁵ Ma Yisu Kilisi dau kêyalinj yac sa ma kêmwasiñ yac bu ati aposel tu inj ndê ñaê-nga, dec kêkinj yac bu anjalêm lau sa yêc gamenj honj bu s êkêj whin inj, ma tu dinanj-nga dec danja wambu inj ndê yom. ⁶ Ma galem dau têtj mac lau Rom-nga bu ati Yisu Kilisi ndê lau bocdinañ.

⁷ Aô gato bapia dindéc têtj mac lau Rom-nga honj nanj Anötô tac whin mac, ma kêgalêm mac sa ati inj ndê lau dabunj. Mwasiñ ti yom malô têtj mac honj akêj Damanj Anötô, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gauc gêm bu ndic lau Rom-nga kêsi

⁸ Gêtj ñamata-nga aô wasôm têtj mac bu tôc bêt honj, aô gatenj mbec tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, ma gam danje anenj Anötô tu mac honj-nga. Ñahu bu yêc gamenj honj lau sêngô mac nem akêj whinj ñawaê. ⁹ Ma Anötô nanj aô gam akind ti anenj ñalôm sambuc, ma gahoc inj Atu ndê ñawaê ñayham asê, nanj kêyalê bu yomandô aô gauc gêm mac ñapanj, ¹⁰ têtj têtj honj nanj gatenj mbec. Ñasawa baliñ su, aô atac whin bu wandic mac kêsi, ma kwahic dec aô gatenj mbec têtj Anötô bu lic aô neñ gauc dinanj ñayham, ma lêtj gatam su têtj aô bu watêtj mac waloc. ¹¹ Bu aô atac whinj ñandô bu walic mac, tu bu wakêtj Ñalau Dabunj ndê mwasiñ ñatô lom mac bu puc mac dôñ. ¹² Ma têtj ndoc yac dambo dawhinj daunj, nanj mac nem akêj whinj ma aô neñ gaketj whinj, oc pinj yac honj dôñ bu dalhac ñanjan.

¹³ O asidôwai, aô atac whinj bu mac anjalê bu têtj daêsam aô gauc

gêm bu watêṅ mac waloc, magoc gêṅ daésam kalhac aô ahuc e meṅ têṅ kwahic dec. Aô gam mêtê yêc lau apa si gameṅ ṅatô, ma aneṅ gwelêṅ dau gêm ṅandô su. Boc-dinaṅ aô gauc gêm bu wakôm gwelêṅ kainṅ tigeṅ wawhiṅ mac e gwelêṅ dau ṅandô sa yêc mac-ṅga whiṅ. ¹⁴ Gwelêṅ dau gic aô ṅawaê bu wanem mêtê lau Grik ti lau naṅ lau Grik dom, ma lau ti gauc ma lau gauc mba sêwhiṅ. ¹⁵ Tu dinaṅ-ṅga dec aô neṅ ṅalôm kac aô bu wanem mêtê mac lau Rom-ṅga awhiṅ.

Anötö ndê ṅawaê ṅayham ti ṅaclai

¹⁶ Bu aô mayanṅ tu Anötö ndê ṅawaê ṅayham-ṅga dom. ṅahu bu Anötö ndê ṅaclai yêc yom dau, bu nem lau naṅ bu sêkêṅ whiṅ, naṅ si. Inṅ gic bata têṅ lau Israel-ṅga muṅ, ma têṅ lau naṅ lau Israel dom, naṅ tiṅambu. ¹⁷ ṅawaê ṅayham dau ndê ṅaclai yêc bu nem lau si, ṅahu bu ṅawaê dau tôc lêṅ naṅ Anötö kêṅ bu ṅamalac sêti lau gitêṅ, naṅ asê. Lêṅ dau lêṅ dakêṅ whiṅ-ṅga, ma ṅalêṅ danṅ mba. Tôm yom naṅ propet akwa danṅ to yêc bocdec bu:

Lau gitêṅ oc sêndöc tali tu si sêkêṅ whiṅ-ṅga. *[Hab 2:4]*

ṅamalac honṅ sêkôm giso

¹⁸ Anötö naṅ ndôc undambê, kwahic dec tôc inṅ ndê ṅalôm asê têṅ yac.* Inṅ tac ṅandê têṅ lau naṅ sêpuc dômbwê inṅ, ma sêkôm mêtê sac. ṅac si mêtê sac kêgwiniṅ yom ṅandô dôṅ. ¹⁹ Gitôm bu lau nom-ṅga sêṅyalê yom ṅandô pi Anötö, bu gêṅ naṅ inṅ kôm, naṅ whê inṅ sa tiawê têṅ ṅac su. ²⁰ Lau danṅ sêlic Anötö su dom, yomandô! Tigeṅ têṅ ndoc inṅ kêṅ undambê ti nom e meṅ têṅ kwahic dec, naṅ sêlic gêṅ honṅ naṅ inṅ kêṅ. Ma gêṅ dau whê inṅ ndê ṅahu sa ma tôc inṅ ndê ṅaclai atu naṅ yêc titêm-titêm, naṅ asê tiawê.

Tu dinaṅ-ṅga dec ṅamalac danṅ oc tôm dom bu pa dau ma sôm bu inṅ gêm gauc Anötö. ²¹ Lau nom-ṅga sêṅyalê bu Anötö dê mbo, magoc sêtoc inṅ sa ti ṅac si Anötö, ma sem danṅe inṅ tu gêṅ danṅ-ṅga dom. ṅac sêhê gauc pi yom ṅambwa-ṅambwa daésam e ṅasec kôm ṅac si ṅalôm ahuc. ²² ṅac sêtoc dau sa bu ṅac lau ti gauc, magoc ṅac lau gauc mbasi. ²³ ṅac sêtec bu sênem akiṅ Anötö naṅ mbo titêm-titêm, magoc sem akiṅ gêṅ naṅ gic waê bu niṅga. ṅac sêhu Anötö ti ndê ṅawasi atu siṅ, ma sem akiṅ gwam naṅ ṅac dau sêmasanṅ sem ṅamalac anṅô, mbac anṅô, bôc anṅô, ma mboc anṅô.

²⁴ Tu dinaṅ-ṅga dec Anötö hu ṅac siṅ bu sêkôm mêtê ṅalôm ṅagalac-ṅga tôm si atac whiṅ. Ma sêkôm mêtê ṅadômbwi pi dau ṅamlic gitôm gêṅ ṅambwa-ṅga. ²⁵ ṅac sêpuc dômbwê Anötö ndê yom ṅandô, ma yom tasanṅ gêm ṅac si ṅalôm ahuc. ṅac sêtec bu sênem akiṅ Anötö naṅ kêṅ gêṅ honṅ, ma sêhu inṅ siṅ ma sem akiṅ gêṅ naṅ inṅ kêṅ. Magoc inṅ gêṅ honṅ ṅadau, ma ṅayham bu yac tampiṅ inṅ tôm bêc honṅ. Yomandô!

²⁶ Tu ṅamalac si giso-ṅga, dec Anötö hu ṅac siṅ bu sêkôm gêṅ mayanṅ-ṅga tôm ṅac si ṅalôm ṅagalac kêgilí ṅac. ṅac si lauwê sêhu lauwê ti ṅac si lêṅ solop sêmo sêwhiṅ dauṅ-ṅga siṅ, ma sêsa lêṅ so. ²⁷ Ma ṅalêṅ tigeṅ laungac sêhu lauwê ti ṅac si lêṅ solop siṅ ma mêtê atac ṅagalac pi dandi-ṅga gêm ṅac ahuc sambuc. Laungac sêkôm mêtê mayanṅ-ṅga sêwhiṅ laungac, ma tu dinaṅ-ṅga sêtap ṅagêyô naṅ gic mêtê sac kainṅ dinaṅ ṅawaê, naṅ sa yêc dau si ṅamlic.

²⁸ ṅamalac sêlic ṅayham bu s êpuc dômbwê Anötö, ma tu dinaṅ-ṅga inṅ hu ṅac siṅ e ṅac si gauc timboloc, ma sêkôm mêtê naṅ gic ṅamalac

* **1:18:** Têṅ ndoc Yisu mbac ndu pi a gicso dau, naṅ tôc asê bu Anötö tac ṅandê tu ṅamalac si sac-ṅga. Magoc tu Yisu hôc ṅandê dau ô lau nom-ṅga su, dec tôc asê bu inṅ tac whiṅ lau nom-ṅga honṅ ma tec bu danṅ niṅga. Alic Rom 2:4; 3:26; 8:3; ma Jon 3:16.

ɲawaê dom. ²⁹ Mêtê sac tidau-tidau gêm ɲac si ɲalôm ahuc. ɲac sêkôm mêtê gitôm mêtê wec ma mêtê mayan-ɲga, ɲac tagatu gêɲ, ɲac sêlic lau ɲatô sac, sic ɲamalac ndu, sêɲgalôm lau, sêkôm gêɲ daêsam bu sêtim lau ma sêɲsau ɲac, ma sêsec lau. ³⁰ ɲac sêɲgôlin yom pi lau, atac tec Anötô, ma sêpu lau ɲatô. Sêpo dau ti sêtoc dau sa, sêkôc gauc pi lêɲ sac ɲapanɲ, ma ɲac danɲapêc ɲawahô têtɲ dinda ti dambai. ³¹ ɲac lau gauc mbasi-ɲga, ma yom bocke nan sêsôm, nan sêkôm ɲandô sa dom. ɲac lau ɲalôm ɲadandi-ɲga nan atac tec lau ma tawalô ɲac dom. ³² Lau sac dau sêɲyalê bu Anötô sôm tidôn su bu lau nan sêkôm mêtê sac kain bocdinaɲ, oc sêmbac ndu. Tiger ɲac sêkôm sac sêsiɲ su eɲ. Ma gêɲ dan whiɲ bocdec bu, lau ɲatô nan sêkôm mêtê sac tôm ɲac dau sêkôm, nan sêlic ɲac ɲayham.

2

Anötô ndê lêɲ êmatôc lau-ɲga

¹⁻³ Yac tanɲalê bu têtɲ ndoc Anötô êmatôc lau nan sêkôm sac kain dinaɲ, dec in oc êmatôc ɲac êɲkuc yom ɲandô pi ɲac. Bocdinaɲ dec am asa nan kêgôlin yom pi lau ɲatô, ma sam ɲac bu lau sêkôm sac-ɲga, nan êmyalê bu am kêgôlin yom pi daôm whiɲ, bu am ɲamalac kôm sac-ɲga whiɲ. Ma am oc tôm dom bu êmasaɲ yom têtɲ Anötô tu daôm nem sac-ɲga ma lhô su in ndê matôc. ⁴ Am ɲgô su nan! Anötô tawalô yac ndu andô, dec kôc ndê ɲalôm dôn ma kêmatôc yac ɲagahô dom. Am gêlic in ndê lêɲ dinaɲ bu gêɲ ɲambwa, a? Bocke? Am kêyalê dom bu Anötô kôm gêɲ dinaɲ tu bu kêtɲ ɲasawa têtɲ yac bu danem dauɲ kwi-ɲga, a? ⁵ Magoc am nem ɲalôm ɲadandi ma am tec bu nem daôm kwi. Tu dinaɲ-ɲga am daôm gic Anötô ndê atac ɲandê

sa tu daôm-ɲga, ma oc yêc tôm bêc ɲambu-ɲga nan Anötô dau oc tôt in ndê matôc gitêtɲ ma in ndê atac ɲandê asê. ⁶ Têtɲ bêc dinaɲ, in oc kêtɲ ɲagêyô têtɲ lau hon êɲkuc ɲac tigen-tigen si mêtê. ⁷ Lau nan sêsap mêtê ɲayham dôn ɲapanɲ ma takwê bu sêtap Anötô ndê mwasiɲ sêndôc tali ɲapanɲ-ɲga ma ɲawasi ti waê atu sa, nan Anötô oc kêtɲ ɲac sêndôc tali ɲapanɲ. ⁸ Magoc lau nan sêkôm gêɲ hon tu sêpo dau sa-ɲga, ma sêtec yom ɲandô ma sêsap mêtê sac dôn, nan oc sêtap Anötô ndê atac ɲandê sa. ⁹⁻¹⁰ Aêc! Lau hon nan sêkôm mêtê sac, nan oc sêtap ɲawapac ti ɲasac sa. Tigen lau nan sêkôm mêtê ɲayham, nan oc sêtap ɲawasi ti waê ɲayham ma yom malô sa. Oc ɲandô sa pi lau Israel-ɲga sêmunɲ, goc lau nan lau Israel dom, nan sêɲkuc. ¹¹ Bu têtɲ ndoc Anötô oc êɲsahê lau pi ɲac si mêtê, nan in oc toc lau tonɲ dan sa hóc gêlêc lau tonɲ dan dom. ¹² Bu lau hon nan sêkôm sac, nan oc sêtap Anötô ndê matôc sa. Lau nan lau Israel-ɲga dom, nan sêkôc Moses ndê yomsu sa dom, nan oc sêtap matôc sa tu yomsu-ɲga dom, ɲac dau si giso oc tiɲ ɲac su. Ma lau Israel-ɲga nan sêkôc Moses ndê yomsu sa, ma sêkôm mêtê sac, nan oc sêtap Anötô ndê matôc sa êɲkuc yomsu dau. ¹³ Bu Anötô oc sam ɲamalac dan bu ɲamalac gitêtɲ tu in ɲgô yomsu-ɲga ɲambwa lec dom. Tiger ɲamalac nan sôc yomsu dau ɲapu ma danɲa wambu ɲapep eɲ, nan Anötô oc sam in bu ɲamalac gitêtɲ.*

¹⁴ Magoc lau nan lau Israel dom, nan sêkôc Anötô ndê yomsu sa dom, nan ɲalêɲ bocke? ɲac bu sêkôm mêtê ɲayham nan tôm yomsu whê sa, dec tôt asê bu ɲac dau si yomsu yêc bocdinaɲ. ¹⁵ Ma tôt asê bu lêɲ gitêtɲ tôm yomsu whê sa têtɲ yac, nan yêc ɲac si ɲalôm. Ma

* **2:13:** Tiɲambu Pol tôt asê tiawê bu ɲamalac dan oc tôm dom bu êɲkuc yomsu hon timala e Anötô lic in bu ɲamalac gitêtɲ - alic Rom 3:20, 23.

ɲac dau sêtom bu sêɲsahê si lêɲ ma sêɲyalê yêc ɲac si ɲalôm, mêtê bocke naɲ sêkôm solop, ma mêtê bocke naɲ sêkôm so. ¹⁶ Yom hoɲ dindec ɲahu oc tiawê têtɲ bêc naɲ Anötö oc kêɲ Yisu Kilisi êɲsahê lau hoɲ, êɲkuc ɲac si yom naɲ yêc siɲ dau yêc ɲac si ɲalôm. ɲawaê ɲayham naɲ aö gahoc asê, naɲ whê gêtɲ hoɲ dinanɲ sa.

Lau Israel-ɲga ma Moses ndê yomsu

¹⁷ Mac lau naɲ ambo gameɲ bocke, ma asam daôm bu lau Israel-ɲga, aɲgô su naɲ. Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa tu mac akôc Moses ndê yomsu su-ɲga, a? Mac atoc daôm sa bu mac ati Anötö ndê lau, a? ¹⁸ Bocke? Mac aɲyalê lêɲ naɲ Anötö tac whiɲ, ma gauc gêm bu mac ahôc gêlêc lau ɲatô tu mac aɲyalê yomsu-ɲga, a? ¹⁹⁻²⁰ Mac gauc gêm bu yomsu whê mac nem gauc sa pi yom ɲandô, dec tac whiɲ bu andôhônɲ lau wakuc ti lau gauc mba, a? Mac bu awê lau naɲ tandô pec, me alic daôm gitôm ya ɲawê bu pô lau naɲ sêmbo ɲasec ɲalôm, a? ²¹ Mac andôhônɲ lau ɲatô, ma bocke dec andôhônɲ daôm dom? Mac am mêtê lau bu sênem kanɲ gêtɲ dom. Mac daôm akôm, me mba? ²² Mac asôm têtɲ lau bu sêkôm mêtê mockaiɲ-ɲga dom, ma mac daôm? Mac atac tec gwam, magoc têtɲ ɲatô mac asôc lôm naɲ lau sem akiɲ gwam sêmbo, ma am kanɲ gêtɲ, me mba? ²³ Mac atoc daôm sa tu akôc yomsu su-ɲga, magoc têtɲ ndoc mac aɲgili yomsu, dec mac akôm Anötö ndê waê tisac. ²⁴ Tôm yom naɲ sêto yêc, naɲ sôm:

Lau gameɲ apa-ɲga sêpu Anötö ndê ɲaê tu mac nem lêɲ sac-ɲga. [Ais 52:5]

²⁵ Am ɲgac naɲ sêsê am nem ɲamlic ɲatô su kêkuc lau Israel-ɲga si ɲpwac, naɲ ɲgô. Am bu danam wambu yomsu hoɲ, dec gêtɲ naɲ sêkôm têtɲ am ɲamlic, naɲ gêtɲ ti

ɲahu ɲayham. Magoc am bu êmgili yomsu, dec gêtɲ naɲ sêkôm têtɲ am, oc nditôm gêtɲ ɲambwa. Yêc Anötö aɲgô-ɲga am oc tôm ɲgac ɲgameɲ apa-ɲga naɲ sêsê iɲ ɲamlic ɲatô su dom. ²⁶ Ma lau naɲ sêsê ɲac si ɲamlic ɲatô su dom, magoc sêkôm mêtê ɲayham tôm yomsu whê sa, naɲ Anötö oc lic ɲac gitôm lau naɲ sêsê ɲac si ɲamlic ɲatô su. ²⁷ Ma ɲgac naɲ sêsê iɲ dom, magoc kôm gêtɲ naɲ kêkuc yomsu, naɲ oc puc am nem giso asê. ɲahu bu am daôm kôc yomsu su, ma kêkuc pwac sêsê ɲamlic-ɲga, magoc am ɲgac êɲgili yomsu-ɲga.

²⁸ Lau si ɲahu sêti lau Israel-ɲga ɲandô sip gêtɲ ɲamlic-ɲga dom. Ma pwac sêsê ɲamlic-ɲga naɲ ɲahu andô hêganônɲ gêtɲ naɲ sêkôm têtɲ ɲamlic, naɲ dom. ²⁹ Mba! Lau naɲ sêmasaɲ si ɲalôm ɲapep yêc Anötö aɲgô-ɲga, naɲ sêti lau Israel-ɲga ɲandô. Ma pwac sêsê ɲamlic-ɲga ɲa-ɲahu andô, naɲ yomsu naɲ sêto sip bapia, naɲ oc tôm dom bu kôm ɲandô sa. Magoc gwelêɲ naɲ ɲalau kôm mbo ɲamalac si ɲalôm, naɲ kôm pwac dau ɲa-ɲahu andô ɲandô sa. ɲamalac kaiɲ dinaɲ hêgo dau bu tap ndê waê sa yêc lau nom-ɲga dom, tigenɲ iɲ tap waê sa yêc Anötö dau.

3

Mêtê sac oc tôm dom bu nem ɲandô ɲayham

¹ Bocdinaɲ lau Israel-ɲga sêtap mwasiɲ bocke sa tu sêti lau Israel-ɲga, naɲ hôc gêlêc lau ɲatô si mwasiɲ su? Ma ɲac si pwac sêsê ɲamlic ɲatô su-ɲga oc nem ɲac sa ɲalêɲ bocke? ² Aɲgô! Lau Israel-ɲga sêtap mwasiɲ tidau-tidau sa. Gêtɲ ɲamata-ɲga ɲac lau dau dinaɲ Anötö kêɲ iɲ ndê yom sip ɲac apaí amba.

³ Magoc lau Israel-ɲga ɲatô bu sêkêɲ whiɲ Anötö dom, dec mac gauc gêm bocke? Tu ɲac si sêkêɲ whiɲ dom-ɲga, dec Anötö oc hu

yom nanj inj gic bata su, nanj sinj, me? ⁴ Mba andô! Tôm bu ñamalac honj sêti lau sêñsau tasan-nga, magoc Anötö oc tôm dom bu señ yom danj nanj inj kêmatiñ tidônj, nanj su. Tôm yom nanj sêto yêc, nanj sôm:

Yom honj nanj am sôm, nanj oc sêlic bu yom ñandô enj.

Ma lau bu sêñsahê am, dec oc tôm dom bu sêtap am nem giso danj sa. [BW 51:4]

⁵ Lau ñatô gauc gêm gauc ñambwa ma sêsôm yom bocdec bu, “Yac neñ lêñ sac-nga tôc Anötö ndê lêñ gitêñ asê yêc awê, dec tu sake-nga inj atac ñandê têtñ yac? Inj bu kêtñ ñagêyô têtñ yac, dec oc solop dom.” ⁶ Gauc dinañ inj so sambuc! Bu bocdinañ, goc Anötö oc êmatôc lau nom-nga ñalêñ nde? ⁷ Ma lau ñatô sêsôm, “Aneñ yom tasanj tôc Anötö ndê yom ñandô asê tiawê e lau sêhoc inj ndê waê asê ñapañ. Bocdinañ tu sake-nga inj gêlic aô gitôm ñgac sac danj ma kic aneñ yom bu watap matôc sa?” ⁸ Oyaê, anjô su nanj! Yom bu bocdinañ, dec gitôm bu dasôm, “Yac dakôm sac tu bu sac nem ñandô ñayham-nga.” Magoc bocdinañ dom. Lau ñatô sêñsau ma sêñgôlinj yom pi yac lau aposel ma sêsôm bu yom ñalhô dinañ sa yac whañsunj. Oc sêtap ñagêyô sac sa tu ñac si yom tasanj dinañ-nga.

Ñamalac gitêñ danj mbo dom

⁹ Bocke, yac lau Israel-nga mba lêtñ nanj asa ambo Anötö anjô-nga, nanj hóc gêlêc lau ñatô si su, me? Mba andô! Tôm yac asôm su bocdec bu, lau Israel-nga ma lau apa honj sêmbo sac ña-ñaclai ñapu. ¹⁰ Tôm yom nanj sêto yêc nanj sôm:

Ñamalac gitêñ danj mbo dom andô. ¹¹ Ma ñamalac danj kêyalê Anötö, me kôm mwasac tu bu ti inj ndê gêtñ-nga lec dom. ¹² Lau honj sêpuc dômbwê Anötö e sêti gêtñ ñapopoc-nga. Ñamalac gitêñ danj mbo dom. Mba andô! [BW 14:1-3; 53:1-3; Ekl 7:20]

¹³ Ñac si whasunj sac sambuc, gitôm gêtñ batê nanj sêñsuhunj si dom, ma ñasu pôm gameñ kwî. Ma ñac lau sêsôm yom tasan-nga. Yom nanj sa ñac tókwa, nanj gitôm mboc ñamalac sac. [BW 5:9; 140:3]

¹⁴ Ñac sêpucbo lau ñawahô, ma yom ñamakic gêm ñac si whasunj ahuc. [BW 10:7]

¹⁵ Ñac lau hôp-hôp tu sêkêc dac sinj-nga. ¹⁶ Ma gameñ bocke nanj sêmbo, nanj sêkôm tisac ma sêkêtñ ñawapac têtñ lau. ¹⁷ Ñac sêñyalê lêtñ yom malô-nga dom. [Ais 59:7-8]

¹⁸ Ma ñac sêtöc Anötö danj dom. [BW 36:1]

¹⁹ Yac tanjalê bu Moses ndê yomsu honj hêganônj lau nanj sêmbo yomsu dau ñapu. Tu dinañ-nga lau honj si yom mba, ma ñac honj sic waê bu sêtap Anötö ndê matôc sa. ²⁰ B ocdinañ ñamalac danj mbo dom, nanj tôm bu êmasañ yomsu sambob ñapep e Anötö lic inj bu ñamalac gitêñ. Mba! Magoc Moses ndê yomsu tôc yac neñ sac asê têtñ yac.

Yac dati lau gitêñ tu yac neñ dakêñ whin-nga

²¹ Kwahic dec Anötö tôc lêtñ dati lau gitêñ-nga asê, nanj ñahu sip yomsu dom. Moses ti lau propet sêto yom pi lêtñ dau munj su. ²² Lau honj nanj sêkêtñ whinj Yisu Kilisi, nanj sêtap lêtñ dau sa su, ma Anötö gêlic ñac bu lau gitêñ. Lêtñ tigenj dinañ gic waê lau Israel-nga ti lau sambob. ²³ Ñahu bu yac honj yac lau dakôm sac-nga, ma tu yac neñ sac-nga, dec gitôm dom bu datigasuc Anötö ti inj ndê ñawasi atu. ²⁴ Magoc yac honj datôm bu dati lau gitêñ tu gwelenj nanj Yisu Kilisi kôm tu nem yac sinj-nga. Anötö kêmasañ lêtñ dinañ bu êmwasiñ yac ñambwa enj. ²⁵ Inj kêtñ Yisu gitôm da bu hóc ñandê ô yac neñ sac ñagêyô, ma dakêñ whinj bu

dac nan in k c sin, nan h  wamba yac su t n An t . Nal n dinan in t c as  bu in An t  git n. Bu in g lic sac git m gün  ambwa dom, magoc lau nan söküm sac mu n-nga, nan in h   ac si yom d n. Ma in k c nd   al m d n ²⁶ e in k n lau hon si sac  ag y  pi Yisu. Bocdinan kwahic dec An t  t c as  bu in dau in git n, ma in k masan l n bu sam lau nan s k n whin Yisu, nan bu lau git n.

²⁷ Bocdinan  amalac dan git m dom bu toc dau sa. Nahu bu An t  oc lic  amalac dan bu  amalac git n tu l n yomsu-nga dom, magoc tu l n dak n whin Yisu-nga. ²⁸ M t  nan yac ahoc as , nan s m bu yac dati lau git n tu yac ne  dak n whin-nga, ma tu yac ne  sakin tanjuc yomsu-nga dom. ²⁹ Bocke? An t  in lau Israel-nga tawasê si An t , me? Mba! In lau Israel-nga si An t , ma lau game n apa-nga si An t  bocdinan. ³⁰ Bu An t  tigen d  mbo, nan sam lau hon nan s k n whin Yisu bu lau git n, lau nan sênjuc pwac s s   amlic  at -nga, ma lau nan sênjuc pwac dau dom bocdinan. ³¹ Magoc mac gauc g m bocke? Yac as m yom pi l n dak n whin-nga tu bu asen Moses nd  yomsu su-nga, me? A  was m t n mac, mba and ! Yac apuc yomsu dau d n.

4

Abraham k n whin An t  dec ti  nac git n

¹ Gauc nem aban Abraham nd  l n, oc wh  g n sake sa t n yac? ² An t  sam Abraham bu  nac git n tu g n nan in dau k m-nga, a? Bu bocdinan, dec oc t m bu Abraham toc dau sa. Magoc An t  g lic in  al n bocdinan dom. ³ Bu s to yom y c, nan s m bocdec bu:

Abraham k n whin An t , ma tu dinan-nga An t  g lic in bu  nac git n. *[Gen 15:6]*

⁴  nac nan k m gwelen nan k c in nd   a li sa t m mwasin  ambwa dom. In tap  a li dau sa tu in k m gwelen-nga. ⁵ Magoc asa nan bu k n whin An t , dec An t  oc êmwasin in  ambwa ma lic in bu  amalac git n. In tap mwasin dau sa tu in k m gwelen dan-nga dom, magoc tap sa  ambwa tu in nd  k n whin-nga. An t  dau k masan l n bu lau sac s ti lau git n.

⁶ Kin Dawid s m yom kain tigen pi  amalac nan An t  kêmwasin ma sam in bu  amalac git n, nan tap mwasin dau sa  ambwa, ma tu gwelen nan in k m-nga dom. Dawid to yom ma wh   amalac kain dinan nd  nahu atac  ayham-nga sa bocdec bu:

⁷ Mac lau nan An t  suc mac nem sac kwi ma hu  ayom sin, nan atac  ayham sa. ⁸ Ma am asa nan An t  suc nem giso kwi ma oc gauc nem tiyham dom, nan atac  ayham sa bocdinan. *[BW 32:1-2]*

⁹ Mac gauc g m bocke? Yom dau gic wa  lau Israel-nga nan sênjuc pwac s s   amlic  at  su-nga, nan tawasê, me gic wa  lau nan sênjuc pwac dau dom, nan s whin? Yac as m su, bu An t  g lic Abraham bu  nac git n tu in nd  k n whin-nga. ¹⁰ Bocke? S s  Abraham nd   amlic  at  su, dec An t  g lic in bu  nac git n, me? Was m mba. An t  sam in bu  nac git n mu n su. ¹¹ T n t m s s  Abraham su dom, nan in k n whin, dec An t  sam in bu  nac git n. Ma tinambu An t  kêmatin pwac s s   amlic-nga t n in, git m d h n dan, bu puc yom pi in ti  nac git n tu k n whin-nga, nan d n. Bocdinan Abraham in ti lau game n apa-nga nan s s   ac dom magoc s k n whin, nan hon si damba. Ma tüm An t  sam Abraham bu  nac git n, goc  al n tigen An t  oc sam lau dau bu lau

gitêḅ. ¹² Ma lau Israel-ḅga naḅ sêḅkuc pwac sêsê ḅamlic-ḅga, naḅ bu sêkêḅ whiḅ, dec Abraham ti ḅac si damba bocdinaḅ. Bu ḅac lau dau sêḅkuc Abraham ndê lêḅ kêḅ whiḅ-ḅga, naḅ iḅ kêkuc têḅ têm sêsê iḅ su dom.

¹³ Anötö gêm mbec Abraham ma gic bata yom têḅ iḅ ti iḅ ndê lau wakuc, bu ḅac oc sêwêkaiḅ nom sambuc. ḅac sêtap mbec dau ḅa-ḅandô sa tu lêḅ sêkêḅ whiḅ-ḅga naḅ kôm ḅac sêti lau gitêḅ yêc Anötö aḅgô-ḅga, ma tu sêḅkuc yomsu-ḅga dom. ¹⁴ Lau bu sêtap Anötö ndê mbec ḅamwasiaḅ sa tu sêḅkuc yomsu-ḅga, dec lêḅ dakêḅ whiḅ-ḅga gitôm gêḅ ḅambwa, ma mwasiaḅ naḅ Anötö gic bata bu kêḅ têḅ Abraham, naḅ gitôm gêḅ ḅambwa bocdinaḅ. ¹⁵ ḅahu bu lau hoḅ naḅ sêḅgili Moses ndê yomsu ma sêkôm sac, naḅ sic waê bu oc sêtap Anötö ndê atac ḅandê sa. Yomsu bu mba, goc yom taḅgili yomsu-ḅga mba bocdinaḅ.

¹⁶ Ma bocdinaḅ lau naḅ sêkêḅ whiḅ, naḅ sêtap yom naḅ Anötö gic bata têḅ Abraham, naḅ ḅa-ḅandô sa gitôm mwasiaḅ ḅambwa. Ma Anötö puc yom naḅ iḅ gic bata têḅ Abraham ndê lau wakuc, naḅ dôḅ. Iḅ puc dôḅ têḅ lau Israel-ḅga naḅ sêkôc iḅ ndê yomsu sa, naḅ tawasê dom, magoc puc dôḅ têḅ lau naḅ sêḅkuc Abraham ndê lêḅ kêḅ whiḅ-ḅga sêwhiḅ. Tu dinaḅ-ḅga Abraham ti yac hoḅ neḅ damaḅ. ¹⁷ Tôm yom naḅ Anötö sôm têḅ Abraham, naḅ sêto yêc bocdec bu:

Aô wakôm am ti lau toḅ daêsam si damba. *[Gen 17:5]*

Bocdinaḅ Abraham naḅ kêḅ whiḅ Anötö, naḅ ti yac hoḅ neḅ damaḅ yêc Anötö aḅgô-ḅga.

Ma Anötö, iḅ Anötö naḅ ndê ḅaclai atu yêc bu uḅ lau batê sa sêmbo tali tiyham, ma bu sôm yom ḅa awha goc gêḅ naḅ yêc dom, naḅ meḅ hóc asê. ¹⁸ Abraham takwê gêḅ naḅ lau hoḅ gauc gêm bu tôm

dom bu oc ḅandô sa. Ma Anötö tôc tata hoḅ têḅ Abraham goc sôm têḅ iḅ bu:

Am nem wakuc oc sêtôm dinaḅ.

[Gen 15:5]

Abraham kêḅ whiḅ Anötö, dec kôm iḅ ti lau toḅ daêsam si damba. ¹⁹ Abraham kêyalê bu iḅ ndê yala ti 100 su, ma iḅ ndê licwalô pacndê su. Ma iḅ kêyalê bu Sara ndê têm kôc balêkoc-ḅga pacndê. Tigeḅ iḅ kôc iḅ ndê kêḅ whiḅ dôḅ ḅaḅga, ²⁰ ma atac lu-lu dom pi gêḅ naḅ Anötö gic bata têḅ iḅ. Iḅ kêḅ whiḅ ḅaḅga, ma po Anötö ndê waê sa. ²¹ Iḅ kêyalê tidôḅ bu Anötö ndê ḅaclai yêc bu kôm gêḅ naḅ iḅ gic bata, naḅ ḅandô sa. ²²⁻²³ Tu dinaḅ-ḅga dec sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö gêlic iḅ bu ḅac gitêḅ. *[Gen 15:6]*

Yom dau sêto tu Abraham tawasê-ḅga dom. ²⁴ Sêto tu yac lau naḅ dakêḅ whiḅ Anötö naḅ uḅ yac neḅ Pômdau Yisu sa yêc lau batê-ḅga. Tu yac neḅ dakêḅ whiḅ-ḅga, dec Anötö oc lic yac bu lau gitêḅ bocdinaḅ. ²⁵ Anötö kêḅ Yisu mbac ndu tu yac neḅ sac-ḅga, ma uḅ iḅ sa tiyham dec kêmasaḅ lêḅ bu dati lau gitêḅ.

5

Dati lau gitêḅ ḅa-ḅandô

¹ Bocdinaḅ, tu yac neḅ dakêḅ whiḅ-ḅga, dec Anötö gêlic yac bu lau gitêḅ. Ma tu yac neḅ Pômdau Yisu Kilisi-ḅga, dec dambo Anötö aḅgô-ḅga ti atac pa su eḅ. ² Yisu gêlêc gatam su têḅ yac bu dambo Anötö ndê mwasiaḅ ḅalôm, tu yac neḅ dakêḅ whiḅ-ḅga. Yac datap mwasiaḅ dau sa su, ma bocdinaḅ dec dambo ti atac ḅayham tu gêḅ naḅ dakêḅ batanaḅ dambo, naḅ bu oc datap Anötö ndê ḅawasi sa. ³ Ma gêḅ daḅ tiyham. ḅawapac bocke naḅ dahôc tu dakêḅ whiḅ Yisu-ḅga, naḅ dahôc ti atac ḅayham bocdinaḅ. Bu yac taḅjalê bu gêḅ wapac naḅ

pi yac, nan gêm yac sa bu dalhac njannga. ⁴ Ma yac bu dati lau dalhac njannga-nga, dec tôc asê bu yac lau nan datôm bu dahôc gêlêc saê. Ma tu yac dahôc gêlêc saê-nga, dec puc yac dôḅ bu dakêḅ batanḅ gêḅ nan Anötö gic bata. ⁵ Ma yac neḅ dakêḅ batanḅ oc ḅandô mbasi dom, ma bocdinaḅ yac oc mayanḅ daunḅ dom. Bu yac tanjalê Anötö ndê mêtê atac whiḅ yac-nga su, tu Njalau Dabuḅ nanḅ inḅ kêḅ sip yac neḅ ḅalôm-nga.

Yisu Kilisi hê wamba Anötö tu yac-nga

⁶ Têḅ têm yac tanjalê Anötö su dom, ma licwalô mba tu danem daunḅ sa-nga, nanḅ Anötö kêḅinḅ Yisu bu mbac ndu tu yac-nga, tôḅ têm nanḅ inḅ dau kêyaliḅ sa su. ⁷ Lau danḅ oc sêmbac ndu tu ḅamalac gitêḅ danḅ-nga dom. Me mac gauc gêm bocke? ḅamalac danḅ oc tôḅ bu puc dau dôḅ ma mbac ndu tu ḅamalac ḅayham danḅ-nga, me mba? ⁸ Tigeḅ Kilisi mbac ndu tu yac lau dakôm sac-nga. Ma ḅalêḅ dinaḅ dec Anötö tôc inḅ ndê atac whiḅ yac asê.

⁹ Kwahic dec yac lau nanḅ dakêḅ whiḅ Yisu, nanḅ dati lau gitêḅ tu dac nanḅ inḅ kêc siḅ-nga. Ma bocdinaḅ yac tanjalê tidôḅ bu Yisu oc nem yac sa, têḅ ndoc Anötö êḅsahê lau hoḅ-nga. Ma yac oc datap Anötö ndê atac ḅandê sa dom. ¹⁰ Muḅ-nga yac neḅ sac kôm yac dambo datôm Anötö ndê ḅacyo, magoc inḅ hê wamba yac ḅa inḅ ndê Atu ndê mbac ndu. Kwahic dec inḅ hê wamba yac su, ma inḅ ndê Atu mbo tali tiyham, dec tanjalê bu yomandô, inḅ oc nem yac si têḅ bêc ḅambu-nga. ¹¹ Ma gêḅ danḅ whiḅ bocdec bu. Tu yac neḅ Pômdau Yisu Kilisi hê wamba yac têḅ Anötö-nga, dec yac dambo ti atac ḅayham atu, tu dati Anötö ndê lau-nga.

Adam ti dambac ndu ḅahu, ma Yisu ti dandöc tanḅli ḅahu

¹² Sac hôc asê nom tu ḅamalac tigeḅ-nga. Ma lêḅ dambac ndu-nga hôc asê nom tu sac-nga. Lau nom-nga hoḅ sêkôm sac, ma tu dinaḅ-nga ḅac sêmbac ndu. ¹³ Sac hôc asê nom muḅ su, ma tiḅambu Anötö kêḅ inḅ ndê yomsu têḅ Moses. Ma yomsu bu mba, goc ḅalêḅ mba bu Anötö hê lau si yom dôḅ tu sêḅgili yomsu-nga. ¹⁴ Bocdinaḅ lau nanḅ sêḅkuc Adam e meḅ têḅ têm nanḅ Anötö kêḅ yomsu têḅ Moses, nanḅ sêḅgili Moses ndê yomsu dau ḅadaḅ dom. Magoc Anötö gic yomsu ḅgac ḅamata-nga Adam, ma inḅ kêgili yomsu dau. Ma lau nanḅ sêḅkuc Adam, nanḅ sêmbac ndu tu sêwêkaiḅ inḅ ndê sac ḅagêyô-nga. ḅgac ḅamata-nga Adam inḅ tôḅ dôḅôḅ nanḅ danem dôḅôḅ whiḅ ḅgac nanḅ meḅ sa kêkuc inḅ. ¹⁵ Lau daêsam sêmbac ndu tu ḅgac tigeḅ ndê sac-nga. Magoc Anötö ndê mwasinḅ nanḅ kêḅ ḅambwa têḅ lau tu ḅgac tigeḅ Yisu Kilisi-nga, nanḅ gêm lau daêsam sa kêlêc. Bocdinaḅ gêḅ lu dinaḅ, Anötö ndê mwasinḅ ma Adam ndê sac, nanḅ sêtôm dau dom. ¹⁶ Yomandô. Anötö ndê mwasinḅ hôc gêlêc ḅgac tigeḅ ndê sac. Bu ḅgac tigeḅ ndê sac hê Anötö ndê matôc pi lau daêsam, magoc lau sac daêsam sêti lau gitêḅ tu Anötö ndê mwasinḅ-nga. ¹⁷ Tu ḅgac tigeḅ ndê sac-nga, dec ḅaclai dambac ndu-nga gêm gôliḅ lau nom-nga hoḅ. Magoc tu ḅgac tigeḅ Yisu Kilisi-nga, lau nanḅ sêtap Anötö ndê mwasinḅ sêti lau gitêḅ-nga sa, nanḅ oc sêmbo tali ma sênem gôliḅ sêwhiḅ inḅ têḅ têm ḅambu-nga.

¹⁸ Bocdinaḅ, lau hoḅ sic waê bu sêtap matôc sa tu sac tigeḅ dinaḅ-nga. Magoc lau hoḅ nanḅ sêkêḅ whiḅ, nanḅ sêti lau gitêḅ ma sêtap mwasinḅ dandöc tanḅli-nga sa, tu gwelêḅ gitêḅ tigeḅ nanḅ Yisu Kilisi kôm-nga. ¹⁹ B u ḅgac tigeḅ danḅgapêc têḅ Anötö, dec lau daêsam sêti lau sêkôm sac-nga. Magoc ḅgac tigeḅ danḅga wambu Anötö, dec kêmasanḅ

lêḅ bu lau daêsam oc tòm bu sêti lau gitêḅ.

²⁰ Lau hoḅ sêwêkain Adam ndê sac ḅagêyô, magoc Anötô kêḅ ndê yomsu têḅ lau tu bu sêḅyalê si sac-ḅga. Magoc têḅ ndoc lau si sac kêsôwec tiatu, naḅ Anötô ndê mwasiḅ suc sac kwi-ḅga kêsôwec tiatu andô hôc gêlêc sac su. ²¹ Têḅ ḅamata-ḅga sac gêm gôliḅ lau hoḅ ma tu dinaḅ-ḅga ḅac sêmbac ndu. Ma ḅalêḅ tigeḅ kwahic dec Anötô ndê mwasiḅ gêm gôliḅ lau naḅ sêkêḅ whiḅ ma sêti lau gitêḅ, ma kêḅ ḅac sêndôc tali ḅapaḅ tu yac neḅ Pômdau Yisu Kilisi-ḅga.

6

Dapuc dômwêḅ sac tu Kilisi-ḅga

¹ Mac gauc gêm bocke? Yac dakôm sac ḅapaḅ bu Anötô ndê mwasiḅ suc sac kwi-ḅga êḅsôwec tiatu ḅapaḅ, me? ² Mba andô! Yac dahu mêtê sac siḅ su, gitôm lau batê naḅ sêhu gêḅ nom-ḅga siḅ. ³ Angô. Busaḅḅu naḅ piḅ yac dôḅ tam damiḅ Yisu Kilisi, naḅ piḅ yac dôḅ tam damiḅ iḅ ndê mbac ndu whiḅ. Mac aḅyalê yom dau, me mba? ⁴ Mac aḅyalê bu Yisu Kilisi mbac ndu ma sêḅsuhuḅ iḅ. Ma busaḅḅu naḅ yac daliḅ su, naḅ gitôm Anötô kêsuhuḅ yac dawhiḅ Yisu Kilisi. Ma tu dinaḅ-ḅga tôm Damaḅ uḅ Yisu sa akêḅ lau batê-ḅga ḅa iḅ ndê ḅaclai ti ḅawasi atu, dec kwahic dec iḅ gêlic yac gitôm lau naḅ sêtisa tiyham, ma bocdinaḅ taḅsêlêḅ ti dasa neḅ lêḅ tiwakuc.

⁵ Busaḅḅu naḅ daliḅ, naḅ piḅ yac dôḅ tam damiḅ Yisu ndê mbac ndu, dec tòm yac dambac ndu dawhiḅ iḅ. Ma piḅ yac dôḅ tam damiḅ iḅ ndê tisa akêḅ lau batê-ḅga bocdinaḅ. ⁶ Tu dinaḅ-ḅga dec aḅyalê ḅapep bu yac neḅ ḅalôm akwa sac-ḅga, naḅ Anötô gic pi a gicso dau whiḅ Yisu, tu bu ḅalôm akwa nem gôliḅ yac dom, ma dambo datôm lau akiḅ mêtê sac-ḅga tiyham dom.

⁷ Bu yac dambac ndu dawhiḅ Kilisi su, ma asa naḅ mbac ndu su, naḅ Anötô kêḅḅapwêc iḅ su yêc sac ḅa-ḅaclai.

⁸ Yac dambac ndu su dawhiḅ Kilisi, ma bocdinaḅ yac dakêḅ whiḅ bu yac oc dambo taḅli dawhiḅ iḅ. ⁹ ḅahu bu yac taḅyalê bu Anötô uḅ Kilisi sa akêḅ lau batê-ḅga, ma tu dinaḅ-ḅga tôm dom bu iḅ mbac ndu tiyham. ḅaclai dambac ndu-ḅga oc êḅḅwiniḅ iḅ tiyham dom. ¹⁰ Bu iḅ mbac ndu, ma iḅ ndê mbac ndu tigeḅ dinaḅ gêmliḅ lau hoḅ si sac ḅatôp. Ma kwahic dec iḅ mbo tali tiyham, ma mbo tali tu bu po Anötô ndê waê sa-ḅga.

¹¹ ḅalêḅ tigeḅ akôc gauc pi daôm bocdec bu, mac ahu mêtê sac siḅ su, gitôm lau batê sêhu gêḅ nom-ḅga siḅ. Ma kwahic Anötô piḅ mac dôḅ am damiḅ Yisu Kilisi, dec mac ambo tamli awhiḅ iḅ, tu bu apo Anötô ndê waê sa-ḅga. ¹² Sac tac whiḅ bu ti nem ḅadau, ma hê mac bu akôm mêtê sac ḅapaḅ. Bocdinaḅ ayob daôm bu sac nem gôliḅ mac nem ḅamlic ḅagêḅ daḅ dom. ¹³ Ayob taḅôm ti amam ma ḅamlic ḅagêḅ hoḅ bu sênem akiḅ sac dom. Magoc akêḅ daôm sambuc têḅ Anötô, atôm lau naḅ sêtisa akêḅ lau batê-ḅga ma sêmbo tali. Ma akêḅ nem ḅamlic ḅagêḅ hoḅ tu anem akiḅ Anötô-ḅga, ma akôm mêtê gitêḅ eḅ. ¹⁴ Bu iḅ solop dom bu sac ti ḅadau mac tiyham. ḅahu bu mac ambo yomsu ḅapu tôm muḅ-ḅga lê dom, kwahic dec mac ambo Anötô ndê mwasiḅ ḅapu.

Dati Anötô ndê lau akiḅ lêḅ gitêḅ-ḅga

¹⁵ Mac gauc gêm bocke? Yac dambo yomsu ḅapu dom, magoc dambo Anötô ndê mwasiḅ ḅapu. Bocdinaḅ yac oc dakôm sac ḅapaḅ, a? Aô wasôm têḅ mac, mba andô! ¹⁶ Angô su naḅ. Gêḅ bocke naḅ mac asôc ḅapu, naḅ ti nem ḅadau. Sac bu ti nem ḅadau, dec mac oc awêkain

sej ambac ndu-nga. Magoc mac bu akêj Anötö ti nem n̄adau ma danjam wambu in̄, dec mac oc ati lau gitêj. Mac anyalê yom dau, me mba? ¹⁷ Muñ-nga mac ati mêtê sac ndê lau akiñ n̄ambwa. Magoc danem danje Anötö bu kwahic dec mac akêj nem n̄alôm sambuc bu danjam wambu yom nan̄ yac andôhôn̄ mac, ma akôc sa su. ¹⁸ Kilisi kêgapwêc mac su yêc sac n̄a-n̄aclai, ma mac ac waê bu asa Anötö ndê lêj gitêj, gitôm lau akiñ sic waê bu danja wambu si n̄adaui.

¹⁹ Mac nem gauc sa pi lau sêkêj whiñ-nga si lêj wakuc dom, dec aô gam dôhôn̄ pi lau akiñ n̄ambwa ti n̄adaui nom-nga si lêj, bu wawhê sa yêc awê têtj mac. Muñ-nga mac akêj nem amam ti gahim ma mac nem gêtj hon̄ tu sênem akiñ mêtê sac ma mêtê n̄adômbwi-nga. Magoc kwahic dec akêj nem gêtj hon̄ bu ati lau akiñ nan̄ sêsa lêj gitêj en̄, e ati lau dabuñ. ²⁰ Têtj ndoc mac ambo atôm lau akiñ mêtê sac-nga, nan̄ mac ac ahê lêj gitêj gacgen̄. ²¹ Muñ-nga lê mac atap n̄andô n̄ayham bocke sa tu lêj nan̄ kwahic dec kêtj maya mac nan̄-nga? Lêj sac-nga dau nan̄ n̄a-n̄andô dambac ndu goc. ²² Magoc kwahic dec Kilisi kêgapwêc mac su yêc mêtê sac, ma mac ati Anötö ndê lau akiñ. Ma sakiñ wakuc dindec n̄a-n̄andô, nan̄ mac ati lau dabuñ ma oc andôc tamli n̄apan̄. ²³ Bu n̄aôli nan̄ gic waê lau nan̄ sêsa lêj sac-nga, nan̄ sêmbac ndu. Magoc mwasin̄ nan̄ Anötö bu kêtj n̄ambwa têtj yac lau nan̄ dakêj whiñ, nan̄ dandôc tan̄li n̄apan̄, tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

7

Pol whê yomsu, ma N̄alau Dabuñ si gôlin̄ sa

¹ O asidôwai, mac lau nan̄ anyalê yomsu tidôn̄. Mac anyalê su bu yomsu hêganôn̄ lau têtj ndoc sêmba tali en̄. ² Akôc gauc pi yomsu

lauwhê ti n̄gac sênem dau-nga. Awhê dan̄ bu nem n̄gac sa su, nan̄ goc yomsu dau sô in̄lu nakweñ dôj, tôm têtj nakweñ mbo tali. Magoc in̄ nakweñ bu mbac ndu, goc awhê dau mbo yomsu dau ndê gôlin̄ n̄apu tiyham dom. ³ In̄ bu nem n̄gac wakuc têtj têtj nakweñ mbo tali dôj mbo, nan̄ dasam in̄ bu awhê kôm mockaiñ-nga. Magoc in̄ nakweñ bu mbac ndu, goc yomsu sô in̄lu dôj-nga pacndê, ma in̄ bu nem n̄gac wakuc, goc dasam in̄ bu awhê mockaiñ-nga dom.

⁴ Ma n̄alêj tigen̄ anen̄ asidôwai, tu Anötö piñ mac dôj am damiñ Kilisi-nga, dec tôm mac ambac ndu su, ma ambo yomsu ndê gôlin̄ n̄apu tiyham dom. Ma kwahic dec mac atap nem n̄adau wakuc sa, nan̄ Anötö un̄ in̄ sa akêj lau batê-nga. Tu dinan̄-nga dec yac danem n̄andô n̄ayham tu Anötö-nga dandic n̄awaê. ⁵ Bu têtj ndoc yac dakêj whiñ su dom, nan̄ yac neñ n̄alôm akwa gêm gôlin̄ yac. Ma mêtê sac nan̄ yomsu sôm bu dakôm dom, nan̄ n̄alôm akwa kac yac bu dakôm. Ma mêtê dau n̄a-n̄andô nan̄ dawêkaiñ sej dambac ndu-nga. ⁶ Magoc kwahic dec yac dambac ndu su ma dahu gêtj nan̄ sô yac dôj, nan̄ sin̄. Kilisi kêgapwêc yac su yêc yomsu akwa nan̄ sêto su yêc, ma kwahic dec tam akiñ Anötö ma tan̄kuc lêj wakuc nan̄ N̄alau Dabuñ tôc têtj yac.

Moses ndê yomsu tôc sac asê tiawê

⁷ Bocdinan̄ dasôm yom bocke pi yomsu? Yomsu in̄ gêtj sac me? Mbasi andô! Yomsu bu yêc dom, dec aô oc wan̄yalê mêtê sac n̄alêj nde? Yomsu dan̄ sôm bu, “Tamgatu gêtj dom.” Ma tu dinan̄-nga dec aô kayalê bu mêtê tan̄gatu gêtj-nga in̄ mêtê sac. ⁸ Magoc sac kêsâlê lêj bu êngilí anen̄ n̄alôm e tan̄gatu gêtj n̄apan̄, ma yomsu n̄ayao tôc lêj dau têtj sac. Yomsu bu mba, goc sac n̄a-n̄aclai dau oc pacndê bocdinan̄.

⁹ Muñ-nga aõ kayalê yomsu dom, ma gambo ñayham ma gauc gêm sac dom. Magoc têtj ndoc aõ kadôhôn yomsu, nañ sac ña-ñaclai tisa ti ñannga e aõ kayalê bu gawêkaiñ señ wambac ndu-nga. ¹⁰ Aõ gatap sa bu yomsu hoñ nañ Anötö kêñ tu bu wê lau sêsa señ sêmbo tali-nga, nañ wê aõ gasa señ wambac ndu-nga. ¹¹ Nahu bu yomsu dau kêñ ñasawa têtj sac, dec sôc meñ e ndê ñaclai tim aõ, ma wê aõ gasa señ wambac ndu-nga. ¹² Bocdinañ dasôm sake? Dasôm bu yomsu dau inñ sac, a? Mba! Ñagôlinñ hoñ nañ Moses to, nañ gêtj dabuñ. Ma Anötö ndê yomsu hoñ, nañ gêtj dabuñ, ma gitêtj, ma ñayham.

¹³ Mac gauc gêm bocke? Gêtj ñayham dinañ wê aõ gasa señ wambac ndu-nga? Mba andô! Magoc tu yomsu-nga dec aõ kayalê bu gakôm sac ma gawêkaiñ señ wambac ndu-nga. Ma yomsu dau tôc asê bu mêtê sac inñ gêtj sac sambuc.

Ñalôm akwa ndê lêñ so Nalau Dabuñ ndê lêñ

¹⁴ Yac tañyalê bu Anötö ndê yomsu inñ Nalau Dabuñ ndê gêtj. Magoc aneñ ñalôm akwa kêkuc Nalau ndê lêñ dom, dec aõ gati ñgac akiñ mêtê sac-nga. ¹⁵ Bu gêtj nañ aõ gakôm, nañ kayalê dom. Mêtê nañ aõ tac whiñ bu wakôm, nañ gakôm dom. Magoc mêtê nañ aõ atac tec, nañ gakôm ñapañ. ¹⁶ Mêtê sac nañ gakôm, nañ yomsu dau sôm bu mêtê so. Ma tu aõ dauñ atac tec mêtê sac nañ gakôm-nga, dec galic bu yomsu inñ solop ma ñayham. ¹⁷ Bocdinañ dec aõ dauñ gakôm gêtj dau dom, magoc sac nañ yêc aneñ ñalôm, dec kêgilí aõ bu wakôm gêtj dau. ¹⁸ Aõ kayalê bu gêtj ñayham dañ yêc aneñ ñalôm akwa dom. Bu aõ tac whiñ bu wakôm mêtê ñayham, magoc aõ gakôm dom. ¹⁹ Bu aõ gakôm mêtê nañ aõ atac whiñ bu wakôm, nañ dom, magoc

mêtê nañ aõ atac tec bu wakôm, nañ dec aõ gakôm ñapañ. ²⁰ Ma tu gakôm gêtj nañ aõ atac tec bu wakôm-nga, goc wasôm bu aõ dauñ gakôm gêtj dau dom, magoc sac nañ yêc aneñ ñalôm, dec kêgilí aõ bu wakôm gêtj dau.

²¹ Bocdinañ aõ gatap ñagôlinñ bocdec sa yêc aneñ ñalôm. Aõ bu wakôm mêtê ñayham, magoc sac kêti aõ ahuc ñapañ. ²² Bu yêc aneñ gatuñ aõ galic Anötö ndê yomsu gitôm gêtj atac whiñ-nga. ²³ Magoc aõ kasahê bu ñagôlinñ dau-nga dañ gêm gôlinñ yêc aneñ ñamlic, ma bu wê aõ amanñ ti gahiñ ma aneñ gêtj hoñ bu sêkôm sac ñapañ. Ñagôlinñ sac-nga dau gic siñ têtj ñagôlinñ ñayham nañ aõ gauc gêm bu wakôm, ma kêgwiniñ aõ dôñ gitôm ñgac gapocwalô-nga. ²⁴⁻²⁵ Bocdinañ aõ wasôm yom bocdec bu. Aneñ gauc gêm bu wati ñgac akiñ nañ sôc Anötö ndê yomsu ñapu, magoc aneñ ñalôm akwa gêm akiñ ñagôlinñ sac-nga ñapañ. Oyaê, asa oc êñgaho aõ ñgac sac dec su, yêc ñalôm akwa nañ wêkaiñ señ wambac ndu-nga? Magoc kwahic dec Anötö kêgaho aõ su, ma tu dinañ-nga dec wanem danje inñ tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

8

Dambo tañli tu Nalau Dabuñ-nga

¹ Bocdinañ dec yac lau nañ Anötö piñ yac dôñ tam damiñ Yisu Kilisi, nañ kwahic dec tañyalê bu yac oc datap matôc sa dom andô. ² Nahu bu Nalau gêm gôlinñ yac, ma kêñ yac dambo tañli tu Yisu Kilisi-nga, ma kêgapwêc yac su yêc ñaclai sac ti dambac ndu-nga nañ muñ-nga gêm gôlinñ yac. ³ Tu yac neñ ñalôm akwa-nga, dec gitôm dom bu tañkuc Anötö ndê yomsu. Ma bocdinañ yomsu dau gitôm dom bu kôm yac dati lau gitêtj. Magoc Anötö kêmasañ lêñ bu kôm yac dati lau gitêtj bocdec bu. Inñ kêkiñ inñ ndê Atu tigenñ meñ mbo

nom ti ñamalac tòm lau sac nom-
 ñga. Ma kên in ti da tu yac neñ sac-
 ñga. Ñalên dinañ Anötö kên ñamalac
 hoñ si sac ñagêyô pi ndê Atu ma
 kêmatôc in gitôm ñamalac sac dañ.
 4 Inj kôm gên dau, tu bu yac dasa neñ
 lên tanjuc ñalôm akwa dom, magoc
 dasa neñ lên tòm Ñalau Dabuñ gêm
 gôlin yac, dec dakôm mêtê gitên eñ,
 tòm yomsu tóc tên yac.

5 Lau nañ sêsa si lên sênkuc
 ñalôm akwa, nañ gauc gêm mêtê
 nañ ñalôm akwa kôm, nañ ñapañ.
 Magoc lau nañ sêsa si lên tòm Ñalau
 Dabuñ gêm gôlin ñac, nañ gauc
 gêm mêtê nañ Ñalau tac whin bu
 sêkôm, nañ ñapañ. 6 Ñamalac nañ
 ndê gauc sap mêtê ñalôm akwa-
 ñga dôn ñapañ, nañ gacgen mbo señ
 mbac ndu-ñga. Magoc asa nañ ndê
 gauc sap mêtê nañ Ñalau Dabuñ tac
 whin, nañ dôn ñapañ, nañ mbo señ
 ndôc tali-ñga ma tap yom malô sa.
 7 Bu gauc ñalôm akwa-ñga, inj êlêmê
 kên kisa tên Anötö, ñahu bu inj sôc
 Anötö ndê yomsu ñapu dom, ma bu
 gauc nem bu sôc ñapu, dec oc tòm
 dom. 8 Lau nañ si ñalôm akwa gêm
 gôlin ñac, nañ oc tòm dom bu Anötö
 lic ñac ñayham.

9 Magoc ñalôm akwa gêm gôlin
 mac dom, Anötö ndê Ñalau mbo
 mac nem ñalôm ma gêm gôlin mac.
 Kilisi ndê Ñalau bu mbo mac nem
 ñalôm dom, dec mac ati Kilisi ndê
 gên dom. 10 Mac nem ñamlic wêkain
 señ ambac ndu-ñga tu mac akôm
 sac-ñga. Magoc Kilisi mbo mac
 nem ñalôm ma Anötö gêlic mac bu
 lau gitên, ma tu dinañ-ñga dec mac
 nem gatôm wêkain señ ambo tamli-
 ñga. 11 Anötö nañ uñ Yisu Kilisi sa
 akên lau batê-ñga, nañ ndê Ñalau
 mbo nem ñalôm, ma bocdinañ dec
 Anötö oc uñ mac nem ñamlic nañ
 wêkain señ ambac ndu-ñga, nañ sa
 mbo tali tiyham tu inj ndê Ñalau-
 ñga.

*Ñalau Dabuñ kôm yac dati Anötö
 ndê balêkoc*

12 Bocdinañ asidôwai, lên wakuc
 yêc nañ gic yac ñawaê bu tanjuc-
 ñga, ma dasa lên ñalôm akwa-ñga
 tiyham dom. 13 Ñahu bu asa nañ
 sa lên dinañ, oc mbac ndu. Magoc
 mac bu apuc dômwêm mêtê ñalôm
 akwa-ñga ña Ñalau ndê ñaclai, dec
 mac oc ambo tamli. 14 Bu lau nañ
 Anötö ndê Ñalau gêm gôlin ñac, nañ
 sêti Anötö ndê balêkoc. 15 Mac akôc
 Ñalau dau su, ma inj kôm mac ati lau
 akiñ nañ atôc nem ñadau, nañ dom.
 Mba! Ñalau dau kôm mac ati Anötö
 ndê atui awhê ma ñgac, ma tòm
 bu ata Anötö bocdec bu, “Damañ,
 Damañ.” 16 Ma Ñalau dau gêm yac
 neñ gatun sa, dec tanjalê bu dati
 Anötö ndê balêkoc, yomandô. 17 Ma
 yac bu dati Anötö ndê balêkoc, dec
 yac oc dawêkain Anötö ndê gên
 lênsêm dawhin Kilisi. Yomandô!
 Yac bu tanjuc Kilisi ndê lên hóc
 ñandê-ñga, dec oc datap ñawasi sa
 dawhin inj bocdinañ.

*Ñawasi nañ oc meñ sa tên têm
 ñambu-ñga*

18 Tên ndoc aô gakôc gauc pi
 waên ñayham ti ñawasi nañ yac oc
 datap sa tên têm ñambu-ñga, nañ
 galic gên wapac hoñ nañ kwahic
 dec dahôc dambo nom, nañ gitôm
 gên saun. 19 Bu gên hoñ nañ Anötö
 kên yêc nom, nañ sêmbo sêtôm yac
 lau nañ dakên batan ma dahôn têm
 nañ Anötö oc tóc inj ndê balêkoc asê
 tiawê. 20 Bu gên hoñ nañ Anötö kên,
 nañ sêtisac sêwhin yac ñamalac. Gên
 dau si atac whin lên bocdinañ dom,
 magoc tên ndoc Anötö pucbo nom
 tu ñamalac si sac-ñga, nañ inj ndê
 yom kên sac gên hoñ. Magoc yac
 dakên batan 21 bu tinambu Anötö oc
 êngapwêc gên hoñ su yêc lên sêtisac-
 ñga. Ma tên têm dinañ ñawapac dau
 oc êngwiniñ yac lau nañ dati Anötö
 ndê balêkoc, me gên dañ nañ Anötö
 kên, nañ tiyham dom, ma yac ti gên
 hoñ oc dambo ñayham ma ti ñawasi
 eñ.

22 Yac tanyalê bu têtj têtj namata-nga e meŋ, gêtj hoŋ naŋ Anötö kêtj, naŋ sêhóc ŋawapac gitôm awhê naŋ bu kóc balêkoc, dec kêsahê ŋandê ma taŋ. 23 Ma ŋawapac dau kêtjwinij gêtj nom-nga tawasê dom, magoc kêtjwinij yac ŋamalac whiŋ, dec dambo ti danŋi yêc neŋ ŋalôm. Yomandô yac dakôc ŋalau Dabuŋ su gitôm gêtj ŋandô mbêc ŋayham. Tigeŋ gêtj ŋatô naŋ Anötö gic bata bocdec bu, iŋ oc kóc yac sa dambo dawhiŋ iŋ datôm iŋ ndê balêkoc, ma nem yac si yêc ŋawapac nom-nga, naŋ ŋandô sa su dom. Bocdinaŋ kwahic dec yac dahôŋ ti dakêtj batan gêtj ŋayham naŋ oc meŋ sa. 24 Têtj ndoc yac dakêtj whiŋ ma datap Anötö ndê mwasij nem yac si-nga sa, naŋ yac dakêtj batan bu oc datap gêtj dinaŋ sa whiŋ. Magoc yac neŋ dakêtj batan ŋahu sip gêtj naŋ datap sa su, naŋ dom. Yac bu datap sa su, dec yac oc dakêtj batan dom. 25 Kwahic dec yac dakêtj batan gêtj naŋ dalic su dom, ma dahôŋ dambo ti atac pa su eŋ.

ŋalau Dabuŋ gêm yac sa tu daten mbec-nga

26 Ma gêtj dan whiŋ bocdec bu. ŋalau Dabuŋ oc nem yac sa têtj ndoc yac bu daten mbec magoc dapônda dauŋ tu gêtj naŋ gic waê bu daten mbec pi-nga. ŋalau dau oc nem yac awhaŋ têtj Anötö, pi danŋi naŋ yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ tôm dom bu yac dauŋ dasôm asê. 27 Ma Anötö naŋ kêyalê ŋamalac si ŋalôm e pi sa, naŋ oc ŋgô mbec dau, ŋahu bu iŋlu ndê ŋalau sêkôm si gêtj hoŋ ŋa gauc tigeŋ. Ma ŋalau dau teŋ mbec tu lau dabuŋ-nga, kêkuc Anötö ndê atac whiŋ solop.

Gêtj dan gitôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiŋ

28 Ma yac lau naŋ Anötö kêgalêm yac sa dati iŋ ndê lau, tôm iŋ dau gauc gêm tidôn, naŋ tanyalê bu iŋ gêm gôliŋ gêtj hoŋ, bu ti yac lau

naŋ atac whiŋ iŋ, naŋ neŋ ŋayham. 29 Bu yac dahôc asê nom su dom, magoc Anötö kêyalê yac muŋ su, ma kêyalij yac sa bu oc datôm iŋ Atuŋgac dau. Ma bocdinaŋ iŋ ndê Atuŋgac ti ŋgac mbêc, ma yac dati iŋ asii ti lhuwêi daêsam. 30 Ma yac lau naŋ iŋ kêyalij yac sa gwanan su, naŋ iŋ kêgalêm yac, ma kêmasaŋ lêtj tu dati lau gitêtj ma datap iŋ ndê ŋawasi sa-nga.

31 Bocdinaŋ dasôm sake pi gêtj hoŋ naŋ Anötö kôm tu yac-nga? Yac bu dambo Anötö ndê mwasij ŋapu, dec ŋacyo bocke oc ku yac dulu? 32 Iŋ kêgamiŋ iŋ dau ndê Atu têtj yac dom, magoc kêkiŋ iŋ meŋ mbac ndu tu yac hoŋ-nga. Ma bocdinaŋ dec tôm dom bu iŋ êŋgamiŋ gêtj dan têtj yac, iŋ oc êmwasiŋ yac ŋa gêtj bocke naŋ dapônda naŋ. 33 Iŋ dau kêyalij yac sa, ma puŋ yac dôŋ ma sam yac bu lau gitêtj. Tu dinaŋ-nga dec asa gitôm bu oc êngôliŋ yom dan pi yac têtj iŋ? 34 Ma asa gitôm bu oc êmatôc yac ma seŋ yac su? ŋalêtj mba. ŋahu bu Yisu Kilisi naŋ mbac ndu ma Anötö uŋ iŋ sa mbo tali tiyham, naŋ ndöc Anötö ndê amba andô-nga, ma gêm yac awhaŋ têtj iŋ. 35-36 Ma asa oc tôm bu êŋgaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiŋ ŋalôm? ŋawapac daêsam sêyêc, tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Tôm bêt hoŋ lau tac whiŋ bu sêndic yac ndu tu am-nga.

ŋac sêlic yac datôm domba bu sêndic ndu-nga. [BW 44:22]

Yac bu dahôc ŋawapac me ŋandê, ma lau bu sêkêtj kisa yac me sêndic yac ŋa bien, me yac bu dapônda gêtj danaŋ-nga me ŋakwê, me yac bu datap gêtj ti ŋaclai naŋ bu seŋ yac su-nga sa, goc gêtj dinaŋ ŋadaŋ oc tôm dom bu êŋgaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiŋ ŋalôm. 37 Mba andô! Tu Kilisi naŋ atac whiŋ yac-nga, naŋ dec gêtj hoŋ dinaŋ ŋadaŋ oc tôm dom bu ku yac dulu. 38-39 Aêc! Aô kayalê tidôn bu gêtj

daŋ oc tòm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiŋ, naŋ datap sa tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga. Mba! Yac bu dambac ndu me dambo taŋli, yac bu dapi lôc baliŋ me dasip gwêc ŋalôm dandi, tigenŋ oc tòm dom bu daso Anötö ndê atac whiŋ. Ma aŋela me ŋalau sac me gêŋ kwahic dec-ŋga me gêŋ naŋ oc meŋ sa tiŋambu-ŋga, me ŋaclai tidau-tidau me gêŋ hoŋ naŋ Anötö kênŋ, naŋ ŋadaŋ oc tòm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiŋ.

9

Pol tawalô lau Israel-ŋga naŋ sêkênŋ whiŋ Yisu dom

¹ Tu Kilisi naŋ aô gakênŋ whiŋ-ŋga, dec aô wasôm yom ŋandô têtŋ mac. Aô oc waŋsau mac dom. Ma yêc aneŋ ŋalôm, naŋ ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ, dec kayalê tidôŋ bu aneŋ yom inŋ yom ŋandô eŋ. ² Aô wasôm têtŋ mac bu aneŋ ŋalôm ŋawapac ŋapaŋ ma kasahê ŋandê atu, tu lau Israel-ŋga daêsam naŋ sêkênŋ whiŋ Kilisi dom-ŋga. ³ Lau dau aneŋ asidôwai ti lhuŋwêi Israel-ŋga, naŋ yac mba ŋahu tigenŋ. Ma aô tac whiŋ ndu andô bu ŋac lau dau sêkênŋ whiŋ Kilisi. Aêc, tòm Anötö êmasuc aô su yêc Kilisi-ŋga, me lic aô gitôm ŋgac sac sambuc, magoc lêŋ dau bu nem ŋac sa tu sêkênŋ whiŋ Yisu-ŋga, dec aô oc walic ŋayham bu wahôc ŋawapac dau.

⁴ Lau Israel-ŋga dinaŋ Anötö kêyalinŋ ŋac sa bu sêti inŋ ndê lau, ma hoc inŋ ndê ŋawasi asê têtŋ ŋac. Inŋ kêmatinŋ pwac whiŋ ŋac si apai, ma gic bata gêŋ ŋayham daêsam tu nem ŋac sa-ŋga. Inŋ kênŋ yomsu ti sakinŋ lôm dabuŋ-ŋga têtŋ ŋac. ⁵ Ŋac hoŋ sêsa akêŋ apai naŋ Anötö dau kêyalinŋ sa sêti inŋ ndê lau. Ma lau Israel-ŋga si †Mesaya dau meŋ sa akêŋ apai dinaŋ si dac ŋapu. Kilisi dau dinaŋ inŋ Anötö ŋandô ma gêŋ hoŋ ŋadau, dec gic waê bu tampinŋ inŋ tòm bêc hoŋ. Yomandô!

Anötö ndê lêŋ êŋyalinŋ lau sa-ŋga

⁶ Anötö gic bata mwasiŋ hoŋ di-naŋ têtŋ lau Israel-ŋga. Magoc tu ŋac si daêsam sêkênŋ whiŋ Yisu dom-ŋga, dec dasôm bu Anötö ndê yom dau ŋandô mba lec dom. Mba! Ŋahu bu lau hoŋ naŋ sêsa akêŋ †Jakob, naŋ sêti lau Israel-ŋga ŋandô, naŋ Anötö kêyalinŋ ŋac sa, naŋ dom. ⁷ Ma ŋalêŋ tigenŋ, lau hoŋ naŋ sêsa akêŋ Abraham, naŋ dasam ŋac bu Abraham atui ŋandô dom. Tòm yom naŋ Anötö sôm têtŋ Abraham bocdec bu:

Lau oc sêsam lau wakuc naŋ sêsa akêŋ Aisak bu am nem gôlôwac ŋandô. *[Gen 21:12]*

⁸ Yom dau ŋahu bocdec bu, Ismael lu Aisak lu-lu sêsa akêŋ Abraham. Magoc Ismael ti ndê lau wakuc sêti lau Israel-ŋga ŋandô, naŋ Anötö sam bu inŋ ndê atui, naŋ dom. Magoc Aisak ti ndê lau wakuc naŋ Anötö kêmatinŋ pwac hêganôŋ ŋac, naŋ inŋ gêlic ŋac tòm Abraham ndê atui solop. ⁹ Bu Anötö kêmatinŋ pwac têtŋ Abraham bocdec bu:

Têtŋ yala daŋ niŋga goc aô wambu wameŋ, ma am nem awê Sara oc kôc nem atômŋgac daŋ su. *[Gen 18:10, 14]*

¹⁰ Ma gauc nem balêkoc lôcmpôŋ naŋ Rebeka kôc. Inŋ si damba tigenŋ, yac mba abanŋ Aisak. ¹¹⁻¹² Magoc Rebeka kôc inŋlu su dom, ma sêkôm gêŋ ŋayham me sac daŋ su dom, naŋ Anötö kêyalinŋ inŋlu si daŋ sa gwananŋ. Inŋ sôm yom têtŋ Rebeka bocdec bu:

Ŋgac atu oc nem akinŋ ŋgac sauŋ. *[Gen 25:23]*

Anötö kôm gêŋ dau kêkuc inŋ ndê lêŋ êŋyalinŋ lau sa-ŋga tòm inŋ dau gauc gêm, ma tu gwelenŋ naŋ ŋac dau sêkôm naŋ-ŋga dom. ¹³ Sêto Anötö ndê yom daŋ tiyham pi balê lu dau bocdec bu:

Aô atac whiŋ Jakob, magoc atac tec Iso. *[Mal 1:2-3]*

¹⁴ Bocdinaŋ oc dasôm sake? Dasôm bu Anötö ndê lêŋ êŋyalinŋ lau sa-ŋga inŋ solop dom, me? Mba

andô! ¹⁵ Bu in sôm yom têt Moses bocdec bu:

Aô oc tarwalô lau nanj aô atac whin bu tarwalô nac. Ma aô oc atac apu lau nanj aô atac whin bu atac apu nac. [Eks 33:19]

¹⁶ Bocdinañ Anötö kêyalin lau sa tu nac dau si atac whin me nac si gwelen-nga dom, magoc tu in dau ndê tawalô-nga.

¹⁷ Ma gêt dan tiyham. Sêto yom nanj Anötö sôm têt Parao yêc bocdec bu:

Aô gakêt am ti kin bu watôc aneñ naclai asê pi gêt nanj wakôm têt am, ma bu aneñ ñaê ñawaê sa ma nem nom ñagameñ sambuc ahuc. [Eks 9:16]

¹⁸ Ñalên dinañ Anötö tawalô lau nanj in tac whin bu tawalô, ma lau nanj in tac whin bu kôm nac si ñalôm ñadandi, nanj kôm ñadandi sa.

¹⁹ Ma mboe mac nem danj oc sôm yom têt aô bocdec bu, “Lên dau bu bocdinañ, dec tu sake-nga Anötö puc yac neñ giso asê? Bu Anötö kêmasañ lêt honj tidôn tôm in gauc gêm, dec asa gitôm bu sa lêt dau-nga danj?” ²⁰ Magoc aô wasôm têt am ñamalac bocke nanj gauc gêm bu sôm yom kainj dinañ pi Anötö. Bocke ma lôn andô danj oc sôm têt ñamalac nanj kêmasañ in ma ndac, “Tu sake-nga am kêmasañ aô kainj dindec?” ²¹ Yom dau solop dom. Bu ñamalac kêmasañ lôn-nga dau in ti ñadau. Ma in gitôm bu kôc nomdac ma êmasañ gêt ñayham tiwaê danj, me gêt ñambwa waêmbe danj, tôm in dau gauc gêm.

²² Ma ñalên tigenj Anötö in ñadau, ma tôm bu kôm tôm in atac whin. Lau nanj sêkôm sac sic waê bu sêninnga, ma Anötö bu tôc ndê atac ñandê ti in ndê ñaclai asê têt nac, dec oc tôm. Ma in bu gauc nem bu kôc ndê ñalôm dôñ, ma hê yom malô sa têt nac, dec oc tôm bocdinañ. ²³ In bu ênkuc lêt yom malô-nga dinañ, dec in oc kôm tu bu tôc in ndê

ñawasi atu asê têt lau nanj sic waê bu sêtap in ndê tawalô sa-nga. Lau dau in kêyalin nac sa gwanan su, bu sêwêkainj in ndê ñawasi. ²⁴ Yom dau hêganôn yac lau nanj Anötö kêgalêm yac sa, lau Israel, ma lau nanj lau Israel dom, nanj bocdinañ. ²⁵ Tôm Anötö ndê yom nanj propet Hosea to bocdec bu:

Lau nanj aneñ lau dom, nanj aô oc wasam nac bu aneñ lau. Ma bawhê nanj muñ-nga aô atac whin in dom, nanj aô oc wasam in bu aneñ bawhê atac whin-nga.

²⁶ Ma yêc gameñ tigenj nanj muñ-nga aô gasôm têt nac bu, “Aneñ lau mac dom,” nanj lau oc sêsam nac bu, “Anötö Tali Ñadau ndê balêkoc.” [Hos 2:23; 1:10]

²⁷ Ma propet Aisaya hoc yom asê pi lau Israel-nga bocdec bu:

Lau Israel-nga nac lau daêsam ñandô, gitôm ganjac gwêc-nga. Magoc Pômdau oc nem honj si dom, oc kôc ñandôlu enj sa.

²⁸ Bu yom nanj Pômdau kêmatin tidôn, nanj in oc kôm ñandô sa yêc nom, ma ndic dabinj ñagahô enj. [Ais 10:22-23]

²⁹ Ma tôm yom danj tiyham nanj Aisaya hoc asê muñ su:

Pômdau Ñaclai Ñadau bu hu yac neñ lau wakuc ñatô sinj gacgenj sêmbo dom, dec oc dandinj gitôm malac Sodom ma Gomora. [Ais 1:9]

Lau Israel-nga sêkêt whin dom, dec sêti lau gitêt dom

³⁰ Bocdinañ oc dasôm sake pi Anötö ndê lêt ênyalin lau sa-nga? Lau nanj lau Israel dom, nanj sêkôm gwelenj tu sênjalê lêt gitêt-nga dom, magoc sêtap sa tu sêkêt whin gwelenj nanj Yisu kôm tu nac-nga.

³¹ Ma lau Israel-nga sênjalê lêt gitêt yêc yomsu ñalôm, magoc sêtap sa dom. ³² Ma sêtap sa dom, ñahu bu nac sêkêt whin gwelenj nanj Yisu kôm tu nac-nga, nanj dom. Nac gauc

gêm bu ñac oc sêti lau gitêñ, tu ñac dau si gwelen-nga, ma bocdinañ ñac sêtôm lau nañ sêtiñ gahi pi hoc ma sêpeñ. ³³ Tôm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Alic su nañ! Aô gakêñ hoc dañ kalhac Lôc †Sayon, nañ lau daêsam oc sêtiñ gahi pi ma sêpeñ. Magoc asa nañ kêñ whiñ in, nañ oc maya dau dom. [Ais 28:16; 8:14]

10

¹ O asidôwai. Aô tac whiñ ñandô ma gateñ mbec têtñ Anötö, bu lau Israel-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu dom, nañ oc sêkêñ whiñ dec sêtap Anötö ndê mwasin nem ñac si-nga sa. ² A ô wasôm yomandô bu lau dau sêyêm dau su bu sêsa Anötö ndê lêtñ. Ñac sêkôm gêtñ dau, magoc ñac si gauc sa pi yom ñandô dom. ³ Nahu bu ñac gauc gêm bu sêtôc ñac dau si lêtñ asê tôm lêtñ gitêñ. Magoc ñac sem gauc lêtñ nañ Anötö kêmasañ bu sam yac bu lau gitêñ, dec sêsôc lêtñ dau ñapu dom. ⁴ Bu Kilisi dau ndê lêtñ gitêñ gic bata yomsu hoñ, dec lau hoñ nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ Anötö gêlic ñac bu lau gitêñ.

Anötö ndê lêtñ nem lau si-nga

⁵ Lêtñ bu lau sêti lau gitêñ tu sêñkuc yomsu-nga, nañ Moses whê sa bocdec bu:

Asa nañ bu êñkuc yomsu hoñ ñapep eñ, nañ oc ndöc tali tu yomsu-nga. [Lev 18:5]

⁶⁻⁷ Magoc ñamalac dañ oc tôm bu t i ñamalac gitêñ tu in kêtñ yomsu-nga lec dom. Lêtñ dati lau gitêñ tu yac neñ dakêñ whiñ-nga, nañ meñ sa tiawê su. Tôm yom dañ nañ sêto yêc bocdec bu:

Akôc gauc daêsam pi asa oc pi undambê ndi, me sip lambwam ndi dom. [Diut 30:13]

Bocdinañ yac dapônda ñamalac dañ bu pi undambê ndi bu kôc Kilisi sa sip meñ, me bu sip lambwam ndi bu kôc in su akêñ lau batê-nga

dom, tu bu datap yom pi lêtñ dakêñ whiñ-nga ñahu sa. Mba! ⁸ Bu yom pi lêtñ dakêñ whiñ-nga dec yac ahoc asê têtñ mac su, tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm bocdec bu:

Yom dau sin dau têtñ mac dom, bu mac akôc sa sip nem ñalôm su, ma mac asôm ambo. [Diut 30:14]

⁹ Ma yom dau bocdec bu. Am bu kêñ whiñ ti nem ñalôm sambuc bu Anötö un Yisu sa akêñ lau batê-nga, ma whamsuñ hoc yom asê bu Yisu in am nem Pômdau, dec Anötö oc nem am si. ¹⁰ Bu yêc am nem ñalôm nañ am kêñ whiñ, dec Anötö gêlic am bu ñamalac gitêñ, ma yêc am nem whamsuñ am hoc nem kêñ whiñ Yisu-nga asê, dec Anötö gêm am si. ¹¹ Tôm Anötö ndê yom nañ sêto yêc nañ sôm:

Asa nañ kêñ whiñ in, nañ oc maya dau dom. [Ais 28:16]

¹² Bu Anötö gêlic lau Israel ma lau nañ lau Israel dom, nañ ñalêtñ tigeñ. Pômdau tigeñ dec ti lau hoñ si Pômdau, ma lau hoñ nañ sêta in ndê ñaê, nañ in oc êmwasiñ ñac ñandô. ¹³ Tôm yom nañ propet Joel to yêc bocdec bu:

Lau hoñ nañ sêta Pômdau ndê ñaê, nañ Anötö oc nem ñac si. [Joel 2:32]

¹⁴ Magoc lau nañ sêkêñ whiñ Yisu su dom, nañ oc sêta in ndê ñaê ñalêtñ bocke? Ñac bu sêngô in ñawaê dom, dec oc sêkêñ whiñ ñalêtñ bocke? Ma lau bu sêhoc ñawaê ñayham asê têtñ ñac dom, dec oc sêngô ñalêtñ bocke? ¹⁵ Ma lau bu sêñkin lau aheñ-nga sêsa sêndi dom, dec ñawaê ñayham dau oc hôc asê lau dau ñalêtñ bocke? Tôm yom nañ sêto yêc nañ sôm:

Lau nañ sêngô ñawaê ñayham, nañ oc sêtisambuc lau aheñ-nga nañ sêñsêlêñ sêmeñ tu sêhoc ñawaê dau asê-nga. [Ais 52:7]

¹⁶⁻¹⁷ Bocdinañ yac neñ dakêñ whiñ ñahu sip dañgô ñawaê ñayham, ma yom pi Kilisi ti ñawaê ñayham

ņahu. Magoc lau Israel-ņga hon sêkôc ñawaê ñayham sa dom. Tôm Aisaya to:

O Pômdau, lau daņ sêkêņ whiņ yom naņ yac ahoc asê, naņ dom. [Ais 53:1a]

¹⁸ Mac gauc gêm bocke? Lau Israel-ņga sêņgô ñawaê ñayham su, me mba? Aêc, ñac sêņgô su, tôm yom naņ sêto yêc, naņ sôm bocdec bu:

Yom dau sa têņ nom ñabatiņ hon, ma lau sêņgô yêc nom ñagameņ sambob. [BW 19:4]

¹⁹⁻²¹ Ma gêndac daņ tiyham bocdec bu, lau Israel-ņga sêņyalê yom naņ sêņgô su, me mba? Gauc nem Anötö ndê yom, naņ Aisaya to pi lau Israel-ņga bocdec bu:

Tôm bêc hon aô kamatôc aman tu wakôc lau dau sa-ņga, magoc ñac lau daņgapêc ma ñac si ñalôm ñadandi. [Ais 65:2]

Lau Israel-ņga sêtec bu sêkôc ñawaê ñayham sa, ma bocdinaņ yom dau sa têņ lau gameņ apa-ņga gi. Yom naņ Anötö sôm têņ lau Israel-ņga, naņ whê gêņ dau sa, tôm Moses to yêc bocdec bu:

Aô oc watoc lau waêmba sa, e kôm mac anem lêmuņ ñac. Ma watoc lau gauc mbasi-ņga sa, e kôm mac atac ñandê. [Diut 32:31]

Ma Aisaya dau sôm yom yêc awê bocdec bu:

Lau naņ sêņsalê aô dom, naņ sêtap aô sa. Ma gatôc dauņ asê têņ lau naņ sêndac aô dom naņ. [Ais 65:1]

11

Anötö puc dômbwê iņ ndê lau Israel-ņga dom

¹ Bocdinaņ aô bu wandac mac bocdec bu. Mac gauc gêm bu Anötö puc dômbwê iņ ndê lau Israel-ņga, me? Aô wasôm mba andô, bu aô dauņ ñgac Israel-ņga, ma Abraham ndê wakuc daņ, naņ gasa akêņ Benjamin ndê ton. ² Anötö puc dômbwê

iņ ndê lau naņ iņ kêyaliņ ñac sa gwanan su, naņ dom. Gauc nem yom naņ sêto yêc pi Elaija, têņ ndoc iņ pu lau Israel-ņga têņ Anötö, ma sôm yom bocdec bu:

³ Pômdau, ñac sic am nem lau propet ndu, ma sêseņ alta naņ lau sem akiņ am sêmbo, naņ su. Aô taņwasêņ dec gasôc am ñapu, ma ñac bu sêndic aô ndu. [1 Kiņ 19:10, 14]

⁴ Gauc nem yom naņ Anötö ô têņ iņ bocdec bu:

Aô gasiņ aneņ lau 7,000 sêmbo lau Israel-ņga ñalôm, naņ sêpôn haduc têņ anötö tasan Baal dom. [1 Kiņ 19:18]

⁵ Ñalêņ tigeņ kwahic dec lau ton daņ sêmbo lau Israel-ņga ñalôm, naņ Anötö kêyaliņ ñac sa sêti iņ ndê, kêkuc iņ ndê lêņ êmwasiņ lau ñambwa-ņga. ⁶ Ñac sêtap Anötö ndê mwasiņ sa tu ñac dau si sakiņ-ņga dom. Anötö bu êņyaliņ ñac sa tu ñac si sakiņ-ņga, dec yom naņ dasôm pi iņ ndê lêņ êmwasiņ lau ñambwa-ņga, naņ oc yom ñandô dom.

⁷ Bocdinaņ oc dasôm sake? Lau Israel-ņga sêkôm mwasac bu sêti lau gitêņ yêc Anötö aņgô-ņga, magoc gitôm dom. Magoc ñac si lau naņ Anötö dau kêyaliņ ñac sa, naņ sêtap lêņ sêti lau gitêņ-ņga sa. Ma ñac si lau ñatô, Anötö kôm ñac si ñalôm ñadandi sa, ⁸ tôm yom naņ sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêņ ñasec kôm ñac si ñalôm ahuc, ma iņ kôm ñac si tandô tipec ma ñac si daņgasuņ hóc ahuc. Ma ñac sêmbo bocdinaņ ñapaņ e meņ têņ kwahic dec. [Diut 29:4; Ais 29:10]

⁹ Ma Dawid to yom bocdec bu:

Mwasiņ naņ ñac bu sêneņ-ņga, naņ oc kac dau kwi ma kêņ sac ñac, gitôm huc me akô bu kôc ñac dôņ-ņga, ma gitôm hoc sêtiņ gahi pi-ņga, ma gitôm ñagêyô sac bu kêņ wapac ñac.

¹⁰ Anötö kôm ñac si tandô tipec,

e sêlic gameŋ apu. Ma in kênj ñac sêhóc ñawapac ñapaŋ e dôm bwêkwa mbwê-alô. [BW 69:22-23]

Lau apa sêtap mwasin sa tu lau Israel-nga

¹¹ Aô bu wakênj gêndac danj tiyham. Mac gauc gêm bu lau Israel-nga sêpeŋ e sinja gacgeŋ, me mba? Aô wasôm têŋ mac bu mba andô. Magoc tu lau Israel si giso-nga, dec lau nanj lau Israel dom, nanj sêtap Anötö ndê lêŋ nem lau si-nga sa. Ma gêŋ dau oc kôm lau Israel-nga sênem lêmuŋ lau apa dau. ¹² Magoc ñac si giso dau ti seŋ bu lau apa hoŋ sêtap Anötö ndê mwasin sa hôc gêlêc. Ma ñac lau Israel-nga dau bu sêkac dau kwi ma sêkêŋ whin Yisu, dec lau daêsam andô oc sêtap Anötö ndê mwasin sa êŋlêc, ñac lau Israel-nga dau, ma lau gameŋ apa-nga sêwhin.

¹³ Aô gato yom dindéc têŋ mac lau nanj lau Israel dom. Anötö kêyalin aô sa gati aposel tu bu wahoc ñawaê ñayham asê têŋ mac-nga. Ma aô atac ñayham atu tu aneŋ gwelêŋ dindéc-nga. ¹⁴ Nahu bu mboe aneŋ asidôwai Israel-nga ñatô oc sênem lêmuŋ Anötö ndê mwasin nanj mac atap sa, e kôm ñac sênem dau kwi ma sêtap lêŋ Anötö nem ñac si-nga sa sêwhin. ¹⁵ Kwahic dec ñac sêkôc ñawaê ñayham pi Yisu sa dom, ma tu dinan-nga dec lau gameŋ apa-nga hoŋ sêngô ñawaê nanj hê wamba ñac têŋ Anötö. Magoc lau Israel-nga bu sêkôc ñawaê ñayham dau sa ma sêkêŋ whin Yisu, dec ñac oc sêtôm lau nanj sêtisa akêŋ lau batê-nga. ¹⁶ Gêŋ ñandô mbêc nanj dakêŋ ti da têŋ Anötö nanj gêŋ dabuŋ, ma oc kôm gêŋ ñandô ñambu-nga hoŋ ti dabuŋ. Ma Anötö bu lic a danj ñawakac bu dabuŋ, dec in oc

lic a dau ñasaŋgac hoŋ bu dabuŋ bocdinaŋ.*

Pol gêm dôhôn lau Israel pi a olib

¹⁷ Lau Israel-nga gitôm a ñolib malac-nga nanj Anötö tim ñasaŋgac ñatô kic. Ma mac lau nanj lau Israel dom, mac atôm a olib salen-nga ñasili. Ma Anötö kôc mac, ma sô mac dôŋ pi a olib malac-nga dau ñampê, awhin a dau ñasaŋgac ñatô, bu atap ñakwi ñayham sa yêc a olib dinaŋ ñawakac. ¹⁸ Bocdinaŋ atoc daôm sa tu mac akôc a ñasaŋgac nanj sinja su, nanj si mala-nga dom. Mac bu akôm bocdinaŋ, dec gauc nem bu mac akêŋ ñanga têŋ a olib dau dom, magoc mac daôm akôc ñanga yêc a olib ñawakac. ¹⁹ Ma mboe mac gauc gêm bu Anötö tim ñasaŋgac ñatô su, tu bu kôc mac sa aô ñac su. ²⁰ Yom dau in yomandô, tigeŋ gauc nem bocdec bu, Anötö kôc mac sa tu mac akêŋ whin Yisu-nga, ma tim ñac su bu ñac sêkêŋ whin dom. Bocdinaŋ atoc daôm sa dom, magoc atôc Anötö. ²¹ Bu a dau ñasaŋgac solop nanj Anötö tim ñatô su. Ma in gitôm bu oc tim mac su bocdinaŋ.

²² Tu dinan-nga dec anyalê tidôn bu Anötö in Anötö êmwasin lau-nga, ma in Anötö kêŋ ñagêyô têŋ lau-nga whin. In kêŋ ñagêyô têŋ lau nanj sêpeŋ, magoc kêmwasin mac. Asap in ndê mwasin dinaŋ dôŋ. Bu mba, dec in oc tim mac su. ²³ Ma lau Israel-nga dinaŋ bu sêkac dau kwi ma sêkêŋ whin Yisu, dec Anötö oc kôc ñac sa, ma in gitôm bu kêŋ ñac sêmbu sêndi sêsap a olib dau dôŋ tiyham. ²⁴ Bu mac a olib malac-nga ñasaŋgac solop dom, magoc Anötö kôc mac yêc a olib salen-nga, ma kêŋ mac ati a olib malac-nga ñasaŋgac. Bocdinaŋ oc ñawapac dom bu in kôc a dau ñasaŋgac solop,

* **11:16:** Yom dau in gitôm yom gôlin danj. Yom pi gêŋ ñandô mbêc ma a ñawakac, nanj hêganônj lau Israel-nga si apai. Pol bu tôc asê bu Anötö kôc lau Israel-nga si apai sa ma gélic ñac bu lau dabuŋ, ma ñac si lau wakuc bu sêkêŋ whin Yisu, dec in oc lic ñac bu lau dabuŋ ñalêŋ tigen.

ma kêñ ñac sêlhac si a ñampê solop tiyham.

Anötö tawalô lau hoñ

²⁵ O asidôwai. Yom dindec ñahu sip ñalôm gi, ma aö tac whiñ bu mac añyalê ñapep. Ma bocdinañ oc tòm dom bu mac atoc daôm sa. Anötö kôm lau Israel-ña si ñalôm ñadandi sa, bu sêmbô bocdinañ e lau gamerñ apa-ña hoñ nañ Anötö kêgalêm ñac sa, nañ sêmerñ sêsôc Anötö ndê gôliñ ñapu su nañ. ²⁶ Ma ñalêñ dinañ dec Anötö oc nem lau Israel-ña hoñ si, tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Ñgac nem lau si-ña oc meñ sa akêñ Lôc Sayon. Ma iñ oc nem Jakob ndê wakuc kwi sêhu mêtê sac siñ. ²⁷ Ma aö wamatiñ aneñ pwac whiñ ñac, têtñ têtñ nañ aö oc wasuc ñac si sac kwi. [Ais 59:20-21]

²⁸ Lau Israel-ña sêti Anötö ndê ñacyo, ñahu bu sêkôc ñawaê ñayham pi Yisu sa dom. Ma tu dinañ-ña ñawaê dau golom mac. Magoc Anötö kêyalin ñac sa gwanañ su, dec tac whiñ ñac tu abañi Israel-ña. ²⁹ Bu galem ti mwasiñ nañ Anötö gic bata têtñ lau, nañ iñ oc tòm dom bu señ su. ³⁰⁻³¹ Muñ-ña mac lau gamerñ apa-ña danampêc têtñ Anötö. Magoc kwahic dec lau Israel-ña dangapêc têtñ Anötö, dec mac atap iñ ndê tawalô sa. Ma tu dinañ-ña ñac lau Israel-ña nañ kwahic dec dangapêc têtñ Anötö, nañ tiñambu oc sêtap iñ ndê tawalô sa sêwhiñ. ³² Bu Anötö sam lau hoñ bu lau dangapêc-ña. Iñ tôc gêtñ dau tiawê, dec lau hoñ nañ bu sênem dandi kwi, nañ iñ oc tawalô ñac.

Datoc Anötö ndê waê sa

³³ Oyaê. Anötö ndê mwasiñ ti iñ ndê gauc iñ gêtñ atu andô, ma iñ kêyalê gêtñ hoñ e pi sa timala eñ. Asa oc nditôm bu êñyalê iñ ndê lêtñ me yom nañ tidôñ yêc iñ-ña?

³⁴ Asa kêyalê Pômdau ndê gauc, me gitôm bu kêñ gauc têtñ iñ? [Ais 40:13]

³⁵ Ma asa tòm bu kêñ gêtñ ñayham dan têtñ Anötö, dec Anötö oc kêñ gêtñ têtñ iñ ô? [Job 41:11]

³⁶ Bu gêtñ hoñ sa akêñ iñ ndê, ma iñ ti gêtñ hoñ ñahu ma ti gêtñ hoñ ñadau bocdinañ. Datoc iñ ndê waê sa titêm-titêm. Yomandô.

12

Dasa neñ lêtñ wakuc dawhiñ Kilisi

¹ O asidôwai. Gauc nem yom hoñ nañ aö gasôm tu gawhê Anötö ndê tawalô sa têtñ mac-ña nañ. Dec akêñ daôm sambuc bu anem akiñ Anötö tòm mac nem bêt ambo tamli-ña hoñ. Akêñ daôm sambuc atôm da tali ma dabuñ, nañ oc ndic Anötö tandô ñayham. Mac nem lêtñ ñandô añkuc Ñalau Dabuñ tu anem akiñ Anötö-ña dau dinañ. ² Anselêtñ ti asa nem lêtñ atôm lau nom dindec-ña dom, magoc ati lau wakuc tòm Anötö kêñ gauc wakuc têtñ mac. Ma bocdinañ mac oc atôm bu añsahê gêtñ hoñ, ma añyalê mêtê gitêtñ, ma mêtê ñawasi ma mêtê nañ oc ndic Anötö tandô ñayham, nañ iñ atac whiñ bu yac dakôm.

Anötö kêmwasiñ yac ñalêñ têtñtêtñ

³ Tòm Anötö ndê mwasiñ puc aö dôñ, dec wasôm têtñ mac hoñ têtñtêtñ ndi, bu atoc daôm sa êñlêc dom, magoc akôc gauc ñapep pi daôm. Bu mac hoñ akêñ whiñ Yisu tòm mwasiñ nañ Anötö dau gic sam têtñ mac ñalêñ têtñtêtñ. ⁴ Yac tanyalê bu ñamalac dan iñ ñamlic tigeñ, magoc ñagêtñ daêsam sêyêc iñ ndê ñamlic tigeñ dinañ. Ma gêtñ dau sêwêkaiñ gwelen têtñtêtñ. ⁵ Ma ñalêñ tigeñ dinañ, yac lau daêsam nañ dakêñ whiñ Kilisi su, nañ dati Yisu ndê gôlôwac dabuñ tigeñ, ma yac tigeñ-tigeñ dambo tu danem lau hoñ nañ sêmbô gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ sa. ⁶ Yac dawêkaiñ mwasiñ dakôm gwelen-ña têtñtêtñ, tòm Anötö kêmwasiñ yac ñalêñ. Asa

nañ tap mwasinj hoc yom asê tòm propet-nga sa, nañ kôm tòm inj ndê kêñ whinj tôc asê. ⁷ Asa nañ tap mwasinj nem akinj gôlôwac-nga sa, nañ nem akinj mañ. Ma inj nañ tap mwasinj sa bu êndôhônj Anötö ndê yom têñ lau, nañ bocdinañ. ⁸ Asa nañ tap mwasinj sôm yom ñayham-ñayham tu puc lau dôñ-nga sa, nañ kôm. Ma asa nañ Anötö ndê mwasinj kac inj bu kêñ gêñ tu nem lau ñalôm sawa sa-nga, nañ kêñ ti ndê ñalôm sambuc. Asa nañ tap mwasinj bu nem gôlinj gôlôwac-nga sa, nañ kôm ti licbalê, ma inj nañ tap mwasinj tawalô lau-nga sa, nañ tawalô lau ti atac ñayham.

Mêtê atac whinj-nga

⁹ Mêtê atac whinj-nga inj gêñ dasôm ñambwa-nga dom. Dakôm ñandô sa ñalêñ bocdec. Yac atac tec mêtê sac ma dasap mêtê ñayham dôñ. ¹⁰ Dakêñ neñ ñalôm sambuc tu atac whinj asidôwai-nga, ma datoc ñac sa hôc gêlêc dauñ dandic ñawaê. ¹¹ Dakêñ dauñ sambuc tu danem akinj Pômdau-nga, ma dakôm ti ñalôm lu-lu dom. ¹² Gêñ nañ dakêñ batañ bu Anötö kôm, nañ dahônj ti atac ñayham, dalhac ñanğa tu dahôc ñawapac-nga ti neñ atac pa su, ma dasap mêtê datenj mbec-nga dôñ ñapanj. ¹³ Dakêñ gêñ tu danem Anötö ndê lau dabunj nañ sêpônnda dau, nañ sa-nga, ma dandic ya ñac. ¹⁴ Lau nañ sêkêñ kisa mac, nañ apucbo ñac dom, magoc andac Anötö bu nem mbec ñac. ¹⁵ Lau bu sêkôm atac ñayham, dec atac ñayham awhinj ñac. Ma lau bu sêtanj, nañ atañ awhinj ñac. ¹⁶ Apiñ daôm dôñ ti ñalôm tigenj. Atoc daôm sa me alic daôm bu lau ti gauc atu-tu dom, magoc atac whinj lau waêmba ma ambo ahê ñac dom.

¹⁷ Akôm mêtê sac ô sac nañ sêkôm têñ mac, nañ dom. Ayob daôm ñapep bu akôm mêtê nañ lau honj sêlic bu ñayham enj. ¹⁸ Anjahê bu

nditôm, dec ambo awhinj lau ti yom malô enj, ma mac daôm akôm gêñ danj bu asenj yom malô su dom. ¹⁹ O anenj asidôwai, akêñ ñagêyô ô sac dom, magoc akêñ lau nañ sêkôm sac têñ mac sêsip Anötö amba e sêtap inj dau ndê atac ñandê sa. Bu sêto yom danj yêc, nañ sôm bocdec bu:

Pômdau sôm, “Gwelenj sac ñagêyô-nga yêc aô amanj, ma aô dauñ oc wakêñ.” [Diut 32:35]

²⁰ Akêñ ñagêyô dom, magoc akôm tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Am nem ñacyo bu gêñ yô inj, nañ kêñ gêñ inj neñ. Inj bu bu yô inj, nañ kêñ bu inj nôm. Am bu kôm bocdinañ, dec oc kôm inj maya dau ñalêñ sac. [Prov 25:21-22]

²¹ Ayob bu sac ku mac dulu dom, magoc akôm mêtê ñayham enj e aku sac dulu.

13

Dasôc gôlinjwaga ñapu

¹ Gôlinjwaga honj nañ sem gôlinj sêmbo nom, nañ si ñaclai ñahu yêc Anötö, ma inj dau kêñ ñasawa têñ ñac bu sênem gôlinj. Ñac si danj hôc asê ñambwa dom. Bocdinañ lau honj sêsôc ñac ñapu sêndic ñawaê. ² Asa nañ tec bu sôc gôlinjwaga ñapu, nañ tec gôlinj nañ Anötö dau kêñ, ma inj oc tap matôc sa. ³ Gôlinjwaga si ñaclai yêc bu sêmatôc lau, magoc ñac si matôc dau gic waê lau nañ sêkôm mêtê ñayham, nañ dom, gic waê lau nañ sêkôm mêtê sac. Tu dinañ-nga dec akôm mêtê ñayham enj, ma gôlinjwaga oc sêlic mac ñayham, ma mac oc atôc daôm tu gôlinjwaga si matôc-nga dom. ⁴ Ñahu bu ñac sêti Anötö ndê lau akinj bu sêyob yac dambo ñayham-nga. Magoc mac bu akôm mêtê sac, nañ atôc daôm, bu ñac sêkôc ñaclai bu sêmatôc lau, ma ñaclai dau inj gêñ ñambwa dom. Ñac Anötö ndê lau akinj nañ sêo inj su sêmbo nom, bu sêkêñ ñagêyô têñ lau

nañ sêkôm mêtê sac nañ. ⁵ Tu dinañ-nga dec dasôc gôliñwaga ñapu. Ñahu bu ñac si ñaclai yêc bu sêmatôc yac. Ma gêñ dan whiñ bocdec bu. Tanjalê yêc neñ ñalôm bu dasôc ñac ñapu, iñ lêñ solop.

⁶ Gôliñwaga dinañ sêkên si têm tu sênem gôliñ tôm Anötö ndê lau akiñ, ma tu dinañ-nga dec iñ solop bu mac akên takis bu anemlhi ñac. ⁷ Aêc! Gêñ bocke nañ mac ac waê bu akên, nañ akên. Takis me mone bocke nañ mac ac waê bu akên, nañ akên. Lau nañ sic waê bu mac atoc ñac sa, nañ dec atoc ñac sa, ma lau ti ñaclai, nañ asôc ñac ñapu ñapep.

Mêtê atac whiñ asidôwai-nga

⁸ Ayob daôm bu tôp dan yêc mac-nga dom. Tôp tigen yêc mac-nga, nañ bu akên nem atac whiñ lom daôm. Bu asa nañ tac whiñ iñ ndê asidôwa, nañ kôm Anötö ndê yomsu hoñ ñandô sa. ⁹ Bu yomsu nañ Moses tu bocdec bu, “*Kôm gêñ mockaiñ-nga dom. Ndic ñamalac ndu dom. Nem kañ gêñ dom,*” ma “*Tam-gatu gêñ dom,*” ma yomsu ñatô hoñ, nañ ñahu sip yomsu tigen dindéc, “*Atac whiñ lau menpañ am-nga gitôm am atac whiñ daôm.*” ¹⁰ Asa nañ kêkuc mêtê atac whiñ-nga, nañ oc kôm lau menpañ iñ-nga ñayom dom. Bocdinañ mêtê atac whiñ lau-nga kôm yomsu hoñ ñandô sa.

Bêc ñambu-nga menj kêpiñ

¹¹ Asap mêtê atac whiñ-nga dôñ ñapañ, bu mac anjalê têm kwahic dec-nga su. Têñ ndoc dakên whiñ tiwakuc, nañ dalic bu bêc datap Anötö ndê mwasin nem yac si-nga ña-ñandô sa, nañ yêc ahê dôñ yêc. Magoc kwahic dec bêc dau menj kêpiñ su. Bocdinañ ayêc bêc dom, anem ali. ¹² Ôbwêc pacndê su, ma kêpiñ bu lañsê. Bocdinañ dahu mêtê ñasec-nga hoñ sinj, ma dasap mêtê ñawê-nga dôñ, gitôm dakôc wapa dandic sinj-nga sa. ¹³ Tanjêlêñ ti dasa neñ lêñ ñapep,

nditôm lau nañ sêmbô ñawê ñalôm. Dakôm mêtê sac atac ñagalac-nga me danôm gêñ êñiñ yac-nga dom. Dasa lêñ mockaiñ-nga ma dakôm mêtê mayañ-nga dom. Ma dahu mêtê atac ñandê-nga ma mêtê lêmuiñ-nga hoñ sinj. ¹⁴ Anjêlêñ ti asa nem lêñ anjuc Pômdau Yisu Kilisi, gitôm mac asôc iñ ti nem ñakwê. Ma mac nem ñalôm akwa bu êñgilí mac bu akôm sac, nañ goc asôc ñapu me akôm ñandô sa dom.

14

Yom pi lau nañ sêkên whiñ ñanga dom

¹ Lau nañ si sêkên whiñ ñanga dom, nañ akôc ñac sa, ma alic ñac sac pi yom ma pi lêñ nañ Pômdau tôc tiawê têt yac dom, nañ dom. ² Lau ñatô sêkên whiñ ñanga dec señ gêñ hoñ. Magoc lau ñatô sêkên whiñ ñanga dom, dec sêkên yao wata ma señ dom. ³ Am asa nañ gêlic gêñ hoñ ñayham tu neñ-nga, nañ pu lau nañ sêtec wata, nañ dom. Ma am asa nañ gêñ wata dom, nañ pu lau nañ señ wata, nañ dom. Bu Anötö kôc lau dau sa su. ⁴ Am asa dec gauc gêm bu êmatôc ñamalac dan ndê ngac akiñ? Ngac akiñ dau ndê ñadau oc êñsahê iñ ndê lêñ, ma sôm bu iñ lhac, me iñ peñ. Ma iñ oc lhac, ñahu bu Pômdau gitôm bu puc iñ dôñ.

⁵ Ma yom dan tiyham. Lau ñatô sêtec bêc dan sa bu bêc dabuiñ hôc gêlic bêc ñatô su. Ma lau ñatô sêlic bêc hoñ tôm dau. Magoc ñalêñ solop bu lau hoñ sêkôc gauc pi lêñ sênem akiñ Anötö-nga, ma sêkôm tôm ñac dau si ñalôm kac ñac. ⁶ Lau nañ sêtoc bêc ñatô sa kêlêc, nañ sêkôm tu sêtoc Pômdau sa-nga. Ma lau nañ señ wata, nañ sem danje Anötö, dec señ gêñ dau ma sêtoc Pômdau sa. Ma ñac nañ señ wata dom, nañ sêkên yao gêñ dau tu sêtoc Pômdau sa-nga. Ma ñac bocdinañ sem danje Anötö. ⁷ Bu yêc

yac lau dakêñ whiñ Yisu-nga ñalôm, nañ ñamalac danñ tu ñadau dau tu inñ ndê têm mbo tali-nga, me tu ndê têm mbac ndu-nga dom. ⁸ Yac bu dambo tanñli me dambac ndu, nañ dambo tu dapu P ômdau ndê waê sa-nga. Yomandô. Yac bu dambo tanñli me dambac ndu, nañ dati Pômdau ndê lau.

⁹ Kilisi mbac ndu ma tisa mbo tali tiyham, tu bu ti lau batê si Pômdau, ma lau tali si Pômdau bocdinañ. ¹⁰ Ma bocdinañ tu sake-nga mac alic nem asidôwai sac, me apu ñac tu yom ñambwa-ñambwa-nga? Yac tanyalê su bu yac hoñ oc dalhac Anötö anğô-nga têtñ inñ ndê bêc êmatôc lau-nga. ¹¹ Tôm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, “Tôm aô gambo tanñli yomandô, dec añyalê pi ñandô bu lau hoñ oc sêpôñ haduc têtñ aô, ma sêhoc si yom asê yêc Anötö anğô-nga.” [Ais 45:23]

¹² Yom dau tôtec asê tiawê bu yac tigen-tigenñ oc dalhac Anötö anğô-nga, bu dawhê dauñ neñ lêtñ sa têtñ inñ.

Mêtê atac whiñ-nga oc kôm asidôwa danñ peñ dom

¹³ Tu dinañ-nga dec danem dôhônñ dauñ neñ lêtñ whiñ asidôwai si lêtñ tu dapu ñac-nga dom. Ma dayob bu dakôm gêtñ danñ, nañ oc tôm bu lhac asidôwa danñ ahuc e inñ so Anötö ndê lêtñ, nañ dom. ¹⁴ Aô gakêñ whiñ Pômdau Yisu, dec whê aneñ gauc sa, ma kayalê tidônñ bu gêtñ hoñ inñ ñayham yêc Anötö anğô-nga. Magoc ñamalac danñ bu kêtñ whiñ bu gêtñ danñ inñ ñadômbwi yêc Anötö anğô-nga ma kêtñ yao bu neñ dom, goc gêtñ dau ñadômbwi yêc ñamalac dau anğô-nga. ¹⁵ Magoc mac bu aneñ gêtñ danñ nañ kôm nem asidôwa danñ ndê ñalôm ñawapac, dec mac atôc mêtê atac whiñ-nga têtñ inñ dom. Ayob daôm bu mac nem lêtñ aneñ gêtñ-nga kôm nem asidôwa nañ Kilisi

mbac ndu tu inñ-nga, nañ ndê kêtñ whiñ tisac dom. ¹⁶ Akôm gêtñ hoñ ti gauc, ma bocdinañ lau danñ oc sêtôm dom bu sêpu gêtñ nañ mac alic ñayham. ¹⁷ Lêtñ nañ dambo †Anötö ndê gôlinñ ñapu, nañ ñahu hêganônñ gêtñ daneñ ti danôm-nga dom. Magoc dambo Anötö ndê gôlinñ ñapu ñahu sip dasa lêtñ gitêtñ, ma dambo ti yom malô ma ti atac ñayham nañ Ñalau Dabuñ puñ dôñ sip yac neñ ñalôm têtñtêtñ. ¹⁸ Asa nañ bu nem akiñ Kilisi êñkuc lêtñ dinañ, nañ Anötö oc lic inñ ñayham, ma lau nom-nga sêwhiñ oc sêmpinñ inñ.

¹⁹ Bocdinañ dasap lêtñ yom malô-nga dôñ, ma dakôm gêtñ hoñ tu dapuc asidôwai hoñ dôñ ma dalhac ñañga. ²⁰ Akôm Anötö ndê gwelenñ popoc tu yom pi gêtñ daneñ-nga-nga dom. Gêtñ hoñ inñ ñayham tu daneñ-nga, magoc yac bu dakôm ñamalac danñ ndê kêtñ whiñ tisac tu gêtñ nañ tanñ-nga, dec dakôm giso. ²¹ Mac bu aneñ wata me anôm wain me akôm gêtñ ñatô nañ kôm nem asidôwa danñ ndê kêtñ whiñ tisac, nañ ñayham bu mac ahu gêtñ dau sinñ yêc-nga.

²² Yom bocke nañ am kêtñ whiñ pi gêtñ hoñ dinañ, nañ kôc dôñ yêc amlu Anötö ñalhu. Asa nañ kôc gauc ñapep pi gêtñ hoñ dinañ e kôm giso dom, nañ oc tap Anötö ndê mwasiñ sa. ²³ Magoc ñamalac nañ gêtñ gêtñ ma ñalôm lu-lu pi gêtñ dau, nañ kêtñ lêtñ kêtñ whiñ-nga dom, ma oc tap Anötö ndê matôc sa. Lêtñ bocke nañ am kêtñ whiñ bu lêtñ solop yêc Anötö anğô-nga, nañ kôm. Gêtñ bocke nañ am kôm ti atac lu-lu, nañ sac.

15

Dakôm gêtñ hoñ tu danem asidôwai sa-nga

¹ Yac lau nañ dakêñ whiñ ñañga, nañ dahôc ñawapac dawhiñ lau nañ sêkêtñ whiñ babalê, tu bu danem ñac sa-nga dandic ñawaê. Dakôm gêtñ tu dapu dauñ sa-nga dom. ² Yac

lau tigen-tigen dakôm mêtê ñayham têtj lau menpañ yac-nga tu danem ñac sa-nga, ma tu dapuc ñac dôñ-nga. ³ Gauc nem Kilisi. Inj kôm gêñ danj tu dau ndê atac whiñ-nga dom, magoc kôm gêñ hoñ kékuc Anötö ndê atac whiñ. Ma tu dinan-nga dec sêpu inj, tôm yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Lau nanj sêpu am, nanj sêpu aö bocdinañ. [BW 69:9]

⁴ Anötö ndê yom hoñ nanj sêto yêc muñ su, nanj Anötö kêtj bu êndôhôn yac. Ma yom dau oc puc yac dôñ bu dalhac ñanğa, ma êngilî yac bu dahu ñandô ñayham nanj dakêtj batan dambo, nanj sinj dom.

⁵ Anötö nanj puc mac dôñ ma kêtjilî mac bu alhac ñanğa, nanj piñ mac hoñ dôñ tu anjuc Yisu Kilisi-nga. ⁶ Ma ñalêtj dinan inj oc kêtj mac ambo ti nem ñalôm tigenj, ma awham pitigenj ma ahoc yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba Anötö ndê waê asê.

Ñawaê ñayham gic lau Israel-nga ma lau apa hoñ ñawaê

⁷ Bocdinañ akôc lau sêkêtj whiñ Yisu-nga hoñ sa, tôm Kilisi dau kôc mac sa. Ñalêtj dinan mac oc apo Anötö ndê waê sa. ⁸ Aö wasôm têtj mac bu Kilisi menj gitôm lau Israel-nga si ñgac akinj, bu kôm yom nanj Anötö gic bata têtj abarji Israel-nga, nanj ñandô sa. ⁹ Ma lau nanj lau Israel dom, nanj oc sêmpin Anötö tu inj ndê mêtê tawalô lau-nga. Gitôm yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Tu dinan-nga aö wampin am têtj ndoc aö wambo wawhiñ lau gameñ apa-nga. Wanem wê tu watoc am nem ñaê sa-nga. [BW 18:49]

¹⁰ Ma yom danj tiyham yêc bocdec bu:

Mac lau gameñ apa-nga, atac ñayham awhiñ Anötö ndê lau Israel-nga. [Diut 32:43]

¹¹ Ma danj tiyham:

Mac lau gameñ apa-nga hoñ ampinj Pômdau. Ma mac lau hoñ anem wê atoc inj sa-nga. [BW 117:1]

¹² Ma Aisaya to yom bocdec bu: Ñasili danj oc puc pi menj yêc Jessi ndê ñawakac. Ma inj oc tisa bu nem gôlinj lau nom-nga hoñ. Ma lau nanj lau Israel dom, nanj oc sêkêtj bata bu inj nem ñac si. [Ais 11:10]

¹³ Aö watenj Anötö, nanj ti gêñ ñayham hoñ nanj yac dakêtj batan, nanj ñahu, bu kêtj atac ñayham ti yom malô nem mac ahuc tu mac nem akêtj whiñ Yisu Kilisi-nga. Ma bocdinañ Ñalau Dabuñ ndê ñaclai oc puc mac dôñ bu alhac ti atac pa su, ma ahônj gêñ ñandô ñayham nanj mac akêtj batam ambo.

Pol ndê gwelenj ñawaê ñayham-nga

¹⁴ O anej asidôwai. Yêc anej ñalôm aö gakêtj whiñ ñanğa bu mac akôm mêtê ñayham ej, ma mac anjalê yom ñandô tidôn, e mac atôm bu andôhônj têtj daôm. ¹⁵ Tu Anötö ndê mwasinj nanj kêtj têtj aö-nga, dec gato yom pi gêñ ñatô ti ñanğa têtj mac, tu bu wawhê mac nem gauc sa, ma gauc nem yom dau tiyham. ¹⁶ Aêc. Anötö kêmwasinj aö, dec kêtjalinj aö sa bu wanem akinj Yisu Kilisi tôm dabuñsiga, bu wahoc Anötö ndê ñawaê ñayham asê têtj lau gameñ apa-nga. Ma tu anej gwelenj dindec-nga dec lau gameñ apa-nga nanj sêkêtj whiñ Yisu, nanj oc sêti lau dabuñ ña Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ñac oc sêtôm da nanj Anötö gêlic ñayham.

¹⁷ Bocdinañ dec anej ñahu gapo dauñ sa tu gwelenj nanj gakôm tu Anötö-nga, nanj Yisu Kilisi dau. ¹⁸ Aö gatec bu wasôm yom pi gêñ nanj aö dauñ gakôm, tigenj wasôm yom pi gêñ hoñ nanj Kilisi dau kôm. Aö gahoc ñawaê ñayham asê têtj lau gameñ apa-nga, ma sêlic gêñ daêsam nanj aö gakôm. Magoc Kilisi dau gêm ñac si ñalôm kwi

e ñac danğa wambu Anötö. ¹⁹ In ndê Nalau Dabuñ kênj ñaclai têtj aö bu wakôm gêtj dalô ti gêtj atu-tu daêsam. Bocdinañ aö gahoc ñawaê ñayham pi Kilisi asê timala enj, yêc malac Jerusalem ma yêc gameñ honj e meñ têtj gameñ Ilirikum-nga. ²⁰ Aö gatec bu wakwê andu pi lhac alhö nañ ñamalac danj kêsuhunj muñ su. Bocdinañ têtj ñamata-nga e meñ, aö atac whinj bu wasôm ñawaê ñayham asê têtj lau nañ danğasun sambuc Kilisi ndê ñaê-nga. ²¹ Tôm yom danj nañ sêto muñ su pi Kilisi bocdec bu:

Lau nañ sêngô inj ñawaê danj dom, nañ oc sêlic inj. Ma ñac nañ sêngô yom pi inj su dom, nañ oc sênyalê inj. [Ais 52:15]

Pol gauc gêm bu ndic lau malac Rom-nga kési

²² Tu gwelenj dinañ hê aö dôñ ñapanj-nga, dec gitôm dom bu watêtj mac waloc. ²³ Yala daêsam gi su, aö ñalôm kac aö bu walic mac. Ma kwahic dec anej gwelenj pacndê yêc gameñ dindec. ²⁴ Bocdinañ aö gauc gêm bu watêtj gameñ Spein-nga wandi, ma têtj ndoc wañsêlêtj wandi, nañ dec gauc gêm bu walic mac têtj ndoc dinañ. Aö tac whinj ñandô bu wambo wawhinj mac tôm bêc ñatô, ma gakêtj batan bu tiñambu mac oc anem aö sa bu watêtj Spein wandi. ²⁵ Magoc gêtj ñamata-nga aö kwahic dec bu wapi Jerusalem wandi, bu wanem lau sêkêtj whinj-nga sa yêc dindê. ²⁶ Bu lau gameñ Masedonia ti Akaya-nga sêlic ñayham bu sêndic awa sa bu sênem lau sêkêtj whinj-nga nañ sêpônnda dau yêc malac Jerusalem, nañ sa. ²⁷ Nac sêlic ñayham bu sêkôm bocdinañ, ma lêtj dau inj solop. Nahu bu lau gameñ apa-nga si töp yêc lau Israel-nga. Nac sêtap mwasinj nem ñac si gatu sa-nga sa tu Kilisi-nga, nañ meñ akêtj lau Israel-nga si toñ. Bocdinañ solop bu ñac sêkêtj si awa nom-nga

ñatô, bu sênem lau Israel-nga nañ sêpônnda dau, nañ sa, ma sêô si töp.

²⁸ Têtj ndoc gwelenj dindec pacndê su, ma wakêtj awa dindec sip lau Jerusalem-nga amba su, nañ goc watêtj Spein wandi. Ma têtj têtj dinañ wameñ walic mac. ²⁹ Ma aö gakêtj whinj bu têtj ndoc waloc wambo wawhinj mac, nañ Kilisi oc êmwasiñ yac honj êñlêc.

³⁰ Tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga, ma tu mêtê atac whinj-nga nañ Nalau kêtj têtj yac, dec wateñ mac bu alhac awhinj aö, ma dahôc ñawapac ñawaê ñayham-nga dawhinj dauñ. Ma atej mbec têtj Anötö tu aö-nga. ³¹ Ateñ mbec bu Anötö êngaho aö su yêc lau gameñ Judia-nga nañ sêkêtj whinj Yisu dom, nañ amba. Ma atej mbec bu gwelenj nañ gakôm bu wanem lau sêkêtj whinj-nga sa yêc malac Jerusalem, nañ oc sêkôc sa ti atac ñayham. ³² Ma Anötö bu lic ñayham, dec tiñambu watêtj mac waloc ti atac ñayham, ma warjwhañ dauñ wawhinj mac e licwalô sa tiyham. ³³ Anötö Yom Malô Ndadu whinj mac sambob. Yomandô.

16

Pol kêtj acsalô têtj inj ndê silip nañ sêmbo malac Rom

¹ Yac neñ lhuñwê kêtj whinj Yisu-nga danj gêm akinj gôlôwac dabuñ yêc malac Kenkria, nañ ndê ñaê Pibi. Aö bu wawhê inj sa têtj mac bu inj awhê ñayham. ² Inj gêm lau daêsam sa, ma gêm aö sa whinj, ma bocdinañ dec wandac mac bu akôc inj sa tu Pômdau ndê ñaê-nga, ankc Anötö ndê lau dabuñ si lêtj solop. Ma anem inj sa tu gêtj bocke nañ pônnda dau-nga.

³ Akêtj anej acsalô ñayham têtj Prisila lu Akwila, awhê lu ngac nañ sêkôm gwelenj sem akinj Yisu Kilisi-nga sêmbo malac Rom, tôm aö gakôm gambo gameñ dindec. ⁴ Muñ-nga injlu sêkêtj dau sambuc

tu sênem aö sa-nga, ma sêhêgo dau bu sêmbac ndu tu aö-nga dom. Tu dinaŋ-nga aö bu wanem danŋe inlu, ma gôlôwac dabuŋ hoŋ yêc lau apa si gameŋ, naŋ sem danŋe inlu sêwhiŋ. ⁵ Ma wandac mac bu akêŋ acsalô têtŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ naŋ sêkac dau sa bu sêlic om yêc inlu si andu, naŋ sêwhiŋ. Ma akêŋ aneŋ acsalô têtŋ Epenetus, aneŋ ŋamalac atac whiŋ-nga, naŋ ti ŋgac ŋamata-nga bu kêtŋ whiŋ Yisu yêc gameŋ Esia-nga. ⁶ Asôm aneŋ acsalô têtŋ Maria naŋ kôm gwelenŋ atu tu nem mac sa-nga. ⁷ Ma akêŋ acsalô têtŋ Andronikus lu Junias, naŋ yac asa akêŋ abanŋ tigeŋ, ma muŋ-nga andöc gapoc-walô awhiŋ dauŋ. Inlu awhê lu ŋgac tiwaê yêc aposel si toŋ ŋalôm. Ma inlu sêkêŋ whiŋ Kilisi sêmuŋ aö.

⁸ Asôm acsalô têtŋ Ampliatus, ŋgac kêtŋ whiŋ Pômdau-nga naŋ aö atac whiŋ kêtêc. ⁹ Ma asôm acsalô têtŋ Urbanus, naŋ alu am akiŋ Kilisi awhiŋ dauŋ, ma têtŋ Stakis aneŋ ŋgac tac whiŋ-nga danŋ. ¹⁰ Ma têtŋ Apeles naŋ hôc ŋawapac daêsam tu Kilisi-nga, magoc kalhac ŋaŋga ma hu ndê kêtŋ whiŋ siŋ dom. Ma akôm acsalô têtŋ lau hoŋ naŋ sêmbo Aristobalus ndê andu, ¹¹ ma têtŋ Herodion, aneŋ ŋatô danŋ. Ma têtŋ lau naŋ sêmbo Nasisus ndê andu, naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau. ¹² Ma akôm acsalô têtŋ Tripena lu Triposa, awhê lu naŋ sem gwelenŋ ŋaŋga tu Pômdau-nga. Ma têtŋ Pesis, awhê naŋ aö atac whiŋ kêtêc, naŋ kôm gwelenŋ ŋaŋga tu Pômdau-nga whiŋ. ¹³ Akôm acsalô têtŋ Rupas naŋ Pômdau kêtaliŋ inŋ sa, ma têtŋ inŋ dinda naŋ yob aö gitôm aneŋ dinaŋ solop. ¹⁴ Ma asôm acsalô têtŋ Asiŋkretus, Plegon, Hemes, Patrobas, Hemas ma asidôwai naŋ

sêmbo sêwhiŋ ŋac. ¹⁵ Ma têtŋ Pilogus, Julia, Nereus lu lhuwê, ma Olimpas ti lau sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac. ¹⁶ Akam daôm* anŋkuc Anötö ndê lau dabuŋ si lêtŋ. Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ toŋ tigeŋ-tigeŋ yêc gameŋ dindêc, naŋ sêkêŋ si acsalô ŋayham têtŋ mac sêwhiŋ.

Pol puc lau Rom-nga dôn bu sêlhac ŋaŋga

¹⁷ O asidôwai, aö watenŋ mac bu ayob daôm têtŋ lau naŋ si mêtê kôm lau sêwhê dau kôc-kôc, ma sêsôm yom naŋ so yom ŋandô naŋ mac akôc sa su, bu ŋac si yom dau kôm lau si sêkêŋ whiŋ tisac. Andic ahê lau kaiŋ dinaŋ. ¹⁸ Bu ŋac sem akiŋ yac neŋ Pômdau Kilisi dom, magoc sêkôm tu dau-nga. Naŋ sêmbac-sêmbac yom lau, ma sêsôm yom ŋayham-ŋayham bu sêŋsau lau gauc babalê, naŋ sêtôm dom bu sêŋyalê yom ŋahu.

¹⁹ Lau hoŋ sêŋgô ŋawaê bu mac danŋam wambu Kilisi ndê yom, ma bocdinaŋ aö atac ŋayham atu tu mac-nga. Magoc aö wanem la mac, bu ati lau ti gauc tu lêtŋ ŋayham-nga, ma andic ahê mêtê sac hoŋ. ²⁰ Anötö Yom Malô Naŋdaŋ ŋasawa sauŋ oc ku Sadaŋ dulu, ma kêtŋ inŋ sôc mac gahim ŋapu. Yac neŋ Pômdau Yisu ndê mwasinŋ têtŋ mac.

Lau ŋatô sêkêŋ si acsalô têtŋ lau Rom-nga

²¹ Timoti, naŋ kôm gwelenŋ whiŋ aö, naŋ kêtŋ ndê acsalô ŋayham têtŋ mac. Ma Lusias, Jason ma Sosipata, lau naŋ yac asa yêc abuŋ tigeŋ, naŋ sêwhiŋ. ²² (Ma aö Tetius, naŋ gato Pol ndê yom sip bapia dindêc, naŋ wasôm acsalô têtŋ mac tu Pômdau-nga.) ²³ Ma Gaius, naŋ kôc aö Pol ti lau sêkêŋ whiŋ-nga malac

* **16:16:** Yêc inŋ ndê bapia, Pol to yom ma sôm têtŋ lau Rom-nga bu sêŋgutô dau ŋa lêtŋ dabuŋ. Mêtê dau bu tôc asê bu ŋac hoŋ sêmbo ti ŋalôm tigeŋ ma atac whiŋ dau. Alic yom kaiŋ tigeŋ yêc bapia ŋatô - 1 Kor 16:20; 2 Kor 13:12; 1 Tes 5:26; ma 1 Pit 5:14. Mêtê dau kêtuc lau Israel-nga si gêbôm, magoc lau Papua Niugini-nga si mêtê naŋ êlême sêkôm, naŋ sêkam dau.

dindec-nga sa, ma kêṅ ndê andu ti yac mba gameṅ akac sa ambo-nga, naṅ kôm ndê acsalô tēṅ mac whiṅ. Ma Erastas, ṅgac naṅ yob malac dindec si ganom mone-nga, lu yac mba asidôwa Kwatus, sêkôm si acsalô tēṅ mac bocdinaṅ. [²⁴Yac neṅ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiṅ tēṅ mac hoṅ. Yomandô.]

Pol teṅ mbec êmpin Anötö-nga

²⁵ Tampinṅ Anötö dandic ṅawaê.

Bu ṅawaê ṅayham naṅ aö gahoc asê, ma mêtê naṅ sem pi Yisu Kilisi, naṅ Anötö gitôm bu puṅ dôṅ yêc mac nem ṅalôm e kôm mac akêṅ whiṅ ma alhac ṅaṅga. Anötö ndê lêṅ nem lau si-nga yêc siṅ dau ṅasawa baliṅ su. ²⁶ Propet akwa sêto yom pi lêṅ dau muṅ su, ma kwahic dec Anötö naṅ mbo titêm-titêm, naṅ gic atu lau bu sêhoc yom dau asê tiawê, e lau nom-nga sambob sêkêṅ whiṅ, ma daṅga wambu in. ²⁷ Dahoc Anötö tigeṅ, gauc ti gauc ṅahu, naṅ ndê waê sa tôm têm hoṅ, tu Yisu Kilisi-nga. Yomandô.

**Pol ndê bapia
ñamata-nga têtj lau
Korin-nga
Yom whê bapia
dindec sa-nga**

Pol in ɲac ɲamata-nga bu hoc ɲawaê ɲayham asê têtj lau yêc malac Korin, ma in kôm gwelenj mbo malac dau ɲasawa hic baliñ ma kêdôhônj lau nañ sic hu sêkêñ whiñ Yisu (Apo 19:1-17).

Tinjambu Pol mbo whiñ ɲac dom, ma ngô ɲawaê pi ɲawapac daêsam nañ hôc asê lau sêkêñ whiñ-nga, ma ɲac sêto bapia têtj in ma sêndac in bu whê yom ɲatô sa. Tu dinan-nga dec in to bapia dindec têtj ɲac, têtj têtj in dau mbo malac Epe-sas. ɲawapac ɲatô nañ in to yom pi, nañ lau sêsa lêñ mockain-nga, sêwhê dandi kôc-kôc, señ Mwasin Dabuñ ɲa lêñ so, sêkôc gauc so pi yom datisa akêñ lau batê-nga, ma sêñyalê yom pi ɲalau Dabuñ ndê mwasin ɲapep dom. Ma ɲac sêtoc mwasin sêsôm yom awha wakuc-nga sa hôc gêlêc mwasin hoñ.

Pol to yom dindec têtj lau Korin-nga, tigenj yom daêsam hêganônj lau sêkêñ whiñ-nga hoñ, ma gitôm bu puc yac dôñ bu datimêtê dauñ ɲapep ma dasap mêtê ɲayham dôñ.

Pol ndê yom ɲamata-nga

¹ Aô Pol, nañ Anötö kêgalêm aô sa kêkuc in ndê atac whiñ dec gati Yisu Kilisi ndê ɲaposel. Alu yac neñ asidôwa Sostene ato bapia dindec ² têtj Anötö ndê gôlôwac dabuñ yêc malac Korin. Alu ato têtj mac lau hoñ nañ ati lau dabuñ, ɲahu bu Anötö piñ mac dôñ am damiñ Yisu Kilisi. Aêc, Anötö kêgalêm mac sa bu ati in ndê lau dabuñ, awhiñ lau akêñ gameñ hoñ, nañ sêtoc yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ɲaê sa. Yisu

tigenj ti yac neñ Pômdau, ma ɲac si Pômdau bocdinañ. ³ Mwasin ti yom malô têtj mac, akêñ Damañ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gêm danje Anötö tu in ndê mwasin-nga

⁴ Tôm bêc hoñ aô gam danje aneñ Anötö, tu mwasin nañ in kêtj têtj mac tu mac nem akêñ whiñ Yisu Kilisi-nga. ⁵ Yomandô. Tu mac ati Kilisi ndê lau-nga, dec Anötö ndê mwasin kêsalê mac ahuc, ma gêm mac sa bu añyalê Anötö ndê yom ma asôm yom dau asê. ⁶ Ma ɲalêñ dinañ Anötö ndê mwasin puñ ɲawaê nañ yac ahoc asê pi Kilisi, nañ ɲahu sip ɲalôm gi, nañ dôñ yêc mac nem ɲalôm. ⁷ Tu dinañ-nga têtj têtj dindec nañ mac hoñ ambo ti tamkwê ɲandô bu alic bêc nañ Anötö oc hoc yac neñ Pômdau Yisu Kilisi asê, nañ mac apônda ɲalau Dabuñ ndê mwasin danj dom. ⁸ Ma Anötö oc puc mac dôñ bu alhac ɲaɲga e bêc nañ yac neñ Pômdau Yisu Kilisi mbu meñ, dec mac oc alhac in ɲngô-nga ti nem yom me giso mbasi. ⁹ Anötö nañ kêgalêm mac sa bu piñ mac dôñ anem damiñ in ndê Atu Yisu Kilisi, yac neñ Pômdau, nañ gic bata bu yob mac ɲalêñ dinañ. Ma yom hoñ nañ in gic bata têtj yac, nañ oc kôm ɲandô sa.

Yham dom bu Kilisi ndê lau sêwhê dau kôc

¹⁰ O asidôwai. Yac neñ Pômdau Yisu Kilisi kêkiñ aô bu wanem gwelenj ɲawaê ɲayham-nga wanem in ɲngô, ma tu dinañ-nga dec aô bu w anem la mac bocdec bu. Ahu nem mêtê awhê daôm kôc-kôc-nga siñ! Apiñ daôm dôñ ma ambo ti ɲalôm tigenj bu mac nem yom ti gauc danj so dau dom. ¹¹ O asidôwai. Aô gasôm yom dinañ ɲahu bu Klowe ndê lau ɲatô sêkêñ puc aô bu mac nem lau ɲatô sêseñ dandi e sêwhê dandi kôc-kôc. ¹² Aô ganjô bu mac nem lau ɲatô sêsôm bu sêñkuc aô Pol, ma ɲatô sêsôm

bu sênkuc Apolos, ma ñatô sênkuc Pita, ma ñatô sêsôm bu sênkuc Kilisi. ¹³ Oyaê! Mac gauc gêm sake? Kilisi whê dau kôc, a? Lau sic aô Pol lec ndu pi a gicso dau bu nem mac sa, a? Mac aliñ busanġu tu aô neñ ñaê-ñga, a? ¹⁴ Aô gam danġe Anötô bu aô kaku mac nem lau daêsam dom. Aô kaku Krispas lu Gaius. ¹⁵ Tu dinan-ñga dec oc tôm dom bu ñamalac dan sôm bu mac aliñ busanġu tu aneñ ñaê-ñga. ¹⁶ Yomandô aô kaku lau nan sêmbo Stepanas ndê andu sêwhiñ, magoc ñac lau dinan enj. Aô bu wanġu mac nem lau ñatô whiñ, dec kalhiñ siñ su. ¹⁷ Kilisi kêkinj aô bu wanġu lau dom, magoc inj kêkinj aô bu wanem mêtê. Ma ñawaê nan gahoc asê pi Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau, nan yom ti ñaclai atu. Bocdinanj aô tanġwê gauc atu nom-ñga bu nem aô sa tu wanem mêtê-ñga dom. Mba! Aô gatec bu wakôm a gicso dau ndê ñaclai ti gêñ ñambwa.

Kilisi tôc Anötô ndê ñaclai ti gauc atu asê

¹⁸ Aô gasôm yom dinan, ñahu bu ñawaê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, tôc Anötô ndê ñaclai asê têñ yac lau nan inj bu nem yac si. Magoc lau nan sic waê bu sêninga, nan sêngô yom pi a gicso dau gitôm yom gauc mbasi-ñga. ¹⁹ Bu sêto Anötô ndê yom danj yêc bocdec bu:

Lau ti gauc atu-tu nom-ñga, ma ñac nan gauc gêm bu sêñyalê gêñ honj ñahu, nan wasen ñac si gauc su, ma watôc asê bu gêñ ñambwa. [Ais 29:14]

²⁰ Bocdinanj, mac lau tiguauc ma gwalam akwa ma mac lau nom-ñga nan anśahê bu akip gêñ honj ñahu sa, mac nem gauc dau ñandô nde? Anötô tôc asê bu ñamalac si gauc atu-tu nom-ñga, inj gitôm gêñ gauc mbasi-ñga. ²¹ Ma inj tôc inj ndê gauc atu asê bocdec bu. Inj kôm bu lau nom-ñga sêtôm dom bu sêñyalê inj ña ñac dau si gauc. Ma

inj ndê ñawaê ñayham nan yac ahoc asê, nan lau nom-ñga sêlic bu yom gauc mbasi-ñga. Tigenj Anötô dau gêlic ñayham bu nem lau nan sêkêñ whiñ ñawaê dau, nan si. ²² Lau Israel-ñga takwê bu sêlic gêñ dalô. Ñac bu sêlic, dec oc sêkêñ whiñ. Ma lau Grik sêñsalê yom ti gauc atu, bu sêngô dec oc sêkêñ whiñ. ²³ Magoc yac mba mêtê hêganônj Kilisi ti inj ndê mbac ndu pi a gicso dau. Yom dau kêkuc gêñ nan lau Israel-ñga takwê, nan dom, ma bocdinanj dec sêkêñ whiñ dom. Ma lau Grik sêlic gitôm yom gauc mbasi-ñga. ²⁴ Magoc lau Israel ti lau Grik bocke nan Anötô kêgalêm ñac sa sêti inj ndê, nan sêkôc yac mba yom pi Kilisi sa, ma sêñyalê bu inj Anötô ndê ñaclai ti gauc ñahu. ²⁵ Bu gauc nan Anötô kêkuc, dec kêmasanj lêñ bu Yisu sip nom meñ ma mbac ndu pi a gicso dau, nan lau sêlic bu lêñ gauc mbasi-ñga. Magoc Anötô ndê gauc dau hóc gêlêc ñamalac si gauc atu-tu honj. Ma Anötô ndê lêñ dinan, lau sêlic bu lêñ ñaclai mba-ñga, magoc hóc gêlêc ñamalac honj si ñaclai su.

²⁶ O asidôwai, akôc gauc pi daôm. Têñ ndoc mac anġô ñawaê ñayham tiwakuc ma atap Anötô ndê galem sa, nan mac ambo atôm lau tiguauc me lau ti ñaclai atu, me lau tiwaê? Mba! ²⁷ Anötô tac whiñ bu êñyalinj lau nan lau nom-ñga sêlic bu lau gauc mbasi-ñga, ma lau ñaclai mba-ñga, nan sa, tu bu kôm lau tiguauc ma lau tiñaclai maya sa têñ bêc ñambu-ñga. ²⁸ Lau nan lau nom-ñga sêpu ma sêlic bu lau waêmbe ma lau ñambwa, nan Anötô kêyalinj ñac sa, tu bu êñgwininj lau nan sêtoc dau sa-ñga. ²⁹ Tu dinan-ñga dec gitôm dom bu lau danj sêñgiyanj dau sa yêc Anötô anġô-ñga. ³⁰ Bu Anötô dau piñ yac dôñ tam daminj Yisu Kilisi, nan ti yac neñ gauc ñahu. Ma Kilisi dau ti yac neñ ñahu dati lau gitêñ ti lau dabun-ñga, ma inj ti ñahu Anötô

gêm yac si-nga. ³¹ Bocdinaŋ, aŋkuc yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po dau sa tu Pômdau-nga eŋ. [*Jer 9:24*]

2

Pol gêm mêtê ŋa iŋ dau ndê gauc ti licwalô dom

¹ O asidôwai, gauc nem têm ŋamata-nga naŋ aô gahôc asê mac. Têŋ ndoc dinaŋ aô gahêgo dauŋ pi yom ŋayham-ŋayham me yom ti gauc atu-tu tu bu wawhê Anötö ndê yom sa têŋ mac-nga dom. Mba! ² Aô gahu yom pi gêŋ daêsam siŋ, ŋahu bu aô gauc gêm tidôŋ bu wasôm yom pi Yisu Kilisi tawasê, ma pi iŋ ndê mbac ndu pi a gicso dau. ³ Têŋ têm aô gahôc asê mac, naŋ aô gameŋ tôm ŋac ti licwalô dom. Aô gatôc dauŋ ma katitec ŋandô tu gwelenŋ naŋ Anötö kêŋ sip aô aman-nga. ⁴ Ma aô gam mêtê ti gasôm yom têŋ mac kakuc gauc atu-tu nom-nga tu wambac yom mac-nga dom. Aô gasôm aneŋ yom ma Anötö ndê ŋalau tôle iŋ ndê ŋaclai asê bu puc aneŋ yom dôŋ. ⁵ Ŋalêŋ dinaŋ mac nem akêŋ whiŋ ŋahu sip aneŋ gauc me ŋamalac si gauc dom, magoc sip Anötö ndê ŋaclai.

Ŋalau tôle Anötö ndê gauc atu asê

⁶ Bocdinaŋ, têŋ ndoc yac bu anem mêtê, naŋ taŋkwê gauc atu-tu nom-nga tu puc yac mba yom dôŋ-nga dom. Mba. Magoc yac bu ambo awhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, naŋ dec oc tôle bu yac asôm yom ti gauc atu-tu têŋ ŋac. Magoc yom dau kêkuc lau nom-nga si gauc, me gôliŋwaga têm dindéc-nga naŋ oc sêŋinga, naŋ si gauc dom. ⁷ Mba. Yom naŋ yac ahoc asê, naŋ kêkuc Anötö ndê gauc, ma hêganôŋ lêŋ naŋ iŋ kêmasaŋ muŋ-nga andô lé, tu bu nem yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Yisu, naŋ si, ma datap iŋ ndê ŋawasi sa. Lêŋ dau kêkuc iŋ ndê gauc atu,

naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, ma yêc siŋ dau têŋ lau nom-nga. ⁸ Gôliŋwaga têm dindéc-nga daŋ sêŋyalê lêŋ dau ŋahu dom. Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôle dom bu sêkic yom bu sêndic Pômdau Ŋawasi Ŋadau ndu pi a gicso dau. ⁹ Magoc ŋac sêŋyalê dom. Tôle Anötö ndê yom naŋ sêto yêc muŋ su, naŋ whê sa bocdec bu:

Gêŋ ŋayham naŋ Anötö kêmasaŋ gwananŋ tu lau naŋ atac whiŋ iŋ-nga, naŋ lau daŋ sêlic dom, daŋ sêŋgô ŋawaê dom, ma lau daŋ sêŋyalê dom. [*Ais 64:4*]

¹⁰ Tigeŋ Anötö ndê Ŋalau tôle gêŋ dau asê têŋ yac. Bu Ŋalau dau kip gêŋ hoŋ ŋahu sa, ma kêyalê gêŋ hoŋ. Ma iŋ kêyalê Anötö ndê gauc atu-tu, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ whiŋ. ¹¹ Aŋgô! Asa gitôm bu êŋyalê yom naŋ ŋamalac daŋ gauc gêm yêc ndê ŋalôm? Lau daŋ sêŋyalê dom, magoc ŋamalac dau ndê ŋalau kêyalê iŋ ndê gauc. Ma bocdinaŋ lau daŋ sêŋyalê Anötö dau ndê gauc dom, magoc Anötö ndê Ŋalau tawasê kêyalê. ¹² Anötö tac whiŋ bu yac taŋyalê mwasiŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ yac ŋambwa. Tu dinaŋ-nga dec ŋalau naŋ iŋ kêŋ têŋ yac, naŋ ŋalau nom-nga daŋ dom, magoc iŋ dau ndê Ŋalau. ¹³ Ma yac ahoc yom asê pi Anötö ndê mwasiŋ dau. Magoc yac asôm yom aŋkuc gauc atu-tu naŋ lau nom-nga sêtoc sa, naŋ dom. Yac asôm asê tôle Ŋalau Dabuŋ kêdôhônŋ yac. Yom ŋandô pi gwelenŋ naŋ Anötö kôm tu yac neŋ gatuŋ-nga, naŋ yac asôm asê têŋ lau naŋ Ŋalau Dabuŋ mbo ŋac si ŋalôm, aŋkuc yom ti gauc naŋ Ŋalau dau kêŋ têŋ yac. ¹⁴ Magoc lau naŋ Anötö ndê Ŋalau mbo ŋac si ŋalôm dom, naŋ oc sêtôle dom bu sêkôc yom naŋ Ŋalau dau kêdôhônŋ yac, naŋ sa. Ŋahu bu ŋac sêlic gêŋ dau gitôm gêŋ gauc mbasi-nga, ma tôle dom bu sêŋyalê. Ŋalêŋ tigeŋ naŋ tôle bu sêŋyalê, naŋ Ŋalau Dabuŋ whê ŋac si gauc sa. ¹⁵ Bocdinaŋ yac lau

nañ dakôc Njalau Dabuñ sa su, nañ datôm bu tañsahê ti tañyalê gêñ honñ nahu. Magoc lau nañ sêkôc Njalau sa su dom, nañ sêtôm dom bu sênyalê yac neñ nahu. ¹⁶ Gauc nem Anötö ndê yom dan, nañ sêto yêc bocdec bu:

Asa kêyalê Pômdau ndê gauc, ma asa gitôm bu êndôhôn in? [*Ais 40:13*]

Lau nom-nga dan sênyalê dom, magoc yac tañyalê, nahu bu Njalau Dabuñ tôc Kilisi ndê gauc asê têtñ yac.

3

Lau Korin-nga sêkêñ whiñ gwalec

¹ O asidôwai hac. Têtñ ndoc aô gambo gawhiñ mac, nañ aô gasôm yom têtñ mac tôm gasôm têtñ lau nom-nga nañ Njalau Dabuñ gêm gôlinñ nac dom. Nahu bu mac atôm balêkoc dedec tu nem lêtñ akêñ whiñ Kilisi-nga. ² Yom nañ aô gasôm têtñ mac, nañ tôm aô gakêñ mac anôm su nambwa. Bu mac atôm balêkoc dedec nañ sêtôm dom bu sêneñ gêñ nanga. Ma kwahic d ec aô galic bu mac ambo bocdinañ napañ. ³ Nahu bu tôm bêc honñ mac am lêmuy ti asenñ daôm napañ. Mac asap lêtñ nom-nga dôñ napañ, dec tôc asê bu mac anñkuc lêtñ njalôm akwa-nga, ma Njalau Dabuñ gêm gôlinñ mac nem lêtñ dom. ⁴ Bu mac awhê daôm kôc-kôc, ma mac nem lau njetô sêsôm bu sêñkuc aô Pol, ma njetô sêsôm bu sêñkuc Apolos. Mac nem gauc dinañ inñ gauc nom-nga nambwa.

Aposel sem gwelenñ sêtôm lau akiñ nambwa

⁵ Aô bu wandac mac bu Apolos inñ asa? Ma aô Pol dec aô asa? Angô su nañ. Yac lau akiñ nambwa, nañ ahoc Pômdau nawaê asê, ma tu nawaê dinañ-nga dec mac akêñ whiñ inñ. Yac akôm mba gwelenñ têtñtêtñ tôm inñ kêtñ têtñ yac. ⁶ Aô d auñ gatôm ngac nañ sô gêñ njawhê sip nom. Ma

Apolos inñ gitôm ngac nañ kêsôwê bu sip gêñ njawhê nañ aô gasô. Magoc Anötö dau kôm gêñ dau po pi menñ. ⁷ Bocdinañ atoc ngac nañ sô gêñ, me ngac nañ kêsôwê bu, nañ sa dom, bu alu ngac akiñ nambwa. Atoc Anötö sa, bu inñ kôm gêñ po tiatu. ⁸ Namalac nañ sô gêñ njawhê, ma namalac kêsôwê bu sip-nga, inñ lu lu si gwelenñ nahu tigenñ. Ma Anötö oc kêtñ njaôli têtñ inñ, êñkuc gwelenñ nañ inñ sêkôm. ⁹ Gwelenñ nawaê nayham-nga nañ yac akôm ambo mac njalôm, nañ gitôm yac akôm gwelenñ yêc yac mba ôm têtñtêtñ dom. Mba. Bu mac honñ atôm Anötö ndê ôm tigenñ, ma yac atôm inñ ndê lau akiñ nañ akôm gwelenñ yêc ôm dau.

Gôlôwac dabuñ sêtôm Anötö ndê andu

Ma mac atôm Anötö ndê andu nañ inñ bu kwê sa. ¹⁰ Tôm Anötö ndê mwasiñ puc aô dôñ dec aô gam mêtê mac. Aô gakôm gwelenñ dinañ gitôm gwalam akwa kwê andu-nga, nañ kêsuhuyñ alhô sip nom gi. Ma lau njetô nañ sem gwelenñ mêtê-nga sêñkuc aô, nañ sêtôm lau nañ sic danñ ti lêtôm ma akiñkwa pi alhô nañ aô kasuhuyñ muñ su. Mac lau asa nañ bu akôm gwelenñ tu andic dabiñ andu dau-nga, nañ ayob daôm bu akôm gwelenñ dau napep enñ. ¹¹ Bu Yisu Kilisi tawasê inñ ti yac neñ dakêñ whiñ nahu. Kilisi dau gitôm alhô nañ Anötö kêtñ bu lau sêkwê andu pi-nga, ma alhô nandô danñ yêc dom. ¹² Lau njetô sêkôm gwelenñ nayham tu bu sêkwê andu sa pi alhô dau, nañ gitôm sêkwê andu na gol me silba me hoc nayham. Magoc lau njetô sêkôm gwelenñ bambalinñ, nañ gitôm sêkwê andu na gêñ nambwa gitôm kwanñ me a babalê. ¹³ Têtñ bêc nambu-nga Anötö oc êñsahê lau tigenñ-tigenñ si gwelenñ na ya, ma ya oc tôc nac si gwelenñ na-nandô asê tiawê. ¹⁴ Nac nañ sêkôm gwelenñ nayham, nañ si gwelenñ na-nandô oc gacgenñ yêc. Ya

oc neŋ su dom, ma ŋac oc sêtap si ŋaôli sa. ¹⁵ Magoc ŋac naŋ sêkôm gwelenj bambaliŋ, naŋ ya oc êŋsahê ŋac si gwelenj ma neŋ hoŋ su niŋga. Ŋac lau dau oc sêwê sa yêc yawahô, magoc ŋac si gwelenj ŋandô danj oc gacgeŋ yêc dom.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si ŋahu yêc nom dom

¹⁶ O lauhac! Mac atôm Anötö ndê lôm dabuŋ, ma Anötö ndê Ŋalau mbo mac nem ŋalôm. Mac anyalê yom dinaŋ, me mba? ¹⁷ Yomandô, mac atôm Anötö ndê lôm, ma lôm dau iŋ gêŋ dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga asa naŋ kôm Anötö ndê andu dabuŋ tisac, naŋ Anötö oc kôm iŋ tisac bocdinaŋ.

¹⁸⁻²⁰ Anjsau daôm pi gauc naŋ lau nom-ŋga sêlic bu gauc atu-tu, naŋ dom. Bu gauc naŋ lau nom-ŋg a sêlic bu gauc atu-tu, naŋ Anötö gêlic tôm gêŋ gauc mbasi-ŋga. Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Gauc atu-tu naŋ ŋamalac sêtoc dau sa pi, naŋ Anötö oc nem kwi ti ŋac si akô bu sêsip sêndi-ŋga. *[Job*

5:13]

Ma yom danj tiyham sêto yêc bocdec bu:

Pômdau kêyalê gauc naŋ lau nom-ŋga sêtoc sa ti gauc atu-tu, ma iŋ gêlic gitôm gêŋ ŋandô mbasi-ŋga. *[BW*

94:11]

Bocdinaŋ, mac nem asa naŋ gauc gêm bu iŋ ŋamalac ti gauc atu-tu pi gêŋ nom-ŋga, magoc kêyalê Anötö dom, naŋ hu gauc nom-ŋga siŋ, ma ti ŋamalac gauc mbasi-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ dec oc tôm bu iŋ ti ŋamalac tiguauc yêc Anötö anġô-ŋga.

²¹ Bocdinaŋ dec atoc daôm sa tu anġuc aô Pol, me Apolos, me ŋamalac danj-ŋga dom! Bu gêŋ ŋayham hoŋ naŋ tôm bu po mac sa, naŋ meŋ akêŋ Anötö tigeŋ. ²² Iŋ kêkiŋ aô Pol, lu Apolos ma Pita atôm lau akiŋ, tu bu anem mac sa-ŋga. Ma mac nem gameŋ ambo-ŋga ti

nem têm ambo tamli-ŋga ma têm ambac ndu-ŋga, gêŋ naŋ kwahic dec sêmbo ti gêŋ naŋ oc sêhôt asê tiŋambu, gêŋ hoŋ dinaŋ Anötö ti ŋadau ma kêŋ têŋ mac bu nem mac sa. ²³ Ma Anötö tigeŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi, ma Kilisi ndê ŋahu yêc Anötö dau.

4

Lau aposel si gwelenj ti sakiŋ

¹ Bocdinaŋ, alic yac atôm Kilisi ndê lau akiŋ ŋambwa, naŋ iŋ gêlic yac atôm bu akôm iŋ ndê gwelenj, dec kêŋ Anötö ndê yom naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ sip yac amaŋ. ² Ma yac hoŋ tanyalê su, bu yac neŋ ŋadau bu kêŋ gwelenj sip yac amaŋ, naŋ dayob ŋapep dandic ŋawaê. ³⁻⁴ Bocdinaŋ iŋ lêŋ solop bu yac datôt gwanij yac neŋ gwelenj ti sakiŋ tu bu tansahê bu yac akôm ŋapep me mba. Aô neŋ atac pa su pi gwelenj naŋ Anötö kêŋ sip aô amaŋ. Tigeŋ yom dinaŋ whê aô sa bu aô ŋgac akiŋ gitêŋ lec dom. Aô gahêgo dauŋ tu gauc bocke mac akôt, me lau ŋatô sêkôt, me aô dauŋ gakôt pi aneŋ sakiŋ-ŋga lec dom. Bu Pômdau tawasê ti ŋadau bu êŋsahê aô-ŋga. ⁵ Bocdinaŋ gauc nem bu anjsahê lau pi ŋac si lêŋ ti sakiŋ ŋagahô dom, ahôŋ Pômdau ndê bêc bu mbu meŋ-ŋga. Têŋ dinaŋ gêŋ naŋ siŋ dau yêc ŋasec ŋalôm, ma gauc hoŋ naŋ yêc ŋamalac si ŋalôm, naŋ Pômdau dau oc hoc asê tiawê. Ma têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sic waê bu sêtap waê sa, naŋ oc sêtap sa akêŋ Anötö tôm ndi.

⁶ O asidôwai hac. Aô gato yom dinaŋ pi alu Apolos gitôm yom gôliŋ danj, tu bu wawhê mac nem gauc sa-ŋga. Aô bu wandôhôn yom ŋalhô danj têŋ mac, naŋ sêsôm bocdec bu, “Ayob bu akôm gêŋ danj so Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ dom.” Mac bu anyalê yom dau ŋahu, dec oc tôm dom bu mac atoc ŋamalac danj sa hôt gêlêc danj su. ⁷ Am asa naŋ toc daôm sa, naŋ ŋġô. Asa sôm

bu am hôc gêlêc lau ñatô? Ma am nem gêñ sake yêc, nan am tap sa yêc Anötö ndê dom? Ma am nem gauc ti gêñ ñayham honj bu meñ akêñ Anötö, dec tu sake-nga am toc daôm sa bu am nem gêñ honj ñahu am daôm?

⁸ Bocke? Anötö ndê mwasiñ kêsâlê mac ahuc su, a? Mac gauc gêm bu mac atôm lau ti lêlôm Anötö ndê mwasiñ-nga, a? Mac atap têm ñambu-nga sa su, dec andöc atôm kinj ma kwîn ma am gôlinj awhiñ Kilisi, magoc yac hic lec mba, a? Oyaê! Têm dau bu meñ sa su, dec oc ñayham kêlêc, ma bocdinañ dec oc tôm bu yac honj danem gôlinj dawhiñ dauñ. Magoc mba! ⁹ Bu yac lau aposel ambo nom atôm lau waêmba nanj atinambu lau honj, ma atôm lau nanj sêkic yom bu sêndic ñac ndu. Aô gauc gêm bu Anötö kêgwiniñ yac ma kênj yac ambo bocdinañ atôm dôhônj bu lau honj ma añela sêwhiñ sêlic. ¹⁰ Tu Kilisi-nga dec lau nom-nga sêlic yac atôm lau gauc mbasi-nga. Magoc yêc Kilisi ndê lau ñalôm, mac apo daôm sa bu ati lau ti gauc atu-tu, a? Yac lau licwalô mba, magoc mac lau ti licwalô atu, a? Bocke dec mac lau ti waêm, magoc yac hic lec lau waênj mba? ¹¹ Ñasawa baliñ su e meñ têtj kwahic dec, yac ahôc ñawapac daêsam. Gêñ yô yac, bu yô yac, yac mba ñakwê mbasi, lau sic yac, ma yac mba gameñ andöc-nga mbasi.

¹² Yac amanj am gwelêñ atu tu akôm kwanj dauñ-nga. Lau sêpu yac, tigenj yac am mbec ñac ô. Sêkêñ kisa yac, magoc ahôc ti atac pa su. ¹³ Lau sêsec yac, magoc yac asôm yom malô ô. Sêlic yac atôm gêñ ñapopoc nom-nga ñambwa. Ñawapac kainj dinañ yac ahôc ñapanj.

¹⁴ Aô gato yom dinañ tu bu wakôm mac mayam daôm-nga dom. Mba. Aô galic mac tôm aneñ balêkoc atac whiñ-nga, ma tu dinañ-nga dec gato tu wakênj

puc mac-nga. ¹⁵ Yêc Kilisi ndê gôlôwac dabuñ ñalôm, lau daêsam sêmbo, nanj sêtôm bu sêndôhônj mac. Tigenj tôm dom bu mac alic ñac tôm damami. Magoc aô galic dauñ tôm mac damam, ñahu bu mac akêñ whiñ Yisu Kilisi tu ñawaê ñayham nanj aô gahoc asê pi in-nga. ¹⁶ Tu dinañ-nga dec wanjilî mac bu anjuc aneñ lêtj. ¹⁷ Ma bocdinañ dec aô bu wanjinj Timoti têtj mac loc. Inj sap Pômdau dôñ ñannga eñ, ma inj aneñ balê atac whiñ-nga solop. Aneñ yom ti lêtj honj nanj gasa tu kakuc Yisu Kilisi-nga, nanj inj oc whê sa bu kênj gauc mac. Ma inj oc êndôhônj mac êñkuc mêtê nanj aô gam, ma yom nanj aô dauñ kadôhônj têtj gôlôwac dabuñ yêc gameñ honj.

¹⁸ Mac nem lau ñatô sêtoc dau sa kêlêc ma sêpu aô ti aneñ yom, ñahu bu ñac gauc gêm bu aô oc watêtj mac waloc dom. ¹⁹ Tigenj Pômdau bu lic ñayham, dec ñasawa sauñ eñ aô oc waloc. Ma aô oc wakip lau nanj sêtoc dau sa, nanj si yom ñahu sa. Ma gêñ danj whiñ, nanj oc wanjalê ñaclai bocke dec puc ñac dôñ. ²⁰ Bu lau nanj Anötö gêm gôlinj ñac, nanj sêsôm yom ñambwa dom, magoc Anötö ndê ñaclai puc ñac si yom dôñ. ²¹ Bocke? Mac atac whiñ bu aô waloc ma wamatôc mac tôm damba nanj hi inj ndê balêkoc ña sô, me mac atac whiñ bu aô waloc ma wanjuc mêtê atac whiñ-nga ti lêtj yom malô-nga?

5

Yom pi ñgac mockaiñ-nga

¹ Lau daêsam sêngô ñawaê pi ñgac mockaiñ-nga danj nanj mbo mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm. Yac gauc gêm bu lau sambuc sêkôm mêtê sac, magoc ñac oc sêkôm mêtê sac sambuc gitôm ñgac dinañ kôm, nanj dom. Inj gêm awhê nanj inj damba gêm muñ su. ² Bocke? Mac atoc daôm sa ma alic mêtê dau ñayham, a? Oc tôm bu inj

ndê mêtê kôm mac nem ñalôm ñawapac ma mayam daôm atu, e atinj in su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm. Magoc tu sake-nga mac akôm dom? ³ Kwahic dec aô gambo ahê mac, magoc aneñ ñalôm sambuc yêc whin mac. Ma aô gauc gêm lêñ tamatôc ñgac dau-nga gwanan su, gitôm aô daun gambo gawhin mac ma yac tamatôc in. ⁴ Tu yac neñ Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, aô wasôm têñ mac bu akac daôm sa ma amatôc giso dau. Anyalê bu Pômdau Yisu ndê ñalclai yêc mac, ma aneñ ñalôm sambuc yêc whin mac bocdinañ. ⁵ Atinj ñgac dau su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, ma akêñ in mbu sip Sadañ ndê gôlin ñapu. Nalêñ dinañ dec mboe in oc nem dau kwi ma hu ndê mêtê ñalôm akwa-nga siñ. Ma bocdinañ dec têñ Pômdau ndê bêc êmatôc lau-nga, in ndê gatu oc ninnga dom.

⁶ Mac atoc daôm sa yham dom. Gauc nem yist. Mac anyalê su bu yist ñagec oc êñsôwec malô-malô yêc bolom ñalôm e nem bolom sambuc ahuc. Ma mêtê sac gitôm bu êñsôwec yêc gôlôwac dabuñ ñalôm gitôm yist. ⁷ Tu dinañ-nga dec atinj ñgac mockaiñ-nga dinañ su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, bu in ndê mêtê ñalôm akwa-nga gitôm yist. Ma bocdinañ dec mac oc ambo atôm bolom wakuc yist mbasi-nga. Bu Kilisi, nañ sic ndu gitôm Domba †Pasowa-nga, nañ kêgaho mac su yêc lêñ ñalôm akwa-nga, dec mac ati lau wakuc su. ⁸ Bocdinañ dec atec yist akwa nañ ñahu sip mêtê sac, tôm lau Israel-nga nañ sêkôc yist hon su yêc ñac si andu têñ ndoc Pasowa-nga. Ma asa nem lêñ tiwakuc, tu bu andi atôm bolom yist mba-nga, nañ ñahu hêganônñ lêñ ñawasi ma lêñ yom ñandô-nga.

⁹ Aô gato bapia dañ têñ mac mun su, ma gasôm têñ mac bu andic ahê lau mockaiñ-nga. ¹⁰ Aô gato yom dau hêganônñ lau sambuc dom.

Aô gato hêganônñ lau nañ sêmbô gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ sêkôm sac. Ñahu bu lau sambuc si lêñ mockaiñ-nga me mêtê sêneñ gêñ ñawahô-nga me mêtê sêñsau lau tu sêngaho ñac si gêñ-nga me lêñ sênem akiñ gwam-nga, nañ gêm nom ahuc sambuc. Ma aô bu wasôm têñ mac bu andic ahê lau sambuc ti ñac si lêñ sac, dec oc tôm dom bu mac atap ñasawa dañ sa yêc nom tu ambo-nga. ¹¹ Aô gasôm têñ mac bu andic ahê ñamalac bocke nañ sam dau bu ñamalac kêñ whin-nga, magoc kôm sac ñapan. Mac nem asa nañ kôm mêtê mockaiñ-nga, me gêñ gêñ ñawahô, me gêm akiñ gwam, me sôm yom sac-sac, me nôm gêñ e kêñin in, me kêsau lau bu êngaho ñac si gêñ, nañ andic ahê in ñapep. Andôc awhin in, ma aneñ gêñ awhin in dom.

¹²⁻¹³ Gwelen tamatôc lau nañ sêmbô gôlôwac dabuñ ñalôm dom, nañ gic waê yac dom. Anötô dau oc êmatôc ñac. Magoc lau nañ sêmbô gôlôwac dabuñ ñalôm bu sêkôm sac, dec in yac neñ gwelen bu tamatôc ñac. Akôm tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm bu:

Ñamalac bocke nañ kôm sac, nañ
atiñ in su yêc mac nem ton
ñalôm. *[Diut 17:7]*

6

Lêñ tamatôc ñawapac-nga

¹ Tu sake-nga dec mac akêñ lau sêkêñ whin-nga si yom têñ ñgac êmatôc yom-nga nañ kêñ whin dom, bu êmatôc? Yom dañ bu yêc ñamalac sêkêñ whin-nga lu ñasawa, dec mac daôm amasan. ² Anyalê tidônñ! Têñ ndoc Yisu mbu meñ, nañ Anötô oc kêñ gwelen sip i ñ ndê lau dabuñ amba, bu sêmatôc lau nom-nga. Gwelen dau in gwelen atu andô, ma yom nañ kwahic dec yêc lau sêkêñ whin-nga ñasawa, nañ gitôm gêñ saun. Boc-dinañ dec mac atôm bu amatôc. ³ Ma anyalê gêñ atu

danj tiyham. Yac oc tamatôc anjela sac si yom whiņ. Bocdinaņ tēņ tēm kwahic dec-ņga yac datôm bu tamatôc yom bocke naņ yêc yac űasawa. ⁴ Tu dinaņ-ņga dec yom bu yêc mac nem űamalac lu űasawa, naņ tu sake-ņga mac akêņ tēņ lau naņ si űaê mba yêc gôlôwac dabuņ űalôm, bu sêmatôc? Mac daôm atôm dom bu amatôc, a? ⁵ Aô gato y om dindec bu wakôm mac mayam daôm. Bocke? Yêc mac nem gôlôwac dabuņ űalôm, űamalac tiguaç naņ gitôm bu êmatôc lau sêkêņ whiņ-ņga si yom, naņ danj mbo dom, a?

⁶⁻⁷ Bocke dec mac nem danj kēņ iņ ndê asidôwa danj kalhac lau naņ sêkêņ whiņ dom, naņ anġô-ņga, tu bu sêmatôc iņlu si yom-ņga? Tu mac akôm bocdinaņ-ņga dec ku mac nem lêņ anġuc Kilisi-ņga dulu su. Mac nem lau sêkêņ whiņ-ņga űatô bu sêkôm sac tēņ mac, me sêsôm yom tasanj bu sêņgaho mac nem gêņ űatô su, dec wasôm tēņ mac bu ahu gêņ dau siņ tēņ űac ma ahôç űawapac dau! ⁸ Magoc mac akôm dom. Mac daôm akôm sac t êņ daôm, ma anġaho nem asidôwai si gêņ su.

Lau sac oc sêtap undambê sa dom

⁹ Anġô ma anġyalê! Lau naņ sêkôm mêtê sac, naņ si danj oc wêkaiņ ndê mala yêc Anôtô ndê gamerj undambê-ņga dom. Akôç gauc űapep ma anġsau daôm dom! Lau naņ sêkôm mêtê mockaiņ-ņga űalêņ tidau-tidau naņ so pwac naņ Anôtô kêmatiņ tidôņ tu lauwhê ma launġac sênem dandi-ņga, launġac naņ sêkêņ dau tēņ launġac űatô, lau naņ sem akiņ gwam, ¹⁰ lau kanj, lau naņ seņ gêņ űawahô, lau naņ sênôm gêņ e kêņiņ űac, lau naņ sêsôm yom sac-sac, lau naņ sêņsau lau tu sêņgaho űac si gêņ-ņga, lau kaiņ dinaņ si danj oc wêkaiņ ndê mala yêc Anôtô ndê gamerj dom.

¹¹ Muņ-ņga mac nem lau űatô sêsa lêņ sac bocdinaņ. Tigeņ kwahic dec yac neņ Anôtô kôm gwelenj pi mac űa iņ ndê űalau Dabuņ. Iņ kêgwasiņ mac nem sac hoņ su ġinga, ma kôm mac ati lau dabuņ ma lau gitêņ tu Pômdau Yisu Kilisi ndê űaê-ņga.

¹² Mac nem lau űatô sêsôm yom bocdec bu, “Gêņ hoņ gitôm bu yac dakôm. Yao danj yêc dom.” Magoc aô wasôm tēņ mac bu gêņ hoņ oc nem yac sa dom. Yomandô, gêņ hoņ gitôm bu yac dakôm, ma yao danj yêc dom. Magoc aô dauņ gateç bu gêņ danj nem gôliņ aô. ¹³ Ma mac nem lau űatô sêsôm bu, “Anôtô kêņ gêņ daneņ-ņga tu űataç-ņga, ma kêņ űataç tu gêņ daneņ-ņga-ņga. Magoc iņ oc seņ gêņ daneņ-ņga ma űataç lu-lu su sêniņga.” Tu űac si yom dinaņ-ņga dec sêlic si űamlic tôm gêņ űambwa-ņga ma sêkêņ si űamlic bambaliņ tu sêkôm mêtê mockaiņ-ņga tidau-tidau. Magoc anġô! Anôtô kêmasaņ yac ne űamlic tu danem akiņ Pômdau-ņga, ma Pômdau ndê gwelenj nem yac si-ņga ġic waê yac gatuņ tigeņ dom, magoc ġic waê yac neņ űamlic whiņ. ¹⁴ Anôtô ndê űaclai uņ Pômdau sa akêņ lau batê-ņga, ma oc uņ yac sa ti űamlic sambuc bocdinaņ.

¹⁵ Anġô su naņ! Mac nem akêņ whiņ piņ mac dôņ am damiņ Kilisi, dec kôm mac nem űamlic ti iņ ndê űandô űadaņga danj. Mac anġyalê yom dindec, me mba? Ma bocke dec mac alic űayham bu akôç Kilisi ndê űandô űadaņga ma asap pi awhê mockaiņ-ņga? Lêņ dau sac sambuc! ¹⁶ űgac danj bu yêc whiņ awhê mockaiņ-ņga danj, naņ iņlu sêti űamlic tigeņ. Mac anġyalê, me mba? Gauc nem Anôtô ndê yom naņ sêto yêc bocdec bu:

Iņlu oc sêti gêņ tigeņ. [Gen 2:24]

¹⁷ Magoc asa naņ sap Pômdau dôņ, naņ űalau piņ iņlu dôņ sêti gêņ tigeņ.

18 Bocdinaŋ alhö su yêc mêtê mockaiŋ-ŋga. Bu asa naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga naŋ kôm mêtê sac têtŋ dau ŋamlic, bu mêtê dau kêyaiŋ iŋ ndê ŋamlic hôc gêlêc mêtê sac ŋatô naŋ iŋ bu kôm. 19 Anğô! Anötô kêŋ Ŋalau Dabuŋ têtŋ mac lau tigeŋ-tigeŋ ma iŋ mbo nem ŋalôm, dec mac nem ŋamlic gitôm Ŋalau ndê lôm dabuŋ. Anjalê, me mba? Mac ŋadau daôm dom. 20 Mba! Anötô gêmlihi mac su ati iŋ ndê, ŋa ŋaôli atu. Tu dinaŋ-ŋga dec ayob nem ŋamlic ŋapep, tu bu gêtŋ hoŋ naŋ mac akôm, naŋ oc po Anötô ndê waê sa.

7

Yom pi lauwê ti laungac sênem dandi-ŋga

1 Kwahic dec aô bu waô yom ŋatô naŋ mac ato sip nem bapia. Mac ato yom pi mac nem gauc bocdec bu, lauwê ma ŋgac bu sênem dau dom, dec oc ŋayham. 2 Gauc dinaŋ iŋ ŋayham, magoc lêtŋ mockaiŋ-ŋga kêsôwec tiatu yêc nom, ma tu dinaŋ-ŋga dec wasôm têtŋ mac bu iŋ lêtŋ ŋayham kêlêc bu lauwê sênem ŋgac sa, ma laungac sênem awhê sa. 3 Ma ŋgac daŋ êŋgamiŋ dau têtŋ ndê awhê dom, ma awhê êŋgamiŋ dau têtŋ ndê akweŋ dom. 4 Bu awhê daŋ ti ŋadau dau ndê ŋamlic tawasê dom, iŋ nakweŋ ti ŋadau whiŋ. Ma ŋgac daŋ ti ŋadau dau ndê ŋamlic tawasê dom, iŋ ndê awhê ti ŋadau whiŋ. 5 Bocdinaŋ awhê lu ŋgac sêŋgamiŋ dau têtŋ dandi dom, mboe iŋlu si daŋ ndê ŋalôm kac iŋ e Sadaŋ êntôm iŋ bu kôm mêtê mockaiŋ-ŋga. Iŋlu bu si ŋalôm pitigeŋ bu sêmbo ahê dau ŋasawa sauŋ bu sênem dabuŋ dau tu sêteŋ mbec-ŋga, dec oc tôm. Magoc têtŋ t êm dau pacndê, naŋ sêmbo sêwhiŋ dau tiyham. 6 Aô gauc gêm bu iŋ lêtŋ ŋayham bu lauwê ma ŋgac sênem dau, ma tu dinaŋ-ŋga dec gawhê yom dau sa têtŋ mac. Magoc aô gato

tu bu wandic yomsu lauwê ma ŋgac hoŋ bu sênem dau-ŋga lec dom. 7 Aô tac whiŋ bu lau hoŋ sêmbo sêtôm aô dec gambo. Tigeŋ Anötô gic sam iŋ ndê mwasiŋ tidau-tidau têtŋ ŋamalac tigeŋ-tigeŋ tôm gi. Yac hoŋ dawêkaiŋ mwasiŋ kaiŋ tigeŋ dom.

8 Aô bu wasôm yom pi laungac sawa, ma lauwê sawa. Ŋac bu sênem awhê me ŋgac wakuc dom, ma sêmbo sêtôm aô gambo, dec oc ŋayham. 9 Magoc ŋac bu sêŋsahê bu sêtôm dom bu sêtimêtê dau tu lêtŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, naŋ iŋ oc ŋayham hôc gêlêc bu lauwê sawa sênem ŋgac sa, ma laungac sawa sênem awhê sa tiyham.

10 Aô bu wakêŋ ŋagôliŋ daŋ têtŋ lauwê ma ŋgac naŋ sem dau sa su. Aô taŋwasêŋ neŋ yom dom, bu Pômdau dau kêŋ ŋagôliŋ bocdec bu, awhê daŋ hu ndê akweŋ siŋ dom. 11 Magoc iŋ bu hu ndê akweŋ siŋ, naŋ nem ŋgac wakuc dom. Iŋ êŋsahê bu êmasaŋ yom whiŋ nakweŋ tiyham ma mbu ndi mbo whiŋ iŋ. Bu mba, naŋ iŋ mbo tawasê. Ma ŋagôliŋ tigeŋ dinaŋ gic waê laungac bocdinaŋ. Ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ dom.

12 Ma aô bu wasôm yom têtŋ mac hoŋ, pi awhê lu ŋgac naŋ sem dau sa su, magoc daŋ kêŋ whiŋ, ma daŋ kêŋ whiŋ dom. Yom dindec Pômdau sôm têtŋ aô dom, aô dauŋ gauc gêm bu iŋ lêtŋ ŋayham dec bu wasôm têtŋ mac. Ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga daŋ bu ndê awhê kêŋ whiŋ dom, magoc awhê dau tac whiŋ bu mbo whiŋ iŋ, naŋ ŋgac dau hu iŋ siŋ dom. 13 Ma awhê kêŋ whiŋ-ŋga daŋ bu nakweŋ kêŋ whiŋ dom, magoc ŋgac dau tac whiŋ bu mbo whiŋ iŋ, naŋ awhê dau hu nakweŋ siŋ dom. 14 Ŋahu bu Anötô oc lic iŋlu si sem dau-ŋga bu ŋadômbwi tu iŋlu si daŋ kêŋ whiŋ dom-ŋga lec dom. Mba. Tu awhê me ŋgac naŋ kêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötô gêlic iŋlu si sem dau-

nga dinan tòm gêñ dabuñ. Bu bocd-
inan dom, dec Anötö oc lic balêkoc
nan inlu sêkwê asê bu ñadômbwi.
Magoc mba. In gêlic inlu si balêkoc
bu dabuñ tu in nan kên whiñ-nga.

¹⁵⁻¹⁶ Bocdinar in lêtñ ñayham bu
lauwhê ma ñgac kain dinan nan
sem dau su, nan sêhu dandi siñ
dom. Bu mboe am awhê nan kên
whiñ, oc ti lêtñ bu am nem akweñ
nan kên whiñ dom, nan oc tap
Anötö ndê mwasiñ nem in si-nga
sa. Ma am ñgac nan kên whiñ,
mboe am oc ti lêtñ bu Anötö nem
am nem awhê nan kên whiñ dom,
nan si. Asa kêyalê? Magoc yom dau
in bu ti balan ñannga tu lauwhê ma
lauñgac sêhu dandi siñ-nga dom. Bu
Anötö kêgalêm yac sa bu dambo ti
yom malô. Bocdinar ñgac nan kên
whiñ dom bu tac whiñ bu hu ndê
awhê kên whiñ-nga siñ, nan dec
alhac in ahuc dom. Ma awhê nan
kên whiñ dom, nan bocdinar.

*Anötö ndê galem, ma lêtñ dambo-
nga*

¹⁷ Aö gakên ñagôlin dan têtñ
gôlôwac dabuñ hon nan gam mêtê
ñac su, nan hêganôn yom hon
dindec, ma ñagôlin dau bocdec
bu. Pômdau dau kêmasan ñamalac
si lêtñ têtñtêtñ su, ma ñalêtñ bocke nan
ñamalac dan mbo têtñ ndoc Anötö
ndê galem tap in sa, nan in gauc
nem bu hu siñ dom. ¹⁸ Anötö bu
êñgalêm ñgac nan sêsê in ndê ñamlic
ñatô su kêkuc lau Israel-nga si pwac,
nan sa, nan goc sêc gêtñ dau ahuc
dom. In bu êñgalêm ñgac dan sa nan
sêsê in su dom, nan goc sêsê in dom.
¹⁹ Yac bu dasê lauñgac me dasê
ñac dom, in gêtñ ñandô dom. Gêtñ
ñandô dau bocdec bu, yac danan
wambu Anötö ndê yom hon man.
²⁰ Ñalêtñ bocke nan lau sêmbo têtñ
ndoc Anötö kêgalêm ñac sa, nan
sêsap dôñ ñapan. ²¹ Am bu awhê
me ñgac akin ñambwa têtñ têtñ Anötö
ndê galem tap am sa, nan goc hêgo
daôm dom. Am bu tap lêtñ dan sa bu

nem ñadau êñgapwêc am su, dec oc
tòm, magoc in gêtñ atu dom. ²² Bu
awhê me ñgac akin ñambwa nan
Pômdau kêgalêm in sa, nan Pômdau
kêgapwêc in su yêc sakin mêtê sac-
nga. Ma am asa nan gêm akin lau
dan dom, magoc Pômdau kêgalêm
am sa, nan goc anyalê ñapep bu
kwahic dec am ti Kilisi ndê awhê
me ñgac akin. ²³ Kilisi gêmlihi mac
su ña ñaôli atu. Tu dinan-nga dec
anyalê ñapep bu ñamalac nom-nga
dan ti mac nem ñadau ñandô dom.
²⁴ O asidôwai hac! Ñalêtñ bocke
nan mac ambo têtñ ndoc Anötö ndê
galem tap mac sa, nan gauc nem bu
akôm ñapan ambo Anötö anğô-nga.

*Yom pi lau nan sem dandi sa su
dom*

²⁵ Aö bu wasôm yom pi lau
wakuc nan sem dau sa su dom.
Pômdau kên ñagôlin dan têtñ aö
hêganôn ñac dom. Magoc in ndê
mwasiñ puc aö dôñ, dec akên whiñ
aö ma akôc yom dindec sa. ²⁶ Tu
lau sêkêtñ kisa ñannga têtñ yac lau
dakên whiñ-nga têtñ têtñ dindec-nga,
dec aö gauc gêm lêtñ ñayham bocdec
bu, lau nan sem dau sa su dom,
nan sêmbo bocdinar. ²⁷ Am ñgac
nan sêhoc am nem yom asê su bu
nem awhê dan, nan êmsalê lêtñ tu
hu yom dau siñ-nga dom. Ma am
ñgac nan sêhoc am nem yom asê su
dom, nan êmsalê awhê tu nem-nga
dom. ²⁸ Magoc am asa nan gauc
gêm tidôn bu nem awhê me ñgac,
nan am kôm sac dom. Tigeñ lau
nan sem dau sa su, nan oc sêhóc
ñawapac yêc nom dindec, ma aö
gatec bu mac atap ñawapac sa atôm
ñac, dec gasôm yom dinan.

*Danem akin Pômdau ti neñ ñalôm
sambuc*

²⁹ O asidôwai, aö wasôm têtñ mac
bu têtñ tiapê su. Bocdinar têtñ
kwahic dec ma ndi, nan ambo
bocdec. Lauñgac nan sem awhê
sa su, nan sêmbo tòm sem awhê sa
dom. ³⁰ Lau nan sêtan danğibo, nan

sêmbô tòm sêtañ dom. Lau nañ atac ñayham, nañ sêmbô tòm ñac atac ñayham dom. Lau nañ semlhi gêñ, nañ sêmbô tòm ñac si wapa mbasi. ³¹Ma lau nañ sêkôm gwelenj pi gêñ nom-ñga, nañ gauc nem gêñ dau êñlêc dom. Yom dau ñahu bu nom kwahic dec-ñga oc yêc ñapañ dom, oc niñga.*

³²Aô tac whiñ bu mac ayêm daôm su tu gêñ nom-ñga-ñga lec dom. Lauñgac nañ sem awhê sa su dom, nañ oc sêyêm dau su tu sêkôm Pômdau ndê gwelenj-ñga, ma bu sêkôm gêñ nañ gic Pômdau tandô ñayham. ³³Magoc lauñgac nañ sem awhê sa su, nañ oc sêyêm dau su tu gêñ nom-ñga-ñga, tu bu sêkôm ñac si lauwêhi atac ñayham sa. ³⁴Bocdinañ sêyêm dau su tu Pômdau tigenj-ñga dom, magoc sêkôm ti ñalôm lu-lu. Nalêñ tigenj, lauwêhi akiñ me lauwêhi bocke nañ sem ñgac sa dom, nañ oc sêyêm dau su tu sêkôm Pômdau ndê gwelenj-ñga, ma pi lêñ bu sêtimêtê dau si ñamlic ti gatu ñapep. Magoc lauwêhi nañ sem ñgac sa su, nañ sêyêm dau su tu gêñ nom-ñga-ñga tu bu sêkôm nakwenj atac ñayham sa. ³⁵Aô gato yom dindec tu bu wanñwiniñ mac-ñga dom. Aô gato bu wanem mac sa, ma bu mac asa lêñ ñayham ma anem akiñ Pômdau ti nem ñalôm sambuc, ma ahê gauc pi gêñ nom-ñga êñlêc dom.

Yom ñatô pi lauwêhi ma lauñgac si lêñ

³⁶Aô bu wasôm yom pi ñgac nañ sêhoc inlu awhê akiñ danj si yom asê bu sênem dau, magoc inlu sem dau sa su dom. Ñgac dau bu ndê ñalôm

kac in ma tac whiñ ñandô bu nem awhê dau, dec in kôm sac dom. Akêñ inlu sênem dau. ³⁷Magoc ñgac dau bu gauc nem tidônj yêc in ndê ñalôm bu nem in ndê awhê akiñ dinañ dom, nañ in kôm gêñ ñayham. In bu nditôm bu nem gôlinj dau ndê lêñ, dec kôm tòm in ndê ñalôm gauc gêm tidônj. Ñamalac danj gitôm dom bu kac in. ³⁸Bocdinañ ñgac nañ gêm ndê awhê sa, nañ kôm mêtê ñayham, ma in nañ gêm awhê sa dom, nañ kôm mêtê ñayham hôc gêlêc su.

³⁹Awhê nañ gêm ñgac sa su, nañ inlu si yom sênem dau-ñga piñ inlu dôñ e in nakwenj mbac ndu. In nakwenj bu mbac ndu, ma awhê dau tac whiñ bu nem ñgac danj tiyham, nañ yao mbasi. Oc tòm bu in nem ñgac kêñ whiñ-ñga bocke nañ in tac whiñ, magoc gitôm dom bu nem ñgac nañ kêñ whiñ Pômdau dom. ⁴⁰Magoc aô dauñ gauc gêm bu awhê tuc dau bu mbo tawasê, dec oc êmwasiñ in êñlêc. Aô dauñ neñ gauc dinañ, ma Anötô ndê Ñalau, nañ mac asôm bu gêm gôlinj mac, nañ mbo aneñ ñalôm whiñ, dec puc aneñ gauc dôñ.

8

Gêñ daney-ñga nañ lau sêkêñ ti da têtñ anötôi gwam

¹Mac ato yom ñatô pi gêñ daney-ñga nañ lau sêkêñ ti da têtñ anötôi gwam.* Tòm mac asôm, yac honj datap gauc sa su. Magoc yac bu dakôm gêñ nañ tanjalê bu yao danj kalhac yac ahuc bu dakôm-ñga dom, dec tanjuc lêñ dapo dauñ sa-ñga. Yac bu dakôm gêñ nañ tôc asê

* **7:31:** Yom nañ Pol sôm yêc ñabatinj 29-31 nañ ñahu bocdec, yac neñ ñahu andô dambo nom-ñga nañ sip gêñ nom-ñga dom. In sôm bu lauñgac nañ sem awhê sa su, nañ sêmbô tòm sem awhê sa dom. Magoc in sôm tu bu lauñgac sêpu si awhêhi me sêpuc dômbwê ñac lec dom. Mba. In bu whê sa bu danem dauñ, me datan danjgibo, me dambo ti atac ñayham, me datidulu gêñ, me dakôm gwelenj pi gêñ nom-ñga, nañ ti yac neñ ñahu andô dambo nom-ñga dom. Dakêñ whiñ Pômdau ti danem akiñ in, nañ in gêñ atu. * **8:1:** Têtñ têtñ dinañ lau daêsam sem akiñ anötôi gwam. Ñac sêkêñ wata ti da pi alta gwam-ñga, ma tinambu senj ñatô, ma ñatô sêkêñ sa maket. Lau Korin-ñga ñatô gauc gêm bu yao danj kalhac ñac ahuc tu sênem wata kainj dinañ dom, ma sêto yom têtñ Pol ma sêndac in pi gêñ dau.

bu yac atac whiñ neñ asidôwai, ma bu dapo ñac sa, nañ inñ lêñ ñayham kêlêc. ² Asa nañ toc dau sa bu inñ ñamalac ti gauc atu, nañ tap sa gitôm su dom. ³ Magoc asa nañ tac whiñ Anötö, nañ Anötö kêyalê inñ.

⁴ Yom dinañ bu whê yom dec kwahic aö bu wasôm pi gêñ danen-ñga nañ sêkêñ ti da têtñ gwam, nañ sa. Yac tanjalê bu Anötö ñandô tigenñ dec mbo, ma gwam inñ gêñ ñambwa nom-ñga. ⁵ Lau nañ sêkêñ whiñ dom, nañ sêtoc gêñ daêsam sa ti ñac si anötöi ma pômdau. Ñac sem akiñ gêñ nom-ñga ma gêñ undambê-ñga ma sêsam bu ñac si anötöi. ⁶ Magoc yac lau dakêñ whiñ-ñga datoc Anötö tigenñ sa. Inñ Damañ nañ kêñ gêñ hoñ, ma yac dati inñ ndê. Ma Pômdau tigenñ mbo. Inñ Yisu Kilisi, nañ Anötö kêñ gêñ hoñ ña inñ, ma ti yac neñ ñahu dambo tanjli-ñga.

⁷ Tigenñ lau hoñ si gauc sa ñapep pi gêñ nañ lau sêkêñ ti da têtñ gwam, nañ dom. Lau sêkêñ whiñ-ñga ñatô muñ-ñga sem akiñ gwam, ma sêhu siñ su, magoc lêtñ dau k alhac ñac si gauc ñapañ. Bocdinañ kwahic dec ñac bu sêneñ gêñ danen-ñga nañ lau sêkêñ ti da têtñ gwam, dec oc kôm ñac si ñalôm lu-lu bu mboe sêkôm sac. ⁸ Magoc Anötö oc lic yac ñayham me sac tu gêñ danen-ñga-ñga dom. Yac bu danenñ me danenñ dom, nañ lêtñ danñ hóc gêlêc danñ su dom.

⁹ Magoc ayob ñapep bu gêñ nañ mac alic tôm bu akôm, nañ kôm ñamalac danñ, nañ ndê ñalôm lu-lu pi gêñ dau, nañ ndê kêñ whiñ tisac dom. ¹⁰ Am asa nañ kêyalê bu yao danñ kalhac am ahuc dom bu neñ gêñ ndöc lôm sênem akiñ gwam-ñga, nañ ñgô. Ñamalac kêñ whiñ-ñga danñ nañ ndê gauc sa ñapep pi gêñ dau dom, nañ bu lic am neñ gêñ ndöc dindê, dec oc mboe inñ ndê ñalôm oc pêñ dôñ bu neñ gêñ nañ sêkêñ ti da têtñ gwam, nañ whiñ am.

¹¹⁻¹² Am nem gauc sa ñapep, magoc am nem lêtñ dinañ inñ s o. Ñahu bu mboe tinjambu ñamalac dinañ oc ñalôm ñawapac pi gêñ nañ inñ kôm e kôm inñ ndê kêñ whiñ tisac ma sa lêtñ ninjga-ñga. Kilisi mbac ndu su bu nem am nem asidôwa dinañ, nañ ndê gauc babalê, nañ si-ñga, ma bocdinañ gêñ nañ am kôm têtñ inñ, nañ tôm am kôm sac têtñ Kilisi dau. ¹³ Bocdinañ aö neñ lêtñ waneñ wata-ñga bu wê aneñ asidôwa danñ sa señ sac-ñga, dec waneñ gêñ dau tiyham dom andô. Ñahu bu aö gatec bu wakôm aneñ asidôwa danñ ndê kêñ whiñ tisac.

9

Pol whê dau sa bu aposel ñandô

¹ Aö gambo ñamalac danñ ñapu dom, ma aö aposel ñandô. Aö galic yac neñ Pômdau Yisu pi tanôñ solop. Ma mac daôm ati lau akêñ whiñ-ñga, tu mêtê nañ aö gam pi Pômdau têtñ mac-ñga. Yom hoñ dinañ inñ yom ñandô, me? ² Lau ñatô sêlic aö gitôm aposel si danñ dom, ma mac bocke? Oc tôm dom bu mac andac batam aö. Ñahu bu mac ati lau akêñ whiñ Kilisi-ñga tu ñawaê ñayham nañ aö gahoc asê têtñ mac-ñga, ma gêñ dau tîc asê bu aö Pômdau ndê aposel ñandô.

³ Mac lau nañ andac batam aö bu aposel ñandô me mba, nañ anjô! ⁴ Aö ti lau nañ sêkôm gwelenñ ñawaê ñayham-ñga sêwhiñ aö, nañ bu tanjkwê lau bu sêpuc yac dôñ ña gêñ aneñ ti anôm-ñga ó yac mba gwelenñ, dec yac akôm so, a? ⁵⁻⁶ Mac gauc gêm bocke? Inñ solop bu alu Banabas tanjwasêñ anem gwelenñ tu akôm kwanñ dauñ-ñga, magoc aposel ñatô takwê lau tu sênem ñac sa-ñga, a? Ma yac bu akôc mba lauwhêi nañ sêkêñ whiñ sêñsêlêñ sêwhiñ yac, ma tanjkwê lau bu sêkêñ gêñ sêpuc ñac dôñ sêwhiñ yac-ñga, nañ inñ lêtñ so, a? Mac anjalê su bu Pita ma lau aposel ñatô ma Pômdau

ndê asii sêkôc si lauwêi sênsêlêj sêwhin̄ ñac. ⁷ Ngac sin-nga bocke gêmli dau tu gwelen̄ ndic sin-nga? Ma ñamalac nan̄ sô gêj ñawhê, nan̄ in̄ lêj solop bu in̄ ney gêj dau ña-ñandô, me? Ma ñamalac nan̄ yob domba ma naniñ, nan̄ bu nôm su ñagec ô in̄ ndê gwelen̄ dinan̄, nan̄ so me?

⁸ Aô gasôm yom pi ñamalac si lêj gwelen̄-nga ñatô bu wawhê gêj dau sa. Magoc Anötô ndê yom whê gêj dau sa whin̄. ⁹ Bu yomsu dan̄ nan̄ Moses to, nan̄ sôm bu:

Têj ndoc mac akêj makao sêkôm gwelen̄ bolom-nga, nan̄ asô ñac tókwa ahuc dom. Sêney bolom ñatô ô ñac si gwelen̄. *[Diut 25:4]*

Mac gauc gêm bu Anötô kêj yom dau gic waê makao ñambwa, a? ¹⁰ In̄ kêj yom dau gic yac ñamalac ñawaê solop. Yomandô! Moses to yom dau tu yac-nga. Bu ñamalac nan̄ sô gêj ñawhê, ma ñamalac nan̄ gic gêj ñandô sa, nan̄ lu-lu sêkêj bata bu oc sêney gêj ñandô. ¹¹ Ma yac lau aposel bocdinan̄. Yac akôm gwelen̄ tu mac gatôm-nga, tôm lau nan̄ sêsô gêj ñawhê sip ôm. Ma yac bu tanjkwê gêj ñatô yêc mac tu bu puc yac dôñ-nga, dec tu sake-nga mac alic sac? ¹² Lau ñatô sêkôm gwelen̄ têj mac ma sêkac mac bu akêj gêj puc ñac dôñ-nga. Ma yac atôm bu andac mac bu anem yac sa hôc gêlêc su. Yac atôm, magoc yac akôm dom. Mba! Yac atec bu gêj dan̄ lhac yac mba gwelen̄ pi Kilisi ndê ñawaê ñayham ahuc. Ma tu dinan̄-nga dec yac alic ñayham bu ahôc ñawapac daêsam.

¹³ Ma gêj dan̄ tiyham. Mac an̄yalê su bu lau nan̄ sem akin̄ Anötô sêmbo lôm dabuñ, nan̄ sêtap gêj daney-nga sa yêc gêj daney-nga nan̄ lau sêkêj ti da pi alta yêc lôm dabuñ. ¹⁴ Ma Pômdu dau gic atu yom kain̄ tigen, ma tôc asê bu in̄ lêj solop bu lau nan̄ sêhoc ñawaê

ñayham asê, nan̄ sêtap gêj puc ñac dôñ-nga sa yêc lau nan̄ sêkôc ñawaê dau sa.

¹⁵ Bocdinan̄, aô gatôm bu wakêj batan̄ gêj puc aô dôñ-nga, magoc gakôm dom. Ma yom nan̄ kwahic ð ec aô gato, nan̄ gato tu bu wandac mac bu anem aô sa-nga lec dom. Mba! Aô bu gêj yô aô e wambac ndu, nan̄ ñayham hôc gêlêc bu wandac gêj puc aô dôñ-nga yêc lau ñapan̄, e sêtec bu sêngô ñawaê ñayham. Aô gapo dauñ sa tu aney lêj dinan̄-nga, ma aô bu wasa lêj dan̄ dau-nga, dec aney ñahu wapo dauñ sa-nga oc mbasi. ¹⁶ Magoc aô oc wapo dauñ waên sa tu gwelen̄ ñawaê ñayham-nga dom, ñahu bu Anötô kêj gwelen̄ dau sip aô aman̄, dec aney ñalôm kac aô ñandô bu wakôm. Ma aô bu wahoc ñawaê ñayham asê dom, dec oc kêj wapac aô sac sambuc. ¹⁷ Bu aô gakôm gwelen̄ dau tu aô dauñ gauc gêm tidôn̄ bu wakôm-nga lec dom. Bu bocdinan̄ dec oc tôm bu tanjkwê bu wakôc ñaôli ô aney gwelen̄. Magoc aô gakôm gwelen̄ dau tu Anötô-nga, bu in̄ dau kêyalin̄ aô sa gac waê gwelen̄ dau. ¹⁸ Bocdinan̄ aô oc tanjkwê ñaôli bocke? Gêj nan̄ yac lau ahên-nga atôm bu tanjkwê, nan̄ aô oc wahu sin̄. Aô tac whin̄ bu têj ndoc wahoc ñawaê ñayham asê têj lau, nan̄ wakêj têj ñac ñambwa. Lêj dinan̄ ti aney ñaôli.

¹⁹ Bu aô gambo ñamalac dan̄ ñapu dom, magoc aô galic ñayham bu wati lau hon̄ si ngac akin̄ ñambwa, tu bu wan̄sahê bu wanem lau daêsam kwi bu sêkêj whin̄ Kilisi ma sêtap Anötô ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. ²⁰ Têj ndoc nan̄ aô gambo gawhin̄ lau Israel-nga, nan̄ aô kasahê bu wambo watôm ñac si dan̄, tu bu wanem ñac si daêsam kwi e sêkêj whin̄ Kilisi. Aô gambo Moses ndê yomsu dan̄ ñapu dom, tigen têj têm aô gambo gawhin̄ lau nan̄ sêmbo yomsu ñapu, nan̄

aö kasahê bu wambo watôm ñac si dan, tu bu wanem ñac si lau daêsam kwi tu Kilisi-nga. ²¹ Ma têtj ndoc aö gambo gawhiñ ðlau gameñ apa-nga nan sêkôc Moses ndê yomsu sa dom, nan kasahê bu wambo watôm ñac si dan, tu bu wanem ñac si lau daêsam kwi tu Kilisi-nga. (Aö gatec Anötö ndê yomsu dom, magoc aö gambo Kilisi ndê yomsu ñapu.) ²² Têtj ndoc aö gambo gawhiñ lau nan sêkêñ whiñ gwalec, nan aö kasahê bu wambo watôm ñac sêmbo, tu bu wanem ñac si daêsam kwi sêkêñ whiñ Kilisi.* Aö kakuc lêtj daêsam têtj ndoc gambo lau tidau-tidau si toñ ñalôm, ma gakôm gêtj hoñ tu bu wanem lau ñatô kwi-nga. ²³ Aö gakôm gêtj hoñ dinan tu ñawaê ñayham-nga, tu bu lau daêsam sêtap ña-mwasin sa sêwhiñ aö.

²⁴ Gauc nem lau nan sênti tu sêhóc gêgêlêc dandi-nga. Ñac hoñ sênti, magoc ñamalac tigen oc hôc gêlêc ma tap ñamalac ñamata-nga ndê ñaôli sa. Asa nem lêtj akêñ whiñ-nga atôm ñamalac nan kêtî hôc gêlêc lau ñatô, tu bu atap nem ñaôli ñayham sa-nga. ²⁵ Lau hoñ nan bu sênti, nan sêtimêtê dau ñapep tu bu sêtap ñaôli sa-nga, magoc ñaôli dau oc yêc ñapan dom. Yac lau dakêñ whiñ-nga tanti tu bu datap ñaôli yêc ñapan-nga sa. ²⁶ Bocdinañ, aö daun gasa neñ lêtj wanem akiñ Anötö-nga gitôm ñgac nan kêtî gambalin, nan dom. Ma aö gac sin gamôm ñgac nan kêbaliñ amba ñambwa-ñambwa, nan dom. ²⁷ Mba! Aö gac sin ñanğa têtj ñalôm akwa bu watimêtê daun ma wayob daun neñ lêtj ñapep eñ. Aö bu wakôm bocdinañ dom, dec mêtê nan aö gam têtj lau ñatô, nan aö daun oc waso ñamwasin.

* **9:22:** Pol tôc asê tiawê bu in mbo yomsu ñapu dom, magoc têtj ndoc in mbo whiñ lau nan atac lu-lu pi gêtj ñatô, dec in hu gêtj nan in kêtjalê bu yao mba, nan sin tu bu êñsôñ ñac-nga dom. Gauc nem yom nan in to pi wata nan lau sêkêñ ti da têtj gwam yêc 1 Kor 8:1-13. Pol ndê ñalôm ñawapac tu neñ gêtj dinan-nga dom, tigen lau ñatô bu gauc nem yom daêsam pi gêtj dau, dec in oc hu sin têtj têtj in mbo whiñ ñac, tu bu kôm ñac si sêkêñ whiñ tisac dom-nga.

10

Lau Israel si mêtê sac kêtj puc yac

¹ O asidôwai. Aö atac whiñ bu mac akôc gauc ñapep pi gêtj nan tap abanji Israel-nga sa. Ñac hoñ sêñsêlêñ sêwhiñ Moses sêmbo Anötö ndê dao ñapu, ma sêlom gwêc sêwhiñ dau si. ² Ñac sêmbo sêwhiñ Moses yêc gwêc ti dao dinan, dec gitôm sêlin busanğa kain dan, nan pin ñac hoñ dôtj sem damin in. ³ Ñac hoñ señ gêtj daneñ-nga kain tigen, nan Anötö kêtj ña in ndê ñaclai atu. ⁴ Ma ñac hoñ sênôm bu kain tigen nan Anötö ndê ñaclai kêtj sa akêñ hoc. Hoc dinan in Kilisi dau, nan kêsêlêñ whiñ ñac têtj ndoc sêmbo gameñ sawa. ⁵ Anğô ñapep! Lau dau hoñ sêtap Anötö ndê mwasin sa, tigen ñac si lau daêsam sêsa si lêtj sic in tandô dom, dec in gic ñac ndu yêc gameñ sawa.

⁶ Gêtj hoñ dinan ñandô sa gitôm dôhôn bu kêtj puc yac. Abanji Israel-nga dinan si ñalôm sap mêtê sac dôtj ñapan, ma bocdinañ dayob daun bu tanğuc ñac si lêtj dom. ⁷ Ñac si lau ñatô sem akiñ anötöi gwam têtj têtj sêmbo gameñ sawa. Sêto yom pi ñac, nan yêc bocdec bu:

Lau dau sêndôc sic bu sêneñ ti sênôm gêtj, ma sêtisa bu sêtê wê ma sêkôm mêtê ñalôm ñagalac-nga tidau-tidau. [Eks 32:6]

Bocdinañ ayob daôm ñapep bu anğuc ñac si lêtj sênem akiñ gwam-nga dom. ⁸ Ma akôm mêtê mockain-nga tôm ñac si lau ñatô sêkôm, nan dom. Bu Anötö gic ñac si lau 23,000 ndu têtj bêc tigen. ⁹ Ma gauc nem ñac si lau ñatô nan sêñsahê Pômdau, ma in kêtj mboc sac sêseñ ñac ndu. Bocdinañ gauc nem bu akôm sac ma anğahê Pômdau dom.

10 Ma atucdinj tòm ñac si lau ñatô sêkôm, nañ dom. Ñac sêtucdinj, dec Anötô kêkinj anjela senj lau su-ñga gic ñac ndu.

11 Anjô su nañ. Bêc ñambu-ñga meñ kêpinj su. Ma gêñ honj nañ hóc asê abañi, ma sêto ñayom sa yêc, nañ gitôm dôhônj bu kêñ puc yac lau têm kwahic dec-ñga, bu tanjuc ñac si lêñ dom. 12 Bocdinañ am asa nañ gauc gêm bu am kalhac ñannga, nañ yob daôm bu pwenj dom! 13 Lêtôm bocke nañ mac anjahê, nañ tap lau honj sa bocdinañ. Inj gêñ wakuc dom. Magoc Anötô oc hu mac sinj me tec mac dom. Inj oc yob mac bu lêtôm nañ hóc gêlêc nem licwalô su, nañ ñadanj tap mac sa dom. Magoc lêtôm bu meñ, dec inj oc êmasañ lêtj bu mac alhõ su yêc lêtôm dau, ma puc mac dôñ bu alhac ñannga ma aku sa dom.

Sakinj mwasiñ dabuñ-ñga ma sakinj gwam-ñga

14 Bocdinañ aneñ lau atac whinj-ñga, anjô! Alhõ su yêc sakinj gwam-ñga. 15 Mac lau tigauc, ma bocdinañ anjahê aneñ yom ma alic, inj yom ñandô. 16 Têñ ndoc yac danerj mwasiñ dabuñ, nañ tam mbec laclhu wain-ñga goc danôm, ma gêñ dau pinj yac dôñ tam daminj Kilisi ndê dac. Ma têñ ndoc yac tanj bolom mwasiñ dabuñ-ñga nañ dapô kôc-kôc, dec gêñ dau pinj yac dôñ tam daminj Kilisi ndê ñandô. Yom dindec inj yom ñandô, me? 17 Yac lau daêsam tanj yêc bolom tigenj, dec gêñ dau pinj yac honj dôñ dati gêñ tigenj.

18 Gauc nem lau Israel-ñga nañ senj gêñ danerj-ñga nañ lau sêkêñ ti da pi alta. Lau honj nañ senj gêñ dau, nañ gêñ dau pinj ñac dôñ sem daminj alta dinañ ñadau. 19 Aõ gasôm yom dau tu bu watôc asê bu gwam inj gêñ ñandô lec dom, me da nañ lau sêkêñ pi alta tu sênem akinj gwam dan-ñga, inj gêñ ñandô lec dom. Mba andô! 20 Magoc gêñ nañ

lau sambuc sêkêñ ti da, nañ sêkêñ ti da têñ Anötô dom, sêkêñ tu sênem akinj ñalau sac-ñga. Ma aõ gatec bu mac aneñ gêñ nañ oc pinj mac dôñ anem daminj ñalau sac. 21 Gitôm dom andô bu mac anôm gêñ yêc laclhu nañ pinj mac dôñ am daminj Pômdau, ma tinjambu andi anôm yêc laclhu nañ oc pinj mac dôñ anem daminj ñalau sac whinj. Gitôm dom andô bu mac aneñ Pômdau ndê mwasiñ, ma aneñ mwasiñ nañ lau senj tu sêtoc ñalau sac sa-ñga whinj. 22 Yac bu dakôm, dec oc dakôm Pômdau tac ñandê sa, bu inj gêm lêmuñ inj ndê gêñ. Mac gauc gêm bocke? Yac neñ l icwalô hóc gêlêc inj ndê, dec datôm bu tanjêc inj ndê atac ñandê, a?

Dakôm neñ gêñ honj tu dapô Anötô waê sa-ñga

23 Mac nem lau ñatô sêsôm yom danj bocdec bu, “Gêñ honj gitôm bu yac dakôm. Yao danj yêc dom.” Tigenj aõ wasôm têñ mac bu gêñ honj oc êmwasiñ yac dom. Yomandô, gêñ honj gitôm bu yac dakôm, ma yao danj yêc dom, magoc gêñ honj oc puc yac dôñ dom. 24 Ayob daôm bu akôm gêñ honj tu apo daôm sa-ñga dom, magoc akôm tu bu amwasiñ lau ñatô-ñga.

25 Wata nañ mac amlhi yêc maket ñamala, nañ aneñ ti atac lu-lu dom, aneñ ti atac pa su enj. 26 Bu sêto yom yêc bocdec:

Nom sambuc, ma gêñ nom-ñga honj, nañ Pômdau ndê gêñ. [BW 24:1]

27 Ñamalac nañ kêñ whinj dom, nañ bu êngalêm mac bu aneñ gêñ awhinj inj, ma mac bu atac whinj bu andi, nañ andi. Ma gêñ honj nañ inj bu kêñ têñ mac, nañ aneñ ti atac lu-lu dom. Aneñ ti atac pa su. 28-29 Magoc ñgac danj bu lic mac ma sôm bu, “Ei! Wata dinañ sêkêñ ti da têñ gwam muñ su,” nañ aneñ dom. Mac daôm anjalê ñapep ma atôm bu aneñ ti atac pa su,

magoc tu ngac nanj kêñ puc mac-nga, dec aneñ dom, bu anjôn in ndê gauc dom. Lau nanj sêkêñ whin njanja, nanj sênjalê bu gêñ hon nanj Anötö kêñ têt yac tu daneñ-nga, nanj yao danj kalhac ahuc dom. Magoc yac bu daneñ gêñ nanj sêkêñ ti da têt gwam, dec mboe ñamalac nanj kêñ whin gwalec, nanj ndê gauc sa ñapep pi gêñ dau dom, nanj oc pu yac neñ lêt yao mbasi-nga dinan. ³⁰ Yac bu daneñ gêt, nanj danem danje Anötö mun, ma aö gatec bu lau sêpu yac tu gêt daneñ-nga nanj yac tam danje Anötö mun su ma tanj-nga.

³¹ Bocdinan, gêt hon nanj mac bu aneñ ti anôm ma akôm, nanj akôm ñalêt ñayham nanj tôm bu po Anötö ndê waê sa. ³² Gauc nem lau hon, lau Israel me lau Grik, ma lau hon nanj sêmbo Anötö ndê gôlôwac dabun ñalôm, ma ayob nem lêt hon ñapep, bu akôm lau danj si sêkêñ whin tisac dom. ³³ Aö dauñ neñ lêt dinan. Aö gayob neñ lêt hon bu ndic lau hon tandô ñayham. Aö gakôm tu bu wamwasin dauñ-nga dom, magoc gakôm tu bu wanem lau daêsam sa bu sêtap Anötö ndê mwasin nem ñac si-nga sa.

11

¹ Anjuc aneñ lêt dinan, tôm aö dauñ kakuc Kilisi ndê.

Ñagôlin lauwê ma laungac sêlic om-nga

² Aö wampin mac bu mac gauc gêm aö ñapan, ma mêtê nanj aö kadôhôn ti gac dulu têt mac, nanj mac asap dôñ ñapan. ³ Magoc aö bu mac anjalê ñapep bu Anötö in Kilisi ndê ñagôlôn, ma Kilisi in laungac si ñagôlôn, ma laungac sêti lauwê si ñagôlôn.

⁴ Ngac asa nanj tenj mbec me hoc yom asê gitôm propet, magoc unj gêt danj kôm in ndê ñagôlôn ahuc, nanj toc in ndê ñagôlôn Kilisi sa nanjapep dom. ⁵ Ma awhê asa nanj

tenj mbec me hoc yom asê gitôm propet, magoc unj gêt danj kôm in ndê ñagôlôn ahuc dom, nanj kôm in ndê ñagôlôn nanj in nakweñ maya sa. Awhê dau in gitôm awhê nanj sênjalin kêclauñ hon su ginja, nanj lau sêlic tôm gêt mayan-nga. ⁶ Bocdinan, awhê asa nanj tec bu unj gêt tinj ñagôlôn, nanj anjapin in ndê kêclauñ hon su ninga. In bu maya tu anjapin in kêclauñ su-nga, dec êñkuc lauwê si lêt solop, ma unj gêt danj kôm ndê ñagôlôn ahuc. ⁷ Nahu bu in lêt solop bu laungac sêun gêt tinj ñagôlôn dom, bu Anötö kêmasan ñac bu sênem in angô sêmbo nom, ma sêtôc in ndê waê asê. Ma in lêt solop bu lauwê sêun gêt kôm si ñagôlôn ahuc, bu ñac sêtôc si laungac si waê asê. ⁸ Bu têt ndoc Anötö kêmasan gêt hon, nanj ngac sa akêt awhê dom, magoc awhê sa akêt ngac. ⁹ Ma Anötö kêñ ngac tu awhê-nga dom, in kêñ awhê tu ngac-nga. ¹⁰ Tu dinan-nga, ma tu anjela-nga, dec solop bu lauwê sêun gêt tu bu sêtôc asê bu sêsôc si ñagôlôn ñapu. ¹¹ Magoc yêc yac lau nanj dakêt whin Pômdau-nga, nanj mac lauwê ambo tu daôm-nga dom, ma mac laungac ambo tu daôm-nga dom bocdinan. ¹² Bu awhê ñamata-nga sa akêt ngac, ma tinjambu laungac sêsa akêt lauwê. Ma gêt hon menj akêt Anötö.

¹³ Akôc gauc ñapep pi lauwê nanj sêtenj mbec têt Anötö magoc sêun gêt dom. Mac anjalê dom bu in lêt so, a? ¹⁴ Ñamalac si lêt sêmbo-nga têt sake asê pi gêt dindêc? Ngac danj bu ndê kêclauñ balin, dec dasôm sake? Dalic gitôm gêt mayan-nga. Yomandô, me? ¹⁵ Ma awhê danj bu ndê kêclauñ balin, nanj dasôm sake? Dasôm bu gêt dau po in ndê waê sa. Bu Anötö kêñ kêclauñ balin têt lauwê bu êngatôc ñac si ñagôlôn ahuc. ¹⁶ Lau danj bu sêsen yom dec ma sêsôc ñapu dom, dec wasôm têt ñac bu yac ma Anötö ndê gôlôwac

dabuŋ hoŋ taŋkuc lêŋ tigeŋ dindec, ma lêŋ daŋ tiyham yêc dom.

Lau Korin-ŋga seŋ Mwasinŋ Dabuŋ ŋa lêŋ so

17 A ö bu wasôm yom pi mac nem lêŋ akac daôm sa tu alic om-ŋga. Aö wampiŋ mac pi lêŋ dinaŋ dom, magoc wandic yomsu mac. Mac nem lêŋ dau so, ma gêm gôlôwac dabuŋ sa dom. 18 Gêŋ ŋamata-ŋga aö gaŋgô ŋawaê bu têtŋ ndoc mac akac daôm sa, naŋ mac awhê daôm kôc-kôc. Ma aö gauc gêm bu ŋawaê naŋ gaŋgô, naŋ yom tasanŋ dom, magoc yom ŋandô. 19 Inŋ solop dom bu mac awhê daôm kôc-kôc êŋkuc gêŋ nom-ŋga, magoc mac nem lêŋ ti sakinŋ bu whê mac kôc-kôc ma tôc asê bu lau nde sêkêŋ whinŋ ŋaŋga ma lau nde sêkêŋ whinŋ gwalec, dec inŋ lêŋ solop. 20 Têtŋ têtŋ mac akac daôm sa bu aneŋ Pômdau ndê Mwasinŋ, naŋ mac gauc gêm bu aŋ ŋapep. Magoc aö wasôm bu gêŋ naŋ mac aŋ, naŋ Pômdau ndê Mwasinŋ dom. 21 Bu têtŋ ndoc mac bu aneŋ gêŋ, naŋ mac hoŋ aŋ têtŋtêtŋ e lau ŋatô gêŋ yô ŋac, magoc lau ŋatô sênôm gêŋ e kêŋinŋ ŋac. 22 Bocke? Mac nem andu sêlhac dom, a? Gitôm bu mac aneŋ ti anôm gêŋ yêc nem andu muŋ su, goc akac daôm sa. Mac nem lêŋ aneŋ Mwasinŋ Dabuŋ-ŋga tôc asê bu mac apu nem asidôwai naŋ sêmbo Anötö ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma alic ŋayham bu akôm lau ŋalôm sawa maya sa. Aö wasôm yom bocke têtŋ mac? Mac gauc gêm bu aö wampiŋ mac pi gêŋ dinaŋ, a? Mba andô!

Pômdau ndê yom pi Mwasinŋ Dabuŋ

(Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:17-20)

23 Bu yom naŋ aö gac dulu têtŋ mac pi Mwasinŋ Dabuŋ, naŋ Pômdau dau kêŋ têtŋ aö bocdec bu. Têtŋ ôbwêc naŋ Judas hoc Pômdau Yisu asê, naŋ Yisu kôc bolom sa, 24 gêm danŋe Anötö, ma pô kôc goc sôm, “Aö neŋ ŋandô dau dec, naŋ wakêŋ tu mac-ŋga. Aneŋ gêŋ dindec tu bu gauc nem aö-ŋga.” 25 Ŋac seŋ gêŋ daneŋ-ŋga su, ma ŋalêŋ tigeŋ inŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ ma sôm, “Inŋ dindec aneŋ dac, naŋ aö wakêc siŋ tu wamatiŋ pwac wakuc-ŋga. Têtŋ hoŋ naŋ mac bu anôm wain mwasinŋ dindec-ŋga tiyham, naŋ akôm tu bu gauc nem aö-ŋga.” 26 Gauc nem Pômdau ndê yom dinaŋ ŋapep, bu têtŋ bocke naŋ mac bu aneŋ bolom ti anôm wain Mwasinŋ Dabuŋ-ŋga tiyham e inŋ mbu meŋ, naŋ gitôm mac ahoc inŋ ndê mbac ndu ŋawaê asê.

Daneŋ Mwasinŋ Dabuŋ ŋambwa dom

27 Bocdinaŋ dec asa naŋ bu neŋ bolom dau me nôm yêc Pômdau ndê laclhu, magoc gauc gêm ŋahu ti toc sa ŋapep dom, naŋ kôm giso pi Pômdau ndê ŋandô ti dac. 28 Lau tigeŋ-tigeŋ hoŋ sêtôc gwaniŋ dau si lêŋ muŋ su, goc sêneŋ bolom ti sênôm yêc laclhu. 29 Ŋahu bu asa naŋ bu neŋ ti nôm magoc inŋ ndê gauc sa ŋapep pi Pômdau ndê ŋandô dom,* naŋ oc tap Anötö ndê matôc sa tu inŋ ndê lêŋ neŋ Mwasinŋ Dabuŋ-ŋga. 30 Tu dinaŋ-ŋga dec mac nem lau daêsam licwalô mbasi ma gêmbac kôm ŋac, ma ŋatô sêmbac ndu su. 31 Yac bu taŋsahê dauŋ ŋapep, dec oc datap Pômdau ndê matôc kaiŋ dinaŋ sa dom. 32 Magoc Pômdau kêŋ ŋawapac têtŋ yac ti kêmatôc yac tu bu danem dauŋ kwi

* 11:29: Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom pi ‘Pômdau ndê ŋandô’ hêganônŋ gôlôwac dabuŋ (tôm inŋ tu yêc 1 Kor 10:17), dec Pol to bu kêŋ puc lau naŋ seŋ Mwasinŋ Dabuŋ magoc sêtoc si asidôwai sa ŋapep dom (11:17-22). Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganônŋ Yisu dau ndê ŋandô (1 Kor 10:16), dec Pol to bu kêŋ puc lau naŋ sêlic sac gitôm gêŋ ŋambwa ma seŋ Mwasinŋ Dabuŋ, bu lau dau sênyalê dom bu gêŋ dau piŋ ŋac dôŋ sem damiŋ Yisu ndê ŋandô.

e dandinan dawhin lau sac nom-nga dom.

³³ Bocdinan anen asidôwai, ango napep. Têñ ndoc mac akac daôm sa bu anen Mwasin Dabun, nan ayob bu akôm ñalên nan toc asidôwai hon sa napep. ³⁴ Ñamalac dan bu gêñ yô in basô, nan neñ gêñ yêc ndê andu mun. Ma bocdinan têñ ndoc mac akac sa, nan oc tôm dom bu atap Pômdau ndê matôc sa tu akôm gêñ bambalin-nga. Gauc nem yom dinan, ma têñ ndoc aô watên mac waloc, nan oc wawhê gêñ ñatô sa têñ mac tiyham.

12

Ñalau Dabun ndê Mwasin Ñalôm-nga

¹ O asidôwai, yêc mac nem bapia, mac ato yom ñatô pi Ñalau Dabun ndê mwasin, ma kwahic dec aô bu wato yom bu wawhê mac nem gauc sa napep. ² Mac anyalê ñalên nan Sadan gêñ gôlin mac nem gauc têñ tēm mac akên whin su dom, ma wê mac asa lên anem akin anötöi gwam awha mba-nga. ³ Tu dinan-nga dec mac oc atôm bu anyalê yom nan aô bu wasôm têñ mac bocdec bu. Anötö ndê Ñalau bu nem gôlin ñamalac dan ndê whasun, dec in oc tôm dom bu sôm bu, “Aô wapucbo Yisu.” Ma ñamalac nan Ñalau Dabun gêñ gôlin in dom, nan oc tôm dom bu hoc yom asê ma sôm bu, “Yisu in Pômdau.”

⁴ Yac datap mwasin tidau-tidau sa, magoc men akên Ñalau tigen. ⁵ Ma yac tam akin Pômdau ñalên tidau-tidau, magoc tam akin Pômdau tigen. ⁶ Ma yac dakôm gwelen tidau-tidau tu danem akin Anötö-nga, magoc Anötö tigen kôm gwelen yêc yac hon neñ ñalôm, ma kên ñac lai têñ yac bu dakôm gêñ dau. ⁷ Ma gêñ hon nan lau tigen-tigen sêkôm ña Ñalau ndê ñac lai, nan Anötö kên tu bu êmwasin yac lau

hon nan dambo gôlôwac dabun ñalôm, ma puc yac hon dôñ.

⁸ Ñalau Dabun kên yom ti gauc têñ ñamalac dan bu hoc asê têñ gôlôwac dabun. Ma Ñalau tigen dinan kên gauc têñ ñamalac dan tiyham, bu ênyalê gêñ nan ñahu sip ñalôm gi, ma sôm asê têñ lau. ⁹ Ñamalac dan oc tap mwasin kên whin ñanga-nga sa, ma dan tiyham oc tap mwasin kôm lau ti gēmbac ñayham sa-nga yêc Ñalau tigen dinan. ¹⁰ Ñamalac dan oc kôc ñac lai bu kôm gêñ dalô, ma dan oc kôc mwasin tu hoc yom asê tôm lau propet-nga. Dan tiyham oc kôc mwasin bu ênyalê bu lau nan sêhoc yom asê, nan Ñalau Dabun gêñ gôlin ñac, me ñalau dan dau-nga dan gêñ gôlin ñac. Ma dan oc kôc mwasin bu sôm yom awha wakuc-nga nan in kēyalê mun su dom. Ma ñamalac dan tiyham oc tap mwasin sa bu ênyalê yom awha wakuc-nga kain dinan ma nem kwi. ¹¹ Gwelen tidau-tidau hon dinan men akên Ñalau tigen dinan, nan gic sam in ndê mwasin ti ñac lai têñ lau tigen-tigen tôm in dau gêlic ñayham.

Lau sêkên whin-nga sêti gôlôwac dabun tigen

¹² Alic su nan. Ñamalac dan ndê ñandô tigen, magoc in amba ti gahi ma tandô ma ñagên daêsam. Magoc gêñ hon dinan sêyêc tēntên dom, sêyêc ñandô tigen dinan. Ma ñalên tigen, yac lau nan dambo Kilisi ndê gôlôwac dabun ñalôm, nan dati ñandô tigen. ¹³ Bu Anötö kēku yac ña Ñalau Dabun ma pin yac dôñ dati gôlôwac dabun tigen. Yac neñ lau ñatô lau Israel-nga, ma ñatô ñac lau gameñ apa-nga. Ñatô sem akin ñadaui nom-nga, ma ñatô sem akin dom. Magoc yac hon dakôc Ñalau tigen sip yac neñ ñalôm tēñtēñ.

¹⁴ Ma ñamalac dan ndê ñandô ñagên hon kain tigen dom. Gên tidau-tidau sêyêc ñandô tigen dinan. ¹⁵ In ndê gahi bu sôm bu, “Aô amba dom, bocdinan gati ñandô

ngagêj danj dom,” dec yom dau oc kac gahi dau su yêc ñandô dinañ dom. ¹⁶ Me in ndê dangasun bu sôm bu, “Aô tandô dom, bocdinañ gati ñandô ngagêj danj dom,” dec yom dau oc kac dangasun su yêc in ndê ñandô dom. ¹⁷ Ma gêj honj nanj sêyêc yac neñ ñandô bu tanôñ honj, dec oc danjô yom ñalêñ bocke? Ma gêj honj nanj sêyêc yac neñ ñandô bu danjansun honj, dec oc danju gêj ñamalu ñalêñ nde? ¹⁸ Magoc yac neñ ñandô in bocdinañ dom. Anötö dau kêmasañ yac neñ ñandô ngagêj tidau-tidau honj tòm in dau gêlic ñayham. ¹⁹ Ma yac neñ ñandô ngagêj honj bu kainj tigenj, dec yac oc dambo ñalêñ bocke? Oc tòm dom bu dambo. ²⁰ Magoc yac ngagêj daêsam sêyêc ñandô tigenj dinañ ñalôm, dec dambo ñayham.

²¹ Oc tòm dom bu tandô sôm têj amba, “Am bu mbo dom, aô wambo ñayham eñ.” Ma tòm dom bu ñagôlônj sôm têj gahi, “Am bu mbo dom, oc wambo ñayham eñ.”

²² Mba andô! Yac ngagêj ñatô dalic bu gêj licwalô mba, tigenj gêj dau bu yêc dom, dec oc dambo ñayham dom. ²³ Ma ñandô ngagêj ñatô nanj dalic bu gêj waêmbe, nanj datoc sa têj ndoc dakôm ahuc ña po. Ma ngagêj nanj dalic bu gêj mayañ-ñga, nanj dakôm ahuc ti dayob ñapep. ²⁴ Magoc ngagêj ñatô nanj dalic bu gêj ñayham tu lau sêlic-ñga, nanj sêpônnda gôlônj dom, ma dakôm ahuc dom. Anötö dau kêmasañ yac ngagêj honj dinañ, ma toc gêj ñambwa-ñambwa sa kêlêc. ²⁵ In kêmasañ ñamalac ñalêñ dinañ tu bu ngagêj honj sênem ñandô tigenj dinañ sa, ma sêwhê dau kôc-kôc dom. ²⁶ Yac ngagêj danj bu êñsahê ñandê, dec ngagêj honj oc sêñsahê ñandê sêwhinj. Ma ngagêj danj bu tap waê sa, dec ngagêj honj oc atac ñayham sêwhinj.

²⁷ Anjô su nanj! Mac lau tigenj-tigenj honj ati Kilisi ndê ñandô tigenj, nanj gôlôwac dabun. ²⁸ Ma Anötö

kêyalinj lau sa yêc gôlôwac dabun ñalôm bocdec bu. Lau ñamata-ñga ñac lau aposel, lau tilu-ñga lau propet, ma lau titô-ñga inj kênj ñac bu sêndôhônj gôlôwac dabun. Ma inj kêmwasiñ lau ñatô bu sêkôm gêj dalô, ñatô sêkôm lau gêmbac ñayham sa, ñatô bu sênem lau sa, ma ñatô bu sênem gôlinj gôlôwac dabun. Ma ñatô sêtap mwasiñ sêsôm yom awha wakuc-ñga sa. ²⁹ Mac gauc gêm bocke? Inj kêmwasiñ lau honj tu bu sêti aposel, a? Ñac honj sêti propet, a? Ñac honj kêdôhônjwaga, a? Honj sêkôm gêj dalô, a? ³⁰ Ñac honj sêtap mwasiñ sêkôm gêmbac ñayham sa-ñga, a? Ñac honj sêkôc mwasiñ sêsôm yom awha wakuc-ñga me sênem yom awha wakuc kwi-ñga, a? Mba andô! ³¹ Bocdinañ dec aô wasôm têj mac, bu tamkwê mwasiñ ñandô nanj oc nem lau honj sa êñlêc. Ma lêñ nanj kwahic dec aô bu watôc têj mac nanj hóc gêlêc lêñ honj su.

13

Mêtê ñandô atac whin-ñga

¹ Aô bu watôm bu wasôm ñamalac si yom ma añela si yom, magoc mêtê atac whin-ñga m ba yêc aô, nanj aô gatôm gengenj me oñ nanj tanj ñambwa. ² Ma aô bu wahoc yom asê gitôm propet, ma bu wanjalê gêj honj nanj ñahu sip ñalôm gi, ma watap gauc atu sa pi gêj honj, ma bu wakêñ whinj ñannga tòm bu wasôm têj lôc danj bu puc dau sa ma lom gameñ wakuc ndi, tigenj mêtê atac whin-ñga mba yêc aô, dec aô gatôm gêj ñambwa. ³ Ma aô bu wakêñ anej gêj honj tu wanem lau ñalôm sawa sa-ñga, me wakêñ dauñ sambuc tu gwelenj ñawaê ñayham-ñga e tòm ñacyo sêkêñ ya neñ aô su, magoc mêtê atac whin-ñga bu mba yêc aô, dec oc tòm dom bu wapo dauñ sa tu gêj honj dinañ ñadanj-ñga.

4 Mêtê atac whiņ-ņga ņandô ņahu bocdec. Țamalac naņ mêtê atac whiņ-ņga kêsalê in ahuc, naņ kôc ndê ņalôm dôn, ma kêmwasin lau. In gêm lêmur lau ņatô dom, ma sôm yom toc dau sa-ņga me po dau sa ņambwa dom. 5 In kôm gêņ mayañ-ņga dom, gauc gêm gêņ tu êmwasiņ dau-ņga kêlêc dom, ma atac ņandê ņagahô dom. Ma in hê yom dôn pi sac naņ lau sêkôm têņ in, naņ dom. 6 Mêtê naņ so lêņ gitêņ, naņ ņadaņ oc kôm in atac ņayham dom, magoc in oc atac ņayham tu lau hoņ naņ sêņkuc yom ņandô-ņga. 7 In oc hêc kisa ti atac pa su. In oc hu in ndê kêņ whiņ ti gêņ bocke naņ in takwê, naņ siņ dom, ma ņawapac daņ oc ku in dulu dom.

8 Mêtê atac whiņ-ņga oc yêc ņapaņ. Magoc mêtê dahoc yom asê gitôm propet-ņga oc pacndê. Ma mêtê dasôm yom awha wakuc-ņga ma gauc pi gêņ naņ ņahu sip ņalôm gi, naņ oc sêninga. 9 Țahu bu têņ têm kwahic dec-ņga yac taņyalê gêņ hoņ timala dom, ma yom naņ lau propet sêhoc asê, naņ tôc gêņ hoņ asê timala dom. 10 Magoc têņ ndoc Yisu mbu meņ, naņ in oc ndic dabiņ gêņ hoņ, ma mêtê hoņ naņ kwahic dec dakôm timala dom, naņ oc pacndê. 11 Têņ têm naņ aô gambo balê, naņ gasôm yom gitôm balê, ma kayalê gêņ gitôm balê, ma gakôc gauc gitôm balê. Magoc têņ ndoc aô gati ņgac su, naņ gahu balêkoc si mêtê siņ. 12 Kwahic dec yac taņyalê gêņ hoņ yêc awê dom, gitôm datôc gwaniņ sip busunôm* ņadauņ-dauņ daņ. Magoc têņ têm ņambu-ņga yac oc dalic gêņ hoņ yêc awê eņ. Kwahic dec aô kayalê gêņ timala dom, magoc tiņambu aô oc waņyalê gêņ hoņ timala, tôm Anôtô kêyalê aô e pi sa timala eņ têņ kwahic dec. 13 Mêtê atu tō kwahic dec sêyêc, mêtê dakêņ whiņ-ņga,

mêtê dakêņ batañ-ņga, ma mêtê atac whiņ-ņga. Magoc mêtê atac whiņ-ņga tiņamata mêtê hoņ.

14

Tañkwê mwasiņ naņ tôm bu puc gôlôwac dabuņ dôn

1 Bocdinaņ asap mêtê atac whiņ-ņga dôn, ma tamkwê Țalau Dabuņ ndê mwasiņ tidau-tidau. Ma tamkwê mwasiņ bu ahoc yom asê nditôm lau propet hêc gêlêc mwasiņ ņatô su. 2 Bu Țalau ndê mwasiņ dasôm yom awha wakuc-ņga in gêņ ņamata-ņga dom. Țamalac naņ sôm yom awha wakuc-ņga, naņ ndê yom yêc in ma Anôtô ņasawa, ma lau daņ oc s êņyalê dom. In sôm yom naņ ņahu yêc siņ dau, tôm Țalau Dabuņ kac in. 3 Magoc ņamalac naņ hoc yom asê gitôm propet, naņ ndê yom gitôm bu po gôlôwac dabuņ sa, ma êņgili ņac bu sêlhac ņaņga ma nem malô ņac si ņalôm. 4 Țamalac naņ sôm yom awha wakuc-ņga, naņ ndê yom dau gêm in tawasê sa, magoc ņamalac naņ hoc yom asê gitôm propet, naņ ndê yom oc tôm bu po gôlôwac dabuņ hoņ sa. 5 Aô tac whiņ bu mac hoņ asôm yom awha wakuc-ņga, tigeņ aô tac whiņ kêlêc bu mac ahoc yom asê atôm propet. Bu ņamalac naņ hoc yom asê gitôm propet, naņ ndê mwasiņ hêc gêlêc in naņ sôm yom awha wakuc, naņ ndê su. Magoc ņamalac daņ bu mbo mac nem gôlôwac dabuņ ņalôm, naņ kôc mwasiņ bu nem yom awha wakuc-ņga kwi têņ mac, dec yom dau oc tôm bu nem mac sa, tôm yom naņ ņamalac hoc asê gitôm propet.

Mwasiņ dasôm yom awha wakuc-ņga ņahu

6 O asidôwai, angô su naņ. Aô bu watêņ mac waloc, ma wasôm yom têņ mac ņa awha wakuc daņ, dec

* 13:12: Busunôm - lau ņatô sêsam bu glas tasalagatu, ma yêc Yom Inglis sêsôm bu 'mirror.'

oc wanem mac sa ñalêñ bocke? Ti geñ aõ bu waloc ma Ñalau Dabuñ kên yom têtñ aõ, tu bu wahoc asê têtñ mac, me tu wawhê nem gauc sa me wandôhôn mac-nga me wahoc asê gitôm propet, dec aneñ yom dau oc nem mac sa. ⁷ Akôc gauc pi gêtñ nañ dakôc tu danem wê sip-nga, gitôm gasuc me gita. Ñamalac dañ bu yu me ndic ñapep dom, dec asa oc tòm bu êñyalê wê dau ñawa? ⁸ Ma ñgac ndic dahuc-nga bu ndic ñapep dom, dec asa oc êmasañ dau tu ndic sin-nga? ⁹ Ma mac lau nañ asôm yom awha wakuc-nga yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ bocdinañ. Bu yom kain dinañ ñahu yêc awê dom, ma lau oc sêñyalê ñalêñ bocke? Mac oc asôm yom dau tòm gêtñ ñakêcsia ñambwa-ñambwa.

¹⁰ Lau nom-nga si awha têtñtêtñ daêsam yêc, ma lau nañ sêsôm dau si awha, nañ sêñyalê ñahu. ¹¹ Ñgac dañ bu sôm dau ndê awha ma aõ bu wanñyalê ñahu dom, dec aõ walic inñ gitôm ñgac apa, ma inñ oc lic aõ bu ñgac apa bocdinañ. ¹² Ma yêc mac-nga bocdinañ. Mac tamkwê Ñalau Dabuñ ndê mwasiñ, bocdinañ dec tamkwê mwasiñ nañ tòm bu po gôlôwac dabuñ sa, nañ hóc gêlêc mwasiñ ñatô, tu bu akôm gôlôwac dabuñ êñsôwec tiatu.

¹³ Bocdinañ dec ñamalac nañ sôm yom awha wakuc-nga, nañ teñ mbec bu Anötô kên mwasiñ nem yom dau kwi-nga têtñ inñ whiñ mañ. ¹⁴ Bu têtñ ndoc aõ gateñ mbec ña yom awha wakuc-nga, nañ aõ dauñ neñ gatuñ teñ mbec, magoc aneñ gauc kêkuc mbec dau dom. ¹⁵ Bocdinañ aõ oc wakôm sake? Aõ wateñ mbec ña awha wakuc nañ aneñ gatuñ kêyalê, ma wateñ mbec ña aõ dauñ neñ awhañ nañ kayalê ñahu, nañ whiñ. Aõ wanem wê awha wakuc nañ aneñ gatuñ kêyalê, ma wanem wê ña dauñ neñ awhañ nañ kayalê ñahu, nañ whiñ. ¹⁶ Am bu êmpinñ Anötô ña yom awha

w akuc-nga, tòm nem gatôm kêyalê, ma ñamalac dañ bu mbo gôlôwac dabuñ ñalôm nañ kêyalê awha dau dom, dec inñ oc tòm dom bu sôm, “Yomandô,” têtñ ndoc am gic bata nem yom. Ñahu bu inñ gêm gauc yom nañ am sôm. ¹⁷ Am daôm gêm d anñe Anötô ñapep, magoc am nem yom gêm ñamalac dinañ sa dom.

¹⁸ Aõ gam danñe Anötô bu inñ kên mwasiñ wasôm yom awha wakuc-nga têtñ aõ hóc gêlêc mac honñ su. ¹⁹ Magoc têtñ têtñ nañ aõ gambo gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ aõ tac whiñ bu wasôm yom nañ lau honñ sêñyalê, tu bu wandôhôn ñac-nga. Aõ bu wasôm yom ñalhô amañdañ nañ ñahu yêc awê, nañ hóc gêlêc bu wasôm yom awha wakuc-nga ñalhô 10,000, nañ lau honñ sêñyalê ñahu dom.

²⁰ O asidôwai hac. Akôc gauc ñapep, atôm lau atu-tu. Akôc gauc atôm balêkoc saunñ dom. Ambo atôm balêkoc dedec tu gêtñ tigen-nga, nañ tu ambo ahê lêtñ sac-nga. ²¹ Gauc nem yom nañ Pômdau sôm, nañ sêto yêc bocdec bu:

Aõ wanñkiñ lau apa sênem aõ awhañ ma wakênñ puc lau dindec ña lau apa dau awha. Magoc ñac oc sêkênñ danñga aõ dom, tòm sêkênñ danñga aneñ yom muñ su dom. [Ais 28:11-12]

²² Pômdau kên lau nañ sêsôm yom awha apa gitôm gêtñ dalô kain dañ, bu kênñ puc lau Israel-nga nañ sêkênñ whiñ inñ dom. Ma mwasiñ dasôm yom awha wakuc-nga inñ kain tigenñ. Anötô kênñ gitôm gêtñ dalô tu lau nañ sêkênñ whiñ dom-nga. Inñ kênñ tu lau sêkênñ whiñ-nga-nga dom. Magoc mwasiñ dahoc yom asê tòm propet-nga, nañ inñ kênñ tu lau sêkênñ whiñ-nga-nga. Inñ kênñ tu lau nañ

sêkêŋ whiŋ dom naŋ-ŋga dom.*
 23 Bocdinaŋ, mac lau akêŋ whiŋ-
 ŋga bu akac daôm sa ma mac hoŋ
 bu asôm yom awha wakuc-ŋga, ma
 lau ŋatô naŋ sêkêŋ whiŋ dom me
 si gauc sa pi gêŋ dau dom, naŋ bu
 sêmbo sêwhiŋ mac, dec ŋac oc sêsôm
 sake? Ŋac oc sêsôm bu mac nem
 gauc kêŋsôŋ. 24 Magoc mac hoŋ
 bu ahoc yom asê atôm propet têtŋ
 ndoc lau kaiŋ dinaŋ sêmbo sêwhiŋ
 mac, dec mac nem yom oc kuŋ
 ŋac si ŋalôm e sêŋyalê bu sic waê
 bu sêtap matôc sa tu ŋac si mêtê
 sac-ŋga. 25 Ma yom pi ŋac si mêtê
 sac, naŋ ŋac gauc gêm bu sêsiniŋ yêc
 ŋac si ŋalôm, naŋ mac nem yom
 oc puc asê tiawê. Ma bocdinaŋ
 ŋac oc sêpôŋ haduc aŋgô andô têtŋ
 nom ma sêtoc Anötö sa. Ma ŋac
 oc sêsôm asê bu, “Anötö mbo whiŋ
 mac, yomandô!”

Pol whê ŋagôliŋ om-ŋga sa

26 Bocdinaŋ asidôwai, têtŋ ndoc
 mac akac daôm sa tu alic om-
 ŋga, naŋ lau ŋatô sêkôc wê sêmeŋ,
 lau ŋatô sêkôc yom bu sêndôhônŋ
 lau, lau ŋatô sêkôc yom naŋ Ŋalau
 Dabuŋ hoc asê têtŋ ŋac, ŋatô sêsôm
 yom awha wakuc-ŋga, ma ŋatô
 sênem yom awha wakuc-ŋga dau
 kwi. Gêŋ hoŋ naŋ mac bu akôm,
 naŋ akôm tu apuc gôlôwac dabuŋ
 hoŋ dôŋ-ŋga. 27 Lau bu sêsôm
 yom awha wakuc-ŋga, dec lu me tö
 sêsôm goc tôm. Daŋ sôm e pacndê,
 goc ŋamalac tilu-ŋga sôm ndê. Ma
 ŋamalac daŋ nem ŋac si yom dau
 kwi maŋ. 28 Magoc ŋamalac nem y
 om dau kwi-ŋga daŋ bu mbo dom,
 goc ŋamalac naŋ tac whiŋ bu sôm y
 om awha wakuc-ŋga nem dau dôŋ
 yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm. Tôm bu
 iŋ sôm iŋ ndê yom awha wakuc-ŋga

têtŋ ndoc iŋ mbo tawasê, ma yom
 dau yêc iŋ ma Anötö ŋasawa.

29 Ma lau bu sêhoc yom asê sêtôm
 propet yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm,
 dec lu me tö sêhoc yom asê, ma lau
 hoŋ sêkêŋ daŋga ŋapep ma sêŋsahê
 yom dau. 30 Ŋamalac daŋ bu ndôc
 mac ŋalôm, ma Ŋalau Dabuŋ bu hoc
 yom daŋ asê têtŋ iŋ, dec ŋamalac
 naŋ sôm yom mbo, naŋ hu siŋ ma
 kêŋ ŋasawa têtŋ ŋamalac dinaŋ bu
 sôm yom dau asê. 31 Gitôm bu mac
 hoŋ ahoc yom asê atôm propet aô
 daôm aô daôm, bu andôhônŋ ti apuc
 gôlôwac dabuŋ hoŋ dôŋ. 32 Lau naŋ
 sêtap mwasiŋ sa bu sêhoc yom asê
 sêtôm propet, naŋ sêtôm bu sênem
 gôliŋ dau si lêtŋ sêhoc yom dau asê-
 ŋga. 33 Bu Anötö tec bu iŋ ndê lau
 sêkôm gêŋ bambaliŋ. Iŋ Anötö yom
 malô-ŋga.

Anötö ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ
 sêŋkuc lêtŋ tigenŋ bocdec bu. 34 Têtŋ
 ndoc mac akac sa tu alic om-ŋga,
 naŋ lauwê sêsôm yom dom sic
 ŋawaê. Ŋac sêsôc launŋac ŋapu tôm
 yomsu sôm, ma sênem dau dôŋ.
 35 Awhê daŋ bu ŋgô yom daŋ naŋ iŋ
 kêyalê ŋahu dom, naŋ nem dau dôŋ
 e om pacndê, ma ndac nakweŋ têtŋ
 ndoc iŋlu sêmbo si andu. Iŋ bu sôm
 yom yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ
 gêŋ mayariŋ-ŋga.

36 Mac lau Korin-ŋga bu atec
 aneŋ yom dindec, goc wandac mac
 bocdec bu. Anötö kêŋ ndê yom têtŋ
 mac tamwasêm, me kêŋ têtŋ mac
 muŋ bu andic dulu têtŋ lau ŋatô,
 a? 37 Asa naŋ gauc gêm bu iŋ
 propet daŋ, me tap Ŋalau Dabuŋ
 ndê mwasiŋ sa kêlêc, naŋ êŋyalê bu
 yom naŋ gato têtŋ mac, naŋ Pômdau
 dau ndê yatu. 38 Ŋamalac daŋ bu kôc
 aneŋ yom sa dom, naŋ Pômdau oc
 kôc iŋ sa dom. 39 Bocdinaŋ aneŋ

* 14:22: Aisaya ndê yom, naŋ Pol to yêc ŋabatiŋ 21, naŋ hêganônŋ lau apa naŋ Pômdau kêkiŋ bu
 sêŋgwininiŋ lau Israel-ŋga naŋ sêsôc iŋ ŋapu ti sêkêŋ whiŋ iŋ dom. Pol gêm dôhônŋ lau apa awha, naŋ
 lau Israel si ŋacyo dinaŋ sêsôm, ma mwasiŋ dasôm yom awha wakuc-ŋga. Lau Israel-ŋga sêkac si
 ŋalôm kwi tu lau apa si yom-ŋga dom, ma Pol bu tôc asê bu ŋalêŋ tigenŋ, yom awha wakuc oc nem
 lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sa dom, me kac si ŋalôm kwi e sêti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dom. Ŋabatiŋ
 23 whê gêŋ dau sa tiawê.

asidôwai, tamkwê mwasinj bu ahoc yom asê atôm lau propet, ma alhac lau nanj sêsôm yom awha wakuc-nga, nanj ahuc dom. ⁴⁰ Magoc têtj ndoc mac bu alic om, nanj akôm gêj hoj napep ma arjuc lêtj solop.

15

Pol puc yom nanj inj hoc asê pi Yisu, nanj dôj

¹ O asidôwai, aô bu wawhê mac nem gauc sa tiyham pi njawê njayham nanj gahoc asê têtj mac muj su. Mac akôc njawê dau sa, ma ti mac nem akêtj whinj njahu. ² Njawê njayham nanj gahoc asê têtj mac, nanj tôc lêtj Anôtô nem mac si-nga asê, ma bocdinaj dec asap dôj njapanj. Mac bu asap dôj dom, dec mac nem akêtj whinj oc tisac ma njandô mbasi.

³ Bu yom nanj gac dulu têtj mac, nanj kêkuc yom nanj aô dauj gangô muj su. Ma yom nanj atu ma tinjamata anej yom hoj, nanj bocdec bu. Kilisi mbac ndu tu yac nejj sac-nga, tôm yom nanj sêto yêc, nanj sôm. ⁴ Lau sênjshuhj inj, ma têtj bêc titô-nga Anôtô unj inj sa, tôm sêto yêc nanj. ⁵ Goc inj hoc dau asê têtj Pita, ma têtj lau njatô nanj sêmbo t̄ngacsêjomi 12 si toj. ⁶ Ma tinjambu inj hoc dau asê têtj asidôwai toj atu nanj sêmbo sêwhinj dau. Nac lau daêsam, sêhóc gêlêc 500 su. Kwahic dec njac si lau njatô sêmbac ndu su, magoc daêsam gacgejj sêmbo tali. ⁷ Tinjambu inj hoc dau asê têtj Jems ma têtj lau aposel hoj. ⁸ Ma tinjambu andô inj hoc dau asê têtj aô dauj, nanj gati aposel gitôm balêkoc nanj dinda kôc so ndê têtj. ⁹ Bu aô galic dauj tôm lau aposel si njac njambu-nga solop. Sêsam aô bu aposel, magoc aô njac njayham dom bu sêhê njâe aposel pi aô. Nahu bu muj-nga lê aô gakêtj kisa Anôtô ndê lau sêkêtj whinj-nga. ¹⁰ Magoc tu Anôtô kêmwasinj aô-nga, dec aô gati aposel, ma inj ndê mwasinj dau

mejj njambwa dom. Mba! Bu aô gakôm gwelêjj gahoc gêlêc Kilisi ndê aposel hoj su. Magoc aô dauj gakôm dom. Anôtô ndê mwasinj puc aô dôj, dec kêtj njac lai têtj aô bu wakôm gwelêjj. ¹¹ Bocdinaj anjalê njapep bu yom nanj aô gahoc asê pi Kilisi, ma aposel hoj sêhoc asê, inj yom tigerj. Ma yom dau ti mac nem akêtj whinj njahu.

Lau batê oc sêtisa

¹² Yac am mêtê ma ahoc asê bu Anôtô unj Kilisi sa akêtj lau batê-nga. Ma bocdinaj bocke dec mac nem lau njatô sêsôm bu lau batê oc sêtisa dom? ¹³ Anjô! Inj bu yom njandô bu lau batê sêtôm dom bu sêtisa, dec tôm dom bu Kilisi dau tisa ma mbo tali tiyham bocdinaj. ¹⁴ Ma Kilisi bu tisa su dom, dec mêtê nanj yac am, nanj oc njahu mbasi, ma mac nem akêtj whinj njahu mbasi bocdinaj. ¹⁵ Ma gêjj danj tiyham. Yac lau aposel am mêtê ma asôm bu Anôtô unj Kilisi sa akêtj lau batê-nga. Magoc mac asôm bu lau batê oc sêtisa dom. Mac nem yom bu yom njandô, dec mêtê nanj yac ahoc asê pi Anôtô, nanj yom tasanj. ¹⁶ Bu lau batê bu sêtisa dom, dec Kilisi dau tisa su dom. ¹⁷ Ma inj bu yom njandô bu Anôtô unj Kilisi sa su dom, dec mac nem akêtj whinj oc njandô mbasi, ma mac nem sac gacgejj yêc mac-nga. ¹⁸ Ma Anôtô bu unj Kilisi sa su dom, dec lau nanj sêkêtj whinj Yisu ma sêmbac ndu su, nanj gacgejj sinja su. ¹⁹ Tu Kilisi-nga dec yac dakêtj batanj bu Anôtô oc unj yac hoj sa têtj têtj njambu-nga. Yom dau bu yom njandô dom, dec gêjj nanj dakêtj batanj, nanj gêjj têtj kwahic dec-nga njambwa ma njandô mbasi têtj têtj njambu-nga. Ma lau hoj oc sêpu yac ma sêlic yac tôm lau gauc mbasi-nga.

²⁰ Magoc Anôtô unj Kilisi sa akêtj lau batê-nga yomandô. Inj gitôm lau hoj nanj sêmbac ndu su, nanj si njac mbêc. ²¹ Namalac tigerj ti dambac

ndu njahu. Ma njamalac tigenj ti datisa akêj lau batê-nga njahu. ²² Yomandô! Tu Adam-nga dec yac honj dawêkainj serj dambac ndu-nga. Magoc tu Kilisi-nga dec lau nanj sêkêj whinj inj, nanj sêwêkainj serj sêmbo tali-nga. ²³ Tigenj lau nanj sêmbac ndu, nanj oc sêtisa tòm njandoc. Kilisi tisa munj, gitôm gêj njandô mbêc. Ma têtj ndoc inj mbu menj, nanj lau nanj sêti inj ndê, nanj oc sêtisa. ²⁴ Têtj dinanj inj oc ndic bata têtj kwahic dec-nga, ma inj oc serj njac lai ti njagôlinj honj su, ma kêtj gêj honj sip Damanj Anötö amba bu nem gôlinj. ²⁵ Bu Kilisi gic waê bu nem gôlinj e inj kêtj inj ndê njacyo honj sêsôc inj gahi njapu. ²⁶ Ma njacyo njambu-nga nanj inj oc serj su, nanj njac lai dambac ndu-nga. ²⁷ Sêto yom yêc bocdec bu:

Inj kêtj gêj honj sêsôc inj gahi njapu.

[BW 8:6]

Yom dinanj pi 'gêj honj,' nanj hêganônj Anötö dom, bu Anötö dau kêtj njac lai têtj Kilisi pi gêj honj. ²⁸ Tigenj têtj ndoc Anötö ndê Atu dau kêtj gêj honj sêsôc inj ndê gôlinj njapu su, nanj goc inj dau oc sôc Anötö njapu. Ma bocdinaj Anötö tigenj oc ti njadau ma nem gôlinj gêj honj.

²⁹ Anötö oc unj lau batê sa têtj têtj njambu-nga, yomandô. Bu bocdinaj dom, dec tu sake-nga lau njatô sêlinj sanju tu lau nanj sêmbac ndu su-nga? ³⁰ Ma gauc nem yac lau aposel. Tu sake-nga yac ahôc njawapac ti kisa njapanj tu gwelenj njawaê njayham-nga? ³¹ O asidôwai. Aô gapo mac nem waêm sa tu mac nem akêj whinj yac nejj Pômdau Yisu Kilisi-nga. Mac anjalê bu yom dau inj yom njandô, dec anjalê bu yom dec inj yom njandô bocdinaj. Lau sêkôm bu sêndic aô ndu

tôm bêt honj. ³² Yêc malac Epe- sas lau sêkêj kisa aô gitôm bôclai sac, magoc aô gac sinj têtj njac ti njannga. Magoc lau batê bu sêtisa dom, tòm mac nem lau njatô sêsôm, dec aô nejj gwelenj njawaê njayham- nga inj njamalac njambwa si gêj, ma oc nem aô sa danj dom. Bu bocdinaj dec dakôm tòm yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Gauc nem gêj danenj ti danôm- nga enj, bu njasawa apê enj yac oc dambac ndu ma dandinanj.

[Ais 22:13]

³³ Ayob daôm bu lau sênsau mac dom. Gauc nem yom nanj sêsôm bocdec bu, "Mac bu ambo awhinj lau nanj sêkôm mêtê sac, dec mêtê sac dau oc kôm mac nem mêtê njayham tisac whinj." ³⁴ Aô wasôm têtj mac bu mayam daôm, bu mac nem lau njatô sêsa si lêtj gitôm sem gauc Anötö ma sêsap mêtê sac dôjj njapanj. Bocdinaj akôc gauc njapep ma ahu mêtê sac sinj gacgenj.

Lau oc sêtisa ti njamlic kainj bocke?

³⁵ Mboe mac nem lau njatô oc sêndac, "Anötö oc unj lau batê sa njalêj bocke?" me "Lau batê oc sêtisa ti njamlic kainj bocke?" ³⁶ Yom dau inj yom gauc mbasi-nga. Anjô! Gêj nanj mac asô sip nom, nanj bu tibalê dom, dec oc po pi menj dom. ³⁷ Mac bu asô gêj njamatu gitôm yangom me gêj njawhê njatô, dec mac asô gêj dau njagatôm nanj oc po pi menj tinjambu, nanj dom, magoc asô njamatu njambwa sip nom. ³⁸ Ma Anötö dau kêtj gêj njagatôm têtj gêj njawhê tòm inj dau kêmasanj su. Inj kêtj njagatôm tidau-tidau têtj gêj njawhê tigenj-tigenj. ³⁹ Ma njagatôm ti njamlic nanj inj kêtj têtj gêj honj, nanj sêtôm dau d om. Inj kêtj njamalac si njamlic kainj danj, ma bôc si kainj danj, ma mbac ti i bocdinaj. ⁴⁰ Gêj

* **15:29:** Mêtê dau njahu yêc awê dom, magoc Pol ndê yom têtj asê bu lau Korin njatô sêlinj sanju tu njac si lau nanj sêmbac ndu-nga. Mboe lau batê dinanj sêkêj whinj Yisu su, magoc sêlinj busanj su dom têtj ndoc sêmbo tali, ma tu dinanj-nga dec lau njatô sêlinj sanju tu njac-nga. Pol sôm bu mêtê dinanj inj solop me so dom, magoc inj sôm yom pi mêtê dau tu bu puc inj ndê yom pi lau batê sêtisa-nga nanj dôjj.

undambê-nga sêmbô ti ñac si ñawasi kainj danj, ma gêñ nom-nga sêmbô ti ñac si ñawasi kainj danj bocdinañ. ⁴¹ Ac ti ayô ma tata honj si ñawasi têtjêtj. Ma tata honj si ñawasi gitôm dau dom. ⁴² Ma têtj ndoc lau batê sêtisa, nañ oc ñalêñ kainj tigenj. Lau batê nañ tañsuhuj sip nom, nañ si ñamlic inj gêtj têtj kwahic dec-nga, ma tòm dom bu yêc ñapañ. Magoc Anötö oc uñ sa ma nem kwi ti gêtj yêc ñapañ-nga. ⁴³ Gêtj nañ tañsuhuj inj gêtj waêmbe, magoc Anötö oc uñ sa ma kôm ti gêtj tiwaê. Tañsuhuj gêtj ñaclai mba, magoc Anötö oc uñ sa ti ñaclai. ⁴⁴ Bu yac tañsuhuj ñamlic nom-nga, magoc Anötö oc uñ sa ti ñamlic wakuc undambê-nga. Yac tanyalê bu ñamlic nom-nga dec yêc, ma ñamlic undambê-nga yêc bocdinañ. ⁴⁵ Anötö kêmasañ ñamalac si ñamlic nom-nga, tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Ñgac ñamata-nga Adam inj ti gêtj tali. *[Gen 2:7]*

Ma Adam ñambu-nga, nañ Kilisi dau, nañ tisa ti ñamlic undambê-nga. Ma yac oc dambo tañli tu inj-nga, ma datap neñ ñamlic wakuc undambê-nga sa, tòm inj ndê. ⁴⁶ Yac dakôc ñamlic undambê-nga munj dom, magoc dakôc ñamlic nom-nga munj, ma tiñambu oc datap ñamlic undambê-nga sa. ⁴⁷ Ñamalac ñamata-nga meñ akêñ nom. Magoc ñamalac tilu-nga meñ akêñ undambê. ⁴⁸⁻⁴⁹ Kwahic dec yac honj dambo datôm ñamalac nom-nga ñamata-nga dinañ. Dinañi sêkôc yac bu dambo datôm ñamalac nom-nga dinañ. Magoc lau nañ sêmbô undambê, nañ sêmbô sêtôm ñ amalac undambê-nga, ma tiñambu yac oc datiwakuc, ma dambo datôm ñamalac undambê-nga.

⁵⁰ Bocdinañ aneñ asidôwai, aô wasôm têtj mac bu yac datôm dom bu dasôc Anötö ndê gameñ undambê-nga ti neñ ñamlic têtj kwahic dec-nga. Bu yac neñ dac ti

ñamsôm inj gêtj yêc ñapañ-nga dom, ma tòm dom bu wêkainj gameñ dandôc tañli ñapañ-nga. ⁵¹ Aô bu wasôm yom ñahu atu danj têtj mac anjô. Yac honj oc dambac ndu dom, magoc Anötö oc nem yac honj kwi ma kêtj ñamlic wakuc têtj yac. ⁵² Têtj bêtj ñambu-nga dahuc oc tañ, ma sep tigenj lau batê oc sêtisa ti ñamlic wakuc sêndôc tali ñapañ-nga. Ma Anötö oc nem yac lau nañ dambo tañli, nañ kwi dawhinj, ma kêtj ñamlic wakuc têtj yac. ⁵³⁻⁵⁴ Bu ñamlic nom-nga oc tòm dom bu yêc ñapañ, ma gic waê bu niñga. Bocdinañ têtj bêtj ñambu-nga Anötö oc nem ñamlic nom-nga kwi ti gêtj yêc ñapañ-nga, nañ tòm dom bu niñga. Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Anötö ku ñaclai dambac ndu-nga dulu su, ma pacndê sambuc.

[Ais 25:8]

Yom dau oc ñandô sa têtj bêtj ñambu-nga.

⁵⁵ O ñaclai dambac ndu-nga, am oc ku yac dulu ñalêñ bocke? Am nem ñamalac ndic yac ndu-nga yêc nde? *[Hos 13:14]*

⁵⁶ Ñamalac nañ wê yac dasa senj dambac ndu-nga, nañ mêtê sac. Ma yomsu kêtj ñaclai têtj mêtê sac. ⁵⁷ Magoc danem danje Anötö nañ ku yac neñ ñacyo dulu tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga. ⁵⁸ Bocdinañ, aneñ asidôwai atac whinj-nga, alhac ñanja ma ayob daôm bu gêtj danj ku mac dulu dom. Akêñ nem ñalôm sambuc tu Pômdau ndê gwelenj-nga. Bu mac anyalê su bu gêtj bocke nañ mac akôm tu Pômdau-nga, nañ gêtj ñandô mbasi-nga dom. Oc nem ñandô!

16

Sêkêñ da bu sênem lau sêkêñ whinj-nga ñatô sa

¹ Aô wasôm yom pi awa nañ mac bu andic sa bu anem Anötö ndê lau dabuj Jerusalem-nga sa. Akôm

tôm yom nanj aô gasôm têtj gôlôwac dabuñ nanj sêmbu gameñ Galesia-nga, nanj su. ² Tôm wake ñabêc ñamata-nga sambob, mac tigen-tigenj andic nem awa da-nga sa tôm awa nanj mac tigen-tigenj atap sa yêc wake dinanj ñalôm. Andic sa gwananj ma akêñ ndöc. Ma têtj ndoc aô wahôc asê mac yêc malac Korin, nanj oc wakêñ ñawapac têtj mac bu andic sa têtj têtj dinanj-nga dom. ³ Anjyalij lau ñatô sa nanj mac alic ñayham bu sêkôc mac nem da dau, ma sêkêñ têtj gôlôwac dabuñ Jerusalem-nga. Ma têtj ndoc aô wahôc asê mac, nanj wato bapia puc ñac dôñ-nga ma wanñin ñac sêndi. ⁴ Ma aô bu walic tôm bu aô dauñ watêtj Jerusalem wandi, goc yac anjêlêñ awñin dauñ.

Pol ti lau ñatô oc sêndic lau Korin kési

⁵ Aô gauc gêm bu wandic lau gameñ Masedonia-nga kési, ma tiñambu watêtj mac waloc. ⁶ Aô bu wambo wawñin mac ñasawa baliñ, mboe aô oc wambo e ndoc uhô-nga pacndê. Ma bocdinañ oc tôm bu mac anem aô sa tu señ bocke nanj wasa tiñambu-nga. ⁷ Aô gakêñ batanj bu Pômdau oc kêtj ñasawa baliñ têtj aô tu wambo wawñin mac-nga. Magoc aô bu waloc ñagahô, d ec oc tôm dom bu wambo wawñin mac ñasawa baliñ. ⁸ Kwahic dec aô oc gacgeñ wambo malac Epesas e Om †Pentikos-nga pacndê. ⁹ Nahu bu Pômdau gêlêc gatam su bu wakôm gwelêñ atu dauñ yêc dindêc e ñandô sa. Ma gêtj dauñ whiñ, nanj lau daêsam sêkêñ kisa aô yêc dec.

¹⁰ Timoti bu hêc asê mac, nanj goc akôc in sa ti yom malô, tu bu in mbo whiñ mac ti atac pa su eñ. Nahu bu in kôm Pômdau ndê gwelêñ tôm aô gakôm. ¹¹ Alic bu lau dauñ sêtec in me sêpu in dom. Ma têtj ndoc in bu mbu têtj aô meñ, nanj anñin in lhô meñ ti yom malô. Aô gakêñ batanj

bu ñasawa sauñ Timoti ma asidôwai ñatô oc sêmbu sêtêtj aô sêmeñ.

¹² Yom pi yac neñ asidôwa Apolos wasôm bocdec bu. Aô gaten in tidim daêsam bu êñsêlêñ whiñ asidôwai ñatô ma têtj mac loc. Kwahic dec in sôm bu in oc loc dom, magoc têtj ndoc in tap ñasawa ñayham dauñ sa, nanj in oc loc.

Yom ñambu-nga

¹³ Anem ali, asap nem mêtê akêñ whiñ-nga dôñ ñapanj, ma alhac ñannga ti nem ñalôm pêñ dôñ. ¹⁴ Ma akôm nem gêtj honj ti mêtê atac whiñ-nga.

¹⁵ O asidôwai. Mac anjyalê bu Stepanas ma lau honj nanj sêmbu in ndê andu, nanj sêti lau ñamata-nga tu sêkêñ whiñ Yisu-nga yêc mac nem gameñ Akaya-nga. Ma ñac sêkêñ si ñalôm sambuc tu sênem akinj Anôtô ndê lau dabuñ-nga. Kwahic dec aô bu wandac mac bocdec bu. ¹⁶ Lau kainj dinanj, ma lau asa nanj sêlhac sêwhiñ ñac ma sêkôm gwelêñ ñawaê ñayham-nga, nanj asôc ñac ñapu. ¹⁷ Têtj ndoc Stepanas lu Fotunatas ma Akayakus sêmeñ akêñ Korin ma sêhêc asê aô, nanj sêkôm aô atac ñayham atu. Nahu bu ñac sêkôc mac honj anôm sêtêtj aô sêmeñ. ¹⁸ Nac sêkôm aô neñ ñalôm tighô, tôm sêkôm mac nem ñalôm tighô têtj têtj sêmbu sêwhiñ mac. Tu dinanj-nga dec wasôm têtj mac bu atoc lau kainj dinanj sa ñapep.

Pol ti lau ñatô sêkôm acsalô têtj lau Korin-nga

¹⁹ Gôlôwac dabuñ titonj-titonj honj nanj sêmbu gameñ Esia-nga dindêc, nanj sêkêñ si acsalô ñayham têtj mac honj. Ma Akwila lu Prisila ti gôlôwac dabuñ nanj sêkac sa yêc inñu si andu, nanj sêkêñ acsalô ñayham ti atac whiñ têtj mac tu Pômdau-nga. ²⁰ Ma asidôwai honj nanj sêmbu gameñ dindêc sêkêñ acsalô têtj mac

bocdinaŋ. Mac hoŋ akam daôm,
aŋkuc Anötö ndê lau dabuŋ si lêŋ.

²¹ Aö Pol gato yom dindec ŋa
dauŋ amaŋ tu bu wakêŋ aneŋ ac-
salô têŋ mac-ŋga.

²² Ŋamalac daŋ bu atac tec
Pômdau, naŋ Anötö pucho iŋ. O
Pômdau, mbu mweŋ! ²³ Pômdau
Yisu ndê mwasiŋ têŋ mac. ²⁴ Aö
bu wakêŋ aneŋ atac whiŋ têŋ mac
lau akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga hoŋ.

**Pol ndê bapia tilu-nga
têḅ lau
Korin-nga
Yom whê bapia
dindec sa-nga**

Pol to bapia dindec têtḅ ndoc in mbo gameḅ Masedonia-nga. In tap sa bu aposel tasanḅ ḅatô sêkôm gwelenḅ sêmbô malac Korin, ma sêndôhônḅ yom tasanḅ têtḅ lau sêkêḅ whiḅ-nga, ma sêpu Pol dau ma sêsôm bu inḅ aposel ḅandô dom. Bocdinaḅ Pol to bapia dindec têtḅ ḅac bu whê dau sa bu inḅ aposel ḅandô, ma bu puc lau Korin-nga dôḅ tu bu sêsôc lau tasanḅ dinaḅ si yom ḅapu dom. Tiḅambu inḅ kêkinḅ Taitus têtḅ ḅac gi bu lic ḅac sêmbô ḅalêḅ bocke, ma Taitus mbu meḅ ma sôm têtḅ Pol bu lau Korin-nga daêsam sêsôc inḅ ndê yom ḅapu, ma sem dau kwi.

Pol to bapia dindec ma tôc asê bu inḅ tac ḅayham kêlêc tu ḅgô Taitus ndê ḅawaê pi lau Korin-nga. Ma inḅ whê inḅ ndê lêḅ tu ndic ḅac kêsi-nga sa. Inḅ sôm têtḅ ḅac bu sêmatôc aposel tasanḅ dinaḅ, ma sêmatôc ḅac dau si lau naḅ sêkôm mêtê sac, naḅ sêwhiḅ. Ma inḅ to yom pi ḅac si gwelenḅ sic awa sa-nga tu sênem lau Jerusalem-nga naḅ sêpônda dau, naḅ sa-nga.

Yom ḅamata-nga

¹ Aô Pol, naḅ gati Yisu Kilisi ndê ḅapospel kêkuc Anôtô ndê atac whiḅ, gambo gawhiḅ yac neḅ asidôwa Timoti, ma alu ato bapia dindec têtḅ Anôtô ndê gôlôwac dabuḅ yêc malac Korin, ma têtḅ Anôtô ndê lau dabuḅ hoḅ yêc gameḅ Akaya-nga. ² Mwasinḅ ti yom malô akêḅ Damaḅ Anôtô lu Pômdau Yisu Kilisi têtḅ mac.

Anôtô gêm malô ndê lau

³⁻⁴ Tampinḅ Anôtô, yac neḅ Pômdau Yisu Kilisi Damba. Inḅ Damaḅ naḅ tawalô ti gêm malô yac yêc ḅawapac hoḅ-nga. Ma tu dinaḅ-nga dec yac atôm bu anem malô lau naḅ ḅawapac tidau-tidau tap ḅac sa, ḅalêḅ tigeḅ tôm Anôtô dau kôm têtḅ yac. ⁵ ḅahu bu ḅawapac ti ḅandê tôm Kilisi hôc, naḅ kêsalê yac ahuc tu yac am akiḅ inḅ-nga. Magoc tu Kilisi-nga, dec Anôtô ndê mwasiḅ nem malô yac-nga kêsalê yac ahuc bocdinaḅ. ⁶ Têtḅ ndoc bocke ḅawapac tap yac sa, naḅ alic ḅayham bu ahôc tu bu anem malô mac-nga, ma tu mac atap Anôtô ndê mwasiḅ nem mac si-nga sa. Ma têtḅ ndoc Anôtô gêm malô yac, naḅ mwasiḅ dau golom mac bocdinaḅ, ma gêm mac sa bu alhac ḅaḅga ti nem atac pa su, ma ahôc ḅawapac kaiḅ tigeḅ tôm yac ahôc. ⁷ Yac aḅyalê bu mac ahôc ḅawapac awhiḅ yac, ma Anôtô oc nem malô mac ti puc mac dôḅ awhiḅ yac bocdinaḅ. Tu dinaḅ-nga dec yac atac lu-lu tu mac nem akêḅ whiḅ-nga dom.

Aposel sêhôt ḅawapac daêsam

⁸ O asidôwai. Aḅyalê pi ḅandô eḅ bu yac ahôc ḅawapac atu-tu daêsam yêc gameḅ Esia-nga. Gêḅ dinaḅ kêgwiniḅ yac ḅandô ma hôc gêlêc yac mba licwalô su e yac gauc gêm bu oc seḅ yac su andinaḅ. ⁹ Yomandô! Yac gauc gêm bu yac mba têm ambo taḅli-nga pacndê têtḅ ndoc dinaḅ. Magoc mba. Wapac dau tap yac sa bu êndôhônḅ yac bu taḅkwê yac dauḅ mba licwalô dom, magoc taḅkwê Anôtô naḅ tôm bu uḅ lau batê sa, naḅ ndê ḅaclai. ¹⁰ Yac gauc gêm bu ḅawapac dinaḅ oc ku yac dulu, magoc Anôtô kêgaho yac su. Ma yac akêḅ whiḅ ti taḅkwê inḅ bu nem yac sa ḅalêḅ tigeḅ dinaḅ ḅapaḅ. ¹¹ Ma yac akêḅ whiḅ bu mbec naḅ mac atêḅ, naḅ oc nem yac sa bocdinaḅ. Têtḅ ndoc ḅawapac bu tap yac sa tiyham, naḅ Anôtô oc nem yac sa tu mac nem mbec-nga.

Ma lau daêsam nanj sêlic gêñ dau, nanj oc sênem danje Anötö tu inj ndê mwasiñ nanj kêñ têtj yac-nga.

Pol kêñ ndê têtj ndic lau Korin kêsî-nga pi ahic

¹² Anğô su nanj. Lêtj ti sakiñ nanj yac akôm ambo nom, nanj akôm anğuc gauc nom-nga danj dom. Mba. Yêc yac mba ñalôm yac akêtj whiñ bu yac asa mba lêtj tôm Anötö atac whiñ eñ. Yac akôm gwelenj hoñ ti mba ñalôm ma gauc sambuc, ma asa lêtj ñawasi eñ, tôm Anötö ndê mwasiñ puc yac dônj. Ma têtj ndoc yac ambo awhiñ mac, nanj yac anğuc lêtj tigenj dinanj. Lêtj dau ti yac mba ñahu apo dauñ sa-nga. ¹³⁻¹⁴ Lau ñatô sêsôm bu yom hoñ nanj yac ato têtj mac, nanj ñahu yêc awê dom, ma mac atôm dom bu asam ma anyalê. Magoc mba. Kwahic dec mac anyalê yac ti mba gwelenj ñahu ñapep su dom. Magoc yac akêtj batanj bu mac oc anyalê yac pi ñandô eñ. Ma bocdinañ yac oc ati mac nem ñahu apo daôm sa-nga, ma mac oc ati yac mba ñahu apo dauñ sa-nga têtj ndoc Pômdau Yîsu mbu meñ.

¹⁵⁻¹⁶ Aneñ ñalôm pêñ dônj pi mac, dec galic ñayham ma kamasanj neñ lêtj bu wandic mac kêsî tidim lu. Aô gauc gêm bu wandic mac kêsî têtj ndoc watêtj gameñ Masedonia-nga wandi. Ma têtj ndoc wambu akêtj gameñ dinanj wameñ, nanj gauc gêm bu oc walic mac tiyham. Ñalêtj dinanj oc tôm bu wanem mac sa tidim lu, ma tiñambu dec oc tôm bu mac ankiñ aô watêtj gameñ Judia-nga wandi. ¹⁷ Magoc tu aô gac mac kêsî dom têtj ndoc gambu akêtj gameñ Masedonia-nga, dec mac gauc gêm bocke? Aô kamasanj lêtj dinanj gitôm gêtj ñambwa-nga, a? Me aô gasôm “Aêc, aô waloc,” ma ñasawa saunj gakac awhañ kwi, ma gasôm bu “Mba, aô oc waloc dom,” kakuc lau nom-nga si lêtj, a?

¹⁸ Anğô su nanj. Anötö inj Yom Ñandô Ñadau, ma bocdinañ yac lau nanj am akiñ inj, nanj atôm dom bu anğsau mac atôm lau nanj sêsôm “Aêc,” ma ñasawa saunj sêkac si ñalôm kwi tiyham, ma sêsôm “Mba.” ¹⁹ Bu ñawaê ñayham nanj alu Sailas ma Timoti ahoc asê têtj mac pi Anötö ndê Atu Yîsu Kilisî, nanj têtj asê bu Anötö gôlôc tidônj bu kôc yac sa, ma sôm “Aêc” têtj yac tu Kilisî-nga. Ma inj gitôm dom bu sôm “Aêc” têtj mac, ma ñagahô kac ndê awha kwi, ma sôm “Mba.” ²⁰ Bu gêtj hoñ nanj Anötö gic bata, nanj inj oc kôm ñandô sa ma sôm “Aêc” têtj yac tu Kilisî-nga. Ma tu Yîsu Kilisî-nga dasôm “Yomandô” tu Anötö ndê yom-nga, ma datoc inj ndê waê sa. ²¹ Anötö dau puc mac ma yac dônj, bu dasap neñ dakêtj whiñ Yîsu Kilisî dônj ñapañ. Inj kêyalin yac sa dati inj ndê. ²² Ma inj kêñ ndê Ñalau Dabuñ sip yac neñ ñalôm tôm gêtj ñandô mbêc. Ma tu dinanj-nga yac tanjalê bu mwasiñ hoñ nanj inj gic bata bu kêñ têtj yac, nanj inj oc kôm ñandô sa. Ma Ñalau dau ti Anötö ndê ñadalô nanj têtj asê bu inj ndê lau yac.

²³ Anğô su nanj. Aô gambu gatêtj malac Korin dom, ñahu bu mac asap nem lêtj giso ñatô dônj ambo, ma aô gatec bu waloc ma wakôm mac nem ñalôm ñawapac andô tu wamatôc mac-nga. Anötö kêyalê aneñ ñalôm, ma aô wasôm yêc inj anğô-nga bu yom dau inj yom ñandô. ²⁴ Aô gasôm yom pi mac nem lêtj giso tu bu yac ati mac nem akêtj whiñ ñadaui lec dom. Mba. Mac tigenj-tigenj alhac Anötö anğô-nga tu daôm nem akêtj whiñ-nga. Ma yac akôm gwelenj awhiñ mac tu bu mac asa nem lêtj ñapep e ambo ti atac ñayham eñ.

2

¹ Tu dinanj-nga dec aô gauc gêm tidônj bu wambu watêtj mac waloc dom, ñahu bu aô gatec bu yac

dambo ti ñalôm ñawapac tiyham tu wamatôc mac-nga. ² Ma aô bu wakôm mac ñalôm ñawapac, dec asa mbo bu kôm aô atac ñayham? Bu mac lau daôm dinañ ati aneñ atac ñayham ñahu. ³ Tu dinañ-nga dec aô gac mac kêsi tôm aô gasôm su, nañ dom, magoc gato bapia dañ têt mac. Ma aô gakêñ batañ bu mac oc asôc aneñ yom dau ñapu. Ma bocdinañ têt ndoc aô bu watêt mac waloc, nañ ñawapac dañ oc yêc yac ñasawa dom, ma gêt dau oc kôm aô atac ñayham. Ma aô gakêñ whiñ bu mac hoñ oc atac ñayham awhiñ aô. ⁴ Yom dau aô kayalê bu yom ñanğa, ma aô gato ti tañsula eñ, ma kasahê ñawapac ti ñandê atu yêc neñ ñalôm. Aô gato tu bu wakêñ ñawapac têt mac-nga dom, magoc tu bu watôc asê bu aô atac whiñ mac ndu andô.

Pol sôm bu sêsuc ñac si ñamalac dañ ndê sac kwi

⁵ Mac nem ñgac dañ kôm aô ñayom, ma gêt dau kêt ñawapac têt aô tañwasêt dom. Aô gatec bu wasôm yom daêsam pi gêt dau, tigen aô wasôm têt mac bu in kêt wapac mac hoñ bocdinañ. ⁶ Magoc kwahic dec in pu dau, dec aô wasôm têt mac bu lêt bocke nañ gôlôwac dabuñ sêsôm tidêt tu sêmatôc in-nga, nañ gitôm. ⁷ Aô gatec bu in mbo ti ñalôm ñawapac atu ñapañ, ma bocdinañ asuc in ndê sac kwi, ma anem malô in ndê ñalôm. ⁸ Aô atac whiñ bu mac akôm bocdinañ, tu bu atôc asê têt in bu mac atac whiñ in. ⁹ Yom nañ aô gato pi ñgac dinañ, nañ gato tu bu wañsahê mac bu oc asôc aneñ yom hoñ ñapu, me mba. ¹⁰ Mac bu asuc ñamalac dinañ ndê giso kwi, dec aô wasuc in ndê sac kwi bocdinañ. Bu giso bocke nañ in kôm têt aô, nañ Kilisi kêyalê bu aô gasuc kwi, ma aô gakôm bocdinañ tu bu wanem mac sa tu lêt amatôc giso-nga ti apin daôm dêt-nga. ¹¹ Aô gatec bu mac akêt ñasawa têt Sadan bu sen

lêt dapin dauñ dêt-nga su. Bu yac tañyalê Sadan ndê lêt hoñ su.

Pol tac whiñ bu lic Taitus

¹² Têt ndoc aô gatêt malac Troas ga, nañ galic bu Pômdau gêtêc gatam su têt aô bu wahoc Kilisi ndê ñawaê ñayham asê yêc gameñ dinañ. ¹³ Magoc aneñ ñalôm gi lu gi lu, ñahu bu aô gatap aneñ asidôwa Taitus sa yêc malac dinañ dom. Tu dinañ-nga aô gahu lau malac dinañ-nga sin, ma gatêt gameñ Masedonia-nga ga.

Pol whê lau aposel si gwelen sa

¹⁴ Magoc aô bu wanem dançe Anôtô, ñahu bu in wê yac lau nañ dakêt whiñ Kilisi, gitôm ñgac sinşêlêc ti ndê lau sin-nga nañ sêku si ñacyo hoñ dulu. Ma wanem dançe in bu lau daêsam sêtap gauc sa pi Kilisi, tu gwelen nañ in kêt sip yac aman-nga. Ma gauc pi Kilisi dau, in gitôm gêt malu ñayham nañ ñamalu pôm gameñ kwi. ¹⁵⁻¹⁶ Bu Anôtô gêtêc yac atôm gêt malu ñayham, tu yac mba gwelen ahoc ñawaê ñayham asê pi Kilisi-nga. Lau nañ sêkôc ñawaê dau sa ma sêtap sen sêndôc tali-nga sa, nañ sêlic yac ti mba gwelen tôm sêtgu gêt ñamalu ñayham. Magoc lau nañ sêkôc sa dom dec sic waê bu sêniñga, nañ sêtec yac ti mba gwelen tôm sêtgu gêt mbôp ñasu. Gwelen ñawaê ñayham-nga dau in gwelen atu andô, ma yac neñ asa gitôm bu kôm? ¹⁷ Magoc tu Anôtô puc yac dêt-nga, dec yac atôm bu akôm. Ma yac akôm tôm lau daêsam nañ sêkôm tu sêtap awa sa-nga lec dom. Mba. Yac añyalê tidêt bu Anôtô kêyalin yac sa ma pin yac dêt am damin Kilisi, dec akôm gwelen ñawaê ñayham-nga ti ñalôm ñawasi ambo in anğô-nga.

3

Lau Korin-nga si lêt whê Pol ndê gwelen sa

¹ Mac gauc gêm bu yac asôm yom indec tu bu atoc dauḅ sa-ḅga, a? Mba. Lau ḅatô sêkôc bapia whê ḅac sa tu sêkôm gwelenḅ-ḅga. Magoc yac atôm lau dinaḅ dom. Yac ahêgo dauḅ bu akôc bapia dauḅ bu whê yac sa têtḅ mac, me bu mac ato bapia whê yac sa têtḅ lau ḅatô-ḅga dom. Mba. ² ḅahu bu mac daôm atôm bapia whê yac sa-ḅga, naḅ sêto yêc yac mba ḅalôm. Ma têtḅ ndoc lau sêlic mac nem lêtḅ ti sakinḅ, naḅ tôm ḅac sêsam bapia dau, ma sêḅyalê bu yac aposel ḅandô. ³ Kwahic dec mac ati Kilisi ndê lau tu yac mba gwelenḅ-ḅga. Ma têtḅ ndoc lau sêlic mac asa nem lêtḅ tiwakuc, naḅ tôm sêlic bapia whê yac sa têtḅ ḅac-ḅga. Ma mac atôm bapia naḅ sêto ḅa kêlêpê me atôm Moses ndê yomsu naḅ Anötô to pi hoc, naḅ dom. Mba! Mac atôm bapia naḅ Anötô Tali ḅadau ndê ḅalau to, ma inḅ to sip ḅamalac si ḅalôm.

Pwac wakuc oc kêtḅ yac dandôc tanḅli

⁴ Tu Kilisi-ḅga dec yac akêtḅ whinḅ bu mac oc asap nem lêtḅ ti sakinḅ ḅayham dinaḅ dôḅ ḅapaḅ. Bocdinaḅ yac ambo ti atac pa su tu mac-ḅga yêc Anötô aḅgô-ḅga. ⁵ Yac bu atoc dauḅ sa ma asôm bu yac dauḅ atôm bu akôm Anötô ndê gwelenḅ lec dom. Mba. Tigeḅ tu Anötô kêtḅ ḅaḅga têtḅ yac-ḅga, dec yac atôm bu akôm. ⁶ Aêc! Tu ḅaclai naḅ Anötô dau kêtḅ têtḅ yac-ḅga, dec yac atôm bu anem akinḅ inḅ, ma ati lau akinḅ pwac wakuc-ḅga. Ma pwac wakuc dau, inḅ gitôm pwac akwa yomsu-ḅga dom. Bu lau dauḅ sêtôm dom bu sêḅkuc pwac yomsu-ḅga ḅapep, ma bocdinaḅ pwac dau tôte asê bu tac waê bu dambac ndu. Tigeḅ pwac wakuc naḅ hêganônḅ ḅalau

ndê gwelenḅ, naḅ oc nem yac sa bu dandôc tanḅli.

Pwac wakuc hôc gêlêc pwac akwa su

⁷ Aḅgô su naḅ. Pwac akwa naḅ Anötô to pi hoc ma kêtḅ têtḅ Moses, naḅ meḅ ti Anötô ndê ḅawasi. ḅawasi dau gêm Moses ahuc dec lau Israel-ḅga dauḅ sêtôm dom bu sêlic inḅ aḅgô andô solop e ḅawasi dau hê su. Pwac dau meḅ ti ḅawasi, magoc sakinḅ pwac akwa-ḅga dau ḅa-ḅandô, naḅ dambac ndu.* ⁸ Tigeḅ sakinḅ pwac wakuc-ḅga, naḅ ḅalau Dabuḅ gêm gôlinḅ, naḅ ndê ḅawasi hôc gêlêc su. ⁹ Pwac yomsu-ḅga ḅa-ḅandô naḅ datap Anötô ndê matôte sa. Tigeḅ pwac wakuc ḅa-ḅandô naḅ dati lau gitêtḅ tu ḅalau Dabuḅ ndê gwelenḅ-ḅga. Bocdinaḅ pwac wakuc ndê ḅawasi hôc gêlêc pwac akwa ndê su. ¹⁰ Pwac akwa meḅ ti ḅawasi, tigeḅ yac bu danem dôhônḅ pwac akwa dau whinḅ pwac wakuc, oc dalic gitôm gêtḅ ḅawasi mba, bu pwac wakuc ndê ḅawasi hôc gêlêc su. ¹¹ ḅawasi naḅ gêm Moses ahuc têtḅ ndoc inḅ kôte pwac akwa, naḅ yêc balinḅ dom ma hê su, magoc pwac wakuc ndê ḅawasi inḅ atu andô, ma oc pacndê dom.

¹² Bocdinaḅ yac akêtḅ batanḅ pwac wakuc ḅa-ḅandô, ma akôm mba gwelenḅ ti atac pa su. ¹³ Ma yac akôm Anötô ndê ḅawasi ahuc tôm Moses kôm, naḅ dom. Bu têtḅ ndoc Anötô ndê ḅawasi gêm Moses ahuc, naḅ inḅ kôm aḅgô andô ahuc ḅa po, bu lau Israel-ḅga sêlic inḅ aḅgô andô dom e ḅawasi dau hê su. ¹⁴⁻¹⁵ Magoc lau dau si gauc ti ḅalôm ḅadandi, ma ḅac gauc gêm bu pwac yomsu-ḅga naḅ Anötô kêtḅ sip Moses amba, naḅ ti lêtḅ Anötô nem ḅac si-ḅga. Têtḅ ndoc sêsam pwac yomsu-ḅga dinaḅ, naḅ sêḅyalê ḅahu andô dom, tôm po

* **3:7:** Yom dau ḅahu bocdec bu. Yac bu gauc nem bu danem akinḅ Anötô tanḅkuc lêtḅ pwac yomsu-ḅga, dec oc tôm dom bu dati lau gitêtḅ ma datap seḅ dandôc tanḅli-ḅga sa. Bu ḅamalac dauḅ oc tôm dom bu êḅkuc yomsu hoḅ ḅapep, ma bocdinaḅ lêtḅ yomsu-ḅga oc tôm dom bu kêtḅ yac dandôc tanḅli. Alic yom ḅatô yêc Rom 3:20; Gal 2:16; ma Jem 2:10.

dan kôm ñac si ñalôm ahuc. Ma têtj Moses ndê têtj e meñ têtj kwahic dec, po dau gacgeñ yêc. Ñalêtj tigen yêc bu po dau ñiñga yêc ñac si ñalôm, nañ sêkêtj whiñ Kilisi, dec iñ oc kac po dau su. ¹⁶ Yomandô. Asa nañ gêm ndê ñalôm kwi ma kêtj whiñ Pômdau, nañ Pômdau dau oc kac po dau su yêc iñ.

¹⁷ Pômdau iñ Ñalau, ma Pômdau ndê Ñalau bu mbo whiñ yac, dec iñ oc êñgapwêc yac su yêc gapocwalô yomsu-ñga. ¹⁸ Kwahic dec po dan kôm yac añôñ andô ahuc gitôm Moses dom, magoc yac lau dakêtj whiñ-ñga hon datôc Pômdau ndê ñawasi asê tiawê gitôm busunôm. Ma ñawasi dau oc hê su dom, magoc oc tiatu-tiatu ndi. Ñahu bu Pômdau ndê Ñalau gêm gwelen yêc yac neñ ñalôm ñapañ, tu bu kôm yac datiwakuc.

4

Ñawaê ñayham gitôm ya ñawê

¹ Anötö tawalô yac ma kêtj sakin pwac wakuc-ñga sip yac aman, ma tu iñ tawalô yac-ñga dec yac atôm dom bu ahu gwelen dau siñ têtj ndoc ñawapac tap yac sa. ² Mba. Mêtê mayañ-ñga nañ lau sêkôm sêsini-sêsini sêmbo, nañ yac ac ahê su. Yac añgaluñ yom dan whiñ Anötö ndê yom, me añsau lau dan bu sêkêtj whiñ-ñga lec dom. Mba. Yac ahoc yomandô asê yêc awê. Ma ñalêtj dinañ, lau oc sêñyalê yêc ñac si ñalôm, bu yac akôm mba gwelen solop ambo Anötö añgô-ñga. ³ Lau ñatô sêñgô ñawaê ñayham nañ yac ahoc asê, magoc sêkêtj whiñ dom, gitôm gêtj dan kôm ñac si gauc ti ñalôm ahuc, ma bocdinañ ñac gacgeñ sêmbo serj sêniñga-ñga. ⁴ Anötö tasan têtj dindéc-ñga, nañ Sadañ dau, iñ kêtj ñasec atu pôc lau nañ sêkêtj whiñ dom, nañ si gauc ahuc. Ma ñac gitôm dom bu sêkôc ñawaê ñayham sa. Bocdinañ dec sêñyalê Kilisi ndê ñawasi dom.

Ma sêñyalê Anötö ndê ñawasi dom bocdinañ, bu Kilisi gêm Anötö dau añgô bu tôc Anötö asê têtj yac.

⁵ Añgô su nañ. Yac am mêtê hêganônñ dauñ dom. Mba. Yac am mêtê pi Yisu Kilisi, ma akac lau bu sêkôc iñ sa ti ñac si Pômdau. Ma yac am akind mac atôm lau akind, tu bu apo Yisu ndê waê sa-ñga. ⁶ Anötö iñ Ñawê Ñadau nañ sôm, “Ñawê sa ma pô gameñ ñasec,” têtj ndoc iñ kêtj undambê ti nom. Ma iñ kêtj ndê ñawê pô yac neñ ñalôm tu bu tanjalê iñ ndê ñawasi atu-ñga. Ma ñawasi atu dau, nañ dalic yêc Kilisi, nañ gêm Anötö añgô têtj yac.

Anötö kêtj ndê ñawaê ñayham têtj lau licwalô mba bu sêhoc asê

⁷ Yac dauñ mba licwalô gitôm dom bu akôm gwelen ñawaê ñayham-ñga, tigen Anötö kêtj gwelen dau sip yac aman. Iñ ndê lêtj dinañ gitôm iñ kêtj gêtj ñaôli atu dan sip gêtj ñambwa-ñga gitôm lôñ-si. Iñ kôm bocdinañ dec tôc asê bu ñaclai puc gwelen dau dôñ-ñga, nañ hóc gêlêc ñaclai hon su, nañ meñ akêtj iñ ndê. ⁸ Ñawapac daêsam sêyêc, magoc kêgwiniñ yac dom. Yac añsalê lêtj bu añlêc ñawapac daêsam dinañ ñapañ, magoc kôm yac atac tec mba gwelen dom. ⁹ Daêsam sêkêtj kisa yac, magoc yac añyalê bu Anötö mbo whiñ yac ma tôm dom bu hu yac siñ. Sêpu ti sêkôm yac ñayom, magoc sêsen yac su dom. ¹⁰⁻¹¹ Yac akôm gwelen tu Yisu-ñga, ma tu dinañ-ñga dec lau sêkôm bu sêndic yac ndu, magoc mba, yac ambo tanli. Yac ahóc ñandê ti ñawapac ñapañ, nañ tôc asê bu yac añkuc Yisu ndê lêtj mbac ndu-ñga. Magoc gêtj dau ku yac dulu dom, tu bu tôc asê bu Yisu mbo tali tiyham ma kêtj ñaclai têtj yac bu akôm gwelen. ¹² Bocdinañ, tu gwelen ñawaê ñayham-ñga dec yac ahóc ñawapac atu ñapañ, tôm bu ndic yac ndu, magoc mac atap

Anötö ndê ñaclai kênj mac andöc tamli-nga sa.

¹³ Sêto yom danj yêc bocdec bu:

Aö gakênj whiñ Pômdau, dec ga-hoc inñ ndê waê asê. [BW 116:10]

Ma yac anjuk gauc tigenj dinañ. Yac akênj whiñ Pômdau, dec ahoc inñ ndê waê asê. ¹⁴ Ma yac anjalê bu Anötö, nañ uñ Pômdau Yisu Kilisi sa akênj lau batê-nga, nañ oc uñ yac sa awhiñ Yisu bocdinañ, ma kênj yac alhac inñ anjô-nga awhiñ mac. ¹⁵ Yac alic ñayham bu ahôc ñawapac tu bu anem mac sa-nga. Ma tu yac mba gwelenj-nga, dec Anötö ndê mwasiñ oc êñsalê mac nem lau daêsam ahuc, ma mac oc anem danje Anötö êñlêc e inñ ndê waê tiatu ma tiapa.

¹⁶ Tu dinañ-nga yac atôm dom bu ahu gwelenj dau siñ têtj ndoc ñawapac tap yac sa. Yomandô. Yêc awê-nga yac neñ ñamlic tiakwa ma tisac, magoc yêc ñalôm-nga Anötö kôm yac atiwakuc tôm bêc honj.

¹⁷ Bu ñawapac nañ yac ahôc, nañ yac alic gitôm gêñ ñambwa têtj apê-nga. Ma tu yac ahôc ñawapac dinañ-nga, dec oc atap Anötö ndê ñawasi atu sa. Ma ñawasi dau oc pacndê dom, magoc oc yêc titêtj-titêtj, ma inñ gêñ ñandô hôc gêtêc ñawapac honj dinañ su. ¹⁸ Bocdinañ yac tanjkwê gêñ nom-nga nañ tanôñ alic su, nañ dom, ñahu bu gêñ dau oc niñga. Magoc yac akênj batanj gêñ nañ yac tanôñ alic su dom, bu gêñ dau oc yêc ñapanj ma pacndê dom.

5

Yac neñ ñamlic nom-nga oc pô dau su tiwakuc

¹ Yac neñ ñamlic nom-nga gitôm bac batac, ma inñ bu tisac, dec yac tanjalê bu Anötö kêmasañ yac neñ ñamlic wakuc undambê-nga, nañ gitôm andu ñandô nañ oc lhac ñapanj. Andu ñandô dau gitôm andu me bac têtj apê-nga nañ

ñamalac sêkwê, nañ dom. ² Ma yac neñ ñamlic nom-nga gitôm yac neñ ñakwê têtj dindêc-nga. Magoc tu gêñ wapac nom dindêc-nga, dec yac atac whiñ ndu andô bu dasôc neñ ñamlic wakuc undambê-nga ti ñakwê, dec yac tam awhañ su bu datap gêñ dau sa. ³ Ma yac bu dasôc ñakwê undambê-nga dau sa, dec oc ti yac neñ ñakwê ñandô, ma oc dambo ñamlic ñambwa dom. ⁴ Têtj ndoc ñamlic nom-nga ti yac neñ bac, nañ dahôc ñawapac ñapanj, ma bocdinañ tam awhañ su bu datap neñ ñamlic wakuc undambê-nga sa. Yac atac tec ñamlic dindêc dom, magoc yac atac whiñ ndu andô bu ñamlic têtj dindêc-nga nañ gitôm dom bu yêc ñapanj, nañ pô dau su ti gêñ wakuc nañ oc yêc ñapanj. ⁵ Anötö kêmasañ yac tac waê gêñ dau solop. Ma inñ kênj ñalau Dabunj têtj yac gitôm gêñ ñandô mbêc, nañ tôc asê bu gêñ ñandô nañ inñ gic bata bu kênj têtj yac tiñambu, nañ oc ñandô sa bocdinañ.

⁶ Tu dinañ-nga dec yac ambo ti atac pa su enj. Yac anjalê bu têtj honj nañ yac ambo nom ma ñamlic nom-nga ti yac mba ñakwê, nañ yac ambo awhiñ Pômdau yêc undambê dom. ⁷ Bu gêñ nañ Anötö gic bata bu kênj têtj yac tiñambu, nañ yac alic ña-ñandô su dom, magoc akênj whiñ bu oc ñandô sa. ⁸ Yac atac pa su ma alic ñayham bu ambo ti ñamlic nom dindêc-nga, tigenj oc ñayham hôc gêtêc bu ahu ñamlic dau siñ, ma andi ambo awhiñ Pômdau. ⁹ Bocdinañ yac bu ambo nom dindêc me ahu siñ, nañ yac tanjkwê ñandô tigenj, nañ bu asa mba lêtj ndic Pômdau tandô ñayham enj. ¹⁰ Ñahu bu tiñambu yac honj oc dalhac Kilisi anjô-nga bu êmatôc yac. Inñ oc kênj ñagêyô têtj yac êñjuk gêñ ñayham me sac bocke nañ dakôm têtj ndoc dambo nom dindêc.

Pol whê ndê gwelenj ñahu sa

¹¹ Yac anyalê gêṅ dau su, dec atoc Pômdau sa ti asôc inṅ ṅapu, ma tu dinanṅ-ga dec yac am mêtê lau ma akac ṅac bu sênem dau kwi. Yac mba lêṅ ti sakinṅ ṅahu yêc awê têṅ Anötö, ma aô gakêṅ batanṅ bu mac oc anyalê yac mba lêṅ ti sakinṅ ṅahu bocdinanṅ. ¹² Yac ato yom dindéc tiyham tu bu atoc daunṅ sa têṅ mac-ṅga dom. Mba. Yac atac whinṅ bu mac anyalê yac mba gauc ti ṅalôm tidôṅ, ma bocdinanṅ mac oc alic yac ṅayham. Ma oc tôm bu mac apo yac mba waêṅ sa têṅ lau nanṅ sêpu yac. Bu lau dau sêkôc gauc nom-ṅga ṅambwa ma sêtec gêṅ awê-ṅga sa hôc gêlêc gêṅ ṅalôm-ṅga. ¹³ Magoc yac ahêgo daunṅ tu lau nanṅ sêsôm bu yac mba gauc kêṅsônṅ, nanṅ dom. Bu gêṅ nanṅ yac akôm, nanṅ akôm tu Anötö-ṅga. Ma yac akôm ti mba gauc ṅawa, tu bu anem mac sa-ṅga. ¹⁴ Kilisi ndê atac whinṅ kêgilí yac bu ahoc ṅawaê ṅayham asê têṅ lau. Bu yac akêṅ whinṅ bu ṅgac tigenṅ mbac ndu ô lau honṅ, dec gitôm lau honṅ sêmbac ndu. ¹⁵ Aêc! Kilisi mbac ndu tu lau honṅ-ṅga, tu bu lau nanṅ sêmba tali nanṅ sêṅkuc dau si atac whinṅ dom, magoc sêṅkuc inṅ nanṅ mbac ndu tu ṅac-ṅga ma tisa ma mbo tali tiyham, nanṅ ndê atac whinṅ.

Kilisi hê wamba yac têṅ Anötö

¹⁶ Muṅ-ṅga yac alic Kilisi gitôm ṅamalac nom-ṅga ṅambwa, magoc kwahic dec yac akôc gauc kainṅ dinanṅ tiyham dom. Ma ṅalêṅ tigenṅ kwahic dec yac ahêgo daunṅ pi gêṅ awê-ṅga dom têṅ ndoc yac akôc gauc pi lau nom-ṅga. ¹⁷ Bu ṅamalac bocke nanṅ kêṅ whinṅ Kilisi, nanṅ yac anyalê bu Anötö kôm inṅ tiwakuc su. Inṅ hu lêṅ akwa sinṅ, ma sa ndê lêṅ tiwakuc. ¹⁸ Anötö dau kôm gêṅ honṅ dinanṅ ṅandô sa. Yac neṅ sac kac yac su yêc Anötö, magoc inṅ kêkinṅ Kilisi sip nom meṅ ma mbac ndu tu yac neṅ sac-ṅga, dec hê wamba yac têṅ Anötö, ma kêmasanṅ lêṅ bu datigasuc inṅ tiyham. Ma inṅ kêṅ

ṅawaê ṅayham pi inṅ ndê lêṅ dinanṅ sip yac amanṅ, bu ahoc asê têṅ lau. ¹⁹ Ma ṅawaê ṅayham dau bocdec. Anötö kêkinṅ Kilisi sip nom meṅ, ma tu Kilisi-ṅga dec suc lau nom-ṅga si sac kwi, ma kêmasanṅ lêṅ bu sêmbu sêtêṅ inṅ sêndi. Ma inṅ kêṅ gwelenṅ têṅ yac bu ahoc ṅawaê dau asê têṅ lau nom-ṅga.

²⁰ Tu dinanṅ-ṅga dec yac akôm gwelenṅ dau am Kilisi anṅô, gitôm Anötö dau sôm ndê yom têṅ mac sa yac whanṅsunṅ. Ma yac aterṅ mac am Kilisi anṅô, bu gauc nem yom pi gwelenṅ atu nanṅ Kilisi kôm tu bu suc mac nem sac kwi ma hê wamba mac têṅ Anötö-ṅga, ma akôc yom dau sa. ²¹ Alic su nanṅ. Kilisi ndê sac mbasi, magoc Anötö kêṅ yac neṅ sac ṅagêyô honṅ pi inṅ, tu bu nem yac sa-ṅga. Ma tu dinanṅ-ṅga asa nanṅ kêṅ whinṅ Kilisi, nanṅ Anötö gêlic inṅ bu ṅamalac gitêṅ.

6

1-2 Anötö sôm yom bocdec bu:

Têm nanṅ aô galic ṅayham bu wamwasinṅ mac-ṅga, dec ganṅô mac nem yom. Ma têṅ bêc nanṅ kamatinṅ tidôṅ bu wanem mac si, nanṅ gam mac sa. [Ais 49:8]

Aô wasôm têṅ mac bu têm kwahic dec-ṅga inṅ Anötö ndê têm êmwasinṅ ti nem yac si-ṅga. Tu dinanṅ-ṅga yac lau nanṅ akôm gwelenṅ awhinṅ Anötö, nanṅ aterṅ mac bu akôc Anötö ndê mwasinṅ ṅambwa dom.

Pol hôc ṅawapac tu gwelenṅ ṅawaê ṅayham-ṅga

³ Yac atec bu lau danṅ sêpu yac mba gwelenṅ ṅawaê ṅayham-ṅga e sêtec Anötö ndê yom. Tu dinanṅ-ṅga dec yac ayob mba lêṅ bu akôm giso danṅ dom. ⁴ Gêṅ nanṅ yac akôm, nanṅ whê sa bu yac Anötö ndê lau akinṅ. Yac ahôc ṅawapac ti anṅahê ṅandê tidau-tidau kêgwininṅ yac, tigenṅ ahu mba gwelenṅ sinṅ dom, akôm ti atac pa su enṅ. ⁵ Lau sic yac, sêkêṅ yac andôc gapocwalô, ma sêli dau sa tu

yac-nga. Yac akôm gwelenj atu, ma tēm daêsam gêj yô yac, ma yac ayêc bêc tanôj dom. ⁶ Magoc gwelenj atu nañ yac akôm, nañ akôm ti mba ñalôm ñawasi, ma ti gauc ñawa, akôc mba ñalôm dôj ma akôm mêtê ñayham têtj lau hoj. Ñalau Dabuñ gêm gôlij yac, ma yac asap mêtê atac whiñ lau-nga dôj ñapañ. ⁷ Yac akôm gwelenj dau ña Anötö ndê ñaclai, ma asôm yom ñandô enj. Ma yac asap lêtj gitêtj dôj, gitôm yac akôc wapa siñ-nga yêc amanj danja lu-lu bu andic siñ. ⁸ Lau ñatô sênjalê bu yac aposel ñandô, ma sêmpiñ yac ma sem ñawaê sa pi gwelenj nañ yac akôm. Ma ñatô sêpu ma sênjôlij yom pi yac ti mba gwelenj, ma sêsôm bu yac lau tasanj. ⁹ Ñatô sênjalê yac, ma ñatô sem gauc yac. Yac ahôc ñawapac ñapañ tôm bu ambac ndu, magoc mba, yac ambo tanji. Lau sic yac, magoc sic yac ndu dom. ¹⁰ Gêj hoj dinañ gitôm bu kôm yac ñalôm ñawapac, magoc ambo ti atac ñayham ñapañ. Yac atôm lau ñalôm sawa, tigenj yac am lau daêsam sa sêti lau ti lêlôm tu sêtap Anötö ndê mwasiñ sa-nga. Yac awêkaiñ gêtj nom-nga danj dom, magoc tu Kilisi-nga dec yac awêkaiñ gêtj hoj tu puc yac gatuj dôj-nga.

Pol teñ lau Korin-nga bu sêtôc si atac whiñ asê

¹¹ Yac asôm mba yom hoj tiawê têtj mac lau Korin-nga, ma akêtj mba ñalôm sambuc têtj mac. ¹² Yac atôc têtj mac bu yac atac whiñ mac, tigenj mac atôc nem atac whiñ yac-nga asê su dom. ¹³ Aô galic mac atôm aneñ balêkoc, dec wateñ mac bu akêtj nem ñalôm sambuc têtj yac, tôm yac akôm têtj mac.

Pol kêtj puc lau Korin-nga pi lau nañ sêkêtj whiñ dom

¹⁴ Anjô su nañ. Lau gitêtj ti lau ñawê-nga oc sêwêkaiñ gêtj danj

sêwhiñ lau ñasec-nga ti lau sac-nga dom. Tu dinañ-nga yac lau nañ dakêtj whiñ Yisu, nañ dayob bu dandic sôj dauñ dawhiñ lau nañ sêkêtj whiñ dom, nañ dom. ¹⁵ Yomandô! Kilisi lu Belial* oc tôm dom bu sêkêtj si ñalôm pitigenj tu gêtj danj-nga. Ma ñgac nañ kêtj whiñ ma ñgac nañ kêtj whiñ dom, inju si gauc kaiñ tigenj dom. ¹⁶ Ma lau nañ sem akiñ Anötö bu sêndic sôj dau sêwhiñ lau nañ sem akiñ anötöi gwam, nañ inj gêtj so sambuc. Bu yac lau dakêtj whiñ-nga datôm Anötö Tali Ñadau ndê lôm dabuñ. Anötö dau sôm yom pi ndê lau bocdec bu:

Aô oc wansêlêtj ti wambo wawhiñ ñac. Aô wati ñac si Anötö, ma ñac oc sêti aneñ lau.
[Lev 26:12]

¹⁷ Tu dinañ-nga dec andic ahê lau nañ sêsap mêtê sac dôj ñapañ, tôm Pômdau ndê yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Ahu ñac siñ ma andic ahê ñac. Amasec gêtj ñadômbwi danj dom, ma aô oc wakôc mac sa.
[Ais 52:11]

¹⁸ Ma Pômdau, Ñaclai Ñadau kêmatiñ yom tidôtj bocdec bu:

Aô oc wati mac Damam, ma mac ati aneñ balêkoc ñgac ti awhê.
[2 Sam 7:14]

7

¹ O aneñ lau atac whiñ-nga. Anötö kêmatiñ yom tidôtj bu kôc yac sa ñalêtj dinañ, ma tu dinañ-nga dec danem dabuñ dauñ, ma dandic ahê gêtj hoj nañ oc kôm yac neñ ñamlic ma gatuj ñadômbwi sa yêc inj anjô-nga. Yomandô! Yac bu datôc Anötö ti datoc inj sa ñapep, dec dandic dabiñ dauñ e dasa neñ lêtj dabuñ enj.

Lau Korin-nga si ñawaê kôm Pol tac ñayham

² Yac ateñ mac bu gauc nem yac yêc mac nem ñalôm ti atac ñayham

* 6:15: Belial - Sadañ ndê ñaê danj.

en. Anġo su nan. Yac akôm mêtê sac têtj lau dom, yac anŝônj lau si gauc dom, ma yac ambac-ambac yom lau tu bu akôc ŋac si gêtj-ŋga dom. Mba. ³ Gauc nem bu aô gato yom dinaŋ tu bu wamatôc mac-ŋga dom. Tôm aô gasôm têtj mac muŋ su, bu yac akêtj mba ŋalôm ti atac whiŋ têtj mac. Yac atac whiŋ mac kêtjêc, dec yac bu ambo tanli me ambac ndu awhiŋ mac, oc ŋayham. ⁴ Aô gasôm aneŋ yom hoŋ haŋ têtj mac, ŋahu bu aô gakêtj whiŋ bu mac oc akôc sa. Ma aô gatoc mac nem waêm sa yêc lau ŋatô anġo-ŋga. Mac nem ŋawaê kôm aô lic pi ma ŋalôm tigahô. Ŋawapac daêsam kêsalê yac ahuc, magoc yac gauc gêm mac, dec kôm yac atac ŋayham atu andô.

⁵ Têtj ndoc yac ahôc asê gameŋ Masedonia-ŋga, nan ŋawapac daêsam tap yac sa. Lau sêkêtj kisa yac ŋandô, ma yêc yac mba ŋalôm atôc dauŋ atu. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋasawa mba bu yac anwhaŋ dauŋ. ⁶ Magoc Anôtô, nan gêm malô lau ti ŋalôm ŋawapac, nan kêkiŋ Taitus mbu têtj yac, dec kôm yac mba ŋalôm tigahô. ⁷ Ma Taitus gic miŋ pi mac, ma whê sa bu mac nem lêtj gêm malô iŋ ndê ŋalôm. Iŋ sôm bu mac anjalê nem giso ma apu daôm, ma whê sa bu mac gauc gêm aô ŋapaŋ, ma tamkwê bu alic aô tiyham. Bocdinaŋ yac mba ŋalôm tigahô tu alic iŋ-ŋga, ma tu anġo iŋ ndê yom pi mac-ŋga. Yom hoŋ dinaŋ kôm aô atac ŋayham atu andô.

⁸⁻⁹ Têtj ndoc aô ganġo bu bapia nan gato têtj mac, nan kôm mac nem ŋalôm ŋawapac, dec kasahê yham dom tu gakêtj bapia dau têtj mac-ŋga. Magoc aneŋ bapia kêŋ wapac mac ŋapaŋ dom, ma bocdinaŋ kwahic dec aô atac ŋayham pi gêtj dau. Aô atac ŋayham tu gakêtj ŋawapac têtj mac-ŋga dom, magoc tu ŋawapac dau whê nem gauc sa

pi nem giso e am daôm kwi. Nalêtj dinaŋ dec ŋawapac nan aô gakêtj têtj mac, nan kêkuc Anôtô ndê atac whiŋ. Ma yom nan yac ato têtj mac, nan kôm mac atisac dom, magoc gêm mac sa. ¹⁰ Têm ŋatô Anôtô gêlic ŋayham bu yac dahôc ŋawapac tu bu yac tanjalê yac neŋ sac ma danem dauŋ kwi-ŋga. Ŋawapac kaiŋ dinaŋ oc dalic sac dom, ŋahu bu iŋ gêm yac sa tu datap Anôtô ndê mwasin nem yac si-ŋga sa. Yac bu dahôc ŋawapac nom-ŋga ŋambwa ma danem dauŋ kwi dom, dec yac oc gacgeŋ dambo lêtj dandiŋaŋ-ŋga.

¹¹ Mac anjalê su bu ŋalôm ŋawapac nan mac anŝahê, nan kêkuc Anôtô ndê atac whiŋ, ma gêm ŋandô bocdec. Têtj ndoc aneŋ bapia whê mac nem gauc sa pi nem giso, dec kôm mac asô ma atôc daôm. Ma bocdinaŋ mac akôc gauc ŋaŋga pi lêtj bu amatôc giso dinaŋ, ma amasaŋ tisolop. Mac akêtj daôm sambuc tu akôm bocdinaŋ, tu bu atôc asê bu mac atec lêtj sac. Gêtj hoŋ nan mac akôm tu amatôc gêtj dau-ŋga, nan tôc asê bu giso dan yêc mac-ŋga dom. ¹² Yêc aneŋ bapia aô gato yom pi ŋamalac nan kôm giso, ma gato pi ŋamalac nan giso dau kêŋ wapac iŋ. Magoc bapia dau iŋ ŋahu andô dinaŋ dom. Aô gato tu bu watôc asê yêc awê, bu mac akêtj daôm sambuc tu asôc yac mba yom ŋapu yêc Anôtô anġo-ŋga.

¹³ Yac anġo ŋawaê bu mac am daôm kwi ma akôm gêtj hoŋ dinaŋ, dec kôm yac mba ŋalôm tigahô. Ma gêtj dan whiŋ kôm yac atac ŋayham, nan Taitus gic miŋ bu têtj ndoc iŋ hôc asê mac, nan mac akôc iŋ sa ti atac ŋayham, dec kôm iŋ ndê ŋalôm timalô. ¹⁴ Muŋ-ŋga aô gatoc mac nem waêm sa têtj Taitus. Ma kwahic dec iŋ kêyalê bu yom nan aô gasôm pi mac iŋ yomandô, dec kôm aô mayaŋ dauŋ dom. Mac anjalê bu yom hoŋ nan yac asôm têtj mac, iŋ yomandô en, ma ŋalêtj tigen yom

naŋ yac asôm tu ampiŋ mac-ŋga, naŋ Taitus tap sa bu yomandô bocdinaŋ. ¹⁵ Têŋ ndoc iŋ hóc asê mac, naŋ mac akôc iŋ sa ŋalêŋ ŋayham, ma iŋ gêlic bu mac apu daôm ti atôc Anötö, dec asôc yac mba yom ŋapu. Bocdinaŋ ndoc bocke iŋ gauc gêm mac nem lêŋ dinaŋ, dec kôm iŋ atac whiŋ mac kêlêc su. ¹⁶ Ma aô Pol gaŋgô su bu mac aŋkuc lêŋ solop, dec gakêŋ whiŋ bu mac oc asap lêŋ dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Ma tu dinaŋ-ŋga aô atac ŋayham atu.

8

Lau Korin-ŋga sic awa sa tu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa

¹ O asidôwai. Yac bu awhê mac nem gauc sa pi lêŋ naŋ Anötö ndê mwasinŋ gêm ŋandô yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbô gamenŋ Masedonia-ŋga. ² Ŋac lau ŋalôm sawa, ma ŋawapac atu-tu daêsam kêgwiniŋ ŋac, magoc sêmbô ti atac ŋayham ma sic awa daêsam sa tu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa-ŋga. ³ Aô wasôm yomandô têŋ mac, bu awa hoŋ naŋ sêtap sa, naŋ sêkêŋ. Magoc awa tigenŋ dinaŋ dom. Iŋ naŋ bu yob ŋac-ŋga, naŋ sêkêŋ ŋatô gi whiŋ. Yac akac ŋac bu sêkôm bocdinaŋ dom. Mba. ⁴ Ŋac dau sêlic gwelenŋ dinaŋ bu gêŋ ŋayham kêlêc, dec sêtenŋ yac ŋapaŋ bu sênem gwelenŋ dau sêwhiŋ gôlôwac dabuŋ ŋatô, tu bu sênem Anötö ndê lau dabuŋ Jerusalem-ŋga naŋ sêpônnda dau, naŋ sa. ⁵ Gêŋ ŋamata-ŋga ŋac sêkêŋ si ŋalôm sambuc têŋ Pômdau, ma têŋ yac bocdinaŋ. Lêŋ dau kêkuc Anötö ndê atac whiŋ. Yac gauc gêm bu Anötö ndê mwasinŋ oc nem ŋandô yêc ŋac, magoc taŋkwê ŋandô atu kainŋ dinaŋ dom.

⁶ Têŋ têm Taitus mbo whiŋ mac, naŋ iŋ gic hu gwelenŋ dinaŋ ma mac ac awa ŋatô sa su. Tu dinaŋ-ŋga yac akac iŋ bu mbu têŋ mac loc, ma kôm gwelenŋ dau whiŋ mac e pacndê. ⁷ Yac aŋyalê su bu mac

akôm nem gêŋ hoŋ ŋalêŋ ŋayham. Mac akêŋ whiŋ ŋaŋga, asôm yom ŋayham, ma aŋyalê ŋawaê ŋayham ŋapep. Mac akêŋ daôm sambuc tu anem akiŋ Anötö-ŋga, ma mac atac whiŋ yac kêlêc. Bocdinaŋ akôm gwelenŋ andic awa sa-ŋga dinaŋ aŋkuc nem lêŋ ŋayham dinaŋ. ⁸ Aô bu wakac mac bu akôm gêŋ dinaŋ dom. Mba. Aô bu walic bu mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga iŋ mêtê ŋandô naŋ tap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô si sa, me mba.

⁹ Bu mac aŋyalê Pômdau Yisu Kilisi ndê lêŋ êmwasiŋ yac-ŋga. Iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, magoc iŋ hu iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu hoŋ siŋ, ma sip nom meŋ gitôm ŋamalac ŋambwa. Iŋ kôm dau gitôm ŋgac ŋalôm sawa, tu bu mac atap Anötö ndê mwasinŋ nem mac si-ŋga sa, dec ati lau ti lêlôm.

¹⁰ Têŋ yala akwa mac lau ŋamata-ŋga bu atôc asê bu mac atac whiŋ ndu andô bu anem lau Jerusalem-ŋga sa, ma mac ac awa ŋatô sa. Kwahic dec aô bu watôc aneŋ gauc têŋ mac pi lêŋ ŋayham bu andic bata gwelenŋ dau-ŋga. ¹¹ Mac ac hu gwelenŋ dau ti atac ŋayham atu, ma bocdinaŋ kwahic dec andic bata gwelenŋ dau ŋalêŋ tigenŋ, ma ti nem ŋalôm sambuc eŋ. Mac bu atôm bu akêŋ awa atu, dec akêŋ. Ma bu mba, naŋ akêŋ tôm Anötö kêmwasiŋ mac. ¹² Bu lau ŋalôm sawa oc tôm dom bu sêkêŋ atu. Bocdinaŋ gêŋ bocke naŋ mac atôm bu akêŋ, naŋ akêŋ ti atac whiŋ ma ti nem ŋalôm sambuc, dec Anötö oc lic ŋayham.

¹³ Yac bu akac mac bu akêŋ gêŋ daêsam bu anem lau ŋatô sa, e mac daôm ati lau ŋalôm sawa lec dom. Mba. Yac atac whiŋ bu Anötö ndê mwasinŋ nem yac hoŋ sa tôm ndi. ¹⁴ Kwahic dec mac atap gêŋ daêsam sa, ma bocdinaŋ mac atôm bu anem lau naŋ sêpônnda dau, naŋ sa. Ma mboe tiŋambu ŋac oc sêtap daêsam sa, ma sênem mac sa têŋ

ndoc mac apônda daôm. Nalêḡ di-
naḡ dec Anötö ndê mwasinj oc nem
yac hoḡ sa tôm ndi. ¹⁵ Gauc nem
lau Israel-ḡga naḡ sic †mana sa yêc
gameḡ sawa, tôm sêto yêc bocdec
bu:

Lau naḡ sic ḡḡḡ ḡḡec sa, naḡ
sêpônda dau dom, ma lau naḡ
sic ḡḡḡ daêsam sa, naḡ si ḡḡḡ
hóc ḡêlêc dom. [Eks 16:18]

*Taitus ti lau ḡatô oc sêtêḡ malac
Korin sêndi*

¹⁶ Aö gam daḡḡe Anötö bu inḡ
kêḡ gauc sip Taitus ndê ḡalôm bu
nem mac sa, ḡitôm inḡ kêḡ gauc
kainḡ tigeḡ têḡ aö. ¹⁷ Bu yac an-
dac Taitus bu mbu têḡ mac loc, ma
inḡ ḡêlic ḡayham. Magoc inḡ oc loc
tu yac andac inḡ-ḡga lec dom. Inḡ
dau atac whinḡ ḡandô bu lic mac
tiyham. ¹⁸ Ma yac neḡ asidôwa
daḡ, naḡ lau sêkêḡ whinḡ-ḡga hoḡ
yêc gameḡ dindêc sêmpinḡ inḡ tu inḡ
ndê gwelenḡ ḡawaê ḡayham-ḡga, naḡ
yac bu aḡkinḡ inḡ whinḡ Taitus loc.
¹⁹ Inḡ ḡḡac dinaḡ, ḡôlôwac dabuḡ
sêḡyalinḡ inḡ sa bu êḡsêlêḡ whinḡ yac,
ma yac akôc awa naḡ lau sêkêḡ
whinḡ-ḡga sic sa, ma akêḡ têḡ lau
Jerusalem-ḡga. Gwelenḡ dau, yac
akôm tu bu atoc Pômdau sa-ḡga, ma
bu atôc asê bu yac atac whinḡ bu
anem lau ḡalôm sawa sa. ²⁰ Magoc
yac atec bu lau daḡ sêḡḡôlinḡ yom pi
yac tu awa dinaḡ-ḡga. ²¹ Bocdinaḡ
dec yac ayob dauḡ ḡapep bu akôm
giso daḡ yêc Pômdau me yêc ḡamalac
aḡḡô-ḡga dom. ²² Ma yac bu aḡkinḡ
yac neḡ asidôwa daḡ tiyham têḡ
mac loc, whinḡ ḡḡac lu dinaḡ. ḡêḡ
hoḡ naḡ yac akêḡ sip inḡ amba, naḡ
kôm ḡapep eḡ, dec tôc asê bu inḡ
kêḡ ndê ḡalôm sambuc tu nem akinḡ
Anötö-ḡga. Inḡ ḡḡô ḡawaê pi mac su,
dec kôm inḡ ndê atac pa su, ma inḡ
atac whinḡ bu têḡ mac loc.

²³ Lau ḡatô bu sêndac bata lau
tö dinaḡ, dec awhê sa têḡ ḡac bu
Taitus kôm gwelenḡ ḡawaê ḡayham-
ḡga whinḡ aö, dec ḡalic ḡayham bu

waḡkinḡ inḡ têḡ mac loc bu nem akinḡ
mac. Ma awhê sa bu asidôwai lu di-
naḡ sem ḡôlôwac dabuḡ hoḡ aḡḡô,
ma sêkôm gwelenḡ ḡaḡga bu sêkôm
Kilisi ndê waê tiapa. ²⁴ Bocdinaḡ
têḡ ndoc yac neḡ asidôwai tö di-
naḡ sêhóc asê mac, naḡ akôc ḡac
sa ḡapep, tu bu atôc nem mêtê atac
whinḡ-ḡga yêc awê têḡ ḡac. Ma lau
sêkêḡ whinḡ-ḡga hoḡ oc sêḡyalê bu
yac apo mac waêm sa ḡambwa dom.

9

*Yom ḡatô pi gwelenḡ sêndic awa sa-
ḡga*

¹ Oc tôm dom bu wato yom
daêsam pi mac nem gwelenḡ andic
awa sa tu anem Anötö ndê lau
dabuḡ sa-ḡga. ² Nahu bu aö kayalê
su bu mac atac whinḡ ndu andô bu
akôm ḡêḡ dau, ma tu dinaḡ-ḡga dec
gapo mac nem waêm sa têḡ lau
Masedonia-ḡga. Aö ḡasôm têḡ ḡac
bocdec bu, “ḡac lau gameḡ Akaya-
ḡga dinaḡ, ḡac atac whinḡ ḡandô bu
sênem yac neḡ asidôwai sa, ma sic
hu gwelenḡ sêndic awa sa-ḡga têḡ
yala akwa.” Lau Masedonia-ḡga
sêḡḡô mac nem ḡawaê dec kêḡḡilí
ḡac si daêsam bu sêndic awa ḡatô
sa sêwhinḡ. ³ Magoc aö bu waḡkinḡ
yac neḡ asidôwai tö dinaḡ sêtêḡ
mac sêloc, bu sênem mac sa bu
andic bata gwelenḡ awa-ḡga dinaḡ
ḡwanaḡ. Nahu bu yac apo mac
waêm sa ma asôm bu mac atac
whinḡ gwelenḡ dau, ma mac bu akôm
yac mba yom ḡandô sa dom, dec
oc yham dom. ⁴ Lau Masedonia-
ḡga ḡatô bu sêwhinḡ aö sêloc, ma
sêlic bu mac akôm ḡêḡ dau ḡandô
sa dom, dec oc kêḡ maya mac.
Ma oc kêḡ maya aö bocdinaḡ, bu
aö ḡakêḡ whinḡ bu mac oc akôm,
magoc akôm dom. ⁵ Tu dinaḡ-ḡga
aö ḡalic ḡayham bu waḡkinḡ asidôwai
tö dinaḡ sêmuḡ aö, bu sêndic bata
gwelenḡ dau sêwhinḡ mac. Mac asôm
tidônḡ bu andic awa sa tu amwasinḡ
lau ḡalôm sawa, bocdinaḡ akôm.
Aö gatec bu wahóc asê ma wakac

mac bu andic dabin gêñ dau. Bu bocdinañ, mac oc akêñ ti nem ñalôm sambuc dom. Andic sa gwanan, ma ti nem ñalôm sambuc.

Dakêñ gêñ ti ñalôm sambuc er

⁶ Gauc nem yom bocdec bu. Asa nañ sô gêñ ñawhê daêsam, nañ oc tap ñandô daêsam sa. Ma asa nañ sô gêñ ñandôlu, nañ oc tap ñandô daêsam sa dom. Yom dau hêganôn lêt dakêñ gêñ-ñga. ⁷ Anötö tac whiñ lau nañ sêkêñ gêñ ti si ñalôm sambuc. Yac bu dakêñ ti atac lu-lu, me tu sêkac yac-ñga, dec oc tap Anötö ndê atac whiñ sa dom. Bocdinañ in lêt solop bu yac tigen-tigen dakêñ gêñ tòm yac neñ ñalôm kac yac. ⁸ Ma Anötö dau gitôm bu êmwasiñ mac ña gêñ daêsam. Ma bocdinañ bêc hoñ mac oc apônda daôm tu gêñ dañ-ñga dom, ma oc atôm bu akôm gêñ daêsam tu anem lau ñatô sa-ñga. ⁹ Gauc nem yom pi ñgac mwasiñ, nañ sêto yêc bocdec bu:

In gic sam in ndê gêñ bu êmwasiñ lau ñalôm sawa. Ma in ndê lêt gitêñ ña-ñandô oc yêc ñapañ. *[BW 112:9]*

¹⁰ Gauc nem bu Anötö, nañ kên gêñ ñawhê têt lau sêsô gêñ-ñga, ma kên gö têt lau tu sêneñ-ñga, nañ gitôm bu kên gêñ daêsam têt mac tu amwasiñ lau ñalôm sawa-ñga. Ma in oc kôm mac nem lêt gitêñ anem lau sa-ñga nem ñandô daêsam. ¹¹ Anötö oc êmwasiñ mac ña gêñ daêsam, ma mac oc atôm bu anem lau sa êñlêc. Ma lau daêsam oc sênem danje Anötö tu awa nañ mac ac sa bu yac akêñ têt lau Jerusalem-ñga nañ sêpônda dau.

¹² Yomandô. Awa nañ mac bu andic sa, nañ oc nem Anötö ndê lau dabuñ nañ sêpônda dau, nañ sa. Ma gêñ atu dañ whiñ. Lau daêsam oc atac ñayham atu ma sênem danje Anötö êñlêc tu mac-ñga. ¹³ Mac ahoc yom asê ma asôm bu mac akêñ whiñ ñawaê ñayham pi Kili-si, ma bu danjam wambu in. Ma

gêñ nañ mac akêñ bu anem lau Jerusalem-ñga dinañ ma lau ñatô sa-ñga, nañ têt asê bu mac nem yom in yomandô. Ma lau dau oc sêmpiñ Anötö tu mac nem lêt ti sakiñ dinañ-ñga. ¹⁴ Ñac oc sêñyalê bu Anötö ndê mwasiñ kôm gwelen yêc mac nem ñalôm. Ma ñac oc atac whiñ mac ñandô ma gauc nem mac ñapañ yêc ñac si mbec ñalôm. ¹⁵ Oyaê. Mwasin nañ Anötö kên têt yac ñambwa in gêñ atu andô, hêt gêlêc gêñ hoñ su. Tu dinañ-ñga danem danje in ñapañ.

10

Pol whê ndê lêt sa

¹ Lau ñatô sêsec aô ma sêsôm yom bocdec bu, “Pol, in ñgac kaiñ dan. Têt ndoc in mbo whiñ mac, nañ in têt dau bu sôm yom ti ñañga têt mac, magoc têt ndoc in hu mac siñ, nañ in ndê ñalôm pêt dön ma to yom ñañga sip in ndê bapia têt mac.” Aô Pol bu wanñkuc Kili-si ndê lêt malô kêgwiniñ dau-ñga, ma wandac mac bu mac akêt gauc kaiñ tigen pi aô, me mba? ² Aô wateñ mac bu akêt gauc pi yom dau, ma amasañ nem ñalôm tisolop muñ su nañ. Ma bocdinañ têt ndoc aô watêt mac waloc, nañ gêñ dan oc yêc bu wasôm yom ñañga pi-ñga dom. Tigen aô bu waloc ma watap sa bu lau ñatô gauc gêm bu yac anñkuc lau nom-ñga si mêtê, dec aô oc wakêñ gêli ñac dom. ³ Yomandô yac ambo nom, magoc yac ac siñ tòm lau nom-ñga sic dom. ⁴ Ma yac mba wapa siñ-ñga in gitôm lau nom-ñga si wapa sêndic siñ-ñga dom. Mba. Yac akêt Anötö dau ndê ñaclai bu andic siñ, ma bu asen ñacyo si tunbôm ñañga hoñ su. ⁵ Gauc ti yom tasan hoñ, ma lau hoñ nañ sêtoc dau sa ma sêkêt kisa Anötö, ma sêlhac lau ahuc tu bu sêñyalê Anötö ti ndê yom dom, nañ yac akêt Anötö ndê ñaclai bu asen ñac su. Gauc sac-sac hoñ, nañ yac

akwê dôñ yêc-nga, tu bu akêñ gauc honj sôc Kilisi ñapu-nga. ⁶ Têñ ndoc yac aloc, nanj yac oc akêñ ñagêyô têtñ lau danjapêc-nga honj. Bocdinañ kwahic dec yac asôm têtñ mac bu amasañ nem ñalôm, ma asôc Kilisi ndê yom ti yac mba yom honj ñapu.

⁷ Mac nem lau ñatô sêtoc dau sa, ma gauc gêm bu ñac tawasê sêti Kilisi ndê. Am bu ñamalac kainj dinañ, dec wasôm têtñ am bu kôc gauc ñapep pi gêtñ nanj yêc awê, ma am oc êmyalê bu yac ati Kilisi ndê, atôm am. ⁸ Ma mboe mac gauc gêm bu têtñ daêsam yac apo dauñ mba waêtñ sa tu ñaclai nanj Kilisi kêtñ têtñ yac, dec kêyalinj yac sa ati aposel. Aô oc mayañ dauñ tu yom dinañ-nga dom. Nahu bu Kilisi kêtñ ñaclai dau têtñ yac tu bu anjwiniñ mac-nga dom, magoc tu bu apuc mac dôñ-nga. ⁹ Aneñ bapia ñatô, nanj gato têtñ mac muñ su, nanj ñahu dau dinañ. Aô gato tu wakôm mac atôc daôm-nga dom. ¹⁰ Bu lau ñatô sêsôm yom pi aô bocdec bu, “Pol to yom ñanğa daêsam sip inj ndê bapia, tu kêtñ wapac yac-nga. Tigenj têtñ têtñ inj dau menj kalhac yac anjôn-nga, nanj dalic inj gitôm ñgac ti ñaclai atu dom, ma inj sôm yom ñanğa dom.” ¹¹ Mac lau nanj asôm yom kainj dinañ pi yac, nanj ayob daôm. Bu têtñ ndoc yac bu ahôc asê mac, nanj mac oc alic bu gêtñ nanj yac oc akôm, nanj oc êñkuc yom nanj ato sip bapia.

Pol ndê ñahu po dau waê sa-nga

¹² Yac atec bu atoc dauñ sa tôm aposel tasanj sêkôm, me anem dôhônj mba lêtñ ma ñac si lêtñ. Bu aposel tasanj dinañ sêtoc dau sa, ma gauc gêm bu lau danj si lêtñ gi tap ñac si sa dom. Ma bocdinañ ñac sem dôhônj dau si lêtñ whinj ñac dau si lêtñ. Nac si gauc dinañ solop dom. ¹³ Yac atôm dom bu apo dauñ mba waêtñ sa tôm ñac lau dau sêkôm, magoc apo dauñ sa tu gwelenj nanj Anötö kêtñ têtñ yac-nga. Bu Anötö dau kêyalinj gameñ sa bu

yac akôm gwelenj ñawaê ñayham-nga ambo, ma yac akôm gwelenj dau e akôm yêc mac nem gameñ whinj. ¹⁴ Yomandô. Yac akôm gwelenj ma ahoc ñawaê ñayham pi Kilisi asê e menj têtñ mac nem gameñ. Yac bu akôm bocdinañ dom, dec oc tôm dom bu yac apo dauñ sa tu mba gwelenj-nga. ¹⁵ Ma yac atec bu apo dauñ sa tu gwelenj nanj lau ñatô sêkôm-nga. Yac akêtñ batanj bu mac nem akêtñ whinj oc êñsôwec tiatu, ma tu dinañ-nga gwelenj nanj yac akôm awhinj mac, nanj ña-ñandô oc êñsôwec tiatu bocdinañ. ¹⁶ Nalêtñ dinañ yac oc atôm bu anem mêtê lau ñatô, nanj si gameñ yêc mac nem ña-ñambu-nga. Yac bu anem mêtê lau wakuc, ñahu bu yac atec bu apo dauñ sa pi lau ñatô si gwelenj ña-ñandô.

¹⁷ Aneñ lêtñ wapo dauñ sa-nga kêtñ Anötö ndê yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Asa nanj bu po dau sa, nanj po dau sa tu Pômdau-nga enj. [*Jer 9:24*]

¹⁸ Bu ñamalac nanj po dau sa tu dau ndê lêtñ-nga, nanj Anötö gêlic bu yham dom. Magoc ñamalac nanj Pômdau po inj sa, nanj Anötö oc lic inj ñayham.

11

Pol ndê puc pi aposel tasanj

¹ Mboe lau ñatô sêlic aneñ yom gitôm yom gauc mbasi-nga. Magoc aô bu wasôm yom ñatô tiyham, ma gakêtñ whinj bu mac oc alic aô sac dom. ² Bu Anötö kac aneñ ñalôm bu wanem lêmuj mac, ma wayob mac ati Kilisi ndê lau solop. Aô galic mac atôm aô atunwê ñayham danj, nanj kamatinj yom whinj ñgac danj bu nem. Tu dinañ-nga dec gakôc gauc ñanğa pi inj bu wayob inj ñapep bu sa ndê lêtñ ñawasi ma mbo whinj ñgac danj dom e nem ndê ñgac solop. Ma ñgac dau inj Kilisi. ³ Kwahic dec mac asap Kilisi dôñ ti nem ñalôm ñawasi. Tigenj aô gatôc

daun bu mboe lau tasanj n̄atô oc sêmenj ma sêtim yom mac bu ahu mac nem lêj dinanj sinj, tôm mboc tasanj n̄adau menj ma tim yom Ewa. ⁴ Bocke? Lau n̄atô bu sêhóc asê mac ma sênem mêtê pi Yisu, magoc n̄ac si yom pi inj so yom n̄andô nanj yac ahoc asê pi inj, dec mac oc akôm sake? Aô gatôc daunj bu mboe mac oc gauc nem yom daêsam dom, oc akôc n̄ac si yom sa n̄agahô enj. Mac akôc N̄alau Dabunj su, magoc lau n̄atô bu sêmenj ma sêkac mac bu akôc n̄alau danj dau-n̄ga, me sêhoc n̄awaê n̄ayham asê nanj so yac mba, dec aô gatôc daunj bu mboe mac oc akôc sa enj. ⁵ Mac alic lau tasanj dinanj bu aposel n̄andô, a? N̄ac si asa hôc gêlêc aô su? ⁶ Aô n̄gac n̄ayham tu wasôm yom ti gauc atu-tu-n̄ga dom, magoc aô kayalê Anötô ti ndê yom. Ma gêj hoj nanj aô gakôm, nanj tu bu wawhê Anötô ti ndê yom sa tiawê têtj mac.

⁷ Têtj ndoc aô gahoc Anötô ndê n̄awaê n̄ayham asê têtj mac, nanj aô tanjkwê mac dom, magoc kagwininj daunj ma gakôm gwelenj tu wakôm kwanj daunj-n̄ga. Aô kakuc lêj dau, tu bu watoc mac sa ma wanem mac sa-n̄ga. Bocke? Anenj lêj dinanj inj so, a? ⁸ Gôlôwac dabunj gamej n̄atô-n̄ga sêkêj gêj tu sêpuc aô dôj-n̄ga. N̄alêj dinanj gitôm aô gam kanj n̄ac si gêj tu wanem akinj mac-n̄ga. ⁹ Ma têtj ndoc aô gambo gawhinj mac ma gapônda gêj danj, nanj gatej mac nem n̄amalac danj bu nem aô sa dom. Magoc asidôwai nanj sêmenj akêj Masedonia sem aô sa. Aô gayob nejj lêj hoj tu bu wakêj n̄awapac têtj mac dom, ma oc wanjkuc lêj tigenj dinanj. ¹⁰⁻¹¹ Mac gauc gêm bocke? Aô kakuc lêj dinanj n̄ahu bu aô tac whinj mac dom, a? Mba! Anötô dau kêyalê bu aô atac whinj mac ndu andô. Aô gapo daunj sa tu anenj lêj gakôm gwelenj n̄aôli mbasi-n̄ga, ma gwelenj bocke nanj aô bu wakôm wawhinj mac

lau gamej Akaya-n̄ga, nanj wanjkuc lêj tigenj dinanj n̄apanj. Kilisi dau ndê yom n̄andô yêc anenj n̄alôm, dec gasôm yom dau.

¹² Aô tanjkwê mac bu anemlhi aô tu gwelenj n̄awaê n̄ayham-n̄ga dom, ma oc wakôm bocdinanj n̄apanj. Aô gatec bu wakêj n̄asawa têtj lau nanj sêkôm gwelenj tu sêkôc awa-n̄ga, bu sêtoc dau sa ma sêsôm bu n̄ac si lêj gwelenj-n̄ga gi tap yac mba sa. ¹³ Lau kainj dinanj, n̄ac aposel tasanj. N̄ac si gwelenj n̄andô bu sêtim yom lau. Bu n̄ac sêsinj si mêtê tasanj kwi, ma sem Kilisi ndê aposel n̄andô anjô. ¹⁴ Asô tu anenj yom dinanj-n̄ga dom, bu Sadanj dau munj apu lêj tasanj dinanj ma gêm anjela n̄awê-n̄ga anjô. ¹⁵ Bocdinanj inj ndê lau akinj bu sênem lau gitêj nanj sem akinj Anötô, nanj anjô, dec oc kôm yac dasô dom. Magoc tinjambu n̄ac oc sêtap n̄agêyô sa tu si lêj sac dinanj-n̄ga.

Pol hôc n̄awapac daêsam

¹⁶ Aô watenj mac tiyham bu alic aô tôm n̄gac gauc mba-n̄ga dom. Magoc aô bu wapo daunj sa pi ahic tiyham tôm n̄ac lau tasanj dinanj sêkôm. Ma mac bu alic anenj yom gitôm n̄gac gauc mba-n̄ga ndê, nanj akôc aô sa tôm mac akôc lau gauc mba dinanj sa. ¹⁷ Aô kayalê bu yom nanj aô bu wasôm tu wapo daunj sa-n̄ga, nanj kêkuc Pômdau ndê lêj dom, magoc aô gasôm kakuc lau gauc mbasi si lêj. ¹⁸ Aêc. Lau tasanj dinanj sênjuc lêj nom-n̄ga ma sêpo dau waê sa, dec aô bu wapo daunj sa bocdinanj. ¹⁹ Mac lau ti gauc atu, a? Bocke dec mac alic n̄ayham bu akôc lau gauc mbasi-n̄ga sa sêmba sêwhinj mac? ²⁰ Yomandô. N̄ac lau tasanj dinanj sêngwininj mac e ati lau akinj n̄ambwa, sêmbac yom mac bu sêngaho mac nem gêj su, sênsônj mac nem gauc e asôc n̄ac n̄apu, sêtoc dau sa têtj mac, ma sêhóc mac mayam su, tigenj mac akôc n̄ac sa. ²¹ Mac gauc gêm bocke?

Yac mayañ daun bu yac lau licwalô mba dec aŋkuc lau dau si lêñ dom, a? Lau gauc mbasi-nga dinan sêpo dau sa tu ñac si lêñ-nga ti atac pa su. Bocdinañ kwahic dec aô bu waŋkuc ñac si lêñ dinan wawhin. ²² Ñac sêpo dau sa bu ñac lau †Hibru, a? Aô Hibru bocdinañ. Ñac lau Israel-nga, a? Aô bocdinañ. Ñac Abraham ndê wakuc ñac? Aô bocdinañ. ²³ Ñac sêsôm bu ñac sem akin Kilisi, a? Aô kayalê bu mac oc alic aneñ yom tôm ñgac ñagulu kênsôñ dan ndê, magoc aô wasôm têtñ mac bu aô gam akin Kilisi ma gakôm gwelen ñawaê ñayham-nga gahôc gêlêc ñac su. Lau sêkêñ aô gandôc gapoc-walô, sic aô basô, ma têm daêsam kêpiñ bu wambac ndu tu gam akin Kilisi-nga. Ma ñac lau dau? Mba. ²⁴ Lau bata Israel-nga sêmatôc aô tidim 5, ma tôm têm matôc-nga 5 dinan sêhi aô tidim 39* ña po nan sem bocbiñ. ²⁵ Ñac sic aô ña sô tidim tó. Sêtuc aô ña-hoc tidim tigeñ. Aô gapac wañ tidim tó, ma gapoc gwêc sawa tôm ôbwêc dan ma acsalô dan. ²⁶ Aô ga gameñ ga gameñ ñapañ ma gandôc sic teñ dom. Ma ñawapac ñatô nan gahôc whin, nan bocdec. Aô galom bu hêc ñasambac atu, ma gambo gwêc têtñ têm sac. Lau kan sêkôm aô ñayom, ma aô gatap kisa sa yêc aô daun neñ lau Israel-nga ma yêc †lau gameñ apa-nga, ma yêc lau malac atu-tu-nga ma lau malac saun-saun-nga, ma yêc asidôwai tasan bocdinañ. Gêñ hon dinan gitôm bu señ aô su, magoc mba. ²⁷ Aô gakôm gwelen ti gahôc ñawapac atu ñapañ. Têm daêsam aô gayêc bêc ñapep dom, gêñ yô a ô, bu yô aô, gambo ñamlic ñalhuc, ma gapônda ñakwê. ²⁸ Wapac hon dinan kêsalê aô ahuc. Ma gêñ dan tiyham kêñ wapac aô tôm bêc hon, nan bocdec bu. Aô gitôm dom bu

wanlhin lau sêkêñ whin Kilisi-nga dan siñ, tigen gauc gêm ñac ñapañ. ²⁹ Ñamalac dan bu ndê kêñ whin ñannga dom, dec oc wahêgo daun tu in-nga e aneñ licwalô pacndê. Ma gêñ lêtôm-nga bu kôm ñamalac dan peñ sip sac ñalôm, dec aô oc atac ñandê pi gêñ dinan.

³⁰ Aô gatec bu wapo daun sa, magoc aô bu wakôm, dec wasôm yom pi gêñ nan tóc asê bu aô ñgac licwalô mba-nga. ³¹ Anötô kêyalê bu aô kasau dom. In Pômdau Yisu Damba, ma yac tac waê bu tampin in tôm bêc hon.

³² Têtñ ndoc aô gambo malac Damaskas, nan gôlinwaga nan yob malac dau mbo Kin Aretus ñapu, nan gic atu in ndê lau siñ-nga bu sêyob gatam malac-nga hon tu sêkôc aô dôñ-nga. ³³ Magoc mba. Asidôwai sêkêñ aô gasip sambec sô dan, ma sêñwhan aô gasip yêc gatam atu dan yêc malac dau ñatunbôm ñadômbwê-nga ma galhô ga.

12

Pol gêlic undambê ñagatu

¹ Mêtê dapo daun waêñ sa-nga oc kêñ ñayham dan têtñ yac dom. Magoc aneñ ñalôm kac aô, dec oc wapo daun sa ma wandic têku yom, ma wasôm yom pi gêñ ñagatu, ma pi gêñ ñatô nan Pômdau hoc asê têtñ aô. ²⁻³ Aô kayalê ñgac kêñ whin Kilisi-nga dan. Yala 14 gi su, Anötô kôc in sa pi lôlôc solop têtñ in yêc undambê gi. Anötô kôc in ti ñamlic sambuc me kôc in gatu ñambwa, aô gam gauc. Anötô tawasê kêyalê. ⁴ Ma Anötô tóc gameñ †Paradais-nga têtñ in. In ngô yom pi gêñ atu-tu ñatô nan in gitôm dom bu w hê sa, ma Anötô gic yao in bu sôm asê dom. ⁵ Aô oc wapo ñamalac kain dinan waê sa, magoc aô bu

* **11:24:** Lau Israel-nga si yomsu dan (Diut 25:3) sôm bu sêhi ñamalac giso ña-po sêhóc gêlêc tidim 40 dom. Bocdinañ lau bata Israel-nga bu sêmatôc ñamalac dan, nan sêhi in tidim 39 bu sêngili yomsu dau ñadôhñ dom.

wapo daun sa, dec wasôm yom pi gêj tigen, nan bu watôc asê bu aö ngac licwalô mba. ⁶ Gêj ñatô yêc bu wapo daun sa pi-nga, ma aö bu wakôm, dec oc watôm ngac gauc mbasi-nga dom. Nahu bu anej yom in yomandô. Magoc aö watoc daun sa pi gêj dinan dom. Lau bu sêmpin aö tu lêj nan sêlic aö gasa-nga, ma tu yom ñandô nan gahoc asê-nga, dec oc solop.

Anötô kêmwasin lau licwalô mba, bu tôc in ndê ñaclai asê

⁷ Yomandô Anötô tôc gêj atu têtj aö. Magoc in tec bu aö wapo daun sa pi gêj dau. Tu dinan-nga in kêtj ñasawa têtj Sadan bu êjkin in ndê anela dan bu êngwinin aö ña gêj wapac ñamlic-nga dan. Gêj dau kêtj ñandê têtj aö gitôm gêj ñakwa kun aö. ⁸ Aö gatej mbec ñannga têtj Pômdau ma gandac in tidim tö bu kôc gêj wapac dau su yêc aö. ⁹ Magoc in sôm têtj aö bu, “Mba. Anej mwasin gitôm bu puc am dôj ma hóc ñawapac dinan. Bu aö oc wamwasin lau licwalô mba, bu watôc anej ñaclai asê.” Tu dinan-nga aö Pol oc wapo daun sa tu ñawapac bocke nan kêtjwinin aö e kôm aö licwalô mba. Nalêj dinan aö oc tanjkwê Kilisi bu kêtj in ndê ñaclai tu nem aö sa-nga. ¹⁰ Tu dinan-nga aö bu wambo licwalô mba, me lau bu sêpu aö ma sêkêtj kisa aö, aö bu wapônda daun, me aö bu wahôc ñawapac tidau-tidau tu Kilisi-nga, dec wahôc ti atac ñayham. Bu têtj ndoc aö kasahê licwalô tôm dom, nan tanjkwê Kilisi ndê ñaclai bu puc aö dôj ma walhac ñanga.

Pol tac whin lau Korin-nga

¹¹ Aö galic daun gitôm ngac ñambwa-nga dan, magoc aposel tasan nan mac atoc ñac sa, nan si asa hóc gêlec aö su? Oc tôm bu mac apo aö waêj sa, magoc mba. Mac akôm dom, ma tu dinan-nga dec aö kakuc lau gauc mbasi-nga

si lêtj ma gapo daun sa têtj mac. ¹² Têtj têtj aö gambo gawhin mac, nan aö gakôm gêj nan aposel ñandô sic waê bu sêkôm. Aö gakôm gêj dalô, gêj atu-tu ma gêj ti ñaclai atu daêsam. ¹³ Bocdinan mac gauc gêm bu aö gakôm gêj sake têtj gôlôwac dabun ñatô, nan gakôm têtj mac dom? Mboe mac alic aö sac bu gandac mac bu akêtj gêj tu anem aö sa-nga dom, a? Bu bocdinan, dec watej mac bu asuc anej sac kwi.

¹⁴ Kwahic dec aö kamasan daun bu wandic mac kêsî tidim tö-nga. Magoc aö waloc tu bu wakôc mac nem gêj dan-nga dom. Bu gêj nan aö tac whin, nan mac nem wapa ti mone dom, magoc mac daôm. Y omandô. Aö bu wakêtj wapac mac dom, bu aö gatôm mac damam, ma solop dom bu balêkoc sêkêtj gêj tu sêlôm damba ti dindai-nga. Damba ti dindai bu sêkêtj gêj tu sêlôm si balêkoc-nga, dec oc solop. ¹⁵ Boc-dinan aö galic ñayham bu wakêtj neñ gêj hon tu wanem mac sa-nga, e wakêtj daun sambuc tu mac-nga whin. Nalêj dinan aö bu watôc asê bu aö atac whin mac ndu andô, ma mac bu atac whin aö gwalec, oc ñayham me mba? ¹⁶ Mac bu atac whin aö me atac whin aö dom, magoc mac anyalê su bu aö gakêtj ñawapac dan têtj mac dom. Magoc mboe lau nan sêkêtj kisa aö, nan oc sêsôm bu aö kasalê lêtj bu wan sau mac ma malô wakôc mac nem gêj ñatô-nga. ¹⁷ Mac gauc gêm bu aö kakin anej lau ñatô sêtêtj mac sêloc, bu sêngaho mac nem gêj ñatô su tu aö-nga, a? ¹⁸ Aö gandac Taitus bu têtj mac loc, ma kakin yac neñ asidôwa dan whin in. Ma Taitus kôc mac nem gêj bocke, a? Mba andô. Alu akôc gauc tigen ma asa lêtj tigen, nan akôm gwelen ñaôli mbasi-nga.

Pol gêm la lau Korin-nga

¹⁹ Mac gauc gêm bu yac asôm yom hon dinan tu bu alhac daun

ahuc, a? Mba. Yac akêḅ whiḅ Kilisi, ma asôm mba yom hoḅ yêc awê têtḅ mac yêc Anötô anḅô-ḅga. Ma gêtḅ hoḅ naḅ yac akôm, naḅ akôm tu bu apuc yac mba lau atac whiḅ-ḅga mac dôḅ alhac ḅnaḅga-ḅga. ²⁰ Aö gatöc dauḅ bu mboe aö waloc ma watap sa bu mac nem la u ḅatô sêsap mêtê sac dôḅ sêmbo. Bocke? Mac nem lau ḅatô sêsôm dau, me sem lêmunḅ dau, a? Lau ḅatô atac ḅandê têtḅ dau, sêwhê dau kôc-kôc, sêpu si asidôwai ma sêsec gameḅ, sêtoc dau sa, me sêli dau sa, a? Aö bu waloc ma walic bu mac nem lau ḅatô sêḅkuc lêḅ naḅ aö atac whiḅ dom, dec aö oc waḅkuc lêḅ matôc-ḅga naḅ mac oc atac whiḅ dom. ²¹ Munḅ-ḅga, mac nem lau daêsam sêkôm mêtê mockaiḅ-ḅga ti atac ḅagalac-ḅga tidau-tidau. Aö gasôm têtḅ ḅac bu sênem dau kwi ma sêhu lêḅ sac dinaḅ siḅ. Kwahic dec aö gatöc dauḅ bu mboe aö wambu waloc, ma walic bu ḅac sêsap lêḅ dinaḅ dôḅ ḅapaḅ sêmbo. Bu bocdinaḅ, dec mêtê sac dau oc kêtḅ wapac aö, ma aneḅ Anötô oc kêtḅ aö mayanḅ dauḅ atu tu mac-ḅga.

13

Pol oc kêtḅ gêli lau naḅ sêkôm sac, naḅ dom

¹ ḅasawa saunḅ aö oc wandic mac kêsi tidim tö-ḅga. Ma aö bu wamatôc mac nem lau ḅatô, dec aö oc waḅkuc ḅagôliḅ solop tamatôc lau giso-ḅga, naḅ sêto yêc bocdec bu:

ḅamalac tigeḅ bu êḅgôliḅ yom pi ḅgac daḅ, dec oc tôm dom bu dakôc iḅ ndê yom sa. ḅamalac lu me tö bu sêpuc yom dau dôḅ, dec dalic bu yomandô. [*Diut 19:15*]

² Têtḅ ndoc aö gac mac kêsi tidim lu-ḅga, naḅ gasôm têtḅ lau naḅ sêkôm mêtê sac bu sêhu siḅ. Ma aö gakêtḅ puc mac bu têtḅ ndoc aö bu wambu waloc, ma watap sa bu lau dau sêsap si lêḅ dinaḅ dôḅ ḅapaḅ

sêmbo, dec oc wakêtḅ matôc ḅnaḅga têtḅ ḅac, ma têtḅ lau ḅatô naḅ sêkôm sac, naḅ bocdinaḅ. Kwahic dec aö gambo ahê, magoc ndoc kêtḅ iḅ bu wambu waloc, dec wakêtḅ puc mac pi gêtḅ tigeḅ dinaḅ tiyham. ³ Mac nem lau ḅatô sêndac aö bu w atôc gêtḅ daḅ têtḅ mac, naḅ oc whê sa bu aö gasôm yom gam Kilisi anḅô. Bocdinaḅ ayob daôm ḅapep, bu aö oc wamatôc lau sêkôm mêtê sac-ḅga hoḅ ti ḅnaḅga. Kilisi dau bu mbo whiḅ mac, dec oc kêtḅ gêli mac dom, iḅ oc kôm mêtê ḅnaḅga kaiḅ tigeḅ. ⁴ Yomandô. Lau sic Kilisi pi a gicso dau gitôm ḅgac licwalô mba. Magoc Anötô ndê ḅaclai uḅ iḅ sa ma kêtḅ iḅ mbo tali ḅapaḅ. Ma yac lau naḅ mba akêtḅ whiḅ piḅ yac dôḅ am damiḅ Kilisi, naḅ lau licwalô mbasi bocdinaḅ. Magoc Anötô ndê ḅaclai kêtḅ yac ambo taḅli awhiḅ iḅ, tu bu anem akiḅ mac-ḅga.

Pol gêm la lau Korin-ḅga tiyham

⁵⁻⁶ Mac bu andac batam yac bu aposel ḅandô me mba, dec atôc gwaniḅ daôm nem lêḅ. Mac aḅyalê su bu ḅamalac naḅ kêtḅ whiḅ dom, naḅ Kilisi mbo iḅ ndê ḅalôm dom. Bocdinaḅ mac bu alic bu mac akêtḅ whiḅ ambo, ma Yisu Kilisi mbo nem ḅalôm, dec aḅyalê bu yac mba gwelêḅ ḅa-ḅandô dinaḅ, ma whê yac sa bu aposel ḅandô. ⁷ Yac ateḅ mbec têtḅ Anötô bu puc mac dôḅ ma akôm sac daḅ dom. Yac atac whiḅ bu mac asa lêḅ gitêtḅ, tu bu mac nem lêḅ tôc asê bu yac aposel ḅandô lec dom. Mba. Lau ḅatô bu gauc nem bu yac aposel tasanḅ, naḅ iḅ gêtḅ ḅambwa. Yac mba mbec dinaḅ ḅa-ḅahu andô, naḅ yac atac whiḅ bu Anötô puc mac dôḅ bu aḅkuc lêḅ gitêtḅ eḅ. ⁸ Lau bu sêsap lêḅ yom ḅandô-ḅga dôḅ, dec oc tôm dom bu yac akôm gêtḅ ti ḅaclai tu amatôc ḅac-ḅga. Magoc lau naḅ sêḅkuc lêḅ yom ḅandô-ḅga dom, naḅ yac akôm gêtḅ ti ḅaclai tu bu amatôc ḅac-ḅga e sêhu si giso siḅ. ⁹ Bocdinaḅ mac

bu alhac ñaŋga ma asap yom ñandô dôŋ, dec oc tòm dom bu yac atôc mba ñaclai têt mac, magoc yac oc atac ñayham atu tu mac nem lêŋ ñayham-ŋga. Ma yac aterŋ mbec bu mac lau akêtŋ whiŋ-ŋga asa nem lêŋ hoŋ ñapep eŋ.

¹⁰ Aô gato yom hoŋ dinaŋ bu wakêtŋ puc mac bu ahu nem mêtê s ac hoŋ siŋ muŋ, bu têtŋ ndoc aô bu wahôc asê, naŋ gatec bu wamatôc mac ña ñaclai naŋ Pômdau kêtŋ têtŋ aô. Bu iŋ kêyalin aô sa ma kêtŋ ñaclai têtŋ aô bu wapuc mac dôŋ, ma tu bu waŋgwiniŋ mac-ŋga dom.

Pol ndê yom ñambu-ŋga

¹¹ O asidôwai, aô bu wandic bata bapia dindéc, dec bu wakôm neŋ acsalô têtŋ mac hoŋ. Aŋsahê ñaŋga bu andic dabiŋ nem lêŋ akêtŋ whiŋ-ŋga hoŋ tisolop. Aneŋ yom hoŋ dindéc puc mac dôŋ. Akêtŋ nem gauc ti ñalôm pitigeŋ, ma ambo awhiŋ daôm ti yom malô. Akôm bocdinaŋ, ma Anötö, naŋ Atac Whiŋ ti Yom Malô Ñadau, naŋ oc mbo whiŋ mac.

¹² Akam daôm aŋkuc gôlôwac dabuŋ si lêŋ. ¹³ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ naŋ sêmbo gameŋ Masedonia-ŋga dindéc, naŋ sêkôm si acsalô ñayham têtŋ mac. ¹⁴ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ ti Anötö ndê atac whiŋ puc mac dôŋ, ma Ñalau Dabuŋ piŋ mac hoŋ dôŋ ñapaŋ.

Pol ndê bapia têtj lau Galasia-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Aposel Pol to bapia dindec têtj lau sêkêj whin-nga nanj sêmbo gamen Galesia-nga. Mun-nga in dau kêsêlêj tòm malac ma hoc nawaê nayham asê têtj lau Galesia-nga, dec lau sic hu sêkêj whin Yisu (Apo 13:14–14:23).

Tinjambu lau Israel-nga natô sêhóc asê gôlôwac dabun Galesia-nga, ma sênsôn lau sêkêj whin Yisu-nga si gauc pi lêj sêti lau gitêj yêc Anötö anjô-nga. Nac lau nanj sêsap lau Israel-nga si sakin akwa dôj, ma sêkac lau Galesia-nga bu sêjkuc pwac sêsê laungac si namlic natô su-nga, ma sêsóc Moses ndê yomsu honj napa. Nac sêsôm bu lau sêkêj whin Yisu-nga nanj lau Israel dom, nanj bu sêkôm bocdinaj dom, dec oc tòm dom bu Anötö kôc nac sa me lic nac bu lau gitêj. Ma lau dau sêpu Pol ma sêsôm bu in aposel nandô dom, nahu bu in kac lau gamen apa-nga bu sêjkuc Israel si sakin akwa dom.

Tu dinaj-nga Pol to bapia dindec tu bu whê dau sa bu in aposel nandô, nanj Yisu Kilisi lu Anötö sênyalin in sa (1:1), ma gêm mêtê tòm Yisu dau hoc asê têtj in (1:12). Ma in bu puc lau sêkêj whin-nga dôj bu sêsóc lau tasanj dinaj si yom napa dom. In sôm bu nawaê nayham tigenj in yom nandô, ma nawaê dau tóc asê tiawê bu lau sêti lau gitêj tu nac si sêkêj whin-nga, ma tu sêjkuc yomsu-nga lec dom. Yêc lôcwha 5 - 6 in to yom natô tu bu puc lau dôj bu sêkêj whin nanga, sêsap mêtê atac whin-nga dôj, ma sêpinj dau dôj napep. Lau nanj Nalau Dabun gêm gôlinj nac, nanj oc sêhu mêtê sac sinj,

ma sêkôm mêtê nayham enj (5:16-26).

Pol ndê yom namata-nga

¹⁻² Aô Pol, ma asidôwai nanj sêmbo sêwhinj aô, ato bapia dindec têtj Kilisi ndê gôlôwac dabun honj yêc gamen Galesia-nga. Aô gati taposel magoc namalac danj kêtalinj aô sa, me lau tonj danj sênkij aô bu wati aposel dom. Mba. Yisu Kilisi lu in Damba Anötö nanj unj in sa akêj lau batê-nga, nanj dec sênyalinj aô sa ti sênkij aô. ³ Mwasinj ti yom malô têtj mac akêj yac nenj Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. ⁴ Yisu kêtj dau mbac ndu tu yac nenj sac-nga, bu êngaho yac su yêc mêtê sac nanj gêm nom dindec ahuc. Lêj dau Damanj Anötö gauc gêm tidôj ma tac whin bu Yisu kôm nandô sa. ⁵ Bocdinaj datoc Anötö ndê waê sa tòm têm sambob dandic nawaê. Yomandô!

Pol kêtj puc lau bu sêjkuc nawaê nayham tigenj

⁶ Tu Kilisi-nga dec Anötö kêmwasinj mac, ma kêgalêm mac sa ati in ndê lau. Magoc njagahô enj, mac ahu in ti nawaê nayham nanj aposel sem, nanj sinj, ma anjuc yom wakuc. Mac nem lêj dinaj kôm aô gahêdaênj. ⁷ Yom nanj mac anjuc, nanj yom nandô dom. Mboe lau natô sênsôn mac nem gauc ma sênsahê bu sênsônj nawaê nayham pi Kilisi whinj. ⁸ Anjô su nanj! Yac dauj me anjela undambê-nga danj, me asa bu têtj mac mej ma nem mêtê wakuc, nanj so mêtê nanj mun-nga yac ahoc asê têtj mac, nanj oc tap Anötö ndê atac nandê sa. ⁹ Aêc! Yac asôm su, ma aô wasôm tiyham. Asa nanj bu hoc mêtê asê têtj mac nanj so yac lau aposel mba mêtê nanj mac akôc sa su, nanj oc tap Anötö ndê atac nandê sa.

¹⁰ Mac gauc gêm sake? Aô gato yom dindec tu bu lau sêlic aô nayham ma sêmpinj aô-nga, me tu bu Anötö lic aô nayham-nga? Anjô! Aô

bu wakôm tu ñamalac-nga, dec aô Kilisi ndê ñgac akiñ dom.

Pol whê sa bu in Anötö ndê aposel ñandô

¹¹ O asidôwai, aô bu wawhê sa têtj mac bu mêtê nanj gahoc asê têtj mac, nanj ñamalac si yom dom. ¹² Bu ñamalac danj kêtj têtj aô me kêdôhôn aô dom, magoc Yisu Kilisi hoc asê têtj aô. ¹³⁻¹⁴ Mac anjô aô ñawaê su, dec anyalê bu munj-nga lê aô gam akiñ Anötö kakuc lau Israel-nga si sakiñ akwa. Aô gasa ñac si lêtj dau gahôc gêlêc ñac si daêsam nanj si yala gitôm aô neñ. Ma gayêm dauñ su tu wanjuc abanji Israel-nga si ñagôlinj. Ma mac anjô bu aô gakêñ kisa ñannga têtj Anötö ndê gôlôwac dabunñ nanj sêkêñ whinñ Yisu, ma gakôm bu wasenñ ñac su. ¹⁵ Magoc Anötö kêyalinñ aô sa gwananñ su, têtj têm aô gambo dinanñ atac ñalôm enj, ma tu inñ ndê lêtj êmwasiñ lau-nga dec kêgalêm aô sa bu wanem akiñ inñ. Ma tinjambu inñ gêlic ñayham ¹⁶ bu hoc inñ ndê Atu Yisu asê têtj aô, tu bu wasôm inñ ndê ñawaê ñayham asê têtj lau nanj lau Israel dom. Têtj dinanñ aô gasôm yom gawhinñ lau ñatô dom. ¹⁷ Ma aô gapi Jerusalem bu walic lau nanj sêti aposel sêmunñ aô, nanj dom. Mba. Aô gatêñ gameñ Arabia-nga ga, ma tinjambu gambu gatêñ malac Damaskas. ¹⁸ Aô gambo malac dinanñ yala tö su, goc gapi Jerusalem ga bu walic Pita, ma gambu gawhinñ inñ tôm bêc 15. ¹⁹ Aô galic Pômdau asi Jems, magoc galic aposel ñatô dom. ²⁰ Aô wasôm yêc Anötö anjô-nga bu yom nanj kwahic dec gato, nanj yom tasanñ dom. ²¹ Tinjambu aô gatêñ gameñ Siria ma Silisia-nga ga. ²² Gôlôwac dabunñ gameñ Judia-nga nanj sêkêñ whinñ Kilisi, nanj sêlic aô anjônñ andô dom. ²³ Magoc sêñgô ñawaê pi aô bocdec bu, “Ñgac nanj munj-nga kêtj kisa têtj yac, kwahic dec kôm gwelenñ ma gêm mêtê pi lêtj dakêñ whinñ-nga nanj munj-nga inñ

kôm bu senñ su.” ²⁴ Bocdinanñ sêmpinñ Anötö tu inñ gêm aô kwi-nga.

2

Lau aposel Jerusalem-nga sêkôc Pol sa

¹ Yala 14 ginnga su goc gapi Jerusalem ga tiyham, ma gakôc Banabas lu Taitus sêwhinñ aô. ² Anötö dau hoc yom danj asê têtj aô ma kac aô, dec gapi Jerusalem ga têtj ndoc dinanñ. Ma ñawaê ñayham nanj gahoc asê têtj ñlau gameñ apa-nga, nanj aô gawhê sa yêc Jerusalem. Aô gawhê sa têtj lau honñ dom, magoc gawhê sa têtj lau sêkêñ whinñ-nga si lau bata. Aô gatec bu lau sêpu gwelenñ nanj gakôm, me sêsôm bu aô gakôm ñambwa, ma tu dinanñ-nga dec gawhê dauñ sa têtj ñac lau dau. ³ Ñac sêñyalê bu Taitus nanj whinñ aô têtj têm dinanñ, inñ ñgac Grik-nga. Magoc sêkac yac bu asê inñ ndê ñamlic ñatô êñkuc lau Israel-nga si pwac nanj dom.

⁴ Yom honñ dinanñ hôc asê, ñahu bu lau ñatô sêñsau bu sêti yac mba asidôwai ma sêmenñ sêmbu sêwhinñ yac bu sêtip lêtj ti sakiñ nanj yac andôhônñ têtj lau gameñ apa-nga. Yisu Kilisi kêgapwêc yac su yêc sakiñ yomsu-nga, magoc ñac lau tasanñ dinanñ sêkôm bu sêkac yac kwi ma anjuc lêtj yomsu-nga tiyham atôm lau akiñ ñambwa. ⁵ Tigenñ yac alhac ñannga ma asôc ñac ñapu danj dom, ñahu bu yac atac whinñ bu mac lau Galesia-nga anyalê yom ñandô pi ñawaê ñayham, ma asap dôñ ñapanñ.

⁶ Aô kayalê bu Anötö toc ñamalac danj sa hôc gêlêc danj su dom. Tu dinanñ-nga dec gahêgo dauñ dom têtj ndoc nanj gawhê dauñ sa têtj lau nanj gôlôwac dabunñ Jerusalem-nga sêtoc sa sêti ñac si lau bata. Ma ñac sêsôm yom danj bu sêmatôc ñawaê ñayham nanj gam yêc lau apa si gameñ, nanj dom. ⁷ Mba! Ñac sêlic bu Anötö kêtj ñawaê ñayham

sip aö amanj bu wahoc asê têtj lau nanj lau Israel dom, tòm inj kêtj sip Pita amba bu hoc asê têtj lau Israel-nga. ⁸ Bu Anötö kêtj ñaclai têtj Pita ma kêyalinj inj sa ti lau Israel-nga si aposel, ma kêtj ñaclai têtj aö bocdinañ, ma kêyalinj aö sa gati lau gameñ apa-nga si aposel. ⁹ Lau sêkêtj whinj-nga yêc Jerusalem sêtoc Jems, Pita ma Jon sa sêti ñac si ñagôlôn. Ma têtj ndoc lau tötö dinañ sêlic bu aö gatap Anötö ndê mwasinj sa su, dec sêkam alu Banabas tu bu sêtöc asê bu ñac sêköt alu ti alu mba yom sa. Ma ñac si ñalôm pitigenj bu yac akôm gweleng ñawaê ñayham-nga awhinj lau gameñ apa-nga, ma ñac sêkôm sêwhinj lau Israel-nga. ¹⁰ Ñac sêndac gêtj tigenj, nanj bu yac gauc nem ñac si lau nanj sêpönda dau. Ma gêtj dau aö gauc gêm tidôn su bu wakôm.

Pol sôm Pita yêc malac Antiok

¹¹ Tinjambu aö gambo malac Antiok, ma Pita meñ mbo malac dau whinj. Magoc malö aö galic yêc awê bu inj kôm gêtj danj, nanj so yom ñandö ñawaê ñayham-nga. Ma tu dinañ-nga dec aö gasôm yom sêmbalan-nga solop têtj inj. ¹² Bu têtj ndoc inj hóc asê Antiok tiwakuc, nanj inj kôm mêtê solop. Inj ndöc ti gêtj gêtj whinj lau sêkêtj whinj-nga nanj lau Israel dom, dec tötöc asê bu inj hêgo dau tu Moses ndê yomsu-nga dom. Magoc tinjambu lau Israel-nga ñatö nanj sem gweleng sêwhinj Jems, nanj sêhóc asê malac Antiok. Pita kêyalê bu ñac sêsap Moses ndê yomsu dôñ ma ñac bu sêkac lau gameñ apa-nga bu sêñkuc lau Israel-nga si ðpwac sêsê laungac ñamlic ñatö su-nga. Tu dinañ-nga dec inj tötöc dau ma kêdahinj dau su yêc lau nanj lau Israel dom. Inj ndê lêtj dau inj lêtj giso. ¹³ Ma lau sêkêtj whinj-nga Israel-nga ñatö nanj sêmbö malac Antiok, nanj sêñkuc inj ma sêsa lêtj tasanj dinañ sêwhinj, e lêtj dau hê Banabas kwi whinj.

¹⁴ Têtj ndoc aö galic bu ñac si mêtê dau so yom ñandö ñawaê ñayham-nga, dec gasôm yom têtj Pita yêc ñac honj anjô-nga bocdec bu, “Am ñgac Israel-nga, magoc têtj ndoc am mwenj hóc asê malac Antiok, nanj am mbo whinj lau nanj lau Israel dom, ma hêgo daôm tu Israel-nga si yomsu-nga dom. Magoc malö am kac nem ñalôm kwi ma kôm gitôm am gêlic Moses ndê yomsu gitôm gêtj atu, ma hu lau dau sinj ma mbo ahê ñac. Bocke? Kwahic dec am bu kac lau gameñ apa-nga bu sêsöc lau Israel-nga si ñagôlinj ñapu, a?”

Lêtj tigenj yêc bu dati lau gitêtj, nanj dakêtj whinj

¹⁵ Ma aö gasôm têtj Pita, “Yac lau Israel-nga êlêmê dasam lau gameñ apa-nga bu lau sac, bu ñac sêñkuc Moses ndê yomsu dom. Magoc hêclu neñ ñahu yêc lau gameñ apa-nga dom. Mba. Dinañj sêköt hêclu dambo lau Israel-nga nanj daköt Moses ndê yomsu, nanj ñalôm. ¹⁶ Magoc yac tanjalê su bu ñamalac danj oc ti ñamalac gitêtj yêc Anötö anjô-nga tu inj kêkuc lêtj yomsu-nga dom. Mba, oc tòm dom. Magoc tu ñamalac danj kêtj whinj Yisu Kilisi-nga, dec Anötö gêlic inj bu ñamalac gitêtj. Senj tigenj dinañ gic lau honj ñawaê, yac lau Israel-nga, ma lau gameñ apa-nga boc-dinañ. Tanjuc lêtj dakêtj whinj Yisu Kilisi-nga tu bu dati lau gitêtj tu lêtj dinañ-nga, ma tu tanjuc lêtj yomsu-nga lec dom.”

¹⁷ Kwahic dec yac tanjuc lêtj dakêtj whinj Kilisi-nga tu bu dati lau gitêtj-nga. Mboe lau ñatö oc sêsam yac bu lau sac tu yac tanjuc lêtj yomsu-nga tiyham dom. Magoc yac oc dasôm sake? Lêtj dakêtj whinj Kilisi-nga kêtj ñasawa têtj yac tu dakôm sac-nga, a? Aö wasôm, mba andö! ¹⁸ Munj-nga aö kasahê bu wati ñgac gitêtj tu kakuc yomsu-nga, magoc kwahic dec gahu lêtj dau sinj su. Aö bu wambu wandi wasöc yomsu ñapu tiyham, dec oc

tôc gêḡ tigeḡ asê têḡ aô, naḡ bu aô ḡgac kagilî yomsu-ḡga. ¹⁹ Bu sakinḡ yomsu-ḡga tôc asê têḡ aô bu gawêkainḡ seḡ wambac ndu-ḡga, ma bocdinaḡ dec aô taḡkwê lêḡ yomsu-ḡga bu nem aô sa tiyham lec dom. Yomandô. Aô gahu lêḡ yomsu-ḡga siḡ, tu bu wanem akinḡ Anötô tôḡ aneḡ bêc hoḡ wambo taḡli-ḡga. Anötô dau piḡ aô dôḡ gam damiḡ Kilisi gitôm gambac ndu pi a gicso dau gawhiḡ iḡ. ²⁰ Ma kwahic dec aneḡ ḡahu gambo taḡli-ḡga sip aô dauḡ dom, magoc gambo taḡli tu Kilisi naḡ tisa mbo tali tiyham ma mbo aneḡ ḡalôm naḡ-ḡga. Ma tôḡ bêc hoḡ naḡ wambo taḡli wambo nom lec, naḡ wasa lêḡ tigeḡ bocdec bu, wakêḡ whiḡ Anötô Atu naḡ tac whiḡ aô ma kêḡ dau tu aô-ḡga. ²¹ Aô galic Anötô ndê mwasinḡ gitôm gêḡ ḡambwa dom. Mba. ḡahu bu ḡamalac daḡ gitôm dom bu ti ḡamalac gitêḡ tu iḡ kêkuc yomsu-ḡga. Bu bocdinaḡ, dec Kilisi ndê mbac ndu naḡ oc ḡahu mbasi.

3

Lêḡ yomsu-ḡga ma lêḡ dakêḡ whiḡ-ḡga

¹ O mac lau Galesia-ḡga, mac lau gauc mba. Yac awhê yom hoḡ pi Yisu Kilisi sa yêc awê têḡ mac, e tôḡ mac daôm taḡôm alic iḡ mbac ndu pi a gicso dau. Magoc asa dec meḡ ma kêḡsôḡ mac nem gauc? ² Aô bu wakêḡ gêḡdac têḡ mac pi yom tigeḡ bocdec bu, mac aḡkuc yomsu dec Anötô kêḡ ḡalau Dabuḡ têḡ mac, me mac akêḡ whiḡ ḡawaê ḡayham pi Kilisi, naḡ mac aḡgô su, dec iḡ kêḡ ḡalau têḡ mac? ³⁻⁴ Bocke ma kwahic dec mac nem gauc ti-sac? Têḡ ndoc mac akêḡ whiḡ ti-wakuc, naḡ mac asa nem lêḡ ti ḡalau Dabuḡ ndê ḡaclai, ma ahu lêḡ yomsu-ḡga siḡ. Tu dinaḡ-ḡga lau naḡ sêsap yomsu dôḡ, naḡ sêkêḡ kisa mac. Tu sake-ḡga kwahic dec

mac bu ambu asôc yomsu ḡapu tiyham, ma gauc gêm bu Anötô oc kôc mac sa tu gêḡ naḡ mac daôm akôm tu aḡkuc yomsu-ḡga. Mac bu akôm bocdinaḡ, dec kisa atu naḡ mac ahôc têḡ ḡamata-ḡga, naḡ ḡahu mbasi. ⁵ Aḡgô! Anötô kêḡ ndê ḡalau Dabuḡ têḡ mac ma kôm gêḡ dalô daêsam yêc mac aḡôm-ḡga. Iḡ kôm gêḡ dau tu mac aḡkuc yomsu-ḡga, me tu mac akêḡ whiḡ yom pi Kilisi, naḡ mac aḡgô su-ḡga?

⁶ Gauc nem Abraham. Iḡ kêḡ whiḡ Anötô, ma tu dinaḡ-ḡga Anötô gêlic iḡ bu ḡgac gitêḡ. ⁷ Bocdinaḡ aḡyalê bu lau hoḡ naḡ sêḡkuc lêḡ sêkêḡ whiḡ-ḡga, naḡ Anötô gêlic ḡac sêtôm Abraham ndê lau wakuc. ⁸ Yom naḡ sêto yêc, naḡ tôc asê gwananḡ bu Anötô oc lic lau naḡ lau Israel dom, naḡ bu lau gitêḡ, tu ḡac si sêkêḡ whiḡ-ḡga. Anötô sôm ḡawaê ḡayham dau asê têḡ Abraham gwananḡ su bocdec bu:

Lau nom-ḡga hoḡ oc sêtap aneḡ mbec ḡamwasinḡ sa yêc am.

[Gen 12:3]

⁹ Abraham kêḡ whiḡ, dec tap Anötô ndê mbec ḡamwasinḡ sa. Ma bocdinaḡ lau hoḡ naḡ sêkêḡ whiḡ, naḡ oc sêtap mbec dau ḡamwasinḡ sa sêwhiḡ Abraham. ¹⁰ Magoc lau hoḡ naḡ gauc gêm bu ḡac oc sêti lau gitêḡ tu sêḡkuc yomsu-ḡga, naḡ oc sêtap Anötô ndê tac ḡandê sa, tôḡ yom daḡ naḡ sêto yêc, naḡ sôm bocdec bu:

Asa naḡ kêkuc yomsu hoḡ naḡ sêto sip buku yomsu-ḡga, naḡ ḡapep ma timala dom, naḡ oc tap Anötô ndê tac ḡandê sa.

[Diut 27:26]

¹¹ Ma yom daḡ tiyham sêto yêc bocdec bu:

Lau gitêḡ oc sêḡdôc tali tu ḡac si sêkêḡ whiḡ-ḡga. [Hab 2:4]

Yom dau tôc asê tiawê bu ḡamalac daḡ oc ti ḡamalac gitêḡ yêc Anötô aḡgô-ḡga tu iḡ kêkuc yomsu-ḡga dom. ¹² Lêḡ yomsu-ḡga sôm bu

ɲamalac naŋ tòm bu sa ndê lêŋ êŋkuc yomsu hoŋ ɲapep eŋ, naŋ oc ndôc tali. Magoc lêŋ yomsu-ŋga dinaŋ so lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. ¹³ Asa naŋ takwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem iŋ sa, naŋ gic waê bu tap Anötö ndê atac ɲandê sa. Magoc Kilisi kêgaho yac su yêc lêŋ datap atac ɲandê dinaŋ sa-ŋga. Iŋ dau hôc Anötö ndê atac ɲandê tu yac-ŋga, tòm yom naŋ sêto pi lau sac, naŋ yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêkêŋ ɲac sêŋgalêŋ a, naŋ dalic ɲac gitôm lau naŋ sêtap Anötö ndê tac ɲandê sa.
[Diut 21:23]

¹⁴ Yisu Kilisi hôc ɲandê dinaŋ tu bu lau naŋ lau Israel dom, naŋ dec oc sêtap Abraham ndê mbec ɲamwasin sa sêwhiŋ lau Israel-ŋga. Ma yac hoŋ oc dakôc ɲalau Dabuŋ, naŋ Anötö gic bata su, naŋ sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

Pwac yomsu-ŋga, ma pwac mwasin-ŋga

¹⁵ O asidôwai, wanem dôhôn pi ɲamalac si lêŋ bu wawhê gêŋ dau sa. Pwac naŋ ɲamalac lu sêmatin tidôn su, naŋ oc tòm dom bu ɲgac daŋ ndic têku, me seŋ su. Ma Anötö ndê pwac bocdinaŋ. ¹⁶ Iŋ gic bata yom têŋ Abraham ma sôm bocdec bu, “Aô oc wanem mbec am ti nem wakuc.” Yom naŋ iŋ sôm pi Abraham ndê wakuc, naŋ hêganônŋ lau daêsam dom, magoc hêganônŋ Abraham ndê ɲgac wakuc tigeŋ, naŋ Kilisi dau. ¹⁷ Aô wasôm têŋ mac bu Anötö gic bata yom dau têŋ Abraham muŋ su, ma tiŋambu yala 430 giŋga su, dec iŋ kêŋ ndê yomsu têŋ lau Israel-ŋga. Magoc yomsu dau seŋ pwac mwasin-ŋga naŋ Anötö kêmatin whiŋ Abraham, naŋ su dom. ¹⁸ Lau bu sêtap Anötö ndê mwasin sa tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ dec lêŋ dau kêkuc yom naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham, naŋ dom. Magoc bocdinaŋ dom. Bu Anötö gic bata yom têŋ Abraham ma sôm bu êmwasin iŋ ɲambwa.

¹⁹ Bocdinaŋ Anötö kêŋ yomsu ɲahu bocke? Iŋ kêŋ tu bu tôte ɲamalac si sac asê-ŋga, bu lhac e Abraham ndê wakuc naŋ Anötö gic bata yom pi iŋ, naŋ hoc asê. Ma gêŋ daŋ tiyham. Aŋela sêkôc Anötö ndê yomsu ma sêkêŋ têŋ ɲgac ɲalhu-ŋga daŋ, naŋ Moses. ²⁰ ɲgac ɲalhu-ŋga dau kôm gwelen mbo Anötö ma lau Israel-ŋga ɲalhu ma kôc yomsu. Magoc pwac mwasin-ŋga naŋ Anötö kêmatin whiŋ Abraham, naŋ iŋ dau kêŋ solop têŋ iŋ, ma ɲgac ɲalhu-ŋga mbasi.

Yomsu oc tôte yac neŋ sac asê, ma wê yac datêŋ Kilisi dandi

²¹ Bocdinaŋ wandac mac bocdec bu, yomsu seŋ mwasin naŋ Anötö gic bata tidôn bu kêŋ têŋ Abraham naŋ su, me? Wasôm têŋ mac bu mba andô. Yac bu datôm bu datap seŋ dandôc taŋli-ŋga sa yêc yomsu, dec yomsu dau oc ti yac neŋ seŋ dati lau gitêŋ-ŋga. ²² Magoc oc tòm dom. Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ whê sa bu lau nom-ŋga hoŋ sêndôc gapocwalô sac-ŋga. Naŋ dinaŋ mwasin naŋ Anötö gic bata, naŋ hêganônŋ lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma datap mwasin dau sa tu dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.

²³ Muŋ-ŋga, lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ meŋ sa tiawê su dom. Têŋ têm dinaŋ yac dambo datôm lau gapocwalô-ŋga naŋ yomsu sô yac dôŋ, bu dambo bocdinaŋ e Anötö tôte lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga asê tiawê. ²⁴ Anötö kêŋ yomsu bu nem gôlinŋ yac ma tôte yac neŋ sac asê, goc wê yac datêŋ Kilisi dandi, bu datap lêŋ dati lau gitêŋ-ŋga sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ iŋ-ŋga. ²⁵ Ma kwahic dec lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga meŋ sa su, dec dambo yomsu ɲapu tiyham dom.

Dati Anötö atuwêi ti ɲgac

²⁶ Mac hoŋ ati Anötö ndê balêkoc tu mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga. ²⁷ Bu mac hoŋ naŋ alinŋ

busanġu, naŋ ġeŋ dau piŋ mac dōŋ am damiŋ Kilisi, tōm mac asōc iŋ ti nem ŋakwê. ²⁸ Ma Anötō kōc mac sa kēkuc mac nem ŋahu nom-ŋga dom. Mba. Mac bu lau Israel-ŋga, me lau apa, lau akiŋ ŋambwa me lau naŋ dau sēmbō si ġeŋ, lauwhê me launġac, tigenŋ anyalê bu Anötō kōc yac hoŋ sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ piŋ yac hoŋ dōŋ dapitigenŋ. ²⁹ Ma mac lau asa naŋ ati Kilisi ndê, naŋ ati Abraham ndê lau wakuc bocdinaŋ, ma awêkaiŋ mwasiŋ naŋ Anötō gic bata tēŋ Abraham.

4

¹ Aō wawhê ġeŋ dau sa tēŋ mac bocdec bu. Balê naŋ damba gic bata bu kēŋ ndê wapa lēŋsēm tēŋ iŋ, naŋ oc wêkaiŋ ġeŋ dau yomandō. Magoc damba bu mbac ndu tēŋ ndoc iŋ mbo balê, dec iŋ oc kōc wapa dau sep dom, ma iŋ oc mbo gitōm damba ndê ŋgac akiŋ ŋambwa danŋ. ² Ma lau ŋatō oc sēyob iŋ ti ndê wapa lēŋsēm e iŋ ndê yala gitōm naŋ damba sōm tidōŋ gwananŋ su. ³ Ma yac bocdinaŋ. Muŋ-ŋga yac dakêŋ whiŋ su dom, naŋ dambo datōm balêkoc saunŋ, ma datōm lau akiŋ ŋambwa naŋ dambo yomsu ti ŋagōliŋ nom-ŋga ŋapu. ⁴ Magoc tēŋ ndoc naŋ Anötō sōm gwananŋ su, naŋ meŋ sa, goc iŋ kēŋ ndê Atunġac meŋ mbo nom. Iŋ dinda kōc iŋ ti ŋamalac nom-ŋga naŋ mbo yomsu ŋapu, ⁵ bu êŋgapwêc yac lau naŋ dambo yomsu ŋapu, naŋ su, ma yac dati Anötō ndê balêkoc. ⁶ Ma Anötō kēŋ ndê Atu ndê Ŋalau sip yac hoŋ neŋ ŋalōm, dec tōc asê bu mac lau gameŋ apa-ŋga ati Anötō ndê balêkoc awhiŋ yac lau Israel-ŋga. Ma Ŋalau dau ġēm yac sa dec data Anötō ti atac pa su, ma dasam iŋ bu, “Damanŋ, Damanŋ.” ⁷ Bocdinaŋ kwahic dec yac lau akiŋ tiyham dom, magoc yac Anötō ndê balêkoc solop. Ma yac dati Anötō ndê

balêkoc, dec dawêkaiŋ ġeŋ lēŋsēm naŋ gic waê iŋ ndê balêkoc.

Pol ŋalōm ŋawapac tu lau Galesia-ŋga

⁸ Muŋ-ŋga mac am gauc Anötō, ma am akiŋ ġeŋ nom-ŋga ŋambwa naŋ Anötō ŋandō dom. ⁹ Magoc kwahic dec mac anyalê Anötō, ma ġeŋ atu danŋ whiŋ bocdec bu, Anötō dau kēyalê mac su. Ma bocke dec mac bu akac daōm kwi, ma ambu andi asōc yomsu ŋapu, dec ambo atōm lau akiŋ tiyham? Bu yomsu hoŋ, naŋ ŋagōliŋ nom-ŋga ŋambwa naŋ ŋa-ŋaclai ti ŋandō mbasi. ¹⁰ Tu sake-ŋga mac bu aŋkuc ŋagōliŋ ŋambwa naŋ hēganōŋ bēc ti ayō, ma yala ti tēm ŋatō? ¹¹ Aō gatōc daunŋ tu mac-ŋga bu mboe gwelenŋ naŋ aō gakōm tēŋ mac, naŋ oc ŋandō mbasi. ¹² O asidōwai. Muŋ-ŋga mac lau apa ambo yomsu ŋapu dom, ma aō gahu lēŋ yomsu-ŋga siŋ tu bu wambo watōm mac. Magoc kwahic dec lau ŋatō sēŋsau mac, dec mac ambo atōm lau akiŋ tiyham tu yomsu-ŋga. Bocdinaŋ dec waterŋ mac bu ahu lēŋ dinaŋ siŋ ma ambo atōm aō. Ma alic aō ŋayham tōm muŋ-ŋga naŋ aō gambo gawhiŋ mac, naŋ mac akōm aō sac dom. ¹³ Tēŋ tēm dinaŋ ġēmbac kōm aō, dec gambo teŋ gawhiŋ mac, ma gahoc ŋawaê ŋayham asê tēŋ mac. Mac anyalê ġeŋ dau su. ¹⁴ Aneŋ ġēmbac dau kēŋ ŋawapac tēŋ mac bu ayob aō, magoc mac apu aō me alic aō sac dom. Mba. Mac akōc aō sa gitōm Anötō ndê aŋela danŋ, me tōm mac akōc Yisu Kilisi dau sa. ¹⁵ Tēŋ ndoc dinaŋ mac atac whiŋ bu anem aō sa êŋlêc, e tōm mac bu akip nem tanōm ŋakōp sa ma akēŋ tēŋ aō. Yomandō. Magoc kwahic dec mac nem atac ŋayham tu aō-ŋga ġiŋga su. ¹⁶ Bocke? Tu aō gasōm yom ŋandō asê tēŋ mac-ŋga, dec kwahic mac alic aō tōm nem ŋacyo, a?

17 Nac lau tasanj dinanj sêkôm njanja bu sêkac mac kwi asôc yomsu njanja tiyham. Magoc sêkôm tu mac atac nandô njanja danj sa-njanja dom. Nac atac whinj bu mac ahu aô sinj ma akêj daôm sambuc tu anjuc njac-njanja. 18 Inj lêtj njanja bu mac akêj daôm sambuc tu bu akôm gêtj nanj njahu njanja yêc. Ma aô bu wambo wawhinj mac, me aô bu wambo dom, magoc akôm bocdinanj njanja.

19 O anenj balêkoc awhê ma njac. Kwahic dec aô kasahê nandê atu tiyham tu mac-njanja, gitôm awhê nanj balêkoc tunj inj. Nahu bu aô tac whinj ndu andô bu Kilisi ndê yom tidôj yêc mac nem njalôm, e andi atôm inj dau. 20 Aô nejn njalôm njawapac atu tu mac-njanja, ma sejn danj bu hôc pi aô, dec aô atac whinj kêtj bu wambo wawhinj mac, ma wasôm yom njanja-njanja têtj mac, ô yom njanja nanj kwahic dec gato têtj mac.

Sara lu Haga sêti njadôhônj

21 Mac lau nanj atac whinj bu ambo yomsu njanja, aô bu wandac mac bocdec bu. Mac anjalê sejn nanj yomsu bu wê mac atêtj andi, me mba? 22 Gauc nem yom nanj sêto yêc pi balêkoc njac lu nanj Abraham kwê asê. Balê danj dinda Haga inj awhê akinj nambwa, ma balê danj dinda Sara inj awhê akinj dom, inj Abraham nawhê solop. 23 Haga kôc balêkoc kêtj njamalac nom-njanja si lêtj nambwa. Magoc Sara kôc balêkoc kêtj yom nanj Anôtô gic bata têtj Abraham. 24-25 Gêtj dau inj gitôm yom gôlinj danj, bu awhê lu dinanj sêti pwac lu njadôhônj. Haga ti dôhônj pwac akwa yomsu-njanja nanj Anôtô kêmatinj yêc Lôc

†Sainai yêc gamenj Arabia-njanja. Ma balêkoc pwac dinanj-njanja sêti lau akinj nambwa tôm Haga. Ma Haga ti dôhônj malac Jerusalem têtj dindec-njanja, bu malac dau ti ndê lau sêmbo sêtôm lau akinj nambwa bocdinanj. 26 Magoc Sara ti dôhônj malac Jerusalem wakuc nanj yêc undambê, ma inj gitôm yac nejn dinanj nandô nanj awhê akinj nambwa dom. 27 Bu sêto yom danj yêc bocdec bu:

Am awhê gapoc nanj kôc balêkoc dom, atac njanja sa. Am nanj kêsahê balêkoc tunj am dom, nanj mbwêc ti atac njanja. Bu kwahic dec am mbo gitôm awhê nanj balêkoc mba, magoc tinjambu am oc tap nem balêkoc sa hôc gêtj awhê nanj gêm njac sa, nanj su.* [Ais 54:1]

28 Anejn asidôwai. Tu Kilisi-njanja dec mac ati balêkoc pwac mwasinj-njanja gitôm Aisak, balêkoc nanj hôc asê kêtj yom nanj Anôtô gic bata têtj Abraham. 29 Munj-njanja Ismael, balêkoc nanj hôc asê kêtj njamalac si lêtj, nanj kêtj kisa Aisak, nanj hôc asê njalau Dabunj ndê njalai. Ma kwahic dec mac anjahê kisa njalêj kainj tigenj yêc lau nanj sêsap lêtj yomsu-njanja dôj. 30 Magoc gauc nem yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Kêtj awhê akinj lu inj atungac sêlhô sêndi, bu awhê akinj ndê balê dau oc wêkainj wapa lêtj njatô whinj njadawê ndê atungac dom. [Gen 21:10]

31 Bocdinanj asidôwai, akôc gauc njanja bocdec bu. Yac awhê akinj Haga ndê balêkoc dom, magoc yac njadawê Sara ndê balêkoc solop.

5

* 4:27: Aisaya to yom dau pi malac Jerusalem têtj ndoc njacyo sêngaho lau Israel-njanja su ma sêkôc njac sa si sêndôc gamenj Babilon-njanja gitôm lau gapocwalô-njanja. Aisaya gêtj bu malac dau tigasanj, dec gêm dôhônj pi awhê gapoc. Pol kôc Aisaya ndê yom ma to sip inj ndê bapia têtj lau Galesia-njanja bu whê yom nanj inj to pi malac Jerusalem lu, nanj sa. Yom pi awhê nanj gêm njac sa su, nanj hêganônj lau Israel-njanja ma malac Jerusalem akwa. Ma yom pi awhê gapoc nanj oc tap balêkoc daêsam sa, nanj hêganônj lau sêkêj whinj Yisu-njanja nanj oc sêndôc malac Jerusalem wakuc.

Dasap lêḡ dakêḡ whiḡ-ḡga dôḡ, bu Kilisi kêḡapwêc yac su yêc lêḡ yomsu-ḡga

¹ Kilisi kêḡapwêc yac su dec dambo datôm lau akiḡ ḡambwa tiyham dom. Bocdinaḡ alhac ḡaḡga, ma ayob daôm bu wapac lêḡ yomsu-ḡga êḡḡwiniḡ mac e ati lau akiḡ tiyham dom. ² Aô Pol wasôm têḡ mac bu asa naḡ gauc gêm bu ti ḡḡac gitêḡ tu iḡ kêḡkuc yomsu sêsê laḡḡḡac ḡamlic ḡatô su-ḡga, naḡ Kilisi gitôm dom bu oc nem iḡ sa. ³ Aô wasôm tiyham têḡ mac, bu asa naḡ sôc yomsu tigeḡ dinaḡ ḡapu, naḡ êḡkuc yomsu hoḡ bocdinaḡ ndic ḡawaê. ⁴ Mac lau naḡ gauc gêm bu ati lau gitêḡ tu aḡkuc yomsu-ḡga, naḡ akac daôm su yêc Kilisi ma yêc Anötô ndê mwasinḡ. ⁵ Nahu bu Anötô gêlic yac tôm lau gitêḡ tu yac neḡ dakêḡ whiḡ-ḡga. Ma Nalau Dabuḡ puc yac dôḡ bu dahôḡ ti dakêḡ batanḡ gêḡ dau ḡa-ḡandô. ⁶ Bu yac lau naḡ dati Yisu Kilisi ndê, naḡ tanjalê bu lêḡ yomsu-ḡga danḡ oc nem yac sa ḡandô dom. Nac bu sêsê yac ḡamlic ḡatô su, me sêsê yac dom, naḡ dalic tôm gêḡ ḡambwa. Gêḡ tigeḡ yac dalic bu gêḡ atu, naḡ dakêḡ whiḡ Kilisi. Ma yac neḡ mêtê atac whiḡ neḡ asidôwai-ḡga tôc yac neḡ dakêḡ whiḡ asê.

⁷ Muḡ-ḡga lê, mac asa nem lêḡ akêḡ whiḡ-ḡga ḡapeḡ eḡ, atôm lau naḡ sênti ḡaḡga. Tigeḡ asa kalhac mac ahuc e ahu yom ḡandô sinḡ? ⁸ Lau naḡ sêlhac mac ahuc, naḡ sêmeḡ akêḡ Anötô naḡ kêḡgalêm mac sa, naḡ ndê dom. ⁹ Ayob daôm ḡapeḡ têḡ lau kaiḡ dinaḡ, bu yom naḡ ḡac sêndôhônḡ, naḡ gitôm yist naḡ sêkêḡ sip bolom ḡalôm ma kôm gwelenḡ malô-malô e gêm bolom sambuc ahuc. ¹⁰ Tu Kilisi piḡ yac hoḡ dôḡ-ḡga, dec gakêḡ whiḡ bu mac oc akôc aneḡ yom dindec sa, ma atec yom bambalinḡ hoḡ. Ma asa naḡ bu lhac mac ahuc ma êḡsônḡ mac nem gauc, naḡ oc tap iḡ ndê

gwelenḡ dau ḡagêyô sa.

¹¹ O asidôwai, lau ḡatô sêḡḡolinḡ yom pi aô ma sêsôm bu aô gam mêtê ma gapuc yomsu sêsê ḡamlic ḡatô su-ḡga dôḡ. Anḡô su naḡ. Aô bu wapuc yomsu dau dôḡ, dec tu sake-ḡga lau Israel-ḡga naḡ sêsap yomsu dôḡ, naḡ sêkêḡ kisa aô? Ma aô bu wapuc yomsu dau dôḡ, dec yom naḡ yac ahoc asê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, naḡ dec oc wakôm nditôm yom ḡambwa. Yom pi Yisu ndê mbac ndu, naḡ gitôm hoc naḡ lau Israel-ḡga daêsam sêtiḡ gahi pi-ḡga. ¹² Oc ḡayham bu lau naḡ sêḡḡilí mac bu aḡkuc yomsu sêsê ḡamlic ḡatô su-ḡga, naḡ sêtim dandi ḡamlic sambuc kic-kic.

¹³ O aneḡ asidôwai. Anötô kêḡgalêm mac sa bu ambo atôm lau akiḡ yomsu-ḡga dom. Tigeḡ iḡ ndê galem dinaḡ kêḡ ḡasawa têḡ mac bu akôm sac tôm ḡalôm akwa kêḡḡilí mac dom. Mba! Anem akiḡ asidôwai ti aḡkuc mêtê atac whiḡ-ḡga. ¹⁴ Bu yomsu hoḡ sôc yomsu tigeḡ ḡapu, naḡ yêc bocdec bu, “*Am atac whiḡ lau meḡpaḡ am, gitôm am atac whiḡ daôm.*” ¹⁵ Magoc mac bu alic daôm sac-sac me awhê daôm kôc-kôc, dec lêḡ dinaḡ gitôm bu oc seḡ mac su andinaḡ.

Lêḡ nom-ḡga, ma Nalau Dabuḡ ndê lêḡ

¹⁶ Bocdinaḡ wasôm têḡ mac bu asa nem lêḡ tôm Nalau Dabuḡ gêm ḡolinḡ mac, dec oc tôm dom bu akôm mêtê ḡalôm akwa-ḡga ḡandô sa. ¹⁷ Bu mêtê naḡ mac nem ḡalôm akwa bu êḡḡilí mac bu akôm, ma mêtê naḡ Nalau tac whiḡ bu mac akôm, naḡ sêtôm dau dom. Nahu bu mac nem ḡalôm akwa ma Nalau Dabuḡ sic sinḡ têḡ dandi, tu bu sênem ḡolinḡ mac-ḡga. Tu dinaḡ-ḡga dec mac atôm dom bu akôm tôm mac daôm atac whiḡ. Mac oc aḡkuc ḡalôm akwa ndê ḡagôlinḡ, me Nalau Dabuḡ oc nem ḡolinḡ mac. ¹⁸ Magoc

Ŋalau bu nem gôlinj mac, dec mac ambo yomsu ŋapu tiyham dom.

¹⁹ Lau nanj ŋalôm akwa gêm gôlinj ŋac, nanj si mêtê sac-sac tôc dau yêc awê. Ŋac sêkôm mêtê mock-ainj-ŋga, mêtê ŋadômbwi, ma mêtê atac ŋagalac-ŋga. ²⁰ Ŋac sem akinj anötô tasanj, sêpec balô, sêkêj kisa lau, sêngilí sinj, tagatu gêj, ŋac lau atac ŋandê-ŋga, ma sêpo dau sa hôc gêlêc. Ŋac si lêj kôm lau sêlic dau sac-sac e sêwhê dau kôc. ²¹ Ŋac sem lêmunj lau ŋatô si gêj, ma êlêmé senj asam ti sênôm gêj ênjij ŋac-ŋga, ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau bocdinanj. Aô wakêj puc mac, tôm gakêj puc mac su, bu lau nanj sêsa lêj kainj dinanj, nanj oc sêwêkainj si mala yêc Anötô ndê gamenj undambê-ŋga dom andô.

²² Magoc lau nanj Ŋalau Dabunj gêm gôlinj ŋac, nanj sêsa lêj bocdec bu. Ŋac atac whinj lau, sêmbo ti atac ŋayham, ma sêsa si lêj ti yom malô, sêkôc si ŋalôm dôj pi lêj agwa-agwa honj, ŋac tawalô lau, sêkôm mêtê ŋayham enj, ma gwelenj bocke nanj sêsôm bu sêkôm, nanj sêkôm ŋandô sa. ²³ Ŋac sêtoc dau sa dom, ma sêtimêtê dau ŋapep. Mêtê kainj dinanj so yomsu danj dom. ²⁴ Ma yac lau nanj dati Yisu Kilisi ndê, nanj dahu mêtê atac ŋagalac-ŋga ti mêtê sac honj nanj menj akêj ŋalôm akwa, nanj sinj, tôm yac tac ŋalôm akwa ndu pi a gicso dau gi. ²⁵ Yac oc dandôc tanli tu Ŋalau Dabunj ndê gwelenj-ŋga, dec dakêj Ŋalau ti gôlinj yac nejj lêj honj. ²⁶ Datoc dauj sa dom, ma danem lêmunj asidôwai ti dali ŋac ŋalôm sa dom.

6

Lêj ŋayham ŋatô

¹ O asidôwai, mac bu anjalê bu mac nem danj kôm sac, dec mac lau nanj Ŋalau Dabunj gêm gwelenj ŋanja yêc nem ŋalôm, nanj anjahê bu anem inj sa. Akôm lêj malô enj têj inj, e inj nem dau kwi ma sa Pômdau

ndê lêj tiyham. Magoc ayob daôm bu létôm tap mac sa whinj dom. ² Dahôc asidôwai si ŋawapac dawhinj ŋac, ma ŋalêj dinanj yac oc dakôm Kilisi ndê yomsu atac whinj asidôwai-ŋga ŋandô sa. ³ Bu asa nanj toc dau sa bu inj ŋamalac tiwaê hôc gêlêc ndê asidôwai su, nanj kêsau dau. Inj ŋamalac waêmbe. ⁴ Anem dôhônj daôm nem lêj pi asidôwai ŋatô si lêj tu bu apo daôm sa-ŋga dom. Mba. Mac tigenj-tigenj akôm gwelenj bocke nanj Anötô kêj sip mac amam, nanj ŋapep enj, dec oc ti mac nem ŋahu apo daôm sa-ŋga. ⁵ Bu Anötô gic sam gwelenj ti sakinj tidau-tidau têj yac tigenj-tigenj bu dawêkainj, ma bocdinanj dakôc sa tôm ndi, ma dakôm ŋapep.

⁶ Asa nanj bu ndôc ŋamalac danj ŋapu tu êndôhônj Anötô ndê yom-ŋga, nanj goc êmwasiñ inj ndê kêdôhônjwaga dau ŋa gêj ŋayham-ŋayham ŋatô ndic ŋawaê.

Anötô oc kêj ŋagêyô têj lau êjkcuc ŋac si mêtê têtjêj

⁷ Akôc gauc ŋapep pi yom dindec. Mac atôm dom bu anjsau Anötô ma asinj gêj danj têj inj. Mba! Bu gêj ŋandô nanj datap sa yêc yac nejj ôm, nanj kêkuc gêj ŋawhê nanj dasô munj. ⁸ Am bu kôm mêtê êjkcuc lêj ŋalôm akwa-ŋga, nanj gitôm am sô gêj ŋawhê sac yêc ôm, ma am oc tap ŋandô sac sa. Am oc niñam tu ŋalôm akwa-ŋga. Magoc am bu kôm mêtê êjkcuc Ŋalau Dabunj ndê atac whinj, nanj gitôm am sô gêj ŋawhê ŋayham. Ma am oc tap ŋandô ŋayham sa bocdec bu, Ŋalau dau oc kêj am ndôc tamli ŋapanj.

⁹ Yac dakôm mêtê ŋayham dasinj su, ma lic ŋakam dom. Yac bu dahu sinj dom, dec oc datap ŋandô ŋayham sa tôm ŋandoc. ¹⁰ Tu dinanj-ŋga têm honj nanj Anötô kêj têj yac, nanj dakôm mêtê ŋayham têj lau honj. Ma dakôm hôc gêlêc têj lau sêkêj whinj Kilisi-ŋga.

Yac datiwakuc in gêḡ atu

¹¹ Alic yom ḡalhô atu-tu dindec naḡ aö dauḡ amanḡ gato têḡ mac.

¹² Lau naḡ sêkac mac bu asôc yomsu sêsê ḡamlic-ḡga ḡapu, naḡ sêkôm gêḡ dau ḡahu bu sêtec bu sêtap kisa sa tu Kilisi ndê a gicso-ḡga. ḡac atac whiḡ bu lau Israel-ḡga naḡ sêkêḡ whiḡ Kilisi dom, naḡ sêlic ḡac ḡayham. ¹³ Bu ḡac lau dau sêsôc yomsu sêsê ḡamlic-ḡga ḡapu su, magoc ḡac sêḡkuc Anötö ndê yomsu ḡatô hoḡ dom. ḡac sêkac mac bu aḡkuc yomsu sêsê ḡamlic-ḡga, tu bu sêtoc dau sa pi gêḡ naḡ sêkôm têḡ mac nem ḡamlic-ḡga ḡambwa.

¹⁴ Magoc aö oc watoc dauḡ sa pi gêḡ tigenḡ, naḡ gêḡ atu naḡ Pômdau Yisu Kilisi kôm têḡ ndoc in mbac ndu pi a gicso dau. Bu gêḡ dau gêm aö sa bu wahu mêtê ti lêḡ nom-ḡga hoḡ siḡ, tôm aö gac pi a gicso gi. Ma ḡalêḡ dinaḡ tôm aö dauḡ gambac ndu pi a gicso dau gawhiḡ. ¹⁵ Mac lau naḡ sêsê mac nem ḡamlic ḡatô su, ma mac lau naḡ sêsê mac dom, aḡyalê bu gêḡ dau in gêḡ ḡambwa. Gêḡ atu tigenḡ bocdec yêc, naḡ bu dati lau wakuc tu Yisu Kilisi-ḡga. ¹⁶ Pômdau ndê yom malô ti tawalô têḡ mac hoḡ naḡ aḡkuc ḡagôliḡ wakuc dindec. Mac atôm Anötö ndê lau Israel-ḡga wakuc.

¹⁷ Aö gatec bu ḡamalac daḡ kêḡ ḡawapac têḡ aö pi yom kaiḡ dindec tiyham. Lau sic aö ma sêkêḡ gôc daêsam têḡ aö tu kakuc Yisu-ḡga, naḡ whê aö sa bu in ndê ḡac akiḡ.

¹⁸ O aneḡ asidôwai. Mwasiḡ akêḡ yac neḡ Pômdau Yisu Kilisi puc mac gatôm dôḡ. Yomandô.

Pol ndê bapia têñ lau Epesas-ñga Yom whê bapia dindéc sa-ñga

Epesas in malac tiwaê dan yêc gameñ Esia-ñga, ma Luk to yom pi Pol ndê gwelen yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindéc têñ gôlôwac dabuñ malac Epesas-ñga têñ ndoc in ndôc gapocwalô ndôc malac Rom, ma gauc gêm bu in to bapia dau têñ lau Epesas-ñga tawasê dom, magoc gitôm bapia nan gic waê lau sêkêñ whin-ñga hon bu puc ñac dôñ.

Yêc lôcwha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasin ti ñaclai atu nan Anötö gic bata têñ lau sêkêñ whin-ñga, ma pi lêt nan in gauc gêm tidôn mun su bu pin gêt undambê-ñga ti gêt nom-ñga hon dôñ pitigen, ma kêt Yisu ti ñagôlôn (1:10). Yisu ndê gwelen gic lau Israel-ñga ma lau gameñ apa-ñga, nan ñawaê bocd-inan. Ñac hon sêtap Anötö ndê mwasin nem ñac si-ñga sa tu ñac si sêkêñ whin-ñga, gitôm mwasin ñambwa (2:8-10).

Yêc lôcwha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkêñ whin-ñga pi lêt ñayham tu sêsa-ñga, ma tu sêmbo sêwhin dandi-ñga, ma tu sêlhac ñannga ma sêndic sin têt Sadan-ñga.

Pol gic hu ndê bapia têt lau Epesas-ñga

¹ Aô Pol, nan gati Yisu Kilisi ndê ñaposel kêtuc Anötö ndê atac whin, gato bapia dindéc têt lau dabuñ malac Epesas-ñga, mac lau nan akêt whin Yisu Kilisi. ² Mwasin ti yom malô têt mac akêt Daman Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasin ñalôm-ñga nan datap sa tu Kilisi-ñga

³ Tampin Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi Damba, nan kêmwasin yac lau nan dakêt whin Kilisi, ña Ñalau Dabuñ ndê mwasin ñalôm-ñga tidau-tidau, nan ñahu yêc undambê. ⁴ Bu têt ndoc in kêt undambê ti nom su dom, nan in kêtalin yac sa gwanan su, bu pin yac dôñ danem damin Kilisi, ma bu dati lau dabuñ ma dambo in anjô-ñga ti neñ giso mbasi. In tac whin yac ndu andô, ⁵ dec kêtalin yac sa gwanan su, ma kêmasan lêt bu kôc yac sa dati in ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-ñga. Lêt dau kêtuc in ndê atac whin, ma in gêtic ñayham bu kôm ñandô sa, ⁶ tu bu yac dapo Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasin atu nan datap sa ñambwa, tu in ndê Atungac nan in atac whin kêtéc-ñga. ⁷ Yac lau nan dakêt whin Yisu Kilisi, nan Anötö suc yac neñ sac kwi ma gêmlihi yac neñ sac ñatôp, ña Kilisi ndê dac. Anötö in mwasin ti mwasin Ñadau, dec kôm gêt dau ñandô sa. ⁸ In ndê mwasin kêsâlê yac ahuc, ma kêt gauc ñayham-ñayham têt yac bu tanjalê in ti ndê yom-ñga. ⁹ Ma lêt nan Anötö gauc gêm tidôn mun su, ma gêtic ñayham bu Kilisi kôm ñandô sa, nan yêc sin dau têt têt ñamata-ñga andô e men, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têt yac. ¹⁰ Lêt dau bocdec. Anötö tac whin bu pin gêt undambê-ñga ti gêt nom-ñga hon dôñ sêsôc ñagôlôn tigen ñapu, ma ñagôlôn dau in Kilisi. Ma gêt dau oc ñandô sa têt ndoc nan Anötö kêtatin tidôn.

¹¹ Lêt hon nan Anötö gauc gêm tidôn, nan kôm ñandô sa kêtuc in dau ndê atac whin. Ma têt têt ñamata-ñga andô, in gauc gêm tidôn bu ênyalin yac lau nan ambo Israel si ton ñalôm nan sa, bu pin yac dôñ anem damin Kilisi. ¹² Anötö kôm gêt dau, bu yac lau nan ati lau ñamata-ñga bu akêt batan bu atap Anötö ndê mwasin nem yac si-ñga sa tu Kilisi-ñga, nan oc ambo

tu ampın in, ma tu apo in ndê waê sa-nga. ¹³ Ma mac flau gameŋ apa-nga bocdinaŋ. Anötö piŋ mac döŋ am damin Kilisi awhin yac lau Israel-nga, têt ndoc mac angô yom ŋandô ŋawaê ŋayham-nga, naŋ whê Anötö ndê lêt nem mac si-nga sa. Ma têt ndoc mac akêt whin, naŋ Anötö kêt ŋalau Dabuŋ naŋ in gic bata muŋ su, bu ti mac nem ŋadalô bu töt asê bu mac ati Kilisi ndê lau. ¹⁴ ŋalau dau, Anötö kêt têt yac gitôm gêt ŋandô mbêc, tu bu töt asê bu mwasiŋ hoŋ naŋ in gic bata bu dawêkaiŋ tinambu, naŋ oc datap sa yomandô. Anötö gêmlihi yac su dati in ndê, ma gêt dau ŋa-ŋandô yac oc datap sa têt bêt ŋambu-nga. Tu dinaŋ-nga tampiŋ Anötö ma dapo in ndê waê sa.

Pol ten mbec tu lau Epesas-nga

¹⁵ Aö gaŋgô ŋawaê bu mac akêt whin Pômdau Yisu Kilisi ŋaŋga, ma atac whin lau dabuŋ hoŋ. Ma tu dinaŋ-nga dec, ¹⁶ aö gateŋ mbec ma gam danŋe Anötö tu mac-nga tôm bêt hoŋ. ¹⁷ Yêc aneŋ mbec hoŋ ŋalôm, aö gateŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ŋawasi ŋadau Anötö, bu in ndê ŋalau kêt gauc ŋayham têt mac, ma whê Anötö ndê yom sa têt mac e aŋyalê in tidôŋ andô. ¹⁸ Ma aö gateŋ whin bu Anötö whê mac nem gauc sa e aŋyalê sôc ŋalôm ndi, mwasiŋ ti ŋawasi atu naŋ in kêgalêm mac sa bu awêkaiŋ awhin in ndê lau dabuŋ hoŋ, naŋ mac tamkwê ambo. ¹⁹ Ma aö gateŋ mbec bu mac aŋyalê Anötö ndê ŋaclai naŋ hôc gêlêc ŋaclai hoŋ su, naŋ in kêt bu nem yac lau dakêt whin-nga sa. Anötö ndê ŋaclai atu tigeŋ dinaŋ, ²⁰ uŋ Kilisi sa akêt lau batê-nga, ma kêt in ndöc in dau amba andô-nga yêc undambê. ²¹ Ma Kilisi ndöc Anötö ndê andô-nga, dec hôc gêlêc kiŋ ti gôliŋwaga ma ŋaclai ti ŋaŋga hoŋ naŋ sêmbo undambê me sêmbo nom, ma in hôc gêlêc

ŋaê ti waê hoŋ naŋ sêtoc sa têt têt kwahic dec-nga ma têt têt ŋambu-nga bocdinaŋ. ²² Ma Anötö kêt gêt hoŋ sêsôc Kilisi gahi ŋapu, ma kêyalin in sa ti gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôn bu nem gôliŋ gêt hoŋ. ²³ Gôlôwac dabuŋ dau ti Kilisi ndê ŋandô. Ma Kilisi ndê mwasiŋ ti ŋaclai naŋ gêm gameŋ hoŋ ahuc, naŋ kêsalê gôlôwac dabuŋ ahuc.

2

Kilisi ti yac neŋ dandöc tanli ŋahu

¹ Muŋ-nga, mac akêt whin Kilisi su dom, naŋ mac atôm lau batê yêc Anötö aŋgô-nga, bu mac asa lêt giso ma akôm sac ŋapaŋ. ² Mac asa nem lêt dinaŋ aŋkuc lau nom-nga si mêtê sac, ma Sadaŋ, naŋ gêm gôliŋ in ndê gameŋ yêc umbon ŋasawa, naŋ ti mac nem ŋadau. Ma kwahic dec in kôm gwelen ŋapaŋ, mbo lau naŋ danŋapêc têt Anötö, naŋ ŋalôm. ³ Muŋ-nga, yac hoŋ dasa lêt danŋapêc-nga dawhin ŋac. Ma mêtê atac ŋagalac-nga ti gauc sac-sac hoŋ naŋ meŋ akêt ŋalôm akwa, naŋ yac dakôm su. Tu dinaŋ-nga yac tac waê bu datap Anötö ndê atac ŋandê sa tôm ŋac lau dinaŋ. ⁴ Magoc Anötö in Tawalô ŋadau ma tac whin yac ndu andô, ma tu dinaŋ-nga dec, ⁵ in kêmwasiŋ yac ma gêm yac si. Mwasiŋ dau in kêt têt yac ŋambwa eŋ. Têt ndoc dinaŋ yac gacgeŋ dambo datôm lau batê tu yac neŋ sac-nga, magoc in kêmasaŋ lêt tu suc yac neŋ sac dau kwi-nga ma piŋ yac döŋ danem damin Kilisi, ma ŋalêt dinaŋ kwahic dec dambo tanli ŋandô dawhin Kilisi. ⁶ Anötö uŋ Yisu Kilisi sa ma kêt in ndöc undambê, ma tu in piŋ yac döŋ tam damin Kilisi-nga, dec tôm in uŋ yac sa ma kêt yac dandöc undambê dawhin Kilisi bocdinaŋ. ⁷ In kôm gêt hoŋ dinaŋ ŋahu bu in tac whin bu töt mwasiŋ atu naŋ in kêt têt yac tu Yisu Kilisi-nga, naŋ asê tiawê têt lau hoŋ têt têt

hoŋ naŋ oc meŋ sa. Mwasinŋ atu dau hôc gêlêc gêŋ hoŋ su. ⁸ Bu Anötö gêm yac si naŋ ŋahu andô inŋ ndê mwasinŋ naŋ kênŋ ŋambwa têtŋ yac, ma datap sa tu yac neŋ dakêŋ whinŋ-ŋga. Ma yac neŋ dakêŋ whinŋ ŋahu yêc yac-ŋga dom, magoc ŋahu yêc Anötö ndê mwasinŋ. ⁹ Inŋ gêm yac si tu yac neŋ gwelenŋ ŋayham danŋ-ŋga dom. Tu dinanŋ-ŋga ŋalêŋ mba bu ŋamalac danŋ toc dau sa. ¹⁰ Bu Anötö dau ndê gwelenŋ piŋ yac dôŋ tam daminŋ Kilisi, ma kôm yac dati lau wakuc bu dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau naŋ inŋ kêmasanŋ gwananŋ su tu bu dakôm-ŋga.

Kilisi piŋ lau hoŋ dôŋ

¹¹ Kwahic dec mac lau apa naŋ dinamî sêkôc mac yêc Israel-ŋga si toŋ ŋalôm dom, naŋ atap Anötö ndê mwasinŋ atu sa su. Bocdinaŋ aô bu wandac mac bu gauc nem lêŋ naŋ mac ambo muŋ-ŋga lê. Lau Israel-ŋga naŋ sêŋkuc ŋpwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga, naŋ sêpu mac ma sêsam mac bu lau sambuc, ŋahu bu mac anŋkuc pwac dinanŋ dom. Pwac dau hêganôŋ ŋamlic ŋambwa, ma inŋ gêŋ naŋ ŋamalac amba ŋambwa kôm. ¹² Gauc nem bu têtŋ ndoc dinanŋ mac awêkainŋ gêŋ danŋ awhinŋ Anötö ndê lau Israel-ŋga dom. Pwac hoŋ naŋ Anötö kêmatinŋ whinŋ lau Israel-ŋga tu êmwasinŋ ŋac-ŋga, naŋ ŋadanŋ gic mac ŋawaê dom. Mac akêŋ batam ŋandô ŋayham naŋ Anötö gic bata têtŋ lau Israel-ŋga, naŋ danŋ dom, ma gacgeŋ ambo ahê A nôtô dau. Tu dinanŋ-ŋga mac ambo ahê Kilisi dau whinŋ. ¹³ Magoc mac lau naŋ muŋ-ŋga ambo ahê Anötö, kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê lau. Anötö kêmasanŋ lêŋ bu mac atigasuc inŋ, tu dac naŋ Kilisi kêc sinŋ-ŋga.

¹⁴ Bu kwahic dec yac lau hoŋ datap yom malô sa su tu Kilisi-ŋga. Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga ma lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm tunbôm atu kalhac ŋac ŋalhu ma whê ŋac kôc. Magoc Kilisi seŋ tunbôm dau

su ginŋa, ma kêŋ lau toŋ lu dau sêpitigeŋ. ¹⁵ Tunbôm dau inŋ lau Israel-ŋga si yomsu, ma têtŋ ndoc Kilisi mbac ndu, naŋ inŋ kêmasanŋ seŋ wakuc tu lau sêtigasuc Anötö-ŋga, naŋ hôc gêlêc yomsu ti ŋa-ŋagôlinŋ hoŋ su. Inŋ kôm gêŋ dau bu hê wamba toŋ lu dau e sêti toŋ wakuc ma toŋ tigeŋ tu ŋac si sêkêŋ whinŋ inŋ-ŋga. ¹⁶ Ma toŋ lu naŋ inŋ kênŋ pitigeŋ, naŋ inŋ mbac ndu pi a gicso dau, bu hê wamba toŋ tigeŋ dinanŋ têtŋ Anötö. Ma ŋac si mêtê sêkêŋ kisa dandi-ŋga, naŋ inŋ gic ndu pi a gicso dau whinŋ. ¹⁷ Bocdinaŋ Kilisi meŋ ma kênŋ ŋawaê ŋayham yom malô-ŋga têtŋ mac lau apa naŋ ambo ahê Anötö, ma têtŋ yac lau Israel-ŋga naŋ ambo ahê inŋ dom. ¹⁸ Ma ŋalau tigeŋ wê yac lau Israel-ŋga ti mac lau apa hoŋ datigasuc Damanŋ Anötö, tu gwelenŋ naŋ Kilisi kôm-ŋga.

¹⁹ Tu dinanŋ-ŋga dec Anötö gêlic mac atôm lau apa tiyham dom. Magoc mac ati inŋ ndê lau solop, ma lau dabuŋ, awhinŋ yac lau Israel-ŋga. Yac hoŋ datôm andu tigeŋ naŋ inŋ bu kwê sa. ²⁰ Yêc andu dau lau propet ti aposel sêtôm danŋ ti lêlôm, ma Yisu Kilisi dau gitôm andu ŋa-alhô. ²¹ Ma Anötö piŋ yac hoŋ dôŋ tam daminŋ Kilisi, datôm andu ŋa-gêŋ lêlôm hoŋ, naŋ inŋ gic dôŋ pi sac alhô ma danŋ ti lêlôm. Ma inŋ gêm gwelenŋ bu ndic têtŋ andu dau tiatu ŋapanŋ e ti lôm dabuŋ atu tu Pômdau-ŋga. ²² Yom dau hêganôŋ mac lau apa awhinŋ. Anötö piŋ mac dôŋ awhinŋ yac lau Israel-ŋga tam daminŋ Kilisi, ma datôm andu naŋ Anötö ndê ŋalau ndôc ŋalôm.

3

Pol gêm akinŋ lau apa

¹ ŋalêŋ dinanŋ Anötö kêmwasinŋ mac lau apa, ma tu dinanŋ-ŋga dec aô Pol, gati Yisu Kilisi ndê ŋgac gapocwalô-ŋga tu wanem gwelenŋ ma wanem mac sa bu atap mwasinŋ

dau sa. ² Mac anğô ñawaê su, pi lêñ nan Anötö kêmasan tu bu êmwasiñ mac lau gameñ apa-nga, dec kêyalin aö sa bu wahoc yom dau asê têt mac. ³ Bu yom pi Anötö ndê lêñ nem lau si-nga, nan mun-nga yêc siñ dau, nan in hoc asê têt aö. Aö gato bapia ñalhô apê têt mac pi gêt dau su. ⁴ Ma bapia nan kwahic dec gato, nan bu whê nem gauc sa pi Kilisi ndê gwelen nan ñahu yêc siñ dau, nan Anötö hoc asê têt aö. ⁵ Yom pi Kilisi dau in tiawê têt lau ñamata-nga dom. Magoc kwahic dec Ñalau Dabuñ hoc asê têt Anötö ndê aposel dabuñ ma têt lau propet. ⁶ Ma yom nan mun-nga yêc siñ dau nan bocdec bu, mwasiñ ñayham hon nan Anötö gic bata bu kêt têt yac, nan mac lau apa awêkain awhin yac lau Israel-nga, ma yac hon dati ton tigen. Asa nan kêt whin Yisu Kilisi, nan oc tap mwasiñ dau sa, tòm ñawaê ñayham whê sa têt yac.

⁷ Anötö kêmwasiñ aö ma puc aö dön ña in ndê ñaclai atu, ma bocdinañ dec gati in ndê ngac akin bu wahoc ñawaê ñayham dau asê. ⁸ Aö gati Anötö ndê lau dabuñ hon si ngac ñambu-nga, tigen in kêmwasiñ ma kêkin aö bu wahoc ñawaê ñayham asê têt mac lau apa, pi mwasiñ atu nan datap sa yêc Kilisi. Mwasiñ dau atu andô, ñahu sip ñalôm gi ma pi lolôc gi, ma hóc gêlêc ñamalac si gauc atu-tu hon. ⁹ Ma in kêkin aö bu wawhê lau hon si gauc sa pi Anötö ndê lêñ nem lau si-nga, nan têt hic baliñ su yêc siñ dau yêc Anötö nan kêt undambê ti nom ma gêt hon. ¹⁰ Magoc kwahic dec Anötö tac whin bu ñaclai ti gôlin hon nan sêmbo undambê ma sêmbo umbon ñasawa, nan oc sêñyalê in ndê gauc atu-tu. In pin lau apa ma lau Israel-nga dön sêti gôlôwac dabuñ tigen, ma lêñ dinañ tôc in ndê gauc asê tiawê. ¹¹ Lêñ dau in gauc gêm tidôn mun su, ma kwahic

dec yac neñ Pômdau Yisu Kilisi kôm ñandô sa.

¹² Tu dakêt whin ti dasap Kilisi dön-nga, dec gêt dan kalhac yac ahuc bu datêt Anötö dandi-nga dom, ma datigasuc in ti atac pa su. ¹³ Bocdinañ aö waten mac bu ahêgo daôm dom tu ñawapac hon nan gahôc tu mac-nga, bu gahôc tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö anğô-nga.

Pol ten mbec tu lau Epesas-nga

¹⁴⁻¹⁵ Tu gêt hon dinañ-nga, dec aö gapôn handuc têt Damañ Anötö, nan gêlic ñayham bu hê ndê ñaê pi lau undambê ti nom-nga hon nan sêkêt whin Kilisi, ma sam ñac bu in ndê balêkoc. ¹⁶ Ma aö gaten Mwasiñ Ñadau Anötö, bu kêt ndê Ñalau sip nem ñalôm, bu puc mac dön ña in ndê ñaclai atu. ¹⁷ Ma gaten in bu kêt Kilisi ndêc nem ñalôm tu mac nem akêt whin-nga. Ma mêtê atac whin-nga puc mac dön bu alhac ñanğa, tòm a nan ñawakac gacgen sip nom ñalôm gi. ¹⁸⁻¹⁹ Kilisi ndê atac whin yac in gêt atu andô, nan tòm dom bu danem dôhôn, ma ñahu hóc gêlêc gauc nom-nga hon su. Magoc aö gaten Anötö bu kêt ñaclai ti gauc têt mac bu anyalê Kilisi ndê atac whin, awhin lau dabuñ hon. Aö gaten mbec pi gêt hon dinañ, tu bu mac ati lau gwalam akwa akêt whin-nga nan Anötö ti ndê mwasiñ ti ñawasi ma ñaclai atu nem mac hon ahuc.

²⁰ Anötö ndê ñaclai, nan gêm gwelen yêc yac neñ ñalôm, nan ñaclai atu andô. Yac datôm dom bu gauc nem me daten gêt dan, nan in ndê ñaclai oc tòm dom bu kôm ñandô sa ñagahô en. ²¹ Tu dinañ-nga yac lau nan dambo gôlôwac dabuñ ñalôm, ma yac neñ wakuc hon nan bu sêñkuc yac, nan dahoc Anötö ndê waê asê tu Yisu Kilisi-nga, tòm têt hon ndi. Yomandô.

4

Yac gôlôwac dabuŋ dapiŋ daun dônŋ dati Kilisi ndê ñandô

¹ Nalêŋ dinaŋ Anötö tac whiŋ mac ma kêgalêm mac sa bu ati iŋ ndê lau dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec aô, naŋ gati Pômdau ndê ñgac gapocwalô-ŋga, wanŋilî mac bu asa nem lêŋ gitêŋ ti dabuŋ, aŋkuc iŋ ndê galem dau. ² Akôm nem gêŋ hoŋ ti aŋgwinîŋ daôm, ma ti lêŋ malô. Akôc nem ñalôm dônŋ, ma giso bocke naŋ asidôwai bu sêkôm têŋ mac, naŋ asuc kwi ma akôc ñac sa bu atôc nem mêtê atac whiŋ-ŋga asê. ³ Ayob bu gêŋ daŋ seŋ Nalau Dabuŋ ndê gwelenŋ piŋ mac dônŋ-ŋga su dom. Ma bocdinaŋ iŋ ndê yom malô oc piŋ mac hoŋ dônŋ bu ambo ti nem ñalôm tigenŋ. ⁴ Yac dati Kilisi ndê ñandô tigenŋ, ma Nalau tigenŋ mbo yac tigenŋ-tigenŋ neŋ ñalôm. Ma tu Anötö kêgalêm mac sa awhiŋ yac-ŋga, dec yac hoŋ taŋkwê mwasiŋ atu tigenŋ. ⁵ Tam akiŋ Pômdau tigenŋ, dakêŋ whiŋ yom ñandô tigenŋ, ma busaŋgu tigenŋ piŋ yac hoŋ dônŋ tam damiŋ Yisu Kilisi. ⁶ Anötö tigenŋ ti yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga hoŋ Damaŋ, ma iŋ gêm gôliŋ yac. Iŋ mbo yac hoŋ ñalôm, ma puc yac dônŋ bu dakôm iŋ ndê gwelenŋ.

Kilisi kêmwasiŋ yac tu bu dapo gôlôwac dabuŋ sa-ŋga

⁷ Ma Anötö kêmwasiŋ yac tigenŋ-tigenŋ ña mwasiŋ ñalôm-ŋga tidau-tidau, tôm Kilisi gic sam têŋ yac ñambwa. ⁸ Tôm Anötö ndê yom daŋ, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Iŋ ku ndê ñacyo dulu ma wê ñac gitôm lau gapocwalô-ŋga, goc pi lôlôc gi ma kêmwasiŋ lau ña gêŋ ñayham-ñayham, naŋ kêŋ têŋ ñac ñambwa. [BW 68:18]

⁹ Yom dau sôm bu iŋ pi lôlôc gi, dec whê sa bu iŋ sip nom meŋ muŋ. ¹⁰ Ma iŋ ñgac tigenŋ dinaŋ, naŋ sip nom meŋ, naŋ mbu pi lôlôc

gi mbo gameŋ ñamata-ŋga andô yêc undambê, tu bu nem gôliŋ gêŋ hoŋ ma êmwasiŋ iŋ ndê lau hoŋ êŋlêc.

¹¹ Ma bocdinaŋ iŋ kêyaliŋ iŋ ndê lau ñatô sa sêti aposel, iŋ ñatô sêti propet, ñatô sêti lau aheŋ-ŋga, ñatô sêti ñacsakiŋ, ma ñatô bu sêndôhônŋ Anötö ndê mêtê. ¹² Iŋ kêmwasiŋ ti kêyaliŋ ñac sa bu sêndôhônŋ ma sêpuc Anötö ndê lau dabuŋ dônŋ e ñac hoŋ sêkôm sakiŋ tidau-tidau tu bu sêpo gôlôwac dabuŋ, naŋ sêti Kilisi ndê ñandô, naŋ sa-ŋga. ¹³ Ma yac hoŋ dakôm neŋ sakiŋ tidau-tidau e yac neŋ dakêŋ whiŋ ti gauc taŋyalê Anötö ndê Atu-ŋga êŋsôwec tiatu ma piŋ yac hoŋ dônŋ pitigenŋ. Ma ñalêŋ dinaŋ yac oc dati lau gwalam akwa dakêŋ whiŋ-ŋga ma dasa neŋ lêŋ gitêŋ eŋ tôm Kilisi dau.

¹⁴ Ma bocdinaŋ yac oc dambo datôm balêkoc tiyham dom. Ma lau naŋ sêndôhônŋ yom tasanŋ ma sêŋsalê lêŋ bu sêtim yac ma sêkôm yac neŋ dakêŋ whiŋ tisac, naŋ oc sêtôm dom bu sêkôm yac atac lulu tôm gakoc naŋ mbu kêyôc, me agatê naŋ gwêc ñamponŋ kêŋiŋ gi ma meŋ. ¹⁵ Magoc yac oc dati lau naŋ dalhac ñaŋga ma dasap yom ñandô ti mêtê atac whiŋ-ŋga dônŋ eŋ. Ma dakôm gêŋ hoŋ datôm lau gwalam akwa naŋ dasap yac neŋ ñagôlônŋ tigenŋ, naŋ Kilisi dônŋ. ¹⁶ Bu iŋ dau piŋ yac hoŋ dônŋ dati iŋ ndê ñandô, ma kêmwasiŋ yac tigenŋ-tigenŋ tu bu danem akiŋ asidôwai-ŋga ma dasap mêtê atac whiŋ-ŋga dônŋ. Ma ñalêŋ dinaŋ gôlôwac dabuŋ oc êŋsôwec tiatu-tiatu ndi.

Dasa neŋ lêŋ tiwakuc

¹⁷ Tu dinaŋ-ŋga dec aô bu wasôm yom têŋ mac wanem Pômdau aŋgô, ma wakac mac bu ambu atêŋ lêŋ akwa tiyham dom. Ambo atôm lau naŋ dangasuŋ sambuc ñawaê ñayham ma sêsap gauc ti lêŋ ñandô mba-ŋga dônŋ ñapaŋ, naŋ dom. ¹⁸ Nâsec kôm ñac si gauc ahuc. Ma sêsa lêŋ gauc mbasi-ŋga tu ñac si

ñalôm ñadandi-nga, dec kalhac ñac ahuc bu sêtap Anötö ndê lêñ sêndôc tali-nga sa dom. ¹⁹ Ñac maya dau dañ dom, ma sêkêñ dau sambuc têtñ lêñ ñalôm ñagalac-nga. Ñac si ñalôm kac ñac bu sêkôm mêtê ñadômbwi tidau-tidau ñapañ, ma ñac atac whiñ awa ti wapa hôc gêlêc.

²⁰ Magoc têtñ ndoc mac aᅅgô ñawaê ñayham pi Kilisi, nañ sêndôhôn mac bu asa lêñ kaiñ dinañ dom. ²¹ Mac aᅅgô yom pi Yisu ma akêñ whiñ in, ma sêndôhôn mac sêñkuc yom ñandô nañ ñahu yêc in. ²² Sêndôhôn mac su bu ahu lêñ ñalôm akwa-nga nañ muñ-nga asa ambo, nañ siñ. Bu lêñ dau kêgîlî mac bu asa lêñ tasan ñalôm ñagalac-nga, nañ kôm mac nem lêñ ambo-nga tisac, ma ac waê bu andiñam. ²³ Ma sêndôhôn mac bu aᅅkuc gauc wakuc nañ Anötö ndê Ñalau kêtñ sip nem ñalôm, dec asa nem lêñ tiwakuc. ²⁴ Asa lêñ ñalôm wakuc-nga tôm mac asôc nem ñakwê wakuc sa. Anötö dau kêtñ ñalôm wakuc têtñ yac, nañ in kêmasan tu bu datôm in dau, ma taᅅkuc in ndê yom ñandô ti dasa neñ lêñ dabuñ ma gitêtñ eñ.

²⁵ Tu dinañ-nga ahu yom tasan hoñ siñ, ma asôm yom ñandô eñ awhiñ daôm. Bu yac hoñ dambo datôm Kilisi ndê ñandô tigen, ma yac bu taᅅsau neñ asidôwai, dec oc señ yac neñ lêñ dapiñ dauñ dôñ-nga popoc. ²⁶ Mac bu atac ñandê, nañ ayob daôm bu akôm sac dom. Yom atac ñandê-nga bu lhac mac ñasawa, nañ amasan têtñ acsalô dau dinañ, muñ su nañ ac ndi sip. ²⁷ Akêñ ñasawa têtñ Sadañ bu êntôm mac dom. ²⁸ Am asa nañ gêm kañ gêtñ, nañ hu siñ ma kôm gwelen ñayham ña amam bu nem daôm sa, ma nem lau nañ sêpônda dau, nañ sa sêwhiñ.

²⁹ Ayob nem whamsuñ têtñ yom sac-sac hoñ. Asôm yom ñayham eñ, nañ tôm bu nem asidôwai sa ma puc ñac dôñ, ma mac nem yom oc

êmwasin lau nañ sêᅅgô. ³⁰ Ayob daôm bu asa lêñ gitêtñ ti dabuñ eñ, bu akêñ ñawapac têtñ Ñalau Dabuñ dom. Bu Anötö kêtñ ndê Ñalau dau têtñ mac ti nem ñadalô, bu têtñ asê bu mac ati in ndê, ma bu wê mac asa nem lêñ gitêtñ ti dabuñ eñ, e in kôt mac sa têtñ bêc ñambu-nga, awhiñ lau hoñ nañ in gêmlihi ñac su sêti in ndê. ³¹ Yom dalic dauñ sac-nga, yom atac ñandê-nga, mêtê dali dauñ sa ti dasôm dauñ-nga, ma yom datigasec lau-nga, mêtê kaiñ dinañ hoñ nañ ahu siñ sambuc. ³² Ma ambo ti atac whiñ nem asidôwai hoñ, ma tamwalô ñac ti anem ñac sa. Ma asuc sac nañ asidôwai bu sêkôm têtñ mac, nañ kwi, tôm Anötö suc mac nem sac kwi tu Kilisi-nga.

5

¹ Bocdinañ asa nem lêñ aᅅkuc Anötö ndê, atôm in ndê balêkoc atac whiñ-nga. ² Ma asa nem lêñ ti atac whiñ asidôwai hoñ, tôm Kilisi tac whiñ yac ma kêtñ dau sambuc ti da tu yac-nga, nañ Anötö gêlic gitôm da ñamalu ñayham.

³ Ayob daôm bu mêtê kaiñ bocdec dañ yêc mac ñasawa dom. Mêtê mockaiñ-nga, mêtê ñadômbwi tidau-tidau ma lau si mêtê sêpo awa ti wapa sa tu dau-nga. Bu lêñ bocdinañ gic lau nañ sêti Anötö ndê lau dabuñ, nañ ñawaê dom. ⁴ Ma yom sac-sac ti yom gauc mbasi-nga ma yom mayañ-nga bocdinañ gic waê lau dabuñ dom. Magoc yom danem danje Anötö ti danem danje yac neñ asidôwai-nga dec gic yac ñawaê solop. ⁵ Bu mac aᅅyalê pi ñandô bu Anötö oc kôt lau kaiñ bocdec sa dom. Lau mockaiñ-nga, lau nañ sêsa lêñ ñadômbwi, ma lau nañ sêkêtñ awa ti wapa nom-nga kalhac si gauc ñamata ñapañ, nañ gitôm ñac sem akiñ anötöi gwam. Lau nañ sêsa lêñ kaiñ dinañ, nañ oc sêwêkaiñ si mala yêc Kilisi

ma Anötö ndê gameŋ undambê-nga dom andô. ⁶ Ayob daôm bu lau tasan si yom ŋambwa-ŋambwa êŋsau mac pi lêŋ sac-sac dinaŋ dom. Anjalê ŋapep bu lau dangapêc nan sêsa lêŋ sac-nga, nan oc sêtap Anötö ndê atac ŋandê sa. ⁷ Tu dinaŋ-nga andic sôŋ daôm awhiŋ ŋac dom.

⁸ Bu muŋ-nga mac asa lêŋ ŋasec-nga, magoc kwahic dec mac akêŋ whiŋ Pômdau dec ati balêkoc gameŋ ŋawê-nga. Bocdinaŋ asa lêŋ ŋawê-nga eŋ andic ŋawaê. ⁹ Ma lêŋ ŋawê-nga ŋa-ŋandô bocdec, dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau, dasa lêŋ gitêŋ, ma dasap yom ŋandô dôŋ. ¹⁰ Bocdinaŋ akôc gauc pi mêtê bocke nan gic Pômdau tandô ŋayham. ¹¹ Andic ahê lau nan sêsap mêtê ŋasec-nga, nan ŋandô ŋayham mbasi, nan dôŋ. Asa lêŋ ŋawê-nga eŋ, tu bu atôc asê tiawê bu ŋac si mêtê dau iŋ sac sambuc. ¹² Bu mêtê nan lau sac sêkôm sêsiniŋ-sêsiŋ sêmbo, nan bu dasôm yom pi, dec oc kêŋ maya yac atu andô. ¹³ Magoc Anötö ndê ŋawê pô gêŋ hoŋ dinaŋ, ma tôc gêŋ nan yêc siŋ dau, nan ŋahu asê tiawê. ¹⁴ Tu dinaŋ-nga sêsôm yom gôliŋ dan pi ŋamalac nan sap mêtê sac dôŋ ŋapan, nan yêc bocdec bu, “Am ŋac nan yêc bêc yêc, tampo sa ma tisa! Tisa akêŋ lau batê-nga, ma Kilisi ndê ŋawê pô am.”

¹⁵ Bocdinaŋ dec ayob daôm bu asa lêŋ gauc mbasi-nga dom, magoc asa nem lêŋ ti gauc eŋ. ¹⁶ Akôc gauc bu akôm mêtê ŋayham eŋ, tôm nem têm ambo tamli-nga hoŋ, bu yac dambo têm sac-nga ŋalôm. ¹⁷ Tu dinaŋ-nga ambo ti nem gauc ŋawa ma anjalê lêŋ nan Pômdau tac whiŋ bu dakôm-nga. ¹⁸ Anôm gêŋ êŋiŋ mac-nga dom, bu lau nan sêsa lêŋ dinaŋ sêŋyain dau ti si gêŋ hoŋ. Magoc akêŋ nem ŋalôm sambuc têtŋ Ŋalau Dabuŋ bu nem mac ahuc. ¹⁹ Ma bocdinaŋ asôm yom ŋayham-ŋayham têtŋ daôm tu apuc daôm dôŋ-

nga, tôm mac atap sa yêc Buku Wê-nga ti Wê Dabuŋ ma wê nan Ŋalau dau kêŋ têtŋ mac. Anem wê, ma gauc nem wê tu ampiŋ Pômdau-nga yêc nem ŋalôm tôm bêc hoŋ. ²⁰ Ma gêŋ hoŋ nan Damaŋ Anötö kêŋ têtŋ mac, nan anem danŋe iŋ ŋapan, tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-nga. ²¹ Asôc nem asidôwai ŋapu tu bu atôc asê bu mac atoc Kilisi sa-nga.

Pol to yom pi lauwhê ma ŋac

²² Mac lauwhê tigen-tigen asôc nem ŋgaci ŋapu tôm asôc Pômdau dau ŋapu. ²³ Ŋahu bu laungac sêti lauwhê si ŋagôlôn, ŋalêŋ tigen tôm Kilisi ti gôlôwac dabuŋ nan iŋ gêm ŋac si ma sêti iŋ ndê ŋandô, nan si ŋagôlôn. ²⁴ Bocdinaŋ tôm gôlôwac dabuŋ sêsôc Kilisi ŋapu, dec mac lauwhê asôc nem ŋgaci ŋapu tu gêŋ hoŋ-nga. ²⁵ Ma mac laungac, atac whiŋ nem awhêi, ŋalêŋ tigen tôm Kilisi tac whiŋ gôlôwac dabuŋ dec kêc ndê dac siŋ ma mbac ndu tu ŋac-nga. ²⁶ Iŋ kôm gêŋ dau tu bu êŋgwasiniŋ ŋac si sac hoŋ su e sêti lau dabuŋ, ma busanŋu ti Anötö ndê yom kôm gêŋ dau ŋandô sa. ²⁷ Ma iŋ bu kêŋ gôlôwac dabuŋ sêlhac iŋ anŋô-nga tôm lau dabuŋ ti ŋawasi atu, nan giso me mêtê sac me yom dan yêc ŋac-nga dom. ²⁸ Ŋalêŋ tigen dinaŋ mac laungac atac whiŋ nem lauwhê andic ŋawaê. Atac whiŋ ŋac tôm mac atac whiŋ daôm nem ŋamlic. Asa nan tac whiŋ ndê awhê, nan gitôm iŋ atac whiŋ dau. ²⁹⁻³⁰ Bu ŋamalac dan oc tec iŋ dau ndê ŋamlic dom, magoc yob ti gêm yaom ŋapep tôm Kilisi kôm têtŋ yac lau nan dati iŋ ndê ŋandô, nan gôlôwac dabuŋ. ³¹ Anötö sôm yom pi lauwhê ma ŋgac, tôm sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaŋ-nga dec ŋgac dan oc hu damba lu dinda siŋ, ma sap iŋ nawhê dôŋ, ma iŋlu sêti gêŋ tigen. *[Gen 2:24]*

³² Yom pi lauwhê ma ŋgac, aô gam dôhôn whiŋ yom pi Kilisi ma

gôlôwac dabuñ, ma yom dau njahu sip njalôm gi. ³³ Magoc aô wasôm têtj mac launjac tigen-tigenj, bu atac whin nem awhêi tôm mac atac whin daôm. Ma mac lauwhe hoñ atoc nem njacisa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom njatô

¹ Mac balêkoc, danjam wambu dinam ti damami tu Pômdau-nja, bu lêtj dau in lêtj gitêtj. ² Bu Anötö ndê yomsu nanj sôm bu, “*Toc damam lu dinam sa,*” nanj yomsu njamata-nja nanj Anötö gic bata yom danj whin bocdec bu, ³ “*Kôm bocdinañ, dec aô wanem mbec am nem lêtj hoñ, ma wandic têtju nem têtj mbo tamli yêc nom-nja.*”

⁴ Mac dambai, ayob daôm bu akôm nem balêkoc atac njandê dom. Magoc tôm têtj hoñ nanj sêmbo sêwhin mac, nanj andôhônj ti anem la njac njalêtj solop nanj gic Pômdau ndê lau njawaê, e sêtiatu.

Lau akiñ ma njadaui si yom

⁵ Mac lau akiñ, danjam wambu nem njadaui nom-nja, ma atoc njac sa ti asôc njac njapu njapep. Akôm ti nem njalôm sambuc, tôm mac am akiñ Kilisi dau. ⁶⁻⁷ Ma gauc nem bu akôm tu bu nem njadaui sêlic mac njayham-nja njambwa lec dom. Mba. Mac nem njadaui bu sêmbo sêwhin mac, me sêmbo dom, magoc anem akiñ njapep enj. Anem akiñ njac ti nem njalôm sambuc, bu Anötö tac whin bu mac akôm bocdinañ. Akôm tôm mac am akiñ Kilisi dau, ma tôm mac am akiñ lau nom-nja tawasê dom. ⁸ Bu mac anyalê su, bu lau hoñ oc sêtap si njagêyô sa yêc Pômdau, tu gêtj njayham bocke nanj sêkôm-nja. Lau nanj sem akiñ njadaui, ma lau nanj sêkôm gwelenj tu dau-nja, nanj sêwhinj.

⁹ Ma mac njadaui, ayob nem lau akiñ njalêtj njayham enj. Asôm yom matôc-nja tu bu akac nem lau akiñ

tu sêkôm gwelenj-nja, nanj dom. Bu mac anyalê su bu Pômdau, nanj ti mac nem njadaui ma njac si njadaui whin, nanj mbo undambê, ma in oc toc njamalac danj sa hôc gêlêc danj dom, in oc êñsahê yac hoñ njac saê tigenj.

Dandic sinj ti Anötö ndê njac lai

¹⁰ Aneñ yom njambu-nja bocdec. Tamkwê Pômdau ti ndê njac lai atu bu puc mac dôñ alhac njanga. ¹¹ Asôc Anötö ndê wapa sinj-nja hoñ sa, dec oc tôm bu mac alhac njanga ma aku Sadanj ndê lêtj tasanj ti saê hoñ dulu. ¹² Bu yac lau dakêtj whin-nja neñ njacyo dec njamalac nom-nja dom. Mba! Yac tac sinj têtj gôlinj ti njac lai hoñ nanj sêmbo Sadanj njapu. Yomandô! Yac tac sinj têtj Sadanj ma têtj in ndê njalau sac nanj sêmbo umbonj njasawa, ma sem gôlinj lau sac têtj têtj njasec-nja dindec. ¹³ Tu dinañ-nja asôc Anötö ndê wapa sinj-nja hoñ sa, bu alhac njanga ma andic sinj têtj ndoc mac nem njacyo sac hôc asê mac. Ma njalêtj dinañ njacyo dau ndê lêtj danj oc tôm dom bu kôm mac aku sa. ¹⁴ Bocdinañ alhac njanga. Asap yom njandô dôñ njapanj bu puc mac dôñ, gitôm pinjap nanj lau sinj-nja sêkic pi njac si njampêbalê. Ayob daôm bu asa lêtj gitêtj enj, gitôm lau sinj-nja sêyob si njabapo njac wapa sinj-nja. ¹⁵ Amasanj daôm njapep tu ahoc njawaê njayham yom malô-nja asê, tôm lau sinj-nja sêsôc atapa sa bu sêmasanj dau tu sêñsêlêtj-nja. ¹⁶ Ma asap nem akêtj whin dôñ njanga tôm têtj hoñ, bu yob mac têtj Sadanj, gitôm lau sinj-nja si lautuc nanj tinj njac, ma si njacyo si sôp ti ya hoñ ndu. ¹⁷ Gauc nem njapanj bu Anötö gêm mac si su, ma yom dau oc yob mac nem gauc gitôm gulunj ain nanj lau sinj-nja sêunj tinj njagôlônj. Ma Anötö ndê yom tidônj yêc mac, bu yom dau ti Njalau Dabuñ ndê bienj baliñ bu andic sinj-nja. ¹⁸ Akôc wapa sinj-nja hoñ dinañ, ma atenj mbec têtj

Anötö ti Njalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma andac iŋ bu nem mac sa tòm tèm hoŋ. Anem ali, alhac ŋaŋga, ma ateŋ mbec tu lau dabuŋ-ŋga tòm bêc hoŋ.

¹⁹⁻²⁰ Ma ateŋ mbec tu aö-ŋga whiŋ. Anötö kêyalin aö sa bu wahoc ŋawaê ŋayham asê pi iŋ ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau. Ateŋ mbec bu Anötö puc aö dôŋ ma kêŋ yom ti gauc têt aö bu wawhê ŋawaê dau ŋahu sa ŋapep eŋ, ma ti neŋ atac pa su, tòm iŋ ndê atac whiŋ. Kwahic dec aö gandöc gapocwalô tu aö neŋ gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga dinaŋ.

Pol gic bata ndê yom

²¹ Tikikus, yac neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga, ma Pômdau ndê ŋgac akiŋ ŋandô, naŋ oc têt mac loc, bu ndic miŋ aneŋ yom ti gwelen ŋawaê hoŋ têt mac. ²² Aö wanŋiŋ iŋ têt mac loc, tu bu ndic miŋ yac mba yom hoŋ têt mac, ma bu êŋgilí mac bu alhac ŋaŋga.

²³ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi sêpuc mac asidôwai hoŋ dôŋ, bu asap mêtê atac whiŋ ti akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma ambo ti yom malô. ²⁴ Anötö ndê mwasiŋ nem mac lau hoŋ naŋ atac whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ ahuc tòm tèm hoŋ ndi.

Pol ndê bapia têtj lau Pilipai-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol gic lau nanj sêmbo malac Pilipai kêsî ma hoc nawaê nayaham asê têtj nac, tòm dasam yêc Aposel 16:12-40. Tiñambu inj ndöc gapocwalô yêc malac Rom, ma têtj ndoc dinanj inj to bapia dindéc têtj lau nanj sêkêñ whinj Yisu yêc malac Pilipai.

Malac Pilipai inj malac tiwaê, ma lau Rom-nga daêsam sêndöc dinanj tu sênem göliñ gameñ Masedonia-nga. Luk whê sa yêc Apo 16:13 bu têtj ndoc Pol bu hoc nawaê nayaham asê yêc malac Pilipai, nanj inj gauc gêm bu tap lau nanj sêtoc Anötö sa yêc malac dau njamakê. Tu dinanj-nga lau natô gauc gêm bu mboe lau Israel-nga si lôm wê-nga danj kalhac malac Pilipai têtj têtj dinanj dom, bu Pol sôc lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac honj tu bu nem mêtê-nga.

Pol to bapia dindéc tu bu têtj inj ndê atac nayaham nahu asê, ma bu nem dange lau Pilipai tu gêtj nanj sêkêñ têtj inj tu sênem inj sa-nga. Ma inj whê inj ndê lêtj nanj mbo-nga, nanj sa têtj nac, ma gic miñ pi inj ndê gwelenj. Inj kac lau Pilipai bu sêlhac njanja, ma gêtj nayaham me sac bocke bu hóc asê nac, nanj sêmbo ti atac nayaham napanj. Ma inj kêtj puc nac pi kêdôhônjwaga tasanj.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Pol lu Timoti, nanj am akinj Yisu Kilisi, ato bapia dindéc têtj mac lau nanj akêñ whinj Yisu Kilisi yêc malac atu Pilipai. Alu ato têtj gölôwac dabunj si njanjôlôn, ma têtj lau nanj sem akinj gölôwac dabunj, ma têtj Anötö ndê lau dabunj honj.
² Mwasinj ti yom malô akêñ yac nenj

Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têtj mac.

Pol tenj mbec ti gêm danje Anötö

³ Têtj honj nanj aö gauc gêm mac, nanj gam danje anenj Anötö tu mac-nga. ⁴ Tòm bêt honj aö gateñ mbec têtj Anötö tu mac honj-nga, ma gakôm ti atac nayaham atu. ⁵ Nahu bu têtj têtj mac akêñ whinj tiwakuc e meñ têtj kwahic dec, nanj mac apuc anenj gwelenj nawaê nayaham-nga dönj napanj. ⁶ Ma aö gakêñ whinj bu Anötö, nanj gic hu inj ndê gwelenj nayaham yêc mac nem nalôm, nanj oc ndic dabiñ gwelenj dau ma puc mac dönj e Yisu Kilisi mbu meñ. ⁷ Aö gakôc gauc bocdinanj pi mac honj gac nawaê, nahu bu aö tac whinj mac ma gauc gêm mac napanj. Mac awêkainj Anötö ndê mwasinj awhinj aö, ma alhac awhinj aö napanj. Mac alhac awhinj aö têtj têtj nanj aö gandöc gapocwalô, ma têtj têtj nanj galhac tu wapuc nawaê nayaham dönj ma wawhê sa bu yom nandô-nga, nanj bocdinanj. ⁸ Ma aö wasôm yom nandô yêc Anötö anjô-nga, bu aö atac whinj mac ndu andô, tòm Yisu Kilisi dau tac whinj ti tawalô mac.

⁹ Ma aö gateñ mbec bu Anötö kôm mac nem gauc anyalê inj-nga ti anyalê lêtj nayaham ma sac-nga ênsôwec tiatu. Ma gauc dinanj oc puc mac nem mêtê atac whinj-nga dönj e ênsôwec tiatu bocdinanj. ¹⁰ Ma bocdinanj mac oc atôm bu anjahê gêtj honj ma anyalê sac ma nayaham. Asap nayaham dönj napanj ma bocdinanj têtj Kilisi ndê bêt mbu meñ-nga, nanj mac oc atôm bu alhac inj anjô-nga ti nem nalôm nawasi ma nem giso mbasi. ¹¹ Ma nalêtj dinanj dec mêtê gitêtj oc ti mac nem akêñ whinj Yisu Kilisi njanjandô. Ma mac nem lêtj gitêtj dinanj oc po Anötö ndê waê sa, ma lau daêsam oc sêmpinj inj tu mac-nga.

Pol ndê nahu mbo tali-nga yêc Kilisi

¹² O asidōwai, aō atac whiŋ bu mac aŋyalē ŋapēp bu ŋawapac naŋ hōc asē aō, naŋ kalhac ŋawaē ŋayham ahuc dom, magoc gēm gwelenj ŋawaē ŋayham-ŋga sa. ¹³ Bu lau hoŋ naŋ sēmbō Sisa ndē andu kiŋ-ŋga, ma lau hoŋ yēc malac atu dindēc, naŋ sēŋyalē bu aō gandōc gapocwalō tu Kilisi-ŋga. ¹⁴ Ma aō neŋ gandōc gapocwalō puc asidōwai sēkēŋ whiŋ Pōmdau-ŋga daēsam dōŋ bu sēlhac ŋaŋga ma sēhoc Anōtō ndē yom asē ti atac pa su, hōc gēlēc ŋamata-ŋga lē su. ¹⁵ Asidōwai ŋatō sēkōc gauc ŋayham pi aō ma tu dinaŋ-ŋga dec sēhoc Kilisi ndē ŋawaē asē. Ma ŋatō sēhoc ŋawaē ŋayham asē bu ŋac sem lēmuŋ aō ma sēkōm tu bu sēhōc gēlēc aō-ŋga. ¹⁶⁻¹⁷ Ŋac si ŋahu sem Kilisi ŋawaē sa-ŋga solop dom, ma sēkōm tu sēpo dau sa-ŋga ma tu sēkēŋ ŋawapac atu tēŋ aō, pi sac aneŋ ŋawapac gapocwalō-ŋga ŋahō. Magoc asidōwai ŋayham sēlhac sēwhiŋ aō, ŋahu bu ŋac atac whiŋ aō, ma sēŋyalē bu aō gandōc gapocwalō tu aneŋ gwelenj wapuc ŋawaē ŋayham dōŋ-ŋga. ¹⁸ Aō wasōm sake? Ŋac si ŋahu sēkōm gwelenj-ŋga bu ŋayham me sac, naŋ gēŋ atu dom. Tigeŋ aō galic gēŋ atu daŋ, naŋ bocdec bu, Kilisi ndē ŋawaē tiapa, ma gēŋ dau kōm aō atac ŋayham atu. Ma aō wambo ti atac ŋayham ŋapaŋ, ¹⁹ ŋahu bu aō kayalē tidōŋ bu Yisu Kilisi ndē Ŋalau, ma mbec naŋ mac atēŋ, naŋ lu-lu oc sēnem aō sa yēc ŋawapac gapocwalō-ŋga. ²⁰ Aō tac whiŋ ma gakēŋ batāŋ bu aō oc mayāŋ tu gēŋ daŋ-ŋga dom, magoc aō bu walhac ti neŋ atac pa su, ma wapo Kilisi ndē waē sa, tōm aō gakōm ŋapaŋ e meŋ tēŋ kwahic dec. Aō bu wambo taŋli me aō bu wambac ndu, magoc gēŋ atu tigeŋ yēc, naŋ bu wapo Kilisi ndē waē sa. ²¹ Aō bu wambo taŋli, dec wambo tu wapo Kilisi ndē waē sa-ŋga eŋ, ma bu wambac ndu,

dec wandi wambo wawhiŋ iŋ, naŋ oc ēmwasiŋ aō ēŋlēc. ²² Magoc aō bu wambo taŋli, dec oc nditōm bu gwelenj naŋ iŋ kēŋ sip aō amaŋ, naŋ oc ŋandō sa. Aō galic seŋ lu dinaŋ, magoc kayalē lēŋ bu wasa-ŋga, naŋ dom. ²³ Seŋ lu dinaŋ kōm aō neŋ ŋalōm gi lu. Aō tac whiŋ bu wahu nom dindēc siŋ, wandi wambo wawhiŋ Kilisi. Seŋ dau ŋayham kēlēc. ²⁴ Tigeŋ aneŋ ŋalōm kac aō bu wanem mac sa, ma bocdinaŋ aō bu wambo taŋli, naŋ dec oc ēmwasiŋ mac ēŋlēc. ²⁵ Aō gakēŋ whiŋ bu aō wambo nom wawhiŋ mac hoŋ tu bu wapuc mac nem akēŋ whiŋ dōŋ, e alhac ŋaŋga ma ti atac ŋayham atu tu nem akēŋ whiŋ-ŋga. ²⁶ Ma tu gēŋ hoŋ dinaŋ-ŋga, dec mac oc apo Yisu Kilisi ndē waē sa ēŋlēc, ma atac ŋayham atu tu aō wambu wameŋ ma wambo wawhiŋ mac tiyham-ŋga.

²⁷ Yom atu dec wasōm tēŋ mac. Ayob daōm bu asa nem lēŋ hoŋ aŋkuc lēŋ gitēŋ, naŋ gic lau naŋ sēkēŋ whiŋ Kilisi ndē ŋawaē ŋayham, naŋ ŋawaē. Ma bocdinaŋ aō bu waloc ma walic mac tiyham, me bu waŋgō ŋawaē ŋambwa pi mac, goc waŋyalē bu mac hoŋ apiŋ daōm dōŋ, ma ambo ti nem ŋalōm tigeŋ, ma alhac ŋaŋga tu apuc ŋawaē ŋayham, naŋ mac akēŋ whiŋ, naŋ dōŋ. ²⁸ Ma aō oc waŋyalē bu mac atōc daōm tu lau naŋ sēkēŋ kisa mac-ŋga dom. Gēŋ dau oc tōc asē bu mac atap Anōtō ndē mwasiŋ nem mac si-ŋga sa su, ma lau naŋ sēkēŋ kisa mac, naŋ sic waē bu Anōtō seŋ ŋac su sēniŋga. ²⁹ Aŋgō su naŋ. Anōtō kēmwasīŋ mac tu Yisu Kilisi-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec mac akēŋ whiŋ Yisu, ma gēŋ daŋ whiŋ bocdec bu, mac ahōc ŋawapac tu iŋ-ŋga whiŋ. ³⁰ Ŋawapac kaiŋ tigeŋ mac alic aō gahōc muŋ-ŋga, ma kwahic dec mac aŋgō bu gahōc ŋapaŋ gambo, naŋ kwahic dec tap mac sa su bocdinaŋ.

2

Lau sêkêñ whiñ-nga si lêñ

¹ Mac ati Kilisi ndê lau, dec gêm mac sa, me mba? In ndê atac whiñ mac-nga kégilí mac bu atac whiñ nem asidôwai, me mba? Nalau Dabuñ kên mac nem ñalôm pitigen, me mba? Mac nem akên whiñ Kilisi kégilí mac bu tamwalô nem asidôwai ti anem ñac sa, me mba? ² Bu bocdinañ, dec wandac mac bu ambo ti nem gauc pitigen, ma ti nem ñalôm tigen, ma asap mêtê atac whiñ asidôwai-nga dôñ ñapañ. Ambo bocdinañ, dec mac oc akôm aô atac ñayham êñlêc. ³ Mac lau tigen-tigen gauc nem daôm êñlêc dom ma atoc daôm sa dom, magoc anjwiniñ daôm ma atoc nem asidôwai sa hôc gêlêc daôm. ⁴ Akôc gauc pi lêñ anem daôm sa-nga ñapañ dom, magoc akôc gauc pi lêñ anem asidôwai sa-nga.

Kilisi kégwiniñ dau, ma Anötö toc in sa

⁵ Akôc gauc kain tigen dinañ bu in kêkuc Yisu Kilisi dau ndê lêñ. ⁶ Bu Kilisi in Anötö ñandô. Tigen in gauc gêm bu kôc ñaclai ti ñawasi atu tôm Anötö dau ndê, nañ dôñ ma mbo gitôm Anötö dau ñapañ dom. ⁷ In gêlic ñayham bu hu gêñ undambê-nga hoñ dinañ siñ, ma ti ñgac akin ñambwa. In meñ mbo nom, ma lau nom-nga sêlic in gitôm ñac dau si dan. ⁸ In kégwiniñ dau ma danja wambu têt Damba e tôm in mbac ndu. Yomandô. In mbac ndu pi a gicso dau gitôm ñgac sac dan. ⁹ Tu in ndê lêñ hoñ dinañ-nga dec Anötö toc in sa kêlêc, ma kên ñaê ti waê têt in nañ hôc gêlêc ñaê ti waê hoñ su. ¹⁰ Ma tu dinañ-nga anjela ma ñamalac ti gêñ hoñ nañ sêmbo undambê ma sêmbo nom me nom ñalôm, nañ oc sêtoc Yisu ndê ñaê sa ma sêpôn haduc têt in. ¹¹ Ma ñac hoñ oc sêhoc yom asê ma sêsôm asê bu yomandô, Yisu Kilisi in Pômdau.

Ma ñalêñ dinañ ñac oc sêtoc Daman Anötö ndê waê sa.

Lau sêkêñ whiñ-nga sêtôm ñawê nom-nga

¹² O aneñ lau atac whiñ-nga. Têt têt aô gambo gawhiñ mac, nañ aô galic bu mac danam wambu Anötö ñapep. Ma kwahic dec aô g ambo gawhiñ mac dom, ma ganjô ñawaê bu mac akôm bocdinañ hôc gêlêc ñamata-nga su. Asap nem lêñ dinañ dôñ ñapañ andic ñawaê. Atoc Anötö sa ma atôc in, ma asa nem lêñ hoñ tôm in atac whiñ. Ma ñalêñ dinañ in ndê mwasiñ nem mac si-nga, nañ mac atap sa su, nañ oc ti gêñ ñandô mbasi-nga dom. ¹³ Bu Anötö dau ndê ñaclai gêm gwelen yêc mac nem ñalôm, tu bu kôm mac atac tec lêñ bocke nañ so in ndê atac whiñ. Ma ñaclai dau oc nem mac sa bu asa nem lêñ anjuc in ndê atac whiñ. ¹⁴ Gêñ hoñ nañ mac bu akôm, nañ ayob daôm bu atucdiñ me asen daôm pi dom. ¹⁵ Ma ñalêñ dinañ mac oc ambo ti nem ñalôm ñawasi ma giso mbasi. Bu mac ati Anötö atui awhê ma ñgac, ma ambo nom ambo lau sac nañ si lêñ dan solop dom, nañ ñalôm. Magoc mac akôm mêtê solop eñ andic ñawaê, bu ambo lau dau ñalôm atôm ya ñawê nañ pô gameñ têt ôbwêc. ¹⁶ Ma ñalêñ dinañ oc nem lau dau sa tu bu sênyalê yom ñandô nañ têt sen dandöc tanji-nga asê, nañ mac asap dôñ ambo. Ma tu dinañ-nga gwelen nañ gakôm yêc mac-nga oc ñandô mbasi dom, ma têt ndoc Kilisi mbu meñ, nañ mac oc ati aneñ ñahu wapo dauñ sa-nga. ¹⁷⁻¹⁸ Gwelen ti sakin nañ ti mac nem akên whiñ ña-ñandô, nañ gitôm da ñayham nañ mac akên têt Anötö. Ma lau Rom-nga bu sêkic yom bu sêkêc aneñ dac siñ, dec oc tôm da dan tiyham nañ sêkêc sac mac nem da dau ñahô. Tigen aô neñ atac ñayham tu mac-nga oc pacndê dom, aô oc wambo ti

atac n̄ayham enj. Ma mac bocdinañ, ambo ti nem atac n̄ayham awñiñ aõ.

Pol bu êñkinj Timoti t̄en̄j Pilipai ndi

¹⁹ Pômdau Yisu bu lic n̄ayham, dec gakêñj batañ bu n̄asawa saun̄j aõ oc wañkinj Timoti t̄en̄j mac loc. Aõ atac whiñ bu wañgô n̄awaê pi mac, oc kôm anej n̄alôm tigahô. ²⁰ Aõ bu wañkinj in̄j, n̄ahu bu n̄amalac dan̄j tôm in̄j mbo dom, nan̄j kêñj ndê n̄alôm sambuc tu nem yaom mac-n̄ga. ²¹ Bu lau daêsam gauc gêm Yisu Kilisi ndê gwelen̄j h̄oc gêlêc dom, magoc gauc gêm dau si gêñ h̄oc gêlêc su. ²² Magoc Timoti ndê l̄en̄j ti sakinj n̄a-n̄andô n̄ayham mac alic su, ma an̄yalê bu in̄j gêm akinj aõ gitôm in̄j dau damba, tu puc gwelen̄j n̄awaê n̄ayham-n̄ga dôn̄j. ²³ Bocdinañ t̄en̄j ndoc aõ bu walic señj bocke n̄ac oc sêkôm t̄en̄j aõ, nan̄j aõ gauc gêm bu wañkinj in̄j t̄en̄j mac loc n̄agahô. ²⁴ Ma aõ gakêñj whiñ bu Pômdau dau oc nem aõ sa, ma n̄asawa saun̄j aõ daun̄j oc watêñj mac waloc bocdinañ.

Pol sôm bu êñkinj Epaprodaitas t̄en̄j n̄ac ndi

²⁵ Muñ-n̄ga mac an̄gô bu aõ gandôc ti n̄awapac, dec an̄kinj Epaprodaitas bu nem aõ sa. In̄j gêm gwelen̄j whiñ aõ gitôm anej asidôwa n̄andô, ma kalhac gitôm n̄gac siñ-n̄ga n̄ayham tu kôm gwelen̄j n̄awaê n̄ayham-n̄ga. Kwahic dec aõ gauc gêm tidôn̄j bu wañkinj in̄j mbu t̄en̄j mac loc n̄agahô. ²⁶ In̄j tac whiñ n̄andô bu lic mac hoñj tiyham, ma in̄j kêyalê bu mac an̄gô n̄awaê pi in̄j ndê gêmbac, dec kôm in̄j n̄alôm n̄awapac tu mac-n̄ga. ²⁷ Bu gêmbac dau kôm in̄j yham dom, kêpiñ bu in̄j mbac ndu. Tigeñj Anötô tawalô in̄j ma kôm in̄j n̄ayham sa. Ma Anötô tawalô aõ bocdinañ, bu Epaprodaitas bu mbac ndu ma hu aõ siñ, dec oc kêñj n̄awapac atu dan̄j tiyham t̄en̄j aõ. ²⁸ Tu dinañ-n̄ga dec anej n̄alôm kac aõ bu wañkinj in̄j mbu t̄en̄j mac loc, ma mac oc atac n̄ayham bu alic in̄j

tiyham, ma anej n̄alôm n̄awapac oc tigahô bocdinañ. ²⁹ Tu Pômdau-n̄ga dec akôc in̄j sa ti atac n̄ayham atu t̄en̄j ndoc in̄j h̄oc asê mac. Aõ wasôm t̄en̄j mac bu atoc in̄j ma lau nan̄j sêtôm in̄j, nan̄j sa n̄apep. ³⁰ Bu in̄j kêñj dau sambuc ma t̄oc dau dom bu mbac ndu tu Kilisi ndê gwelen̄j-n̄ga. Bu in̄j gêm akinj aõ gêm mac hoñj an̄ôm, e kêpiñ bu in̄j mbac ndu.

3

Nahu andô dati lau gitêñj yêc Anötô an̄gô-n̄ga

¹ A neñ asidôwai, aõ bu wasôm yom n̄atô t̄en̄j mac whiñ bocdec bu. Ambo ti atac n̄ayham n̄apan̄j tu mac ati Pômdau ndê lau-n̄ga. Yom nan̄j kwahic dec aõ bu wato, nan̄j gato kainj tigeñj t̄en̄j mac muñj su, magoc aõ galic n̄ayham bu wato tiyham, tu bu wapuc mac dôn̄j bu yom tasan̄j kôm mac nem akêñj whiñ ti-sac dom. ² Ayob daôm n̄apep t̄en̄j lau sac nan̄j sêkac mac bu asôc t̄p-wac sêsê laun̄gac n̄amlic n̄atô su-n̄ga n̄apu. N̄ac sêtôm giam pôm ma atac whiñ bu sêkôm mac nem n̄amlic tisac n̄ambwa. ³ N̄ac gauc gêm bu pwac sêsê n̄amlic-n̄ga dinañ kôm n̄ac sêti Anötô ndê lau solop. Magoc mba. Pwac dinañ n̄a-n̄ahu andô hêganôn̄j yac lau nan̄j tam akinj Anötô tôm N̄alau Dabuñj gêm gôlinj yac. Yac neñ n̄ahu dapo daun̄j sa-n̄ga sip gêñ nan̄j n̄amalac n̄ambwa sêkôm t̄en̄j yac n̄amlic, nan̄j dom, magoc sip gwelen̄j nan̄j Yisu Kilisi kôm yêc yac neñ n̄alôm-n̄ga.

Kilisi tigeñj ti Pol ndê n̄ahu po dau sa-n̄ga

⁴ Lau n̄atô gauc gêm bu Anötô oc kôc n̄ac sa tu gêñ n̄amlic-n̄ga. Oc tôm bu wapo daun̄j sa pi gêñ kainj dinañ whiñ, ma aõ bu wakôm dec anej n̄ahu wapo daun̄j sa-n̄ga h̄oc gêlêc lau hoñj si su. ⁵ Bu sêsê anej n̄amlic n̄atô su t̄en̄j anej bêc ti-8-n̄ga kêkuc lau Israel-n̄ga si pwac. Aõ Israel si dan̄j, nan̄j gasa akêñj Benjamin ndê

tonj. Aö kayalê abanji si yom Hibru ti gêbôm honj. Aö kakuc lau Palêsai si lêñ sêsôc Moses ndê yomsu honj njanu-nga. ⁶ Aö gakêñ dauñ sambuc tu gêñ bocke nanj gakôm, tôm nanj muñ-nga gakêñ kisa lau sêkêñ whin Yisu-nga ti neñ njalôm sambuc. Ma yêc namalac anjô-nga aö gatôm ngac gitêñ tu kakuc Moses ndê yomsu honj njanep-nga.

⁷ Muñ-nga aö gapo dauñ sa ma gauc gêm bu Anötö oc kôc aö sa tu gêñ dinan-nga, tigenj kwahic dec aö kayalê Kilisi, dec tanjkwê gêñ dinan njanan bu nem aö sa tiyham lec dom. ⁸ Yomandô. Kwahic dec aö gatap mwasiñ atu andô sa, tu kayalê Yisu Kilisi-nga, ma tu aneñ Pômdau in-nga. Ma aö tanjkwê in tigenj bu nem aö sa. Tu dinan-nga dec galic gêñ njatô honj gitôm gêñ nambwa ma gêñ nagolop, ma gahu sinj su tu bu Kilisi tigenj ti aneñ njahu gapo dauñ sa-nga. ⁹ Aö bu wasap Kilisi tawasê dôñ njanja, njahu bu Anötö kôc aö sa ma gêlic aö gitôm ngac gitêñ tu gakêñ whin Kilisi-nga, ma tu kakuc lêñ yomsu-nga dom. Yomandô. Anötö kêmwasin aö nambwa, dec sam aö bu ngac gitêñ tu gakêñ whin Kilisi-nga. ¹⁰ Aö tac whin bu wanjalê Kilisi ti Anötö ndê njaclai atu, nanj unj Kilisi sa akêñ lau batê-nga. Ma wanjkuc in ndê lêñ hóc nandê ti mbac ndu-nga. ¹¹ Ma aö gakêñ batan bu oc wanjkuc in ndê lêñ tisa akêñ lau batê-nga bocdinanj.

Pol yêm dau su nandô tu bu êñkuc Kilisi-nga

¹² Njalêñ dinan aö tac whin ndu andô bu wanjalê Kilisi ti wanjkuc in-nga, tigenj aö wasôm bu aö gac dabinj neñ lêñ honj tu wanjkuc in-nga su lec dom. Mba. Magoc Yisu Kilisi kôc aö dôñ ma gêm aö k wi tu bu wati in ndê, ma tu dinan-nga dec aö gayêm dauñ su tu bu wanjalê ti wanjkuc in njanep enj, gakôm gitôm ngac nanj kêtî njanja bu tap in ndê njaoli sa. ¹³ Asidôwai, aö

kayalê bu aö gac dabinj lêñ dau su dom. Magoc aö gakôm gêñ tigenj bocdec bu, aö wanljhinj gêñ nanj yêc aö dômwên-mbu nanj sinj, ma wakôm njanja bu wakôc gêñ nanj yêc aö anjôn ndô-nga, ¹⁴ gitôm ngac nanj kêtî njanja ma gêm neneñ bu hóc asê batinj pacndê-nga ma tap ndê njaoli sa. Ma njaoli nanj aö gayêm dauñ su bu wakôc, ma Anötö kêgalêm aö sa ma pinj aö dôñ gam damin Yisu Kilisi tu bu watap sa-nga, nanj mwasiñ dandöc tanji yêc undambê-nga.

Dasa neñ lêñ bambalinj dom

¹⁵ Yac lau nanj dati gwalam akwa dakêñ whin-nga, nanj tanjkuc gauc tigenj dinan dandic njawaê. Ma mac bu gauc nem yom njatô so aneñ, nanj Anötö oc tôc tiawê têñ mac. ¹⁶ Magoc lêñ nanj Anötö tôc têñ yac lau dakêñ whin-nga su, nanj dasa dandic njawaê. ¹⁷ O asidôwai. Aneñ lêñ ti mac honj nem dôhôn anjkuc-nga. Ma tamtinj lau nanj sêñkuc aö neñ lêñ, ma anjkuc nac bocdinanj. ¹⁸ Aö gasôm yom dinan, njahu bu lau daêsam sêsa silêñ bambalinj, dec tôc asê bu sêlic Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau gitôm gêñ nambwa, ma sêtôm njacyo yom nandô-nga. Aö gasôm yom dau têñ mac têm njatô su, ma kwahic dec wasôm tiyham ti tanjsulu enj. ¹⁹ Lau kainj dinan sic waê bu sênina. Nac gauc gêm gêñ nom-nga gitôm gêñ daneñ ti danôm-nga kêlêc, ma bocdinanj dec gêñ dau ti nac si pômdau. Magoc gêñ nanj sêlic bu njayham ma sêtoc dau sa pi, nanj dalic bu gêñ mayan-nga. ²⁰ Yac neñ malañ nandô yêc undambê. Ma yac dakêñ batan ti dahôn yac neñ †Ngac Nem Yac Si-nga bu mbu akêñ undambê meñ, nanj Pômdau Yisu Kilisi dau. ²¹ Inj kôc njaclai atu gitôm bu kênj gêñ honj sêsôc in ndê gôlinj njanu, ma inj oc nem yac neñ namlic waêmba kwi ti namlic wakuc ma ti njawasi atu, na njaclai tigenj dinanj.

4

Pol gêm la lau Pilipai

¹ Tu dinaŋ-ŋga dec aneŋ asidôwai, aô wasôm têtj mac bu alhac ŋaŋga ti asap nem akêtj whiŋ Pômdau dôŋ. Aô atac whiŋ mac ndu andô, ma gakêtj batanŋ bu walic mac tiyham. Aneŋ gwelenj ŋa-ŋaôli ŋayham ti neŋ atac ŋayham ŋahu, naŋ mac daôm.

² Aô gaŋgô bu mac nem awhê lu, naŋ Yuodia lu Sintike sêseŋ dau. Aô bu wasôm têtj iŋlu bu sêmasaŋ yom naŋ yêc iŋlu ŋasawa, ma sêmbo ti si ŋalôm tigeŋ tu iŋlu sêkêtj whiŋ Pômdau-ŋga. ³ Ma aneŋ silip ŋayham Sisigus,* aô bu wandac am bu nem awhê lu dinaŋ sa, ŋahu bu muŋ-ŋga iŋlu sem gwelenj tu sêpuc ŋawaê ŋayham dôŋ-ŋga sêwhiŋ aô ma Klemen ti aneŋ asidôwai ŋatô, naŋ si ŋaê hoŋ yêc Anötö ndê Buku Tanli-ŋga.

⁴ Tu mac ati Pômdau ndê lau-ŋga dec wasôm têtj mac bu ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ. Aô wasôm tiyham bu ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ. ⁵ Asap lêtj malô dôŋ tu bu lau hoŋ sêŋyalê bu yac lau dakêtj whiŋ-ŋga neŋ mêtê dau dinaŋ. Gauc nem bu ndoc kêpiŋ bu Pômdau mbu meŋ.

⁶ Ahêgo daôm tu gêtj daŋ-ŋga dom. Ŋawapac bocke naŋ tap mac sa, naŋ atôc têtj Anötö sip nem mbec ŋalôm, ma andac iŋ bu nem mac sa. Ma anem daŋge iŋ tu gêtj hoŋ-ŋga. ⁷ Ma Anötö ndê yom malô oc nem mac lau naŋ iŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi, naŋ ahuc, ma nem gôliŋ mac nem gauc ti ŋalôm. Bu Anötö ndê yom malô iŋ gêtj atu andô, hóc gêtjêc ŋamalac hoŋ si gauc.

⁸ O aneŋ asidôwai. Aô wasôm yom daŋ tiyham. Yom bocke naŋ yomandô, ma gêtj bocke naŋ gêtj tiwaê ma gêtj solop ma ŋawasi, gêtj

naŋ gic lau hoŋ tandô ŋayham, ma gêtj ŋayham datoc sa-ŋga, ma mêtê ti yom ma gauc hoŋ naŋ gitêŋ en, naŋ wasôm têtj mac bu gauc nem lhac nem gauc ŋapaŋ. ⁹ L êŋ ti sakiŋ bocke naŋ aô kadôhôŋ ti gac dulu têtj mac, me mac aŋgô yêc aô me alic aô gakôm, naŋ akôm andic ŋawaê. Ma Yom Malô Ŋadau Anötö dau oc mbo whiŋ mac.

Pol gêm daŋge lau Pilipai

¹⁰ Muŋ-ŋga mac am aô sa, magoc ŋasawa lê e meŋ têtj kwahic dec, mac atap seŋ daŋ sa tu anem aô sa tiyham-ŋga dom. Kwahic dec mac gauc gêm aô ma aŋkiŋ gêtj tu anem aô sa-ŋga, ma gêtj dinaŋ kôm aô atac ŋayham atu, ma kapiŋ Pômdau tu mac am aô sa-ŋga. ¹¹⁻¹² Aô gato yom dinaŋ tu gapônda dauŋ-ŋga dom. Mba. Aô kayalê têtj gapônda dauŋ-ŋga, ma kayalê têtj gandöc mwasiŋ ŋalôm-ŋga. Aô bu neŋ gêtj mba ma gêtj yô aô, me bu neŋ gêtj daêsam ma waneŋ hóc aô dôŋ, tigeŋ wahêgo dauŋ dom. Ŋahu bu aô kadôhôŋ dauŋ su bu ŋayham me sac bocke bu tap aô sa, naŋ aô oc wambo ti atac ŋayham en. ¹³ Kilisi kêtj ŋaclai têtj aô bu wakôm gêtj hoŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aô gatôm bu wambo ti atac ŋayham en.

¹⁴ Bocdinaŋ, aô bu wapônda dauŋ, dec wambo ti atac ŋayham en, magoc mac akôm mêtê ŋayham ma gauc gêm aneŋ ŋawapac dec aŋkiŋ gêtj tu anem aô sa-ŋga. ¹⁵⁻¹⁶ Mac lau Pilipai-ŋga anyalê su bu têtj ndoc mac aŋgô ŋawaê ŋayham tiwakuc, ma aô galom malac atu Tesalonika, naŋ mac aŋkiŋ gêtj tu anem aô sa-ŋga têtj ŋatô. Ma têtj têtj naŋ gahu mac nem gameŋ Masedonia-ŋga siŋ, naŋ gôlôwac dabuŋ malac ŋatô-ŋga sêkêtj gêtj daŋ tu sênem aô sa-ŋga dom. Mac

* 4:3: Sisigus - yom dau yêc Yom Grik, ma danem kwi bu 'ŋamalac naŋ kôm gwelenj whiŋ ndê silip.' Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau iŋ ŋgac Pilipai-ŋga daŋ ndê ŋaê, ma lau ŋatô gauc gêm bu iŋ ŋaê dom, magoc Pol to yom dau hêganôŋj ŋamalac daŋ naŋ kôm gwelenj whiŋ iŋ.

tamwasêm. ¹⁷ Aö tac whiñ bu mac asap nem mêtê akêñ gêñ-ñga dinañ dôñ ñapañ. Aö gasôm yom dau tu bu wakac mac bu akêñ gêñ têtñ aö-ñga lec dom, magoc aö kayalê bu mac bu asap nem lêñ amwasin aö ma lau ñatô-ñga dôñ, dec lêñ dau oc êmwasiñ mac hóc gêlêc su ô. ¹⁸ Kwahic dec aö gapônda gêñ dañ dom. Gêñ nañ mac añkiñ têtñ aö ma Epaprodaitas kêtñ têtñ aö gêm mac añôm, nañ daêsam ñandô dec gêm aö sa kêlêc. Gêñ dau gitôm da ñamalu ñayham nañ Anötö tac whiñ, ma gic in tandô ñayham. ¹⁹ Anötö, nañ yob aö ñapañ, in Mwasin ti Ñawasi atu Ñadau, ma Yisu Kilisi ti ñahu datap in ndê mwasin atu sa-ñga. Ma aö kayalê bu gêñ bocke nañ mac apônda, nañ yêc in ndê mwasin atu ñalôm, ma in oc kêtñ têtñ mac. ²⁰ Bocdinañ dapo Damañ Anötö ndê waê sa tôm têtñ hoñ ndi. Yomandô.

Pol gic bata in ndê bapia

²¹ Akêñ aneñ acsalô têtñ lau dabuñ hoñ nañ sêkêñ whiñ Yisu Kilisi yêc malac Pilipai. Asidôwai nañ sêmbo sêwhiñ aö, nañ sêkêñ si acsalô têtñ mac bocdinañ. ²² Ma Anötö ndê lau dabuñ hoñ nañ sêmbo malac dindec, nañ bocdinañ. Ma lau sêkêñ whiñ-ñga nañ sem gweleñ sêmbo Sisa ndê andu, nañ gauc gêm mac hóc gêlêc.

²³ Mwasin akêñ Pômdau Yisu Kilisi puc mac nem gatôm dôñ.

Pol ndê bapia têḡ lau Kolosi-ḡga Yom whê bapia dindec sa-ḡga

Malac Kolosi yêc gameḡ Esia-ḡga, magoc Pol dau inḡ gêm mêtê yêc malac Kolosi dom. Têḡ ndoc inḡ gêm mêtê mbo malac Epesas, nanḡ ḡgac Kolosi-ḡga danḡ ḡaê Epapras ḡgô ma kêḡ whinḡ, ma tinḡambu Epapras mbu gi hoc ḡawaê ḡayham asê yêc ndê malachu Kolosi (1:7; 4:12), ma lau ḡatô sic hu sêkêḡ whinḡ Yisu. Tinḡambu Epapras ndôc gapocwalô whinḡ Pol (Pilemon 23), ma gic minḡ têḡ Pol pi lau sêkêḡ whinḡ-ḡga yêc malac Kolosi.

Pol to bapia dindec ma sôm têḡ lau Kolosi-ḡga bu inḡ gêm dange Anôtô tu ḡac si sêkêḡ whinḡ-ḡga, ma inḡ tôc lêḡ ḡayham daêsam têḡ lau sêkêḡ whinḡ-ḡga tu sêḡkuc-ḡga. Ma inḡ to yom ḡatô bu whê lau Kolosi si gauc sa pi yom ḡandô. ḡahu bu lau ḡatô sêḡsôḡ ḡac pi lau nom-ḡga si lêḡ ḡatô (2:4, 8, 16-23), ma ḡac sêtoc Kilisi sa ḡapep dom, ma bocdinanḡ inḡ tôc asê bu Anôtô kêḡ gêḡ honḡ sêsôc Kilisi ḡapu (1:15-20; 2:9-15).

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, nanḡ gati Yisu Kilisi ndê aposel kêkuc Anôtô ndê atac whinḡ, lu yac neḡ asidôwa Timoti ato bapia dindec. ² Ato têḡ ma atac asidôwai nanḡ andôc malac atu Kolosi, mac lau dabunḡ nanḡ akêḡ whinḡ Kilisi. Mwasinḡ ti yom malô akêḡ Damanḡ Anôtô têḡ mac.

Pol teḡ mbec tu lau Kolosi-ḡga

³ Tôm bêc honḡ yac atenḡ mbec têḡ Anôtô, yac neḡ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ma am danḡe inḡ tu mac-ḡga. ⁴ ḡahu bu yac anḡô ḡawaê bu mac akêḡ whinḡ Yisu Kilisi ḡanḡa, ma atac whinḡ Anôtô ndê lau dabunḡ

honḡ. ⁵ Mac nem akêḡ whinḡ ti atac whinḡ ḡahu sip mwasinḡ atu nanḡ mac akêḡ batam ambo, nanḡ Anôtô po sa gwananḡ tu mac-ḡga yêc undambê. Yom pi gêḡ dau mac anḡô munḡ su, têḡ ndoc sêhoc yom ḡandô ḡawaê ḡayham-ḡga asê têḡ mac. ⁶ ḡawaê ḡayham dau têḡ mac meḡ, ma mac anḡô ti anyalê yom ḡandô pi Anôtô ndê mwasinḡ atu. Têḡ ndoc mac anḡô tiwakuc e meḡ têḡ kwahic dec, nanḡ ḡawaê ḡayham dau gêm ḡandô ma tiapa yêc mac nem gameḡ. Ma ḡalêḡ tigeḡ inḡ gêm ḡandô ma tiapa ma gêm gameḡ nanḡ lau Rom-ḡga sem gôlinḡ, nanḡ ahuc. ⁷ ḡawaê dau Epapras kédôhônḡ têḡ mac. Inḡ yac neḡ ḡgac atac whinḡ-ḡga nanḡ gêm gwelenḡ whinḡ yac, ma ḡgac akinḡ ḡandô nanḡ gêm akinḡ Kilisi tu mac-ḡga. ⁸ Ma inḡ gic minḡ têḡ yac pi mac nem lêḡ atac whinḡ asidôwai-ḡga nanḡ ḡalau Dabunḡ kêḡ têḡ mac.

⁹ Tu dinanḡ-ḡga têḡ bêc ḡamata-ḡga nanḡ yac anḡô mac nem ḡawaê e meḡ têḡ kwahic dec, nanḡ yac atenḡ mbec tu mac-ḡga ḡapanḡ. Yac andac Anôtô bu kêḡ gauc têḡ mac e anyalê ḡalau Dabunḡ ndê lêḡ tidônḡ. Ma ḡalêḡ dinanḡ mac oc anyalê lêḡ nanḡ Anôtô tac whinḡ bu yac dasa-ḡga, nanḡ ḡapep eḡ. ¹⁰ Yac atenḡ mbec bu mac asa nem lêḡ gitêḡ, bu tôc asê bu mac ati Pômdau ndê lau, ma inḡ oc lic mac nem lêḡ honḡ ndic inḡ tandô ḡayham. Yac atenḡ mbec bu mac nem akêḡ whinḡ oc nem ḡandô ḡayham yêc gwelenḡ honḡ nanḡ mac akôm, ma bu mac nem gauc anyalê Anôtô-ḡga êḡsôwec tiatu. ¹¹ Anôtô ndê ḡaclai ti ḡawasi atu kêḡ ḡanḡa têḡ mac bu akôm gêḡ honḡ, ma ḡawapac bu tap mac sa, dec mac atôm bu alhac ḡanḡa ma ahôc ti atac pa su. Ma ambo ti atac ḡayham, ¹² ma anem danḡe Damanḡ Anôtô, nanḡ gic dabunḡ mac e atôm bu awêkainḡ inḡ ndê gameḡ ḡawê-ḡga awhinḡ inḡ ndê lau dabunḡ honḡ. ¹³ Inḡ kêḡgah yac su yêc ḡaclai ḡasec-ḡga, ma kêḡ yac

dambo in ndê Atu nan in atac whin nandô, nan ndê gôlin napan. ¹⁴ Ma Anötô kêmwasin yac, dec gêmlihi yac ti kêgapwêc yac su yêc sakin mêtê sac-nga, ma suc yac nen sac kwi. Ma datap mwasin atu dau sa yêc in ndê Atu dau.

Kilisi ti ndê gwelen

¹⁵ Lau dan sêlic Anötô dom, magoc in Atu Kilisi gêm in angô ma tôc in asê têt yac. In tinamata gêt hon nan Anötô kêt. ¹⁶ Bu gêt undambê-nga ti gêt nom-nga hon nan Anötô kêt, nan kêt na Kilisi. Gêt nan dalic na tanôn, ma gêt nan tôm dom bu dalic na tanôn, gitôm anjela me nalau me gôlin ma naclai tidau-tidau, gêt hon dinan Anötô kêt na Kilisi ma kêt tu Kilisi-nga. ¹⁷ In tinamata gêt hon, ma gêt hon si nahu sêmbo-nga yêc in. ¹⁸ Ma in gêm gôlin gôlôwac dabun. In ti nâgôlôn, ma gôlôwac dabun sêti in ndê nandô. Ma in mun gôlôwac dabun bu ti ngac namata-nga bu tisa akêt lau batê-nga. Ma bocdinan gêt dan hôc gêlêc in su dom. ¹⁹ Bu Anötô gêlic nayham bu kêt dau sambuc sip Atungac nalôm ma mbo whin in. ²⁰ Ma in kêkin Atu dau sip nom men bu hê wamba namalac ma gêt nom-nga ti gêt undambê-nga hon têt Anötô. Ma kwahic dec namalac sêtôm bu sêmbo Anötô angô-nga ti yom malô, tu Atungac ndê dac nan kêc sin pi a gicso-nga.

²¹ Mun-nga, mac ambo ahê têt Anötô. Mac ambo atôm in ndê nacyo tu gauc ti mêtê sac-sac nan yêc mac-nga. ²² Magoc in dau kêmasan lêt bu Kilisi sip nom men ti namalac ma mbac ndu, tu bu hê wamba mac têt Anötô tiyham. Ma in tac whin bu kêt mac alhac in angô-nga atôm lau dabun nan nem giso ti yom mbasi. ²³ Mac bu alhac ti akêt whin nanga ma akêt batam Anötô ndê mwasin nan nawaê nayham tôc asê têt mac, ma ahu sin dom, dec mac oc atap

mwasin dau sa. Nawaê nayham dau mac angô su, ma sêhoc asê yêc gamej hon nan yêc lau Rom si gôlin napan, nan bocdinan. Ma aô Pol gati ngac akêt nawaê nayham dau-nga.

Pol whê ndê gwelen nawaê nayham-nga sa

²⁴ Nandê bocke nan aô gahôc tu wapuc mac nem akêt whin dôn-nga, nan gahôc ti atac nayham en. Ma aô kayalê bu aô gac waê bu wahôc nandê napan, tu gwelen nan aô gakôm tu bu wapo Kilisi ndê nandô, nan gôlôwac dabun sa-nga. Magoc aô oc wahôc e wandic dabin gêt hon nan Kilisi kêyalin sa bu wahôc. ²⁵ Aô gakôm gwelen gam akêt gôlôwac dabun, kakuc lêt nan Anötô dau kêmasan dec kêyalin aô sa tu mac-nga, ma kêkin aô bu wahôc nawaê nayham asê e Anötô ndê yom tiapa yêc gamej hon. ²⁶ Têt namata-nga e men, yom pi Anötô ndê lêt nem lau si-nga, nan nahu yêc sin dau têt lau si-nga. Magoc kwahic dec in tôc asê tiawê têt in ndê lau dabun. ²⁷ In tac whin bu lau dabun sênjalê yom nan mun-nga yêc sin dau, nan bocdec bu. In bu êmwasin mac flau gamej apa-nga bu atap in ndê nawasi atu sa, dec kêt Kilisi sip nem nalôm. Ma gêt dinan ti mac nem nahu akêt batam bu atap in ndê nawasi sa-nga.

²⁸ Yac ahoc Kilisi ndê nawaê nayham asê, ma Anötô kêt gauc nayham têt yac bu akêt puc ti andôhôn lau sêkêt whin-nga hon. Ma yac akôm bocdinan tu bu andic dabin nac hon e akêt nac sêlhac Anötô angô-nga sêtôm lau gwalam akwa sêkêt whin Kilisi-nga. ²⁹ Ma aô gakôm gwelen ti gahôc nandê atu, tu bu wakôm gêt dau nandô sa-nga, na Kilisi dau ndê naclai nan gêm gwelen nanga yêc aô nen nalôm.

2

¹ Aô gawhê nen gwelen sa têt mac, nahu bu aô atac whin bu mac

anyalê bu aô gayêm dauj su nandô tu mac-nga, ma tu lau Laodisia-nga, ma tu lau sêkêj whiŋ-nga hon nanj sêlic aô anôj dom-nga, nanj bocdinanj. ² Aô tac whiŋ bu mêtê atac whiŋ-nga piŋ mac honj dôj, ma puc mac dôj bu alhac njanja. Ma yom pi Anötô ndê lêj nem lau si-nga nanj muŋ-nga yêc siŋ dau, nanj aô tac whiŋ bu mac anyalê tidôj andô, e kôm mac alhac ti akêj whiŋ njanga enj. Yom dau hêganôj Kilisi. ³ Bu yom ti gauc nanj atu andô ma tôm bu êmwasiŋ yac-nga, nanj Anötô gêm ahuc yêc iŋ-nga.

⁴ Aô gawhê yom honj dinanj sa têtj mac, njahu bu aô gatec bu lau njatô sêmbac yom mac ma sêjsau mac. ⁵ Bu aô dauj gambo gawhiŋ mac dom, tigenj yêc anenj njalôm aô gauc gêm mac njapanj. Ma aô atac njayham atu, bu kayalê bu mac akêj whiŋ Kilisi njanga, ma asa nem lêj honj njapep.

Dasa neŋ lêj tiwakuc tu Kilisi-nga

⁶ Mac akôc Yisu Kilisi sa su ti mac nem Pômdau, dec akêj iŋ tiŋamata nem lêj honj. ⁷ Akôc njanga yêc iŋ tôm a nanj njawakac gacgenj sip nom njalôm gi. Ma iŋ ndê njac lai po mac nem akêj whiŋ sa bu alhac njanga, alhac yom nandô nanj sêndôhônj têtj mac, nanj njahô. Ma yom anem danje Anötô-nga nem mac ahuc tôm bêc honj. ⁸ Ayob daôm njapep bu lau tasanj si yom njambwa-njambwa êjsônj mac nem gauc ma êngaho mac su yêc yom nandô e ati lau gapocwalô-nga lec dom. Nac si yom dau njahu kêkuc abunŋgaci si lêj ti mêtê nom-nga njambwa, ma meŋ akêj Kilisi ndê dom.

⁹ Bu Anötô kêj dau sambuc sip Kilisi njalôm, ma meŋ mbo nom gitôm njamalac. ¹⁰ Kilisi dau iŋ gôliŋ ti njac lai honj njadau. Ma tu mac nem akêj whiŋ piŋ mac dôj am damiŋ iŋ-nga, dec Anötô ndê mwasiŋ gêm

mac ahuc. ¹¹ Kilisi kôm lau Israel-nga si t̄pwac sêsê njamlic njatô su-nga nandô sa pi mac lau nanj ati iŋ ndê. Gêj dau hôt asê kêkuc njamalac si lêj sêsê njamlic-nga dom, magoc Kilisi dau kôm gwelenj yêc mac nem njalôm gitôm iŋ sê mac nem mêtê sac njalôm akwa-nga su giŋga. ¹² Busanŋu nanj mac aliŋ, nanj piŋ mac dôj am damiŋ Kilisi, tôm sêjsuhunj mac awhiŋ iŋ, ma Anötô unj mac sa awhiŋ iŋ. Gêj dau nandô sa tu mac akêj whiŋ Anötô, nanj unj Kilisi dau sa akêj lau batê-nga, nanj ndê njac lai.

¹³ Muŋ-nga, mac ambo atôm lau batê tu mac nem sac-nga, ma tu mac asap mêtê njalôm akwa-nga dôj njapanj-nga. Tigenj Anötô suc mac nem sac honj kwi, ma kôm mac ati lau ambo tamli tiyham-nga awhiŋ Kilisi. ¹⁴ Tu yac tanŋili Anötô ndê yomsu-nga, dec yac datôm lau nanj si bapia têtj-nga yêc, ma datôm dom bu dandic têtj dau, dec tac waê bu datap matôt sa. Magoc Anötô kôc bapia têtj-nga dau su yêc yac, ma gic pi a gicso dau whiŋ Kilisi. ¹⁵ Ma Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau ti lêj bu Anötô ku Sadanj ti ndê njalau ma njac lai sac honj dulu, gitôm njac bata siŋ-nga nanj kôc njacyo si wapa siŋ-nga honj su, ma wê njac gitôm lau gapocwalô-nga bu tôt asê tiawê bu njac si njac lai pacndê sambuc.

Yom pi njagôliŋ nom-nga

¹⁶ Tu dinanj-nga dec lau njatô bu sêngôliŋ yom pi mac tu gêj nanj anj ti anôm-nga, me tu om nanj lau sêlic tôm wake me ayô me yala-ŋg a, me tu bêc Sabat-nga, nanj anjgô njac si yom dom. ¹⁷ Bu gêj honj dinanj gitôm gêj njagatu njambwa nanj dalic muŋ su, ma tiŋambu nandô meŋ hôt asê. Ma nandô dau, nanj Kilisi. ¹⁸ Lau njatô sênkuc lêj njalôm akwa-nga ma sêtoc dau sa tu njac si lêj sem akiŋ Kilisi-nga. Nac sêsôm bu sêpu dau nandô, ma sem akiŋ

aŋjela kêkuc gêŋ ŋatô nanj sêyêc mbê ma sêlic. Lau kainj dinanj b u sêpu mac ma sêsôm bu mac nem a kêŋ whiŋ inj gêŋ ŋandô mbasi-ŋga, dec akôc ŋac si yom sa dom. ¹⁹ Bu lau kainj dinanj sêsap Kilisi, nanj ti gôlôwac dabuŋ honj si ŋagôlôn, nanj dôŋ dom. Inj tawasê piŋ yac honj dôŋ dapitigenj, ma gôlôwac d abunj kêsôwec ŋa ŋaclai nanj Anötô dau kêŋ.

²⁰ Aŋgô su nanj. Têŋ ndoc ŋamalac d aŋ mbac ndu, nanj ŋagôlinj ti ŋaclai nom-ŋga gêm gôlinj inj tiyham dom. Ma tu Anötô piŋ mac dôŋ am daminj Kilisi-ŋga, dec tôm mac ambac ndu awhiŋ inj. Bocdinaŋ tu sake-ŋga mac ambo atôm lau nanj sêhêgo dau pi ŋagôlinj nom-ŋga? ²¹ Lau kainj dinanj sic yao gêŋ tidau-tidau ma sêsôm bocdec bu, “Akôc dom, aneŋ ti anôm dom, ma amasec dom.” ²² Yom kainj dinanj kêkuc gauc ti ŋagôlinj nanj lau nom-ŋga sêndôhôn, ma hêganônj gêŋ têm kwahic dec-ŋga nanj taŋ ti danôm ma gêŋ dau meŋ giŋga. ²³ Lau nanj sêsôc ŋagôlinj kainj dinanj ŋapu, nanj sêŋkuc gauc ŋamalac-ŋga tu lêŋ sênem akinj Anötô-ŋga ti sêŋgwiniŋj dau-ŋga ma lêŋ sêkêŋ wapac pi dau ŋamlic-ŋga. Sêtoc lêŋ dau sa gitôm lêŋ ti gauc atu, ma gauc gêm bu oc ndic Pômdau tandô ŋayham. Magoc mba. Lêŋ dau hêganônj gêŋ awê-ŋga ŋambwa, ma oc tôm dom bu nem ŋac si ŋalôm kwi e sêhu lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga siŋ.

3

Kilisi ti yac neŋ dambo tanjli ŋahu

¹ Anötô uŋ mac sa awhiŋ Kilisi, ma kwahic dec inj ndöc Anötô ndê andô-ŋga yêc undambê. Tu dinanj-ŋga dec asa nem lêŋ ti tamkwê gêŋ undambê-ŋga enj. ² Gauc nem gêŋ nom-ŋga êŋlêc dom. Gauc nem gêŋ undambê-ŋga hêc gêlêc. ³ Bu mac ambac ndu su awhiŋ Kilisi, ma mac nem ŋahu ŋ andô ambo

tamli awhiŋ Kilisi-ŋga, nanj yêc siŋ dau yêc Anötô-ŋga. ⁴ Têŋ ndoc mac nem tamli ŋahu Kilisi dau meŋ hêc asê, nanj Anötô oc têt mac nem lêŋ ambo tamli-ŋga asê tiawê, ma mac oc alhac awhiŋ Kilisi ti ŋawasi atu.

Lêŋ ŋalôm akwa-ŋga

⁵ Bocdinaŋ ahu mêtê sac honj nanj meŋ akêŋ ŋalôm akwa, nanj siŋ. Mêtê dau gitôm mac nem ŋacyo danj nanj kalhac seŋ andöc tamli-ŋga ahuc, bocdinaŋ andic inj ndu. Mêtê kainj bocdec ahu honj siŋ, mêtê mockainj-ŋga, mêtê ŋadômbwi, ma mêtê sac-sac ŋalôm ŋagalac-ŋga. Ma ayob daôm bu aŋkuc lau nanj sêkêŋ awa ti wapa nom-ŋga kalhac si gauc ŋamata ŋapanj, nanj dom. Bu lêŋ dau gitôm ŋac sem akinj anötô gwam. ⁶ Lau honj nanj sêsa lêŋ kainj dinanj, oc sêtap Anötô ndê atac ŋandê sa. ⁷ Muŋ-ŋga, mac daôm akôc gauc tôm ŋac lau dinanj sêkôc, ma aŋkuc ŋac si mêtê sac. ⁸ Magoc kwahic dec ahu mêtê sac honj siŋ. Atac ŋandê têt lau me alic ŋac sac dom, ŋalôm li sa dom, ma ayob nem whamsuŋ bu asôm yom sac-sac apu lau-ŋga ti yom mayan-ŋga dom. ⁹ Ma asôm yom tasanj têt nem asidôwai dom. Gauc nem bu mac ahu lêŋ ŋalôm akwa-ŋga siŋ su, dec akôm mêtê kainj dinanj tiyham dom. ¹⁰ Ma asa nem lêŋ ti ŋalôm wakuc. Bu Anötô, nanj kêmasanj ŋamalac bu sênem inj aŋgô sêmbô nom, nanj gêm gwelej pi mac mbo, tu bu mac atiwakuc, ma tu bu mac aŋyalê inj ti ndê lêŋ gitêŋ tidônj. ¹¹ Ma yac lau nanj dasa lêŋ wakuc dinanj, nanj dahêgo dauŋ tu yac neŋ ŋahu nom-ŋga tiyham dom. Yac bu lau Grik me lau Israel-ŋga, gai me lau aŋgô batac, lau nanj taŋkuc pwac sêsê ŋamlic-ŋga me taŋkuc dom, lau akinj ŋambwa me lau nanj dau sêmbô si gêŋ, nanj Anötô gauc gêm lêŋ honj dinanj ŋadanj hêc gêlêc su dom. Gêŋ tigenj nanj gêŋ atu têt inj, nanj Kilisi piŋ yac honj dôŋ dati inj ndê.

Lêñ ñalôm wakuc-nga

¹² Anötö tac whiñ mac ma kêyalin mac sa ati inñ ndê lau dabuñ. Tu dinañ-nga dec asap mêtê ñayham bocdec dôñ gitôm mac asôc ti nem ñakwê. Tamwalô lau ma atac apu ñac ti nem ñalôm sambuc, anñwiniñ daôm, asa lêñ malô, ma akôc nem ñalôm dôñ. ¹³ Asa nañ ndê asidôwa kôm sac têtñ inñ, nañ kôc ndê ñalôm dôñ bu hôc ñawapac dau, ma suc inñ ndê sac kwi. Asuc sac nañ asidôwai sêkôm têtñ mac nañ kwi, tôm Pômdau dau suc mac nem kwi. ¹⁴ Ma asap mêtê atac whiñ-nga dôñ, bu mêtê dau piñ mêtê ñayham-ñayham hoñ dôñ sêpitigeñ. ¹⁵ Kilisi ndê yom malô nem gôlin mac nem ñalôm. Bu Anötö kêgalêm mac sa bu ati gôlôwac dabuñ tigeñ, nañ yom malô dau piñ mac dôñ. Ma anem dançe Anötö ñapañ. ¹⁶ Kilisi ndê yom ñandô nem mac nem ñalôm ahuc sambuc, dec kêñ gauc ñayham têtñ mac bu anem la ti andôhôn têtñ daôm. Anem wê yêc Buku Wê-nga, ti wê dabuñ ma wê ñatô nañ Ñalau Dabuñ kêñ têtñ mac, bu ampinñ Anötö ma anem dançe inñ ti nem ñalôm sambuc. ¹⁷ Gêñ hoñ nañ mac akôm ti yom hoñ nañ asôm, nañ akôm tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga. Ma anem dançe Damañ Anötö tu Kilisi-nga.

Damba ti dindai ma balêkoc si ñagôlinñ ñatô

¹⁸ Mac lauwhê, asôc nem ñgaci ñapu, bu lêñ dinañ gic waê lauwhê nañ sêkêñ whiñ Kilisi. ¹⁹ Ma mac launçac, atac whiñ nem lauwhê ma atigasec ñac dom. ²⁰ Balêkoc, mac danam wambu yom hoñ nañ dinam ti damami sêsôm têtñ mac. Bu lêñ dinañ gic Pômdau tandô ñayham. ²¹ Mac dambai, ali nem balêkoc si ñalôm sa dom. Ayob ñac ñapep tu bu ñac lic ñakam sa e sêtec lêñ ñayham lec dom.

Lau akiñ ma ñadaui si ñagôlinñ

²² Mac lau akiñ, asôc nem ñadaui nom-nga si yom hoñ ñapu. Anem akiñ tu bu mac nem ñadaui sêlic mac ñayham-nga ñambwa lec dom. Mba. Mac nem ñadaui bu sêmo sêwhiñ mac me sêmo dom, magoc akôm nem gwelenñ hoñ ñapep eñ. Anem akiñ ti nem ñalôm sambuc, ma atôc asê bu mac atoc Pômdau sa. ²³ Akôm gêñ hoñ ti nem ñalôm sambuc eñ, gitôm mac am akiñ Pômdau, ma tôm mac am akiñ lau nom-nga tawasê dom. ²⁴ Mac anjalê su bu mac am akiñ Kilisi mac nem Pômdau, ma inñ oc kêñ mac awêkaiñ nem gêñ lêñsêm yêc undambê ti mac nem ñagêyô ñayham. ²⁵ Magoc asa nañ kôm giso, nañ oc tap ndê ñagêyô sa. Ma Anötö oc toc ñamalac danñ sa hôc gêlêc danñ dom. Inñ oc êñsahê yac hoñ ña saê tigeñ.

4

¹ Mac ñadaui, anjalê ñapep bu mac daôm nem Ñadau mbo undambê, ma bocdinañ ayob nem lau akiñ ñapep, ma ñaôli bocke nañ gic ñac ñawaê, nañ akêñ têtñ ñac.

Pol gêm la lau Kolosi-nga

² Anem ali ma asap mêtê datenñ mbec-nga ti danem dançe Anötö-nga dôñ ñannga. ³ Ma atenñ mbec tu yac-nga whiñ, bu Anötö lêc gatam su têtñ yac bu ahoc inñ ndê yom asê, ma bu awhê yom pi Kilisi nañ muñ-nga yêc siñ dau, nañ sa tiawê. Tu Kilisi ndê yom dinañ-nga dec aô gandöc gapocwalô. ⁴ Atenñ mbec bu Anötö puc aô dôñ bu wakôm neñ gwelenñ ñapep, ma wawhê yom dau sa yêc awê eñ. ⁵ Asa nem lêñ ambo lau sêkêñ whiñ dom-nga ñalôm ti gauc eñ. Ma anjalê lêñ tu bu atôc Kilisi têtñ ñac tôm bêc hoñ. ⁶ Akôc gauc ñapep pi yom asôm-nga bu asôm yom êmwasiñ lau ti nem ñac sa-nga, ma aô lau si yom ñalêñ ñayham.

Pol sôm bu êñkiñ Tikikus lu Onesimus sêtêñ Kolosi sêndi

7-8 Kwahic dec aö bu wanķin yac neŋ asidōwa ma ŋac atac whin-ŋga Tikikus tēŋ mac loc. In kalhac ŋaŋga ma gēm aķin Pōmdau whin aö. Aö wanķin in loc bu ndic miŋ aneŋ yom, ma asidōwai gameŋ dindec-ŋga si yom hoŋ tēŋ mac. Ma in oc nem malō mac nem ŋalōm. ⁹Ma aö wanķin Onesimus, naŋ mac nem daŋ ma yac mba asidōwa atac whin-ŋga naŋ kēŋ whin ŋaŋga eŋ, whin Tikikus tēŋ mac loc. In lu oc sēndic miŋ yom gameŋ dindec-ŋga hoŋ tēŋ mac.

Pol kēŋ ndē acsalō tēŋ lau ŋatō

¹⁰ A ristakus, naŋ ndōc gapocwalō whin aö, naŋ kēŋ ndē acsalō tēŋ mac, ma Banabas ndē tēŋgac Mak kōm acsalō tēŋ mac bocdinaŋ. Mak bu hōc asē mac, dec akōm tōm aö gasōm tēŋ mac muŋ su, ma akōc in sa. ¹¹Ma Jisas, ŋgac naŋ sēsam in ndē ŋaē daŋ bu Justus, naŋ kēŋ ndē acsalō tēŋ mac whin. Ŋac lau tō dinaŋ sēmbō sēwhin aö ma sem malō aneŋ ŋalōm. Ŋac lau Israel-ŋga naŋ sēkēŋ whin Kilisi, ma sem gwelen sēwhin aö ma yac ahoc ŋawaē pi Anötō ndē gōliŋ asē. Lau Israel-ŋga daēsam sēmbō sēwhin aö dom, ŋac lau tō dinaŋ solop. ¹²Ma Epa-pras, Kilisi ndē ŋgac aķin, naŋ mac daōm nem daŋ, naŋ kēŋ ndē acsalō tēŋ mac bocdinaŋ. In tōm bēc hoŋ teŋ mbec tu mac-ŋga bu mac alhac ŋaŋga atōm lau gwalam akwa akēŋ whin-ŋga, ma asa nem lêŋ hoŋ tōm Anötō tac whin. ¹³Aö wasōm yom ŋandō tēŋ mac bu in yēm dau su ŋandō tu mac-ŋga ŋapaŋ, ma tu lau sēkēŋ whin-ŋga naŋ sēmbō malac Laodisia ma malac Hierapolis-ŋga bocdinaŋ.

¹⁴Luk, dokta naŋ yac atac whin, lu Demas sēkēŋ si acsalō tēŋ mac whin. ¹⁵Akēŋ yac mba acsalō tēŋ asidōwai Laodisia-ŋga, ma tēŋ lau sēkēŋ whin-ŋga naŋ sēkac sa yēc Nimpa ndē andu tu sēlic om-ŋga, ma tēŋ Nimpa dau bocdinaŋ.

¹⁶Tēŋ ndoc sēsam bapia dindec tēŋ mac su, naŋ akēŋ tēŋ gōlōwac dabuŋ yēc Laodisia bu ŋac sēsam whin. Ma bapia naŋ aö gakēŋ tēŋ ŋac, naŋ sēkēŋ tēŋ mac asam bocdinaŋ. ¹⁷Asōm tēŋ Akipus bu sap sakiŋ naŋ Pōmdau kēŋ sip in amba, naŋ dōŋ, ma kōm ŋapaŋ e ndic dabin.

¹⁸Aneŋ ŋaē Pol dec, gato ŋa aö dauŋ aman. Aö gacgeŋ gandōc gapocwalō, dec wandac mac bu gauc nem aö. Anötō ndē mwasin whin mac hoŋ.

**Pol ndê bapia
 ñamata-nga têtj lau
 Tesalonika-nga
 Yom whê bapia
 dindéc sa-nga**

Tesalonika in malac atu dan nan yêc gameñ Masedonia-nga. Pol in ñgac ñamata-nga bu hoc ñawaê ñayham asê yêc Tesalonika (Apo 17:1-9). In mbo whin ñac bêc daêsam dom, ma lau Israel-nga nan sêkên whin Yisu dom yêc malac dau, nan sem lêmun in ma sêkên kisa in, dec in kôlhô gi. Magoc lau Tesalonika-nga nan sic hu sêkên whin Pômdau, nan sêsap si sêkên whin dôñ ñanğa, e ñawaê ñayham gi tiapa yêc gameñ hon dinan (1:8).

Tinambu Pol gauc gêm ñac ñapan ma kêkin Timoti bu mbo whin ñac ma êndôhôn ñac, ma bu lic ñac sêmbo ñalên bocke (3:1-5). Ma Timoti mbu têtj Pol gi tiyham, ma gic min pi ñac si lêtj ñayham (3:6-10). Ñawaê dau kôm Pol tac ñayham sambuc, dec in to bapia dindéc têtj ñac.

Pol to yom ñatô têtj lau Tesalonika-nga, bu puc ñac dôñ bu sêsap mêtê ñayham dôñ ma sêtimêtê dau ñapep. In whê lau batê si sêtisa ñalên sa têtj ñac, bu nem malô ñac ma sêtan lau nan sêmbac ndu su, nan êñléc dom. Ma in to yom pi mêtê ñayham-ñayham daêsam nan gic lau sêkên whin-nga ñawaê.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindéc têtj gôlôwac dabun malac Tesalonika-nga, mac lau nan akên whin Daman Anôtô lu Pômdau Yisu Kilisi. Pômdau ndê mwasin ti yom malô têtj mac hon.

Pol tac ñayham tu lau Tesalonika si mêtê-nga

² Tôm bêc hon yac aten mbec, ma am danğe Anôtô tu mac hon-nga. ³ Têm hon yac aten mbec têtj Daman Anôtô, nan yac gauc gêm mac nem mêtê ñayham. Mac akôm gwelen ñayham tu mac nem akên whin-nga, ma akôm gên daêsam bu anem akin asidôwai, tu mac nem mêtê atac whin lau-nga. Ma mac akên batam bu Pômdau Yisu Kilisi oc mbu men, dec mac alhac ñanğa en. ⁴ O asidôwai nan Anôtô tac whin mac ndu andô. Yac anyalê su bu Anôtô kêgalêm mac sa ati in ndê. ⁵ Nahu bu têtj ndoc yac ahoc ñawaê ñayham asê têtj mac, nan yom dau men ñambwa dom, magoc men ti Anôtô ndê ñac lai. Ma Nalau Dabun puñ ñawaê dau dôñ sip nem ñalôm, e mac akên whin ñanğa en. Ma mac daôm anyalê mêtê nan yac akôm, bu anem mac sa têtj ndoc yac ambo awhin mac.

⁶ Nawapac daêsam tap mac sa, magoc Nalau Dabun puc mac dôñ, dec akôc ñawaê ñayham sa ti atac ñayham atu. Nalên dinan mac apuc yac mba wanğan, ma apuc Pômdau ndê wanğa bocdinan. ⁷ Mac nem lêtj dinan ti dôhôn ñayham, bu lau sêkên whin-nga yêc gameñ Masedonia ti Akaya-nga hon sêlic ma sêñkuc. ⁸ Ma mac nem lêtj ñayham kôm Pômdau ndê ñawaê ñayham tiapa yêc gameñ Masedonia-nga ma gameñ Akaya-nga tawasê dom. Lau yêc gameñ hon sêñgô ñawaê bu mac akên whin Anôtô. Bocdinan gitôm dom bu yac asôm yom dan bu awhê mac nem lêtj sa têtj lau. ⁹ Lau dau sic min yom hon pi mac nem lêtj ñayham. Sic min bu mac akôc yac sa ñalên ñayham, ma mac ahu anôtöi gwam sin, ma anem daôm kwi bu anem akin Anôtô nan Anôtô ñandô, ma mbo tali ñapan. ¹⁰ Ma kwahic dec mac akên batam in ndê Atu Yisu bu mbu akên undambê men. In Yisu nan Anôtô un in sa akên lau batê-

nga. Yisu dau dinaŋ dec kĕgaho yac su yĕc Anötö ndĕ atac ŋandĕ, naŋ oc meŋ sa tiawĕ tĕŋ bĕc ŋambu-ŋga.

2

Pol ndĕ gwelen yĕc Tesalonika

¹ O asidōwai, mac aŋyalĕ bu yac ac mac kĕsi ŋambwa dom, magoc gwelen naŋ akôm tĕŋ mac, naŋ ŋandō sa su. ² Mac aŋgō su bu tĕŋ ndoc yac ambo malac Pilipai, naŋ lau sĕpu ti sĕkôm yac ŋayom daĕsam. Ma tĕŋ ndoc yac ahôc asĕ mac nem malac Tesalonika, naŋ lau sĕkĕŋ kisa yac ŋaŋga bocdinaŋ. Magoc Anötö puc yac dōŋ, dec al-hac ŋaŋga ma ahoc iŋ ndĕ ŋawaĕ ŋayham asĕ tĕŋ mac. ³ Yac al-hac ŋaŋga ma akac mac bu akĕŋ whiŋ Yisu, ŋahu bu yac aŋyalĕ bu yom naŋ yac ahoc asĕ, naŋ yom tasan dom, ma yac amĕŋ ambo awhiŋ mac tu bu akôm mĕtĕ sac me aŋsau mac-ŋga dom. ⁴ Mba! Yac aŋyalĕ bu Anötö gĕlic yac atôm solop, dec kĕŋ ŋawaĕ ŋayham sip yac aman. Ma bocdinaŋ yac ahoc ŋawaĕ ŋayham asĕ tu bu lau sĕlic yac ŋayham-ŋga dom. Mba! Yac akôm tu bu Anötö, naŋ kĕyalĕ yac neŋ ŋalôm e pi sa, naŋ lic ŋayham. ⁵ Mac aŋyalĕ bu yac ambac yom mac dom. Ma Anötö dau kĕyalĕ bu yom taŋgatu gĕŋ-ŋga daŋ siŋ dau yĕc yac mba ŋalôm dom. ⁶ Ma yac akôm tu bu mac me lau ŋatō sĕtoc yac mba waĕŋ sa-ŋga dom.

⁷ Kilisi dau kĕyaliŋ yac sa ati ŋaposel, ma tu dinaŋ-ŋga dec gitôm bu yac oc taŋkwĕ mac bu akĕŋ gĕŋ tu anem yac sa-ŋga. Tigeŋ yac atec bu akĕŋ ŋawapac tĕŋ mac, dec andac mac bu akĕŋ gĕŋ daŋ tĕŋ yac dom. Yac ambo awhiŋ mac ti akôm gĕŋ malô, gitôm dinda daŋ yob iŋ ndĕ balĕkoc. ⁸ Yac atac ŋayham atu bu ahoc Anötö ndĕ ŋawaĕ ŋayham asĕ tĕŋ mac. Magoc yac akĕŋ gĕŋ tigeŋ dinaŋ dom. Yac alic ŋayham bu

akĕŋ daŋ sambuc tu mac-ŋga bocdinaŋ. Ŋahu bu yac atac whiŋ mac ndu andō. ⁹ O asidōwai, gauc nem gwelen naŋ yac akôm yĕc mac nem gameŋ. Yac ambo awhiŋ mac bu ahoc Anötö ndĕ ŋawaĕ ŋayham asĕ, magoc tôm ac ti ôbwĕc yac akôm gwelen atu whiŋ, bu akôm kwan daŋ-ŋga. Yac atec bu akĕŋ ŋawapac tĕŋ mac, ma tu dinaŋ-ŋga dec yac akôm gwelen dinaŋ.

¹⁰ Mac lau naŋ akĕŋ whiŋ Yisu alic yac mba mĕtĕ hoŋ naŋ akôm tĕŋ ndoc yac ambo awhiŋ mac, ma aŋyalĕ bu yac akôm gĕŋ so daŋ dom. Yac akôm mĕtĕ gitĕŋ ti dabuŋ er. Ma Anötö kĕyalĕ yac mba mĕtĕ hoŋ whiŋ. ¹¹ Mac aŋyalĕ bu yac akôm mĕtĕ ŋayham tĕŋ mac hoŋ, gitôm damba daŋ kôm tĕŋ iŋ ndĕ balĕkoc. ¹² Yac am malô mac, ma aŋgili mac ti ac yomsu mac bu aŋsĕlĕŋ ti asa nem lĕŋ atôm Anötö ndĕ lau dabuŋ solop. Bu iŋ kĕgalĕm mac sa bu asôc iŋ ndĕ ŋgôliŋ ŋapu, ma bu atap iŋ ndĕ ŋawasi atu sa.

Lau Tesalonika-ŋga sĕhōc ŋawapac magoc sĕlhac ŋaŋga

¹³ Ma yac am daŋge Anötö tôm bĕc hoŋ, bu tĕŋ ndoc mac aŋgō iŋ ndĕ yom yĕc yac, naŋ mac akôc sa gitôm ŋamalac si yom ŋambwa dom. Mba! Mac aŋyalĕ ŋapep bu Anötö ndĕ yom solop, ma bocdinaŋ dec mac akôc sa. Ma kwahic dec yac aŋyalĕ bu yom dau kôm gwelen yĕc mac nem ŋalôm. ¹⁴ Ŋahu bu mac daôm nem lau naŋ sĕkĕŋ whiŋ dom, naŋ sĕkĕŋ ŋawapac daĕsam tĕŋ mac, magoc yac alic bu mac al-hac ŋaŋga. O asidōwai, ŋalĕŋ dinaŋ mac aŋkuc Anötö ndĕ gôlôwac dabuŋ naŋ sĕmbo gameŋ Judia-ŋga, naŋ si lĕŋ. Bu ŋac dau si lau Israel-ŋga sĕkĕŋ ŋawapac tĕŋ ŋac tu sĕkĕŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga. ¹⁵ Aŋgō su naŋ! Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga dau sic Anötö ndĕ lau propet ndu, ma ŋasawa lec ŋac sic Pômdau Yisu ndu, ma sĕsoc yac su yĕc ŋac si gameŋ.

Ñac si lêñ dinan Anötö gêlic sac. Ma ñac sêkêñ kisa lau yêc gameñ hon, ¹⁶ bu ñac sêkôm bu sêlhac yac mba gwelenñ ñawaê ñayham-ñga ahuc e yac atôm dom bu ahoc yom asê têtñ ñlau gameñ apa-ñga pi Anötö ndê lêñ nem ñac si-ñga. Bocdinañ sac nañ ñac sêkôm, nañ kêsôwec tiatu ñapañ, ma ñac sic waê bu sêtap Anötö ndê tac ñandê atu sa.

Pol tac whiñ bu lic lau Tesalonika-ñga tiyham

¹⁷ O asidôwai, lau nañ sêkêñ kisa yac, nañ sêkac yac su ambo ahê mac ñasawa apê lec. Yac añôn mba, magoc yac gauc gêm mac ñapañ, ma yac atac whiñ kêlêc bu alic mac tiyham. ¹⁸ Yac atac whiñ bu ambu aloc, ma aô Pol kasahê tidim daêsam bu waloc, tigenñ Sadañ kalhac yac ahuc. ¹⁹ O lauhac! Têtñ ndoc Pômdau Yisu bu mbu menñ, nañ yac lau aposel oc akêñ batanñ gêtñ sake? Ma gêtñ sake oc kôm yac atisambuc? Ma ñaôli ñayham bocke oc po yac sa yêc Yisu añgô-ñga? Aô wasôm têtñ mac! Mac lau daôm dinañ. ²⁰ Yomandô! Mac daôm ati yac mba waêtñ ti atac ñayham ñahu.

3

Pol kêkinñ Timoti têtñ malac Tesalonika gi

¹ Yac mba ñalôm kac yac ñandô bu alic mac. Magoc atap senñ danñ sa dom. Bocdinañ yac alic ñayham bu ambo malac Atens, ² ma añkinñ Timoti têtñ mac goloc. Inñ yac neñ asidôwa danñ, nañ kôm Anötö ndê gwelenñ ma hoc Kilisi ndê ñawaê ñayham asê whiñ yac. Yac añkinñ inñ têtñ mac goloc, bu puc mac dôñ ma êngilí mac bu asap nem akêñ whiñ dôñ ñanña. ³ Yac ahêgo dauñ bu mboe ñawapac nañ tap mac sa, nañ oc kôm mac nem lau ñatô sêhu si sêkêñ whiñ sinñ. Magoc mac añyalê su, bu ñawapac kainñ dinañ gic waê yac lau dakêñ whiñ-ñga.

⁴ Gauc nem bu têtñ ndoc yac ambo awhiñ mac, nañ yac asôm asê têtñ mac tidim daêsam, bu kisa oc tap yac sa. Ma yac mba yom dinañ, kwahic dec ñandô sa su. ⁵ Aô gahêgo dauñ bu mboe Sadañ êntôm mac e gwelenñ nañ yac akôm têtñ mac, nañ oc ñandô mba. Gauc dinañ kôm aô ñalôm ñawapac ñapañ, dec kakinñ Timoti bu lic mac ma kêtñ ñawaê têtñ aô bu mac asap nem lêñ akêñ whiñ-ñga dôñ, me ahu sinñ su.

Pol tac ñayham têtñ ndoc inñ ñgô Timoti ndê yom

⁶ Ma kwahic dec Timoti mbu menñ hóc asê aô, ma kêtñ puc ñayham pi mac nem lêñ akêñ whiñ Pômdau ti atac whiñ lau-ñga. Ma inñ sôm bu mac gauc gêm yac ti atac ñayham ñapañ, ma atac whiñ bu alic yac tiyham, tôm yac atac whiñ bu alic mac tiyham bocdinañ. ⁷ O asidôwai. Yac dec ambo ti ahóc ñawapac daêsam, ma lau sêkêñ kisa yac ñapañ. Tigenñ kwahic dec yac añgô bu mac akêñ whiñ ñanña ambo, ma ñawaê dau puc yac dôñ ma kôm yac ñalôm tigahô. ⁸ Kwahic dec yac añyalê bu mac asap Pômdau dôñ ma ahu inñ sinñ dom, dec ambo ti atac ñayham sambuc.

Pol tenñ mbec tu lau Tesalonika-ñga

⁹ Yac mba atac ñayham tu mac-ñga gêm yac mba ñalôm ahuc têtñ ndoc yac atenñ mbec yêc yac neñ Anötö añgô-ñga. Yac atac whiñ ñandô bu anem danñe inñ tu mac-ñga, madec oc akôm andic ñawaê. ¹⁰ Tôm acsalô ti ôbwêc yac atenñ mbec ñanña, ma andac Anötö bu têtñ senñ danñ têtñ yac bu alic mac tiyham. Yac atac whiñ bu atêtñ mac aloc, ma awhê mac nem gauc sa tiyham pi Anötö ndê yom ñatô, bu apuc mac nem akêñ whiñ dôñ.

¹¹ Yac andac Damañ Anötö lu yac neñ Pômdau Yisu bu sêmasañ senñ bu yac atêtñ mac aloc. ¹² Ma yac atenñ mbec tu mac-ñga bocdec

bu. Pômdau êmwasiŋ mac e mac nem mêtê atac whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga êŋsôwec tiatu. Ma mac atac whiŋ lau hoŋ bocdinaŋ, e mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga êŋsalê mac ahuc, tôm yac atac whiŋ mac. ¹³ Ma iŋ puc mac nem ŋalôm dôŋ bu asa Anötö ndê lêŋ eŋ, e Pômdau Yisu mbu meŋ whiŋ iŋ ndê aŋela ti lau dabuŋ hoŋ. Bocdinaŋ têŋ ndoc mac alhac Damaŋ Anötö aŋgô-ŋga, naŋ iŋ oc lic mac bu lau dabuŋ ma mac nem giso mbasi.

4

Tarjuc lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ

¹ O asidôwai, yac mba yom ŋambu-ŋga têŋ mac bocdec. Lêŋ gitêŋ naŋ Anötö gêlic ŋayham, ma yac andôhônŋ têŋ mac su, naŋ mac akôm ambo. Ma kwahic dec yac bu ateaŋ mac tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga, bu asap lêŋ dau dôŋ ŋapaŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi. ² Bu yom hoŋ naŋ yac andôhônŋ têŋ mac am Pômdau Yisu aŋgô, naŋ mac aŋyalê su. ³ Ma lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ, naŋ bocdec. Asa nem lêŋ solop e ati lau dabuŋ ŋandô. Ma andic ahê mêtê mockaiŋ-ŋga tidau-tidau. ⁴ Anötö kêmasaŋ lêŋ ŋayham ma dabuŋ bu awhê lu ŋgac sêmbô sêwhiŋ dau, dec mac lau tigeŋ-tigeŋ ayob daôm bu asa lêŋ dau ŋapep eŋ. ⁵ Yomandô! Akôm mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga tôm lau sambuc dom, bu ŋac sêŋyalê Anötö dom. ⁶ Ayob ŋapep bu mac nem daŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ asidôwa daŋ ndê awhê dom. Yac asôm asê ti akêŋ puc mac muŋ su, bu Pômdau oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau pi sac kaiŋ dinaŋ hoŋ. ⁷ Aŋgô! Anötö kêgalêm yac sa bu dasa lêŋ ŋadômbwi dom. Mba! Iŋ kêgalêm yac sa bu dasa lêŋ dabuŋ eŋ. ⁸ Yom dindec meŋ akêŋ Anötö, naŋ kêŋ ndê ŋalau Dabuŋ sip mac nem ŋalôm. Bocdinaŋ asa naŋ sôc yom dau ŋapu dom, naŋ tec

ŋamalac si yom dom, iŋ tec Anötö dau ndê yom bocdinaŋ.

⁹ Anötö dau kédôhônŋ mac pi mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga, ma bocdinaŋ dec yac gauc gêm bu ato yom têŋ mac pi mêtê dau dom. ¹⁰ Bu yac aŋyalê su bu mac atac whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêndôc gameŋ Masedonia-ŋga. Kwahic dec yac bu asôm têŋ mac bu asap mêtê dau dôŋ ŋapaŋ eŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi. ¹¹ Akêŋ nem gauc ti atac whiŋ sambuc bu asa nem lêŋ malô. Gauc nem gêŋ naŋ gic mac ŋawaê solop, ma auŋ lau ŋatô si yom sa dom. Ma anem gwelêŋ bu akôm kwam daôm-ŋga, tôm yac asôm têŋ mac su. ¹² Akôm bocdinaŋ bu akêŋ ŋawapac têŋ lau ŋatô tu sênem mac sa-ŋga dom. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ oc sêlic mac nem mêtê dinaŋ, ma sêtoc mac nem lêŋ sa.

Lau batê oc sêtisa tiyham

¹³ O asidôwai, yac atac whiŋ bu awhê mac nem gauc sa pi lau naŋ sêmbac ndu su. Yac atec bu mac ataŋ daŋgibo atu tu ŋac-ŋga, gitôm lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ sêtaŋ. Lau dau sêtaŋ daŋgibo atu, ŋahu bu sêkêŋ bata bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. ¹⁴ Tigeŋ yac dakêŋ whiŋ bu Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, ma tu dinaŋ-ŋga dec yac dakêŋ whiŋ bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ ma sêmbac ndu su, naŋ Anötö oc uŋ ŋac sa têŋ ndoc Yisu mbu meŋ. ¹⁵ Pômdau dau sôm têŋ yac, ma kwahic dec yac ahoc iŋ ndê yom asê têŋ mac bocdec bu. Têŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôc yac lau naŋ dambo taŋli, naŋ sa muŋ dom. Iŋ oc kôc lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ sa muŋ. ¹⁶ Anötö oc ndic atu yom ti ŋaŋga, ma aŋela ŋamata-ŋga oc mbwêc awha atu, ma Anötö ndê dahuc oc taŋ, goc Pômdau oc sip akêŋ undambê meŋ. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi ma sêmbac ndu su, naŋ oc sêtisa sêmuŋ.

17 Goc Anötö oc kôc yac lau nan dambo tanli, nan sa dapi lölôc dandi dawhinj nac, ma yac honj oc datap Pômdau sa yêc dao njalôm. Ma yac oc dambo dawhinj inj njapanj enj. 18 Bocdinañ, asôm yom dindec têtj daôm, bu puc mac dôñ ma ndic malô mac nem njalôm.

5

Pômdau ndê bêc mbu meñ-nga

1-2 O asidôwai. Mac anjalê su, bu bêc Pômdau mbu meñ-nga nan njapuc mbasi, tôm ngac kanj nanj sôc andu têtj ôbwêc. Bocdinañ yac gauc gêm bu ato yom têtj mac pi têtj ti bêc dom. 3 Lau njatô oc sêsôm yom bocdec bu, “Yac dambo têtj njayham ma njawapac mba.” Nac oc sêsôm yom kainj dinañ sêmbo, ma njagahô enj bêc njambu-nga dau oc meñ sa ma njac oc sêniñga. Lau danj oc sêlhô su têtj dinañ dom. Oc tôm awhê tidaê nanj kêlhinj dau sinj, magoc njandê tu kôc balêkoc-nga meñ sa inj njagahô njambwa.

4 Magoc asidôwai, mac anjalê yom pi bêc njambu-nga dau su. Mac atôm lau nanj sêmbo njasec njalôm, nanj dom. Ma bocdinañ oc tôm dom bu bêc dau hóc asê mac gitôm ngac kanj e kôm mac asô. 5 Bu mac ati balêkoc njasec ti ôbwêc-nga dom. Mac honj ati balêkoc njawê ti acsalô-nga. 6 Bocdinañ dambo datôm lau nanj sêyêc bêc pu, nanj dom. Mba! Dambo ti neñ gauc njawa ma danem ali. 7 Bu lau nanj sênôm bu njanga e si gauc timboloc ma sêyêc bêc pu njawahô, nanj lau njasec ti ôbwêc-nga. 8 Magoc yac lau njawê-nga, ma bocdinañ dambo ti neñ gauc njawa. Mêtê dakêñ whinj-nga ma atac whinj lau-nga, nanj dasap dôñ njanga, gitôm njakwê sinj-nga nanj dasôc sac yac njabapo. Ma yac neñ dakêñ batanj Anötö ndê mwasinj nem yac sinj-nga njandô, nanj gitôm gulunj ain nanj lau sinj-nga sêunj. 9 Bu Anötö kêyalinj yac sa bu dahôc inj ndê tac

njandê dom. Inj kêyalinj yac sa bu datap inj ndê mwasinj nem yac sinj-nga sa tu Pômdau Yisu Kilisi-nga. 10 Yisu mbac ndu tu yac-nga, ma bocdinañ yac bu dambac ndu me dambo tanli têtj ndoc inj mbu meñ, nanj tanjalê bu yac oc dambo tanli dawhinj inj. 11 Tu dinañ-nga asôm yom njayham-njayham têtj daôm, ma apuc daôm dôñ bu alhac njanga, tôm mac akôm ambo.

Yom njambu-nga

12 O asidôwai. Yac bu andac mac bu atoc lau bata nanj sêyob mac sem Pômdau anjô, nanj sa njapep. Nac sêkôm gwelanj atu tu sênem mac sa-nga, ma sem la mac tu bu mac asap lêtj gitêtj dôñ enj. 13 Boc-dinañ atoc nac sa ma atac whinj nac tu gwelanj atu nanj sêkôm têtj mac-nga. Ma mac honj ambo awhinj daôm ti atac malô enj.

14 Asidôwai. Yac bu anem la mac bocdec bu. Akêñ puc lau oyom bu sêndôc njambwa dom. Lau nanj maya ti sêtôc dau, nanj anjilij nac bu sêlhac njanga. Ma anem lau gauc babalê ma lau licwalô mba, nanj sa. Akôc nem njalôm dôñ ma akôm mêtê malô têtj lau honj. 15 Lau bu sêkôm sac têtj mac, nanj dec mac honj ayob daôm bu aô dom. Mac lau akêñ whinj-nga akôm mêtê njayham enj têtj daôm, ma têtj lau honj bocdinañ.

16 Tôm bêc honj ambo ti atac njayham. 17 Ma atenj mbec njapanj. 18 Anem danje Anötö tu gêtj wapac me gêtj njayham bocke nanj tap mac sa-nga. Bu inj tac whinj bu mac lau nanj akêñ whinj Yisu Kilisi, nanj anjuk lêtj dinañ. 19 Ma asi Njalau Dabunj ndê ya ndu dom. 20 Inj bu kac lau njatô bu sêhoc yom asê gitôm propet, nanj dec apu nac si yom dom. 21 Anjahê gêtj honj, ma asap njayham dôñ. 22 Ma andic ahê mêtê sac-sac honj.

23 Yac atenj mbec tu mac-nga bocdec bu. Anötö Yom Malô Njadau ndic dabinj mac ati lau dabunj

solop. Ma bocdinaŋ têt bêt naŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ, naŋ Anötö oc tap sa bu mac nem giso mbasi, ma lic mac nem gatôm ti nem ŋalôm ma ŋamlic sambuc bu dabuŋ. ²⁴ Yac akêŋ whiŋ bu Anötö, naŋ kêgalêm mac sa, naŋ oc ŋgô yac mba mbec ma kôm ŋandô sa.

²⁵ O asidôwai, atêŋ mbec tu yac-ŋga. ²⁶ Ma akam asidôwai hoŋ anem yac aŋôŋ tu Pômdau Yisu-ŋga. ²⁷ Yêc Pômdau aŋgô-ŋga, aô wandac mac bu asam bapia dindêc têt asidôwai hoŋ naŋ sêmbo mac nem gameŋ. ²⁸ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ têt mac hoŋ.

**Pol ndê bapia tilu-nga
têh lau
Tesalonika-nga
Yom whê bapia
dindec sa-nga**

Pol to bapia tilu-nga dindec tu bu puc lau sêkêh whiŋ-nga naŋ sêmbo malac Tesalonika, naŋ dôŋ-nga. In gêm danŋe Anötö bu ŋac sêsap si sêkêh whiŋ dôŋ ŋaŋga, ma tôc asê bu ŋawapac naŋ sêhóc, naŋ oc nem ŋac sa ma puc ŋac dôŋ bu sêlhac ŋaŋga.

Lau tasanŋ ŋatô sêŋsônŋ lau Tesalonika-nga, ma sêsôm bu Kilisi mbu meŋ su, ma bocdinaŋ lau ŋatô sêhu si gwelenŋ ti gêh hoŋ siŋ ma sêhônŋ sêmbo. Bocdinaŋ Pol gêm la lau sêkêh whiŋ-nga bu sêkóc yom tasanŋ sa dom, ma sêhu lêh oyom-nga siŋ, ma sêŋkuc inŋ ti lau aposel si lêh sem gwelenŋ amanŋ-nga. In whê sa bu Kilisi oc mbu meŋ dom e ŋgac sac sambuc naŋ inŋ sam bu 'wachuc hoŋ ŋadamba,' naŋ meŋ sa tiawê, ma têh ndoc dinaŋ mêtê sac oc êŋsôwec tiatu sambuc yêc nom.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aö Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindec têh gôlôwac dabuŋ Tesalonika-nga, mac lau naŋ akêh whiŋ Damanŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. ² Mwasinŋ ti yom malô têh mac akêh Damanŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

*Lau Tesalonika-nga sêhóc
ŋawapac magoc sêlhac ŋaŋga*

³ O asidôwai, tôm bêc hoŋ yac mba ŋalôm kac yac bu anem danŋe Anötö tu mac-nga. Yac alic ŋayham bu akôm bocdinaŋ, ŋahu bu mac nem akêh whiŋ ti mac lau tigenŋ-tigenŋ nem mêtê atac whiŋ asidôwai-nga, kêsôwec tiatu ŋapaŋ. ⁴ Ma yac ampinŋ mac yêc Anötö ndê gôlôwac

dabuŋ ŋatô aŋgô-nga, ŋahu bu yac aŋgô ŋawaê bu mac ahóc ŋawapac daêsam ma bu lau sêkêh kisa mac, tigenŋ mac alhac ti akêh whiŋ ŋaŋga.

*Anötö oc kêh ŋagêyô têh lau naŋ
sêtec yom ŋandô*

⁵⁻⁶ Gêh naŋ hóc asê mac, naŋ tôc asê bu Anötö ndê lêh êmatóc lau-nga inŋ lêh gitêh. Bu mac ahóc ŋawapac, ŋahu bu mac am akinŋ Anötö ma atoc inŋ sa ti mac nem Kinŋ. Magoc mac alhac ŋaŋga, ma tu dinaŋ-nga dec Anötö gêlic mac atôm solop bu ambo inŋ ndê †gôlinŋ ŋapu. Ma inŋ oc kêh ŋawapac têh lau naŋ sêkêh kisa mac, ô ŋawapac naŋ sêkêh têh mac, naŋ su. ⁷ Ma inŋ oc kêh mac asê awham su yêc ŋawapac naŋ mac ahóc, ma yac bocdinaŋ. Têh ndoc Pômdau Yisu ti inŋ ndê aŋela ŋaŋga sêsip akêh undambê sêmerŋ, ma sêhoc dau asê ti ya ŋawê atu, naŋ goc Anötö oc kôm gêh hoŋ dinaŋ ŋandô sa. ⁸ Lau naŋ sêtoc Anötö sa dom ma sêsóc Pômdau Yisu ndê ŋawaê ŋayham ŋapu dom, naŋ Anötö oc kêh ŋagêyô têh ŋac. ⁹ Inŋ oc êmasuc ŋac su yêc Pômdau, naŋ ndöc undambê ti ndê ŋaclai ma ŋawasi atu, naŋ aŋgô-nga. Ma ŋac oc sêkóc si ŋagêyô naŋ sêmbo sac ŋapaŋ ma ŋapaŋ. ¹⁰ Gêh dau oc ŋandô sa têh ndoc Pômdau mbu meŋ, ma lau dabuŋ hoŋ naŋ sêkêh whiŋ inŋ, naŋ oc sêtoc inŋ ndê waê sa ti sêmpinŋ inŋ. Ma mac awhiŋ, oc ambo awhiŋ lau dau, ŋahu bu mac akêh whiŋ ŋawaê ŋayham naŋ yac ahoc asê têh mac.

Mbec pi lau Tesalonika-nga

¹¹ Yac gauc gêm gêh hoŋ dinaŋ dec atenŋ mbec tu mac-nga ŋapaŋ. Yac neŋ Anötö kêgalêm mac sa ati inŋ ndê lau, ma bocdinaŋ dec yac atenŋ mbec bu inŋ puc mac dôŋ, e andic dabiŋ nem lêh ti sakinŋ hoŋ nditôm inŋ ndê atac whiŋ. Ma yac atenŋ mbec bu lêh ti sakinŋ ŋayham hoŋ naŋ mac bu akôm tu mac nem akêh whiŋ Pômdau-nga, naŋ Anötö

ndê ñaclai oc nem mac sa bu akôm ñandô sa. ¹² Ma bocdinañ mac oc apo Pômdau Yisu ndê waê sa, ma mac daôm oc atap nem waêm sa tu in-nga. Mwasin akêñ yac neñ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, nañ oc kôm gêñ dau ñandô sa.

2

Wachuc hoñ Nadambaoc hoc dau asê

¹ * O asidôwai. Yac ato yom têñ mac su, pi Pômdau Yisu Kilisi ndê bêc mbu meñ-nga, nañ Anötö oc ndic yac hoñ sa dapitigeñ, ma dambo dawhiñ Yisu. Yac gauc gêm yom dau, ma bu anem la mac bocdec bu. ² Lau ñatô bu sêsôm têñ mac bu Pômdau ndê bêc dau meñ hóc asê su, nañ goc ahêgo daôm dom me atac lu-lu dom. Lau dau bu sêsôm bu Ñalau Dabuñ kêñ ñawaê dau têñ ñac, me yac dauñ asôm me ato têñ ñac, dec akêñ whiñ dom. Yom dau yom tasan! ³ Ayob daôm bu lau dan sêñsau mac dom, bu gêñ ñatô oc sêhóc asê muñ su, nañ goc Pômdau ndê bêc oc meñ sa. Têm dan oc meñ sa, nañ lau daêsam oc sêhu Anötö ti ndê yom siñ. Ma tiñambu wachuc hoñ ñadamba dau oc meñ sa tiawê. In ñac nañ gic waê bu ninga gaceñ. ⁴ In oc toc dau sa ma kêñ kisa Anötö ñandô ti gêñ hoñ nañ lau sem akiñ ti ñac si anötöi yêc nom, nañ bocdinañ. Ma in oc sôc ndi ndöc Anötö ndê ñlôm dabuñ, ma êñsau lau bu in Anötö dau. ⁵ Yom dindec pi ñgac wachuc, in yom wakuc dom. Gauc nem bu têñ ndoc aö gambo gawhiñ mac, nañ gasôm têñ mac su. ⁶ Ma gêñ nañ kwahic dec kalhac in ahuc dec in meñ sa tiawê su dom, nañ mac añyalê su. In oc hóc asê tôm ñandoc nañ Anötö dau kêmatiñ tidôn su. ⁷ Kwahic dec in ndê ñaclai nañ kêgíli

lau bu sêkôm mêtê sac, nañ kôm gwelen yêc siñ dau. Ma ñaclai dau oc kôm gwelen bocdinañ, e Anötö kôc gêñ nañ kalhac ñgac dau ahuc, nañ su. ⁸ Têñ dinañ wachuc hoñ ñadamba dau oc meñ sa tiawê. Tigeñ têñ têm nañ Pômdau Yisu mbu meñ ti ndê ñawasi ma ñaclai atu, nañ in oc yu wayahô, ma señ in su ñagahô ñambwa. ⁹ Têñ ndoc ñgac sac dau meñ, nañ Sadan oc kêñ ñaclai têñ in bu kôm gêñ daló atu-tu, ma gêñ ti ñaclai, ma êñsau bu Anötö ndê ñaclai kôm gêñ dau. ¹⁰ In oc kôm gêñ sac daêsam ma êñsau lau nañ sêsa lêñ sêniñga-nga. Ñac lau dau sêtec Anötö ndê yom ñandô, nañ tôm bu tó señ dandöc tanli-nga asê têñ ñac. ¹¹ Tu dinañ-nga dec Anötö oc hu ñac siñ bu Sadan êñsôñ ñac, e sêkêñ whiñ yom tasan. ¹² Ma lau hoñ nañ sêkêñ whiñ yom ñandô dom, ma atac ñayham atu tu lêñ sac-nga, nañ oc sêtap si ñagêyô sac sa, têñ Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga.

Anötö kêyalin in ndê lau sa gwanan

¹³ O asidôwai nañ Pômdau tac whiñ mac ndu andô, yac mba ñalôm kac yac bu anem dançe Anötö tu mac-nga tôm bêc hoñ. Ñahu bu têñ têm ñamata-nga andô in kêyalin mac sa gwanan, bu atap in ndê mwasin nem mac si-nga sa. Ma gêñ dau ñandô sa bocdec bu, kwahic dec mac akêñ whiñ yom ñandô, ma Ñalau Dabuñ kôm gwelen yêc mac nem ñalôm bu êmasañ mac ati lau dabuñ. ¹⁴ Anötö kêgalêm mac sa bu awêkain mwasin dinañ, ma bu atap yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawasi atu sa. Ma mac atap galem dau sa têñ ndoc in kêkiñ yac bu ahoc ñawaê ñayham asê têñ mac nañ. ¹⁵ Bocdinañ asidôwai, alhac ñanja. Yom ñandô hoñ nañ yac ac dulu têñ mac ña whansuñ

* 2:1: Wachuc hoñ Nadamba - yom nañ Pol to yêc Yom Grik nañ danem kwi bu 'ñgac sôc yomsu ñapu-nga dom,' me 'ñgac nañ yomsu mbasi yêc in ndê ñalôm.' (Yom Inglis: 'lawless one.') Ñgac dau oc tec Anötö ndê yomsu ma kôm gêñ hoñ bambalin tôm in dau atac whiñ.

me ato sip bapia, nan akôc dôḡ ma anḡkuc ḡapep.

Pol teḡ mbec pi ḡac

¹⁶⁻¹⁷ Yac atej yac neḡ Pômdau Yisu Kilisi lu Damaḡ Anötö bu kôm mac nem ḡalôm tigahô, ma puc mac dôḡ bu akôm mêtê ti asôm yom ḡayham eḡ. Anötö dau iḡ tac whiḡ yac ndu andô ma iḡ gic bata mwasiḡ ḡayham nan ḡa-ḡandô dakêḡ batanḡ dambo, ma mwasiḡ dau oc puc yac neḡ ḡalôm dôḡ tôm bêc hoḡ.

3

Pol tac whiḡ bu sêteḡ mbec tu iḡ ti ndê lau-ḡga

¹ Asidôwai, aneḡ yom daḡ yêc bu wandac mac bocdec bu. Ateḡ mbec tu yac-ḡga, tu bu Pômdau ndê ḡawaê tiapa tôm gameḡ hoḡ-ḡga ma bu lau sêtoc yom dau sa, tôm mac atoc sa. ² Ma atej mbec bu Anötö êḡgaho yac su yêc lau sac amba. Bu lau daêsam sêkêḡ whiḡ Pômdau dom, ma sêkêḡ kisa yac. ³ Tigeḡ Pômdau oc hu yac siḡ dom. Iḡ oc puc mac dôḡ ma yob mac tu ḡgac sac Sadaḡ-ḡga. ⁴ Ma iḡ kôm yac atac pa su pi mac, dec yac akêḡ whiḡ bu yatu hoḡ nan yac akêḡ têtḡ mac, nan mac asôc ḡapu kwahic dec, ma oc anḡkuc ḡapaḡ. ⁵ Yac atej mbec ma andac Pômdau bu whê mac nem gauc sa, e aḡyalê Anötö ndê mêtê atac whiḡ mac-ḡga tidôḡ. Ma yac atej iḡ bu nem mac sa, bu alhac ḡaḡga ma ahôc ḡawapac ti nem atac pa su, tôm Kilisi dau.

Pol kêtḡ puc lau oyom dinda

⁶ Tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ḡaê-ḡga, yac bu akêḡ yatu mac asidôwai bocdec bu. Andic ahê asidôwai oyom hoḡ nan sêsôc yom nan yac ac dulu têtḡ mac, nan ḡapu dom. ⁷ Têtḡ têtḡ mac ambo awhiḡ mac, nan yac ambo ḡambwa dom, magoc akôm gwelêḡ tu anem daḡ sa-ḡga. Ma mac aḡyalê bu iḡ lêtḡ solop bu

mac anḡkuc yac mba mêtê dinaḡ andic ḡawaê. ⁸ Yac akôc gêtḡ danêḡ-ḡga ḡambwa yêc mac dom. Mba! Yac amlhi dec aḡ. Yac am gwelêḡ atu ôbwêc ma ac bu akôm kwaḡ daḡ, ma bu akêḡ ḡawapac têtḡ mac nem lau tu sêyob yac-ḡga dom. ⁹ Pômdau ndê yom tôc asê bu yac atôm bu andac mac bu akêḡ gêtḡ puc yac dôḡ-ḡga, ô yac mba gwelêḡ ḡawaê ḡayham-ḡga. Tigeḡ yac akôm kwaḡ daḡ bu atôc lêtḡ ḡayham têtḡ mac bu anḡkuc. ¹⁰ Ma gauc nem ḡagôliḡ nan yac akêḡ têtḡ mac têtḡ têtḡ mac ambo awhiḡ mac, nan yêc bocdec bu, “Asa nan tec bu kôm gwelêḡ, nan neḡ gêtḡ dom.”

¹¹ Yac aḡgô ḡawaê pi mac nem lau oyom ḡatô, dec ato yom dinaḡ. ḡac lau dau sem gwelêḡ amaḡ-ḡga dom, magoc sem gwelêḡ whaḡsuḡ-ḡga hôc gêlêc, ma sêuḡ lau ḡatô si yom sa sêtôm andu. ¹² Lau kaiḡ dinaḡ yac bu akêḡ yatu ti anem la ḡac tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ḡaê-ḡga, bu sêhu lêtḡ oyom-ḡga dau siḡ, ma sênem gwelêḡ tu sêkôm kwa dau-ḡga.

¹³ O asidôwai, alhac ḡaḡga ma lic kam sa tu akôm mêtê ḡayham-ḡga dom. ¹⁴ Asa nan bu sôc yom nan yac ato sip bapia dindec ḡapu dom, nan tamtiḡ iḡ ḡapep. Ambo ahê iḡ, e iḡ êḡyalê iḡ ndê giso ma maya dau. ¹⁵ Alic iḡ gitôm nem ḡacyo dom, magoc akêḡ puc iḡ tôm mac nem asidôwa daḡ.

Yom ndic bata-ḡga

¹⁶ Pômdau whiḡ mac hoḡ. Iḡ Yom Malô ḡadau dau kêtḡ mac nem atac timalô pi gêtḡ hoḡ ma tôm bêc hoḡ.

¹⁷ Aô Pol daḡ gato yom ḡambu-ḡga dindec, bu wakêḡ neḡ acsalô têtḡ mac. Aô gato yom bocdinaḡ ḡa aô daḡ amaḡ, sip aneḡ bapia hoḡ tôm aneḡ ḡadôhônḡ.

¹⁸ Mwasinḡ akêḡ Pômdau Yisu Kilisi têtḡ mac hoḡ.

**Pol ndê bapia
ɲamata-ɲga têtɛ
Timoti
Yom whê bapia
dindec sa-ɲga**

Timoti inɛ ɲgac gameɲ Galesia-ɲga, naɲ ndê malachu Listra. Timoti damba inɛ ɲgac Grik-ɲga, ma dinda inɛ awhê Israel-ɲga naɲ kêtɛ whiɲ Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlêɲ whiɲ Pol ma kôm gwelenɛ whiɲ inɛ (Rom 16:21, Apo 16-20). Tiɲambu Timoti yob lau sêkêɲ whiɲ-ɲga yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindec têtɛ inɛ têtɛ ndoc dinaɲ. Inɛ kêtɛ bapia dau têtɛ Timoti, magoc to yom daêsam naɲ gic lau sêkêɲ whiɲ-ɲga hoɲ ɲawaê.

Pol kêtɛ puc Timoti tu kêdôhônɲaga tasanɲ-ɲga. Inɛ tôtec bu mboe ɲac oc sêkôm lau si sêkêɲ whiɲ tisac. Inɛ gêm la Timoti bu yob ndê lêtɛ ti sakinɛ ɲapep bu lau sêkêɲ whiɲ-ɲga sêlic ma sêɲkuc. Ma inɛ tôtec lêtɛ ɲayham-ɲayham naɲ gic waê lau bata ti lau naɲ sem akinɛ ti sêyob gôlôwac dabunɛ.

Pol gic hu ndê bapia têtɛ Timoti

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ɲaposel, gato bapia dindec. Anôtô naɲ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sêɲyalin aô sa, dec gati aposel. Yisu dau, inɛ ti gêtɛ ɲayham hoɲ naɲ dakêɲ batanɛ, naɲ ɲadau. ² Aô gato yom dindec têtɛ am Timoti, naɲ aô galic am gitôm aô atuɲgac ɲandô, tu am nem kêtɛ whiɲ-ɲga. Mwasinɛ ti tawalô ma yom malô têtɛ am, akêɲ Damanɛ Anôtô lu yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kêdôhônɲaga tasanɛ

³ Têtɛ ndoc aô gatêɲ gameɲ Masedonia-ɲga ga, naɲ aô gateɲ am bu gacgenɛ mbo malac Epesas, bu kêtɛ yao lau naɲ sêndôhônɛ yom

tasanaɲ bu sêhu sinɛ. ⁴ Ma bu sôm têtɛ ɲac bu sêhu miɲ akwa ɲambwa-ɲambwa sinɛ, ma yom daêsam naɲ êlêmê sêsôm pi apai ti punɲaci si ɲaê, naɲ sêhu sinɛ bocdinaɲ. Yom kainɛ dinaɲ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêtɛ ɲayham sem akinɛ Anôtô ti sêkêɲ whiɲ inɛ-ɲga sinɛ. ⁵ Aô gateɲ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasanɛ hoɲ sinɛ, tu bu lau sêkêɲ whiɲ-ɲga hoɲ sêsap mêtê atac whiɲ-ɲga dôɲ. Mêtê dau datap sa yêc lau ti ɲalôm ɲawasi, naɲ sêmbo ti atac pa su tu ɲac si lêtɛ gitêɲ-ɲga, ma sêkêɲ whiɲ ɲaɲga. ⁶ Lau ɲatô sêhu lêtɛ dau sinɛ su ma sêsap yom ɲambwa-ɲambwa dôɲ. ⁷ ɲac atac whiɲ bu sêndôhônɛ Anôtô ndê yomsu têtɛ lau, ma sêkôm gêtɛ dau ti licwalô enɛ sêmbo. Tigenɛ ɲac sêɲyalê yom dau ɲahu ɲandô dom.

⁸ Yac bu neɲ gauc sa pi Anôtô ndê yomsu ɲa-gwelenɛ ti ɲahu ɲapep, dec oc dalic bu yomsu dau inɛ gêtɛ ɲayham. ⁹ Ma tanɲalê bu yomsu naɲ Anôtô kêtɛ têtɛ Moses, naɲ gic waê lau gitêɲ dom. Magoc inɛ ndê yomsu gic waê lau kainɛ bocdec. Lau wachuc dinda naɲ sêtec bu sêsôc yomsu dau ɲapu, lau naɲ sêtec Anôtô ti ndê gêtɛ dabunɛ hoɲ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê ɲadômbwi dôɲ. Ma lau naɲ sic dindai ti dambai me lau ɲatô ndu-ɲga. ¹⁰ Ma yomsu dau gic waê lau naɲ sêkôm mêtê mockainɛ-ɲga ti mêtê naɲ so pwac naɲ Anôtô kêmatinɛ tu awhê lu ɲgac sênem dau-ɲga, ma lau naɲ sêngaho lau ma sêkêɲ têtɛ lau ɲatô semlhi ɲac sêti lau akinɛ ɲambwa, lau tasanɛ, ma lau naɲ sêsôm yom tasanɛ yêc lau sêmatôc yom-ɲga aɲgô-ɲga. Aêc! Anôtô ndê yomsu gic waê lau bocke naɲ sêkôm mêtê sac, naɲ so yom pi lêtɛ solop naɲ yac tandôhônɛ. ¹¹ Ma lêtɛ solop dau kêkuc ɲawaê ɲayham naɲ Anôtô kêtɛ sip aô amanɛ bu wandôhônɛ têtɛ lau. Ma ɲawaê dau tôtec inɛ ndê waê ti ɲaclai ma ɲawasi asê têtɛ yac.

Pol gêm danje Pômdau tu tawalô in-nga

¹² Aô wanem danje yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, nan kênŋ nanga têŋ aô, bu in gêlic aô gitôm bu wakôm in ndê gwelenŋ nawaê nayaham-nga, dec kêyalinŋ aô sa bu wanem akinŋ in. ¹³ Aô ngac nan muŋ-nga gasôm yom sac sambuc pi Yisu ti ndê lau sêkêŋ whinŋ-nga, ma gakêŋ kisa nac ma gac lau natô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aô neŋ gauc sa dom, ma gakêŋ whinŋ in su dom, dec gakôm gêŋ dinanŋ, ma tu dinanŋ-nga dec in tawalô aô ma gêm aneŋ njalôm kwi. ¹⁴ Yac neŋ Pômdau kêsâlê aô ahuc na in ndê mwasinŋ, dec mêtê dakêŋ whinŋ-nga ti mêtê atac whinŋ-nga nanŋ gic lau nanŋ sêkêŋ whinŋ Yisu Kilisi nawaê, nanŋ in kênŋ têŋ aô.

¹⁵ Yom dec aô bu wasôm, in yom nandô ma yom nayaham bu lau honŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whinŋ. Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi sip nom meŋ bu nem lau nanŋ sêkôm mêtê sac, nanŋ si.” Yom dau gic waê aô dauŋ solop, bu muŋ-nga aô ngac gakôm sac-nga gahôc gêlêc lau honŋ su. ¹⁶ Ma bocdinanŋ dec Yisu Kilisi tawalô aô ngac sac dec, tu bu lau honŋ sêlic njalêŋ nanŋ in hê yom malô sa têŋ aô, ma kênŋ nasawa têŋ aô bu wanem neŋ njalôm kwi. Ma lau nanŋ bu sêkêŋ whinŋ in, ma sêtap seŋ sêndôc tali napanŋ-nga sa, nanŋ oc tôm bu sêtap in ndê tawalô sa, njalêŋ tigenŋ tôm aô gatap sa.

¹⁷ Yac neŋ Anötô inŋ Kinŋ atu nanŋ mbo titêm-titêm, ma oc pacndê dom. Njamalac danŋ sêlic inŋ anŋô su dom, magoc inŋ tigenŋ inŋ Anötô nandô. Tu yom honŋ dinanŋ-nga dec tampinŋ inŋ, ma dapo inŋ ndê waê sa, kwahic dec ma nditôm bêc honŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dôŋ bu lhac nanga

¹⁸ Aneŋ balê Timoti. Muŋ-nga lau sêkêŋ whinŋ-nga natô sêlhac sêtôm propet ma sêhoc yom asê pi am.

Kwahic dec aô bu wanem la am bu gauc nem lau dau si yom napanŋ, bu puc am dôŋ bu lhac nanga, ma ndic sinŋ nanga tu Anötô ndê yom nandô-nga. ¹⁹ Kôc nem kênŋ whinŋ dôŋ, ma atac pa su tu am nem lêŋ nanŋ am sa mbo Anötô anŋô-nga. Lau natô sêtec yom nandô, ma bocdinanŋ dec nac si sêkêŋ whinŋ ginŋa su, gitôm wanŋ nanŋ gwêc gic popoc pi hoc gi. ²⁰ Gauc nem Himeneus lu Aleksanda, ngac lu nanŋ sêtec yom nandô dec kamasuc inŋ lu su sêsip Sadaŋ amba, tu bu sênyalê si giso, ma sêsôm yom sac pi Anötô tiyham dom.

2

Nagôlinŋ dateŋ mbec-nga

¹ Gêŋ namata-nga aô bu watenŋ am bu êngilí lau sêkêŋ whinŋ-nga pi lêŋ dateŋ mbec-nga. Sôm têŋ nac bu sêteŋ mbec tu lau honŋ-nga, ma sênem danje Anötô tu nac-nga. Gêŋ bocke nanŋ sêpônnda, nanŋ sêndac Anötô, ma sênem lau natô awha têŋ inŋ. ² Aô atac whinŋ bu sêteŋ mbec tu kinŋ ma lau honŋ nanŋ sem gôlinŋ yac-nga, bu sênem gôlinŋ yac napep e dambo ti yom malô, ma datoc Anötô sa ti dasa neŋ lêŋ honŋ dabuŋ enŋ. ³ Mbec kainŋ dinanŋ inŋ gêŋ nayaham, ma yac neŋ Anötô nanŋ gêm yac si, nanŋ gêlic nayaham. ⁴ Bu Anötô tac whinŋ bu lau honŋ sênyalê yom nandô pi Yisu, e sêkêŋ whinŋ ma sêtap Anötô ndê mwasinŋ nem nac si-nga sa. ⁵ Yac tanjalê bu Anötô tigenŋ dê mbo, ma ngac nem siliŋ-nga tigenŋ mbo Anötô ma lau nom-nga nalu, inŋ Yisu Kilisi dau. ⁶ Inŋ ngac nanŋ kênŋ dau ma mbac ndu bu nemlhi lau honŋ si sac natôp, ma êngapwêc nac su yêc sakinŋ mêtê sac-nga. Gêŋ dau meŋ sa tôm nandoc nanŋ Anötô kêmatinŋ tidôŋ muŋ su, ma tôc Anötô ndê lêŋ nem lau si-nga asê. ⁷ Ma inŋ kêyalinŋ aô sa gati inŋ ndê ngac aheŋ-nga ti inŋ ndê aposel, bu wandôhônŋ yom nandô nanŋ yac

lau dakêḅ whiḅ-ḅga hoḅ dasap dôḅ, naḅ têḅ ḅlau gameḅ apa-ḅga. Aô gasôm yomandô, aô kasau dom.

⁸ Aô tac whiḅ bu lau sêhóc amba sa ma sêḅeḅ mbec tòm gameḅ sambob. Magoc ḅac sêyob dau bu sêsa si lêḅ dabuḅ eḅ. Asa naḅ atac ḅandê têḅ lau me sôm lau ḅatô, naḅ hóc amba sa ma teḅ mbec dom.

Lauwhê sêkêḅ whiḅ-ḅga si lêḅ

⁹ Aô tac whiḅ bu lauwhê sêhêgo dau êḅlêc tu ḅakwê ḅayham-ḅayham bu sêsoç-ḅga dom. Whê ḅac si gauc sa pi ḅakwê ḅaôli atu-tu ma gôlôḅ ḅayham gitôm gol me kôm, ma pi mêtê sênem bocḅiḅ kêclauḅ-ḅga, bu gêḅ hoḅ dinaḅ iḅ gêḅ ḅambwa-ḅga yêc Anötô aḅgô-ḅga. ¹⁰ Awhê asa naḅ sôm bu nem akiḅ Anötô, naḅ bu kôm mêtê ḅayham, dec mêtê dau gitôm iḅ ndê ḅakwê ti gôlôḅ ḅayham.

¹¹ Têḅ ndoc lau sêkac sa tu sêlic om-ḅga, naḅ aô tac whiḅ bu lauwhê sênem dau dôḅ ma sêkêḅ daḅga Anötô ndê yom ḅapeḅ, ma sêsoç launḅac ḅapu. ¹² Aô atac whiḅ bu lauwhê sênem dau dôḅ, ma gakêḅ yao bu ḅac sêndôhôn me sênem gôliḅ launḅac dom. ¹³ Bu Anötô kêmasaḅ Adam muḅ, goc kêmasaḅ Ewa kêkuc iḅ. ¹⁴ Ma Sadaḅ kêsau Adam muḅ dom, iḅ kêsau Ewa e iḅ kêgili Anötô ndê yom ma kôm sac. ¹⁵ Magoc tiḅambu awhê daḅ kôc Anötô ndê †ḅḅac Nem Lau Si-ḅga, ma oc tòm bu lauwhê sêtap Anötô ndê mwasinḅ nem ḅac si-ḅga sa tu ḅac dinaḅ-ḅga, ma tu ḅac sêsap mêtê dakêḅ whiḅ-ḅga ti atac whiḅ-ḅga dôḅ, ma sem dabuḅ dau ma sêsa si lêḅ ti gauc ḅayham eḅ.

3

Yom pi gôlôwac dabuḅ si ḅagôlôḅ

* **3:1:** Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gôlôwac dabuḅ si ḅagôlôḅ. Yêc Yom Griḅ iḅ to episkopos, naḅ danem kwi bu 'ḅḅac ḅamata-ḅga' me 'hetman.' Lau ḅatô sem kwi bu 'Bisop.' Bocdinaḅ Pol ndê yom hêganônḅ gôlôwac dabuḅ si ḅagôlôḅ hoḅ gitôm Bisop me Siots Presiden me gêyobwaga. † **3:8:** Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke naḅ bu sênem akiḅ gôlôwac dabuḅ. Yêc Yom Griḅ iḅ to diakonoi, naḅ danem kwi bu 'lau akiḅ.' Bocdinaḅ yom dau gic waê lau naḅ bu sênem akiḅ gôlôwac dabuḅ, gitôm pasto (ḅḅacsakiḅ), ma lau bata (ol elda), ma dabuḅwaga.

¹ Yom dindec iḅ yom ḅandô. Asa naḅ tac whiḅ bu ti gôlôwac dabuḅ si ḅagôlôḅ,* naḅ atac whiḅ gwelenḅ ḅayham daḅ. ² Bocdinaḅ ḅac naḅ bu yob gôlôwac dabuḅ, naḅ yob dau ḅapeḅ, ma sa ndê lêḅ gitêḅ e lau daḅ gitôm dom bu sêpu iḅ. Iḅ nem awhê tigeḅ, ma kôm gêḅ hoḅ ti gauc ḅawa. Alic bu iḅ ḅac kaiḅ bocdec. Iḅ ḅac kôc lau sa ti êmwasiḅ ḅac-ḅga, ma ḅac ti gauc gitôm bu êndôhôn lau. ³ I ḅ ḅac nôm gêḅ êḅiḅ iḅ-ḅga dom, ma ḅac tac ḅandê-ḅga me ḅac sôm lau-ḅga dom. Iḅ ḅac malô ma iḅ atac whiḅ mone kêlêc dom. ⁴ ḅḅac naḅ bu yob gôlôwac dabuḅ, naḅ yob dau ndê balêkoc ḅapeḅ e sêsoç iḅ ḅapu ma sêtoc iḅ sa. ⁵ ḅamalac daḅ naḅ tòm dom bu nem gôliḅ iḅ dau ndê gôlôwac, naḅ oc tòm dom bu nem gôliḅ Anötô ndê gôlôwac bocdinaḅ. ⁶ Ma ḅac naḅ gêm dau kwi ma kêḅ whiḅ ḅasawa apê eḅ, naḅ akêḅ iḅ yob gôlôwac dabuḅ dom. Bu mboe iḅ oc toc dau sa e Anötô kêḅ ḅagêyô têḅ iḅ, gitôm iḅ kêḅ têḅ Sadaḅ. ⁷ Alic bu iḅ ḅac naḅ gôlôwac dabuḅ ti lau naḅ sêmbo gôlôwac ḅalôm dom, naḅ hoḅ sêlic iḅ ḅayham. Ma bocdinaḅ gitôm dom bu lau daḅ sêpu iḅ, ma Sadaḅ oc tòm dom bu ku iḅ dulu.

⁸ Ma lau naḅ bu sênem akiḅ gôlôwac dabuḅ,† naḅ bocdinaḅ. ḅac lau naḅ sêsa lêḅ gitêḅ eḅ ma tu dinaḅ-ḅga lau hoḅ sêtoc ḅac sa. ḅac lau tasaḅ dom, magoc sêsoç yom ḅandô eḅ. ḅac lau sênom gêḅ êḅiḅ ḅac-ḅga dom, ma lau naḅ sêḅsalê lêḅ daêsam tu sêtap awa sa-ḅga dom. ⁹ Yom ḅandô dakêḅ whiḅ-ḅga naḅ ḅahu sip ḅalôm gi, naḅ sêsap dôḅ ḅaḅga, ma sêsa lêḅ gitêḅ eḅ tu bu sêmbo Anötô aḅgô-ḅga ti atac pa

su enj. ¹⁰ Bocdinaŋ lau naŋ mac bu akêŋ ŋac tu sênem akinj gôlôwac dabuŋ-ŋga, naŋ aŋsahê ŋac si lêŋ ti sakinj munj, ma lau naŋ si giso mbasi, naŋ goc sêkôc gwelenj dau. ¹¹ Yom kainj tigenj hêganôŋ lau dau si lauw hê. Ŋac lauw hê ti lêŋ solop naŋ lau hoŋ sêtoc ŋac sa. Ŋac sêyob si whasuŋ bu sêsôm yom bambalinj pi lau ŋatô dom, lauw hê gauc ŋawa, ma lauw hê naŋ lau hoŋ sêkêŋ whinj bu gêŋ bocke naŋ sêkêŋ sip ŋac amba, naŋ ŋac oc sêyob ŋapep enj. ¹² Ŋgac bocke naŋ bu nem akinj gôlôwac dabuŋ, naŋ nem awhê tigenj ma nem gôlinj inj ndê awhê ti balêkoc ŋapep. ¹³ Lau naŋ sem akinj ŋapep, naŋ oc sêtap waê ŋayham sa, ma ŋac oc sêlhac ŋaŋga ma atac l u-lu dom tu ŋac si sêkêŋ whinj Yisu Kilisi-ŋga.

Pol whê ndê bapia ŋahu sa

¹⁴⁻¹⁵ Aô gakêŋ batanj bu ŋasawa sauŋ aô oc watêŋ am waloc. Magoc aô gakôc gauc gi lu gi lu, bu mboe gwelenj danj oc hê aô dôŋ, ma bocdinaŋ dec gato bapia dindéc têtj am. Ma gato yom hoŋ dindéc bu waw hê am nem gauc sa pi lêŋ solop tu yac gôlôwac dabuŋ taŋkuc-ŋga. Bu yac dati Anötö Tali Ŋadau ndê gôlôwac dabuŋ ma yac datôm alhö ŋaŋga bu tambalaŋ inj ndê yom ŋandô.

Yom tampiŋ Kilisi-ŋga

¹⁶ Ma yac lau naŋ tam akinj Anötö, naŋ dakêŋ whinj yom pi Kilisi, naŋ ŋahu atu ma sip ŋalôm gi. Yomandô! Bu yac dakêŋ whinj yom bocdec bu:

Inj sip nom meŋ ti ŋamalac.

Ŋalau Dabuŋ whê inj sa ma tôc asê bu inj ŋgac gitêŋ.

Ma anjela sêlic inj.

Lau sêhoc ŋawaê ŋayham asê pi inj yêc nom ŋagameŋ hoŋ.

Ma lau sêkêŋ whinj inj yêc gameŋ sambob.

Ma Anötö kôc inj sa, mbu têtj inj ndê gameŋ ŋawasi-ŋga gi.

4

Lau oc sêhu yom ŋandô sinj

¹ Ŋalau Dabuŋ tôc asê yêc awê bu têtj têtj ŋambu-ŋga, lau ŋatô oc sêhu yom ŋandô dakêŋ whinj-ŋga sinj. Ma ŋac oc sêŋkuc Sadanj ndê ŋalau sac ti ŋac si yom tasanj. ² Lau tasanj oc sêmeŋ ma sêndôhônj yom tasanj dau e sêtim lau ŋatô ma sêhu yom ŋandô sinj. Lau tasanj dinaŋ sêkôm gêŋ dau ti atac pa su, ŋahu bu Sadanj pôc ŋac si gauc ahuc e sêŋyalê si giso dom. ³ Ŋac sêkêŋ yao bu lauw hê ma ŋgac sênem dau dom, ma sic yao ŋac bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga ŋatô dom. Magoc yac lau naŋ dakêŋ whinj ma taŋkuc yom ŋandô, naŋ taŋyalê bu Anötö kêtj gêŋ daneŋ-ŋga dau bu yac daneŋ ti danem danje inj. ⁴ Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêtj, naŋ gêŋ ŋayham ma bocdinaŋ datec dom. Dakôc sa ma danem danje inj. ⁵ Anötö ndê yom ma mbec naŋ dateŋ, naŋ gitôm bu kôm gêŋ hoŋ ti dabuŋ.

Pol gêm la Timoti

⁶ Am bu whê yom hoŋ dindéc sa têtj am nem asidôwai sêkêŋ whinj-ŋga, dec am oc ti Yisu Kilisi ndê ŋgac akinj-ŋga ŋayham. Tôm am kôm e meŋ têtj kwahic dec, sap yom ŋandô dakêŋ whinj-ŋga dôŋ, ma danjam wambu yom ŋayham naŋ yac ac dulu têtj am, bu gêŋ dau oc puc am dôŋ bu lhac ŋaŋga tôm bêc hoŋ. ⁷ Ma miŋ ŋambwa naŋ lau andô naŋ sem gauc Anötö, naŋ sic dulu têtj lau wakuc, ma yom ŋasawa-ŋga hoŋ, naŋ am tec yêc-ŋga. Yob daôm nem lêŋ ŋapep, ma timêtê daôm tu bu ti Anötö ndê ŋgac gitêŋ-ŋga. ⁸ Lau naŋ sêtimêtê dau ŋamlic tu sêtap licwalô sa tu gêŋ nom-ŋga-ŋga, naŋ oc nem ŋac sa ŋandô dom. Magoc yac bu datimêtê dauŋ tu dasa Anötö ndê lêŋ gitêŋ-ŋga, oc nem yac sa ŋandô. Oc nem yac sa têtj kwahic dec, ma têtj têtj ŋambu-ŋga bocdinaŋ.

⁹ Yom dec aö bu wasôm, inj yom ñandô ma yom ñayham tu lau hoñ sêkôc sa ma sêkêñ whin-nga. ¹⁰ Anötô Tali Ndadu kêmasañ lêt bu nem lau hoñ si, ma lau nanj sêkêñ whin inj, nanj sêtap lêt dau sa su. Bocdinañ yac dakêñ batan bu oc datap yom dau ña-ñandô sa, dec dalhac ñanğa ti dakôm gwelen bu dapuc yom dau dôn.

¹¹ Êmdôhôn yom hoñ dindec ma ndic atu lau bu sêsôc ñapu. ¹² Yob daôm bu kôm nem gêt hoñ ñapep, ma lau danj oc sêpu am bu am balê wakuc dom. Yob nem lêt mbo-nga, sôm yom ñayham en, sap mêtê atac whin lau ti kêt whin-nga dôn ñanğa, ma sa nem lêt gitêt bu tôc dôhôn ñayham têt lau sêkêñ whin-nga bu sêlic ma sêñkuc. ¹³ Kêt daôm sambuc bu nem akin Anötô e tôm aö wahôc asê am. Sam inj ndê yom nanj sêto yêc, nanj asê têt lau, nem mêtê ñac, ma êmdôhôn ñac.

¹⁴ Muñ-nga, têt ndoc lau bata sêkêñ amba sac am, nanj ñac si danj tisa gitôm propet, ma hoc yom asê pi mwasin nanj Njalau Dabuñ oc kêt têt am, tu kôm Anötô ndê gwelen-nga. Kwahic dec aö bu wapuc am dôn bu kôm nem gwelen ñapan ña mwasin dinañ ña-ñaclai. ¹⁵ Kôc anej yom dindec sa ma kôm ñandô sa. Kêt nem ñalôm sambuc tu kôm Anötô ndê gwelen-nga, ma lau hoñ oc sêlic am nem gwelen ña-ñandô yêc awê. ¹⁶ Yob daôm nem lêt ti yom nanj am kêtôhôn têt lau, nanj ñapep. Sap lêt ñayham ti yom ñandô dôn ma lhac ñanğa, ma am bu kôm bocdinañ, dec am oc tap Anötô ndê mwasin nem am si-nga ña-ñandô sa, ma lau nanj sêkôc am nem yom sa, nanj bocdinañ.

* **5:9:** Pol to yom pi lauwê sawa si ñadênanj, magoc inj tôc ñadênanj dau ñahu tiawê dom. Lau ñatô gauc gêm bu ñadênanj dau gic waê lauwê sawa hoñ nanj gôlôwac dabuñ Epesas-nga sêyob ti sem sa - alic ñabatij 16. Ma lau ñatô gauc gêm bu lauwê nanj si ñaê yêc ñadênanj, nanj sêkêñ dau sambuc tu sênem akin Yisu ma gôlôwac dabuñ-nga (ñabatij 5, 10 ma 11).

5

¹ Am bu nem la ñamalac andô danj, nanj goc sôm yom ñanğa têt inj dom. Sôm yom tôm am bu sôm têt am daôm damam. Ma nem la balêi wakuc tôm am bu kôm têt am daôm nem asimi. ² Lic lauwê atu tu tôm am daôm dinam, ma bawhêi nditôm am lhômwêi, ma kôm mêtê ñawasi enj têt ñac.

Yom pi lauwê sawa

³ Lauwê sawa nanj si lau mba tu sênem ñac sa-nga, nanj toc ñac sa ñapep ma nem ñac sa. ⁴ Magoc awhê sawa danj bu ndê balêkoc me punğaci ti puwêi sêmbo, goc gwelen sênem inj sa-nga yêc ñac amba. Nalêt dinañ ñac si lêt sênem akin Anötô-nga oc nem ñandô, ma sêo sakin nanj dinda ti dambai ma pui sêkôm têt ñac muñ su. Ma lêt dinañ gic Anötô tandô ñayham. ⁵ Magoc awhê sawa danj nanj mbo tawasê ma pônđa lau tu sênem inj sa-nga, nanj oc teñ mbec ôbwêc ma ac, ma takwê Anötô bu nem inj sa. ⁶ Awhê sawa nanj êlêmê po dau sa ña gêt ñayham-ñayham nom-nga, nanj gitôm awhê batê danj yêc Anötô anğô-nga.

⁷ Am whê yom dindec sa têt lau sêkêñ whin-nga hoñ, bu sêsa si lêt ñapep e lau danj sêtôm dom bu sêngôlinj yom pi ñac. ⁸ Asa nanj sôm bu inj kêt whin Yisu, magoc gêm dinda lu damba me inj dau ndê lau sa dom, nanj tôc asê bu inj ndê kêt whin inj gêt tasanj, ma kôm mêtê sac sambuc hóc gêlêc lau nanj sêkêñ whin dom, nanj si mêtê sac su.

⁹ Mac bu akêt awhê sawa danj ndê ñaê sip lauwê sawa si ñadênanj,* goc gauc nem gêt bocdec. Inj bu ndê yala hóc gêlêc 60 su, nanj goc gitôm bu mac akêt inj ndê ñaê sip lauwê sawa si ñadênanj. Ma alic bu inj awhê nanj

sap in nakwenj dôj napep têtj ndoc in mbo tali. ¹⁰ Ma in awhê nanj lau honj sêto in sa bu in awhê kôm mêtê nayham-nga. In yob ndê balêkoc napep, in awhê kôc lau sa ti êmwasiñ nac-nga, ma in gêm akiñ lau sêkêj whiñ-nga, gitôm in kêgwiniñ dau ma kêgwasiñ nac gahi. Ma in awhê nanj êlêmê gêm lau ti nawapac sa, ma kôm gwelenj nayham daêsam whiñ bocdinañ. Awhê sawa nanj ndê lêtj nayham gitôm dinañ, nanj akêj in ndê ñaê sip lauwê sawa si ñadênañ.

¹¹ Magoc lauwê wakuc nanj sêti lauwê sawa, nanj akêj nac si ñaê sip ñadênañ dom. Têtj ñamata-nga nac oc sêkêj si atac whiñ ma sêmatiñ pwac bu sênem akiñ Kilisi, magoc mboe ñasawa sauñ nac oc ñalôm pwê bu sênem ngac tiyham. ¹² Nac bu sêkôm bocdinañ, dec tôm nac sic si pwac dinañ popoc ma sêkôm giso atu. ¹³ Ma gêtj ñatô whiñ. Lauwê sawa wakuc ñatô sêsa lêtj oyom-nga e tidôn nac. Nac atac whiñ bu sênsêlêtj sêlom-sêlom andu, ma sêsec gamenj ti sêuñ lau ñatô si yom sa. Nac sêsôm yom daêsam so yom nayham dasôm-nga. ¹⁴ Tu dinañ-nga dec aô êlêmê gakêj ñagôliñ têtj lauwê sawa wakuc bu sênem ngac tiyham, sêkôc balêkoc, ma sêyob si andu ti si lau. Ma bocdinañ oc nditôm dom bu yac nenj ñacyo danj sôm yom bu pu yac lau dakêj whiñ-nga nenj lêtj. ¹⁵ Aô gasôm yom dinañ, ñahu bu lauwê sawa ñatô sêhu Anôtô siñ su, ma sêsa Sadanj ndê lêtj.

¹⁶ Mac lauwê nanj akêj whiñ Yisu, nanj anjô. Awhê sawa danj bu mbo mac nem tonj, dec mac anem in sa andic ñawaê. Ma bocdinañ oc kêtj nawapac têtj gôlôwac dabuñ dom, ma lauwê sawa nanj sêpônâ dau ñandô, nanj gôlôwac dau oc tôm bu sênem nac sa.

Yom pi lau bata

¹⁷ Lau bata nanj sêkêj dau sambuc ma sem gôliñ gôlôwac dabuñ napep, nanj datoc ñac sa êñlêc. Ma ñac nanj sem mêtê ti sêndôhônj lau, nanj yom dindec hêganônj nac solop. ¹⁸ Gauc nem Anôtô ndê yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Têtj ndoc mac akêj makao sêkôm gwelenj bolom-nga, nanj asô ñac tókwa ahuc dom. Sênem bolom ñatô ô ñac si gwelenj. *[Diut 25:4]*

Ma yac nenj yom danj tiyham yêc bocdec, “Asa nanj bu kôm gwelenj, nanj akêj in ndê ñaôli têtj in napep.” ¹⁹ ñamalac tigenj bu êngôliñ yom pi ngac bata danj, nanj am ngô in ndê yom dau dom. Magoc lu me tō bu sêpuc in ndê yom dau dôj, nanj goc êmatôc yom dau. ²⁰ Am bu tap sa bu yom ñandô, dec sôm ngac bata dau yêc lau honj anjô-nga, bu lau sêlic ma sêtôc dau.

Pol gêm la Timoti

²¹ Yêc Anôtô lu Yisu Kilisi ma anjela nanj Anôtô kêyalin nac sa, nanj si anjô-nga, nanj wasôm têtj am bu êmkuc anenj yom honj dindec, ma kôm mêtê nayham enj têtj lau honj. Lhac whiñ lau tonj danj, ma lic tonj danj sac dom. ²² Am bu êmyalinj lau ñatô sa tu sêkôm gwelenj-nga, dec êmsahê nac si lêtj munj, ma kêtj amam sac nac sep dom. Ma yob daôm bu sa nem lêtj ñawasi enj. Ndic ahê lau nanj sêkôm mêtê sac, bu wêkainj nac si sac ñagêyô dom.

²³ Nôm bu ñambwa dom. Nôm wain ñagec tu am ñatac-nga. Ma oc nem am sa tu am nem gêmbac nanj kôm am ñapanj-nga.

Mêtê honj nanj lau sêkôm oc menj tiawê

²⁴ Lau ñatô si mêtê sac yêc awê, ma bocdinañ nac si yom pi undambê gi su, ma Anôtô kêmasanj ñagêyô su bu kêtj têtj nac têtj têm ñambu-nga. Ma lau ñatô si sac yêc siñ dau têtj kwahic dec, magoc oc menj sa tiawê têtj têm ñambu-nga,

ma sêtap si ñagêyô sa. ²⁵ Ma ñalêñ tigen, lau gitêñ ñatô si mêtê ñayham yêc awê. Ma mêtê ñayham nañ kwahic dec yêc awê dom, nañ oc tôm dom bu yêc sinj dau ñapañ. Oc sa meñ tiawê.

6

Yom pi lau akin ñambwa

¹ Sôm têñ lau akin ñambwa nañ sêkêñ whiñ Yisu, bu sêsôc si ñadaui ñapu, ma sêtoc ñac sa ñapep. Ñac bu sêkôm dom, goc lau nañ sêlic, nañ oc sêpu Anötô ndê ñaê ti yom nañ yac tandôhôn pi in. ² Ma ñgac akin dañ bu ndê ñadau kêñ whiñ Yisu whiñ, goc sôm têñ ñgac akin dau bu toc dau sa têñ in ndê ñadau bu inlu sêti asidôwa tu inlu si sêkêñ whiñ-ña lec dom. Magoc in nem akin in ndê ñadau ñapep en, ñahu bu in ndê gwelen oc nem ndê asidôwa kêñ whiñ-ña nañ Anötô tac whiñ, nañ sa.

Puc pi lau nañ sêndôhôn yom tasan

Êmdôhôn yom honj dindéc têñ lau sêkêñ whiñ-ña, ma êmgilí ñac bu sêñkuc ñapep. ³ Ñamalac dañ bu êndôhôn yom nañ so aneñ yom nañ gato sip bapia dindéc, me so yom ñandô nañ Pômdau Yisu Kilisi dau kêdôhôn, me so yom nañ tandôhôn pi Anötô ndê lêñ, nañ tôc asê bocdec bu. ⁴ In ñgac toc dau sa-ña, ma kêyalê gêñ dañ ñapep dom. In tac whiñ yom agwa-agwa ñambwa, ma yom nañ kôm lau sêseñ dau. Tu yom kainj dinañ-ña dec lau sem lêmuñ dau, sic dau, sêsôm yom sac-sac pi dau, ma sêkôc gauc sac pi si asidôwai. ⁵ Lau kainj dinañ si gauc kêñsôn, ma sêseñ dau ñapañ. Yom ñandô dañ yêc ñac si ñalôm dom. Ñac gauc gêm bu lêñ danem akin Anötô-ña ti lêñ sêtap awa sa-ña ñambwa.

Yom pi lêñ atac whiñ mone-ña

⁶ Magoc yac bu danem akin Anötô ma atac ñayham pi gêñ bocke nañ in bu kêñ têñ yac, nañ gitôm datap awa ñandô sa su. ⁷ Bu têñ têñ dinañi sêkôc yac, nañ dahôc asê aman sawa, ma dambac ndu ti aman sawa bocdinañ. ⁸ Magoc gêñ danen-ña ti ñakwê bu yêc yac-ña, dec yac atac ñayham pi gêñ dau. ⁹ Lau nañ atac whiñ bu sêti lau ti lêlôm, nañ si atac whiñ dinañ oc ti lêñ Sadan êntôm ñac-ña, ma ñac oc sêpeñ ma sêsip in ndê akô sêndi. Ñac oc tagatu gêñ daêsam, ma sêsa lêñ gauc mbasi-ña tu sêtap gêñ dau sa-ña, e kôm ñac sêtisac ma sêniña. ¹⁰ Sac daêsam ñahu yêc lêñ atac whiñ mone-ña. Lau ñatô sêhu si sêkêñ whiñ sinj su, ñahu bu mêtê atac whiñ mone-ña gêm ñac ahuc sambuc. Ma tu dinañ-ña dec ñawapac daêsam tap ñac sa.

Pol gic yomsu Timoti

¹¹ O Anötô ndê ñgac, am ñgô su nañ. Ndic ahê mêtê sac honj dinañ. Êmsahê ñaña bu kôm mêtê gitêñ ma sa Anötô ndê lêñ en. Sap nem kêñ whiñ ti mêtê atac whiñ lau-ña dôn, puc daôm dôn bu kôm Anötô ndê gwelen ma lic ñakam sa dom, ma mbo ti nem lêñ malô en. ¹² Lhac ñaña ma ndic sinj têñ lêtôm honj nañ bu ku am nem kêñ whiñ dulu. Muñ-ña lê am hoc yom asê yêc lau daêsam anjô-ña bu am kêñ whiñ Yisu Kilisi. Gêñ dau tôc asê bu am tap Anötô ndê galem ndôc tamli ñapañ-ña sa su. Bocdinañ sap galem dau ña-ñandô dôn ñaña en. ¹³ Yêc Yisu Kilisi, nañ sôm ndê yom asê solop têñ Pontias Pailot, ma yêc Anötô nañ kêñ gêñ honj sêmbo tali, nañ anjô-ña, aô wandic atu am bocdec bu. ¹⁴ Yom honj nañ aô gac atu am, nañ êmkuc ñapep, ma sa nem lêñ solop ti dabuñ en, e yac neñ Pômdau Yisu Kilisi mbu meñ hóc asê, ¹⁵ têñ ndoc nañ Anötô kêyalin sa su.

Tampin Anötö dandic ηawaê. In tigen in gêη hon ηadau. In kin hon si Kin, ma pômdau hon si Pômdau. ¹⁶ In mbo titêm-titêm ma oc pacndê dom. In ndöc ndê ηawê atu ηalôm, tôm dom bu ηamalac dan tigasuc ηawê dau me lic in. In ndê waê ηayham ti in ndê ηaclai atu oc yêc ηapaη. Yomandô!

¹⁷ Sôm têη lau ti lêlôm bu sêtoc dau sa dom ma takwê ηac si awa nom-ηga bu nem ηac sa lec dom. Bu awa in gêη yêc ηapaη-ηga dom, oc niηga. Ndic atu ηac bu takwê Anötö nan kêmwasiη yac ηa gêη daêsam tu kôm yac atac ηayham-ηga. ¹⁸ Ma ndic atu ηac bu sêkôm mêtê ηayham en têη lau hon, ma bu sêkêη si awa ti wapa tu bu sênem lau ηatô sa, ma sêmwasiη ηac-ηga. ¹⁹ Sêkôm bocdi-nan dec ηac oc sêpo si awa ηandô sa yêc undambê tu têm ηambu-ηga-ηga, nan ηac oc sêtap lêη ηandô dandöc tanli-ηga sa.

²⁰ O Timoti. Gwelen ti yom ηandô hon nan Anötö kêη sip am amam, nan yob ηapep en. Ndic ahê lau nan sêsap yom ηambwa-ηambwa dôη, ma sêndôhôn yom nan so yom ηandô. Lau dau gauc gêm bu ηac sêtap gauc ηandô sa, magoc mba. ²¹ Lau nan sêkêη whiη yom tasan dinan, nan sêhu si sêkêη whiη Yisu siη su.

Anötö ndê mwasiη têη mac.

**Pol ndê bapia tilu-nga
têḅ
Timoti
Yom whê bapia
dindec sa-nga**

Pol ndöc gapocwalô ndöc Rom, ma kêsahê bu ḅasawa sauḅ oc sêndic iḅ ndu, dec to ndê bapia tilu-nga dindec têtḅ Timoti. Pol tac whiḅ Timoti ndu andô, ma to bapia dindec bu puc iḅ dôḅ bu lhac ḅaḅga, ma maya dau me töc dau dom bu hoc ḅawaê ḅayham asê. Iḅ tac whiḅ bu Timoti lhac gitôm Yisu ndê ḅgac siḅ-nga ḅayham daḅ. Ma Pol gêm la Timoti bu yob dau tu mêtê sac tidau-tidau naḅ oc êḅsôwec tiatu têtḅ têm ḅambu-nga, ma kêtḅ puc iḅ pi kêdôhōḅwaga tasanḅ.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, naḅ gati Yisu Kilisi ndê ḅapocel kêtḅ Anötö ndê atac whiḅ. Iḅ gic bata bu lau naḅ sêkêtḅ whiḅ Yisu Kilisi oc sêtap seḅ sêndöc tali-nga sa, dec kêtḅaliḅ aô sa gati aposel, bu wahoc yom dau asê têtḅ lau. ² Gato bapia dindec têtḅ aneḅ atunḅgac tac whiḅ-nga, am Timoti. Mwasinḅ ti tawalô ma yom malô akêtḅ Damaḅ Anötö lu yac neḅ Pômdau Yisu Kilisi têtḅ am.

Pol puc Timoti dôḅ

³ Aô gam akiḅ Anötö tôm damaḅi sêkôm, ma galhac iḅ aḅgô-nga ti atac pa su tu aneḅ lêtḅ-nga. Ma tôm ôbwêc ti acsalô, aô gauc gêm am yêc aneḅ mbec ḅalôm, ma aô gam daḅge Anötö tu am-nga. ⁴ Aô gauc gêm ndoc naḅ hêclu dahu dauḅ siḅ, ma am taḅ. Tu dinaḅ-nga aô tac whiḅ bu walic am tiyham, oc kôm aô atac ḅayham sa. ⁵ Ma aô gauc gêm am nem lêtḅ kêtḅ whiḅ ḅaḅga-nga. Aô kayalê bu am nem pômwê Lois lu dinam Yunis sêkêtḅ whiḅ ḅaḅga,

ma gakêtḅ whiḅ bu am kêtḅc iḅlu si lêtḅ. ⁶ Tu dinaḅ-nga dec aô bu wateḅ am bu gauc nem Anötö ndê mwasinḅ naḅ am kôt têtḅ ndoc aô gakêtḅ amaḅ sac am. Lhac ḅaḅga ma kôm gwelenḅ ḅa mwasinḅ dau ḅa-ḅaclai, gitôm am kôm ya golom tiatu. ⁷ Anötö kêtḅ ndê ḅalau têtḅ yac, ma bocdinaḅ dec datöc dauḅ tu sake-ḅga? Iḅ kêtḅ ndê ḅalau tu kêtḅ ḅaclai têtḅ yac, ma tu dambo ti mêtê atac whiḅ lau-nga, ma dayob dauḅ neḅ lêtḅ-nga.

⁸ Bocdinaḅ mayam daôm tu hoc yom asê pi yac neḅ Pômdau-nga dom. Ma mayam tu aô gandöc gapocwalô tu iḅ-nga dom. Mba! Lhac ḅaḅga whiḅ aô ma hêclu dahôc ḅawapac tu Yisu ndê ḅawaê ḅayham-nga, tôm Anötö dau kêtḅ ndê ḅaclai bu puc hêclu dôḅ. ⁹ Iḅ gêm yac si ma kêtḅgêlêm yac sa bu dasa iḅ ndê lêtḅ dabuḅ. Iḅ kôm gêtḅ dau tu yac neḅ ḅayham daḅ-nga dom. Magoc iḅ kôm tu iḅ dau ndê mêtê atac whiḅ ti êmwasiḅ yac-nga. Têtḅ têm iḅ kêtḅ undambê ti nom su dom, naḅ iḅ kêtḅatiḅ yom tidôḅ bu êmwasiḅ yac tu Yisu Kilisi-nga. ¹⁰ Ma yac neḅ ḅḅgac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi meḅ hôt asê nom su, dec Anötö ndê mwasinḅ dau meḅ tiawê. Ma ḅawaê ḅayham tôc asê bu Yisu Kilisi ku ḅaclai dambac ndu-nga dulu, ma iḅ ti yac neḅ seḅ dandöc taḅli ḅapaḅ-nga. ¹¹ Ma tu ḅawaê ḅayham dau-nga, dec Anötö kêtḅaliḅ aô sa gati ḅgac aheḅ-nga ma aposel, ma kêtḅiḅ aô bu wandôhōḅ lau. ¹² Tu dinaḅ-nga dec gahôt ḅawapac dindec. Magoc aô mayanḅ dauḅ dom, galhac ti atac pa su. ḅahu bu aô gakêtḅ whiḅ Yisu Kilisi, ma aô kayalê iḅ tidôḅ. Ma gakêtḅ dauḅ ti neḅ gêtḅ hoḅ sip iḅ amba, ma gakêtḅ whiḅ bu iḅ gitôm bu yob ḅapeḅ e bêc ḅambu-nga.

¹³ Yom ḅandô naḅ aô kadôhōḅ têtḅ am, naḅ kôt dôḅ gitôm dôhōḅ ḅayham bu êndôhōḅ têtḅ lau. Ma lêtḅ dakêtḅ whiḅ-nga ti atac whiḅ

asidôwai-nga, nanj gic lau sêkêj whiŋ Yisu Kilisi-nga n̄awaê, nanj am sap dôj n̄anga. ¹⁴ N̄alau Dabuŋ nanj mbo yac lau dakêj whiŋ-nga nenj n̄alôm, nanj puc am dôj bu yob yom n̄andô dakêj whiŋ-nga nanj aô gakêj sip am amam su.

¹⁵ Am kêyalê bu Pigelas lu Hemo-gene ma lau Esia-nga honj nanj sêmbô malac Rom, nanj sêhu aô sinj su. ¹⁶ Magoc aô watenj Pômdau bu tawalô Onesiporas ti ndê gôlôwac honj, n̄ahu bu inj gêm aô sa tidim daêsam. Ma inj maya tu aô gandöc gapocwalô-nga dom. ¹⁷ Têj ndoc inj hôc asê malac Rom, nanj kêsalê aô n̄anga e tap aô sa. ¹⁸ Ma am kêyalê su bu têtj ndoc aô gambo malac Epesas, nanj inj gêm aô sa daêsam. Tu dinanj-nga aô watenj Pômdau bu tawalô inj, ma nem inj sa têtj bêc n̄ambu-nga.

2

¹ Bocdinaŋ anenj balê, lhac n̄anga tôm Yisu Kilisi ndê mwasinj puc am dôj. ² Yom nanj aô gahoc asê yêc lau daêsam anjô-nga, nanj am njô su ma kêyalê. Kwahic dec aô bu wasôm têtj am bu êmyalinj lau n̄atô sa, nanj sêsap Kilisi ma yom n̄andô dôj n̄anga, ma êmdôhônj yom dau têtj n̄ac e sênyalê tidônj, goc sêkôm gwelenj sêwhiŋ am ma sêndôhônj lau n̄atô. ³ Lhac n̄anga ma hôc n̄awapac whiŋ yac, tôm Yisu Kilisi ndê njac sinj-nga n̄ayham danj. ⁴ N̄jac sinj-nga n̄ayham kôc gauc pi inj ndê gwelenj ndic sinj-nga n̄apanj, ma hêgo dau tu gêtj n̄atô-nga dom. N̄ahu bu inj bu kôm gêtj honj tôm inj ndê n̄adau tac whiŋ. ⁵ Ma n̄alêj tigenj, asa nanj kêti whiŋ lau nanj sênti tu sêhóc gêgêlêc dandi-nga, nanj kêti kêkuc n̄agôlinj solop. Inj bu ênkuc n̄agôlinj dom, dec oc tôm dom bu inj kôc n̄aôli nanj gic waê njac n̄amata-nga. ⁶ Ma n̄alêj solop bu njac gwelenj andô kôc gêtj n̄andô tu nenj-nga yêc ndê ôm tin̄amata. ⁷ Kôc gauc pi anenj

yom honj dindec, bu Pômdau oc whê am nem gauc sa pi yom dau n̄ahu.

⁸ Am bu hôc n̄awapac, dec gauc nem Yisu Kilisi nanj sa akêj Dawid ndê tonj, nanj Anötô unj inj sa akêj lau batê-nga. N̄awaê n̄ayham nanj aô gahoc asê, nanj n̄ahu inj dau. ⁹ Tu n̄awaê n̄ayham dau-nga, dec gahóc n̄awapac ma sêsô aô dôj n̄a sen gitôm njac sac danj. N̄jac sêsô aô dôj, magoc oc tôm dom bu sêsô Anötô ndê yom dôj. ¹⁰ Aô galic n̄ayham bu wahóc n̄awapac, tu bu wanem lau nanj Anötô kêyalinj njac sa muŋ su, nanj sa. Aô bu watôc senj têtj njac bu sêtap Anötô ndê mwasinj nem njac si-nga sa tu Yisu Kilisi-nga, ma sêndôc tali n̄apanj yêc Anötô ndê gamenj n̄awê-nga.

¹¹ Yom dindec inj yom n̄andô solop:

Yac bu dambac ndu dawhiŋ Yisu, oc dambo tanji dawhiŋ inj bocdinaŋ.

¹² Yac bu dalhac n̄anga têtj ndoc n̄awapac tap yac sa, dec yac oc danem gôlinj dawhiŋ inj.

Yac bu dasôm bu dati inj ndê dom ma dasêc inj ahuc, dec inj oc sêc yac ahuc bocdinaŋ.

¹³ Yac bu dakêj whiŋ gwalec, tigenj Yisu inj Yom N̄andô N̄adau, ma yom bocke nanj inj gic bata tu yac-nga, nanj oc kôm n̄andô sa. N̄ahu bu inj gitôm dom bu sêc dau ndê yom ahuc.

Anötô ndê lau gwelenj-nga si lêtj

¹⁴ Yom honj dindec, am kêj lhac gôlôwac dabuŋ si gauc n̄apanj e tidônj njac. Yêc Anötô anjô-nga kêj puc njac bu sêsênj dandi tu yom n̄ambwa-n̄ambwa-nga dom. N̄jac bu sêsênj dau, dec oc n̄andô mba, ma oc kôm lau n̄atô si sêkêj whiŋ tisac. ¹⁵ Êmsahê n̄anga bu kôm nem gwelenj honj bu ndic Anötô tandô n̄ayham. Ma inj oc lic am gitôm njac gwelenj-nga n̄ayham nanj whê inj ndê yom n̄andô sa n̄apep, ma gêtj danj oc kôm am

mayam daôm dom. ¹⁶ Ndic ahê lau nanj sêjhlhij Anötö sinj ma sem yomgalôm pi gêj nambwa-nambwa nom-nga napanj. Bu lau nanj sêsap yom kainj dinanj dôj, nanj si mêtê sac oc êjsôwec tiatu napanj e sêhu Anötö sinj gacgej. ¹⁷ Ma yom dau oc tiapa ma kôm lau sêtisac, nditôm gambocbôm sac nanj gêj lau tidac-tidac. Himeneus lu Piletus sêmbu lau dinanj si toj njalôm. ¹⁸ Inju sêhu yom nandô sinj su. Sêsôm têtj lau bu ndoc lau sêtisa akêj lau batê-nga mej hóc asê su. Ma bocdinaj sêkôm lau natô si sêkêj whinj tisac.

¹⁹ Magoc Anötö ndê yom nandô inj gitôm alhó nanja, nanj inj po inj ndê gôlôwac dabuj sa sêlhac njahô. Ma inj kêj yom njalhô dinda lu têtj yac bocdec bu, “Lau nanj sêti Pômdau ndê lau, nanj inj kêyalê njac hoj tidôj,” ma “Lau hoj nanj sêsôm bu sêkêj whinj Pômdau, nanj sêhu mêtê sac hoj sinj manj.”

²⁰ Wapa gwelenj-nga tidau-tidau yêc njac ti lêlôm ndê andu njalôm. Natô gic waê gwelenj tiwaê, ma natô gic waê gwelenj bambalinj. Gêj tiwaê sêmasanj nj gol ma silba, ma gêj waêmbe sêmasanj nj a me nom. ²¹ Ma yêc yac njamalac bocdinaj. Mêtê daêsam yêc tu tanjuc-nga. Asa nanj timêtê dau njapep ma hu mêtê sac hoj sinj, nanj gitôm gêj nanj sêmasanj nj gol ma silba. Inj oc ti njac akinj njayham ma dabuj bu nem akinj yac nej Njatau, ma inj oc tôm bu kôm gwelenj njayham-njayham daêsam.

²² Mêtê njalôm njagalac-nga nanj balêi sêkôm, nanj hu sinj gacgej. Ma êmkuc lêtj gitêtj ti mêtê dakêj whinj-nga ti atac whinj lau-nga ma lêtj yom malô-nga, tôm lau nanj sêkêj whinj Pômdau sêkôm ti njalôm njawasi enj. ²³ Lau nanj sêsej dau tu yom gauc mbasi-nga, nanj ndic sôj daôm whinj njac dom. Bu yom kainj dinanj oc li lau sa ma sêkêj kisa dandi.

²⁴ Asa nanj bu ti Pômdau ndê njac

akinj njayham, nanj ndic ahê yom nanj kôm lau sêsej dau-nga manj. Ma inj kôc ndê njalôm dôj ma tac njandê njagahô tu gêj nanj lau sêkôm têtj inj-nga, nanj dom. Njayham bu inj njac tigauc nanj gitôm bu êndôhônj lau njatô, ma inj kôm mêtê malô ti njayham têtj lau hoj. ²⁵ Lau nanj bu sêsej Anötö ndê yom njandô, nanj goc inj oc êndôhônj njac ti ndê njalôm malô, bu mboe Anötö oc kêj njac sênem si njalôm kwi, ma whê njac si gauc sa e sênyalê yom njandô. ²⁶ Njac oc sênyalê bu muj-nga sêpej sêsip Sadanj ndê akô si, ma sêti inj ndê lau akinj nambwa nanj sêkôm tôm inj atac whinj. Magoc njac bu si gauc sa ma sênem dau kwi, dec oc tôm bu sêhu Sadanj sinj ma sêsa Anötö ndê lêtj.

3

Mêtê sac têtj nambu-nga-nga

¹ Aô wasôm têtj am bu têtj têtj nambu-nga mêtê sac daêsam oc mej sa. ² Lau oc atac whinj dau ma atac whinj mone hóc gêlêc, njac oc sêpo dau sa ma sêsôm yom sêtoc dau sa-nga daêsam, sêsôm yom sac-sac daêsam, dangapêc têtj damba ti dindai, sênem danje lau nanj sêkêj gêj têtj njac-nga dom, ma sêtec mêtê dabuj ti mêtê gitêtj. ³ Njac oc atac whinj lau dom ma sêsôm yom sac pi njac, ma njac oc sêsuc lau njatô si yom kwi dom. Njac oc sênem gôlinj dau si lêtj njapep dom, sêkôm gêj hoj bambalinj tôm si atac whinj, sêndic lau ti sêkôm njac njayom, ma sêtec mêtê njayham ti gêj njayham hoj. ⁴ Njac lau sêpêj biakinj-nga, lau nanj si lêtj sanjalanj, ma lau sêtoc dau sa-nga. Njac atac whinj Anötö dom, tigenj njac atac whinj gêj njayham-njayham nom-nga hóc gêlêc su. ⁵ Njac sêsa si lêtj gitôm sem akinj Anötö, tigenj sêsêc inj ndê njac lai ahuc. Am mbo ahê lau kainj dinanj hoj. ⁶ Bu njac si lau njatô sêmbac yom lau e lau dau sêkôc njac sa. Ma sêndôhônj njac

si yom tasan têtj lauwhê gauc balê, e lauwhê dau sêsôc ñac si yom ñapu. Lauwhê kain dinanj mêtê sac ti mêtê ñalôm ñagalac-nga gêm ñac si ñalôm ahuc. ⁷ Ñac atac whiñ bu sêngô yom daêsam, ma tac whiñ bu lau sêndôhônj ñac, magoc ñac si gauc sa dom pi yom bocke inj yom ñandô. ⁸ Kêdôhônjwaga tasanj dinanj sêkêñ kisa yom ñandô tôm Yanis lu Yambres sêkêñ kisa Moses.* Ñac si gauc tisac su, ma ñac si sêkêñ whiñ Anötö mbasi sambuc. ⁹ Magoc ñac si gwelenj oc nem ñandô dom, ñahu bu lau tigauc hoñ oc sêñyalê bu ñac si lêtj inj lêtj gauc mbasi-nga, tôm Yanis lu Yambres si lêtj.

Pol gêm la Timoti

¹⁰ Am daôm kêyalê aô tidônj. Am kêyalê yom hoñ nanj aô kadôhônj, ti anej lêtj gambo-nga, ma ñahu bocke dec gakôm gwelenj, anej lêtj gakêñ whiñ-nga ti atac whiñ lau-nga, ma lêtj galhac ñanga ma gahôc ñawapac ti atac malô-nga. ¹¹ Am kêyalê gêtj hoñ nanj hóc asê aô yêc malac Antiok, malac Aikoniam ma malac Listra, ma ñawapac ti ñandê hoñ nanj aô gahôc. Magoc Pômdau kêgaho aô su yêc gêtj hoñ dinanj. ¹² Yomandô wasôm têtj am. Lau hoñ nanj sêkêñ whiñ Yisu Kilisi, ma atac whiñ bu sêsa lêtj gitêtj, nanj lau oc sêkêñ kisa ñac bocdinanj. ¹³ Ma lau sac ti lau tasanj si lêtj sac oc tisac sambuc. Ñac oc sêñsau lau ma lau oc sêñsau ñac.

¹⁴ Ma am daôm, yom nanj am kêdôhônj ma kêñ whiñ su, nanj sap dôñ. Ñahu bu lau nanj sêndôhônj am, nanj am kêyalê ñac ti ñac si lêtj gitêtj su. ¹⁵ Têtj ndoc am mbo balê, nanj am kêyalê Anötö ndê yom dabuñ nanj sêto yêc nanj. Yom dau gitôm bu kêñ gauc têtj yac e dakêñ whiñ Yisu Kilisi ma datap Anötö ndê mwasiñ nem lau si-nga sa. ¹⁶ Ma Anötö

ndê yom hoñ nanj sêto yêc nanj, inj ndê Ñalau gêm gôlinj lau dec sêto. Bocdinanj yom dau inj ñayham bu tandôhônj têtj lau, tu datôc lau si giso asê ma tamatôc ñac-nga, ma tu dawhê Anötö ndê lêtj gitêtj sa-nga. ¹⁷ Yac dakôm bocdinanj tu bu Anötö ndê lau sêñyalê inj ndê yom hoñ tidônj, ma yom dau nem ñac sa e sêkôm si gêtj sambob ñapep enj.

4

¹ Am kêyalê bu Yisu Kilisi oc mbu menj ti ñaclai atu bu nem gôlinj gêtj hoñ, ma inj oc êñsahê lau tali ma lau batê pi ñac si mêtê. Yêc inj anjô-nga, ma yêc Anötö anjô-nga, aô bu wandic yomsu am bocdec bu. ² Nem mêtê lau, ma whê Anötö ndê yom sa têtj ñac tôm têtj hoñ. Kêñ puc lau bu sêkôm sac dom, ma ñac nanj sêkôm giso, nanj tôc ñac si giso asê e sêkac si ñalôm kwi. Êmgilî lau hoñ bu sêlhac ñanga. Puc daôm dôñ ma lhac ñanga ti atac pa su. Ma whê gêtj hoñ sa yêc awê têtj lau. ³ Bu têtj oc menj sa, nanj lau oc sêtec bu sêngô yom ñandô pi Anötö ndê lêtj. Magoc ñac oc atac whiñ bu sêngô yom nanj puc ñac dôñ bu sêkôm mêtê sac-sac tôm ñac dau si atac whiñ. Tu dinanj-nga dec ñac oc sêsap kêdôhônjwaga tasanj dôñ, ma sêhé danja ñac si yom ñapep enj. ⁴ Ñac oc sêpôc danjasuñ ahuc têtj yom ñandô, ma tac whiñ bu sêngô lau andô si miñ ñambwa-ñambwa.

⁵ Magoc am ñgac daôm ñgô. Yob daôm bu kôm gêtj hoñ ti gauc enj. Hóc ñawapac ti atac pa su, hoc ñawaê ñayham asê têtj lau, ma kôm am nem gwelenj nem akinj Anötö-nga hoñ ñapep ma ti atac whiñ.

⁶ Ma aô dauñ dec, kasahê bu têtj menj kêpiñ bu wahu nom dindéc siñ. Anej têtj wambo nom-nga gitôm laclhu wain-nga nanj sêkêc

* **3:8:** Yanis lu Yambres - ñgac lu dinanj si ñaê yac oc datap sa yêc Yom Lêñsêm Akwa dom. Magoc lau ñatô gauc gêm bu inju ñgac mbectoma lu nanj sêkôm gêtj dalô bu sêhóc gêlêc gêtj dalô nanj Moses kôm. Alic Eks 7:11, 22; ma 9:11.

pi alta ti da têtj Anötö, ma kêpin bu pacndê. ⁷ Aö galhac njanja ma gac siñ tu Anötö ndê yom ñayham-nga, aö kati e gahôc asê ñabatinj su, ma gakôc anej gakêñ whinj dôñ. ⁸ Pômdau, yac neñ ñgac gitêñ êmatôc yac-nga kêmasañ ñaôli ñayham bu kêñ têtj lau gitêñ têtj bêc ñambu-nga. Ma malô aö watap ñaôli ñayham dau sa. Magoc aö tañwasêñ dom. Lau hoñ nañ sêkêñ bata Yisu bu mbu meñ, nañ oc sêtap si ñaôli ñayham sa bocdinañ.

Pol tac whinj bu Timoti têtj in ndi

⁹ Aö tac whinj bu am êmasañ daôm ñagahô ma têtj aö mweñ. ¹⁰ Bu aö kakinj Kresens têtj gameñ Galesia-nga gi, ma Taitus têtj gameñ Dalmesia-nga gi. Ma Demas hu aö siñ ma kölhô têtj malac Tesalonika gi, ñahu bu inñ tac whinj gêtj nom-nga hôc gêlêc su. ¹¹⁻¹² Aö kakinj Tikikus têtj malac Epesas gi su, ma Luk tawasê dec mbo whinj aö. Têtj ndoc am mweñ, goc kôc Mak whinj am, bu inñ ñgac ñayham bu nem aö sa tu anej gwelen-nga. ¹³ Ma kôc anej ñakwê baliñ nañ gahu siñ whinj Kapus yêc malac Troas, ma kôc anej bapia tilhuñ. Ma aö tac whinj ñandô bu am kôc anej bôc ñamlic ñatô, nañ sêto Anötö ndê yom pi, nañ whinj.

¹⁴ Aleksanda, ñgac pec ain-nga dinañ, inñ kêñ kisa aö ma kôm mêtê sac daêsam têtj aö. Pômdau oc kêñ ñagêyô têtj inñ, êñkuc inñ ndê mêtê sac. ¹⁵ Yob daôm tu inñ-nga, bu inñ kêñ kisa yac tu gwelen ñawaê ñayham-nga, ma kalhac lau ahuc bu sêñgô dom.

¹⁶ Têtj ndoc ñamata-nga nañ lau Rom-nga sêmatôc anej yom, nañ lau dañ sêpuc aö dôñ dom, hoñ sêhu aö siñ. Magoc aö wateñ Anötö bu suc ñac si giso kwi. ¹⁷ Têtj ndoc

dinañ Pômdau dau kalhac whinj aö ma puc aö dôñ, dec gam mêtê hoñ timala ma ñlau gameñ apa-nga hoñ nañ sêmbu andu sêmatôc yom-nga, nañ sêñgô. Ma inñ kêgaho aö su yêc layon whasun.* ¹⁸ Ma aö gakêñ whinj bu inñ oc nem aö si yêc gêtj hoñ nañ lau sac bu sêkôm têtj aö, ma kêñ aö wandôc ñayham yêc inñ ndê gameñ undambê-nga. Dahoc inñ ndê waê asê kwahic dec ma tôm bêc hoñ ndi. Yomandô!

Yom ñambu-nga

¹⁹ Kôm anej acsalô ñayham têtj Prisila lu inñ nakweñ Akwila ma têtj lau hoñ nañ sêmbu Onesiporas ndê andu. ²⁰ Erastas gacgeñ mbo malac Korin, ma gahu Tropimus siñ mbo malac Miletus, bu inñ gêm bac. ²¹ Aö tac whinj bu am mweñ ñagahô, ma hôc asê dindec muñ su, nañ goc ndoc uhô-nga. Yubelas lu Pudens, ma Lainas lu Klaudia ma asidôwai gameñ dindec-nga hoñ sêkêñ si acsalô têtj am. ²² Pômdau whinj am ma inñ ndê mwasin puc mac hoñ dôñ.

* **4:17:** Pol sôm bu Pômdau gêm inñ sa bu layon señ inñ dom. Têtj têtj dinañ lau nañ sêkêñ kisa lau sêkêñ whinj-nga nañ sêkêñ daêsam têtj layon señ ñac. Tigeñ ñac sic yao bu sêkêñ lau Rom-nga têtj layon dom. Pol inñ ñgac Rom-nga (Apo 16:37) ma tu dinañ-nga lau atu-tu gauc gêm bu Pol ndê yom dinañ inñ gitôm yom gôlinj, ma lau sac nañ sêkêñ kisa inñ, nañ inñ gêm dôhôn ñac pi layon.

Pol ndê bapia têt Taitus Yom whê bapia dindéc sa-nga

Taitus in ɲac Israel-nga dom, magoc in ɲgô ɲawaê ɲayham nan Pol hoc asê, dec kêɲ whiɲ Yisu Kilisi. Tiɲambu in kêsêlêɲ whiɲ Pol, ma kôm gwelen ɲawaê ɲayham-nga whiɲ in. In pi malac Jerusalem whiɲ Pol lu Banabas têt têt nan inlu si sêlic lau aposel yêc dinan (Gal 2:1; Apo 15:2). Pol kêkiɲ Taitus têt malac Korin tidim lu (2 Kor 7:6-7; 8:6, 16), ma tiɲambu inlu sêkôm gwelen sêmo nduc Krit. Pol hu Taitus siɲ mbo nduc Krit tu yob lau sêkêɲ whiɲ-nga nan sêmo dinan (Taitus 1:5), ma tiɲambu in to bapia dindéc têt Taitus.

Yêc bapia dindéc Pol to yom pi lêɲ bu Taitus êɲyaliɲ lau bata sa tu sênem gôliɲ lau sêkêɲ whiɲ-nga. In kêɲ puc Taitus pi kêdôhônɲwaga tasan, ma whê in ndê gauc sa pi yom tu êndôhôn têt lau sêkêɲ whiɲ-nga, ma pi mêtê ɲayham ma lêɲ gitêt tu sêɲkuc-nga. Yom atu nan Pol tac whiɲ bu lau sêkêɲ whiɲ-nga gauc nem ɲapan, nan bu ɲac sêti lau wakuc ɲa ɲalau Dabuɲ ndê ɲaclai (2:14; 3:1-8).

Pol gic hu ndê bapia têt Taitus

¹ Aô Pol, Anötö ndê ɲac akin ma Yisu Kilisi ndê ɲapocel, gato bapia dindéc. Aô gati aposel bu wapuc lau nan Anötö kêyaliɲ ɲac sa, nan dôɲ, tu bu sêkêɲ whiɲ Yisu ɲanɲa, ma sêɲyalê yom ɲandô nan têt Anötö ndê lêɲ gitêt têt ɲac tu sêɲkuc-nga. ² Ma lau nan sêkêɲ whiɲ ma danɲa wambu yom ɲandô dau, nan sêkêɲ bata mwasin dandöc tanli ɲapan-nga. Anötö gic bata mwasin dau têt yac mun su, têt ndoc in kêɲ undambê ti nom

su dom. Ma yac tanɲalê bu Anötö gitôm dom bu êɲsau yac, ma bocdinaɲ yom bocke nan in kêmatiɲ tidôn, nan oc ɲandô sa. ³ Yac neɲ Anötö Nem Yac Si-nga kêyaliɲ ndoc sa bu yom pi mwasin dau meɲ sa tiawê, dec kwahic dec gic atu aô ma kêɲ yom dau sip aô aman bu wahoc asê têt lau.

⁴ Bapia dindéc gato têt am Taitus, nan aô galic am gitôm aô atuɲ ɲandô tu hêclu neɲ dakêɲ whiɲ-nga. Mwasin ti yom malô têt am, akêɲ Daman Anötö lu yac neɲ ɲNɲac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi.

Taitus ndê gwelen

⁵ Aô gahu am siɲ mbo nduc Krit, ɲahu bu aô tac whiɲ bu am mbo whiɲ lau sêkêɲ whiɲ-nga ma ndic dabiɲ gwelen ɲatô. Ma êmyaliɲ lau bata sa tôm malac ndi, tôm nan gasôm têt am mun su. ⁶ Lic bu ɲamalac bocke nan am bu kêɲ ti ɲac bata, nan ndê lêɲ bocdec. In ɲac nan ndê giso mbasi, ma in gêm awhê tigen. In ndê balêkoc sêkêɲ whiɲ Yisu, sêɲgô yom, ma sêsa si lêɲ malô. Ma bocdinaɲ lau dan oc tôm dom bu sêɲgôliɲ yom pi ɲac. ⁷ Bu ɲac nan ti gôlôwac dabuɲ si ɲagôlôn, nan yob Anötö dau ndê gêt, ma bocdinaɲ lic bu in ɲac nan kôm giso dan dom. Lau sêtoc dau sa-nga, lau atac ɲandê-nga, lau sêndic lau bambaliɲ-nga, lau sênom gêt êɲiɲ ɲac-nga, ma ɲac nan atac whiɲ mone kêlêc, nan si dan oc tôm dom bu ti ɲac bata. ⁸ ɲac ɲayham bu am kêɲ ti ɲac bata, nan ɲamalac kôc lau sa ma êmwasiɲ ɲac-nga, in atac whiɲ mêtê ɲayham ti gêt ɲayham hon, in ɲamalac gauc ɲawa, ma in sa ndê lêɲ gitêt ti dabuɲ ma timêtê dau ɲapep. ⁹ In sap yom ɲandô dakêɲ whiɲ-nga tôm aposel sêndôhôn, nan dôɲ. Ma bocdinaɲ dec in gitôm bu whê yom sa ɲapep bu puc lau dôɲ, ma têt lau nan sêseɲ yom ɲandô, nan si giso asê.

10 Bu lau sêsen yom ñandô-nga daêsam dec sêmbô. Ñac lau whapan ñambwa nanj sêndôhôn yom tasan tu sênsau lau-nga. Ma mêtê kain dinan, lau nanj sêsap lau Israel-nga si ðpwac sêsê ñamlic ñatô su-nga dôñ, nanj sêkôm hôc gêlêc su. 11 Sôm têñ lau dinan bu sênem dau dôñ. Bu yom nanj sêndôhôn, nanj yom so, ma kêñsôn lau daêsam si sêkêñ whiñ. Ma sêndôhôn yom dau tu sêkôc awa-nga ñambwa. 12 Ñac dau si propet danj hoc yom asê pi ñac ma sôm, “Lau Krit ñac lau tasan ma lau siñsêlêc. Ñac lau oyom dinda, ma êlêmê señ gêñ ñawahô.” 13 Yom dau in yom ñandô. Bocdinañ sôm yom sêmbalan-nga solop têñ lau Krit nanj sêndôhôn yom tasan, bu sênem dau kwi ma sêkêñ whiñ yom ñandô. 14 Ma sêhu l au andô Israel-nga si miñ ñambwa-ñambwa honj siñ, ma sêsôc lau nanj sêhu yom ñandô siñ, nanj si ñagôliñ ñambwa ñapu tiyham dom.

15 Lau nanj si ñalôm ñawasi, nanj si gêñ honj oc ñawasi bocdinañ. Magoc lau ti ñalôm ñadômbwi nanj sêkêñ whiñ Yisu dom, nanj si gêñ danj oc ñawasi yêc Anötô anğô-nga dom. Ñac si gauc ti ñalôm ñadômbwi sa ma tisac su. 16 Lau kain dinan sêsôm bu sênyalê Anötô, magoc ñac si mêtê tôc asê bu sênyalê in danj dom. Ñac lau sac sambuc, ma lau danjgapêc-nga. Oc tôm bu ñac sêkôm gêñ ñayham danj dom.

2

Pol kêñ yom têñ Taitus bu êndôhôn têñ lau

1 Taitus, êmdôhôn lau êmkuc yom ñandô nanj lau sêkêñ whiñ-nga honj sêñkuc. 2 Êmdôhôn lauñgac akwa-kwa bu sênôm gêñ êñiñ ñac-nga dom ma sêmbô gauc ñawa eñ, sêtimêtê dau ñapep, ma sêsa si lêñ solop eñ. Puc ñac dôñ bu sêsap yom ñandô dakêñ whiñ-nga ma mêtê atac whiñ lau-nga dôñ, ma sêlhac ñanğa. 3 Ma

ñalêñ tigen dinan, êmdôhôn lauwhê akwa-kwa bu sêsa si lêñ gitôm lauwhê dabuñ andô, sêsôm yom bambalinj pi lau dom, sênôm wain êñlêc dom, ma sêti kêdôhônjwaga mêtê ñayham-nga. 4 Bocdinañ ñac oc sêtôm bu sêndôhôn lauwhê wakuc bu atac whiñ si lauñgaci ti balêkoc, 5 sêtimêtê dau ñapep, sêsa lêñ ñayham ma ñawasi, sêkôm si gweleñ andu-nga ñapep eñ ma ti atac whiñ, ma sêsôc si lauñgaci ñapu. Ñac bu sêkôm bocdinañ, dec oc tôm dom bu lau nanj sêkêñ whiñ dom, nanj sêsu Anötô ndê yom susu.

6 Ma êmgilí balêi wakuc bu sênem gôliñ si lêñ ñapep. 7 Am daôm yob nem lêñ honj bu ti dôhôn ñayham bu balêi sêlic ma sêñkuc. Gêñ bocke nanj am bu êmdôhôn têñ ñac, nanj am daôm kôm muñ, goc ñac sêlic ma sêñkuc. Kôm ti ñandô ma ti nem ñalôm sambuc eñ. 8 Yob nem whamsuñ bu sôm yom ñayham eñ têñ ndoc am bu êmdôhôn ñac, ma bocdinañ lau danj oc sêtôm dom bu sêpu am nem yom. Ma bocdinañ lau nanj sêkêñ kisa am, nanj oc tôm dom bu sêtap yom danj sa bu sêngôliñ pi yac lau dakêñ whiñ-nga, ma tu dinan-nga ñac oc maya dau.

9 Sôm têñ lau akiñ ñambwa nanj sêkêñ whiñ Yisu, bu sêsôc si ñadaui si yom honj ñapu, ma sêsôm yom sac danj pi ñac dom. Sênem akiñ ñapep, tu bu si ñadaui sêlic ñac ñayham-nga. 10 Ñac sênem kanj si ñadaui si gêñ dom, dec ñadaui oc atac lu-lu dom bu sêkêñ gêñ sip ñac amba bu sêyob. Ñac bu sêkôm si mêtê honj ñapep, dec lau daêsam oc tac whiñ bu sêngô yom nanj tandôhôn pi yac neñ Anötô, nanj gêm yac si.

Anötô ndê mwasiñ nem yac si-nga ña-ñandô

11 Bu Anötô kêkiñ Kilisi sip nom meñ ma mbac ndu tu lau honj-nga, ma bocdinañ in ndê mwasiñ atu nem lau si-nga meñ sa tiawê. 12 Ma mwasiñ dau gêm yac sa tu lêñ

dambo nom-nga, ma kédôhôn yac bu dapuc dômwên mêtê sac nom-nga hoj, ma datimêtê dauj bu dasa lêj gitêj ti dabuj enj. ¹³ Dasap lêj dau dôj, ma dahônj bêc nayham nanj dakêj batanj dambo, nanj yac nejj Anötö tiwaê ma Ngac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi, oc mbu menj ti njawasi atu. ¹⁴ Yisu Kilisi kênj dau tu yac-nga, bu nemlhi yac ma êngapwêc yac su yêc sakiñ mêtê sac-nga, ma bu kôm yac dati inj dau ndê lau wakuc. Ma inj atac whiñ bu yac dambo ti lêj njawasi ma dakêj nejj njalôm sambuc tu dakôm mêtê njayham-nga.

¹⁵ Taitus, êmdôhônj yom hoj dindec têtj lau sêkêj whiñ-nga. Êmgilí njac ti njanja bu sêsôc yom dau njapu, ma lau nanj sêkôm giso, nanj êmatôc njac ti njac lai bocdinañ. Ma yob daôm njapep bu lau danj sêpu am dom.

3

Lau sêkêj whiñ-nga si lêj wakuc

¹ Whê sa tiyham têtj lau sêkêj whiñ-nga, bu mêtê njayham bocdec gic njac njawaê. Sêsôc gôlinjwaga ti lau bata njapu, ma danja wambu yom njapep. Ma njac sêhê gauc pi mêtê njayham e sêkôm njapanj. ² Njac sêsôm yom sac-sac pi lau dom, sêsej dau dom, ma sêkôm mêtê malô têtj lau hoj. Ma sêmbo ti sêngwiniñ dau ma sêtoc lau hoj sa njapep. ³ Bu kwahic dec yac dasa nejj lêtj tiwakuc. Magoc munj-nga, yac dakêj whiñ su dom, ma dasa lêtj gauc mbasi-nga. Yac lau danjanpêc-nga, ma mêtê njalôm njagalac-nga ti mêtê nom-nga kôm yac nejj gauc kênsônj e tam akiñ mêtê sac dau tac njawaê. Dambo ti dalic lau njatô sac ma tam lêmunj njac, ma mêtê atac tec asidôwai-nga gêm yac hoj ahuc. ⁴ Tigenj tinjambu yac nejj Anötö Nem Yac Si-nga ndê lêtj tawalô ti atac whiñ yac-nga menj tiawê. ⁵ Inj gêm yac si, tu yac nejj lêtj njayham danj-nga dom, magoc tu inj dau ndê mêtê

tawalô yac-nga. Inj gêm yac si njalêj bocdec. Inj kêgwasin yac nejj mêtê sac hoj su dec yac dati lau wakuc, ma Njalau Dabuj wê yac dasa nejj lêtj tiwakuc. ⁶ Yomandô. Tu Yisu Kilisi yac nejj Ngac Nem Yac Si-nga, dec Anötö kêmwasiñ yac kêlêc ma kênj Njalau Dabuj dau sip yac nejj njalôm. ⁷ Inj kôm boc-dinañ dec sam yac bu lau gitêj, kêkuc inj ndê lêtj êmwasiñ yac-nga. Ma kwahic dec yac dawêkaiñ gamenj dandöc tanji njapanj-nga, nanj dakêj batanj dambo. ⁸ Yom hoj dinañ inj yom njandô ma njayham tu dakêj whiñ-nga.

Aö tac whiñ bu am puc anenj yom hoj dôj têtj gôlôwac dabuj, bu lau hoj nanj sêkêj whiñ Anötö, nanj sêyob dau njapep bu sêkôm mêtê njayham njapanj. Lêtj dinañ inj lêtj njayham ma oc êmwasiñ lau hoj.

⁹ Am ndic ahê lau nanj êlêmé sêsej dau tu yom gauc mbasi-nga, ma tu yom pi abanji si njâê-nga. Ma ndic ahê lau nanj sêwhê dau kôc ma sêsej dau pi lau Israel-nga si yomsu. Njahu bu njac si yom hoj dinañ njandô mba, ma oc nem lau sa dom. ¹⁰ Asa nanj bu kôm mêtê whê lau kôc-nga, nanj sôm inj. Inj bu kôm tiyham, goc sôm inj tidim lunjga. Ma inj bu sôc njapu dom, dec am ti lau sêkêj whiñ-nga hoj apuc dômwêm inj. ¹¹ Am kêyalê su, bu njamalac kaiñ dinañ ndê lêtj kênsônj, ma inj kôm sac. Inj kic dau ndê yom tu tap Anötö ndê matôc sa-nga, njahu bu inj sap lêtj nanj inj kêyalê bu lêtj so, nanj dôj.

Yom njambu-nga

¹² Malô wanjinj Atemas me Tikikus têtj am loc, ma têtj ndoc injlu si danj hôc asê am, nanj êmsalê senj bu têtj malac Nikopolis mwenj njagahô ma lic aö. Njahu bu aö gauc gêm bu wambo malac dindê têtj ndoc uhô-nga. ¹³ Têtj ndoc Senas, njac êmatôc yom-nga, lu Apolos bu sêhu nduc Krit sinj, nanj goc kôm gêtj

hoŋ bu êmasaŋ inlu si seŋ gwanan. Ma bocdinaŋ inlu oc sêpônda gêŋ daŋ dom. ¹⁴ Êmdôhônŋ yac neŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêkôm gwelen ŋayham tu bu sêkôm kwa dau ma sênem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa-ŋga. Ma bocdinaŋ ŋac si sêkêŋ whiŋ oc nem ŋandô. ¹⁵ Lau hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ aô, naŋ sêkêŋ si acsalô têŋ am. Ma aô wandac am bu kêŋ aneŋ acsalô têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ atac whiŋ yac. Pômdau ndê mwasiŋ whiŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia têñ Pilemon Yom whê bapia dindec sa-nga

Pilemon dau inj ngac kêñ whin Pômdau-nga nan ndöc malac Kolosi, ma inj ngac ti lélôm. Muñ-nga Pilemon gêmlihi ngac dan ñaê Onesimus bu ti inj ndê ngac akiñ ñambwa, magoc malô inj sin Pilemon ma kölhö gi mbo malac dan. Tinjambu Onesimus ngô ñawaê ñayham nan Pol hoc asê e inj gêm dau kwi ma kêñ whin Yisu. Inju sêmbo sêwhin dau e Pol bu êñkinj Onesimus mbu têtñ Pilemon ndi, dec to bapia dindéc têtñ inj. Lau Rom-nga si yomsu dan yêc bocdec bu, ngac akiñ bocke nan sin ndê ñadau ma kölhö su yêc inj, nan tòm bu ñadau ndic inj ndu. Tu dinan-nga dec Pol to bapia ma ndac Pilemon bu kôc Onesimus sa ti atac ñayham, ma lic inj tòm ngac akiñ dom, magoc tòm asidôwa kêñ whin-nga dan. Bu kwahic dec ngac dau kêñ whin Yisu Kilisi.

Pol whê bapia dindéc ñahu sa

¹ Aô Pol, nan gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-nga, alu Timoti yac neñ asidôwa, ato bapia dindéc têtñ Pilemon, alu mba silip ñayham nan kôm Anötö ndê gwelen whin alu. ² Ma yac ato têtñ lau sêkêñ whin-nga nan êlêmê sêkac sa bu sêlic om sêmbo am nem andu, ma têtñ yac neñ lhuñwê Apia, ma têtñ Akipus yac neñ asidôwa nan kôm gwelen whin yac tòm Anötö ndê ngac sin-nga ñayham. ³ Mwasinj ti yom malô akêñ Daman Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, têtñ mac honj.

Pol gêm danje Anötö tu Pilemon-nga

⁴ Yêc anej mbec honj ñalôm, aô gauc gêm am, ma gam danje anej Anötö tu am-nga. ⁵ Ñahu bu aô

ganjô bu am kêñ whin Pômdau Yisu ñanja, ma am atac whin Anötö ndê lau dabun honj. ⁶ Aô gateñ mbec bu mwasinj ñayham hon nan yac datap sa yêc Kilisi, nan oc lhac am nem gauc ñamata tòm bêc honj. Ma bocdinan am nem kêñ whin oc nem ñandô daêsam ma nem lau daêsam sa. ⁷ O anej asidôwa, ñawaê pi am nem mêtê atac whin lau sêkêñ whin-nga ti gêm ñac sa-nga, dec kôm aô atac ñayham atu ma puc aô dönj.

Pol gêm malô Pilemon ndê ñalôm tu Onesimus-nga

⁸ Aô bu wandac am tu gêtñ dan-nga. Gitôm bu wandic atu am bu kôm gêtñ dau tu Kilisi ndê ñaê-nga. ⁹ Magoc tu mêtê atac whin dan-nga, dec wasôm ñambwa têtñ am. Am kêyalê aô su, aô ngac andô Pol nan gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-nga. ¹⁰ Aô bu wanem aô neñ balê Onesimus awha têtñ am. Inj ngô mêtê nan aô gahoc asê yêc gapocwalô, ma kêñ whin dec aô gasam inj bu aô atunjac. ¹¹ Muñ-nga inj gêm akiñ am, tigen inj hu am sin dec am gêlic inj bu ngac akiñ sac. Magoc kwahic dec inj ti ngac akiñ ñayham tòm bu oc nem alu lu-lu sa. ¹² Aô tac whin inj ñandô, magoc kwahic dec wanjin inj mbu têtñ am loc. ¹³ Aô gandöc gapocwalô tu gwelen ñawaê ñayham-nga, ma aô tac whin bu wakôc Onesimus dönj gacgenj mbo whin aô bu nem aô sa. Am bu lic ñayham bu hu inj sin bu mbo whin aô, dec am oc nem aô sa ñandô. ¹⁴ Magoc aô gatec bu wakac am bu hu inj sin têtñ aô. Aô atac whin bu am kôm tu am daôm nem atac whin-nga. Tu dinan-nga dec aô oc wakôc inj dönj bu mbo whin aô lec dom, bu aô ganjô yom gatô yêc am su dom.

¹⁵ Mboe Anötö gêlic ñayham bu Onesimus hu am sin ñasawa apê, tu bu inj tap senj ndöc tali ñapan-nga sa, ma bocdinan inj oc mbu loc ma mbo whin am ñapan enj. ¹⁶ Ma inj oc mbo

whiŋ am gitôm ŋgac akiŋ ŋambwa dom. Kwahic dec iŋ hóc gêlêc ŋgac akiŋ, iŋ ti am nem asidôwa tac whiŋ-ŋga solop. Aô atac whiŋ iŋ ndu andô, magoc aô kayalê bu am oc atac whiŋ iŋ hóc gêlêc. Nahu bu iŋ am nem ŋgac akiŋ, ma iŋ am nem asidôwa kêŋ whiŋ Pômdau-ŋga whiŋ.

¹⁷ Bocdinaŋ am bu lic aô tôm nem asidôwa daŋ, dec kôc iŋ sa tôm am kôc aô dauŋ sa. ¹⁸ Giso me tốp bocke naŋ iŋ kôm têŋ am, naŋ hu siŋ sip aô aman. ¹⁹ Aô Pol gato yom dindêc ŋa aô dauŋ aman, ma aô wasôm têŋ am bu aô oc waô iŋ ndê tốp têŋ am. Magoc gauc nem bu am daôm nem tốp yêc aô bocdinaŋ, ŋahu bu tu aô-ŋga dec am tap seŋ mbo tamli-ŋga sa. ²⁰ O aneŋ asidôwa, aô wandac am bu kôc Onesimus sa tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, dec oc kôm aneŋ ŋalôm tığahô. ²¹ Aô gato bapia dindêc têŋ am, ma gakêŋ whiŋ bu am oc sôc aneŋ yom ŋapu, ma kôc Onesimus sa ti atac whiŋ, hóc gêlêc gêŋ naŋ aô gandac, naŋ su.

Yom ŋambu-ŋga

²² Ma gêŋ daŋ tiyham. Aô wandac am bu êmasaŋ am nem andu ŋalôm daŋ gwanan, tu aô waloc wambo-ŋga. Nahu bu aô gakêŋ whiŋ bu Anötö oc ŋô mac nem mbec, dec gakêŋ batan bu wahu gapocwalô siŋ ma wati ŋaclen mac. ²³ Epapras naŋ ndôc gapocwalô whiŋ aô tu Yisu Kilisi-ŋga, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ am. ²⁴ Ma Mak lu Aristakus, ma Demas lu Luk naŋ sêkôm gwelen sêwhiŋ aô, naŋ bocdinaŋ.

²⁵ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasin puc mac hon nem ŋalôm dôŋ.

Hibru Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ŋamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ to ndê ŋaê dom, magoc inŋ kêyalê lau Israel-nga si lêŋ ti sakinŋ akwa, ma yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ tidôŋ. Lau ŋatô gauc gêm bu mboe Banabas to, ma ŋatô gauc gêm bu ŋgac daŋ ŋaê Apolos to, tigenŋ yac tanjalê dom bu asa solop to bapia dau.

Bapia dindéc hêganôŋ lau Israel-nga naŋ sêkêŋ whinŋ Yisu Kilisi. Lau dau sêtap kisa daêsam sa tu ŋac si sêkêŋ whinŋ-nga, dec ŋatô gauc gêm bu sêmbu sêtêŋ si lêŋ akwa sem akinŋ Anötö-nga sêndi. Tu dinaŋ-nga, ŋamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ bu puc ŋac si sêkêŋ whinŋ Kilisi dôŋ. Inŋ tôc asê tiawê bu Yisu ndê waê hôc gêlêc Anötö ndê aŋela si, ma hôc gêlêc Moses ndê bocdinaŋ. Ma Yisu inŋ ti dabuŋsiga atu pwac wakuc-nga, naŋ hôc gêlêc lau Israel-nga si lau dabuŋsiga pwac akwa-nga su. Ma Yisu ndê sakinŋ pwac wakuc-nga dau, hôc gêlêc dabuŋsiga pwac akwa-nga si sakinŋ su bocdinaŋ.

Bapia dindéc whê sa bu lêŋ tigenŋ yêc bu lau sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-nga, naŋ sêkêŋ whinŋ Yisu Kilisi dau. Tu dinaŋ-nga dec ŋamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ bu êŋgilí lau bu sêsap si sêkêŋ whinŋ Yisu dôŋ ŋaŋga. Inŋ to yom pi lau hoŋ naŋ sêkêŋ whinŋ Anötö têŋ Abraham ndê têm ma meŋ, ma toc ŋac sa ti dôhônŋ ŋayham bu lau têm kwahic dec-nga sêŋkuc. Ma inŋ tôc lêŋ ŋayham têŋ lau sêkêŋ whinŋ-nga bu sêlhac ŋaŋga têŋ ndoc ŋawapac

me kisa tap ŋac sa, ma sêsap mêtê atac whinŋ asidôwai-nga dôŋ.

Yisu tôc Anötö ndê ŋawasi asê

¹ Muŋ-nga Anötö hoc inŋ ndê yom asê têŋ abanŋi Israel-nga tidim daêsam ma ŋalêŋ daêsam, ŋa inŋ ndê lau propet. ² Magoc tinambu inŋ kêkinŋ inŋ dau Atunŋac sip nom meŋ, ma Atu dau hoc Anötö ndê yom asê têŋ yac. Anötö kêŋ undambê ti nom ma gêŋ hoŋ ŋa Atu dau, ma kêŋ inŋ ti ŋadau bu wêkainŋ gêŋ hoŋ. ³ Atu dau ndê yom ŋa-ŋaclai yob gêŋ hoŋ, ma ti ŋac si ŋahu sêmbo-nga. Inŋ kôc Damba Anötö aŋgô solop, ma dalic Anötö ndê ŋawasi atu yêc inŋ. Inŋ sip nom meŋ ma kêmasaŋ lêŋ bu êŋgwasinŋ yac neŋ mêtê sac ŋ adômbwi su, goc mbu pi undambê gi ndöc Anötö ŋaclai ti ŋawasi ŋadau ndê andô-nga.

Anötö toc Atu sa hôc gêlêc aŋela su

⁴ Ŋalêŋ dinaŋ Anötö toc inŋ ndê Atu sa hôc gêlêc aŋela hoŋ su, ma ŋaê ti waê naŋ Anötö kêŋ têŋ inŋ, naŋ hôc gêlêc aŋela hoŋ si su bocdinaŋ. ⁵ Gauc nem yom naŋ Anötö gic bata pi kinŋ naŋ oc wêkainŋ Dawid ndê pôŋ kinŋ-nga, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aô neŋ atunŋac solop, ma aô gati am Damam.

[BW 2:7]

Ma sêto yom kainŋ tigenŋ pi inŋ bocdec bu:

Aô wati inŋ Damba, ma inŋ oc ti aô Atunŋac. [2 Sam 7:14]

Yom lu dinaŋ gic waê Anötö Atu solop, magoc Anötö sôm yom kainŋ dinaŋ pi aŋela daŋ dom.

⁶ Ma têŋ ndoc Anötö kêkinŋ Atu mbêc dau sip nom meŋ, naŋ inŋ sôm yom pi inŋ tôc sêto yêc bocdec bu:

* **1:6:** Yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ sêto ŋa Yom Hibru, ma tinambu lau Israel-nga sem kwi sip Yom Grik, ma sêsam trenslesen dau bu 'Septuagint.' Mac bu alic 'LXX' yêc whinŋ ŋabatinŋ daŋ ŋanamba, naŋ tôc asê bu yom dau meŋ akêŋ Septuagint. Têm ŋatô yom naŋ yêc Septuagint ma yom naŋ yêc Hibru Baibel sêso dau.

Anötö ndê aņela hoņ sêpôņ ha-
duc têņ in ma sêtoc in sa sêndic
ņawaê. [Diut 32:43 LXX]*

⁷ Aņela dau sem akiņ Anötö, tôm
yom naņ in sôm pi ñac bocdec bu:

In kêkiņ in ndê aņela bu sênem
akiņ in gitôm mbu ma gitôm ya
ņawahô. [BW 104:4]

⁸ Magoc in toc in Atunğac sa kêlêc,
ma sôm yom pi in bocdec bu:

O Anötö, am nem gôliņ oc yêc
titêm-titêm, ma am oc nem
gôliņ am nem lau ti lêņ gitêņ eņ.

⁹ Am tac whiņ lêņ gitêņ ma tec
lêņ sac, ma tu dinaņ-ņga dec
Anötö, am nem Anötö, toc am
sa hóc gêlêc nem asidôwai hoņ
su, ma kêņ atac ñayham kêsalé
am ahuc, gitôm in kêc ndip kwi
pi am e gêm am ahuc. [BW
45:6-7]

¹⁰ Ma sêto yom daņ tiyham pi
Atunğac, naņ yêc bocdec bu:

O Pômdau, têņ têm ñamata-ņga
andô, am kêmasaņ nom ti
gêņ hoņ, ma undambê in am
amam ña-gweleņ. ¹¹ Nom ti
undambê oc sêniņga, magoc
am oc mbo. Gameņ lu dinaņ
oc sêtisac gitôm ñakwê akwa.
¹² Am oc kôc undambê ti nom
su, tôm ñamalac daņ kôc ndê
ñakwê akwa su ma kêlhuņ sa.
Tigeņ am oc nem daôm kwi
dom, ma am nem têm mbo-ņga
oc pacndê dom bocdinaņ. [BW
102:25-27]

¹³ Ma yom daņ tiyham Anötö sôm
gic waê in Atunğac bocdec bu:

Am ndôc aô amaņ andô-ņga e
nditôm aô wakêņ nem ñacyo
sêsôc am gahim ñapu. [BW
110:1]

In sôm yom kaiņ bocdinaņ pi
aņela si daņ dom. Mba! ¹⁴ Anötö
ndê aņela ñac ñalau naņ sem akiņ in,
ma in kêkiņ ñac bu sênem akiņ lau
naņ sêwêkaiņ mwasiņ sêndôc tali-
ņga.

2

*Dayob dauņ bu daso mwasiņ
dandôc tarli-ņga dom*

¹ Tu dinaņ-ņga dec yom naņ
Anötö ndê Atu hoc asê, ma yac
daņgô ñawaê su, naņ dakôc tidôņ
lhac neņ gauc ñapaņ, bu daso Anötö
ndê mwasiņ dom. ² Gauc nem
abaņi Israel-ņga naņ aņela sêhoc
Anötö ndê yomsu asê têņ ñac. Yom
dau in yom ñambwa dom. Bu ñac si
asa naņ kêgili yomsu dau ñadaņ, me
daņgapêc têņ Anötö, naņ tap ñagêyô
sa tu gêņ dinaņ-ņga. ³ Bocdinaņ
yac lau têm kwahic dec-ņga bu da-
puc dômwêņ Anötö ndê mwasiņ atu
naņ kôm tu nem yac si-ņga, dec
ñalêņ mba bu dalhó su yêc in ndê
matôc. Pômdau Yisu hoc yom asê pi
mwasiņ dau su, ma lau naņ sêngô
sa in whasuņ solop, naņ sic dulu
têņ yac ma sêpuc dôņ bu yomandô.

⁴ Ma Anötö dau puc yom dau dôņ
bocdec bu. In kêņ ñaclai têņ lau naņ
sêhoc yom dau asê bu sêkôm gêņ
daló ti gêņ atu-tu tidau-tidau, ma
in puc ñac dôņ ña ñalau Dabuņ ndê
mwasiņ tidau-tidau, naņ gic sam
têņ ñac tôm in ndê atac whiņ.

*Yisu meņ ti ñamalac bu kôm Anötö
ndê lêņ nem yac si-ņga ñandô sa*

⁵ Yom pi têm wakuc, naņ yac
asôm asê su. Ma têņ ndoc dau meņ
sa, naņ goc aņela daņ oc sênem gôliņ
dom. ⁶ Magoc gauc nem yom naņ
ñamalac daņ sôm têņ Anötö, naņ sêto
yêc bocdec bu:

Yac ñamalac yac sake dec am gauc
gêm yac ñapaņ?

Ma tu sake-ņga am yob Adam ndê
wakuc yac?

⁷ Ñawasi ti waê naņ am kêņ têņ
yac, naņ kêpiņ bu tap aņela dau
si sa.

⁸ Ma am kêņ gêņ hoņ sêsôc yac
ñapu. [BW 8:4-6]

Yom naņ sôm bu Anötö kêņ gêņ
hoņ sêsôc yac ñamalac ñapu, naņ
hêganôņ gêņ hoņ naņ Anötö kêņ.
Tigeņ kwahic dec dalic gitôm gêņ

honj sêsôc yac njapu su dom. ⁹ Magoc yac dalic Yisu, nanj Anötö kêkinj sip nom menj, dec hu ndê waê nanj hóc gêlêc anjela si su, nanj sinj, ma menj ti njamalac. Ma inj mbac ndu tu lau honj si sac-njga, kêkuc Anötö ndê lênj êmwasiñ lau-njga, dec Anötö unj inj sa tiyham, ma kênj waê ti njawasi atu tênj inj. ¹⁰ Bu Anötö tac whinj bu êmasañ lênj bu lau daêsam sêti inj atunğaci ti atuwêi, ma sêtap inj ndê njawasi sa. Ma lênj dau njandô sa bocdec bu, Yisu ti njamalac ma hóc njandê atu e mbac ndu. Ma njalênj dinanj Anötö gêlic inj gitôm solop bu ti njadau nem lau si-njga. Anötö kêmasañ gênj honj, ma gênj honj sêmbo tu inj-njga, ma bocdinanj lênj kainj dinanj gic inj njawaê solop.

¹¹ Yisu kêkuc lênj dinanj bu kôm lau sêti dabunj, ma lau nanj sêti dabunj kwahic dec sêsam Anötö bu njac si Damba sêwhinj inj. Tu dinanj-njga Yisu maya dau dom bu sam njac bu inj ndê asii ti lhuwêi. ¹² Tôm yom nanj sêto yêc, nanj sôm bocdec bu:

Aö oc wahoc am nem waêm asê tênj aö neñ asidôwai ti lhuñwêi, ma wanem wê wampinj am-njga yêc gôlôwac dabunj anğô-njga. [BW 22:22]

¹³ Ma yom danj tiyham sôm: Aö oc wakênj whinj Anötö. [Ais 8:17]

Ma danj tiyham yêc bocdec bu: Alic aö dec galhac gawhinj balêkoc nanj Anötö kênj tênj aö. [Ais 8:18]

¹⁴ Balêkoc nanj Yisu sôm yom dinanj hêganônj njac, nanj njamalac ti dac ma njansôm. Tu dinanj-njga dec inj ti njamalac gitôm njac, ma mbac ndu gitôm njamalac. Ma inj ndê mbac ndu ma tisa akênj lau batê-njga nj-njahu andô, nanj bu ku Sadanj, nanj ti njac lai dambac ndu-njga njadau, nanj dulu.

¹⁵ Ma lau nanj sêtöc dambac ndu e gênj dau kôm njac sêmbo sêtôm lau nanj sêndöc gapocwalô njapanj, nanj Yisu ndê gwelenj dinanj kêgapwêc njac su.

¹⁶ Gênj dau tôc dau yêc awê bu inj kôm tu bu nem anjela sa-njga dom, magoc inj kôm bu nem Abraham ndê wakuc sa. ¹⁷ Njalênj tigenj yêc bu Yisu nem inj ndê asii ti lhuwêi nom-njga sa njapep, ma nem akinj njac yêc Anötö anğô-njga gitôm dabunjsiga njayham nanj tôm bu tawalô njac, ma tôm bu êmasañ lênj bu Anötö suc njac si sac kwi-njga. Ma njalênj dau bocdec, tênj ndoc inj mbo nom, nanj inj ti njamalac ma mbo gitôm njac, ma kêsahê gênj honj gitôm njac sêñsahê. ¹⁸ Bu inj dau kêsahê njawapac lêtôm-njga su, ma tu dinanj-njga inj gitôm bu nem yac lau nom-njga sa tênj ndoc lêtôm tap yac sa.

3

Yisu ndê waê hóc gêlêc Moses ndê su

¹ Bocdinanj anenj asidôwai dabunj, nanj datap Anötö ndê galem undambê-njga sa dawhinj dauñ, akôc gauc pi Yisu. Inj tênj yac menj gitôm aposel gêm Anötö anğô, ma ti yac neñ †dabunjsiga atu nanj kalhac Anötö anğô-njga tu yac-njga, tôm yom nanj yac dakênj whinj ti dahoc asê. Kwahic dec aö bu wasôm tênj mac bu akênj inj lhac nem gauc njamata. ² Anötö kêyalinj Yisu sa ma inj gêm ndê gwelenj njapep e gic dabinj, tôm Moses gêm inj ndê gwelenj ma gêm akinj Anötö ndê lau Israel-njga njapep enj. ³ Magoc Anötö po Yisu ndê waê sa hóc gêlêc Moses ndê su, ma tu dinanj-njga dec akênj Yisu lhac nem gauc njamata. Njalênj tigenj, yac datoc njamalac nanj kwê andu, nanj sa hóc gêlêc andu nanj inj kwê, nanj su. ⁴ Bu andu danj dau kwê dau dom, njamalac kwê-njga mbo. Magoc gênj honj njahu, nanj Anötö dau.

⁵ Moses kôm inj ndê gwelenj honj njapep mbo Anötö ndê lau Israel-njga njalôm, ma hoc yom asê gwananj pi gênj nanj tinjambu Anötö oc tôc tiawê. Inj kôm gwelenj dau gitôm Anötö ndê njac akinj njambwa. ⁶ Magoc

Kilisi in Anötö ndê Atunɟac solop, ma kôm ndê gwelenɟ nɟep ma yob Anötö ndê lau gitôm ɟac si ɟagôlônɟ. Ma yac bu dasap neɟ dakêɟ whinɟ dôɟ nɟanɟa ti neɟ ɟalôm pêɟ dôɟ, ma mayanɟ daunɟ dom pi mwasiɟ naɟ tanɟkwê bu datap sa tu Yisu-ɟa, dec yac oc dati Anötö ndê lau solop.

Puc dasap neɟ dakêɟ whinɟ dôɟ-ɟa

⁷ Tu dinanɟ-ɟa dec akôc gauc nɟep pi yom naɟ Nalau Dabunɟ sôm, naɟ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anɟô Anötö awha, ⁸ naɟ ayob bu asônɟ danɟamsunɟ ahuc têtɟ inɟ dom, tôm lau Israel-ɟa sêkôm têtɟ ndoc sêtap lêtôm sa, ma sêli dau sa têtɟ inɟ yêc gameɟ sawa. ⁹ Yêc dinanɟ mac apami sêlic gêtɟ dalô naɟ aô gakôm têtɟ ɟac gitôm yala 40, tigerɟ sêtec aô ma sêɟsahê aô ɟapanɟ ɟa ɟac si mêtê sac.

¹⁰ Tu dinanɟ-ɟa dec aô atac ɟandê têtɟ lau têtɟ dinanɟ-ɟa, ma gasôm têtɟ daunɟ, “Nac si ɟalôm ɟadandi ɟapanɟ, ma sêsap aô dôɟ dom. Ma sêsa aneɟ lêtɟ dom.”

¹¹ Ma tu aneɟ atac ɟandê-ɟa dec kamatiɟ yom tidônɟ bocdec bu, “Nac oc sêtap têtɟ naɟ aô kay-aliɟ sa tu sêɟwhanɟ dau-ɟa, naɟ sa dom.” [BW 95:7b-11]

¹² Bocdinanɟ aneɟ asidôwai, mac tigeɟ-tigeɟ ayob daôm bu mêtê sac êɟgalôm nem ɟalôm e akêɟ whinɟ gwalec, ma akac daôm su yêc Anötö Tali Nɟadau dom. ¹³ Anɟilí nem asidôwai honɟ bu sêsap lêtɟ gitêtɟ dôɟ ma sêyob dau têtɟ mêtê sac, bu kôm ɟac si danɟ ndê ɟalôm ɟadandi sa e inɟ hu Anötö ti ndê lêtɟ siɟ dom. Akôm bocdinanɟ tôm bêc honɟ, bu Anötö kêtɟ ɟasawa têtɟ yac bu dasôc inɟ ndê yom ɟapu têtɟ têtɟ kwahic dec-ɟa. ¹⁴ Bu têtɟ têtɟ yac dakêɟ whinɟ tiwakuc, naɟ dalhac ɟanɟa ma tanɟkwê Yisu ti dakêɟ whinɟ inɟ ti neɟ ɟalôm sambuc. Magoc yac

bu dakôm bocdinanɟ dom e dahu nom dindec siɟ, dec oc tôm dom bu dawêkainɟ Anötö ndê mwasiɟ atu, naɟ gic lau naɟ sêti Kilisi ndê, naɟ ɟawaê. ¹⁵ Gauc nem yom naɟ Anötö sôm bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anɟô Anötö awha, naɟ ayob bu asônɟ danɟamsunɟ ahuc têtɟ inɟ dom, tôm lau Israel-ɟa sêkôm têtɟ ndoc sêli dau sa têtɟ inɟ. [BW 95:7b-8]

¹⁶ Anɟô su naɟ! Lau naɟ sêɟgô Anötö awha magoc sêli dau sa têtɟ inɟ, ɟac asa? Nac lau naɟ Moses wê ɟac sêsa akêɟ gameɟ Isip-ɟa sêmeɟ. ¹⁷ Ma lau naɟ Anötö tac ɟandê têtɟ ɟac gitôm yala 40, ɟac asa? Nac lau naɟ sêkôm sac ɟapanɟ, ma sêmbac ndu sêyêc gameɟ sawa. ¹⁸ Ma lau bocke dec Anötö kêmatiɟ yom tidônɟ pi ɟac, ma sôm bu ɟac oc sêtap têtɟ naɟ inɟ kêyaliɟ sa tu sêɟwhanɟ dau-ɟa, naɟ sa dom? Inɟ sôm yom dinanɟ hêganônɟ lau naɟ danɟapêc têtɟ inɟ. ¹⁹ Yom dau tôc tiawê têtɟ yac bu ɟac sêtôm dom bu sêtap inɟ ndê têtɟ sêɟwhanɟ dau-ɟa sa, ɟahu bu ɟac sêkêɟ whinɟ dom.

4

Anötö oc kêtɟ lau sêkêɟ whinɟ-ɟa sêɟwhanɟ dau

¹ Yom naɟ Anötö gic bata pi têtɟ tu inɟ ndê lau sêɟwhanɟ dau-ɟa, naɟ gacgeɟ yêc. Tu dinanɟ-ɟa dayob daunɟ ɟep bu Anötö lic yac honɟ datôm bu datap mwasiɟ dau sa, ma yac neɟ danɟ so gêtɟ dau dom.

² Bu ɟawaê ɟayham pi gêtɟ naɟ Anötö gic bata, naɟ yac dangô su, gitôm abanɟ Israel-ɟa sêɟgô yom naɟ inɟ gic bata têtɟ ɟac. Nac sêɟgô, magoc sêkêɟ whinɟ dom, ma bocdinanɟ yom dau gêm ɟac sa dom. ³ Bu yac lau naɟ dakêɟ whinɟ, naɟ datôm bu datap Anötö ndê mwasiɟ tanɟwhanɟ daunɟ-ɟa sa, magoc lau naɟ sêkêɟ whinɟ dom, naɟ oc sêso, tôm Anötö ndê yom naɟ sêto yêc bocdec bu:

Tu aneñ atac ñandê-nga dec kamatiñ yom tidôñ bocdec bu, “Ñac oc sêtap tèm nanj aõ kayalinj sa tu sêñwhañ dau-nga, nanj sa dom.” [BW 95:11]

Tèm dau Anötö kêmatiñ tidôñ têtñ ndoc inj kêñ undambê ti nom, ma gic dabiñ gêtñ hoñ. ⁴ Bu yêc Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj sêto yom danj pi bêc ti-7-nga bocdec bu:

Têtñ bêc ti-7-nga Anötö ndê gwelenj hoñ pacndê, ma inj kêwhañ dau. [Gen 2:2]

⁵ Ma inj sôm yom pi lau danjapêc, tòm yom nanj gato yêc ñahô-nga su, nanj yêc bocdec bu:

Ñac oc sêtap tèm nanj aõ kayalinj sa tu sêñwhañ dau-nga, nanj sa dom. [BW 95:11]

⁶ Bocdinañ Anötö ndê mwasinj tanjwhañ dauñ-nga gacgeñ yêc tu bu lau tèm kwahic dec-nga sêtap sa-nga. Anötö gic bata mwasinj dau têtñ abañi Israel-nga, ma sêñgô ñawaê ñayham pi gêtñ dau, magoc sêtap sa dom, ñahu bu ñac danjapêc têtñ inj. ⁷ Ma tinjambu yala daêsam giñga su, goc Anötö sôm ndê yom sa Kin Dawid whasuj, tòm gato su bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anjô Anötö awha, nanj ayob bu asôñ danjamsuj ahuc têtñ inj dom. [BW 95:7b-8]

Gêtñ dau tôc asê bu Anötö kêmatiñ tèm wakuc bu lau sêñgô inj awha ma sêsôc ñapu, dec sêtap inj ndê mwasinj sêñwhañ dau-nga sa. Ma tèm dau, inj bêc dau dindéc.

⁸ Yom hoñ dinañ hêganôñ tèm nanj Josua wê abañi Israel-nga sêsôc gamerj Kanan-nga si dom. Bu bocdinañ, dec Anötö oc sôm yom tinjambu, pi tèm danj tiyham tu dakêtñ danjan inj ndê awha-nga lec dom. ⁹ Tu dinañ-nga tanjalê bu

Anötö ndê lau si tèm sêñwhañ dau-nga gacgeñ yêc, tòm bêc ti-7-nga nanj Anötö dau kêwhañ dau. Ma yac lau tèm kwahic dec-nga datôm bu datap tèm dau sa. ¹⁰ Bu asa nanj tap Anötö ndê mwasinj êñwhañ dauñ-nga sa, nanj kêwhañ dau yêc inj dau ndê gwelenj, * tòm Anötö dau kêwhañ dau têtñ ndoc inj ndê gwelenj kêñ undambê ti nom-nga pacndê. ¹¹ Tu dinañ-nga dec tanjahê ñanja bu datap mwasinj dinañ sa, ma dayob dauñ ñapep bu yac neñ danj danjapêc têtñ Anötö ndê yom, ma peñ tòm abañi Israel-nga dom.

¹² Yac datôm dom bu tanjsau Anötö. Bu inj ndê yom inj gitôm gêtñ tali, ma kôm gwelenj ti ñaclai mbo. Yom dau inj ñamata hôc gêlêc bienj ñamata danja lu-lu su, nanj gitôm bu kuj yac ma sê yac neñ ñalôm ñagêtñ hoñ kic-kic. Ma ñalêñ tigenj Anötö ndê yom gitôm bu êñsahê yac neñ gauc ti gêtñ hoñ nanj yêc yac neñ ñalôm ma kôm gwelenj pi yac neñ gatuñ. ¹³ Gêtñ nom-nga me undambê-nga danj oc tòm bu sinj dau têtñ Anötö dom. Kwahic dec inj gêlic gêtñ hoñ yêc awê ej, ma têtñ tèm ñambu-nga yac tigenj-tigenj oc dalhac inj anjô-nga bu dawhê gêtñ hoñ nanj dakôm, nanj sa têtñ inj.

Yisu ti yac neñ dabuñsiga atu

¹⁴ Yac neñ dabuñsiga atu mbo, nanj Yisu, Anötö Atu dau. Inj pi undambê gi su ma kalhac Anötö anjô-nga. Bocdinañ inj ñayham bu yac gauc nem inj ñapanj tu bu puc yac dôñ ma dasap yom ñandô nanj lau sêkêtñ whin-nga sêhoc asê pi Kilisi, nanj dôñ ñanja. ¹⁵ Bu yac neñ dabuñsiga dau kêsahê lêtôm ti saê hoñ tòm yac tanjahê, magoc inj kôm sac danj dom. Bocdinañ dec inj gitôm andô bu tawalô yac ma

* **4:10:** Lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôñ lau sêmbac ndu ma sêñwhañ dau yêc gwelenj nom-nga lec dom. Inj hêganôñ lau nanj sêtap Anötö ndê mwasinj nem ñac si-nga sa, ma sêñyalê bu inj gêlic ñac tòm lau gitêtñ tu ñac si sêkêtñ whin-nga. Bocdinañ sêñwhañ dau yêc gwelenj nanj ñac dau sêkôm munj-nga, nanj sêñsahê bu sêti lau gitêtñ ña ñac dau si licwalô, ma ña lêtñ yomsu-nga.

nem yac sa. ¹⁶ Tu dinaŋ-ŋga datiga-suc yac neŋ mwasinŋ ŋadau Anötö ti neŋ atac pa su, tu bu datap inŋ ndê tawalô sa-ŋga, ma tu datap inŋ ndê mwasinŋ sa bu puc yac dôŋ têŋ têm bocke naŋ lêtôm me saê tap yac sa.

5

Yom pi dabuŋsiga nom-ŋga

¹ Lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ lau sa sêti si dabuŋsiga atu-tu bu sênem akiŋ Anötö sênem ŋac aŋgô, ma bu sêkêŋ da tidau-tidau ma da ya ô lau si sac ŋagêyô-ŋga. Ma ŋgac bocke naŋ sêŋyaliŋ inŋ sa ti dabuŋsiga atu, naŋ ŋamalac gitôm inŋ ndê asidôwai Israel-ŋga. ² Inŋ ndê gauc ti licwalô gitôm ŋac si, ma bocdinaŋ inŋ gitôm bu tawalô ti kôm mêtê malô têŋ lau gauc pôc ma lau naŋ sêŋkuc Anötö ndê lêŋ ŋapep dom. ³ Ma tu inŋ gitôm inŋ ndê asidôwai nom-ŋga, dec inŋ gic waê bu kêŋ da ya ô dau ndê sac ŋagêyô, ma tu lau si-ŋga bocdinaŋ. ⁴ Gwelen dabuŋsiga-ŋga inŋ gwelen tiwaê, ma oc tôm dom bu ŋamalac daŋ kôc gwelen dau sa tôm inŋ dau ndê atac whinŋ. Anötö bu êŋyaliŋ inŋ sa tôm inŋ kêgalêm ti kêyaliŋ Aron sa, dec oc tôm bu inŋ ti dabuŋsiga atu.

Kilisi ndê gwelen dabuŋsiga-ŋga

⁵ Nalêŋ tigenŋ Kilisi po dau sa bu ti dabuŋsiga atu dom. Magoc Anötö dau kêyaliŋ inŋ sa, ma sôm yom têŋ inŋ, tôm sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aô neŋ atunŋac solop, ma aô gati am Damam.
[BW 2:7]

⁶ Ma Anötö ndê yom daŋ tiyham naŋ sôm têŋ Kilisi bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga, naŋ kêkuc dabuŋsiga atu Melkisedek.* [BW 110:4]

⁷ Têŋ ndoc Yisu meŋ mbo nom tôm ŋamalac, naŋ inŋ teŋ mbec

daêsam ti tasulu, ma mbwêc awha atu têŋ Anötö, naŋ ndê ŋaclai yêc tôm bu êŋgaho inŋ su yêc ŋandê dambac ndu-ŋga. Ma tu inŋ toc Anötö sa ma sôc inŋ ndê yom hoŋ ŋapu-ŋga, dec Anötö kôc inŋ ndê mbec sa. ⁸ Yisu inŋ Anötö ndê Atu yomandô, tigenŋ inŋ meŋ ti ŋamalac, ma ŋandê naŋ inŋ hôc dec kêdôhônŋ inŋ pi lêŋ daŋaŋ wambu Anötö-ŋga. ⁹ Lêŋ dinaŋ gic dabiŋ inŋ bu ti lau naŋ daŋga wambu inŋ, naŋ si ŋahu sêtap Anötö ndê mwasinŋ nem ŋac si, ti sêndôc tali ŋapaŋ-ŋga sa. ¹⁰ Ma bocdinaŋ dec Anötö kêyaliŋ inŋ sa ti lau si dabuŋsiga atu, naŋ kêkuc Melkisedek.

Dayob dauŋ bu dakêŋ whinŋ tôm balêkoc dedec ŋapaŋ dom

¹¹ Yom daêsam yêc tu yac asôm pi Melkisedek lu Kilisi-ŋga, magoc yac alic bu mac nem daŋamsuŋ kwa ŋaŋga, ma oc tôm dom bu mac aŋyalê yom dau ŋapep. ¹² Bu mac akêŋ whinŋ ŋasawa baliŋ su, ma oc tôm bu mac andôhônŋ yom ŋandô pi Kilisi têŋ lau ŋatô. Magoc mbasi. Mac nem gauc sa dom pi Anötö ndê yom naŋ sêndôhônŋ têŋ lau sêkêŋ whinŋ-ŋga wakuc, ma tu dinaŋ-ŋga mac apônda lau bu sêndôhônŋ mac tiyham. Mac atôm balêkoc dedec naŋ sênôm su ŋapaŋ, ma sêtôm dom bu sêneŋ gö me bockoc. ¹³ Ma lau naŋ sêtôm balêkoc dedec naŋ sênôm su ŋambwa, naŋ sêtôm dom bu sêŋyalê mêtê bocke inŋ mêtê gitêŋ me mêtê sac. ¹⁴ Magoc lau naŋ sêsap Anötö ndê yom dôŋ ma sêndôhônŋ ŋapaŋ, naŋ sêtôm bu sêŋyalê ŋayham ma sac, ma sêtôm lau atu-tu naŋ sêneŋ gêŋ danaŋ-ŋga ŋaŋga.

6

¹⁻² Gauc nem yom pi Kilisi naŋ

* **5:6:** Aron ti lau Israel-ŋga si dabuŋsiga hoŋ sêsa akêŋ Liwai ndê toŋ, magoc Yisu sa akêŋ Juda ndê toŋ kêkuc inŋ apaŋgac Kiŋ Dawid. Melkisedek bocdinaŋ inŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom. Inŋ Kiŋ Salem-ŋga (alic Gen 14:18), magoc Anötö sam inŋ bu Anötö ŋaclai ti ŋawasi ŋadau ndê dabuŋsiga. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋgac naŋ to Hibru sam Yisu bu dabuŋsiga kêkuc Melkisedek.

tandôhôn têt lau nan sêkên whin tiwakuc. Tandôhôn nac bu sênem si njalôm kwi, ma sêhu mêtê sac nan gic waê bu sêninnga, nan sin, ma sêkên whin Anötö. Tandôhôn nac pi busanngu ma pi mêtê dakên aman sac lau-nga, yom datisa akên lau batê-nga, ma yom pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga, nan in oc kic nac si yom pi gamej bocke bu sêndôc napan-nga. Magoc yom hon dinan gic lau sêkên whin-nga wakuc nawaê, ma aô tac whin bu dasôm yom kain dinan napan dom. Aô tac whin bu dalom yom nan gic lau sêkên whin nannga-nga nawaê. ³ Ma Anötö bu lic nayham, dec yac oc dakôm bocdinan.

Puc dahu ney dakên whin sin dom-nga

⁴ Namalac nan bu kên whin Yisu, magoc tinambu puc dômbwê in, nan dec oc nalên nawapac bu danem in kwi tiyham. Yomandô. Asa nan kêyalê Kilisi ndê nawaê nayham tidôn su, ma tap mwasin undambê-nga sa, ma kôc Nalau Dabun su, ⁵ ma ngô Anötö ndê yom ma kêsahê bu yom nayham, ma gêlic Anötö ndê nyclai atu nan in oc tôc tiawê têt têt nambu-nga, ⁶ magoc tinambu tec gêt hon dinan ma hu ndê kên whin sin, dec oc nalên nawapac bu danem in kwi tiyham. Bu in kêsahê mwasin hon dinan su, magoc tinambu puc dômbwê, nan tôm in dau bu ndic Anötö ndê Atu pi a gicso tidim tilu-nga, ma su in susu yêc lau hon angô-nga. Ma tu dinan-nga dec in gic waê bu ninnga.

⁷ Namalac nan kêsahê Anötö ndê mwasin tidau-tidau, ma sa ndê lêt kêtuc Anötö ndê atac whin, nan gitôm ôm nan u gic sip napan e gêm nandô nayham tu nadau-nga. Anötö oc nem mbec namalac kain dinan. ⁸ Ma ôm nan u gic sip napan, magoc kwan njakwa-njakwa nambwa hôt ahuc, nan ôm nadau oc lic bu

nom sac, ma pucbo in bu tisac, ma kên ya ney su.

⁹ O yac mba lau atac whin-nga, yac asôm yom dinan bu akên puc mac, magoc yac akên whin bu mac oc asa nem lêt napep, ma akôm mêtê nan gic lau nan sêtap Anötö ndê mwasin nem nac si-nga sa su, nan nawaê. ¹⁰ Bu Anötö kôm mêtê gitên en, ma gwelen nan mac akôm napan am in angô, tu bu anem akin lau dabun, ma atôc nem atac whin nac-nga asê, nan in oc tôm dom bu êjlin sin. ¹¹ Yac atac whin bu mac lau tigen-tigen asap nem lêt nayham dinan dôj napan. Akôm bocdinan e mac nem têt ambo nom-nga pacndê, dec mac oc atap mwasin atu nan mac akên batam ambo, nan sa. ¹² Yac atec bu mac lic njakam sa e mac nem akên whin nandô mba. Akôc gauc pi lau nan sêlhac ti atac lu-lu dom, ma sêsap si sêkên whin dôj e sêtap mwasin atu nan Anötö gic bata têt nac, nan sa. Ankc lau kain dinan si lêt, bu in dôhôn nayham.

Yom nan Anötö gic bata, nan tidôn su

¹³ Gauc nem yom nan Anötö gic bata têt Abraham. Anötö puc yom dau dôj na in dau ndê naê, nahu bu naê dan nan hôt gêlêc in ndê naê su, nan yêc dom. In gic bata yom têt Abraham, tôm sêto yêc bocdec bu:

¹⁴ Yomandô aô wanem mbec am, ma wakôm am nem wakuc sêjsôwec sêti daêsam nandô.

[Gen 22:17]

¹⁵ Ma tinambu Abraham kalhac ti atac lu-lu dom, ma hôn yom dau nandô e in tap sa.

¹⁶ Mac anyalê lau nom-nga si lêt sêmatin yom tidôn-nga. Nac oc sêta namalac nan ndê nyclai hôt gêlêc nac dau si su, nan ndê naê asê tu bu sêpuc si yom dôj-nga. Ma nalên dinan oc tôm dom bu namalac dan sêô nac si yom me sêsên su. ¹⁷ Ma nalên tigen Anötö puc yom nan in

gic bata têtj Abraham, nañ dôñ ña inñ dau ndê ñaê. Ñahu bu inñ bu tôc asê têtj yac lau nañ dawêkainj yom nañ inñ gic bata têtj Abraham, nañ ña-ñandô, bu inñ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi pi lêñ nañ inñ gic bata tu êmwasiñ yac-ñga. ¹⁸ Ñalêñ dinañ Anötö gic bata yom, ma puc yom dau dôñ. Inñ gitôm dom bu señ gêtj lu dinañ su, me êñsau yac. Ma bocdinañ yom dau gitôm bu puc yac lau nañ datêtj Anötö ta, ma tankwê inñ bu nem yac sa, nañ dôñ. Dalhac ñañga, ma dahônñ ñandô ñayham nañ dakêtj batanñ dambo, nañ ti atac pa su.

¹⁹⁻²⁰ Ñandô ñayham nañ dakêtj batanñ dambo, nañ ñahu Yisu Kilisi. Ma yac neñ dakêtj batanñ inñ gitôm aña ñadehe nañ ndöc teñ, ma teñ yac dôñ dalhac teñ. Ma po aña-ña sô yac dôñ tam damiñ Yisu. Ma tôm lau Israel-ña si dabuñsiga ñamata-ña sip po baliñ ñambu-ña yêc Anötö ndê lôm dabuñ bu sôc Ñalôm Dabuñ Andô ndi, dec Yisu muñ yac pi undambê gi su, ma kalhac Anötö aña-ña gitôm yac neñ dabuñsiga atu. Bu inñ ti yac neñ dabuñsiga nañ kékuc Melkisedek, ma inñ oc mbo ñapañ.

7

Yom pi dabuñsiga atu Melkisedek

¹ Melkisedek inñ Kiñ Salem-ña, ma Anötö, Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê dabuñsiga atu. Inñ tap Abraham sa ma gêm mbec inñ têtj ndoc Abraham ku kiñ nañ sêñgaho inñ nêsip Lot su, nañ dulu, ma kêsêlêñ bu mbu têtj inñ ndê gameñ ndi. ² Ma Abraham whê wapa nañ inñ kêgaho su yêc kiñ dinañ amba, nañ kôc gi toñ amanlu, dec kêtj toñ dañ têtj Melkisedek, ma inñ dau kôc toñ 9. Ñaê Melkisedek ñahu bu Kiñ Lêñ Gitêtj-ña, ma ñaê Kiñ Salem-ña ñahu bu Kiñ Yom Malô-ña. ³ Yêc Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ datap yom dañ sa pi

Melkisedek dinda me damba me apai si ñadênañ dom. Ma datap yom dañ sa pi inñ ndê bêc dinda kôc inñ-ña me bêc mbac ndu-ña dom. Magoc tôm Anötö ndê Atu nañ mbo ñapañ, ma inñ ndê têtj oc pacndê dom, nañ dalic Melkisedek gitôm dabuñsiga mbo ñapañ-ña.

Melkisedek hóc gêtjêc lau dabuñsiga akêtj Liwai ndê toñ, nañ su

⁴ Alic gêtj nañ tôc asê bu Melkisedek inñ dabuñsiga ti waê atu. Abraham inñ lau Israel-ña hoñ si damba, magoc inñ toc Melkisedek sa têtj ndoc inñ whê wapa nañ inñ kêgaho su yêc ñacyo amba, nañ kôc gi ti toñ amanlu, ma kêtj toñ dañ têtj inñ. ⁵ Ma gauc nem lau akêtj Liwai ndê toñ, nañ sêti dabuñsiga. Lau Liwai dau, ti lau Israel-ña hoñ sêsa akêtj Abraham, magoc ñac si yomsu dañ sôm tidônñ bu lau Liwai si asidôwai sêwhê si gêtj kôc ndi toñ amanlu, ma sêkêtj toñ dañ têtj lau Liwai. ⁶ Magoc Melkisedek, nañ sa akêtj Liwai ndê toñ dom, nañ kôc wapa toñ dañ yêc ñac hoñ apançac Abraham, ñac nañ Anötö kêmatiñ pwac whiñ inñ. Ma tiñambu Melkisedek gêm mbec Abraham. ⁷ Ma yac hoñ tanjalê bu ñamalac nañ gêm mbec lau ñatô, nañ ndê waê hóc gêtjêc lau nañ inñ gêm mbec, nañ si su. ⁸ Ma alic su nañ. Lau dabuñsiga akêtj Liwai ndê toñ sêkôc wapa toñ dañ yêc ñac si asidôwai Israel-ña, magoc ñac sêmbac ndu. Magoc Melkisedek kôc wapa toñ dañ yêc ñac hoñ si apançac Abraham, ma datap yom dañ sa pi Melkisedek ndê bêc mbac ndu-ña yêc Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ dom. ⁹ Ma gêtj dañ whiñ. Liwai ndê lau wakuc nañ sêti dabuñsiga ma sêkôc wapa toñ dañ yêc lau Israel-ña, nañ oc tôm bu dasôm bu ñac dau sêtoc Melkisedek sa, ma sêkêtj wapa toñ dañ têtj inñ. Ñahu bu lau Liwai si

apanḡac Abraham kêḡ wapa toḡ daḡ têtḡ Melkisedek gêm ḡac hoḡ aḡô. ¹⁰ Bu têtḡ têtḡ Melkisedek tap Abraham sa, naḡ Liwai dau yêc Abraham ndê dac dôn yêc.

Yisu ndê gwelenḡ dabuḡsiga-ḡga hóc gêlêc lau Liwai si su

¹¹ Aron ma lau hoḡ akêḡ Liwai ndê toḡ naḡ sêti dabuḡsiga Israel-ḡga, naḡ si sakinḡ ḡahu yêc pwac akwa yomsu-ḡga. Magoc sakinḡ dau gitôm dom bu ndic dabinḡ Anôtô ndê lau. Tu dinanḡ-ḡga dec Anôtô kêḡ Yisu ti dabuḡsiga naḡ ndê sakinḡ kêkuc lau Liwai si dom, magoc kêkuc Melkisedek ndê. ¹² Anôtô kêḡ sakinḡ wakuc ô lau Liwai si, ma bocdinaḡ dec iḡ gic waê bu kêḡ yomsu wakuc bu puc sakinḡ wakuc dau dôn. ¹³ Bu Yisu, naḡ yom dindec hêganônḡ, naḡ sa akêḡ Liwai ndê toḡ dom. Iḡ sa akêḡ lau Israel-ḡga si toḡ daḡ dau-ḡga, naḡ si daḡ ti dabuḡsiga dom. ¹⁴ Mba. Yac tanjalê su bu yac neḡ Pômdau sa akêḡ Juda ndê toḡ. Ma Moses to yom daḡ naḡ hêganônḡ lau akêḡ Juda ndê toḡ bu sêti dabuḡsiga-ḡga lec dom. ¹⁵ Magoc Yisu ti dabuḡ-siga kêkuc Melkisedek, dec tôc asê tiawê bu iḡ dabuḡsiga pwac wakuc-ḡga. ¹⁶ Yisu ti dabuḡsiga kêkuc yomsu naḡ kêḡ gwelenḡ dau têtḡ Liwai ndê wakuc tawasê, naḡ dom. Magoc iḡ ti dabuḡsiga tu ḡaclai mbo tali ḡapanḡ-ḡga naḡ Anôtô kêḡ têtḡ iḡ-ḡga. ¹⁷ Bu Anôtô ndê yom whê gêḡ dau sa, tôm sêto yêc bocdec bu:

Am dabuḡsiga mbo ḡapanḡ-ḡga, kêkuc dabuḡsiga atu Melkisedek. [BW 110:4]

¹⁸ Bocdinaḡ yomsu akwa naḡ hêganônḡ lau Liwai si gwelenḡ dabuḡsiga-ḡga, naḡ Anôtô seḡ su. ḡahu bu yomsu dau ndê ḡanḡa mba, ma tôm dom bu nem lau daḡ sa. ¹⁹ Yomandô. Sakinḡ pwac akwa-ḡga dinanḡ gic dabinḡ gêḡ daḡ me kôm tisolop su dom. Magoc Kilisi ndê sakinḡ dabuḡsiga-ḡga hóc

gêlêc sakinḡ akwa dinanḡ su, ma gêm ḡandô ḡayham tu dakêḡ batanḡ-ḡga, ma ti lêtḡ datigasuc Anôtô-ḡga.

²⁰ Ma Anôtô sôm tidônḡ bu Yisu oc ti dabuḡsiga bu mbo ḡapanḡ. Iḡ kêmatinḡ yom bocdinaḡ pi lau dabuḡsiga naḡ sêsa akêḡ Liwai ndê toḡ, naḡ dom. ²¹ Magoc iḡ kêmatinḡ yom têtḡ Yisu, tôm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm yom tidônḡ su, ma iḡ oc seḡ yom dau su dom. Yom dau bocdec bu, “Am dabuḡsiga mbo ḡapanḡ-ḡga.” [BW 110:4]

²² Bocdinaḡ Anôtô kêmatinḡ pwac wakuc naḡ hóc gêlêc pwac akwa su. Ma iḡ sôm yom tidônḡ pi Yisu, dec kêyalinḡ iḡ sa ti pwac wakuc dau ḡadau.

²³ Dabuḡsiga daêsam sem gwelenḡ sêmbo pwac akwa ḡapu, ḡahu bu daḡ bu mbac ndu, naḡ daḡ oc kôc iḡ ndê mala. ²⁴ Magoc Yisu ndê gwelenḡ dabuḡsiga-ḡga oc yêc ḡapanḡ, ḡahu bu iḡ mbo tali ḡapanḡ. ²⁵ Ma bocdinaḡ lau naḡ sêtigasuc Anôtô tu iḡ-ḡga, naḡ Yisu gitôm andô bu nem ḡac si. ḡahu bu iḡ mbo tali ḡapanḡ, ma tôm bu nem ḡac awha têtḡ Anôtô.

²⁶ Gauc nem yac neḡ dabuḡsiga atu Yisu. Iḡ dabuḡ, iḡ ndê giso mbasi, iḡ ndê lêtḡ ḡawasi eḡ, ma Anôtô toc iḡ sa hóc gêlêc lau sac nom-ḡga ma kôc iḡ sa pi undambê gi. Tu dinanḡ-ḡga dec iḡ †dabuḡsiga ḡayham solop, ma gitôm andô bu nem yac sa. ²⁷ Dabuḡsiga nom-ḡga h oḡ sêkêḡ da ya tu sac-ḡga tôm bêc hoḡ. Sêkêḡ tu ḡac dau si sac-ḡga muḡ, goc sêkêḡ tu lau ḡatô si-ḡga kêkuc. Magoc Yisu iḡ bocdinaḡ dom, bu iḡ dau ndê sac mbasi, ma iḡ kêḡ dau ti da tu lau si sac-ḡga dim tigeḡ eḡ. ²⁸ Bu Moses ndê yomsu kêyalinḡ lau sa sêti lau Israel-ḡga si dabuḡsiga atu-tu, naḡ sêpônḡa gauc ti licwalô, tôm ḡac si asidôwai nom-ḡga. Magoc Yisu, naḡ tinambu Anôtô sôm yom tidônḡ dec

kêyalin in sa ti yac neŋ dabuŋ-siga, naŋ Anötö dau ndê Atu. Ma i ŋ gic dabin Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga, dec ti dabuŋsiga ŋayham andô, naŋ oc mbo ŋapaŋ.

8

Yisu in dabuŋsiga pwac wakuc-ŋga

¹ Yom hoŋ naŋ yac asôm, naŋ ŋahu bocdec. Yac neŋ ðdabuŋsiga atu mbo, naŋ ndöc Anötö Ŋawasi ti Ŋaclai Ŋadau ndê andô-ŋga yêc undambê. ² Ma in gêm ndê sakin mbo lôm dabuŋ naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom, magoc mbo lôm dabuŋ ŋandô naŋ Pômdau dau kwê kalhac undambê. ³ Dabuŋsiga atu-tu hoŋ naŋ lau Israel-ŋga sênyalin ŋac sa, naŋ si gwelen bu sêkêŋ da danŋe ti da ya ô sac-ŋga. Tu dinan-ŋga dec Yisu, naŋ ti yac neŋ dabuŋsiga atu, naŋ gic waê bu kêŋ da bocdinaŋ. ⁴ In bu mbo nom, dec oc ti dabuŋsiga dom, bu dabuŋsiga nom-ŋga naŋ sêkôm gwelen sêkêŋ da-ŋga tôm yomsu sôm, naŋ dec sêmbo. ⁵ Ma lôm dabuŋ naŋ dabuŋsiga nom-ŋga sêkôm gwelen sêmbo, naŋ gitôm ŋagatu ŋambwa, naŋ gêm dôhôn lôm dabuŋ undambê-ŋga. Bu têtŋ ndoc Moses bu kwê bac dabuŋ sa, naŋ Anötö gic atu ma whê sa têtŋ in bocdec bu:

Yob daôm bu êmasaŋ gêtŋ hoŋ êŋkuc ŋagatu naŋ gatôc têtŋ am yêc Lôc Sainai. [Eks 25:40]

⁶ Magoc sakin naŋ Anötö kêŋ têtŋ Yisu, naŋ hôc gêlêc dabuŋsiga pwac akwa-ŋga si sakin. Bu pwac wakuc naŋ Yisu ti ŋa-ŋgac ŋalhu-ŋga, naŋ hôc gêlêc pwac akwa su. Ma gêtŋ naŋ pwac wakuc gic bata bu datap sa, naŋ hôc gêlêc pwac akwa ndê su.

⁷ Anŋô su naŋ. Pwac ŋamata-ŋga bu ŋa-giso mbasi, dec Anötö oc gauc

nem bu êmatin pwac wakuc dom. ⁸ Magoc Anötö gêlic ŋagôlin pwac akwa-ŋga bu gitôm dom, dec sôm yom pi pwac wakuc, tôm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, “Alic su naŋ. Bêc oc meŋ sa, naŋ aô oc wamatin pwac wakuc wawhin lau Israel-ŋga ma lau ðJuda-ŋga.* ⁹ Oc tôm pwac naŋ kamatin gawhin ŋac si apaï têtŋ ndoc aô amaŋ wê ŋac sêsa akêŋ gameŋ Isip-ŋga sêmen, naŋ dom.

Ŋac sêsôc aô neŋ yom pwac dinan-ŋga ŋapu dom, ma tu dinan-ŋga dec aô Pômdau gasôm bu wapuc dômwêŋ ŋac.

¹⁰ Magoc têtŋ têtŋ pwac akwa-ŋga pacndê, naŋ aô Pômdau, oc wamatin pwac wakuc wawhin lau Israel-ŋga, naŋ bocdec bu. Aô oc wakêŋ neŋ yomsu sip ŋac si ŋagulu, ma wato sip ŋac si ŋalôm. Aô oc wati ŋac si Anötö, ma ŋac oc sêti aô neŋ lau.

¹¹ Têtŋ dinaŋ, oc tôm dom bu ŋamalac dan êndôhôn in ndê asidôwai me lau menpaŋ in-ŋga, ma sôm têtŋ ŋac, ‘Anyalê Anötö ma akôc in sa ti mac nem Pômdau.’ Ŋahu bu aô neŋ lau hoŋ oc sênyalê aô, lau ti-waê, ma lau waêmbe sêwhin.

¹² Ma aô oc taŋwalô ŋac, ma wasuc ŋac si giso kwi, ma gauc nem ŋac si sac tiyham dom.” [Jer 31:31-34]

¹³ Anötö sam gêtŋ dau bu pwac wakuc, ma ŋalêŋ dinaŋ in tôc asê bu pwac ŋamata-ŋga tiakwa su. Ma gêtŋ naŋ tiakwa su, naŋ kêpin bu hê su niŋga.

9

Israel si lôm dabuŋ ŋasakin

* **8:8:** Lau hoŋ naŋ Anötö kêyalin ŋac sa sêti in ndê, naŋ dasam ŋac bu lau Israel-ŋga. Magoc muŋ-ŋga sêwhê dau kôc gi toŋ lu, naŋ sêsam bu Israel ma Juda, ma toŋ tigen-tigen sênyalin dau si kin sa tu nem gôlin ŋac-ŋga. Alic 1 Kin 11:9-13, 31-39; 12:20-24; Ais 11:12; ma Jer 3:18.

¹ Têḡ tēm Anötö kêmatiḡ pwac ḡamata-ḡga whiḡ lau Israel-ḡga, naḡ iḡ kēḡ yomsu pi lēḡ sēnem akiḡ iḡ-ḡga, ma pi ḡbac dabuḡ naḡ sēkwê yēc nom. ² ḡalôm lu sēyēc bac dabuḡ ḡalôm. ḡalôm ḡamata-ḡga sēsam bu ḡalôm Dabuḡ, ma yakaiḡ ti deḡ da-ḡga ma bolom da-ḡga sēyēc ḡalôm dinaḡ. ³ Ma sēkēḡ po baliḡ d aḡ kēgalēḡ bu whē ḡalôm ḡamata-ḡga ma tilu-ḡga kôc. Ma ḡalôm tilu-ḡga sēsam bu ḡalôm Dabuḡ Andô. ⁴ Yēc ḡalôm tilu-ḡga, alta gol naḡ sēkēḡ da ḡamalu ḡayham pi, ma apa pwac yomsu-ḡga sēyēc. Apa dau sēmasaḡ ḡa a, ma sēmpaḡ ahuc ḡa gol. Sēkēḡ lōḡ gol daḡ ti bolom mana, ma Aron ndê tôc naḡ muḡ-ḡga ḡasili puc pi meḡ, ma hoc lu naḡ Anötö to yomsu amaḡlu pi, naḡ sēyēc apa pwac-ḡga dau ḡalôm. ⁵ Sēmasaḡ aḡela ḡagatu lu naḡ sēsam bu aḡela Anötö ndê ḡawasi-ḡga, naḡ sēlhac apa dau ḡahô. Sēmasaḡ iḡlu ḡamakê galam kēgatôc apa dau ḡampêlhu naḡ sēsam bu Anötö ndê pôḡ suc sac kwi-ḡga, naḡ ahuc. Ma ḡēḡ daēsam yēc, magoc tôm dom bu yac awhê sa yēc bapia dindéc.

⁶ Têḡ ndoc sēmasaḡ ḡēḡ hoḡ dinaḡ su, naḡ dabuḡsiga sem si ḡwelen sēsôc sēsa sēmo ḡalôm ḡamata-ḡga tôm bēc hoḡ. ⁷ Magoc ḡdabuḡsiga ḡamata-ḡga tawasê sôc ḡalôm tilu-ḡga, ma sôc tidim tigeḡ yēc yala tigeḡ ḡalôm. Ma tēḡ bēc tigeḡ dinaḡ, iḡ sôc gi ma kôc dac tôhōḡ, bu kēḡ ti da tu sac-ḡga. Iḡ kēḡ tu dau-ḡga, ma tu sac naḡ Anötö ndê lau sēḡyalê dom ma sēkôm-ḡga. Iḡ bu kôc dac dom, dec oc tôm dom bu iḡ sôc ndi. ⁸ ḡalēḡ dinaḡ ḡalau Dabuḡ bu whē yom sa tēḡ yac pi pwac akwa bocdec bu. Iḡ tôc asê bu ḡalēḡ mba bu lau sēsôc ḡalôm Dabuḡ Andô sēndi, tēḡ tēm dabuḡsiga sēḡkuc sakiḡ pwac akwa-ḡga, ma lôm dabuḡ pwac akwa-ḡga

kalhac dôḡ kalhac.

⁹ Sakiḡ pwac akwa-ḡga dinaḡ iḡ ti dôhōḡ tēḡ yac lau tēm kwahic dec-ḡga. Ma tôc asê tēḡ yac bu da danḡe ti da ya naḡ dabuḡsiga sēkēḡ tu lau-ḡga, naḡ gitôm dom bu kôm lau dau si ḡalôm timalô tu ḡac si sac-ḡga. ¹⁰ Bu sakiḡ dinaḡ ti ḡa-yomsu hoḡ ḡēḡanōḡ ḡēḡ danēḡ ti danôm-ḡga, ma lau Israel-ḡga si lēḡ sēḡḡwasiaḡ dau ḡawasi sa yēc Anötö aḡô-ḡga. Ma ḡēḡ hoḡ dinaḡ iḡ ḡēḡ ḡamlic-ḡga ḡambwa, bu yēc e pwac wakuc naḡ Anötö kēḡ tu nem ḡoliḡ yac-ḡga, naḡ meḡ sa su naḡ.

Dac Pwac Akwa ma Pwac Wakuc-ḡga

¹¹ Magoc Kilisi meḡ ti dabuḡsiga atu, naḡ naḡ ndê sakiḡ ḡa-ḡandô ḡayham meḡ sa su. Ma lôm dabuḡ naḡ iḡ sôc gi, naḡ ḡayham kêlêc ma hóc ḡêlêc lôm dabuḡ naḡ ḡamalac amba sēkwê kalhac nom dindéc, naḡ su. ¹² Iḡ gacḡeḡ sôc lôm dau ḡalôm Dabuḡ Andô gi, magoc iḡ kôc makao ḡatu me naniḡ ḡapoc si dac bu kēḡ ti da ô sac-ḡga dom. Iḡ sôc gi tidim tigeḡ, ma kēḡ dau ndê dac tu bu nemlhi yac neḡ sac ḡatôp, dec kēmasaḡ lēḡ dambo taḡli ḡapaḡ-ḡga.

¹³ Pwac akwa yomsu-ḡga sôm bu lau Israel-ḡga si dabuḡsiga sēkôc naniḡ ḡapoc ti makao ḡapoc ḡadac, ma sēḡgaluḡ whiḡ makao ḡatu dinda naḡ sēpec ti da ya naḡ ḡagasi, ḡoc sēmbalip pi lau bu kôm ḡac sêti dabuḡ ma ḡamlic ḡawasi sa yēc Anötö aḡô-ḡga.* ¹⁴ Magoc Kilisi, naḡ ndê giso mbasi andô, ma kēḡ dau ti da tēḡ Anötö tôm ḡalau mbo ḡapaḡ-ḡga puc iḡ dôḡ, naḡ ndê dac hóc ḡêlêc dac pwac akwa-ḡga, ma ḡēm yac sa ḡandô. ḡahu bu iḡ ndê dac kēmasaḡ yac neḡ ḡalôm ḡawasi sa, ma kēḡwasiḡ m êtê sac naḡ ḡic waê lēḡ dandiḡaḡ-ḡga, naḡ su. Ma bocdinaḡ datôm bu danem akiḡ Anötö Tali ḡadau ti atac pa

* 9:13: ḡac si mêtê dinaḡ ḡēḡanōḡ ḡamalac naḡ kēmasec awhê me ḡac batê, dec kôm iḡ ḡadômbwi sa yēc Anötö aḡô-ḡga. Alic Nam 19:1-22 yēc Yom Lēḡsēm Akwa.

su enj. ¹⁵ Kilisi kêmasañ lêtj dinanj, ma bocdinañ kwahic dec inj kalhac Anötö ma lau nom-nga njahu bu ti pwac wakuc njadau. Inj ndê mbac ndu gêmlhi lau nanj sêmbo pwac akwa njapu, nanj si sac njatôp, ma kêgapwêc njac su yêc sakinj mêtê sac-nga. Ma tu dinanj-nga njac oc sêtap gameñ sêndôc t ali-nga nanj Anötö gic bata têtj njac, ma kêgalêm njac sa bu sêwêkainj, nanj sa.

¹⁶⁻¹⁷ Gauc nem lau nom-nga si lêtj sêmatinj pwac pi wapa lêtjsêm-nga. Lau nanj bu sêwêkainj njamalac danj ndê wapa lêtjsêm, nanj oc sêtap gêtj danj sa dom e sênyalê pi njandô bu njamalac dau mbac ndu su. Inj bu mbo tali, nanj pwac dinanj njayom oc gacgeñ lhac. ¹⁸ Tu dinanj-nga dec pwac akwa yomsu-nga sôm bu lau Israel-nga sêndic domba ti makao ndu, ma njadac ti pwac dau njahu. ¹⁹ Bu Moses to Anötö ndê yomsu pwac-nga honj sip bapia, ma sam asê têtj lau Israel-nga. Goc inj kôc makao njatu [ma naniñ] njadac ma kêgaluñ whiñ bu, sô domba njamlichu kokoc pi a njasañgac danj, goc kêñ sip dac ti bu ma kêbalip pi bapia dau ma pi lau honj. ²⁰ Ma sôm, “Pwac nanj Anötö kêmatinj whiñ mac ma gic atu mac bu asôc njapu, nanj njadac dau dindêc.” ²¹ Ma njalêtj tigeñ inj kêbalip dac pi lau Israel si bac sênem akinj Anötö-nga, ma pi dabuñsiga si lôñ ti lacihu sakinj dabuñ-nga honj. ²² Yomandô! Moses ndê yomsu pi lau Israel-nga si lêtj sêmasañ dau njawasi sa-nga, gic atu njac bu sêmbalip dac pi gêtj honj bocdinañ. Njac bu sêndic makao ti domba ndu ma sêkêc dac siñ dom, dec Anötö oc suc njac si sac kwi dom.

Kilisi kêñ dau ti da dec gêm yac si

²³ Lau Israel-nga si bac ti gêtj sênem akinj Anötö-nga, nanj gitôm njagatu njambwa bu tôc gêtj njandô undambê-nga asê têtj yac. Ma lau Israel-nga sem dabuñ gêtj nom-nga

dinañ ma sêkôm gêtj dau njawasi sa yêc Anötö anjô-nga na domba ti makao si dac. Magoc Kilisi ndê dac hôc gêtjêc dac dinañ su, dec kêñ njawasi atu têtj gêtj njandô undambê-nga. ²⁴ Bu Kilisi sôc lôm dabuñ nanj njamalac sêkwê, nanj dom. Ma lôm nanj inj sôc, nanj gitôm gêtj njandô undambê-nga njagatu njambwa dom. Mba. Inj sôc undambê dau gi, ma kalhac Anötö anjô-nga gêm yac honj anjôñ.

²⁵ Ma Israel si dabuñsiga atu nanj sôc Njalôm Dabuñ Andô ti yala ti yala, nanj kôc dau ndê dac dom. Magoc Kilisi sôc undambê tidim tigeñ enj, ma kôc dau ndê dac solop. ²⁶ Inj kêñ dau ti da gitôm dabuñsiga nom-nga sêkêtj da njapanj ma njapanj, nanj dom. Bu bocdinañ, dec têtj ndoc Anötö kêñ undambê ti nom ma meñ, nanj inj oc hôc njandê tidim daêsam bocdinañ. Magoc Kilisi gitôm dabuñsiga nom-nga dom. Inj meñ ma kêñ dau ti da tidim tigeñ, tu bu êngaho lau nom-nga si sac njagêyô su pi dau. ²⁷ Yac lau tigeñ-tigeñ tac waê bu dambac ndu tidim tigeñ, ma tinjambu yac oc dalhac Anötö anjô-nga bu êñsahê yac. ²⁸ Ma njalêtj tigeñ Kilisi mbac ndu tidim tigeñ enj, bu êngaho lau daêsam si sac njagêyô su. Ma inj oc mbu meñ tiyham bu hôc njandê tu sac-nga tiyham dom, magoc tu bu kêñ Anötö ndê mwasiñ gêm lau si-nga na-njandô têtj lau nanj sêkêtj whiñ ti sêkêtj bata inj bu mbu meñ.

10

Kilisi gic da lau nom-nga tidim tigeñ enj

¹ Pwac akwa yomsu-nga inj gitôm njagatu njambwa bu tôc gêtj njayham nanj oc meñ sa, nanj asê têtj yac. Magoc inj gêtj njandô dau dom. Yomsu dau sôm bu lau Israel-nga sêkêtj da tôm yala honj, dec tôc asê bu da kainj dinañ gitôm dom bu senj lau si sac su, me ndic dabinj njac bu

sêtigasuc Anötö. ² Da kainj dinanj bu nditôm bu ndic dabinj lau, dec oc sêkêj ñapanj dom. Ma inj bu nditôm bu kôm ñac si ñalôm ñawasi sa yêc Anötö anğô-ñga, dec ñac oc ñalôm ñawapac tu ñac si giso-ñga tiyham dom. ³ Magoc sêkêj da dau tôm yala honj, dec kêj gauc ñac bu ñac si sac yêc ñac dôj yêc. ⁴ Nahu bu makao gapoc ti naniñ si dac gitôm dom bu señ sac su.

⁵ Tu dinanj-ñga dec têtj ndoc Kilisi meñ mbo nom, nanj sôm yom asê têtj Anötö, tôm sêto yêc muñ su bocdec bu:

Am atac whinj bu sêndic makao ti domba ma sêkêj ti da têtj am lec dom. Magoc am kêmasanj aô dauñ neñ ñamlic ti ñandô.

⁶ Da ya ti da bocke nanj sêkêj tu sac-ñga, nanj gic am tanôm dom bocdinañ.

⁷ Ma aô gasôm bu, “O Anötö, lic aô dec gameñ bu wakôm am nem atac whinj ñandô sa, tôm yom nanj sêto pi aô muñ su, yêc bapia tilhun.” [BW 40:6-8]

⁸ Moses ndê buku yomsu-ñga têtj bocdec bu. Sêkêj makao ti domba ti da, ma sêkêj da ya ti da tidau-tidau tu sac-ñga. Magoc Kilisi dau sôm bu Anötö atac whinj bu sêkêj da honj dinanj dom, ma gic inj tandô dom bocdinañ. ⁹ Ma tinjambu Kilisi sôm têtj Anötö bu inj dau meñ su, bu kôm Anötö ndê atac whinj ñandô sa. Bocdinañ dec inj señ lêtj akwa da-ñga su, ma kêmasanj lêtj wakuc. ¹⁰ Ma Anötö ndê atac whinj, nanj Kilisi kôm ñandô sa, nanj bocdec bu. Yisu Kilisi kêj dau ti da tidim tigenj, dec kêmasanj lêtj bu dati lau dabuj.

¹¹ Dabuñsiga pwac akwa-ñga sêlhac ti sem gwelêj tôm bêc honj, ma sêkêj da kainj tigenj ñapanj, nanj tôm dom bu señ sac su. ¹² Magoc Yisu, nanj ti yac neñ dabuñsiga atu, kêj dau ti da dim tigenj eñ, tu sac têtj honj-ñga, goc gi ndôc Anötö ndê andô-ñga. ¹³⁻¹⁴ Nahu bu da tigenj

dinanj kêmasanj lêtj bu señ lau nanj inj bu kôm ñac sêti lau dabuj, nanj si sac su, ma gic dabinj ñac bu sêmbotali ñapanj. Ma kwahic dec inj hêtj bu Anötö kêj inj ndê ñacyo honj sêsôc inj gahi ñapu.

¹⁵ Ma Nalau Dabuj hoc yom ñandô asê pi gêtj dau whinj, tôm yom dauñ nanj sêto yêc bocdec bu:

¹⁶ Magoc têtj têtj pwac akwa-ñga pacndê, nanj aô Pômdau, oc wamatiñ pwac wakuc wawhinj lau Israel-ñga, nanj bocdec bu. Aô oc wakêj aô neñ yomsu sip ñac si ñagulu, ma wato sip ñac si ñalôm. [Jer 31:33]

¹⁷ Ma tinjambu inj gic têtj yom ma sôm yom bocdec:

Aô wasuc ñac si giso kwi, ma gauc nem ñac si sac tiyham dom. [Jer 31:34]

¹⁸ Bocdinañ, Pômdau sôm bu suc yac neñ sac kwi, ma tu dinanj-ñga dec dapônda dabuñsiga dauñ bu kêj da tu sac-ñga tiyham dom.

Kilisi kêmasanj señ datigasuc Anötö-ñga

¹⁹ Tu dinanj-ñga asidôwai, datigasuc Anötö ti neñ atac pa su, gitôm dasôc Nalôm Dabuj Andô dandi, tu dac nanj Yisu kêc sirj-ñga. ²⁰ Muñ-ñga, po baliñ dauñ kêgalêtj nanj kalhac lau ahuc bu sêsôc Nalôm Dabuj Andô sêndi dom. Magoc Yisu ndê ñamlic ô po dau su, ma inj mbo tali ñapanj, dec inj ti señ wakuc datigasuc Anötö-ñga. ²¹ Ma inj yac neñ dabuñsiga tiwaê, nanj gêm gôliñ Anötö ndê lau honj. ²² Inj ndê dac kêgwasinj yac neñ sac honj su, dec dambo ti ñalôm ñawapac tu yac neñ sac-ñga tiyham dom. Ma bu ñawa kêgwasinj yac neñ ñamlic ñawasi sa su. Tu dinanj-ñga dec datigasuc Anötö ti neñ ñalôm ñawasi, ma dakêj whinj ti neñ ñalôm pêtj dôj.

Puc dalhac ñanğga-ñga

23 Yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga dahoc yom asê ma dasôm bu dakêŋ batan ŋandô ŋayham nanŋ Anötö gic bata têtŋ yac. Inŋ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi, ma tu dinaŋ-ŋga tanŋkwê ŋandô dau ti atac lu-lu dom. 24 Ma dakôc gauc pi lêŋ bu dapuc dauŋ dôŋ bu atac whiŋ asidôwai, ma dakôm mêtê ŋayham enŋ. 25 Dahu mêtê dapitigenŋ-ŋga siŋ tôm lau ŋatô sêkôm, nanŋ dom. Mba. Dakac sa dapitigenŋ, ma tangilí dauŋ bu dalhac ŋanŋga. Mac anyalê bu Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su, ma bocdinaŋ dec akôm asiŋ su enŋ.

26 Anŋô ŋapep! Yac bu tanŋyalê Anötö ndê yom ŋandô tidônŋ su, magoc tiŋambu dalic sac gitôm gêŋ ŋambwa ma dakôm, dec da danŋ yêc nanŋ tôm bu seŋ yac neŋ sac dinaŋ ŋagêyô su-ŋga, yêc dom. 27 Ŋamalac nanŋ sa lêŋ kaiŋ dinaŋ, nanŋ bu ndê gauc sa, dec oc tôtec dau ŋalêŋ sac pi gêŋ nanŋ gic inŋ ŋawaê bocdec bu, inŋ oc tap Anötö ndê matôc sa, ma sip ya atu nanŋ Anötö kêmasaŋ tu inŋ ndê ŋacyo-ŋga ndi. 28 Gauc nem ŋamalac nanŋ kêgili Moses ndê yomsu. Ŋamalac lu me tôtec bu sêpuc si yom dôŋ ma sêtôtec asê bu yomandô bu ŋamalac dau kôm giso, dec yomsu dau sôm bu tawalô inŋ dom, sêndic inŋ ndu enŋ. 29 Bocdinaŋ mac gauc gêm bocke pi ŋamalac nanŋ kêyalê su bu Kilisi ndê dac pwac wakuc-ŋga kôm inŋ ti dabuŋ, magoc tiŋambu inŋ pu gêŋ dau ma gêlic gitôm gêŋ ŋambwa? Ŋalêŋ dinaŋ inŋ pu Anötö ndê Atu, gitôm inŋ kwê inŋ dôŋ yêc inŋ gahi ŋapu gitôm gêŋ ŋapopoc, ma inŋ pu Anötö ndê Ŋalau êmwasiŋ yac-ŋga whiŋ. Ŋamalac nanŋ kôm bocdinaŋ oc tôm dom andô bu êŋlêc Anötö ndê matôc. Inŋ oc tap matôc sac sambuc sa. 30 Bu yac tanŋyalê Pômdau, nanŋ sôm yom bocdec bu:

Gwelenŋ sac ŋagêyô-ŋga yêc aô amaŋ, ma aô dauŋ oc wakêŋ. [Diut 32:35]

Ma sêto yom danŋ whiŋ, nanŋ yêc bocdec bu:

Pômdau oc êŋsahê ti êmatôc inŋ ndê lau. [Diut 32:36]

31 Oyaê, ŋamalac nanŋ sip Anötö Tali Ŋadau amba bu tap inŋ ndê matôc sa, nanŋ tôtec dau maŋ.

32 Gauc nem têm nanŋ mac akêŋ whiŋ tiwakuc, ma akôc ŋawaê ŋayham sa gitôm ŋawê bu pô nem ŋalôm. Têtŋ ndoc dinaŋ, ŋawapac daêsam tap mac sa tu akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, magoc mac alhac ŋanŋga. 33 Têm ŋatô lau sêkêŋ kisa mac, ma sêsu mac susu yêc lau hoŋ anŋô-ŋga. Ma têm ŋatô mac alhac awhiŋ lau nanŋ sêhôtec wapac kaiŋ dinaŋ ma apuc ŋac dôŋ. 34 Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga nanŋ sêkêŋ ŋac sêndôtec gapocwalô, nanŋ mac tamwalô ŋac, ma am ŋac sa bocdinaŋ. Ma têtŋ ndoc lau sêŋgaho mac nem wapa ti gêŋ hoŋ su, nanŋ mac ambo ti atac ŋayham enŋ. Ŋahu bu mac anyalê bu mac nem awa ŋandô yêc ŋapaŋ-ŋga yêc undambê.

35 Bocdinaŋ asap nem akêŋ whiŋ Pômdau dôŋ, ma atac lu-lu dom, dec mac oc atap mwasiŋ atu sa. 36 Alhac ŋanŋga ti ŋalôm pêŋ dôŋ, ma akôm gêŋ hoŋ ŋapep tôm Anötö ndê atac whiŋ. Ma bocdinaŋ mac oc atap ŋandô ŋayham nanŋ inŋ gic bata, nanŋ sa. 37 Bu ŋasawa sauŋ enŋ, tôm yom nanŋ sêto yêc nanŋ sôm bocdec bu:

Inŋ nanŋ dakêŋ batanŋ bu meŋ, nanŋ oc meŋ. Ma inŋ oc meŋ ŋagahô enŋ. 38 Ma aneŋ lau gitêŋ oc sêndôtec tali tu si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Magoc ŋac nanŋ sêhu siŋ, nanŋ aô oc walic ŋac sac sambuc. [Hab 2:3-4]

39 Magoc yac datôm lau nanŋ sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêmbo seŋ sêniŋga-ŋga dom. Mba. Yac dalhac ŋanŋga ma dakêŋ whiŋ dandic ŋawaê, e datap mwasiŋ dandôc tanŋli ŋapaŋ-ŋga ŋa-ŋandô sa.

11

Abanji Israel-nga si lêḡ sêkêḡ whiḡ-nga ti dôhôn têtḡ yac

¹ Yac bu dakêḡ whiḡ ḡaḡga, dec yac oc atac lu-lu dom tu gêḡ naḡ dakêḡ batanḡ dambo, me tu gêḡ naḡ tanôḡ dalic dom-ḡga. ² Abanji Israel-ḡga sêkêḡ whiḡ ḡalêḡ dinanḡ, ma tu dinanḡ-ḡga dec Anötö toc ḡac sa. ³ Yac dakêḡ whiḡ, dec tanjalê bu munḡ-ḡga, gêḡ naḡ kwahic dec tanôḡ dalic, naḡ ḡadanḡ yêc dom, magoc meḡ hóc asê ḡa Anötö ndê yom.

⁴ Tu Abel ndê kêtḡ whiḡ-ḡga dec Anötö gêlic da naḡ inḡ kêtḡ bu ḡayham, hóc gêlêc Kein ndê su. Ma tu Anötö kóc Abel ndê da sa-ḡga, dec tôc asê bu inḡ gêlic Abel bu ḡgac gitêḡ. Ma inḡ mbac ndu su, magoc inḡ ndê lêtḡ kêtḡ whiḡ-ḡga dinanḡ gacgeḡ kalhac tôḡ dôhôn ḡayham.

⁵ Ma Inok kêtḡ whiḡ, dec sêto yom pi inḡ ma sêsôm bu Anötö gêlic inḡ ḡayham. Ma tu inḡ ndê kêtḡ whiḡ-ḡga, dec Anötö kóc inḡ su yêc nom ti tali, ma sêlic inḡ tiyham dom. ⁶ ḡamalac danḡ bu kêtḡ whiḡ dom, dec gêḡ hoḡ naḡ inḡ kôm, naḡ ḡadanḡ oc tôḡ dom bu ndic Anötö tandô ḡayham. Bu asa naḡ bu tigasuc Anötö, naḡ kêtḡ whiḡ bu inḡ mbo yomandô, ma kêtḡ whiḡ bu inḡ oc êmwasiḡ lau naḡ sêkêḡ dau sambuc tu sêḡsalê inḡ-ḡga.

⁷ Ma têtḡ ndoc Anötö kêtḡ puc Noa pi gêḡ naḡ inḡ tandô gêlic su dom, magoc tiḡambu oc meḡ hóc asê, naḡ Noa kêtḡ whiḡ Anötö, ma toc inḡ sa ti sôc inḡ ndê yom ḡapu. Inḡ sô waḡ atu danḡ bu nem inḡ ti ndê balêkoc sa. Tu inḡ ndê lêtḡ kêtḡ whiḡ-ḡga dec inḡ tôc lau naḡ sêmbo nom têtḡ têtḡ dinanḡ, naḡ si giso asê tiawê, ma Anötö kêtḡ inḡ wêkaiḡ lêtḡ dati lau gitêḡ tu dakêḡ whiḡ-ḡga.

⁸ Abraham kêtḡ whiḡ Anötö têtḡ ndoc Anötö kêgalêm inḡ sa ma kêkiḡ inḡ têtḡ gameḡ naḡ inḡ gic bata têtḡ inḡ, naḡ gi. Inḡ gêm gauc gameḡ dau, magoc danḡga wambu Anötö ma

gi. ⁹ Ma yom tigeḡ naḡ Anötö gic bata têtḡ Abraham, naḡ gic Aisak lu Jakob ḡawaê bocdinaḡ. Magoc Abraham, ma Aisak lu Jakob naḡ sêḡkuc inḡ, naḡ sêti nom ḡadaui dom, sêndöc bac po gitôm lau apa. Magoc Abraham kêtḡ whiḡ yom naḡ Anötö gic bata têtḡ inḡ. ¹⁰ ḡahu bu inḡ kêtḡ bata bu ndöc malac atu naḡ oc yêc ḡapanḡ, naḡ Anötö dau kwê sa kêkuc ḡagatu naḡ inḡ dau gauc gêm tidôn.

¹¹ Abraham ti ḡamalac andô su, ma inḡ nawhê Sara dau inḡ awê gapoc, magoc inḡ kêtḡ whiḡ yom naḡ Anötö gic bata têtḡ inḡ, dec Anötö kêtḡ ḡaclai têtḡ inḡ bu kwê balêkoc asê. ¹² A braham ndê têtḡ pacndê su, tigeḡ tu inḡ kêtḡ whiḡ-ḡga, dec lau toḡ atu sêsa akêḡ ḡgac tigeḡ dinanḡ. Inḡ ndê lau wakuc dinanḡ sêtôm tata umbonḡ-ḡga, ma gaḡgac gwêc-ḡga, naḡ gitôm dom bu dasê sa.

¹³ Têtḡ têtḡ abanji Israel-ḡga sêmbo tali, naḡ ḡac si danḡ tap ḡandô naḡ Anötö gic bata têtḡ ḡac, naḡ sa dom. ḡalêḡ dinanḡ dec sêsa si lêtḡ sêkêḡ whiḡ-ḡga e sêmbac ndu. Tu ḡac si sêkêḡ whiḡ-ḡga dec tôḡ sêlic gêḡ ḡandô dau gatuc-gatuc ma sêkêḡ bata bu sêtap ḡandô sa. Ma ḡac sêlic dandi sêtôm lau naḡ sem apa nom. ¹⁴ Ma lau naḡ gauc gêm bu ḡac lau kaiḡ dinanḡ, naḡ sêtôc asê bu ḡac sêḡsalê si malac ḡandô sêndöc-ḡga. ¹⁵ Abanji Israel-ḡga bu sêlic gameḡ naḡ sêhu siḡ su tôḡ si malac ḡandô, dec oc tôḡ bu sêmbu sêndi sêndöc dinanḡ. ¹⁶ Magoc mba. ḡac atac whiḡ malac danḡ, naḡ hóc gêlêc inḡ dindêc su. Malac dau yêc undambê, ma Anötö kwê malac dau sa su tu ḡac-ḡga. Tu dinanḡ-ḡga dec inḡ maya dau dom bu ḡac sêsam inḡ bu ḡac si Anötö.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham kêtḡ whiḡ Anötö têtḡ ndoc inḡ kêsahê inḡ, ma sôm têtḡ inḡ bu kêtḡ Aisak ti da têtḡ inḡ. Anötö gic bata yom têtḡ Abraham munḡ su, ma sôm bu lau oc sêsam lau wakuc naḡ sêsa akêḡ Aisak, bu Abraham ndê gôlôwac ḡandô. Magoc inḡ sap

ndê kêñ whiñ dôñ dec bu kêñ ndê atu tigenñ dinañ ti da. ¹⁹ Inñ gauc gêm bu Anötö gitôm bu oc uñ lau batê sa. Ma gêñ nañ hóc asê, nañ gitôm inñ kôc Aisak mbu akêñ lau batê-nga menñ tiyham.

²⁰ Ma tiñambu, têtñ ndoc nañ Aisak gêm mbec Jakob lu Iso, nañ dec kêñ whiñ bu Anötö gitôm bu kôm inñ ndê mbec ñandô sa. ²¹ Ma Jakob bocdinañ kêñ whiñ Anötö. Têtñ ndoc inñ kêsahê bu inñ ndê têt kêtñ bu pacndê, nañ inñ gêm mbec Josep atu lu. Ma inñ gic senenñ dau ña ndê têt ma kêtñ Anötö. ²² Josep kêñ whiñ bu Anötö oc êñgaho lau Israel-nga su yêc gameñ Isip-nga, dec têtñ ndoc inñ ndê têt kêtñ bu pacndê, nañ sôm yom asê pi gêtñ dau, ma gic atu ñac bu sêkôc inñ ndê ñakwa whiñ ñac, têtñ ndoc ñac bu sêlhô sêndi.

²³ Ma Moses damba lu dinda sêkêtñ whiñ Anötö, dec sêsiniñ inñ gitôm ayô têtñ ndoc dinda kôc inñ. Nahu bu inñ sêlic bu inñ balêkoc ti añgô, ma sêtôc dau tu yom nañ kinñ Isip-nga gic atu nañ-nga dom. ²⁴ Ma têtñ ndoc Moses tiatu, nañ inñ kêñ whiñ Anötö dec tec bu sêsam inñ bu Parao atuwê ndê balê. ²⁵ Inñ tec bu mbo ti atac ñayham têtñ ñasawa apê tu mêtê sac-nga whiñ Parao ndê lau, ma gêlic ñayham bu hóc ñandê ti ñawapac whiñ Anötö ndê lau. ²⁶ Inñ gêlic lêtñ mayañ-nga nañ gic waê Anötö ndê Mesaya bu ñayham hóc gêlêc lau Isip si awa ti gêtñ ñayham-ñayham honñ su. Nahu bu inñ takwê ndê ñaôli ñayham, nañ inñ oc tap sa tiñambu. ²⁷ Inñ kêñ whiñ, dec hu gameñ Isip-nga sinñ, ma têtñ dau tu kinñ Isip-nga ndê atac ñandê-nga dom. Inñ puc dau dôñ ma kalhac ñañga, ñahu bu inñ gêlic Anötö, nañ lau danñ sêlic su dom. ²⁸ Inñ kêñ whiñ Anötö dec sôm têtñ lau Israel-nga bu sêmasañ Pasowa têtñ Anötö sôm, ma sêsê domba ñadac pi gatam ñac si andu-nga. Ma ñalêtñ dinañ anjela

nañ gic balêkoc ñgac mbêc Isip-nga honñ ndu, nañ kêlêc lau Israel-nga si andu honñ.

²⁹ Lau dau sêkêtñ whiñ Anötö nañ gêlêc Gwêc Koc sa, dec sêlom gitôm sêñsêlêtñ sêmbo gameñ basô si. Magoc têtñ ndoc lau Isip-nga bu sêlom sêñkuc ñac, nañ gwêc kêgatôc ñac ahuc e sênôm gwêc su ma sinñga.

³⁰ Tiñambu lau Israel-nga sêkêtñ whiñ Anötö, dec sêñsêlêtñ sêñgihi malac Jeriko têtñ bêt 7 e malac dau ñatunbôm ku sa. ³¹ Magoc Anötö senñ awhê mockainñ-nga Rahab su whiñ lau dangapêc malac dinañ-nga dom. Nahu bu muñ-nga Rahab dau têtñ asê bu inñ kêñ whiñ Anötö, têtñ têtñ inñ kôc lau Israel-nga si lau sêtup gameñ Kanan-nga sa ti yom malô.

³² Ma lau sêkêtñ whiñ ñañga-nga daêsam sêmbo, têtñ Gideon, Barak, Samson, Jepta, Dawid, ma Samuel ti Anötö ndê lau propet ñatô. Magoc ñasawa mba bu wasôm yom pi ñac tigenñ-tigenñ. ³³ Nätô sêkêtñ whiñ ñañga, dec sêku kinñ gameñ ñatô-ñ ga dulu. Nätô sem gôlinñ lau Israel-nga ti sêñgîliñ ñac bu sêsa si lêtñ gitêtñ. Ma Anötö gic bata yom têtñ ñac bu yob ñac. Tu lau ñatô si sêkêtñ whiñ-nga dec Anötö kêgâpic layon si whasunñ ahuc, ³⁴ ma kêgaho ya ña-ñandê su yêc ñatô, ma yob ñatô bu sêlhô su yêc ñacyo si bienñ. Lau ñatô ñac lau licwalô mba, magoc tu ñac si sêkêtñ whiñ-nga, dec Anötö kêñ ñañga têtñ ñac. Nac sêti lau sinñ-nga ti ñaclai atu, ma sêku lau apa si lau sinñ-nga dulu. ³⁵ Lauwhê ñatô sêkêtñ whiñ Anötö, dec inñ uñ ñac si balêkoc ñgac nañ sêmbac ndu su, nañ sa sêmenñ sêmbo sêwhiñ ñac tiyham. Ma lau sêkêtñ whiñ-nga ñatô, nañ sic ñac ña sô e sêmbac ndu. Magoc lau dau sêtec bu sêsêc si sêkêtñ whiñ ahuc tu bu sênem dau si yêc ñandê dinañ, ñahu bu sêkêtñ bata bu Anötö gitôm bu oc uñ ñac sa, ma kêñ ñac sêmbo ñayham enñ. ³⁶ Nätô, lau sêsu

ηac susu, ma sêhi ηac ηa sô, ma ηatô sêsô ηac dôη ma sêkêη ηac sêndôc gapocwalô. ³⁷ Sêtuc ηatô ηa hoc ndu, sêhê ηatô ηa sege kic gi lu, ma ηatô nanη lau sinη sêkuη ηac ndu ηa bierη baliη. ηac sêsôc ηakwê sac-sac nanη sêmasanη ηa domba ti naniη ηamlic, sêpônda dau ηandô, ma lau sêkêη kisa ηac ti sêkôm ηac ηayom. ³⁸ ηac sêngihi sêmbô gamenη sawa ti gamenη lôc-ηga gitôm lau waêmba, ma sêndôc hoc ηasuη ti suη nanη yêc nom. Magoc tu ηac si sêkêη whiη-ηga dec Anötô gêlic ηac ηayham kêlêc, hôc gêlêc lau nom-ηga honη su.

³⁹ ηawaê pi lau honη dinanη si sêkêη whiη yêc tu bu whê ηac sa têtη yac-ηga. Magoc ηac si danη gêlic ηandô nanη Anötô gic bata têtη ηac, nanη dom. ⁴⁰ ηahu bu lêη ηayham andô nanη Anötô kêmasanη bu êmwasiη yac lau têtη kwahic dec-ηga, nanη gic waê ηac lau dau sêwhiη. Ma yac honη oc datap sa dawhiη dauη.

12

Tanηiη Yisu ma dalhac ηanηga

¹ Lau honη dinanη sêmuη yac su, ηac lau tonη atu andô, ma sêtôc lêη dakêη whiη-ηga ηayham têtη yac tu tanηkuc-ηga. Tu dinanη-ηga dec dakac dauη su yêc gêtη honη nanη kalhac yac ahuc tu tanηkuc Yisu-ηga, ma yêc mêtê sac nanη bu êntôm yac ma kôm yac dapenη. Ma tanti ηanηga dapêη lêη nanη Anötô gic bata tu tanti daho-ηga ma dahu sinη dom. ² Tanti ma tanηiη Yisu, bu inη ti yac neη dakêη whiη ηahu, ma inη oc ndic dabiη yac neη dakêη whiη. Inη kêyalê bu inη ndê mbac ndu oc ti lêη atac ηayham-ηga tinambu, ma tu dinanη-ηga inη puc dau dôη tu hôc ηandê a gicso-ηga, ma hêgo dau tu maya atu nanη gic lêη dinanη ηawaê, nanη dom. Ma kwahic dec inη pi undambê g i ndôc Anötô ndê pônη atu ηa-andô-ηga. ³ Akôc gauc pi Yisu, ma pi lêη kisa-ηga nanη lau sac

sêkôm têtη inη. Inη hôc kisa dau magoc kalhac ηanηga, dec tôc dôhônη ηayham têtη mac bu anηkuc, ma bu nem mac sa bu kwampac sa ma ahu nem akêη whiη sinη dom.

Anötô kêmatôc lau nanη inη atac whiη

⁴ Mac ahôc ηawapac tu saê ti kisa nanη lau sac sêkêη têtη mac-ηga, magoc sêkôm e sêkêc mac nem danη ndê dac sinη su dom. ⁵ Bocke? Mac anηliη Anötô ndê yom, nanη kêgilî mac bu alhac ηanηga, nanη sinη, a? Yom dau sam mac bu Anötô atui awhê ma ηgac, ma sêto yêc bocdec bu:

Aneη balêkoc awhê ma ηgac, Pômdau bu êmatôc mac, me bu kêη ηawapac têtη mac bu whê nem gauc sa pi nem giso, nanη alic tôm gêtη nambwa dom, ma lic ηakam sa tu anηkuc inη-ηga dom. ⁶ ηahu bu Pômdau kêmatôc lau nanη inη atac whiη ηac, ma lau nanη inη kôc ηac sa sêti inη ndê balêkoc, nanη inη kêη ηandê têtη ηac. [*Prov 3:11-12*]

⁷ Mac anηyalê bu dambai nom-ηga honη sêmatôc si balêkoc tu bu sêndôhônη ηac bu sêηkuc lêη ηayham-ηga. Ma bocdinanη Anötô bu êmatôc mac, nanη alhac ηanηga. Bu gêtη dau tôc asê bu inη gêlic mac bu inη ndê balêkoc solop. ⁸ Ma Anötô kêη ηawapac têtη inη ndê balêkoc honη tu bu êndôhônη ηac-ηga. Inη bu kêη têtη mac dom, dec oc tôc asê bu mac atôm balêkoc ηasawa-ηga, ma Anötô ndê balêkoc solop dom. ⁹ Ma têtη ndoc damanηi nom-ηga sêmatôc yac, nanη dalic ηac sac dom, magoc datoc ηac sa. Bocdinanη dasôc Damanη undambê-ηga ηapu hôc gêlêc damanηi nom-ηga su dandic ηawaê. ηahu bu inη ti ηadau yac neη gatuη, ma inη kêmatôc yac tu bu daso mwasiη dandôc tanηi-ηga dom. ¹⁰ Damanηi nom-ηga gauc gêm bu sêndôhônη yac tu bu dasa lêη ηayham-ηga, ma ηac si matôc inη gêtη ηasawa apê-ηga en.

Magoc A nôtö kêyalê gêṅ bocke naṅ oc nem yac sa ṅandô, dec kêmatôc yac tu bu dati lau dabuṅ-ṅga, datôm inṅ dau. ¹¹ Têṅ ndoc yac bu dahôc ṅawapac tu êmatôc yac-ṅga, naṅ oc kôm yac atac ṅayham dom, magoc oc kêṅ ṅandê têtṅ yac. Magoc tiṅambu yac taṅyalê bu ṅawapac dau gêm yac sa bu dambo ti yom malô, ma kêdôhônṅ yac bu dasa neṅ lêtṅ gitêtṅ eṅ.

¹² Tu dinaṅ-ṅga dec mac nem lau naṅ si amba tibalê, me gahiduc tigolonṅ tu wapac naṅ sêhôn-ṅga, naṅ apuc ṅac dônṅ bu sêlhac ṅaṅga tiyham. ¹³ Amasaṅ seṅ gahim-ṅga tisolop, bu lau gahi sac naṅ sêṅkuc mac, naṅ sêpeṅ ma sêtisac dom, magoc ṅayham sa tiyham.

Dayob dauṅ bu daso Anötö ndê mwasiṅ dom

¹⁴ Anṅsahê ṅaṅga bu ambo awhinṅ lau hoṅ ti yom malô, ma bu asa nem lêtṅ dabuṅ eṅ. Bu asa naṅ sa lêtṅ dabuṅ dom, naṅ oc tôm dom bu lic Pômdau ma mbo whinṅ inṅ. ¹⁵ Ayob daôm ṅapep bu mac nem daṅ so Anötö ndê mwasiṅ dom, ma bu ṅasili mêtê sac-ṅga léc tiyham yêc mac-ṅga dom. Bu mêtê sac dau gitôm gêṅ ṅamakic ma oc kêṅ ṅawapac têtṅ lau daêsam, ma kôm ṅac ṅadômbwi sa yêc Anötö aṅgô-ṅga. ¹⁶ Ayob bu mac nem daṅ sa lêtṅ mockainṅ-ṅga dom, me gauc nem gêṅ nom-ṅga êṅlêc dom, ma êṅlhinṅ Anötö siṅ gitôm Iso, naṅ hu ndê wapa lêtṅsêm ṅgac mbêc-ṅga siṅ, tu neṅ gêṅ dim tigeṅ-ṅga. ¹⁷ Mac aṅyalê su, bu tiṅambu inṅ tac whinṅ bu wêkainṅ ndê gêṅ lêtṅsêm dau tiyham, dec ndac damba Jakob bu nem mbec inṅ. Magoc damba tec inṅ dec kôm dom. Inṅ taṅ dau ndu, ma kêsahê ṅaṅga bu kac damba ndê ṅalôm kwi, magoc tôm dom.

Lôc Sainai ma Lôc Sayon sêti dôhônṅ pwac lu-ṅga

¹⁸ Lau Israel-ṅga sêtigasuc Lôc Sainai tu sêtap pwac akwa sa-ṅga. Magoc lôc naṅ mac atigasuc tu akôc pwac wakuc-ṅga, naṅ lôc kainṅ daṅ dau-ṅga. Lôc Sainaiṅ dau kalhac nom, ma lau Israel-ṅga sêlic ya atu, ma ṅasec ti sômôm ma mbu lalahi atu gêm, yêc lôc dinaṅ. ¹⁹ Ma ṅac sêṅgô Anötö ndê dahuc ma inṅ dau ndê awha, e sêtôc dau ma sêteṅ bu sêṅgô tiyham dom. ²⁰ Bu Anötö gic yomsu ṅac ma sôm bu ṅamalac me bôc bocke bu meṅ êmpinṅ lôc dau, naṅ sêtuc inṅ ṅa hoc ndu. Lau Israel-ṅga sêlic bu yomsu dau kêṅ ṅawapac atu têtṅ ṅac. ²¹ Ma Moses gêlic gêṅ hoṅ dinaṅ ma kôm inṅ tôc dau ma kêtitec ṅandô.

²² M agoc tu mac nem akêṅ whinṅ-ṅga dec tôm mac ahôc asê Lôc †Sayon, naṅ malac Jerusalem wakuc naṅ yêc undambê, ma Anötö Tanṅli ṅadau ndê malac. Mac ahôc asê aṅjela tausen ma tausen naṅ sêkac sa sêmbo gameṅ dinaṅ ti atac ṅayham atu. ²³ Ma mac asôc Anötö ndê gôlôwac dabuṅ ṅalôm, ma ambo awhinṅ yac lau naṅ inṅ gêlic yac datôm inṅ ndê balêkoc mbêc, ma to yac neṅ ṅaê sa yêc undambê. Mac atigasuc Anötö dau, naṅ oc êṅsahê lau hoṅ pi ṅac si mêtê. Ma mac ahôc asê gameṅ naṅ lau gitêtṅ naṅ Anötö gic dabinṅ ṅac, naṅ si gatu sêmbo. ²⁴ Ma mac atigasuc Yisu, naṅ ti pwac wakuc ṅa-ṅgac ṅalhu-ṅga. Ma mac atap mwasiṅ atu sa, tu dac naṅ inṅ kêc siṅ tu êṅgwasiṅ mac nem sac su-ṅga. Muṅ-ṅga, Abel ndê dac ta yom pi têtṅ Anötö bu kêṅ ṅagêyô ô inṅ ndê dac. Magoc Yisu ndê dac ti ṅahu datap mwasiṅ sa yêc Anötö-ṅga, dec hôc gêlêc Abel ndê su.

Dalic Anötö ndê puc gitôm gêṅ ṅambwa dom

²⁵ B oc dinaṅ apôc daṅamsuṅ ahuc têtṅ yom naṅ Anötö sôm têtṅ mac, naṅ dom. Lau Israel-ṅga sêṅgô Anötö awha kêṅ puc ṅac yêc nom,

ma ñac nañ sêtec bu sêngô in ndê y om, nañ sêlhô su yêc in ndê matôc dom. Bocdinañ yac lau nañ Anötö kêñ puc yac akêñ undambê, nañ bu dapuc dômwêñ in, dec oc tòm dom andô bu dalhó su in ndê matôc.

²⁶ Têñ ndoc Anötö sôm yom yêc Lôc Sainai, nañ in awha kôm nom wiwic sa. Ma tinjambu, têñ ndoc dan tiyham in gic bata yom, tòm sêto yêc bocdec bu:

Têm dan tiyham aô oc wanjwic gameñ tiyham, magoc wanjwic gameñ nom-nga tawasê dom, undambê whin. [*Hag 2:6*]

²⁷ In sôm bu kôm gêñ dau dim dan tiyham, ma yom dau hêganôn têm nañ in oc êñwic gêñ undambê ti nom-nga hon nañ in kêñ. Ma gêñ nañ bu yêc ñapañ-nga dom, nañ oc wiwic sa e ñinga. Ma ñalêñ dinañ, gêñ nañ wiwic dom oc gacgeñ sêlhac.

²⁸ Anötö gic bata têñ yac bu yac oc dawêkain gameñ nañ oc wiwic ma ñinga dom. Tu dinañ-nga dec danem danje in, ma danem akin in ñalêñ ñayham nañ tòm bu ndic in tandô ñayham. Dakôm ti datoc in sa ma datôc in, ²⁹ ñahu bu yac neñ Anötö ndê ñaclai gitôm ya atu, nañ gitôm bu neñ gêñ sambob su.

13

Sakin nañ gic Anötö tandô ñayham

¹ Ambo ti atac whin asidôwai ñapañ. ² Anjlin ñaôm sin dom bu akôc lau anjô batac sa ma andic ya ñac. Ñahu bu lau ñatô nañ sêkôm bocdinañ, dec sic ya anjela magoc sem gauc. ³ Ma gauc nem lau sêkêñ whin-nga nañ sêndôc gapocwalô, ti ñac nañ lau sêkêñ kisa ñac, ma anem ñac sa gitôm mac daôm ahôc ñawapac dinañ awhin.

⁴ Mac hon atoc lêñ lauwhê ti ñgac sênem dau-nga sa ñapep andic ñawaê. Awhê ma ñgac bocke nañ sem dau sa su, nañ sêmbô sêwhin

dau ti sêsa lêñ ñawasi en. Ñahu bu lau hon nañ sêkôm mêtê mockain-nga, me sêndic sêmbôc-walô kic, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa.

⁵ Ayob daôm bu mêtê atac whin mone-nga nem mac nem ñalôm ahuc dom. Ambo ti atac ñayham pi gêñ bocke nañ Anötö kêñ têñ mac. Bu Anötö dau sôm bu yob mac, tòm yom nañ sêto yêc, nañ bocdec bu:

Aô wahu am sin me wapuc dômwêñ am dan dom. [*Diut 31:6, 8*]

⁶ Tu dinañ-nga dec ñalôm pêñ dôñ ma dasôm yom asê tòm sêto yêc Buku Wê-nga bocdec bu:

Pômdau oc nem aô sa, ma bocdinañ aô oc watôc dauñ dom. Asa oc tòm bu kac aô su yêc Pômdau ndê atac whin? [*BW 118:6-7*]

⁷ Gauc nem mac nem lau bata nañ sêndôhôn Anötö ndê yom têñ mac. Akôc gauc pi ñac si lêñ ñayham nañ sêsap dôñ e si têm pacndê, ma anjuc ñac si lêñ sêkêñ whin-nga. ⁸ Yisu Kilisi oc kac dau kwi-kwi dom. Ñalêñ nañ in mbo muñ-nga, nañ in mbo kwahic dec, ma oc mbo bocdinañ ñapañ.

⁹ Ayob daôm bu yom ti mêtê wakuc nañ so yom ñandô, nañ êñsôn mac nem gauc e hê mac su yêc Kilisi dom. Tamkwê Anötö ndê mwasiñ bu puc nem gatôm dôñ, ma gauc nem gêñ daneñ-nga me ñagôlin pi gêñ daneñ-nga êñlêc dom. Bu lau nañ sêmbô pwac akwa ñapu ma gauc gêm gêñ kain dinañ kêlêc, nañ gêm ñac sa bu sêti lau gitêñ yêc Anötö anjô-nga dom.

¹⁰ Yac tam akin Anötö dambo pwac wakuc ñapu, ma lau nañ sem akin Anötö sêmbô pwac akwa ñapu, nañ sêtôm dom bu sêwêkain pwac wakuc dindéc ñamwasin. ¹¹ Domba ti makao nañ dabunsigna ñamata-nga Israel-nga kôc ñadac ma sôc lôm dabun Ñalôm Dabun Andô gi bu kêñ ti da ô lau si sac ñagêyô, nañ lau sêkôc ñamsôm su yêc malac ma

sêpec su giŋga yêc gameŋ ŋamakê-ŋga.* ¹² Ma ŋalêŋ tigen Yisu hôc ŋandê ma mbac ndu yêc malac Jerusalem ŋamakê, tu bu kôm lau sêti dabuŋ tu iŋ dau ndê dac naŋ kêc siŋ-ŋga. ¹³ Bocdinaŋ dahu lau Israel-ŋga si sakinŋ pwac akwa-ŋga siŋ gacgenŋ, gitôm yac dasa yêc malac Jerusalem, ma datêŋ Yisu dandi, ma dahôc yom mayan-ŋga naŋ ŋacyo sêmbalinŋ pi yac tu dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ dawhiŋ. ¹⁴ Nahu bu gameŋ nom-ŋga naŋ kwahic dec ti yac neŋ malac dambo-ŋga, naŋ malac yêc ŋapaŋ-ŋga dom. Ma yac taŋkwê malac ŋandô naŋ oc meŋ sa tiŋambu.

¹⁵ Tu Yisu-ŋga dec tampiŋ Anötô tôm bêc hoŋ. Yac lau hoŋ naŋ dasôm bu dakêŋ whiŋ Yisu, naŋ tac waê bu tampiŋ Anötô, ma yac neŋ yom tampiŋ iŋ-ŋga gitôm da danŋe ŋayham. ¹⁶ Anŋhiŋ daôm siŋ dom bu akôm mêtê ŋayham eŋ, ma bu akêŋ nem gêŋ tu anem lau ŋatô sa-ŋga. Mêtê dau iŋ gitôm da naŋ Anötô gêlic ŋayham whiŋ. ¹⁷ Danŋam wambu lau bata naŋ sêyob mac lau akêŋ whiŋ-ŋga, ma asôc ŋac ŋapu, tu bu sêkôm si gwelenŋ ti atac ŋayham-ŋga. Bu ŋac sem gwelenŋ pi Anötô ndê yom bu sêpuc mac nem gatôm dôŋ, ma tiŋambu Anötô oc kip ŋac sa ŋapep pi gwelenŋ dau. Mac bu danŋam wambu ŋac ŋapep dom, dec oc kôm ŋac ŋalôm ŋawapac, ma oc tôm dom bu sênem mac sa ŋapep.

¹⁸ Ateŋ mbec tu yac-ŋga, bu yac aŋsahê ŋanŋa bu asa mba lêŋ gitêŋ eŋ, ma yac ambo ti atac pa su pi yac mba lêŋ. ¹⁹ Ma ateŋ mbec ŋanŋa bu Pômdau nem aô sa bu watap seŋ watêŋ mac waloc-ŋga sa ŋagahô.

Yom ŋambu-ŋga

²⁰ Yac neŋ Pômdau Yisu ma ŋgac ŋayham yob domba-ŋga kêc ndê dac

siŋ tu êmatinŋ pwac yêc ŋapaŋ-ŋga, dec Anötô uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. Ma aô bu wateŋ Yom Malô Nadau, Anötô dau, ²¹ bu ndic dabinŋ mac bu akôm mêtê ŋayham eŋ ma asa nem lêŋ hoŋ tôm iŋ ndê atac whiŋ. Ma tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, dec aô wateŋ iŋ bu puc yac hoŋ dôŋ tu bu gêŋ hoŋ naŋ dakôm, naŋ ndic iŋ tandô ŋayham. Datoc Yisu ndê waê sa tôm bêc sambob. Yomandô. ²² O asidôwai. Aô gato bapia apê dindec bu waŋgilí mac bu asap lêŋ ŋayham dôŋ ŋapaŋ. Ma kwahic dec aô bu wateŋ mac bu akôc aneŋ yom hoŋ sa ma asôc ŋapu. ²³ Aô wakêŋ ŋawaê têŋ mac bu sêhu yac neŋ asidôwa Timoti siŋ su yêc gapoc-walô. Iŋ bu hôc asê aô ŋagahô, dec alu oc aloc ma alic mac. ²⁴ Akêŋ aneŋ acsalô ŋayham têŋ mac nem lau bata hoŋ, ma têŋ A nötô ndê lau dabuŋ hoŋ bocdinaŋ. Ma lau gameŋ Itali-ŋga sêkêŋ si acsalô têŋ mac whiŋ.

²⁵ Anötô ndê mwasiŋ whiŋ mac hoŋ.

* **13:11:** - alic Lev 16:27. Yom pi lau Israel-ŋga si Om Atu Sêkêŋ Da ô Sac ŋagêyô-ŋga (Day of Atonement), naŋ sêto yêc Lev 16:1-34. Hib 13:12 bu tôc asê tiawê bu Yisu ndê mbac ndu hôc gêlic da naŋ dabunŋisa Israel-ŋga sêkêŋ ti yala ti yala (Hib 7:11-9:18), ma bu êŋgilí lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêŋkuc Yisu ti atac pa su eŋ.

Jems ndê bapia Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ŋamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ ndê ŋaê Jems. Inŋ ŋgac bata naŋ yob lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ sêndöc malac Jerusalem (Apo 15:13). Lau tiguauc daêsam gauc gêm bu Jems inŋ Pômdau Yisu asi (Mak 6:3).

Jems to bapia dindéc têtŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga naŋ sêndöc babalip yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si gameŋ. Inŋ sam ŋac bu lau naŋ sêsa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga si toŋ 12 (1:1), ma bocdinaŋ lau ŋatô gauc gêm bu mboe inŋ to bapia dindéc têtŋ lau Israel-ŋga naŋ sêlhô su yêc malac Jerusalem têtŋ ndoc lau sêkêŋ kisa ŋac (Apo 8:1; 11:19). Ma lau ŋatô gauc gêm bu bapia dindéc gic waê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, lau Israel-ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.

Inŋ ndê bapia dau hêganôŋ lêtŋ ti sakinŋ ŋayham naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋawaê. Inŋ bu kêtŋ puc ŋac bu sêtôc si sêkêŋ whiŋ ŋandô tiawê, ma bu sêhu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Jems bu tôc asê bu lau si sêkêŋ whiŋ inŋ gêtŋ naŋ sêsôm ŋa whasunŋ ŋambwa dom, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋandô, naŋ si lêtŋ ti sakinŋ oc tôc gêtŋ dau asê tiawê.

Jems gic hu ndê bapia

¹ Aô Jems naŋ gam akiŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, gato yom dindéc têtŋ mac lau akêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ asa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga toŋ 12, mac lau naŋ andöc babalip yêc lau apa si gameŋ. Acsalô têtŋ mac hoŋ.

Dahôc ŋawapac ti atac lu-lu dom

² O aneŋ asidôwai. Gêtŋ wapac me lêtôm bu tap mac sa, naŋ alic nditôm gêtŋ atac ŋayham-ŋga. ³ Mac

anŋalê bu gêtŋ bocke naŋ kêsahê mac nem akêŋ whiŋ, naŋ gêm mac sa bu alhac ŋaŋga. ⁴ Ma mac bu ati lau alhac ŋaŋga-ŋga, dec oc ndic dabiŋ mac atôm gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga, ma mac oc apônda gêtŋ daŋ dom. ⁵ Magoc mac nem asa bu pônda gauc, naŋ teŋ Anötö bu kêtŋ gauc têtŋ am, ma inŋ oc kêtŋ. Bu Anötö inŋ mwasiŋ ŋadau, ma oc lic ŋamalac naŋ teŋ gêtŋ têtŋ inŋ, naŋ sac dom, inŋ oc kêtŋ gêtŋ têtŋ inŋ ti atac whiŋ. ⁶ Magoc têtŋ ndoc am teŋ gêtŋ dau, naŋ teŋ ti atac lu-lu dom. Teŋ ti kêtŋ whiŋ bu am oc tap ŋandô sa. Asa naŋ teŋ gêtŋ ti atac lu-lu, naŋ gitôm gwêc naŋ mbu gêli sa ma pi sip ŋapaŋ. ⁷ Inŋ ŋamalac kainŋ dinaŋ, gauc nem bu inŋ oc kôc gêtŋ daŋ yêc Pômdau dom. ⁸ Inŋ ŋamalac gauc lu-lu-ŋga, ma kôm ndê gêtŋ hoŋ bambaliŋ.

Dahê gauc pi mone ti wapa ŋapaŋ dom

⁹ Mac asidôwai naŋ lau waêm mba ma lau ŋalôm sawa, aô wasôm têtŋ mac bu atac ŋayham sa, bu Pômdau gêlic mac atôm lau tiwaê tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga. ¹⁰ Ma mac lau ti lêlôm, Anötö bu êŋgwiniŋ mac, goc atac ŋayham sa. Ahê gauc pi mac nem mone ti wapa dom. Bu gêtŋ dau oc niŋga gitôm a ŋamlha ŋayham, naŋ ¹¹ ac pi ti ŋandê atu, ma pec e ŋamlha kêsôlô, dec ŋamlha ŋayham dau pacndê. Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau ti lêlôm naŋ sem gwelenŋ ŋapaŋ tu sêtap mone sa-ŋga, naŋ oc sêniŋga bocdinaŋ.

Lêtôm ti saê

¹² Asa naŋ bu lhac ŋaŋga têtŋ ndoc inŋ kêsahê lêtôm ti saê, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ sa, bu ŋawapac dau kôm inŋ hu ndê kêtŋ whiŋ siŋ dom, ma Anötö oc kêtŋ inŋ ndöc tali ŋapaŋ. Ŋaôli dau dinaŋ Anötö gic bata su bu kêtŋ têtŋ lau naŋ atac whiŋ inŋ naŋ.

¹³ Ŋamalac daŋ bu lêtôm tap inŋ sa, naŋ hê gauc bu Anötö kêtŋ lêtôm têtŋ

in lec dom. Bu gêj dan gitôm dom bu êntôm Anötö, ma Anötö dau kêtôm ñamalac dan dom. ¹⁴ Mba! Lêtôm ñahu sip ñamalac dau ndê atac galac, nan kênj gauc têtj in ma kêtôm in bu kôm sac. ¹⁵ Ma ñamalac nan sôc atac galac ñapu, nan kôm mêtê sac. Ma ñamalac nan kôm mêtê sac, nan wêkainj senj mbac ndu-nga.

¹⁶ Bocdinañ aneñ asidôwai atac whin-nga, ayob daôm bu lau dan sêñsau mac dom. Lêtôm menj akênj Anötö dom. Mba! ¹⁷ Damañ undambê-nga, nan kênj ñawê hoñ sêlhac umbonj, nan mwasiñ ñayham hoñ ñadau, ma gêj ñayham hoñ nan datap sa, nan menj akênj in ndê. Tôm bêc hoñ ac pi ma sip tiyham, ma ac ña-ayuj yêc tenj dom. Magoc Anötö gitôm ac ña-ayuj dom. In kôm gêj ñayham enj tu êmwasiñ yac-nga, ma kac ndê awha kwi-kwi dom. ¹⁸ Ma in kênj in ndê yom ñandô sip yac neñ ñalôm tu bu kôm yac dati lau wakuc, datôm gêj hoñ nan in kênj, nan si ñandô mbêc.

Dangô mêtê ti dakôm ñandô sa

¹⁹ O aneñ asidôwai atac whin-nga, anjô su nanj. Atisa ñagahô tu asôm daôm nem yom-nga dom, magoc akênj danam lau ñatô si yom ñapep muñ. Ma ayob daôm bu atac ñandê ñagahô dom. ²⁰ Bu ñamalac si atac ñandê kalhac ñac ahuc e sêso lêtj gitêtj nanj Anötö tac whinj. ²¹ Tu dinañ-nga dec aô wasôm têtj mac bu mêtê ñadômbwi ma mêtê sac hoñ nanj kêsôwec tiatu yêc gameñ nom-nga, nanj ahu sinj! Anjwiniñ daôm ma akôc Anötö ndê mêtê nanj sic dulu têtj mac su, nanj sa sip nem ñalôm e tidônj, bu yom dau gitôm bu nem mac si.

* **1:25:** Ngac nanj to Hibru tôc asê bu yomsu amanju gitôm dom bu ndic dabinj lau bu sêti lau gitêtj (7:19; 10:1). Bocdinañ lau daêsam gauc gêm bu yom nanj Jems to pi Anötö ndê yomsu ñandô, nanj hêganônj yomsu amanju dom, magoc hêganônj ñawaê ñayham. Bu ñawaê ñayham whê sa bu Yisu gic dabinj yomsu pwac akwa-nga hoñ (Mat 5:17) ô yac, ma Nalau Dabunj gêm gôlinj lau sêkênj whinj-nga ma gêm ñac sa bu sêsa lêtj gitêtj tôm yomsu sôm (Rom 8:2-4).

²² Mac bu anjô Anötö ndê yom ñambwa, dec oc anjsau daôm. Anjô ma akôm ñandô sa! ²³ Asa nanj anjô mêtê magoc kôm ñandô sa dom, nanj gitôm ñamalac nanj tôc gwaninj sip busunôm bu lic dau anjô andô. ²⁴ In gêlic su, goc sa gi ma ñagahô kêlhinj anjô andô sinj. ²⁵ Magoc asa nanj tôc gwaninj Anötö ndê yomsu ñandô* nanj kêgapwêc yac su yêc mêtê sac, ma sôc ñapu ti gauc gêm ñapanj, nanj Anötö oc nem mbec gêj hoñ nanj in kôm.

²⁶ Asa nanj gauc gêm bu in gêm akinj Anötö ñapep, magoc gêm gôlinj dau ndê êmbala dom, nanj kêsau dau. Ma gêj hoñ nanj in kôm bu nem akinj Anötö, nanj gitôm gêj ñambwa ma gic Anötö tandô ñayham dom. ²⁷ Mac bu anem akinj Anötö ñalêtj gitêtj nanj in oc lic ñayham, goc akôm gêj bocdec. Anem mosibu ti lauwhê sawa nanj sêhônj ñawapac, nanj sa. Ma ambo ahê têtj mêtê ñadômbwi nom-nga hoñ.

2

Datoc lau hoñ sa

¹ O aneñ asidôwai, mac nanj akênj whinj yac neñ ñawasi ñadau Pômdau Yisu Kilisi. Atoc lau tiwaê ma lau waêmbe hoñ sa ñalêtj tigerj. ² Mboe mac akac daôm sa tu alic om-nga, ma ñamalac lu sêsôc sêmenj. Ngac danj sôc ñakwê ñawasi ti gôlônj gol, magoc ngac danj in ñgac ñalôm sawa nanj sôc ñakwê akwa gwelenj-nga. ³ Mac oc akôm sake? Mboe mac oc atoc ñgac ti ñakwê ñawasi sa, ma asôm têtj in bu, “Am ndôc pônj ñayham dindêc,” a? Ma asôm têtj ñgac ñalôm sawa, “Am lhac ñambu-nga dê,” me “Ndôc nom dindêc yêc yac gahinj-nga,” a? ⁴ Mac bu akôm bocdinañ ma atoc mac nem lau

natô sa hôc gêlêc lau natô su, dec mac atôm lau sêmatôc yom-nga nan si gauc tisac.

⁵ O aneñ asidôwai atac whin-nga, anjô su nan. Lau nan lau nom-nga sêlic bu lau nalôm sawa, nan Anötô tac whin bu ênyalinj nac sa bu sêkêñ whin nanja, dec sêti lau ti lêlôm yêc in anjô-nga. Ma in oc kêñ nac sêwêkainj gameñ undambê-nga nan in gic bata bu kêñ têtj lau nan atac whin in. Yom dau in yom nandô. ⁶ Magoc mac apu lau nalôm sawa. Ma lau ti lêlôm nan mac atoc nac sa, nan sêtoc mac sa ô dom. Nac sêlic nayham bu sêngwininj mac, ma nac bu sêtap yom danj sa pi mac, dec nac oc sêwê mac atêñ lau sêmatôc yom-nga andi. ⁷ Yomandô! Ma têtj ndoc lau dau sêngwininj mac, nan sêpu mac nem njadau ndê njaé nayham whin.

⁸ Anötô ndê yomsu nan sêto yêc bocdec bu, "Atac whin lau menpanj am-nga gitôm mac atac whin daôm," nan tinamata yomsu honj nan sêhêganônj namalac si lêtj sêmbô sêwhinj dandi-nga ma pinj nac honj dôñ sêpitigenj. Mac bu danjam wambu yomsu dau, dec mac oc atoc nem asidôwai sa njapep. ⁹ Magoc mac bu atoc lau tiwaê sa ma apu lau waêmiba, dec mac akôm sac, ma yomsu dau kêmatôc mac, ma tôc asê bu mac lau anjili yomsu-nga. ¹⁰ Aô wasôm têtj mac, bu asa nan danja wambu yomsu honj njapep, magoc kêgili yomsu nalhô atêc danj, nan gitôm namalac nanj kêgili yomsu honj. ¹¹ Anötô dau kêñ yomsu danj bocdec, 'T "Kôm gêtj mockainj-nga dom," ma kêñ danj tiyham bocdec, 'T "Ndic namalac ndu dom." Am bu kôm mêtê mockainj-nga dom, tigenj am bu ndic namalac danj ndu, nan dec am gitôm namalac kêgili yomsu honj-nga.

¹² Mac anjalê su bu njasawa saunj Anötô oc êñsahê mac, êñkuc yomsu

nan in kêñ bu êngapwêc yac su. Bocdinañ dec asôm yom ti akôm nem mêtê honj njapep enj. ¹³ Mac bu tamwalô lau dom, dec Anötô oc tawalô mac dom têtj in ndê bêc matôc-nga. Tamwalô lau, ma mac oc atap in ndê matôc sa dom.

Dakôm mêtê nayham tôc yac neñ dakêñ whin asê

¹⁴ O aneñ asidôwai. Namalac danj bu sôm, "Aô gakêñ whin Yisu Kili-isi," magoc kôm mêtê nayham dom, dec in ndê kêñ whin nandô mba, ma oc nem in si dom. ¹⁵ Mac bu alic awhê me ngac kêñ whin-nga danj nan pônja njakwê ti gêtj daneñ-nga, dec mac oc akôm sake? ¹⁶ Mac bu asôm têtj in bu, "Am ndi ti yom malô, ma oc nayham bu am tap nem gêtj daneñ-nga ti njakwê sa," magoc akêñ gêtj danj bu anem in sa dom, dec mac nem akêñ whin oc nandô mbasi. ¹⁷ Bocdinañ, asa nan sôm bu in kêñ whin, magoc kôm nja-sakinj dom, nan ndê kêñ whin gitôm gêtj batê.

¹⁸ Mboe namalac danj oc sôm, "Aô gakêñ whin, dec gitôm," ma danj oc sôm bu, "Aô gakôm mêtê nayham, dec gitôm." Oyaê! Am bu namalac nanj mêtê nayham mbasi, dec nalêñ bocke aô oc wanjalê bu am kêñ whin nandô? Magoc lic mêtê nayham dec aô gakôm gambo, oc tôc aneñ gakêñ whin asê têtj am. ¹⁹ Bocke? Am toc daôm sa bu am kêñ whin bu Anötô tigenj dê mbo, a? Aluê! Njalau sac sêkêñ whin bocdinañ sêwhinj, ma sêtoc dau nandô!

²⁰ Am namalac gauc mbasi-nga! Am nem kêñ whin nanj mêtê nayham mbasi, nanj ti gêtj nambwa. Gauc nem yom bocdec. ²¹ Abanj Abraham in bu kêñ in ndê atu Aisak ti da pi alta, ma tu dinañ-nga dec Anötô gêlic in bu ngac gitênj. ²² Mac honj alic su nanj. Abraham ndê kêñ whin ti in ndê gwelenj sêpuc dau dôñ. Ma in ndê gwelenj ti sakinj gic dabij in ndê kêñ whin. ²³ Yom

nañ sêto yêc nañ sôm bu, “*Abraham kêñ whiñ Anötö dec Anötö gêlic in ti ñgac gitêñ.*” Yom dau ñandô sa pi gêñ nañ in kôm, ma Anötö dau sam Abraham bu in ndê silip.

²⁴ Bocdinañ mac hoñ alic! Dakêñ whiñ ñambwa kôm yac dati lau gitêñ yêc Anötö anğô-ñga dom. Gêñ nañ dakôm tu danañ wambu Anötö-ñga, ma yac neñ dakêñ whiñ, nañ lu-lu sêkôm yac dati lau gitêñ. ²⁵ Ma gêñ danñ tiyham. Gauc nem awhê señ-ñga Rahab. In gêm yaom lau Israel-ñga nañ sêtip gameñ Kanan-ñga, ma kêmasañ ñac si lêñ bu sêlhô sêndi. Ma tu dinañ-ñga Anötö gêlic in bu awhê gitêñ.

²⁶ Ñamalac nañ wayahô mbasi, nañ in gêñ batê. Ma yac bu dakêñ whiñ magoc dakôm mêtê ñayham dom, dec yac neñ dakêñ whiñ gitôm gêñ batê bocdinañ.

3

Dayob êmbalañ

¹ Aneñ asidôwai, anğô su nañ! Têñ Anötö ndê bêc êmatôc lau-ñga, nañ in oc kip yac lau nañ andôhôn in ndê mêtê têñ lau, nañ sa ñapep pi yac mba gwelenñ dau. Tu dinañ-ñga mac nem asa bu ti kêdôhôn waga mêtê-ñga, nañ kôc gauc pi yom dau muñ su nañ. ² Mêtê sac kôm yac hoñ dapeñ ñalêñ daêsam. Ñamalac nañ gitôm bu yob ndê êmbala e sôm yom so danñ dom, nañ ñamalac gitêñ, ma gitôm bu nem gôlin in ndê ñamlic ñagêñ hoñ ñapep.

³ Lau nañ sêndôc hosi ñahô, nañ sêkêñ ain sôc hosi whasuñ, bu sênem gôlin hosi ma sêkac in kwi êñkuc ñac si atac whiñ. ⁴ Ma akôc gauc pi wañ atu-tu. Mbu ñadinda peñ lac sac andô, magoc gôlin atêc dinañ kêñ in kêtî kêkuc ñgac gôlin-ñga ndê atac whiñ. ⁵ Ñalêñ tigeñ, yac êmbalañ in gêñ saun andô danñ yêc ñamlic ñagêñ hoñ, magoc in yom datoc dauñ sa-ñga daêsam ñahu. Mac anyalê bu ya ñamsi saun danñ

gitôm bu ti ya atu ma neñ pwa atu danñ su. ⁶ Ma yac êmbalañ dau gitôm ya. Yêc yac neñ ñamlic ñagêñ hoñ, sac ñahu yêc êmbalañ, ma yac bu dayob ñapep dom, dec sac oc êñsôwec e nem ñamlic sambuc ahuc ma kôm yac neñ têm dambo tañli-ñga hoñ tisac. Ma sac nañ ñahu yêc êmbalañ, nañ meñ akêñ ya lambwam-ñga.

⁷ Lau ñatô sêkôc bôc ti mbac ma sêyob e gêñ dau timalô. Ma gitôm bu sêkôm mboc ma gêñ gwêc-ñga timalô bocdinañ. ⁸ Magoc lau danñ sêtôm dom bu oc sênem malô êmbala. Bu ñamalac êmbala in gêñ sac nañ yêc teñ dom, ma ñamalac sac gêm in ahuc. ⁹ Yac tam danñe yac neñ Pômdu ti Damañ undambê-ñga ña êmbalañ, magoc ñamalac nañ Anötö kêmasañ bu sênem in anğô sêmbo nom, nañ yac dapucbo ñac ña gêñ tigeñ dinañ. ¹⁰ Anğô su nañ. Mbec ti yom sac, lu-lu sêsa akêñ whañsuñ tigeñ. O aneñ asidôwai, mêtê dau in sac sambuc! ¹¹ Mac gauc gêm bocke? Oc tôm bu gwêc ma bu ñayham tu danôm-ñga lu-lu sêsa akêñ bubata tigeñ? Mba! ¹² O aneñ asidôwai. Gitôm dom bu datap bu danôm-ñga sa yêc gwêc ñalôm. Ma gêñ danñ tiyham. Oc datap wa ñandô sa yêc a kin, me a kin ñandô yêc wa? Mba.

Lau tigauc sêkôm mêtê ñayham

¹³ Mac nem asa in ñamalac tigauc, nañ toc dau sa pi ndê gauc dom, magoc kôm mêtê ñayham ma sa lêñ gitêñ en, tu bu tôc gêñ dau asê. ¹⁴ Tigeñ mac lau nañ asa lêñ atoc daôm sa tu ahôc gêlêc asidôwai-ñga, me mêtê lêmuñ-ñga bu yêc mac nem ñalôm, nañ atoc daôm sa me ansau daôm bu mac lau tigauc lec dom. ¹⁵ Bu lau nañ sêkôm mêtê lêmuñ-ñga ti mêtê sêhóc gêlêc dau-ñga, nañ si gauc meñ akêñ Anötö ndê dom. Mêtê dau ñahu yêc nom, kêkuc ñamalac nom-ñga si gauc ñambwa, ma meñ akêñ Sadanñ

ndê. ¹⁶ Mêtê lêmun-nga ti ahôc gégêlêc daôm-nga bu yêc mac nem ñalôm, dec mac oc apiñ daôm dôñ ñapep dom, ma mêtê sac tidautidau oc nem mac ahuc. ¹⁷ Asa nan kôc gauc ñayham yêc Anötö ndê, nan gêñ ñamata-nga in oc kôm mêtê ñawasi en. In oc yob dau bu tac ñandê ñagahô dom, ma in oc ti ñamalac atac whin lau ti sôc yom ñapu-nga. In ñamalac tawalô lau-nga ma ndê gwelen oc nem ñandô daêsam. In oc kôm mêtê ñayham têt lau tiwaê ma têt lau waêmbsa sêwhin, ma oc êñsau lau dan dom. ¹⁸ Lau nan sêkôm gêñ malô ma sêhê wamba lau, nan sêtôm lau nan sêsô gêñ ñawhê ñayham sip si ôm. Ma ñac si gwelen dau oc nem ñandô bu ñac ma lau daêsam sêtap lêt gitên sa.

4

Lêt atac whin gêñ nom-nga-nga

¹ Akôc gauc pi gêñ nan kôm mac atac ñandê ti asôm daôm. Aô wasôm têt mac, bu mêtê dau men akên mac nem ñalôm akwa, nan kac mac tu asa lêt atac whin gêñ nom-nga-nga. ² Gêñ nan mac atac whin, nan mac atap sa dom, ñahu bu mac atên têt Anötö dom. Mac tamgatu gêñ dau ñapan e mac atac ñandê sa ti asôm daôm, ma mac oc akôm mwasac e nditôm bu andic ñamalac ndu. Magoc mac atôm dom bu akôc gêñ nan mac atac whin. ³ Ma têt ñatô mac atên gêñ têt Anötö, magoc in kên têt mac dom. Mac atap sa dom, ñahu bu mac atên gêñ dau tu bu amwasin daôm-nga ñambwa, ma gauc dinan in solop dom.

⁴ Mac atôm lau mockain-nga, bu mac ahu Anötö sin ma asap gêñ nom-nga dôñ. Mac anğô! Asa nan tac whin gêñ nom-nga hóc gêlêc, nan Anötö ndê silip dom, in Anötö ndê ñacyo. ⁵ Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan whê sa bu Ñalau nan

Anötö kên mbo yac nen ñalôm, nan gêm lêmun yac nen gatun ma tac whin ñandô bu dasap in dôñ ñapan. Gauc nem yom dau ñapep, bu in yom ñambwa dom. ⁶ Anötö kên ndê mwasin têt yac tu bu puc yac dôñ pi lêt sac-nga. Tu dinan-nga sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö kêgwinin lau nan sêtoc dau sa, magoc kêmwasin lau nan sêñgwinin dau. [Prov 3:34]

⁷ Bocdinan asôc Anötö ñapu. Apuc daôm dôñ têt Sadan bu êntôm mac dom. Amasuc in su ma in oc lhô su yêc mac. ⁸ Atigasuc Anötö dec in oc tigasuc mac. Mac lau nan akôm mêtê sac, nan anğwasin amam ma ahu mêtê dau sin. Ma mac lau nan anğuc Anötö ti gauc lulu, nan amasan nem ñalôm ñawasi sa. ⁹ Anem daôm kwi ma atan tu mac nem sac-nga. Mac nem mbwac nem dau kwi ti danğibo, ma mac nem atac ñayham nem dau kwi ti atac ñawapac. ¹⁰ Anğwinin daôm yêc Pômdau anğô-nga, goc in oc toc mac sa.

Anğolin yom pi nem asidôwai dom

¹¹ O asidôwai, anğolin yom pi daôm dom. Asa nan gêm dôhôn dau pi ndê asidôwa dan, nan gêlic asidôwa dau sac ma sôm yom pu in-nga, nan pu yomsu ma gêlic yomsu dau sac whin.* Ma am bu pu yomsu, dec am sôc yomsu dau ñapu dom. ¹² Anötö nan kên yomsu, nan ndê ñaclai yêc bu nem lau si, me sen ñac su. Ma in tawasê oc êñsahê lau hon pi ñac si mêtê. Bocdinan am asa dec gauc gêm bu êmsahê nem asidôwai?

Datoc dauñ sa dom

¹³ Aô wasôm yom pi lau nan gauc gêm bu sêti ñadau dau. Mboe ñamalac dan oc sôm yom bu, “Kwahic dec me lanşê, aô watêt malac atu dan wandi, wanem

* 4:11: Lau atu-tu gauc gêm bu Jems kôc gauc pi yomsu tigen bu ‘Atac whin nem asidôwai tôm am tac whin daôm,’ dec to yom dinan. Yomsu dau yêc Lev 19:18; ma Jem 2:8.

gwelenj nditôm yala danj sambuc, ma watap mone daêsam sa.”¹⁴ Mac atôm dom bu anyalê gêj nanj oc hôc asê têtj lanjsê. Mac alic nem têtj ambo tamli-nga bu inj gêj atu, a? Mba! Inj gitôm yawalec nanj puc pi menj magoc njasawa sauñ ej hê su.¹⁵ Gauc nem bu ati nãdau tu amasanj daôm nem lêtj asa-nga dom, magoc asôm yom bocdec bu, “Pômdau bu lic nãyham, dec yac oc ambo tanli ma akôm gêj bocdec me gêj bocdê.”¹⁶ Magoc mac lau wachuc nanj êlêmê atoc daôm sa, ma mac nem mêtê dau inj mêtê sac.¹⁷ Bocdinañ asa nanj kêyalê lêtj nãyham magoc kôm dom, nanj kôm sac.

5

Jems kêj puc lau ti lêtôm

¹ Mac lau ti lêtôm nanj ac mone ti wapa daêsam sa, nanj anjô! Apuc danjgibo sa ma atanj pi nãwapac nanj gic waê bu tap mac sa têtj bêc nãmbu-nga.² Awa ti wapa ma njakwê nanj mac ac sa tu daôm-nga, nanj hôc gêlêc su ma yêc nãmbwa e da nôm ma sop señ su.³ Oyaê! Bêc nãmbu-nga menj kêpiñ su, magoc mac akôm bu andic nem awa silba ma gol sa nãpanj. Mac oc atap matôc sa tu mac nem awa nanj hêko wêmbwa e da nôm su. Ma tu gêj dinañ-nga dec mac nem nãmsôm oc tisac whiñ, gitôm ya gêj mac.⁴ Anjô! Mac anjgamiñ nãoli nãyham têtj lau nanj sêkôm gwelenj têtj mac. Ma Pômdau Nãaclai Nãdau ngô nãawaê ma oc êmatôc mac pi gêj dau.⁵ Mac ambo nom ti amwasinj daôm kêlêc, atôm bôc nanj señ gêj nãwahô e sêtôp atu, ma sênjyalê dom bu nãsawa sauñ njac si nãdaui oc sêndic njac ndu ma sêneñ.⁶ Mac êlêmê amatôc lau gitêtj ma akic yom bu andic njac ndu, magoc lau dau sêkêñ kisa mac dom.

Dahôc nãwapac ti atac pa su

⁷ Bocdinañ asidôwai, ahôñ Pômdau ndê bêc mbu menj-nga ti nem atac pa su. Lau nanj sêsô gêj sip ôm, nanj sêhônj gêj dau bu nem nãandô. Sêmbo ti atac pa su ma sêhônj u bu ndic ma ac bu pi tôm nãandoc.⁸ Ma mac bocdinañ. Ndoc menj kêpiñ bu Pômdau oc mbu menj, dec apuc daôm dôñ bu alhac nãnga, ma ahôñ inj ti nem atac pa su.

⁹ O asidôwai, asec daôm dom. Mac bu asec daôm, dec oc atap Anôtô ndê matôc sa, bu inj ndê bêc êmatôc lau-nga menj kêpiñ, gitôm inj dau menj kalhac mac nem andu nãgatam.

¹⁰ Asidôwai, akôc gauc pi propet akwa-kwa. Nac sêhôt nãwapac daêsam, magoc sêhoc yom asê sem Pômdau anjô ti atac pa su. Gauc nem njac si lêtj dinañ ma anjuc.¹¹ Lau nanj sêhôt nãwapac ti atac pa su, nanj yac tampiñ njac. Mac anjô miñ pi Job, nanj hôc nãwapac daêsam, magoc gêj dau ku inj dulu dom, inj kalhac nãnga. Ma mac anyalê bu tinãmbu Pômdau gêm inj sa tiyham. Yomandô! Pômdau inj tawalô yac ma atac apu yac nãandô.

¹² O aneñ asidôwai, ayob daôm tu gêj atu dindec-nga. Mac bu akôm gêj danj, dec asôm, “Aêc,” ma yom dau gitôm. Mac bu akôm dom, dec asôm, “Mba,” ma mac nem yom dau gitôm. Atôc amam pi undambê me pi nom me pi gêj danj tu bu andic señeñ nem yom-nga dom. Mac bu akôm bocdinañ, dec oc atap Anôtô ndê matôc sa.

Yom datenj mbec-nga

¹³ Mac nem asa bu tap nãwapac sa, nanj teñ mbec. Ma mac nem asa nanj atac nãyham sa, nanj nem wê ma êmpiñ Pômdau.¹⁴ Mac nem asa bu gêm bac, nanj kêj yom têtj gôlôwac dabuñ si lau bata sêmeñ, ma sêteñ mbec tu inj-nga ma sêmbac ndip kwi pi inj nãgôlônj sênem Pômdau anjô.¹⁵ Mbec nanj mac atej ti akêñ whiñ, nanj oc nem nãmalac gêm bac dau

sa. Pômdau oc nem inj sa ma kôm inj ngayham sa tiyham. Ma inj ndê sac bu yêc, goc tej mbec tu gêñ dau-nga whiñ, ma Pômdau oc suc kwi. ¹⁶ Bocdinañ asa nañ kôm sac, nañ hoc ngayom asê têñ asidôwa dañ, ma asidôwa dau tej mbec tu inj-nga. Akôm bocdinañ, ma atej mbec pi mac nem asidôwai nañ gêmbac, bu akôm ñac ngayham sa tiyham. Mbec nañ ñamalac gitêñ dañ tej, nañ mbec ti ñaclai, ma oc nem ñandô. ¹⁷ Gauc nem propet Elaija. Inj ñamalac gitôm yac. Inj tej mbec bu u ndic dom, dec u gic dom gitôm yala tö ma ayô 6. ¹⁸ Goc inj tej mbec tiyham, dec Anötö kêñ u gic ma gêñ ôm-nga sem ñandô tiyham.

Danem lau nañ sêhu Anötö ndê lêñ siñ, nañ sa

¹⁹ Anej asidôwai. Mac nem dañ bu hu Anötö ndê lêñ ti yom ñandô siñ, ma dañ bu nem inj ndê ñalôm kwi ma kôc inj mbu meñ tiyham, ²⁰ dec añyalê gêñ bocdec. Asa nañ gêm ñamalac sac kwi bu hu mêtê sac siñ, nañ kêgaho inj su yêc señ mbac ndu-nga, ma gêm inj sa bu tap ñagêyô sa tu inj ndê sac daêsam-nga dom.

Pita ndê bapia **ɲ**amata-**ɲ**ga Yom whê bapia dindec sa-**ɲ**ga

Ngac nan to bapia dindec in Pita, Yisu ndê aposel dan. In to tɛɲ lau sɛkɛɲ whin-ɲga nan sɛmbo babalip tɔm gameɲ hoɲ nan lau Rom-ɲga sem goliɲ. Lau dau sɛhɔc ɲawapac daɛsam, ma lau sɛkɛɲ kisa ɲac tu sɛkɛɲ whin Yisu-ɲga.

Pita tac whin bu puc ɲac dɔɲ, bu sɛlhac ɲanɲa ma ti atac ɲayham tu mwasin atu ti ɲawasi atu nan Anɔtɔ gic bata tu ɲac-ɲga yɛc undambɛ. Tɔm Anɔtɔ un Yisu sa akɛɲ lau batɛ-ɲga, nan oc kɔm tɛɲ ɲac bocdinaɲ. In to yom pi ɲandɛ ti ɲawapac daɛsam nan Yisu hɔc tɛɲ ndoc in mbo nom, ma sɔm bu lau nan sɛɲkuc Yisu, nan sɛwɛkain in ndɛ lɛɲ dinaɲ. In whê sa bu ɲawapac tidau-tidau gitɔm bu puc ɲac dɔɲ, ma tinambu tɛɲ ndoc Pɔmdau mbu meɲ, nan ɲac oc sɛtap waɛ atu sa. Ma Pita to yom pi lɛɲ ɲayham ma dabuɲ bu lau sɛkɛɲ whin-ɲga sɛɲkuc.

Pita gic hu ndê bapia ɲamata-ɲga

¹ Aɔ Pita, Yisu Kilisi ndê aposel, gato bapia dindec tɛɲ mac lau nan Anɔtɔ kɛyaliɲ mac sa, mac lau nan ambo nom atɔm lau apa, ma andɔc babalip yɛc gameɲ Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ma Bitinia-ɲga. ² Damaɲ Anɔtɔ kɛyalɛ gɛɲ hoɲ muɲ su, dec kɛyaliɲ mac sa bu Yisu Kilisi ndɛ dac ɛɲgwasin mac nem sac hoɲ su, ma bu ɲalau Dabuɲ kɔm mac ati lau dabuɲ, nan danam wambu Kilisi ɲapep. Mwasin ti yom malɔ akɛɲ Anɔtɔ ɛɲsalɛ mac ahuc.

Yom pi Anɔtɔ ndɛ mwasin atu nem yac si-ɲga

³ Tampin Anɔtɔ, yac neɲ Pɔmdau Yisu Kilisi ndɛ Damba. ɲahu bu in tawalɔ yac ndu andɔ, dec kɔm

yac datiwakuc. Gɛɲ dau ɲandɔ sa bocdec bu, in un Yisu sa akɛɲ lau batɛ-ɲga, ma pin yac dɔɲ tam damin in, ma bocdinaɲ dec yac dakɛɲ batan ɲandɔ ɲayham kɛlɛc, nan bu oc dandɔc tanli ɲapan. ⁴ Ma dawɛkain gɛɲ lɛɲsɛm ɲayham, nan ndɛ ɲawasi oc ninɲa dom, ma tɔm dom bu tisac me hɛ su. Anɔtɔ po gɛɲ dau sa gwanan tu mac-ɲga yɛc undambɛ. ⁵ Mac atap Anɔtɔ ndɛ mwasin nem mac si-ɲga sa su, ma in kɛmasan mwasin dau ɲa-ɲandɔ su ma hɔɲ tɛm bu tɔc ɲandɔ dau asɛ tiawɛ tɛɲ bɛc ɲambu-ɲga. Ma tu mac nem akɛɲ whin-ɲga, dec Anɔtɔ ndɛ ɲaclai oc yob mac e atap ɲandɔ dau sa.

⁶ Aɔ kayalɛ bu mac ambo ti atac ɲayham atu ɲapan tu Anɔtɔ ndɛ mwasin hoɲ dinaɲ-ɲga. Magoc aɔ kayalɛ bu ɲawapac daɛsam tap mac sa tɛɲ ɲasawa dindec, dec kɔm mac nem ɲalɔm ɲawapac whin. Mac ac waɛ bu atap gɛɲ dau sa, magoc in gɛɲ ɲasawa apɛ-ɲga en. ⁷ Mac aɲyalɛ bu lau sɛpec gol tu bu ɲadɔmbwi ninɲa ma gol ɲawasi solop gacgen yɛc. Ma ɲalɛɲ tigen, ɲawapac nan tap mac sa, nan meɲ bu ɛɲsahɛ mac nem akɛɲ whin. Anɔtɔ gɛlɛc mac nem akɛɲ whin bu gɛɲ ɲandɔ, gitɔm gɛɲ ɲaɔli atu, nan hɔc gɛlɛc gol nan oc ninɲa whin nom dindec, nan su. Ma mac bu ahɔc ɲawapac ma asap nem akɛɲ whin dɔɲ ɲanɲa, dec tɛɲ ndoc Yisu Kilisi mbu meɲ tɛɲ bɛc ɲambu-ɲga, nan in oc toc mac sa ma kɛɲ waɛ ti ɲawasi ɲayham tɛɲ mac. ⁸ Mac nem dan gɛlɛc Yisu pi tandɔ dom, tɛɲ ɲamata-ɲga e meɲ tɛɲ kwahic dec, magoc mac atac whin in ma akɛɲ whin in ambo. Ma mac nem atac ɲayham tu in-ɲga in gɛɲ atu andɔ, ma hɔc gɛlɛc ɲamalac si gauc me yom tu awhɛ sa-ɲga. ⁹ Ma ndoc meɲ kɛpin bu mac atap Anɔtɔ ndɛ mwasin nem mac si-ɲga ɲa-ɲandɔ sa, nan ti mac nem akɛɲ whin ɲahu.

Propet sêhoc Anötö ndê lêḡ nem yac si-ḡga asê

¹⁰⁻¹¹ Lau propet sêhoc yom asê muḡ su, pi mwasiḡ naḡ mac atap sa su. Kilisi ndê ḡlatau mbo ḡac si ḡalôm, ma kêḡilí ḡac bu sêhoc yom asê pi Anötö ndê lêḡ nem lau si-ḡga. ḡlatau dau hoc asê têḡ ḡac ḡwananḡ su, bu Anötö ndê Mesaya oc hôc ḡandê, ma tiḡambu tap ḡawasi atu sa. Magoc ḡac sêḡyalê têm ti ndoc ma ḡalêḡ su dom, ma tu dinaḡ-ḡga dec sêkôm ḡanḡa bu sêkip ḡahu sa. ¹² ḡlatau tôc asê têḡ lau propet bu yom naḡ sêhoc asê, naḡ tu ḡac dau-ḡga dom, magoc sêhoc asê ḡwananḡ tu sênem mac sa-ḡga. Ma lau naḡ sêhoc ḡawaê ḡayham asê têḡ mac, naḡ sêwhê yom dau sa ḡa ḡlatau Dabuḡ naḡ Anötö kêḡ sip akêḡ undambê meḡ, naḡ ndê ḡaclai. Gêḡ hoḡ naḡ propet sêhoc asê, naḡ Anötö ndê aḡela bocdinaḡ tac whiḡ ndu andô bu sêḡyalê ma sêlic ḡandô.

Dasa lêḡ dabuḡ dandic ḡawaê

¹³ Tu dinaḡ-ḡga dec akôc gauc ḡapep pi lêḡ bocke iḡ lêḡ solop tu asa-ḡga, ma ambo ti nem gauc ḡawa. Akêḡ batam ḡapanḡ ti tamkwê mwasiḡ atu naḡ mac oc atap sa têḡ bêc naḡ Yisu oc hoc dau asê. ¹⁴ Mac ati Anötö ndê balêkoc solop, dec daḡam wambu iḡ ḡapep, ma ahu mêtê sac hoḡ naḡ mac akôm têḡ ndoc mac am gauc Anötö, naḡ siḡ. ¹⁵ Anötö naḡ kêḡalêm mac sa sa ati iḡ ndê, naḡ iḡ dabuḡ andô. Tu dinaḡ-ḡga dec ayob daôm nem lêḡ hoḡ bu akôm mêtê dabuḡ eḡ, atôm iḡ dau. ¹⁶ Bu sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu:

Aô Anötö dabuḡ, bocdinaḡ asa nem lêḡ dabuḡ eḡ. [Lev 11:44-45]

¹⁷ Ambo nom atôm lau apa, ma atôc Anötö ma atoc iḡ sa ḡapep. ḡahu bu Anötö, naḡ mac ata bu Damaḡ, naḡ oc toc ḡamalac daḡ sa hôc gêlêc daḡ dom, têḡ ndoc iḡ êḡsahê lau hoḡ pi ḡac si lêḡ. Iḡ

oc êḡsahê lau hoḡ ḡa dôhônḡ tigeḡ. ¹⁸ Muḡ-ḡga mac atôm lau akiḡ mêtê sac-ḡga, tu lêḡ gauc mbasi-ḡga naḡ apami sic dulu têḡ mac. Magoc Anötö gêmlihi ti kêḡapwêc mac su yêc sakiḡ mêtê sac-ḡga dinaḡ. Iḡ gêmlihi mac su, ḡa gêḡ naḡ oc niḡga whiḡ nom dindec gitôm gol me silba, naḡ dom. Mba. Mac aḡyalê su bu ¹⁹ iḡ gêmlihi mac su ḡa Kilisi ndê dac, naḡ hôc gêlêc gêḡ ḡaôli atu-tu nom-ḡga hoḡ su. Kilisi kêḡ dau ti da gitôm domba ḡawasi ḡayham naḡ ḡasac mbasi. ²⁰ Anötö kêḡyalinḡ iḡ sa têḡ ndoc iḡ kêḡ undambê ti nom su dom, ma tôc iḡ asê tiawê têḡ têm ḡambu-ḡga dindec, tu mac-ḡga. ²¹ Ma tu gêḡ naḡ Kilisi dau kôm tu mac-ḡga, dec mac akêḡ whiḡ Anötö, naḡ uḡ iḡ sa akêḡ lau batê-ḡga, ma kêḡ ḡawasi atu têḡ iḡ. Bocdinaḡ kwahic dec Anötö ti mac nem akêḡ whiḡ ḡahu, ma mac akêḡ batam bu atap mwasiḡ atu naḡ iḡ gic bata têḡ mac, naḡ sa.

²² Mac asôc yom ḡandô ḡapu su, dec ahu lêḡ ti mêtê ḡadômbwi hoḡ siḡ su, tu bu aḡkuc mêtê ḡandô atac whiḡ asidôwai-ḡga. Bocdinaḡ kwahic dec aô wateḡ mac bu akêḡ nem ḡalôm sambuc bu akôm mêtê dau ḡandô sa-ḡga. ²³ Bu mac ati-wakuc su. Mac atiwakuc ḡahu sip gêḡ nom-ḡga naḡ gic waê bu niḡga, naḡ daḡ dom. Mba. Mac atiwakuc ḡahu sip Anötö ndê Yom naḡ gitôm gêḡ tali, ma oc yêc ḡapanḡ eḡ. ²⁴ Tôm yom naḡ sêto yêc bocdec bu:

ḡamalac nom-ḡga hoḡ sêtôm kwanḡ, ma ḡac si waê gitôm ḡaola ôm-ḡga.

Kwanḡ yêc ḡasawa apê ma tibasô, ma ḡaola bocdinaḡ kêsôlô.

²⁵ Magoc Pômdau ndê yom yêc ḡapanḡ. [Ais 40:6-8]

Ma Pômdau ndê yom dau, iḡ ḡawaê ḡayham naḡ sêhoc asê têḡ mac su.

2

¹ Tu dinaŋ-ŋga dec ahu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Mêtê alic lau sac-ŋga hoŋ, mêtê aŋsau lau-ŋga, mêtê dasôm yom ŋayham magoc dakôm ŋandô sa dom-ŋga, mêtê lêmun-ŋga ti lêŋ dapu lau-ŋga tidau-tidau, naŋ ahu hoŋ siŋ. ² Akôm ŋaŋga bu akôc Anötö ndê yom sa sip nem ŋalôm e tidôn, ŋalêŋ tigenj tôm balêkoc dedec tac whiŋ bu sênôm su. Ma tôm dinda ndê su gêm balêkoc dedec sa bu sêtiatu, dec Anötö ndê yom oc kôm mac nem akêŋ whiŋ êŋsôwec tiatu ma alhac ŋaŋga e atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ŋa-ŋandô sa. ³ Mac anyalê Pômdau su ma aŋsahê su bu inj ndê mwasiŋ inj ŋayham, bocdinaŋ dec ahu mêtê sac hoŋ siŋ, ma aŋsalê gêŋ tu puc gatôm dôŋ-ŋga.

Yisu ti hoc ŋamata-ŋga andu-ŋga

⁴ Atigasuc Pômdau Yisu naŋ gitôm hoc tali naŋ Anötö kêyalin sa ti hoc ŋamata-ŋga bu kwê ndê andu lhac ŋahô-ŋga. Ŋamalac sêtec inj, magoc Anötö dau kêyalin inj sa, ma gêlic inj ŋayham kêlêc. ⁵ Mac bocdinaŋ atôm hoc tali naŋ Anötö bu kwê sa ti Ŋalau Dabuŋ ndê andu. Ma inj kêyalin mac sa ati lau dabuŋ, bu anem akiŋ inj atôm inj ndê lau dabuŋsiga. Ma mac nem gwelenj ŋandô, naŋ bu akêŋ daôm sambuc atôm da naŋ inj oc lic ŋayham, ma kôc sa tu Yisu Kilisi-ŋga. ⁶ Tôm yom naŋ Anötö sôm pi Kilisi, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Alic su naŋ! Aô gakêŋ hoc daŋ kalhac Lôc †Sayon, naŋ aô daŋ kayalin sa ma galic ŋayham kêlêc bu ti hoc ŋamata-ŋga andu-ŋga.

Asa naŋ kêŋ whiŋ inj, naŋ oc maya dau dom. [Ais 28:16]

⁷ Mac akêŋ whiŋ dec alic hoc dau ŋayham kêlêc. Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêtec hoc dau tôm sêto yêc bocdec bu:

Hoc naŋ lau sêkwê andu-ŋga sêtec, naŋ kwahic ti hoc ŋamata-ŋga yêc andu dau. [BW 118:22]

⁸ Ma yom daŋ tiyham yêc bocdec: Inj hoc naŋ lau daêsam oc sêtiŋ gahi pi ma sêpeŋ. [Ais 8:14-15]

Ŋac sêpeŋ, ŋahu bu sêtec yom pi Kilisi, tôm yom naŋ Anötö hoc asê gwanan su.

Anötö ndê lau si lêŋ

⁹ Magoc Anötö, naŋ kêgalêm mac sa bu ahu ŋasec siŋ ma ambo inj ndê ŋawê atu ŋalôm, naŋ kêyalin mac sa muŋ su ati inj ndê, ma bu ati gôlôwac dabuŋ toŋ tigenj, ma anem akiŋ inj gitôm lau dabuŋsiga naŋ sem akiŋ ŋac si Kiŋ. Inj kôc mac sa ati inj dau ndê lau, tu bu ahoc yom asê pi gêŋ atu-tu hoŋ naŋ inj kôm tu mac-ŋga. ¹⁰ Muŋ-ŋga mac Anötö ndê lau dom, magoc kwahic dec ati Anötö ndê lau solop. Ma muŋ-ŋga mac atap inj ndê tawalô sa dom, magoc kwahic dec mac atap sa su.*

¹¹ Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Nom dindec ti mac nem malam ŋandô dom, magoc mac ambo atôm lau apa. Aô bu wanem la mac bu akôm mêtê sac-sac ŋalôm akwa-ŋga ŋandô sa dom. Bu mêtê kaiŋ dinaŋ gitôm ŋacyo naŋ gic siŋ têŋ mac ŋapaŋ, ma gitôm bu seŋ mac nem gatôm su. ¹² Mboe lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêŋgôlinj yom pi mac, ma sêsôm bu mac lau akôm sac-ŋga. Magoc ambo awhiŋ ŋac ma ayob bu akôm mêtê ŋayham eŋ, dec ŋac oc sêlic bu mac nem lêŋ ti sakinj hoŋ ŋayham, ma mboe oc ti lêŋ bu sênem dau kwi ma sêkôc Anötö sa ti ŋac si

* **2:10:** Pita kôc gauc pi yom naŋ propet akwa Hosea to muŋ su. Anötö sôm têŋ Hosea bu sam inj ndê balêkoc daŋ bu 'Aneŋ lau dom' (Hos 1:9; 2:23b), ma daŋ bu 'Lau naŋ aô atac whiŋ ŋac dom' (Hos 1:6; 2:23a). Balêkoc lu dinaŋ sêti dôhôn lau Israel-ŋga naŋ daŋgapêc têŋ Anötö. Magoc tiŋambu inj tawalô lau Israel-ŋga, dec sam ŋac bu 'Aneŋ lau' (Hos 2:1, 23b) ma 'Lau atac whiŋ-ŋga' (Hos 2:1, 23a).

Pômdau, ma sêmpin in têt ndoc in mbu têt yac menj.

Dasôc gôlinwaga ti nâdaui nâpu

¹³ Tu Pômdau-nga dec asôc lau hon nan sem gôlin sêmbô nom, nan nâpu. Asa nan ti mac nem kin atu, nan asôc in nâpu. ¹⁴ Ma lau nan kin dau kêkin bu sênem gôlin gamen natô, nan asôc nac nâpu bocdina. In kêkin nac bu sêkêj nagêyô têt lau nan sêkôm sac, ma bu sêtoc lau nan sêkôm nayham, nan sa. ¹⁵ Bu Anötô tac whin bu mac akôm mêtê nayham en, e lau gauc mbasi-nga nan sênyalê in ti ndê yom dom, nan sêngapic whasun ahuc, ma tôm dom bu sêngôlin yom pi mac. ¹⁶ Ambo atôm lau akiñ nambwa dom, magoc ambo atôm lau nan sêti nâdaui dau. Magoc gauc nem bu yom dau kêj nasawa têt mac bu asa lêt sac-nga dom. Mba. Bu kwahic dec mac ati Anötô dau ndê lau akiñ, dec asa nem lêt anjuc in ndê atac whin. ¹⁷ Atoc lau hon sa nâpêp, ambo ti atac whin asidôwai sêkêj whin-nga hon, atoc Anötô ti asôc in nâpu nâpêp, ma atoc nem kin nom-nga sa.

¹⁸ Mac lau nan am akiñ nâdaui, asôc nac nâpu ma atoc nac sa nâpêp. Akôm nalêt tigen têt nâdaui nayham nan sêyob mac nâpêp, ma têt nâdaui sac nan si nalôm apê, nan bocdina. ¹⁹⁻²⁰ Mac bu akôm sac dom, magoc sêkêj nandê têt mac tu anyalê Anötô ma anjuc in-nga, dec ahoc gêt dau, ma gauc nem bu Anötô gitôm bu êmwasiñ mac ô nandê dina. Magoc mac bu akôm sac ma sêndic mac, nan tamkwê mwasin dan ô nandê dau dom, bu in lêt solop bu sêmatoc mac.

Tanjuc Kilisi ndê dôhôn hóc nandê-nga

²¹ Bu lau nan Anötô kêgalêm nac sa, nan sic waê bu sêhóc nawapac kain dina. Nahu bu Kilisi hóc nandê tu mac-nga bocdina, dec têt dôhôn têt mac bu anjuc-nga. ²² Tôm

yom nan sêto yêc nan sôm bocdec bu:

In kôm sac dan dom, ma sôm yom sac dan sa whasun dom. [Ais 53:9]

²³ Têt ndoc lau sêsôm yom sac-sac pi in ti sêpu in, nan in sôm yom sac dan ô dom. Ma têt ndoc sêkêj in hóc nandê, nan gic ndoc nac bu kêj nagêyô-nga dom. Mba. In kêj dau sambuc sip Anötô amba, nan oc êmatoc gêt hon nalêt gitêt. ²⁴ In hóc yac neñ sac nagêyô pi dau namlic, têt ndoc in mbac ndu pi a gicso dau. In kôm bocdina tu bu yac dahu mêtê sac sin gitôm lau batê sêhu gêt nom-nga sin, ma dambo tanli ti dasa lêt gitêt en. Mêtê sac in gitôm gêmbac atu nan kôm yac hon, magoc nandê atu nan Yisu hóc, nan kôm yac nayham sa tiyham. ²⁵ Bu mun-nga mac akôm mêtê sac tidau-tidau tôm domba nan si nâdaui mbasi, ma sêmbô babalip. Magoc kwahic dec mac ambu atêt nac nayham yob domba-nga, nan yob mac nem gatôm nâpêp en.

3

Lauwhê ma laungac si lêt nayham

¹ Aô bu wanem la mac lauwhê whin bocdec bu, asôc nem akweni nâpu nâpêp. Ma nalêt dina mac nan nem akweni sêkêj whin yom nandô dom, nan mboe mac nem lêt nayham oc nditôm bu nem nac kwi ma sêkêj whin. Nac oc sênem dau kwi nahu sip yom daêsam nan mac bu asôm tu bu anem nac kwi-nga dom. ² Mba. Sêkac dau kwi nahu sip nac sêlic bu mac atoc Pômdau sa nandô, ma asa nem lêt nawasi en.

³ Mac lauwhê anjô. Akoc gauc nâpêp pi gêt awê-nga tôm anem bocin kêclau, me gôlôn namlic-nga ti nakwê naoli atu-tu. Bu gêt dina nâdan oc kôm mac ati lauwhê ti anjôm yêc Anötô anjô-nga dom, ma bocdina gauc nem ênjêc dom.

⁴ Gêñ nanj kôm mac ati lauwê ti anôm yêc Anötö anğô-nga, nanj lêtñ ñayham ti lêtñ malô nanj yêc sinj dau yêc nem ñalôm. Mêtê kainj dinanj Anötö tac whinj hóc gêlêc, ma oc tòm dom bu niñga. ⁵ Bu lauwê dabunj munj-nga-nga nanj sêkêñ whinj Anötö, nanj sêñkuc lêtñ tigenj dinanj. Ñac sêsôc si ñgaci ñapu, dec sêti lauwê ti anğô. ⁶ Gauc nem Sara, nanj sôc inj nakweñ Abraham ñapu ma sam inj bu ndê ñadau. Ma mac bu akôm mêtê ñayham enj, ma atôc daôm tu gêtñ danj-nga dom, nanj mac atôm Sara ndê atuwêi.

⁷ Ma aô bu wanem la mac laungac whinj bocdec bu. Mac anyalê su bu mac nem lauwêi si licwalô gitôm mac nem dom. Bocdinañ ayob bu asa lêtñ ti gauc tu ambo awhinj ñac-nga, ma bu atoc ñac sa ñapep. Ma gauc nem bu mac honj oc atap Anötö ndê mwasiñ andôc tamli-nga sa awhinj daôm. Mac laungac anjuc lêtñ dinanj, dec gêtñ danj oc lhac mbec nanj atenj têtñ Anötö, nanj ahuc dom.

Lêtñ ñayham bu lauwê whinj-nga honj sêñkuc

⁸ Aô bu wasôm yom ñatô tiyham nanj gic waê mac honj. Ambo awhinj daôm ti ñalôm tigenj. Tamwalô nem asidôwai nanj sêhóc ñawapac, ma anem ñac sa bu atôc nem atac whinj ñac-nga asê. Ma ahu gauc atoc daôm sa-nga honj sinj. ⁹ Lau bu sêpu mac me sêkôm mêtê sac tidau-tidau têtñ mac, nanj ayob bu akôm ô dom. Magoc asôm yom ñayham ma anem mbec lau dau. Ñahu bu Anötö kêgalêm mac sa bu atap inj dau ndê mbec ñamwasiñ sa. ¹⁰ Gauc nem yom nanj sêto yêc bocdec:

Asa nanj tac whinj bu mbo ñayham tòm inj ndê têtñ mbo tali-nga, nanj yob whasuñ têtñ yom sac-sac ma yom tasanj honj. ¹¹ Inj puc dômbwê mêtê sac honj ma kôm mêtê ñayham enj, ma

êñsahê ñanğa bu sa ndê lêtñ honj malô enj.

¹² Ñahu bu Pômdau tatinj lau gitêtñ ma kêtñ danğa ñac si mbec. Magoc inj atac tec ma anğô yaê lau sêkôm sac-nga. [BW 34:12-16]

Lau nanj sêsa lêtñ gitêtñ, nanj oc sêtap kisa sa

¹³ Mac bu akêtñ nem ñalôm sambuc tu akôm mêtê ñayham-nga, dec asa oc kêtñ sac mac? ¹⁴ Magoc mac bu ahóc ñawapac ma atap kisa sa tu asa lêtñ gitêtñ-nga, nanj atôc daôm ti ahêgo daôm dom, bu mac atap Anötö ndê mwasiñ sa su. ¹⁵ Apo Kilisi sa ti Pômdau ndôc nem ñalôm. Akôc gauc ñapanj pi Anötö ndê mwasiñ ñayham nanj mac tamkwê ambo, dec têtñ bocke lau bu sêndac mac pi gêtñ dau, nanj mac atôm bu awhê gêtñ dau ñahu sa têtñ ñac. ¹⁶ Magoc akôm gêtñ dau ti asap lêtñ malô dôñ, ma atoc lau honj sa. Ayob daôm bu asa nem lêtñ honj ñapep enj, dec oc tòm bu ambo ti atac pa su bu mac nem giso mbasi. Ma lau nanj sêpu lêtñ ñayham nanj mac asa tu akêtñ whinj Kilisi-nga, nanj oc maya dau tu ñac si yom-nga. ¹⁷ Anötö bu kêtñ ñasawa têtñ lau bu sêkêtñ ñawapac têtñ mac tu akôm mêtê ñayham-nga, nanj ñayham, hóc gêlêc sêkêtñ ñawapac têtñ mac tu akôm mêtê sac-nga.

Kilisi ndê mbac ndu ña-ñandô

¹⁸ Bu Kilisi dau mbac ndu tidim tigenj tu lau honj si sac-nga. Kilisi inj ñgac gitêtñ, tigenj inj hóc ñawapac dau ô yac lau dakôm sac-nga, bu êmasanj lêtñ datigasuc Anötö-nga. Inj mbac ndu gitôm ñamalac ti ñamlic nom-nga, magoc Anötö unj inj sa ti ñalau. ¹⁹ Ma ti ñalau dec inj gi hoc ndê tisa ñawaê asê, têtñ ñalau nanj

sêndöc gapocwalô. ²⁰ Njalau dinan,*
 ñac dangapêc têtj Anötö têtj Noa ndê
 têtj. Têtj têtj dinan Anötö kôc ndê
 ñalôm dôj, ma hôj Noa bu ndic
 dabinj wanj atu nanj inj sô. Ma wanj
 dau gêm lau 8 solop si têtj ndoc
 bu sunj atu. ²¹ Bu dau tôm d ôhônj
 tu busanju nanj gêm mac lau têtj
 kwahic dec-nga si. Busanju dau
 gêm mac sa bu kêgwasinj ñadômbwi
 ñamlic-nga su ñambwa dom. Magoc
 bu dau gêm mac si bu inj pinj mac
 dôj am daminj Yisu Kilisi tu inj ndê
 tisa akêj lau batê-nga, ma têtj asê
 bu mac amatinj pwac awhinj Anötö
 bu asa nem lêtj ñawasi enj ambo
 inj anjô-nga. ²² Ma Kilisi dau pi
 undambê gi su, ma ndöc Anötö
 ndê andô-nga, ma anjela ma gôlinj ti
 ñaclai honj sêsôc inj ñapu.

4

Lau sêkêj whinj-nga si lêtj

¹ Kilisi hôc ñandê ma mbac ndu
 tôm ñamalac, ma boc-dinan dec
 akôc gauc pi inj ndê lêtj dinan, ma
 amasanj daôm bu anjuc inj. Bu asa
 nanj têtj dau dom bu hôc ñandê tu
 Kilisi-nga, nanj têtj asê bu inj tec lêtj
 mêtê sac-nga. ² Ma boc-dinanj mêtê
 sac ñalôm ñagalac-nga oc tôm dom
 bu nem gôlinj inj tiyham, ma inj oc
 sa ndê lêtj honj tôm Anötö ndê atac
 whinj, e inj ndê têtj mbo tali-nga pac-
 ndê. ³ Bu têtj balinj hic su mac akôm
 mêtê sac tidau-tidau, tôm lau nanj
 sem gauc Anötö, nanj sêkôm. Lau
 kainj dinanj sêjngaminj dau têtj mêtê
 sac danj dom. Sêkôm mêtê ñalôm
 ñagalac-nga ti mockainj-nga maya
 pac, sej asam ti sênôm gêtj êjnj ñac-
 nga ñapanj, ma sêkôm mêtê sac tu
 sênem akinj gwam-nga. ⁴ Ma kwahic
 dec sêlic bu mac lau akêj whinj-
 nga ahu ñac si mêtê wachuc ti lêtj

sêkôm mêtê sac bambalinj-nga sinj
 su, dec ñac gauc gêm yom daêsam
 ma sêmbalinj yom ñamalac daêsam
 pi mac, tu sêpu mac-nga. ⁵ Magoc
 Anötö oc êjnsu lau dau pi ñac si mêtê
 têtj inj ndê bêtj êmatôc lau-nga. Inj
 kêmasanj dau su bu êjnsahê lau nanj
 sêmbo tali ti ñac nanj sêmbac ndu
 su. ⁶ Tu yom dinanj-nga dec sêhoc
 ñawaê ñayham asê têtj lau. Ma lau
 nanj sêmbac ndu su, nanj si sêmbac
 ndu kêkuc lêtj matôc-nga nanj lau
 nom-nga honj sic waê bu sêtap sa
 tu sêkôm sac-nga. Magoc tu ñac
 sêjngô ñawaê ñayham su-nga, dec ñac
 si gatu gitôm bu oc mbo tali whinj
 Anötö.

⁷ Têtj menj kêpinj su bu gêtj
 kwahic dec-nga honj oc ninja. Bocdinaj
 atimêtê daôm ñapep ma ambo ti
 gauc ñawa tu atenj mbec-nga. ⁸ Asap
 mêtê atac whinj asidôwai-nga dôj
 hôc gêtj mêtê ñayham honj su. Bu
 asa nanj mêtê atac whinj-nga gêm
 inj ahuc, nanj tôm bu suc sac bocke
 nanj inj ndê asidôwai sêkôm têtj inj
 ñapanj, nanj kwi. ⁹ Akôc lau sa ti
 andic ya ñac, ma akôm ti atac ñayham
 enj. ¹⁰ Anötö gic sam inj ndê
 mwasinj têtj mac honj bu akôm
 gwelej tidau-tidau. Akôc mwasinj
 dau sa ñambwa dom, magoc mac
 tigerj tigerj anem akinj nem asidôwai
 ñapep tôm mwasinj dau puc mac
 dôj. ¹¹ Am asa nanj tap mwasinj
 hoc yom asê-nga sa, nanj sôm yom
 tôm Anötö dau sôm yom sa am
 whamsunj. Am asa nanj bu nem
 akinj gôlôwac dabun, nanj nem akinj
 tôm licwalô nanj Anötö kêtj têtj
 am. Ma tu sakinj tidau-tidau nanj
 mac honj akôm-nga, nanj dec lau
 oc sêmpinj Anötö tu Yisu Kilisi-nga.
 Datoc inj sa tu inj ndê ñawasi ti
 ñaclai-

* **3:20:** Yom dau ñahu yêc awê dom. Lau ñatô gauc gêm bu ñalau dinan, ñac anjela sac nanj dangapêc têtj Anötö têtj Noa ndê têtj, dec inj kêtj ñac sêndöc gapocwalô ñapanj (alic Gen 6:1-3; ma 2 Pit 2:4). Ma lau ñatô gauc gêm bu ñac lau nom-nga nanj dangapêc têtj Anötö têtj Noa ndê têtj, nanj si ñalau. Ma yom nanj Yisu hoc asê têtj ñalau dinan, nanj bu têtj asê têtj ñac bu inj ku ñac ti inj ndê ñacyo honj dulu, têtj ndoc inj mbac ndu pi a gicso dau ma tisa tiyham.

nga tòm tèm hoj ndi. Yomandô.

Lau nanj sêkêj whinj Kilisi oc sêtap kisa sa

¹² O anej lau atac whinj-nga. Asô tu njawapac ti kisa nanj kwahic dec mac ahôc, nanj-nga dom. Alic tòm gêj wakuc nanj am gauc njahu, nanj dom. ¹³ Magoc atac njayham bu mac awêkainj Kilisi ndê lêj hôc njandê-nga. Ma bocdinaj têj ndoc inj mbu mej, ma lau hoj sêlic inj ndê njawasi atu, nanj mac oc atac njayham atu bocdinaj. ¹⁴ Lau bu sêpu mac tu Kilisi ndê jaê-nga, nanj gauc nem mwasiñ atu nanj mac atap sa su, bu Anötö ndê Nalau ti njawasi atu mbo whinj mac.

¹⁵ Aô gasôm yom dec hêganônj njandê ti njagêyô nanj lau sêhóc tu sic yomsu nom-nga popoc-nga dom. Mba. Bu mêtê dandic njamalac ndu-nga, danem kanj gêj-nga ma tanjalôm lau danj si yom-nga, nanj gic waê lau sêkêj whinj-nga dom. ¹⁶ Magoc mac bu ahôc njandê tu anjuc Kilisi-nga, nanj mayam daôm dom, magoc ampinj Anötö bu inj hé Kilisi ndê jaê pi mac. ¹⁷ Bu njawapac bocke nanj tap yac sa têtj tèm kwahic-nga, nanj mej bu êñsahê Anötö ndê lau yac munj. Bocdinaj oc njalêj mba bu lau nanj sêkêj whinj Anötö ndê njawaê njayham dom, nanj sêjlic saê ti njawapac têtj tèm njambu-nga. ¹⁸ Tòm yom nanj sêto yêc nanj sôm bu:

Lau gitêj nanj sêtap Anötö ndê mwasiñ nem njac si-nga sa, nanj sêjlic njawapac dom. Bocdinaj lau nanj danjgapêc têtj Anötö ma sêkôm sac njapanj, nanj oc sêlhô su dom andô. [Prov 11:31]

¹⁹ Bocdinaj Anötö bu kêtj njasawa têtj lau bu sêkêj njawapac têtj mac lau nanj ati inj ndê, nanj gauc nem yom daêsam e ahu mêtê njayham sinj dom. Magoc akêtj daôm sambuc asôc inj amba njapu, bu inj kêmasanj mac ti gêtj hoj, ma oc hu mac sinj dom.

5

Pita gêm la lau bata ma lau wakuc ti lau hoj

¹ Kwahic dec aô bu wanem la lau bata nanj sêyob mac. Aô dauj njac bata danj, ma aô dauj galic Kilisi hôc njandê ma mbac ndu. Ma aô oc wawêkainj inj ndê njawasi nanj oc mej sa tiawê têtj bêc inj mbu menj-nga. ² Mac lau bata, ayob Anötö ndê domba nanj sêmbo mac nem gôlinj njapu, nanj njapep. Akôm tu lau sêjyalinj mac sa ti sêkac mac-nga dom, me tu akôc njâlî-nga dom, magoc ayob njac ti atac njayham ma ti nem njalôm sambuc tu anem akinj Anötö-nga. ³ Ma atôc dôhônj njayham têtj Anötö ndê domba nanj sêmbo mac njapu. Mac njadau njac, magoc atoc daôm sa me akôm gêtj ti njanja têtj njac dom. ⁴ Ma têtj ndoc Yisu, nanj ti lau sêyob domba-nga hoj si njac atu, nanj mbu mej, nanj inj oc kôc mac sa ma kêtj njâlî njayham ti njawasi atu têtj mac, nanj oc ninja dom.

⁵ Mac lau wakuc, danjam wambu ti asôc nem lau bata njapu. Ma mac lau hoj akôc gauc daêsam pi daôm me apo daôm sa hôc gêlêc nem asidôwai dom, magoc ambo ti anjgwininj daôm. Bu Anötö ndê yom danj, sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêgwininj lau nanj sêtoc dau sa, magoc kêmwasiñ lau nanj sêjgwininj dau. [Prov 3:34]

⁶ Tu dinaj-nga dec ambo Anötö ndê njac lai njapu ma anjgwininj daôm, ma bocdinaj têtj ndoc nanj inj gêlic njayham, dec inj oc po nem waêm sa.

⁷ Gêtj bocke nanj kêtj wapac mac, nanj akêtj sip Anötö amba, njahu bu inj gauc gêm mac njapanj, ma tac whinj bu nem mac sa.

⁸ Atimêtê daôm njapep ma anem ali, bu mac nem njacyo Sadañ kêsalê njasawa tu bu êntôm mac-nga njapanj. Inj gitôm layon nanj tanj atu ma kêsêlêj kêgihî njapanj ma kêsalê gêtj tu neñ-nga. ⁹ Alhac njanja ma asap

nem akêḡ whiḡ dôḡ bu akêḡ ḡasawa daḡ têḡ Sadaḡ dom, ma amasuc iḡ su. Ma gauc nem bu mac nem asidôwai sêkêḡ whiḡ-ḡga naḡ sêḡbo nom ḡagameḡ hoḡ, naḡ sêḡsahê ḡawapac kaiḡ tigerḡ tôm mac.

¹⁰ Anötö iḡ mwasiḡ hoḡ ḡadau naḡ kêgalêm mac sa bu piḡ mac dôḡ anem damiḡ Kilisi, ma awêkaiḡ iḡ ndê ḡawasi naḡ oc niḡga dom. ḡasawa sauḡ iḡ oc êḡgaho mac su yêc ḡawapac naḡ kwahic dec mac ahôc, ma iḡ oc ndic seḡeḡ mac ma puc mac dôḡ ḡa iḡ ndê ḡaclai, bu alhac ḡaḡga. ¹¹ Iḡ ndê ḡaclai atu oc yêc ḡapaḡ. Yomandô.

Pita gic bata ndê yom

¹² Sailas naḡ galic gitôm aneḡ asidôwa ḡandô tu puc aö dôḡ-ḡga, naḡ gêm aö sa dec alu ato bapia apê dindec têḡ mac. Bapia dau bu puc yom pi Anötö ndê mwasiḡ dôḡ bu gêḡ ḡandô, ma êḡgilí mac bu tamkwê mwasiḡ dau ḡapaḡ.

¹³ Lau sêkêḡ whiḡ-ḡga naḡ sêndöc malac Babilon,* naḡ Anötö kêgalêm sa sêti iḡ ndê lau sêwhiḡ mac, naḡ sêkêḡ si acsalô têḡ mac. Ma Mak, naḡ galic gitôm aneḡ balê, naḡ bocdinaḡ. ¹⁴Akam daôm aḡkuc lau sêkêḡ whiḡ-ḡga si lêḡ. Yom malô têḡ mac hoḡ naḡ akêḡ whiḡ Kilisi.

* **5:13:** Pita to yom pi malac Babilon, magoc lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôḡ malac Rom.

Pita ndê bapia tilu-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Pita to ndê bapia tilu-nga hêganônḡ lau sêkêḡ whinḡ-nga nan sêmbo babalip yêc nom ḡagameḡ tidau-tidau. Inḡ to bu kêḡ puc ḡac pi kêdôhônḡwaga tasanḡ daêsam nan sêhônḡ asê. Lau dau sêndôhônḡ lau bu Yisu oc mbu meḡ dom, ma sêsôm bu mêtê sac inḡ mêtê ḡayham.

Pita po lau sêkêḡ whinḡ-nga sa tu ḡac si lêḡ ti sakinḡ-nga ma kêgîlî ḡac bu sêlhac ḡanga tu Yisu-nga. Inḡ whê sa bu Yisu mbu meḡ ḡagahô dom, ḡahu bu Anötô atac whinḡ bu lau honḡ sênem dau kwi, ma sêtap Anötô ndê mwasiḡ nem ḡac si-nga sa, dec tinḡambu Yisu oc mbu meḡ. Ma inḡ kêḡ puc lau pi ḡagêyô sac nanḡ ḡic waê kêdôhônḡwaga tasanḡ, ma pi lau honḡ nanḡ sêtec yom ḡandô ma sêsap mêtê sac dôḡ.

Pita ḡic hu ndê bapia tilu-nga

¹ Aô Saimon Pita, Yisu Kilisi ndê aposel ti ndê ḡac akinḡ, gato bapia dindec têḡ mac lau nanḡ akêḡ whinḡ inḡ. Anötô kêmwasinḡ mac awhinḡ yac ḡa mwasiḡ ḡayham kêlêc, dec dati lau dakêḡ whinḡ-nga. Ma yac dakêḡ whinḡ bocdec bu, Anötô ḡêlic yac datôm lau gitêḡ tu Yisu Kilisi, yac neḡ Anötô ma ḡgac Gêm Yac Si-nga, nanḡ ndê lêḡ gitêḡ-nga. ² Yac aterḡ mbec bu Anötô kêḡ gauc têḡ mac bu anḡalê inḡlu yac neḡ Pômdau Yisu Kilisi, e inḡlu si mwasiḡ ti yom malô êḡsalê mac ahuc.

Anötô ndê kêyalinḡ ti kêgalêm yac sa ḡa-ḡandô

³ Anötô kêgalêm yac sa, ḡahu sip inḡ dau ndê ḡawasi atu ti ndê mêtê gitêḡ. Ma inḡ kêmwasinḡ yac ḡa inḡ dau ndê ḡaclai atu, dec puc yac dôḡ bu dambo tanḡli ti datoc inḡ sa

ḡapeḡ ḡa yac neḡ lêḡ honḡ. Ma yac datôm bu dakôm bocdinanḡ, ḡahu bu inḡ ndê ḡaclai ḡêm yac sa bu tanḡalê inḡ tidônḡ. ⁴ Ma tu inḡ dau ndê ḡawasi ti mêtê gitêḡ-nga, dec inḡ ḡic bata bu kêḡ mwasiḡ atu ma ḡayham kêlêc têḡ yac. Ma mwasiḡ dau oc kôm ḡwelenḡ yêc yac neḡ ḡalôm, tu bu nem yac kwi-nga e dasa neḡ lêḡ gitêḡ ti dabunḡ eḡ ma datôm inḡ dau, ma dalhônḡ su yêc lêḡ dandinḡanḡ-nga nanḡ ḡic waê lau nanḡ sêsap mêtê ḡalôm ḡagalac-ḡa dôḡ.

⁵ Tu yom honḡ dinanḡ-nga dec ayob daôm ḡapeḡ bu mac nem akêḡ whinḡ ti ḡêḡ ḡandô mbasi-nga dom. Asa nem lêḡ akêḡ whinḡ-nga ti nem ḡalôm sambuc, ma asap mêtê ḡayham dôḡ. Ma ati lau tigauc tu lêḡ ḡayham bu asa-nga. ⁶ Atimêtê daôm ḡapeḡ, ma alhac ḡanga eḡ. Asa nem lêḡ honḡ ḡapeḡ eḡ, tu bu atônḡ asê bu mac atoc Anötô sa. ⁷ Ma asap mêtê atac whinḡ nem asidôwai-nga dôḡ e andic dabinḡ nem lêḡ atac whinḡ lau honḡ-nga. ḡalêḡ dinanḡ dec mac nem akêḡ whinḡ oc ti ḡêḡ ḡandô mbasi-nga dom. ⁸ Mêtê honḡ dinanḡ bu êḡsôwec tiatu-tiatu ḡapanḡ e tidônḡ mac ḡandô, dec mac nem gauc anḡalê yac neḡ Pômdau Yisu Kilisi-nga oc ti ḡêḡ ḡambwa ma ḡandô mbasi-nga dom. ⁹ Bu asa nanḡ sôm bu inḡ kêyalê Pômdau, magoc kôm mêtê ḡayham-ḡayham dinanḡ dom, nanḡ gitôm ḡamalac tandô pec nanḡ ḡêlic gameḡ dom, ma inḡ kêlhinḡ sinḡ bu sac honḡ nanḡ inḡ kôm munḡ-nga, nanḡ Anötô suc kwi su ma kêḡwasinḡ inḡ ndê ḡalôm ḡawasi sa.

¹⁰ Tu dinanḡ-nga aneḡ asidôwai, anḡahê ḡanga bu asap mêtê ḡayham honḡ dinanḡ dôḡ, tu bu tôc asê bu Anötô kêyalinḡ ti kêgalêm mac sa ḡambwa lec dom. ḡahu bu mac bu asap mêtê dau dôḡ, dec oc tôm dom bu mac apeḡ. ¹¹ Ma bocdinanḡ Anötô oc kôc mac sa atôm lau ti waê atu, bu ambo gameḡ nanḡ yac neḡ Pômdau ti ḡgac Gêm Yac Si-nga Yisu

Kilisi gêm gôlinj, nanj oc yêc njapanj.

Pita tec bu sêjlihiy yom njandô siy

¹² Tu dinañ-nga dec aö bu wakêñ puc mac bu gauc nem yom hoñ dinañ njapanj. Aö kayalé bu mac akôc yom njandô sa ma anjalé tidônj su. ¹³ Magoc aö galic njayham bu wakêñ puc mac tòm anej tèm wambo tanji-nga hoñ bu anjlihiy yom dau siy dom. ¹⁴ Bu Pômdau Yisu Kilisi hoc asê têtj aö bu anej tèm wahu nom dindéc siy-nga meñ kêtj su. ¹⁵ Bocdinañ kwahic dec aö tac whiñ njandô bu mac anjalé yom hoñ dindéc tidônj sambuc yêc nem njalôm, bu têtj ndoc aö bu wahu mac siy, nanj mac oc gauc nem yom dindéc njapanj, ma akôm njandô sa.

Pita puc lau aposel ti propet si yom dôñ bu yom njandô

¹⁶ Yom nanj yac lau aposel ahoc asê têtj mac pi Pômdau Yisu Kilisi ndê njac lai ti ndê bêc mbu meñ-nga, nanj njahu sip yom njambwa nanj njamalac gauc kê dom. Mba. Yac dauñ alic inj ndê njac lai ti njawasi atu su. ¹⁷⁻¹⁸ Bu yac ambo awhiñ Kilisi yêc lôc dabuñ, ma anjô inj Damba Anötô Njawasi Njatau ndê awaha nanj sa akêñ undambê. Anötô dau toc Kilisi sa, ma po inj ndê waê sa têtj ndoc inj sôm yom pi inj bocdec bu, “Aö neñ atuñgac dau dindéc. Aö galic inj njayham, ma atac whiñ inj ndu andô.”

¹⁹ Gêñ hoñ nanj yac alic ti anjô, nanj puñ yom nanj propet akwa-kwa sêhoc asê ti sêto muñ su, nanj dôñ têtj yac. Bocdinañ atôc gwanij yom dau njapep, bu whê nem gauc sa pi yom njandô, gitôm ya njawê nanj pô gameñ njasec. Ma asap yom dau dôñ e Kilisi mbu meñ, ma tôc gêñ hoñ tiawê têtj mac, gitôm Têtênda bêbêc-nga pi meñ ma bêc wakuc meñ sa. ²⁰ Ma anjalé gêñ atu danj bocdec bu, yom hoñ nanj Anötô ndê propet sêto, nanj njadanj njahu yêc njac dau-nga dom. ²¹ Bu yom

nanj propet sêhoc asê, nanj njahu yêc njamalac dom, magoc sêhoc Anötô dau ndê gauc ti yom asê tòm Njalau Dabuñ kac njac.

2

Kêdôhônjwaga tasanj oc sêmeñ

¹ Magoc propet tasanj sêmbu lau Israel-nga njalôm, sêwhiñ Anötô ndê propet njandô, ma njalêñ tigenj kêdôhônjwaga tasanj oc sêtisa yêc mac lau akêñ whiñ-nga nem tonj njalôm bocdinañ. Njac oc sêñsau bu sêndôhônj yom njandô, magoc yom dau inj yom tasanj, ma gitôm bu tim lau e sêniñga gacgeñ. Yom njandô pi Pômdau nanj gêmlihi njac su, nanj njac oc sêsêc ahuc, ma bocdinañ dec têtj bêc njambu-nga, Anötô oc tiñ njac su sêniñga njagahô eñ. ² Njac oc sêtim lau daêsam nanj sêkêñ whiñ gwalec, e sêñkuc njac ma sêkôm mêtê mayañ-nga tidau-tidau tòm njac dau sêkôm. Ma tu njac si lêtj dinañ-nga, dec lau njatô oc sêpu yac lau dakêñ whiñ-nga neñ lêtj yom njandô-nga. ³ Njac lau atac whiñ mone-nga, dec njac oc gauc kê miñ tu sêndôhônj mac-nga, ma sêmbac-sêmbac yom mac bu anemlihi njac. Magoc yom matôc-nga nanj Anötô kêmatij tidônj muñ su tu sêniñga-nga, nanj hôñ njac gitôm njacyo nanj yêc bêc dom, magoc gêm neneñ njac mbo.

Lau sac oc sêwê Anötô ndê matôc sa dom

⁴ Akôc gauc pi yom dindéc. Anjela nanj sêkôm sac, nanj Anötô hu njac si yom siy dom, magoc kêtj njac sêndôc gapocwalô lambwam-nga, bu sêndôc njasec njalôm e tòm bêc matôc-nga hôc asê. ⁵ Ma lau nanj sêkôm sac têtj tèm njamata-nga, nanj Anötô hu njac si yom siy dom bocdinañ. Mba. Inj kêtj bu suñ atu ma señ lau sac hoñ su siñga, magoc Noa nanj tôc lêtj gitêtj ti ndê gôlôwac 7, nanj Anötô gêm njac sa. ⁶ Ma gauc nem malac atu Sodom ma Gomora ti lau hoñ nanj sêndôc dinañ, nanj

Anötö kêḡ ya gēḡ su e ḡadaê ḡambwa yêc. Gēḡ dau tōm dôhōḡ pi gēḡ naḡ lau naḡ sēsap mêtê sac dôḡ, naḡ oc sêtap sa tēḡ bêc ḡambu-ḡga. ⁷ Tēḡ ndoc dinaḡ Anötö kêgaho Lot su yêc malac Sodom, bu iḡ ḡgac gitēḡ naḡ ḡalôm ḡawapac ḡandô tu lau sac malac dinaḡ-ḡga si mêtê ḡadômbwi tidau-tidau-ḡga. ⁸ Yomandô. Lot iḡ ḡgac gitēḡ ma ndê ḡalôm ḡawasi. Ma mêtê sac naḡ iḡ ḡgô ti gêlic yêc malac dinaḡ tōm bêc hoḡ, naḡ kêḡ wapac iḡ ndê ḡalôm. ⁹ Yom hoḡ dinaḡ tōc asê bu lau naḡ sēsap Anötö ti ndê lêḡ dôḡ, naḡ Pômdau gitôm bu nem ḡac si yêc ḡawapac ti saê naḡ tap ḡac sa. Ma iḡ gitôm bu hê lau sac si yom dôḡ e iḡ kêḡ ḡagêyô tēḡ ḡac tēḡ bêc ḡambu-ḡga. ¹⁰ Ma iḡ oc kêḡ ḡagêyô sac sambuc tēḡ lau naḡ sēḡkuc mêtê ḡalôm akwa-ḡga naḡ kôm ḡac ḡadômbwi sa yêc iḡ aḡgô-ḡga, ma sêtec bu sêsôc Pômdau me lau daḡ ḡapu.

Kêdôhōḡwaga tasanḡ si lêḡ

Kêdôhōḡwaga tasanḡ naḡ sêmbô sêwhiḡ mac, naḡ sêtoc dau sa ma sêkôm gēḡ hoḡ yêc lau aḡgô-ḡga ti maya pac. ḡac sêtoc dau dom tu sêsôm yom sac-sac pi Anötö ndê lau ti ḡawasi.* ¹¹ Anötö dau ndê aḡela naḡ si ḡaclai ti ḡaḡga hōc gêlêc ḡac lau dau si su, naḡ sēḡgôliḡ yom me sêsôm yom sac daḡ pi lau ti ḡawasi yêc Pômdau aḡgô-ḡga dom. ¹² Magoc kêdôhōḡwaga tasanḡ dinaḡ sêsôm yom sac-sac daêsam pi Anötö ndê gēḡ naḡ sēḡyalê ḡahu dom. ḡac sêtôm bôclai naḡ sēḡyalê lêḡ malô ti gauc ḡayham daḡ dom, naḡ lau sêlô sip huc ma sic ndu. Ma tōm bôclai sic waê bu sēniḡga, dec kêdôhōḡwaga tasanḡ dinaḡ oc sēniḡga bocdinaḡ.

¹³ Anötö oc kêḡ ḡagêyô sac tēḡ ḡac ô sac naḡ sêkôm tēḡ lau. ḡac atac

whiḡ mêtê sênôm ti sēneḡ asam-ḡga, ma maya mbasi dec sêkôm tēḡ acsalô enḡ. Tēḡ ndoc sêndôc ti seḡ gēḡ sêwhiḡ mac, naḡ sêhu si mêtê sac siḡ daḡ dom, ma bocdinaḡ sêkôm mac nem waêm ḡayham tisac. ¹⁴ ḡac lau tagatu mockaiḡ-ḡga, naḡ si ḡalôm ti gauc sap mêtê sac dôḡ ḡapaḡ. ḡac sêtim lau naḡ si sêkêḡ whiḡ babalê, ma sêhê ḡac bu sêkôm sac sêwhiḡ ḡac. Ma ḡac lau gwalam akwa tu tagatu lau si gēḡ-ḡga. Bocdinaḡ dec sic waê bu sêtap Anötö ndê atac ḡandê sa. ¹⁵ ḡac sêhu lêḡ solop siḡ gacgeḡ, ma sēḡkuc Beo atunḡac Balam ndê lêḡ. ḡgac dau atac whiḡ mone hōc gêlêc, dec kôm sac tu tap awa sa-ḡga. ¹⁶ Ma tu iḡ ndê lêḡ dinaḡ-ḡga dec Anötö kêḡ donḡi daḡ sôm iḡ. Donḡi dau iḡ gēḡ sôm yom-ḡga dom, tigeḡ Anötö kôm iḡ sôm yom tōm ḡamalac, bu lhac propet dau ndê lêḡ gauc mbasi-ḡga ahuc.

¹⁷ Lau dinaḡ sêtôm bubata naḡ tibasô ma yawalec naḡ mbu oc soc su niḡga ḡagahô enḡ. Anötö kêmasaḡ gameḡ ḡasec atu daḡ tu ḡac sêndôc-ḡga. ¹⁸ ḡac sêsôm yom ḡambwa-ḡambwa tu sêtoc dau sa-ḡga. Ma sēḡsahê bu sêtim lau sêkêḡ whiḡ-ḡga wakuc bu sêmbu sêtêḡ lêḡ sac-ḡga naḡ ḡasawa apê enḡ sêhu siḡ su, naḡ sêndi. ḡac sēḡgilî lau kaiḡ dinaḡ bu sêsa lêḡ ḡalôm ḡagalac-ḡga, naḡ meḡ akêḡ ḡalôm akwa. ¹⁹ ḡac sêndôhōḡ lau dau bu yao daḡ yêc dom, dec sêtôm bu sêkôm gēḡ tōm si atac whiḡ. Magoc ḡac dau ḡac lau akiḡ ḡambwa ma mêtê sac ti ḡac si ḡadau. Tōm mac anyalê su, gēḡ sake naḡ ndê ḡaclai gêm gôliḡ yac, naḡ ti yac neḡ ḡadau ma tam akiḡ iḡ. Tu mêtê sac dinaḡ-ḡga, dec sic waê bu sēniḡga.

²⁰ Bu lau naḡ sēḡyalê yac neḡ Pômdau ma ḡgac Gêm Yac Si-ḡga

* **2:10:** Lau ti ḡawasi - yêc ndê bapia, Pita to yom tigeḡ naḡ 'ḡawasi.' Lau ḡatô gauc gêm bu yom dau hêganôḡ aḡela, magoc lau ḡatô gauc gêm bu yom dau hêganôḡ lau sêkêḡ whiḡ-ḡga, me lau sêkêḡ whiḡ-ḡga si lau bata.

Yisu Kilisi, nan sêhu lêh sêninga-nga sinj su. Magoc nac bu sêmbu sêtêh lêh sac-nga dau tiyham, goc mêtê sac ku nac dulu. Nac sêkôm dandi sêtisac sambuc, hôc gêlêc namata-nga su. ²¹ Nac bu sênyalê lêh gitêh danj su dom, nanj oc najham hôc gêlêc sênyalê su ma sêhu sinj, ma sêpuc dômbwê Pômdau ndê yomsu dabuj nanj aposel sic dulu têtj nac. ²² Gauc nem yom gôlij lu nanj lau sêsôm bocdec bu, “Giam danj guluc ma kac dau kwi gi gêtj tiyham,” ma “Bôc nanj sêngwasinj najwasi sa, nanj mbu gi gic matob tiyham.” Yom gôlij lu dinanj hêganônj lau tasanj dinanj solop. Najhu bu sênyalê Pômdau su, magoc sêmbu sêtêh lêh sac-nga tiyham.

3

Pômdau ndê bêc mbu menj-nga

¹ O anej lau atac whinj-nga, kwahic dec aô gato bapia tilu-nga têtj mac. Bapia lu-lu bu sêpuc yom njandô nanj akôc sa su, nanj dôh yêc nem gauc najpanj, ma bu êngilî mac bu akôc gauc najham enj. ² Aô tac whinj bu mac akôc gauc tiyham pi yom nanj propet dabuj sêhoc asê muj su, ma pi yom nanj yac nej Pômdau ma Ngac Gêm Yac Si-nga gic atu ma kêtj têtj lau aposel bu sêndic dulu têtj lau.

³ Gêh atu nanj aô bu wakêtj puc mac pi, nanj bocdec bu. Gauc nem bu têtj têtj nambu-nga lau oc sêmenj nanj sêkôm gêtj honj tôm nac dau si atac whinj, ma sêsu mac susu ma sêpu Anôtô ndê lêh. ⁴ Nac oc sêsôm, “Yisu sôm bu oc mbu menj ma kôm gêtj honj tiwakuc, a? Inj mbo nde? Têtj ndoc damanj sêmbac ndu ma menj têtj kwahic dec, nanj dalic bu gêtj danj tiwakuc dom, ma gêtj honj

yêc tôm têtj namata-nga andô, têtj ndoc nom ti gêtj honj sêhóc asê ma kêsêlêh menj.” ⁵ Lau nanj sêsôm yom kainj dinanj, sêsêc Anôtô ndê najclai, nanj sênyalê su, nanj ahuc. Bu nac sênyalê su bu wandêc danj su Anôtô sôm yom naj whanj su najmbwa ma undambê hôc asê, ma inj sôm bu bu lêc dau sa ndi poc dau-nga, e gamej tibasô yêc bu najwasa. ⁶ Ma tinjambu inj kêtj bu dau dinanj suj e sej nom ti gêtj honj su sinja. ⁷ Ma Anôtô kêmatinj yom tidônj whinj, bu ya oc nej undambê ti nom kwahic dec-nga su, têtj bêc nanj inj oc êmatôc lau honj, ma sej lau sac su sêninga.

⁸ O anej lau atac whinj-nga. Anljinj sinj dom bu Pômdau gêlic bêc tigenj gitôm yala 1,000, ma yala 1,000 gitôm bêc tigenj. ⁹ Lau najtô sêlic bu Pômdau mbu menj najgahô dom, dec sêkôc gauc so ma sêsôm bu yom najtô nanj inj gic bata su, nanj inj oc kôm najndô sa najgahô dom. Magoc mba. Inj kôc ndê najlôm dôh tu mac-nga, najhu bu inj tec bu lau danj sêninga, magoc tac whinj bu lau honj sênem si najlôm kwi ma sêhu sac sinj. Tu dinanj-nga dec inj mbu menj najgahô dom.

¹⁰ Magoc Pômdau ndê bêc mbu menj-nga oc hôc asê najpuc mbasi tôm lau kanj si ndoc sêmenj-nga. Undambê oc hê su ti najkêcsia atu, ma ya oc nej nom ti gêtj honj nanj yêc nom ti umbonj najpu, nanj su sêninga. ¹¹ Akôc gauc najpêp. Gêtj honj oc sêninga najlêh dinanj, ma boc-dinanj dec mac gauc gêm bu lêh bocke solop gic waê yac lau dakêtj whinj-nga bu tanjkuc? Solop bu mac asa lêh dabuj, ma akôm mêtê nanj Anôtô tac whinj enj. ¹² Ahônj Anôtô ndê bêc nambu-nga ti anjkuc lêh boc-dinanj, ma akôm gêtj honj tu bu bêc

* **3:12:** Yêc najbatinj 9 Pita sôm bu Pômdau gic têtj inj ndê têtj tu mbu menj-nga bu kêtj najwasa têtj lau bu sêkac si najlôm kwi. Ma yêc Mat 24:14 Yisu sôm bu bêc nambu-nga oc hôc asê dom e najwae najham nem nom najgamej honj ahuc. Pita gêm la lau dau bu sêsa lêh gitêh enj, tu bu lau sêlic ma sêkêh whinj Yisu-nga. Yac dakôm bocdinanj, ma datej mbec ti dapuc gwelenj najwae najham-nga dôh, dec bêc nambu-nga dau oc hôc asê najgahô.

dau hôc asê ñagahô-nga.* Têñ bêc dinañ ya oc neñ gêñ undambê-nga ti gêñ nom-nga hon su. ¹³ M agoc Pômdau gic bata nom ti undambê wakuc têñ yac, nañ oc ti lau gitêñ si gameñ sêmbo-nga. Kwahic dec yac tañkwê bu dambo dinañ, ma dahôñ bu gêñ dau hôc asê.

¹⁴ Aneñ lau atac whiñ-nga, mac akêñ batam gêñ dau ambo, ma tu dinañ-nga dec akêñ nem ñalôm sambuc bu asa nem lêñ hon gitêñ eñ, e bêc ñambu-nga hôc asê. Ma bocdinañ dec Pômdau oc tap giso dañ sa yêc mac-nga dom. In oc lic bu mac nem lêñ hon ñawasi, ma mac oc atôm bu ambo in anğô-nga ti yom malô. ¹⁵ Anyalê bu Pômdau gic têku in ndê têm mbu meñ-nga ma kôc ndê ñalôm dôñ, tu bu kêñ ñasawa têñ lau daêsam bu sênem dau kwi ma sêtap in ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. Anötô kêñ gauc ñayham têñ yac neñ asidôwa atac whiñ-nga Pol, dec in to yom kain tigen têñ mac. ¹⁶ Yêc in ndê bapia hon in to yom pi gêñ hon dindéc. Yom ñatô nañ in to sip ndê bapia, nañ ñahu sip ñalôm gi, ma lau gauc babalê nañ sêkêñ whiñ gwalec, nañ sêñsôñ Pol ndê yom ñatô ma sêñsôñ Anötô ndê yom nañ sêto yêc, nañ ñatô bocdinañ. Tu ñac si lêñ dinañ-nga dec ñac oc sêniñga.

¹⁷ O aneñ lau atac whiñ-nga nañ asap Kilisi dôñ ambo. Aô gakêñ puc mac gwanaj su, ma bocdinañ dec ayob daôm ñapep bu lau nañ sêsôc Anötô ndê yom ñapu dom, nañ sêñsôñ mac, me sêkac mac su yêc Kilisi dom. ¹⁸ Asap yac neñ Pômdau ma Ngac Gêm Yac Si-nga Yisu Kilisi ndê mwasiñ dôñ, bu nem ñandô daêsam yêc mac nem ñalôm, ma mac nem gauc anyalê in-nga êñsôwec tiatu-tiatu ndi e ati gwalam akwa akêñ whiñ-nga. Datoç in ndê waê sa kwahic dec ma tôm bêc sambob. Yomandô.

Jon ndê bapia ñamata-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Ngac nan to bapia dindec, nan whê dau sa yêc bapia dau ñalôm dom, magoc lau tiguaç daêsam sêsôm bu Jon, Yisu ndê aposel nan to Jon ndê ñawaê ñayham, nan to bapia dindec whiñ. In to bapia dindec gic lau sêkêñ whiñ-nga hon ñawaê. Lau ñatô gauc gêm bu Jon to bapia dindec têtñ ndoc in ti ñamalac andô ma ndöc malac Epesas, ma bocdinañ in to bu lau gameñ Esia-nga sêsam muñ.

Jon kêñ puc lau sêkêñ whiñ-nga pi kêdôhônwaga tasan nan sêsôm bu ñamalac si ñamlic ma gêñ nom-nga hon tisac su. Bocdinañ sêsôm yom pi Anötö ndê Atu (Mesaya) bocdec bu, oc tôm dom bu in sip nom ma mbo tôm ñamalac. Ma sêsôm bu Yisu in ñamalac ñambwa, ma sêkêñ whiñ dom bu in Anötö ndê Atu me Anötö ñandô. Ñac sêtoc lau si gauc sa kêlêc ma sêsôm bu datap gauc sa, dec tôm bu dambo dawhiñ Anötö. Ma sêlic ñamalac si lêtñ gitôm gêñ ñambwa, dec sêhêgo dau pi mêtê atac whiñ-nga dom, ma gauc gêm bu oc tôm bu lau sêkêñ whiñ-nga sêkôm mêtê sac ñapañ.

Jon kêñ puc in ndê lau bu sêsôc yom tasan kaiñ dinañ ñapu dom, ma sêsap yom ñandô pi Yisu Kilisi ma mêtê atac whiñ-nga dôn ñanga.

Anötö ndê Atu meñ mbo nom ti ñamalac ñandô

¹⁻²Yac bu ahoc yom ñandô asê têtñ mac, pi Yisu nan dasam bu ‘Yom Tanli-nga.’ In yac neñ dambo tanli ñapañ-nga ñahu, nan mbo whiñ Damañ Anötö têtñ têm ñamata-nga andô, ma tiñambu hoc dau asê têtñ yac. In meñ mbo nom whiñ yac,

dec yac alic in pi tanôñ, amasec in ña aman, ma anğô in dau ndê yom. Ma bocdinañ dec yac bu apuc yom pi tanli ñahu dau dôn bu yom ñandô. ³Aêc! Yac ahoc yom asê têtñ mac, pi in nan yac alic ti anğô su. Yac atac whiñ bu mac akôc yom dau sa, dec yac hon oc dapin dauñ dôn ti dasap yom ñandô pi Yisu dôn. Ma yom ñandô dau oc pin yac hon dôn danem damiñ Damañ Anötö lu in ndê Atu, Yisu Kilisi. ⁴Yac ato yom dindec têtñ mac, ma akêñ batan bu mac oc akôc sa, dec oc kôm yac hon datisambuc.

Tañsêlêñ dambo Anötö ndê ñawê ñalôm

⁵Ñawaê nan Yisu dau gic dulu têtñ yac, nan yac ahoc asê têtñ mac bocdec bu, Anötö in Ñawê Ñadau, ma mêtê ñasec-nga dan yêc in-nga dom. ⁶Bocdinañ yac bu dasôm bu dati Anötö ndê lau, tigeñ dasa lêtñ ñasec-nga, goc yac lau tasan, ma tançuc yom ñandô dom. ⁷Magoc yac bu dasa neñ lêtñ dambo ñawê ñalôm gitôm Anötö dau mbo ñawê ñalôm, dec ñawê dau pin yac dôn dawhiñ dauñ, ma in ndê Atungac Yisu ndê dac oc êñgwasin yac neñ sac hon su. ⁸Yac bu dasôm bu yac neñ sac mbasi, dec oc tañsau dauñ, ma yom ñandô yêc yac neñ ñalôm dom. ⁹Magoc yac bu dapu dauñ ma dahoc neñ sac asê têtñ Anötö, dec dakêñ whiñ bu in oc suc yac neñ sac kwi, ma êñgwasin yac neñ ñalôm ñawasi sa tiyham. Bu Anötö kôm gêñ gitêñ eñ, ma dakêñ whiñ bu gêñ bocke nan in kêmatiñ tidôn bu kôm, nan in oc kôm. ¹⁰Yac bu dasôm bu yac neñ sac mbasi, nan tôc asê bu dalic Anötö ndê yom gitôm yom tasan, ma in ndê yom ñandô dan yêc yac neñ ñalôm dom.

2

Yisu gêm yac awhan têtñ Damañ

¹O aneñ balêkoc, aö atac whiñ bu mac ahu mêtê sac sin gacgen,

ma tu dinan-nga dec aö gato yom dindec têt mac. Tigen yac neŋ daŋ bu kôm sac ma pu dau, goc yac neŋ ngac nem yac awhaŋ-nga mbo bu nem yac sa. In ngac gitêt Yisu Kilisi, ma in oc lhac ŋalhu ma nem yac awhaŋ têt Damaŋ. ² In kêt dau ti da ma mbac ndu ô yac, ma gêmlihi yac neŋ sac ŋatôp su. Magoc in kôm gêt dau tu yac taŋwasêt-nga dom, in gêmlihi lau nom-nga hoŋ si sac ŋatôp bocdinaŋ.

³ Yac bu daŋaŋ wambu in ndê yomsu, dec oc tôc asê bu taŋyalê in tidôt. ⁴ Asa naŋ sôm bu, “Aö kayalê in tidôt,” tigen daŋga wambu in ndê yomsu dom, naŋ kôm tasaŋ, ma yom ŋandô yêc in ndê ŋalôm daŋ dom. ⁵ Magoc asa naŋ kôc Anötô ndê yom sa ma daŋga wambu, naŋ Anötô ndê mêtê atac whiŋ-nga gêm ŋandô su yêc in ndê ŋalôm. Ma yac taŋyalê bu dati Anötô ndê lau ŋalêt bocdec. ⁶ Yac bu dasôm bu dati in ndê lau, naŋ goc dasa lêt gitêt tôm Kilisi dau maŋ.

Yisu ndê yomsu pi mêtê atac whiŋ-nga

⁷ Aneŋ lau atac whiŋ-nga. Aö bu wapuc yomsu naŋ mac akôc su têt ndoc mac akêt whiŋ tiwakuc, naŋ dôŋ, magoc aö bu wato tôm yomsu wakuc dom. In yomsu akwa naŋ mac aŋgô têt ndoc lau sêhoc yom pi Yisu asê têt mac. ⁸ Magoc kwahic dec aö bu wato yomsu dau tiwakuc tiyham têt mac. Yisu ndê lêt hoŋ tôc yomsu ŋa-ŋandô asê, ma mac nem lêt wakuc kôm yomsu dau ŋandô sa bocdinaŋ. Bu têt ŋasec-nga kêpiŋ bu pacndê, ma ŋawê ŋandô dau po asê su.

⁹ Asa naŋ sôm bu in mbo ŋawê ŋalôm, tigen atac whiŋ in ndê asidôwai dom, naŋ gacgeŋ mbo ŋasec ŋalôm. ¹⁰ Magoc asa naŋ tac

whiŋ in ndê asidôwai, naŋ mbo ŋawê ŋalôm, ma tu dinan-nga gêt daŋ oc kôm in peŋ dom. ¹¹ Aö wasôm tiyham, bu asa naŋ gêlic in ndê asidôwai sac, naŋ mbo ŋasec ŋalôm. In kêsêlêt mbo ŋasec, ma ŋasec dau kôm in tandô tipec e in kêtalê gameŋ naŋ in kêsêlêt mbo, naŋ dom.

¹² O aneŋ balêkoc, aö gato yom dindec têt mac, ŋahu bu Anötô suc mac nem sac kwi su tu Yisu ndê ŋaê-nga. ¹³ Ma aö gato yom têt mac lau andô, bu mac aŋyalê in naŋ mbo têt têt ŋamata-nga ma mbo ŋapaŋ. Ma aö gato yom têt mac lau batac, bu mac aku Sadaŋ dula su. O aneŋ balêkoc, mac aŋyalê Damaŋ tidôt su, dec aö gato yom têt mac. ¹⁴ Mac lau andô, mac aŋyalê in naŋ mbo têt têt ŋamata-nga, ma mbo ŋapaŋ, ma bocdinaŋ dec aö gato yom têt mac. Ma mac lau batac, mac alhac ŋaŋga ma daŋam wambu Anötô ndê yom naŋ tidôt yêc nem ŋalôm, ma mac aku Sadaŋ dula su. Tu dinan-nga dec aö gato yom dindec têt mac.

Dasap gêt nom-nga dôŋ dom

¹⁵ Asa naŋ tac whiŋ gêt nom-nga, naŋ Damaŋ Anötô ndê atac whiŋ yêc in ndê ŋalôm dom. Bocdinaŋ atac whiŋ nom ti gêt nom-nga dom. ¹⁶ ŋahu bu lau naŋ atac whiŋ gêt nom-nga kêtêc, naŋ sêsa lêt ŋalôm ŋagalac-nga, ŋac tagatu gêt, ma sêtoc dau sa tu ŋac si gêt nom-nga-nga. Mêtê kaiŋ dinan in mêtê nom dindec-nga ŋambwa, naŋ ŋadaŋ meŋ akêt Damaŋ Anötô dom. Mba! ¹⁷ Ma nom dindec ti mêtê nom dindec-nga gic waê bu niŋga, tigen asa naŋ sap Anötô ti in ndê lêt gitêt dôŋ, naŋ oc niŋga dom, in oc mbo tali ŋapaŋ.

Kilisi ndê Nacyo*

* 2:17: Kilisi ndê nacyo - yêc Yom Grik sêto ‘anti-kristos.’ Yom dau danem kwi bu ‘In naŋ bu kôc †Mesaya (Kilisi) ndê mala,’ ma yom dau hêganôt lau tasaŋ naŋ sêŋsau lau bu ŋac Mesaya dau, ma sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc. Jon to yom ŋatô pi ŋac yêc 1 Jon 4:1-6.

¹⁸ O aneñ balêkoc atac whin-nga, tèm kwahic dec-nga ti tèm nambu-nga. Mac anğô su bu Kilisi ndê nacyo oc meñ, ma kwahic dec Kilisi ndê nacyo daêsam sêhóc asê yac su. Ma bocdinañ dec tanjalê bu tèm nambu-nga dau dindéc. ¹⁹ Lau dinañ mun-nga sêmbo sêwhin yac lau dakêñ whin-nga, magoc sêhu yac sin, dec tanjalê bu nac yac neñ lau solop dom. Nac bu yac neñ lau solop, oc sêhu yac sin dom.

²⁰ Tigen Yisu kên Nalau Dabuñ sip mac nem nalom su, ma mac hon anyalê su bu yom bocke in yom nandô. ²¹ Aô gato bapia dindéc têt mac tu wawhê yom nandô sa têt mac-nga dom. Mba! Mac anyalê yom nandô su, ma yom tasan dan meñ akêñ Yom Nandô Nalau Anötô dom. ²² Aô bu watôc ngac tasan-nda asê têt mac. Asa nañ sôm bu Yisu in †Mesaya dom, nañ Kilisi ndê nacyo, ma sêc yom nandô pi Damañ Anötô lu Atu ahuc. ²³ Bu asa nañ sôm bu Yisu in Anötô ndê Atu dom, nañ ti Damba ndê gêt dom. Magoc asa nañ kên whin bu Yisu in Anötô Atu, nañ ti Damba ndê gêt. ²⁴ Ayob daôm napep bu yom nandô nañ mac anğô têt ndoc mac akêñ whin tiwakuc, nañ tidôn yêc nem nalom napan. Yom dau bu yêc nem nalom napan, dec yom dau piñ mac dôñ am damin Atungac ma piñ mac dôñ am damin Damba whin. ²⁵ Ma bocdinañ mac oc atap mwasin dandôc tanli napan-nga sa, tôm in gic bata têt yac su.

²⁶ Aô gato yom dindéc bu wakên puc mac pi lau nañ bu sênsau mac. ²⁷ Anğô su nañ! Nalau nañ gêm gôlin lau tasan dinañ, in Nalau Dabuñ dom. Magoc Yisu kên Nalau Dabuñ têt mac su, ma in Nalau Yom Nandô-nga. Ma in mbo nem nalom napan bu êndôhôn mac pi gêt hon. Tu dinañ-nga mac apônda lau tu sêndôhôn mac-nga dom. Bocdinañ ankcuc yom nañ Nalau Dabuñ kên têt

mac, ma asap Yisu dôñ napan.

Anötô ndê Balêkoc

²⁸ Aneñ balêkoc, aô wasôm têt mac bu asap Kilisi dôñ. Ma bocdinañ têt ndoc in mbu meñ ma hoc dau asê, nañ yac oc dalhac in anğô-nga ti atac pa su ma mayañ dauñ dom. ²⁹ Mac anyalê su bu in ndê lêt hon in lêt gitêt en, ma bocdinañ anyalê bu lau hon nañ sêsa lêt gitêt, nañ Anötô kôm nac sêtiwakuc sêti in ndê balêkoc su.

3

¹ Alic su nañ. Damañ Anötô tac whin yac ndu andô, dec sam yac bu in ndê balêkoc. Ma yac dati in ndê balêkoc su yomandô. Magoc lau nom dindéc-nga sênjalê yac bu Anötô ndê balêkoc dom, nahu bu nac sênjalê in dom bocdinañ. ² O aneñ lau atac whin-nga, kwahic dec yac tanjalê su bu dati Anötô ndê balêkoc, magoc nalen bocke nañ yac oc dambo têt tèm nambu-nga, nañ Anötô tôc asê têt yac su dom. Tigen têt ndoc Yisu mbu meñ, nañ yac oc dalic in ndê nawasi ti lêt nañ in dau mbo, ma tanjalê bu yac oc dambo nalen kain tigen. ³ Ma lau hon nañ sêkên bata gêt dinañ, nañ sêmasañ dau si nalom nawasi sa, ma sêsa lêt nawasi tôm in dau.

⁴ Asa nañ kôm sac, nañ kégili Anötô ndê yomsu. Bu sac nahu sip yac dakôm gêt nañ so Anötô ndê yomsu. ⁵ Magoc mac anyalê bu Yisu sip meñ bu kôc yac neñ sac su. Ma in dau ndê sac mbasi. ⁶ Bocdinañ asa nañ sap Yisu dôñ, nañ hu mêtê sac sin ndic nawaê. Magoc asa nañ kôm sac napan, nañ ndê gauc sa pi Yisu dom, ma kêyalê in dom.

⁷ Aneñ balêkoc, ayob daôm bu nalamac dan ênsau mac pi mêtê sac dom. Asa nañ kôm mêtê nayham, nañ ti nalamac gitêt kêtuc Yisu dau ndê lêt gitêt. ⁸ Magoc asa nañ kôm sac, nañ ti Sadañ ndê. Bu

Sadañ dau kôm sac têt têt ñamata-nga andô ma kôm ñapañ e meñ. Anötô ndê Atu sip nom meñ nañ ñahu bocdec bu, tu bu señ Sadañ ndê gwelêñ su. ⁹ Ñamalac bocke nañ Anötô kôm inñ tiwakuc, nañ puc dômbwê mêtê sac. Ñahu bu Anötô ndê yom yêc inñ ndê ñalôm gitôm gêt ñawhê ñayham. Yomandô! Gitôm dom bu inñ sap mêtê sac dôñ, ñahu bu Anötô kôm inñ tiwakuc su. ¹⁰ Tu dinañ-nga dec tañyalê yêc awê lau bocke nañ sêti Anötô ndê balêkoc, ma ñac nañ sêti Sadañ ndê. Lau nañ sêsap lêt gitêt dôñ dom, ma ñac nañ sêtec si asidôwai, nañ sêti Anötô ndê balêkoc dom.

Mêtê atac whiñ asidôwai-nga

¹¹ Yom atu nañ sêhoc asê têt mac têt ndoc mac akêt whiñ tiwakuc, nañ bocdec bu, yac atac whiñ neñ asidôwai sêkêt whiñ-nga dandic ñawaê. ¹² Anñkuc Kein dom, bu inñ kêtuc lêt atac whiñ-nga dom. Inñ Sadañ ndê atu, ma gic asi Abel ndu. Ñahu bu inñ dau ndê lêt sac, ma inñ gêm lêt muñ Abel ndê lêt solop.

¹³ O asidôwai. Lau nom-nga bu sêtec mac, nañ ahêgo daôm dom. ¹⁴ Yac tañyalê bu dahu señ dambac ndu-nga siñ, ma dambo señ dandôc tañli-nga. Ñahu bu yac atac whiñ asidôwai. Lau nañ atac whiñ asidôwai dom, nañ gacgeñ sêmbo señ sêmbo ndu-nga. ¹⁵ Asa nañ atac tec inñ ndê asidôwa, nañ Anötô gêtic inñ gitôm ñac ndic ñamalac ndu-nga. Ma mac añyalê su bu asa nañ gic ñamalac ndu, nañ wêkain gamen dandôc tañli ñapañ-nga dom.

¹⁶ Yac tañyalê mêtê atac whiñ-nga ñahu bocdec bu. Yisu Kilisi dau mbac ndu tu yac-nga. Bocdinañ dakêt dauñ sambuc tu danem asidôwai sa-nga e tôm dambac ndu tu ñac-nga. ¹⁷ Asa nañ gêtic asidôwa dañ pônnda dau, ma ndê gêt yêc tu nem inñ sa-nga, magoc tawalô inñ ma gêm inñ sa dom, nañ têt asê bu Anötô ndê mêtê atac whiñ-nga

yêc inñ ndê ñalôm dom. ¹⁸ O aneñ balêkoc, yham dom bu dasôm bu yac atac whiñ asidôwai ña yom ti whañsun ñambwa. Danem ñac sa, goc têt asê bu yac atac whiñ ñac yomandô.

Dalhac ti atac pa su yêc Anötô añgô-nga

¹⁹⁻²⁰ Bocdinañ, yac bu atac whiñ neñ asidôwai, goc tañyalê tidôñ bu tañkuc lêt yom ñandô-nga. Magoc yac bu ñalôm ñawapac yêc Anötô añgô-nga tu mêtê ñatô nañ dakôm-nga, nañ goc gauc nem yom bocdec bu. Anötô kêtalê yac neñ ñalôm ti gêt hoñ, ma inñ ndê tawalô inñ gêt atu. Ma yom dau gitôm bu kôm yac ñalôm pêt dôñ. ²¹ O aneñ lau atac whiñ-nga, yac bu ñalôm lu-lu tu neñ lêt-nga dom, dec oc tôm bu datigasuc Anötô ti atac pa su. ²² Ma tañyalê bu gêt nañ daten, nañ inñ oc kêt têt yac. Ñahu bu yac dasôc inñ ndê yomso ñapu, ma dakôm mêtê nañ inñ gêtic ñayham. ²³ Ma inñ ndê yomso dau bocdec bu. Dakêt whiñ inñ ndê Atu Yisu Kilisi, ma atac whiñ neñ asidôwai tôm inñ gic atu yac. ²⁴ Lau hoñ nañ dañga wambu Anötô ndê yomso, nañ sêmbo inñ ñalôm, ma inñ mbo ñac ñalôm. Ma tañyalê bu inñ mbo yac ñalôm, tu Ñalau Dabuñ nañ inñ kêt têt yac-nga.

4

Tañsahê ñalau hoñ

¹ O aneñ lau atac whiñ-nga, akêt whiñ lau hoñ nañ sêsam dau bu Anötô ndê propet, nañ dom. Mba! Ayob daôm ñapep, bu propet tasan daêsam sêhoc asê su. Bocdinañ añsahê ñac si yom, tu bu alic bu Anötô ndê Ñalau gêm gôlinñ ñac, me mba. ² Ma mac oc añyalê Anötô ndê Ñalau ñalêt bocdec. Asa nañ sôm bu Yisu Kilisi meñ ti ñamalac ñandô ma mbo nom, nañ Anötô ndê Ñalau gêm gôlinñ inñ. ³ Tigeñ lau hoñ nañ

sêsêc yom n̄andô pi Yisu ahuc, nañ sêkôc Anötö ndê N̄alau dom. N̄alau nañ gêm gôlin̄ n̄ac, nañ Kilisi ndê n̄acyo ndê. Mac angô su bu Kilisi ndê n̄acyo oc meñ, ma in̄ meñ h̄oc asê nom su.

⁴ Aneñ balêkoc, mac ati Anötö ndê, ma mac aku n̄ac lau tasan̄ dinan̄ dulu su. N̄ahu bu Anötö ndê N̄alau nañ mbo mac nem n̄alôm, nañ h̄oc gêlêc Sadan̄, nañ mbo lau nom-n̄ga si n̄alôm, nañ su. ⁵ Lau tasan̄ dinan̄ si n̄ahu yêc nom, ma sêsôm yom nom-n̄ga n̄ambwa. Ma lau nom-n̄ga sêkôc n̄ac si yom sa. ⁶ Magoc n̄ac sêkôc yac mba yom sa dom, n̄ahu bu n̄ac sêti Anötö ndê lau dom. Yac ati Anötö ndê, ma lau hon̄ nañ sênyalê Anötö, nañ sêkôc yac mba yom sa. N̄alêñ dinan̄ dec yac tan̄yalê lau asa nañ Anötö ndê N̄alau Yom N̄andô-n̄ga gêm gôlin̄ n̄ac, ma lau asa nañ Sadan̄ ndê n̄alau yom tasan̄-n̄ga gêm gôlin̄ n̄ac.

Mêtê atac whin̄-n̄ga n̄ahu Anötö dau

⁷ O aneñ lau atac whin̄-n̄ga, yac atac whin̄ neñ asidôwai dandic n̄awaê, bu mêtê atac whin̄-n̄ga meñ akêñ Anötö dau. Lau hon̄ nañ atac whin̄ asidôwai, nañ Anötö kôm n̄ac sêtiwakuc, ma n̄ac sênyalê in̄ tidôñ. ⁸ Asa nañ tac whin̄ ndê asidôwai dom, nañ kêyalê Anötö dom, bu Anötö in̄ mêtê atac whin̄-n̄ga n̄ahu. ⁹ Ma in̄ tôc in̄ ndê mêtê atac whin̄ yac-n̄ga yêc awê bocdec bu. In̄ kêñ in̄ ndê Atu tigen̄ sip nom meñ, bu yac datap señ dandöc tan̄li-n̄ga sa yêc in̄. ¹⁰ Yac neñ mêtê atac whin̄ Anötö-n̄ga nañ ti mêtê atac whin̄-n̄ga n̄a-n̄ahu andô dom. Tigen̄ Anötö ndê mêtê atac whin̄ yac-n̄ga, nañ mêtê atac whin̄-n̄ga n̄a-n̄ahu andô. Bu in̄ kêñ ndê Atu sip nom meñ, ma kêñ dau ti da bu nemlhi yac neñ sac n̄atôp.

¹¹ O aneñ lau atac whin̄-n̄ga, Anötö tac whin̄ yac ndu andô, ma bocdinan̄ yac atac whin̄ neñ

asidôwai dandic n̄awaê. ¹² N̄amalac dan̄ gêlic Anötö su dom, tigen̄ yac bu atac whin̄ neñ asidôwai n̄andô, dec Anötö mbo yac neñ n̄alôm, ma in̄ ndê mêtê atac whin̄-n̄ga gêm n̄andô su yêc yac neñ n̄alôm.

¹³ Yac tan̄yalê bu dambo in̄ n̄alôm ma in̄ mbo yac n̄alôm, tu N̄alau Dabuñ nañ in̄ kêñ têñ yac-n̄ga. ¹⁴ Daman̄ Anötö kêkin̄ ndê Atu sip nom meñ bu nem lau nom-n̄ga si. Yac alic su, dec ahoc asê têñ lau bu yomandô. ¹⁵ Ma asa nañ kêñ whin̄ ma sôm asê bu Yisu in̄ Anötö ndê Atu, nañ mbo Anötö n̄alôm ma Anötö mbo in̄ n̄alôm. ¹⁶ Yac tan̄yalê ti dakêñ whin̄ su, bu Anötö atac whin̄ yac ndu andô. Bu Anötö in̄ mêtê atac whin̄-n̄ga n̄ahu, ma asa nañ sap mêtê atac whin̄-n̄ga dôñ, nañ mbo Anötö n̄alôm, ma Anötö mbo in̄ n̄alôm. ¹⁷ Ma n̄alêñ dau dinan̄ in̄ ndê mêtê atac whin̄-n̄ga gic dabin̄ dau yêc yac neñ n̄alôm, ma yac dasa neñ lêñ gitôm in̄ ndê, tôm yac neñ têm dambo nom-n̄ga hon̄. Tu dinan̄-n̄ga dec yac oc dalhac ti atac pa su têñ bêc Anötö êmatôc yac-n̄ga. ¹⁸ Têñ ndoc Anötö ndê mêtê atac whin̄-n̄ga gic dabin̄ dau su yêc yac neñ n̄alôm, nañ yac datôc dauñ tiyham dom. Magoc asa nañ tôc dau tu Anötö ndê bêc matôc-n̄ga, nañ tôc asê bu Anötö ndê mêtê atac whin̄-n̄ga gic dabin̄ dau yêc in̄ ndê n̄alôm su dom.

¹⁹ Yac tan̄kuc mêtê atac whin̄-n̄ga, n̄ahu bu Anötö atac whin̄ yac muñ su. ²⁰ Asa nañ sôm bu, “Aô atac whin̄ Anötö,” tigen̄ tec in̄ ndê asidôwa, nañ kôm tasan̄. N̄ahu bu asa nañ tec asidôwa nañ in̄ gêlic su, nañ gitôm dom bu tac whin̄ Anötö nañ in̄ gêlic su dom. ²¹ Ma Anötö gic yomsu yac bocdec bu, “Asa nañ atac whin̄ aô, nañ atac whin̄ in̄ ndê asidôwai mañ.”

5

Dakêñ whin̄ Yisu Kilisi, Anötö

Atu

¹ Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya dau, naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc sêti iŋ ndê balêkoc. Ma asa naŋ tac whiŋ Damba, naŋ tac whiŋ lau naŋ sêti iŋ ndê balêkoc, naŋ sêwhiŋ. ² Ma yac datôc asê bu yac atac whiŋ Anötö ndê balêkoc ŋalêŋ bocdec bu, yac atac whiŋ Anötö dau, ma dasôc iŋ ndê yomsu ŋapu. ³ Yomandô! Yac atac whiŋ Anötö ŋalêŋ bocdec bu, daŋaŋ wambu iŋ ndê yomsu. Ma iŋ ndê yomsu kêŋ wapac yac dom. ⁴ Lau hoŋ naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc, naŋ sêku ŋaclai sac nom-ŋga dulu. Ma gêŋ naŋ ku ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ yac neŋ dakêŋ whiŋ. ⁵ Seŋ tigeŋ yêc bu daku ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ dakêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu.

Gêŋ naŋ sêpuc yom ŋandô pi Yisu dôŋ

⁶ Yisu Kilisi sip nom meŋ, ma bu ti dac whê iŋ sa bu Anötö Atu. Bu ŋambwa dom, magoc bu ma dac whiŋ. Ma Ŋalau Dabuŋ, naŋ Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga, naŋ puŋ yom ŋandô pi iŋ dôŋ bocdinaŋ. ⁷ Bocdinaŋ, gêŋ tō sêwhê iŋ sa, ⁸ naŋ Ŋalau, bu, ma dac. Ma gêŋ tō dinaŋ sêpuc dau dôŋ. ⁹ Yac dakôc yom naŋ lau sêhoc asê pi Yisu, naŋ sa, ma bocdinaŋ yom bocke naŋ meŋ akêŋ Anötö, naŋ dakôc sa eŋ, bu Anötö ndê yom hôc gêlêc ŋamalac si yom. Ma Anötö kêŋ gêŋ tō dinaŋ tu bu whê iŋ ndê Atu sa têŋ yac. ¹⁰ Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ kôc Anötö ndê yom pi iŋ ndê Atu sa sip iŋ ndê ŋalôm. Magoc asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö dom, naŋ tôc asê bu iŋ gêlic Anötö ndê yom gitôm yom tasan. Ŋahu bu iŋ kêŋ whiŋ

gêŋ naŋ Anötö kêŋ bu whê iŋ ndê Atu sa, naŋ dom.

Mwasin dandôc taŋli ŋapaŋ-ŋga

¹¹ Ma yom naŋ Anötö hoc asê têŋ yac naŋ bocdec bu. Iŋ kêmwasin yac ŋa mwasin dandôc taŋli ŋapaŋ-ŋga, ma datap mwasin dau sa yêc iŋ ndê Atu. ¹² Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ tap seŋ ndôc tali-ŋga sa. Tigeŋ asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ ndê Atu dom, naŋ tap seŋ ndôc tali-ŋga sa dom.

¹³ Mac lau naŋ akêŋ whiŋ Anötö ndê Atu. Aô gato yom dindec, ŋahu bu aô atac whiŋ bu mac aŋyalê tidôŋ bu mac atap mwasin andôc tamli-ŋga sa su. ¹⁴ Bocdinaŋ têŋ ndoc naŋ yac bu daten mbec têŋ Anötö, naŋ daten ti atac pa su. Ma yac bu daten gêŋ naŋ gi tap iŋ ndê atac whiŋ sa, naŋ yac taŋyalê bu iŋ oc ŋgô yac neŋ mbec. ¹⁵ Ma yac bu taŋyalê bu iŋ kêŋ daŋga yac neŋ mbec su, goc taŋyalê bu gêŋ naŋ daten, naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa.

Daten mbec pi lau naŋ sêkôm sac

¹⁶⁻¹⁷ Mac bu alic nem asidôwa daŋ kôm sac, goc aten mbec têŋ Anötö bu nem iŋ kwi e iŋ mbu meŋ mbo seŋ dandôc taŋli-ŋga tiyham. Mêtê hoŋ naŋ so Anötö ndê lêŋ, naŋ mêtê sac, ma iŋ gêlic bu gêŋ ŋambwa dom. Magoc sac hoŋ gic waê lambwam dom. Ateŋ mbec tu lau naŋ sêkôm sac kaiŋ dinaŋ-ŋga. Mêtê sac daŋ yêc, naŋ gic waê lambwam solop.* Ateŋ mbec tu lau naŋ sêkôm sac kaiŋ dinaŋ-ŋga dom, bu oc nem ŋac sa dom.

Yom ŋambu-ŋga

¹⁸ Taŋyalê bu lau hoŋ naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc su, naŋ sêhu mêtê sac sin. Anötö ndê Atu yob ŋac ŋapep ma Sadaŋ gitôm dom bu

* **5:16-17:** Lau ti gauc mêtê-ŋga gauc gêm bu Jon ndê yom pi sac naŋ gic waê lambwam solop, naŋ ŋahu bocdec bu. Lau naŋ sêkôm mêtê sac ŋapaŋ ma sêlic bu gêŋ ŋambwa, naŋ gitôm sêpuc dômbwê Anötö ti iŋ ndê yom, ma sêpu Yisu ndê mbac ndu tu ŋac si sac-ŋga (Hib 6:4-6; 10:29-31). Tu ŋac si sac dinaŋ-ŋga dec ŋac sic waê bu sêsip lambwam sêndi. Ŋac si ŋalôm ŋadandi sa su, ma yac bu daten mbec tu ŋac-ŋga, dec oc nem ŋac sa dom. Alic yom naŋ Yisu sôm pi sac naŋ Anötö oc suc kwi dom (Mat 12:31; ma Mak 3:29).

êmasec ñac. ¹⁹Ma yac taɲyalê bu yac dati Anötö ndê balêkoc su, magoc lau hoɲ naɲ sêkêɲ whiɲ dom, naɲ sêmbô Sadaɲ ndê gôliɲ ñapu. ²⁰Ma yac taɲyalê bu Anötö ndê Atu sip nom meɲ ma whê yac neɲ gauc sa bu taɲyalê Anötö Yom Nɲandô Nɲadau. Ma yac dambo iɲ ñalôm, ma dambo iɲ ndê Atu, Yisu Kilisi ndê ñalôm bocdinaɲ. Iɲ dau Anötö ñandô, ma ti yac neɲ dandöc taɲli ñahu.

²¹Aneɲ balêkoc, ayob daôm ñapep bu anem akiɲ anötöi gwam dom.

Jon ndê bapia tilu-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Lau tigauc daêsam sêsôm bu Jon, nañ Yisu ndê aposel dan, nañ to bapia dindéc, magoc in sam dau bu 'ngac bata' dan, ma to dau ndê ñaê dom. In to bapia dindéc têt awhtë dan ti ndê balêkoc (1, 4-5), ma yêc bapia dau ñambu-nga, Jon kêt acsalô têt awhtë dau akêt in dôwawê dan ndê balêkoc (13). Lau daêsam gauc gêm bu yom pi awhtë lu dinañ hêganôn gôlôwac dabun ton lu, ma yom pi in lu si balêkoc, nañ hêganôn lau sêkêt whin-nga nañ sêmbo gôlôwac dau ñalôm.

Jon to bapia dindéc tu puc ñac dôñ bu sêsap yom ñandô ma mêtê atac whin-nga dôñ. In kêt puc ñac pi lau nañ sêndôhôn yom tasan, nañ sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc, ma sêsôm bu Yisu in Anötô ndê Atu dom. Jon sôm têt lau sêkêt whin-nga bu sêmbo ahê lau kain dinañ hon.

Jon gêm mbec lau

¹ Aô ngac bata dec, gato yom têt am awhtë nañ Anötô kêyalin am sa su, ma têt am nem balêkoc. Yac hon dasap yom ñandô dôñ, ma tu dinañ-nga aô tac whin mac kêlêc. Aô tanwasên dom, lau hon nañ sênjalê yom ñandô, nañ atac whin mac sêwhin. ² Nahu bu yom ñandô yêc yac neñ ñalôm, ma oc yêc yac ñalôm ñapañ. ³ Damañ Anötô lu in ndê Atu Yisu Kilisi si mwasin ti tawalô ma yom malô whin yac lau nañ dasap yom ñandô ti mêtê atac whin-nga dôñ.

Yom ñandô ma mêtê atac whin-nga

⁴ Aô gatap mac nem balêkoc ñatô sa, ma aô galic bu ñac sêsa lêt yom ñandô-nga sênkuc yom su nañ Damañ Anötô kêt têt yac. Tu dinañ-nga aô atac ñayham atu. ⁵ O awhtë ñayham, kwahic dec aô bu wateñ mac bu asap yom su dau dôñ ñapañ. Yac hon dakôc yom su dau sa, têt ndoc yac dakêt whin ti wakuc. Ma bocdinañ dec aô gato tôm yom su wakuc dom. Ma yom su dau bocdec bu, yac atac whin neñ asidôwai dandic ñawaê. ⁶ Ma mêtê atac whin-nga ñahu bocdec bu, yac dasa neñ lêt ti danan wambu Anötô ndê yom su. Yom su dau mac ango têt ndoc mac akêt whin ti wakuc, ma yêc bocdec bu, asa nem lêt ti asap mêtê atac whin-nga dôñ.

⁷ Lau tasan daêsam sêmbo nom, nañ sêsôm bu Anötô ndê Mesaya meñ mbo nom ti ñamalac ñandô dom, ma bocdinañ sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc. Asa nañ sôm yom dinañ, in tasan dinda ma Kilisi ndê ñacyo. ⁸ Bocdinañ ayob daôm ñapep bu sênsau mac e aso ñandô ñayham nañ mac am gwelen atu bu atap sa-nga, nañ dom. Alhac ñanga, tu bu atap ñandô dau sa. ⁹ Bu asa nañ kêtôhôn yom nañ so yom ñandô pi Yisu Kilisi, nañ meñ akêt Anötô ndê dom. Magoc asa nañ sap yom ñandô pi Yisu dôñ ñapañ, nañ ti Damba ndê, ma ti Atu ndê gêt whin. ¹⁰ Asa nañ bu têt mac meñ, magoc êndôhôn yom ñandô pi Yisu dom, nañ akôc in sa pi nem andu dom, ma akam in dom. ¹¹ Bu asa nañ kôc ñamalac kain dinañ sa, nañ wêkain in ndê gwelen sac dinañ whin.

Yom ñambu-nga

¹² Yom daêsam yêc bu wakêt têt mac, tigen aô bu wato sip bapia dindéc dom. Aô gakêt batan bu wandic mac kêsî, goc danem yom galôm anôn anô pitigen. Ma bocdinañ yac oc datisambuc. ¹³ Am

dôwamwê naŋ Anötö kêyalıŋ sa yêc
gameŋ dıdec, naŋ ndê balêkoc
sêkôm acsalô ŋayham têŋ mac.

Jon ndê bapia titö-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Namalac nanj to bapia dindec, nanj sam dau bu 'ngac bata' danj, tòm ñamalac nanj to 2 Jon. Inj to bapia dindec têtj ngac kêtj whinj-nga danj ñaê Gaius.

Jon kêtinj lau ahenj-nga ñatô sêsa si bu sêkôm gwelenj sêwhinj lau sêkêtj whinj-nga tonj danj yêc gamenj Esia-nga. Magoc ngac danj ñaê Diotrepe kêtj kisa Jon ndê lau, ma kêmasuc lau nanj sêkôc lau dau sa, nanj su yêc gôlôwac dabunj dinanj. Jon to bapia dindec tu puc Gaius dônj ma kêpinj inj bu inj puc lau ahenj-nga dau dônj.

Jon to yom têtj inj ndê silip Gaius

¹ Aô ngac bata dec, gato yom dindec têtj Gaius, anenj silip. Hêclu dasap yom ñandô dônj, ma tu dinanj-nga dec aô atac whinj am kêlêc. ² Anejenj ngac atac whinj-nga, aô gatenj mbec têtj Anötô bu yob am bu mbo ñayham enj, ma bu nem mbec am nem gwelenj honj, tòm inj yob am gatôm ñapep. ³ Asidôwai ñatô sêhóc asê aô, ma sêsôm asê bu am sa nem lêtj kêkuc yom ñandô ñapanj, ma gêtj honj nanj am kôm, nanj puc yom ñandô dônj. Nac si yom dinanj kôm aô tac ñayham atu. ⁴ Têtj ndoc aô ganjô ñawaê bu anenj balêkoc ñatô sêñsêlênj ti sêsap yom ñandô dônj, goc aô atac ñayham kêlêc.

Jon kêpinj Gaius ndê mêtê nem lau sa-nga

⁵ O anenj ngac atac whinj-nga, am gêm asidôwai nanj sem gwelenj ñawaê ñayham-nga, nanj sa ñalênj ñayham enj. Am kêyalê lau dau munj su dom, magoc têtj ndoc ñac sic am kêsi, nanj am yob ñac ñapep. ⁶ Nac sic minj têtj gôlôwac dabunj yêc gamenj

dindec, pi am nem mêtê atac whinj-nga. Ñayham kêlêc bu am toc lau kainj dinanj sa gitôm Anötô ndê lau akinj, ma gêm ñac sa ña gêtj tu puc ñac dônj têtj ndoc sêñsêlênj-nga. ⁷ Lau dau sêsa tu Yisu ndê ñaê-nga bu sênem mêtê, ma ñac takwê lau sambuc bu sênem ñac sa dom. ⁸ Ma tu dinanj-nga yac lau dakêtj whinj-nga danem lau mêtê-nga kainj dinanj sa dandic ñawaê. Dakôm bocdinanj dec tòm yac dakôm gwelenj yom ñandô-nga dawhinj ñac.

Diotrepe ndê mêtê sac

⁹ Aô gato yom pi lau ahenj-nga dinanj têtj am nem gôlôwac dabunj su, tigenj Diotrepe, ngac nanj toc dau sa bu ngac ñamata-nga, nanj kôc anenj yom sa dom. ¹⁰ Bocdinanj aô bu watêtj mac waloc, goc wasôm inj ndê mêtê sac asê yêc lau sêkêtj whinj-nga honj anjô-nga. Inj kêgôlinj yom sac pi yac, ma tec bu kôc asidôwai sa. Ma lau nanj atac whinj bu sêkôc asidôwai sa, nanj inj kalhac ñac ahuc, ma kêmasuc ñac su yêc gôlôwac dabunj.

Anötô ndê lau sêkôm mêtê ñayham

¹¹ O anenj ngac atac whinj-nga, kôm mêtê ñayham enj, ma êmkuc lau nanj sêkôm mêtê sac, nanj dom. Asa nanj kôm mêtê ñayham, nanj menj akêtj Anötô ndê, magoc asa nanj kôm mêtê sac, nanj kêyalê Anötô dom. ¹² Lau honj sêsôm yom ñayham pi Dimitrias, ma inj ndê mêtê gitêtj tôc asê bu inj kêkuc yom ñandô. Ma yac bocdinanj bu apuc inj dônj têtj am bu ngac ñayham, ma am kêyalê bu yac mba yom inj yom ñandô.

Yom ñambu-nga

¹³ Anejenj yom daêsam yêc bu wakêtj têtj am, tigenj aô gatec bu wato têtj am. ¹⁴ Aô gakêtj batanj bu ñasawa sauñ aô oc walic am, ma hêclu dasôm yom anjônj pitigenj. ¹⁵ Yom malô whinj am. Am nem asidôwai nanj sêmo dec, nanj sêkôm acsalô ñayham têtj am. Ma ñac

sêndac am bu sam yac mba asidôwai
naŋ sêmbô dinaŋ, naŋ si ŋaê, ma
kôm acsalô têtŋ ŋac bocdinaŋ.

Jud ndê bapia Yom whê Jud ndê bapia sa-nga

Jud sam dau bu 'Jems asi.' Lau daêsam gauc gêm bu Jems dau in Yisu asi (Mat 13:55; Mak 6:3), nan ti lau sêkêj whin-nga Jerusalem-nga si ngagôlôj (Apo 15:13; Gal 1:19). Jud to bapia dindec têtj lau sêkêj whin-nga, magoc gamej ti malac bocke nanj nac sêmbo, nanj inj tôc asê yêc bapia dindec dom.

Inj to bapia dindec tu bu kêtj puc lau sêkêj whin-nga pi kêdôhônjwaga tasanj nanj sêhônj yom pi Anötö ndê mwasi, ma sêndôhônj lau bu gitôm bu sêkôm mêtê sac daêsam, ma Anötö oc suc kwi. Inj bu puc lau sêkêj whin-nga dôj bu sêlhac nanjga ma sêkôc yom tasanj dinanj sa dom.

Jud ndê yom namata-nga

¹ Aô Jud, Yisu Kilisi ndê ngac akin ma Jems asi. Aô gato bapia dindec têtj mac lau nanj Damanj Anötö tac whin mac ndu andô, ma kêgalêm mac sa ati inj ndê, ma pinj mac dôj am daminj Yisu Kilisi tu yob mac-nga. ² Anötö ndê tawalô, ti yom malô ma inj ndê atac whin nem mac honj ahuc êjêlêc.

Jud kêtj puc nac pi lau nanj sêndôhônj mêtê tasanj

³ O anej lau najham, anej nalôm kac aô bu wato yom têtj mac pi Anötö ndê lêtj nem yac si-nga, nanj tap yac sa su. Magoc kwahic dec aô galic bu nawapac danj hóc asê, ma tu dinanj-nga dec gato yom dindec hêganônj nawapac dau. Aô bu wapuc mac dôj bu alhac nanjga ma asap Anötö ndê yom nandô dakêj

whin-nga dôj. Inj kêtj yom dau têtj inj ndê lau dabun bu sêyob napep. ⁴ Nawapac dau hêganônj lau sac natô nanj sêtec Anötö ndê lêtj, nanj sêsôc mac nem gôlôwac dabun nalôm sêmenj sêsinj sêmbo, ma sêndôhônj mêtê tasanj. Nac sêsôm gitôm bu dakôm mêtê sac napanj, ma Anötö oc suc kwi. Bocdinanj sêhônj yom pi Anötö ndê tawalô, ma sêsêc yac nenj Nadau tigenj, Pômdau Yisu Kilisi ahuc. Lau kainj dinanj, nac Anötö ndê lau dom, ma munj-nga inj ndê propet sêto yom pi ngagêyô nanj inj oc kêtj têtj nac.

Ngagêyô nanj Anötö kêtj têtj lau sac

⁵ Yom pi ngagêyô dinanj mac anjalê su, tigenj aô wasôm tiyham bu mac gauc nem napep. Munj-nga Pômdau kêgaho lau Israel-nga su yêc gamej Isip-nga. Magoc tinjambu nac si lau natô sêkêj whin inj dom ma sêli dau sa têtj inj, dec inj senj nac su. ⁶ Ma gauc nem anjela nanj danja wambu Anötö dom, ma sêhu gamej nanj Anötö kêtj tu nac-nga yêc undambê, nanj sinj. Bocdinanj inj sô nac dôj na sen nanjga bu sêmbo gamej nasec-nga napanj, e sêtap matôc sa têtj bêc atu nanj oc menj sa tinjambu.

⁷ Ma gauc nem lau nanj munj-nga sêndôc malac Sodom ti Gomora ma malac natô nanj sêyêc malac lu dinanj namakê. Nac sêkôm mêtê nalôm ngalac-nga ma mêtê mockainj-nga tidau-tidau, ma tu dinanj-nga Anötö senj nac su. Gêj dinanj ti dôhônj ma kêtj puc yac pi ngagêyô nanj lau sac oc sêtap sa yêc ya nanj sa napanj.

⁸ Ma lau tasanj nanj sêmbo mac nem gôlôwac dabun nalôm, nanj sêsa lêtj sac-nga gitôm lau namata-nga dinanj. Lêtj sêkôm sac-nga kalhac nac si gauc napanj, ma nac si mêtê sac kôm nac njadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga. Sêtoc dau sa ma sêsôc Anötö ma lau bata napu dom, ma

* **1:8:** Lau ti nawasi - yêc ndê bapia, Jud to yom tigenj nanj 'nawasi.' Lau natô gauc gêm bu yom dau hêganônj anjela, magoc lau natô gauc gêm bu yom dau hêganônj lau sêkêj whin-nga, me lau sêkêj whin-nga si lau bata. Pita to yom kainj tigenj yêc 2 Pit 2:10.

sêsôm yom sac bu sêngwinij Anötö ndê lau ti jawasi.*⁹ Magoc gauc nem Anötö ndê aņela űamata-ņga Maikel. Têņ ndoc inļu Sadan sêseņ dau pi Moses ndê űamlan, nan in yob dau ndê whasuņ bu sôm yom sac pi Sadan dom. Magoc in sôm yom têņ in bocdec bu, “Pômdau dau goc sôm am.”†

Lau tasan si mêtê

¹⁰ Magoc lau tasan nan sêmbo sêwhin mac, nan sêsôm yom sac-sac pi gêņ dabuņ nan sêņyalê dom. Tigen mêtê sac nom-ņga, nan tidôņ űac su, nan sêņkuc gitôm bôc gapuņ nan gauc mbasi. Ma tu mêtê sac dinan-ņga dec űac oc sêninga.

¹¹ Oyaê! Lau dinan oc sêtisac. űac sêņkuc Kein ndê lêņ. Ma űac sêkôm gêņ tu sêkôc awa-ņga űambwa, ma bocdinan sêņkuc Balam ndê giso. Ma űac sêli dau sa têņ Anötö ti in ndê lau bata, ma bocdinan űac oc sêninga gitôm Kora.

¹² Têņ ndoc mac lau akêņ whin-ņga akac sa bu aneņ gêņ ma ateņ mbec, nan űagahô lau sac dinan sêsôc sêmeņ ma seņ gêņ sêwhin mac. Magoc űac maya dau tu űac si mêtê sac-ņga dom, ma bocdinan űac sêkôm gôlôwac dabuņ si űaê űayham tisac. űac sêmwasin dau ma gauc gêm lau űatô dom. űac lau sêhôn-sêhôn űambwa sêtôm yawalec nan puc pi meņ ma mbu soc su giņga. Ma űac sêtôm a nan gêm űandô tôm űandoc dom dec lau sêlêņ su, ma bocdinan a dau gitôm a nan mbac tidim lu. ¹³ űac si lêņ gitôm gwêc űadinda, ma űac si mêtê mayan-ņga gitôm űapwic nan gwêc űampoņ dau hu pi baô. Magoc űac maya dau dom. Ma űac sêtôm tata nan sêlhac si mala solop dom, ma bocdinan Anötö kêyalin űac si

mala sa yêc gameņ űasec-ņga bu űac sêmbo űapan.

¹⁴ űac űamata-ņga Adam ndê apangac ti-7-ņga nan sêsam bu Inok,‡ nan hoc yom asê muņ su pi lau sac dinan bocdec bu, “Alic su nan. Pômdau oc meņ whin in ndê aņela dabuņ tausen ma tausen. ¹⁵ In oc êņsahê lau hoņ pi űac si mêtê, ma lau hoņ nan sêtec Anötö ndê lêņ, nan in oc kêņ űagêyô atu têņ űac tu űac si mêtê sac-ņga, ma tu yom sac nan sêsôm pi in-ņga.”

¹⁶ Lau tasan dinan êlémê sêtuudin tu gêņ hoņ-ņga, ma sêpu lau űatô. Ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau gitôm űac dau si atac whin. Sêsôm yom sêtoc dau sa-ņga, ma sêmbac-sêmbac yom lau bu sêkêņ gêņ têņ űac.

Jud to yom puc űac dôņ-ņga

¹⁷ O aneņ lau, gauc nem yom nan Pômdau Yisu Kilisi ndê lau űaposel sêhoc asê gwanan su. ¹⁸ űac sêsôm têņ mac bocdec bu, “Têņ têm űambu-ņga, lau oc sêtisa, nan sêtaņ b ôlê lau sêkêņ whin-ņga, ma sêkôm mêtê sac sêņkuc űac dau si űalôm nan tec Anötö ndê lêņ.” ¹⁹ Yom dau hêganôn lau dinan, nan sêwhê mac n em gôlôwac dabuņ kôc, ma sêņkuc mêtê nom-ņga űapan sêtôm lau gauc mbasi-ņga. Bu űalau Dabuņ mbo űac si űalôm dom.

²⁰ Tigen mac lau űayham. Akôm bocdinan dom. Asap yom dabuņ dakêņ whin-ņga dôņ, bu puc mac dôņ ma alhac űannga. Ma ateņ mbec űa űalau Dabuņ ndê űaclai. ²¹ Ambo ti Anötö ndê mêtê atac whin-ņga nem mac ahuc, ma akêņ batam Pômdau Yisu Kilisi ndê tawalô nan yac oc datap sa têņ ndoc in kôc yac sa dandôc tanli űapan yêc undambê.

† **1:9:** Yom nan Maikel sôm têņ Sadan nan sêto yêc Sek 3:2. Tigen yom pi Moses dinan yêc Yom Lêņsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ņga si buku akwa dan. ‡ **1:14:** Inok ndê miņ sêto yêc Gen 5:18-24. Yom nan in sôm nan sêto yêc Yom Lêņsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ņga si bapia akwa dan.

22 Tamwalô lau nanj atac lu-lu, ma anem njac sa. 23 Mac nem lau natô sêsip mêtê sac njalôm su, dec sic waê bu sêsip ya lambwam-nja sêndi. Akôm bu anem njac si njalôm kwi, dec oc nditôm mac anjahô njac su yêc ya dau. Tamwalô lau nanj sêkôm sac ma akôm bu anem njac sa, magoc atôc njac si sac ma ayob daôm njapep bu sac dau kôm mac apenj dom.

Jud gic bata inj ndê yom

24-25 Tu yac nejn Pômdau Yisu Kilisi-nja, tampinj yac nejn Anötö njandô tigenj nanj gêm yac si. Inj gitôm bu yob mac ma nem mac sa bu apenj dom. Inj kêgwasinj mac nem sac honj su, dec mac atôm bu alhac anôm sawa ma atac njayham atu yêc inj anjô-nja ti inj ndê njawasi atu. Dapo inj ndê waê sa, bu inj ndê njawasi ti njac lai ma njanja atu andô. Ma inj mbo bocdinarj têng têm njamata-nja, kwahic dec, ma oc mbo njapanj. Yomandô.

Revelesen (Gêñ nan Yisu hoc asê têñ Jon) Yom whê bapia dindec sa-nga

Lau tigauc sêsôm bu Jon, nan to bapia dindec (1:1-2, 4), nan in ngac tigen nan to Jon ndê ñawaê ñayham ma Jon ndê bapia tö. Têñ ndoc in to bapia dindec, nan lau sêkêñ whiñ-nga sêtap kisa atu ti ñawapac daêsam sa. Nacyo sêkêñ Jon dau ndöc nduc Patmos tu in ndê gwelen ñawaê ñayham-nga. Jon to bapia dindec, tu bu puc lau sêkêñ whiñ-nga döñ bu sêlhac ñannga ma sêhu si sêkêñ whiñ sin dom.

Gêñ daêsam nan Jon to sip bapia dindec, nan in sôm bu Nalau Dabuñ kôm in ndê gatu kain dan sa, ma Anötö hoc asê têñ in gitôm gêñ ñagatu. Mac oc alic bu Jon to namba 7 ma namba 12 tidim daêsam yêc bapia dindec ñalôm. Lau Israel-nga sêlic namba 12 bu gêñ atu, ma hêganôn lau Israel-nga si ton 12. Ma namba 7 hêganôn gêñ nan ñayham sambuc, ma ñac sêsôm bu Anötö ndê namba.

Yom daêsam hêganôn gêñ nan oc men sa têñ têm ñambu-nga. Sadan oc kôm gwelen ñannga bu êntôm lau nom-nga, magoc tinambu Anötö oc êngwiniñ in ti lau hon nan sêñkuc in, ma sen ñac su. Ma lau sêkêñ whiñ-nga nan sêlhac ñannga ma sêhu si sêkêñ whiñ sin dom, nan oc sêtap mwasiñ atu sa, ma Anötö oc kôc ñac sa sêndöc malac Jerusalem wakuc.

Yom ñamata-nga

¹ Yom dindec ñahu Yisu Kilisi, nan hoc asê têñ Jon. Yom dau hêganôn gêñ hon nan kêpiñ bu hôc asê. Anötö kêñ yom dau têñ Yisu Kilisi bu tôc asê têñ lau nan sem akin in. Ma Yisu kêkin in ndê anjela

dan bu hoc yom dau asê têñ in ndê ngac akin Jon. ² Ma Jon to yom dindec pi gêñ hon nan in gêlic, ma puc yom dau döñ bu yom ñandö nan men akêñ Anötö lu Yisu Kilisi dau.

³ Yom nan yêc bapia dindec, nan bu tôc gêñ nan oc hôc asê têñ têm ñambu-nga, nan asê, gitôm yom nan propet akwa-kwa sêhoc asê mun su. Ma ndoc men kêpiñ bu gêñ hon dau ñandö sa. Bocdinañ lau nan sêsam yom dindec asê, ma lau nan sêngô ma sêkôc sa tidôn sip ñac si ñalôm, nan hon oc sêtap Anötö ndê mwasiñ sa.

Jon kêkin yom têñ gôlôwac dabuñ ton 7

⁴ Aö Jon, gato yom dindec têñ Kilisi ndê gôlôwac dabuñ ton 7 nan sêmo gameñ Esia-nga. Mwasiñ ti atac malö têñ mac akêñ Daman Anötö nan mbo têñ ñamata-nga, kwahic dec mbo, ma oc men tinambu-nga, ma akêñ ñalau 7 nan sêlhac in ndê pôn kin-nga ña-ndö-nga, ⁵ ma akêñ Yisu Kilisi. Yisu in ngac ñamata-nga bu tisa akêñ lau batê-nga, ma in gêm gôlin kin nom-nga hon. In kalhac ñannga bu hoc yom ñandö asê pi Anötö. Ma in tac whiñ yac, dec kêc ndê dac sin bu êngapwêc yac su yêc yac neñ sac. ⁶ Ma in kôc yac sa datôm lau ton tigen nan dambo in ndê ñgôlin ñapu, ma datôm lau dabuñ-siga bu danem akin in ndê Damba Anötö. In ñaclai ti ñawasi ñadau, dec dahoc in ndê waê asê tôm bêc hon. Yomandô! ⁷ Alic su nan. In oc sip whiñ dao men, ma lau hon oc sêlic in. Aêc, ma lau nan sic in ndu, nan oc sêlic in sêwhiñ. Lau nom-nga hon oc sêtan atu tu in-nga. Yomandô andô!

⁸ Pômdau Anötö sôm, “Aö ñaclai ñadau. Têñ ñamata-nga aö gambo, kwahic dec aö gambo, ma aö oc wambu wamerñ tiyham. Aêc, aö

gac hu gêñ honj, ma wandic dabinj gêñ honj.”

Yisu hoc dau asê têtj Jon

⁹ Aô Jon, mac nem asidôwa gato yom dindec. Yac dati Yisu ndê lau, ma dambo inj ndê gôlinj ñapu. Tu dinanj-nga lau sêkêñ kisa yac, magoc tamasanj daunj bu dalhac ñanjga. Muñ-nga lau sêmasuc aô ma sêkêñ aô gandôc nduc nanj sêsam bu Patmos. Nahu bu aô galhac ñanjga ma gapuc Anötö ndê yom dôñ, ma gahoc yom ñandô asê pi Yisu. ¹⁰ Aô gandôc Patmos, ma têtj lau sêkêñ whinj-nga si bêc sênem akinj Pômdau-nga danj, Nalau Dabunj kôm aô gatunj kainj danj sa. Ma aô ganğô awha atu danj gitôm dahuc tanj yêc aô ñambu-nga. ¹¹ Ma awha dau sôm, “Gêñ nanj am oc lic, nanj to sip bapia, ma êmkinj têtj gôlôwac dabunj tonj 7 nanj sêndôc malac 7, nanj Epesas, Smena, Pegamam, Tayatira, Sadis, Piladelpia ma Laodisia.”

¹² Aô ganğô yom dau, goc kakac daunj kwi bu walic bu asa sôm yom dau. Ma aô galic yakainj 7 nanj sêmasanj ña gol. ¹³ Ma yêc yakainj 7 dau ñalhu aô galic ngac danj gitôm Ñamalac ndê Atu. Inj sôc ñakwê baliñ nanj sip têtj inj gahi, ma kic po nanj ñawasi gitôm gol kêgihi inj ñabapo. ¹⁴ Inj kêclauñ sêp sambuc, ma inj tandô ñawê gitôm ya. ¹⁵ Inj gahiapa ñawasi gitôm ain yanjanj ñaê brons nanj sêpec sa ya ma ñamsic. Ma inj awha ñakêcsia gitôm bu nanj hêc atu. ¹⁶ Inj angô andô ñawasi atu gitôm ac ñawê. Yêc inj amba andô-nga inj kôc tata 7, ma bienj baliñ ti ñamata yêc danja-danja sa akêñ inj whasunj.

¹⁷ Têtj ndoc aô galic inj aô gahu daunj gasip nom gayêc inj gahi-nga gitôm ngac batê danj. Magoc inj kêñ amba andô-nga sac aô, ma sôm, “Tôc daôm dom. Aô gati ñamata gêñ honj, ma aô gati ñambu gêñ honj. ¹⁸ Aô Anötö nanj gambo tanjli. Muñ-nga aô gambac ndu, tigenj lic!

Kwahic dec aô gambo tanjli, ma wambo tanjli ñapanj. Ma aô gakôc ki gatam-nga bu wangapwêc lau su yêc lambwam ma yêc lau batê si gamenj.

¹⁹ “Bocdinanj to yom pi gêñ nanj am gêlic su, pi gêñ nanj kwahic dec ñandô sa, ma pi gêñ nanj oc ñandô sa tinjambu. ²⁰ Tata 7 nanj yêc amanj andô-nga, ma yakainj gol 7 nanj aô wawhê ñahu sa têtj am. Tata 7 dinanj sêti dôhônj anjela 7 nanj sêyob gôlôwac dabunj tonj 7, ma yakainj 7 sêti dôhônj gôlôwac dabunj tonj 7 dinanj-nga.”

2

Jon to yom têtj gôlôwac dabunj yêc malac Epesas

¹ Ma inj sôm têtj aô, “To yom têtj anjela nanj yob gôlôwac dabunj Epesas-nga bocdec bu:

Yom dindec menj akêñ inj nanj kôc tata 7 yêc amba andô-nga, ma kêsêlêñ mbo yakainj gol 7 ñalhu. ² Mac lau Epesas-nga. Aô kayalê mac nem mêtê honj su, ma mac akôm gwelenj atu ayêm daôm su, ma mac alhac ñanjga tu ahôc ñawapac-nga. Ma aô kayalê bu mac atac tec lau sac ma amasuc ñac su. Ma lau nanj sêñsau ma sêsam dau bu aposel, nanj mac anjahê ñac, ma anjalê ñac bu lau tasanj. ³ Mac alhac ñanjga ma ahôc ñawapac ti kisa tu anej ñaê-nga, magoc mac kwampac sa dom. Gêñ honj dinanj mac akôm ñayham.

⁴ Tigenj mac nem mêtê so danj yêc nanj aô galic yham dom. Ñamata-nga mac atac whinj aô ñandô. Tigenj kwahic dec mba! ⁵ Bocdinanj gauc nem mac nem mêtê ñamata-nga dinanj, nanj kwahic dec mac ahu sinj su. Ma anem nem ñalôm kwi ma akôm mêtê ñayham gitôm ñamata-nga. Bu mba, dec aô watêñ mac

wamen, ma wakôc mac nem yakain su.

⁶ Magoc aô galic n̄ayham bu mac atac tec Nikolai* ndê lau si l̄eḡ sac, gitôm aô dauḡ gatec.

⁷ Asa ndê dangasuḡ yêc, naḡ n̄gô yom dindec naḡ N̄alau Dabuḡ sôm t̄eḡ Anötö ndê gôlôwac dabuḡ. Lau hoḡ naḡ sêlhac n̄an̄ga ma sêku sac dulu, naḡ wakêḡ n̄ac sêmbö Anötö ndê †Paradais ma sêneḡ n̄andô yêc A Tanli-n̄ga.

Jon to yom t̄eḡ gôlôwac dabuḡ yêc malac Smena

⁸ “Ma to yom t̄eḡ aḡela naḡ yob gôlôwac dabuḡ Smena-n̄ga bocdec bu:

Yom dindec meḡ akêḡ iḡ naḡ tiḡamata gêḡ hoḡ ma tiḡambu gêḡ hoḡ, iḡ naḡ mbac ndu ma tisa ma mbo tali tiyham.

⁹ Aô kayalê bu mac lau Smena-n̄ga ahôc n̄awapac atu, ma mac andöc nom atôm lau n̄alôm sawa. Tigeḡ yêc Anötö aḡgô-n̄ga mac ati lau tilêlôm. Aô kayalê yom hoḡ naḡ lau naḡ sêsap lau Israel-n̄ga si sakin̄ akwa dōḡ, naḡ sêsôm pi mac. N̄ac lau dau sêtoc dau sa bu n̄ac lau Israel-n̄ga naḡ Anötö k̄eyalin̄ n̄ac sa sêti iḡ ndê lau. Tigeḡ mba! N̄ac Sadaḡ ndê lau solop.

¹⁰ Atöc daôm dom pi n̄awapac naḡ oc meḡ. Aḡgô! Sadaḡ tac whiḡ bu êḡsahê mac, ma iḡ ndê lau oc sêkêḡ mac nem lau n̄atô sêndöc gapocwalô. Tigeḡ mac oc ahôc n̄awapac tôm bêc 10 ma pacndê. Mac bu ahôc n̄awapac e tôm lau sêndic mac ndu, magoc alhac n̄an̄ga ma ahu aô siḡ dom. Ma bocdinaḡ aô wakêḡ mac andöc tamli n̄apan̄, naḡ ti mac nem n̄aôli.

¹¹ Asa ndê dangasuḡ yêc, naḡ n̄gô yom dindec naḡ N̄alau Dabuḡ sôm t̄eḡ Anötö ndê gôlôwac dabuḡ. Lau hoḡ naḡ sêlhac n̄an̄ga ma sêku sac dulu, naḡ oc sêtap n̄andê sa t̄eḡ bêc naḡ lau sêmbac ndu tidim tilu-n̄ga,† naḡ dom.

Jon to yom t̄eḡ gôlôwac dabuḡ yêc malac Pegamam

¹² “Ma to yom t̄eḡ aḡela naḡ yob gôlôwac dabuḡ Pegamam-n̄ga bocdec bu:

Yom dindec meḡ akêḡ iḡ naḡ hóc bien̄ baliḡ naḡ n̄amata yêc dan̄ga-dan̄ga. ¹³ Aô kayalê mac lau Pegamam-n̄ga nem gameḡ, naḡ lau daêsam sêmbö Sadaḡ ndê gôliḡ n̄apu. Tigeḡ mac asap aô dōḡ n̄apan̄, ma ahu nem akêḡ whiḡ aô-n̄ga siḡ su dom. Yêc Sadaḡ ndê malac dinaḡ, lau sic aneḡ n̄gac akin̄ Antipas ndu. N̄ahu bu iḡ hoc yom n̄andô asê pi aô, ma sêc aô ahuc dom. Ma mac bocdinaḡ, t̄eḡ ndoc dinaḡ aô galic bu mac ahu aô siḡ dom.

¹⁴ Tigeḡ mac akôm gêḡ n̄atô naḡ aô galic bu solop dom. Mac nem lau n̄atô sêḡkuc Balam ndê yom. T̄eḡ t̄em n̄amata-n̄ga Balam kêdôhōḡ lau Israel si n̄gac bata Balak bu êntôm lau Israel-n̄ga bu sêkôm mêtê sac. N̄ac seḡ gêḡ danen̄-n̄ga naḡ lau sêkêḡ ti da t̄eḡ anötö gwam. Ma sêkôm mêtê sac mockain̄-n̄ga whiḡ. Ma kwahic dec mac nem lau n̄atô sêḡkuc mêtê kain̄ dinaḡ. ¹⁵ Ma gêḡ dan̄ tiyham. Mac nem lau n̄atô sêḡkuc yom naḡ Nikolai kêdôhōḡ t̄eḡ lau. ¹⁶ Bocdinaḡ anem daôm kwi. Bu mba, dec n̄asawa sauḡ aô watêḡ mac waloc, ma wandic

* **2:6:** Nikolai kêdôhōḡ lau bu sêlic mêtê sac gitôm gêḡ n̄ambwa. Iḡ sôm bu Kilisi ndê lau gitôm bu sênem akin̄ anötöi gwam, ma sêkôm mêtê mockain̄-n̄ga. † **2:11:** Bêc naḡ lau sêmbac ndu tidim tilu-n̄ga - bêc naḡ Anötö oc êmatöc lau hoḡ, ma lau sac oc sêsip ya atu naḡ sa n̄apan̄ sêndi bu sêhóc n̄andê n̄apan̄. Alic yom n̄atô yêc Rev 20:14; ma 21:8.

lau nanj sêsa lêŋ kainj dinanj
 ŋa bienj baliŋ nanj sa yêc aô
 whanjsunj.

- ¹⁷ Asa ndê danŋasunj yêc, nanj ngô
 yom dindec nanj Nalau Dabunj
 sôm têŋ Anötö ndê gôlôwac
 dabunj. Lau honj nanj sêlhac
 ŋanŋa ma sêku sac dulu, nanj
 wakêŋ ŋac sêneŋ gêŋ daneŋ-
 ŋa nanj kwahic dec yêc sinj
 dau yêc undambê, gitôm gakêŋ
 †mana têŋ lau Israel-ŋa seŋ
 yêc gameŋ sawa. Ma aô wakêŋ
 hoc sêsêp tigenj-tigenj têŋ ŋac
 tôm ndi. Yêc hoc tigenj-tigenj
 aô wato ŋaê wakuc pi, nanj lau
 danj sêŋyalê dom. Asa nanj kôc
 hoc dau ŋadanj, nanj oc êŋyalê.

*Jon to yom têŋ gôlôwac dabunj yêc
 malac Tayatira*

¹⁸ “Ma to yom têŋ anjela nanj yob
 gôlôwac dabunj Tayatira-ŋa bocdec
 bu:

Yom dindec meŋ akêŋ Anötö ndê
 Atu, inj nanj ndê tandô ŋawê
 gitôm ya ŋawahô, ma gahi gitôm
 brons nanj ŋawasi atu. ¹⁹ Aô
 kayalê mac lau Tayatira-ŋa
 nem mêtê honj su, bu mac akêŋ
 whinj aô ŋanŋa, ma asap mêtê
 atac whinj-ŋa dôŋ. Aô kay-
 alê bu mac alhac ŋanŋa ma am
 akinj aneŋ lau. Ma kwahic dec
 mac akôm gêŋ dinanj hôc gêlêc
 ŋamata-ŋa su.

- ²⁰ Tigenj mac nem mêtê danj aô
 galic yham dom. Awhê sac
 danj mbo mac nem gôlôwac
 dabunj ŋalôm, nanj gitôm kwin
 sac Jesebel. Inj sam dau bu
 aneŋ propet awhê danj, magoc
 inj kédôhôn aneŋ lau bu sêkôm
 mêtê mockainj-ŋa, ma bu
 sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋa nanj lau
 sêkêŋ ti da têŋ anötöi gwam.
 Inj kôm mêtê sac bocdinaŋ,
 magoc mac asoc inj su yêc mac
 nem gôlôwac dabunj dom. ²¹ Aô
 gakêŋ ŋasawa têŋ inj bu nem
 dau kwi, tigenj inj sap inj ndê

mêtê sac dôŋ ŋapanj. ²² Alic su
 nanj! Kwahic dec aô wakêŋ
 ŋandê atu têŋ inj, ma têŋ lau
 nanj sêkôm mêtê mockainj-ŋa
 sêwhinj inj, nanj bocdinaŋ. Nac
 bu sênem dau kwi dom, dec ŋac
 oc sêhóc ŋawapac atu. ²³ Ma aô
 oc wandic inj ndê balêkoc ndu
 sêwhinj. Tu dinanj-ŋa dec Kilisi
 ndê lau honj oc sêŋyalê bu aô
 kayalê ŋamalac si gauc ti ŋalôm
 honj. Ma aô wakêŋ ŋagêyô têŋ
 mac honj tôm ndi, êŋkuc mêtê
 nanj mac lau tigenj-tigenj akôm.

- ²⁴ Mac lau Tayatira-ŋa ŋatô asôc
 awhê sac dinanj ndê yom ŋapu
 dom. Ma yom nanj sêsam bu
 Sadaŋ ndê yom nanj yêc sinj
 dau, nanj mac akip sa dom.
 Bocdinaŋ aô oc wakêŋ ŋawapac
 wakuc têŋ mac ahóc dom.
²⁵ Gêŋ tigenj aô atac whinj, nanj
 asap mêtê ŋayham nanj mac
 akôm ambo, nanj dôŋ e wambu
 wameŋj.

- ²⁶ Asa nanj bu lhac ŋanŋa ma ku
 sac dulu, ma sôc aneŋ yom
 ŋapu e bêc ŋambu-ŋa, nanj
 wakêŋ ŋaclai têŋ inj bu nem
 gôlinj lau sambuc, ²⁷ gitôm
 Damanj kênj ŋaclai têŋ aô dauj.
 Tôm yom nanj sêto yêc nanj sôm
 bocdec bu:

Inj kôc tôc kinj-ŋa bu nem gôlinj
 lau sambuc ti ŋaclai atu, ma inj
 oc ku ŋac dulu gitôm ŋac danj
 tuc lôŋ andô danj popoc. [BW
 2:9]

- ²⁸ Ma asa nanj bu lhac ŋanŋa, nanj
 aô dauj oc wambo wawhinj inj
 ti ŋawasi atu gitôm tata bêbêc-
 ŋa. ²⁹ Asa ndê danŋasunj yêc,
 nanj ngô yom dindec nanj Nalau
 Dabunj sôm têŋ Anötö ndê
 gôlôwac dabunj.

3

*Jon to yom têŋ gôlôwac dabunj yêc
 malac Sadis*

¹ “Ma to yom têtj aņla naņ yob gôlôwac dabuņ Sadis-ņga bocdec bu:

Yom dindec meņ akêņ iņ naņ mbo whiņ Anötö ndê űalau 7 ma kôc tata 7. Aö kayalê mac lau Sadis-ņga nem mêtê hoņ. Lau űatô gauc gêm bu mac al-hac űaņga ma akôm Anötö ndê gwelenj. Tigeņ mba! Mac atôm lau batê! ² Yêc aneņ Anötö aņgô-ņga aö galic bu mac ac dabiņ mac nem gwelenj űapep dom. Bocdinaņ tampo sa ma atisa! Mac nem akêņ whiņ kêpiņ bu oc pacndê. Bocdinaņ apuc nem akêņ whiņ dôņ maņ. ³ Gauc nem yom hoņ naņ mac aņgô ti akôc sa su. Ma anem nem űalôm kwi ma daņam wambu yom dau. Mac bu anem ali dom, dec wambu wameņ gitôm űgac kaņ, ma mac oc aņyalê ndoc wameņ-ņga dom.

⁴ Magoc aö kayalê lau Sadis-ņga űatô naņ sêkôm mêtê sac dom, dec galic űac tôm lau ti űakwê űawasi. Aö oc wakêņ űakwê sêsêp têtj lau dinaņ sêsôc, bu aö galic űac űayham, ma űac oc sêmbo sêwhiņ aö űapaņ.

⁵ Ma lau űatô naņ sêlhac űaņga ma sêku sac dulu, naņ wakêņ űakwê sêsêp têtj űac bocdinaņ. Ma yêc Damaņ ti iņ ndê aņla aņgô-ņga, aö wasam űac si űaê asê, ma watôc asê bu sêti aneņ lau solop. Ma űac si űaê oc yêc Buku Tanĵi-ņga* űapaņ.

⁶ Asa ndê dangasuņ yêc, naņ űgô yom dindec naņ űalau Dabuņ sôm têtj Anötö ndê gôlôwac dabuņ.

Jon to yom têtj gôlôwac dabuņ yêc malac Piladelpia

⁷ “Ma to yom têtj aņla naņ yob gôlôwac dabuņ Piladelpia-ņga bocdec bu:

Yom dindec meņ akêņ űgac dabuņ naņ sôm yom űandô eņ. Iņ kôc Kiņ Dawid ndê ki gatam-ņga, ma gatam bocke naņ iņ gêlêc su, naņ lau daņ sêtôm bu sêndic ahuc dom. Ma gatam naņ iņ gic ahuc, naņ lau daņ sêtôm bu sêkac sa dom. ⁸ Mac lau Piladelpia-ņga. Aö kayalê mac nem mêtê hoņ su. Mac lau ti licwalô atu dom, tigeņ aö kayalê bu mac daņam wambu aneņ yom, ma asêc aneņ űaê ahuc dom. Bocdinaņ alic su naņ! Kwahic dec aö walêc gatam daņ su bu wanem mac sa-ņga, ma lau daņ oc sêtôm dom bu sêndic ahuc. ⁹ Lau naņ sêsap lau Israel-ņga si sakiņ akwa dôņ, naņ sêtoc dau sa bu űac lau Israel-ņga naņ Anötö kêyalij űac sa. Magoc mba. űac lau tasan, ma Sadaņ ndê lau űac. Aö wanĵwiniņ űac e sêtêņ mac sêmeņ ma sêhu dau sêyêc mac gahim-ņga. Ma têtj ndoc dinaņ űac hoņ oc sêņyalê tidôņ bu mac lau naņ aö atac whiņ mac ndu andô.

¹⁰ Mac apuc daôm dôņ ma alhac űaņga têtj ndoc űawapac ti kisa tap mac sa, tôm aö gac atu mac muņ su. Bocdinaņ aö wayob mac têtj ndoc űawapac-ņga naņ oc hóc asê bu êņsahê lau nom-ņga hoņ. ¹¹ Ndoc meņ kêpiņ bu aö wambu wameņ. Bocdinaņ akôc yom űandô dôņ ma ayob űapep, bu lau daņ sênem kaņ nem űaôli űayham dom. ¹² Lau naņ sêlhac űaņga ma sêku sac dulu, naņ aö wakêņ űac sêndôc aneņ Anötö aņgô-ņga űapaņ tôm alhō űaņga naņ

* **3:5:** Buku Tanĵi-ņga - lau hoņ naņ sêkêņ whiņ Yisu ma sêtap Anötö ndê mwasiņ dandôc taņli űapaņ-ņga sa, naņ si űaê yêc Buku Tanĵi-ņga dau. Buku űatô sêyêc undambê, naņ sêto yom yêc űalôm pi gêņ űayham ma sac hoņ naņ yac tigeņ-tigeņ dakôm (Rev 20:12-13). Sêto yom pi Buku Tanĵi-ņga dau yêc Pil 4:3; Rev 13:18; 17:8; 20:12, 15; ma 21:27.

sêlhac in ndê lôm dabun. Lau dinaŋ oc sêmo sêwhin Anötö yêc malac Jerusalem wakuc, naŋ in oc kêŋ sip akêŋ undambê meŋ, dec aö oc wato aneŋ Anötö ndê ŋaê ma in ndê malac wakuc dau ŋaê pi ŋac. Ma aö wato aö daun neŋ ŋaê wakuc pi ŋac whin.

¹³ Asa ndê danŋasun yêc, naŋ ngô yom dindec naŋ Nalau Dabun sôm têŋ Anötö ndê gôlôwac dabun.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabun yêc malac Laodisia

¹⁴ “Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac dabun Laodisia-ŋga bocdec bu:

Yom dindec meŋ akêŋ Yom Nandô Nadau. In sôm yom ŋandô eŋ, ma bocdinaŋ yac dakêŋ whin in ndê yom ma atac lu-lu dom. Ma in gêm gôlin gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ.

¹⁵ Aö kayalê mac lau Laodisia-ŋga nem mête hoŋ. Mac asôm bu akêŋ whin aö, tigeŋ mac akêŋ whin aö ti nem ŋalôm sambuc dom. Mac lau tasan! Mac bu ahu aö sin gacgeŋ, me akêŋ whin aö ti nem ŋalôm sambuc, dec oc ŋayham.

¹⁶ Tigeŋ mba! Mac aŋsau bu aŋkuc aö. Bocdinaŋ oc wasen mac su tôm ŋgac naŋ kêsahê gêŋ sac yêc in whasun dec kêlôwê sa. ¹⁷ Mac asôm bu mac ati lau ti lêlôm ma lau tiwaê naŋ apônda gêŋ dan dom. Tigeŋ mac aŋyalê dom bu yêc Anötö angô-ŋga mac atôm lau ŋalôm sawa, ma lau tandô pec, ma lau ŋakwê mbasi. ¹⁸ Bocdinaŋ angô aneŋ yom dindec. Mac bu ati lau ti lêlôm, dec atêŋ aö amen, ma aö wakêŋ gol ŋandô ŋayham têŋ mac anemlhi. Ma anemlhi ŋakwê sêsêp asôc-ŋga bu ambo ŋamlac ŋambwa dom ma mayam pac. Ma anemlhi

malasin bu aŋwasin tanôm e tanôm ŋawa sa.

¹⁹ Lau naŋ aö atac whin, naŋ bu sêkôm gêŋ giso, dec aö wasôm ŋac ma wamatôc ŋac tu bu sêhu mête sac dau sin. Boc-dinaŋ aŋgô aneŋ yom. Anem daôm kwi ma akôm ŋaŋga bu aŋkuc aö. ²⁰ Alic! Aö gatôm mac nem silip dan naŋ meŋ kalhac am nem andu ŋagatam ma kêmati gatam mbo. Ma bocdinaŋ asa naŋ ngô aö awhaŋ ma gêlêc gatam dau su têŋ aö, naŋ aö oc wasôc watêŋ in wandi, ma lau aneŋ gêŋ awhin daun.

²¹ Aö gaku ŋaclai sac-ŋga hoŋ dulu, dec Damaŋ kôc aö sa gandôc gawhin in yêc in ndê pôn kin-ŋga. Ma ŋalêŋ tigeŋ lau hoŋ naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêku sac dulu, naŋ wakôc ŋac sa bu sênem gôlin sêwhin aö yêc aneŋ pôn kin-ŋga.

²² Asa ndê danŋasun yêc, naŋ ngô yom dindec naŋ Nalau Dabun sôm têŋ Anötö ndê gôlôwac dabun.”

4

Jon gêlic gêŋ atu undambê-ŋga

¹ Dinaŋ su, goc aö galic gatam dan naŋ kac sa su yêc undambê. Ma awha naŋ aö ganŋô mun su gitôm dahuc taŋ, naŋ sôm têŋ aö bu, “Pwi mweŋ, ma gêŋ naŋ oc hôc asê tinambu-ŋga, naŋ watôc têŋ am.” ² Têŋ dinaŋ Nalau Dabun kôm aö gatuŋ kain dan sa, ma aö galic pôn kin-ŋga dan kalhac undambê, ma pôn ŋadau ndôc ŋahô. ³ Ma in naŋ ndôc, naŋ ndê ŋawasi atu, gitôm thoc ŋayham lu naŋ sêsam bu jasper ma kanelian. Ma gasun bu êp naŋ ŋadalô ŋayham ma ŋawasi gitôm hoc ŋayham emerel, naŋ kêgih pôn atu dau ahuc. ⁴ Ma aö galic pôn 24 sêlhac sêŋgih pôn atu, ma lau bata 24 sêndôc ŋahô. ŋac sêsôc

ņakwê sêsêp, ma sanem gol yêc ñac si ñagôlôñ tôm gi.

⁵ Ma aô galic sickac, ma gangô wapap gic ti ñakêcsia atu sa akêñ pônñ atu. Ma lam ti ñawê atu ⁷ sêlhac pônñ ña-ndö-ñga. Lam ⁷ dinanñ Anötö ndê ñalau ⁷. ⁶ Ma yêc pônñ dau ña-ndö-ñga aô galic gêñ ñawasi atu poc gitôm bugictonñ, ma ñawa gitôm glas.

Ma aô galic aņela atu hale sêlhac sêñgihi pônñ atu. Ñac sem gêñ tali ñatô aņgô, ma tandô daêsam sêyêc ñac ñabapo ti ñadômbwê. ⁷ Aņela hale dinanñ aņgô andô bocdec. Aņela ñamata-ñga ndê aņgô gitôm layon, tilu-ñga gitôm makao, titö-ñga gitôm ñamalac, ma aņela tihale-ñga ndê aņgô gitôm macmponñ nanñ hu mbo lólôc. ⁸ Ñac tigenñ-tigenñ si ñamakê ⁶, ma tandô daêsam sem ñac ahuc, yêc ñamakê ñapu-ñga whiñ. Ma ñac sêmpinñ Anötö ma sêsôm, “O Pômdau Anötö, Nañga Nñadau, am dabuñ, dabuñ, ma dabuñ eñ. Am mbo têtñ ñamata-ñga, kwahic dec am mbo, ma tiñambu am oc mbu mwenñ.” Njalêñ dinanñ ñac sêmpinñ inñ acsalô ma ôbwêc hoñ, sêñwhañ dau dom.

⁹ Têm bocke nanñ aņela hale dinanñ sêsôm yom dinanñ sêmpinñ inñ nanñ ndöc pônñ atu ma mbo tali ñapanñ, ma sem danje inñ ti sêtoc inñ ndê waê sa, goc ¹⁰ lau bata 24 sêhu dau sêsip nom ma sêpônñ haduc têtñ inñ. Ma sêkêñ ñac si sanem sêyêc pônñ atu ndö-ñga, ma sêsôm yom bocdec bu, ¹¹ “O Pômdau yac mba Anötö. Am gêñ hoñ ñadau. Am kêmasañ gêñ hoñ ma kêtñ gêñ hoñ sêmbo tali, tôm am daôm tac whiñ. Tu dinanñ-ñga dec am ñayham kêlêc, ma gic waê bu yac ampinñ am ti apo nem waêm sa, ma atoc am sa tu am nem ñawasi ti ñaclai atu-ñga.”

5

†Anötö ndê Domba ma bapia tilhuñ

¹ Aô tanhê inñ nanñ ndöc pônñ atu, ma galic bapia tilhuñ danñ yêc inñ amba andô-ñga, ma yom yêc bapia dau danñga lu-lu. Bapia dau sêñlhuñ sa, ma sêkêñ gêñ ñabalêp ⁷ pi ñadali bu kôc dôñ.* ² Ma aô galic aņela ñañga danñ, nanñ mbwêc awha atu bocdec bu, “Asa inñ ñamalac gitêñ, gitôm bu kôc gêñ ñabalêp su ma kac bapia dau sa?” ³⁻⁴ Inñ mbwêc yom dinanñ asê, tigenñ yêc undambê, ma yêc nom ma nom ñapu-ñga, sêtap ñamalac gitêñ danñ sa dom, nanñ gitôm bu kac bapia dau sa ma sam. Têtñ ndoc aô galic bu sêtap ñamalac gitêñ danñ sa dom, nanñ aô gatanñ atu andô. ⁵ Magoc lau bata 24 si danñ sôm têtñ aô, “Am tanñ dom! Lic su nanñ. Ñamalac gitêñ danñ mbo, nanñ ku ñaclai sac-ñga ti ñaclai dambac ndu-ñga dulu su, ma inñ gitôm bu kôc gêñ ñabalêp ⁷ su, ma kac bapia dau sa. Inñ nanñ sêsam bu ‘Layon nanñ sa akêñ Juda ndê tonñ,’ ma ‘Dawid ndê Wakuc,’ nanñ gitôm.”

⁶ Têtñ dinanñ aô galic Domba danñ nanñ ña-aņgô gitôm sic inñ ndu su, magoc mbo tali tiyham. Inñ kalhac ñalhu kêpinñ pônñ atu, ma aņela hale ti lau bata 24 sêñgihi inñ ahuc. Inñ ndê ñapo ⁷, ma tandô ⁷, nanñ sem dôhônñ Anötö ndê ñalau ⁷ nanñ inñ kêtñ ñac sêsa sêtêñ nom ñabatinñ hoñ. ⁷ Ma Domba dau gi kôc bapia dau su yêc inñ nanñ ndöc pônñ atu ndê amba andô-ñga. ⁸ Inñ kôc sa su goc aņela hale ti lau bata 24 sêpônñ haduc têtñ inñ. Yêc ñac hoñ si amba sêkôc gêñ wê-ñga nanñ sêsam bu hap,† ma sùc nanñ sêmasañ ña gol, nanñ sêkêñ gêñ ñamalu ñayham sip e menñhu. Gêñ ñamalu dinanñ, nanñ mbec hoñ

* **5:1:** Têtñ têm Jon to bapia dindec, nanñ lau nanñ bu sêkêñ bapia danñ têtñ lau ñatô, nanñ sêkêñ gêñ ñabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia dau bu sêsap dôñ. Ma bocdinanñ lau bambalinñ gitôm dom bu sêkac bapia dau sa ma sêsam e hôc asê ñamalac nanñ bapia dau gic inñ ñawaê. † **5:8:** Hap - gêñ gitôm gita ti wac daêsam, nanñ lau sêndic têtñ ndoc sênem wê-ñga. Alic Rev 14:2; ma 15:2.

naŋ Anötö ndê lau dabuŋ sêteŋ têtj inj. ⁹ Ma ŋac sem wê wakuc daŋ bocdec, “Am gitêtj andô, gitôm bu kôc bapia ma kac gêtj ŋabalêp su. Ŋahu bu lau sic am ndu, ma am nem dac gêmlihi lau su sêti Anötö ndê lau. Am gêmlihi lau yêc nom ŋagameŋ hoŋ, ma yêc lau titoŋ-titoŋ ma awha têtjtêtj hoŋ naŋ sêmbo nom. ¹⁰ Ma am kôm ŋac sêti lau toŋ tigenj, bu sênem akiŋ yac neŋ Anötö sêtôm lau ð dabuŋsiga, ma ŋac oc sênem gôliŋ sêmbo nom.”

¹¹ Têtj dinaŋ aô galic ti gaŋgô aŋela daêsam ma daêsam ma daêsam, oc tôm dom bu dasê sa. Ŋac sêŋgihi pônj atu ma aŋela hale ti lau bata ahuc. ¹² Ma ŋac sem wê ŋa awha atu bocdec bu, “O Domba ŋayham kêlêc, am naŋ lau sic am ndu. Yac ampinj am, bu am gêtj hoŋ ŋadau, ma am nem ŋaclai, ti gauc, ma licwalô, ma waêm ti ŋawê ma ŋawasi atu hóc gêlêc su.”

¹³ Têtj dinaŋ aô gaŋgô gêtj tali hoŋ naŋ sêmbo undambê ti nom ma nom ŋapu-ŋga, ma naŋ sêmbo gwêc. Ŋac hoŋ sem wê bocdec bu, “Kwahic dec, ma tôm bêc hoŋ, yac ampinj inj naŋ ndöc pônj atu, ma yac ampinj Domba. Bu injlu si waê, ti ŋawê ma ŋawasi, ma ŋaclai atu andô!” ¹⁴ Ma aŋela hale sêsôm, “Yomandô!” Ma lau bata hoŋ sêhu dau sêyêc nom ma sêmpinj injlu.

6

Anötö ndê Domba kac bapia tilhuŋ sa

¹ Dinaŋ su, goc aô galic Anötö ndê Domba dau kôc gêtj ŋabalêp ŋamata-ŋga su yêc bapia tilhuŋ. Ma aŋela hale si daŋ ta yom ŋa awha atu gitôm wapap, ma sôm, “Mwenj!” ² Dec aô taŋhê gameŋ, ma galic hosi sêsêp daŋ. Ma aô galic ŋac naŋ ndöc hosi ŋahô, naŋ kôc bakôc sôp-ŋga daŋ. Anötö kêtj sanem daŋ têtj inj, goc inj sa ti ŋaclai atu bu ku ŋacyo dulu.

³ Goc Anötö ndê Domba kôc gêtj ŋabalêp tilu-ŋga su, ma aô gaŋgô aŋela tilu-ŋga sôm, “Mwenj!” ⁴ Ma hosi kokoc daŋ sa meŋ. Anötö kêtj bienj baliŋ daŋ têtj ŋac naŋ ndöc hosi ŋahô, ma kêtj ŋaclai têtj inj bu kôc yom malô su yêc lau nom-ŋga, bu kôm ŋac sêndic dandi ndu.

⁵ Goc Anötö ndê Domba kôc gêtj ŋabalêp titô-ŋga su, ma aŋela titô-ŋga sôm, “Mwenj!” Dec aô taŋhê gameŋ ma galic hosi yeyec daŋ. Ma ŋac naŋ ndöc hosi ŋahô kôc gêtj danem dôhônj gêtj-ŋga yêc inj amba. Gêtj kaiŋ dinaŋ dakôc bu danem dôhônj gêtj bu ŋadehe me lolo. ⁶ Ma awha daŋ sa akêtj pônj atu naŋ kalhac aŋela hale ŋalhu, naŋ sôm, “Kêtj tôbôm sa bu lau nom-ŋga sêpônja gêtj sêneŋ-ŋga, ma ŋac oc sênem dôhônj gêtj bu lau sênemlihi gêtj daneŋ-ŋga ŋagec-ŋagec ŋa ŋaôli atu. Tigenj kôm ôm a ðolib-ŋga ti ôm wain-ŋga tisac dom.”

⁷ Têtj dinaŋ Anötö ndê Domba kôc gêtj ŋabalêp tihale-ŋga su, ma aŋela tihale-ŋga sôm, “Mwenj!” ⁸ Goc aô taŋhê gameŋ, ma galic hosi yaŋyaŋ daŋ. Ma ŋac naŋ ndöc ŋahô, naŋ sêsam inj ndê ŋaê bu ‘Mbac Ndu,’ ma daŋ tiyham, naŋ ndê ŋaê ‘Lambwam’ kékuc inj. Ma Anötö kêkiŋ injlu bu sêwhê lau nom-ŋga hoŋ kôc ndi toŋ hale, ma sêndic toŋ daŋ ndu. Injlu oc sêŋgili siŋ, ma sêkêtj tôbôm ma gêmback atu ma bôclai bu sêseŋ lau toŋ tihale-ŋga dinaŋ su.

⁹ Têtj ndoc Anötö ndê Domba kôc gêtj ŋabalêp ti-5-ŋga su, naŋ galic lau ŋatô si gatu sêmbo Anötö ndê alta ŋapu. Lau dinaŋ, muŋ-ŋga lau nom-ŋga sic ŋac ndu, ŋahu bu sêkêtj whiŋ Anötö ndê yom, ma sêhoc inj ndê yom asê. ¹⁰ Ma ŋac sêta awha atu têtj inj, “O Pômdau Dabuŋ ma Yom Ŋandô Ŋadau. Têtj bêc bocke am oc êmatôc lau sac nom-ŋga, ma kêtj ŋagêyô têtj ŋac ô yac mba dac naŋ ŋac sêkêc siŋ su?” ¹¹ Sêsôm

yom dinaŋ su, ma Anötö kêŋ ñakwê sêsêp baliŋ têtŋ ñac tòm gi. Ma iŋ sôm têtŋ ñac bu, “Mac nem asidôwai ñatô sem akiŋ aô sêmbu, naŋ lau nom-ŋga oc sêndic ñac ndu gitôm ñac sic mac ndu. Bocdinaŋ ahôŋ malô e gêtŋ dinaŋ pacndê su.”

¹² Aô tanhê Anötö ndê Domba ma iŋ kôc gêtŋ ñabalêp ti-6-ŋga su, goc tiyhô atu gêm, ma aô galic ac tiyec gitôm sêcyaê, ma ayô tikoc gitôm dac. ¹³ Ma tata umbon-ŋga sêpeŋ sêsip nom gitôm mbu puc atu ma kêwic ahi goc ñalôwê sêpeŋ sêsip nom si. ¹⁴ Ma umbon giŋga tòm mbu soc po daŋ su, ma lôc ti nduc hoŋ siŋga bocdinaŋ. ¹⁵ Tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ sêtôc dau ñandô, ma sêŋsalê gameŋ bu sêsiniŋ dau. Kiŋ ma lau bata, ma lau siŋ-ŋga, ma lau ti lêlôm ma lau ti licwalô atu, ma lau naŋ sem akiŋ ñadaui ti lau naŋ sêmbu ñambwa, naŋ hoŋ sêlhô bambaliŋ. Ma sêŋsalê mala sêsiniŋ dau kwi-ŋga sêsôc hocsuŋ ti hoc naŋ sêyêc gameŋ lôc-ŋga, naŋ ñapu. ¹⁶ Ma ñac sêta yom têtŋ lôc ti hoc bu êŋgatôc ñac si e iŋ naŋ ndôc pônŋ atu, naŋ oc tòm dom bu lic ñac, ma bocdinaŋ ñac oc sêtap Anötö ndê Domba ndê atac ñandê sa dom. ¹⁷ Sêkôm gêtŋ dinaŋ, ñahu bu bêc dinaŋ ti bêc sêtap ñandê sa tu ñac si sac-ŋga, ma lau sac daŋ oc sêtôm dom bu sêŋlêc Anötö ndê matôc.

7

Sêpuc ñadalô pi lau Israel-ŋga 144,000

¹ Dinaŋ su, goc aô galic aŋela hale naŋ sêyob mbu. Ñac sêlhac nom ñabatiŋ hale ma sêkôc ñaclai bu sêlhac mbu nom-ŋga hale ahuc, tu bu sêpuc ñadinda e sêkôm nom me gwêc me a tisac dom. ² Anötö kêŋ ñaclai têtŋ ñac bu sêyob mbu e

tiŋambu sêhu mbu nom-ŋga siŋ bu kôm nom ma gwêc tisac. Ma aô galic aŋela daŋ tiyham naŋ sa akêŋ gameŋ ac pi-ŋga meŋ, ma yêc iŋ amba iŋ kôc Anötö Tanli Ñadau ndê gêtŋ dapuc ñadalô-ŋga.* Iŋ mbwêc ña awha atu têtŋ aŋela hale dinaŋ ma sôm, ³ “Akôm nom ti gwêc ma a tisac dom, e yac apuc yac neŋ Anötö ndê ñadalô pi iŋ ndê lau akiŋ si sêcbala su.”

⁴ Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc aô gaŋgô lau naŋ sêpuc ñadalô pi ñac si sêcbala, naŋ si namba, naŋ gitôm 144,000. Ma lau dinaŋ sêmeŋ akêŋ lau Israel-ŋga si gôlôwac tonŋ 12. ⁵ Yêc Juda ndê tonŋ, sêkeŋ ñadalô pi lau 12,000, ma pi lau 12,000 yêc Ruben ndê, 12,000 yêc Gad ndê, ⁶ 12,000 yêc Aser ndê, 12,000 yêc Naptali ndê, 12,000 yêc Manase ndê, ⁷ 12,000 yêc Simeon ndê, 12,000 yêc Liwai ndê, 12,000 yêc Isaka ndê, ⁸ 12,000 yêc Sebulun ndê, 12,000 yêc Josep ndê, ma pi lau 12,000 yêc Benjamin ndê tonŋ.

Lau daêsam sêmpiniŋ Anötö

⁹ Tiŋambu aô tanhê gameŋ ma galic lau daêsam andô, gitôm dom bu lau daŋ sêsê ñac sa. Sêmeŋ akêŋ nom ñagameŋ hoŋ, ma akêŋ lau titoŋ-titoŋ hoŋ, ma akêŋ lau awha têtŋtêtŋ. Ma sêlhac pônŋ atu ti Anötö ndê Domba aŋgô andô-ŋga. Ñac hoŋ sêsôc ñakwê sêsêp, ma sêhêc tômôm ñalauŋ. ¹⁰ Ma sêmbwêc ñaŋga bu, “Yac tampiŋ yac neŋ Anötö naŋ ndôc pônŋ atu, ma iŋ ndê Domba, bu mwasiŋ nem lau si-ŋga yêc iŋlu.”

¹¹ Ma aŋela hoŋ naŋ sêlhac sêŋgihi pônŋ atu ti aŋela hale ma lau bata ahuc, naŋ sêhu dau aŋgô sip nom sêyêc pônŋ atu ndô-ŋga. Ma sêmpiniŋ Anötö, ¹² ma sêsôm, “Yomandô! Yac neŋ Anötö ndê ñawasi ti gauc ma waê ti ñaclai ma licwalô hêc gêlêc

* **7:2:** Têtŋ têm dinaŋ lau sêkêŋ gêtŋ ñabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia bu sêsap dôŋ, ma sêpuc ñadalô daŋ pi lêlêp dau bu tôc asê bu ñac sêti bapia dau ñadau. Sêmasaŋ gôlônŋ amanatu-ŋga (ring) me gêtŋ daŋ naŋ sênoŋŋ ti kôm bu sêpuc ñadalô dau.

gêḡ honḡ su. Bocdinaḡ tampiḡ iḡ, ma danem daḡge iḡ kwahic dec ma tòm bêc honḡ. Yomandô!”

¹³ Têḡ dinaḡ lau bata si daḡ meḡ ma ndac aô bocdec bu, “Lau ti ḡakwê sêšêḡ dindê, ḡac lau asa, ma sêmeḡ akêḡ nde?” ¹⁴ Ma aô gaô iḡ ndê awha ma gasôm, “O ḡgac atu, am daôm kêyalê.” Dec iḡ sôm têtḡ aô, “Lau dinaḡ sêmbo nom têtḡ ndoc ḡawapac atu hôc asê, ma kwahic dec sêmeḡ sêmbo lec. Sêḡgwasiḡ si ḡakwê sip Anötö ndê Domba ḡadac, ma ḡakwê dau sêḡ sambuc. ¹⁵ Tu dinaḡ-ḡga sêlhac Anötö ndê pônḡ atu ndö-ḡga yêc iḡ ndê lôm dabuḡ, ma sem akiḡ iḡ acsalô ma ôbwêc. Ma iḡ naḡ ndöc pônḡ atu, naḡ oc mbo whiḡ ḡac ma yob ḡac. ¹⁶ Tôm dom bu sêḡpônḡda gêtḡ sêneḡ-ḡga ti sênôm-ḡga tiyham. Ma ac oc pec ḡac dom, ma gêtḡ ḡandê daḡ oc tap ḡac sa dom. ¹⁷ ḡahu bu Anötö ndê Domba naḡ mbo pônḡ atu ḡalhu, naḡ oc ti ḡac si ḡgac yob ḡac-ḡga, ma wê ḡac sêsa bu sênôm bu yêc bubata taḡli-ḡga. Ma Anötö dau oc puḡ ḡac tasulu su yêc ḡac tandô.”

8

Anötö ndê Domba kôc gêtḡ ḡabalêḡ ti-7-ḡga su

¹ Têḡ dinaḡ Anötö ndê Domba kôc gêtḡ ḡabalêḡ ti-7-ḡga su yêc bapia, ma gameḡ undambê-ḡga ḡaḡeḡ sa gitôm acgatu ḡasawa daḡga. ² Ma aô galic aḡela 7 naḡ sêlhac Anötö aḡgô-ḡga, ma iḡ kêḡ dahuc têtḡ ḡac honḡ tôm gi. ³ Ma aḡela daḡ tiyham meḡ kalhac alta gol kêḡpiḡ pônḡ atu. Iḡ kôc lônḡ gol daḡ, ma sêkêḡ gêtḡ ḡamalu ḡayham daêsam têtḡ iḡ. Goc iḡ kêḡgaluḡ whiḡ Anötö ndê lau dabuḡ si mbec yêc lônḡ dau, ma kêc pi alta ti da têtḡ Anötö. ⁴ Ma ḡawasu akêḡ gêtḡ ḡamalu ti lau dabuḡ si mbec, sa akêḡ lônḡ naḡ yêc aḡela amba, ma pi têtḡ Anötö aḡgô-ḡga. ⁵ Pacndê, goc iḡ kôc ya ḡanda akêḡ alta, ma kêḡ sip

lônḡ gêtḡ ḡamalu-ḡga e meḡhu, ma tuc sip gameḡ nom-ḡga gi. Ma aô gaḡgô ḡakêcsia atu, ma sickac ti wapap gi c ma tiyhô gêm.

Aḡela hale sêyu dahuc

⁶ Têḡ dinaḡ aḡela 7 naḡ sêkôc dahuc, naḡ sêmasaḡ dau bu sêyu. ⁷ Aḡela ḡamata-ḡga yu iḡ ndê, ma sêmbaliḡ u ḡalhuc gitôm ais, ma ya naḡ sêḡgaluḡ whiḡ dac naḡ sip nom gi. Ma ya dau gêtḡ gameḡ nom-ḡga ti a daêsam su. Aô galic gitôm sêwhê gameḡ nom-ḡga ti a honḡ kôc gi ḡatoḡ tō, ma toḡ daḡ ya gêtḡ su, ma lu sêyêc ḡayham. Ma kwanḡ batac-batac, naḡ ya gêtḡ honḡ su.

⁸ Goc aḡela tilu-ḡga yu dahuc, ma sêmbaliḡ gêtḡ daḡ gitôm lôc atu ti ya sip gwêc gi. Ma tiyham aô galic gitôm sêwhê gwêc kôc gi toḡ tō, ma toḡ daḡ gêm dau kwî ti dac, ma toḡ lu sêyêc ḡayham. ⁹ Ma i ti gêtḡ tali honḡ naḡ sêmbo gwêc ti dac, naḡ sêmbac ndu. Ma waḡ naḡ sêpoc gwêc bocdinaḡ, toḡ daḡ singa su, toḡ lu sêpoc ḡayham.

¹⁰ Têḡ ndoc aḡela titö-ḡga yu ndê dahuc, naḡ tata atu daḡ peḡ sip akêḡ umboḡ. Tata dau ḡawê atu, ma peḡ sip nom ma kôm bu ti bubata daêsam sêtisac. Aô galic gitôm sêwhê bu ti bubata honḡ kôc gi toḡ tō, ma toḡ daḡ tisac. ¹¹ Sêsam tata dau ḡaê bu ‘ḡamakic.’ Ma yêc bu nom-ḡga honḡ, toḡ daḡ ḡamakic sa ma toḡ lu sêyêc ḡayham. Ma lau honḡ naḡ sênôm bu ḡamakic dinaḡ, naḡ sêmbac ndu.

¹² Goc aḡela tihale-ḡga yu ndê dahuc, ma ac ti ayô ma tata ḡatô sêtisac. Tu dinaḡ-ḡga têtḡ acsalô, ac pō gameḡ gitôm acgatu ḡasawa 8, ma ḡasec sa gitôm acgatu ḡasawa hale. Ma têtḡ ôbwêc bocdinaḡ, ayô ti tata ḡawê mba gitôm acgatu ḡasawa hale.

¹³ Aô galic gêtḡ honḡ dinaḡ su, ma aô gaḡgô macmponḡ daḡ naḡ hu mbo umboḡ, ma taḡ ḡa awha atu bocdec bu, “Oyaê! Oyaê! Oyaê!

Aņela hale sêyu dahuc su, ma aņela tō sêmbo dôņ sêmbo. Bocdinaņ mac lau nom-ņga oc atap ņawapac sa tiyham.”

9

Aņela ti-5-ņga yu dahuc

¹ Goc aņela ti-5-ņga yu ndê dahuc, ma aō galic tata daņ peņ yêc umboņ sip nom gi. Ma Anötö kêņ ki têtj in bu yob suņ baliņ sac naņ sêsam bu Abis,* naņ ņagatam. ² Goc in gêlêc gatam dau su, ma yawasu pi akêņ suņ baliņ dinaņ meņ. Yawasu dau atu andô, gitôm yawasu têtj ndoc lau sêkêc pwa atu daņ. Yawasu dau gêm ac ahuc ma kôm umboņ ņasec sa. ³ Ma aō galic wakô sêsip akêņ yawasu sêmeņ. Ȋac si ņaclai gitôm gapiņgap bu sêkêņ ņandê atu têtj lau nom-ņga. ⁴ Magoc Anötö gic yao ņac bu sêkôm kwan ma gêtj batac-batac ma a tisac dom, ma sêkôm lau naņ aņela sêpuc Anötö ndê ņadalô pi ņac sêcbala su, naņ sêtisac dom. Magoc lau ņatô, naņ wakô dinaņ oc sêkôm ņac sêtisac. ⁵ Ȋac sêkôc ņaclai bu sêkêņ ņandê atu têtj lau dinaņ gitôm ayô 5, magoc ņac oc sêndic ņac ndu dom. Ma ņandê dau gitôm gapiņgap seņ lau. ⁶ Têtj ndoc dinaņ lau oc sêtec bu sêmbo tali. Ȋac oc tac whiņ bu sêmbac ndu, tigeņ ņac oc sêmbo tali ma sêhôt ņandê ņapaņ.

⁷ Aō galic wakô dinaņ sêtôm hosi naņ sêmasaņ tu sêndic siņ-ņga. Gêtj gitôm guluj gol sac ņac si ņagôlôj, ma ņac si aņgô gitôm ņamalac. ⁸ Ȋac si kêclauņ baliņ gitôm lauwhê si, ma ņac si ņalhô atu gitôm layon si. ⁹ Ma yêc ņac si ņabapo aō galic gêtj ņaņga gitôm lautuc ain. Ma têtj ndoc ņac sêhu sêmbo lôlôc, ņac si ņamakê ņakêcsia atu gitôm hosi daêsam sêhê kaleta ma sênti bu sêndic siņ. ¹⁰ Ȋac si ņaņguc gitôm gapiņgap si ņaņguc

bu sêtij ņamalac. Ȋaclai atu yêc ņac si ņaņguc, bu sêkêņ ņandê têtj lau gitôm ayô amañdaņ. ¹¹ Ȋac si kiņ in aņela sac suņ baliņ-ņga. Yêc Yom †Hibru sêsam in ndê ņaê bu Abadon, ma yêc Yom Grik sêsam in bu Apolion.† ¹² Ȋawapac dinaņ ti ņawapac ņamata-ņga. Ma ņawapac lu sêyêc dôņ sêyêc.

Aņela ti-6-ņga yu dahuc

¹³ Têtj dinaņ aņela ti-6-ņga yu ndê dahuc. Ma aō gaņgô awha daņ sa akêņ alta gol naņ kalhac Anötö aņgô-ņga. Ȋapo hale sêyêc alta dau ņakêcsu hale, ma awha dau sa akêņ ņapo dau ņalhu, ¹⁴ ma ta yom têtj aņela naņ yu dahuc bocdec bu, “Sa têtj aņela hale naņ sêsô ņac dôņ sêmbo bu atu Yupretes, naņ ndi, ma êmgapwêc ņac su.” ¹⁵ Muņ-ņga Anötö kêyaliņ ndoc daņ sa bu aņela hale dinaņ sêndic lau sac ndu, ma ņac sêhôtj ndoc dau sêmbo Bu Yupretes. Goc aņela dau sa gi ma kêgapwêc aņela hale dinaņ su, bu sêwhê lau nom-ņga kôc ndi toņ tō. Ma toņ daņ ņac oc sêndic ņac ndu, ma toņ lu sêhu ņac siņ.

¹⁶⁻¹⁷ Têtj dinaņ aō galic gêtj ņagatu daņ, lau siņ-ņga daêsam kêlêc sêndôc hosi ņahô. Ma awha daņ sam ņac si namba asê têtj aō, naņ gitôm 200 milien. Ma aō galic lautuc ņaņga sêyêc ņac ņabapo. Lautuc dinaņ ņadalô kokoc gitôm ya, ma ņamayaņ gitôm umboņ, ma yaņyaņ gitôm gêtj ņandê ņaê †solpa. Ma aō galic hosi si ņagôlôj gitôm layon si, ma ya ti yawasu ma solpa sa akêņ ņac si whasuņ. ¹⁸ Gêtj tō dinaņ, ya ti yawahô ma solpa, naņ sêsa hosi whasuņ naņ tôm ņawapac atu bu seņ lau nom-ņga ņatô su. Lau toņ daņ oc sêmbac ndu, magoc toņ lu oc sêmbo tali. ¹⁹ Hosi dinaņ sêkôc ņaclai atu yêc ņac si whasuņ, ma yêc ņac si ņaņguc whiņ. Bu ņac si

* **9:1:** Ȋaê ‘Abis’ (Abyss) kêkuc Yom Grik. Suņ baliņ dinaņ ti ņalau sac si gapocwalô. † **9:11:** Abadon ma Apolion - ņaê lu dinaņ ņahu tigeņ. Danem kwi bu ‘Ndic Ndu’ me ‘Seņ su.’

ņanguc gitôm mboc ñagôlôn bu sen lau ma kôm ñac sêtisac.

²⁰ Ñawapac tō dinarj kôm lau ton ñaņ sêmbac ndu. Ma lau ñatō ñaņ sêlic ndu dom, ñaņ sêlic su, magoc sem si ñalôm kwi dom. Mba! Ñac sêsap ñac si mêtê sac dôņ ñapaņ. Ñac sem akiņ ñalau sac ma anötöi gwam ñaņ sêmasaņ ña gol ti silba ma brons ti hoc ma ña a. Gwam hoņ ñaņ gitôm dom bu sêlic gameņ me sêņgô yom, ma sêņsêlêņ dom, tigeņ lau nom-ņga sem akiņ ñac ñapaņ. ²¹ Ma ñac sêkôm mêtê sac ñaēsam tôm sic ñamalac ndu, sêpec balō, sêkôm mêtê mockaiņ-ņga, ma sem kaņ gêņ. Ñac sêlic ñawapac ñaņ, magoc sem ñaņ kwi dom, ñac sêsap si mêtê sac ñaņ dôņ ñapaņ.

10

Aņela kêņ bapia saun ñaņ têņ Jon

¹ Têņ ñaņ aō galic aņela ñaņga ñaņ sip akêņ undambê meņ. In ñdê ñakwê gitôm dao, ma gasuņ bu êp ñaņ yêc in ñagôlôn ñahô-ņga. In ñdê aņgô andô ñawasi gitôm ac, ma in gahi gitôm alhō ti ya. ² Ma in kôc bapia saun ñaņ ñaņ kac sa su, yêc in amba. In sip gi ma kêņ gahi gasê-ņga kalhac nom, ma gahi andô-ņga kalhac gwêc. ³ Ma in mbwêc ñaņga, gitôm layon ñaņ taņ. Têņ ndoc in mbwêc, ñaņ aō gaņgô awha 7 sêta yom, ñaņ ñakêcsia gitôm wapap gic. ⁴ Aō gaņgô awha 7 ñaņ su, ma bu wato ñac si yom sip bapia, tigeņ awha ñaņ akêņ undambê sôm têņ aō bu, “To yom ñaņ am ñgô akêņ awha wapap-ņga 7, ñaņ dom. Mba! Kôc dôņ ma sêc ahuc yêc am-ņga.”

⁵ Goc aņela ñaņ kalhac nom ti gwêc, ñaņ tōc in amba andô-ņga pi undambê. ⁶ In bu sôm yom ma puc dôņ ña Anötö ñdê ñaê, ñac sôm, “Aō wasôm yom ñandô yêc in ñaņ mbo tali ñapaņ, ñaņ aņgô-ņga, in ñaņ kêņ undambê ma nom ti gwêc, ma gêņ hoņ ñaņ sêmo gameņ ñaņ.

Dahôn têm ñaņ tiyham dom, ⁷ bu gêņ hoņ ñaņ Anötö kêmatiņ tidôn muņ su, ma yêc siņ ñaņ e meņ têņ kwahic ñac, ñaņ oc meņ sa tiawê. Têņ bêc ñaņ aņela ti-7-ņga yu ñaņ, ñaņ gêņ hoņ ñaņ oc ñandô sa tôm in hoc asê gwanaņ su têņ lau propet ñaņ sem akiņ in.”

⁸ Dinaņ su, goc awha akêņ undambê ñaņ aō gaņgô su, ñaņ sôm yom têņ aō tiyham bocdec bu, “Am sa têņ aņela ñaņ kalhac nom ma gwêc, ñaņ ndi, ma kôc bapia ñaņ kac sa yêc in amba, ñaņ su.”

⁹ Bocdinaņ aō gatêņ aņela ñaņ ga, ma gandac bapia saun ñaņ. Ma in sôm têņ aō, “Am kôc su, ma meņ. Yêc whamsuņ am oc êmsahê ñaganda gitôm lêp. Tigeņ bapia ñaņ oc kôm am nem ñaņ yham dom.”

¹⁰ Aō gakôc bapia saun ñaņ su yêc in amba, ma gaņ. Yêc whamsuņ aō kasahê bu ñaganda gitôm lêp, tigeņ tiņambu sip aō ñaņ gi ma kôm aō ñaņ yham dom. ¹¹ Goc Anötö sôm têņ aō, “Am oc hoc yom asê tiyham gitôm propet, ma sôm yom pi lau ñaēsam, pi lau titoņ-titoņ ma lau awha têtêņ, ma pi kiņ sêwhiņ.”

11

Anötö ñdê propet lu

¹ Dinaņ su, goc Anötö kêņ gakoc baliņ ñaņ têņ aō bu wanem dôhôn gêņ. Ma in sôm têņ aō, “Am ndi, ma nem dôhôn aneņ lôm dabuņ, ma alta ñaņ kalhac ñdê. Ma lau ñaņ sêtoc aō sa ma sêteņ mbec têņ aō sêmo ñdê, ñaņ sê ñac sa. ² Tigeņ nem dôhôn gameņ yêc lôm dabuņ ñabatêmdô dom, bu aō gakêņ gameņ ñaņ têņ lau sambuc ti ñac si gameņ. Ma ñac oc sênem gôliņ aneņ malac dabuņ, ma sêņgwiniņ aneņ lau gitôm ayô 42. ³ Magoc aō wakêņ ñaclai têņ aneņ propet lu, ñac in lu oc sêsôc ñakwê yeyec ma sêsôm aneņ yom asê gitôm bêc 1,260.”

4 Propet lu dau sêlhac Pômdau, naŋ gêm gôliŋ nom sambuc, naŋ aŋgô-ŋga, sêtôm a olib lu, ma sêtôm yakaiŋ lu. ⁵ Lau naŋ bu sêkôm iŋlu ŋa yom, naŋ oc sêmbac ndu ŋalêŋ bocdec. Ya oc sa yêc iŋlu whasuŋ ma neŋ ŋac su. ⁶ Ma têŋ ndoc sêhoc Anötö ndê yom asê, naŋ sêkôc ŋaclai bu sêsôm u ndic dom yêc umboŋ. Ma sêkôc ŋaclai bu sênem bu kwi ti dac, ma bu sêkêŋ ŋawapac tidau-tidau têŋ lau nom-ŋga têŋ ndoc bocke naŋ iŋlu atac whiŋ naŋ.

⁷ Têŋ iŋlu si têm sêhoc Anötö ndê yom asê-ŋga pacndê su, naŋ aô galic bu gêŋ sac daŋ pi akêŋ suŋ baliŋ sac dinaŋ meŋ, ma gic siŋ têŋ iŋlu. Ma iŋ ku iŋlu dulu ma gic iŋlu ndu. ⁸ Ma iŋlu si ŋamlaŋ sêyêc ŋambwa sêyêc malac atu dau ŋa-malac lôm. Yêc malac atu dau lau sic iŋlu si Pômdau ndu pi a gicso dau, ma bocdinaŋ lau ŋatô sem malac dau ŋaê kwi ma sêsam bu Sodom ma Isip. ⁹ Têŋ dinaŋ, lau akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ, ma akêŋ lau titorŋ-titorŋ ma awha têtêŋ hoŋ tahê iŋlu si ŋamlaŋ gitôm bêc tō ma ŋadaŋga. Ma ŋac sêkêŋ yao bu lau daŋ sêŋsuhuŋ iŋlu dom. ¹⁰ Lau sac nom-ŋga sêtisambuc bu iŋlu sêmbac ndu, ma ŋac sêkêŋ gêŋ ŋayham-ŋayham têŋ dandi ti atac ŋayham atu. Nahu bu muŋ-ŋga propet lu dinaŋ sêkêŋ ŋawapac têŋ ŋac.

¹¹ Aô galic bu iŋlu sêyêc bocdinaŋ tôm bêc tō ma ŋadaŋga, goc Anötö kêŋ iŋ ndê wayahô tali-ŋga têŋ iŋlu dec sêtisa tiyham ma sêlhac. Ma lau hoŋ naŋ sêlic, naŋ sêtôc dau ŋandô. ¹² Ma aô gangô Anötö ta yom awha atu têŋ iŋlu ma sôm bu sêpi sa sêtêŋ iŋ sêmeŋ. Goc dao daŋ kôc iŋlu sa sêpi undambê si, ma iŋlu si ŋacyo sêlic. ¹³ Têŋ têm dinaŋ tiyhô atu gêm, ma malac atu dau ŋagameŋ ŋatô sêtisac. Gitôm sêwhê malac dau kôc ti gameŋ 10, ma gameŋ 9 sêyêc ŋayham, ma gameŋ ti-10-ŋga tisac.

Ma lau 7,000 sêmbac ndu. Gêŋ dau kôm lau naŋ sêmo tali, naŋ sêtôc dau atu, ma sêtoc Anötö undambê-ŋga ndê waê ti ŋaclai atu sa.

¹⁴ Dinaŋ ti ŋawapac tilu-ŋga, ma titô-ŋga kêpiŋ bu hôc asê.

Dahuc ti-7-ŋga tan

¹⁵ Têŋ dinaŋ aŋela ti-7-ŋga yu dahuc, ma aô gangô awha daêsam sêta yom ŋaŋga yêc undambê bocdec bu, “Kwahic dec yac neŋ Pômdau lu iŋ ndê Mesaya sem gôliŋ nom ŋagameŋ sambuc. Ma gôliŋ dau oc pacndê dom.”

¹⁶ Ma lau bata 24 naŋ sêndöc ŋac si pôn yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ sêhu dau aŋgô sip nom, ma sêmpiŋ iŋ, ¹⁷ ma sêsôm, “O Pômdau Anötö ŋaclai ŋadau, am naŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga, ma kwahic dec mbo. Yac bu anem dange am bu am gêm gôliŋ nom ti am nem ŋaclai atu. ¹⁸ Lau nom-ŋga atac ŋandê sa, magoc kwahic dec ŋac oc sêŋsahê am nem atac ŋandê. Ndoc meŋ su, bu am êmsahê lau naŋ sêmbac ndu su. Ma am oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ lau hoŋ naŋ sem akiŋ am, lau propet ti am nem lau dabuŋ, ma têŋ lau hoŋ naŋ sêtoc nem ŋaê sa, lau tiwaê, ma lau waêmba sêwhiŋ. Tigeŋ lau naŋ sêkôm nom tisac, naŋ am oc seŋ ŋac su.”

¹⁹ ŋac sêmpiŋ Anötö su, goc gatam yêc Anötö ndê lôm dabuŋ undambê-ŋga kac sa, ma aô galic apa Anötö ndê pwac dabuŋ-ŋga yêc lôm dabuŋ ŋalôm. Ma sickac ti wapap gic, ma aô gangô ŋantiŋ atu, ma tiyhô gêm ma u gic ŋalhuc atu ma ŋaŋga gitôm ais.

12

Awhê daŋ, ma Akô

¹ Têŋ dinaŋ gêŋ dalô atu daŋ hôc asê yêc undambê, ma kôm aô gasô. Aô galic awhê daŋ, ma ac kêgihi iŋ ahuc gitôm ŋakwê. Inyô yêc iŋ gahi ŋapu, ma tata 12 sac iŋ ŋagôlônŋ gitôm kiŋ si sanem. ² Awhê dau

daê, ma in ndê ndoc kôc balêkoc-nga meŋ sa. Tu dinan-nga dec in kêsahê ñandê atu, ma taŋ asê. ³ Ma gêŋ dalô dan tiyham hôc asê yêc undambê. Aô galic gêŋ kokoc atu gitôm akô dan. In ndê ñagôlôŋ 7, ma ñapo 10. Ma sanem kiŋ-nga 7 sac in ndê ñagôlôŋ 7. ⁴ Ma in ndê ñaŋguc gic tata umbon-nga daêsam sa, ma kêbalip ñac sêsip nom si. Tata toŋ lu gacgeŋ sêlhac umbon, ma toŋ dan in kêbalip sip nom gi. Goc in gi kalhac awhê dau aŋgô-nga, ma hôŋ bu in kôc balêkoc su, goc in neŋ.

⁵ Ma awhê dau kôc balêkoc ñgac* dan. In ñgac nan oc nem gôliŋ lau nom-nga hon ti ñaclai atu, gitôm in kôc tôc kiŋ-nga ain tu êmatôc ñac-nga. Akô tac whiŋ bu neŋ balêkoc dau, tigeŋ gitôm dom. Nahu bu sêŋgaho balêkoc dau su pi undambê gi, bu mbo whiŋ Anötô nan ndôc pôn atu. ⁶ Ma balê dinda kôlhô kêt gi mbo gameŋ sawa. Anötô kêyaliŋ gameŋ sa gwanan yêc dindê, bu yob awhê dau gitôm bêc 1,260.

⁷ Têŋ dinan aô galic siŋ atu yêc undambê. Anötô ndê aŋela ñamata-nga Maikel ti in ndê aŋela sic siŋ têŋ akô, ma akô ti ndê aŋela sac sic siŋ ô. ⁸ Magoc akô ndê ñaclai gitôm dom, dec in ti ndê aŋela sac si mala sêmbou undambê-nga mba. ⁹ Anötô ndê aŋela sêsoc ñac su ma sêmbaliŋ ñac sêsip nom si. In akô akwa dinan, nan dasam in ndê ñaê bu Sadan me ñgac yeyec. In êlêmé kêsau lau nom-nga ma kêtôm ñac bu sêkôm mêtê sac.

¹⁰ Têŋ ndoc dinan aô ganŋô awha atu dan yêc undambê, nan sôm, “Kwahic dec Anötô ndê ndoc bu nem gôliŋ nom sambuc-nga, nan hôc asê su, ma in tôc in ndê ñaclai asê yêc awê. In ndê gwelen nem lau si-nga kwahic dec ñandô sa, ma lau hon oc sêlic †Mesaya ndê ñaclai. Têŋ ñamata-nga Sadan kalhac Anötô

aŋgô-nga têŋ acsalô ma ôbwêc hon, ma kêgôliŋ yom pi yac neŋ asidôwai. Magoc kwahic dec Anötô kêmasuc in su yêc undambê. ¹¹ Dac nan Anötô ndê Domba kêc siŋ, nan puc yac neŋ asidôwai dôŋ, ma sêhoc Anötô ndê yom ñandô asê. Ma tu dinan-nga ñac sêku Sadan dulu. Sêlhac ñaŋga ma sêtôc dau dom bu lau sêndic ñac ndu. ¹² Bocdinan mac lau undambê-nga, atac ñayham ma atisambuc. Tigeŋ ñawapac atu gic mac lau nom ti gwêc-nga ñawaê. Oyaê. Sadan sip têŋ mac meŋ, ma in tac ñandê atu andô. Nahu bu in kêyalê bu in ndê têm tiapê su.”

¹³ Têŋ ndoc akô gêlic bu sêsoc in su sip nom gi, nan in gic hu kêbulu awhê nan kôc balêkoc ñgac nan. ¹⁴ Tigeŋ Anötô kêŋ ñamakê lu têŋ awhê dau gitôm macmpon atu dan ndê, bu hu sa ndi mbo in ndê mala nan Anötô kêyaliŋ sa su yêc gameŋ sawa. Yêc dinan Anötô oc yob in tôm yala tô ma ayô 6, bu akô dau kôm in tisac dom. ¹⁵ Têŋ dinan akô kac whasuŋ sa ma guluc bu atu sa bu hêc awhê dau su. ¹⁶ Magoc Anötô gêm awhê dau sa ma kôm nom hôc kôc, e bu nan sa akêŋ akô whasuŋ nan sip nom ñalôm gi. ¹⁷ Têŋ dinan akô tac ñandê têŋ awhê dau, ma hu in siŋ sa gi, bu ndic siŋ têŋ in ndê lau wakuc ñatô. Nac lau nan danŋa wambu Anötô ndê yomsu ti sêsap Yisu ndê yom ñandô dôŋ. ¹⁸ M a akô dau gi kalhac kêpiŋ gwêc ñadali.

13

Gêŋ sac atu dan pi akêŋ gwêc ñalôm meŋ

¹ Ma aô galic gêŋ sac atu dan pi akêŋ gwêc ñalôm meŋ. In ndê ñagôlôŋ 7, ma ñapo 10, ma sanem 10 sac ñapo ñahô tôm gi. Ma aô galic ñaê sac sambuc 7 sêyêc in ndê

* **12:5:** Awhê dinan in ti dôhôn Anötô ndê lau. Ma balê dau Yisu. Ma akô dinan in ti dôhôn Sadan. In kêsahê bu seŋ Yisu su magoc gitôm dom. Dec tinambu in kêŋ kisa Yisu ndê lau, magoc Anötô yob ñac.

ṅagôlôn 7 dinan. ² Gêṅ sac dau ṅa-aṅgô gitôm pôsip pôm atu ṅaê lepat, ma gahi gitôm bea ndê, ma whasun atu gitôm layon ndê. Ma akô nan kalhac gwêc ṅadali, nan kêṅ ndê ṅaclai ti licwalô têtṅ gêtṅ sac dinan, bu nem gôlinṅ lau sac nem inṅ aṅgô. ³ Aô galic gamboc atu yêc gêtṅ sac ndê ṅagôlôn dan, nan gitôm sic inṅ ndu su, magoc gêtṅ dau tisa ma ṅayham sa tiyham. Lau sac nom-ṅga honṅ nan sêlic gêtṅ dau, nan sêhêdaê ma sêṅkuc gêtṅ sac dau. ⁴ Ma sêlic bu akô kêṅ inṅ ndê ṅaclai têtṅ gêtṅ sac, dec ṅac sêtoc akô sa ma sem akiṅ inṅ, ma sem akiṅ gêtṅ sac dau whin. Ma sêsôm têtṅ dandi, “Aluê! Gêtṅ sac dinan hôc gêtṅ honṅ su. ṅamalac dan gitôm dom bu ndic siṅ têtṅ inṅ!”

⁵ Gêtṅ sac dau kôc ṅaclai bu sôm yom toc dau sa-ṅga ma yom sac-sac gitôm ayô 42. ⁶ Dec gêtṅ sac dau kac whasun sa bu sôm yom sac s ambuc pi Anötô, ma pi inṅ ndê ṅaê, ma pi undambê, ma pi lau nan sêndôc undambê whin. ⁷ Ma inṅ kôc ṅaclai bu ndic siṅ têtṅ Anötô ndê lau dabunṅ ma ku ṅac dulu. Inṅ kôc ṅaclai atu bu nem gôlinṅ lau honṅ, lau akêtṅ nom ṅagameṅ honṅ, ma akêtṅ lau titon-titonṅ, ma awha têtṅtêtṅ. ⁸ Ma lau nom-ṅga honṅ nan si ṅaê yêc Buku Tanli-ṅga dom, nan oc sêtoc gêtṅ sac sa ma sênem akiṅ inṅ. Anötô ndê Domba yob Buku Tanli-ṅga dau. Inṅ Domba nan nom dindec mbasi enṅ, ma Anötô kêyalinṅ inṅ sa ma kêyalê bu tinjambu, lau oc sêndic inṅ ndu.

⁹ Asa ndê danṅasunṅ bu yêc, nan ṅgô yom dindec. ¹⁰ Yomandô! ṅawapac daêsam oc sêhôt asê. Lau ṅatô sic ṅawaê bu sêndôc gapoc-walô, ma ṅatô oc sêndic ṅac ndu ṅa bienṅ baliṅ. Bocdinaṅ mac lau dabunṅ, alhac ṅanṅa ma ahu nem akêtṅ whinṅ siṅ dom.

Gêtṅ sac tilu-ṅga pi sa akêtṅ nom ṅalôm

¹¹ Têtṅ dinanṅ aô galic gêtṅ sac dan tiyham pi sa akêtṅ nom ṅalôm meṅ. Inṅ ndê ṅapo saunṅ lu, gitôm domba ṅatu dan ndê. Magoc inṅ ndê awha atu gitôm layon ndê. ¹² Gêtṅ sac ṅamata-ṅga nan sic inṅ pi ṅagôlônṅ magoc ṅayham sa tiyham, nan kêṅ ndê ṅaclai atu têtṅ gêtṅ sac tilu-ṅga dinanṅ, dec inṅ gêm gôlinṅ gêm inṅ aṅgô, ma kêgilí lau nom-ṅga honṅ bu sênem akiṅ gêtṅ sac ṅamata-ṅga dinanṅ. ¹³ Ma gêtṅ sac tilu-ṅga kôm gêtṅ dalô atu-tu. Inṅ sôm, ma ya sip akêtṅ undambê meṅ, ma lau honṅ sêlic. ¹⁴ Inṅ kôc ṅaclai bu kôm gêtṅ dalô nem gêtṅ sac inṅ ṅamata-ṅga aṅgô, gêtṅ sac nan sic inṅ ṅa bienṅ baliṅ, magoc mbo tali. Bocdinaṅ inṅ kôm gêtṅ dalô ma kêsau lau nom-ṅga nan sêkêtṅ whinṅ Yisu dom, ma kêṅ yatu têtṅ ṅac bu sêmasanṅ gêtṅ sac ṅamata-ṅga ndê ṅagatu. ¹⁵ Ma inṅ kôc ṅaclai bu yu wayahô sôt gêtṅ ṅagatu, dec gêtṅ dau sôm yom asê. Ma lau nan sem akiṅ gêtṅ ṅagatu dom, dec inṅ gic ṅac ndu. ¹⁶ Inṅ kac lau honṅ ma sôm ṅanṅa bu sêkôt ṅadalô danṅ pi ṅac si amba andô-ṅga me pi ṅac si sêcbala. Lau tiwaê ma lau waêmba, lau ti lêlôm ma lau ṅalôm sawa, lau nan sem akiṅ ṅadaui ti lau nan sêmo ṅambwa, lau honṅ inṅ kac ṅac bu sêkôt ṅadalô dinanṅ. ¹⁷ Ma inṅ gic yao bu asa nan kôc ṅadalô dom, nan gitôm dom bu nemlhi gêtṅ, ma gitôm dom bu kêṅ gêtṅ têtṅ lau bu sênemlhi. Ma ṅadalô dau dinanṅ, inṅ gêtṅ sac ṅamata-ṅga ndê ṅaê me ṅaê ṅanamba.

¹⁸ Gêtṅ sac ṅanamba dau ṅahu yêc siṅ dau. Asa nanṅ ṅamalac ti gauc atu, nan ṅeṅsahê bu kip namba dau ṅahu sa. Namba dau inṅ ṅamalac danṅ ndê namba, ma inṅ ndê namba 666.

14

Jon gêtṅ Anötô ndê Domba ti inṅ ndê lau

¹ Tinjambu aô galic Anötô ndê Domba kalhac Lôt †Sayon. Ma lau 144,000 nan inṅlu damba si ṅaê

kalhac ñac si sêcbala, nañ sêlhac sêwhiñ in. ² Ma aõ gangô awha dañ sa akêñ undambê. Awha dau gitôm bu hêc ñakêcsia, ma gitôm wapap nañ gic atu, ma gitôm hap nañ lau wê-nga sic. ³ Lau 144,000 dinañ sêlhac pônj atu, ti añela atu hale ma lau bata 24 si añgô-nga, ma sem wê wakuc dañ. Anötö gêm lau dinañ si yêc ñamalac nom-nga honj ñalôm, ma ñac tawasê sêñyalê wê dau. ⁴ Ñac lau dinañ sem dabuñ dau ñapap, ma mêtê sac nañ kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö añgô-nga,* nañ sêkôm dañ dom. Gamenj bocke nañ Anötö ndê Domba bu ndi, nañ ñac sêñkuc in. Domba dau gêmlihi ñac su yêc ñamalac nom-nga, ma kênj ñac sêlhac inlu Anötö añgô-nga gitôm gêñ ñandô mbêc. ⁵ Ñac sêsôm yom tasanj dañ dom, ma ñac si giso mbasi.

Añela tö si yom

⁶ Aõ tanjhê gamenj tiyham ma galic añela dañ hu mbo umbonj, nañ kôc ñawaê ñayham bu hoc asê têtj lau yêc nom ñagamenj honj, ma têtj lau titorj-titorj ma awha têtjtêtj honj. Ñawaê ñayham dau oc yêc ñapanj, ma oc pacndê dom. ⁷ Inj sôm ña awha atu, “Atoc Anötö sa ma anem akinj in, bu inj kênj undambê ti nom, ma gwêc ti bubata honj. Ma kwahic dec inj ndê ndoc êmatôc lau-nga menj sa su. Bocdinañ atôc inj, ma apo inj ndê waê sa.”

⁸ Dinañ su, ma añela tilu-nga menj ma sôm, “Malac atu Babilon† tisac su. Añgô su nañ! Babilon tisac sambuc. Inj hu Anötö sinj ma kôm mêtê sac, ma hê lau daêsam sêsa inj ndê lêtj sac sêñkuc in, e ñac si gauc timboloc tôm lau nañ sênôm wain ma kênjinj ñac.”

* **14:4:** Jon to yom ma sôm bu lau dau sêyêc sêwhiñ lauwhê dom, dec sêmbô ñawasi yêc Anötö añgô-nga. Magoc lau tigauc daêsam gauc gêm bu yom dau hêganônj mêtê sac tidau-tidau nañ kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö añgô-nga. Awhe lu ñac nañ sem dau su, nañ bu sêyêc sêwhiñ dau, dec Anötö oc lic sac dom. † **14:8:** Tinjambu Jon to yom pi malac atu Babilon, ma gêm dôhônj inj pi awhe mockainj-nga dañ. Asam yêc Rev 17-19, ma alic footnote yêc Rev 17:1.

⁹ Ma aõ galic añela titö-nga menj kêkuc añela lu dinañ, ma inj sôm ña awha atu, “Mac lau honj nañ atoc gêñ sac ma inj ndê ñagatu sa, ma akôc inj ndê ñadalô pi nem sêmbalam me amam, nañ añgô. ¹⁰ Mac oc añsahê Anötö ndê atac ñandê. Yomandô! Inj ndê atac ñandê atu gitôm wain ñanga nañ inj kêc sip laclhu bu mac anôm. Mac oc alhac Anötö ndê Domba ma añela dabuñ añgô-nga, ma atap nem ñagêyô sac sa. Gêñ ñandê solpa ma ya oc kênj ñandê atu têtj mac. ¹¹ Y omandô! Lau honj nañ sem akinj gêñ sac me inj ndê ñagatu, ma sêkôc inj ndê ñaê ñanamba pi ñac si ñamlic, nañ oc sêtap ñawapac atu dinañ sa. Gamenj nañ ñac sêmbô, nañ yawasu oc pi ñapanj, ma oc pacndê dom. Ñac oc sêñsahê ñandê atu dau tôm acsalô ti ôbwêc honj, ma ñac oc sêñwhañ dau dom.”

¹² Yom dec kênj puc mac lau nañ dañam wambu Anötö ndê yomsu ma akêñ whiñ Yisu. Alhac ñanga, ma ahu nem akêñ whiñ sinj dom!

¹³ Dinañ su, goc aõ gangô awha dañ sa akêñ undambê, nañ sôm têtj aõ bu, “To yom bocdindec. Têtj kwahic dec ma ndi, lau honj nañ sêsap si sêkêñ whiñ Pômdau dôñ e sêmbac ndu, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasinj atu sa.” Ma Ñalau Dabuñ sôm, “Yomandô! Ñac oc sêñwhañ dau yêc gwelenj nañ sêlhac ñanga ma sêkôm. Ma ñac si gwelenj ña-ñandô oc êñkuc ñac pi undambê ndi.”

Anötö ndê añela sic gêñ ñandô nom-nga sa

¹⁴ Têtj dinañ aõ galic dao sêsêp dañ, ma ñamalac dañ gitôm Ñamalac ndê Atu ndôc dao ñahô. Sanem gol dañ sac inj ñagôlônj, ma inj kôc

biej mbwê-alô ma ñamata sac andô. ¹⁵ Ma aņela daņ sa akêņ Anötö ndê lôm dabuņ, ma ta yom awha atu têņ iņ naņ ndöc dao ñahô bocdec bu, “Kwahic dec ôm nom-ņga ñandô sa, ma gêņ hoņ tilôwê su. Bocdinaņ dec kôc nem bieņ sa ndi, ma ndic gêņ ñandô sa pitigeņ.” ¹⁶ Dec iņ naņ ndöc dao ñahô, naņ sip têņ nom gi, ma tim gêņ ñandô nom-ņga ña iņ ndê bieņ dinaņ, goc gic hoņ sa sêpitigeņ.

¹⁷ Ma aņela daņ tiyham sa akêņ lôm dabuņ undambê-ņga meņ, naņ kôc bieņ mbwê-alô daņ ñamata sac andô. ¹⁸ Ma aņela daņ tiyham naņ yob ya yêc Anötö ndê alta, naņ sa meņ, ma mbwêc awha atu têņ aņela naņ hóc bieņ ñamata bu, “Kôc nem bieņ, ma sôc ôm wain-ņga naņ yêc nom, naņ ndi, ma ndic wain ñandô sa. Bu wain ñandô kwahic dec ñalôwê sa su.” ¹⁹ Dec aņela dau sip nom gi ma tim wain ñandô nom-ņga ña iņ ndê bieņ. Ma iņ gic sa pi gameņ sênem kiņ wain ñakwi-ņga. Gêņ dinaņ ti dôhôn Anötö ndê atac ñandê pi lau sac nom-ņga. ²⁰ Ma aô galic bu sem kiņ wain ñandô nom-ņga dinaņ yêc malac atu ñamakê. Ma dac atu sa meņ, ma hêc sa ñasawa baliņ gitôm 300 kilometa, ma suņ ñagapoņ atu. Ñagapoņ dau, hosi daņ bu lom, dec oc meņ têņ iņ tôkwa.

15

Aņela 7 ma ñawapac 7

¹ Dinaņ su, ma aô galic gêņ dalô atu daņ tiyham yêc undambê, dec gasô ñandô. Aņela 7 sêkôc ñawapac atu 7 bu sêkêņ pi lau sac nom-ņga, naņ ti ñawapac ñambu-ņga naņ Anötö oc kêņ. Bu ñawapac 7 dinaņ oc ndic dabiņ iņ ndê atac ñandê pi lau nom-ņga e nom ñatêm pacndê. ² Ma aô galic gêņ daņ gitôm gwêc naņ ñawa gitôm glas, ma ya yêc ñalôm. Ma lau naņ sêku gêņ sac atu d ulu, naņ sêlhac gwêc dau ñamakê.

Ñac lau naņ sêtec bu sênem akiņ gêņ sac dau me sêtoc iņ ndê ñagatu sa, ma sêkôc iņ ndê ñaê ñanamba dom, ma ñalêņ dau dec sêku iņ dulu. Ñac sêkôc gêņ wê-ņga ñaê hap naņ Anötö dau kêņ têņ ñac. ³ Ma ñac sem Anötö ndê ñgac akiņ Moses ndê wê ma Anötö ndê Domba ndê wê. Ñac sem bocdec, “O Pômdau Anötö Ñaņga. Am kôm gêņ atu-tu ti gêņ ñayham daêsam. O Kiņ atu, naņ gêm gôliņ nem lau tôm têm hoņ, am nem lêņ iņ lêņ ñandô ma gitêņ eņ.” ⁴ O Pômdau, am tigeņ dabuņ. Bocdinaņ solop bu lau hoņ sêtôc am, ma sêtoc am nem waêm sa. Lau akêņ gameņ hoņ oc sêmeņ ma sênem akiņ am, bu kwahic dec sêlic yêc awê bu am kôm gêņ hoņ ñalêņ gitêņ eņ.”

⁵ Dinaņ su, ma aô galic lau Israel-ņga si ðbac dabuņ ñagatam kac sa yêc undambê. Bac dau ti lau Israel-ņga si lôm dabuņ yêc gameņ sawa, naņ sêkêņ Anötö ndê yomsu yêc ñalôm. ⁶ Ma aņela 7 sêsa akêņ lôm dabuņ dau sêmeņ, ma sêkôc ñawapac atu 7. Ñac sêsôc ñakwê ñawasi sêsêp, ma sêkic po gol kêgihi ñac ñabapo. ⁷ Ma aņela atu hale si daņ kôc sùc 7 naņ sêmasaņ ña gol, ma kêņ têņ aņela 7 dinaņ. Anötö naņ mbo tali ñapaņ, naņ kêņ ñawapac tidau-tidau naņ tôc iņ ndê atac ñandê asê, naņ sip sùc 7 dinaņ e meņhu. ⁸ Têņ dinaņ yawasu atu naņ meņ akêņ Anötö ndê ñawasi ti licwalô, naņ gêm lôm dabuņ ñalôm ahuc. Ma tu dinaņ-ņga gitôm dom bu lau daņ sêsôc lôm dabuņ sêndi e aņela 7 sêndic dabiņ si gwelen sêkêņ ñawapac 7-ņga dinaņ pacndê.

16

Sùc ñawapac-ņga 7

¹ Têņ dinaņ aô gangô awha atu daņ yêc lôm dabuņ ta yom têņ aņela 7 dinaņ bocdec bu, “Andi, ma ñawapac tôc Anötö ndê atac ñandê asê-ņga naņ yêc mac nem sùc, naņ atac sa sip nom ndi.”

² Dec aņela ņamata-ņga tisa ma pō in nder sūc tuc, ma kēņ ņawapac daņ sip nom gi. Ma lau naņ sêkōc gēņ sac ndē ņadalō ma sêpōņ haduc tēņ in nder ņagatu, naņ gamboc andō gēm ņac ahuc ma sēņsahē ņandē atu.

³ Goc aņela tilu-ņga pō in nder sūc tuc sip gwêc, ma gwêc gēm dau kwi ti dac yeyec gitōm ņgac batē daņ ndē dac. Ma gēņ tali gwêc-ņga hoņ sêmbac ndu.

⁴ Aņela titō-ņga pō in nder sūc tuc sip bu ti bubata, dec sêti dac. ⁵ Ma aō gangō aņela naņ yob bu, naņ sôm, “O Pōmdau dabuņ ņandō, am naņ mbo tēņ ņamata-ņga, ma kwahic dec mbo. Am kêmatōc lau, ma kēņ ņagêyō tēņ ņac ņalēņ gitēņ. ⁶ ņahu bu lau dinaņ sêkêc am nem lau propet ti lau dabuņ si dac siņ. Ma kwahic dec am kēņ dac tēņ ņac sênôm. ņagêyō dau gic ņac ņawaē solop.” ⁷ In sôm yom dinaņ su, goc aō gangō awha daņ sa akēņ alta, naņ ô yom ma sôm, “Aêc, Pōmdau Anōtō ņaclai ņadau. Am kêkuc yom ņandō ma kêmatōc lau, ma kēņ ņagêyō solop tēņ ņac.”

⁸ Tēņ dinaņ aņela tihale-ņga pō in nder sūc tuc pi ac, dec ac pec lau nom-ņga gitōm ya gēņ ņac. ⁹ ņac sēņsahē ņandē atu ma sêtisac ņandō. Magoc ņac si ņalôm ņadandi ma ņac sem dau kwi dom, ma sêtoc Anōtō naņ kēņ ņawapac dau tēņ ņac, naņ sa dom. Mba! ņac sêsôm yom sac sambuc pi in nder ņaê.

¹⁰⁻¹¹ Goc aņela ti-5-ņga pō in nder sūc tuc pi gēņ sac ndē pōņ atu, ma gameņ hoņ naņ gēņ sac gēm gōliņ, naņ ņasec sa. Gamboc sac daêsam sem lau sac nom-ņga ahuc, ma sēņsahē ņandē atu e kôm ņac sêseņ êmbala. Magoc ņac sem dau kwi ma sêhu si mêtê sac siņ dom. Sêsôm yom sac-sac pi Anōtō undambê-ņga bu in kēņ ņawapac dinaņ tēņ ņac.

¹² Ma aņela ti-6-ņga pō in nder sūc tuc sip bu atu Yupretes, dec bu dau pa. Bocdinaņ kiņ naņ sêmeņ akēņ gameņ ac pi-ņga, naņ si seņ yêc bu sêlom bu dau. ¹³ Ma aō galic ņalau sac tō, naņ sêtôm pocwê. Daņ sa akēņ akō whasuņ, ma daņ sa akēņ gēņ sac whasuņ. Ma ņalau sac titō-ņga sa akēņ propet tasan* whasuņ. ¹⁴ Sadaņ ndē ņalau sac tō dinaņ sêkōm gēņ dalō atu-tu. Ma sêsa si bu sêndic kiņ nom-ņga hoņ sa, bu sêndic siņ tēņ tēm Anōtō ņaclai ņadau ndê bêc atu hōc asê. ¹⁵⁻¹⁶ Ma ņac sic kiņ hoņ sa sêmboc gameņ naņ yêc Yom Hibru sêsam bu Amagedon.

Pōmdau sôm yom bocdec, “Ayob daôm ņapep! Aō wakēņ puc pi ndoc wameņ-ņga dom, aō wameņ gitōm ņgac kaņ. Mac lau naņ anem ali ma amasaņ daôm ņapep ambo, mac oc atac ņayham tu atap Anōtō ndē mwasin sa-ņga. Tigeņ lau naņ sêmasaņ dau dom tēņ bêc aō wambu wameņ, naņ ņac oc maya dau atu, gitōm lau naņ sêmboc ņamlic ņambwa.”

¹⁷ Tēņ dinaņ aņela ti-7-ņga pō in nder sūc tuc pi umboņ. Ma awha atu daņ akēņ pōņ atu yêc lôm dabuņ ta yom ma sôm, “Gēņ hoņ pacndê su!” ¹⁸ Ma sickac ti wapap gic ti ņakêcsia atu, ma tiyhō gēm. Tiyhō dau atu andō. Tēņ lau ņamata-ņga si tēm e meņ tēņ kwahic dec, tiyhō daņ gēm atu gitōm in dinaņ dom. ¹⁹ Anōtō gauc gēm malac atu Babilon ndē lau si mêtê sac, dec kêmatōc ņac gitōm in kēņ in nder tac ņandē atu sip laclhu daņ ma kēņ tēņ ņac bu sênôm. Ma tu dinaņ-ņga tiyhō atu dau gēm e gic malac atu Babilon kōc gi toņ tō. Ma lau nom-ņga si malac hoņ sêtisac bocdinaņ. ²⁰ Ma nduc ti lôc hoņ siņa. ²¹ Ma u ņalhuc ņaņga gitōm hoc ais sip meņ tuc lau. Ais dinaņ atu sac ma ņadehe gitōm

* **16:13:** Jon sam gēņ sac tilu-ņga naņ sa akēņ nom ņalôm (Rev 13:11-18) bu propet tasan. ņahu bu in kôm gēņ dalō atu-tu bu êņsau lau nom-ņga. Alic Rev 19:20.

40 kilogram tòm gi. Gêñ dau kêñ ñawapac atu têt lau nom-nga, ma sêsôm yom sac sambuc pi Anötö.

17

Awhê mockain-nga ma gêñ sac

¹ Ma añela nañ sêkôc sùc 7, nañ si dan têt aö meñ ma sôm, “Mweñ ma lic! Ñagêyô nañ Anötö oc kêñ têt lauwhê mockain-nga hoñ ñadinda,* nañ ndöc gameñ nañ bu daêsam sêpoc, n añ aö bu watôc têt am. ² Kîñ nom-nga daêsam sêtêt awê mockain-nga dinan si, ma sêkôm mêtê mockain-nga sêwhiñ in. Ma lau nom-nga sêñkuc in ndê mêtê sac sêwhiñ, e ñac si gauc timboloc gitôm lau nañ sênôm wain ñaŋga ma kêñ in ñac.”

³ Têt dinan Ñalau Dabuñ kôm aö gatun kain dan sa, ma añela dau kôc aö gasa gameñ sawa ga. Ma yêc dindê aö galic awê dan ndöc gêñ sac kokoc ñahô. Gêñ sac dinan ndê ñagôlôn 7, ma ñapo 10, ma aö galic ñaê sac-sac gêm in ñamlic sambuc ahuc. ⁴ Awhê dau sôc ñakwê ñayham dadalô kokoc ma ñamayan. Ma in kêgôlôn dau ña gol, ma hoc ñayham, ma ña gêñ ñawasi gwêc-nga nañ sêsam bu pearl. Sùc gol dan yêc in amba, ma in ndê mêtê sac ti mêtê ñadômbwi atu nañ in kôm, nañ sip sùc dau ñalôm e meñhu. ⁵ Ma in ndê ñaê nañ ñahu yêc sin dau, nañ sêto pi in sêbala bocdec bu:

Malac atu Babilon.
Lauwhê mockain-nga ma mêtê
ñadômbwi nom-nga hoñ
Ñadinda.

⁶ In awhê nañ kêgîlî lau nom-nga bu sêndic Anötö ndê lau dabuñ nañ sêhoc yom asê pi Yisu, nañ ndu. Ma aö galic bu dac nañ sêkêc sin, nañ

kôm awhê dinan ndê gauc tisac, gitôm in nôm wain ñaŋga. Aö galic in ma gasô ñandô.

⁷ Goc añela ndac aö bocdec bu, “Bocke dec am sô? Kêñ danam aö, dec oc wawhê gêñ sac ti ñagôlôn 7 ma ñapo 10, ma awhê nañ ndöc gêñ sac dau ñahô, nañ ñahu sa têt am. ⁸ Gêñ sac dinan in mbo muñ-nga, magoc kwahic dec in aŋgô mba. Ma tinambu in oc pi sa akêñ sun baliñ sac ma Anötö oc señ in su niñga gacgen. Ma lau nom-nga oc sêhêdaê ñandô têt têt sêlic gêñ sac dau. Ñahu bu ñamata-nga gêñ sac dau mbo, ma kwahic dec aŋgô mba, tigen tinambu oc mbu meñ tiyham. Anötö kêyalê lau sac nom-nga dinan gwanan su, têt ndoc in kêñ undambê ti nom, dec in to ñac si ñaê sip Buku Tanli-nga dom.

⁹ “Lau nañ sêkôc gauc ñapep, nañ oc sêñyalê gêñ dau ñahu. Gêñ sac ndê ñagôlôn 7 sem dôhôn lôc 7 nañ awhê dau ndöc. ¹⁰ Ma sem dôhôn kîñ 7 whiñ. Kîñ aman dan si ndoc pacndê su, ma kwahic dec kîñ ti-6-nga gêm gôlin mbo, ma kîñ ti-7-nga ndê ndoc yêc dôñ yêc. Tinambu kîñ dau oc meñ, magoc in oc nem gôlin ñasawa baliñ dom. ¹¹ Ma gêñ sac nañ muñ-nga mbo, ma kwahic dec aŋgô mba, nañ oc ti kîñ ti-8-nga. In oc mbo whiñ kîñ 7 si ton, magoc in gic waê bu Pômdau oc señ in su niñga. ¹² Ma ñapo 10 nañ am gêlic, nañ sêti dôhôn kîñ 10 nañ si ndoc sênem gôlin-nga yêc dôñ yêc. Tigen têt ndoc gêñ sac mbu meñ bu nem gôlin, nañ kîñ 10 dinan oc sênem gôlin sêwhiñ in. Magoc ñac si ndoc dau oc apê en. ¹³ Ñac hoñ oc sêpiñ dau dôñ, ma sêkêñ ñac si ñaclai têt gêñ sac ma sêsôc in ñapu.

* **17:1:** Yêc 17:5 Jon whê sa bu yom nañ in to pi lauwhê mockain-nga ñadinda, nañ hêganôn malac Babilon, ma Rev 18:1-24 tôc ñalêñ nañ Anötö oc kêñ ñagêyô têt in, nañ asê. Lau ñatô gauc gêm bu in to yom dau pi malac Rom. Ma lau ñatô sêñyalê bu yom dau gitôm yom gôlin dan, ma hêganôn lau hoñ nañ sêtec bu sêsôc Anötö ñapu ma sêkêñ kisa in ndê lau, tòm lau Babilon-nga sêkôm têt lau Israel-nga muñ su. Mêtê mockain-nga ti dôhôn pi mêtê sac nañ lau kain dinan sêkôm (alic Ais 23:16-17; ma Nah 3:4). Jon sôm bu awhê mockain-nga ndöc kêpiñ bu daêsam, tòm malac Babilon dau (Jer 51:13).

14 Ma ñac oc sêndic siñ têtj Anötö ndê Domba ti inñ ndê lau. Tigen Domba dau oc ku ñac dulu. Nahu bu Anötö ndê Domba inñ kinñ hoñ si Kinñ, ma inñ pômdu hoñ si Pômdu. Ma inñ ndê lau oc sêlhac sêwhinñ inñ. Ñac lau nanñ inñ kêyalinñ ñac sa sêti inñ ndê, ma kêgalêm ñac sa, ma sêsap si sêkêtj whinñ inñ dôñ ñapanñ.”

15 Ma anjela dau gic têtju yom ma sôm têtj aö, “Am gêlic bu daêsam nanñ awhê mockainñ-nga ndöc. Bu dinanñ sem dôhônñ lau titonñ-titonñ ma lau awha têtjtêtj, ma lau akêtj nom ñagamenñ hoñ. 16 Ma am gêlic gêtj sac ti inñ ndê ñapo 10 nanñ sêti dôhônñ kinñ sac 10 dinanñ. Ñac oc sêkêtj kisa awhê mockainñ-nga dau, ma sêkôm inñ tisac. Ñac oc sêkôc inñ ndê ñakwê su, sêneñ inñ ndê ñamsôm, ma sêkêtj ya neñ inñ su. 17 Ñac oc sêkôm bocdinanñ, ñahu bu Anötö dau kêtj gauc sip ñac si ñalôm bu sêkêtj si ñaclai têtj gêtj sac ma sêsôc inñ ñapu, ma sêkêtj kisa awhê mockainñ-nga. Anötö kêtjalinñ ñagêtjô dinanñ sa gwananñ su, ma kinñ sac dinanñ oc sêkôm inñ ndê yom ñandô sa. 18 Awhê mockainñ-nga nanñ am gêlic su, inñ ti dôhônñ malac atu nanñ kinñ nom-nga hoñ s êsôc inñ ndê ñagôlinñ sac-nga ñapu.”

18

Babilon tisac

1 Dinanñ su, ma aö galic anjela danñ tiyham sip akêtj undambê meñ. Inñ ndê ñaclai atu, ma inñ ndê ñawê ti ñawasi atu pô nom. 2 Ma inñ mbwêc awha atu, “Malac atu Babilon tisac su. Aêc, tisac su ma tiganñ. Kwahic dec lau danñ oc sêndöc malac dau tiyham dom, ma oc ti ñalau sac si gamenñ, ma mbac nanñ señ gêtj ñasu, nanñ si gamenñ. 3 Malac dau tisac, ñahu bu inñ wê lau nom-nga sêsa señ sac-nga gitôm awhê mockainñ-nga danñ. Kinñ nom-nga sêkôm mêtê sac sêwhinñ inñ, ma lau nom-nga bocdinanñ. Ñac sêñkuc

inñ ndê mêtê sac e ñac si gauc timboloc tôm lau nanñ sênôm wain ma kêtjinñ ñac. Ma lau sêtidulu gêtj-nga sêtap awa atu sa tu inñ ndê mêtê êmwasiñ dau ña gêtj ñayham-ñayham-nga.”

4 Ma aö ganğô awha danñ tiyham akêtj undambê nanñ sôm yom bocdec, “O aneñ lau. Anğô! Alhö su yêc malac dinanñ ma ambo awê, mboe mac anğuc inñ ndê mêtê sac ma atap ñawapac atu sa tôm inñ dau. 5 Alhö su, ñahu bu inñ ndê sac pi e gi suñ undambê sa, ma Anötö gauc gêm mêtê sac hoñ dinanñ. 6 Kwahic dec sac nanñ malac dau kôm têtj lau, nanñ oc sêô tidim lu mbu têtj inñ. Inñ oc êñsahê ñawapac atu, nanñ hôc gêtjêc ñawapac nanñ inñ kêtj têtj lau, nanñ su. Oc nditôm inñ nôm gêtj yêc dau ndê laclhu ñawapac-nga nanñ inñ kêtj têtj lau sênôm. 7 Têtj ñamata-nga inñ toc dau sa, ma kêmwasinñ dau ña gêtj ñayham-ñayham. Tigenñ kwahic dec inñ oc êñsahê ñawapac ti ñandê atu ô gêtj ñayham dinanñ su. Tôm ñasawa baliñ lec inñ sôm yom pi dau bocdec bu, ‘Aö gambo gatôm kwin, ma oc wambo ñayham eñ. Watanñ danğibo gitôm awhê sawa danñ dom.’ 8 Tu dinanñ-nga, yêc bêt tigenñ ñalôm, ñawapac daêsam oc nem inñ ahuc. Inñ ndê lau oc sêpônđa gêtj daneñ-nga, daêsam oc sêmbac ndu ma daêsam oc sêtanñ danğibo, ma Pômdu Anötö oc kêtj ya neñ inñ su. Anötö inñ Ñaclai Nădau, ma inñ oc êmatôc inñ, ma kêtj ñawapac hoñ dinanñ têtj inñ.

9 “Ma kinñ nom-nga nanñ sêkôm mêtê sac sêwhinñ inñ, ma sêpo dau sa ña inñ ndê gêtj ñayham-ñayham, nanñ oc sêlic yawasu atu nanñ sa akêtj inñ. Ma ñac oc sêtanñ atu pi inñ. 10 Ñandê nanñ inñ hôc, nanñ oc kôm ñac sêtôc dau atu, ma ñac oc sêlhac ahê ma sêtanñ bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê! O malac atu Babilon. Munñ-nga am malac ti ñaclai atu! Tigenñ acgatu ñasawa tigenñ lec am tisac,

ma gacgen giŋam su!

¹¹ “Ma lau sêtidulu gêŋ-ŋga bocdi-nan. Nac hoŋ oc sêtaŋ atu tu in-ŋga. Nahu bu in giŋga su, ma lau mba bu sênemlhi ŋac si wapa tiyham. ¹² Muŋ-ŋga lau Babilon-ŋga semlhi ŋac si gêŋ kain gitôm gol, silba, ma ŋhoc ŋayham-ŋayham, pearl, ma po ŋawasi ti ŋadalô ŋayham-ŋayham. Ma semlhi a ŋayham tidau-tidau, ma gêŋ daêsam nan lau sêmasaŋ ŋa a ŋayham-ŋayham, ma ŋa elepan ŋapo ti ain, brons, ma hoc ŋawasi. ¹³ M a semlhi gêŋ nan dakêŋ sip gêŋ danen-ŋga gitôm msê, ma semlhi a ŋakwi ti gêŋ ŋamalu ŋayham ŋaôli atu-tu, wain, olib ŋakwi, bolom ma plawa. Ma semlhi makao, domba, hosi, ma kaleta. Ma semlhi lau ŋatô tu bu sêti ŋac si lau akin ŋambwa-ŋga.

¹⁴ “B ocdinaŋ lau wapa-ŋga dinaŋ oc sêsôm, ‘Gêŋ ŋayham-ŋayham hoŋ nan am tac whiŋ, nan kwahic dec giŋga su. Am nem mone ti ŋawasi hoŋ pacndê sambuc.’ ¹⁵ Lau nan sêtidulu gêŋ dau ma sêtap mone daêsam sa yêc Babilon, nan oc sêlhac ahê ti sêtöc dau atu, ma sêhu dangibo atu asê ti sêtaŋ. ¹⁶ M a ŋac oc sêmbwêc, ‘Oyaê, Oyaê, malac atu! Nãmata-ŋga am nem lau sêsöc ŋakwê ŋayham gitôm kin si. Ma g ol ti pearl ma hoc ŋayham-ŋayham daêsam ti nem gôlôŋ atu. ¹⁷ Tigen acgatu ŋasawa tigen ma gêŋ ŋayham hoŋ dinaŋ siŋga su.’

“Ma lau nan sem gôliŋ wan atu gwêc-ŋga, ma lau nan sêkôm gwelen sêmbö wan, ma lau nan sêpi wan sêsöc sêsa tu sêtap awa sa-ŋga, nan hoŋ oc sêlhac ahê ma tahê. ¹⁸ Têŋ ndoc sêlic yawasu atu nan pi akêŋ malac dau, nan ŋac oc sêsôm, ‘Malac dan hôc gêlêc malac atu dinaŋ su dom. Yomandô!’ ¹⁹ Nac si ŋalôm oc ŋawapac atu e sêkêŋ kop pi ŋac ŋagôlôŋ. Ma ŋac oc sêtaŋ atu ti sêmbwêc bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê, malac atu! Nãmata-ŋga in malac ti

lêlôm. Ma wan ŋadau hoŋ nan sêkôc wapa sêsöc sêsa ŋapaŋ, nan sêtap mone atu sa yêc in. Magoc acgatu ŋasawa tigen lec ma in giŋga su.’”

²⁰ Ma aô gangô awha dan sôm yom bocdec bu, “Mac lau undambê-ŋga hoŋ atac ŋayham atu! Anötö ndê lau ŋaposel, ti lau propet, ma lau dabuŋ ŋatô, mac hoŋ atisambuc! Kwahic dec Anötö kêŋ ŋagêyô têŋ malac atu Babilon, ô mêtê sac nan Babilon kôm têŋ mac.”

²¹ Têŋ dinaŋ aŋela ŋaŋga dan hôc hoc atu dan sa, goc tuc sip gwêc gi, ma sôm, “Nalêŋ tigen Anötö oc tôc in ndê ŋaclai asê ma seŋ malac atu Babilon su. ²² Lau dan oc sêmbö malac dau ŋalôm tiyham dom. Oc tôc dom bu dangô lau wê-ŋga sêyu gasuc me dahuc ma sêndic hap tiyham. Ma lau nan sêkôm gwelen tidau-tidau me lau nan sêmasaŋ bolom, nan si dan oc sêmbö tiyham dom. ²³ Lam dan oc ŋawê sa dom, ma lauwhê ti ŋac oc sênem dau tiyham dom. Muŋ-ŋga lau Babilon-ŋga nan sêtidulu gêŋ, nan sêti lau tiwaê nom-ŋga. Ma Babilon ndê mêtê sac gic wasu lau hoŋ e ŋac si gauc kêŋsôŋ ma wê ŋac sêsa seŋ sac-ŋga. ²⁴ Ma yêc malac dau, lau sêkêc Anötö ndê lau propet ti ndê lau dabuŋ si dac siŋ, tôc ŋac sic Anötö ndê lau ŋatô ndu yêc nom ŋagamen hoŋ.”

19

Lau undambê-ŋga sêmpin Anötö

¹ Têŋ dinaŋ aô gangô ŋ akêcsia atu yêc undambê g itôm lau daêsam sêmbwêc bocdec, “Haleluya! Tampiŋ yac neŋ Anötö, bu in ndê ŋaclai ti waê ma ŋawasi atu, ma mwasiŋ nem lau si-ŋga yêc in tawasê. ² Tampiŋ in, bu in kêmatôc lau ŋalêŋ gitêŋ ma ti yom ŋandô. Bu malac atu Babilon in gitôm awê mockain-ŋga dan, ma in ndê mêtê

sac tidau-tidau kôm gameŋ nom-ŋa hoŋ sêtisac. Ma kwahic dec Anötö kêmatôc malac dau ma kêŋ ŋagêyô atu ô in ndê lau akiŋ si dac.”³ Ma ŋac hoŋ sêmbwêc tiyham ma sêsôm, “Haleluya! Yawasu atu oc pi akêŋ Babilon ŋapaŋ.”⁴ Ma lau bata 24 ti aŋela atu hale sêpôŋ haduc ma sêmpin Anötö naŋ ndöc ndê pôŋ atu. Ma sêmbwêc bocdec, “Yomandô! Haleluya!”

⁵ Têŋ dinaŋ aö gaŋgô awha daŋ s a akêŋ pôŋ atu, naŋ sôm, “O Anötö ndê lau akiŋ! Mac lau hoŋ naŋ atoc in sa ma asôc in ŋapu, mac lau tiwaê ma lau waêmba hoŋ ampin yac neŋ Anötö!”⁶ Ma aö gaŋgô awha daêsam sêmbwêc yom tiyham. Ŋakêcsia dau gitôm bu hêc atu, ma gitôm wapap gic. Ma sêsôm, “Haleluya! Yac neŋ Pômdau, Anötö Ŋaclai ŋadau, gêm gôlin gêŋ hoŋ.⁷ Datoc in ndê waê sa ti atac ŋayham atu! Bu ndoc meŋ sa bu Anötö ndê Domba nem in ndê awhê.* Awhê dau kêmasaŋ dau su,⁸ ma Anötö kêŋ ŋakwê ŋayham ma ti ŋawasi atu têŋ in bu sôc.” Ŋakwê ŋayham dinaŋ gêm dôhôn mêtê gitêŋ hoŋ naŋ Anötö ndê lau dabuŋ sêkôm.

⁹ Goc aŋela dinaŋ sôm têŋ aö, “To yom dindec, ‘Atac ŋayham mac lau hoŋ naŋ Anötö kêgalêm mac sa bu aneŋ Domba ndê mwasin nem awhê-ŋga.’” Ma in gic têku yom ma sôm, “Yom dindec in Anötö ndê yom ŋandô.”¹⁰ Aö gaŋgô yom dinaŋ su, goc gahu dauŋ gayêc in gahi-ŋga bu wampin in. Magoc in kalhac aö ahuc ma sôm, “Mba! Kôm bocdinaŋ dom! Bu aö ŋgac akiŋ ŋambwa, gitôm am, ma gitôm am nem asidôwai hoŋ naŋ sêsap yom ŋandô pi Yisu dôŋ. Pôŋ hamduc têŋ Anötö ma nem akiŋ in tigen! Bu yom ŋandô naŋ lau sêhoc asê pi

Yisu, naŋ ti lau propet si yom, naŋ ŋahu andô.”

Siŋ atu têŋ bêc ŋambu-ŋga

¹¹ Têŋ dinaŋ aö galic undambê kac sa, ma hosi sêsêp daŋ kalhac aö aŋôn-ŋga. Ma ŋgac naŋ ndöc hosi dau ŋahô, naŋ sêsam in ndê ŋaê bu “Ŋgac sôm yom ŋandô ti kôm ndê yom ŋandô sa-ŋga.” In kêmatôc yom ma gic siŋ têŋ lau ŋalêŋ gitêŋ.¹² In tandô gitôm ya ŋawê, ma sanem kiŋ-ŋga daêsam sac in ŋagôlôn. Ma ŋaê naŋ Anötö to pi in, naŋ ŋamalac daŋ sêŋyalê dom. In tigen kêyalê.¹³ Aö galic ŋakwê baliŋ naŋ in sôc, naŋ dac hi ahuc.† Sêsam in ndê ŋaê bu, “Anötö ndê Yom.”¹⁴ Ma lau siŋ-ŋga undambê-ŋga sêndöc hosi sêsêp, sêsôc ŋakwê sêsêp ŋawasi ŋayham, ma sêŋkuc in.¹⁵ Aö galic bien ŋamata sa yêc in ndê whasuŋ bu ndic lau sac nom-ŋga, ma in kôc tôc kiŋ-ŋga ti ŋaclai atu bu êŋgwiniŋ ŋac ma ku ŋac dulu. Anötö Ŋaclai Ŋadau in tac ŋandê atu pi lau nom-ŋga, ma ŋgac dinaŋ oc kwê ŋac dôŋ, gitôm lau sêkwê wain ŋandô dôŋ e ŋakwi sa.¹⁶ Ma aö galic bu sêto ŋaê daŋ pi in ndê ŋakwê, ma pi in apuhu bocdec bu, “Kiŋ hoŋ si Kiŋ, ma pômdau hoŋ si Pômdau.”

¹⁷ Têŋ dinaŋ aö galic aŋela daŋ kalhac ac ŋahô. Ma in mbwêc awha atu têŋ mbac hoŋ naŋ sêhu sêmbô lôlôc bocdec bu, “Akac daôm sa amen, bu aneŋ mwasin atu naŋ Anötö kêmasaŋ.¹⁸ Amen ma aneŋ lau sac nom-ŋga si ŋamsôm. Kiŋ ti lau bata siŋ-ŋga ma lau atu-tu, ma lau siŋ-ŋga ti ŋac si hosi, lau akiŋ ti lau naŋ sêmbô ŋambwa, ma lau ti-waê ma lau waêmba, lau hoŋ dinaŋ mac amen aneŋ ŋac si ŋamsôm.”

¹⁹ Ma aö galic gêŋ sac ŋamata-ŋga, ma kiŋ nom-ŋga, ma ŋac si lau siŋ-ŋga hoŋ sêkac dau sa bu sêndic siŋ

* 19:7: Awhê naŋ Domba oc nem, naŋ gêm dôhôn lau hoŋ naŋ sêkêŋ whin Yisu, naŋ sêti in ndê gôlôwac dabuŋ. † 19:13: Lau ŋatô gauc gêm bu dac dinaŋ in ndê ŋacyo si dac - alic Rev 14:14-20; ma Ais 63:1-3. Ma ŋatô gauc gêm bu Yisu dau ndê dac, naŋ in ndê ŋacyo sêkêc siŋ.

têj in nan ndöc hosi sêsêp njahô ti in ndê lau. ²⁰ Magoc sêkôc gêj sac dau dôj, ma propet tasan whin. Propet tasan dinan, in gêj sac tilu-nga nan kôm gêj dalô atu-tu gêm gêj sac njamata-nga anjô. In kôm gêj dalô dinan ma kêsau lau nan gêj sac ndê njadalô kalhac nac si sêcbala ma sêpôn haduc têj in ndê ngatu. Têj ndoc sêlô gêj sac lu dinan dôj, nan nac sic inlu ndu dom. Sêmbo tali, ma sêmbalin inlu sêsip sê atu ya-nga, nan gêj njandê solpa golom njapan. ²¹ Ma bien njamata sa akêj ngac nan ndöc hosi njahô whasun, ma gic inlu si lau hon ndu. Ma mbac hon sêhu sêsip ma sen nac si njamsôm. Sen ma sen ma sen, e sêlic na tandô.

20

Yala 1,000

¹ Ma aô galic anjela dan sip akêj undambê mej. In anjela nan kôc ki bu yob sun baliñ sac ngatam. Ma in kôc sen gapocwalô-nga atu dan yêc in amba. ²⁻³ In sip nom gi ma kôc akô dôj, mboc akwa nan dasam bu ngac yeyec me Sadan. In kôc in ma sô in dôj na sen dinan, goc kêbaliñ in sip sun baliñ gi. Ma in kêlahi gatam ahuc ma sap dôj. Sadan oc ndöc gapocwalô dinan gitôm yala 1,000. Bocdinan oc tôm dom bu in sa ndi bu êñsau lau nom-nga tiyham e yala 1,000 dinan pacndê su. Ma tinjambu Anötö oc êngapwêc in su ma in oc sa awê mej ma mbo njasawa apê.

⁴ Aô tanjhê undambê tiyham, ma galic lau nan Anötö kêj njac lai têj nac bu sêmatôc lau, nan sêndöc si pôn atu. Ma aô galic lau njatô. Mun-nga lau dinan sêlhac nannga ma sêpuc Anötö ndê yom dôj, ma sêhoc yom asê pi Yisu. Nac sêpôn haduc têj gêj sac ma têj in ndê ngatu dom, ma sêkôc in ndê njadalô pi nac si sêcbala me amba dom. Ma tu dinan-nga

lau njatô sêkêj kisa nac ma sêtim nac si njagôlôn kic. Magoc kwahic dec Anötö un nac sa sêmbo tali tiyham, bu sênem g ôlin sêwhin Yisu gitôm yala 1,000. ⁵ Dinan ti têm lau njamata-nga sêtisa-nga. Lau njatô nan sêmbac ndu su, nan oc sêtisa dom e yala 1,000 dinan pacndê. ⁶ Lau nan sêtisa têj têm njamata-nga dinan, nac lau dabun ma sêtap Anötö ndê mwasin atu sa. Nac oc sêti lau dabunsga bu sêlhac Anötö lu Yisu anjô-nga, ma nac oc sênem gôlin sêwhin in gitôm yala 1,000. Ma nac oc sêmbo njayham têj béc Anötö êmatôc lau, béc nan lau sêmbac ndu tidim tilu-nga.

Sadan ndê têm pacndê

⁷ Tinjambu, têj yala 1,000 dinan pacndê su goc Anötö oc êngapwêc Sadan su yêc gapocwalô. ⁸ Ma in oc sa ndi bu êñsau lau nan sêmbo nom njagameñ hon, ma ndic nac sa bu sêndic sin têj Anötö ndê lau. Sadan oc ndic lau daesam andô sa, nditôm ganjac gwêc-nga, oc dasê sa nditôm dom. Anötö ndê njacyo dinan sêtôm Gog ma Magog.* ⁹ Aô galic nac sêti akêj gameñ hon ma sêñsêlêñ tawahô sa e sêhóc asê gameñ nan Anötö ndê lau sêndöc. Gameñ dinan malac atu nan Anötö tac whin. Ma sêngihi Anötö ndê lau ahuc bu sêndic nac, magoc Anötö kêj ya sip akêj undambê mej gêj nac hon su. ¹⁰ Ma têj dinan in kêj njagêyô atu têj Sadan nan kêsau nac. In kêbaliñ in sip sê atu ya ti gêj njandê solpa-nga, nan mun-nga sêmbalin gêj sac lu propet tasan sêsip si su. Yêc gameñ dindê nac oc sêñsahê njandê atu andô njapan têj acsalô ma têj ôbwêc, oc pacndê dom.

Anötö oc êmatôc lau batê

¹¹ Dinan su, goc aô galic pôn sêsêp atu, ma Pômdau dau ndöc njahô. Ma umbon ma nom ginnga su yêc

* **20:8:** Gog ma Magog - njê lu dinan hêganôn lau hon nan danjapêc têj Anötö ma sêkêj kisa têj in ndê lau. Alic yom njatô yêc Ese 38-39.

in angô-nga, ma pacndê sambuc. ¹² Goc aô galic lau batê hon nan sêtisa tiyham. Lau tiwaê, ma lau waêmba sêwhin, hon sêtisa s êmbo tali tiyham, ma sêlhac Anötö ndê pôn atu na-ndö-nga. Mun-nga, têt ndoc lau dinan sêmbo tali, nan yom pi nac si mêtê, ma gêt hon nan sêkôm, nan sêto sip buku yêc undambê. Ma kwahic dec Anötö kac buku hon dinan sa, ma Buku Tanli-nga whin, bu êmatôc nac hon ênkuc mêtê bocke nan sêkôm têt têt sêmbo tali. ¹³ Lau hon nan sêmbac ndu sêsip gwêc si, nan sêtisa yêc gwêc nalôm. Ma lau batê sêsa akêt gamej bocke nan sêmbac ndu sêyêc nan. Ma Anötö kêmatôc nac hon tôm gi, kêkuc gêt bocke nan nac sêkôm su. ¹⁴ Pacndê su, goc in kêbaliñ in ndê nacyo lu nan sêsam bu, “Naclai Dambac Ndu-nga” ma “Naclai Lambwam-nga,” nan sêsip sê atu ya-nga nalôm si. Ya atu dinan ti gamej bu lau sac sêmbac ndu tidim tilu-nga. ¹⁵ Ma lau hon nan si naê yêc Buku Tanli-nga dom, nan Anötö kêbaliñ nac sêsip ya atu sêwhin.

21

Malac Jerusalem Wakuc

¹ Têt ndoc dinan aô galic undambê wakuc, ma nom w akuc, bu nom ti gwêc namata-nga ma undambê namata-nga sinja su. ² Ma aô galic malac dabun Jerusalem wakuc, nan Anötö kêt sip akêt undambê meñ. In kêgôlôn malac wakuc dau na gôlôn nayham kêlêc, gitôm sêngôlôn awhê dan tu bu nem ngac-nga. ³ Ma aô gangô awha atu dan sa akêt pôn atu meñ, nan sôm, “Kwahic dec Anötö ma in ndê lau oc sêmbo sêwhin dau. In dau oc ndöc whin nac ti nac si Anötö, ma nac sêti in ndê lau. ⁴ Nawapac têt akwa-nga hon pacndê su. Anötö oc pun tasulu su yêc in ndê lau tandô. Ma nac oc sêmbac ndu me

sêhoc nandê tiyham dom, ma nac oc tasulu sa me sêtan dangibo tiyham dom.”

⁵ Ma in nan ndöc pôn atu, nan sôm têt aô, “Kwahic dec aô oc wamasan gêt hon tiwakuc. Am to yom nan aô wasôm têt am, bu anen yom in yom nandô, ma am to sip bapia bu lau sêsam ma sêkêt whin.”

⁶ Goc in sôm têt aô, “Aô gac hu gêt hon, ma wandic dabin gêt hon. Aêc, aô gati namata gêt hon, ma aô gati nambu gêt hon. Ma kwahic dec gêt hon nandô sa su. Lau hon nan bu yô nac, nan wakêt bu têt nac sênôm yêc Bubata Tanli-nga. Aô wakêt bu dau têt nac nambwa. ⁷ Lau hon nan sêlhac nanja ma sêku sac dulu, nan oc sêwêkain gêt wakuc hon dindec. Aô wati nac si Anötö, ma nac oc sêti anen balêkoc awhê ma nac. ⁸ Tigeñ lau nan sêtöc dau ma sêsêc si sêkêt whin Yisu ahuc, ma lau nan sêkêt whin dom, lau nan sêkôm mêtê sac ti mêtê mockain-nga, nac nan sic namalac ndu, lau m bectoma, lau nan sem akin gwam, ma lau nan sêkôm tasan, lau kain dinan hon oc sêwêkain gamej ya-nga, nan ya sa napan, ma gêt nandê solpa oc tun nac. Gêt dinan ti nac si sêmbac ndu tilu-nga.”

⁹ Aô gangô yom dinan su, goc anela dan têt aô meñ. In anela ⁷ nan sêkôc suc nawapac nambu-nga-nga, nan si dan. Ma in sôm têt aô bu, “Mweñ, ma lic! Aô watôc têt am, awhê nan Anötö ndê Domba oc nem.” ¹⁰ Goc Nalau kôm aô gatun kain dan sa, ma anela dau kôc aô sa ma kêt aô galhac lôc atu dan nahô. Ma malac dabun Jerusalem, nan Anötö kêt sip akêt undambê meñ, nan in têt têt aô. ¹¹ Anötö ndê nawasi gêm malac dau ahuc. Ma malac dau nawasi sa gitôm hoc nayham jasper ma nawa gitôm glas. ¹² Aô galic tun baliñ dan kêgihi malac dau, ma gatam ¹², ma anela ¹² nan sêyob gatam. Ma yêc gatam

12 aö galic ñaê 12. Lau Israel-nga si gôlôwac tonj 12 si ñaê dinanj. ¹³ G atam tō sêyêc tunj têtj ac pi-nga, gatam tō têtj ac sip-nga, gatam tō yêc ñamakê danja, ma gatam tō yêc danja. ¹⁴ Tunj dau sêkwê sac hoc atu 12 ñahô. Ma aö galic Anötö ndê Domba ndê lau aposel 12 si ñaê sêyêc hoc 12 dinanj.

¹⁵ Anjela nanj sôm yom dau têtj aö, nanj kôc gêtj danem dôhônj gêtj-nga danj nanj sêmasanj ña gol, bu nem dôhônj malac, ma tunj ti gatam. ¹⁶ Inj gêm dôhônj malac, ma tap sa bu malac ña-baliñ-nga gitôm dôñ 12,000, ma gic pôc-nga gitôm dôñ 12,000, ma pi lôlôc-nga gitôm dôñ 12,000.* ¹⁷ Ma inj gêm dôhônj tunj dau ñadandi, nanj gitôm dôñ 144.† Inj kêtjuc dôhônj nanj ñamalac sênem dôhônj gêtj-nga, ma gêm dôhônj malac dau. ¹⁸ Tunj dinanj, sêmasanj ña hoc ñawasi jaspâ. Ma malac dau sêmasanj ña gol ñawasi atu ma ñawa gitôm glas. ¹⁹⁻²⁰ Ma hoc atu-tu 12 nanj tunj sac ñahô, nanj sêngôlônj ña fhoc ñayham-ñayham. Sêngôlônj hoc ñamata-nga ña hoc ñayham nanj sêsam bu jaspâ, ma hoc tilu-nga sêngôlônj ña sapaya, ma hoc titô-nga e têtj hoc a tu ti-12-nga, nanj sêngôlônj ña aget, emerel, oniks, kanelian, krisolait, beril, topas, krisopras, yasint, ma ametis. ²¹ Ma gatam 12 dinanj sêmasanj ña gêtj ñawasi gwêc-nga 12 nanj sêsam bu pearl. Ma serj atu nanj gic malac dau kôc, nanj sêmasanj ña gol ñawasi atu, ma ñawa gitôm glas.

²² Aö tanjê malac, ma galic bu Anötö ndê lôm dabunj danj kalhac dom. Nahu bu Pômdau Anötö Ñaclai Ñadau, lu inj ndê Domba sêndöc malac dau ñalôm, ma lau malac-nga sêpônâ lôm dabunj danj tu bu sênem akinj Anötö-nga dom. ²³ Ma ac ti ayô mba, ñahu bu Anötö dau ndê

ñawasi pô malac, ma inj ndê Domba ndê ñawê ti lam malac-nga. ²⁴ Lau akêtj gameñ honj oc sêñsêlêñ sêmbô ñawê atu nanj sa akêtj malac dau. Ma kinj nom-nga oc sêsôc malac dau sêndi ti ñac si waê ti ñawasi tôhônj. ²⁵ Ôbwêc ti ñ asec pacndê sambuc, ma tu dinanj-nga oc sêsêc gatam ahuc dom. ²⁶ Gêtj ñawasi ma gêtj tiwaê akêtj nom ñagameñ sambob, nanj Anötö oc kôc sa sôc malac dau ndi. ²⁷ Magoc gêtj ñadômbwi danj oc sôc ndi dom. Lau nanj sêkôm mêtê sac ma lau tasanj danj oc sêsôc sêndi dom. Lau nanj si ñaê yêc Anötö ndê Domba ndê Buku Tanjli-nga, nanj tawasê oc sêsôc sêndi.

22

Bu Tanjli-nga

¹ Goc anjela dinanj tôc Bu Tanjli-nga têtj aö, nanj ñawa gitôm glas. Bu dau hêc sa yêc Anötö ma Domba si pôñj atu, ² ma keselenj kêtjuc serj atu nanj gic malac dau kôc. Ma A Tanjli-nga kalhac bu dau ñamakê danja lu-lu, ma gêm ñandô tôm ayô honj. Ma lau nom-nga honj nanj sêndöc malac Jerusalem wakuc, nanj oc gêmbac kôm ñac dom, bu A Tanjli-nga dau ñalauñ oc kôm ñac ñamlic ñayham ñapañ. ³ Têtj têm ñamata-nga Anötö pucbo nom tu ñamalac si sac-nga, tigenj têtj têm ñambu-nga ñawapac dau oc pacndê sambuc. Anötö lu Domba si pôñj kinj-nga oc lhac malac lôm, ma inj ndê lau oc sênem akinj inj yêc dindê. ⁴ Ñac oc sêlic inj anjô andô, ma inj ndê ñaê oc yêc ñac si sêcbala. ⁵ Gameñ oc ñasec sa tiyham dom, bu ôbwêc pacndê, ma lau oc sêpônâ lam ñawê ti ac ñawê dom. Nahu bu Pômdau Anötö ndê ñawê oc pô ñac. Ma lau dinanj oc sêmbô ti sênem gôlinj sêtôm kinj ñapañ.

Pômdau Yisu oc mbu menj

* **21:16:** Dôñ dinanj sêsam bu 'Stedia,' ma stedia 12,000 dinanj gitôm 2,200 kilometa. † **21:17:** Dôñ dinanj sêsam bu 'Kyubit,' ma kyubit 144 gitôm 65 mîta.

⁶ Aö galic gêñ hoñ dinañ su, goc añela dau sôm têtñ aö, “Yom hoñ dindec inñ yom ñandô, ma yom ñayham tu lau hoñ sêkêñ whiñ-ñga. Pômdau Anötö nañ kêtñ inñ ndê Ñalau puc lau propet dôñ, nañ kwahic dec kêkin inñ ndê añela bu tôc gêtñ hoñ dindec asê têtñ inñ ndê lau akin. Ma gêtñ dau kêpiñ bu oc ñandô sa.”

⁷ Ma Yisu sôm, “Anğô! Kêpiñ su oc wambu wameñ. Asa nañ kôc yom nañ Anötö hoc asê gwanañ yêc buku dindec, nañ sa ma danğa wambu, nañ oc tap Anötö ndê mwasinñ atu sa.”

⁸ Aö Jon gangô ma galic gêtñ hoñ nañ gato sip bapia dindec. Ma têtñ ndoc añela tôc gêtñ hoñ dau asê têtñ aö su, nañ aö gahu dauñ gayêc inñ gahi-ñga bu wampiñ inñ. ⁹ Tigen inñ sôm têtñ aö, “Kôm bocdinañ dom! Pôñ hamduc têtñ Anötö ma êmpiñ inñ tigen! Aö ñgac akin ñambwa, gatôm am, ma gatôm am nem asidôwai lau propet, ma gatôm lau nañ danğa wambu yom hoñ nañ yêc buku dindec.”

¹⁰ Goc inñ sôm têtñ aö, “Ndoc meñ kêpiñ. Bocdinañ yom nañ Anötö hoc asê yêc buku dindec nañ, siñ kwi dom, magoc kêtñ yêc lhu bu lau sêsam. ¹¹ Lau nañ sêsap mêtê sac ma mêtê ñadômbwi dôñ, nañ oc sêkôm sêmbo e Yisu mbu meñ. Magoc lau nañ sêsa lêtñ gitêtñ ma lêtñ dabuñ, nañ sêsap si lêtñ ñayham dau dôñ mañ e Yisu mbu meñ.”

¹² Ma Yisu sôm, “Am ñğô! Kêpiñ su oc wambu wameñ, ma wakêtñ ñagêyô ñayham me sac têtñ lau hoñ êñkuc mêtê nañ ñec sêkôm. ¹³ Ñamata-ñga têtñ gêtñ hoñ, ma têtñ gêtñ hoñ ñambu-ñga, aö dec gambo. Aêc, aö gati ñamata gêtñ hoñ, ma gati ñambu gêtñ hoñ. Aö gac hu gêtñ hoñ, ma wandic bata gêtñ hoñ. ¹⁴ Mac lau nañ ambo ahê mêtê sac hoñ, dec tôm mac añğwasinñ nem ñakwê

ñawasi sa, nañ oc atap Anötö ndê mwasinñ atu sa. Inñ oc kêtñ mac aneñ ñandô yêc A Tanñli-ñga, ma mac oc asôc malac Jerusalem wakuc ñagatam andi. ¹⁵ Magoc lau sac oc sêsôc sêndi dom. Lau mbectoma, lau nañ sêkôm mêtê mockaiñ-ñga, ñac nañ sic ñamalac ndu, ma lau nañ sem akin anötöi gwam, ti lau nañ sêkôm tasanñ ma ñac nañ atac whiñ mêtê tasanñ, lau hoñ dinañ oc gacgeñ sêmbo awê gitôm giam pôm.

¹⁶ “Aö Yisu dec, kakin aneñ añela bu hoc yom hoñ dindec asê têtñ mac, bu andic dulu têtñ Anötö ndê lau dabuñ hoñ. Aö Dawid ndê Ñahu, nañ gambo gamuñ inñ, ma Dawid ndê Wakuc bocdinañ. Ma aö gatôm Têtênda, tata bêbêc-ñga nañ ñawasi atu.”

¹⁷ Ñalau Dabuñ, lu awhê nañ oc nem Anötö ndê Domba, nañ sêsôm bu, “Mweñ!” Ma am asa nañ ñğô yom dindec, nañ sôm, “Mweñ!” Am asa nañ bu yô am, nañ mweñ, ma nôm Bu Tanñli-ñga nañ am oc kôc sa ñambwa, ñaôli mba. ¹⁸ Tigen aö wapuc yom hoñ nañ Anötö hoc asê gwanañ yêc buku dindec, nañ dôñ. Ñamalac danñ bu ndic têtñ yom dindec ña inñ dau ndê yom, dec Anötö oc kêtñ ñawapac hoñ nañ gato ñayom sip buku dindec, nañ têtñ inñ. ¹⁹ Ma ñamalac danñ bu kôc yom ñalhô danñ su yêc yom nañ Anötö hoc asê gwanañ yêc buku dindec, dec Anötö oc señ inñ su bocdinañ, ma inñ oc so gêtñ ñayham-ñayham nañ buku dindec tôc asê. Inñ oc wêkaiñ ndê mala yêc malac dabuñ dom, ma neñ ñandô yêc A Tanñli-ñga dom.

²⁰ Inñ nañ hoc yom ñandô asê pi gêtñ hoñ dindec, nañ sôm, “Yomandô! Kêpiñ su aö oc wambu waloc.”

Yomandô! Mweñ Pômdau Yisu!

²¹ Pômdau Yisu ndê mwasinñ ndi têtñ Anötö ndê lau hoñ. Yomandô!